
KARDELEN EĞİTİM PROGRAMI

Cilt 1

“Devrimci Teori Olmadan, Devrimci Pratik Olmaz!”

Kardelen Eğitim Programı

Üzerine

Başlangıç Notları

Kardelen Eğitim Programı Kolektifi
Eylül 2008

Hiç kuşkusuz ki devrimci bir faaliyetin en önemli bileşenlerinden birisi de “eğitim”dir. Çünkü eğitim, devrimci faaliyeti de kendi zorunlulukları gereği ortaya çıkaran toplumsal gelişmeyi var eden önemli süreçlerden bir tanesidir.

Genel manasıyla eğitim, insan toplumlarının, kendi özdeksel ve tinsel varlıklarıyla tarihsel süreğenliği içerisinde oluşturdukları ve yaşatmakta oldukları kültür ortamlarına doğan yeni üyeleri, birtakım toplumsal kurumları vasıtasıyla varlıklarının devamını, gelişimini sağlamaya dönük olarak ortaya koydukları resmi ve gayrı-resmi süreçlerin bütünüdür. Bireylerin tek tek ve toplu halde yaşadıkları bu süreçler, onların aile, akraba gibi kan bağına dayalı sosyal çevreleri ile yaşamları içerisinde temas ettikleri diğer sosyal çevrelerin yazılı ve belirli bir programa tabi olmayan eğitimlerini içerdiği kadar; ait oldukları toplumların resmi eğitim kurumları içerisinde aldıkları mesleki ve toplumsal eğitimleri de kapsar. Sonuç olarak, “doğum”la başlayan ilişki, eğitim süreçleri sonucunda bireyin topluma aidiyetinin sağlanması ve aynı şekilde toplumsal varlığın sürekliliğinin de bu yolla devam ettirilmesiyle tamamlanmış olur.

Her kuşak, kendinden önceki kuşakların üretim ilişkileri üzerine olan bilgi – tecrübe birikimi üzerine oturduca ve kendi tarihsel – toplumsal koşulları içerisinde özgün katkılarını sunarak kendilerinden sonrakilere devrettikçe; bir bütün olarak toplumların ekonomi-politik gelişimleri, ilerlemeleri yani evrimi süreçleri ortaya çıkar. Eğitim, bu genel toplumsal gelişim içerisinde bilhassa egemenlerin sıkı denetimi altında tuttukları ve günümüzde de tutma yönünde güçlü bir çaba sarf ettikleri son derece önemli bir konu başlığıdır. Mevcut sistemin, egemenler yararına süreğenliğinin sağlanması ve onu yeniden üretecek kuşakların yaratılması ideolojik bir meseledir. Egemenler, tarih boyunca eğitim meselesine bu şekilde yaklaşmışlardır.

19. yüzyılın sonlarına değin insanlık, uygarlık aşamasına geçişinden itibaren kendisini çevreleyen doğal evrenle olan ilişkisinde olduğu kadar kendisinin yaratmış olduğu sosyal evrene dair de açıklama, tanımlama, yönlendirme ve kendi yararına işletebilme pratikleri çerçevesinde birtakım düşünce biçimleri ve bilgiyi edinme metotları var etmiş ve bunları çeşitli eğitim süreçleriyle birlikte, tarihsel süreç içerisinde, ilerleterek, geliştirerek aktarmıştır. Ne ki tüm bu çabalar, kendi içlerinde diğerlerine nazaran doğru bilimsel metoda daha yakın örnekler, biçimler barındırsa da esasta doğa bilimlerinde olduğu kadar sosyal bilimlerde de “toplumsal gelişme”yi ve bunun sonucunda başlangıçtan o güne değin insanlığın ortaya koymuş olduğu her türlü sosyal olguyu tam olarak açıklamakta yetersiz kalmıştır. Çünkü insanlığın, doğayı ve kendi varlığını gerçek manada açıklayabilmesi, tüm bunların bilimsel kanunlarına ulaşabilmesi ancak bu zemini var edecek toplumsal gelişmenin tamamlanmasıyla mümkün olabilmektedir. 19. yüzyılın sonlarına kadar ise, doğa ve toplum olayları çoğunlukla metafizik ve ilkel düzeyde bir materyalizm ve diyalektik ekseninde açıklanmaya çalışılmış; bunlara uyarlı olarak da mevcut toplumsal yapıyı ve üretim ilişkilerini korumaya dönük birtakım çabalar hâkim olagelmıştır.

İnsanlık tarihi ve olayları, doğaüstü güçlerin tasarruflarıyla, krallarla, imparatorlarla, beylerle, yöneticilerle, onların kişisel – kutsal varlıkları ve özellikleriyle açıklanmaya çalışılmış; mevcut sömürü ilişkileri de insanlığın doğaya ve kendisine dönük bilgisinin sınırlarından itibaren, kendi iradesi dışında kalan değişmez bir yasa olarak kabul edilmiş ve tüm bunlar zorla dayatılmıştır. Buna karşın, çelişmenin ortaya çıkardığı karşıtlar yani isyankârlar, ezilen kitleler de aynı sınırlar ve yanılsamalar içerisinde kalmış ve isyanlarını aynı metafiziğin içerisinde karşıt-yorumlarda veya hatta da “kahramanlar” etrafında var etmişlerdir. Tarihin bu aşamalarında ezilen kitleler henüz, tarihin gerçek ilerletici, değiştirici – dönüştürücü gücü olduklarını

bilmemektedirler.

Öncelikle Marx ve Engels, kendilerinden önceki insanlığın tarihsel tecrübelerini ve bunun sonucunda ortaya çıkan bilgi birikimini, yaşadıkları fırtınalı asrın toplumsal tecrübeleriyle müthiş bir ustalık ve dehayla birleştirerek, insanlığın ulaşmış bulunduğu aşamada, toplumsal gelişmeyi ve sahip olduğu yasaları açıklayabilmişlerdir. 19. yüzyılın ikinci yarısında Avrupa’da yaşanan büyük sosyal olayların içerisinde, bu büyük insanlık deneyinde, Bilimsel Sosyalizmin temellerini atmışlar, tıpkı doğa olaylarının belirli doğa kanunlarına tabi olması gibi toplumsal olayların da birtakım toplumsal kanunlara tabi olduğunu ve fakat bu kanunların, doğadakilerden farklı olarak sürengenlik gösteren bir “değişim”e uyarlı olduğunu ortaya koymuşlardır. Aynı zamanda bu “değişim”in de kendi içerisinde birtakım toplumsal ilişkileri barındırdığını ispatlamışlardır.

Marx ve Engels’le birlikte kapanan 19. yüzyılın ardından, 20. yüzyılın başlarında Lenin, bağrından çıktığı büyük Rus ihtilalinin zengin deneylerinden beslenerek, bu büyük mirasa nitel bir katkıda bulunmuş, Bilimsel Sosyalizmi 20. yüzyılda, devrimlerin yeni yatakları olan sömürgelere ve yarı-sömürgelere taşımıştır. Bu bağlamda, “Emperyalizm” teorisi, Lenin’in en büyük tespiti ve katkısıdır. Aynı şekilde, devrimcilerin “örgütlenme” yani, “örgütsel mücadelenin araçlarına ilişkin sorun”da ortaya koyduğu ilkeler ve deneyimler de son derece önemli katkılardır. “Bolşevik Parti”nin örgütlenme tecrübeleri, kendisinden sonra devrimcilerin belirli bir program – tüzük etrafında bir araya geldikleri sosyal organizasyonlar için her zaman en önemli tarihsel tecrübe olmuştur.

Bilimsel Sosyalizme üçüncü büyük nitel katkıyı büyük öğretmen Mao Zedung kazandırmıştır. Lenin’le ilerleyen teoriyi, Çin halkının, emperyalizme, Japon yayılcılığının istilasına, yerli feodallere ve işbirlikçilere karşı yürüttüğü büyük tecrübe içerisinde geliştirmiş; onu, sömürge, yarı-sömürge ve yarı-feodal ilişkilerin hâkim olduğu ezilen dünya ülkelerinin elinde, ilerleyen 20. yüzyılın değişen koşullarında, kuvvetli bir silaha dönmüştür. 20. yüzyılın ikinci yarısında ise, halk iktidarı altında farklı biçimlere bürünen sınıf savaşımında yaşanan büyük tecrübe ile Bilimsel Sosyalizme olan katkısını taçlandırmıştır. Büyük Proleter Kültür Devrimi, insanlık tarihinin en önemli tarihi tecrübelerinden birisi olarak, pratik tecrübeleri ve teorisiyle, daha henüz ilk on yılını devirmek üzere olduğumuz 21. yüzyıla rehberlik etmektedir. İşte bugün, 21. yüzyılın ilk devrimi, Nepal’in kıvılcığı da bu rehberlikle aydınlanmaktadır.

Görülmektedir ki Bilimsel Sosyalizmi var eden ve nitel katkıları da ortaya çıkaran yegâne şey, büyük ölçekli

toplumsal devrimler ve gelişmeler, yani geniş yığınları etkileyen ve sonuçları itibariyle de tarihi akışa nitel anlamda yön veren insanlık tecrübeleridir. Tarih, şunu açıkça göstermektedir ki bu devrimlerin yaratılabilmesi, onları açığa çıkaran ekonomi-politik ve sosyal şartların olgunlaşmasına olduğu kadar; devrimcilerin bu olgunlaşan şartları “nasıl” değerlendirileceğini ve eskisinden farklı olarak yaşadıkları yeni şartlar içerisinde ellerindeki Bilimsel Sosyalist birikimi “nasıl” kullanacaklarını bilmelerine bağlıdır. Özcesi, devrimcilerin toplumsal gelişmenin doğal devingenliği esnasında gösterdikleri “iradi müdahale”nin başarılı olup olmamasıyla doğrudan ilgilidir.

Lenin, 19. yüzyılda Kıta Avrupası’nda yaşanan toplumsal mücadeleler tarihini ve bu sosyal ortamda şekillenen Bilimsel Sosyalizmi, öncelikle Rusya tarihine yaslanarak ve Rus toplumunun güncel mücadele deneyimleri içerisinde ele alarak; öğrenerek, uygulayarak ve sonuçları gözlemleyip muhasebe ederek ve yine yerele uyarlı özgül pratiğe yüklenerek; Rus halklarının ortaya koydukları toplumsal devrimi ve içerisinde geliştiği koşulları sentezleyebilmiştir. Mao Zedung, aynı şekilde devrim öncesinde ve sonrasında, Çin halklarının toplumsal tecrübelerini örgütlerken, yönlendirirken ve sonuçları tahlil ederken benzer metotlarla hareket ederek belirleyici katkıyı, yine kitlelerin ortaya çıkardıkları devrime bakarak sunmuş, onu sentezlemiştir.

Elbette ki insanlık, toplumsal gelişme yasaları gereği ilerleyişini sürdürecektir ve doğal olarak Bilimsel Sosyalizm de bu ilerleyişe paralel biçimde; değişen ve ilerleyen toplumsal mücadelelerin içerisinde yol göstererek ve tecrübeden çıkan sonuçları bağrına alarak gelişmeye devam edecektir. Eğer ona nitel bir katkı olacak düzeyde bir devrim gerçekleşecek ise bu da ancak kendinden önceki tecrübeler gibi mevcut olan birikimi kendi özgül şartların da uyarlayabilen bir pratiğin eseri ve katkısı olacaktır.

Bilimsel Sosyalizmin temelinde metot vardır. Yani doğada ve toplumda doğru bilgiyi edinme çabasında, insanlığın, başlangıcından günümüze toplam olarak edindiği tecrübelerin ve deneylerin ışığında ulaşmış olduğu nitel düşünce evresi olan “Diyalektik ve Tarihsel Materyalizm” yer alır. Metot, gerçeklerin, yani süregiden hayatın içindeki olayların arkasında yatan asıl belirleyenlerin kavranmasında, aralarındaki ilişkilerin çözümlemesinde ve buna dayanarak devrimcilerin bu ilişkilere en doğru şekilde müdahale edebilmesinde temel bir araçtır. Bu aracın yanı sıra, devrimcilerin yaşadıkları ülke toprağının tarihi ve güncel durumu üzerine de sistemli bir bilgilenmeyle, sömürü ve baskının tarihi ve mevcut biçimi hakkında olduğu kadar, buna karşı yürütülmüş ve sürdürülen mücadelelerin de tecrübelerini edinerek, “güne doğru müdahale”yi sağ-

layabilecek bir zemin ortaya çıkarmış olmaları gereklidir. Tüm bunların gerçekleşebilmesi içinse, sınıflar mücadelesi içerisinde yer almakla birlikte bu mücadeleyle koşut bir “eğitim” süreci şarttır.

İşçilerin, köylülerin ve devrimden çıkarı olan tüm emekçi yığınların ve farklı toplumsal kesimlerin mücadelesi içerisinde örgütlü çaba sarf eden devrimciler; içerisinde yer aldıkları savaşımın tarihini, sosyal nedenlerini bilmek ve güne ışık tutan Bilimsel Sosyalist teorilerini bu geniş halk yığınlarının elinde kuvvetli bir silaha dönüştürmek zorundadırlar. Devrimci bir savaş, yıkmak olduğu kadar ondan daha fazla ve kuvvetle yaratmak, inşa etmektir. İnsanı, toplumu, doğayı yeniden yaratmak, düzen vermek ve tüm bunların bağrında yatan muazzam yaratıcı kuvveti açığa çıkararak, bin yıllara yaslanan yanılsamaları kırmak devrimci bir savaşın, kavganın temel hedeflerinden ve gereklerindenidir.

Örneğin, mevcut tarım politikaları eleştiriliyor ve köylülüğün hareketi örgütleniyor ise tarım konusunda yetkin, kitleleri kucaklayan ve onları mücadele içerisinde ilerleten bir eğitime de ihtiyaç var demektir. Öncelikle bu mücadeleyi örgütleyen devrimcilerin eğitime ihtiyaç vardır. Ardından devrimcilerin bu mücadelede örgütledikleri köylü önderlerinin eğitimi ihtiyacı doğar. Son olarak köylü kitlelerinin eğitime ihtiyaç vardır. Köylü mücadeleleriyle yıkılan politikaların yerine köylülerin ve genel olarak insanlığın çıkarlarını esas alan politikaların, teknik yeniliklerin mücadele içerisindeki tesisi ve sürekliliğinin sağlanması da bir eğitim sorunudur. Kitleleri kendi sosyo-ekonomik mücadeleleri içerisinde ilerletmek, politiklaştırmak ve devrimcilerle bütünleşerek halkın iradesini yine halk kitlelerinin gücüyle hâkim kılabilmek için devrimci teorinin öğrenilmesi ve öğretilmesi çabası içerisinde olmak bir zorunluluktur.

Kardelen Eğitim Programı bu tarihsel gereğin, zorunluluğun bir ürünüdür. Bugünün devrimcilerine, önceki devrimci kuşakların bıraktığı önemli bir mirastır.

Kardelen Eğitim Programı hakkında ifade edilmesi gereken ilk şey ise bu eğitim programının, ülkemiz topraklarında Demokratik Halk Devrimi yürüyüşü içerisindeki devrimcilerin ortaya çıkardıkları bir ürün olduğudur.

Komünist önder İbrahim Kaypakaya’yla birlikte, bilimsel düzeyde ülke gerçeklerini gören programatik görüşlerin izinde, bu teorik doğrultunun işaret ettiği mantıki sonuçları hayata uyarlayan cüretkâr devrimci eylem; günümüz gerçekliği içerisinde Türkiye – Kuzey Kürdistan’ın yegâne devrimci yolunu işaret eden Demokratik Halk

Devrimi yürüyüşünü yaratan ve onu günümüze taşıyan en büyük gerçektir.

Bu yürüyüşün sahip olduğu teorik temellerin, sağ ve sol her türden sapmaya, tüm ideolojik saldırılara ve çarpıtmalara karşın hala ülke devrimine adanmış ömürleriyle devrimcilerin ellerinde bir rehber olabilmesinin bir nedeni vardır. Başta emperyalizmin ve onun uşağı tüm yerli gericilerin, onlarca yıldır her türlü teknik imkânı seferber ederek giriştikleri imha ve katliamlara karşı, can bedeli direnişleriyle bu teorik manifestoyu ve mücadele sancağını ayakta tutan devrimcilerin her şeye rağmen bir araya gelebilmelerinin, doğu politikalar ürettiklerinde güçlenebilmelerinin ve her zaman bu sancak altında toparlanabilmenin bir nedeni vardır.

İşte bu neden, Demokratik Halk Devrimi yürüyüşünün sahip olduğu teorik doğrultudur. Bilinmelidir ki dünya ve ülke gerçeklerini, ülke tarihi ve güncel konjonktürü içerisinde ele alan, çelişmeleri doğru tahlil eden ve buna uyarlı mücadele yöntem ve araçlarını yaratan teorik doğrultu, tespit ve tahlilde yanıldığı noktada işlevsizleşecektir. Kendisini yenileyemeyen, dar bir çevreye hapsolan ve zamanla hayatın gerçekleri karşısında marjinalleşerek yok olup gidecek olan bir topluluk yaratacaktır. Öte yandan, günümüzde her türlü saldırıya karşın, bu teorik doğrultunun rehberliğinde üretilen en küçük yerel politikalar dahi tutarlı, ilkeli bir devrimci faaliyetle birleştiğinde son derece başarılı sonuçlar yaratıyor ise ve siyasi iktidar, başka odaklara değil de sadece bu teorik doğrultuda bir araya gelen devrimcilerin her türlü kurumuna ve mücadele alanına her zaman özel bir dikkat ve ilgi gösteriyor ise burada “devrimci teoriye” dikkatle eğilmek gerekecektir.

Kuşkusuz ki bu doğrultuda ilk ve en büyük görev bugün Demokratik Halk Devrimi yürüyüşü içerisinde olan ve Demokratik Haklar için Mücadeleyi örgütleyen devrimcilerin, öncelikle ülke topraklarındaki halklara kurtuluş yolunu işaret eden devrimci teorinin, Bilimsel Sosyalist temellerini kavramaktır. Ülkenin devrimci teorisinin savunusu, öncelikle onu var eden Bilimsel Sosyalizmin öğrenilmesini ve geliştirilmesini zorunlu kılar. Zira ülke devriminin yolunu işaret eden devrimci teori, Bilimsel Sosyalizmin ülke toprağına olan yansımasıdır. On- dan bir parçadır ve kendi mücadele pratiği ve zaferi, diğer örneklerde olduğu gibi, Bilimsel Sosyalizmi de ilerletecek bir döngünün parçasıdır.

Kardelen Eğitim Programı, Bilimsel Sosyalizmin en temel başlıklarında, Marx –Engels – Lenin – Stalin ve Mao Zedung başta olmak üzere işçi sınıfının teorik önderlerinden ve dünya halklarının tarihsel mücadelelerinden süzülen deneyimlerin bu konu başlıkları altında değer-

lendirilebilecek deneyimleri üzerine tartışmalarının derlenmesinden oluşturulan iki ciltlik bir eserdir. “Yöntem”, “Kadrolar”, “Örgütlenme”, “Çalışma Tarzı”, “İdeolojik Akımlar”, “Örgütlenme içi Sorunlar” ve “Stratejik ve Taktik Sorunlar” gibi kategorilerde, Bilimsel Sosyalist literatür içerisinde derlenmiş seçme yazıların bir araya getirildiği bir eserdir. Bu yönüyle, belirli bir konu hakkında araştırma yapabilmek için onlarca kitaba ulaşmaya çalışmak veya da bazılarında mahrum kalmak gibi bir sorunu da pratik olarak aşmada faydalıdır.

Kardelen Eğitim Programı Kolektifi, bu programı, günün teknik imkânlarını ve kendi emek gücünü seferber ederek daha derli toplu şekilde bir araya getirmiştir. Bu program, ülke devrimcilerinin karşılaştığı ve yaşamakta olduğu birçok soruna doğrudan ışık tutan büyük bir derlemedir. Bu anlamıyla Demokratik Haklar için Mücadelenin tüm alanlarında faydalanılabilecek en temel başvuru kitabıdır.

Kardelen Eğitim Programı Kolektifi, bu çalışmayı sürdürürken, programın başlangıcına yine derleme tarzında iki ek daha yapmayı uygun gördü.

Bunlardan ilki, 1970’li yılların henüz başlarındaki devrimcilerin, İbrahim Kaypakkaya gibi genç devrimcilerin, Bilimsel Sosyalizm üzerine yürüttükleri tartışmaların ürünü olan ve doğrudan ülke toprağının tarihi geçmişi içerisinde teoriyi tartışan bir eserdir ve bugünün devrimcileri için son derece öğretici bir belge niteliği taşımaktadır. Bu belgede ilkel - köleci ve feodal toplum üzerine tartışmalar, ülke tarihimiz içerisinde yürütülmektedir. Bu yönüyle son derece özgün bir yapıttır.

İkincisi, Sovyet akademisyenlerinin (Lozovski, Gretski, Kolossov, Kuztesov, Zubritski, Mitropolski ve Kerov – Sol Yayınları – Kapitalist Toplum) “Kapitalist Toplum” üzerine olan eğitici kitaplarından yaptığımız derlemedir. Böylelikle, yukarıdaki ilk derlemeyle bitirdiğimiz üretim ilişkileri tartışmalarını ilerletmeyi ve bu konulardaki temel bilgileri tamamlamayı hedefledik.

Bu iki derlemenin ardından, Kardelen Eğitim Programı, yukarıda ifade ettiğimiz kategoriler ekseninde verilen konu sıralamasına göre ilerlemektedir.

Burada, eğitim programının nasıl ele alınması gerektiğine geçmeden evvel son derece önemli gördüğümüz bir konuyu ifade etmek gerekecektir.

Her eğitim programı iki temel unsur içerir. İlki Bilimsel Sosyalist teorinin üstatlarının ve bu teoriye önemli katkılarda bulunmuş devrimcilerin belirli konulardaki

görüşleri ve tartışmalarıdır. İkincisi ve tüm devrimciler açısından en az diğeri kadar önemli olan ise devrimcilerin “kendi” mücadele deneyimleri sonucunda var ettikleri teoriye dair tartışmalardır. Ülke tarihi, ülkedeki sınıflar mücadelesi tarihi, ülkedeki devrimci – ilerici mücadeleler tarihi, ülkedeki devrimcilerin örgütlenme meseleleri, Bilimsel Sosyalizmin teorik temellerine ilişkin ülke gerçeğinden kalkınan tecrübeler ışığında yürütülecek tartışmalar... gibi bir çok önemli alanda işte tıpkı 1970’lerin devrimci gençliğinin yaptığımız ilk derlemede olduğu gibi doğrudan kendi mücadeleleri içerisinde yürüttükleri teorik ve pratik süreçlerden, tartışmalardan kalkınan araştırma metinleri içerisinde ele alınmalıdır. Bu bir zorunluluktur.

Kardelen eğitim programı, bu hedefte atılmış bir ilk adımdır sadece. Bu program, yıllar içerisinde devrimcilerin hapishanelerde, okullarda, mahallelerde, kasabalarda, köylerde yürüttükleri mücadelelerinde teorik donanımlarını kuvvetlendirmiş ve o mücadele alanlarında açığa çıkan ihtiyaca göre geliştirilmiştir.

Şimdi, bu büyük derleme yine aynı alanlarda devrimcilerin ellerinde, doğrudan mücadeleleri içerisinde yürütecekleri tartışmalarda kendi eksikliklerini ortaya çıkaracak ve her yeni basımında öncelikle bu eksiklikleri kapatacaktır. İçine, ülke ve dünya devrimci mücadelelerinden yeni ve önemli belgeleri de alarak genişleyecektir. Öte yandan, ülkemiz devrimcileri, belirli konularda kendi araştırma pratiklerinin ürünü olan çalışmaları, yürütecekleri canlı verimli tartışmaları sonrasında bu esere katacaklardır. Böylelikle bu eğitim programı hem enternasyonal hem yerel ölçülerde daha da kuvvetlenecek ve daha özlü, sade hale gelecektir. Yerel ayağı, ülke devrimcilerinin katkılarıyla güçlendiği ölçüde de kendi içerisinde ayrışacaktır, ayrıştırılmalıdır.

Böylesi bir programın halk gençliği, kadın hareketi, köylü hareketi ve işçi-sendikal alan hareketi gibi alanlarda uzmanlaştırılması, ayrıştırılması ve dünyadan, ülkeden bu kategorilerde derlenen ve üretilen eserlerle çoğaltılması çok büyük bir ihtiyaçtır.

Bilimsel Sosyalizm, bugün insanlığın elindeki tek kurtuluş umududur. Tek yol göstericidir. Demokratik Halk Devrimi ise bu umudun ülke topraklarında somuta indirgenen manifestosudur. Bu teorik doğrultunun halk kitlelerinin mücadeleleriyle birleşebilmesi, sahiplenilmesi ve böylelikle bağımsızlığa ve yeni demokrasiye giden yolda öncüleştirebilmesi, halk kitleleri şahsında iradeleşebilmesi bugünün devrimcilerinin “iradi müdahaleleri”ne ihtiyaç duymaktadır.

Bu iradenin ortaya çıkabilmesi ancak doğru teorik

bir zeminle mümkündür. İradeyi ortaya çıkarak insan edimini yaratan şey bilinç ise devrimciler davaya haklı, tutarlı gerekçelerle katılmak ve sahiplenmek durumundadırlar. Eğer bugün faaliyetin birçok alanında “bireylerden kaynaklı sorunlar” var ise veyahut da mevcut sorunların kaynağı bu gibi bir zeminde aranıyor ve ele alınıyor ise bu, teorideki yani bilinçlerdeki zafiyetin bir sonucudur. Devrimciliğe karar vermek ve bu kararı mantıki sonuçlara ulaştırmak konusunda bireyin kendisine ve halka olan dürüstlüğü, onun faaliyet içerisindeki tutumunun, duruşunun, pratiğinin yegâne belirleyenisidir. Örgütlü mücadeleye karşı, onunla olan ilişkinin niteliğine ve bunun gereklerine karşı net olabilmek, doğrudan teorik kavrayışla alakalıdır. Bugünün devrimcileri açısından bu eğitim programının öncelikli olarak yardımcı olacağı en büyük mesele de budur.

Devrimci eğitim, yaslandığı maddi gerçek gereği ancak pratik içerisinde anlam kazanan bir eğitim anlayışı ve sürecidir. Bu derlemeler ancak haftalık ya da iki haftalık periyotlarda yapılacak toplantılarda, devrimci faaliyetin gerekleri haricindeki özel bir gündem olarak ele alınıp işlendiğinde, anlamlı olacaktır.

Katılımcıların durumuna göre 30 ila 50 sayfa arasında haftalık okumalar üzerine tartışmaları ideal olmalıdır. Fakat eğitim çalışmaları asla ertelenmemeli, mazeret kabul etmemelidir. Bu eğitimler, düzenin gerici ideolojik saldırıları karşısında doğayı, toplumu ve yaşadığımız hayatı anlamlandırabilmenin tek bilimsel kılavuzudur. Eğitimlerde sadece bu derlemelerdeki makalelerle yetinilmemeli, katılımcılar kendilerini sürekli bir araştırma içerisinde hissetmeli ve konuyla alakalı, faydalı ve eğitici gördükleri materyalleri paylaşmalıdırlar. Toplantı ve tartışmalar içerisinde olumlu, verimli bir durum yakalanır ise bunun sonuçları yazılı hale getirilmeli ve çeşitli yayın organlarında paylaşılmalıdır. Ancak böylesi katkılar bu eğitim programını daha fazla geliştirecek ve yerelleştirecektir.

Devrimci eğitim, Demokratik Haklar için Mücadelenin farklı alanlarında (gençlik, kadın, mahalleler, köyler, işçi-sendikal alan vd.’leri) faaliyet yürüten tüm devrimcilerin sıkı sıkıya uyguladıkları bir pratik olmalıdır. Gerektiğinde büyük yerel toplantılar örgütlenmeli ve hep birlikte tartışılmalıdır. Ortak sunumlar örgütlenmeli ve aktif mücadele dışında kalan zaman büyük bir istekle bu faaliyete yönlendirilmelidir.

Kardelen Eğitim Programı, Demokratik Halk Devrimi yürüyüşü içerisinde güçlenecek, yerelleşecek ve farklı alanlarda uzmanlaşacaktır. Buna olan inancımız tamdır. Bu aynı zamanda bir irade beyanıdır!

İÇİNDEKİLER

CİLT 1

KAPİTALİZM ÖNCESİ ÜRETİM BİÇİMLERİ.....	1
I. Yeryüzünde Hayatın Başlangıcı ve İnsanın Ortaya Çıkışı	3
II. Üretici Güçler, Üretim Araçları, Üretim Biçimi ve Üretim İlişkileri	5
III. İlkel Komünal Üretim Biçimi	6
IV. Köleci Üretim Biçimi	9
V. Feodal Üretim Biçimi	14
VI. Kapitalizm Öncesi Toplum Biçimleri Üzerine Yararlanılabilecek Bazı Kaynaklar.....	29
 KAPİTALİST ÜRETİMİN TEMEL NİTELİKLERİ.....	 31
I. Kapitalist Toplumda Üretim İlişkileri	33
II. Kapitalist Sömürünün Özü	35
III. Kapitalist Toplumun Sınıfları	38
IV. Kapitalizmin Çelişkileri	40
 EMPERYALİZM.....	 43
I. Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması	45
II. Emperyalizmin Tarihsel Yeri	51
III. 19. Yüzyılın Sonunda ve 20. Yüzyılın Başında Büyük Devletlerin Emperyalist Siyasetleri	53
IV. İlk Emperyalist Dünya Savaşı.....	57
 YÖNTEM.....	 59
Pratik Üzerine	61
Bilgi ile Pratik Arasındaki Bilme ile Yapma Arasındaki İlişki Üzerine	61
Doğru Fikirler Nereden Gelir?.....	68
Materyalist Tarih Anlayışının Öncülleri.....	69
Materyalist Tarih Anlayışının Sonuçları: Tarihsel Sürecin Sürekliliği, Tarihin Dünya Tarihine Dönüşmesi, Bir Komünist Devrim Zorunluluğu	70
Materyalist Tarih Anlayışının Özeti.....	73
Yöntem	74

Teori	77
Engels ve Teorik (Kuramsal) Mücadelenin Önemi.....	84
Eğitim, Öğretim.....	87
Önemli Olan İyi Öğrenmektir	88

KADROLAR

Kadrolar Üzerine.....	93
Kadrolar.....	95
Devrimin Belkemiği Devrimci Kadrolar	99
Bolşevik Başarısının Temel Koşullarından Biri.....	102
Örgütsel Önderlik Sorunları Üzerine	104
Her Şeyi Kadrolar Belirler	106
Kadroların Seçimi, Terfii ve Atanması	108
Kadrolar Sorunu	110
Kadro Siyaseti	111
Önderlik Yöntemlerine İlişkin Bazı Meseleler.....	113
Kadrolar.....	116
Komünistler.....	119
Şafak Revizyonistleri, Kadro Politikasında da Sağ Bir Çizgi İzliyor	121
Parti Propagandası - Parti Üyesi ve Parti Kadrolarının Marksist-Leninist Eğitimi.....	122

ÖRGÜTLENME

Parti	127
Yeni Tür Bir Parti.....	128
Öncü Parti	129
Demokratik Merkeziyetçilik.....	131
Kitlelerden Kitlelere	133
Parti	136
Parti	142
Almanya’da “Sol” Komünizm Liderler, Parti, Sınıf, Yığınlar	146
İşçiler Örgütü ve Devrimciler Örgütü.....	149
Bir Yoldaşa Örgütsel Görevlerimiz Üzerine Mektup	156

Devrimin Öncüleri.....	163
Parti Disiplini	166
Komünist Partisi.....	167
Komünist Enternasyonal Tüzüğü (1920)	169
Komintern’e Katılmanın 21 Koşulu (1920).....	172
Marksist-Leninist Parti	175
Almanya’da “Sol” Komünizm, Liderler, Parti, Sınıf, Yığınlar	180
1912 Prag Parti Konferansı - Bolşeviklerin Bağımsız Bir Marksist Parti Kurması	183

ÇALIŞMA TARZI.....187

Çalışma Tarzı.....	189
İdeolojik - Politik Önderlik Sorunları	190
Örgütsel Önderlik Sorunları	195
Parti Bileşiminin İyileştirilmesi İçin Önlemler. Gereğinden Fazla Büyük Örgütlerin Bölünmesi, Yönetici Organların Alt Örgütlerin Çalışmalarına Yakınlaştırılması	200
Pratik Çalışma Üzerine.....	201
Parti Eğitimi Parti-İçi Demokrasi Üzerine	204
Kendiliğinden Gelme Kabarmanın Başlangıcı	206
Kendiliğindenlik Önünde Eğilme.....	209
Siyasal Ajitasyon ve Bunun Ekonomistler Tarafından Sınırlandırılması	214
İkellik Nedir?	219
Örgütsel Çalışmanın Kapsamı	221
“Komplocu” Örgüt ve “Demokratçılık”	224
Yerel Çalışma ve Rusya’yı Kapsayan Çalışma	228
Bir Gazete Kollektif Bir Örgütleyici Olabilir Mi?	233
Bize Gerekli Olan Nasıl Bir Örgüttür?	238
Örgütlenme Sorunlarında Oportünizm	241
Bir Yasalcı İle Bir Tasfiyecilik-karşıtı Arasında Konuşma	254
Parti Çalışmalarının Niteliği ve Örgütlenme Biçimleri.....	259
Tasfiyecilik Karşısındaki Tutum ve Birlik	260
Politika İle Eğitim Bilimin Birbirine Karıştırılması Üzerine	262
Devrimciler Gerici Sendikalara Girip Mücadele Etmeli midirler?	264

Parti Örgütü ve Parti Literatürü	268
Sosyalist Parti ve Partisiz Devrimcilik	271
Kitlelerin Yönetime Katılması	274
Sendikalar	276
Gençlik, Gençlik Örgütleri	278
Kitlelerin Refahıyla İlgilenin, Çalışma Yöntemlerine Dikkat Edin	280
Önderlik Sorumluluğumuz	283
İnceleme	285
Komünist'i Sunarken	287
Partinin Çalışma Tarzını Düzeltelim	292
İnceleme Tarzımızı Yeniden Düzenleyelim	300
Basmakalıp Parti Yazılarına Karşı Çıkalım	304
Bir Rapor Sisteminin Kurulması Üzerine	312
Devrimci Birleşik Cephede Önderlik Edenler ve Önderlik Edilenler Arasındaki İlişki Sorunu	314
Parti Komitesi Sisteminin Güçlendirilmesi Üzerine	315
Orduyu Çalışan Bir Güç Haline Getirelim	316
Parti Komitelerinin Çalışma Yöntemleri	318
Dört Bir Yana Yumruk Sallamayalım	321
Şehirlerdeki Çalışma	323
Partinin Sağlamaştırılması ve Partinin İnşası	324
Gençlik Birliği, Çalışmalarında, Gençliğin Özelliklerini Dikkate Almalıdır	325
Kapsamlı Planlama ve Daha Etkili Önderlik Sorunu Üzerine	328
Parti İle Partili Olmayanlar Arasındaki İlişki	331
Partimizin Bazı Tarihi Tecrübeleri	332
Bütünü Dikkate Alma ve Uygun Düzenlemeler Yapma	335
Yüz Çiçek Açsın, Yüz Düşünce Birbiri İle Yarışsın ve Uzun Süreli Bir Arada Yaşama ve Karşılıklı Denetim Üzerine	336
Tutumlu Olmak Üzerine	339
Çin Komünist Partisinin Propaganda Çalışmasıyla İlgili Milli Konferansta Yapılan Konuşma	340
Sade Yaşayıp Sıkı Çalışma Konusunda Kararlı Olun, Kitlelerle Sıkı Bağları Sürdürün	347
Devrimi İleri Götüren Faal Unsurlar Olun	349
Halkın Çoğunluğuna Yürekten Güvenin	356

CİLT 2

İDEOLOJİK AKIMLAR.....	1
“Eleştiri Özgürlüğü” Ne Demektir?	3
“Eleştiri Özgürlüğü”nün Yeni Savunucuları.....	5
Rusya’da Eleştiri	8
Siyasal Ajitasyon ve Bunun Ekonomistler Tarafından Sınırlandırılması.....	12
Ekonomizm İle Terörizm Arasındaki Ortak Yan Nedir?.....	17
RKP X. Parti Kongresi’nin Parti’nin Birliği Üzerine Kararının İlk Taslağı	19
“Parti’deki Bölünme Sorununda İşçilerin Görüşleri” Adlı Broşüre Önsöz	21
Eleştiri Özgürlüğü ve Eylem Birliği.....	24
Parti Birliği ve Anarko-sendikalist Sapma Üzerine Konuşma	26
Bir Kez Daha Partimizdeki Sosyal-Demokrat Sapmalar Üzerine KEYK’in VII. Genişletilmiş Plenumu	29
Devrimci Çevrelerde Darkafalılık	33
Tasfiyeciliği Tasfiye.....	35
Tasfiyeciler Kendilerini Eleveriyor.....	39
Tasfiyecilerin Yöntemleri ve Bolşeviklere Düşen Parti Ödevleri.....	43
Tasfiyeciliğin Sınıfsal Anlamı.....	44
İşçi Sınıfı Hareketi İçinde İdeolojik Savaşım	46
İki Yol	48
Birlik Birlik Diye Birliğe Vurulan Darbe	50
Hizipçilik.....	51
Troçki’nin Tasfiyeci Görüşü	54
Menşevikler ve Bolşevikler	57
Marksizm ve Tasfiyecilik.....	58
Marksizm ve Sosyal-Şovenizm	60
Kongredeki Çeşitli Gruplaşmaların Önemi	61
İskracılar Arasındaki Bölünmeden Önce Merkezîyetçilik Konusundaki Tartışmalar	64
Haksız Oportünizm Suçlamalarının Masum Mağdurları.....	66
Kongredeki Savaşımın Genel Görünümü Partinin Devrimci ve Oportünist Kanatları	71
Kongre Sonrası İki Savaşım Yöntemi.....	77
Büyük Bir Kıvancın Yolunu Ufak Kaygılar Engellememelidir	85

Devrimci Maceracılık	90
Marksizm ve Revizyonizm	95
Devrimci ve Reformist Önderlik	99
Rusya’da Narodizm ve Marksizm. Plehanov ve “Emeğin Kurtuluşu” Grubu. Plehanov’un Narodizme Karşı Mücadelesi. Rusya’da Marksizmin Yayılması.....	102
Lenin’in “Ekonomizm”e Karşı Mücadelesi. Lenin’in Gazetesi “İskra”nın Çıkışı	106
Lenin’in Marksist Parti İnşası Planı. “Ekonomistlerin Oportünizmi. “İskra”nın Lenin’in Planı Uğruna Mücadelesi. Lenin’in “Ne Yapmalı?” Eseri. Marksist Partinin İdeolojik Temelleri.....	108
Menşevik Liderlerin Bölücü Faaliyetleri ve II. Parti Kongresinden Sonra Parti İçinde Mücadelenin Keskinleşmesi. Menşeviklerin Oportünizmi. Lenin’in “Bir, Adım İleri, İki Adım Geri” Adlı Kitabı. Marksist Partinin Örgütsel Temelleri	113
Stolypin Gericiliği Döneminde Bolşevikler ve Menşevikler. Bolşeviklerin Tasfiyecilere ve Otvovistlere Karşı Mücadelesi	117
Bolşeviklerin Troçkizme Karşı Mücadelesi. Parti Düşmanı Ağustos Bloğu	119
Küba Devrimi’nin İdeolojisini İncelemek İçin Notlar.....	121
Küba: Bir İstisna Mı, Yoksa Öncü Mü?	125
İdeolojik Mücadele	131
“Sol” ve Sağ Oportünizm	133
Marks’ın Sürekli Devrim Teorisi	135
Eşit Olmayan Gelişme	137
Paris Komünün’den Çıkarılan Dersler.....	139
“Sol” ve Sağ Sapmalar.....	140
Yeni Burjuvazi	143
Kültür Devriminin Gerekliliği	145
Yeni Revizyonizm	147
Anarşistlerle Polemik	149
Erfurt Program Tasarısının Eleştirisi	151
Plehanov’un Anarşistler İle Polemiği	155
Kautsky’nin Oportünistler İle Polemiği	156
Şafak Revizyonistleri Leninist “Devrimci Durum” Öğretisini Tahrif Ediyorlar	159
Parti İçinde Sınıf Teslimiyetçiliğine Karşı Çıkalm.....	161
Bütün Ülkede Milli Teslimiyetçiliğe Karşı Çıkalm.....	164
Ulusça Boyun Eğme Teorisinin Çürütülmesi	165
Uzlaşma Mı, Direnme Mi?.....	167

Uzlaşma Mı, İlerleme Mi?	167
Ulusça Boyun Eğme Teorisi Yanlıştır Çabuk Zafer Teorisi De Yanlıştır.....	169
Teslimiyetçi Faaliyetlere Karşı Çıkalım	171
Burjuva Sağcılarının Saldırılarını Geri Püskürtün	174

ÖRGÜTLENME İÇİ SORUNLAR.....	181
Partinin Örgütlenmesi Sorunları	183
Parti İçindeki Yanlış Düşüncelerin Düzeltilmesi Üzerine.....	186
Parti İçinde Demokrasi Sorunu	192
Liberalizmle Mücadele	193
Savaşın Temel İlkesi, Kendini Korumak Düşmanı İmha Etmektir.....	195
İnsanın Savaşta Dinamik Rolü.....	196
Örgütlenin!	197
Yurtseverlik ve Enternasyonalizm.....	198
Komünistler Milli Savaşta Örnek Olmalıdırlar	199
Bütün Milleti Birleştirelim ve Milletin İçine Sızmış Düşman Ajanlarıyla Mücadele Edelim.....	200
Komünist Partisini Genişletelim ve Partiye Düşman Ajanlarının Sızmasını Önleyelim	201
Parti Disiplini	202
Teslimiyetçi Faaliyetlere Karşı Çıkalım	203
“Sol” Lafazanlığın Reddedilmesi	206
İncelememiz ve Şimdiki Durum	208
Partimizin Tarihindeki Bazı Meseleler Üzerine Karar	214
Üç Temel Disiplin Kuralı ve Dikkat Edilmesi Gereken Sekiz Noktanın Yeniden Yayınlanması Üzerine Çin Halk Kurtuluş Ordusu Genel Karargâhı’nın Talimatı.....	234
Parti İçindeki Yanlış Eğilimlerle Mücadele Sorunu	235
Ordudaki Demokratik Hareket	236
Kuzeybatıdaki Büyük Zafer ve Kurtuluş Ordusunda Yeni Tipte İdeolojik Eğitim Hareketi Üzerine	237
Durum Üzerine Bir Genelge.....	240
Orduyu Çalışan Bir Güç Haline Getirelim.....	244
İdealist Tarih Anlayışının İflası	246
Gerçek Devrimciler Olun	250
Karşı Devrimcilerin Bastırılmasında Partinin Kitle Çizgisi İzlenmelidir.....	252
“Üç Kötülüğe” ve “Beş Kötülüğe” Karşı Mücadele	254

Birleşelim ve Kendimizle Düşman Arasında Kesin Bir Ayrım Yapalım.....	257
Bürokrasiye, Tepeden İnmeçiliğe, Yasaların ve Disiplinin Çiğnenmesine Karşı Mücadele Edin	259
Han Şovenizmini Eleştirelim	261
Liu Şaoçi ve Yang Şangkun'un Yetkili Olmadıkları Halde Merkez Komitesi Adına Belgeler Yayınlayarak Disiplini Çiğnedikleri İçin Eleştirilmeleri.....	262
Genel Çizgiden Ayrılan Sağ Sapmacı Görüşleri Çürütelim.....	263
Parti İçindeki Burjuva Fikirilere Karşı Mücadele Edelim	264
Parti Düşmanı Kao Kang-cao Şuşih İttifakı Üzerine	268
İdeolojik Mücadele Üzerine	271
Diğer Sorunlar.....	273
Doğru İle Yanlış Arasındaki İlişki	277
Partinin Birliğini Sağlamaştırılmalı ve Partinin Geleneklerini İleri Götürelim.....	278
Nitelik Bakımından Farklı İki Tür Çelişme.....	284
Kötü Şeyler İyi Şeylere Dönüştürülebilir Mi?.....	289
Durum Değişmeye Başlıyor	290
Sağcıların Azgın Saldırılarını Püskürtmek İçin Güçlerimizi Toplayalım	294
Ven Huy Bao Gazetesinin Burjuva Yönelimi Eleştirilmelidir.....	296
Burjuva Sağcılarının Saldırılarını Geri Püskürtün	299
Parti İçi Birlik Konusunda Diyalektik Bir Yaklaşım	306
İki Dünya Görüşü	308
Çelişkinin Evrenselliği.....	310
Çelişkinin Özgüllüğü.....	312
Çelişkide Uzlaşmaz Karşıtlığın Yeri.....	318
Bürokratizme Karşı Mücadele Edelim	320
Birlik.....	324
Disiplin	325
Eleştiri ve Kendi Kendini Eleştiri.....	326
Kongre Sonrası İki Savaşım Yöntemi.....	328
Eleştiri Özgürlüğü ve Eylem Birliği.....	336
Birlik Hakkında İki Görüş.....	338
Birlik ve Hizip Diplomasisi Deyimleri.....	341

STRATEJİK VE TAKTİK SORUNLAR.....	345
Somut Önderlik, Durumun Özelliklerini Dikkate Almak, Leninist Strateji ve Taktiğin En Önemli Özelliği Budur	347
Bolşevizmin Strateji ve Taktiğinin Uluslar Arası Önemi	349
Stratejinin Parti Programına Bağımlılığı	350
Devrimin Çeşitli Aşamalarında Strateji Üzerine Stalin Yoldaş	351
Siyasi Stratejinin Ana Hatları.....	352
İşçi Sınıfının Mücadele Biçimlerinin Öğretisi Olarak Taktik	354
Stratejik Önderlik Üzerine Stalin Yoldaş	357
Yedeklerle Manevra; Proletaryanın Sınıf Mücadelesinde Geri Çekilme ve Saldırı	359
Taktik Önderlik Üzerine Stalin Yoldaş	363
Proletaryanın Taktiğinde Legal ve İllegal Mücadele Biçimlerinin Birleştirilmesi	365
Kitleleri Kendi Siyasi Tecrübeleri Temelinde Devrimci Mevzilere Yaklaştırmak Leninizmin En Önemli Taktik İlkelerinden Biridir.....	366
Taktik Önderliğin İlkeleri Zincirin Esas Halkasını Kavramaktır.....	368
Sloganlar ve Onların Strateji ve Taktikteki Önemi	369
Devrimci ve Reformist Önderlik Üzerine Stalin Yoldaş.....	370
Uzlaşmalar Üzerine Lenin.....	372
Proletarya Diktatörlüğünün Kurulmasından Önce ve Sonra Reformlar	373
Komintern’in Taktiğinin Esas Görevleri.....	374
Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi’nin Ajitasyon-Propaganda Şubesi Tarafından Komintern Şubelerinin Ajitasyon-Propaganda Çalışmasının Örgütlenmesi İçin Sunulan Taslak İlkelerden Özetler.....	376
Siyasal Teşhirler ve “Devrimci Eylem Eğitimi”	378
İki Siyaset	381
Savunma İçinde Saldırının Yönetilmesinde İnisiyatif, Esneklik ve Planlama, Uzatmalı Savaşta Çabuk Sonuçlu Muharebeler ve İç Cephe Harekâtında Dış Cephe Harekâtı	383
Gerilla Savaşında Stratejik Savunma ve Stratejik Saldırı	387
Neden Uzatmalı Bir Savaş?	390
Uzatmalı Savaşın Üç Aşaması	392
Savaş ve Politika	396
Savaşın Amacı.....	397
Yardım ve Tavizler Olumsuz Değil Olumlu Olmalıdır	398
“Her Şey Birleşik Cephe Yoluyla” Anlayışı Yanlıştır	399
Savaş ve Strateji Meseleleri.....	400

Gericiler Cezalandırılmalıdır.....	408
Çok Sayıda Aydını Saflarımıza Kazanalım.....	410
Siyaset Üzerine	412
Çin Komünist Partisi’nin Siyaseti	416
Bütün Parti Birleşsin ve Görevlerini Gerçekleştirmek İçin Mücadele Etsin!	431
Toprak Reformu ve Kitle Hareketlerinde Bazı Somut Siyaset Sorunları	434
Milli Burjuvazi ve Aydınlanmış Eşraf Sorunu Üzerine.....	437
Demokratik Halk Diktatörlüğü Üzerine Çin Komünist Partisi’nin Kuruluşunun Yirmi Sekizinci Yıldönümü Dolayısıyla	439
Boş Hayalleri Bir Yana Bırakalım Mücadeleye Hazırlanalım.....	446
Karşı Devrimcilerin Bastırılmasında Partinin Kitle Çizgisi İzlenmelidir.....	450
Liang Şumingin Gericî Fikirlerinin Eleştirilmesi.....	452
Parti Düşmanı Kao Kang-cao Şuşih İttifakı Üzerine	457
Devrim İle Karşı-devrim Arasındaki İlişki	461
Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine	463
Şafak Revizyonistleri, Leninist “Devrimci Durum” Öğretisini Tahrif Ediyorlar	479
Latin-Amerika Devriminin Taktik ve Stratejisi.....	481

KAPİTALİZM ÖNCESİ ÜRETİM BİÇİMLERİ

I. YERYÜZÜNDE HAYATIN BAŞLANGICI VE İNSANIN ORTAYA ÇIKIŞI

Bundan bir milyar sene önce, milyonlarca sene sürmüş bir gelişimin sonucu olarak canlı varlıkların en basit, en ilkel şekli ortaya çıktı. Cansız maddenin bu ilk canlı varlıkları meydana getirebilmesi için çok uzun, yavaş ve karmaşık birçok süreçlerden geçmesi gerekmişti. İlk canlılar “protozoa” ismi verilen tek hücreli hayvanlar oldu. Ve canlıların yeryüzünde ilk defa görüldüğü bu zamanın sonunda balıkların en ilkeleri de ortaya çıktı. Daha sonraları, yani bundan 56 milyon sene önce sürüngen hayvanlar ortaya çıktı ve onları kuşlar izledi. Bunlardan sonraki devrede de memeli hayvanlar meydana geldi ve bu devrenin sonunda yeryüzünde bundan sonra meydana gelecek değişimleri önemli bir şekilde etkileyecek olan bir grup canlı türedi. Bunlar, insanın ataları olan kuyruksuz bir çeşit maymundu. Bunların 1,500,000 sene kadar önce Afrika, Güney Avrupa, Güney Asya ve Güneydoğu Asya’nın sıcak ve verimli topraklarında yaşadıkları, bu bölgelerde yapılan kazılar sonucunda bulunan kemik kalıntıları ile ispatlanmıştır. Maymunların bu gelişmiş cinsi gruplar halinde ağaçlarda yaşamakta idiler. Belki de tırmanmayı gerektiren bu yaşayış biçimlerinin bir sonucu olarak, tırmanırken elleri, ayakları ile aynı görevi yapmadığı için, ağaçtan yere indikleri zaman da ellerini yürümekten başka işlerde kullanmışlar ve bu da onların vücutlarını giderek dikleştirmelerine yol açmıştır. İşte, bu gelişmiş cins maymunlardan insanın yaratılmasında ellerin serbest kalışı ve vücudun dikleşmesi en önemli adım olmuştur. İnsanın ortaya çıkışı yeryüzünde ilk canlıların ortaya çıkması ile kıyaslanabilecek kadar önemli bir olaydır. İlk canlıların ortaya çıkışı nasıl ki maddenin yeni bir şekil almasını gerektirdi ise, insanın ortaya çıkması da bu maddenin biyolojik gelişiminin daha yüksek bir noktasına varmasını gerektirmiştir.

Şurada birkaç satırla özetleyiverdiğimiz olayları

insan, yüzyıllar boyu açıklayamamış; açıklayabilmek için doğa ile bir mücadele vermesi ve mücadele içinde öğrenmesi, yaratması ve giderek gelişmesi gerekmiştir. İlk önceleri kendi yaratılışına korku ile bakıp, mucizevî bir “güç” arayan insan bugün bilim sayesinde bütün bunları izah edebilmektedir. İlk canlıların ortaya çıkabilmesi için doğada hareket halinde olan maddelerin en uygun şartlar altında kaynaşması ayrılması tekrar kaynaşması ve milyonlarca sene süren değişim ve gelişim süreçleri sonunda yeni maddeleri doğurması gerekmiştir. Bilim ilk canlılar gibi insanın da çok uzun ve aşamalı bir gelişim süreci sonunda meydana geldiğini açıklamıştır.

Şimdi, ilkel insanı ataları olan maymunlardan ayıran özellikler nelerdir, bunların üzerinde duralım. İnsanlar bu özellikleri sayesinde bütün diğer hayvanlardan ayrıldıkları, doğayı kontrolleri altına alabildikleri, çeşitli ihtiyaçlarını sağlayabilmek için gerekli iş aletlerini yaptıkları ve bunları en mükemmel hale getirmeyi başardıkları için, bu özelliklerin üzerinde durulması gerekir. İnsanı “insan” yapan bir özellikler sayesinde yeryüzü de değişmiştir.

A) İLK İNSANI MAYMUNDAN AYIRAN ÖZELLİKLER

İlk insanları, ataları maymunlardan ayıran en önemli fiziki özellik vücudun dik durabilmesidir. Dik durabilmek biraz önce de değindiğimiz gibi, eller ve ayaklar arasında kesin bir görev bölüşümü sonucunda ortaya çıkmıştır. Yani ellerin üzerinde yürümek için değil, sadece bazı şeyleri tutabilmek için kullanılması, ayakların ise üzerinde yürünen, vücudu taşıyan organlar haline gelmesi insanları hayvanlar gibi dörtayak üzerinde yürüyen mahlûklar olmaktan kur-

tarmış, vücutlarını dikleştirmelerini sağlamıştır. İlkel insan ile maymunun ellerindeki kemik ve kasların yerleşimi genel olarak aynı olmasına rağmen, insan elleriyle hiçbir maymunun yapamayacağı şeyleri yapabilir. Biraz sonra üzerinde duracağımız gibi, hiçbir maymunun taşta şekil verip, onu bir alet haline getirdiği görülmemiştir.

Tabii ki el yalnız değildir, o bütün bir vücudun sadece bir organıdır. Ancak elin gelişimini sağlayan şeyler vücudun diğer organlarına da hizmet etmiş ve vücut da gelişmiştir. Bildiğimiz gibi hayvanların gözleri yanlardadır. Oysaki vücudu dikleşen insanda, gözler de öne doğru gelmiş ve bu durum insana etrafına baktığı zaman hayvanlardan daha fazla şey görme özelliğini kazandırmıştır. Vücudu dikleşen, gözleri daha çok şey görebilen ve elleriyle iş gören insanlar, bu alet yapma sürecinde diğer insanlarla bir araya gelme ve birbirlerine bir şeyler söyleme ihtiyacını duymuşlardır. Bu ihtiyaç da konuşma organlarını geliştirmiş ve konuşma ortaya çıkmıştır. Bu noktadan sonra da elleri kullanarak araçlar yapma ve konuşma insan beynini geliştiren en önemli unsurlar olmuş; sinir sistemi duyu organlarındaki gelişimler ise beynin gelişmesi ile birlikte gitmiştir. Bütün bunlar, insanı çevresine rahatlıkla uyabilecek ve çevresini bilinçli olarak değiştirebilecek bir varlık haline getirmiştir.

Şimdi bununla ne kastettiğimizi biraz daha açıklayalım.

B) İNSANLARIN BU FİZİKİ ÖZELLİKLERE SAHİP OLUŞLARININ ÖNEMİ

Biliyoruz ki, hayvanlar yaşayabilmek için gerekli olan yiyecekleri avlamak zorundadırlar ve avlarını da pençeleri ile yakalarlar. Hâlbuki elleri ve sinir sistemi gelişmiş olan insan, en eski zamanlarda bile basit aletler yapmış ve yaşaması için gerekli olan hayvanları bu aletler ile avlamıştır. Ancak burada dikkatli olup insanın alet yapışını, bazı hayvanların alet kullanımından ayırmamız gerekir. Bugün biliyoruz ki bir maymun da eline bir sopa alıp, bir meyve ağacından meyve düşürebilir. Hatta bazen kendisini saldırıdan korumak için eline taş alıp atabilir. Fakat bir maymun ancak doğada mevcut olan kaba aletleri (taş, sopa gibi) kullanabilir veya kendisine bunları kullanması öğretilir. Ama doğada mevcut olan maddelerden bir gayeye hizmet etmek üzere bilinçli bir şekilde alet üretmek sadece insana mahsustur. Bunun için de insan doğada mevcut olan ile yetinmez, doğayı etkiler ve ondan gün geçtikçe daha fazla yararlanabilmek için çalışır. Demek ki insanı hayvandan ayıran fiziki özellikler, insanı hayvanlar dünyasından ayıran temel farklılığa yol açmıştır ki bu da insanın bilinçli bir çaba sonucu alet üretmesidir. İnsan sadece ihtiyaç duyduğu aletleri üretmekle kalmamıştır. İnsanlarda yine hayvanlardan farklı olarak bildiklerini ve yaptıklarını konuşarak (veya işaretleyerek ve daha sonra-

ları yazarak) başkalarına anlatma, tecrübelerini kendilerinden sonraki nesillere aktarma yeteneği vardır. Böylece, bir önceki neslin bütün bildikleri, aletleri ve tecrübeleri yeni nesillere geçer. Herkesin her şeyi deneyerek öğrenmesine lüzum kalmadığı ve temel bilgi elde olduğundan var olan aletleri geliştirmek ve daha iyilerini yapmak için zaman kazanılmış olur. Aletlerini geliştirme imkânına sahip olan insanların da doğayı kontrol altına alma, ondan daha fazla yararlanma ve ondan gelecek zararları asgariye indirme olanakları vardır.

Burada şunu bir daha açıkça ortaya koyalım. Ellerini kullanabilmesi, dik olarak durabilmesi ve bunun sonucunda beyninin ve sinir sisteminin gelişmesi sayesinde insan çalışma aletleri üretmiş ve bunları kullanmıştır. Bu aletleri ve bu aletleri yaparken geçirdiği tecrübeleri de kendisinden sonraki nesillere aktarmış ve böylece insan toplumlarındaki “bilim ve teknoloji aktarımı” ya da birikimi ortaya çıkmıştır. İnsan yaptığı aletler ile daha önceleri kendisi için erişilmez olan şeyleri doğadan alabilir ya da doğanın kendisine sunduğu servetleri kendi ihtiyaçlarına uyacak biçimde değiştirebilir. Örneğin, doğada mevcut olan birçok kıymetli madenleri ortaya çıkarabilmesi için insanın ilk önce bazı aletler yapması gerekmiş, daha sonra bulduğu madenleri de ham madde şeklinden kendisi için yararlı şekle getirebilmek üzere yine bazı alet ve metotlar bulması gerekmiştir. Hayvanların ise yaşamlarını sürdürmek için doğanın kendilerine sunduğundan başka servetleri yoktur. Oysaki insan doğaya çalışarak etkide bulunur, ondan ihtiyaçlarını sağlayabilmek için yararlı bir çaba gösterir. Biz, buna **emek** diyoruz. Öyleyse insanın en önemli serveti emektir. Çünkü gördüğümüz gibi insanı insan yapan odur. İnsan emek harcayarak yaptığı aletler sayesinde hayvanlardan ayrılmıştır. İnsan eli emek harcayarak, çeşitli şeyler yaratarak bugünkü mükemmel haline gelmiştir. Maymundan, insana geçişte önemli bir adım olan eller - ve bunun sonucu dikleşme “emeğin sadece bir organı değil, aynı zamanda emeğin ürünüdür.” Çünkü emek, eller ile gerçekleşirken, ellerin de kasları, eklemleri ve hatta kemikleri zaman içinde, emek sayesinde bugünkü biçimini almıştır.

II. ÜRETİCİ GÜÇLER, ÜRETİM ARAÇLARI, ÜRETİM BİÇİMİ VE ÜRETİM İLİŞKİLERİ

A) İŞ ARAÇLARI + İŞ KONULARI = ÜRETİM ARAÇLARI

ÜRETİM ARAÇLARI + İNSAN = ÜRETİCİ GÜÇLER

Biraz önce yukarıda da belirttiğimiz gibi, insanlar ihtiyaçları olan maddi servetleri üretmek için bir takım aletler kullanırlar. Bu aletler iş aletleridir. Üretimde kullanılan çeşitli makineler, traktör, pulluk, torna tezgâhları hep iş aletleridir. İş aletleri, işletme binaları, ulaştırma araçları, kanallar, vs. ile birlikte iş araçlarını teşkil ederler. İnsanlar bu çeşitli iş aletlerini kullanarak çeşitli konularda çalışırlar, örneğin, traktör ve pulluk ile toprak üzerinde çalışılarak birçok ürün üretilir. Balıkçılık, hayvancılık, ormancılık da hep ayrı ayrı iş konularıdır. İşte iş araçları ve bu çeşitli iş konuları ikisi birden **üretim araçlarını** meydana getirir. Bu üretim araçları ve onları yapan ve kullanan (veya işleyen) insanlar toplumun **üretici güçleridir**. Üretici güçlerin üretim araçlarından daha önemli yanı insan ve insanın çalışma gücüdür. Üretim araçlarını yapacak, onları zaman içinde geliştirecek ve böylece çevresini ihtiyaçlarına daha uygun hale getirecek olan insandır, insanın kullandığı üretim araçlarının durumuna göre insan toplumlarını birbirinden ayırmak mümkündür ki, bunları ayrıntılı olarak aşağıda inceleyeceğiz.

B) MADDİ SERVETLERİN ÜRETİMİ → TOPLUMSAL ÇALIŞMA → ÜRETİM İLİŞKİLERİ.

Maddi servetleri üretmek için insanın iş aletlerine ihtiyacı olduğunu söyledik. İnsan pek tabii ki ne bu aletleri yaparken, ne de bu aletleri kullanırken yalnızdır. İnsan yalnız başına şimdi yaptıklarının hiçbirisini yapamazdı ve başkaları ile bir işbölümünü gerçekleştirmemiş olsa, ken-

disi için gerekli olan şeylerin hepsini üretemezdi, insanlar ancak hep birlikte, işgüçlerini birleştirerek, yani toplumsal bir çalışma yaparak maddi servetleri üretmişlerdir. Örneğin, bir kumaş fabrikasını ele alalım. Kumaş, elbise diktığımız kumaş haline gelinceye kadar birçok işlemlerden geçer. İplikler boyanır, belirli bir desene göre makinelerde dokunur, yıkanır, ütü makinelerinden geçirilir, vs. Bu işin her safhasında birçok işçi çalışır, birçok işçinin emeği bir araya gelir. Bu kumaşı imal ederken bir araya gelmiş olan işçilerin arasında aynı şartlar altında çalışıp aynı işi yapmaktan doğan, işbirliği ve arkadaşılığa dayanan bir ilişki vardır. Bir de bu işçilerin çalıştığı fabrikanın, fabrikadaki makinelerin ve hammaddenin sahibi olan patron ile işçiler arasında bir ilişki vardır ki bu da üretim araçlarına sahip olan kapitalistin işçilerin emeğini sömürmesine dayanır. Burada bahsedilen her iki ilişki de, yani bir üretim faaliyetinde bulunurken üretim araçlarına sahip olanlar ile onlar hesabına çalışanlar arasındaki ilişkiler hep üretim ilişkilerine girer. İşçi ile patron arasındaki ilişki, işçilerin kendi aralarındaki ilişki, köle sahibi ile köleler arasındaki ilişki hep bu tür ilişkilerdir. Bunları ve üretim ilişkilerinden olan dağıtım ve değişimi daha açık olarak aşağıda insan toplumlarının gelişmesini incelerken göreceğiz.

Buraya kadar söylediklerimizi birkaç cümlede toplamak istersek, şunları diyebiliriz; insan, dünyada var olduğu andan itibaren doğa ile mücadeleye başlamış; emek harcayarak, alet yaparak ve bu aletleri geliştirerek doğaya hâkim olmaya çalışmıştır. Bu arada insan aklı, ihtiyaçları ve toplumsal ilişkileri ile kendisi de gelişmiştir. Basit aletleri ile günlük ihtiyaçlarını karşılama peşinde koşan 1 milyon sene öncesinin ilkeli, 20. yüzyılın nükleer silah gücü ve elektronik beyinleriyle donatılmış “medeni” insanı haline gelirken, ne gibi aşamalardan geçmiştir?

İşte, bu broşürün geri kalan kısmında insan toplumunun geçirdiği aşamaların kapitalizm öncesi kısmını ele alacağız.

III. İLKEİ KOMÜNAL ÜRETİM BİÇİMİ

Bir milyon yıl önce ortaya çıkan insanlar pek tabii ki bizler gibi yaşamıyorlardı. Bu insanlar neye karşı mücadeleye ediyorlardı, yaşamlarını nasıl sağlıyorlardı, ne gibi aletleri vardı, birbirleri ile ilişkileri neydi şimdi bunları görelim:

A) İLKEİ TOPLUMDA ÜRETİM ARAÇLARI VE ÜRETİM İLİŞKİLERİ

Biliyoruz ki, bu insanların sahip oldukları ve yapabildikleri iş aletleri çok basit idi. İlk önce sadece yontma taştan kaba bazı aletleri vardı. Daha sonra ateşi, oku ve yayı buldular. Bu aletleri kullanarak yaşamlarını sürdürebilmek için sadece doğada buldukları bitkileri, ağaç köklerini topluyor ya da hayvanları avlıyorlardı. Aletleri son derece basit olan ilk insan doğaya karşı iyi bir savaş verebilmek için sahip olduğu bütün aletleri ortaklaşa kullanmak ve toplu halde çalışmak zorunda idi. Ancak birlikte çalışarak ve avlayabildikleri ya da toplayabildikleri hayvan ve bitkileri eşit olarak aralarında üleştirerek yaşamlarını sürdürebiliyorlardı. İşte, üretim araçlarının ortaklaşa kullanıldığı, toplu halde çalışılıp elde edilen şeylerin eşit olarak paylaşıldığı bu düzene **ilkel komünal toplum** ismi verilir. Burada kullanılan “komünal” kelimesi yabancı bir kelime olup, üretim araçlarının ortaklaşa kullanıldığı ve elde edilen ürün ve diğer şeylerin eşit olarak paylaşıldığı az sayıda insanlardan meydana gelen topluluğu ifade eder. Bu toplulukta üretim araçları ortaklaşa kullanıldığı ve servet bakımından bir eşitsizlik olmadığı için sömür de yoktu ve komünal toplum üretim araçlarına sahip olanlar ve olmayanlar diye gruplara ayrılmadığı için, sınıfsız bir toplumdur.

Biraz önce de belirttiğimiz gibi insanların ihtiyaçları

daimi olarak artar ve insanlar bu ihtiyaçlarına göre üretim araçlarını da geliştirirler. Bunlar geliştikçe de üretim ilişkileri değişir. İşte bunun için de insanların hep ilkel komünal bir topluluk olarak yaşamaları imkânsızdı. İlk insanlar da taştan yaptıkları aletleri gittikçe mükemmelleştirdiler, taşları cilalamayı öğrendiler; balta, bıçak, kama gibi aletlere sahip oldular.

B) İLKEİ TOPLUMDA AİLE VE DEVLET

İlk önceleri ilkel toplumda her türlü iş kolektif (ortak) bir çaba ile yapılırdı. Zamanla iş aletlerinin gelişmesi sonucunda doğal iş bölümü ortaya çıktı, yani kadınlar giyecek ve yiyecekleri hazırlamak, ufak tefek sebze ekip biçmek gibi ev içindeki işlerle uğraşırken; erkekler yalnız avla uğraşmaya başladılar. Erkeklerin işi rastlantıya kalmıştı, öte yanda ev içi faaliyetleri daha düzenli yürüyordu. Bu durum kadının sosyal rolünü arttırdı ve onun küçük aile gruplarında ve sonradan bu aile gruplarının birleşmesi ile meydana gelen kabilelerde yönetici bir role sahip olmasını sağladı.

Ancak iş aletlerinin daha da mükemmelleşmesi ile tarım ve hayvancılık gittikçe önem kazandı ve insan toplumlarında ilk sosyal işbölümü gerçekleşti. Çobanlar ve çiftçiler ortaya çıktılar. Bu durum “ana”nın daha önemli olduğu toplum yapısını da değiştirdi, özellikle hayvancılıkla uğraşan ilkel toplumlarda, hayvancılık erkeklerle has bir iş olduğu için, maddi servetlerin yaratıcısı erkeğin rolü kadının rolünden daha fazla önem kazandı. Tarımda da çekim hayvanlarının kullanılması, toprağın sabanla sürülmesi erkeğin daha iyi yapabileceği, işler olduğu için zamanla erkekler kabilelerin hayatında birinci derecede bir rol oynamaya başladılar.

Demek ki ailenin biçimi, ailede ve toplum hayatında kimin önemli rol oynayacağı toplumdaki üretim araçlarının seviyesine, o üretim araçlarını kullanmakta kimin daha çok beceri sahibi olduğuna bağlıdır. “Kullanmakta” diyoruz çünkü daha özel mülkiyet yoktur. İlerde özel mülkiyet ortaya çıktığı zaman üretim araçlarına “sahip” olanların toplumda en etkili ve güçlü kişiler olduğunu göreceğiz.

Şimdi de ilkel toplumlarda dirlik ve düzenliğin nasıl sağlandığına bakalım. İlkel toplumda insanlar küçük kandaş (aynı kanı taşıyan; aynı aileden gelen) gruplar halinde yaşarlardı. Her grup kendi içinde barış zamanında grubun işlerini yönetmekle sorumlu birisini şef ve savaş zamanında söz sahibi olacak birini de askeri şef seçerdi. (Askeri şefin bazen hiç seçilmediği de olurdu). Şeflerin seçimine kandaş aile grubundaki bütün yetişkin kadın ve erkekler eşit haklar ile katılır ve içlerinde avda becerikli ve akıllı gördükleri birisini şef seçerlerdi. Zenginlik bakımından şeflerin kabilenin diğer üyelerinden hiçbir farkları yoktu. Kendisi halk tarafından seçilir ve istenildiği zaman bu görev kendisinden alınıp başkasına verilebilirdi. Bütün üyeler birbirlerine yardım etmek ve birbirlerini korumakla yükümlüydüler. Herhangi bir yabancının gruptaki birine saldırısı halinde onun öcünü hep birlikte alırlardı. Tek tek kişilerin meseleleri kandaş aile grubunun meselesi yapılır ve hep birlikte halledilir veya bir karara bağlanırdı. Böylece, kandaş aile grupları içinde bütün üyeler birbirlerinin karşılıklı özgürlüklerini korumakla yükümlü, kişisel haklarında eşit insanlardı; ne şefler ne de askeri şefler herhangi bir üstünlük iddiasında bulunabilirlerdi.

Bu kandaş aile gruplarında grup içi evlenme yasak olduğundan, varlığını devam ettirebilmek için en azından iki aile grubu bir arada yaşar ve bir kabile (tribü) meydana getirirdi. Kabileler büyüdükçe, kandaş aile grupları iki ya da daha çok parçalara bölünüp çoğaldılar. Ve kandaş gruplardan bazıları birleşip “fratri” denilen kardeşlik topluluklarını meydana getirdiler. Kabile işlerinin yürütülmesi için her kandaş grubun şefleri ve askeri şefleri bir araya gelerek bir “kabile konseyi” meydana getirirlerdi. Konsey herhangi bir konuda karar alacağı zaman, bütün kabile de oturumda bulunabilirdi ve hepsinin söz hakları vardı. Ancak özellikle önemli meselelerde nihai kararı “Kabile Konseyi” verirdi. Nüfusun artması ve kandaş grupların çoğalması ile Kabile Konseyi’ni bütün kandaş grupların şefleri ve askeri şefleri değil, sadece seçilen bazı kandaş grupların şefleri meydana getirmeğe başladılar.

Bütün bunlardan anlaşılacağı gibi ilkel komünal toplumda bugün anladığımız şekilde devlet yoktur. Hükümet, jandarmasız, polissiz her şey düzenli bir biçimde gitmektedir ve yönetimde üyelerin eşit hakları vardır. Ancak bunun böyle devam etmesine de imkân yoktu. Çünkü “devlet” dediğimiz organ da üretici güçlerin seviyesine ve üretim ilişkilerine bağlıdır. Üretim araçları geliştikçe üretim ilişkileri değişir ve değişen üretim ilişkileri de yep-

yeni bir örgütlenmeye yol açar. Nitekim ilkel toplumun örgütlenmesi de “kabile” ve “kabile konseyi”nden öteye geçmedi. Şimdi, bunun nedenlerini görelim.

C) İLCEL TOPLUMDA GELİŞMELER

1. İş Aletlerinin Gelişimi ve İş Konularının Artışı:

İlk insanların ihtiyaçları arttıkça iş aletlerini geliştirdikleri ve bunun sonucunda ilk sosyal iş bölümünün ortaya çıktığı yani tarım ve hayvancılıkla uğraşanların birbirlerinden ayrıldıklarından bahsetmiştik. Bu durum hayvancılıkta ve tarımdaki gelişmeler sonucunda ortaya çıkmıştır. Tarımda, madeni aletlerin kullanılması, bentlerin yapılması, su kanalları açılması, suyu biriktirmek için sarnıçların kullanılması ile tarımsal üretimde artış oldu. İnsanlar her yıl kendilerine daha fazla zahire (Zahire: Ambara konup saklanan yiyecek) sağlamaya başladılar. Tarıma fazla elverişli olmayan dağlık arazilerde de hayvancılık gelişti. Böylece, daha önce aile yapısından bahsederken ortaya koyduğumuz gibi insanlar arasında ilk defa yaptıkları işe göre bir işbölümü ortaya çıktı. Tarımla uğraşanlar bu iş üzerinde uzmanlaşarak çiftçi oldular ve bu sıralarda toprağın işlenmesi için çekim hayvanlarından yararlanılmaya başladı. Çobanlar da hayvan yetiştirmekte uzmanlaştılar; koyun, keçi, domuz, eşek, inek gibi hayvan türlerini evcilleştirdiler.

Daha sonraları, üretici güçlerdeki gelişmeler ve özellikle bazı metallerin alet yapımında kullanılmağa başlanması ile çömlekçilik ve dokumacılık doğdu. Böylece, bütün topluluk için gerekli iş aletleri yapan zanaatkarlar tabakasının ortaya çıkmasıyla ikinci sosyal iş bölümü gerçekleşmiş oldu.

2. Kabile-İçi ve Kabileler-Arası İşbölümü ve Mal Değişimi:

İlkel toplumda zanaatkarların ortaya çıkışı tesadüfi değildi. İş aletlerinin gelişmesi ile emeğin verimliliği oldukça yükselmişti. Artık insan eskiden bir gün çalışarak elde ettiği ürünü şimdi daha az bir vakit harcayarak elde edebiliyordu. Kabile içinde herkesin tarımla ya da herkesin hayvancılıkla uğraşmasına ihtiyaç yoktu. Toplumun yaşaması için gerekli olan yiyecek maddeleri bir kısım insanların çalışması ile yeterince üretilabiliyordu. Kişilerin ya da kabilelerin değişik işlerle uğraşması, yani bazı kabilelerin tarımda, bazılarının hayvancılıkta ileri gitmeleri, bazılarının da iyi çömlekçi veya dokumacı olması yeni bir şey ortaya çıkardı. Bu da üretilen malların **kişiler ya da kabileler arasında değişimi idi**.

Özellikle ikinci sosyal işbölümü bu değişim faaliyetlerine hız kazandırdı. O zamanlar daha para yoktu. İlk önceleri insanlar arasında eşyaları değiştirme, doğrudan

doğruya trampa (takas) şeklinde oluyordu. Bez dokuyan kişi, çanak çömlek yapan birisinden aralarındaki anlaşmaya göre belirli bir miktar bez karşılığında bir iki çanak çömlek alıp gidiyordu. Tabii ki bu iki insanın mallarını değiştirirken düşündükleri bir şey vardı. O da, bu malların üretilmesinde sarf ettikleri emektir. Çömlekçi, dokumacının, o bezi dokurken ortalama olarak ne kadar zamanlık bir emek harcadığını biliyordu. Dokumacı için de durum aynıydı. Ve bunları konuşarak malların değeri üzerinde bir anlaşmaya varıyorlardı. **Demek ki burada değer, insan emeğinin o mallarda şekil bulmuş hali oluyor.**

İnsanlar, malların değerini aşağı yukarı içinde taşıdığı insan emeğine göre tayin etmeğe çalışıyorlardı. Ancak, üretimin artması ve kişilerin tüketebilecekleri miktarın üzerinde ürün üretmeleri değişimin düzenli bir şekle sokulmasını gerektirdi. Bu durumda, bütün malların değeri belirli bir mala göre tayin edilmeye başlandı. Bu, bazı toplumlarda koyun, bazılarında ise kürk gibi şeyler oluyordu.

Örneğin:

Bir çanak = Bir koyun

Bir kürk = İki koyun gibi.

Demek ki iki kürk ve iki çanak istediğimizde altı tane koyun vermemiz gerekecek.

D) İLKEİ KOMÜNAL TOPLUMUN YIKILIŞI VE KÖLECİ TOPLUMA GEÇİŞ

1) Emeğin Verimliliğinin Artışı ve Özel Mülkiyetin Ortaya Çıkışı:

Bütün bu gelişimler ve değişiklikler, yani emeğin verimliliğinin gittikçe artması sonucunda toplumun üyelerinin geçinmeleri için gerekenden daha fazlasını üretmeleri, ilkel komünal toplumun düzenini bozdu.

Artık ihtiyaçlarını sağlamak için toplumun bütün üyelerinin hep birlikte, aynı işi yapması ve üretim araçlarına ortaklaşa sahip olması gerekmiyordu. Toplumun her üyesi kendi başına yaşaması için zorunlu olan şeyleri üretebiliyordu. Toprağın sabanla sürülmesi, yerin çapa ile kabartılması yani bu işleri yapmak için gerekli araçların ortaya çıkmış olması artık birçok kişinin çabalarının birleştirilmesini gerektirmiyordu.

Bunun sonucunda ilk önce ev işlerinde kullanılan aletler, sürü hayvanları ve konut gibi şeyler bütün topluluğun değil, ailelerin mülkü olmaya başladı. Böylece özel mülkiyet ortaya çıktı ve giderek toprak gibi ortak servetlerin de aleyhine genişlemeye başladı. Özel mülkiyetin ortaya çıkışı ile ailenin malları miras yoluyla çocuklara geçmeye ve eskiden eşit olan toplum üyeleri arasında servet eşitsizlikleri görülmeye ve gittikçe artmaya başladı, işte bütün bunlar insan üzerindeki mülkiyeti de ortaya çıkardı.

2) Ölümünden Kurtulan Esirin Boynuna Kölelik Zincirinin Geçışı:

Daha önce de belirttiğimiz gibi, ilkel komünal toplumda insanlar ancak hep birlikte çalışırlarsa ihtiyaçlarını karşılayacak kadar ürün üretebiliyorlardı. Bundan dolayı fazla insana da ihtiyaç yoktu, çünkü insan ürettiğinden daha fazlasını tüketecekti. Bunun için de savaş esirleri çoğunlukla öldürülürdü. Ama şimdi durum öyle değildi. İş aletleri gelişmişti. İnsan, bu aletleri kullanarak tükettiğinden çok daha fazlasını üretebilirdi.

Savaş esirlerini öldürmeyip, köle yapmak, yani onları çeşitli işlerde çalıştırıp, emeklerini sömürmek işte bu şartlar altında ortaya çıktı. Böylece ilkel komünal toplumda var olan, toplumun bütün üyelerinin ortaklaşa ve kardeşçe yaşamaları hükümsüz hale geldi. Özgür üreticilerin yanında başkaları yararına üretimde bulunan köleler ortaya çıktı ve köle emeği bir zenginlik kaynağı oldu. Burada, şunu aklımızdan çıkarmayalım: İlkel komünal düzenden kölecü düzene geçiş, toplumların gelişim kanunlarına uygun, normal bir şeydi. Üretim araçları öylesine gelişmişti ki, komünal toplumun üretim ilişkilerinin sınırları içinde çalışılamazdı. Bazı ailelerin ve kişilerin kendilerinin iş aletleri vardı. Bu aletlerle, kendi ihtiyaçlarını sağladıktan başka, daha fazlasını da üretme imkânlarına sahiptiler. Bunu başkalarıyla paylaşmayı isteyemezlerdi, isteyebilecekleri ve zorunlu olan tek şey başkalarının da emeğini sömürüp, daha fazla ürün yaratabilecekleri bir düzendi. Bunun içindir ki kölecü üretim biçimine geçildi. Ve kölecü üretim biçimi, sömürüyü getirmesine rağmen, nüfusun büyük bir kısmını sadece kol gücüyle çalışmaktan kurtardığı, fikir alanındaki çalışmalara imkân verdiği için, yine de ilkel komünal toplumdan daha ileri bir düzendi.

IV. KÖLECİ ÜRETİM BİÇİMİ

A) KÖLECİ TOPLUMDA ÜRETİM ARAÇLARI VE ÜRETİM İLİŞKİLERİ

İlk kölecî devletler M.Ö. 4000 ve 2000 yıllarında Asya’da (Mezopotamya, Hindistan ve Çin’de) görüldüler. M.Ö. 7. ve 6. yüzyıllarda Orta Asya kölecî devletleri, M.Ö. 8. ve 6. yüzyılda ise Avrupa kölecî devletleri (Yunanistan ve Roma) ortaya çıktı.

İlkel komünal toplumda üretim araçları ortaklaşa kullanıldığı, birlikte çalışılıp elde edilen ürünler eşit olarak üleşildiği ve toplum meselelerinin halledilmesinde herkes söz sahibi olduğu için, bireylerin eşit ve özgür olduğunu söylemiştik. Kölecî toplumda ise herkesin eşit olmasını bekleyemeyiz. Çünkü artık üretim araçları ortaklaşa kullanılıp, ortak bir çalışma yapılmamaktadır. Yani, kölecî toplum sınıflara ayrılmıştır.

1) Kölecî Toplumda Sınıflar

Burada biz “sınıf” derken üretim veya üleşim işlemi sırasında üretim araçlarına sahip olup olmamanın ortaya çıkardığı büyük insan gruplarını anlıyoruz.

Toprak, toprağı işlemekte kullanılan araçlar, hayvanlar vs. gibi şeylerin tümü kişilerin veya ailelerin değil de tüm toplumun ortak mülkiyetinde ise kimsenin diğerine üstünlüğü olamaz ve böyle bir toplumda “sınıf” denilen şey olamaz.

Sınıf, ancak özel mülkiyet olan, yani kişilerin üretim araçlarına kişi ve/veya aile olarak sahip çıkabilecekleri ve böylece servet farklılıklarının meydana geleceği bir toplumda gerçekleşir. Özel mülkiyete yer veren böyle bir üretim biçiminde de üretim araçlarına sahip olan kişiler toplum içinde aldıkları yerin farklı oluşuna dayanarak,

üretim araçlarına sahip olmayan diğerlerinin emeğine el koyabilirler. Yani bu kişileri kendileri için işe koşup gittikçe servetlerini artırırlar.

Demek ki sınıflar, emeğin toplumsal örgütlenmesinde oynadıkları role ve bunun sonucunda meydana gelen toplumsal servetten aldıkları payın büyüklüğüne göre birbirlerinden ayrılan insan gruplarıdır. Örneğin, kölecî toplum temelde iki sınıftan meydana gelmiştir:

1. Her çeşit üretim aracından yoksun olup, efendilerinin kendilerine sağladığı bir lokmacık azık karşılığında ona bütün emeğini vermek zorunda olan köleler.

2. Emeklerini sömürdükleri kölelere ve diğer üretim araçlarına sahip bulunan köle sahipleri.

Kölecî toplumda, bu sınıflardan başka, bir de kendi üretim araçlarına sahip emekçiler vardır. Bunlar ne köle sahibidirler ne de köle. Bunlar kendi topraklarında ya da dükkânlarında çalışan özgür kişilerdir. Bunların çoğunun işletmeleri, zamanla geçimlerini sağlayabilmek için köle sahibine borçlandıklarından yıkılmış ve kendileri de köle olmuşlardır. Zenginleşmeyi başarabilen küçük bir bölümü ise efendi durumuna geçmişlerdir. Ancak, hem ufak çapta üretim araçlarına sahip, hem de kendi emeği ile çalışan böyle bir grup küçük mülk sahibi; sadece kölecî üretim biçimine özgü değildir. Bunlar kölecî üretim biçiminden sonraki toplumsal üretim biçimlerinde de her zaman var olmuşlardır. Örneğin, bugünün küçük toprak sahibi köylüleri, kasaba ve şehirlerdeki ufak zanaatkârlar böyle bir gruptur.

Burada şunu açıkça belirtelim ki, sınıflar, sömürü olan bir toplumda ortaya çıkarlar. Ancak, üretici güçlerin gelişmesi insana, ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli olandan daha fazlasını üretmek, yani **artık ürün** dediğimiz şeyi üretmek imkânını verirse sınıflar ortaya çıkar.

Artık ürünü yaratanlar (üretenler) ile artık ürüne sahip çıkanlar ayrı ayrı, sınıflar oluşturdular.

2) Köleci Toplumda Devlet ve Devletin Görevleri:

Köleci toplumda, köle sahipleri yani zenginler ve sözü geçen kişiler, yavaş yavaş topluluğun silahlı güçlerini de ellerine geçirdiler.

Efendiler, ancak sürekli bir baskı kurarak toplumun üretim araçlarına sahip olmayan üyelerini kendi yararlarına kullanabiliyorlardı. Toplumun geri kalanına hiçbir hak tanımayarak, itaat etmeyenlere de çeşitli işkenceler yaparak onları doymak bilmez aç gözlülüklerini tatmin etmeye zorlayabiliyorlardı. Bu baskı kurumu neticede “devlet” haline geldi ve ilkel komünal toplumun hükümete, polisiz, jandarmasız, kardeşlik ve eşitliğe dayanan toplum düzeni sona erdi.

Özel mülkiyetin ortaya çıkışı sonucunda bireylerin politik hakları da sahip oldukları toprak ve diğer üretim araçlarına göre belirlenmeye başlandı. İlkel komünal toplumda kandaş aile gruplarının seçtiği şeflerin bir Kabile Konseyi meydana getirdiklerini söylemiştik. Kabilenin çoğalmasi ile kabilelerden “seçilen kişiler” toplanarak Konseyi meydana getirmeye başladıkları zaman, ilkel toplum çözülme yolundaydı. Özel mülkiyetin ortaya çıkması ile birlikte bu Konseyi meydana getirenler de sahip oldukları toprağa ve bu topraktan elde ettikleri ürünün miktarına göre aralarında “sınıflara” ayrıldılar.

En fazla toprağa sahip ve en çok ürün elde eden sınıflar en yüksek görevlere getirildiler ve toplumun yönetiminde en fazla söz sahibi oldular. Kandaş grupların yasası ancak hiçbir zıtlığa yer vermeyen, çıkarları aynı olan kişilerin yer aldığı bir toplumda geçerli idi. Şimdi ise toplumda çıkarları değişik olan sınıflar yer almakta idi ve kişiler için hangi kandaş grubun üyesi olduğu değil, hangi sınıftan olduğu önemli olmaya başladı.

Böylece, iş aletlerinin gelişimi sonucunda işbölümünün ve verimliliğinin artması ile özel mülkiyetin ortaya çıkışı, toplumu sınıflara ayırdı ve toplumun sınıflara ayrılışı, yönetimde eşit hakları da yıkarak, “devlet”i ortaya koydu.

Demek ki devlet, üretim araçlarının artık ürün yaratılabilecek bir seviyeye geldiği, yani sömürü olan bir toplumda ortaya çıkan ve esas itibarı ile en güçlü sınıfın devletidir. Sömürücü her sınıfın sömürdüğü sınıflar üzerinde baskısını devam ettirebilmek için devlete ihtiyacı vardır.

Birçok kişiler, devletin, sınıfların ve kişilerin özel menfaatlerinin üstünde olduğunu söylemişlerdir. Eğer “devlet” sınıfların dışında ve toplumdaki herkesin menfaatini koruyan bir kurum ise, o zaman toplum dışında bir yere dayanması gerekir. Fakat gördük ki devlet, topluma toplum dışından verilmiş bir güç değil-

dir. Devlet, belirli bir gelişim aşamasına ulaşmış olan toplumun ürünü olmuştur. Zıt ekonomik çıkarlara sahip olan sınıfların yer aldığı toplumda (örneğin kölelerin ve köle sahiplerinin ekonomik çıkarları birbiri ile çelişir; köle, kölelikten kurtulmak ister; kölenin hür olması ise köle sahibinin artık ürün elde edememesi demektir) bu sınıflar verimsiz bir mücadele içinde birbirlerini ve toplumu eritip, bitirebilirler. Bunun için, görünüşte toplumun üstünde yer alan, çatışmayı hafifletmesi, “düzen” sınırları içinde tutması gereken bir güce ihtiyaç duyulmuş ve bu güç “devlet” olmuştur. Böylece devlet sınıf zıtlıklarının ortasında ve zıtlıkları bir yere kadar frenlemek ihtiyacından doğmuştur. Sömürü olan bir toplumda başkaldırması beklenenler daima sömürülenler ve bunu engellemek isteyen sömürücüler olduğuna göre devlet, kural olarak ekonomik bakımdan hâkim olup bu sayede politik hâkimiyet de kazanmış olan sınıfın devletidir. Bundan ötürü köleci toplumda da devlet, köleleri boyunduruk altında tutmak isteyen köle sahiplerinin devleti olmuştur.

Bu durumda köleci devletin görevleri neler olabilir?

Köleci devletin ilk görevi kölelere baskı yapmak olmuştur. Bunu çıkardığı kanunlar ile yapmıştır. Esasen kanunlar, üretim araçlarına sahip olanların çıkarlarını onların iradelerinden bağımsız olarak temsil edebilmek için meydana getirilmiştir.

Örneğin, M.Ö. 2000 yıllarında bugün Irak’ın yer aldığı topraklar üzerinde kurulmuş olan Babil Krallığı köleci bir devletti. Bu devletin Kralı Hammurabi’nin çıkardığı kanunlar da bu çeşit kanunlardı. Bu kanunlar, köle sahiplerinin mülkiyetine karşı gelenlere çok ağır cezalar verdirtmiş, kölelere ise hiçbir hak tanımamıştır. Örneğin, bir kölenin öldürülmesi halinde, kölenin ailesine hiç bir şey sağlanmıyor fakat kölenin sahibine yeni bir köle veriliyordu. Devletin ikinci görevi olan topraklarını genişletmek ve bunun için de birçok savaşlara girmek istemesinin nedeni de fetih ettiği ülkeleri yağma etmek, onların halkını haraca bağlamak veya köleleştirmekti. Yani savaşlar içteki sömürünün dışa olan uzantılarıyla.

Devlet konusunda şunu açıkça ortaya koymak gerekir. Bizim için önemli olan ve üzerinde durulması gereken devletin şekline ait meseleler yani devletin Krallık, Cumhuriyet, şu veya bu olduğu değildir. Her şeyden önce devletin niçin var olduğunu bilmemiz ve gücünü hangi sınıfın çıkarları lehine ve hangi sınıf (ya da sınıfların) çıkarları aleyhine yürüttüğü üzerinde durmamız gerekir.

3) Köleci Toplumda Zanaatçılık ve Ticaret:

Köleci toplumda zanaatçılık çok ilerledi. Yatay dokuma tezgâhlarının yerini dikey dokuma tezgâhları aldı. Saban mükemmelleştirildi. Camcılık, tuğlacılık ve inşaat-

çılık gelişti. Su hazneleri ve sulama sistemleri yapıldı; deniz ticareti gemi inşaatını, savaşlar da silahları geliştirdi.

İlkel komünal üretim biçiminde, toplumda yetiştirilen bir ürünün veya imal edilen bir malın para gibi ele alınıp, değişimin buna göre yapıldığını görmüştük. Zamanla bu ürünlerin yerini kıymetli madenler aldı. Bu madenler ilk önceleri külçe halinde kullanılıyor ve her alışverişte bunları tartmak, parçalamak ve ne kadar verileceğini tespit etmek çok güç oluyordu.

Ayrıca, köleci toplumda ticaretin gelişmesi ile üretime katılmayan ve sadece malların alışverişi ile uğraşan kimseler, yani tüccarlar (bezirgânlar) ortaya çıkmıştı. Bu tüccarlar ülke ülke dolaşıyor, bazen çok uzaklara gidiyorlardı. Bu uzak ülkelerde mallarını satabilmeleri için değişimde kolaylık sağlayacak bir araca ihtiyaç vardı. **Ve böylece, madeni paralar ortaya çıktı.** Artık, malların değişimi değiş tokuş yoluyla olmuyor, kişiler mallarını para karşılığı satıyorlardı. **Böylece, ürünlerin değeri para ile ölçülmüş oluyordu.**

Tüccarların ortaya çıkması ile üretim ticari bir özellik kazandı. Kişiler mallarını satmak için üretmeğe başladılar. Zanaatçılar ve tacirlerin mallarını satabilmek için toplandıkları yerlerde şehirler meydana geldi.

İşte, bugün Müslümanların ziyaret ettiği Mekke şehri de daha o zamanlarda bir su kaynağı yakınında kurulmuş bir ticaret merkezi idi. Ticaretin artması, servet eşitsizliklerini büsbütün arttırdı. Fakirler hayatlarını sürdürebilmek için zenginlerden ödünç olarak iş aletleri ve para alıyorlar ve borçlarını ödeyemeyince de köle haline geliyorlardı.

Öte yandan, zenginler de tefeci haline gelmeğe başladılar. Bu tefecilerin işi para biriktirmek ve sonra bu parayı faizle ödünç vererek büyütmektir. Yani para, yavaş yavaş daha fazla para yaratmak, kendi kendisini büyütmek için bir araç oluyor, tefeci sermaye ortaya çıkmaya başlıyordu.

B) KÖLECİ TOPLUMUN YIKILIŞI VE FEO-DAL TOPLUMA GEÇİŞ

1) Sınıf Mücadelesi:

Üretimin birbiri ile çelişen sınıflar doğurduğu andan itibaren bütün sosyal gelişme, sınıflar arasındaki mücadele vasıtası ile olur. Mevcut üretim ilişkilerini çıkarlarına uygun bulan sınıflar bunların öylece devamını isterken, ezilen sınıflar da mevcut düzeni değiştirmek için çalışırlar.

Köleci toplumda da, servet eşitsizliği arttıkça, sınıflar arası uçurum büyümeğe ve sınıflar arası kavgalar baş göstermeye başladı. Ekonomik durumları ve çıkarları birbirleriyle çelişen sınıflar, aralarında mücadeleye başladılar. Köleler efendilerine başkaldırdılar. Ancak, gerekli disiplinleri yoktu, örgütleri yoktu. Karşılarında ise ordu-

suyla, silahlarıyla efendileri ve onların adamları vardı. Kölelerin mücadele biçiminin kaba ve ilkel olması zorunlu idi. Köleler ancak mecburi çalışmaya karşı pasif direnme gösterdiler. Efendilerinin malikânelerinden kaçtılar, başıbozuk asi çeteleri meydana getirdiler ve tek tük olarak da kolektif ayaklanmalara giriştiler. Kölelerin dağınık olmalarından, tutarlı bir mücadele için gerekli olan örgüt ve örgüt disiplininin yoksun olmalarından ötede, henüz o çağda insanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldıracak şartlar gelişmemişti. Bundan ötürü kölelerin mücadeleleri umutsuzdu. Bundan ötürü kalıcı zaferler kazanamadılar ve hâkim sınıflara yenildiler.

Peki, insanın insan tarafından sömürülmesini ortadan kaldıracak şartlar nelerdir ve bunlar nasıl gelişir?

İnsanın insan tarafından sömürülmesinin ortadan kalkması için üretici güçlerin belirli bir seviyeye gelmesi gerekir. Bu öyle bir seviye olacaktır ki, biraraya getirilen iş aletleri yüzlerce işçinin birarada çalışmasını gerektirecektir. Üretimin sosyalleşmesi ile yan yana bulunan üretim araçlarının özel mülkiyeti sonucunda milyonlarca kişinin biraraya gelerek yarattıklarına birkaç kişi tarafından el konulacaktır (İlerde kapitalist üretim biçimini anlatırken bunu daha açık olarak ortaya koyacağız). İşte bu şartlar altında üretimin toplumsal niteliği ile üretim araçlarının özel mülkiyeti arasındaki çatışma ortaya çıkar ve gittikçe keskinleşir. Ta ki insanın insan tarafından sömürülmesine son veren bir toplum biçimi ortaya çıkıncaya kadar. Ancak, daha önce de gördüğümüz gibi, köleci toplumda üretici güçler, yani iş aletleri ve iş konuları henüz birçok işçinin birarada çalışmasına imkân verecek kadar gelişmemişti. Üretici güçlerin, ulaştırma ve haberleşme araçlarının henüz ilkel sayılabilecek bu seviyesinde kölelerin disiplinli bir mücadele için örgütlenecek tekniklere ve bilgiye sahip olamayacakları açıktır.

Köleler her şeyden önce bundan dolayı hâkim sınıflara yenildiler. Ancak onların mücadeleleri emekçi sınıfın bağımsızlığı uğruna verdiği ilk mücadeleler olarak emekçi yığınların devrimci mücadelesinin temelini atmış oldu. İşte bunun için köle isyanlarını bilmek ve bunların en önemlilerinden birinin lideri olan ve köleci Roma toplumunda bundan iki bin yıl önce ilk köle isyanı yürüten Spartaküs'ü tanımak, onun egemen sınıflara nasıl yığıtçe başkaldırdığını ve niye yenildiğini öğrenmek gerekir.

2) Köleci Üretim Biçiminin Krize Girişi:

a) Köle Emeginin Düşük Verimliliği.

Kölelerin mücadeleleri zaferle sonuçlanmasa da köleci toplum kalıcı değildi. M.S. 1. ve 2. yüzyıllarda büyük toprak sahipleri, çalışmalarının sonucu ile hiçbir şekilde ilgilenmeyen kölelerin üretime zarar verdiğini gördüler.

Üretim araçlarına sahip olmayan ve ne kadar çalışır-

sa çalışsın, bir lokma ekmekten fazlasını alamayan köle, pek tabii ki, ne yaparsa yapsın, kendisine birşey getirmeyeceğini bildiği için, yaptıklarını dikkatli yapmıyor, iş aletlerini de pek titizlikle kullanmıyordu. Efendiler, kölelerin bu durumunu görünce, onları iyi çalışmaya zorlamak için köleleri gözetecek kişiler tutma yoluna gittiler ki, bu da üretimi pahalılaştırmaktan başka işe yaramadı.

İşte bu arada, fakirleşmiş, özgür köylüler ve azat edilen köleler efendilerinin mülkünün bir parçasında çalışma hakkını elde edip, karşılığında efendilerine ürettiklerinden pay vermeğe başladılar. Kendilerinin olan bir toprak üzerinde çalıştıklarından bu kişiler çalışmalarının sonuçlarından kendileri yararlanıyorlar ve bundan dolayı daha titizlikle çalışıyorlardı. Bu özgür “yarıcılar” bundan ötürü efendilerin de işine gelmeğe başladı. Böylece, köle emeğinin düşük verimliliği, köle sahiplerini köleleri azat etmeğe yöneltti. Yeni ortaya çıkan bu tarımcılar artık köle değildiler, fakat özgür çiftlik sahipleri de değillerdi. Topraklarına bağlıydılar ve o toprakları terk edip, başka bir yere gidemezlerdi. Köleler gibi alınıp, satılamazlardı. Ancak, toprağa bağlı oldukları için toprak satıldığı zaman, onlar da satılmış veya alınmış olurlardı. Yani, kişilerin kölesi olmaktan çıkmış, bu sefer de toprağın kölesi olmuşlardı Görüldüğü gibi bu yeni bir ilişki idi ve kölecî toplumun içinde gittikçe gelişti.

b) Zanaatkârların Ağır Vergi Yüğü.

Kölecî toplumda kölelerin genellikle savaşlar ve başka ülkelerin fethi sonucu, oraların halklarının köleleştirilmesi ile elde edildiğini söylemiştik. Kölecî devlet, yaptığı bu fetihlerde büyük çapta zanaatçıların vergileri ile destek görmekte idi. Devlet, köle emeğinin verimsizliği ve üretimin düşmesi sonucunda şehirlerdeki zanaatkârların üzerine bindirdiği vergiyi de büsbütün arttırdı. Şehirlerdeki zanaatkârlar gittikçe fakirleşmeye ve devlet için gerekli olan vergileri eskisi kadar sağlayamamağa başladılar. Köle sağlamak için girişilen savaşlar kaybedilmeğe başlandı ve üretimde genel bir düşüş oldu. Üretim düştüğü için, iktisadi ve askeri gücünü kaybeden devlet, savaşları kazanamaz oldu. Bildiğimiz gibi savaşlar kölecî devletin aynı zamanda ucuz köle elde etme yoluydu. Bu kaynağın da böylece kuruması kölecî devleti büsbütün sarstı.

Bütün bunlar, kölecî toplumun yıkılmasına ve kölecî toplumun bağrında toprağa bağlı köylülerin doğuşu ile feodal toplumun gelişmesine yol açtı.

Şimdi feodal üretim biçimi ve üretim ilişkilerine geçmeden önce, ilkel komünal toplumdan çıkışlar hep kölecî mi idi, yani dünyanın her yerinde ilkel komünal toplumları kölecî toplumlar mı takip etti, birkaç sözle bunun üzerinde duralım.

C) İLKEİ, KOMÜNAL TOPLUMDAN KÖLECİ OLMAYAN ÇIKIŞLAR:

İlkel komünal toplumdan çıkışlar her toplumda ve dünyanın her yerinde aynı şekilde olmamıştır. **Yani ilk sınıflı toplumun tek biçimi kölecî üretim biçimi değildir.** İlkel komünal toplumdan sınıflı topluma geçişte üretimin nasıl bir biçim alacağını, o toplumda yapılacak olan tarımın niteliği, tarım için gerekli suyun durumu, o toplumun yer aldığı bölgenin iklim şartları, toplumun geçirdiği tarihi deneyler, göçler ve yerleşim özellikleri ve daha birçok şartın birarada bulunuşu etkiler.

Örneğin, büyük sulama tesislerini gerektiren iklim şartlarına sahip yerlerde ve özellikle sulu tarım (pirinç gibi) yapılan bölgelerde, küçük komün birimleri için bu işleri yapacak bir büyük birlik, yani kuvvetli bir devlet gerekmiştir. Küçük komünal birimler artık üretimlerinin bir kısmını bu devletin savaş, dini merasim vs. gibi çeşitli giderlerine ayırmakla görevlendirilmişlerdir. Toprağın, üretim araçlarının ve bir bakıma genel olarak halkın sahibi devlettir ve bu merkezi otorite karşısında hemen hemen herkes köle durumundadır.

Komünlerde tarım ve zanaatın birbirine yeten bir birliği vardır. Yani komünler kapalı birer kutudur. Kendileri için gerekli olan şeyleri üretirler ve üretilen şeyler komün içinde tüketilir. Şehirler dış ticarete elverişli olan yerlerde meydana gelirler ve ekonominin bir parçası değildirlir.

Görüldüğü gibi, bu toplum sınıfsız bir toplum değildir, çünkü üretimi yapan kişilerin dışında, artık ürüne sahip çıkan hükümdar ve hükümdarın adamları türemiştir. Bunlar üretimi yapan, kişilerin sağladığı artık ürünle yaşamaktadırlar. Ancak hükümdar ve adamları dışında artık ürünle geçinen kişiler olmadığına, yani, kölecî üretim biçiminde olduğu gibi, üretim araçlarına sahip olabilen ve bunun sonucunda üretim araçlarına sahip olmayanları köle olarak çalıştıran kişiler bulunmadığına göre “sınıflar” da kölecî toplumda olduğu gibi açık seçik ortaya çıkmış değildir. İlkel komünal toplumun zamanla değişime uğramış bu biçimi Hindistan gibi bazı Asya toplumlarında görüldüğünden Doğu ya da Asya Üretim Biçimi adını almıştır.

Dünyanın başka yerlerinde de yine tam manası ile ne kölecî üretim ne de Asya Üretim tarzı olan Germen, Slav gibi başka üretim biçimleri de görülmüştür. Ancak bunlar üzerinde kölecî üretim biçimi kadar bilgi yoktur. Kölecî üretim biçimi ilkel toplumdan çıkışların hem en sık rastlanana, hem de hakkında en ayrıntılı bilgiye sahip olunana olduğu için, biz burada sadece onun üzerinde durduk. Asya Üretim biçimini diğerlerinden ayıran en önemli özellik, en az dinamik bir yapıya sahip oluşu, yani feodal topluma geçişe en az müsait olan ve dıştan kuvvetli bir etki gelmedikçe kolay kolay bu geçişi yapamayacak bir toplum biçimi olarak tanımlanmasıdır. İlerde Osmanlı

toplum yapısını incelerken, Batı’lı ilim adamlarının niçin Osmanlı toplumu Asya Üretim biçimidir diye savunduklarını açıklamaya çalışacak ve bunun alt nedenleri üzerinde duracağız.

D) KÖLECİ TOPLUMLARA BİR ÖRNEK: ETİ TOPLUMU VEYA HITİTLER.

Feodal üretim biçimine geçmeden önce, kölecî üretim biçimine ait kısmı Anadolu’da yaşamış bir toplumu örnek olarak verip, bitireceğiz.

M.Ö. 1900 - 1300 yılları arasında Anadolu’da yaşamış olan Hititler kölecî bir toplumdur. Toprak, ufak miktarda serbest çiftçiler ve büyük çapta savaş sonucunda elde edilmiş olan kölelerin Krâl’in malikânesinde çalışmaları veya ganimet olarak subaylara ve askerlere verilip onların arazileri üzerinde çalıştırılmaları ile işlenirdi. Kullanılan üretim aracı öküzlere çektirilen saban idi.

Toplumdaki sınıflar şunlardan meydana gelirdi:

- 1) Köle Sahipleri Krallar, Rahipler, Prensler.
- 2) Küçük Üreticiler, Muharipler, Çiftlik Sahipleri, Zanaatkârlar.
- 3) Köleler

Muharipler, Eti ordusunun kadrolarını meydana getirirdi. Gördükleri hizmetlere karşılık bunlara ekip, biçmek üzere, arazi verilirdi. Bunlar da sarayın topraklarını ellerinde, bulundurdıkları için saraya aidat öderlerdi. Yolların korunması veya ayın yerlerinin tamiri gibi işlerde yine köleler çalışırdı.

Kölelerin hepsinin durumu aynı olmayıp, efendilerinin mevkiine bağlı idi. Kaçak bir esiri tutup iade edene ikramiye verilirdi. Ancak esir hududu geçerse, efendisi artık onu isteyemezdi.

Borç yüzünden köleliğe mahkûm olmuş bir insanın, alacaklısından azat edilmeği talep etmeğe hakkı vardı. Alacaklı bunda hiç birşey kaybetmezdi. Borçlu, aralarındaki sözleşmeyi yerine getirecek olan bir kimseyi kendi yerine koyabildiği zaman azat olunurdu.

V. FEODAL ÜRETİM BİÇİMİ

A) FEODAL TOPLUMDA ÜRETİM ARAÇLARI VE ÜRETİM İLİŞKİLERİ

Kölecî toplumun bağrında gelişen feodalitenin ilk dönemi Avrupa'da 5. yüzyılda, Asya'da 3. - 5. yüzyıllarda başladı. Feodal ilişkilerin iyice yayılıp, geliştiği dönem ise Avrupa'da 11. - 15. yüzyıl, Asya ve Afrika'da ise 9. - 15. yüzyıllar arası olmuştur.

1. İş Aletleri

Feodal dönemde demir işlerinin mükemmelleştirilmesi ile saban ve diğer tarım aletleri iyice yayıldı. Bunun sonucunda tarımsal üretimde bir artış görüldü ve özellikle bağcılık gelişti. Yel değirmenleri ortaya çıktı ve su değirmenlerine kanatlı çark eklenip, onlar da geliştirildi.

2. Feodal Ağa - Köylü İlişkileri

Feodal toplumda başlıca üretim aracı olan toprak, feodal ağa denilen büyük toprak sahiplerinin elindeydi. Hür köylülerin kendilerine ait ve onlar tarafından işlenen topraklar da vardı. Fakat bunlara pek seyrek rastlanıyordu. Ağaların topraklarında üretilen her şey köylü emeğinin sonucu idi. Ancak bu köylüler, ağaya bağlı olmakla beraber, tamamiyle onun kölesi değillerdi. Köleler gibi pazarda alınıp satılmayan köylüler, toprağa bağlı oldukları için toprakla birlikte alınıp satılabilirlerdi. Yani işledikleri toprak el değiştirdiği zaman, onlar da efendi değiştirmiş olurlardı.

Sömürü olan bütün toplumlarda yaratılan ürün, **gerekli ürün** ve **artık ürün** olarak ikiye ayrılabilir.

Üretici (ve sömürülen) sınıfın kendisinin ve ai-

lesinin yaşaması için gerekli olan ürüne gerekli ürün ismi verilir ve bunun elde edilmesi için harcanan emek gerekli emektir.

Üretim araçlarına sahip olan (sömüren) sınıfın üreticinin elde ettiği üründen kendisine mal ettiği kısım ise artık ürün ve buna harcanan emek de artık emek'tir.

Artık ürünün gerekli ürüne olan oranı sömürünün derecesini tayin eder. Yani, yaratılan ürünün ne kadar fazlasına üretim araçlarına sahip sınıf el koyuyorsa, üretici o kadar fazla sömürülüyor demektir.

Kölecî üretim biçiminde gerekli emek ve artık emek açık seçik birbirinden ayrılmış değildir. Çünkü köle bütün zamanını köle sahibi için çalışmakla geçirir ve bunun neticesinde köle sahibinin kendisine yaşamını sürdürebilmesi için verdiği asgari geçim araçlarıyla yetinmekten başka çaresi yoktur.

Feodal üretim biçiminde köylü, köle olmadığı için feodal ağanın onun üzerindeki hakkı yukarıda da belirttiğimiz gibi köle sahibinin köle üzerindeki hakkından çok daha sınırlı idi. Ayrıca köylünün belli şartlar altında topraktan yararlanma hakkı ve bazı hallerde üzerinde çok ufak çapta üretim yaptığı bahçesi vs. de vardı. Köylü, kendisine yararlanma hakkı verilmiş olan bu toprağı işler ve bu hakka karşılık da feodal ağa için belirli işler yapmakla veya elde ettiği ürünün belirli bir kısmını ağaya vermekle sorumlu tutulurdu. Böylece köylü, kendisinin ve ailesinin yaşaması için harcadığı emeğin (gerekli emek) dışında, kendi iradesi dışında kendisine yüklenmiş bir görev olan ağaya karşı sorumluluklarını yerine getirmek için emek (artık emek) harcardı.

Peki, toprak ağası hiçbir iş yapmadığı, hiçbir üretici faaliyette bulunmadığı halde, nasıl olup da köylünün ya-

rattığı ürüne el koyabilmekte veya ondan kendisine hizmet etmesini isteyebilmektedir?

Ağa bu hakkı sadece toprağın mülkiyetine sahip oluşunda bulmaktadır. Fetihler veya yağma yoluyla elde ettiği, ya da anadan babadan kalma serveti üzerinde köylünün emeğini sömürerek, onun yarattığı ürünün istediği kadarına el koymayı hak saymakta, hatta sırasında köylüden en gerekli şeylerini de çekip alabilmekte, onu yoksullaştırmaktadır. İşte, ağanın köylüden aldığı artık ürün, **feodal rant** dediğimiz şeyi meydana getirir.

Böylece, feodal rant, köylünün, ağanın kendisine kullanım hakkını verdiği toprağa ve diğer üretim araçlarına karşılık ağaya ödediği bir çeşit kiradır. Toprağa bağlı köylü, bu rantı aşağıda açıklayacağımız gibi değişik şekillerde ödemiştir.

Feodal ağaların toprakları üzerinde üretim bir tek amaç gütmüştür: Ağanın ve çevresinin ihtiyaçlarını karşılamak. Ağanın ve köylülerin zanaat eşya ihtiyacı da köy zanaatçıları tarafından yine mahalli üretimle karşılanmıştır. **Bundan dolayı da feodal üretim biçiminde üretim geniş pazarı olmayan ve genellikle köy topluluğunun kendi ihtiyaçları için yapılan üretimdir. Biz buna kul lanım ya da tüketim için üretim diyoruz.**

İşte üretim çevrenin ihtiyaçlarını sağlamak için yapıldığı ve dışarı ile ilişkiler fazla olmadığı için feodal toplumda, özellikle başlangıçta kapalı köy ekonomisi hâkimdir. İşte üretim araçlarının, köleciler toplumlardakinden üstün olmakla birlikte yine basit denilebilecek ve ancak tüketim için üretime elverişli olan bir seviyede oluşu, feodal ağaları doğrudan doğruya üretici ile karşı karşıya getirmiş ve onların emeklerine zorla sahip çıkmalarını gerektirmiştir. Ancak artık köylü, bir köle gibi, üretim araçlarına sahip olan sınıfın malı değildir. Feodal ağa köylüye üretim araçlarına sahip olduğu için istediği şeyi yaptırabilir. Fakat ağanın da üretimden pay alabilmek ve bu payı gittikçe arttırmak için köylülerin kendisi için çalışmalarına ihtiyacı vardır.

Artık kendi malı (kölesi) olmayan ve kapalı köy ekonomisi içinde yüzyüze ilişkiler içinde bulunduğu köylüleri daha fazla ve daha iyi çalıştırmak için ağa da birtakım görevler yüklenmek zorunda kalmıştır. Bunlar, çevrenin asayişini temin etme, köylülerin bazı dertlerini halletme, aralarında çıkan anlaşmazlıklara bir çözüm bulma ve bazı hallerde bölgede adaletin (mahkemelerin) görevlerini yerine getirme gibi sorumluluklardır.

Bu durumda feodal ağa köylünün «babası» haline gelir ve sömürüsü gizlenmiş olur. Sömürü, babaya yapılan ve babanın hak ettiği bir hizmet görünümünü kazanır. Şimdi ağanın köylüden talep ettiği kiranın ve hizmetlerin ne şekillerde olduğunu, yani feodal rantın biçimlerini görelim.

3) Feodal Rant Biçimleri:

a) Angarya veya İş Rant

Rantın bir çeşidi «angarya» olmuştur. Yani köylü kendi ihtiyaçlarını karşılamak için kendisine verilen toprakta çalışmaktan başka, bir de senenin belirli zamanlarında ağa için çalışmak zorundadır. Örneğin, ağanın toprağında çalışmakta, ağanın hayvanlarına çobanlık etmekte ve ağa için diğer çeşitli işlere koşmaktaydı. Köylünün bu hizmetlerine karşılık ağa ona hiçbir şey vermemekteydi. Onun için rantın bu biçimde ödenmesine «angarya» diyoruz.

a) Ürün Rant

Rantın diğer bir şekli de ürün ranttır. Tarım tekniği ilerledikçe ve köylü emeğinin verimliliği yükseldikçe, ağalar giderek rantı bu biçimde almağa başladılar. Yani köylü, çeşitli angaryalar yanında yetiştirdiği ürününün belirli bir kısmını karşılıksız olarak ağaya vermek zorunda bırakılıyordu. Daha ilerde inceleyeceğimiz Osmanlı İmparatorluğu devrinde köylünün yetiştirdiği ürünün % 10'unu tımar sahibine «aşar» adı altında vergi olarak vermesinin bu cins bir rant olduğunu göreceğiz.

b) Para Rant

Ticaretin gittikçe daha fazla gelişmesi, zanaatkarların çoğalması ve şehirlerin ortaya çıkışı ile angarya veya ürün olarak ağa tarafından alınan rant, para halinde alınan rant durumuna geldi. Artık ağa, başlangıçtaki gibi kendi yaşadığı yerde üretilen ürünlerle yetinmiyordu. Uzak ülkelerde yapılan çeşitli kumaşlara, kendi toprakları üzerinde yetiştirilmeyen diğer ürünlere de sahip olmak istiyordu. Bunun için de para temin etmesi gerekiyordu. Bu malları ağanın bulunduğu yere getirenler tüccarlardı ve bu tüccarlar getirdikleri bu malları ancak para karşılığında satıyorlardı. Ağaların kendileri hiç birşey üretmediklerine göre, para bulmanın tek yolu köylülerden aldıkları rantı bu sefer de para olarak almaktı. Bu ise, köylülerin yetiştirdikleri ürünü tüccara satmalarını ve elde ettikleri paranın bir kısmına ağa tarafından el konulmasını gerektirmiştir.

1) Zanaat ve Ticaretin Gelişimi Şehirlerin Ortaya Çıkışı:

Köylüler birçok yerlerde ağaya ait rantı, yetiştirdikleri tarım ürünleri yanı sıra yaptıkları bazı el işleri ile de ödemişlerdir. Tarım aletlerinin zamanla daha çok gelişmesi sayesinde köylüler zanaat işleriyle uğraşmaya daha çok vakit bulmuşlardır. Köylülerin bir kısmı uzman zanaatçı olmuş, tarım onlar için tek geçim aracı olmaktan

çıkmiştir. İlk önceleri ürettiği malları ağaların oturduğu malikânelerin etrafında satışa çıkaran zanaatçılar, daha sonraları ürünlerini satışa çıkarmak ve kendi ihtiyaçları olan şeyleri almak üzere pazarlara gitmeye başladılar. Ya kaçarak, ya da ağaya bir miktar para ödemek şartıyla izinli olarak topraklarından ayrılan köylüler, zanaat eşyalarını kolaylıkla satabilecekleri, hammadde kaynaklarına yakın ve aynı zamanda kendilerine güvenlik sağlayan yerlere yerleşmişler ve böylece köylüler derece derece ağaların boyunduruğundan da kurtulmuşlardır.

Böylece, bir yandan zanaatkârların belirli yerlere yerleşmeleriyle ve öte yandan köylülerin ürünlerini tüccarlara bu yerlerde gelip, satmalarıyla, şehirler gelişti. Ve bu şehirlerdeki belediyelerin yönetimi altında «lonca» ismi verilen mesleki kuruluşların temeli atıldı. Çeşitli zanaatlardan olan kişiler kendi loncalarında örgütlendiler. Loncaların, üretimin kalitesini, hacmini, satışını, işçi ücretlerini düzenlemek için özel tüzükleri vardı. Şehirlerde zanaatkârlar mesleğe atılmak için lonca üyesi olmak zorundaydılar. Loncalar ilk önceleri üretimi düzenleyici bir rol oynayarak zanaatların gelişmesine yardımcı oldular. Ancak tekniğin gelişmesi ile lonca örgütü sıkı kuralları ile ekonomik gelişmeyi engellemeğe başladı. Bunun nedenlerini Osmanlı toplumunu incelediğimizde göreceğiz.

Ağaların lüks tüketim ihtiyaçlarının zamanla artması, hem zanaatın, hem de ticaretin giderek daha çok gelişmesine yol açtı. Köylülerin de şehirlerde kurulan pazarlarda ürünlerini gittikçe daha sık satmaları zanaatkârların loncalar içinde örgütlenerek üretimi düzenli bir hâle getirmeleri ticaret ve zanaatın gelişmesine yardımcı olmaktaydı.

5) Feodal Toplumda Sınıflar

Bütün bunlardan da anlaşılacağı gibi, feodal toplum veya feodal üretim biçimi kendisinden önceki köleci toplum gibi çoğunluğun egemen azınlık tarafından sömürülmesine dayanmaktaydı. Feodal toplum başlıca dört sınıftan meydana gelmişti

1. Feodal Ağalar: Bunlar en önemli üretim aracı toprağa sahip olan ve bu mülkiyet haklarına dayanarak, bu toprağı işleyen köylülerden aldıkları rant ile, yani köylülerini sömürerek, yaşamaktaydılar. Feodal topluma hâkim olan sınıf bu sınıftı.

2. Tüccarlar: Bunlar genellikle şehirlerde yerleşmişlerdi ve ticaretin gelişmesine paralel olarak hızla zenginleşmekte olan bir sınıftı.

3. Zanaatkârlar ve 4. Köylüler: Bunlar feodal toplumun emekçileriydiler. Toplumun ihtiyacı olan bütün ürünleri bunlar üretmekteydi ve bu ürettikleri ürünlerin bir kısmına feodal ağalar tarafından el konulmaktaydı. Bir kısmına da tüccarlar yaptıkları alışverişte onları sömürme

yoluyla el koymaktaydı.

Bu sınıflar arasında gittikçe güçlenen ve zenginleşen yegâne sınıf, tüccarlar sınıfıydı.

B) TÜCCAR VE TEFEÇİLERİN ZENGİNLEŞMESİ:

Tüccarların ne toprağı, ne de herhangi bir üretim aracı vardı. Fakat böyle olmasına rağmen, feodal toplum içinde giderek zenginleşen ve güçlenen tek sınıf buydu. Tüccarlar nasıl oluyor da sadece mal alıp satmakla zenginleşebiliyorlardı?

1) Feodal Ağaların Lüks Tüketimlerini Arttırmaları

Daha önce de söylediğimiz gibi, zaman içerisinde feodal ağalar lüks tüketimlerini artırma yoluna gittiler. Bu ihtiyaçlarını karşılayabilmeleri için paraya ihtiyaçları vardı. Köylülerden aldıkları rantı para halinde istemeye başlamaları, köylülerini ürünlerini pazarda satmaya itti. Artık köylüler ürünlerinin bir kısmını kendi ihtiyaçları için ayırmakta, geri kalan kısmını ise pazara getirip satmaktaydılar. Ticaretin ve zanaatın gelişmesiyle hızla büyümeye başlamış olan şehirlerde yaşayan halk, tarımla uğraşmadığından köylülerin pazara getirdiği “ürünlere” ihtiyaçları vardı. Fakat köylü ürününü nadiren o ürünün gerçek tüketicisine satabiliyordu. Araya tüccarlar girmekteydi. Bu tüccarlar köylülerden para ödeyerek aldıkları malları gene para karşılığında şehirdeki ihtiyaç sahiplerine satıyorlardı. Köylü sattığı malların karşılığı olarak tüccardan aldığı paranın bir kısmını rant şeklinde ağasına ödemekte, geri kalan kısmıyla da kendi üretmediği tuz, gaz, giyim eşyası gibi malları gene şehirlerdeki tüccarlardan satın almaktaydı.

Tüccarlar ise köylülerden satın aldıkları ürünleri şehirlerde oturan zanaatkarlara ve ağalara satmaktaydılar.

2) Denizaşırı Ülkelerle Ticaret Yeni Denizyollarının Keşfi

Öte yandan feodal ağalar kendi oturdukları yerlerde yetişen ürünlerin dışında deniz aşırı diyarlarda yetişen ipekli kumaş, baharat, vs. gibi lüks mallardan da tüketmek istiyorlardı. Feodal ağaların bu istekleri, Avrupalı tüccarları deniz aşırı ülkelere gitmeye sevk etti. Daha önceleri Asya’da yetişen ürünler Venedikliler, Cenevizliler ve Osmanlı tüccarları vasıtasıyla Anadolu üzerinden gelirdi. Fakat 15. yüzyıldan sonra özellikle Portekiz ve İspanyol denizcilerinin uzun deniz seferlerine girişmeleri, Amerika kıtasının keşfi, Afrika kıtasının güneyinden dolaşarak deniz yoluyla Hindistan’a varılması, yeni ticaret yollarını ortaya çıkardı ve Avrupalı tüccarlar böylece Avrupa’nın ihtiyacı olan ürünlerin ticaretini bizzat kendileri ele geçirdiler.

3) Malları Değerinin Altında Alıp, Değerine Satma

Tüccarların bu yolla zenginleşmeleri ticaretini yaptıkları malı değerinin altında bir fiyattan alıp onu değerine bir fiyattan satarak olmaktadır. Peki, bir mal nasıl değerinin altına bir fiyattan alınabilir? Bir malın değeri nedir ki?

Bir malın değeri, o malı üretmek için gerekli olan ortalama iş saatidir.

Meselâ, buğday üreticisi bir köylü ile şehirde saban yapan bir zanaatkârı alalım. Buğday üreticisi köylü bir teneke buğday üretmek için diyelim ki ortalama olarak 10 saat çalışmaktadır. Saban imal eden zanaatkâr da bir saban yapabilmek için diyelim ki ortalama olarak 20 saat çalışmaktadır. Öyleyse, bir teneke buğdayın değeri 10 saatlik emek, bir adet sabanın değeri ise 20 saatlik emektir.

Fakat bir malın değerinin şu kadar saatlik emek olduğunu söylemek kendi başına bir anlam taşımaz, önemli olan sadece bir malın kaç saatlik emek mahsulü olduğu değil, fakat o malın diğer mallarla kıyaslandığında, diğer mallarla ne miktarda değiştirilebileceğidir.

Meselâ, örneğimizdeki buğday yetiştiren köylü iki teneke buğday vererek bir saban alabilir. Çünkü bir saban imal edilmesi için gerekli olan çalışma zamanı, bir teneke buğday üretmek için gerekli olan çalışma zamanının iki katıdır. Fakat şunu da bilmekteyiz ki, mallar birbirleriyle doğrudan doğruya takas edilmezler. Meselâ örneğimizdeki buğday üreticisi köylü gidip kırılan sabanın yerine yeni bir tane almak istediğinde, şehirdeki zanaatkâra iki teneke buğday verip saban almaz. İlk önce buğdayını satar, sonra gider eline geçen para ile saban alır.

Demek oluyor ki, para bir malın değerini temsil eden bir mübadele aracından başka bir şey değildir.

Diyelim ki, 1 saatlik emek 4 liraya eşittir. O takdirde, örneğimizdeki buğday üreticisi bir teneke buğdayı üretebilmek için 10 saat çalıştığına göre bir teneke buğdayın değeri para olarak 40 liradır. Saban imal eden şehirdeki zanaatkârın imal ettiği sabanın değeri ise, onun iki misli, yani 80 liradır.

Fakat ne şehirdeki zanaatkâr, ne de köydeki buğday üreticisi karşı karşıya gelip, ihtiyaçları olan buğdayı veya sabanı doğrudan doğruya birbirlerinden almaktadırlar. Araya tüccar girmektedir. Ve bu tüccar malı alırken değerinin altında bir fiyattan almakta, satarken de aynı malı değerine bir fiyattan satmakta, böylece üreticileri sömürerek zenginleşmektedir.

Meselâ, tüccarın buğday üreten köylüden iki teneke buğday aldığını düşünelim. Bir teneke buğdayın değeri 40 lira olduğuna göre iki teneke buğdayın değeri 80 liradır. Fakat tüccar köylüye 80 lira değil, 70 lira öder. Gene aynı tüccar gider, zanaatkârdan bir saban satın alır. Sabanın de-

ğeri 80 liradır. Fakat tüccar zanaatkâra 70 lira öder. Böylece tüccar 70 lira köylüye, 70 lira da zanaatkâra ödemiş, toplam olarak bu işe 140 liralık bir sermaye yatırmıştır. Fakat köylünün sabana, zanaatkârın da buğdaya ihtiyacı vardır. O zaman tüccar köylüye sabanı 80 liraya, zanaatkâra da buğdayı 80 liraya satar, toplam olarak eline 160 lira para geçer. Tüccarın 140 liralık sermayesi bu değiş tokuş neticesinde 20 lira artarak 160 lira olmuştur.

Bu fazladan 20 lira nereden gelmiştir? 10 lirası köylünün, 10 lirası da şehirdeki zanaatkârın emeğinden. Yani tüccar malları değerinin altına bir fiyattan almış ve sonradan bu mallan değerine satmış ve böylece hem köylünün hem de zanaatkârın emeklerini sömürerek sermayesini 20 lira arttırmıştır.

4) Tefeci Sömürüsü

Öte yandan köylünün emeği tefeci tarafından da sömürülmekteydi. Tefeciler hiç bir şey üretmeden ve hiçbir şey satmadan verdikleri borç paranın faiziyle yaşayan kişilerdir. İktisaden zayıflamakta olan köylünün yaşayabilmek için paraya ihtiyacı vardır. Bu parayı tefeciden alır. Ancak bunu alırken, tefecinin kendisine teklif ettiği faiz haddini de kabul etmek zorundadır.

Diyelim ki, tefeciden 6 ay sonra ödenmek üzere % 50 faizle 500 lira borç almıştır. Böylece köylü 6 ay sonra tefeciye aldığı 500 liraya karşılık 750 lira verecektir. Tefecinin 500 lirası kendisi hiç bir şey yapmadan 6 ay içerisinde, 250 lira artmıştır. Bu 250 lira tabii ki tefecinin sömürdüğü köylünün emeğidir.

İşte feodal toplumdaki tüccarlar ve tefeciler sınıfı da böyle gelişmekte, gittikçe zenginleşmekte, sermayesini hızla büyütür, güçlenmekteydi. Ticaretin gelişmesiyle birlikte onların da zenginlikleri, sermayeleri artıyordu.

C) FEODAL TOPLUMUN ÇÖKÜŞÜ

Feodal ağaların giderek daha fazla lüks tüketimde bulunmalarının, yani büyük köşkler yaptırmalarının, uzak ülkelerden kıymetli eşyalar, kumaşlar getirtmelerinin, büyük ziyafetler ve eğlenceler tertiplerlerinin yükü köylülerin sırtına binmekteydi. Feodal ağaların lüks tüketimlerini artırmaları demek, köylünün daha çok rant ödemesi ve daha çok çalışıp daha çok ürün satması demektir.

Köylüler bir yandan da mallarını satıp ihtiyaçları olan diğer malları alırlarken, demin anlattığımız şekilde bir de tüccar tarafından sömürülmekteydiler. İktisaden hızla zayıflamakta olan köylüler gerek üretimlerini devam ettirebilmek, gerekse ağaya rantlarını ödeyebilmek için bir de borç para almaya başladılar. Yüksek faizlerle aldıkları bu borçlar yüzünden daha da fakirleştiler ve ezildiler.

Öte yandan topraklar zayıfladığından, verim de düşmekteydi. Ağalar bunun üzerine birbirlerinin topraklarına

göz diktiler ve aralarında savaşılmaya başladılar. Bu savaşların yükü de gene köylülerin sırtına binmekteydi. Bunun üzerine köylülerin bir kısmı ayaklanarak, “Üzerinde çalıştığımız topraklar bizindir!”, demeye başlarken, bir kısmı da borçlarını ödeyemediklerinden neleri var neleri yoksa satıp savmakta ve şehirlere göç etmekteydiler.

Köylülerin ayaklanmaları ve şehirlere göç etmeye başlamalarıyla büsbütün kötü duruma düşen ağalar, topraklarını satmaya başlamışlardır. Bu toprakları ya zenginleşen tüccarlar ya da durumu iyi olan köylüler satın almaktaydılar.

Şehir ve kasabalardaki zanaatkârların da durumu hızla kötüleşmekteydi. Tıpkı köylüler gibi, tüccar tarafından sömürülen zanaatkârlar ağır borçlar altına girmekte ve giderek bu borçlarını ödeyemez duruma gelmekteydiler.

Görüldüğü gibi feodal toplumun bu çöküş süresi içinde güçlenen yegâne sınıf tüccarlardı. Ve bu tüccarlar da feodal üretim biçimine ve feodal ağalara karşıydılar. Çünkü, köylülerin ağaya verdikleri rantı, onları fiyat yoluyla sömürerek tamamiyle kendileri almak istiyorlardı, öte yandan tüccarların içinde sermayelerini sanayiye yöneltmiş olan bir grup, fakirleşen köylülerin şehirlere göçmelerini ve fakirleşmiş kasaba ve şehir zanaatkârlarının kendi kurmaya başladıkları imalâthanelerde işçi olarak çalışmalarını istiyorlardı.

Dolayısıyla, şehirlerde yaşayan tüccar sınıfının özellikle sanayiye yönelmiş olan kısmı köylülerin ağalara karşı ayaklanmalarını ve üzerinde çalıştıkları topraklara sahip olmak istemelerini destekliyordu. Geleceğin kapitalist sınıfının çekirdeği olan bu zümrenin kendisi de şehirlerde “kardeşlik”, “özgürlük”, “eşitlik” gibi sloganlarla feodal ağalara karşı devleti ellerine geçirmek üzere mücadeleye girişmişlerdi. Şehirlerde, kırsal alanlara yayılmış olan köylülerin diğer müttefikleri küçük zanaatkârlar ve köyden şehre göçüp, henüz devamlı bir is bulamamış ve dolayısıyla henüz tam anlamıyla proleter olmayan kişiler oldular.

Feodal toplumun sarsıldığı sürede ve çöküş sürecinde dünyanın birçok yerlerinde ve özellikle 15. ve 16. yüzyıllarda Avrupa’nın birçok ülkelerinde köylü ayaklanmaları ve savaşları görüldü. (Osmanlı toplumunda da 16. yüzyılın ikinci yarısı ve 17. yüzyıl başlarında olan ve temelinde köylü hareketi sayılabilecek ayaklanmaların ne gibi etkiler sonucu ortaya çıktığını birazdan anlatacağız.)

Avrupa’da köylüler somut bazı isteklerle ayaklandılar. Toprak köleliğine son verilmesini istediler; feodal ağaların bazı haklarını ve onlara verdikleri vergileri reddettiler; bu arada feodal ağaların kendilerine tanıdığı birçok imtiyazlar ve büründükleri dini kılıf içinde korkunç bir sömürü sürdüren yüksek kademelerdeki din adamlarının mallarına el koyup, onları aralarında bölüşmeyi ve zorla kendilerinden alınmış toprakların iadesini talep ettiler. Kendi bölgelerindeki din adamlarını seçme ve azletme

hakkına sahip olmayı istediler ve her türlü keyfi idareye karşı çıktılar.

Onların kahramanca mücadeleleri feodal düzen ve feodal ağaları çok sarstı ama kökünden yıkamadı. Köylülerin nihai bir zafere ulaşmaları niçin güçlü?

Bir kere, köylüler çok dağınıktılar. Feodal düzenin üretim araçları bugün fabrikalardaki işçilerin olduğu gibi, birçok köylünün biraraya gelerek çalışmasına yol açacak bir seviyede değildi. Kırsal alanlarda üretim daha önce de belirttiğimiz gibi küçük çapta, kişisel üretimdi. Bu da köylülerin biraraya gelmelerini engellemiştir. Sonra köylü, feodal ağayı “baba”sı bilerek nesiller boyu sömürüye alışmış; mücadele etme alışkanlığını kaybetmişti. Bunu elde edebilmesi için de fiilen mücadeleye girmesi ve uzun süren bir mücadele içinde öğrenmesi lâzımdı.

Köylülerin dağınıklığından ve biraraya gelmelerinin güçlüğünden söz ettik. Bunun bir sebebi de feodal ağaların sömürüsünün, bölgeler arası farklılığı olmuştur. Aynı ülke içinde bazı bölgelerde değerlerine kıyasla daha az sömürülen köylüler feodaller ile anlaşma yoluna giderek köylü sınıfının ortak çıkarlarına ihanet etmişler; ihanet etmeseler bile birbirlerinden kopuk ve bağımsız hareket ettikleri için mücadele güçsüz kalmıştır.

Bütün bunların üstünde gittikçe zenginleşen tüccarlar vardır ve bunların içinden ufak çapta sanayi yatırımlarına yönelmiş geleceğin kapitalistlerinin çekirdeği ortaya çıkmıştır. Feodaller de o arada çoğunlukla tüccarlardan borç alma durumunda olduklarından yularlarını onlara kaptırmışlardır. **Artık bundan sonra daimi gelişim gösterecek ve feodaliteye nihai darbeyi vuracak olan feodal toplum içinde geliştiğini gördüğümüz tüccarların sanayiye yönelmiş kapitalist sınıf haline gelen kesimidir.**

Şu halde meseleyi birkaç cümle halinde toparlarsak şöyle diyebiliriz: Feodalitenin çöküş döneminde dünyanın birçok yerlerinde ortaya çıkmış olan köylü savaşlarında hareketin temel gücünü köylüler meydana getirmişlerdir. Çünkü feodal düzende, feodal ağalar, din adamları, memurlar, tüccarlar ve kısacası bütün sınıflar tarafından en çok sömürülen sınıf köylüler olmuştur. Ancak yukarıda açıkladığımız sebeplerden ötürü hareketleri hem yöresel olarak kalmış; hem de neticede onların verdiği savaşın meyvesini yiyenler başka sınıflar olmuştur. Köylü savaşlarından yararlananlar zaman zaman küçük ve orta feodaller (artık üründen büyük feodal ağalar kadar pay alamayanlar) olmuşsa da, neticede giderek gelişen kapitalist sınıf bunları da tasfiye etmiştir.

D) FEODAL TOPLUMLARA BİR ÖRNEK: OSMANLI TOPLUM YAPISI

Osmanlı toplum yapısını ortaya koymadan önce, onun temelini teşkil etmiş ve 11. 13. yüzyıllar arasında Anadolu’da yer almış olan Anadolu Selçuklu İmparatorlu-

ğu zamanındaki toplum yapısına kısaca göz atmak faydalı olacaktır. Çünkü hiç bir toplum yoktan var olamaz. Kendisinden önce aynı topraklarda yer almış olan toplumun maddi yapısı üzerinde kurulur.

1) Selçuklar Zamanında Toplum Yapısı, Toprağın İşlenişi ve Sosyal Sınıflar:

Selçuklar Anadolu topraklarını fethettikleri zaman (11. yüzyıl), buralarda toprakta özel mülkiyet mevcuttu ve dini kanunlar tarafından korunmakta idi. Selçuklular özel mülk olan topraklara dokunmadılar. Ancak Bizanslılardan yeni aldıkları toprakları devlet mülkü haline getirdiler ve buralarda “askeri ikta” ismini verdikleri sistemi kurdular.

İkta, burada daha sonra açıklayacağımız tımar ile aynı anlamdadır. Bu sisteme göre muayyen (Muayyen: Belirli, belli.) toprak parçaları üzerinde devlete ait olan vergiler kısmen, ya da tamamen hizmet karşılığı olarak ordu mensuplarına terk ediliyordu. Yani, devlete ait topraklarda en büyük feodal olarak devlet gözükiyordu, onları devletin büyük memurları, askeri kadrolar vs. takip ediyor ve en alt düzeyde de esas üretici olan köylüler yer alıyordu. Böyle bir sömürü zinciri, ufak tefek farklılıklar ile hemen hemen bütün feodal toplumlarda görülmüştür. Burada önemli olan bu zincirin halkalarının kimlerden meydana geldiği değil, feodaliteyi tanımladığımızda üzerinde durduğumuz, köylünün onun hemen bir üzerindeki “bey”, “ağa” vs. ile olan ilişkisidir. Feodaliteyi bu temel ilişkinin ortaya çıkardığı sömürünün biçimi tayin ettiği için, burada da Selçuklu toplumunda köylü-bey ilişkilerini ele almak gerekir.

a) Selçuklu Toplumunda Köylünün Durumu

Selçuklularda özel mülk olan toprakların dışında (ki bunlar azınlıktadır), toprağın mülkiyet hakkı devlete, tasarruf hakkı köylüye ait olmuştur. Böylece devlet, kendi yetkilerine dayanarak yeni fethedilen topraklarda Orta Asya’dan gelen göçmenleri yerleştirme imkânına sahip olmuş, yerli halkın yerleştirilme meselesini ve savaşlar için gerekli gelir ve asker temin etme meselesini halletmiştir. Böylece, Selçuklularda güçlü bir devlet, üretici güçlerin seviyesinin düşük olduğu bir dönemde, göçlere açık ve savaşçı bir toplumda pratik ihtiyaçlara cevap vermiştir. Savaşçı Selçuklu devletin en önemli meselesi iyi donatılmış bir ordudur. Orduyu temin etmenin bir yolu köylüyü vergileme olmuştur. Diğer bir yolu da bazı kişilere (özellikle savaşlarda yararlık göstermiş kişilere) belirli miktarda arazinin ve arazi üzerinde çalışan köylülerin idaresini bırakmaktır. Devlet, belirli miktarda arazinin idaresi ve vergilerini toplama hakkını alan bu küçük, ya da orta feodaller, devlet (ya da merkezdeki feodaller için) muayyen miktarda asker yetiştirme ve donatma sorumluluğunu

yükümlenirler. Yani, köylülerin bazılarını yine köylüden sömürdükleri artık ürün ile asker haline getirirler. Böylece, Selçuklu Devleti’nin ordu meselesi halledilir.

Ayrıca, Selçuklu devletin toprakları devlet mülkiyetinde tutmasının bir diğer yararı da, boş veya yeni fethedilen yerleri iskân etmek istediği zaman köylüyü bu topraklara nakledebilmesi olmuştur. Toprak, köylünün malı olmadığı için ve köylü nereye giderse gitsin aynı şartlar altında çalışacağından “efendi” değiştirmek onun için önemli değildir.

Köylü, işleyebildiği miktardaki toprağa kendi mülkü gibi tasarruf etmekte (kullanmakta), fakat bu toprağı satmak, hibe etmek gibi haklara sahip bulunmamaktadır. Köylüye ancak elindeki toprağı işlemek şartı ile onu ileride oğluna miras bırakması (yani kullanım hakkını miras bırakması) hakkı tanınmıştır. Toprağı devlet namına idare etmekten sorumlu olan kişiye Selçuklu devrinde “ikta sahibi” denmiş ve köylü de “ikta sahibine” karşı sorumlu tutulmuştur. Ona tapu bedeli vermekle yükümlüdür ve toprağından elde ettiği ürünün bir kısmını “ikta sahibi”ne verir. Bu miktar tahminlere göre köylünün üretiminin 1/3’ü kadar olmuştur. Köylü, toprağını boş bırakmak veya terk etmek hakkına da sahip değildir.

Köylünün bu durumu Avrupa’da ve diğer feodal toplumlarda var olan feodal ağa-köylü ilişkilerinin temel nitelikleri açısından aynısıdır.

Selçuklularda devlet mülkiyeti dışında var olan özel toprak mülkiyeti birkaç şekilde olmuştur. Bunlardan bir tanesi tam anlamıyla mülkiyettir ki, arazinin sahibi olan kişi vergilerini ödemek şartı ile araziye istediği gibi eker, biçer ve kullanır. Ancak satmak hakkına sahip olmadığı gibi, ölünce de mirasçılara bırakamaz. Bu, mal sahibinin ölümü ile sona eren bir mülkiyettir. Ayrıca Selçuk Sultanları kendilerine çok iyi bir şekilde hizmet eden bazı kişilere toprak hediye etmişlerdir. “Temlik” adı verilen bu topraklar bazen birkaç köyü içine alan bir genişlikte olmuştur. Bu şekilde toprak sahibi olan kişilerin yine devlete karşı birtakım sorumlulukları vardır. Ancak, kendilerine verilmiş arazileri satmak, hibe etmek ve miras yoluyla akrabalarına geçirmek hakkına da sahip olmuşlardır.

Sultanlar, büyük hizmetler karşılığında olduğu gibi, para karşılığında da beylere ve zenginlere köyler vermişlerdir.

Gerek devlete ait, gerekse özel mülk olan topraklarda özünde köylü için değişen hiçbir şey yoktur. Her iki halde de, köylünün artık emeğine (ürününe) kendi iradesi dışında, el konulmaktadır. Bir şekilde köylü karşısında “ikta sahip”ini bulurken diğerinde “temlik” ya da “mülk” sahibi olan beyi bulur ki bu da köylü için hiç birşey değiş-tirmez.

b) Selçuklu Toplumunda Şehir Hayatı ve Ticaret

Selçuklular Anadolu'ya gelmeden önce, Anadolu, İslâm ve Hristiyan âleminin savaş sahası olduğu için Batı'nın Asya ile ticareti normal olarak Anadolu üzerinden yapılması gerekirken İran vasıtasıyla yapılıyor; gerek kara, gerekse deniz yolları Anadolu'yu ticaretin dışında bırakıyordu. Selçuklular Anadolu'da ticaretin gelişmesi için birçok tedbirler aldılar; Anadolu'ya gelen yabancı tüccarlara “en az gümrük tarifesı” uygulanması gibi imtiyazlar tanıdılar; ticaret yollarında güvenliliği sağlamak için ve yolculuk eden ticari kervanların ihtiyaçlarını temin etmek üzere, ticaret yolları üzerinde her 3040 km. de bir “kervansaraylar” yaptırdılar. Dışarıdan kaleye benzeyen bu kervansarayların içinde yatacak, yemek yiyecek yerler, hayvanlar için ahırlar, baytar ve nalbantlar, ayakkabıcı vs. dükkânları, hamamlar, velhasıl yolcuların rahat etmesi için ne lazımsa vardı. Bundan ötede bu kervansarayların çoğunluğunda burada kalan kişilerden bunlara karşılık para alınmazdı. Han hamam gibi yerler yaptırmış olan zengin kişiler buraların gelirlerini herhangi bir kervansarayın masraflarının karşılanması için hibe ederlerdi. İşte buna “vakıf” denmiştir ve kervansarayların masraflarının çoğu bu vakıflardan karşılanmıştır. Bazen de devlet, bazı köylerin gelirini bu kervansarayların ihtiyaçlarının teminine yöneltirdi. Bu durumda da köylünün artık ürünü ticari faaliyetlerin gelişmesine yöneltilmiş olurdu.

Bütün bunlar sonucunda XII. asrın sonlarında Anadolu ticaret yolu önem kazandı; kervansarayların civarında da ticaret merkezleri oluştu.

Selçuklular zamanında şehirlerde oturan tüccarların yanı sıra, loncalar içinde örgütlenmiş esnaf da, mevcuttu. Bu dönemde sultanın adamlarının şehirlerdeki hâkimiyeti kırsal alanlardaki gibi olmamış; kasaba ve şehirlerde hâkim faaliyetlerin ticaret ve zanaatkârlık oluşu sonucunda buralarda tüccarlar, “esnaf şeyhleri” ve esnafın koruyucusu olan “ahi reisleri” birinci derecede nüfuzlu kişiler sayılmışlar; resmi sıfatlı kişiler hükümetin birer temsilcisi olmaktan ileri gidememişlerdir. Hatta hanedan mensupları da han, hamam, dükkân vs. gibi gelir kaynakları yaptırmak suretiyle şehirdeki ticari faaliyetlere katılmışlardır.

Burada anlattıklarımızdan sonra Selçuklular devrindeki başlıca sosyal sınıfları şu şekilde ortaya koyabiliriz:

1) Kırsal alanlarda devlete ait topraklarda hâkimiyeti elinde tutan hükümdar, hükümdarın adamları ve askerleri olan yüksek rütbeli kişiler (ikta sahipleri veya kendilerine arazi verilmiş olanlar) ve özel mülk sahibi beyler.

2) Şehir ve kasabalarda hâkimiyeti ellerinde tutan tüccar ve esnaf şeyhleri. Esnaf şeyhleri kasabalarda esnaf teşkilâtlarının başkanları olan imtiyazlı kişilerdir. Loncalarda usta durumunda olan zanaatkârları da bunların yanına katmak gerekir çünkü gerek esnaf şeyhleri gerekse loncalardaki ustalar, kendi alanlarındaki üretim ve dağıtım

faaliyetlerini kontrol altında bulunduran, istedikleri kişileri mesleğe kabul eden, ücretleri ve fiyatları istedikleri gibi düzenleyen imtiyazlı kişiler olmuşlardır. Lonca içindeki kalfa ve çırakları bunlardan ayırmak gerekir.

3) Zirai faaliyette bulunan ya da köyde küçük zanaatlar ile uğraşan köylüler. Bunlardan sadece tarım ile uğraşanlar ya da tarımın yanı sıra küçük el zanaatları ile de uğraşanlar feodal sömürü ilişkileri içinde özel mülk olan topraklarda toprak sahibi ağa, devlete ait topraklarda ise “ikta sahibi” tarafından sömürülmüşlerdir. Zanaatın ve ticaretin daha geliştiği bir dönemde bu köylüler içinden kasaba veya şehirlere göç edip, tamamıyla zanaatçı haline gelenler ise tüccarlar, esnaf şeyhleri gibi şehir imtiyazlıları tarafından sömürülmüşlerdir. Bu sömürünün ne şekilde olduğunu “tüccar ve tefecilerin zenginleşmeleri” bölümünde genel çizgileri içinde açıkladık.

c) Anadolu Selçuklu Devletinin Çöküşü

XIII. yüzyılın sonlarına doğru Anadolu Selçuklu Devletinin Orta Asya'dan gelen Moğol istilaları sonucunda ordusu perişan oldu. Ordunun ortadan kalkışı onun dayanağı olan “ikta sistemi”ni de yıktı. Birçok topraklar özel mülk haline geldi. Selçuklu Devletinin en büyük feodali olan Sultan, Anadolu'yu istilâ eden Moğollar (İlhanlılar'ın) kuklası haline geldi. Orta Anadolu topraklarında Moğolların kurdukları İlhanlı Devleti, gerek devlete ait toprakların korunmasında ve işlenmesinde, gerekse vergilerin toplanmasında güçlüklerle karşılaştı ve bir yandan da özel mülkiyet olan toprakları arttırma eğilimi gösterdi. Fetihçi (savaşçı) olan bu devletin başlıca gelirini, köylüden vergi yoluyla gasp ettiği tarımsal artı kürün meydana getirmekteydi. Bu bakımdan, toprakları devletin kendi elinde tutması amaçlarına daha uygundu. Ancak özel mülk sahiplerinin başkaldırmasından da çekinen İlhanlı devleti hoşnutsuzluklara yol açmamak için özel mülk olan topraklara el koymaktan çekinmiştir. Ve bu durum da, Anadolu'da İlhanlı devletinin gittikçe çökmesine ve bağımsız küçük beyliklerin ortaya çıkmasına veya daha Selçuklu zamanında var olan beyliklerin gittikçe güçlenmelerine yol açmıştır. Bu feodal beyliklerden her biri birbirlerinin topraklarına göz dikip, tüm Anadolu topraklarını ele geçirmek için birbirleri ile mücadele etmişlerdir.

İşte Osmanlı imparatorluğunun çekirdeği de, XIII. yüzyılın sonunda Anadolu Selçuklu Devleti yıkılmak üzere iken, Marmara Bölgesinde İznik Gölünün Doğusunda kalan bir alanda kurulmuş olan Osmanlı Beyliğidir. Bu beylik nasıl Bizans İmparatorluğunu yenmiş, Balkanlara yayılmış, Anadolu birliğini kurmuş ve giderek koskoca bir imparatorluk haline gelmiştir, burada bunları anlatacak değiliz. Birkaç cümle içinde Osmanlı Beyliğinin tarihi geçmişindeki olayları özetledik. Şimdi bizim için daha önemli

olan Osmanlı toplum yapısı meselesine geçebiliriz.

2) Osmanlı İmparatorluğunda Toplumsal Yapı:

Toprağın işleniş Biçimi ve Ticaret Osmanlılarda toprağın işleniş biçimi özellikle kuruluş ve gelişme döneminde Selçuklu “askerî ikta” sistemi ile Bizans’lılardaki toprağı işleyiş sisteminin bir devamından başka birşey olmamıştır. Selçuklu ikta sistemini bir önceki kısımda anlatmıştık. XI. yüzyılda ortaya çıkan Bizans sistemi de ikta sistemine çok benzeyen ve arazinin belirli hizmetler karşılığında (genel olarak silahlı asker yetiştirme) önemli kimselere verildiği bir sistemdi. Burada da arazi sahibi toprağını satamaz, devredemez ve mirasla varislerine geçiremezdi.

Osmanlılar, Anadolu’da yayıldıkça, yayıldıkları bölgelerdeki toprak idaresini olduğu gibi bırakmakla kalmamışlar, bundan ötede, fethettikleri yerlerde halkın alışık olduğu ikta sahiplerini bile yerlerinde bırakmışlardır.

Şimdi, Osmanlılar’da “tımâr sistemi” ismi verilen toprağın işleniş biçiminde üretim ilişkileri ne idi onu görelim. Sonra da 16. yüzyılın ortalarından sonra bu sistemde meydana gelen değişiklikleri ele alalım.

a) Tımar Sisteminde Tımar Sahibi ve Köylü İlişkileri: Toprak Sahibinin Hakları ve Köylünün Sorumlulukları

Osmanlı toplumunda en büyük mülk sahibi Padişah’tı. Ondan sonra topraklar, rütbe sırasıyla veziriazam, vüzerâ, ümera, beylerbeyi ve sipahi beyleri gibi feodal sınıfın diğer elemanları arasında öşür gelirine göre bölüştürülmüştü. Dağıtılan toprakların geliri ve bunun karşılığında arazi sahibinden (yani arazinin tasarruf hakkına sahip olan şahıstan) devletin beklediği hizmetler aynı değildi. Topraklar başlıca üçe ayrılmıştı:

1. Has: Bunlar geliri yılda 100,000 akçeden çok olan araziler idi. Has sahipleri savaşa gidecekleri zaman her 5,000 akçe için bir silâhlı asker götürmeye zorunlu idiler. Haslar genellikle şehzadelere, vezirlere, beylerbeylerine verildi.

2. Zeamet: Bunlar geliri 20,000 - 100,000 akçe arasındaki araziler idi ki bunlar da ikinci derecede ki feodaller, sancak beylerine v.b. verildi. Bunlarda her 5,000 akçe için bir silâhlı asker yetiştirmek zorunda idiler.

3. Tımar: Bunlar da geliri 3,000 - 20,000 akçeye kadar olup tımar beyleri veya sipahi denilen kişilere verilen arazilerdi. Sipahiler, savaşa giderken her 3,000 akçe gelir için bir silâhlı asker götürmek zorundaydılar. Görüldüğü gibi bunların geliri daha az olmasına rağmen, görevleri daha ağırdı. Sayıca da tımarlar has ve zeametlerden daha çoktular. Köylü ile en geniş ilişkileri olanlar da sipahilerdi. Şimdi, köylü ile sipahi arasındaki ilişkiler ne idi biraz da bunun üzerinde duralım.

Feodalitenin bölgesel bazı özellikler dışında, her ülkede aynı temel niteliğe, yani üreticiye kendi iradesinden bağımsız olarak bir “üst” tarafından sorumluluklar yüklenmesi esasına dayandığını daha önce de söylemiştik.

Ortaçağlarda yaşamış olan bir rahibin şöyle dediği söylenmektedir: “Dünya, muazzam bir vücuda benzer. Din adamları, bu vücudun gözleridir. Bu gözler insanlara selâmet yolunu gösterir. Soylular, beyler, bu vücudun elleri ve kollarıdır. Onlar, sulh ve sükûnu devam ettirirler. Dini kurumları ve zayıfları korurlar. Halk da vücudun alt kısmıdır ki, gözleri, el ve kollar beslemekle yükümlüdür.”

İşte, halkın sırtından geçinen hâkim sınıflar, üreticilerin sırtına zorla yükledikleri görevleri onlara Allah tarafından bahşedilmiş manevi bir vazife gibi göstermek çabasında bulunmuşlar ve din adamlarını bu yolda kullanmışlardır. Din adamının yukarıdaki sözleri feodal sistemin dayandığı esasları belirtmektedir. Hakim sınıfların ekonomik çıkarları için üretim araçlarının henüz çok gelişmediği bu dönemde, halkın görevi toprakta çalışmak ve “feodal rant” ödeyerek üretim araçlarına sahip olanları beslemektir.

Osmanlı toplumunda has, zeamet, tımar dediğimiz toprakları fiilen işleyen ve onların üzerinde oturan köylülere “reaya” denilmektedir. Padişah tarafından kendisine has, zeamet veya tımar olan bir arazi parçası ve onun üzerinde yaşayan köylülerin idaresi bırakılmış kişi ise, “sahibi arz” veya toprak sahibidir. Şimdi tek tek “sahibi arz”ın haklarını ve köylünün sorumluluklarını görelim. Esasen toprak sahibinin hakkı olan her şey, köylünün görevi olduğuna göre, bu karşılıklı hak ve sorumlulukları birbirinden ayrı inceleyemeyiz.

1) Reaya, toprak sahibinin emri altında ve ona bağlı idi. İşlediği toprağın tapu vergisini, öşrünü (gelirin 10’da biri) ve diğer vergileri toprak sahibinin uygun gördüğü bir şekilde (kısmen aynî, kısmen para olarak) ona vermeğe mecbur idi. Toprak sahibine ait bir vergiyi gizlemek büyük suç sayılırdı.

2) Köylü, “kendi mülkü olan küçük bahçesinde yaptığı tarımdan, yetiştirdiği arıların balından bile, toprak sahibine pay vermek zorunda idi. Buna “sipahi hakkı” denirdi.

3) Toprak sahibi, kendi toprağında çalışan köylüyü bir köyden diğerine gitse bile, yerine getirmek hakkına sahipti. Ancak, köylü 10 seneden fazla köyünden ayrı durmuşsa, toprak sahibinin köylüyü zorla köyüne getirmeğe bir hakkı olmazdı.

4) Köylü, toprak sahibinin izni olmadan çalıştığı topraklar üzerinde ne ev, ne değirmen, ne bağ velhasıl hiç bir şey yapamazdı.

5) Köylü, tasarruf ettiği toprağı bir başkasına verme yetkisine sahip değildi.

6) Kendi tarlasını terk ederek bir başka yere giden köylü, “çift bozan resmi” denen ağır bir vergi ödemek zorunluluğunda idi.

7) Köylü, yılın belirli günlerinde toprak sahibi için çalışmaya zorunlu idi.

Bütün bunlardan anlaşılacağı gibi, her ne kadar reaya bir köle değil, “hür köylü” ise de, birçok bakımlardan toprak sahibine ve toprağına bağlı olup köleden en önemli farkı onun gibi pazarda alınıp, satılamamasıdır. Bazı tarihçiler, Osmanlı toplumunda Batı Avrupa’daki gibi feodal ağaların köylü üzerindeki sömürülerinin sürdürülemediğini; sipahilerin köylü üzerindeki haklarının sınırlı ve “kanunlar çerçevesinde” olduğunu; kadıların (bunlar her bölgede adaleti korumakla görevlendirilmiş devlet memurlarıdır), toprak sahiplerinin köylü üzerindeki her türlü baskılarına engel olabileceklerini söylemişlerdir.

Ancak, devleti ve devletin kanunlarını daha evvel anlattığımız çerçeve içinde düşünürsek, bu kanunların genellikle hâkim sınıfların ekonomik çıkarlarını korumak için düzenlendiğini ve bu kanunları uygulayan kadının da (kanunda aksi belirtildiği durumlarda bile) toprak sahipleri aleyhine bir karar alamayacağını düşünmemiz gerekir. Tarih de göstermiştir ki, kadıların çoğunluğu toprak sahiplerinin müttefiki olmuşlar; zamanla arazi ve mülk sahibi de olarak köylü üzerinde baskıları apaçık bir zümre şeklinde ortaya çıkmışlardır.

Peki, tımar sistemine göre dağıtılan ve işlenen devlete ait topraklar dışında, Osmanlı imparatorluğunda toprakta özel mülkiyet yok muydu? Toprak ta tam “köle” durumunda çalışan kimseler yok muydu? Şimdi de bunlara bir göz atalım.

b) Serbest Mülk Sahipleri

Osmanlı imparatorluğunda tımar, zeamet ve has şeklinde dağıtılan devlet topraklarından başka özel mülk olan araziler de vardı. “Malikâne” ismi verilen bu özel mülk topraklarda, toprak sahibi idari bakımdan olduğu kadar, vergi toplamak açısından da devletten bağımsız idi. Malikânelerde çalışan köylü bu sefer de malikâne beyinin emri altına girerdi. Bu topraklarda çalışan reaya, toprak sahibine, yapılan tarımın niteliğine, toprağın durumuna göre bölgesel olarak değişen belirli bir pay verirdi. Buna “malikâne öşrü” denirdi. Bu köylü, aynı zamanda devlet memuru ile karşılaşp, ona da “divan öşrü” denilen vergiyi verdiğinden, bu topraklarda çalışanlar çift yönlü sömürülmüş olurlardı. Osmanlılarda özel mülk olan topraklar özellikle kuruluş devrinde çoğunlukta olmamakla beraber,

bazıları 10-15 köyün alanını kaplayacak kadar genişti.

Ve Osmanlı toplumunda ticaretin, para ekonomisinin ve faizciliğin gelişmesi ile özel mülk olan topraklarda da artış görüldü.

c) Osmanlı Feodalitesi İçinde Köleci Üretim Kalınları

Bir toplumu feodal diye adlandırdığımız zaman bu toplum içinde hâkim olan üretim ilişkileri feodal demektir. Ancak feodal bir toplum içinde yer yer köleci ve feodalite öncesi diğer ilişkilere de rastlamak mümkündür. Nitekim Osmanlı toplumunda da “kul taifesi” denilen çoğunlukla İstanbul civarında yerleştirilmiş ve genel olarak savaşlarda ele geçen esirlerin meydana getirdiği kölelere de rastlanmıştır. “Kul taifesi” ile deminden beri açıkladığımız hür köylü (reaya) kanunlarla birbirinden ayrılmıştır. Bunların köylüden esas farkı “bey”lerin bunlar üzerindeki haklarının daha sınırsız oluşu, bunlardan daha fazla hizmet beklmeleri ve bunları “köylü” den daha fazla angaryaya koşmaları olmuştur. Ancak Osmanlı toplumu içinde kulların yeri önemli değildir ve zamanla “reaya”dan hiç farkları kalmamıştır.

d) Tımar Sistemi Osmanlı Devletine Neler Sağladı ve Nasıl Çözüldü?

Fetihçi bir devlet olan Osmanlı İmparatorluğu, tımar sistemi ile kendisine sağladığı askeri güçler sayesinde, birçok ülkeler fethetmiş, geniş toprakları kontrolü altına almış ve bu topraklarda tımar sistemini kurarak, daha önce anlattığımız sipahi - köylü ilişkileri yani feodal sömürü yoluyla devlete vergi ve asker sağlamıştır. Devleti meydana getiren büyük feodaller ya da merkezdeki feodaller, toprakları has, zeamet, tımar şeklinde diğer feodallere dağıtmış; bu topraklarda köylü üretmiş, köylünün artık ürünü ile hem sipahi yaşamını sürdürmüş hem de devlete vergi verilmiş ve devlet için asker yetiştirilmiştir. Devlet gücünü toprakların işleniş biçimi olan tımar sisteminden almıştır. Demek ki devletin gücünü yitirmesi için artık ürünü kendisine “asker ve vergi” şeklinde aktarma yolu olan tımar sisteminin bozulması, devlete ait toprakların giderek özel mülkler haline gelmesi; zaten var olan özel mülklerin çoğalması gerekmektedir. Nitekim 1500’lerin ortalarından itibaren Osmanlı toplumunun diğer toplumlar ile olan ilişkileri sonucu, kendi toplum yapısı değişime uğramış ve İmparatorluğun dört bir yanına dağılmış olan feodallerin, mahalli beylerin ve eşrafın gittikçe gelişmesine yol açmıştır.

Şimdi, bu ilişkiler ne idi ve tımar sisteminin çözülüşüne nasıl yol açtılar kısaca bunları ele alalım.

Osmanlı toplum yapısında büyük değişikliklere yol açan başlıca ilişki Osmanlı devletinin Batı Avrupa ile

olan ilişkileridir. Bu dönemde Avrupa feodal üretim biçiminden kapitalist üretim biçimine geçiş aşamasındaydı. Ticaret yoluyla, daha sonra endüstriye aktaracağı sermaye birikimini yapıyordu. Avrupa tüccarları dünyanın dört bir yanından kendi ülkelerine lüks tüketim malları, altın ve gümüş getirmekte idiler. Yeni ticaret yolları keşfedilmiş, Amerika kıtası bulunmuş, Avrupa'nın birçok devletleri Afrika ve Güney Asya'da sömürgeler edinmişlerdi. Avrupa'da o sırada gerçekleşen teknoloji alanında çok önemli keşiflerden biri de ateşli silâhların bulunmasıydı. İlerde daha ayrıntılı inceleyeceğimiz bu gelişimlerin olagelmesi Osmanlı toplumunu ne şekilde etkiledi onu görelim:

1) Yeni deniz yollarının keşfi ile Osmanlı imparatorluğu Asya - Avrupa ticaretinde önemini kaybetti. Osmanlı devletinin önemli gelir kaynaklarından biri Anadolu ticaret yollarını kullanan yabancı tüccarlardan alınan vergiler idi. Bunu kaybetmek, devleti epeyce sarstı.

2) Batı'da ateşli silâhların kullanılmaya başlanması, Osmanlıların Avusturya ile olan savaşlarda yenilgiye uğramalarına yol açtı. Bu durumda Osmanlı imparatorluğunda "hafif süvari" (atlı asker) olan tımarlı ordusu önemini kaybetti; silâhlı asker olan ve devletten maaş alan piyadelerin "yani yeniçerilerin" sayılarının artırılması gerekliliği duyuldu. Askerin çoğunluğu maaşlı olunca da önemli bir görevi devlet için asker yetiştirmek olan tımar sisteminin gerekliliklerinden biri ortadan kalktı. Artık askerin daha sistemli, daha muntazam bir şekilde ateşli silâhlarla donatılarak devlet tarafından yetiştirilmesi gerekiyordu.

3) Tımar sisteminin önemli görevlerinden biri artık gereksiz hale gelince, tımarlar saray mensuplarına, rastgele dağıtılmağa başlandı, dağıtım üzerinde titizlikle durulmayınca da artı-ürünün devlete düzenli olarak gelme yolu tıkanı.

4) Ticaret yollarının önemini kaybedişi ve tımarların rastgele dağıtılışı ile gelirleri azalan, fakat maaşlı asker sayısı arttığı için masrafi çoğalan devlet yeni birçok vergiler koyma yoluna gitti ve masraflarını "reaya"dan karşılamaya kalktı. Ancak zaten ağır vergiler altında ezilen reaya bunları karşılayamadı ve köylü kitlesinden bazıları vergiden kurtulmak için şehirlere göçmek zorunda kaldılar.

5) Bu durum, yani bazı köylülerin köylerini terk edişi, hem tarımsal üretimi krize soktu, hem de şehirlerdeki bunalımı büsbütün arttırdı. Şehirlerde esnaf ve zanaatkârlar feodal düzenin meslek örgütleri olan loncalar içinde çalışmaktaydılar. Her isteyen esnaf ve zanaatkâr olamazdı. Loncalara girmenin ve belirli bir zanaatta (veya esnaflıkta) çalışmanın ve yükselmenin birçok şartları vardı. Bu kuralara aldırış etmeden esnaflığa başlayan köylüler diğer esnafın gelirinin düşmesinde, esnaf ve zanaatçılar arasında huzursuzluk başlamasında ve loncaların çözülmesinde rol oynadılar. Şehir ve kasabalardaki buhranı arttıran bunlar oldu. Esasen bu arada Avrupa'nın ham madde, hububat ve hayvana çok ihtiyacı vardı ve Avrupa'lı tüccarlar bu

gibi maddelere çok yüksek fiyat verdiklerinden bunlar konulan bütün yasaklara rağmen, dışarıya akmağa başlamış, içteki fiyatlar da çok yükselmişti. Oysa loncaların sıkı kurallarına göre esnaf ve zanaatkâr satış fiyatlarını bu yeni fiyatlara uyduramayacağı gibi, mallarının kalitesini de düşüremezdi.

Böylece, Avrupa'da başlayan kapitalizm ve gelişen sanayinin hammadde ihtiyaçları Osmanlı toplumunun lonca teşkilatını krize soktu. Loncalarda daha önce de söylediğimiz gibi küçük çapta üretim yapıldı. Kapitalist üretim ise büyük çapta üretime yönelmiştir. Teknik yenilikler ile üretimin çapı genişletilmeğe çalışılır. Sıkı kaidelere bağlı ve rekabete yer vermeyen loncalar, gelişen kapitalist üretimin kuralları ile bağdaşamamış, ona engel de olamayınca, yok olup gitmişlerdir.

6) Vergilerin muntazam alınamaması üzerine, tımar sahiplerine karşı güvenliğini yitiren devlet, onları kontrol maksadıyla Anadolu'ya maaşlı askerlerinden (yeniçerilerinden) bazılarını yolladı. Ancak ceplerine maaşlarının bir kısmını toptan alarak Anadolu'ya' dağılan yeniçeriler buralarda ticarete, toprak yağmacılığına ve köylüyü sömürmeye girişmişler ve büsbütün karışıklıklara sebep olmuşlardır.

7) Reayanın içinden genç delikanlılar da "Leventler"'i meydana getirmişlerdir. Bunlar beylerin, zenginlerin kapısına hizmetkâr olmak üzere gelip kapılanamayan boş insanlardır. Bunlardan her sene binlercesi kalelere gönüllü asker olarak yazdırılırdı. Ancak hepsinin buralara yerleştirilmelerine imkân yoktu. Diğerleri çoğunlukla İstanbul, Bursa, Edirne gibi büyük şehirlerde üçer-beşer kişilik gruplar halinde dolaşp, haramilik ederlerdi. Bunlar da köyden ayrılmakla hem insan gücünün eksilmesi ile tarımsal üretimin büsbütün azalmasına yol açtılar hem de şehirlerde hiç bir üretimde bulunmayan, tamamen tüketici bir sınıf olarak toplanıp yüklerini yine köylüye bindirmiş oldular.

8) Şehirde esnaflık ve ticarete kolaylıkla girişemeyen, beylerin kapılarında hizmetkârlık bulamayan köyünü terk etmiş genç köylüler için en iyi iş "suhte" olmak, yani kasaba ve şehirlerdeki orta seviyedeki medreselerde (dini okullarda) öğrenci olmaktır. Buralarda parasız-yatılı olarak okuyan öğrenciler böylece bedava yemek ve yatacak yer bulmuş oluyor ve aynı zamanda bir meslek sahibi de oluyorlardı. Ancak zamanla bu medreselerin imaretlerinde toplanan köy çocuklarının sayıları öylesi ne çoğaldı ki, herkes buralara giremediği gibi, hepsi medreselerin yüksek kısmına alınmamaya ve buraları bitirenlere bir vazife verilemeye başlandı. Bu durum karşısında bunlar da XVI. yüzyılın ortalarından itibaren zaman zaman tarihte "Suhte İsyanları" diye bilinen karışıklıklara yol açmışlardır.

9) 1500'lerin ortalarındaki hububat darlığı yukarıdaki olaylardan da anlaşılacağı gibi, gerek yüksek fiyat veren Batı Avrupa'ya zahire kaçırılması, gerekse tımar sis-

teminin bozulduğu ile kesin bir şekilde kendisini göstermiştir. Hububat darlığının bir sebebi de 1525-1527 arasında üç mahsul yılında ekinlerin çekirge tahribatına uğraması ve 1528'de ekinleri su basmasıdır. Bunlara ek olarak, bazı tımar sahiplerinin arazileri kendilerine mülk edinmeğe başlaması ile büyük çiftlikler ortaya çıkmış, bu çiftliklerin bazılarında daha ziyade hayvancılığa önem verilmesi ile tarlalar hayvanlardan zarar gördüğü gibi, arazilerin bir kısmı da mera haline getirilmiştir.

Geçim zorluğu öylesine had safhadadır ki, köylüler bir tarlayı 20 kilo (bir veya iki kile) buğdaya veya arpaya değişmek zorunda kalmışlar; hububat darlığı büyük şehirlerin ve ordunun iâşesinde de büyük zorluklar ortaya çıkarmıştır.

10) Faizle para verme Selçuklular ve hatta onlardan önce de Anadolu'da mevcuttu. İslâm dininin faizi ayet ve hadislerle kati bir şekilde yasaklaması sonucunda, ortaya çıkan bir takım usuller ve hukuki işlemler ile bu yasak hükümsüz kılınmıştı. (Bugün de Anadolu'nun bazı yerlerinde faizcilik "buğdaycılık" vs. gibi isimler altında çeşitli şekillerde yapılmaktadır.) Osmanlı toplumunda da 1500'lerin ortalarında tarımsal düzenin bozulması, geliri düşen köylünün devletin koyduğu yeni vergiler altında ezilmesi ile faizcilik büsbütün arttı. Faizciler zamanı geldiğinde paralarını ödeyemeyen köylülerin arazisine el koyuyor, köylüyü kendi hizmetleri için karşılığında hiçbir şey vermeden çalıştırıyor, yani onu bir çeşit köleleştiriyorlardı. Çiftçi birisine borçlandığı vakit, tasarrufunda ki tarlası, hayvanları, bağı ve bahçesi velhasıl bütün arazisi ve bu araziye işleyecek araçlarıyla birlikte, alacaklısının kendi ürünü üzerindeki ortaklık hakkını kabul ediyordu. Ekip, biçtiğinden her ne elde ederse oşür ve diğer vergileri çıktıktan sonra, alacaklı ile paylaşacaktı.

Bu çeşit ortaklığın en ağır tarafı, ortakçılık ne kadar devam ederse etsin, çiftçinin borcunun hiçbir zaman ödenemeyeceğidir. Alacaklı, verdiği borcun yalnız yıllık faiz tutarı için çiftçinin ürününün hepsine ortak olmakta idi. Borç verilen paranın miktarı hiç değişmeden devam ettiği için, çiftçinin mülkü, arazisi, hayvanları ve bütün tarım araçları kendisi tarafından kullanılmakla beraber, alacaklı tarafından rehin olarak kabul ediliyordu. Borçlu çiftçi ortaklıktan vazgeçtiği anda, bütün her şeyi alacaklının oluyordu, özellikle, Doğu vilâyetlerinde (Malatya, Elâzığ, Mardin, Diyarbakır) borç para verip ödeyemediği zaman köylü ile böyle bir ortaklığa girişmek ticaret haline gelmişti. Bu işi de genellikle tımar sahipleri, kasabada ticaretle uğraşanlar ve Anadolu'ya gönderilen yeniçeriler yapıyorlardı.

Üretimin krize girişi, sömürünün artışı, sınıfların birbirleri ile olan çıkar kavgalarını da daha açık bir hale getirir. Bu durumda toplum içinde sömürülen sınıflar, sömürücülere karşı baş kaldırır. Sömürülenlere, artık üründen diğerleri kadar pay alamayan sınıflar da katılır.

Ancak, sömürülen sınıfların sömürüyü tamamen ortadan kaldıracak bir üretim biçimine geçişi sağlayabilmeleri, yani nihai zafere ulaşabilmeleri için üretim araçlarından tamamen yoksun ve işgücünden başka satacak şeyi olmayan bir işçi sınıfı yani proletarya ile üretim araçlarının özel mülkiyetine sahip olup, işçinin emeğini sömürerek yaşayan kapitalist sınıfın yani burjuvazinin tam anlamıyla ortaya çıkmaları gerekir. Sömürüye son verecek olan toplumu, burjuvazi ile mücadelesi sonucunda zafere ulaşan proletarya yaratacaktır.

Ancak, feodal Osmanlı toplumunda pek tabii ki ne burjuvazi, ne de proletaryanın varlığından söz edilebilir. Sömürüye son verecek toplumun kuruluş şartları hazır değildir.

Bundan dolayı XVI. yüzyılda Osmanlı toplumundaki sınıf çatışmaları da genel hatları ile daha önce bahsettiğimiz köylü hareketlerinden pek farklı olmadı. Yani köylüler yine dağınıklıkları, üretici güçlerin düşük seviyesinde bireysel üretimde bulundukları için biraraya gelemeyişleri, örgütsüzlükleri sonucunda en çok sömürülen sınıf olmakla birlikte, ancak birbirlerinden bağımsız, yöresel hareketler yürüttüler. Ve hatta 1550-1603 Celali isyanlarında köylüler hareket içinde temel gücü meydana getirmekle birlikte, Avrupa'da XV. ve XVI. yüzyıllardaki köylü hareketlerinden farklı olarak, kendi başlarına somut isteklerde bulunamadılar ve çıkarları kendileri ile aynı olmayan sınıflara destek olup, öncülüğü onlara kaptırdılar. Köylü kitleleri hep isyancıların arkasından gitme, onları destekleme görevini benimsediler. Celali isyanlarında hangi sınıflar, hangi sınıflara karşı ve niçin ayaklanmışlar, birde buna kısaca değinelim:

1) Tımar, sisteminin bozulduğu, tımarların düzenli olarak dağıtılmayışı, özel mülk olan toprakların ve tefeci-sermayenin gittikçe gelişmesi sonucunda durumları sarsılan küçük ve orta tımar sahipleri büyük feodallere (merkezdeki feodallere,) karşı ayaklandılar. Sömürülen köylü yer yer bunların yanında yer aldı. Ancak bunlara en fazla destek sağlayanlar köylerinden ayrılp, başka yerlerde de iş bulamayınca başıbozuk gezen "levent"ler olmuşlardır. Daha önce de bahsettiğimiz bu leventler gerek kırsal alanlarda, gerekse şehirlerdeki karışıklıklarda hep yer almışlar; bazen beylerin yanında bazen de kendi başlarına devlete (merkezdeki feodallere) karşı ayaklanmışlardır.

2) Kırsal alanlarda yağmacılığa ve faizciliğe başlamış olan yeniçeriler ile köylüler arasında da çatışmalar oldu.

3) Mülk edinmeye ve servet sahibi olmaya başlamış kadılar ile küçük tımar sahipleri arasında çatışmalar görüldü ve bu durumda da köylü yine tımar sahiplerinin yanında yer aldı.

4) Medreselere giremeyen veya buraları bitirdikten sonra hiçbir vazifeye alınmayan medreseliler ile devlet arasında çatışmalar oldu. Medreseliler (suhteler) esasında

genç köylüler oldukları için yer yer köylüleri yanlarına aldılar. Bazı yerlerde de tımar sahipleri, kadılar, devletin temsilcileri, köylü, kim varsa dinlemeyip, hepsini karşısına aldılar. Suhte isyanlarını kendi askerlerini kullanarak bastırmaktan, aciz kalan devlet (ya da merkezî feodaller), bunlara karşı bazı yerlerde mahalli beyleri kullandı.

En son başvurduğu çare de, Anadolu medreselilerine karşı İstanbul gibi büyük şehirlerde yetişmiş şehir medreselilerini kullanmak oldu. Çıkarları bir olması gereken sınıfları bölmek, onları birbirine kırdırmak, bir kısmına imtiyazlı muamelesi yapıp, diğerlerini “ası” ilân etmek, egemen sınıfların her zaman kullandığı bir taktik olmuştur.

Bütün bu kriz döneminde, mahalli ayaklanmalardan ve para ekonomisinin ülke çapında gelişmesinden yararlanan ve gittikçe gelişen tek zümre Anadolu “eşrafı” olmuştur. Öyle ki, bundan sonraki gelişimlerde devlet, “ayan” denilen bu zümrenin gücünü tasdik etmek ve 1757-1774 yıllarında “ayânlık” diye bir müesseseyi kabul etmek zorunda kalmıştır. Bundan sonra ayanlar kendi silâhlı orduları ile başlı başına birer güç haline geldiler ve merkezdeki feodaller (yani devlet) gücünü kaybetmeğe başladı.

Eski biçimde tımarlar yoluyla vergi toplayamayacağına gören devlet, bu arada “iltizam” usulü denilen vergi toplama yolunu ortaya çıkarmıştır. Bu yeni usule göre belirli bölgedeki topraklar, o topraklardan en fazla vergi toplayacağını söyleyen kişilere bırakılmıştır. Toprağın bu yeni sahiplerine “mültezim” denilmektedir ki üretim ilişkileri ve köylünün artık ürününe el koyma açısından mültezim - reaya ilişkisi, tımar sahibi - reaya ilişkisinden hiç farklı değildir.

Reaya vaktiyle sipahi beyine verdiği vergileri şimdi de mültezime veriyor ve sipahi beyine karşı olan sorumluluklarını mültezime karşı devam ettiriyordu. Mültezimlik para ekonomisinin gelişmekte olduğu şehir ve kasabalarındaki tefeci ticaret sermayesine dayanmış, bazı bölgelerde de ayanlar mültezim de olup güçlerine güç katmışlardır. Mültezim taahhüt ettiği vergiyi toptan olarak hükümete vermekte ve bunu mal karşılığında zaman zaman köylüden toplamaktaydı. Mültezimliğin oldukça kârlı bir yatırım sahası olması gerekir ki, Osmanlı tarihinde köylerinde tuzla işletip zengin olan eşraftan bazı kişilerin, gerekli sermayeyi toplayınca, eski işlerini bırakıp, kasabaya göç ettikleri ve mültezimliğe yatırım yaptıkları görülmüştür.

Vergilerin bu şekilde, yani iltizam usulüne göre toplanması “sarraflık” müessesesinin gelişmesine de yol açmıştır. Sarraflar belirli bir faiz karşılığında bir zaman sonra ödenmek üzere kişilere borç veren ve genellikle tüccar olan kimselerdir. Bunlara bir çeşit ilkel bankacı da diyebiliriz. Mültezimler devlete taahhüt ettikleri parayı tamamlamadıkları zaman, bunlara başvurmuşlardır veya devlete kefil olarak bu kişileri göstermişlerdir.

19. yüzyılın ortalarında Osmanlı toplumunda ticaret

sermayedarlığı iyice gelişmiş, özellikle kıyı şehirlerinde Avrupa malları satan birçok dükkânlar açılmıştı. Meselâ, 1850’lerde 33 bin nüfuslu Trabzon’da 27 kişiye bir dükkân düşüyordu. Ticaretin gelişmesi, feodal toplumu genel olarak anlatırken de gördüğümüz gibi, tarımdan alınan vergilerin de “para” şeklinde alınmasını gerektirdi ve köylüden vergileri “para” şeklinde toplayan mültezimin bu gelişmiş biçimine “muhasıl” denildi. Para ekonomisinin gelişmesi ile zaten farklılaşmaya başlamış olan “köylü” de bir tek sınıf olmaktan çıktı; topraksız köylü, küçük köylü, orta köylü, toprak ağası gibi çıkarları birbirinden farklı sınıflara ayrıldı.

Şimdi tarımsal alanlardaki üretim ilişkilerini bir yana bırakıp, Osmanlı toplumunda ticaret ve ticaretin gelişimini kısaca ele alalım.

e) Osmanlı Toplumunda Ticaret

Daha Selçuklular devrinde ticaretin ve Anadolu ticaret yollarının nasıl önem kazandığını görmüştük. Osmanlı devleti küçük bir beylik iken de Türk toplumu ile Rum şehirleri ticaret ilişkileriyle bir birlerine çok sıkı bir şekilde bağlanmışlardı. Tarımsal alanlardan aktarılan artık ürünün yanı sıra, ticaretten sağlanan gelirler de Osmanlıların kuruluş devrindeki genişlemesine hız vermiştir. Yani, Osmanlı devleti bir yandan daha geniş bir alanın tarımsal artık ürününü ele geçirmek, bir yandan da önemli ticaret yollarına ve merkezlerine sahip olmak için yayılıp, genişlemiş, böylece gelirini çoğaltmıştır. Bu çaba içinde önemli ticaret merkezlerini ve yollarını ele geçirmeleri Osmanlı devletini Doğu - Batı ticaretini denetleyen bir duruma getirmiştir.

Osmanlı imparatorluğunun kuruluş devrinde Balkan’larda önemli ticaret merkezleri İstanbul, Selanik ve Edirne idi. Bu dönemde İtalyanlar Ege’de, Karadeniz’de, Akdeniz’de ve Balkan yarımadasının belli başlı noktalarında yerleşmiş bulunuyorlar ve buralardaki ticari faaliyetleri ellerinde tutuyorlardı. Osmanlılar Balkan’ların ve Anadolu’nun önemli bir kısmını kendi hâkimiyetleri altına aldıktan sonra, başta Venedikliler ve Cenevizliler olmak üzere, birçok Lâtin devleti ile ticari antlaşmalar imzalamışlar ve onların eski ticaretlerine serbestçe devam etmelerine izin vermişlerdir.

Anadolu’nun o zamanki (1300-1500) dünya ticaretinde yeri iki açıdan önemli idi. Birincisi, Anadolu’nun Orta Asya, Çin, Hindistan ve İran gibi Doğu ülkeleriyle Avrupa arasında yapılan ticarete bir geçiş ve değişim yeri olması; ikincisi Anadolu’da üretilen malların bu memleketlere satılması ve onlardan çeşitli mallar alınması.

Osmanlı devletinin ne alıp, ne sattığı ve bunu kimler aracılığı ile yaptığı üzerinde de durmak gerekir. XVI. asırda Türk pazarlarına henüz Batı’nın sanayi mamulleri girmiyordu. (İngiltere’de dokunan kumaşların girişi XV.

asrın sonunda oldu). Buna mukabil Avrupa'lılar Türk limanlarından devamlı olarak hammadde, hububat ve hayvan (özellikle koyun) taşımakta idiler. Akdeniz'de ve Karadeniz'de Venedik ve Cenevizlilerin ticaret yollarını ellerinde bulundurması ile kendilerine başka ticaret yolları arayan Avrupalılar, bu arada açık deniz ticaretini geliştirmişler, keşifler ve sömürgeler sayesinde servet birikimine girişmişlerdi. Osmanlı devleti onlar için iyi bir hammadde pazarı oldu. Türk üreticilerin azınlıklar (Ermeniler vs.) vasıtasıyla ayaklarına kadar giderek onların mallarına yerli tüccarlardan çok daha fazla fiyat ödemeğe başladılar. Bu durum daha önce de bahsettiğimiz gibi, sıkı lonca kaideleri içinde çalışan Türk esnaf ve zanaatkârlarının da durumunun gittikçe kötüleşmesine yol açtı.

Böylece, Osmanlı devletine, Avrupa'ya sattığı ham madde ve hayvan karşılığında bol bol altın ve gümüş giriyor, bu altın ve gümüş de Hindistan ve İran'dan gelen işlenmiş malları almak için kullanılıyordu. Böylece XVI. yüzyılda Osmanlı devleti Doğu - Batı ticaretinde bir aracı idi. Ancak XVII. yüzyılda İngilizler ve Hollandalılar Hint Okyanusu'nda, ve Akdeniz'de ticari üstünlüğü ele geçirdiler. Bunun neticesinde Osmanlı Devleti, İran ipek ticaretini bir miktar kurtarabildi ise de Hint Baharat ticaretindeki aracı rolünü tamamıyla kaybetti. 1535'lerden başlayarak Avrupa devletleri ile imzaladığı antlaşmalar ile Osmanlı devleti onlara ticaret alanında birçok imtiyazlar verdi. Bu onu Batı Avrupa'nın sömürdüğü ülkeler zincirine ekledi ve Osmanlı Devletinde bundan sonraki ekonomik, sosyal ve politik gelişimler Batı Avrupa devletleri ile olan ilişkilerine göre belirlendi.

3) Osmanlı Toplumunun Sömürgeleşmesi

Biliyoruz ki, feodalizmden kapitalizme geçişin birkaç temel şartı vardır ve kapitalizmin gerçekleşmesi için bunların hepsinin bir arada ortaya çıkması gerekir. Bunları kısaca şu şekilde sıralayabiliriz:

- 1) Gelişen ticari ilişkilerin belirli bir sınıfın elinde (tefecî-tüccar) servet birikimine yol açması.
- 2) Kişi olarak özgür fakat üretim araçlarından yoksun bireyler yığınının varlığı.
- 3) Servete ve insan gücüne tekniği katacak olan zanaatların varlığı.
- 4) Ticaretin geniş bir iç ve dış pazar yaratmış olması.

Şimdi Osmanlı toplumunda bu şartlardan hangileri hazır, hangileri değildi bir de onu görelim.

Bir kere Osmanlı toplumunda kişisel olarak özgür fakat üretim araçlarından yoksun bireyler yığınının var olduğu hiç şüphe götürmez. XV. yüzyılın sonları ve XVI. yüzyılın başından itibaren, tımar sisteminin çözülüşü ile kırsal alanlardan kaçıp, şehirlere gelen büyük, bir kitle vardır ki, bunlar gerek köyde gerekse şehirde geçinme

imkânı bulamamışlar ve biraz önce de ortaya koyduğumuz gibi bu yüzden yer yer karışıklıklara yol açmışlardır.

Özellikle Bursa ve Ankara gibi şehirlerde gelişmiş olan zanaatkârlar da mevcuttur. Bursa ipeklileri ve Ankara "sof"ları uzun zaman Avrupa pazarlarında çok beğenilmiş ve talep edilmiştir. Ancak, Osmanlı devleti sattığı hiç bir mal ile ticarete dünya pazarlarını tutamamış; onun önüne geçen Avrupa dünyanın dört bir yanında elde ettiği sömürgeler sayesinde ele geçirdiği dış pazarlar ile ucuz hammaddeler ve mallarını satacak pazarlar bulup, kendi sanayisini ve içteki pazarlarını geliştirirken, Osmanlı Devleti'nin Avrupa ile yaptığı ticaret kendi iç pazarını, yerli zanaatını da çöktürmüştür.

Feodal Osmanlı devleti ticareti genellikle azınlık tüccarların ve yabancı tüccarların eline bırakmış, fethettiği yerlerde ticareti vergiye bağlamak, gümrük resmi ve yol vergisi almakla yetinmiştir. İç gümrük sisteminin mevcudiyeti (bir şehirden diğer şehre nakledilen mallardan gümrük resmi alınması), bazı mallar üzerinde uygulanan "Yed-i Vahit Usulü", yani üreticilerin bu mallarını sadece devletin imtiyaz verdiği kişilere satabilmeleri ve ticari faaliyetlerin sıkı kuralları olan loncalar içinde örgütlendirilmesi de bunlara eklenince, Türk tüccarları yok denecek kadar az sayıda ortaya çıkmışlardır.

Böylece ticaret genellikle Osmanlı toplumu içinde yabancı unsurların elinde kalmıştır. Batı Avrupalı tüccarların bir uzantısı olan azınlık tüccarlarının ticaret gibi kârı bol, riski nispeten az bir iş varken kendilerini güvenlik altında hissetmedikleri yabancı bir ülkede, bir sanayi faaliyetine girişmenin veya imalâthaneler kurmanın riskini göze alamayacakları doğaldır. Osmanlı devletinde ticaretten elde edilen servetin sanayiye yönelmeyişi önemli sebeplerinden birisi de budur. Ancak şurası da açıktır ki XVI. yüzyılda artık Osmanlı devletindeki tüccarların biriktirdikleri serveti sanayiye yöneltmeleri imkânsızdı. XI. yüzyıldan beri servet birikimine girişmiş ve şimdi de dünya pazarlarını tutmuş Batı Avrupa gibi zorlu bir rakip vardı karşılarında. Bu rakip 1535'lerde Osmanlı devletin karşısına dikildi ve onu sömürge haline getirecek ekonomik imtiyazları bir bir ondan kopardı. XVI. yüzyılın ortalarından itibaren, başta Fransa olmak üzere, Avrupalı devletler, tüccarlarının Türkiye'de serbestçe ticaret yapabilmeleri için tarihimizde "kapitülasyon" adı verilen imtiyazları elde ettiler. Ve 1838 yılında ilk önce İngiltere ile imzalanan ve sonra da diğer Avrupalı devletler için geçerli sayılan Serbest Ticaret Antlaşması ile yabancı tüccarlara verilen imtiyazlar en had safhasına ulaştı. Avrupa devletleri, bu imtiyazları rahatça kullanabilmek ve sürdürebilmek için, Osmanlı Devleti'ndeki politik, idari ve sosyal kurumları da kendi isteklerine en uygun hale getirdiler. Osmanlı toplumunda kendi kanunlarına göre hareket etmeğe başladılar. Osmanlı mahkemeleri onları yargılayamazdı bile...

İşte Gülhane Hatt-ı Hümayunu, Tanzimat Reformu

gibi XIX. yüzyılın ilk yarısında Osmanlı Devletinin giriştiği bazı reform hareketlerini değerlendirirken, bu noktayı gözden kaçırmamalıyız. Yenilik diye isimlendirilen bu hareketlerin bazı maddeleri üzerinde durmak gerekmektedir.

Burada yeri geldiği için bunların, Avrupa Devletleri'nin Osmanlı Devleti'nde sömürülerini daha rahat sürdürebilmek için, işbirlikçi sınıflar yoluyla gerçekleştirdikleri, siyasi ve sosyal bazı değişiklikler olduğunu belirttik.

1838 Serbest Ticaret Antlaşması ve onu takip eden reform hareketleri, Osmanlı pazarlarını Avrupa malları ile doldurdu. Milli sanayiye yıktı. Dokuma tezgâhlarının çöküşü ile birçok kişi işsiz kaldı. Rahatça ticaret yapabilmek için, demiryolu ve limanlar inşa ettirmek üzere Osmanlı devletine borç verdiler ve bu borçlar zaman içinde gittikçe arttı. Öyle ki 1881 yılında Osmanlı borçlarının idaresi için yabancılar devlet içinde devlet anlamına gelen bir teşkilât kurdular. Tarihimizde Düyun-u Umumiye ismi verilen bu teşkilât ile Osmanlı Devletinin gelirlerinin çoğunu ve dolayısıyla devleti kontrol altına aldılar. Böylece, Osmanlı Devleti, Batı Avrupa kapitalizminin sömürgesi haline geldi.

Burada biz, üretici güçlerin seviyesini ve üretim ilişkilerini ele alıp, Osmanlı toplumunu feodal üretim biçimine bir örnek olarak açıkladık. Ancak Osmanlı toplum yapısı bazı kimseler tarafından “feodal” değil de, “İlkel Komünal Toplumdan Köleci Olmayan Çıkışlar” kısmında kısaca ele aldığımız Asya Üretim Biçimi olarak kabul edilmiştir. Broşürümüzü bitirmeden önce bu konuyu da kısaca ele almakta yarar gördük.

4) Osmanlı Toplum Yapısı Niçin Asya Üretim Biçimi Değildir?

Osmanlı toplum yapısının Asya Üretim biçimi olduğunu savunanlar, üretici güçlerin seviyesine ve “artık ürüne” el koyma biçimine değil de artık ürüne kimlerin el koyduğuna bakmışlardır.

Osmanlı İmparatorluğu'nda özellikle kuruluş ve gelişme devrinde topraklarının çoğuna sahip kuvvetli bir devlet (ya da merkezde yer alan büyük feodalleri) görünce Osmanlı toplumunun feodal olamayacağı sonucuna varmışlardır. Biz bu bakış açısını şu noktalarda reddediyoruz.

a) Bundan önceki sayfalarda feodal üretim biçiminin temelde üretici güçlerin seviyesi ve artık ürüne el koyuş biçimi ile belirlendiğini söyledik. Osmanlı toplumunda da toprağın sabanla, ufak ölçüde ve ilkel olarak işlenmesi, köylünün üretimini pazar için değil de ailesinin ve yakın çevrenin ihtiyaçlarını karşılamak için yapması, feodal üretim biçimine uygundur. Daha önceki kısımlarda temel özelliklerini ortaya koyduğumuz feodal üretim biçiminde köylü toprağa bağlıdır ve ürettiği ürünün bir kısmına toprak ağası tarafından el konur. Osmanlı toplumunda

özellikle kuruluş ve gelişim dönemlerinde köylünün artık ürününe el koyanlar devletten o toprakların kullanım hakkını elde etmiş olan “sipahi”ler olmuştur. Ancak köylünün artık emeğine (ya da ürününe) toprak sahibi veya devletin hâk tanıdığı kişi tarafından el konulması feodal üretim ilişkileri açısından hiçbir şey değiştirmez. Her iki halde de köylünün artık ürününe kendi iradesi dışında el konulmaktadır. Köylü için değişen hiçbir şey yoktur.

b) Osmanlı toplumunda Asya Üretim tarzını savunanlar, toprakların devlet mülkiyetinde oluşu üzerinde durmuşlar, sipahiye bir devlet memuru olarak görmüşler ve Osmanlı toplumunda daha ilk zamanlarda mevcut olan ve gittikçe gelişme gösteren özel toprak mülkiyeti ve özel çiftlik sahiplerini hiç dikkate almamışlardır. Ve ayrıca “sipahi”lerin de sadece tasarrufuna sahip göründükleri topraklarda mülk sahibi gibi hareket ettikleri ve zamanla bazı sipahilerin bu topraklara sahip çıktıkları gözlerinden kaçmıştır. Oysaki daha önce anlattığımız gibi, Asya Üretim biçiminde özel toprak mülkiyeti hiç yoktur.

c) “Feodalitede devlet hiç bir zaman bu kadar kuvvetli olamaz” diyerek Osmanlı toplum yapısını başka bir üretim biçimine uydurmağa çalışmak yanlıştır, çünkü feodal üretim biçimi dünyanın her yerinde yukarıda bahsettiğimiz temel özellikleri değişmeden, her ülkenin kendi özel tarihsel şartlarına dayanarak değişik biçimlerde ortaya çıkabilir.

Üretim biçimini de tayin eden onun temel özellikleridir. Avrupa'da ki Fransız, Alman, İsveç ve diğer memleketlerin feodaliteleri de birbirinin tıpatıp aynısı olmamıştır. Ancak her yerde aynı temele dayanan ekonomik ilişkilerin şekil farklılıkları göstermesi, onu başka bir üretim biçimi yapmaz. Bir kere daha tekrarlayalım, feodalizmin tanımında ağırlık verilecek olan nokta doğrudan doğruya üretici ile onun hemen üzerindeki “üst” ya da “bey” veya “ağa” arasındaki ilişki, onları birbirine bağlayan yükümlülüğün biçimi ve üreticiye kendi iradesinden bağımsız olarak yüklenen görevlerdir. “Bey”in üzerinde de birinin oluşu veya olmayışı, “bey”in üzerindeki güçlü veya güçsüz oluşu, “bey”in toprakların sahibi veya sadece onlara tasarruf eden kişi oluşu, bey ile üretici arasındaki bağımlılıkları değiştirmez.

d) Asya Üretim biçiminin ilkel komünal toplumdan çıkışlardan biri olduğunu söylemiştik. Hâlbuki Osmanlı imparatorluğu kurulmadan, Anadolu Selçuklu Sultanlığı ve Anadolu Beylikleri zamanında üretim biçimi feodaldır. Buna kimse itiraz etmemektedir. Osmanlı imparatorluğunun kuruluşu ile tarihin tekerlekleri tersine dönüp feodal üretim biçiminden daha geri bir üretim biçimi olan Asya üretim biçimi mi ortaya çıkmıştır? Tarihte üretici güçlerin daimi olarak gelişimi diye değişmez bir kanun olduğuna göre, böyle bir şeyin varlığı kabul edilemez.

e) Asya üretim biçiminde, küçük köy birimlerinde tarımın ve zanaatın kendi kendine yeterli bir birlik meydana

na getirdiklerini; şehirlerin ise bunlardan apayrı birimler olduklarını söylemiştik. İşte, Asya üretim biçiminde komünlerin bu kendi kendine yeterli birlikleri onları değişime karşı en fazla direnen birimler haline getirmektedir. Ve bunun içindir ki Asya Üretim biçimi feodal topluma geçişi en güç yapabilecek, en az hareketli bir toplum biçimi olarak kabul edilmiştir.

Oysaki Osmanlı toplumunda daha Anadolu Selçukluları zamanından itibaren köy zanaatları mevcut olmasına rağmen, zanaatlar tarımdan ayrılmış, köylerde tarımsal üretim, kasabalarda ve şehirlerde ise zanaat ve ticaret gelişmiş ve ekonomik temeli her ikisi birlikte meydana getirmişlerdir. Tüccar sınıfının aracılığı ile şehir - köy ilişkileri gelişmiştir. Toplumda servet eşitsizlikleri daha başından beri vardı ve bunlar para ekonomisinin gelişmesi ile gittikçe büyümüştür. Bunun için de Osmanlı toplum yapısının değişime karşı direnen, az hareketli bir yapı olduğu söylenemez.

Esasen batılı bazı bilim adamlarının Osmanlı toplumunu Asya üretim biçimi olarak gösterme çabaları da Asya Üretim biçiminin gelişmeye karşı direnen bir toplum yapısı olmasında yatmaktadır. “Osmanlı toplumu Asya Üretim biçimine uygundu” demekle, kendilerince onun niye Batı Avrupa gibi kapitalist üretim biçimine geçemediği açıklanmış olmaktadır. Eğer Osmanlı toplumu Asya Üretim biçimi ise, kendi toplumsal yapısının özelliklerinden ötürü feodalizme geçişi kolaylıkla yapamamış; dolayısıyla kapitalizme geçişte geç kalmış ve böylece geri kalmıştır. İş böyle olunca da, Osmanlı toplumu kapitalizme geçebilir miydi? kapitalizme geçiş şartları hazır mıydı? niçin bu geçişi yapamadı? bu geçişi yapamayışında “emperyalizm”in rolü nedir? gibi sorunlar hasır altı edilmekte ve emperyalizm sözüm ona paçayı kurtarmaktadır.

İşte bunun içindir ki Osmanlı toplumunun Asya Üretim biçimi olarak kabullenilmesine, emperyalizmin bir kaçış noktası olarak bakmak doğrudur. İşte bunun için de Asya Üretim biçiminin ne olup, ne olmadığını iyi bilmemiz gerekir.

Biz de bu broşürde ilkel komünal toplumdan köleciler olmayan çıkışları ele aldığımızda, bundan ötürü Asya Üretim Biçiminin üzerinde durduk. Toplumların gelişim tarihi Asya Üretim Biçimi diye bir üretim biçimi tanır. Onu bilmemiz ve çalışmamız gerekir. Ancak hemen yakıştırma yapma yoluna gitmemeli, kendi toplumumuzu ve toplumumuzun diğer toplumlar ile olan ilişkilerini iyi tahlil etmeliyiz. Hasıraltı edilmiş veya edilmeğe çalışılan soruları sormalı ve bunların cevabını aramalıyız.

VI. KAPİTALİZM ÖNCESİ TOPLUM BİÇİMLERİ ÜZERİNE YARARLANILABİLECEK BAZI KAYNAKLAR

Eğitim Notları olarak çıkaracağımız kitaplardan ilki olan bu kitabın muhtevasına ilişkin dilimize çevrilmiş bazı temel eserlerin listesini okuyucuya vermekte fayda gördük. Bu listeyi iki gruba ayırdık. Birinci grup, yani “A” grubu, okunması ve anlaşılması nispeten kolay olan eserleri ihtiva etmektedir, ikinci grup, yani “B” grubu ise, meseleyi daha derinlemesine inceleyen eserleri ihtiva etmektedir. Ayrıca, listenin her iki grubuna, meselenin felsefî temellerini inceleyen eserleri de koymakta yarar gördük.

A

1 — Zubritski, Kerov, Mitropolski, İlk Toplum, Köleci Toplum, Feodal Toplum, Sol Yayınları, Ankara 1968.

Broşür içindeki bilgileri (Osmanlı toplumu üzerine olanlar hariç) biraz daha genişletmek için bu kitaptan yararlanılabilir. Okuyup anlaşılması çok kolay olan bir kitaptır.

2 — Jean Baby, Kapitalist Toplumun Tenkidi, Sosyal Yayınlar, İstanbul, 1966.

Bu kitabın ilk 45 sayfasında broşürümüzde işlenen konular derli toplu verilmektedir. Kitabın ikinci bölümü kapitalist toplumun eleştirisidir. Hemen okunmasında yarar vardır.

3 — Lev Leontyev, Politik Ekonominin Esasları, İzlem Yayınları, İstanbul, 1968.

Kapitalizm öncesi toplum biçimlerini tek tek ve etraflı bir biçimde incelememekle birlikte, politik ekonominin esaslarını, üretici güçler, üretim ilişkileri, üretim biçimi gibi kavramları çok basit ve kolay anlaşılır şekilde veren bir el kitabıdır.

4 — P. Nikitin, Ekonomi Politik, Sol Yayınları, Ankara, 1968.

Bu kitap esas olarak kapitalist üretim biçimini eleştirmekle birlikte ilk 34 sayfasında bu broşürde incelenen konulara, kısa da olsa, değinmektedir.

5 — G. Paloczy Horvath, Dün Köleydik, Bugün Halkız, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ankara, 1966.

Bu kitapta Macaristan’daki köylü hareketlerinin 1500 yıllık tarihi (15. yüzyıldan 1943’lere kadar) bir toprak emekçisi tarafından, olaylar onun açısından değerlendirilerek, çok sade bir dille anlatılmaktadır. Elinizdeki kitapta anlatılanların, bir ülkenin tarihinde nasıl ortaya çıktığını görebilmek için mutlaka okunması gerekir.

6 — Arthur Koestler, Spartaküs, Kölelerin İsyanı, Toplum Yayınları, Ankara, 1970.

Köleci toplumdaki köle ayaklanmalarının en büyüğü olan Spartaküs isyanını roman diliyle anlatan bu kitap köleci toplumdaki köle isyanlarına ışık tutmaktadır. Bu açıdan okunmasında yarar vardır.

7 — G. Politzer, Felsefenin Başlangıç İlkeleri, Sol Yayınları, Ankara, 1970.

Felsefenin, diyalektik materyalizmin, idealizmin ne olduğunu öğrenmek ve bu broşürde incelenen toplumların ekonomik ve sosyal gelişimi içinde insan düşüncesinin de bu gelişime paralel olarak nasıl değiştiğini görebilmek için bu kitabın okunması şarttır.

8 — J. Stalin, Diyalektik ve Tarihi Materyalizm, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ankara, 1970.

Toplumların gelişim tarihini kısaca incelemesinin ötesinde bu kitap, diyalektik materyalizmi çok öz ve en temel noktalarına değinerek vermektedir. Mutlaka okunması gereken temel kaynaklardan birisidir.

9 — K. Marx, F. Engels, Komünist Manifesto, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ankara, 1970.

Bilimsel Sosyalizmin temellerini atan bu tarihi eserin bütün devrimciler tarafından tekrar tekrar okunması gerekir.

B

1 — C. Darwin, İnsanın Türeyişi, Sol Yayınları, Ankara, 1968. (Fiyatı 12.50 TL.)

İnsanın ilkel yaratıklardan türeyişini, gelişimini, yeteneklerini ve çeşitli insan ırklarını çok ayrıntılı olarak inceleyen bu eser, özellikle bu konu üzerinde fazla bilgi sahibi olmak isteyenler için yararlı olacaktır.

2 — F. Engels, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Sol Yayınları Ankara, 1967.

İnsanoğlunun ortaya çıkışından bu yana aile ne gibi şekiller almıştır? Özel mülkiyet ne zaman ortaya çıkmıştır ve beraberinde neler getirmiştir? Devlet ne zaman ortaya çıkmıştır? Bu eserde bu sorulara, ilkel toplumlar üzerine yapılmış bazı araştırmalara da dayanılarak cevap verilmektedir. Ancak temel bilgiler edinildikten sonra mutlaka okunması gereken bir eserdir.

3 — K. Marx, Kapitalizm Öncesi Ekonomi Şekilleri, Sol Yayınları, Ankara, 1967.

Bu eser, daha ziyade, ilkel komünal toplumdan çıkışları, yani Cermen, Köleci, Asya Üretim biçimi gibi üretim biçimlerini ele almaktadır. Kitapta ayrıca Marx'ın bu üretim biçimleri ile feodalite üzerine başka eserlerinde bulunan pasajlar da yer almaktadır.

4 — F. Engels, Almanya'da Köylü Savaşı, Payel Yayınları, Ankara, 1967. Bu eser 16. yüzyılda Almanya'daki köylü hareketlerini, köylülerin hangi sınıflarla ne şekilde mücadele ettiklerini ve nasıl örgütlendiklerini ele almaktadır.

5 — G. Politzer, Felsefenin Temel İlkeleri, Sol Yayınları, Ankara, 1969. Bu kitapta, aynı yazarın Felsefenin Başlangıç İlkeleri adlı eserinde incelenen konular daha ayrıntılı olarak ele alınmaktadır.

KAPİTALİST ÜRETİMİN TEMEL NİTELİKLERİ

I. KAPİTALİST TOPLUMDA ÜRETİM İLİŞKİLERİ

Kapitalizm, bir yandan, mülkten yoksun ya da hemen hemen yoksun halk yığınları ücretliler haline gelmekteyken; beri yandan, üretim alet ve araçlarının çok az sayıda toprak sahipleri ve kapitalistler grubunun elinde bulunduğu bir toplum düzenidir.

BASİT META ÜRETİMİ VE KAPİTALİST ÜRETİM

Kapitalist üretim, basit meta üretiminden doğmuştur. Bu süreç, uzun bir tarih dönemini kaplar. Gerçekten de üretici güçler düzeyinin düşük olması sonucu, meta ekonomisinin ekonominin tümü içinde çok küçük bir yer tutması yüzünden, kapitalist üretime geçiş süreci, ne kölelik çağında ne de feodal toplumda tamamlanamamıştır. Metaların, yani ürünlerin kişisel tüketim için değil, satış için üretilmesi, kapitalizmde, evrensel bir nitelik kazanır. Kapitalizm geliştikçe, küçük üreticiler, köylüler, ürünlerinin gittikçe daha büyük bir kısmını satar olurlar. Kapitalist toplumda, bütün üretim araçlarının ve tüketim maddelerinin tümü ya da hemen hemen tümü, alım-satım konusudur.

Basit meta üretimi ve kapitalist meta üretiminin her ikisinde ortak olan yanlar, birincisi üretim araçlarının özel mülkiyeti, ikincisi toplumsal işbölümüdür. Meta ekonomisi, toplumsal işbölümündeki ilerlemeye paralel olarak geliyordu.

Kapitalizmi olanaklı kılan, doğrudan doğruya bu ortak temel, yani üretim araçlarının özel mülkiyetidir. Basit meta üretimi, kapitalist üretimin yalnız tarihteki geçmiş hali değildir; belirli toplumsal koşullar altında, üreticilerin azınlığını zenginleştirerek, çoğunluğunu ise yoksullaştırarak, kapitalizmi doğurabilir ve doğurur.

Bununla birlikte, iki üretim biçimi arasında esaslı

bir fark vardır. Şöyle ki: birinci halde, köylü ya da zanaatçı tarafından sunulan meta, kendi emeğinin meyvesidir; oysa kapitalizmde, üretici ile metaların sahibi kesinkes aynı ve tek kişi değildir. Kapitalist üretim, ücretli emeğin sömürsü üzerine kurulur.

KAPİTALİZMDE ÜRETİM İLİŞKİLERİ

Hem toprak sahibinin gereksinmelerini karşılamak, hem de satış için üretimde bulunan çok sayıda kol emeği kullanan büyük yurtluklar, kapitalist çağdan önce de vardır (Roma Latifundiası); ama bunlar, kapitalist olarak nitelenemezler, çünkü orada çalışanlar, ücretli işçiler değildi, köleler (latifundialarda) ya da serflerdi.

Her ne kadar hepsi de sömürülen sınıftan iseler de, ücretli işçinin durumu, bir kölenin ya da bir serfin durumundan ayrılır. İşçi, özgür bir insandır ve yasa, onu, kapitalist için çalışmaya zorlamaz. Ama genel olarak, üretim aracına sahip olmadığından, kendisinin ve ailesinin geçimini sağlamak için işçi olarak çalışmak zorundadır. İşçi kendi isteğiyle kendisini işçi olarak sunar, yani onu çalıştırmak için zor kullanılmaz.

Kapitalist toplumda, ücretli emek, egemen durumdadır. Bu durum kapitalist üretim biçiminin özellikleri ile açıklanır: bir avuç kapitalist, toprağı, üretim alet ve araçlarını ellerinde bulundurlar; oysa öte yanda, halk yığınlarının kollarından başka hiç bir şeyleri yoktur. Üretim alet ve araçlarının sahipleri hiç bir şey yapmayabilirler, çünkü açlıktan ölmemek için çalışmak zorunda olan insanların sırtından geçinebilmektedirler. İşçilerin kapitalistler tarafından sömürülmesi, kapitalist toplumdaki üretim ilişkilerinin kilit taşıdır.

Üretim ilişkileri, üretim araçlarının mülkiyet biçimlerini, toplumsal sınıf ve grupların üretimdeki yerlerini, bu

sınıf gruplarının birbirlerine göre durumlarını ve üretilen ürünlerin paylaşılması biçimlerini içerir.

Kapitalist üretim ilişkilerinin temeli, üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyetidir. Bu mülkiyet biçimi, öteki özel mülkiyet biçimlerinden, en başta da, ücretli işçilerin sömürülmesinden ileri gelmesi bakımından, bizzat sahibi tarafından işletilen küçük özel mülkiyetten ayrılır.

Mülkiyet biçimi, sınıfların üretim sistemi içindeki durumlarını belirler. Kapitalizmde, işçi, kapitalistin, işçinin emeğinin ve ürününün sahibi olan kapitalistin denetimi altında çalışır. Ürünlerin dağıtımı ise, kapitalistlerin ya da işçilerin söz konusu oluşuna göre değişik şekilde uygulanır. Bu farklılık, elde edilen ürün payının niceliğini olduğu kadar, elde edilmiş biçimini de etkiler. Kapitalist, kendi kişisel gereksinmelerini karşılamaya ve üretimi genişletmeye yetecek kârı elde eder; işçi, en iyi durumda, ancak kendisinin ve ailesinin normal geçimini sağlayan bir ücret alır.

Tıpkı kölelik düzeninde ve feodal düzende olduğu gibi, kapitalist toplumda da, üretim ilişkileri, insanın insan tarafından sömürülmesine dayanır. Ama sömürü biçimleri değişir. Bütün kapitalizm-öncesi toplumlarda, zenginler ve yoksullar vardı. Bununla birlikte, kapitalistler yalnız kapitalist düzende ortaya çıktılar; çünkü zengin ve kapitalist, aynı anlama gelmezler. Zengin, ancak, parasını başka özgür insanları sömürmek ve onların emeklerinin meyvesini toplamak için kullanmak olanağını kendisine veren belirli bir toplumsal durum içinde kapitalist haline gelir.

META, EMEK-GÜCÜ

İşçi, işçi olarak kapitalistin yanında çalışmak zorundadır, çünkü yiyeceği yoktur; kapitalist, yani üretim araçlarının sahibi ise, üretime başlamak için işçiye muhtaçtır. İşçi, her insan gibi, emek-gücüne, yani çalışma yeteneğine sahiptir. Bütün üretim biçiminin temel ögesi olan emek-gücü de kapitalist toplumda, bir meta haline gelir; meta üretimi genelleşir. Onun için kapitalizm, meta üretiminin üst düzeyini temsil eder.

Emek-gücü, ancak iki koşul altında meta haline gelir: birincisi, işçi, kendi çalışma yeteneğini canı istediği gibi kullanabilmek için özgür bir insan olmalıdır (köle ve serf, kendi emek-güçlerini satamazlardı); ikinci olarak, işçi, üretim araçlarından ve her türlü geçim aracından yoksun bulunmalıdır ki, kapitalistin yanında işçi olmaktan başka çaresi olmasın (kendine ait küçük bir tarlaya sahip olan serf, kendisinin ve ailesinin gereksinmelerini karşılayabiliyordu).

Şu halde, kapitalizm, özgür ama geçim ve üretim araçlarından yoksun ve bu nedenle kendi emek-güçlerini satmak zorunda olan insanların ortaya çıkışı ile doğdu; Öte yandan, para miktarlarının ve donatım servetlerinin bir kısım insanın ellerinde toplanması gerekiyordu. Bu koşullar sermayenin ilkel birikimi devresinden, feodaliteden beri vardı.

EMEKGÜCÜNÜN DEĞERİ

Emek-gücü bir meta olduğuna göre, bir değeri olmalıdır. Bir metanın iki yönü vardır. Bir yandan, meta, insanın bir gereksinmesini karşılar, öte yandan değiştirilecek, satılacak bir nesnedir. Şu halde, meta, bir kullanım-değeri-ne, bir de asıl değere sahiptir.

Kullanım-değeri, metanın şu ya da bu gereksinmeyi karşılama özelliğidir. Metanın gerçek değeri ise meta içindeki, onu ortaya çıkaran üreticilerin toplumsal emeğini temsil eder.

Değer, değişim-değeri denilen miktar olarak, değişim oranlarıyla ifadesini bulur.

Her metanın değeri içerdiği emek miktarına bağlıdır, çünkü metayı yalnızca emek yaratır.

Emeğin miktarı, emek-zamanı miktarıyla belirlenir, bu da onu üretmek için gerekli-emek-zamanı miktarıyla belirlenen emek-gücünün değeriyle belirlenir.

Bu zamanı nasıl ölçmeli? İşçi çalışabilmek için yamsal bir asgarîye: besine, giysiye, ayakkabıya, barınağa sahip olmalıdır. Emek-gücünün sürekli olarak var olmasını sağlamak için işçi, aynı zamanda, ailesini de yaşatmalıdır. Son olarak, karmaşık makinelerin kullanılması da, kullanılabilmesi için uygun bir niteliğe sahip olmalıdır, yani mesleki eğitim için harcamalara gereksinme göstermelidir.

Böylece, emek-gücünün değeri, işçinin ve ailesinin yaşaması için gerekli geçim araçlarının değeri ile belirlenir. Emek-gücünün paraca değeri, onun fiyatıdır ki bu, kapitalizmde ücret biçimini alır.

Emek-gücünün değeri, her zaman için kararlaştırılmış bir büyüklükte değildir. Emek-gücü değerinin değişmesi, iki biçimde gerçekleşir. Bir yandan, tüketim mallarını üreten dallardaki emeğin verimliliğinin artması, bu malların değerini düşürür. Oysa tüketim mallarının ve özellikle günlük tüketim maddelerinin değeri, emek-gücünün değerine katılır. Sonuç olarak emek-gücünün değeri de, günlük tüketim maddelerinin değerine koşut olarak düşer. Öte yandan emek-gücü değeri, işçinin ve ailesinin kültürel gereksinmelerinin karşılanmasını da kapsar, işçinin gereksinimleri toplumun gelişmesiyle birlikte artar. Bu olgu ve yeni metaların ortaya çıkışı, emek-gücünün değerini yükseltir. Bununla birlikte, emek-gücünün değeri, esas olarak, işin şiddetlendirilmesi dolayısıyla değişir. İşçinin fizik ve sinirsel güçlerinin şiddetle harcanması, çalışma yeteneğinin yerine konması için gerekli ürünlerin miktarını artırır; yani emek-gücünün değerini yükseltir.

Kapitalistler, ücreti, gerçek değer olarak asgarîsine indirmek isterler. Ama yaşam düzeylerini yükseltmek isteyen işçilerin savaşımları, onları engeller.

II. KAPİTALİST SÖMÜRÜNÜN ÖZÜ

EMEK-GÜCÜNÜN ÜRETİMDEKİ ROLÜ

“Emek-gücünün değeri” kavramı, yalnızca teorik bir önem taşımaz. Daha Adam Smith ve David Ricardo ve onları izleyen tüm burjuva iktisatçıları, işçinin, kapitaliste, emek-gücünü değil, emeğini sattığını belirtirler. Eğer böyleyse, işçi, kendi emeğine göre ücret almaktadır, kapitalist ise, sermayesini işlettiği için kârını almaktadır. Öyleyse, işçi ve kapitalist eşittirler ve ortada, insanın insan tarafından sömürülmesi diye bir şey yoktur. Gerçekte, işçi, emeğini satmaz (onu henüz harcamamıştır), çalışma yeteneğini, yani emek-gücünü satar. Kapitalist, ondan yararlanmaya karar verir ve emek-gücünün kendisine, ödediğinden fazlasını getirmesini sağlayacak şekilde hareket eder.

Üretim sürecinde emek-gücünün oynadığı rolü görelim.

İşçi, bunu, makinelerin yardımıyla, hammaddelerden başlayarak son biçimini almış bir ürün ortaya çıkarmak için kullanır. Bu ürün satışa yönelmiştir ve hesaba göre, hammaddelerin ve yakıtın tüm değerini, makinelerin, aletlerin, kullanılan binaların değerinin bir kısmını içine alan bir değere sahiptir. Meta aynı şekilde, yeni bir değer kazanmıştır ki bu, işçinin emeğinin meyvesidir. Bu değer, kapitalist tarafından ödenen emek-gücünün değerinden daha büyüktür. İşte bunun somut bir örneği:

ARTI-DEĞER

Varsayalım ki, kapitalist, bir dikiş makinesi fabrikasına sahip bulunuyor. 200 parça imal etmek için 2.000 dolara, 10.000 kg. metal (kilosu 20 sentten) satın alıyor diyelim. 200 dikiş makinesinin yapımı bir miktar madde yıpranmasına, aydınlatma ve ısınma vb. giderlerine yol açıyor (250 dolarlık bir tutar). Kapitalist, her

birine 5 dolar ödediği 50 işçi tutuyor (toplam 250 dolar). Kapitalistin genel giderleri aşağıdaki gibi olacaktır:

Metal	2.000 dolar
Makinelerin yıpranması	250 dolar
Emek-gücü	250 dolar
Toplam	2.500 dolar

İşletme, her biri 12,5 dolara gelen (2.500 : 200), 200 dikiş makinesi imal etti.

Varsayalım ki, bu makineler, pazarda 12,5 dolara satılıyor. Eğer kapitalist, makinelerini bu fiyatla paraya çevirecek olursa, ancak harcamış olduğu parayı geri alır, yani kâr elde etmez.

Gerçek hiç de öyle değildir. Kapitalizm, işçinin geçimini sağlamak için gerekenden daha fazla bir değer üretmesini sağlayacak üstün bir iş verimliliğini varsayar. Teknik ilerleme, gerekli geçim araçlarını üretmek için kullanılan zamanı azaltır. Oysa emek-gücünün günlük değerini ödeyen kapitalist, işçiyi, bütün gün çalıştırır; bu da, işçinin kendi emek-gücünün üzerinde bir değer yaratmasına neden olur.

Örneğimize dönerek, kendi emek-gücü değerine eşit bir değer yaratması için, işçiye dört saat gerektiğini varsayalım. Bununla birlikte, işçi, kapitalist ile yapmış olduğu sözleşme gereğince sekiz saat çalışmak zorundadır. Sekiz saatte, dikiş makinesi fabrikası örneğimizdeki 50 işçi, iki kez daha fazla üretim aracının biçimini değiştirirler ve iki kez daha fazla ürün çıkarırlar, yani 400 dikiş makinesi. Sonuç olarak kapitalistin giderleri şöylece değişir:

Metal	4.000 dolar
Makinelerin yıpranması	500 dolar
Emek-gücü	250 dolar
Toplam	4.750 dolar

400 dikiş makinesini aynı fiyata (12,5 dolara) sattıktan sonra, kapitalistin eline 5.000 dolar geçer. Demek ki, elde edilen, değer, kapitalistin giderlerinden 250 dolar fazladır, artı-değer doğmuştur.

Üretim sırasında işçilerin emeği ile yaratılan artı-değer, kapitalist topluluk üyelerinin kendi çalışmalarından gelmeyen gelirlerinin, sanayicilerin ve tüccarların kârlarının, hisse sahiplerinin paylarının, tefecilerin ve bankacıların aldıkları faizlerin, toprak sahiplerinin toprak rantlarının vb. kaynağıdır.

Eğer kapitalist, bir artı-değer elde ediyorsa, bu, işçilerin, kendi emek-güçlerine eşit bir değer yaratmak için gerekenden daha uzun bir süre çalışmış olmalarındandır. Artı-değer, onu yaratmak için işçiye ödeme yapmadan kapitalist tarafından alıkonulur. Bu, kapitalist sömürünün özünü oluşturur.

Kapitalist sömürü maskelenmiştir; bu onu, feodal toplumdaki ve köleci toplumdaki sömürden ayırır. Kölelerin ve serflerin çalışması zoraki bir çalışmaydı. İşçi de çalışmak zorundadır, ama onun kapitalist karşısındaki kişisel özgürlüğü, kapitalizmde, çalışmanın bu niteliğini gizler.

GEREKLİ EMEK VE ARTI-EMEĞ

Kapitalizmde işçi, işgününün bir bölümünde kendisi için, geri kalanında patronu için çalışır. İşçinin yaşamını sürdürmesi için gerekli olan ürünü yaratan emeğe gerekli-emek, bu amaçla, yani bu iş için harcanan emek-zamanına ise gerekli emek-zamanı denir. Bu, ücret biçiminde ödenmektedir.

Fazla ürünün üretilmesine giden emek-zamanı, artı-emek-zamanı ve bu fazla ürünün üretilmesi için harcanan emek de artı-emek adını alır. Artı-emeğin gerekli-emeğe ya da artı-zamanın gerekli-emek-zamanına oranı işçinin sömürülmesinin derecesini gösterir.

Artı-emek kapitalizmden önce de vardı, köle sahipleri ve feodaller, sömürülen halkın fazladan çalışması sayesinde yaşıyorlardı, ama kapitalizmde artı-ürün, artı-değere dönüşür, çünkü emek-gücü, bir meta olur; artı-değer yalnız kapitalistlerin gereksinmelerini karşılamaya değil, başka işçilerin de sömürülmesine yarar: o, sermayeye dönüşür.

KAPİTALİST ÜRETİMİN AMACI

Artı-değerin, yeni bir artı-değer sağlayan sermayeye dönüşümü, işte kapitalist üretimin amacı budur. Kapitalistler, en az giderle en yüksek artı-değeri elde etmek isterler. Buna ulaşmak için her yol mubahtır. Bir İngiliz sendikacısı, sermayenin, artı-emeğe karşı doymak bilmez bir susuzluğu olduğunu yazmıştır: “Nasıl ki doğa, boşluktan nefret ederse, sermaye de kârsızlıktan ya da az kârdan nefret eder. Kâr elverişli oldu mu, sermaye yürekli olur: %10 garantili kârla her yerde kullanılabilir; %20’de kızıdır; %50’de delice bir cesarete gelir; %100’de bütün insani yasaları ayaklar altına alır; %300’de işlemeyeceği cinayet

yoktur, darağacı pahasına da olsa.”

Artı-değer avı, üretimin artmasının güçlü bir dürtücüsü -kölelikte ve feodalitede bilinmeyen bir dürtücüsü- olarak belirdi. Bu güç, Avrupa’da, sonra Kuzey Amerika’da ve bütün dünyada büyük sanayiye yerleştirdi. Aynı zamanda, artı-değer avı, sermaye-emek çelişkisinin kaynağıdır ve kapitalist üretime çelişik niteliğini verir. Kapitalistin gözünde, yalnızca artı-değer yaratan bir çalışma, verimli, üretken bir çalışmadır. Aşırı bir artı-değer elde etmek için işçileri sıkıştırır. Artı-değeri artırmak için iki yol vardır. Diyelim ki, işgünü 5 saati gerekli emek-zamanı olmak üzere 10 saat sürüyor. Bu durumda, sömürü oranı, ya da artı-değer oranı şöyledir:

$$\frac{5 \text{ saat artı-emek zamanı}}{5 \text{ saat gerekli-emek zamanı}} \times \%100 = \%100$$

MUTLAK ARTI-DEĞER

Artı-değer oranını artırmanın birinci yolu, işgününi uzatmaktır. Eğer işgünü, (10 saat yerine) 12 saate çıkarılırsa, emek-gücünün değeri aynı olduğuna göre, gerekli-emek-zamanı değişmez. Öte yandan artı-emek-zamanı artmıştır ve artı-değer oranı şöyle olur:

$$\frac{7 \text{ saat}}{5 \text{ saat}} \times \%100 = \%140$$

İşgününün mutlak olarak uzatılması ile elde edilen artı-değer, mutlak artı-değer adını alır. Bu mutlak artı-değer, tekniğin daha az gelişmiş olduğu, birçok köylü ve zanaatçının birer işletmeye sahip bulundukları ve kol-gücünün kıt olduğu kapitalizmin başlangıç dönemlerinin ilk zamanlarının ayırt edici niteliğidir. Burjuva devleti, işçileri olanaklı olduğunca çok çalışmaya zorlayan yasalar çıkarıyordu. Sonuç olarak işçilerin yaşama süresi kısıyor, ölüm oranı artıyordu.

Proletaryanın sayıca gelişmesi ve güçlenmesiyle birlikte emek-gücünün kısaltılması için işçilerin savaşımlarının büyüdüğü görülür. Bu, işçi hareketinin ilk hak davalarından biridir. Savaşım, İngiltere’de başladı; 19. yüzyılın ortalarında İngiltere’de, işgünü 12 saat, sonra da 10 saat olarak sınırlandırılmıştı (1901). Buradan, başka ülkelere yayıldı. Rusya’da 1897 etkili grevlerinden sonra işgünü 11,5 saate indiren bir yasa kabul edildi.

Sonra, sıra, sekiz saatlik işgünü sloganına geldi. Hareket, Rusya’da 1917’de sosyalist devrimden sonra özellikle kuvvetlendi. İşçi sınıfının baskısı karşısında birçok burjuva ülkelerde sekiz saatlik işgünü yasalaştı. Kapitalistler, işi şiddetlendirerek hemen karşılık verdiler.

NİSPİ ARTI-DEĞER

İşgününün uzatılması işçilerin direnciyle karşılaşınca, kapitalistler, başka bir yola başvurdular: bir yandan artı-emek-zamanını, yani artı-değeri artırırken, gerekli-emek zamanını da azalttılar. Bu, günlük tüketim için üretim yapan dallardaki emeğin verimliliğinin yükselmesi sayesinde olanaklı olmuştu. Emeğin verimliliğinin artması, işçinin geçim araçlarının, dolayısıyla emek-gücünün değerini düşürdü. Örneğimizde, işçinin geçim araçlarının üretimi (gerekli-emek-zamanı) 5 saat gerektiriyorduyorsa, bugün, artık, ancak 3 saat gerektirmektedir.

İşgününün uzunluğu aynı kaldığı halde, sömürü derecesi yükseldi.

Emeğin verimliliğinin artması sonucunda gerekli-emek-zamanının azalması ve artı-emek-zamanının artması sayesinde elde edilen artı-değere, nispi artı-değer denir.

Bunun gibi kapitalistler, artı-değeri artırmak için her türlü yola başvururlar. Üretimin genişletilmesi, teknik ilerleme, sömürünün pekiştirilmesi. Artı-değer üretilmesi, kapitalizmin temel ekonomik yasasını oluşturur.

SERMAYE

Kapitalist toplumun incelenmesi, zorunlu olarak, sermayenin incelenmesiyle başlar. Gerçekten bu kavramın içeriği nedir?

Sermayenin çeşitli görünüşleri vardır. Burjuva toplumunda, para, makineler, binalar, mamul ürünler, sermaye olabilirler. Şu halde, sermaye, her şeyden önce, bir değerdir. Ama her değer, sermaye değildir. İşçiye ücreti para olarak verilir, ama o, bu yüzden, sermaye sahibi olmaz.

Köylünün bir evi, tarım aletleri vardır, ama onun mülkü de sermaye değildir. Para, değerini artırdığı, yani bir artı-değer sağladığı zaman sermaye olur (ve bütün değerler için de durum aynıdır). Şu halde diyebiliriz ki, sermaye, artı-değer sağlayan bir değerdir.

Burjuva iktisatçılarına göre, artı-değer, sermayenin bir iç özelliği olmalıydı. Ama kendi başına sermaye, artı-değer yaratmaz. Bunu ancak emekle birlikte, yani üretimde sağlar. Sermaye, işçiyi, artı-değerin yaratıcısını sömürür, artı-değerin kendisi de sermayeyi artıran kaynaktır. Demek ki, sermaye, ücretli işçilerin sömürülmesi sayesinde, artı-değer sağlayan bir değerdir.

Hangi biçimde olursa olsun sermaye, yalnızca sermaye olmaktan fazla bir şeydir. İnsanın insan tarafından sömürülmesini ifade eden kapitalistlerle proleterler arasındaki üretim ilişkisinin cisimleşmesidir.

Burjuva iktisatçılarına göre, sermayeyi, ancak üretim araçları oluşturabilir. Bu, Adam Smith'in ve David Ricardo'nun görüşüydü. Ricardo, ilkel insanın aletleri olan taş, sopaya değin her şeyde, sermayeyi görüyordu. Günümüzde burjuva bilimi, sermayeyi, her çeşit üretimin ta başlangıçtan gelen ve sonsuza değin giden bir koşulu yapmak için sermaye ile üretim araçları arasında bir eşitlik kurma-

ya devam eder. Kapitalizmin “sonsuzluğu”nu desteklemek üzere, sermayenin “sonsuzluğu” yardımı çağrılır.

Öte yandan, burjuva iktisatçıları, kapitalizmin ve kapitalist toplumdaki sınıfların doğuşunu değişik gösterip, bozarlar. Onlara göre, çalışkan ve tutumlu insanlar kapitalist olacaklar, tembeller ve tutumsuzlar ise işçi haline geleceklerdi. Bu, tarihsel gerçeğe aykırı bir şeydir. Sermayenin ilkel birikimi, tutum sayesinde değil, sömürgelerin yağma edilmesi, köylülerin mülksüzleştirilmesi, yoksullara karşı yöneltilecek ve kapitalizmin muhtaç olduğu çalışma disiplini yaratmak için başvurulacak yasalar sayesinde olmuştu.

III. KAPİTALİST TOPLUMUN SINIFLARI

BURJUVAZİ VE PROLETERYA

Her sınıflı toplumun sınıf ve tabakaları arasında, toplumsal karşıtlığı birinci derecede ifade eden temel sınıflar ayırt edilir. Bunlar, kölelikte köleler ile köle sahipleri, feodalitede ise toprak sahipleri ile serflerdi. Kapitalist düzende, bu temel sınıflar, burjuvalar ile proleterlerdir.

Burjuvazi, üretim araçlarına sahip olan ve ücretli işçileri sömürmek için bu üretim araçlarından yararlanan bir sınıftır. Burjuva sınıfı türdeş bir sınıf değildir. Üst tabakası, zamanımızda, kapitalist dünyanın siyasetine ve ekonomisine egemen olan tekelci burjuvaziden oluşur. Bu arada, kapitalist ülkeler üretiminin üçte-birini 200 tekel denetler. Küçük-burjuvazi, kapitalistler ile işçiler arasında ara yeri tutar. Küçük patronların önemli bir kısmı, büyük şirketlerin bağımlılığı altındadırlar.

Eskiden kent küçük-burjuvazisinin yaşam düzeyi ile proletarya arasındaki fark, daha büyüktü. Bugün, küçük-burjuvaların gelirleri, büyük işletmelerde çalışan işçilerin ücretine eşit ya da bunun altındadır. Ve onların çalışma koşulları daha kötüdür. Küçük-burjuvazinin iş-günü daha uzundur ve işçilerin inatçı bir savaşımla sonunda elde ettiği toplumsal yardımlardan yararlanma hakkı yoktur. Küçük patron, büyük şirketlere daha çok bağımlıdır. Daha doğrusu, hiç denecek kadar bağımsızdır.

Proletarya, üretim ve geçim araçlarından yoksun ve bu yüzden de emek-güçlerini kapitaliste satmak zorunda olan bir ücretli işçiler sınıfıdır.

Kapitalist toplumda, proleterler ile burjuvalar çözülmez bağlarla birleşirler: burjuva, ancak ücretli işçiyi sömürerek yaşayabilir ve zenginleşir, işçiler ise kapitalistin yanında işe girmezlerse var olamazlar. Öte yandan, bunlar, uzlaşmaz karşıt olan sınıflardır. Burjuvazi ile proletarya arasındaki çelişkiler,

kapitalist toplumun başlıca toplumsal çelişkisidir.

TOPRAK SAHİPLERİ VE KÖYLÜLER

Burjuvalar ve proleterlerden başka, kapitalist toplum, feodaliteden kendisine miras kalan toprak sahipleri ve köylüler sınıflarını da içerir. Kapitalizmde bu sınıflar çok değişmiştir: toprak sahipleri, topraklarını çiftlik işleticisi kapitalistlere kiralayan ya da ücretli emek kullanarak topraklarını işleten büyük tarımcılardır.

Köylüler, esas olarak, kendi ekonomilerini kendilerinin olan üretim araçları ile işleten küçük mülk sahipleri dirler. Burjuva ülkelerin çoğunda, nüfusun çoğunluğunu oluşturan köylüler, toplumsal planda türdeş değildir; bu grupta sürekli bir çatlama, ayrılma görülür: kapitalist unsurların ortaya çıkışı, yoksullaşan fakir köylüler sayısının artması.

ARA TABAKALAR

Kapitalizmin evrimini nitelendiren özelliklerden biri de, ücretliler (işçiler ve memurlar) sayısının artması ve bağımsız patronlar sayısının azalmasıdır. Örneğin, bağımsız patronlar, 1870’te Birleşik Devletler’in etkin nüfusunun %40,4’ünü oluşturduğu halde, 1954’te %13,3’ünü oluşturuyordu. Buna karşılık, ücretlilerin sayısı, %59,4’ten %86,8’e çıkmıştı.

Gerçek durumdan habersiz burjuva bilginleri, kapitalist toplumda, sınıf karşıtlıklarının ortadan kalktığını ve hasım sınıfların yerini bir “orta sınıfın aldığını” ifade ederler. İngiliz Profesör T. Marshall’a göre, hemen hemen bütün Batı toplumu, koskoca bir “orta sınıf haline dönüşmektedir. Arabası, buzdolabı, televizyon alıcısı ve öteki dayanıklı tüketim eşyasına sahip olanların hepsi bu sınıfa konmaktadır. Bununla birlikte bir televizyon alıcısı ya da bir araba satın almış olmak, işçinin “ne toplumsal

durumunu, ne de üretim araçları karşısındaki durumunu değiştirmez; kısacası işçi bu yüzden bir kapitalist olmaz. Dayanıklı eşya çok kez kredi ile satın alınır, yani aylık taksitini ödemediği takdirde kendisinin olmaktan çıkan bu eşya işçiye ait değildir.

“Ara sınıf teorisi, kanıt olarak, kapitalist ülkelerde, memurların sayısının artmasını gösterir. Memurlar, sözcüğün dar anlamıyla, işçi değildirler, çünkü kendilerini entelektüel çalışmaya vermişlerdir. Bununla birlikte memurlar da, işçiler de ücretlidirler. Gerçekten de kapitalist toplumda memurların sayısı hızla artar. 20. yüzyılın başında öncü (pilot) kapitalist ülkelerin etkin nüfusunun %7-8’ini memurlar oluşturuyordu; bugün bu sayı, %20-30’a çıkmıştır. Memurlar, Amerika Birleşik Devletlerinde, 23 milyondan fazla, yani çalışma yaşındaki nüfusun üçte-biridir. İşte burjuva ideologlarının, burjuvaları olduğu kadar proleterleri de içine alacak ve büyük toplumsal bir güç haline gelecek olan “yeni bir ara sınıftan söz etmelerinin nedeni budur.

Gerçekte bu yeni sınıf (memurlar sınıfı) mevcut değildir. Memurlar, kapitalist toplumda türdeş bir tabaka değildirler. Bunların üst tabakası, şirket ve banka görevlileri ve müdürleri, toplumsal durumları, gelir miktarları ve ücret biçimleri bakımından burjuvaziye yaklaşırlar. Memurların çoğunluğu ise “beyaz gömlekli işçiler” den başka bir şey değildirler.

Aydın çevreler de büyük değişikliklere uğradılar. Ücretli aydınlar gittikçe daha kalabalıklaşıyor; durumları, onları, işçi sınıfına yaklaştırıyor; sendikalar altında birleşirlerse (öğretmenler, hekimler) işçi hareketinde etkin olarak yer alırlar.

IV. KAPİTALİZMİN ÇELİŞKİLERİ

KAPİTALİZMİN TEMEL ÇELİŞKİSİ

Kapitalizmin ilerlemesiyle toplumsal işbölümü de belirginleşir. Eskiden başlı başına özerk olan sanayi dalları arasındaki bağların güçlendiği görülür. İşletmeler, bölgeler, ülkeler arasındaki ekonomik bağlar adamakıllı güçlenir. Kapitalist düzen, kapitalist ilişkilerin bulunmadığı sömürgelere varıncaya değin bütün kıtalara yayılır.

Büyük çapta üretim, sanayide olduğu kadar, tarımda da kendini gösterir. Üretici güçlerin gelişmesi, uygulamaları, binlerce işçinin bir arada çalışmasını gerektiren çalışma alet ve yöntemlerini gerektirir. Üretim gittikçe toplumsallaşır, oysa üretim araçlarının özel mülkiyeti gereğince, milyonlarca insanın toplumsal emeğinin ürünü, birkaç kapitalist tarafından gasp edilir.

Derin bir çelişki kapitalist düzenin ayrılmaz ve içinde olan bir özelliğidir: üretimin toplumsal niteliği gittikçe daha belli, daha kesin olur; bu nitelik, üretim araçlarının kapitalist özel mülkiyeti ile çatışma halindedir. Kapitalizmin bu temel çelişkisi, üretici güçlerin sürekli ve hızlı gelişmesi ile kapitalist üretim ilişkileri arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı açıklar; fazla üretimden ileri gelen bunalımlar, bu temel çelişkinin en göze çarpan ifadesini temsil eder.

İKTİSADİ BUNALIMLAR

Büyük mekanik üretimin doğduğu 19. yüzyılın başından beri iktisadi bunalımlar, kapitalist ekonomi tarihine düzen verir. İngiltere’de, bütün ülke ölçüsünde ilk sanayi bunalımı, 1825’te patlak verdi. 1836’da ülke, derhal Amerika Birleşik Devletleri’ne atlayacak olan bir başka bunalıma sahne oldu. 1847-1848 ilk dünya bunalımını birçok başka bunalımlar (1857, 1866, 1873, 1882, 1890) izler. 20. yüzyılda bunalımlar, 1900-1903’te, 1907’de, 1920-1921’de, 1929-1933’te, 1937-1938’de patlak verdi. Son

savaşın bitiminden beri, Birleşik Devletler, dört bunalımdan geçti (1948-1949, 1953-1954, 1957-1958, 1960-1961). 1957-1958 bunalımı, kapitalist dünyanın sanayi üretiminin üçte-ikisini sağlayan ülkelere dokundu.

Kapitalist düzende iktisadi bunalımlar, üretim fazlası bunalımlarıdır. Bunalım sırasında meta sürümü olmaz, arz talebi aştığına, tüketicilerin çoğunluğunun satın alma gücü sınırlı olduğuna göre, aşırı üretim, bütün yurttaşların gereksinmelerinin karşılandığı anlamına gelmez. Tersine bunalım sırasında, özellikle işçilerin durumu çetinleşir, yaşam düzeyleri birdenbire düşer. İşsizliğin artması pek çok insanın bütün geçim araçlarından yoksun kalmasına neden olur. Meta fazlalığı, ancak ödenebilir talebe oranla mevcuttur, öyleyse bunalım sırasında aşırı üretim, nispi bir aşın üretimdir.

Aşırı üretimin ekonomik bunalımlarının kökeni, üretimin toplumsal niteliği ile ürünün mülk edilişinin özel kapitalist biçimi arasındaki çelişkidedir. Milyonlarca kişi, kapitalist işletmelerde çalışır, ama onların çalışmasının ürünü, patronlara aittir. İşçi, ücretinin ona sağladığından fazlasını satın alamaz ve bunun, onun teslim ettiği ürünün miktarıyla ilişkisi yoktur.

Kâr avı, patronları, üretimi genişletmeye, tekniği geliştirmeye, önemli miktarda metayı satışa koymaya iter. Ama ücretlerin artması, gerçekleştiğinde, üretimin artışının gerisinde kalır; bu demektir ki, işçilerin, halk yığınlarının nakit ödemeyeyle gerçekleşen talepleri, nispi bir azalma gösterir. Gelişme halindeki kapitalist üretim, halk tüketiminin dar çerçevesi içinde kaçınılmaz bir biçimde çabalar durur.

Kapitalizmin temel çelişkisi, proletarya ile burjuvazi arasındaki uzlaşmaz sınıf karşıtlığı ile açıklanır. Üretimin başlıca iki ögesi, yani kapitalistlerin elinde toplanmış olan

üretim araçları ile üretim araçlarından yoksun ve yalnızca emek-gücüne sahip doğrudan üreticiler arasındaki fark, aşırı üretim bunalımları sırasında, bir yanda üretim araçlarının ve ürünlerin, öte yanda da emek-gücü fazlalığının, geçim araçlarından yoksun bir işsizler yığınının görüldüğü zamanlarda, bütün çıplaklığıyla kendini ortaya koyar.

Bunalımlar, proletarya ile burjuvazi arasındaki, köylüler ile tarım alanındaki sömürücüler arasında ki sınıf çelişkilerinin derinleştiğine tanıklık eder. Sınıf savaşımı şiddetlenir ve geniş yığınları harekete geçirir.

Bunalımlar, kapitalist üretim biçiminin özünden gelmez. Kapitalizm var oldukça bunalımlar da olacaktır. Bunalımlar, kapitalizm tarafından yaratılan üretici güçlerin üretim ilişkilerinin burjuva çerçevesini aştığını ve bu yüzden de burjuva üretim ilişkileri çerçevesinin üretici güçlerdeki ileriye doğru atılımı dizginlediğini en iyi şekilde gösterir. Bu üretici güçlerin ileri atılımının olanaklı olabilmesi için, üretim araçlarının özel kapitalist mülkiyetini ve kapitalist üretim ilişkilerini kaldırıp atmak gerekecektir.

Kapitalizm, üretici güçleri geliştirerek ve üretimi toplumsallaştırarak, kendisine karşı, sosyalizmin maddi koşullarını yaratır. Aynı zamanda, toplumu değiştirecek gücü, işçi sınıfını ortaya çıkarır.

EMPERYALİZM

I. EMPERYALİZM, KAPİTALİZMİN EN YÜKSEK AŞAMASI

TEKEL-ÖNCESİ KAPİTALİZMİN EMPERYALİZM BİÇİMİNİ ALMASI

Tekel-öncesi kapitalizmden emperyalizme geçiş, 19. yüzyılın son üçte-birinde gerçekleşti. Tekelci kapitalizm, yani emperyalizm, kapitalizmin en yüksek ve son evresidir. Kesin olarak 19. yüzyıl ile 20. yüzyılın kavşağında oluşmuştur.

19. yüzyılın sonunda, maden işleme, kimya ve makine sanayinde çok büyük teknik ilerlemeler kaydedildi; sanayi üretimi hem büyüdü, hem de yoğunlaştı. Yeni maden döküm yöntemlerinin (Martin fırınları, Bessemer, Thomas yöntemleri) ortaya çıkışı, büyük çelik ve metalürji fabrikalarının yapılmasına olanak sağladı. Çelik üretiminin artması, makine yapımının ve demiryollarının genişlemesini kolaylaştırdı. Beri yandan, sanayi üretimi ve taşıma da yeni devindirici makinelerin: dinamo-elektrik, patlırlı motorlar, buhar türbinleri, dizel motorları, tramvaylar, otomobiller, lokomotifler ve uçakların icadı ile hız kazandı.

19. yüzyılın ortasında hafif sanayi, özellikle tekstil sanayi ağır basarken, yüzyılın sonunda belli başlı yeri ağır sanayi, öncelikle metalürji ve makine sanayi, maden ocakları sanayi, kimya, enerji gibi çok büyük ve pahalı tesisler isteyen, satın alınmaları ve yapımları için büyük sermayeler gerektiren sanayi kolları aldı. 1870'te 500 bin ton çelik dökülürken, 1900'de 28 milyon ton çelik dökülüyordu, yani 56 kat daha fazla. Aynı süre içinde petrol elde edilmesi 0,8 milyon tondan 20 milyon tona çıkarak 25 kat artmıştı.

Emperyalizme geçiş, üretici güçlerin ve üretim ilişkilerinin tekel öncesi dönem boyunca gelişmesiyle hazırlanmıştı. 19. yüzyılın ilk yarısında, kapitalist üretim biçimi, yalnız Batı Avrupa'nın birkaç gelişmiş ülkesinde: İngiltere, Fransa ve Hollanda'da egemen durumdaydı. 60-

70 yıllarından başlayarak, kapitalizm, Amerika Birleşik Devletleri'nde, Almanya'da, Rusya'da ve Japonya'da hızla gelişti. ABD'nde, 1863'te, köleliğin yasaklanması; Rusya'da, 1861'de, sertliğin kaldırılması; Japonya'da, 1867-1870 burjuva devrimi; Almanya'nın 1871'de birleştirilmesi, bu hızlı gelişme olayına yardımcı oldu.

EMPERYALİZMİN TEMEL NİTELİKLERİ

Emperyalizmi tanımlayan iktisadi temel özellikler şunlardır:

1. Üretim ve sermayenin bir merkezde toplanması, bu, kesin iktisadi bir rol oynayan tekellerin oluşumuna götürür.
2. Banka sermayesi ile sanayi sermayesinin kaynaşması ve bu "finans kapital" temeli üzerinde bir finans oligarşisinin doğuşu.
3. Meta ihracından farklı olarak sermaye ihracı, özel bir önem kazanır.
4. Dünyayı aralarında paylaşan uluslararası tekelci birliklerin oluşumu.
5. Dünya topraklarının en büyük kapitalist devletler arasında paylaşılmasının son bulması.

ÜRETİMİN BELİRLİ MERKEZLERDE TOPLANMASI VE TEKELLER

Serbest rekabet, tekel-öncesi kapitalizmin özelliği. Bu, üretimin gittikçe daha büyük işletmelerde hızla yoğunlaşması sürecini koşullandırıyordu. Serbest rekabet, kimilerini zenginleştirerek, kimilerini ise yoksullaştırarak üretimin belli merkezlerde toplanması sonucuna vardı, yani işletmelerin bütünü içinde büyük işletmeler payının artmasına ve bütün dünya üretimi içinde bu büyük işletmeler üretiminin payının büyümesine, kol gücünün ve üretim

kapasitesinin gittikçe artan bir kesiminin büyük işletmelerde toplanmasına vardı.

1909'da, ABD'de, üretimleri milyon doları aşan en büyük işletmeler, işletmelerin tüm sayısının %1,1'im temsil ediyorlardı. İşçilerin %30,5'ini kullanıyorlar ve dünya sınaî üretiminin %43,9'unu sağlıyorlardı. Bunun sonucu olarak, ulusal üretimin 2/5'sinden fazlası işletmelerin onda-birinin elinde toplanmıştı.

Bundan sonraki dönemde üretimin büyük merkezlerde toplanması daha da belirginleşti. 1939'da, bir milyon dolarlık ve bunun üstünde bir üretimde bulunan en büyük işletmeler, bütün işletmelerin %5,2'sini oluşturuyordu. İşçilerin %55'ini kullanıyorlar ve dünya sanayi üretiminin %67,5'ini veriyorlardı.

Üretimin yoğunlaşması, tekellerin egemenliğe geçişini hazırlar. Yayılmak, genişlemek, anlaşmalara varmak, dev işletmeler için artık büyük güçlükler göstermiyordu.

Emperyalizmin iktisadi özü, kapitalist serbest rekabetin yerini tekellerin egemenliğinin almasıdır. Tekeller, en büyük kapitalist işletmelerden belirli bir daldaki üretimin en büyük payının üretimini, ya da sürümünü ellerinde toplayan kapitalist işletmelerin ortaklıklarından ya da birliklerinden ortaya çıkmışlardır. Üretimin belli bir kesimdeki ekonomik güçleri, iktidarları, muazzam ağırlıkları ile kendini gösteren tekeller kendi tekel fiyatlarını kurar ve çok büyük bir kâr elde ederler.

TEKELLERİN BAŞLICA BİÇİMLERİ

Karteller, sendikalar, tröstler, konsorsiyumlar, tekelci birliklerin belli başlı biçimleridir.

Kartel, büyük kapitalist işletmelerin bir birliğidir. Kartele katılanlar, metaların satımı, hammaddelerin satın alınması, ödeme süreleri ve koşulları üzerinde anlaşır, sürüm pazarlarını paylaşırlar, üretilen metanın, hammaddelerin ve satın alınmış gereçlerin fiyatlarını saptarlar, kartel üyelerinin her biri tarafından üretilecek metaların miktarını belirler ki buna da, kota denir. Kartele giren işletmeler, bağımsızlıklarını korurlar.

Sendika, üyelerinin, metaların sürümünde özerkliğini kaybettiği bir tekelci işletmeler ortaklığıdır. Bu tipte, üretim bağımsız kalır, ama metaların satımı ve bazı halde hammaddelerin ve gereçlerin satın alınması, bir ticaret aygıtının, ortak bir şirketin aracılığıyla gerçekleştirilir.

Tröst, üyesi olan bütün işletmelerin bir tek işletme halinde birleşip kaynaşmak üzere üretim özerkliğini kaybettiği bir tekeldir, aynı zamanda, bu işletmelerin sahipleri, ellerinde bulundurdıkları hisse senetlerinin miktarına göre nispi olarak kâr alan hisse sahipleri haline gelirler. Üretim, mali ve ticari faaliyetin yönetimi, hisse sahiplerinin genel meclis tarafından seçilen bir yönetim konseyine düşer. Yönetim konseyine, genel olarak çok sayıda hisse senedine sahip olanlar girer, ABD'de, 1911'de, tröstlere karşı yasanın yayınlanmasından sonra, tröstler, şirket

adını aldılar. Böylece, Rockefeller'lerin koskoca petrol tröstü Standard Oil Company, bir sürü şirketlere bölündü. Standard Oil Co. of New Jersey, Standard Oil Co. of California, vb. Bütün bunların hepsi, Rockefeller'ler tarafından denetlenmektedir.

Konsorsiyum, çeşitli sanayi dallarından işletmeleri, bankalar, ticaret firmaları, taşıma şirketleri, sigorta şirketleri gibi ortak mali çıkarları olan ve konsorsiyuma giren işletmeleri denetleyen aynı büyük kapitalistler grubuna mali bakımdan bağlı olan işletmeleri bir araya toplar.

ABD'de, elektrik üretimi, General Electric Company konsorsiyumu tarafından; hava yolları, Douglas Aircraft Company konsorsiyumu tarafından; alüminyum, Mellon konsorsiyumu tarafından; kimyevi maddeler, Du Pont de Nemours and Company tarafından denetlenir. Otomobil sanayinde, iki tekel, General Motors Corporation ve Ford Motor Company, 1956'da, satılan otomobillerin %80'ini yaptılar. İmalat sanayinin 43 dalından her birinde, dört korporasyon, üretimin %75'inden fazlasını ellerinde toplar; ve 102 dalda, daha büyük dört tekel, bütün üretimin %50-75'ini verir.

Tekeller, rekabet savaşımını uzaklaştırmak şöyle dursun daha da kızıştırdılar ve daha yıkıcı kıldılar. Bu savaşım tekelleri birbirine karşı çıkarır, bizzat tekellerin bağrında ortaya çıkan tekelleri, tekelleşmemiş işletmelerin karşısına diker. Tekellere boyun eğmeyi reddedenlere gelince, ticari dalavereler yoluyla yıkmaya dek varan çeşitli baskı yöntemlerine başvurulur. Tekeller arası savaşım, her çare mubahtır: rüşvet, şiddet, şantaj, sabotaj ve rakiplerin fizik olarak ortadan kaldırılmasına varıncaya kadar yasaların cezalandırdığı tüm fiiller.

FİNANS-KAPİTAL (MALİ SERMAYE) VE FİNANS OLİGARŞİSİ

Emperyalizmde, üretim alanına iyice giren bankalar, büyük bir rol oynarlar. Bankalar, birinci ve başlıca görevleri ödemelerde aracı olarak hizmet etmek olan, özel kapitalist işletmelerdir. Yararlanılabilir sermayeyi ve gelirleri mevduat şeklinde toplar ve girişimcilere ödünç sermaye olarak verir. Mevduat için ödedikleri faiz, verdikleri krediler için aldıkları faizden daha azdır: bu fark, bankanın kârını oluşturur.

Bankalar arasındaki savaşım, daha büyükleri tarafından yutulan küçük bankaların yıkımı ile sonuçlanır. Küçük bankaların bir kısmı, biçimsel olarak bağımsızlıklarını korurlar ve büyük bankaların şubesi haline dönüşürler.

Mali işlemlerin sayısı arttığı halde, ABD'de, bankaların sayısı, 1921'de 30.419'dan 1955'te 14.243'e düştü. En büyük bankaların 10'u, 1923'te tüm işlemlerin %10'unu yaparken, bu, 1955'te %21'e yükseldi. New York'ta, en büyük dört bankadaki mevduatların hacmi, 1900'de %21 iken, 1955'te %60'a yükselmiştir. ABD'nin en ağır basan 16 mali merkezinden 10'u içinde 4 banka,

tüm ticaret bankalarının aktiflerinin %50'sinden fazlasını ellerinde tutarlar. Bu mali merkezlerin dokuzu içinde, 2 banka, aktiflerin %60'ına sahiptirler. San Francisco'da Bank of American National Trust and Saving's Association, Boston'da First National Bank, Pittsburgh'da Mellon National Bank and Trust Company: bunlardan her biri, bu oldukları kentlerin aktifinin yansından çoğunu denetler.

İngiltere'de 1936'da, en büyük beş banka, ülkenin bütün bankalarının mevduatlarının tüm tutarının %74,6'sını, 1957'de ise %77,3'ünü ellerinde tutuyorlardı.

Banka işlerinin bir elde toplanması ve merkezleşmesi, banka tekellerinin oluşumuna yol açar. Bankalar, ödemelerdeki mütevazı araçlardan kudretli tekeller haline gelirler. Halkın yatırdığı paraların ve hazır sermayenin hemen hemen hepsinden yararlanırlar. Krediler aracılığıyla, sınıflar girişimlerle, çok sıkı bağlar kurarlar, onların eylemlerini denetler ve onlara uzun vadeli krediler sunarlar. Bankalar, sınıflar işletmelerin hisse senetlerini elde ederler, öte yandan, bu işletmelerin sahipleri de hisse senetlerinden bir kısmını satın aldıkları bu bankaların hissedarları haline gelirler. Banka tekellerinin ve sanayi tekellerinin sermayesinin kaynaşması, mali sermayenin (finans-kapitalin) oluşumunu sağlar. Bu iki unsurun birbiri üstüne binmesi, aynı kişiler tarafından yönetilen sanayi ve banka tekellerinin kodamanlarının kişisel birliğinde kendini gösterir. Bunun gibi, Mellon mali grubunun üyelerinden biri olan Mellon National Bank and Trust Company'nin başkanı Richard Mellon, aynı zamanda, daha başka dört bankanın: Gulf Oil Corporation, Aluminium Company of America; General-Motors, Pennsylvania Railroad'un müdürlük görevlerini de üzerine almıştır.

ABD'de, en büyük bankaların 1955'te öteki şirketlerin yönetim organlarında temsilcileri vardı; J. P. Morgan and Company'nin 92 şirkette, Chase Manhattan Bank'ın 104 şirkette, First National City Bank'ın 115 şirkette, Guaranty Trust Company'nin 91 şirkette, Banker's Trust'in 84 şirkette temsilcileri bulunuyordu. 1951'de İngiltere'nin en büyük beş bankasının müdürleri başka şirketlerde, 1.008 müdürlük mevkii işgal ediyorlardı.

Emperyalizm çağında, bütün kollarda, başlıca mevkiler, ülkenin ekonomisini olduğu kadar, siyasetini de denetleyen bir yüksek mali grubun, büyük sanayi ve banka sermayesi sahiplerinin küçük bir grubu tarafından tutulmaktadır. Bu tekeli bankacılar ve sanayiciler grubu, çok güçlü bir finans oligarşisi oluşturur.

İştirak sistemi, finans oligarşisinin iktisadi egemenliğinin belli başlı biçimlerinden biridir. Elinde bulundurduğu hisse senetleri dolayısıyla en başta gelen ortaklığı, yani ana kurumu denetlemek olanağını sağlayan çok sayıda hisse senedine sahip büyük bir sermayeci ya da büyük sermayeciler grubu, bu ilk ortaklığın sermayesini, başka anonim ortaklıkların, yan kurumların hisse senetlerinden büyük bir miktar satın almak için kullanır. Bu yan kurum-

lar da, hisse senetlerinin çoğunluğunu elde etme yoluyla, aynı şekilde akrabalıklarını uzatırlar.

Bu birçok dereceli mali bağımlılık sayesinde, büyük maliyeciler, kendilerinininkini çok aşan bir sermayeyi denetler. 1955-1956'da, ABD'nin en önemli finans grupları, şu sermayeleri denetliyorlardı: Morgan, 7 milyar dolarlık kişisel bir sermaye ile 65,3 milyar dolarlık bir sermayeyi denetliyordu; Rockefeller için yaklaşık sayılar 61,4 milyar için 3,5 milyardı; Du Pont 4,7 milyar sermayeyle 16 milyar; Mellon 3,8 milyar ile 10,5 milyar doları denetliyordu.

Bu pek çok dallanıp budaklanmış ortaklık sistemi, büyük maliyecilerin gücünün dev gibi artmasını kolaylaştırıyor. Busistem, onlara her çeşit dalavereye girişmek ve küçük hisse senedi sahiplerini yolmak olanağını veriyor. Nedeni şu ki, anakurum, özerk ve bağımsız sayılan yan-yavru-kurum için, yasa karşısında, hiç bir sorumluluk taşımaz. Birleşik Devletler'de, sekiz oligarşi grubu, ulusal ekonomi üzerinde hüküm sürmektedir: Morgan, Rockefeller, First National City Bank, Du Pont, Mellon, Bank of America, Chicago ve Cleveland grupları. Bunlar tarafından denetlenen aktifler, 1955'te 218,5 milyar dolara yükseliyordu.

Morgan ve Rockefeller, finans oligarşisinin para sürücüleridirler. Morgan'lar, en büyük bankaların beşini, 14 demiryolu şirketini, United States Steel Corporation'ı, General Electric'i, American Telephone and Telegraph Company'yi, American Gas and Electric Company'yi vb. boyundurukları altında tutarlar.

Rockefeller'lerin etki alanına, Chase Manhattan Bank, Metropolitan Life Insurance Company, petrol tekkelleri olan New Jersey Standard Oil Company, Socony Mobil Oil Company, Indiana Standard Oil Company, California Standard Oil Company, Ohio Standard Oil Company vb. girer.

Zenginliğin hemen hemen tümü, birkaç mali kodamanın çelik, petrol, demiryolları, burjuva basını, sinema, bankaların, vb. taşsız krallarının ellerinde toplanmıştır. Birleşik Devletler'de nüfusun %1'i ulusal servetin %59'una sahiptir. İngiltere'de, özel mülk sahiplerinin %2'den azı, ulusal servetin %67,5'ünü ellerinde tutarlar.

Finans oligarşisi, burjuva devletini egemenliği altına alır. En büyük tekeller, burjuva ülkesinin siyasetinde kilit noktaları ellerinde tutarlar.

Finans oligarşisi, devlet iktidarını emrinde bulundurmaktadır, bakanlıkların kuruluşunu, ülkenin iç ve dış siyasetini belirler.

Finans oligarşisi, metropolde işçi hareketlerini, sömürgelerde ise ulusal kurtuluş hareketini ezmek için devlet iktidarından yararlanır. Burjuva basını, radyo, televizyon, sinema, onun hizmetindedir. Her emre uyan bir propaganda makinesinin yardımıyla, oligarşi, kamuoyunu yanıltır, şovenizmi, ırk ve ulus ayrımı tohumlarını ortalığa saçar, işçi sınıfının sayıları az olan seçkinlerini para ile

satın alır.

SERMAYE İHRACI

Sermaye ihracı, emperyalizmin başlıca ölçütlerinden biridir, meta ihracı ise tekel-öncesi kapitalizmin özelliği idi. Tekelci kapitalizmde de emtia ihracı genişlemeye devam eder, ama sermaye ihracı önemli bir değer kazanır. Sermaye ihracı, dünyanın büyük bölümünün bir avuç gelişmiş kapitalist ülke tarafından sistemli olarak sömürülüşünü sağlayan başlıca sömürü aracıdır.

Dev sermaye yoğunlaşmalarıyla tekellerin egemenliği, halkın yararlanılabilir kaynaklarını, büyük yığınlar halinde merkezileştiren bankaların ve hisse senetli ortaklıkların gelişmesi, bir kısım kapitalist ülkelerde, bir "sermaye fazlalığı"nın oluşumuna neden olur. Bu sermaye fazlalığı, aynı zamanda hem nispi, hem de saymacıdır. Kapitalizmde, yığınların yaşam düzeyi nispi olarak düşük kalır, bunun yanında, sanayiye göre çok geride kalan tarımın gelişmesi için kesin önlemlere gerek vardır. Ama tekelci kapitalizm "sermaye fazlalığı"nın halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesine doğru yönelmez, çünkü bu, tekellerin kârının azalmasına yol açacaktır.

En yüksek kâr peşinde olan tekeller, sermayelerini yabancı ülkelere ihraç ederler. 20. yüzyılın başında sermaye, öncelikle, geri kalmış, sömürge ve bağımlı ülkelere gidiyordu, buralarda sermaye azlığı, düşük toprak fiyatı, yüksek olmayan ücretler, hammaddelerin ucuzluğu, efsanevi kârlar sağlıyordu.

Az gelişmiş ülkelere sermaye ihracı halen de sürmektedir. 1946- 1960 döneminde Latin Amerika'dan, ABD tarafından götürülen kârlar, 8,8 milyar dolara yükselmektedir. Aynı zaman içinde, Latin Amerika ülkelerinde, Amerikalılar tarafından doğrudan doğruya yapılan yeni özel yatırımlar, ancak 4,5 milyar dolardı. Bu son yıllarda, çok gelişmiş bir ülkeden bir ötekine sermaye ihracı, rekabetin keskinleşmesi ve ücretler düzeyindeki farklar yüzünden hızlı bir genişleme göstermektedir.

Sermaye, başlıca iki biçimde ihraç olunur:

1. Sınai girişimlerde, fabrikalarda, tarımda, taşımadayla yatırım biçiminde üretken sermaye olarak;

2. Hükümetlere ya da belediyelere verilen borçlar, yardımlar ya da özel krediler olarak. Sermaye ihracının değişik biçimlerine karşın izlenen amaç aynı kalır: yüksek bir kârı tekeline almak.

Sermaye özel ya da devlet sermayesi olarak ihraç edilebilir. 20. yüzyılın başında, sermaye ihracı, hemen hemen yalnız özel kişilerin işiydi. Zamanımızda ise, devlet sermayesinin payı, sermaye ihracının yarıya yakını tutuyor ve artmaya devam ediyor; çünkü özel sermaye kurtuluş hareketleri olan ülkelerde, ulusallaştırma riskine girmemeyi yeğ tutar.

Emperyalist devletler, sermaye ihracından, eski hammadde kaynaklarını büyütme, yeni kaynaklar, sürüm

pazarları, sermaye uygulama alanları ele geçirmek için kendi iktisadi, siyasal ve askerî yayılma siyasetlerini gerçekleştirme için yararlanmaktadırlar.

DÜNYANIN KAPİTALİST BİRLİKLER ARASINDA İKTİSADİ PAYLAŞILMASI

İç pazar üzerinde hüküm süren tekeller (tröstler, sendikalar, karteller) onu kendi aralarında paylaşırlar. Yabancı yatırımlar, en büyük tekellerin etki alanını ve uluslararası bağlarını büyük ölçüde genişletir. Bazı ülkelerin tekelci birlikleri, birçok ülkenin pazarı üzerinde hüküm süren tekelci ortaklıklar haline dönüşür. Bu ortaklıklar, uluslararası tekeller haline gelirler.

Uluslararası tekeller, başka başka ülkelerin kendi ulusal sınırları çerçevesini aşan tekellerinin topluluğu, ya da çeşitli ülkelerin ulusal tekelleri arasındaki ittifaktır. 1897'de, uluslararası 40 kartel sayılıyordu, 1910'da 100 taneydiler, İkinci Dünya Savaşından önce, yaklaşık olarak 1.200 tane. Kapitalist âlemin dış ticaretinin %40'ından fazlasını denetliyorlardı. En büyük uluslararası tekeller, çelik, demiryolları, petrol, alüminyum, kimyasal boya, azot, bakır, kalay, kauçuk vb. kartelleridir. İkinci Dünya Savaşından sonra, büyük uluslararası tekeller, burjuva hükümetlerinin etkin bir biçimde katılmasıyla yaratıldı. Federal Alman Cumhuriyeti, Fransa, İtalya, Belçika, Hollanda ve Luxembourg'u içine alan Avrupa Kömür Çelik Ortaklığını belirtelim.

Emperyalizmin savunucuları, tekelci birliklerin bir barış aracı olduklarını ve bu birliklere katılanların kapitalist ülke ve gruplar arasında ortaya çıkan çelişkileri barışçı yoldan çözümlenebildiklerini ifade ederler. Buna benzer açıklamaların gerçekte hiç bir ilgisi yoktur. Kapitalizmde, iç pazarlar olduğu gibi dış pazarlar da sermaye güçlerindeki oranın değişikliklerine uygun olarak paylaşılır. Kapitalist ülkelerin ve bazı tekellerin gelişmelerindeki eşitsizlik, uluslararası tekeller içindeki kuvvetler oranının sürekli olarak tartışma konusu haline gelmesine neden olur. Taraflardan her biri, daima, kendi payının büyümesi, kendi sömürü alanının genişlemesi için savaşım verir. 1927'de İngiliz kraliyet kimya tröstünün sahibi Alfred Mond'un belirttiği gibi, kartel ya da ortaklık, aslında sanayi savaşında, bir ateşkes anlaşmasından başka bir şey değildir.

Uluslararası tekellerin kuruluşu, ne dünyanın paylaşılması için düşmanlıkların durdurulması, ne de emperyalist devletlerin barışçı bir işbirliğine geçişi anlamına gelir; tam tersine, sürüm pazarları, hammadde kaynakları ve yatırım alanları için savaşımın ağırlaşmasını temsil eder.

DÜNYA TOPRAKLARININ BÜYÜK DEVLETLER ARASINDA PAYLAŞILMASININ TAMAMLANMASI VE YENİ BİR PAYLAŞMA İÇİN SAVAŞIM

Dünyanın emperyalist devletler arasında ekonomik paylaşılmasına koşut olarak, toprak bakımından da pay-

laşılması olayı ortaya çıkar. Bu toprak paylaşılması, 19. yüzyıl ile 20. yüzyıl kavşağında tamamlanır. 1876'dan 1914'e değin altı büyük devletin (İngiltere, Fransa, Rusya, Almanya, ABD, Japonya) sömürge toprakları, 40 milyon kilometre kareden 65 milyon kilometre kareye çıkmıştır. 1876'da Almanya, ABD ve Japonya'nın sömürgeleri yoktu, Fransa'nın da hemen hemen yok sayılırdı. 1914'te, bu dört büyükler, Avrupa yüzeyinin bir buçuk katı kadar, 14 milyon kilometre karelik bir sömürge alanı elde ettiler.

Emperyalist devletler için sömürgelerin önemi hızla arttı. Tekellerin egemenliği, bütün hammadde kaynakları bir tek elde toplanırsa, çok daha sağlamlaşır. Bu kaynaklar, ayrıca potansiyel kaynaklar olarak da önem taşır. Bilim ve teknikte hızlı ilerlemeler, bugünün kısır topraklarını, yarının ekilebilir toprakları haline çeviriyor. Uzun zaman hiç bir biçimde yararlanılamaz sanılan Sahra çölünde, Fransız tekellerine önemli kârlar getiren petrol bulundu. Cezayir'e bağımsızlığını vermek zorunda kalan Fransa, salt bu kârlar yüzünden Sahra petrolünü yitirmek istemiyor. Emperyalist ülkeler kendi denetimleri altında kalan ekonomik alanları büyötmeye çalışıyorlar.

Sömürgelere sahip olmak, emperyalistlere sermaye yatırımı için bir alan ve sınaî malların sürümü için bir pazar garantiliyor, bu pazar üzerinde, öteki rakipleri uzaklaştırmak daha kolay oluyor. Bu sömürgeler, aynı zamanda, emperyalist devletlerin askerî üssü olarak da büyük önem taşırlar. Askerî üsler de beri yandan sömürgelerin denetimine yardımcı oluyorlar.

Sömürge alanlarının paylaşılmasının sona ermesi, yeni bir çağ açıyor. Artık yeni sömürgeler ya da etki alanları ele geçirmenin tek yolu, bunları ancak başka sömürgeci devletlerden almak oluyor.

Emperyalizmde, yalnız iki tipik temel grup, sömürgelerle sömürgeleri ellerinde bulunduranlar bulunmaz; aynı zamanda, siyasal planda biçimsel olarak bağımsız olan, ama gerçekte iktisadi ve mali bağımlılık tuzağı içine alınan ülkeler de vardır. 20. yüzyılın başında, Çin, İran, Türkiye, Latin Amerika devletlerinin çoğunluğu bu gruba dâhil edilebilirdi.

EMPERYALİZMİN SÖMÜRGELER SİSTEMİ

Duyulmamış bir zalimlikle, çok kez birçok ülkenin silahsız, savunma olanağından yoksun halklarına karşı en gelişmiş ölüm aletlerini kullanarak, emperyalistler, koca devletlerin, koskoca kıtaların tüm halklarını köleleştirdiler. 20. yüzyılın başında, Asya'nın ve Latin Amerika'nın büyük bölümü bütün Afrika ve Avustralya, sömürge, yarı-sömürge ve bağımlı ülkeler haline getirilmiş, emperyalizmin sömürge sistemi ayakları üzerine oturtulmuştu.

Emperyalizm, sömürge ve bağımlı ülkelerden, metropole tarım ürünleri ve hammaddeler sağlayan kaynaklar olarak, sermaye yatırım alanı ve sürüm pazarı olarak yararlanılır. İkinci Dünya Savaşından önce, kapitalist alem-

de üretilen kauçuğun %97'si, kalayın %96'dan fazlası, nikelin %95'i, altının %82'si, gümüşün %70'i, bakırın %64'ü, jütün %99'u, yerfıstığının %97'si, yünün %67'si sömürgelerden ve yan-sömürgelerden sağlanıyordu. Genel kural olarak, emperyalist ülkeler, bu hammaddeleri, fiyatlarda oransızlık sistemine göre elde ediyorlardı, yani satın alırken değerlerinin altında bir fiyat ödüyorlar, sınaî eşyayı satarken ise değerlerinin üzerinde bir fiyata satıyorlardı. Sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin emekçileri, sermaye ihracı ve değişimlerin eşitsizliği yoluyla, yani sınaî metallerin sömürgelere yüksek fiyatlarla sokulması ve. Sömürgelerden hammaddelerin çok ucuza satın alınmasıyla sömürölüyordu.

Amerikalı iktisatçı Victor Perlo'nun verilerine göre, ABD tekelleri, 1948'de bağımlı ülkelere 7,5 milyar dolar kâr sağlamıştı, dökümü şöyleydi: yatırımlar üzerinden bildirilen kâr, 1,9 milyar dolar; taşıma ve sigorta, 1,9 milyar dolar; değerinin üzerinde satış, 2,5 milyar dolar; değerinin altında alış, 1,2 milyar dolar.

Yüksek bir tekel kâr elde etmek için tekerci sermaye, emperyalist soygun ve yağma ile emekçilerin feodal sömürü biçimlerini birleştirir. Emperyalizm, sömürgelerde ve bağımlı ülkelere, feodalizmin ve kölecî rejimin kalıntılarını sürdürür ve zora dayanan çalışmayı kurar. Sömürgeler ve bağımlı ülkeler, emperyalist devletler için yüksek kâr sağlayan sermaye yatırım alanı oluştururlar.

Petrol şirketlerinin 1958'deki kâr oranları şöyle görünüyor: ABD'de %10, Latin Amerika'da %25, Yakın ve Orta-Doğu'da %75. 1948'de, Amerikan otomobil tekeli General Motors, iç pazardan %25'lik bir kâr oranı, yabancı ülkelereki yatırımlarından ise %50'lik bir kâr oranı elde ediyordu.

Maden çıkarma sanayi ve tarım, emperyalist devletlerin sömürge ve bağımlı ülkelereki başlıca yatırım alanlarıdır. Az gelişmiş ülkelereki yabancı yatırımların önemli bir bölümü maden sanayine, özellikle petrol, demir cevheri, kalay, bakır, nikel, alüminyum, uranyum, kobalt ve demirli olmayan ve az bulunan diğer metallerin çıkarılmasına yönelir.

Burjuva iktisatçıları, "dekolonizasyon" teorisi denen teoriyi kurdular: bu teoriye göre, sömürge ve bağımlı ülkeler, emperyalizme ve sömürgeciliğe karşı ulusal kurtuluş hareketi olmaksızın, emperyalist devletlerin yatırımları sayesinde sanayileşmelerini gerçekleştirebilecekler, iktisadi ve siyasal bağımsızlıklarına kavuşabileceklerdir. Gerçek bu teoriyi yalanlamaktadır. Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin tarihsel deneyimi gösteriyor ki, yalnız ulusal kurtuluş savaşı, tam bağımsızlığın ilk ve en önemli öncülü, önkoşulu siyasal bağımsızlığın kazanılmasına olanak sağlar. Genel kural olarak, emperyalist devletlerin yabancı ülkelereki yatırımları, sömürge ve bağımlı ülkelerin iktisadi geriliklerini gidermeye yardım etmiyor. Yabancı yatırımların yalnız pek küçük bir kısmı, makine

yapımının, genel anlamıyla ağır sanayin gelişmesine gider ve bu da siyasal bağımsızlıklarını elde etmiş olan ülkelerin denetimi-sonucunda olur.

Emperyalist devletlerin, sömürge ve bağımlı ülkelerdeki yatırımları, bu ülkelerin iktisadına tek yönlü bir nitelik vererek dengesini bozar. Tek ürün, bu ülkeleri karakterize eder. Örneğin, Suudi Arabistan, Kuveyt, İran, Venezüella'nın iktisadi temelleri petroldür; Malezya'nın kauçuk ve kalay; Bolivya'nın kalay; Brezilya'nın kahve; Sudan'ın pamuk; Senegal'in yerfıstığı; Gabon'un manganez ve değerli cevherlerdir.

Sermaye ihracı, az gelişmiş ülkelerde, kapitalizmin gelişmesini hızlandırırken, bu ülkelerin, gelişmiş ülkelerin iktisadi boyunduruğu altına girmesine yol açar. Yalnız emperyalizme karşı ulusal kurtuluş savaşı, sömürge ve bağımlı ülkelerin siyasal bağımsızlıklarını kazanmaları ve bunun sonunda sanayilerini ve başka ekonomi dallarını geliştirmeleri, eğitimi halka mal etmeleri, halkın yaşam düzeyini yükseltmeleri ve teknik kadrolar yetiştirmeleri olanaklarını sağlar.

II. EMPERYALİZMİN TARİHSEL YERİ

Emperyalizm, kapitalizmin, özel tarihsel bir aşamadır. Üçlü bir görünüşü vardır: tekelci, çürüyen ve can-çekişmekte olan kapitalizm.

EMPERYALİZM, TEKELCİ KAPİTALİZM

Ekonomik temeli bakımından emperyalizm, tekelci kapitalizmdir. Kapitalizmin belli başlı özellikleri emperyalizmde de devam etmekte ve gelişmektedir ve kapitalizmin iktisadi yasaları tekelci kapitalizmde de geçerliliklerini korur. Bu yasaların etkileri, bütün çelişkilerin, özellikle kapitalizmin başlıca çelişkisinin, yani üretimin toplumsal niteliği ile üretim sonuçlarına özel olarak ve kapitalistçe el koyma arasındaki çelişkinin derinleşmesi sonucunu verir. Tekelci birlikler, üretimin toplumsallaşmasını, kapitalist rejim altında olanaklı olan en aşırı sınırlarına değin götürür, oysa üretim araçları, geçmişte olduğu gibi, burjuvazinin özel mülkiyeti olarak kalır. Azami kâr peşinde koşan tekerciler, proletaryanın sömürülmesini şiddetlendirirler; bu, halkın satın alma gücünü azaltır. Büyümekte olan üretici güçlerle, kapitalist üretim ilişkilerinin dar sınırları arasındaki çelişkiler, ancak sosyalist devrimle çözümlenebilir. Tekelci devlet kapitalizmi, emperyalizmde büyük boyutlara ulaşır. Kapitalist devlet, mali oligarşinin yararına olmak üzere, ekonomik yaşama doğrudan doğruya müdahale eder. Burjuva devleti, bu yönde düzenleyici çeşitli önlemler alır, bazı iktisadi kesimlerin ulusallaştırılmasından yararlanır. Nasıl, tekeli öncesi kapitalizmde, hükümet, tüm burjuvazinin işlerini yürüten bir yönetim komitesiye, emperyalizmde de, pratik olarak, tekelci burjuvazinin işlerini yürüten bir komite haline gelir. Bundan çıkan sonuç, tekelci burjuvazi ile bütün halk tabakaları arasındaki -küçük ve orta burjuvazi de bu halk tabakaları arasında olmak üzere- çelişkilerin keskinleşmesidir.

EMPERYALİZM, ÇÜRÜYEN KAPİTALİZM

Emperyalist aşamasına varmış olan kapitalizmin çürümesi ve asalak niteliği, üretimin gelişme temposundaki genel bir yavaşlamayla, bazı kapitalist ülkelerde, bazı sanayi dallarını gelişmesine koşut olarak bozulmasına ve çürümeye doğru bir eğilimle, teknik ilerlemelerin bir frenlenişle, tek yanlı ve eşit olmayan gelişmesiyle, çağdaş bilim ve tekniğin günışığına çıkardığı pek büyük olanaklardan yararlanılmamasıyla ortaya çıkar. Kapitalizmin emperyalist çağda çürümesi ve asalak niteliği, büyük bir rantiyeler tabakasının bulunmasıyla, üretici cihazın yeteri kadar kullanılmamasının sürüp gitmesiyle, geniş çaptaki sürekli işsizlikle, militarist bir kudurganlıkla, burjuvazinin asalak tüketiminin artmasıyla, emperyalist devletlerin gerici iç ve dış siyasetleriyle, emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfının az sayıdaki seçkin tabakasının bozulmasıyla kendini gösterir.

Nitelikleri gereği, tekelci ortaklıklar çürümeye ve durgunluğa uğrarlar. Egemen durumları dolayısıyla tekeller, fiyatları saptayabilir ve onları yüksek bir düzeyde tutabilirler. Bu bakımdan, sanayicilerin, yeni buluşları uygulamakta ve tesislerini yenilemekte her zaman çıkarları yoktur.

Tekelci kapitalizmde, toplumun zenginliklerini çoğaltma çareleri olan bilimin ve tekniğin olanakları ile bu olanakları kullanma derecesi arasındaki uçurumun genişlediği görülür. Birçok tekeli, yeni buluşların ortaya çıkmaması için, bunların beratlarını satın alırlar. Örneğin, General Motors, eli altındaki beratların ancak yüzde-birini işletir.

Çürüme eğilimi, emperyalizmin ilerlemeyi tanımadığı anlamına gelmez. Tekeller durgunluğa neden olurlar,

ama gene emperyalizmdeki mevcut yarışma, kapitalistleri, öteki rakiplerden ucuza satabilmek ve daha büyük bir kâr elde etmek için, bilimin ve tekniğin en son buluşlarını üretime uygulamaya iter. Bunun içindir ki, emperyalizmde, teknik, bazı üretim dallarında, özellikle yeni dallarda çok çabuk gelişir.

Bu iki eğilim, çürümeye ve teknik ilerlemeye doğru eğilim, durmadan karşı karşıya gelirler. Sırayla bir biri, bir öteki üstün gelir, bu da kapitalizmin ayırt edici niteliği olan gelişme eşitsizliğini daha belirgin bir hale getirir.

Sanayi üretiminin artış temposundaki düşüş, kapitalizmin çürümesinin bir belirtisi, bir ipucudur. ABD sanayi üretimindeki artma, nüfus artışını zorlukla aşmaktadır. 1953'ten 1960'a değin yıllık nüfus artışı yaklaşık olarak %2 idi, oysa üretim, ortalama olarak, yılda %2,4 oranında bir artma göstermişti. 1961'de ise üretim artışı %1'den az, %1,5 olan nüfus artışının altındaydı.

Kapitalizmin asalak niteliği, militarizmin yükselmesinde de yansır. Ulusal gelirin, özellikle emekçi gelirlerinin büyük bir bölümünü savaş giderleri yutar. Aşağıdaki sayılar, savaş giderlerinin dev gibi büyümesine tanıklık ediyor: 1929'da bütün kapitalist ülkelerin doğrudan doğruya savaş giderleri 4,2 milyar dolar tutuyor. 1958'de, yalnız NATO üyesi olan devletlerin savaş giderleri 60 milyar doları geçiyordu. Bu devletlerin aylık askerî giderleri Sahra çölünü sulamaya yetebilirdi.

İkinci Dünya Savaşı için harcanan kaynaklarla, yeryüzündeki her aileye beş odalı bir daire yapılabilir, yeryüzündeki bütün çocuklara orta eğitim sağlanabilir ve 5.000 yataklı bir hastane donatılabilirdi.

Kapitalizmin çürümesinin başka çizgileri: emperyalist burjuvazi, kârının bir kısmını, işçi aristokrasisi denilen işçi sınıfının seçkin tabakasını satın almak ve onu kendi hizmetini koşmak için kullanır.

EMPERYALİZM, CANÇEKİŞEN KAPİTALİZM

Emperyalizm, kapitalizmin çelişkilerini aşırı dereceye vardırır. Başlıca çelişkiler şunlardır:

- (1) sermaye ile emek arasındaki çelişkiler,
- (2) büyük emperyalist güçler arasındaki çelişkiler,
- (3) metropoller ile sömürgeler arasındaki çelişkiler.

Bu çelişkiler artık kapitalizm çerçevesi içinde çözümlenemez duruma gelmişlerdir.

Şöyle ki, kapitalizmin gelişmesi, özellikle en üst aşamasında, zorunlu olarak, üretim araçlarının özel mülkiyetini ve insanın insan tarafından sömürsünü ortadan kaldıran sosyalist devrime yol açar.

Kapitalist ülkeler, emperyalist çağda, eşit olarak gelişmezler; bu gelişme, sıçramalar şeklinde olur. Dünya sanayi üretimine oranla bazı kapitalist ülkelerin sanayi üretimi paylarındaki değişiklikler buna tanıklık etmektedir, (veriler yüzde olarak ifade edilmiştir):

ÜLKELER	1870	1913*	1937	1946	1958
ABD	23,3	37,9	41,4	59,1	46,9
İngiltere	31,8	14,8	12,5	12,1	10,5
F.Almanya**	13,2	16,6	9,0	3,8	8,3
Fransa	10,3	6,8	6,0	5,1	5,4

* Rusya hariç

** İlk üç yıl bütün Almanya

Tablodan çıkan sonuca göre, 1870'te, İngiltere, kapitalist ülkelerin sanayi üretiminde baş yeri tutuyordu; Birleşik Devletler, ikinci; Almanya, üçüncü; Fransa, dördüncü geliyordu. 1913'te, sanayi üretiminde, Birleşik Devletler yalnız başta gelmekle kalmıyor, aynı zamanda, hemen hemen Almanya, İngiltere ve Fransa'nın hep birlikte çıkardıkları kadar sanayi mamulü çıkarıyordu.

Almanya ikinci durumdaydı. İngiltere üçüncü, Fransa dördüncü. 1937'de, ABD'nin sanayi üretimi, İngiltere, Almanya ve Fransa'nın bir arada üretimlerinin bir yarısı kadar fazlaydı. İkinci Dünya Savaşından sonra, 1946'da kapitalist alemin sanayi üretiminde ABD'nin payı %59,1'e kadar çıkıyordu, oysa 1958'de gene %46,9'a iniyordu.

Eşit olmayan gelişme, emperyalist ülkeler arasında-ki çelişkileri son derece keskinleştirir.

Emperyalist çağda, kapitalist ülkelerin iktisadi gelişmesindeki zikzaklar, onların siyasal gelişmelerinde de zikzaklar ortaya çıkarır. Bunun gibi, işçi hareketi de doğuşundan beri eşit olarak gelişmiyor. 19. yüzyıl boyunca işçi hareketinin merkezi, İngiltere (30-40 yılları), Almanya (1844-1849), sonra Fransa (1871) ve yeniden Almanya (19. yüzyılın son üçte-biri) olmuştu. 20. yüzyılın başında, uluslararası devrimci eylemin eksen, Rusya'ya geçti.

Bu gelişme eşitsizliği, çeşitli ülkelerde sosyalist devrim zaferinin öncüllerinin hazırlayıcı koşullarının farklı bir biçimde olgunlaşması sonucuna varır. Siyasal ve iktisadi gelişmede eşitsizlik yasasının etkisiyle dünya emperyalizm cephesinde bir zayıflama ortaya çıkar. Bu koşulların farklı biçimde olgunlaşması, bütün ülkelerde ya da ülkelerin çoğunluğunda sosyalizmin aynı zamanda zafere ulaşması olanağını ortadan kaldırır. Emperyalist zinciri en zayıf halkasından koparmak ve sosyalist devrimin, başlangıçta, yalnız birkaç ülkede hatta bir tek ülkede başarıya ulaştığını görmek olanaklı olur.

İşte, emperyalizm teorisini, kapitalizmin en yüksek ve son aşaması emperyalizm teorisini, sosyalist devrimin bir tek ülkedeki zaferi teorisini hazırlayan, kuran, Lenin olmuştur.

III. 19. YÜZYILIN SONUNDA VE 20.YÜZYILIN BAŞINDA BÜYÜK DEVLETLERİN EMPERYALİST SİYASETLERİ

EMPERYALİST ÇELİŞKİLERİN AĞIRLAŞMASI

19. yüzyılın sonunda, en büyük emperyalist güçler arasındaki çelişkiler ağırlaşmıştı. Yavaş yavaş birbirine düşman iki grup ortaya çıktı: gruplardan birinin başında İngiltere, diğerinde Almanya bulunuyordu. Pazar ve sömürge sorunlarının bir an önce çözülmesi gerekiyordu. Ama yeryüzünde artık “yararlanılabilir” topraklar kalmamıştı. Topraklarına sömürgeler katma siyasetine ötekilerden sonra atılan büyük kapitalist devletler, başta Almanya, ABD ve Japonya, hammadde kaynakları, pazarlar bakımından, kendilerini, hakları yenmiş ve horlanmış sayıyorlar, bu yüzden de sömürgelerin ve etki alanlarının yeniden paylaşılması sorununu ortaya atıyorlardı. Sömürgelerin fethi, yalnızca sömürgelerden çok büyük kârlar sağlamak amacını değil, sömürge halklarının zararına olarak, sömürgeci ülkelerin iç çelişkilerini de çözümlemek amacını güdüyordu; çünkü, sömürge kârlarının bir kısmı, işçi aristokrasisini satın almaya hizmet ediyordu.

DOĞU AFRİKA HALKLARININ KÖLELEŞTİRİLMESİ SUDAN’DA MEHDİ AYAKLANMASI

19. yüzyılın 70 yıllarının sonunda, İngiliz ve Fransız bankacıları, Mısır’ı kendi denetimleri altına aldılar. Mısır ordusunun bir subayı olan Arabi Paşanın yönetiminde, 1882’de, bir halk ayaklanması patlak verdi. Başkaldırıları, yabancıların dışarı atılmasını ve burjuva reformları istiyorlardı. İngiltere, buna, Mısır’a karşı savaş açmakla karşılık verdi, Mısır’ı tümüyle işgal etti ve orada bir sömürge rejimi kurdu.

1881’de, anti-emperyalist bir halk hareketi oldu, Sudan Mehdisi (Muhammed Ahmet) başa geçti. Bu köylüler, göçebeler. Sudanlı köleler ayaklanması, İngiliz sömür-

geciliğini ve Mısır feodal bürokrasisini hedef tutuyordu. 1885’te isyancılar, bütün ulusal toprakları kurtardılar ve başkent Hartum’u işgal ettiler. Bağımsız bir Mehdi hükümeti kuruldu ve 13 yıl sürdü.

1896-1898 savaşı sırasında, İngiliz sömürgecileri, bütün Sudan’ı ele geçirdiler ve Mehdi devletini yıktılar. Omdurman kentini barbarca yaktılar, Hartum ve Omdurman kentinin duvarları üzerinde tutsakların kesik başlarını sergilediler. Mehdi’nin anıt-mezarını yıktılar ve kemiklerini bir geminin kazanında yaktılar. Mehdi ayaklanması, Mısır, Hindistan ve Afrika ve Asya’nın boyunduruk altına alınan öteki halklarında da sömürgecilere karşı direnme özlemi uyandırdı.

ALMANYA’NIN SÖMÜRGE FETİHLERİ

1882’de, üçlü ittifakın (Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya) kuruluşundan sonra, Almanya’nın dünya üzerinde rolü büyüdü. Alman emperyalistleri, kendi iktisadi ve askerî güçlerine uygun bir miktarda sömürgeci kendilerine verilmesini açıkça istediler.

80 yıllarında, Almanya, genişleme siyasetini şiddetlendirdi. Nisan 1884’te Güney-Batı Afrika’da Angra Pequena koyundaki ve Kap sömürgesine kadar Portekiz sömürgesi Angola kıyılarındaki Bremlü tüccar Lüderitz’in acenteleri üzerinde himayesini kurdu. Böylece, Almanya, Güney-Batı Alman Afrikası adını verdiği geniş toprakları, kendi topraklarına katıyordu.

1884’ün ortasında, Togo’yu, Kamerun’u, 1885’te Afrika’nın doğu kesimini, bu arada, Doğu Alman Afrikası denen Zanzibar’ı ele geçiriyordu.

İSPANYOL-AMERİKAN SAVAŞI

Büyük bir sömürgeci faaliyet gösteren ABD,

1898'de İspanyol-Amerikan savaşını çıkardı.

Savaşın çok önce, ABD, Latin Amerika ve Uzak-Doğu ülkelerindeki genişleme siyasetini açık açık ilan etti. Monroe öğretisinin ve "iyi komşuluk" siyasetinin arkasına gizlenerek, ABD, Avrupa devletlerini Latin Amerika'dan dışarı attı ve Latin Amerika'daki iktisadi müdahalesini iyice ortaya koydu. Aynı zamanda, Uzak-Doğu ülkelerinde: Japonya'da, Çin'de vb. iktisadi egemenliğini kurmak için var gücüyle çalıştı. ABD, bu bölgelerdeki durumunu sağlamlaştırmak ereğiyle, bu alandaki yayılmaları için atlama tahtası olarak kullandıkları Havai adalarını, 1898 yılında kendi topraklarına kattı; 1899'da sıra Doğu Samoa'ya geldi. Birleşik Devletler, Uzak-Doğu'daki durumunu sağlamlaştırmak için bir İspanyol sömürgeci olan Filipinleri ve Latin Amerika'ya sızmak için de Küba'yı ele geçirmek istiyordu. İspanya'ya karşı savaş hazırlıklarına geçildi. Küba'da,

1895'te, Jose Marti, Maximo Gomez ve Antonio Maceo yönetiminde bir silahlı ayaklanma başladı ve 1896'da, başka bir başkaldırma hareketi, Filipinler'de patlak verdi. ABD, durumdan kendi çıkarı için yararlandı ve isyancılara yardım etmek bahanesiyle Küba ve Filipinler'i ele geçirdi. 1896'da, ABD' Kongresi, Küba olaylarına müdahale etmek zorunluluğu üzerine özel bir karar kabul etti ve İspanya'ya aracılık önerisinde bulundu. İspanya, ABD'nin önerisini reddedince, o da savaş hazırlıklarına hız verdi.

ABD'nin yeni başkanı Mc Kinley, Küba'nın ve Filipinler'in hemen ilhak edilmesi siyasetini aklına koydu. 15 Şubat 1898'de Amerikan kruvazörü Maine'de pek gizemli görünen bir patlama oldu ve gemi Havana limanında battı. Bir soruşturma açıldı. Ama soruşturma daha başlamadan. Amerikan hükümeti, patlamanın sorumluluğunu İspanya'ya yükledi. İspanya ödünlerde bulunmaya hazırlanıyordu, ama savaş kararlaştırılmıştı bile.

21 Nisanda, ABD, savaş bildirisinde bulunmadan harekete geçti. İspanya denizde olduğu gibi karada da ezildi. İspanyol birliklerinin Manilla'da tesliminden sonra imzalanan ateşkes antlaşması gereğince İspanya, Küba, Porto-Rico ve öteki Batı Hint adalarını ABD'ye bırakıyordu. Filipinler sorunu askıda kalmıştı.

İspanya'nın zayıf düşmesinden yararlanan İngiltere ve Almanya, İspanya sömürgelerinden bir kısmını kapmaya niyet ettiler. Almanya, Mariannes, Carolines, Marshall ve Kanarya adalarının kendisine satılmasını istedi. İspanya, Kanarya adalarından başka bütün adalar üzerinde görüşmelere girmeyi kabul etti.

Almanya ve İngiltere'nin iddiaları öyle oldu ki, İspanya, ABD'nin isteklerini yerine getirmek zorunda kaldı ve 10 Aralık 1898'de Paris'te bir barış anlaşması imzalandı; bu anlaşmaya göre İspanya, Küba'nın "bağımsızlığını" tanıyor, Porto-Rico ve Guam'ı ABD'ye veriyor ve Filipin adalarını 20 milyon dolar karşılığında satıyordu. 1899'un

başında, Mariannes, Carolines ve Marshall adalarının gülünç bir fiyatla (25 milyon pesos) Almanya'ya satış anlaşması imzalandı; Batı Samoa adaları, bir Alman sömürgeci oldu, ABD, barış anlaşmasından sonra da "bağımsız" Küba toprakları üzerinde kaldı. Orada bütün iktidar, Amerikan askeri valisinin elinde bulunuyordu.

ABD emperyalistleri, 1901'de, Küba anayasasında Platt değişikliğini kabul ettirdiler: Küba'nın ABD'nin fiili sömürgeci haline gelişi böylece onaylanmış, kesinleşmiş oluyordu. Anayasadaki bu düzeltmeye göre, Birleşik Devletler emperyalistleri, Küba'ya müdahale etmek "hakkı"nı elde ettiler; Küba'nın pratik olarak başka devletlerle anlaşma yapmasını, Amerika Birleşik Devletleri'nin onayı olmadan yabancı krediler almasını yasakladılar; askerî üslerini Küba'ya kabul ettirdiler. Bağımsızlığı için savaşım veren Küba halkının yeni eylemlerinden korkan ABD, Küba ordusunu terhis etti, dağıttı. Ve böylece, Birleşik Devletler, hükümet bildirilerine göre Küba'nın vermekte olduğu bağımsızlık ve özgürlük savaşına son verdi.

İspanyol-Amerikan savaşı, kapitalizmin eşit olmayan, sıçramalar halindeki gelişmesinin sonucu olan dünyanın yeniden paylaşılması uğruna yapılan savaşların ilki oldu. En güçlü emperyalist devletlerden biri, dünyanın yeniden bölüşülmesi ve sürüm pazarları için ilk kez olarak savaşa girdi.

İNGİLİZ-BOER SAVAŞI

İngiltere, 1899'da, Hollandalı göçmenlerin torunları Boerlerin yaşadıkları, Orange ve Transvaal Güney-Afrika cumhuriyetlerine karşı bir fetih savaşına girişti. Boerler, topraklarını, onların meşru sahipleri Afrikalılardan koparıp almışlardı. Boerler, çetin bir direniş gösterdiler. Geniş bir çete savaşı düzenine geçerek, İngiliz birliklerini sayısız yenilgilere uğrattılar. Ama Boerlerin kendileri de zenci halka karşı bir ırk ayrımı siyaseti uyguluyorlardı, bu yüzden de kendi güçlerini yıpratıyorlardı.

İngiltere, 1902'de Orange ve Transvaal'e emperyalist bir barış kabul ettirdi, bu iki cumhuriyet İngiliz sömürgeci haline geliyorlardı.

ABD'NİN LATİN AMERİKA'DA EMPERYALİST YAYILMASI

1870-1880 yılları arasında, bir Fransız şirketi, Panama kanalının açılması işine girişti. Bu inşaatı bir skandal haline getiren duyulmamış bir ahlaksızlık (o zamandan beri "Panama" sözü kötü anlama gelmektedir), şirketin iflası ile sonuçlandı. 1902'de Fransız hükümeti, imtiyazlarını, ABD'ye sattı. Ocak 1903'te Birleşik Devletler ve Kolombiya hükümetleri arasında, kanalın yapımı için şerit halinde bir toprak parçasını 99 yıl süreyle Birleşik Devletlere kiralama anlaşması imzalandı. Bununla birlikte, Kolombiya Kongresi, hükümetinin bu haince anlaşmasını onaylamayı reddetti. Bunun üzerine, ABD,

kanal bölgesindeki ajanlarının yardımıyla bir ayaklanma hareketi yarattı ve açıkça bunu destekledi. Panama kıstağında, Panama devleti ortaya çıktı; Birleşik Devletler bu devleti hemen tanıdı, ve silahlı kuvvetlerinin himayesinde kanalın yapılmasına geçti. 1914'te tamamlanan kanal, Latin Amerika'yı, ABD'nin boyunduruğu altına almasına yardım etti. Amerikan tekelcileri, Latin Amerika devletlerine, kendileri için son derece elverişli koşullarda krediler sunuyorlardı. İngiliz bankacıları da, bu ülkelerde, sayısız yatırımlarda bulunuyorlardı, ama İngilizlerle Almanlar arasındaki anlaşmazlıkların vahimleşmesi karşısında, İngiltere, ABD ile arasını açmamaya karar verdi ve büyük ödünler verdi. ABD de, Latin Amerika'da, Alman ticaret şirketlerinin gittikçe artan rekabetinden hoşnut değildi.

Emperyalist yayılmaya ve feodal kalıntılara karşı yapılan 1910- 1917 Meksika devrimi, dinsel-feodal irtica-ın ve yabancı sermayenin durumunu sarstı ve Latin Amerika halklarının ulusal kurtuluş hareketlerinin yükselişi bakımından büyük bir önemi oldu.

ÇİN'DE BOKSERLERİN HALKÇI AYAKLANMASI (1899-1901)

İngiltere ve Fransa, Almanya'yı, kendilerinin başta gelen rakibi sayıyorlardı. Almanya ise, bir "büyük savaş" a hazırlanmakta olduğunu gizlemiyordu. Sürekli olarak demiryolları yapıyor, sömürgelerdeki garnizonlarını berkitiyor, güçlü bir savaş filosu oluşturuyordu. İngiltere ve Fransa'nın Alman militaristlerinin sömürge konusundaki iddia ve niyetlerini tatmin etmeyi reddetmeleri, bu ülkeler arasındaki ilişkileri gerginleştirdi. Bu gerginlik, gene de, onların hep birlikte ulusal kurtuluş hareketine müdahalede bulunmalarına engel olmadı. 1899'da Bokserlerin anti-emperyalist halk isyanı patlak verince, emperyalist devletler, 1901'de, bir Alman generalinin komutası altına verilmiş uluslararası bir seferi kuvvetle isyanı bastırtılar.

Bokserlerin savaşımı, Çin'in tümüyle paylaşılmasına engel oldu. Halkın bu anti-emperyalist başkaldırısının, bu ülkede, ulusal kurtuluş hareketinin gelişmesi bakımından büyük önemi oldu.

Uzun görüşmelerden sonra emperyalist devletler, 1901'de, Çin'e bir protokol imzalamayı zorla kabul ettirdiler, bu protokol gereğince Çin, istilacıların toprak iddialarının çoğunluğunu yerine getirmek, onlara halktan vergi almak hakkını tanımak, 980 milyon lianglık (yaklaşık olarak bir buçuk milyar altın ruble)büyük bir savaş tazminatı ödemek zorundaydı. Gerçekte Çin, büyük emperyalist devletlerin yarı-sömürgesi haline geliyordu. Mançu hanedanının temsilcileri, halkın zafer kazanması korkusuyla bu isteklere razı oldular.

Daha Bokserler ayaklanmasından önce Çin, zaten etki alanlarına bölünmüştü; yenilgi, bu paylaşmayı onaylamış oldu. Yangçe havzası, İngiltere'ye; Şan-tung eyaleti, Almanya'ya; Yunnan, Fransa'ya; Kuzey-doğu illeri çarlık

Rusyasına; Fukien eyaleti, Japonya'ya düşüyordu. İngiltere, 25 yıllık "kira" ile Veyhovey limanını; Fransa, Kuang-çeu limanını (99 yıl kira ile); Almanya, Çing-tao limanını (99 yıl kira ile); çarlık Rusyası, Port-Arthur limanını (25 yıl kira ile) aldılar.

Çin halkına karşı sömürgecilerin ortak hareketi, kendi aralarındaki çelişkileri gidermedi.

Çin'in etki alanlarına bölünmesinden sonra, ABD, "açık kapılar" öğretisini hazırladı, çünkü kendisinin Çin'de yayılabilmesini, iktisadi yoldan daha çabuk gerçekleştireceğini düşünüyordu.

ALMANYA'NIN YAKIN-DOĞU VE ORTA-DOĞU'DA YAYILMASI

Almanya, İstanbul Boğazı'ndan başlayıp Küçük Asya ve Mezopotamya'dan geçerek Basra Körfezi'ne varan Bağdat demiryolunu yapmak için Türkiye'den imtiyazlar elde etti. Bu yolun büyük bir stratejik önemi olacaktı. Türkiye ile anlaşmalar 1893 ve 1903 tarihlerinde imzalandı.

Almanya'nın Yakın ve Orta-Doğu'da yayılması ve İran körfezine doğru ilerlemesi, İngiliz emperyalistlerinin Hindistan'daki çıkarlarını tehdit ediyordu. Ocak 1899'da, İngiltere, Kuveyt'i himayesi altına aldı ve Arabistan'ın ve Mezopotamya'nın fethi için bir plan hazırladı. Bütün bunlar, İngiltere ile Almanya'nın bu bölgelerdeki ve Afrika'daki emperyalist çelişkilerini şiddetle keskinleştiriyordu. İngiltere ve Fransa, isteklerini, barışçı yoldan yerine getirmeyi kabul etmediklerinden, Alman emperyalistleri amaçlarına ulaşmak için kuvvet kullanmaya karar verdiler. İngiltere'ninkiyle yarışabilecek yetenekte güçlü bir savaş filosu yapımı için geniş bir program uygulamaya başladılar.

Almanya'nın savaş hazırlıklarında her yeni adımı, İngiltere ve Fransa ile arasını biraz daha açıyordu.

Almanya'ya, Kuzey Denizi'ndeki ve Baltık Denizi'ndeki savaş filolarını biraraya getirebilmek olanağını sağlayan Kiel Kanalı'nın yapımı (1895), deniz ve kara kuvvetlerinin hızla büyümesi, Amiral Tirpitz'in hazırladığı ve Reichstag'ın 1898'de onayladığı savaş gemileri yapımı konusundaki büyük plan, Alman tekellerinin, Latin Amerika, Afrika ve Balkanlara nüfuz etmesi, Bağdat demiryolu yapımı için imtiyazlar, bütün bu olgular, İngiliz ve Fransız yönetici çevrelerinde kaygı uyandırıyordu.

1904-1905 RUS-JAPON SAVAŞI

Japonya, Çin'in madenler bakımından zengin Kuzeydoğu illerini ele geçirmek için planlar hazırlamıştı. Ruslar bu planlara karşı koyuyorlardı. Üstelik Japonya, kendine Sibirya'ya bir giriş kapısı açmak için Rusya'nın elinde bulunan Sahalin adasını kapmaya çalışıyordu.

1904 yılının başında, Japonya, savaş bildirisinde bulunmaksızın Rusya'ya saldırdı; hiç hazırlığı olmayan

Rusya, 1905'in başında bir ateşkes anlaşması imzalamak zorunda kaldı.

1905'te, ilk Rus devrimi patlak verdi; devrim, birçok bağımlı ülkede yankılar uyandırdı: İran devrimi (1906-1911), Jön Türkler hareketi (1908-1909), Çin'de Sinhay devrimi (1911- 1913). Devrimci hareket, Kore'de kendini gösterdi, ulusal kurtuluş savaşımı Hindistan'da, Endonezya'da ve Arap ülkelerinde güçlendi.

Çarlık Rusyası hükümeti, her şeyden önce, kendi halkından korkuyordu. 1905-1907 devrimi, yönetici çevrelerini öyle büyük bir korkuya düşürmüştü ki, devrimin zaferini önlemek için Japonya'ya teslim oldular. Portsmouth anlaşmasına (Eylül 1905) göre, Rusya, Sahalin adasının güney kısmını Japonya'ya bırakıyor, Japonların Kore'deki ve Mançurya'daki üstünlüğünü tanıyor, Port-Arthur limanını ve Doğu Çin demiryolu üzerindeki haklarından vazgeçiyordu.

Rusya'nın uluslararası prestiji sarsılmıştı. Almanya, Balkanlarda ve Türkiye'deki yayılma siyasetini kuvvetlendirmek için bundan yararlandı. Almanya'nın saldırgan siyaseti, yalnız Rusya'yı değil, Yakın ve Orta-Doğu'daki nüfuzu zedelenmiş olan İngiltere'yi de kuşkulandırıyor-du.

İç çelişkiler ve baskı altındaki halkların ulusal kurtuluş savaşlarıyla başı dertte olan Türkiye, İngiltere ve Fransa'nın gittikçe daha büyük bir mali ve iktisadi bağımlılığı altına giriyordu.

İKİ EMPERYALİST BLOKUN KURULUŞU

Üçlü ittifak (emperyalist Almanya, Avusturya-Macaristan, İtalya) korkusuyla İngiltere ve Fransa, kendi fetih planlarını uzlaşmalarla gerçekleştirmeyi istiyorlardı ve 1904'te, tarihte "Entente cordiale" ya da kısaca Antant adıyla tanınan bir uzlaşmaya vardılar. Bu uzlaşma, esas olarak Afrika, Orta ve Yakın-Doğu'da ulusal kurtuluş hareketlerini ezmeyi hedef tutuyordu.

Avrupa'da, Almanya'ya karşı bir denge kurmak için, Rusya'yı Almanya'nın üzerine çekmeye karar verdiler. Uzun görüşmelerden sonra, 1907'de, İran'da, Afganistan'da ve Tibet'teki etki alanları konusunda bir İngiliz-Rus anlaşması yapıldı. Anlaşma, İran'ın üç bölgeye ayrılmasını öngörüyordu: kuzey, Rusya'nın denetim alanına düşüyordu; orta bölge, tarafsız ilan edilmişti; güney, İngiltere'nin etki alanına giriyordu. İngiltere, İran'ın bu bölgesinin efendiliğini elde etmek için çok direndi, çünkü burada çok zengin petrol yatakları vardı. 1907 anlaşmasına göre Rusya, Afganistan'da baş yeri İngiltere'ye bırakıyordu. Bunlar, İngiliz-Rus çelişkilerini azaltıyordu. Rusya yayılma siyasetini Balkanlara kaydırmak zorunda kaldı. İngiltere, Rusya'yı, Almanya'nın müttefiki olan Avusturya-Macaristan'a karşı itmeyi ve böylelikle Rusya ile Antant arasındaki bağları sıklaştırmayı umuyordu.

IV. İLK EMPERYALİST DÜNYA SAVAŞI

Rusya ile İngiltere arasındaki uzlaşma, İngiltere, Fransa ve Rusya'nın emperyalist bloğu olarak Antantın kuruluşunu onayladı. İki blok arasında şiddetli bir savaşım başladı. Bununla birlikte, blokların kendi içlerindeki çelişkiler de öyle keskindi ki (Tyrol, Adriyatik kıyıları ve başka topraklar yüzünden İtalya ile Avusturya-Macaristan arasındaki uyuşmazlık), İtalya, Antant devletleri yanında bir destek aramaya başladı ve Birinci Dünya Savaşı sırasında, üçlü ittifaktan ayrılarak Antantla birleşti. Antantın kendi içinde de çekişmeler eksik değildi. Rusya, İngiltere ve Fransa'nın, çarlığın uzun zamandan beri peşinden koştuğu Karadeniz boğazları (İstanbul ve Çanakkale) yolunu kendisine kapamaya uğraşmalarından hoşnut değildi.

Afrika'nın İngiliz ve Fransız etki bölgeleri halinde paylaşılmasında anlaşmaya varılmış olduğu halde, gene de bazı ayrılıklar giderilmiş olmuyordu. Birleşik devletler, hukuksal bir tarafsızlıkla yetinir görünüyordu, ama pratikte Antant devletleriyle birleşiyordu, çünkü Alman emperyalizmi, Birleşik Devletlerin gözünde daha büyük bir tehlike oluşturunuyordu.

BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI

Böylece, Üçlü İttifak ile Antant (itilaf) devletleri arasındaki savaşım., Birinci Dünya Savaşı ile sonuçlandı, daha sonra Japonya, ABD, Türkiye ve başka ülkeler de bu savaşa katıldı.

Şu bakımdan ya da bu bakımdan, çatışma, emperyalist bir nitelik taşıyordu ve haksız bir savaştı.

Alman emperyalistleri, Baltık ülkeleri, Ukrayna, İskandinavya, Belçika, Hollanda, Ön-Asya, Avustralya; Macaristan, Balkanlar ve Fransa'dan bir parçayı içine alacak olan bir "Büyük Almanya"ya da "Orta Avrupa" yaratmayı düşünüyorlardı. Afrika'da, Pasifik havzasında geniş bir sömürge imparatorluğu oluşturmayı tasarlıyorlar, Latin Amerika'da hüküm sürmeyi düşünüyorlar, Fransa,

İngiltere, Belçika ve başka ülkelerin sömürgelerini ele geçirmeyi umuyorlardı. Alman emperyalizmi, baş rakibi İngiltere'nin ayağını kaydırmayı, onun denizler üzerindeki egemenliğini yıkmayı ve deniz üslerini elinden almayı istiyordu.

İngiliz emperyalistleri, dünya pazarı üzerindeki en tehlikeli rakipleri Almanya'nın yenilmesini hedef tutuyorlar, onun iktisadi gücünü zayıflatmayı, savaş filosunu ve ticaret filosunu yoketmeyi, sömürgelerini elinden almayı, Mezopotamya, Filistin ve Arap yarımadasını ele geçirmeyi, Mısır'daki durumlarını sağlamlaştırmayı istiyorlardı.

Fransız emperyalistleri, yalnızca, 1871'de ellerinden alınan Alsace ve Lorraine'i geri almayı değil, Ruhr havzasını da almayı, Sarre'ı kendi topraklarına katmayı, Almanya'nın iktisadi ve mali gücünü azaltmayı ve Afrika'daki Alman sömürgelerini işgal etmeyi istiyorlardı.

Çarlık Rusyası emperyalistleri, Balkanlarda siyasal ve askeri egemenliklerini kurma, Galiçya'yı kendilerine katma, İstanbul'u ve Karadeniz boğazlarını ele geçirmeyi düşünüyorlardı.

Her iki bloğun emperyalistleri de, savaş yoluyla, kendi ülkelerindeki işçi hareketini zayıflatmaya ve durdurmaya uğraşıyorlardı.

Birinci Dünya Savaşı, iktisadi alanda, bazı ülkelerin önemini azalttı, ötekilerin (ABD'nin, özellikle Japonya'nın) gelişmesini ve zenginleşmesini hızlandırdı, 1916'da, ABD'nin en önemli 48 tröstü, yalnız kendi başlarına 965 milyon dolar kar sağladılar, yani savaştan önceki üç yıl boyunca gerçekleşen kar ortalamasının üç katı kadar. Birinci Dünya savaşının kurbanlarının sayısı ve maddi kayıpları, savaştan-önceki 125 yılın kurban ve kayıplarını aştı. Resmi verilere göre 9.700.000 insan öldü, 21 milyonu yaralandı ve sakatlandı milyonlarca insan açlıktan ve salgın hastalıklardan öldü.

YÖNTEM

PRATİK ÜZERİNE¹

BİLGİ İLE PRATİK ARASINDAKİ BİLME İLE YAPMA ARASINDAKİ İLİŞKİ ÜZERİNE

Mao Zedung – Teori ve Pratik

Marks'tan önce materyalizm, bilgi sorununu, insanın toplumsal yaratılışından ve tarihsel gelişiminden ayrı olarak incelediği için, bilginin toplumsal pratiğe bağımlılığı, yani bilginin üretime ve sınıf savaşımına bağımlılığını anlayamamıştır.

Her şeyden önce, Marksistler, insanın üretim faaliyetini, onun bütün öteki faaliyetlerinin belirleyicisi olarak görür. İnsan bilgisi, aslında, onun maddi üretim faaliyetine bağımlıdır; bu maddi üretim faaliyeti içinde insan, doğa olaylarını, doğanın özelliklerini ve yasalarını, kendisi ile doğa arasındaki ilişkileri yavaş yavaş anlamaya başlar; gene bu üretim faaliyeti sırasında, insan ile insan arasındaki belli ilişkileri de, değişik derecelerde kavramaya başlar. Üretim faaliyeti olmaksızın, bu bilgilerin hiç biri elde edilemez. Sınıfsız bir toplumda, herkes, toplumun öbür üyeleri ile birlikte ortak çabaya katılır, onlarla belirli üretim ilişkilerine girer ve insanın maddi gereksinmelerini karşılamak için üretime katılır. Bütün sınıflı toplumlarda çeşitli toplumsal sınıfların üyeleri de, çeşitli yollardan belirli üretim ilişkilerine girerler ve kendi maddi gereksinmelerini karşılamak için üretime katılırlar. İşte bu, insan bilgisinin geliştirdiği asıl kaynaktır.

İnsanın toplumsal pratiği, yalnızca üretim faaliyeti değildir. Başka pek çok çeşit faaliyet vardır: sınıf savaşımı, siyasal yaşam, bilim ve sanat faaliyetleri gibi. Kısacası, toplumsal bir varlık olarak insan, toplumdaki pratik yaşamın bütün alanlarına katılır. Böylece insan, insanlar arasındaki çeşitli ilişkileri, yalnızca kendi maddi yaşamı aracılığı ile değil, (her ikisi de sıkı sıkıya maddi yaşamla bağlı bulunan) siyasal ve kültürel yaşam yoluyla da derece derece öğrenir. Bunlar arasında, çeşitli biçimlerdeki sınıf savaşımı, insan bilgisinin gelişmesi üzerinde özellikle derin etkiler yapar. Sınıflı toplumda, herkes, belli bir sınıfın

üyeleri olarak yaşar ve her düşünce biçimi, istisnasız, bir sınıfın damgasını taşır.

Marksistler, toplumdaki üretim faaliyetinin basamak basamak yükselerek geliştiği; doğa üzerine olsun, toplum üzerine olsun, insan bilgisinin de buna uygun olarak gitgide yükseldiği; yüzeyden derine, tek yanlılıktan çok yanlılığa eriştiği düşüncesindedir. Tarihte uzun bir dönem, insan, bir yandan sömürücü sınıfların kasıtlı taraf tutmaları ve toplum tarihini yalan yanlış yorumlamaları, öte yandan küçük ölçüdeki üretimin, insanın görüşünü daraltması nedeniyle, toplum tarihini, tek yanlı anlamaya mahkûm edilmiştir. Büyük üretim güçleriyle (büyük sanayi ile) birlikte, modern proletaryanın ortaya çıkması sonucu, insan, toplumun gelişmesini geniş olarak ve tarihsel akışı içinde kavrayabilmiş ve bu bilgisini bir bilim haline, yani Marksist bilim haline getirebilmiştir.

Marksistler, insanın toplumsal pratiğinin, dış dünya üzerine olan bilgisinin doğruluğunun tek ölçütü olduğu düşüncesindedir. Gerçekte de insan bilgisinin doğruluğu, toplumsal pratikte (maddi üretim sürecinde, sınıf savaşımında, bilimsel deneylerde) beklenen sonuca ulaşırsa anlaşılır. İnsan, işinde başarıya ulaşmak, yani beklenen sonuca varmak istiyorsa, düşüncesinin, kendisini çevreleyen nesnel dünyanın yasalarına aynen uymasını sağlaması gerekir. Bunlar birbirine uymazsa, pratikte başarıya ulaşamayacaktır. Başarıya ulaşamayınca, bundan ders alacak, nesnel dünyanın yasalarına uyacak biçimde düşüncelerini değiştirecek ve böylece başarısızlığı başarı haline getirecektir. “Başarısızlık başarının anasıdır”, ya da “bir musibet bin nasihatten iyidir” derken, işte bunu demek isteriz. Diyalektik materyalizmin bilgi teorisi, pratiğe ilk yeri verir ve insan bilgisinin pratikten hiç ayrılamayacağına inanır. Pratiğin önemini yadsıyan ya da bilgiyi pratikten ayırmak

isteyen bütün yanlış teorileri reddeder. Bu konuda Lenin şöyle der: “Pratik, teorik bilgiden daha üstündür; çünkü yalnız evrensel olmakla kalmaz, aynı zamanda gerçeklik ile iç içedir.”² Marksist felsefenin, diyalektik materyalizmin, iki belirli özelliği vardır: biri, sınıfsal oluşu, diyalektik materyalizmin proletaryanın hizmetinde bulunduğunu açıkça ilân etmesi; öteki uygulanabilir oluşu, teorinin pratiğe bağlılığı üzerinde durması, dönüp dolaşıp pratiğe hizmet edecek teoriye temel olarak, pratik üzerinde durması. Bir bilginin ya da teorinin doğruluğunu araştırırken, insan, kendi öznel duygularına değil, bilgi ya da teorinin toplumsal pratikteki nesnel sonuçlarına dayanabilir. Doğrunun tek ölçütü, yalnız toplumsal pratik olabilir. Pratik, diyalektik materyalizmin bilgi teorisinde baş ve temel görüş noktasıdır.³ Nasıl oluyor da pratikten gelen insan bilgisi, dönüp dolaşıp pratiğe hizmet ediyor? Bilginin gelişme sürecine göz atmak, bunu aydınlatır.

Gerçekten de insan, pratik sürecin başlangıcında, çeşitli olguları, bunların tek tek aşamalarını ve dış ilişkilerini görür. Örneğin, Yenan’ı gezmeye gelen ziyaretçiler, ilk bir iki gün kentin sokaklarını, evlerini görür, bazı kimselerle tanışır, ziyaretlere, partilere, toplantılara giderler, çeşitli konuşmalar dinler, çeşitli belgeleri okurlar. Bütün bunlar, birtakım olgular, şeylerin tek tek aşamaları ve bu şeyler arasındaki dış ilişkilerdir. Biz, buna, bilginin algı aşaması, yani algılar ve izlenimler aşaması diyoruz. Yenan’daki çeşitli şeyler, ziyaretçilerin duyu organları üzerinde etki de bulunur, bazı algılamalara neden olur ve bu izlenimler arasındaki genel dış ilişkiler üzerine bir fikirle birlikte, zihinlerinde birçok izlenimler bırakır. İşte bu, bilginin ilk aşamasıdır. Bu aşamada insan, daha derin kavramlar oluşturamaz ya da mantığa uygun sonuçlara varamaz. Toplumsal pratik sürüp gittikçe, pratiğin seyrinde insanda algılar ve izlenimler uyandıran şeyler, birçok kez yinelenir ve insan zihnindeki bilgi sürecinde, sonucu kavram kurulumasına varan, ani bir değişme, bir sıçrama olur. Bu haliyle kavram, artık, şeylerin olgusunu, bunların birleşimden kopuk aşamalarını ya da dış ilişkilerini değil, bunların özlerini, bütünlüklerini, iç ilişkilerini kapsar. Kavram ve algı, yalnızca nicelik yönünden değil, nitelik yönünden de birbirinden farklıdır. Daha ileri giderek, yargılama ve usavurma yöntemlerini kullanarak, mantığa uygun sonuçlar çıkartabiliriz. Üç Krallığın Öyküsü’ndeki⁴ “kaşlarını çat, aklına bir savaş hilesi gelsin” sözü, ya da her gün kullandığımız, “dur, bir düşüneyim” sözleri, insanın, yargılama ve çıkarsama yapmak için, kavramları kafasının içinde evirip çevirmesinden başka bir şey değildir. Bu, bilginin ikinci aşamasıdır. Yukarda sözünü ettiğimiz ziyaretçi gözlemci grubun üyeleri, çeşitli bilgiler topladıktan ve “düşünüp taşındıktan” sonra, şu yargılara varabilirler: “Komünist Partisinin Japonlara karşı güttüğü Ulusal Birlik Cephesi siyaseti, tutarlı ve içtendir.” Bu yargılamayı yaptıktan sonra, eğer ulusal kurtuluş için bir birlik kurulmasını içtenlikle

istiyorlarsa, bir adım daha atarak şu sonuca ulaşırlar: “Japonlara karşı kurulan bu Ulusal Birlik Cephesi, başarıya ulaşabilir.” Bir şey üzerine insanın bilgi edinme sürecinde kavram, yargı ve çıkarsama, daha önemli bir aşamayı, akla uygun bilgi aşamasını oluşturur. Bilginin gerçek amacı, algılama yoluyla düşünceye ulaşma; nesnel şeylerin iç ilişkilerini, yasalarını, çeşitli süreçlerin iç ilişkilerini yavaş yavaş anlayarak mantıklı bilgiye varmaktır. Mantıklı bilgi ile algılarımızla elde edilen bilgi arasındaki fark, algısal bilginin tek tek olaylarla, şeylerin dış ilişkileriyle ilgilenmesine karşılık, mantıksal bilginin büyük bir adım atarak bütüne varması, şeylerin özünü, iç ilişkilerini kavraması ve bizi çevreleyen alemin iç ilişkilerini açıklamasıdır. Böylece o, çevremizdeki alemin gelişmesini, bütün aşamalar arasındaki iç ilişkileri içinde kavrayabilir.

İşte bu, pratiğe dayanan ve yüzeyden derine doğru inen bilginin gelişme sürecinin diyalektik materyalist teorisi, Marksizmin doğuşundan önce hiç kimse tarafından ortaya atılmamıştır. İlk olarak Marksist materyalizm, bilginin gelişme süreci sorununu doğru olarak çözmüş, bilginin derinleşmesi sürecini hem materyalist, hem de diyalektik olarak göstermiş, algısal bilginin, toplum içindeki insanın karmaşık ve düzenli üretme pratiği ve sınıf savaşımı yoluyla mantıksal bilgi haline gelişini açıklamıştır. Lenin “Maddenin soyutlanması, bir doğa yasasının, bir değer vb. soyutlanması, kısacası bütün bilimsel (doğru, ciddi, saçma olmayan) soyutlamalar, doğayı, daha derinden, daha doğru ve daha tam yansıtır.”⁵ diyor. Marksizm-Leninizm, bilgi sürecinin iki aşamasının ayırt edici niteliklerinin, alt aşamada bilginin algısal biçimde, üst aşamada ise mantıklı biçimde ortaya çıktığını, ama her iki aşamanın da bilginin tek bir sürecine ait olduğunu kabul eder. Algısal ile akla uygun, nitelikçe birbirinden farklıdır, ama birbirinden ayrı değildir. Bunlar, pratiğin temelinde birleşmişlerdir.

Denemelerimiz, algıladığımız şeylerin kolayca anlaşılmadığını, yalnızca, anlaşılan şeylerin daha derinden algılanabildiğini göstermiştir. Algılama, yalnız olgu (phenomen) sorununu çözer; öz sorununu ancak teori çözebilir. Her iki sorunun çözümlenmesi de pratikten en ufak bir ölçüde ayrılmaz. Bir şeyi bilmek isteyen insan, onunla temasa gelmeksizin, onun çevresinde yaşamaksızın, onu uygulamaksızın bu işi başaramaz. Feodal toplumda, kapitalist toplum yasalarını önceden bilmeye, kapitalizm henüz sahneye çıkmadan pratiği de bulunamayacağı için, olanak yoktu. Marksizm, ancak kapitalist toplumun ürünü olabilirdi. Serbest rekabetçi kapitalizm çağında Marx, emperyalizm döneminin bazı özel yasalarını, önceden, somut olarak bilemezdi; çünkü —kapitalizmin son aşaması— emperyalizm henüz ortaya çıkmamıştı ve buna ilişkin pratik yoktu. Bu görevi ancak Lenin ve Stalin üstlenebildi.

Dahi olmaları bir yana, Marx’ın, Engels’in, Lenin’in ve Stalin’in teorilerini kurabilmelerinin ana nedeni, kendilerinin, çağdaş sınıf savaşımına ve bilimsel dene-

melere bizzat katılmalarıdır. Bu denemeler olmaksızın, dehaları ne kadar büyük olsa da, başarıya ulaşamazlardı. “Bilge kişi, kapısından dışarı adımını atmaksızın, güneşin altındaki bütün olup bitenleri bilir” sözü, teknolojinin gelişmediği eski zamanların boş sözüdür. Gerçi bu söz günümüzün gelişmiş teknoloji çağında gerçekleşebilirse de, ilk elden bilgisi olanlar, gene de pratiğe katılanlardır ve ancak bunların pratik ile elde ettiği bilgiler, yazı ya da teknolojik araçlarla, “bilgilere” ulaşabilir ve böylece bilgiler de “güneşin altında olup bitenleri” dolaylı olarak bilebilirler. Eğer insan, belirli bir şeyi ya da belirli bir sınıftan olan şeyleri bilmek isterse, gerçeği, o şeyi ya da o çeşit şeyleri değiştirmek için savaşıma girerse, o şeyin ya da o çeşit şeylerin olgularıyla temasa gelebilir ve ancak, gerçeği değiştirmek için katıldığı bu savaş sırasında, o şeyin ya da o çeşit şeylerin özüne varabilir ve onları anlayabilir. Herkesin fiilen yürüdüğü, ama bazılarının bile bile tahrif ederek, tersini iddia ettikleri bilgi yolu budur. Dünyanın en gülünç insanları, kulaktan dolma bazı ham bilgilerle kendisini “allâme-i cihan” sanan, “çokbilmiş”lerdir. Bu, bu insanların boylarının ölçüsünü pekiyi bilmediklerini gösterir. Bilgi sorunu bilimsel bir sorundur, bu konuda ne içtensizliğe, ne de böbürlenmeye yer vardır. Asıl gerekli olan, tersine, içtenlik ve alçakgönüllülüktür. Bilgi edinmek isteyen, dünyayı, yani gerçeği değiştirme pratiğine bizzat katılmalıdır. Armudun tadını bilmek isteyen, armudu yiyerek, değiştirmek zorundadır. Atomun yapısını ve özelliklerini bilmek isteyen, atomun durumunu değiştirmek için, fizik ve kimya deneyleri yapması gerekir. Devrimin teorisini, yöntemlerini bilmek isteyen, devrime katılmak zorundadır. Bütün gerçek bilgi, doğrudan denemelerden doğar. Ama insan, her şeyi doğrudan doğruya deneyemez. Gerçekten de, bilgilerimizin çoğunu, dolaylı denemelerden elde ederiz. Eski çağlar ya da yabancı ülkeler üzerine olan bilgiler gibi. O çağda yaşayanlara ya da yabancılara, bu bilgi, doğrudan doğruya temastan gelmiştir. Eğer bunların doğrudan doğruya denemeleri, Lenin’in söylediği “bilimsel soyutlama” koşullarına uygunsa ve nesnel şeyleri bilimsel olarak yansıtıyorsa, bunlara güvenilebilir, yoksa güvenilemez. Demek ki, insan bilgisi, doğrudan doğruya ve dolaylı denemelerden oluşuyor. Ve benim için dolaylı olan, başkaları için dolaysız deneme olabiliyor.

Sonuç olarak, bilgiyi bütünü ile ele alırsak, ne çeşit bilgi olursa olsun, doğrudan denemeden ayrılamaz. Bütün bilginin kaynağı, kendisini çevreleyen nesnel dünyayı, insanın, duyu organları ile algılamasında yatar. Bu gibi algıları yadsıyan insan, doğrudan doğruya denemeyi, gerçeği değiştirmeye katılmayı yadsımaktadır ve o insan, materyalist değildir. İşte bu nedenle, “çokbilmiş” atasözü, “kaplan inine girmeden, kaplan yavrusu tutulmaz” der. Bu söz, insanın pratiği için olduğu kadar, bilgi teorisi için de doğrudur. Pratikten ayrı bilgi olamaz.

Gerçeği değiştirme pratiğinden doğan diyalektik ma-

teryalist bilgi sürecini ve bilginin yavaş yavaş derinleşmesi sürecini aydınlatmak için, birkaç somut örnek verebiliriz. Kapitalist toplum üzerine, kendi pratiğinin ilk döneminde —makinelere parçalama ve ani kavgalar döneminde— bilgi edinen proleterler, henüz algılama aşamasında idiler ve yalnızca kapitalizmin çeşitli olgularını, ayrı ayrı yönlerini ve dış ilişkilerini bilebiliyorlardı. Bu sırada proletarya, “kendiliğinde bir sınıf” idi. Bu sınıf, pratiğinin ikinci dönemine —bilinçli, örgütlü, ekonomik ve siyasal savaşım dönemine— ulaştı, uzun süreli savaşımarda kazandığı denemelere ve pratiğe dayanarak, Marx ve Engels’in bu denemeleri bilimsel yöneme göre derleyip toparlamaları, özetlemeleri olan Marksist teori içinde eğitilmeleri yoluyla, kapitalist toplumun aslını, toplum sınıfları arasındaki sömürü ilişkilerini ve kendi tarihsel görevini anlamaya başladı ve böylece “kendisi için bir sınıf” haline geldi.

Çin halkının emperyalizm üzerine olan bilgisi için de aynı şeyleri söyleyebiliriz. İlk aşama, Taiping hareketi,⁶ Yi Ho Tuan hareketi⁷ gibi, yabancılara karşı, iyiyi kötünden ayırt etmeksizin girişilmiş hareketlerde görülen, algısal bilgi aşamasıdır. Ancak ikinci dönemde, Çin halkı akla uygun bilgiye ulaştı. Bu aşamaya, Çin halkı, emperyalizmin iç ve dış çelişkilerini gördüğü, Çin’deki geniş halk kitlelerini emperyalizm ve onunla el ele veren kompradorlar ve feodal sınıflar tarafından nasıl ezildiğini ve sömürüldüğünü anladığı anda ulaştı. Bu bilgi aşaması, aşağı yukarı 4 Mayıs 1919 hareketi⁸ sırasında başlar. Şimdi bir de savaşa göz atalım. Savaşı, savaş üzerine denemesi az olanlar yönetirse, ilk aşamada, (bizim son on yıldır verdiğimiz Tarımsal Devrim Savaşı gibi) özel bir savaşın yönetimi için gerekli yasaları anlamayacaklardır. İlk aşamada epeyce bir savaş denemesinden geçecekler ve birçok yenilgilere uğrayacaklardır. Ama bu gibi görgü ve deneyimlerden (kazanılan savaşlardan ve özellikle yitirilen savaşlardan elde ettikleri görgü ve deneyimlerden) sonra bütün savaşın gizli düğüm noktalarını, o özel savaşın yasalarını, strateji ve taktiklerini anlayabilecekler ve bunun sonucu olarak, bir savaş güvenle yönetebileceklerdir. Böyle bir anda yeterli deneyimi olmayan biri komutayı alırsa, birçok yenilgiye uğramadan (deneyim kazanmadan) savaşın doğru yasalarını anlayamayacaktır.

Bu görevi kabul etmeye cesareti olmayan bir yoldaşın “kendime güvenmiyorum” dediğini sık sık duyarız. Niçin güveni yoktur? Çünkü işin niteliği ve koşulları üzerine sistemli bir anlayışı yoktur; ya da, bu çeşit işle teması ya pek az olmuştur, ya hiç olmamıştır. Yani o işi yöneten yasaları bilmemektedir. İşin niteliği ve koşullarını inceden inceye tahlil edince, kendisine daha fazla güvenecek ve görevi gönüllü olarak alacaktır. Bu işi bir zaman yaptıktan sonra da bazı deneyimler kazanacak ve hele bir de olaylara geniş bir görüşle bakar, sonuçları öznel, tek yanlı ve üstünkörü görmezse, işini nasıl yürütmesi gerektiği konusunda sonuçlar çıkartacak, kendine güveni

sağlamlaştacaktır. Buna karşılık, sorunlara, öznel, tek yanlı, üstünkörü bakanlar tökezleyecekler, sırası gelince de koşulları incelemeyen, her şeyi bütünü ile (tarihini ve o günkü durumunu bütünü ile) göz önüne almadan, şeylerin özü ile (nitelikleri, bir şey ile öteki arasındaki iç ilişkileri ile) temasa gelmeden, kendini beğenmiş bir tavırla emirler, buyruklar vereceklerdir.

Yani, bilgi sürecinin ilk adımı, dış dünyanın şeyleri ile temasa gelmektir ve bu, algılama aşamasıdır. İkinci adım, yeniden düzenleme ya da kurma (inşa) yaparak algı verilerinin sentezine ulaşmaktır. Bu ise, kavram kurma, yargılama ve çıkarsama aşamasıdır. Algılarla elde edilen veriler zenginse (bölük pörçük değilse) ve gerçekle uygunluk halindeyse (hayali değilse), ancak o zaman bu gibi verilere dayanarak geçerli kavramlar ve teoriler kurabiliriz.

Burada, iki önemli nokta belirtilmelidir. İlki, daha önce söylediğimiz, ama burada yinelenmesinde yarar bulunan, akla uygun bilginin algısal bilgiye bağlılığı noktasıdır. Akla uygun bilginin, algısal bilgiden çıkarılmasına gerek olmadığını söyleyen kimse, idealisttir. Felsefe tarihinde yalnızca aklın geçerliğini kabul edip deneyimin geçerliğini kabul etmeyen “akılcı” bir okul vardır. Yalnızca akli güvenilir diye kabul edip algısal deneyimleri güvenilir saymayan bu okulun yanılığı, her şeyi tepe taklak etmesidir. Akla uygun olan şeye, kaynağı algıda olduğu için güvenilir; yoksa o, kaynağı olmayan suya, köksüz ağaca benzerdi ve öznel, içten geldiği gibi ve güvenilemez olurdu. Bilgi sürecindeki sıraya gelince, deneyim önce gelir. Bilgi sürecinde toplumsal pratiğin önemi üzerinde durmamızın nedeni, yalnız toplumsal pratiğin insan bilgisini yükseltebilmesinden ve onu çevreleyen nesnel dünyadan algısal deneyimleri kazanabilmesindendir. Gözlerini kapayan, kulaklarını tıkayan ve kendisini nesnel dünyadan bütünü ile ayıran insanın, söz konusu edilecek bir bilgisi olamaz. Bilgi deneyim ile başlar. İşte bilgi teorisinin materyalizmi budur.

İkinci nokta, bilginin derinleştirilmesi, bilginin algısal aşamasının akla uygun aşamaya kadar geliştirilmesidir. Bu da bilgi teorisinin diyalektikidir.⁹ Bilginin algı alt basamağında durabileceğini, yalnız algısal bilginin güvenilir olup akla uygun bilginin olmadığını söylemek, tarihte “ampiristlerin” düştükleri yanılığı yinelemek olur. Bu teori, algılarla elde edilen bilgilerin, nesnel dünyanın bazı gerçek şeylerini yansıtmakla birlikte (ben, burada, denemeyi, yalnızca iç gözleme dayandıran idealist ampiristlerden söz etmiyorum) bunların bölük pörçük ve üstünkörü olduklarını, şeylerin özünü tam temsil etmeyip, eksik olarak yansıttıklarını anlayamadığı için yanlıştır. Bir şeyi bütünü içinde tam olarak yansıtmak, özünü ve iç yasalarını göstermek için, düşünce yoluyla, bol algı verilerini yeniden biçimlendirme ve kurma işlemine tabi tutarak, kabaları, yanlışları bir yana ayırıp, inceleri, doğruları seçerek, bir noktadan ötekine adım adım ilerleyerek, dıştan içe doğru yürüyerek,

bir kavramlar ve teoriler sistemi kurmak, algısal bilgiden akla uygun bilgiye atlamak gereklidir. Böylece kurulan bilgi daha boş ve güvensiz değildir; tersine bilgi sürecinde pratiğe dayanarak bilimsel olarak kurulan her şey Lenin’in dediği gibi, nesnel gerçekliği daha derinden, daha doğru, daha tam yansıtır. Buna karşılık, bayağı “pratik kimseler” deneyime değer verir, ama teoriyi hor görürler, ve bu yüzden, onların, tam bir nesnel süreç üstüne kapsamlı bir görüşleri olamaz; aydınlık bir yönleri, geniş perspektifleri yoktur, ve onlar, rastgele başarıları ve kısa görüşleri ile kendilerini beğenmişlerdir. Bu gibiler, devrimi yönetmeye kalkışınca, hemen bir çıkmaza sokarlar.

Diyalektik materyalist bilgi teorisine göre, akla uygun bilgi, algısal bilgiye dayanır ve algısal bilgi, akla uygun bilgi olacak biçimde geliştirilebilir — diyalektik materyalist bilgi teorisi budur. Felsefede, akılcılık olsun, ampirizm olsun, bilginin tarihsel ya da diyalektik niteliğini anlamamaktadır. Her iki okul da, doğrunun bir yanını içermekle birlikte (ben, burada, idealist değil, materyalist akılcılığa ve ampiristliğe işaret ediyorum) bilgi teorisinde, her ikisi de, bütün olarak yanlıştır. Bilginin, algısal-dan akla uyguna doğru diyalektik materyalist hareketi, tek bir şeyi ya da tek bir işi bilmek gibi küçük bir bilgi süreci için olduğu kadar, bütün bir toplumu ya da devrimi bilmek gibi büyük bir bilgi süreci için de geçerlidir. Ne var ki, bilginin hareketi burada bitmez. Bilginin diyalektik materyalist hareketinin akla uygun bilgide durduğunu söylemek, bilgi sorununun yarısını kavramak demektir. Üstelik Marksist felsefe yönünden bu yorum, pek de önemli değildir. Marksist felsefe için asıl önemli olan, nesnel dünyanın yasalarının anlaşılması ve böylece dünyayı açıklayabilecek gücün kazanılması değil, nesnel yasalar üzerine elde edilen bilgileri uygulayarak dünyayı fiilen değiştirmektir. Marksist görüş açısından teori önemlidir ve bu önem, Lenin’in şu sözlerinde tam olarak görülür: “Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz.”¹⁰ Ama Marksizm, teorisinin önemini, tamamen ve yalnızca, eyleme kılavuzluk edeceği için belirtir. Elimizdeki doğru bir teori üzerine yalnızca gevezelik eder, evirir çevirir, oyuncak gibi oynar, pratiğe koymazsak, bu teori, ne kadar iyi olursa olsun, önemsizdir. Bilgi, pratik ile başlar. Pratik yoluyla teori düzeyine ulaşır ve ardından gene pratiğe dönmek zorundadır. Bilginin etkin görevi, yalnız algısal bilgiden akla uygun bilgiye sıçramasında görülmez, aynı zamanda —ve bu, daha önemlidir— akla uygun bilgiden devrimci pratiğe sıçramasında görülür. Dünyanın yasalarını kavramamıza yarayan bilginin yönü, dünyanın değiştirilmesi pratiğine doğru çevrilmeli, yani o, tekrar, üretime, sınıf savaşımına, devrimci ulusal savaşa ve elbette bunların yanı sıra, bilimsel deneyimlere uygulanmalıdır. Teoriyi sınama ve geliştirme süreci — bütün bilgi sürecinin devamı budur. Teorinin nesnel gerçeğe uygunluğu sorunu, daha önce belirtildiği gibi, bilginin algısal-dan akla uyguna

doğru hareketi içinde tamamen çözülemediği gibi, bu yolla da büsbütün çözülemez. Bunu tam olarak çözmenin tek yolu, akla uygun bilgiyi toplum içinde pratiğe yeniden yöneltmek, teoriyi pratiğe koymak ve beklenen sonucu verip vermediğini görmektir. Birçok doğa bilim teorisi, bunları ortaya atan bilim adamlarının sözlerine dayanılarak değil, daha sonraki bilimsel uygulamalarda doğrulukları ortaya çıktığı için kabul edilmiştir. Aynı biçimde, Marksizm-Leninizm, yalnızca, Marx, Engels, Lenin ve Stalin onu bilimsel olarak formüle ederken doğru diye kabul ettikleri için değil, daha sonraki devrimci sınıf savaşımı ve devrimci ulusal savaşımındaki pratik uygulamalarla sistemin doğruluğu kesinleştiği için de doğrudur. Diyalektik materyalizm, pratikte, hiç kimse kendisini ondan kurtarmayacağı için, evrensel olarak doğrudur. İnsan bilgisinin tarihi, birçok teorilerin doğruluğunun tam olmadığını, bu eksikliğin pratiğin denemesine tabi tutularak giderildiğini anlatmaktadır. Birçok teorisin yanlışlığı, pratiğin verdiği sonuç ile ortaya çıkarılmıştır. İşte bu nedenle, pratiğe, gerçeğin ölçütü denilmiştir ve “yaşamın ve pratiğin görüş açısı, bilgi teorisinin ilk ve temel görüşü”dür¹¹ sözü bir gerçeğin ifadesidir. Stalin bunu çok güzel belirtmiştir: “Kuşkusuz ki, teori, devrimci pratiğe bağlanmadıkça amaçsız kalır; tıpkı yolu devrimci teori ile aydınlatılmayan pratiğin, karanlıkta, elyordamıyla yürümesi gibi.”¹² Bu noktaya geldiğimiz zaman, bilginin hareketi tamamlanmış olur mu? Yanıtımız hem evet, hem hayırdır. Toplum içinde yaşayan bir kimse, gelişmesinin belirli bir dönemdeki belirli bir nesnel süreci değiştirmek isterse (bu, doğal ya da toplumsal bir süreç olabilir), kafasındaki nesnel süreçler üzerinde durup düşünerek, kendi öznel faaliyetlerini harekete geçirerek, bilgisini algısalardan akla uyguna doğru geliştirir ve hepsi de o nesnel oluşumun yasalarına bütünüyle uygun düşen fikirler, teoriler, planlar ya da programlar ortaya çıkarır. Bunun ardından, bu fikirleri, teorileri, planları ya da programları o aynı nesnel süreçte pratiğe koyar ve eğer önceden beklediği sonuç gerçekleşirse, yani tasarı halindeki fikirleri, teorileri, planları ya da programları eylem haline, iş haline getirebilmişse, kendi bilgi süreci, bu somut süreç bakımından, tam sayılabilir. Örneğin, bir mühendislik planının gerçekleştirilmesi, bilimsel bir varsayımın doğrulanması, alet ya da eşya üretimi, bir ürünün devşirilmesi gibi doğayı değiştirme sürecinde; ya da bir grevin başarıya ulaşması, bir savaşın kazanılması, bir eğitim planının yürütülmesi gibi toplumu değiştirme sürecinde, bütün bunlar, önceden düşünülen amaçların gerçekleştirilmesi demektir. Ama genel olarak söylemek gerekirse, doğayı olsun, toplumu olsun, değiştirme pratiğinde, ilk fikirler, teoriler, planlar ya da programlar, değişikliğe uğramaksızın pek az gerçekleştirilirler. Bunun nedeni, gerçeği değiştirme işine girişen insanın, çoğu zaman sayısız eksiklikler ve sınırlamalar ile karşılaşmasıdır. İnsan yalnızca, bilimsel ve teknolojik koşulların yarattığı

sınırlamalarla değil, bir de, nesnel sürecin her yanının ve özünün tamamen bilinmemiş olması nedeniyle, nesnel oluşumun kendisinin gelişme ve anlaşılma derecesinin de ortaya çıkardığı sınırlamalarla karşılaşır. Bu gibi durumlarda fikirler, teoriler, planlar ya da programlar, uygulama sırasında ortaya çıkan umulmadık koşullar yüzünden kısmen, hatta bazen tamamen değiştirilir. Öyle zamanlar olur ki, ilk fikirler, teoriler, planlar ya da programlar gerçeğe kısmen veya tamamen uymaz ya da kısmen veya tamamen yanlıştır. Çoğu durumda yanlış bilgi düzeltilinceye, nesnel sürecin yasalarına uygun düşünceye kadar, yani böylece öznel şeyler nesnel şeylere dönüştürülünceye ve pratikten beklenen sonuçlar alınmaya kadar, başarısızlıkların yinelenmesi gerekir. Ama gene de, bu noktada, belirli bir gelişme aşamasındaki belirli bir nesnel süreç, hakkındaki insan bilgisi tamamlanmış kabul edilir.

Bununla birlikte, sürecin ilerlemesi yönünden, insan bilgisinin hareketi tamamlanmamıştır. Doğada olsun, toplumda olsun, her süreç, kendi iç çelişkileri ve savaşımaları yoluyla ilerler ve gelişir insan bilgisinin hareketi de, aynı biçimde, ilerlemek ve gelişmek durumundadır. Toplumsal bir harekette gerçek bir devrimci lider, yalnızca, gördüğümüz gibi, hatalı bulduğu fikirleri, teorileri, planları ya da programları düzeltmekle kalmaz; bir nesnel sürecin, bir aşamadan ötekine ilerlediğini fark eder etmez, hem kendi fikirlerini, hem devrimci yoldaşlarının fikirlerini buna göre geliştirir ve düzeltir; yani değişen yeni durumlara uygun, yeni devrimci görevler ve çalışma programları önerir. Bir devrim döneminde durum hızla değişir, eğer devrimcilerin bilgileri aynı hızla değişmezse, bu liderler, devrimi zafere ulaştıramaz.

Gene de fikirlerin gerçeğin gerisinde kaldığı sık sık görülür. Bunun nedeni, insan bilgisinin pek çok toplumsal koşullarda sınırlı olmasıdır. Değişen nesnel durumlara uygun olarak fikirleri gelişmeyen ve bu yüzden kendilerini sağ oportünizme kaptıran sekter devrimcilere karşı çıkmaktayız. Bunlar, çelişkilerin savaşımının, nesnel sürecin önceden ileri gittiğini; bilgilerinin eski aşamada kaldığını fark etmemektedirler. Bu, bütün sekterlerin özelliğidir. Bunlar, toplumsal pratikten kopmuş fikirleriyle, topluma yön vermeye hizmet edemezler, ancak toplumun hızla geliştiğinden yakını ve onu geri çekmeye ya da ters yöne götürmeye çalışırlar.

Biz, aynı zamanda, lafebesi “sol”a da karşıyız. Bunların fikirleri, nesnel sürecin belli bir gelişme aşamasının önündedir. Bunların bazıları, kurdukları düşlere gerçek diye bakarlar. Diğerleri ise, ancak gelecekte gerçekleştirilebilecek bir fikri, hemen gerçekleştirme çabasına düşerek, o anda çoğunluğun katıldığı pratikten, o günün gereklerinden ayrı düşerler ve serüvenci eylemleriyle açığa çıkarlar.

İdealizm ve mekanik materyalizm, oportünizm ve serüvencilik, hepsi de, öznel ile nesnel arasındaki kopuklukla ve bilginin pratikten ayrılmasıyla ayırt edilir. Doğ-

runun ölçütü olarak bilimsel toplumsal pratik üzerinde önemle duran Marksist bilgi teorisi, bu yanlış ideolojilere tamamen karşıdır. Marksistler, evrenin mutlak ve genel gelişme sürecinde her tikel sürecin gelişmesini bağıntılı olarak kabul eder. Böyle olunca, mutlak doğrunun büyük akışında, gelişmenin her aşamasındaki tikel bir süreç üzerine olan insan bilgisi, yalnızca bağıntılı (görelî) olarak doğrudur. Sayısız bağıntılı doğruların toplamı mutlak doğrudur.¹³ Bir nesnel sürecin gelişmesi, çelişkiler ve çatışmalarla doludur. İnsan bilgisinin hareketinin gelişmesi de öyledir. Nesnel dünyanın bütün diyalektik hareketleri eninde sonunda, insan bilgisinde yansımaktır. Toplumsal pratikte meydana gelme, gelişme ve yok olup gitme sonsuz olduğuna göre, insan bilgisinde de meydana gelme, gelişme ve yok olup gitme sonsuzdur. Belli fikirler, teoriler, planlar ya da programlara dayanarak, nesnel gerçeği değiştirmeye yönelmiş pratik, her sefer daha fazla geliştiğine göre, insanın nesnel gerçek üzerine olan bilgisi de her sefer daha fazla derinleşecektir. Ne nesnel dünyadaki değişme süreci sona erer, ne de insanın pratik yoluyla kazandığı doğru bilgi. Marksizm-Leninizm hiç bir zaman, bütün doğrular üzerine olan bilgiyi özet halinde vermemiştir. O, yalnızca, pratik yoluyla doğru bilgiye çıkan yolları açmıştır. Vardığımız sonuç, öznel ve nesnelin, teori ve pratiğin, bilme ve yapmanın somut tarihsel birliğidir ve biz, “sağ” ya da “sol” olsun, somut tarihten ayrılan bütün yanlış ideolojilere karşıyız.

Bugünkü aşamaya ulaşmış toplumda doğru bir anlayışa ulaşma ve dünyayı değiştirme sorumluluğu, tarihsel bir gerek olarak, proletaryanın ve onun partisinin omuzlarına yüklenmiştir. Bilimsel bilgiye dayanarak bu dünyayı değiştirme süreci, dünyada ve Çin’de tarihsel bir döneme erişmiştir. İnsanlık tarihi böyle bir döneme daha önce hiç tanık olmamıştır. Dünyada ve Çin’de karanlıklar tamamen dağıtılmış ve dünyanın görmediği bir aydınlık doğmuştur. Proletaryanın ve devrimci halkın dünyayı değiştirme savaşımı, şu görevlerin yerine getirilmesinden ibarettir: nesnel dünyayı ve aynı zamanda kendi öznel dünyalarını değiştirmek; hem bilgi yetilerini, hem nesnel ve öznel dünyaları arasındaki ilişkileri değiştirmek. Böyle bir değiştirme işi, yeryüzünün bir kısmında, Sovyetler Birliği’nde bugün yapılmış bulunmaktadır. Orada, halk, bu değiştirme sürecini ilerletmektedir Çin halkı ile dünyanın geri kalan kısmı, böyle bir süreçten ya geçmektedirler ya da yakında geçeceklerdir. Ve değiştirilecek olan nesnel dünya, değişikliğin bütün düşmanlarını da içermektedir. Gönüllü, bilinçli olarak bu işleme katılma aşamasına ulaşmadan önce, bunların, bir zorlama aşamasından geçmeleri gerekmektedir. Bütün insanlık, kendisini bilinçli ve gönüllü olarak yeni bir kalıba döktüğü ve dünyayı değiştirdiği an, Dünya Komünizmi çağına ulaşılacaktır.

Pratik yoluyla doğruyu bulmak ve pratik yoluyla doğruyu tanıtlamak ve geliştirmek. Algısal bilgiden başla-

yarak, onu fiilen akla uygun bilgi haline getirmek ve sonra akla uygun bilgiden başlayarak öznel ve nesnel dünyayı yeni bir kalıba dökmek için devrimci pratiğe geçmek, pratik, bilgi, daha fazla pratik, daha fazla bilgi ve bu örneğin sonsuza kadar yinelenmesi ve her devirde pratik ve bilginin kapsamını daha yüksek bir düzeye ulaştırmak. Diyalektik materyalist bilgi teorisi ve bilmenin ve yapmanın diyalektik materyalist birliği teorisi, işte budur.

Dipnotlar

¹ Çin Komünist Partisinde, Çin devriminden kazanılan deneyim ve görgüyü umursamayan, “Marksizmin bir dogma olmayıp, eylem için bir kılavuz” olduğu gerçeğini yadsıyan dogmacı yoldaşlar vardı. Bunlar, uzun süre, halkı, Marksist yapıtların özünden kopartılıp ayrılmış sözler ve tümcelerle şaşkına çevirmişlerdir. Bir de görgücüler (ampiristler) grubu vardı. Kırık dökük deneyimlerine sıkı sıkıya sarılmış olan bu grup da, uzun süre, ne devrimci pratik için gerekli teorinin önemini kavramışlar, ne de devrimci durumu bütünüyle görebilmişlerdir; körü körüne çırpınıp durmuşlardır. 1931-1934 Çin devrimi, başta Marksist kılığına bürünmüş dogmacılar olmak üzere, bu iki grup yoldaşın yanlış fikirleri yüzünden epey zarar görmüştür. Bunlar, birçok yoldaş yanlış yollara saptırmışlardır. Bu yazı, dogmacılık başta olmak üzere, dogmacılık ve görgücülük (ampirizm) gibi parti içi öznel (sübjektif) yanlışları, Marksist bilgi teorisi açısından gözler önüne sermek için yazılmıştır. Pratiği küçümseyen dogmacı öznellik üzerinde özellikle durulduğu için, yazıya “Pratik Üzerine” başlığı konulmuştur. Bu denemedeki fikirleri, Mao Zedung, Yen’an’daki Anti-Japon Askeri ve Siyasal Kolejinde yaptığı bir konuşmada ortaya atmıştır.

² Hegel’in Mantık Bilimi, Kitap III, Bölüm 3’te, Lenin’in “İdea” üzerine notlarından. Bkz: V. İ. Lenin, “Hegel’in Mantık Bilimi”nin Taslağı” (Eylül-Aralık 1914), Collected Works, Moscow 1958, vol. XXXVII, s. 205.

³ Karl Marx, “Feuerbach Üzerine Tezler”, Friedrich Engels, Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 69-72 ve V. İ. Lenin, Materyalizm ve Ampiryokritisizm, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 145-152’ye bakınız.

⁴ 14. yüzyılın sonunda yaşamış olan Lo Kuançung’un yazdığı tanınmış bir tarihsel öykü.

⁵ Hegel’in Mantık Bilimi, Kitap III, Bölüm 3’te, Lenin’in “Öznel Mantık ya da Tasım Öğretisi” notlarından. Bkz: V. İ. Lenin, “Hegel’in Mantık Bilim’in Taslağı”, Collected Works, Moscow 1958, vol. XXXVII, s. 161.

⁶ Taiping Hareketi, 19. yüzyılın ortasında Çing hanedanının feodal yönetimine ve halkı ezmesine karşı girişilen devrimci bir köylü savaşıdır. Ocak 1851’de birkaç halk lideri bir araya gelerek, Kvangsi eyaletinin bir köyünde isyan bayrağını açtılar ve Taiping hükümdarlığının kurulduğunu ilân ettiler. Kuzeye doğru harekete geçen köylü ordusu, 1852’de, Hunan ve Hupeh’i ele geçirdi ve yürüyüşüne devam ederek 1853’te Nankin’i işgal etti. Ne var ki, Taiping ordusu, işgal ettiği bölgelerde, kararlı bir yönetim kurmayı ihmal ediyordu. Nankin’i başkent yapan köylü ordusu liderleri, ayrıca birçok siyasal ve askeri yanlışları düştüler ve bu yüzden de, İngiliz, Amerikan ve Fransız işgal kuvvetleri ile işbirliği yapan Çing hükümetinin saldırısına dayanamayarak, 1864’te yenildiler.

⁷ Yi Ho Tuan hareketi, 1900 yılında, Kuzey Çin’de meydana gelen anti-emperyalist silahlı bir savaşıdır. Büyük köylü kitleleri ile za-

naatçılar ve halk bu harekete katıldı. Bazı tarikatlar bir araya gelerek geniş bir gizli örgüt kurdular ve sekiz emperyalist devletin (Amerika, İngiltere, Japonya, Almanya, Rusya, Fransa, İtalya ve Avusturya) kuvvetlerine karşı kahramanca bir savaşım verdiler. Hareket, bir araya gelen emperyalist güçlerin Tiensin ve Nankin'i işgal etmelerinden sonra görülmemiş bir vahşet ve kırımla bastırıldı.

⁸ 4 Mayıs 1919 hareketi, emperyalizme ve feodalizme karşı girişilmiş devrimci bir harekettir. Birinci Dünya Savaşının galip devletleri, Fransa, İngiltere, Amerika, Japonya, İtalya ve öteki emperyalist ülkeler, ganimeti paylaşmak için Paris'te toplandılar ve bu arada Şantung eyaletini, Japonlara peşkeş çektiler. Buna karşı ilk tepki Pekin'deki öğrencilerden geldi ve 4 Mayıs'ta büyük yürüyüşler ve gösteriler düzenlediler. Savaşta keselerini doldurmuş olan kuzeydeki Çin askeri hükümeti, hareketi bastırmak için 30'dan fazla öğrenciyi tutukladı. Buna karşılık Pekinli öğrenciler boykota gittiler ve bu boykot başka kentlerdeki öğrencilere de yayıldı. 3 Haziranda, hükümet, bu sefer binlerce öğrenciyi tutukladı ise de bu, ülkedeki öfkeyi büsbütün kamçıladi. Şanghay işçileri grev yaptılar ve birçok kentlerde dükkânlar kapandı. Böylece bir aydın hareketi olarak başlayan ayaklanma, proletaryayı, küçük burjuvaziyi ve burjuvaziyi içine alan geniş bir hareket halini aldı.

⁹ Hegel'in Mantık Bilimi, Kitap III, Bölüm 3'te, "İdea" üzerine notlarında, Lenin, "Anlamak için, ampirik olarak anlamaya girişmek, incelemek ve ampirizmden evrensele ulaşmak gereklidir." diyor. Bkz: V. İ. Lenin, "Hegel'in Mantık Bilimi'nin Taslağı", Collected Works, Moscow 1953, vol XXXIII, s. 197.

¹⁰ V. İ. Lenin, Ne Yapmalı?, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 34.

¹¹ V. İ. Lenin, Materyalizm ve Ampiryokritisizm, s. 151.

¹² J. Stalin, Leninizmin İlkeleri, Sol Yayınları, Ankara 1978, s. 25.

¹³ V. İ. Lenin, Materyalizm ve Ampiryokritisizm, s. 139-145.

DOGRU FİKİRLER NEREDEN GELİR?

Mao Zedung – Teori ve Pratik

Evet, doğru fikirler nereden gelir? Bunlar gökten mi inerler? Hayır. Bunlar zihinde doğuştan mı vardır? Hayır. Bunlar toplumsal pratikten gelir ve yalnız ondan gelir. Bunlar, üç çeşit toplumsal pratikten gelirler: üretim için savaşım, sınıf savaşımı ve bilimsel deneme. İnsanın düşüncesini, toplumsal varlığı belirler. İleri sınıfa özgü doğru fikirler, bir kez kitleler tarafından kavrandı mı, toplumu ve dünyayı değiştiren maddi bir güç halini alırlar. Toplumsal pratiğinde insan, çeşitli savaşımına girişir ve hem başarılarından, hem de başarısızlıklarından zengin deneyimler kazanır. Nesnel dış dünyanın sayısız görüngeleri, insanın beyinde, beş duyu organı yoluyla yansır. Bu organlar, görme, koklama, işitme, tatma ve dokunma organlarıdır. Bilgi, önce algısaldır, yani fikirlere sıçrama, yeter derecede algısal bilginin birikmesiyle olur. Bu, bilme sürecinde bir başlangıçtır. Nesnel maddeden öznel bilince, varlık halinden fikirlere giden bu aşama, bilme sürecinin bütünü içinde ilk aşamadır. İnsan bilincinin ya da fikirlerinin (teoriler, siyasetler, planlar, önlemler gibi) nesnel dış dünyanın yasalarını doğru bir biçimde yansıtır yansıtmadığı, bunların doğru olup olmadığının ayırt edilmesinin mümkün olmadığı, bu aşamada, henüz kesinlikle söylenemez. Bundan sonra, bilme sürecinde bilinçten maddeye, fikirlerden varlığa doğru dönüş yapan ikinci aşama gelir. Bu ikinci aşama, ilk aşamada kazanılan bilginin, teorilerin, siyasetlerin, planların ya da önlemlerin, umulan sonucu verip vermediğini saptamak için toplumsal pratiğe uygulanması aşamasıdır. Genel bir deyişle, umulan sonucu verenler, yani başarıya ulaşanlar doğru, ulaşamayanlar yanlıştır. Bu, özellikle doğayla savaşımında geçerlidir. Toplumsal savaşımında ileri sınıfı temsil eden güçler bazen yenilgiye uğrarlar. Bunun nedeni, fikirlerinin yanlışlığı değil, savaşım katılan güçler dengesinde, bunların o gün için gerici güçler

kadar güçlü olmamasıdır. Onun için bunlar, gerici olarak yenilgiye uğrarlar, ama eninde sonunda zafer onlarındır. İnsanın bilgisi, deneyim ve pratik yoluyla bir sıçrama daha yapar. Bu sıçrama öncekinden daha önemlidir. Çünkü ilk sıçramanın doğruluğunu ya da yanlışlığını ancak bu sıçrama ortaya koyar. Nesnel dış dünyayı yansıtırma döneminde formüle edilen fikirlerin, teorilerin, siyasetlerin, planların ve önlemlerin doğruluğu ya da yanlışlığı şimdi belli olur. Doğruyu aramanın başka yolu yoktur. Ayrıca, dünyayı bilmenin tek amacı, onu değiştirmektir. Çoğu zaman doğru bir fikre, maddeden bilince, sonra tekrar maddeye; yani pratikten bilgiye, sonra tekrar pratiğe giden sürecin birçok kez yinelenmesiyle ulaşılır. Marksist bilgi teorisi, diyalektik materyalist bilgi teorisi budur.

Yoldaşlarımız arasında bu bilgi teorisini hala anlamayanlar var. Bunlara, fikirlerinin, düşüncelerinin, siyasetlerinin, yöntemlerinin, planlarının, vardıkları sonuçların, süslü konuşma ve yazılarının kaynağının ne olduğu sorulunca, soruyu garip karşılıyorlar ve karşılık veremiyorlar. Ayrıca bunlar, maddenin bilince, bilincin maddeye dönüşebileceğini de anlayamıyorlar; oysa bu sıçramalar günlük yaşamda durmadan yinelenmektedir. Bu nedenle, yoldaşlarımızın, diyalektik materyalist bilgi teorisiyle yetiştirilmeleri gerekiyor. Böylece, düşüncelerine, doğru bir yön verebilir, araştırma, inceleme ve deneyimlerini özetlemede ilerler, güçlükleri yener, daha az hata yapar, işlerini daha iyi görürler ve Çin'in büyük ve güçlü bir ülke olması ve uluslararası görevlerini yerine getirmede, dünyadaki ezilen ve sömürülen geniş halk kitlelerine yardım etmesi için daha çetin bir savaşıma girişirler.

MATERYALİST TARİH ANLAYIŞININ ÖNCÜLLERİ

K. Marx & F. Engels – Alman İdeolojisi

Bizim hareket noktamızı oluşturan öncüller, keyfi temeller, dogmalar değildir; bunlar, onlara ilişkin soyutlamaların ancak imgelemde yapılabileceği gerçek öncüllerdir. Bunlar gerçek bireylerdir, bu bireylerin eylemleri ve —hem hazır buldukları hem de kendi eylemleriyle yaratıkları— maddi yaşam koşullarıdır. Bu öncüller, demek ki, ancak ampirik olarak oluşturulabilirler.

Tüm insan tarihinin ilk öncülü, doğal olarak, canlı insan bireylerinin varlığıdır.¹ Şu halde saptanması gereken ilk olgu, bu bireylerin fiziksel örgütlenişleri ve bu örgütlenmenin sonucu olarak ortaya çıkan, doğanın geri kalan bölümüyle olan ilişkilerdir. Burada, doğaldır ki, ne bizzat insanın fiziki yapısını, ne de insanların tamamen hazır buldukları doğal koşulları, jeolojik, orografik, hidrografik, iklimatik ve öteki koşulları derinliğine inceleyemeyiz.² Her tarih yazımı, bu doğal temellerden ve tarih boyunca insan eyleminin bu temellerde meydana getirdiği değişikliklerden hareket etmek zorundadır.

İnsanlar, hayvanlardan, bilinçle, dinle, ya da herhangi bir başka şeyle ayırt edilebilir. İnsanlar kendi geçim araçlarını üretmeye başlar başlamaz, kendilerini hayvanlardan ayırt etmeye başlıyorlar, bu, onların kendi fiziksel örgütlenişlerinin sonucu olan bir ileri adımdır. İnsanlar, kendi geçim araçlarını üretirken, dolaylı olarak, kendi maddi yaşamlarını da üretirler.

İnsanların kendi geçim araçlarını üretim tarzları, her şeyden, önce doğada hazır buldukları ile yeniden üretmeleri gereken geçim araçlarının doğasına bağlıdır. Bu üretim tarzı, basitçe bireylerin fiziki varlıklarının yeniden üretimi olarak ele alınmamalıdır. Bu üretim tarzı, daha çok, bu bireylerin belirli bir faaliyet tarzını, onların yaşamlarını ortaya koyan belirli bir biçimi, belirli bir yaşam tarzını temsil eder. Bireylerin yaşamlarını ortaya koyuş biçimi,

onların ne olduklarını çok kesin olarak yansıtır. Şu halde, onların ne oldukları, üretimleriyle, ne ürettikleriyle olduğu kadar, nasıl ürettikleriyle de örtüşür. Demek ki, bireylerin ne oldukları, üretimlerinin maddi koşullarına bağlıdır.

Bu üretim, ancak nüfusun çoğalmasıyla ortaya çıkar. Bu da, o bireylerin kendi aralarındaki karşılıklı ilişkileri (Verkehr)³ peşinen varsayar. Bu ilişkilerin biçimi de yine üretim tarafından belirlenir.

Dipnotlar

¹ Bu bireylerin ilk tarihsel eylemi, insanları hayvanlardan ayıran ilk eylem, insanların düşünceleri değildir, kendi geçim araçlarını üretmeye başlamalarıdır.

² İnsanın yalnızca ilk, kendiliğinden örgütleniş, özellikle ırksal farklılıklar değil, insanın günümüze kadar gösterdiği ya da göstermediği gelişmenin tümü de bu koşullara bağlıdır.

³ Alman İdeolojisi’nde “Verkehr” sözcüğü, bireylerin, toplumsal, grupların ve bir bütün olarak ülkelerin maddi ve manevi ilişkilerini de kapsayacak biçimde çok geniş bir anlamda kullanılmaktadır. Marx ve Engels, maddi ilişkinin, ve hepsinden önemlisi, insanların üretim sürecinde birbirleriyle olan ilişkilerinin, bütün öteki ilişki biçimlerinin temeli olduğunu gösteriyorlar. Alman İdeolojisi’nde karşılaştığımız “Verkehrsform” (karşılıklı ilişki biçimi), “Verkehrsweise” (karşılıklı ilişki tarzı), “Verkehrsverhältnisse” (karşılıklı ilişki koşulları) terimleri, Marx ve Engels tarafından “üretim ilişkileri” kavramını ifade etmek için kullanılmışlardır ki bu kavram, onların kafasında o dönemde yeni yeni biçimlenmekteydi.

MATERYALİST TARİH ANLAYIŞININ SONUÇLARI: TARİHSEL SÜRECİN SÜREKLİLİĞİ, TARİHİN DÜNYA TARİHİNE DÖNÜŞMESİ, BİR KOMÜNİST DEVİRİM ZORUNLULUĞU

K. Marx & F. Engels – Alman İdeolojisi

Tarih her biri kendinden önce gelen kuşaklar tarafından kendisine aktarılmış olan malzemeleri, sermayeleri, üretici güçleri kullanan farklı kuşakların ardı ardına gelişinden başka bir şey değildir; bu bakımdan her kuşak demek ki, bir yandan geleneksel faaliyeti tümüyle değişmiş olan koşullar içinde sürdürür ve öte yandan, tümüyle değişik bir faaliyetle eski koşulları değiştirir; bu, kurgu yoluyla öyle çarpıtılabilir ki, daha sonraki tarih daha önceki tarihin amacı haline getirilir. Örneğin Amerika'nın keşfine, Fransız devriminin patlamasına yardım etme amacı atfedilir; dolayısıyla böylece tarih kendine özgü amaçlar edinir ve “diğer kişiler gibi bir kişi” (yani “Öz-bilinç, Eleştiri, Bir tek”, vb.) haline gelir, oysa geçmiş tarihin, “Belirleme”, “Amaç”, “Tohum”, “Fikir” gibi terimlerle belirtilmesi daha önceki tarihin bir soyutlamasından daha önceki tarihin yakın tarih üzerinde meydana getirdiği aktif etkinin soyutlamasından başka bir şey değildir.¹

Bu gelişmenin seyri içinde birbirleri üzerine etki yapan ayrı ayrı alanlar genişledikçe, gelişmiş üretim tarzıyla, karşılıklı ilişkiyle ve bunların doğal sonucu olarak uluslar arasındaki işbölümüyle çeşitli ulusların başlangıçtaki kendi içlerine kapalılıkları yıkıldıkça, tarih de, gittikçe dünya tarihi haline dönüşür; öyle ki, sözgelimi, İngiltere’de, Hindistan’daki ve Çin’deki binlerce emekçinin ekmeğini elinden alan ve bu imparatorlukların bütün yaşayış biçimini altüst eden bir makine icat edilirse, bu icat, dünya ölçüsünde tarihsel bir olgu olur. Aynı şekilde şeker ve kahve, 19. yüzyılda, dünya ölçüsündeki tarih bakımından önemlerini tanıtlamışlardır, şöyle ki Napoléon’un Kıta Sistemi² sonucu, bu ürünlerin bulunmayışı Almanların Napoléon’a karşı ayaklanmasına neden oldu³ ve böylece 1813’ün şanlı kurtuluş savaşlarının somut temeli haline geldi. Bundan da, sonuç olarak, anlaşılıyor ki, tarihin dün-

ya tarihi haline dönüşmesi, diyelim, “öz-bilinç”in, dünya tininin ya da herhangi başka bir metafizik hayaletin basit ve soyut işi değil, ampirik olarak kanıtlanabilir, tamamıyla maddi bir olgu, her bireyin yiyerek, içerek ve giyinerek tanıtını sağladığı bir olgudur.⁴

Günümüze kadarki tarihte tek tek bireylerin faaliyetlerinin dünya ölçüsünde bir faaliyet halinde genişlemesiyle, bireylerin gittikçe kendilerine yabancı bir gücün, (dünya tını, vb. denen şeyin oynadığı pis bir oyun olarak kavradıkları baskının), gittikçe kocamanlaşan ve son keredede kendini dünya pazarı olarak açığa vuran bir gücün kölesi haline gelmeleri de tamamen ampirik bir olgudur. Ama, Alman teorikçileri için o kadar gizemli olan bu gücün mevcut toplumsal durumun devrilmesiyle, komünist devrimle (bundan, daha sonra söz edeceğiz), ve bu güçle özdeş olan özel mülkiyetin kaldırılmasıyla ortadan kalkacağı da aynı derecede ampirik olarak temellendirilmiştir; o zaman her bireyin ayrı ayrı kurtuluşu da tam olarak tarihin tümüyle dünya tarihi haline dönüşmesi ölçüsünde gerçekleşecektir.⁵ Buraya kadar söylediklerimizden, bireyin gerçek zihinsel zenginliğinin, tamamen, bireyin gerçek ilişkilerinin zenginliğine bağlı olduğu açıktır. İşte yalnız bu yollardır ki, tek tek her birey, kendi çeşitli ulusal ve yöresel sınırlarından kurtulacak, bütün dünyanın üretimiyle (zihinsel üretimi de dâhil olmak üzere) pratik ilişkiler içine girecek ve (insanların yarattıkları) her alandaki bütün dünya üretiminden yararlanma yeteneği edinecek duruma gelecektir. Çok yönlü bağımlılık, bireylerin dünya çapındaki tarihsel elbirliğinin bu ilk doğal biçimi bu komünist devrimle, insanların birbirleri üzerindeki karşılıklı etkilerinden doğan şimdiye kadar insanlara sanki onlara tümüyle yabancı güçlermiş gibi kabul ettirilen ve hükmeden bu güçler üzerinde denetim ve bilinçli egemenlik haline

dönüşecektir. Bu buluş tarzı da, yine, kurgul ve idealist bir tarzda, yani “Cinsin kendi kendine üremesi” (“özne olarak toplum”) gibi, hayali bir biçimde anlaşılabilir ve böylelikle birbirleriyle ilişki halinde bulunan bireyler ardışıklığı, bu kendi kendini üretme mucizesini gerçekleştiren bir tek birey olarak anlaşılabilir. Burada görülüyor ki, bireyler, elbette ki maddeten ve manen, birbirlerini yaratırlar, ama ne Aziz Bruno’nunki gibi⁶ anlamsızlıkla, ne de “Bir tek” anlamında, “yaratılmış” insan anlamında kendilerini yaratmazlar.⁷

Geliştirmiş bulunduğumuz tarih anlayışı, en sonu bize şu sonuçları da verir:

1. Üretici güçlerin gelişmesinde öyle bir aşama gelir ki, bu aşamada, mevcut ilişkiler çerçevesi içinde ancak zararlı olabilen, artık üretici güçler olmaktan çıkıp yıkıcı güçler haline gelen (makineler ve para) üretici güçler ve karşılıklı ilişki araçları doğar ve bu bir önceki olaya bağlı olarak, kazançlarından yararlanmaksızın toplumun bütün yükünü taşıyan, toplumdan dışlanmış⁸, ve zorunlu olarak bütün öteki sınıflara karşı en açık bir muhalefet durumunda bulunan bir sınıf doğar, bu sınıf, toplum üyelerinin çoğunluğunun meydana getirdikleri bir sınıftır, köklü bir devrim zorunluluğunun bilinci, komünist bir bilinç olan ve elbette ki, kendileri de bu sınıfın durumunu gösterdikleri zaman başka sınıflarda da oluşabilen bu bilinç, bu sınıfın içinden fıkkırır.

2. Belirli üretici güçlerden bazı koşullar içinde yararlanılabilir ki, bu koşullar, toplumun belirli bir sınıfının egemenliğinin koşullandır;⁹ bu sınıfın, sahip olduğu şeyden ileri gelen toplumsal gücü, düzenli olarak her çağa özgü devlet tipinde idealist biçimde pratik ifadesini bulur; bunun içindir ki, her devrimci savaşım, o zamana kadar hükmetmiş olan sınıfa¹⁰ karşı yönelir.

3. Daha önceki bütün devrimlerde faaliyet tarzı değişmemiş kalıyordu ve yalnızca bu faaliyetin başka türlü bir dağılımı, işin başka kişiler arasında yeni bir bölüştürülmesi söz konusuydu: komünist devrim, bunun tersine, daha önceki faaliyet tarzına karşı yönelmiştir, çalışmayı¹¹ ortadan kaldırır ve bütün sınıfların egemenliğini sınıfların kendileriyle birlikte ortadan kaldırır, çünkü bu devrim, artık toplum içinde bir sınıf işlevi görmeyen, artık toplum içinde bir sınıf diye tanınmayan ve daha şimdiden artık bugünkü toplum içindeki bütün sınıfların, bütün milliyetlerin, vb. yok oluşunun ifadesi olan bir sınıf tarafından gerçekleştirilir.

4. Yığın içinde bu komünist bilincin yaratılması için ve gene bu işin kendisinin de iyi bir sonuca götürülebilmesi için insanların yığınsal bir değişikliğe uğraması zorunlu olarak kendini ortaya koyar, böyle bir biçim değişikliği ise ancak pratikteki bir hareketle, bir devrimle yapılabilir; bu devrim, demek ki, yalnızca egemen sınıfı devirmenin tek yolu olduğu için zorunlu kılınmamıştır, ötekini deviren sınıfa, eski sistemin kendisine bulaştırdığı pislikleri süpür-

mek ve toplumu yeni temeller üzerine kurmaya elverişli bir hale gelmek olanağını ancak bir devrim vereceği için de zorunlu olmuştur.¹²

Dipnotlar

¹ [Elyazmasında ilk biçimiyle:] daha sonraki tarihten çıkarılmış, içerlerinde kesinlikle bu gizemlerin arandıkları olayların sonucundan ve ürününden çıkarılmış ve soyutlamadan başka bir şey değildir.

² Kıta Sistemi, ya da kıta ablukası — 1806’da Napoléon tarafından ilan edilmişti ve Avrupa kıtasındaki ülkelerle Büyük Britanya arasında ticareti yasaklıyordu. Napoléon’un Rusya’daki yenilgisinden sonra kaldırılmıştır.

³ [Marx’ın kenar notu:] Boş sözler ve gerçek hareket.

⁴ [Elyazmasında çizilmiş pasaj:] Aziz Max Stirner, kendisi, dünya tarihini sırtında taşıyarak dolaşıyor ve her gün onu yiyor, onu içiyor, eskiden efendimiz İsa’nın bedeninin ve kanının yenip içildiği gibi ve dünya tarihi de karşılığında günbegün onu üretir, onu yemek, içmek, giyinmek zorunda olduğuna göre kendi öz ürünü olan Birték’i üretir; Birték’teki alıntılar, vb., aynı şekilde Max’ın Hesse’ye ve daha başka uzak kişilere karşı polemigi, onun, tinsel plan üzerinde de dünya tarihince nasıl üretildiğini ortaya koyar. Demek ki, şu sonuç çıkıyor, “dünya tarihinde” bireyler, Stirner’vari herhangi bir öğrenci ya da serbest kadın terzileri “ortaklığı”nda, tamamıyla aynı “eldeciler”dir.

⁵ [Marx’ın kenar notu:] Bilincin üretimi üzerine.

⁶ [Elyazmasında çizilmiş pasaj:] bundan ötürü “kişilik (1) kavramı (2) genel olarak (3) kendi sınırlarını kendisinin çizmesini” (bunu mükemmel şekilde başarıyor) “ve bu koymuş olduğu sınırları (4) yeniden (5) ortadan kaldırmasını (6) içerir (7)” (kendi kendine değil, genel olarak da değil, nasıl ki kavram olarak da değilse) “ama onun evrensel (8) özü ile (9), bu özün, onun eyleminin iç (10) öz-farklılaşmasının (11) sonucundan başka bir şey olmadığına göre”, s. 87-88. [Marx’ın karaladığı not:] (Bay Bruno düzineyi tamamlayamıyor.)

⁷ Elyazmasında “ne de ‘Birték’ anlamında, ‘yaratılmış’ insan” sözleri çizilmiş.

⁸ [Marx’ın kenar notu:] Dil, ger[çeğin] dilidir.

[Elyazmasında ilk biçim:] bu, genel tarihsel önemi olmayan ama sadece yerel önemi olan bir mücadeledir, insan yığınlarına uygarlığın barbarlığa karşı mücadelesinden daha fazla yeni sonuçlar getirmeyen bir mücadeledir.

[Elyazmasında çizili pasaj:] Aziz Bruno, bize, “Ludwig Feuerbach’ın bir karakteristiğini”, yani Norddeutsche Blätter’de daha önce yayımlanmış olan bir makalenin yeniden gözden geçirilmiş ve düzeltilmiş bir şeklini sunuyor. Feuerbach, bauerci “kendinden bilinç”i, daha göze çarpıcı hale getirmek amacıyla, bir “Töz” şövalyesi olarak betimleniyor. Zaten bu genel bir şeydir: bir süreden beri Feuerbach, her şey ve herkes hakkında, onların “Töz” olduklarını söylemekle yetiniyor. Feuerbach’ın bu tözleştirme (transsubstantiation) sırasında, bizim azizimiz, bir hamlede, Feuerbach’ın Leibniz ve Bayle üzerine yazılarından, Hristiyanlığın Özü’ne geçiyor (ve Feuerbach’ın Haltische Jahrbücher’de yayınlanan “olgucu” felsefeye karşı makalesini atlıyor). Bu “dalgalık”, pek de “uygun bir yerde” yapılıyordu. Feuerbach, orada, tam da, “Töz”ün pozitif temsilcilerinin önünde, Aziz Bruno’nun hâlâ günahsız gebelik

üzerine [kurgular kurmakla] uğraştığı bir çağda, “kendinden bilinç”in bütün bilgeliliğini gözler önüne seriyordu. (Bkz: Alman İdeolojisi, Paris 1968, Editions Sociales, s. 115 ve 116.)

⁹ [Elyazmasında ilk biçim:] 2. üretici güçlerin gelişmesinin her evresinin toplumun belirli bir sınıfının egemenliğine temel hizmeti gördüğü

¹⁰ [Marx’ın kenardaki gözlemi:] Öyle ki, bu insanların üretimin bugünkü durumunu olduğu gibi muhafaza etmekte çıkarları vardır.

¹¹ [Elyazmasında çizilmiş pasaj:] faaliyetin (moder[n]) biçimi ki bu biçim altında... onun egemenliği.

¹² [Elyazmasında çizilmiş pasaj:] Epey bir zamandan beri, bütün komünistler, Fransa’da olduğu kadar İngiltere ve Almanya’da da bu devrimin zorunluluğu konusunda anlaşmış durumdadırlar; bununla birlikte Aziz Bruno istifini bozmadan kendi düşünü sürdürüyor ve “gerçek hümanizm” yani komünizm, (artık hiç yeri olmayan) “tinselciliğin yerine” konuyorsa, bu yalnızca, ona saygınlık kazandırmak içindir, diye düşünüyor. Demek hep düş görmekte devam ediyor, “elbet kurtuluş (halâs, ahret mutluluğu) gelecektir, elbet cennet yeryüzüne inecek ve elbet yeryüzü cennet olacaktır.” (Bizim tanrıbilimci bilginimiz cennetin yokluğuna da hiçbir zaman katlanamaz.) “O zaman gökyüzünün ahenkleri içinde sevinç ve yüce mutluluk bütün sonsuzluk boyu taşıp boşanacaktır.” (s. 140) [Marx’ın kenar notu:] Kutsal Aile. Bizim aziz papamız, son yargı günü, bütün bunların gerçekleştiği o gün üzerine çöktüğü zaman büyük şaşkınlık duyacaktır — o gün ki, onun şafağı, alev alev yanan kentlerin göklerdeki yansıması ile ağaracaktır, ve o günde “semavi ahenklerin” ortasında Marseillaise’in ve Carmagnole’un, o durumda zorunlu, top gürültülerinin eşliğinde yükselen ezgileri aziz papamızın kulaklarında çınlayacaktır, bir yandan giyotin tempo tutacak, bir yandan da dinsiz “yığın” Ça ira, Ça ira diye gürleyecek ve darağacını kullanarak “öz-bilinç”i ortadan kaldıracaktır. (Aziz Bruno’nun, bu “bütün sonsuzluk boyu sevinç ve yüce mutluluk”tan böyle örnek alınacak bir tablo çizmeye herhangi başka bir kimseden daha az hakkı vardır. “Foyerbahçı aşk dinini tutanlar”, “semavi ahenkler”den bambaşka bir şeyin söz konusu olduğu bir devrimden söz ederlerken bu “sevinç” ve “yüce mutluluk” hakkında özel bir tasarımları varmış gibi görünüyorlar.) Aziz Bruno’nun son yargı günü nasıl bir davranış içinde bulunacağını önsel olarak tasarlamak zevkinden yoksun bırakacağız kendimizi. Devrim halinde proleterlerin (öz-bilince karşı isyan eden) “töz” gibi, eleştiriyi devirmek isteyen “yığın” gibi, ya da tinin “gösteri”si, ama gene de bauerci 24 düşünceyi yönetmek için gerekli kararlılıktan yoksun gösterisi gibi anlaşılıp anlaşılmaması gerektiğini kestirip atmak aynı derecede güçtür.

MATERYALİST TARİH ANLAYIŞININ ÖZETİ

K. Marx & F. Engels – Alman İdeolojisi

Bu tarih anlayışı, demek ki, gerçek üretim sürecinin, yaşamın dolaysız maddi üretiminden başlayarak açıklanmasına ve bu üretim tarzına bağlı ve onun tarafından yaratılmış karşılıklı ilişki biçimlerinin, yani değişik aşamalarındaki sivil toplumun, bütün tarihin temeli olarak kavranmasına ve onun Devlet halindeki eylemi içinde gösterilmesine, bütün değişik teorik ürünlerinin ve bilinç, din, felsefe, etik, vb.¹ biçimlerinin açıklanmasına ve bunların kökenlerinin ve gelişmelerinin bu temelde ele alınmasına dayanır; bu da, doğal olarak, işi bütünlüğü içinde göstermeye (ve değişik yönlerinin karşılıklı etkisini incelemeye) olanak verir.² Bu tarih anlayışı, idealist tarih anlayışı gibi, her dönemde bir kategori aramak zorunluluğunda değildir, ama o, daima tarihin gerçek zeminine basar; pratiği fikirlerle göre açıklamaz, fikirlerin oluşumunu maddi pratiğe göre açıklar; bu yüzden de, bütün bilinç biçimlerinin ve ürünlerinin zihinsel eleştirisi sayesinde, “öz-bilinç”e indirgemeye, ya da “hortlaklar”, “hayaletler”, “cinler”³ halinde başkalaşmayla çözümlenemeyecekleri, ama bu idealist saçmaları doğuran somut toplumsal ilişkilerin pratik olarak devrilmesiyle yok edilebilecekleri sonucuna varır. Tarihin, dinin, felsefenin ve bütün öteki teorilerin devindirici gücü, eleştiri değil, devrimdir. Bu tarih anlayışı, tarihin sonunun, “tinin tını” olarak “öz bilinç”te erimek olmadığını, ama her evrede maddi bir sonucun bulunduğunu gösterir: bir üretici güçler toplamı, tarihsel olarak yaratılmış ve her kuşağa kendinden önce gelen kuşak tarafından aktarılmış, bireylerin doğa ile ve kendi aralarındaki bir ilişki; bir yandan yeni kuşak tarafından gerçekten değiştirilen, ama öte yandan da, yeni kuşağa kendi yaşam koşullarını emreden ve ona belirli bir gelişme, özgül bir nitelik veren bir üretici güçler, sermayeler ve koşullar kitlesi. Dolayısıyla, ortam ve koşullar insanları yarattığı kadar, insanlar da ortam ve

koşulları yaratırlar. Her bireyin ve her kuşağın mevcut veriler olarak buldukları bu üretici güçler, sermayeler, toplumsal karşılıklı ilişki biçimleri toplamı, filozofların “töz” olarak ve “insanın özü” olarak tasarladıkları, göklere çıkardıkları ya da savaştıkları şeyin somut temelidir: bu üretici güçler, filozoflar, “Öz bilinç” ve “Birtek” diye onlara başkaldırdıkları halde insanların gelişimi üzerindeki sonucu ve etkisi bakımından gene de sarsılmayan gerçek bir temeldir. Yine, tarihte dönemsel olarak meydana gelen devrimci sarsıntının, mevcut her şeyin temelini devirmeye yetecek güçte olup olmayacağını belirleyen şey, çeşitli kuşakların hazır olarak buldukları yaşam koşullarıdır ve eğer toptan bir altüst oluşun bu maddi öğeleri, bir yandan mevcut üretici güçler ve öte yandan da, yalnızca o güne kadarki toplumun tekil koşullarına karşı değil, bu tekil koşulları yaratan o güne kadarki “yaşamın üretimi”nin kendisine, bu “bütünselliğe” karşı başkaldıran devrimci bir yığın yoksa bu altüst oluş fikri’nin daha önce binlerce kez dile getirilmiş olması, pratik gelişme açısından, komünizm tarihinin tanıtladığı gibi, hiçbir önem taşımaz.

Dipnotlar

¹ [Elyazmasında ilk biçim:] sivil toplumu başka başka evrelerinde ve pratik-idealist yansıması içinde, yani devlet, aynı şekilde bütün çeşitli ürünler ve bilinç biçimleri, din, felsefe, ahlak, vb. içinde açıklamak.

² [Marx’ın kenar notu:] Feuerbach.

³ Bu terimler Max Stirner’in Der Einzige und sein Eigentum adlı yapıtında geçmektedir

YÖNTEM

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Yukarda, Marx ve Engels ile Lenin arasında İkinci Enternasyonal oportünizminin egemen olduğu uzun bir dönem bulunduğunu söyledim. Açıkçası, söz konusu egemenliğin biçimsel olmayıp gerçek olduğunu da eklemeliyim. Biçimsel olarak, İkinci Enternasyonalin başında, Ka-utsky ve diğerleri gibi “sadık” Marksistler, “Ortodokslar” bulunuyordu. Ama gerçekte, İkinci Enternasyonalin esas çalışmaları, oportünizm çizgisini izliyordu.

Oportünistler, küçük-burjuva nitelikleri gereği ve uzlaşmalara eğilimlerinden ötürü burjuvaziye uyuyorlardı, “Ortodokslar” ise, “birliğin korunması” uğruna, “parti içinde barış” ın sağlanması uğruna, oportünistlere uyuyorlardı. Sonuç, oportünizmin egemenliği idi, çünkü burjuvazinin siyasetini “Ortodoks”ların siyasetine bağlayan zincirde bir kopukluk yoktu.

Bu dönem, kapitalizmin nispeten sakin bir gelişme dönemi, emperyalizmin felâketli çelişkilerinin henüz açıkça belirmediği, işçilerin ve sendikaların iktisadî grevlerinin az çok “normal” bir biçimde geliştiği; seçim savaşımının ve parlamento gruplarının “baş döndürücü” başarılar sağladığı; legal savaşım biçimlerinin övgülerle göklere yükseltildiği ve legalite yoluyla kapitalizmin yenilebileceğine inanıldığı bir savaş öncesi dönemdi. Kısaca, bu dönem, İkinci Enternasyonal partilerinin kendilerini besiyeye çekip semirdikleri ve devrimi, kitlelerin devrimci eğitimini ciddi olarak düşünmek istemedikleri bir dönemdi.

Tutarlı bir devrimci teorinin yerini, birbirine karşı teorik tezler, kitlelerin gerçek devrimci savaşımından kopmuş ve modası geçmiş dogmalar haline gelmiş teori parçaları almıştı. Görünüşü kurtarmak için, Marks’ın teorisi elbette anılıyordu. Ama bu, Marksist teorinin canlı, devrimci ruhunu boşaltmak için yapılıyordu.

Devrimci bir politika yerine, zayıf ve cılız küçük-

burjuva oportünizmi, parlamento diplomasisini ve parlamenter kombinezonları kollayan siyaset esnafılığı, görüşünü kurtarmak için “devrimci” kararlar ve sloganlar kabul ediliyordu, ama bunlar, büro çekmecelerinde saklanmak içindi.

Parti eğitime önem verileceği ve kendi yanlışlarının derslerinden yararlanarak, partiye, doğru devrimci taktik öğretiliceği yerde, bu can sıkıcı sorunlardan ustaca kaçınılıyor, bu sorunlar örtbas ediliyor, gizleniyordu. Besselli ki, gene görünüşü kurtarmak için can sıkıcı bazı sorunlara da değinilmesine razı oluyorlardı; ama bu, nereye çekersen oraya giden “esnek” bir karara varmak içindi.

İkinci Enternasyonalin çehresi, çalışma yöntemi ve silahları işte böyleydi.

Ama bu sırada yeni bir dönem, emperyalist savaşlar ve proletaryanın devrimci savaşları dönemi yaklaşıyordu.

Malî sermayenin eşsiz gücü karşısında, eski savaşım yöntemlerinin yetersiz olduğu açıkça görünüyordu.

İkinci Enternasyonalin bütün etkinliğini, çalışma yöntemini yeniden gözden geçirmek, küçük-burjuva oportünist ruhu, zaafı ve dar görüşlülüğü, bayağı politikacılığı inkâr zihniyetini, sosyal-şovenizmi, sosyal-pasifizmi atmak gerekiyordu. İkinci Enternasyonalin bütün silahlarını gözden geçirmek, paslanmış eski silahları atmak, yeni silahlar edinmek zorunlu olmuştu. Bu hazırlığı yapmadan, kapitalizmle savaşıma girişmek yararsızdı. Bu yapılmadıkça, yeni devrimci savaşım, proletarya, silahı ve cephanesi eksik olarak, hatta silahsız olarak savaşa girmek tehlikesi ile karşı karşıya idi.

İkinci Enternasyonal genel olarak gözden geçirmek ve Augias ahırlarının genel bir temizliğini yapmak onuru Leninizm’e düştü.

İşte Leninizm yöntemi, bu koşullar içinde doğdu ve

biçimlendi.

Bu yöntemin ilkeleri nedir?

Birincisi, İkinci Enternasyonalin teorik dogmalarının, kitlelerin devrimci savaşımının ateşinde, canlı pratik eyleminde işe yarayıp yaramadıklarını sınamak, yani teori ile pratik arasındaki kaybolan birliği kurmak, teori ile pratik arasındaki ayrılığı birliğe çevirmek zorunda idi. Çünkü devrimci bir teori ile donatılmış gerçekten proletaryaya özgü bir parti, ancak böyle yaratılabilir.

İkincisi, İkinci Enternasyonal partilerinin siyasetini, (güvenilmez) slogan ve kararlarına bakarak değil, yaptıklarını, eylemlerini göz önünde tutarak sınamak gerekirdi. Çünkü proletarya kitlelerini ve onların güvenini kazanmak, ancak böyle olabilirdi.

Üçüncüsü, partinin bütün çalışmalarını, kitlelerin devrimci savaşıma hazırlanmasını hedef tutan yeni devrimci bir tarzda yeniden örgütlendirmek gerekti, çünkü kitleler proletarya devrimine ancak böyle hazırlanabilir.

Dördüncüsü, proleter partilerinin özeleştirisi, kendi yanlışlarından aldıkları derslere dayanarak eğitimi zorunlu idi; çünkü gerçek kadrolar, gerçek parti önderleri ancak bu yoldan yetiştirilebilir.

Leninizm'in yönteminin özü ve temeli bunlardır. Bu yöntem, pratikte nasıl uygulandı? İkinci Enternasyonal oportünistlerinin bir sürü teorik dogması vardır ve bu dogmaları yineleyip dururlar. Bunlardan birkaçını ele alalım:

Birinci dogma: proletaryanın iktidara geçiş koşullarına ilişkindir. Oportünistler, proletaryanın, ülkenin çoğunluğunu oluşturmadan iktidarı ele geçiremeyeceğini ve geçirmemesi gerektiğini söylerler. Bunun kanıtı yoktur; çünkü bu saçma tezi, ne teorik, ne de pratik olarak haklı göstermek olanaksızdır. Lenin, bu İkinci Enternasyonal baylarına, pekâlâ, dediğini kabul edelim, diyor, ama nüfusun azınlığını oluşturan proletarya, emekçi kitlelerin büyük çoğunluğunu kendi çevresinde toplayabildiği (savaş, tarım bunalımı vb. gibi) bir tarihsel durum meydana gelince, niçin iktidarı ele geçirmesin? Proletarya, sermayenin cephesini yarmak ve genel gelişmeyi hızlandırmak için elverişli uluslararası ve iç durumdan niçin yararlanmasın? Marx, daha 1850 yıllarında “Köylü Savaşının bir ikinci baskısı” proletarya devrimine yardım edebilirse, Almanya’da devrimin “çok güzel” koşullar sağlayacağını söylememiş miydi? O zaman, Almanya’da proleterlerin sayısının, örneğin 1917’de Rusya’daki proleter sayısından daha az olduğunu bilmeyen var mı? Rus proletarya devriminin pratiği, İkinci Enternasyonal kahramanlarının pek değer verdikleri bu dogmanın, proletarya için hiç bir hayatî önemi olmadığını göstermemiş midir? Kitlelerin devrimci savaşım pratiğinin, bu eskimiş dogmayı tuz buz ettiği besbelli değil mi?

İkinci dogma: ülkeyi yönetmeye yetenekli, eğitilmiş kimselerden ve yöneticilerden yeteri kadar hazır kadrolara sahip değilse, proletarya, iktidarı koruyamaz; dolayısıyla

ilk önce kapitalist rejimde kadroları yetiştirmeli, sonra iktidara geçmelidir. Lenin, bunu şöyle yanıtlar: bunun doğru olduğunu kabul edelim; ama sorunu niçin tersine çevirmemeli? İlk önce iktidara geçip, sonra, her adımda yedi fersah aşan tılsımlı çizimleri ayağa giymek, çalışan kitlelerin kültür düzeyini yükseltmek, işçi çevrelerinden çıkma kalabalık yönetici kadroları yetiştirmek için, ileri atılmak niçin olanaklı olmasın? Rusya pratiği, işçi çevrelerinden çıkma yöneticiler kadrosunun, proletarya iktidarı altında sermaye iktidarında olduğundan yüz kez daha çabuk ve daha iyi gelişeceğini göstermemiş midir? Kitlelerin devrimci savaşımının pratiğinin, oportünistlerin bu dogmasını da hiç acımadan ezip yerle bir ettiği açık değil mi?

Üçüncü dogma: genel siyasal grev yöntemi, teorik dayanaktan yoksundur (Engels’in eleştirisine bakınız) ve (ülkenin iktisadî yaşamının düzenini bozabileceği, sendika kasalarını boşaltabileceği için) pratikte de tehlikelidir; bu yöntem, proletaryanın sınıf savaşımının başlıca biçimi olan parlamenter savaşım biçimlerinin yerini tutamaz. Ama ilkönce, Engels, her genel grevi yermiş değildir, yalnızca bir tür genel grevi, anarşistlerin siyasal savaşımın yerine konulmasını savundukları iktisadî grevi yermiştir. Bunun genel siyasal grev ile ne ilişkisi olabilir? İkinci olarak, parlamenter savaşım biçiminin proletaryanın başlıca savaşım biçimi olduğu kim tarafından ve nerede tanıtılmıştır? Devrim hareketinin tarihi, parlamenter savaşımın, proletaryanın parlamento dışı savaşımının yalnızca bir hazırlığı, bir yardımcı aracı olduğunu göstermez mi? Üçüncü olarak, parlamenter savaşımın yerine genel siyasal grevin konulacağını nereden çıkarmışlardır? Genel siyasal grev yanlıları, parlamenter savaşım biçimleri yerine parlamento-dışı savaşım biçimleri koymaya nerede ve ne zaman kalkışmışlardır? Dördüncü olarak, Rusya’da devrim, genel siyasal grevin, proletarya devriminin en büyük kitlelerinin seferber edilmesi ve örgütlenmesi için en önemli bir araç olduğunu göstermemiş midir? Öyleyse, iktisadî yaşamın düzenli seyrinin bozulacağı, sendika kasalarının boşalacağı yolundaki ikiye bölünmüş yakınlıklar, burada yersiz değil midir? Devrimci savaşım pratiğinin bu dogmayı da yıktığı açık değil midir?

Bunun içindir ki Lenin “devrimci teorinin bir dogma olmadığını”, bu teorinin “ancak gerçekten kitlesel ve gerçekten devrimci bir hareketin pratiği ile sıkı sıkıya bağlı olarak kesin biçimini aldığını” ([“Sol” Komünizm] Bir Çocukluk Hastalığı) söylerdi; çünkü teori, pratiğe hizmet etmelidir; çünkü “teori, pratiğin ileri sürdüğü soruları yanıtlamalıdır” (Halkın Dostları [Kimlerdir ve Sosyal-Demokratlara Karşı Nasıl Savaşılır?]) çünkü teori, verilerin sınavından geçmelidir.

İkinci Enternasyonal partilerinin siyasal sloganlarına ve siyasal kararlarına gelince, karşı-devrimci çalışmalarını parlak sloganlar ve kararlarla gizleyen bu partilerin izledikleri siyasetin bütün yalan ve kokuşmuş-

luğunu anlayabilmek için “savaşa karşı savaş” sloganlarının öyküsünü anımsamak yeter. Bale Kongresinde İkinci Enternasyonalin tantanalı gösterilerini herkes anımsar; bu kongrede, emperyalistler, savaş çıkartmaya cüret ettikleri takdirde, devrimin bütün dehşetiyle tehdit edildiler ve korkunç “savaşa karşı savaş” sloganı burada formüle edildi. Ama aradan bir zaman geçtikten sonra, savaşın eşiğinde bulunduğu bir sırada, Bale kararının büro çekmecelerine kitlendiğini ve kapitalist yurt uğruna işçilerin birbirlerini öldürmeleri için yeni bir sloganın ortaya atıldığını kim anımsamaz? Devrimci slogan ve kararların, eylemle gerçekleştirilmedikçe metelik etmeyeceği açık değil midir? Oportünizmin siyasetçilerinin bütün alçaklığını ve Leninizm yönteminin önemini anlatmak için, emperyalist savaşın iç savaşa dönüştürülmesini hedef tutan Leninist siyaseti, İkinci Enternasyonalin savaş sırasındaki ihanet siyasetiyle karşılaştırmak yeter. Burada Lenin’in Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky adlı yapıtından, İkinci Enternasyonalin önderi Kautsky’yi; partililerin hareketlerine göre değil, kâğıt üzerinde kalan sloganlarına ve kararlarına dayanarak değerlendirme çabasından ötürü şiddetle eleştiren bir pasajı anmaktan kendimi alamayacağım.

“Sloganların ilânının bir şeyi değiştirdiğini sanırken Kautsky, baştan aşağı ikiyüzlü, tipik küçük-burjuva bir siyaset uygulamaktadır. Burjuva demokrasisinin bütün tarihi, bu hayalin yanlışlığını tanıtlar: halkı aldatmak için burjuva demokratlar, istenen bütün ‘sloganları’ formüle etmişlerdir ve hâlâ da etmektedirler. Söz konusu olan, bu partilerin içtenliğini sınamaktır, sözleri ile eylemlerini karşılaştırmak, idealist, şarlatanca sözlerle yetinmemek, partilerin sınıf gerçekliklerini aramaktır.” (c. XXIII, s. 377, Rusça.) Düşünceyi körelten ve partinin kendi hatalarından ders alma yoluyla sağladığı eğitimini dizginleyen İkinci Enternasyonal partilerinin özeleştirici korkularından, hatalarını gizleme, can sıkıcı sorunların üstünü örtme, işlerin tatmin edici biçimde gittiği sanısını uyandırmak için eksikliklerini gizleme huylarından burada söz bile etmiyorum; o huy ki, Lenin tarafından güçlükleri belirtilmiş ve bütün çıplaklığı ile sergilenmiştir. Lenin, “Sol” Komünizm adlı yapıtında proleter partilerinde özeleştirici üzerine şöyle yazıyordu:

“Bir siyasal partinin kendi yanlışları karşısındaki tutumu, bu partinin ciddî olup olmadığını, kendi sınıfına karşı ve emekçi yığınlar karşı görevlerini yerine gerçekten getirip getirmediğini saptayabilmemiz için, en önemli ve en güvenilir ölçütlerden biridir. Yanılgısını içtenlikle kabul etmek, nedenlerini arayıp bulmak, bu yanılgıya yol açan koşulları tahlil etmek, yanılgıyı doğrultma yollarını dikkatle incelemek; işte ciddi bir partinin belirtileri bunlardır, bu, ciddî bir parti için görevlerini yerine getirmek, sınıfı ve ardından da yığınları eğitmek ve bilinçlendirmek demektir.” (c. XXV, s. 200, Rusça.)¹

Bazıları, kendi öz hatalarını açıklamanın ve özeleş-

tirinin parti içinde tehlikeli olacağını, çünkü parti düşmanlarının, bunu, proletarya partisine karşı kullanmalarının olası olduğunu öne sürerler. Lenin, bu tür karşı çıkmaları önemsiz ve tamamıyla yanlış sayardı. Daha 1904’te henüz partimizin az üyeli ve zayıf bulunduğu sırada yayınladığı Bir Adım İleri, İki Adım Geri adlı broşüründe, şöyle diyordu:

“Onlar [yani Marksistlerin düşmanları –J. St.], bizim tartışmalarımıza şeytanca alkış tutmakta ya da sinsice gülmektedirler; kuşkusuz onlar benim broşürümden yalnız partimizin başarısızlık ve kusurları ile ilgili bölümleri seçip, kendi amaçları için kullanmayı deneyeceklerdir. Rus sosyal-demokratları, daha şimdiden böylesine ufak-tefek şeylerden tedirgin olmayacak kadar ve bunlara karşın, özeleştirici görevini sürdürecektir, işçi sınıfı hareketi büyüdükçe, kuşkusuz ve kaçınılmaz olarak üstesinden gelecekleri kendi yanlışlarını inatla sergileyecek kadar çelikleşmişlerdir.” (c. VI, s. 161, Rusça.)²

Leninizm’in yönteminin ayırt edici özellikleri kısaca bunlardır. Lenin’in yönteminin bize verdiklerinin çoğu, Marks’ın öğretisinde de vardı; o öğretisi ki, Marks’ın dediği gibi, “özünde eleştirici ve devrimcidir”. Lenin’in yönteminde baştan sona başat olan, işte bu eleştirici ve devrimci ruhtur. Ama Lenin’in yöntemini, Marks’ın önceden söylediklerinin basit bir yinelenmesi saymak yanlış olur. Aslında Lenin’in yöntemi, Marks’ın eleştirici ve devrimci yönteminin, materyalist diyalektiğinin yalnızca yeniden kuruluşu değil, bu yöntemin somutlaştırılması ve daha da geliştirilmesidir.

Dipnotlar

¹ V. I. Lenin, “Sol” Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, Sol Yayınları; Ankara 1978, s. 58.

² V. I. Lenin, Bir Adım İleri, İki Adım Geri, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 10.

TEORİ

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Bu konuya ilişkin üç soruna değineceğim: 1) teorinin proletarya hareketi için önemi; 2) kendiliğindenlik “teori”sinin eleştirisi; 3) proletarya devriminin teorisi.

1) Teorinin Önemi; Bazıları, Leninizm’in, pratiğin teoriye üstünlüğü olduğunu sanırlar; şu anlamda ki, Leninizm’in de, aslında, Marksist ilkelerin uygulanması olduğunu düşünürler; teoriye gelince, Leninizm’in bununla uzun boylu ilgilenmediğini sanırlar. Plehanov’un, birkaç kez, Lenin’in, teoriyi, özellikle felsefeyi “Umursamaması”ndan alayla söz ettiği bilinir. Öte yandan, bilindiği gibi, bugün, özellikle koşulların kendilerine yüklediği büyük pratik çalışma yüzünden birçok Leninist pratikçi arasında teori pek geçerlikte değildir. Lenin ve Leninizm konusundaki bu gülünç görüşün tamamıyla yanlış olduğunu ve hiç bir biçimde gerçeğe uymadığını ve pratikçilerin teoriye sırtlarını dönme eğiliminin Leninizm ruhuna tamamıyla aykırı olduğunu ve dava için tehlikeler taşıdığını söylemeliyim.

Teori, bütün ülkelerin işçi hareketlerinin genel biçimi ile ele alınan deneyimdir.

Kuşkusuz ki teori, devrimci pratiğe bağlanmadıkça amaçsız kalır; tıpkı yolu devrimci teori ile aydınlatılmayan pratiğin, karanlıkta, elyordamıyla yürümesi gibi. Ama teori, devrimci pratik ile çözülmez bir bağıllık halinde gelişince, işçi Hareketinin büyük bir gücü haline gelebilir. Çünkü harekete, güvenliği, yönünü belirleme gücünü ve olayların iç bağıntılarının anlaşılmasını, teori ve yalnız teori sağlayabilir; çünkü teori ve yalnız teori, yalnızca sınıfların bugün hangi yönde ve nasıl hareket ettiklerine değil, aynı zamanda bu sınıfların en yakın bir gelecekte, hangi yönde ve nasıl hareket edecekleri pratiğini anlamamıza yardım edebilir. Şu ünlü tezi söyleyen ve birçok kez yineleyen Lenin’den başkası değildir: “Devrimci teori

olmadan, devrimci hareket olamaz.”¹ (Ne Yapmalı? c. IV, s. 380, Rusça.)²

Lenin, teorinin büyük önemini herkesten daha iyi anladı, özellikle bizim partimiz gibi, uluslararası proletaryanın öncüsü rolünü yüklenmiş ve karmaşık bir iç ve uluslararası bir durumla karşılaşan bir parti için teori özellikle önemlidir. Lenin, daha 1902’de, partimizin bu özel rolünü önceden görerek, “... Yalnızca, öncü savaşçı rolünün ancak en ileri teorinin kılavuzluk ettiği bir parti ile yerine getirilebileceğini” (ibidem) anımsatmayı zorunlu görüyordu.

Lenin’in, partimizin rolü konusundaki bu kehanetinin gerçekleştiği bugünde, Lenin’in bu tezinin özel bir önem ve güç kazandığı, tanıtlamayı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Engels’ten Lenin’e kadarki dönemde, bilimin en önemli buluşlarının materyalist felsefede genelleştirilmesi ve Marksistler arasındaki anti-materyalist akımların eleştirilmesi gibi en ciddî görevlerden birini Lenin’in kendisinin yüklenmesi, onun, teoriye verdiği büyük önemin en parlak ifadesi sayılmalıdır. Engels, “Materyalizm, doğa bilimleri alanında çağ açan her yeni buluş ile kaçınılmaz olarak biçimini değiştirmek zorundadır”³ derdi. Lenin’in Materyalizm ve Ampiryokritisizm adlı önemli yapıtıyla, kendi çağında bu işi başardığı bilinmektedir. Lenin’in felsefeyi “umursamama”sıyla alay eden Plehanov’un böyle bir işi ciddî olarak üzerine almaya bile cüret etmediği bilinen bir şeydir.

2. Kendiliğindenlik ‘teorisi’ni eleştirisi ya da harekette öncünün rolü Kendiliğindenlik “teori”si oportünizmin teorisidir, işçi hareketinin kendiliğindenliğini yüceltme teorisidir; bu, eylemde işçi sınıfı öncü güçlerinin, işçi sınıfı partisinin yönetici rolünün yadsınması teorisidir.

Kendiliğindenliğe tapınma teorisi, işçi hareketinin

devrimci niteliğine taban tabana karşıttır; bu teori, hareketin, kapitalizmin temellerine karşı savaşıma doğru yönelmesine engel olur, hareketin ancak gerçekleşmesi olanaklı olan ve kapitalizm için “kabul edilebilir” istemler çizgisini izlemesi gerektiği anlamını taşır. Tamamıyla “en az direnme çizgisini” destekler. Kendiliğindenlik teorisi, trade-union’cu ideolojidir.

Kendiliğindenliği yüceltme teorisi, kendiliğinden harekete, bilinçli, planlı bir nitelik verilmesine karşı çıkar; bu teori, partinin, işçi sınıfının başında yürümesine, partinin, kitlelerin siyasal bilinç düzeyini yükseltmesine, partinin harekete kılavuzluk etmesine karşıdır. Bu teori, hareketin bilinçli öğelerinin hareket seyrini izlemesine engel olmamalarını, partinin kendiliğinden hareketi gözlemekle yetinmesini, hareketin ardından sürüklenmesini ister. Kendiliğindenlik teorisi, hareket içindeki bilinç öğesinin rolünün azaltılması teorisidir, “kuyrukçuluk” ideolojisidir; bu teori, tüm oportünizmin mantıksal temelidir.

“Ekonomistler” denilen ve birinci Rus devriminden az önce sahneye çıkan bu teorinin yandaşları, aslında, Rusya’da bağımsız bir işçi partisinin zorunluluğunu reddediyorlar; işçi sınıfının çarlığı devirme uğrunda devrimci savaşımına karşı koyuyorlar, hareket içinde salt trade-union’culuk siyasetini öğütüyorlar ve genel olarak işçi hareketini liberal burjuvazinin egemenliğine teslim ediyorlar.

Eski İskra’nın savaşımı ve Lenin’in Ne Yapmalı? adlı yapıtında “kuyrukçuluk” teorisinin parlak eleştirisi, “ekonomizm”i yıkmakla kalmadı, aynı zamanda, Rus işçi sınıfının gerçekten devrimci hareketinin teorik temellerini yarattı.

Bu savaşım olmasaydı, Rusya’da bağımsız bir işçi partisinin yaratılmasını ve bu partinin devrimde kılavuz rol oynamasını düşünmek bile saçma olurdu.

Ama kendiliğindenlik teorisine aşırı hayranlık, yalnızca Rusya’ya özgü bir olay değildir. Bu teori, istisnasız bütün İkinci Enternasyonal partilerinde, biraz farklı biçimde de olsa, geniş ölçüde yayılmıştır. Ben, burada, her şeyi mazur gösteren, herkesi uzlaştıran, olayları saptayan ve iş işten geçtikten sonra bunları açıklamaya kalkışan ve olayları saptadıktan sonra görevini tamamlanmış kabul eden İkinci Enternasyonal önderleri tarafından tahrif edilmiş “üretici güçler” teorisi diye tanınan teoriden söz ediyorum. Marx, materyalist teorinin, dünyayı açıklamakla yetinemeyeceğini, dünyayı değiştirmekle de yükümlü olduğunu söylerdi. Ama buna karşın, Kautsky ve yandaşları, bununla hiç ilgilenmiyorlar ve Marx’ın formülünün yalnız birinci kısmını alıyorlar.

Bu “teori”nin uygulanmasının birçok örneklerinden biri şudur: emperyalist savaştan önce, emperyalistler savaş başlattıkları takdirde, İkinci Enternasyonal partileri, “savaşa karşı savaş” tehdidinde bulundu, deniliyor. Savaşın eşliğinde, bu partilerin “savaşa karşı savaş” sloganını büro

çekmecelerine kilitledikleri ve bu sloganın tam tersi olan “emperyalist yurt uğruna savaş” sloganını gerçekleştirdikleri söyleniyor. Bu slogan değiştirme, milyonlarca işçinin ölümüne neden oldu, deniliyor. Ama burada suçluların bulunduğunu, işçi sınıfına ihanet etmiş, ya da onu ele vermiş kimselerin bulunduğunu sanmak hata olur, deniliyor. Hiç de öyle değil! Her şey, olması gerektiği gibi olmuştur. Çünkü ilkönce İkinci Enternasyonal, bir “barış aracıdır”, savaş aracı değildir. İkinci olarak, çünkü o zamanki “üretici güçlerin düzeyi” ile başka bir şey yapmak olanaklı değildi. “Kabahat”, “üretici güçler” dedir. Bay Kautsky’nin “üretici güçler” teorisi, bize tam olarak bunu açıklar. Ve kim bu “teori”ye inanmazsa, Marksist değildir. Ya partilerin rolü? Bunların eylem içindeki önemleri? Ama “üretici güçlerin düzeyi” kadar kesin bir etken karşısında bir parti ne yapabiliirdi ki?

Marksizmin bu çeşit tahriflerinin bir sürü örneğini vermek olanaklıdır.

Oportünizmin çıplaklığını örtmeye yarayan bu tahrif edilmiş “Marksizm”in, Lenin’in daha ilk Rus devriminden önce savaşım verdiği şu “kuyrukçuluk” teorisinin Avrupa modasına uydurulmuş bir türünden başka bir şey olmadığı, tanıtı gerektirmeyecek kadar açıktır.

Batıda gerçekten devrimci partilerin yaratılabilmesi için teorinin bu biçimde tahrifinin önlenmesi şarttır.

3.Proletarya devrimi teorisi; Proletarya devriminin Leninist teorisi, üç temel tezden çıkar.

Birinci tez. – İlerlemiş kapitalist ülkelerde, sermayenin egemenliği; malî sermayenin başlıca işlemlerinden biri olarak esham ve tahvilât emisyonu; emperyalizmin temellerinden biri olan hammadde kaynaklarına sermaye ihracı; malî sermayenin egemenliğinin sonucu olarak malî oligarşinin çok büyük gücü; bütün bunlar, tekelleri kapitalizmin asalak niteliğini kabaca belirtir, tröstlerin, kapitalist konsorsiyumların boyunduruğunu yüz kat daha dayanılmaz hale getirir, işçi sınıfının kapitalizmin temellerine karşı öfkesini artırır, kitleleri proletarya devrimine götürür. (Lenin’in Emperyalizm”ine bakınız.)

Bundan birinci sonucu çıkarabiliriz: kapitalist ülkelerde devrimci bunalımın ağırlaşması, “metropollerde”, iç proleter cephede patlama öğelerinin artması.

İkinci tez. – Sömürgelere ve bağımlı ülkelere git-tikçe artan sermaye ihracı, “nüfuz bölgelerinin ve sömürgelerin yeryüzünün tamamına yayılması; kapitalizmin, dünya nüfusunun büyük çoğunluğunu, bir avuç “gelişmiş” ülke yararına malî anlamda köleleştiren ve sömürgeci baskı altında tutan bir dünya sistemine dönüşmesi – bütün bunlar, bir yandan çeşitli ulusal ekonomileri ve çeşitli ulusal toprakları, dünya ekonomisi denen bir tek zincirin halkaları haline getirirken, öte yandan da dünya nüfusunun ikiye böldü: geniş sömürgeleri ve bağımlı ülkeleri sömüren ve onlara zulmeden bir avuç “ileri” kapitalist ülke ile, emperyalist boyunduruktan kurtulmak için savaşım

vermek zorunluluğunda olan sömürgelerin ve bağımlı ülkelerin büyük çoğunluğu. (Emperyalizm'e bakınız.)

Bundan ikinci sonuç çıkarılabilir: Sömürgelerde devrimci bunalımın ağırlaşması, dış cephede, sömürgeler cephesinde, emperyalizme karşı gittikçe artan sayıda ayaklanma ögeleri.

Üçüncü tez. – “Nüfuz alanları”na ve sömürgelere tekeli sermayenin sahip olması; dünya topraklarını gasp etmiş olan ülkelerle bu topraklardan “pay” isteyen ülkeler arasında dünyanın yeniden paylaşılması için kudurmuşça savaşıma varan ayrı ayrı kapitalist ülkelerin eşit olmayan gelişmesi; bozulan “denge”yi yeniden kurmanın biricik aracı olan emperyalist savaşlar – bütün bunlar, emperyalizmi zayıf düşüren ve iki cephenin, devrimci proletarya cephesinin ve sömürgelerin kurtuluş cephesinin, emperyalizme karşı birleşmesini kolaylaştıran üçüncü cephede savaşımın, kapitalist devletler arasında savaşımın şiddetlenmesine neden olur. (Emperyalizm'e bakınız.)

Bundan da üçüncü sonuç çıkarılabilir: emperyalizm koşullarında savaşlardan kaçınılamaz ve emperyalizmin dünya cephesine karşı, Avrupa'da proleter devrim ile Doğuda sömürgesel devrim arasında bir tek dünya cephesi oluşturacak ittifak kaçınılmazdır.

Bütün bu sonuçları, Lenin, şu genel sonuçta toplamıştır: “Emperyalizm, proletarya toplumsal devriminin hemen öncesidir.”⁴ (Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması, “Önsöz”, c. XIX, s. 71, Rusça.)⁵

Dolayısıyla proletarya devrimi sorunlarının ele alınışı, dolayısıyla devrimin niteliği, kapsamı, derinliği, genel olarak devrimin şeması değişmiş bulunmaktadır.

Eskiden proletarya devrimine hazırlık döneminin önkoşullarının tahlili, genellikle tek başına ele alınan şu ya da bu ülkenin ekonomik durumu bakımından yapıldı. Şimdi artık sorunun bu tarzda alınması yetersizdir. Şimdi sorunu, bütün ülkelerin ya da ülkelerin çoğunluğunun ekonomik durumu açısından, dünya ekonomik durumu bakımından ele almak gerekir; çünkü ülkeler ve ulusal ekonomiler kendi kendilerine yeter birimler olmaktan çıkmışlar, dünya ekonomisi demlen bir zincirin halkaları haline gelmişlerdir; çünkü eski “uygar” kapitalizm gelişerek emperyalizm olmuştur; emperyalizm ise dünya nüfusunun büyük çoğunluğunun bir avuç “ileri” ülke yararına, malî bakımdan köleleştirilmesi ve sömürgeci baskı altına alınmasıdır.

Eskiden ayrı ayrı ülkelerde ya da daha doğrusu, gelişmiş şu ya da bu ülkede, proletarya devrimi için nesnel koşulların varlığından ya da yokluğundan söz etmek âdetti. Şimdi, bu görüş artık yetersizdir. Şimdi devrim için, nesnel koşulların, dünya emperyalist ekonomi sisteminin tümünde eksiksiz bir bütün olarak bulunup bulunmadığından söz etmek gerekir; çünkü sistem, tümü ile devrim için olgunlaşmış ise, ya da daha doğrusu, olgunlaştığı için, bu sistemin içinde sanayi yönünden yeter derecede geliş-

memiş bazı ülkelerin bulunması, devrim için aşılmaz bir engel olamaz.

Eskiden, gelişmiş şu ya da bu ülkede proletarya devriminden, sermayenin şu ya da bu ulusal cephesine karşı duran, bu cephenin taban tabana karşıtı olan belirli ve kendi kendine yeten bir varlık gibi söz etmek âdetti. Şimdi artık bu görüş yetersizdir. Şimdi dünya proletarya devriminden söz etmek gerekir, çünkü sermayenin ayrı ayrı ulusal cepheleeri, emperyalizmin dünya ölçüsünde cephesi denilen ve bütün ülkelerin devrimci hareketinin genel cephesi ile çatışma halinde bulunan bir tek zincirin halkaları haline gelmiştir.

Eskiden proletarya devriminin, yalnızca, belirli bir ülkenin iç gelişmesinin bir sonucu olduğu düşünülürdü. Artık bu görüş de yetersizdir. Şimdi proletarya devriminin, her şeyden önce, emperyalizmin dünya sistemindeki çelişkilerinin gelişmesi sonucu, emperyalist cephe zincirinin şu ya da bu ülkede kırılmasının sonucu olarak düşünülmesi gerekir.

Devrim nerede başlayacak? Sermayenin cephesi önce nerede, hangi ülkede yarılabilir?

Eskiden bu soruya, sanayi en gelişmiş olduğu yerde, proletaryanın çoğunluğu meydana getirdiği yerde, daha yüksek kültür, daha çok demokrasi olan yerde diye yanıt verildi.

Hayır –der Leninist devrim teorisi–, devrimin sanayi en gelişmiş vb. olduğu yerde başlaması zorunlu değildir. Sermayenin cephesi, emperyalizm zincirinin en zayıf olduğu yerde yarılacaktır; çünkü proletarya devrimi, dünya emperyalist cephe zincirinin kırılmasının sonucudur ve devrime başlayan ülke, sermayenin cephesini yaran ülke, kapitalist anlamda daha gelişmiş ülkelere oranla daha az gelişmiş olabilir ve bununla birlikte, kapitalizmin çerçevesi içinde bulunabilir.

1917'de dünya emperyalist cephesi zinciri, Rusya'da, öbür ülkelerinkinden daha zayıftı. Ve bu noktada kırılarak proletarya devrimine yol açtı. Niçin? Çünkü Rusya'da halk devriminin en büyüğü geliştirmekteydi ve bu devrimin başında, büyük toprak sahipleri tarafından ezilen ve sömürülen milyonlarca köylü gibi önemli bir müttefiki olan devrimci bir proletarya yürüyordu. Çünkü orada devrimin düşmanı, bütün manevî otoritesini kaybetmiş ve bütün halkın nefretini hak etmiş olan çarlık gibi emperyalizmin iğrenç bir temsilcisi idi. Rusya, zincirin daha zayıf bulunduğu nokta idi, oysa Rusya, kapitalizm bakımından, Örneğin Fransa'dan ve Almanya'dan, İngiltere'den ya da Amerika'dan daha az gelişmişti.

Yakın gelecekte zincir nereden kırılacaktır? Gene en zayıf bulunduğu noktadan. Zincirin, örneğin Hindistan'da kırılması olanaksız değildir. Niçin? Çünkü Hindistan'da genç ve ateşli bir devrimci proletarya var ve bu proletarya, ulusal kurtuluş hareketi gibi itiraz kabul etmeyen bir müttefike sahip. Çünkü bu ülkede, devrime karşı duran düş-

man, her türlü manevî saygınlıktan yoksun ve Hindistan'ın bütün ezilen ve sömürülen kitlelerinin nefretini hak etmiş olan, herkesin tanıdığı yabancı emperyalizmdir.

Zincirin Almanya'da kırılması da pek mümkündür. Niçin? Çünkü örneğin Hindistan'da yürürlükte olan etkiler, Almanya'da etkilerini göstermeye başlamıştır. Ama Hindistan'ın gelişme düzeyi ile Almanya'nın gelişme düzeyi arasındaki büyük fark, Almanya'da devrimin gidişine ve sonuçlarına damgasını basmaktan geri kalmayacaktır.

İşte bunun için Lenin şöyle der:

"... Batı Avrupalı kapitalist ülkeler sosyalizme doğru gelişimlerini tamamlayıncaya dek dayanabilecek miyiz? ... Onlar bu gelişimlerini, sosyalizmin yavaş yavaş 'olgunlaşması' yoluyla değil, emperyalist savaşta yenilen ülkelerden ilkinin sömürülmesi ile birlikte Doğunun tümünün sömürülmesi yoluyla tamamlıyorlar. Öte yandan kesinlikle Birinci Emperyalist Savaşın sonucu olarak Doğu, tamamıyla devrimci hareketin içine çekilmiştir, tamamıyla dünya devrimci hareketinin genel girdabı içine çekilmiştir." ("Az Olsun, Temiz Olsun", c. XXVII, s. 415-416, Rusça.)⁶

Kısaca, genel kural olarak, emperyalist cephenin zinciri, halkaların en zayıf olduğu noktada kırılmalıdır ve bu noktanın ille de kapitalizmin en gelişmiş olduğu, proleterlerin yüzde şu, köylülerin yüzde bu kadar olduğu bir ülke olması şart değildir.

Bundan dolayı, proletarya devrimi sorunu karara bağlanırken belirli bir ülkenin proletaryasının genel nüfusa oranı hakkında istatistik hesaplara, emperyalizmin ne olduğunu anlamamış olan ve devrimden tıpkı vebadan korkar gibi korkan İkinci Enternasyonal yorumcularının verdikleri özel önem tamamıyla büyütülmüştür.

Devam edelim. İkinci Enternasyonalin kahramanları, bir yanda burjuva demokratik devrimle, öte yanda proletarya devrimi arasında, ikisini az çok uzun zaman aralığıyla birbirinden ayıran uçurum, hiç değilse bir Çin Seddi bulunduğunu ve bu zaman aralığında iktidara geçen burjuvazinin kapitalizmi geliştirdiğini, proletaryanın ise güçlerini biriktirdiğini ve kapitalizme karşı "kesin savaşıma" hazırlandığını iddia ederlerdi (ve hâlâ iddia da etmektedirler). Genellikle, bu sürenin onlarca yıl, hatta daha uzun bir zaman alacağı tahmin edilir. Emperyalizm koşulları içinde bu Çin Seddi "teori"sinin bilimsel değerden yoksun olduğunu, burjuvazinin karşı-devrimci hırsını gizlemeye, saklamaya yarayan bir araç olduğunu tanıtlamanın hiç gereği yoktur. Çatışmaların ve savaşların filizini özünde taşıyan emperyalizm koşullarında, "sosyalist devrimin arifesi" koşullarında, devrimci hareket dünyanın bütün ülkelerinde büyürken, "gelişen" kapitalizmin "can çekişen" kapitalizme dönüştüğünü (Lenin); emperyalizmin, çarlık ve feodalizm dahil, istisnasız bütün gerici akımlarla ittifak kurduğu ve böylelikle Batının proleter hareketinden Doğunun ulusal kurtuluş hareketine kadar bütün devrimci

güçlerin ittifakını zorunlu kıldığı; feodal rejimin kalıntılarını ortadan kaldırmanın emperyalizme karşı devrimci savaşıma girişmeden olanaksız olduğu bu sırada, burjuva demokratik devrimin az çok gelişmiş ülkede proletarya devrimine yaklaşmak zorunluluğunda olduğu, birincinin ikinciye dönüşmesi gerektiği, tanıtlanmaya gereksinme göstermeyecek kadar açıktır. Rusya'da devrimin tarihi, bu tezin doğruluğunu, apaçık kanıtlarıyla tanıtlamıştır. Lenin'in, daha 1905'te, birinci Rus devriminin arifesinde, İki Taktik adlı broşüründe, burjuva demokratik devrimle sosyalist devrimi bir tek zincirin iki halkası olarak, bir tek tablo olarak, Rus devrimini kucaklayan bütün bir tablo olarak göstermesi nedensiz değildi.

"Proletarya, kuvvet yoluyla otokrasiyi ezmek ve burjuvazinin tutarsızlığını etkisiz hale getirmek için köylü yığınlarıyla ittifak kurarak demokratik devrimi sonuna kadar götürmelidir. Proletarya, kuvvet yoluyla burjuvazinin direncini kırabilmek için, köylülüğün ve küçük-burjuvazinin kararsızlığını etkisiz hale getirmek için, halkın yarı-proleter unsurlarıyla ittifak kurarak sosyalist devrimi başarmalıdır. Yeni-İskra grubunun devrimin kapsamı konusunda bütün tezlerinde ve kararlarında o denli dar bir biçimde sundukları proletaryanın görevleri, aslında işte bunlardır." (c. VIII, s. 96, Rusça.)⁷

Lenin'in, Leninist devrim teorisinin temel taşlarından biri olarak burjuva devrimin proletarya devrimine dönüştürülmesi fikrini, İki Taktik adlı yapıtındakinden daha belirgin bir biçimde ortaya koyduğu öbür ve daha sonraki yapıtlarını anmıyorum.

Öyle görünüyor ki, bazı yoldaşlar, Lenin'in bu fikre ancak 1916'da vardığını; o zamana kadar Rusya'da devrimin burjuva çerçevesi içinde sınırlı kalacağını ve bunun sonucu olarak, iktidarın, proletaryanın ve köylülüğün diktatörlük organı biçiminde proletaryanın eline değil, burjuvazinin eline geçeceğini düşündüğünü sanıyorlar. Bu görüşün, Rus komünist basınıma bile girdiği söyleniyor. Bunun kesinlikle yanlış olduğunu ve gerçeğe uymadığını söylemeliyim.

Lenin'in, 1905'te, Partinin III. Kongresindeki proletaryanın ve köylülüğün diktatörlüğünü, yani demokratik devrimin zaferini, "düzen örgütü" olarak değil, "savaş örgütü" olarak nitelendirdiği bilinen söylevini kaynak olarak anabilirim. ("Sosyal-Demokrasinin Geçici Hükümete Katılması Üzerine Rapor", c. VII, s. 264, Rusça.)

Bundan başka, Lenin'in, Rus devriminin gelişme perspektiflerini açıklayan ve partiyi, "Rus devriminin birkaç aylık bir hareket değil, yıllarca süren bir hareket olması için; iktidarı ellerinde tutanlardan koparılan ufak-tefek ayrıcalıklarla yetinilmeyip bu iktidarın tam olarak devrilmesi için" gerekeni yapmakla görevlendiren "Geçici Hükümet Üzerine" adlı ünlü makalelerini kaynak olarak anabilirim. Bu makalelerde Lenin, bu perspektifi daha da geliştirmekte ve Avrupa'da devrime bağlayarak şöyle

demektedir:

“Bu başarılrırsa, o zaman .. o zaman yangının alevleri bütün Avrupa’yı saracaktır; burjuva gericiliğinin baskısı altında acı çekmekten bıkmış olan Avrupalı işçi de ayaklanacak ve bize ‘işin nasıl yapılacağını’ gösterecektir; o zaman Avrupa’daki devrimci atılım Rusya üzerinde karşı etki yapacak ve birkaç yıllık devrim dönemini on yıllarca süren devrim dönemi haline getirecektir.” (“Sosyal-Demokrasi ve Devrimci Geçici Hükümet”, c. VII, s. 191, Rusça.)

Bundan başka, Lenin’in 1915 Kasımında yayınlanan makalesini de kaynak olarak gösterebilirim. Bu makalede şöyle denilmektedir.

“Proletarya, iktidarın ele geçirilmesi için, Cumhuriyet için, topraklara el koymak için ... burjuva Rusya’yı, askeri-feodal ‘emperyalizmin’ (=çarlığın) boyunduruğundan kurtarma işine ‘proleter olmayan halk kitlelerinin’ katılmasını sağlamak için savaşım veriyor ve savaşıma yığıtçe devam edecektir. Ve proletarya, burjuva Rusya’yı çarlığın boyunduruğundan, büyük toprak sahiplerinin toprak üzerindeki egemenliğinden kurtarma işinden, tarım işçilerine karşı savaşımalarında zengin köylülere yardım etmek için değil, Avrupa proletaryası ile ittifak halinde sosyalist devrimi tamamlamak için doğrudan doğruya⁸ yararlanacaktır.” (“Devrimin İki Çizgisi”, c. XVIII, s. 318, Rusça.)

Ve son olarak, Lenin’in Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky adlı ünlü broşürünü de kaynak olarak anabilirim. Lenin, bu broşürde, İki Taktik’te Rus devriminin kapsamına ilişkin yukarıda anılan kesimi belirttikten sonra şu sonuca varıyor:

“Her şey söylediğimiz gibi oldu. Devrimin izlediği yol, çıkardığımız sonuçların doğruluğunu saptadı. İlk önce ‘bütün’ köylülük ile birlikte monarşiye karşı, büyük toprak sahiplerine karşı, ortaçağ düzenine karşı (ve devrim bu aşamada burjuva devrim, burjuva demokratik devrim olarak kalıyor); sonra da yoksul köylülük ile birlikte, yarı-proletarya ile birlikte, bütün sömürülenlerle birlikte, zengin köylüler, kulaklar, spekülörler dahil, kapitalizme karşı – ve devrim, artık sosyalist devrim olmuştur. İki devrim arasında yapay olarak bir Çin Seddi kurmak, ikisini, proletaryanın hazırlık derecesiyle, yoksul köylülerle birliği derecesiyle değil de, herhangi bir başka şeyle birbirinden ayırmak, Marksizmin tahrifini son sınırına vardırmaştır, Marksizm’i bayağılaştırmaktır, Marksizmin yerine liberalizmin konmasıdır.” (c. XXIII, s. 391, Rusça.)

Sanırım bu kadarı yeter.

Peki, bu böyleyse, Lenin “sürekli [kesintisiz] devrim” fikrine karşı neden savaşım verdi? denilebilir.

Çünkü Lenin çarlığı tamamıyla tasfiye etmek ve proletarya devrimine geçmek için köylülüğün devrimci olanaklarından sonuna kadar yararlanmayı, köylülüğün devrimci enerjisini sonuna kadar kullanmayı öneriyordu; oysa “sürekli devrim” yanlıları, Rus köylülüğünün dev-

rimdeki önemli rolünü anlamıyorlar, köylülüğün devrimci gücünü ve enerjisini küçümsüyorlar, Rus proletaryasının gücünü ve köylüyü ardından sürüklemeye yeteneğini küçümsüyorlar ve bu yüzden de köylüyü burjuvazinin etkisinden kurtarma işini, köylüyü proletaryanın çevresinde toplama işini güçleştiriyorlardı.

Çünkü Lenin, devrimi, iktidarın proletaryaya geçişi ile taçlandırmak isterken, “sürekli devrim” yanlıları, işe doğrudan doğruya proletarya devrimi ile başlanacağı fikrindeydiler; onlar, böylelikle feodalizmin kalıntıları gibi bir “küçük ayrıntı”ya gözlerini yumuyorlar ve Rusya köylülüğü gibi önemli bir gücü hesaba katmıyorlardı; böyle bir politikanın, köylülüğün proletaryadan yana kazanılmasını ancak geciktireceğini anlamıyorlardı.

Demek ki, Lenin, “sürekli” devrim yanlılarına karşı, sürekliliğini savundukları için savaşım vermiyordu, Lenin’in kendisi de sürekli devrim görüşünden yanaydı. Ama onlara karşı, proletaryanın en büyük yedeği olan köylülüğün rolünü küçümsedikleri, proletaryanın egemenliği fikrini anlamadıkları için savaşım veriyordu.

“Sürekli” devrim fikri, yeni bir fikir değildir. Bu fikir, ilkönce, 1850’de Marx tarafından ünlü Komünist Birliğe Çağrı’da formüle edilmiştir. Bizim “sürekli”cilerimiz, bu fikri, Marx’tan aldıktan sonra onu değiştirdiler ve değiştiren de fikri bozdular ve işe yaramaz hale getirdiler. Bu hatayı düzeltmek için, Marx’ın kesintisiz devrim fikrini saf biçimi ile alıp Leninist devrim teorisinin köşe taşlarından biri yapmak için Lenin’in usta eline gerek vardı.

Çağrı’sında komünistleri gerçekleştirmeye davet ettiği bazı demokratik istemleri sıraladıktan sonra Marx, kesintisiz (sürekli) devrim hakkında şunları söylüyor:

“Demokratik küçük-burjuvazinin, devrimi olabilirdiğince çabuk ve olsa olsa yukarıdaki istemlerin gerçekleşmesiyle sonuçlandırmayı arzulamasına karşılık, az çok mülk sahibi tüm sınıflar egemen konumlarından uzaklaştırılncaya dek, proletarya, devlet gücünü ele geçirinceye ve yalnızca bir tek ülkedeki değil, dünyanın tüm önde gelen ülkelerindeki proleterlerin birliğinin, bu ülkenin proleterleri arasındaki rekabetin ortadan kalkmış olduğu ve hiç değilse belli başlı üretici güçlerin proleterlerin ellerinde toplanmış bulunduğu noktaya ulaşincaya dek, devrimi sürekli kılmak bizim sorunumuz ve bizim görevimizdir.”⁹

Başka bir deyişle:

a) Bizim “sürekli” devrimcilerimizin planlarının tersine, Marx, 1850-1860 Almanya’sında devrime doğrudan doğruya proletarya iktidarı ile başlanmasını asla önermemiştir.

b) Marx, yalnızca proletarya iktidara geçince, devrim yangınına bütün ülkelerde alevlendirmek için, burjuvazinin kesimlerini birbiri ardından adım adım iktidardan yuvarlamak yoluyla, devrimin, proletarya devlet iktidarı ile taçlandırılmasını öneriyordu. Lenin’in bütün öğrettik-

leri ve emperyalizm koşulları içindeki proletarya devrimi teorisini izleyerek devrimimiz boyunca bütün gerçekleştirdikleri, bunlara tamamiyle uygundur.

Böylece bizim Rus “sürekli” devrimcilerimiz, Rus devriminde, köylünün rolü gibi proletaryanın egemenliği fikrini de küçümsemekle kalmadılar, Marks’ın “sürekli” devrim fikrini de (bozarak) değiştirdiler ve bu fikri pratikte kullanılmaz hale getirdiler.

Bunun içindir ki, Lenin, “sürekli” devrimcilerimizin teorisini ile alay ediyor, bu teoriyi “orijinal” ve “mükemmel” diye nitelendiriyor, “sürekli” devrimcileri “on yıldan beri, yaşamın, bu mükemmel teorisinin yanından gelip geçmesinin nedenlerini düşünmemekle” suçluyordu. (Lenin, bu makaleyi, 1915’te, Rusya’da “sürekli” devrimcilerin teorisinin ortaya çıkışından on yıl sonra yazdı. “Devrimin İki Çizgisi”, c. XVIII, s. 317, Rusça.)

Bunun içindir ki, Lenin, bu teoriyi, Yarı-Menşevik bir teori sayıyor ve şöyle diyordu: “[Bu teori] Bolşeviklerden proletaryanın kesin devrimci savaşıma ve siyasal iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesine çağırıyor. Ödünç alırken; Menşeviklerden de köylülüğün rolünün ‘tanınmama’sını ödünç alıyor.” (İbidem.)

Lenin’in burjuva demokratik devrimin proleter devrime çevrilmesi, proleter devrime “hemen” geçmek için burjuva devrimden yararlanılması fikrinin esası budur.

Devam edelim. Eskiden devrimin bir tek ülkede başarıya ulaşması olanaksız sayılmaktaydı, çünkü burjuvaziyi yenmek için bütün ileri ülkelerin, hiç değilse bu ülkelerin çoğunluğunun proletaryasının, ortak eyleminin gerekli olduğuna inanılıyordu. Şimdi bu görüş artık gerçeğe uymamaktadır. Şimdi, devrimin bir tek ülkede zaferini olanak dâhilinde görmek gerekir, çünkü emperyalizm koşulları içinde çeşitli kapitalist ülkelerin birbirine eşit olmayan sıçramak gelişmesi; emperyalizmin bağrında kaçınılmaz savaşımlara neden olan felâketli çelişkilerin gelişmesi, bütün dünya ülkelerinde devrimci hareketin büyümesi, bütün bunlar, proletaryanın tek tek ülkelerde zaferini yalnız olanaklı değil, hatta zorunlu kılmaktadır. Rus devriminin tarihi, bunun dolaysız kanıtıdır. Ancak, burada, burjuvazinin yenilmesinin, yalnızca, kesinlikle gerekli belirli koşulların birleşmesi halinde gerçekleşebileceğini unutmamak gerekir; bu koşullar gerçekleşmeden proletaryanın iktidarı ele alması diye bir sorun bile olamaz.

Lenin’in “Sol” Komünizm adlı broşüründe bu koşullara ilişkin olarak söyledikleri şunlardır:

“Devrimin temel yasası, bütün devrimler tarafından ve özellikle 20. yüzyıldaki üç Rus devrimi tarafından doğrulanan devrimin temel yasası şudur: devrim olabilmesi için, sömürülen ve ezilen yığınların, eskiden olduğu gibi yaşamının olanaksız olduğu bilincine varmaları ve değişiklik istemeleri yetmez; devrimin olması için, sömürücülerin eskiden olduğu gibi yaşayamaz ve hükümeti yürütemez duruma düşmeleri gerekir. Ancak ‘aşağıdakilerin’

eski tarzda yaşamak istemedikleri ve ‘yukarıdakilerin’ de eski tarzda yaşayamadıkları durumdadır ki, ancak bu durumdadır ki, devrim başarıya ulaşabilir. Bu gerçeği başka biçimde şöyle ifade edebiliriz: (sömürüleni de, sömüreni de etkileyen) bir ulusal bunalım olmadan devrim olanaksızdır.¹⁰ Böylece bir devrimin olabilmesi için, ilkin, işçilerin çoğunluğunun (hiç değilse, bilinçlenmiş olan ve aklı eren, siyasal bakımdan etkin işçilerin çoğunluğunun) devrimin gereğini tam olarak anlamış olmaları ve devrim uğruna yaşamlarını feda etmeye hazır olmaları gerekir; bundan başka, yönetici sınıfların, en geri yığınları bile siyasal yaşama sürükleyen, hükümeti zayıf düşüren ve devrimcilerin onu devirmesini olanaklı kılan bir hükümet bunalımından geçmekte olması gerekir.” (c. XXV, s. 222, Rusça.)¹¹

Ama bir tek ülkede burjuvazinin iktidarı yerine proletarya iktidarını kurmak, henüz sosyalizmin tam zaferi değildir, iktidarı sağlamlaştırdıktan ve köylülüğe önderlik ettikten sonra, muzaffer ülkenin proletaryası, sosyalist bir toplum kurabilir ve kurmalıdır. Ama bu, sosyalizmin tam zaferi, kesin zaferi böylelikle elde edilecektir demek midir? Başka bir deyişle, bu, proletarya, yalnız kendi ülkesinin güçleri ile sosyalizmi kesin olarak kurabilir ve ülkede, dışarıdan müdahale tehlikesine ve bunun sonucu olarak kapitalizmin yeniden diriltilmesi tehlikesine karşı tam güvenlik içinde olabilir demek midir? Kuşkusuz ki, bu demek değildir. Bu güvenliğin sağlanabilmesi için devrimin hiç değilse birkaç ülkede başarıya ulaşması gerekir. Bu yüzden, devrimi öbür ülkelerde geliştirmek ve desteklemek, başarılı olan devrimin asıl ödevidir. Bu nedenle muzaffer ülkenin devrimi, kendisini, kendi kendine yeter bir varlık olarak değil, bir yardımcı, öbür ülkelerde proletaryanın zaferini hızlandırmaya yarayan bir araç olarak kabul etmelidir.

Lenin, muzaffer devrimin ödevinin “bütün ülkelerde devrimin gelişmesi, desteklenmesi, uyanması için bir tek ülkede gerçekleşmesi olanaklı olanın en çoğunu” (Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky, c. XXII, s. 385, Rusça) yapmaktan ibaret olduğunu söyleyerek bu fikri kısaca ifade etmiştir.

Leninist proletarya devrim teorisinin ayırt edici özellikleri, genel çizgileriyle, işte bunlardır.

Dipnotlar

¹ İtalikler benim. -J. St.

² V. İ. Lenin, “Ne Yapmalı?”, s. 34.

³ Friedrich Engels, Ludwig Feuerbach ve Klasik Alman Felsefesinin Sonu, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 28.

⁴ İtalikler benim. - J. St.

⁵ V. İ. Lenin, Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması, Sol Yayınları, Ankara 1978, s. 15.

⁶ V. İ. Lenin, İşçi Sınıfı ve Köylülük, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 517-518.

⁷ V. İ. Lenin, Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği, Sol Yayınları, Ankara 1977, s. 119-120.

⁸ İtalikler benim. –J. St.

⁹ “Merkez Komitesinin Komünist Birliğe Çağrısı”, Marx, Engels, Seçme Yapıtlar 1, s. 217-218.

¹⁰ İtalikler benim. -J. St.

¹¹ V. İ. Lenin, “Sol” Komünizm, Bir Çocukluk Hastalığı, s. 95-96.

ENGELS VE TEORİK (KURAMSAL) MÜCADELENİN ÖNEMİ

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

“Dogmacılık, doktrincilik” “partinin kemikleşmesi —düşüncenin zincire vurulmasının sonucu olan kaçınılmaz ceza—” bunlar Raboçeye Dyelo’daki “eleştiri özgürlüğünün” şövalyece savunucularının silaha sarıldıkları düşmanlardır. Bu sorunun gündeme alınmasından pek memnunuz ve sadece bir başka sorunun da eklenmesini öneririz: Peki yargıçlar kimlerdir?

Önümüzde iki yayıncı duyurusu var. Biri, “Yurtdışı Rus Sosyal-Demokratlar Birliğinin Yayın Organının Programı - Raboçeye Dyelo” ve öteki, “Emeğin Kurtuluşu Grubunun Yayınlarının Yeniden Başlayacağı Duyurusu”. Her ikisi de 1899 tarihini, “Marksizm’in bunalımı”nın uzun süreden beri tartışma konusu olduğu bir tarihi taşıyor. Peki, ne buluyoruz? Birinci duyuruda bu olayla ilgili herhangi bir değinmeyi ya da bu sorunla ilgili olarak bu yeni organın benimsemek eğiliminde olduğu konuma ilişkin belirli bir ifadeyi boşuna aramış olacağız. Bu programda olsun, Yurtdışı Birliğin 1901’deki Üçüncü Kongresinde¹ benimsenmiş olan ek kararda olsun (İki Konferans, s. 15-18), teorik çalışma konusunda ve şu anda karşı karşıya bulunduğu ivedi görevler konusunda tek bir sözcük söylenmemektedir. Bütün bu zaman boyunca Raboçeye Dyelo’nun yazı kurulu, bu teorik sorunları, bu sorunlar bütün dünyadaki sosyal-demokratların zihinlerini karıştıran sorunlar olmasına karşın, görmezlikten gelmişlerdir.

Öteki duyuru ise, tersine, her şeyden önce son yıllarda teoriye karşı azalan ilgiye parmak basıyor, “proletaryanın devrimci hareketinin teorik yönüne uyanık bir dikkat” gösterilmesini ısrarla istiyor, ve hareketimiz içindeki “bernştayncı ve öteki karşı-devrimci eğilimleri amansızca eleştirmeye” çağırıyor. Zarya’nın bugüne kadarki sayıları bu programın nasıl yürütülmekte olduğunu göstermektedir.

Böylece, görüyoruz ki, düşünce kemikleşmesine vb. karşı üst perdeden söylenen sözler, teorik düşüncenin gelişmesi konusundaki ilgisizliği ve çaresizliği gizlemektedir. Rus sosyal-demokratlarının durumu, genel olarak Avrupa’daki (çok önceleri Alman Marksistleri tarafından da belirtilen) bir olguyu, yani o pek övülen eleştiri özgürlüğünün bir teorisinin yerine bir başkasının konması demek olmayıp, bu türden bütünleşmiş ve işlenmiş teoriden özgür olmak anlamına geldiğini; seçmecilik ve ilke yoksunluğu anlamına geldiğini açıkça göstermektedir. Hareketimizin gerçek durumuyla az çok tanışıklığı olanlar, Marksizm’in geniş bir biçimde yaygınlaşmasının yanında, teorik düzeyin belli ölçüde düşmekte olduğunu görmemezlik edemezler. Pek çok insan, çok az bir teorik eğitimle, hatta hiç eğitilmeden, hareketin pratik önemi ve pratik başarıları yüzünden, harekete katılmışlardır.

Bundan Raboçeye Dyelo’nun, bir zafer havasıyla Marx’ın şu sözlerini aktarırken nasıl patavatsız olduğunu değerlendirebiliriz: “İleriye doğru atılan her adım, her gerçek ilerleme, bir düzine programdan daha önemlidir.”² Teorik kargaşalık döneminde bu sözcükleri yinelemek tıpkı bir cenazede yaşlılara “gözünüz aydın!” demeye benzer. Üstelik Marx’ın bu sözleri, içerisinde ilkelerin formülasyonundaki seçmeciliği şiddetle mahkum ettiği, Gotha Programı³ konusunda yazdığı mektuptan alınmıştır. Eğer birleşmek zorundaysanız, diye yazıyordu parti liderlerine Marx, hareketin pratik amaçlarını karşılayacak anlaşmalara girin, ama ilkeler konusunda herhangi bir pazarlığa izin vermeyin, teorik “ödünler” vermeyin. Marx bu düşüncede idi, ve hâlâ aramızda -onun adına- teorisinin önemini küçümseme yolunu arayan kimseler var!

Devrimci teori olmadan, devrimci hareket olamaz. Moda halinde oportünizm övgüsünün, pratik eylemin en

dar biçimlerine delicesine bir kapımayla el ele gittiği bir zamanda, bu düşünce üzerinde pek güçlü olarak direnilemez. Ancak Rus sosyal-demokratları için teorinin önemi, çoğu kez unutulmuş şu üç durumdan ötürü önem kazanmaktadır: birincisi, partimizin sadece oluşum sürecinde olması, özelliklerinin daha yeni belirlenmeye başlaması, ve hareketi doğru yolundan saptırma tehdidinde bulunan devrimci düşüncenin öteki eğilimleriyle henüz hesaplaşmadan uzak oluşuyla. Tersine tam da şu yakın geçmiş, (Akselrod'un uzun zaman önce ekonomistleri uyardığı bir durum olan)⁴ sosyal-demokrat olmayan devrimci eğilimlerin yeniden canlanması ile damgalanmıştır. Bu koşullar altında, ilk bakışta “önemsiz” gibi görünen bir yanılgi en kötü sonuçlara yol açabilir ve ancak burnunun ötesini göremeyenler, hizip tartışmalarını ve görüş ayrılıkları arasındaki en keskin farklılıkları zamansız ya da gereksiz sayabilir, Rus sosyal-demokrasisinin yazgısı gelecek birçok yıllar boyunca şu ya da bu “ayrılığın” güçlenmesine bağlıdır.

İkincisi, sosyal-demokrat hareket, özünde, uluslararası bir harekettir. Bu, sadece ulusal şovenizmle savaşmak zorunda olduğumuz demek değil, genç bir ülkede yeni bir hareketin ancak öteki ülkelerin deneyimlerinden yararlanacak olursa başarılı olabileceği demektir de. Bu deneyimlerden yararlanmak için bunları salt tanımak ya da yalnızca en son kararlarını kopya etmek yetmez. Gerekli olan, bu deneyimleri eleştireci bir tutumla ele almak ve bunları bağımsız olarak sınamadan geçirmektir. Modern işçi sınıfı hareketinin ne büyük ölçüde geliştiğini ve dallandığını kavrayan bir kimse, bu görevi yerine getirmek için nasıl bir teorik kuvvetler yedeğine ve siyasal (aynı zamanda da devrimci) deneyime gerek olduğunu anlayacaktır.

Üçüncüsü, Rus sosyal-demokrasisinin ulusal görevleri, dünyada başka hiç bir sosyalist partinin daha önce karşılaşmadığı türdendir. İlerde, halkın tümünün otokrasinin boyunduruğundan kurtarılması işinin bize yüklediği siyasal ve örgütsel görevlere eğilme fırsatını bulacağız. Şu noktada, yalnızca, öncü savaşçı rolünün ancak en ileri teorinin kılavuzluk ettiği bir parti ile yerine getirilebileceğini belirtmek istiyoruz. Bunun ne demek olduğunu somut bir kavrayışına sahip olmak için okur, Herzen, Belinski, Çernişevski gibi Rus sosyal-demokrasisinin öncellerini ve yetmişlerin parlak, devrimci yıldızlarını anımsasın; Rus yazınının şimdi kazanmakta olduğu dünya ölçüsündeki önem üzerine kafa yorsun; bir de... Ama bu kadar yeter!

Sosyal-demokrat harekette teorinin önemiyle ilgili Engels'in 1874'te söylediklerini aktaralım. Engels, sosyal-demokrasinin büyük mücadelesinin, aramızda olduğu gibi iki biçimini (siyasal ve iktisadi) değil, teorik mücadeleyi ilk ikisi ile bir tutarak üç biçimini kabul ediyor. Hem pratik yönden hem de siyasal yönden güçlü hale gelmiş bulunan Alman işçi sınıfı hareketine öğütleri, bugünün sorunları ve anlaşmazlıkları yönünden öylesine öğreticidir ki, uzun zamandan beri kütüphanelerde büyük bir güçlkle bulunabi-

len Der deutsche Bauernkrieg'e⁵ yazdığı önsözden uzunca bir bölüm aktardığımızdan ötürü okuru sıkımayacağımızı umarız:

“Alman işçilerinin, öbür Avrupa işçilerine göre, başlıca iki üstünlüğü var. Birincisi, Alman işçileri, Avrupa'nın en teorisyen halkına mensupturlar; üstelik, sözüm ona ‘kültürlü’ Almanya’da iyiden yitip gitmiş olan teorik anlayışı korumuşlardır. Eğer daha önce Alman felsefesi hele Hegel felsefesi olmasaydı, Alman bilimsel sosyalizmi —olmuş olacak tek bilimsel sosyalizm— hiç bir zaman kurulamazdı. İşçilerin teorik anlayışı olmasaydı, onlar bu bilimsel sosyalizmi hiç bir zaman özümlemiş oldukları derecede özümleyemezlerdi. Ve bu üstünlüğün ne kadar büyük bir üstünlük olduğunu, bir yandan, her türlü teoriye karşı, çeşitli sendikaların kusursuz örgütlenişine karşı, İngiliz işçi hareketinin pek bir ilerleme göstermemesinin başlıca nedenlerinden biri olan kayıtsızlık ve öte yandan da, prudonculuk tarafından, ilk biçimi içinde Fransızlar ve Belçikalılarda, sonradan, Bakunin eliyle karikatürleştirilmiş biçimi içinde, İspanyol ve İtalyanlarda yaratılan anlaşmazlık ve karışıklık tanıtılar.

“İkinci üstünlük, Almanların, işçi hareketine, zaman bakımından aşağı yukarı en son gelmiş olmalarıdır. Tıpkı teorik Alman sosyalizminin, doktrinlerinin tüm fantezi ve ütopyalarına karşı, bütün zamanların en büyük kafaları arasında sayılan ve bugün doğruluklarını bilimsel olarak tanıtladığımız birçok fikirleri öncelemiş bulunan üç adamın, Saint-Simon, Fourier ve Owen'in omuzları üzerinde yükseldiğini hiç bir zaman unutmayacağı gibi, pratik Alman işçi hareketi de, İngiliz ve Fransız [işçi -ç.] hareketinin omuzları üzerinde geliştiğini, onların pahalya edinilmiş deneylerinden sadece yararlanıp, şimdi o zaman çoğu kaçınılmaz olan yanılığlarından kaçınılabildiğini hiç bir zaman unutmamalıdır. İngiliz trade-unionları ile Fransız siyasal işçi mücadelelerinin geçmişi olmasaydı, hele Paris Komünü tarafından verilen devsel atılım olmasaydı, bugün hareketin neresinde olurduk?

“Alman işçilerinin, durumlarının üstünlüklerinden, az görülür bir kavrayışla yararlanmasını bildiklerini kabul etmek gerek. Bir işçi hareketi var olalı beri, mücadele, ilk kez olarak, —teorik, siyasal ve pratik-iktisadi (kapitalistlere karşı direnç)— üç yönü içinde, uyum, bağlantı ve sistematik bir biçimde yürütülmüştür. Alman [işçi -ç.] hareketinin yenilmez gücü, işte, deyim yerindeyse, bu tek merkezli (concentrique) saldırıdadır.

“Bir yandan, elverişli konumları nedeniyle, öte yandan İngiliz [işçi -ç.] hareketinin adasal özellikleri ve Fransız [işçi -ç.] hareketinin zorla bastırılması sonucu, Alman işçileri, şimdilik proleter mücadelenin ön safında yer almış bulunuyorlar. Olayların, bu şeref yerini ne kadar zaman onlara bırakacağı önceden söylenemez. Ama bu yeri tuttukları sürece, görevlerini, gerektiği gibi yerine getireceklerdir, bunu ummak gerek... Bunun için, tüm mü-

cadele ve ajitasyon alanlarındaki çabalarını bir kat daha artırmalıdır. Önderlerin ödevi, özellikle, bütün teorik sorunlar üzerinde gitgide daha çok bilgi edinmek, günü geçmiş dünya görüşlerinin geleneksel lakırdılarının etkisinden kendilerini gitgide daha çok kurtarmak ve sosyalizmin bir bilim durumuna geldiğinden bu yana, bir bilim olarak yürütülmek, yani irdelenmek istediğini hiç mi hiç unutmamak olacaktır. Buna göre, böylece kazanılan gitgide daha açık görüşleri, işçi yığınları arasında artan bir çabayla yaymak ve parti ve sendikalar örgütünü gitgide daha güçlü bir biçimde sağlamlaştırmak önem kazanacaktır. ... “Eğer Alman işçileri böyle davranmakta devam ederlerse, hareketin başında yürüyeceklerdir demiyorum —sadece herhangi bir ulus işçilerinin hareketin başında yürümeleri, hareketin yararına değildir—, ama savaş çizgisi üzerinde şerefli bir yer tutacaklar ve, hesapta olmayan ağır sınavlar ya da büyük olaylar, onlardan daha çok cesaret, daha çok karar ve daha çok enerji istediği zaman, pusuatlanmış ve hazır olacaklardır.”⁶

Engels’in sözlerinin kehanet olduğu çıktı ortaya. Birkaç yıl içerisinde Alman işçileri Sosyalistlere Karşı Yasa biçiminde beklenmedik çetin, sınavlarla karşı karşıya geldiler. Ve bu sınavları savaşa hazır halde karşıladılar ve bundan zaferle çıkmayı başardılar.

Rus proletaryası çok daha çetin sınavlardan geçmek zorunda kalacaktır; onun savaşmak zorunda kalacağı canavar yanında, anayasal bir ülkedeki anti-sosyalist yasa ancak bir cüce olarak kalır. Tarih bizi şu anda herhangi başka bir ülkenin proletaryasının karşı karşıya kaldığı bütün ivedi görevlerin en devrimcisi olan bir görevle karşı karşıya getirmiştir. Bu görevin yerine getirilmesi, yalnızca Avrupa gericiliğinin değil, (şimdi denebilir ki) Asya gericiliğinin de bu en güçlü kalesinin yıkılması, Rus proletaryasını, uluslararası devrimci proletaryanın öncüsü yapacaktır. Ve biz, bin kez daha geniş ve daha derin olan hareketimizi, aynı fedakâr kararlılık ve tutkuyla başlatacak olursak, öncellerimizin, yetmişlerin devrimcilerinin, kazanmış bulundukları bu onurlu unvanı elde edeceğimize güvenme hakkına sahip olacağız.

Dipnotlar

¹ Yurtdışı Rus Sosyal-Demokratlar Birliğinin Üçüncü Kongresi, 1901 Eylül ayının ikinci yarısında Zürih’te yapıldı. Kongre, Haziran 1901’de yapılan Cenevre Konferansının hazırladığı yurtdışı Rus sosyal-demokrat örgütlerin birleştirilmesine ilişkin anlaşma taslağına değişiklikler ve ekler getirdi. Kongre, revizyonistleri yüreklendiren Raboçeye Dyelo yöneticilerine verilen talimatları onayladı. Kongre kararları, Birlik önderlerine egemen olan oportünist eğilimi ve bunların Haziran Konferansının kararlarına uymaya niyetli olmadıklarını gösterdi.

² K. Marx, F. Engels, Gotha ve Erfurt Programlarının Eleştirisi. “W. Bracke’ye Metnin Sunuluşunda Marx Tarafından Yazılan Mektup - 5 Mayıs 1875”, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 20. -Ed.

³ Alman Sosyalist İşçi Partisinin Gotha Programı, iki Alman sosyalist partisini, August Bebel ve Wilhelm Liebknecht (bunların her ikisi de Marx ve Engels’in ideolojik etkisi altında idiler) liderliğindeki ayzenahçılar ile lasalcıları birleştiren 1875’teki Gotha Kongresinde kabul edilmiştir. Program, niteliği yönünden seçmeci ve oportünist bir programdı, çünkü bellibaşlı sorunlarda ayzenahçılar, lasalcılara ödün vermişler ve lasalcıların formülasyonlarını kabul etmişlerdi. Marx ve Engels, Gotha Programının taslağını, 1863 Eisenach Programı ile karşılaştırıldığında geri bir adım olduğunu söyleyerek şiddetle eleştirdiler. (Marx ve Engels, Gotha ve Erfurt Programının Eleştirisi, Sol Yayınları, Ankara 1976.)

⁴ Lenin burada P. B. Akselrod’un 1898’de Cenevre’de yayınlanmış olan Rus Sosyal-Demokratlarının Bugünkü Görevleri ve Taktikleri Sorunu başlıklı kitapçığına değiniyor.

⁵ Dritter Abdruck, Leipzig 1875, Verlag der Genossenschaftsbuchdruckerei. (Almanya’da Burjuva Demokratik Devrim, “Köylüler Savaşı”, Sol Yayınları, Ankara 1975. -Ed.)

⁶ Bkz: Friedrich Engel, Almanya’da Burjuva Demokratik Devrim, “Köylüler Savaşı”, Önsöz, Sol Yayınları, Ankara 1975, s. 30-32 -Ed.

EĞİTİM, ÖĞRETİM

Georgi Dimitrov – Düşünceler-Aforizmalar

Bilgi kuvvettir!

Bilgi ile silahlandığımız zaman son zafere doğru daha cesaretli ve daha güvenli olarak ilerleriz. «Eğitim ve Öğrenim Alanındaki Çalışmalarımız»

Halk öğretmeni, örnek Bulgar yurtseveri olmalı, halkımızın refahının ve yeni Bulgaristan'ın gelişmesinin güvencesi olan Vatan Cephesinin kurtarıcı davası uğrunda yılmadan ve düzenli olarak savaşmalıdır. «Öğretmen Konferansına-Ruse»

Tembellik genellikle tehlikelidir. Fakat tembelliğin en tehlikelisi kafa tembelliğidir. (...) İnsan geceleri yatığı zaman, gündüz neler öğrendiğini, ne gibi yeni kazanımlar elde ettiğini düşünmeli, bunların bir muhasebesini yapmalı, ertesi günü için ibret dersleri çıkarmalıdır. Ayrıca, zaman zaman birkaç saat odasına kapanarak, çalışmalarının olumlu ve olumsuz yanlarının tam bir muhasebesini yapmalıdır. Bunlar faydalı şeylerdir, hem de çok faydalı. «Çok iyi Kadrolar Yetiştiriyor...»

Ciddi öğrenim gereklidir. Bilimsel ulaşımları öğrenip benimsemek için ne emek esirgenmeli, ne güç ne de zaman. Halka gerektiği gibi, tam değerinde hizmete, geceli gündüzlü çalışarak hazırlanılmalıdır. Kafa tembelliğine, ahlâk bozukluğuna ve aynı zamanda, biçimsel sömestr geçmelerine karşı amansızca mücadele yürütülmelidir, üniversite öğrencileri şunu hiç bir zaman unutmamalıdır: En iyi öğrenim ve hazırlık yılları, üniversite öğrenciliği yıllarıdır. Bu yıllardan tam bir ciddiyetle ve akıllıca yararlanılmalıdır. «Sofya Üniversitesi Bayramı Üstüne»

Profesörler, okuttukları derslerle ilgili olarak, bilgilerini artırmaya ve yetkinleşmeye devam etmelidirler. Aynı derslerin yıllar yılı tekrarlanmasına, bu çürük pratiğe bir son verilmelidir. Üniversite, ilerici bilim ocağı, aralıksız gelişen bilimsel düşün laboratuvarı ve gerçek yurtsever-

lik fidanlığı olmalıdır. Üniversite, bilimle halkın, özellikle halk ekonomisinin yaşamsal çıkarları arasında birleştirici bir halka haline gelmelidir. Aynı kaynak.

Bilgilerini artırmak ve pedagojik kalifiyelerini yükseltmek için aralıksız çalışmayan öğretmenler, gereken değere sahip eğitimci, toplum ve kültür adamı olamazlar. «Eğitim işçilerinin Memleketin Ekonomik ve Kültürel Kalkınmasındaki Roller»

İdeolojik ve politik düzeyleri düşük olanlar, öğrencilere, şehir ve köy emekçilerine, doğru bir ideolojik ve politik eğitim veremezler. Aynı kaynak.

Politik eğitim, (...) sadece genel (teorik) olmakla kalmamalı, aynı zamanda, iç ve dış günlük olaylara, memleketin ekonomik, kültürel ve diğer ödevlerine sıkı sıkıya bağlı somut bir içeriğe sahip olmalıdır.

Ekonomik ödevlerin gerçekleştirilmesiyle Bulgaristan halkının kültürel ve ideolojik düzeyinin yükseltilmesi arasında (...) sıkı bağlar vardır. Bu yüzden, şehir ve köy emekçileriyle emek aydınlarının kültürel düzeylerinin yükseltilmesine ve sosyalist ruhta ideolojik politik eğitimlerine özel bir özen gösterilmelidir. « Bİ(k) P Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor»

Halkımızın kültür tarihine büyük katkılarda bulunmuş olan okuma evlerimiz, şimdi, memleketin her yerinde, gerçek ve örnek kültür ve eğitim ocaklarına dönüşmekle ve halk arasında politik ve bilimsel bilgi yaymakla görevlidirler. «Emektar Toplum Adamı ve Pedagog Todor Samodumov'a Kutlama Mesajı»

ÖNEMLİ OLAN İYİ ÖĞRENMEKTİR

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 1

Biz, Kızıl Orduyu niçin örgütledik? Düşmanı yenmek için. Savaş yasalarını niçin inceliyoruz? Onları savaşta uygulamak için.

Öğrenmek kolay iş değildir, ama insanın öğrendiğini uygulaması daha da zordur. Birçok kimse, sınıfta ya da kitaplarda askerlik sözcüğü üstüne söylev verirken, çok şey bilirmiş izlenimini bırakır, ama iş gerçek savaşa gelince kimileri savaşı kazanır, kimileri yitirir. Savaş tarihimiz de, savaş deneyimlerimiz de bunu doğrular.

Peki, işin püf noktası nerede?

Gerçek yaşamda herkesin, tarihte pek az rastlanan “yenilmez generaller” gibi olmasını bekleyemeyiz. Bizim istediğimiz, cesur, akıllı ve savaşta normal olarak muharebeler kazanan, akılla cesareti birleştiren generallerdir. Hem akıllı ve hem de cesur olmak için bir yöneme sahip olmak gerekir; bu yöntem, hem öğrenirken ve hem de öğrenileni uygularken kullanılmalıdır.

Hangi yöntem? Yöntem, düşmanı ve kendi durumumuzu bütün yönleriyle, bilmek, her iki tarafın hareketlerine egemen olan yasaları bulma ve giriştiğimiz harekâta bu yasaları kullanmaktır.

Birçok ülkelerde yayınlanan askeri kitaplar, “ülkelerin koşullarına göre esnek bir şekilde uygulanması” gereğinden, yenilgiye uğranıldığı zaman alınacak tedbirlerden söz eder. Bunlardan ilkinin amacı, ilkelerin çok katı uygulanması yoluyla öznel yanlışlar yapmasına karşı komutanı uyarmak, ikincisi ise, öznel yanlışlar yaptıktan ya da nesnel koşullarda beklenilmeyen ve karşı konulamayan değişmeler olduktan sonra ortaya çıkan durumun üstesinden gelebilmesini sağlamaktır.

Öznel yanlışlar neden yapılır? Çünkü bir savaşta ya da muharebede kuvvetlerin dağıtım ya da yönetim şekli, o yerin ve zamanın koşullarına uymaz; çünkü öznel yönetim

nesnel koşullara uygun düşmez, yani öznel ile nesnel arasındaki çelişki çözülmemiştir. Yaptıkları iş ne olursa olsun, insanlar, bu gibi durumlara düşmekten biraz zor kaçınırlar, ama bazı kimselerin bu konuda daha yetenekli oldukları görülür. Her işte nispeten yüksek bir yeterlik aradığımız gibi, savaşta da daha çok zafer, daha az yenilgi isteriz. Burada işin püf noktası, öznel ile nesnel birbiriyle uygun hale getirmektir.

Taktik konusunda bir örnek alalım. Hücum için seçilen nokta düşmanın kanatlarından birisi üzerinde ise ve tam zayıf noktasının bulunduğu yere rastlıyorsa, o hücum başarıya ulaşır. Bu durumda öznel, nesnele uygun düşmüştür, yani komutanın keşfi, yargısı ve kararları düşmanın gerçek durumuna ve düzenlenişine uygun düşmüştür. Saldırı için seçilen nokta öteki kanatta ya da merkezde ise ve hücum çetin bir engelle karşılaşır ve ilerleme olanağı kalmazsa, böyle bir uygunluk yok demektir. Hücumun zamanı iyi seçilmiş ise, yedekler ne erken ne geç, tam zamanında kullanılmış ise, muharebedeki öbür düzenlemeler ve harekât düşman için değil bizim için elverişli ise, muharebe boyunca öznel yönetim, nesnel durumla tümüyle uygunluk halindedir. Böyle bir tam uygunluk, tarafların silah taşıyan ve her şeyi birbirlerinden gizli tutan insan grupları olduğu düşünülürse, savaşta ya da muharebelerde pek az rastlanan bir haldir. Bu, cansız cisimlerin ya da sıradan konuların ele alındığı gibi düşünülecek bir sorun değildir. Eğer komutanın yönetimi gerçek duruma temelden uyuyorsa, yani yönetimde sonucu belirleyici unsurlar gerçek durumla uygunluk halinde ise, zafer için bir temel vardır.

Bir komutanın doğru düzenlemeleri doğru kararlarına, doğru kararları doğru yargılarına, doğru yargıları gerekli keşiflerin yapılmasına, keşiflerde elde edilen bilgilerin bir araya getirilerek üzerinde düşünülmesine bağlıdır.

Olanaklı ve gerekli bütün keşif yollarını uygular, düşman durumu hakkında toplanan bilgiler üzerinde kafa yorar; yanlış doğrudan ayırt eder, bir veriden bir başkasına, dış-yüzden içyüze doğru adım adım ilerler ve bunları yaptıktan sonra, kendi tarafındaki koşulları hesaba katar; her iki tarafın durumunu, karşılıklı ilişkilerini inceler ve böylece, bazı yargılara vararak, kararlar verir, planlarını hazırlar. Bir askerin, stratejik bir planı; bir seferin ya da muharebenin planını yapmadan önce, durumu kavramak için izlediği yol budur. Dikkatsiz bir asker, bunun yerine, askeri planlarını dilediği gibi düşünerek yapar ve yaptığı bu planlar gerçeğe uymayan hayal ürünleri olur. Yalnız heveslerine kapılan aceleci bir asker, düşman tarafından aldatılmaya mahkumdur, ya da düşmanın durumunun bazı düzmece ya da kısmi görüşlerine bakar, astlarının gerçek bilgiye, derinlemesine bir görüşe dayanmayan sorumsuz önerilerine kapılarak, her askeri planın gerekli keşiflere, düşman ile kendi durumunun, ve bunlar arasındaki iç bağıntıların dikkatle incelenmesine dayanması gerektiğini bilmediğinden ya da buna yanaşmadığından başını kayalara çarpar.

Bir durumu kavrama süreci, yalnız bir askeri planın yapılmasıyla sona ermez; bu plan yapıldıktan sonra da sürer. Planın, yürürlüğe konulmasından harekâtın sonuna kadar süren uygulanması döneminde, durumu kavramanın bir başka süreci, yani, uygulama süreci vardır. Bu süreç sırasında, daha önceki dönemde yapılan planın gerçeğe uyup uymadığının yeniden incelenmesi gerekir. Eğer gerçek durumla uygunluk halinde değilse, ya da bütünüyle gerçeğe uymuyorsa, yeni bilgilerimizin ışığı altında yeni yargılara varmak ve yeni duruma uygun olması için ilk planı değiştirmek gerekir. Aşağı yukarı her harekâta, plan, kısmen, bazı hallerde ise tümüyle değişebilir. Bu gibi değişiklikler yapılması gereğini anlamayan ya da buna yanaşmayıp körü körüne hareket eden kimse, kafasını kayalara çarpmaktan kurtulamaz.

Anlatılan noktalar stratejik bir etkinliğe bir sefere ya da bir muharebeye de aynı şekilde uygulanır. Görgülü bir asker, gönüllü ve öğrenmeye istekli oldukça, kendi kuvvetleri (komutanları, adamları, silahları, ikmal olanakları vb. ve bunların hepsi) ve düşman kuvvetleri (aynı şekilde komutanları, askerleri, silahları, ikmal olanakları, vb. ve bunların hepsi) ve savaşa ilgisi yönünden politika, ekonomik durum, coğrafya ve iklim gibi koşulların hepsi hakkında bilgi sahibi olabilir ve böyle bir askerin, bir savaşı ya da harekâtı daha iyi kavrayarak, zaferden zafere koşması daha olası olur. Uzun bir süre içinde, hem kendi ve hem de düşman tarafındaki durumu daha iyi öğreneceği, girilen hareketlerin yasalarını keşfedeceği, özel ve nesnel durumlar arasındaki çelişkileri çözeceği için bu sonucu alacaktır. Bu öğrenme ve bilme süreci çok önemlidir; böylesine uzun bir deneyim dönemi geçirmeden savaş yasalarını bilmek ve kavramak güçtür. Bir acemi, ya da yalnız kağıt üzerinde savaşan kimse, gerçekten yüksek

rütbeli bir komutan olamaz. Bunu ancak savaşta eylemle mücadeleye katılanlar yapabilir.

İlke niteliğindeki bütün askeri yasalar ve teoriler, eskiden yaşamış ya da günümüzde yaşayan kimseler tarafından özetlenmiş geçmiş savaşların denemeleridir. Geçmiş savaşların kalıtı olan ve kan pahasına öğrenilen bu dersleri ciddiyetle incelemeliyiz. Bu, sorunun yalnız bir yanındır; bir de varılan sonuçları kendi deneyimlerimizle gözden geçirmeli, yararlı olanları benimsemeli, yararsızları bir yana itmeli, kendimize ait deneyimleri bu sonuçlarla birleştirmeliyiz. Bunu yapmak çok önemlidir, çünkü bunu yapmadan bir savaş yönetilemez.

Okumak öğrenmektir, ama uygulamak da öğrenmektir; hatta öğrenmenin daha da önemli bir çeşididir. Savaşı savaşarak öğrenmek, bizim temel yöntemimizdir. Okula gitmek fırsatını elde edememiş birisi bile, savaşı, savaşa katılarak öğrenebilir. Devrimci savaş bir kitle işidir; önce öğrenilip sonra yapılmaz, tersine, önce yapılır sonra öğrenilir. Zaten yapmak öğrenmek demektir. Sıradan bir sivil ile asker arasında bir fark vardır, ama aşılamayacak Çin Seddi yoktur. Bu fark kolayca kapatılabilir ve bunun yolu bir devirme, bir savaşa katılmaktır. Böyle derken, öğrenmek de uygulamak da kolaydır demiyoruz; gerçekten öğrenmek ve beceriyle uygulamak güçtür demek istiyoruz. Sivillerin de çabucak asker olabileceklerini söylerken, aradaki eşiği atlamanın güç olmadığını söylemek istiyoruz. İki anlatımı birleştirmek için, bir Çin atasözünü anabiliriz: “Azmin elinden hiç bir şey kurtulmaz.” Aradaki eşiği atlamak kolay olduğu gibi, azmeden ve iyi öğrenen insan için bu işte ustalaşmak da olmayacak şey değildir.

Bütün öteki şeylere egemen olan yasalar gibi, savaş yasaları da nesnel gerçekliklerin zihnimizdeki yansılardır. Aklın dışındaki her şey, nesnel gerçektir. Bundan dolayı, öğrenilmesi ve bilinmesi gereken şey, düşman taraftaki ve bizim tarafımızdaki durumdur. Bu her iki durum da inceleme konusu diye alınabilir, oysa akıl, (yani düşünme yeteneği) incelemeyi yapandır. Bazı kimseler, kendilerini iyi bilirler de düşmanlarını bilmezler; bazılarının durumu ise bunun tersidir. Bunların her ikisi de savaş yasalarını öğrenme ve uygulama sorununu çözemez. Eski Çin’in büyük askerlik uzmanı Sun Vu Zu, kitabında: “Düşmanı ve kendini tanırsan, yenilgi tehlikesi olmaksızın yüzlerce savaş (verebilirsin)”¹der. Bu, öğrenme ve uygulama aşamaları ile nesnel gerçekliğin gelişim yasalarının öğrenilmesi karşımızdaki düşmanın üstesinden gelinmesi için girişilecek işlerin bu yasalara uygun olarak düzenlenmesi gereğine işaret ediyor. Bu sözü hafife almamalıyız.

Savaş, uluslar, devletler, sınıflar ya da politik gruplar arasındaki en yüksek mücadele biçimidir ve uluslar, devletler, sınıflar ya da politik gruplar, savaşırken, zafere ulaşmak için bütün savaş yasalarını uygularlar. Savaşta zafer ya da yenilgi, her şeyden önce her iki tarafın askeri, politik, ekonomik ve doğal koşullarına bağlıdır. Ama hep-

si bu kadar değil. Sonucu saptayan, bir de, her iki tarafın savaşı yönetmedeki öznel yeteneğidir. Bir asker, savaşı kazanmaya çabalarken, maddi koşullarına koyduğu sınırları aşamaz. Ne var ki, bu sınırlar içinde zafere ulaşabilir ve bunun için çaba da göstermesi gerekir. Bir askerin eylem alanı nesnel maddi koşullar üzerine kurulmuştur, ama bu sahne üzerinde, ses, renk, görkem dolu birçok dram yönetebilir. Bundan dolayı, belirli askeri, politik, ekonomik ve doğal koşullar, yani nesnel maddi temeller üzerinde, Kızıl Ordu komutanlarımız güçlerini ortaya koymalı, ulusal ve sınıfsal düşmanlarımızı alt ederek bu kötü dünyayı değiştirmek için bütün kuvvetlerimizi harekete getirmelidirler. Savaşın yönetilmesinde bizim öznel yönetimimiz, kendisini burada gösterebilir ve göstermelidir. Kızıl Ordu komutanlarımızdan hiç birinin yanlışlar yapan öfkeli bir adam haline gelmesine izin vermeyiz. Kızıl Ordudaki bütün komutanların, hem yiğit ve hem de akıllı ve savaş boyunca meydana gelen değişmelere, olaylara egemen olabilecek kahramanlar olmalarını kesinlikle isteriz. Savaş okyanusunda kulaç atarken, yalnızca bozulmamakla kalmamalı, ama hesaplı kulaçlarla karşı kıyıya ulaşmayı kesinlikle sağlamalıdır. Savaş yönetme yasaları, savaş okyanusunda yüzebilme sanatından ibarettir.

Yöntemlerimiz üzerinde söyleyeceğimiz bunlardır.

Dipnotlar

¹ Sun Vu Zu, ya da Sun Vu, M.Ö. 5. yüzyılda yaşamış ünlü bir Çinli askeri bilimcidir. Savaş konusunda 13 bölümden meydana gelen Sun Zu adlı bir bilimsel yapıt yayımlamıştır. Aktarma, “Hücum Stratejisi” adlı 3. bölümden yapılmıştır.

KADROLAR

KADROLAR ÜZERİNE

J. Stalin – Örgüt Üzerine

Bazıları, zaferin kendi kendine, yani diyelim ki kendiliğinden gelmesi için doğru bir parti çizgisi hazırlayıp geliştirmek, bunu yüksek sesle ilan etmek, onu tezler biçiminde, genel kararlar biçiminde sergilemek ve onu oybirliğiyle benimsemek yeter diye düşünüyorlar. Besbelli ki bu yanlıştır. Yalnız iflah olmaz bürokratlar ve kırtasiyeciler böyle düşünebilirler. Gerçekte bu başarılar ve zaferler, kendiliklerinden kazanılmamışlardır, parti çizgisinin uygulanması uğruna yürütülen amansız bir mücadele içinde kazanılmışlardır. Zafer hiçbir zaman kendi kendine gelmez; her zaman sökülüp alınır. İyi kararlar, partinin genel çizgisinden yana bildiriler, ancak bir başlangıçtır; ancak yenme isteğini anlatırlar, ama yenginin kendisini değil. Doğru bir çizgi, sorunun doğru bir çözümü verildikten sonra, başarı, örgüt çalışmasına, parti çizgisinin pratik uygulaması için mücadelenin örgütlenmesine, adamların iyi düşünülerek seçilmesine, yönetici kademelerin kabul ettikleri kararların uygulanıp uygulanmadığının denetimine bağlıdır. Bu olmazsa, partinin doğru çizgisi ve doğru kararlar, ciddi olarak tehlikeye düşmek tehdidi altındadırlar. Bundan başka, üstelik doğru siyasal çizgi bir kere belirlendi mi, her şeyi, hatta siyasal çizginin kendi kaderini de, onun gerçekleştirilmesini ya da başarısızlığını da belirleyen, örgüt çalışmasıdır.

Gerçekte, zafer, parti çizgisinin uygulanmasına karşı duran her çeşit güçlüğü karşı amansız ve sistemli bir mücadeleyle elde edilmiş ve kazanılmıştı; bu güçlüklerin üstesinden gelerek, partiyi ve işçi sınıfını, bu erkle seferber ederek, mücadeleyi örgütlenirerek, elverişsiz militanları görevden alarak, güçlüklerle karşı bu mücadeleyi yürütme yeteneğinden daha iyilerini seçerek kazanıldı.

Bu güçlükler nelerdir ve nerede toplanıyor?

Bunlar bizim örgüt çalışmamızın güçlükleri,

örgütlenme konusundaki yönetimimizin güçlükleridir. Güçlükler bizde, bizim yönetici militanlarımızda, örgütlerimizde, parti organları aygıtında, Sovyetler, ekonomik organlar, sendika organları aygıtında, genç komünistler aygıtında ve başka örgütlerde toplanıyorlar.

Parti örgütlerimizin, Sovyet örgütlerimizin, ekonomik ve başka cinsten örgütlerimizin ve onlar gibi yöneticilerinin güç ve yetkesinin şimdiye kadar bilinmeyen oranlarda büyüdüğünü anlamak gerekir. Ve düpedüz bu yüzden, şimdi her şey, ya da hemen hemen her şey, onların çalışmasına bağlıdır. Sözde-nesnel koşullara sığınılıp, sorumluluk onlara bırakılamaz. Partinin siyasal çizgisinin doğruluğu birçok yılın deneyimi ile gerçekleştirildikten, işçi ve köylülerin bu çizgiyi destekleme iradeleri artık kuşku bırakmayacak duruma geldikten sonra, nesnel denilen koşulların rolü asgariye inmiş olur, oysa örgütlerimizin ve bu örgütlerin yöneticilerinin rolü kesin belirleyici ve olağanüstü bir nitelik alır. Bu, ne anlama gelir? Bu demektir ki, çalışmamızın boşluklarının ve kusurlarının sorumluluğu, bugün, onda-dokuz, “nesnel” koşullara değil, bizzat bize, yalnız bizim kendimize düşer...

Yönetim aygıtının bürokrasiciliği ve kırtasiyeciliği; canlı, diri ve somut bir yönetim yerine “genel anlamda yönetim” üzerine bir takım gevezelikler; örgütlerin işlevsel yapısı (yani aynı yönetiminin çeşitli servisleri arasına bölmeler koyma) ve kişisel sorumluluktan yoksunluk; çalışmada ve ücret sisteminin eşitleştirilmesinde sorumluluk eksikliği; alınan kararların uygulanışının sistemli bir biçimde denetlenmemesi; özeleştirilme korkusu; işte bizim güçlüklerimizin kaynakları, işte bugün bu güçlüklerin toplandıkları yerler.

Bu güçlüklerin, sertlik ve kararlarla yenilebileceğini sanmak safdillik olur. Uzun zamandan beri, bürokratların ve

kırtasiyecilerin, parti ve hükümet kararlarına bağlılıklarını sözlerle açıklamakta, ama fiilde onları çekmecelere saklamakta üstlerine yoktur. Güçlükleri yenmek için örgüt çalışmamızın, partinin politik çizgisinin gereklerinin gerisinde kalması durumunu ortadan kaldırmak gerekiyordu; örgüt konusundaki yönetim düzeyini, ulusal ekonominin bütün alanlarında siyasal yönetimin düzeyine yükseltmek gerekiyordu; örgüt çalışmamızın siyasal sloganlarının ve parti kararlarının pratiğe geçirilmesini sağlayacağı şekilde davranmak gerekiyordu.

Bu güçlükleri yenmek ve başarıları elde etmek için, mücadeleyi örgütlendirmek, işçi ve köylü yığınlarını bu mücadeleye sürüklemek gerekiyordu; partiden ve ekonomik örgütlerden şüpheli, kararsız, bozulmuş unsurları uzaklaştırmak gerekiyordu.

Partimizin Merkez Komitesinin, geçtiğimiz dönem boyunca, kendi örgüt çalışmasını kesinlikle bu doğrultuda yürüttüğünü biliyorsunuz.

Merkez Komitesi, bu durumda, Lenin'in, dâhice düşüncesinden, yani örgüt çalışmasında esas olanın adam seçimi ve uygulamanın denetimi olduğu düşüncesinden esinlenmiştir.

Birkaç sözcük de, adam seçme ve görevinin adamı olmayanların görevden alınması üzerine söylemek istiyorum.

Kurtulmak zorunda olduğumuz -bu konuda herkes görüş birliğindedir- bürokratlar ve kırtasiyecilerden başka çalışmamızı frenleyen, onu güçleştiren ve ilerlememizi engelleyen iki militan tipimiz daha var.

Bu militanların birinci tipi, geçmişte hizmet etmiş, şimdi de büyük adamlık taslayan kişilerdir; bunlar, parti ve Sovyet devleti yasalarının kendileri için değil, avanaklar için yapıldığını düşünürler. Bu adamlar, partinin ve hükümetin kararlarını yerine getirmek zorunda olmadıklarını sanıyorlar ve böylelikle de parti ve Sovyet devletinin disiplin temelini yıkıyorlar. Partinin ve Sovyet devletinin yasalarını çiğnerken neye güveniyorlar? Sovyetler iktidarının geçmişteki hizmetleri yüzünden kendilerine çatmayı göze alamayacağını umuyorlar. Bu kendini beğenmiş büyük beyler, kendilerini yeri dolduramaz sanıyorlar ve ceza görmeksizin yönetici organların kararlarına karşı gelebileceklerini sanıyorlar. Bu militanlara nasıl davranmalı? Hiç duraksamadan, geçmiş hizmetlerine hiç bakmadan, bunları yönetici görevlerden almak gerekir. Bunların rütbelerini indirmek ve bunu da basında yayınlamak gerekir. Bunu, bu kendini beğenmiş bürokratların, bu büyük beyefendilerin kurumlarını bozmak için ve onları yerlerine oturtmak için yapmak gerekir. Bunu, bütün çalışmamızda, parti disiplini ve Sovyet devleti disiplini sağlamlaştırmak için yapmak gerekir.

Şimdi de ikinci tipe bakalım. Gevezelerden söz etmek istiyorum, namuslu gevezeler de diyebilirdim, evet bu namuslu, dürüst, Sovyet iktidarına bağlı, ama ne

olursa olsun bir şeyi düzenlemek, yönetmek ellerinden gelmeyen adamlardan söz etmek istiyorum. Geçen yıl, bu yoldaşlardan biri ile bir görüşmem oldu, çok değerli, ama iflah olmaz bir geveze, her işi o boş lafları içinde boğabilir. Bakın görüşmemiz nasıl oldu:

Ben.- Sizde ekim işleri ne durumda?

O.- Ekim işleri mi Stalin yoldaş? Seferber olduk.

Ben.- Nasıl olur?

O.- Sorunu tam cepheden ele aldık.

Ben.- Peki sonra?

O.- Hızlı ve köklü bir değişiklik oluyor Stalin yoldaş; yakında, büyük bir köklü değişme olacak.

Ben.- Ya, peki başka?

O.- Bizde ilerlemeler belirgin hale gelmektedir.

Ben.- İyi. Ama, öyle de olsa, ekim işleri nasıl gidiyor?

O.- Ekim işleri konusunda, Stalin yoldaş, şimdilik herhangi bir hareket yok.

İşte gevezenin portresi onlar seferber olmuşlar, sorununu cepheden ele almışlar, hızlı ve köklü bir değişme var, ilerleme var, ama işler olduğu gibi duruyor.

İşte Ukraynalı bir işçi kısa bir zaman önce bir örgütün durumunu tastamam böyle karakterize ediyordu. Bu örgütün çizgisinin ne olduğu kendisine sorulduğunda, şöyle karşılık veriyordu: "Çizgi, inan olsun ki çizgi var elbette, ama çalışma görülüyor ortalıkta." O örgütün de böyle namuslu gevezeleri var, besbelli.

Ve bu gevezeler yerlerinden alındıkları ve pratik çalışmadan uzaklaştırıldıkları zaman, kollarını açıp şaşkınlıklarını gösteriyorlar: "Neden bizi görevden alıyorlar? İşler yürüsün diye ne yapılmak gerekiyorsa hepsini yapmadık mı? Yıldırım işçileri konferansı toplamadık mı, bu konferansta partinin ve hükümetin sloganlarını herkese bildirmedi mi? Merkez Komitesinin tüm Politbürosunu onursal başkanlığa seçmedik mi? Stalin yoldaşa selamlarımızı yollamadık mı? Daha ne istiyorsunuz bizden?"

Bu iflah olmaz gevezeleri ne yapmalı? Eğer onları pratik çalışma alanında bırakırsak, her işi, bitmez tükenmez ve dolambaçlı söylevler dalgası içinde boğmayı becerirler. Onları yönetme görevlerinden almak ve onlara başka bir iş, pratiğe ilişkin olmayan bir iş vermek gerektiği açıktır.

KADROLAR

Georgi Dimitrov – Düşünceler-Aforizmalar

Yoldaşlar, en iyi kararlarımız onları uygulayacak insanlara sahip değilsek, kâğıt parçaları olarak kalacaktır. Ama maalesef, karşı karşıya olduğumuz en önemli sorunlardan biri olan kadrolar sorununun, bu kurultay'da hemen hemen hiç dikkat çekilmediğini belirtmeliyim. Komünist Enternasyonal'in Yürütme Kurulunun raporu yedi gün tartışıldı, çeşitli ülkelerden birçok konuşmacılar konuştu ama Komünist Partileri ve emek hareketi için son derece hayati olan bu sorunu sadece birkaç kişi, o da lâf arasında tartıştı. Pratik çalışmalarında Partilerimiz her şeyi insanların, kadroların belirlediğini anlamaktan hâlâ çok uzaktır. Partilerimiz Stalin Yoldaş'ın bize yapmayı öğrettiği şeyi, yani "bir bahçıvanın en sevdiği meyve ağacını yetiştirdiği gibi" kadroları yetiştirmeyi, "insanlara değer vermeyi, kadrolara değer vermeyi, ortak davamıza yararlı olabilecek her işçiye değer vermeyi" beceremiyorlar.

Mücadelede kadrolarımızın en değerlilerinden bazılarını sürekli olarak kaybetmemiz nedeniyle, kadrolar sorununa karşı kayıtsız bir tutum, daha da izin verilmezdir. Çünkü biz, bir bilgiçler topluluğu değil, sürekli ateş hattında olan savaşı bir partiyiz. Bizim en çalışkan, en yiğit ve en sınıf bilinçli unsurlarımız ön saflardadır. Düşmanın, bulunduğu ülkelerde peşini bırakmadığı, katlettiği, zindanlara attığı, toplama kamplarına koyduğu ve korkunç işkenceler uyguladığı tam da bu ön saflardaki militanlardır. Bu durum, var olan kadroların dikkatle korunması kadar, safların sürekli olarak doldurulmasının, yeni kadroların yetiştirilmesi ve eğitilmesinin acil gerekliliğine yol açar.

Etkimiz sonucu birleşik halk cephesi hareketinin ivme kazanması ve durmadan binlerce yeni işçi sınıfı savaşı ortaya çıkarması nedeniyle de kadrolar sorunu

özellikle acildir. Üstelik saflarımıza katılanlar sadece, siyasal bir harekette daha önce hiç yer almamış olan genç devrimci unsurlar, henüz devrimci olmuş işçiler değildir. Çoğu zaman Sosyal-Demokrat Partilerin eski üyeleri ve savaşıları da bize katılıyor. Bu yeni kadrolar, özellikle yasadışı Komünist Partilerde, ayrı bir dikkat isterler. Bu, daha da öyledir, çünkü bu kadrolar, pratik çalışmalarında zayıf teorik eğitimleriyle kendi başarılarına çözmek zorunda oldukları çok ciddi siyasal sorunlarla sık sık karşı karşıya gelirler.

Kadrolar konusundaki doğru siyasetin ne olacağı sorunu, bütün devrimci emek hareketi için Partilerimiz için olduğu kadar Genç Komünist Birlikleri ve diğer yığın örgütleri için de çok ciddi bir sorundur. Kadrolar konusunda doğru bir siyaset ne ifade eder?

İlk olarak, insanlarımızı tanımak Genellikle, Partilerimizde kadroların sistemli bir incelenmesi yok. Sadece son zamanlarda Fransa ve Polonya'daki Komünist Partileri ve Doğu'daki Çin Komünist Partisi bu yönde belirli başarılar kazandılar. Yeraltı döneminden önce Almanya'nın Komünist Partisi de kadrolarının bir incelemesine girişmişti. Bu partilerin deneyi göstermiştir ki Partiler insanlarını incelemeye başlar başlamaz, daha önce fark edilmeden duran Parti işçileri keşfedildi. Diğer taraftan, partiler ideolojik ve siyasal olarak zararlı yabancı unsurlardan arınmaya başladılar. Bolşevik mikroskop altına konduklarında sınıf düşmanının ajanları oldukları anlaşılan ve Parti'den atılan Fransa'daki Celor ve Barbe'nin örneğini göstermek yeterlidir. Polonya'da ve Macaristan'da kadroların denetimi, kimliklerini ustaca gizlemiş provokatör yuvalarının, düşman ajanlarının açığa çıkarılmasını kolaylaştırdı.

İkincisi, kadroların uygunca terfileri, tesadüfi bir şey

değil, Parti'nin olağan işlevlerinden biri olmalıdır. Terfi ettirilecek Komünistin yığınlarla bağı olup olmadığı hesaba katılmadan, sadece dar Parti hesapları temeli üzerinde terfi yapılırsa bu kötüdür. Terfi, çeşitli Parti işçilerinin belirli görevleri yerine getirme yetenekleri ve yığınlar arasında sevimliliği temeli üzerinde yükselmelidir. Partilerimizde mükemmel sonuçlar vermiş terfi örnekleri vardır. Örneğin, bu Kurultay'ın Başkanlık Divanında yer alan bir İspanyol kadın Komünistimiz, Dolores Yoldaş var. İki yıl önce Dolores Yoldaş hâlâ sıradan bir parti işçisiydi. Ama sınıf düşmanlarıyla daha ilk çarpışmalarda o, mükemmel bir ajitatör ve savaşçı olduğunu ispat etti. Sonradan Parti'nin yönetici kuruluna terfi ettiğinde Dolores Yoldaş bu kurulun en değerli bir üyesi olduğunu ispat etti.

Birkaç başka ülkeden benzer birtakım örnekleri gösterebilirim, ama çoğunlukla terfiler düzensiz ve rastgele bir tavır içinde yapılıyor ve bundan dolayı da her zaman iyi sonuç vermiyor. Bazen, gerçekte davaya zarar veren çokbilmişler, lâfeleri ve gevezeler yönetici konumlara terfi ettiriliyorlar.

Üçüncüsü, insanlardan en iyi biçimde yararlanma yeteneği. Her aktif üyenin değerli niteliklerini araştırmalı ve bunlardan yararlanabilmeliyiz. Mükemmel insanlar yoktur; bu insanları oldukları gibi görmeli ve zayıflıklarını ve hatalarını düzeltmeliyiz. Partilerimizde, kendilerine daha uygun bir iş verilseydi çok daha yararlı olabilecek iyi, dürüst Komünistlerin yanlış kullanılmalarının göze batıcı örneklerini biliyoruz.

Dördüncüsü, kadroların uygunca dağıtımı her şeyden önce, hareketin ana halkalarının yığınlarla bağları olan, bu yığınların ta içinden çıkmış, girişkenlik sahibi ve dayanıklı güçlü insanların sorumluluğunda olmasını temin etmeliyiz. Daha önemli bölgelerin uygun sayıda böylesi savaşçıları olmalıdır. Kapitalist ülkelerde kadroları bir yerden başka bir yere aktarmak kolay bir olay değildir. Böyle bir görev, malî sıkıntılar, ailevî nedenler v.b. dâhil, hesaba katılıp, uygunca aşılması gereken bir takım engeller ve zorluklarla karşı karşıyadır. Ama çoğunlukla bunu yapmayı bütünüyle ihmal ederiz.

Beşincisi, kadrolara sistemli yardım. Bu yardım, Gerekli Direktifler, yoldaşça denetim, eksikliklerin ve yanlışların düzeltilmesi ve somut, günlük önderlik biçiminde olmalıdır.

Altıncısı, kadroların korunması için uygunca özen. Koşullar gerektirdiğinde Parti işçilerini derhal geriye çekmeyi ve yerlerine başkalarını getirmeyi öğrenmeliyiz. Parti önderliğinin, özellikle Partilerin yasa dışı olduğu ülkelerde, kadroların korunması için çok büyük sorumluluklar yüklenmesini istemeliyiz... Yeraltı koşullarına geçişi sırasında Almanya Komünist Partisinin uğradığı önemli kayıpları hatırlayın!

Ancak kadrolar konusunda doğru bir siyaset Partilerimize eldeki bütün güçleri azamî derecede geliştirmeyi

ve kullanmayı ve yığın hareketinin muhteşem hazinesinden yeni ve daha aktif işçilerin sürekli canlı desteğini elde etmeyi sağlar.

Kadroların seçiminde ana ölçüler ne olmalıdır?

İlkin, işçi sınıfının kavgasına kesin bağlılık, Partiye sadakat ki bu özellikler düşmanın karşısında savaşta, hapiste, mahkemede denenmiş olmalıdır.

İkincisi, yığınlarla mümkün olan en sıkı bağ ilgili yoldaşlar yığınların çıkarlarının içinde tamamen erimeli, yığınların nabzını elinde tutmalı, onların duygularını ve ihtiyaçlarını bilmelidirler. Parti örgütümüzün önderlerinin itibarı her şeyden önce, yığınların onları kendi önderleri kabul etmeleri ve onların önder olarak yeteneklerine ve mücadeledeki kararlılıklarına ve fedakârlıklarına kendi öz tecrübeleriyle inanmaları olgusuna dayanmalıdır.

Üçüncüsü, kişinin kendi yolunu bağımsızca bulma yeteneği ve karar vermede sorumluluk almaktan korkmamak. Sorumluluk yüklenmekten korkan önder değildir. Girişkenlik gösteremeyip "ben ancak söyleneni yaparım" diyen Bolşevik değildir. Ancak bozgun anlarında şaşırmayan, zafer anlarında gururdan başı dönmeyen ve kararları uygulamada yılmaz bir sağlamlık gösteren kişi gerçek bir Bolşevik önderdir. Kadrolar mücadelenin somut sorunlarını bağımsızca çözmek zorunda olacakları konumlara yerleştirildikleri ve kendi kararlarından tamamen sorumlu olduklarını bildikleri zaman en iyi biçimde gelişir ve olgunlaşırlar.

Dördüncüsü, sınıf düşmanına karşı mücadelede olduğu kadar, Bolşevik çizgiden tüm sapmalara karşı uzlaşmaz karşı koyuşlarında da disiplin ve Bolşevik sağlamlık.

Kadroların doğru seçimini belirleyen bu koşullara daha da çok önem vermeliyiz. Çünkü pratikte çoğu zaman, örneğin iyi bir yazı yazıcı ve iyi bir konuşmacı olup da bir eylem adamı ya da kadını olmayan ve belki o kadar güzel yazıp konuşamayan ama girişkenliğe sahip, yığınlarla bağı olan, savaşa girmeye ve başkalarını savaşa sokmaya yetenekli sağlam bir yoldaş kadar mücadeleye uygun olmayan bir yoldaş tercih ediliyor. Tekkeçilerin, doktrincilerin ya da çokbilmişlerin sadık yığın işçilerimizin, gerçek işçi sınıfı önderlerinin yerini aldığı bir yığın olay yok mudur?

Yönetici kadrolarımız ne yapmaları gerektiği konusundaki bilgilerini Bolşevik dayanıklılık, devrimci kişilik gücü ve onu uygulayacak irade ile birleştirmelidirler.

Yoldaşlar, bildiğiniz gibi kadrolar en iyi eğitimlerini mücadele süresince, zorlukları yener ve sınavlardan geçerken ve de iyi ya da kötü tavır örneklerinden edinirler. Grev anlarında, gösterileri sırasında, hapiste ve mahkemede verilmiş yüzlerce mükemmel tavır örnekleri vardır. Binlerce kahramanlık örneklerimiz var ama maalesef hiç de az olmayan korkaklık, dayanıksızlık ve hatta döneğin örnekleri de var. Biz sık sık bu örnek-

leri, hem iyilerini hem kötülerini, unutmuyoruz. İnsanlara bu örneklerden yararlanmayı öğretmiyoruz. İnsanlara neyi benimsemeleri, neyi reddetmeleri gerektiğini göstermiyoruz. Yoldaşlarımızın ve savaşı işçilerimizin sınıf çalışmalarındaki, polis sorgusundaki, hapishaneler ve toplama kamplarındaki, mahkemelerdeki vb. tavırlarını incelemeliyiz. İyi örnekler öne çıkarılmalı ve incelemeliyiz. İyi örnekler öne çıkarılmalı ve izlenecek örnekler olarak sunulmalıdır. Ve çürümüş, Bolşevik olmayan ve dar kafalica olan her şey bir yana atılmalıdır.

Leipzig duruşmasından bu yana, burjuva ve faşist mahkemeleri önündeki ifadeleri, pek çok kadronun mahkemede Bolşevik tavrının gerçekte ne olduğunun mükemmel bir anlayışı ile yettiğini gösteren oldukça çok sayıda yoldaşımız var.

Ama siz, Kurultay temsilcilerinin bile kaç Romanya'da demiryolu işçilerinin yargılanmasının ayrıntılarını, sonradan Almanya'da faşistler tarafından başı kesilen Fiete Schulz'un yargılanmasını, yiğit Japon yoldaşımız İçikawa'nın yargılanmasını, Bulgar devrimci askerlerinin yargılanmasını ve proletarya kahramanlığının hayran olunacak örneklerinin gösterildiği diğer yargılamaları biliyor?

Proletarya kahramanlığının böyle değerli örnekleri halk arasında yaygınlaştırılmalı, bizim ve işçi sınıfının saflarındaki yüreksizliğin, dar kafalılığın ve her çeşit çürümüşlük ve zayıflığın, yüreksizliğin, görünümleriyle karşılaştırılmalıdır. Bu örnekler, emek hareketinin kadrolarının eğitilmesinde en yaygın biçimde kullanılmalıdır.

Yoldaşlar, Parti önderlerimiz sık sık adam yokluğundan yakınır. Ajitasyon ve propaganda çalışması için, kadınlar arasında çalışma için adamların yetmediğini söylerler. Yetmiyor, yetmiyor feryat budur. Kısacası adamımız yok. Buna Lenin'in eski ama sonsuzca yeni sözleriyle cevap verebiliriz:

Adam yok, ama muazzam sayıda adam var. Muazzam sayıda adam var çünkü her yıl işçi sınıfıyla toplumun çeşitli tabakaları, saflarından, karşı çıkmak isteyen, dayanılmazlığı, henüz herkesçe anlaşılmadığı halde gene de artan sayıda halk yığınlarınca gittikçe şiddetle sezilen mutlakıyetçiliğe karşı savaşta ellerinden gelen her yardımı vermeye hazır artan sayıda huzursuz insanlar veriyorlar. Aynı zamanda hiç adam yok, çünkü bütün güçlere, en önemsizlere bile iş verecek, yaygın ve aynı zamanda birleşik ve uyumlu bir çalışma örgütleyebilecek önderlerimiz, siyasal önderlerimiz, yetenekli örgütleyicilerimiz yok.

Lenin'in bu sözleri Partilerimiz tarafından günlük çalışmalarında bir kılavuz olarak tamamıyla kavranmalı ve uygulanmalıdır. Bol bol kadro var. Bunları kendi örgütlerimizde, grevler ve gösteriler sırasında, işçilerin çeşitli kitle örgütlerinde, birleşik cephe organlarında bul-

mak yeter. Bunlara, çalışmaları ve mücadeleleri sürecinde olgunlaşmaları için yardım edilmelidir. Onları işçilerin mücadelesine gerçekten yararlı olabilecekleri yerlere getirmelidir.

Yoldaşlar, biz komünistler eylem insanlarıyız. Bizimki, sermayenin saldırısına karşı, faşizme ve emperyalist savaş tehdidine karşı pratik mücadele, kapitalizmin devrilmesi için mücadele sorunudur. Komünist kadroları kendilerini devrimci teori ile donatmaya zorlayan tam da bu pratik görevdir. Çünkü devrimci eylemin en büyük ustası Stalin'in bize öğrettiği gibi teori, pratik çalışma yapanlara yönelim gücü, görüş açıklığı, çalışmada güven, davamızın zaferine inanç verir.

Gerçek devrimci teori bütün kısır teoriciğin, soyut tanımlarla her türlü boş oyunun uzlaşmaz düşmanıdır. Lenin her zaman bizim teorimiz bir dogma değil, bir eylem kılavuzudur derdi. Kadrolarımızın işte böyle bir teoriye ihtiyacı var. Hem de günlük ekmeklerine ve havaya ya da suya ne kadar ihtiyaçları varsa öylesine.

Çalışmamızı uyuşturucu, hazır taslaklardan, zararlı medresecilikten kim gerçekten kurtarmak istiyorsa bunları kızgın bir demirle, hem kitlelerle birlikte ve kitlelerin başında verilen pratik, etkin mücadele ile hem de Mark, Engels, Lenin ve Stalin'in güçlü, verimli, yetkin öğretisini yorulmazca öğrenme çabasıyla yok etmelidir.

Bu konuda dikkatlerinizi Parti Okullarımızın çalışmasına çekmeyi özellikle gerekli sayıyorum. Okullarımızın eğitmesi gerekenler bilgiçler, çokbilmişler ya da alıntı ustaları değildir. Hayır! Buralardan çıkması gerekenler, işçi sınıfı davasının pratik ön saf savaşılarıdır bunlar sadece cesaretlerinden ve fedakârlığa hazır olmalarından dolayı değil, sıradan bir işçiden daha uzağı gördüklerinden ve emekçilerin kurtuluşuna giden yolu onlardan daha iyi bildiklerinden dolayı da ön saf savaşılarıdır. Komünist Enternasyonalin bütün kesimleri, Parti Okullarının bu savaşı kadroların işlendikleri demirci ocakları haline dönüştürülmesi için uygunca örgütlenmesi sorununa hiç oyalanmadan ciddiyetle ele almalıdırlar.

Bana öyle geliyor ki, Parti Okullarımızın temel görevi, Parti ve Genç Komünist Birliği üyelerine Marksist-Leninist yöntemi belli ülkelerdeki somut duruma, belirli koşullara uygulamayı, "genel olarak" düşmana karşı değil, özgül, belirli bir düşmana karşı mücadeleye uygulamayı öğretmektir. Bu, sadece Leninizmin basmakalıp, onun yaşayan, devrimci ruhunun da incelenmesini gerekli kılar.

Birinci yöntem; İnsanlara somut teori öğretmek, bunlara mümkün olan en büyük ölçüde kuru eğitim vermemeye çalışmak, edebi biçimde görüşler ve kararların nasıl yazılacağını öğretmek, belirli bir ülkenin, belirli bir emek hareketinin sorunlarına, tarihine ve geleneklerine ve adı geçen ülkedeki Komünist Partinin deneyine etkili biçimde değinmek.

İkinci yöntem: Marksizm-Leninizmin temel ilkelerinin öğrenilmesinin, öğrencinin, kendi ülkesindeki proletarya mücadelesinin kilit sorunlarını pratik olarak incelemesi temeline dayanan teorik eğitim. Böylece öğrenci pratik çalışmasına döndüğünde kendi yolunu bağımsız olarak bulacak ve sınıf düşmanına karşı savaşta yığınlara önderlik edebilen bağımsız bir pratik örgütleyici ve önder olacaktır.

Parti Okullarımızın bütün mezunları bu özelliklere uygun çıkmıyor. Çok fazla deyim, soyutlama, kitap bilgisi ve bilgi gösterisi var. Ama bizim gerçek, Bolşevik örgütleyicilere ve yığın önderlerine ihtiyacımız var. Hem de bugün acilen ihtiyacımız var. Bu gibi öğrenciler iyi tezler yazamıyorlarsa zararı yok (gerçi buna da çok ihtiyacımız var). Ama bunlar zorluklardan yılmadan, bu zorlukları yenerek örgütlemeyi ve önderlik yapmayı bilmelidirler.

Devrimci teori devrimci hareketin genelleştirilmiş, özetlenmiş deneyidir. Komünistler ülkelerinde sadece geçmişin deneyinden değil, aynı zamanda uluslararası emek mücadelesinin diğer müfrezelerinin bugünkü deneyinden de dikkatle faydalanmalıdır. Bununla birlikte, deneyimden doğru olarak yararlanmak, Partilerimizde sık sık olduğu gibi, mücadelenin hazır biçimlerinin ve yöntemlerinin biz dizi koşullardan diğerine ya da bir ülkeden diğerine mekanikçe aktarılması anlamına hiçbir şekilde gelmez.

Kapitalizmin hâlâ hâkim olduğu ülkelerde, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin çalışma yöntemlerinin ve biçimlerinin bile kuru taklidi ve basit kopyası en iyi niyetle uygulansa da kötü sonuç verebilir ki gerçekte çok zaman vermiştir. Her ülkedeki özgül hayat koşullarına bir tek uluslararası çizgiyi etkili olarak uygulamayı tam da Rus Bolşeviklerinin deneyimden öğrenmeliyiz, kapitalizme karşı mücadelede her türlü laf ebeliğini, bayatlamış formüllerinin kullanılmasını, bilgiçliği ve doktrinciliği acımadan bir yana atmayı, teşhis etmeyi, alaya almayı öğrenmeliyiz.

Öğrenmek gerekli yoldaşlar. Her zaman, her adımda, mücadele sürecinde, İçerde ve dışarıda hep öğrenmek öğrenmek ve savaşmak, savaşmak ve öğrenmek Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in büyük öğretisini, çalışmada ve mücadelede Stalinci sağlamlıkla, sınıf düşmanına ve Bolşevik çizgiden sapanlara karşı ilke sorunlarında Stalinci uzlaşmazlıkla, zorluklar karşısında Stalinci korkusuzlukla, Stalinci devrimci gerçekçilikle birleştirebilmeliyiz.

DEVİRİMİN BELKEMİĞİ DEVRİMCİ KADROLAR¹

Che Guevara – Politik Yazılar

Devrimimizin belirleyici özelliklerinden, başlangıçta bazı kendiliğindenci çizgiler taşıyan biçiminden, ulusal kurtuluş hareketinin sosyalist devrime dönüşümünden, Moncada Kışlası baş tacı kahramanlarının, Granma çıkartması döneminden sonra Küba Devriminin sosyalist niteliğini açıklamalarına varıncaya kadar yaşadıkları hızlı değişim aşamalarından uzun boylu söz etmeyi gereksiz buluyorum. Yeni yandaşlar, yeni kadrolar, yeni örgütler sürekli olarak aramıza katılıp hareketin ilk zamanlarındaki zayıf örgütsel yapısını güçlendirdiler. Devrimimizin temel özelliğini oluşturan kitle akımı gerçekleşene dek bu böyle devam etti.

Yeni bir toplumsal sınıfın Küba’da kesinlikle komutayı ele aldığı açıkça belli olduktan sonra, devletin içinde bulunduğu koşullardan dolayı, devlet iktidarını yürütmede karşılaştığımız dardar sınırları fark ettik. Devlet aygıtında, siyasi örgütlenmede ve tüm ekonomik cephede yerine getirilecek dağ gibi yığılı görevler için gerekli kadrolardan yoksunduk.

İktidarın ele geçirilişinden hemen sonra, bürokratik görevlere parmak ucuyla rastgele işaret edilen insanlar getirildi. Pek büyük sorunlar çıkmadı, çünkü eski yapı henüz yıkılmamıştı. Aygıt, can çekişen eski bir makine gibi yavaş ve tembel işleyişini sürdürdü. Fakat bunun örgütleniş ve ancak durağanlık içinde hayatta kalmasına yeterli eşgüdümü, ekonomik yapıda meydana getirilecek dönüşümleri ve bunları izleyecek olan politik değişimleri gerçekleştirmede hiçbir işe yaramazdı.

Sol ve sağ kanadı arasındaki iç mücadelelerde derin yaralar alan 26 Temmuz hareketi yapıcı çalışmalara kendini adayabilecek durumda değildi. Sosyalist Halk Partisi ise yıllar boyu şiddetli saldırılara ve yasadışı çalışma koşullarına göğüs germe zorunluluğu yüzünden, yeni or-

taya çıkan sorumlulukları üzerine alabilecek orta düzeyde kadrolar yetiştirememişti.

Devletin ekonomiye ilk müdahaleleri başladığında, kadrolar bulmak pek zor olmadı; yönetici konumları için, en alt düzeyde bir temele sahip olan birçok kişi arasından seçim yapmak olanağı vardı.² Fakat hareketin hızlanmasıyla birlikte, önce Amerika Birleşik Devletleri’ne ait girişimlerin millileştirilmesi, daha sonra Küba’daki tüm büyük şirketlerin devletleştirilmesiyle yönetici teknik kadrolar son derece kıtlaştı. Dahası, pek çok teknik eleman kendilerine sunulan olanakların çekiciliğine kapılarak başka Latin Amerika ülkelerine, hatta Birleşik Devletlere gitmiş, bu nedenle acil olarak teknisyen yetiştirme ihtiyacı doğmuştu. Politik aygıt bu örgütlenme çalışmalarına girerken, bir yandan da ideolojik alanda, devrime bağlanan, öğrenme isteğiyle yanıp tutuşan kitlelerle ilgilenmek zorundaydı.

Görevimizi elimizden geldiği kadar iyi yerine getirdik. Tabii bu çalışmalar zahmetsiz, sıkıntısız değildi. Merkez yürütme düzeyinde yönetici çevrelerde birçok hata yapıldı. Çok önemli sorumluluklar üstlenen sanayi işletmeleri yöneticileri de büyük yanlışlara düştüler. Politik aygıtta da ağır ve pahalı ödenen hatalar yaptık. Devlet yönetimi yavaş yavaş rahat ve barışçı bir bürokrasiye bürünmüş; herkesin gözünde, daha çok yükselmek, daha önemli ya da daha önemsiz bürokratik görevlere geçmek için bir atlama taşı olup çıkmış, tümüyle kitlelerden kopmuştu.

Yanlışlarımızın asıl nedeni, belirli anlarda gerçekçilikten yoksun oluşumuzdu. Görüşümüzü körelten, partiyi bürokratik bir örgüte dönüştüren, yönetimi ve üretimi tehlikeye atan yetersizliğimiz, orta düzeyler için kadrolar yetiştirememiş oluşumuzdan kaynaklanıyordu.

Bu aracın eksikliğini çekiyorduk. Kadrolar yetiştirme politikası, kitlelere gitme politikasıyla eş anlama, apaçık bir gereksinim olarak belirmişti. Parola, kitlelerle yeniden bağlantı kurmak, yaşamının ilk döneminde devrimin sınırsız koruduğu bağlan yeniden oluşturmaktı. Fakat kitlelerle bağlar, ancak, en yararlı sonuçları alabilecek bir mekanizma aracılığıyla kurulabilirdi. Kitlelerin nabızı ölçülmeli, tüm özlemleri iyice bilinmeli, siyasi talimatlar yolunca yordamınca iletilmeliydi. Bu çalışmalar da, ya başbakan Fidel Castro'nun kişisel girişimleriyle yahut da devrimin diğer liderleri tarafından en iyi biçimde gerçekleştirilebilirdi ancak.

Bu noktaya vardığımızda, bir soru akla gelebilir: Kadro nedir? Kadro, merkezdeki yetkinlerden gelen talimatları doğru yorumlayabilecek siyasi gelişim düzeyine yükselmiş, bu emir ve talimatları benimseyen, bunları yönelimler olarak kitlelere ileten bir kişi, kitlelerin en derin isteklerini, iç dürtülerini gösteren belirtileri algılayabilen bir kimsedir. Kadro, hem ideolojik hem de yönetsel balamdan disiplinli, demokratik merkezîyetçiliği bilen ve uygulayan, çeşitli yönlerinden en iyi biçimde yararlanmak üzere yeni yöntemlerimizin çelişkilerini fark edebilen bir bireydir. Ortaklaşa tartışma, tek karar ve sorumluluk ilkesini üretim alanına uygulamayı bilir. Kadroların dürüstlüğü ve bağlılığı denenmiş, fiziksel ve moral cesareti, ideolojik gelişimiyle birlikte her zaman her çeşit mücadeleye girmeye, devrimin yürüyüşüne gerektiğinde hayatını ortaya koyarak uyum sağlamaya hazır durumda bulunacak biçimde çelikleşmiştir. Aynı zamanda kişisel çözümleme yapmaya yeterli biridir, bu özelliği gerekli kararları almasını ve disipline ters düşmeyen yaratıcı inisiyatifini kullanmasını sağlar.

Öyleyse, kadro yaratıcı bir insandır. Yüksek düzeyde bir yönetici, yüksek politik bilince sahip bir teknik elemandır. Diyalektik akıl yürütmelerle, üretim sektörünü geliştirebilir, siyasi önderlik konumundan yararlanarak kitlelerin eğitimini yönlendirebilir.

Güç bulunur erdemleri kendinde toplamış bu tür örnek insanlar Küba halkı arasında çoktur, böylelerine her gün rastlıyoruz. Aslolan, bu (insanların daha çok gelişmesini sağlayacak tüm fırsatlardan yararlanmak, onları eğitmek, her kişiden en büyük faydayı elde etmek, onları yurda en çok yararlı olabilecek değerli insanlar haline gelmeleri doğrultusunda eğitmektir.

Bir kadronun biçimlenmesi günlük çalışmalar içinde gerçekleşir. Bu çalışmalar sistemli olarak ele alınmalı, özel amaçlarla kurulan okullarda, öğrencilerine örnek olan, işinin ehli öğretmenlerin yardımıyla gençlerin hızlı ideolojik gelişimleri sağlanmalıdır.

Sosyalizmi kurmaya başlayan bir rejimde, yüksek politik eğitim almamış kadrolar düşünülemez. Politik eğitim denilince, yalnızca Marksist teorinin öğrenilmesi anlaşılmamalıdır; bireyden davranışlarından sorumluluk

duyması beklenmeli; her çeşit geçici zayıflığı önleyen bir disiplin uygulanmalı, bu disiplin asla bireyin kullandığı inisiyatifle çelişkiye düşmemeli, devrimin tüm sorunları özenle ele alınmalıdır. Böyle kadrolar kitlelerin içinden seçilmeli, özverileri denenmiş, devrimci çalışmalara ilgi göstermeye başlayan kişiler özel amaçlarla kurulan okullara gönderilmeli, ya da böyle okullar yoksa pratik çalışmalar içinde denenmeleri için bunlara daha büyük sorumluluklar verilmelidir.

Böylelikle, son yıllarda oluşan çok sayıda yeni kadro bulabildik. Hepsisi birbirine benzer biçimde yetiştirilmiş değildi. Çünkü genç yoldaşlar devrimci yaratıcılık gerçeği karşısında uygun bir partinin yönlendirmesinden yoksundu. Bazıları en üstün başarıya ulaştı, fakat çoğu tam anlamıyla yeteneklerini geliştiremediler ve yan yolda kaldılar. Bir kısmı bürokrasi labirentinde kaybolup gitti, daha başkaları iktidar hırsının kurbanı oldu.

Devrimin güçlenmesini ve tam zaferini güvence altına alabilmek için çeşitli türden kadrolar oluşturmak zorundayız. Kitle örgütlerimizin temelini oluşturacak politik kadrolar Birleşik Sosyalist Devrim Partisi'nin eylemleri aracılığıyla halk kitlelerini yönlendirmelidir.³ Devrimci eğitim veren ulusal ve bölgesel okulların açılmasıyla ve her düzeyden eğitim çevrelerinde öğrenimin başlamasıyla bu çalışmanın temeli atılmıştır. Askeri kadrolara da ihtiyacımız var. Bunları yaratmak için savaşın genç savaşçılar arasında yaptığı seçimden yararlanabiliriz. Hayatta kalan pek çok savaşçımız var, elbette ki geniş teorik bilgileri yok, ama ateşle denenmiş kişiler bunlar. Savaşın en zor koşulları içinde sınandılar, Sierra'daki ilk gerilla çarpışmalarından beri doğuşu ve gelişimiyle yakından ilgili oldukları devrimci rejime bağlılıklarını tam anlamıyla kanıtladılar. İçinde bulunduğumuz yaratma döneminde, sosyalist devletin planlama ve örgütlenmesi gibi güç bir göreve kendini adayacak ekonomik kadrolar da oluşturmamızdır. Profesyonel kimselerle çalışmalı, bilime hızlı bir gelişme sağlayacak ideolojik coşkuyu kazandırmak için gençleri en önemli teknik mesleklere yönleltmeliyiz. Başkalarının özel teknik bilgilerinden yararlanmayı bilen, çalışmalarını birleştiren, işletmeleri ve diğer devlet örgütlerini devrimin güçlü temposuna ayak uydurmaya yönlendirebilen yönetici ekipleri yaratmak zorundayız. Kadroların tüm davranışlarında ortak payda siyasi açıklıktır. Bunun anlamı, yalnızca devrimin doğrularını kayıtsız şartsız desteklemek değil, onları düşünerek, mantık süzgecinden geçirerek kendinden bir parça haline getirmektir. Bu tavır, büyük bir özveri ve diyalektik analiz yeteneği gerektirir. Bu sayede, kadrolar, devrimin teori ve pratiğine sürekli olarak her düzeyden katkılarda bulunmaya yeterli hale gelir. Bu yoldaşlar, yalnızca, en iyiler sivrilir ilkesinin uygulanmasıyla seçilir, bu en iyilere gelişmeleri için en büyük olanaklar sağlanmalıdır.

Görevlendirildiği cephe hangisi olursa olsun, kadro-

nun işlevi her zaman aynıdır. Kadro, Birleşik Sosyalist Devrim Partisi'nin oluşturduğu ideolojik motorun dinamik dışlısıdır diyebiliriz, işlemeyi sağlayan parça olduğu için dışlı, yalnızca öneri ve istekleri yukarıdan aşağıya aşağıdan yukarıya ileten bir organ olmakla kalmayıp kitlelerle gelişmeleri için işbirliği yapan, edindiği bilgileri yöneticilere aktararak bağlantı noktası oluşturan yaratıcı bir güç olması bakımından dinamiktir. Kadro, devrim meşalesinin sönmemesine, devrimin uykuya dalmamasına, hızını yitirmemesine gözcülük etmek gibi önemli bir görevi daha üstlenir. Çok duyarlı bir noktada bulunmaktadır: Kitleden gelenleri iletir, kitleye Parti'nin yönelimini aktarır.

Öyleyse, kadrolara oluşturulması acil görevlerimizden biridir. Devrimci hükümet, seçim ilkesine uygun eğitim burslarıyla; teknik gelişim için çeşitli olanaklar sağlayan işçi eğitimi programıyla; özel amaçlı teknik okulların yaygınlaştırılmasıyla, yeni iş olanakları sağlayan meslek okulları ve üniversitelerin açılmasıyla; tüm yurdumuza eğitim, çalışma ve devrimci uyanıklık önererek özellikle de; gelecekteki kadroları, hatta devrimin yönetici kadrolarını çıkaracak olan Komünist Gençlik Birliği'ne dayanarak kadroların yetiştirilmesi çalışmasına kararlı biçimde başlamıştır.

"Kadro" kavramı, özveriyle, devrimin gerçeklerinin ve sloganlarının canlı örneğini oluşturmakla yakından ilişkilidir. Siyasi önder olan kadrolar eylemleriyle emekçilerin saygısını kazanmalıdırlar. Öncü olarak ilerleyeceği yolda rehberlik etmek zorunda oldukları arkadaşları tarafından sayılmalı ve sevilmelidirler.

Tüm bu nedenlerle, örnek işçileri seçen yönetim kurulu toplantıları aracılığıyla kitleler tarafından saptanan kadrolardan daha iyisi yoktur. Bu adaylar, seçmelerin zorunlu kıldığı tüm sınamalardan geçmiş olarak, eski ORI'den kalan anılarıyla Birleşik Sosyalist Devrim Partisi saflarına katılacaklardır. Önceleri, üye sayısı bakımından kısıtlı ama kitleler üzerindeki etkisi muazzam bir parti oluşturacaklar, sonra bu parti büyüyecek, sosyalist bilinç, emeği ve halkın davası uğruna her şeyi feda etmeyi bir zorunluluğa dönüştürdüğü ölçüde gelişecektir. Bu kategoriden orta düzey kadrolar sayesinde bizi bekleyen güç görevler daha kolaylaşacaktır. Kargaşalıklar ve kötü yöntemler döneminin ardından, bundan böyle asla ayrılmayacağımız doğru bir politikaya kavuştuk. Gelecekteki Birleşik Sosyalist Devrim Partisi'nin saflarını bitmez tükenmez kaynaklarıyla besleyen işçi sınıfının durmaksızın yenilenen atılımıyla ve partimizin yönetici kademelerinin önderliğiyle devrimimizin hızlı gelişimini güvence altına alan kadroların yetiştirilmesi görevine temelinden başlıyoruz. Bu çabayı zaferle sonuçlandırmak zorundayız.

Dipnotlar

¹ Bu makale Eylül 1962'de, Cuba Sotialista dergisinin 13.

sayısında yayınlanmıştır.

² 1959 Kasımında, devrimci hükümet, Çalışma Bakanlığı'na herhangi bir işletmeye mülkiyetini değiştirmeksizin "müdahale etme" yetkisi veren bir yasa çıkardı."Müdahale edilen" işletmelerin sahipleri yine kâr elde etme hakkına sahiptiler. Yine de, pratikte, bu tür girişimlerden çoğunun sahibi yurdu terk etti. Bu süreç, 1960'da ekonominin temel dalları millileştirilinceye dek devam etti.

³ Bu makalenin yazıldığı sıralarda Birleşik Sosyalist Devrim Partisi yeni kuruluyordu. 1962 Martında 26 Temmuz Hareketi, Sosyalist Halk Partisi ve Devrimci Direktuar'ın birleşmesiyle kurulan Birleşik Devrimci Örgütler (ÖRI) 1963'ün ikinci yarısında yeni partiyi güçlendirmeye yönelik bir yeniden örgütlenme çalışması içine girdiler. Bu örgütlenmenin temelinde Küba'daki binlerce işyeri yeniliyor, tüm yönetim kurulu toplantılarında örnek işçiler seçilip parti üyeliğine aday gösteriliyordu.

BOLŞEVİK BAŞARISININ TEMEL KOŞULLARINDAN BİRİ

V. İ. Lenin – “Sol Radikalizm” Komünizmin Çocukluk Hastalığı

Bugün artık herkesin, partimizde sıkı disiplin olmadan, gerçekten demir disiplin olmadan, partimize işçi sınıfının tüm kitlesinin, yani işçi sınıfı içinde düşünen, namuslu, fedakâr, etkili, geri kalmış tabakaları ardında sürüklemeye yeteneği olan ne varsa onun desteği olmadan, Bolşeviklerin iki buçuk yıl değil, iki buçuk ay bile iktidarda kalamayacaklarını görebildiği besbellidir.

Proletarya diktatörlüğü, yeni sınıfın kendisinden daha güçlü olan bir düşmana karşı, devrilmesiyle (bu devrilme tek bir ülkede olsa da) direnme gücü on misline çıkan burjuvaziye karşı, en kahramanca ve en amansız savaşıdır. Burjuvazi, gücünü, sadece uluslararası sermayenin gücünden, burjuvazinin uluslararası bağlarının kuvvet ve sağlamlığından almaz; burjuvazi, gücünü, aynı zamanda alışkanlıklardan, küçük üretimden alır; çünkü ne yazık ki, dünyamızda hâlâ pek, pek çok büyük miktarda küçük üretim kalmaktadır; oysa küçük üretim, durmadan, her gün, her saat, kendiliğinden gelme bir tarzda ve geniş ölçülerde kapitalizmi ve burjuvaziyi doğurur. Bütün bu nedenlerden ötürü, proletarya diktatörlüğü zorunludur; ve uzun bir savaşı, kıyasıya, amansız bir savaşı, kendine hakimiyeti, disiplini, sağlamlığı, tek ve eğilmez bir iradeyi gerektiren bir ölüm kalım savaşını göze almadan, burjuvaziyi yenmek mümkün değildir.

Tekrar ediyorum, Rusya’da muzaffer proletarya iktidarının tecrübesi, düşünmeyi bilmeyenlere ya da henüz bu sorunu düşünmek fırsatını bulamayanlara açıkça göstermiştir ki, mutlak bir merkezîyetçilik ve proletaryanın en sıkı disiplini, burjuvaziyi yenilgiye uğratmak için temel koşullardan biridir.

Sık sık bu konuya dönülmektedir. Ama bunun ne anlama geldiği, hangi koşullar içinde bunun mümkün olduğu sorusu sorulmuyor. Sovyet iktidarına ve Bolşeviklere

yöneltelen övgülerle yetinmeyip, Bolşeviklerin devrimci proletarya için mutlaka gerekli olan disiplini kurmalarını mümkün kılan nedenleri, sık sık ve ciddi olarak tahlil etmek gerekmez mi?

Bolşeviklik, siyasi fikir akımı olarak ve siyasi parti olarak, 1903’ten beri vardır. Ancak Bolşevizmin tarihi, tüm varlığı süresince tarihi, en çetin koşullarda bile, proletaryanın zaferi için gerekli demir disiplini niçin kurabildiğini ve muhafaza edebildiğini yeterli olarak açıklayabilir.

Ve ilk önce şu sorunla karşı karşıyayız: proletaryanın devrimci partisinin disiplini pekiştiren nedir? Bu disiplini denetleyen, ona destek olan nedir? İlk önce proleter öncüsünün bilinci, devrim yolunda fedakârlığı, kendine hakimiyeti, feragat duygusu, yiğitliğidir. İkincisi, en geniş anlamıyla emekçi yığınlarıyla ve ilk önce proletaryanın kitlesiyle, ama proleter olmayan emekçi yığınlarıyla da bağlar kurma yeteneği, onlara yaklaşma ve eğer isterseniz, bir ölçüye kadar onların içinde erime yeteneğidir. Üçüncüsü, bu öncünün siyasi yönetiminin doğruluğudur; büyük yığınların, kendi tecrübeleriyle buna inanmış olmaları şartıyla, siyasi stratejisinin ve taktiğinin doğruluğudur. Eğer burjuvaziyi iktidardan düşürme ve toplumun biçimini değiştirme görevini yüklenen öncü sınıfın partisi olmaya yetenekli bir devrimci partide bütün bu koşullar birleşmemişse, bu partide, disiplin kurulamaz ve o disiplini yaratmak için gösterilen çabalar boş laflardan ve yapmacıklardan öteye varamaz; ama öte yandan bu koşullar hep birden fişkıramaz; bu koşullar uzun çalışmalarla, çetin tecrübelerle hazırlanır; hazırlanışı, ancak gerçekten yığınsal ve gerçekten devrimci bir hareketin pratiğiyle sıkı sıkıya bağlı olarak meydana gelen, dogma olmayan doğru bir devrimci teoriyle kolaylaştırılır.

Eğer Bolşevizm, 1917'den 1920'ye kadar, inanılmayacak kadar zor koşullar içinde, en sıkı merkezileşmeyi ve demir disiplini hazırlayıp gerçekleştirebildiyse, bunun nedeni, sadece, Rusya'nın birçok tarihi özelliğinde yatmaktadır.

Bolşevizm, bir yandan, 1903'te, Marksist teorinin sağlam temeli üzerine kurulmuş bulunmaktadır. Bu devrimci teorinin –bu biricik teorinin– doğruluğu, sadece tüm 19. yüzyılın evrensel tecrübesiyle değil, aynı zamanda ve özellikle Rusya'daki devrimci fikirde dalgalanmalarla, duraksamalarla, yanılgı ve başarısızlıklarla da tanıtlanmıştır. 1840'dan 1890'a kadar aşağı yukarı yarım yüzyıl boyunca Rusya'da vahşet ve gericilikte eşsiz Çarlık boyunduruğu altında tutulan öncü düşünce, Avrupa'nın ve Amerika'nın her “son buluşu”nu, şaşılacak bir gayret ve dikkatle izleyerek, doğru bir devrimci teori aradı durdu. Gerçekte, biricik teori olan Marksizmin bedelini, Rusya, yarım yüzyıl süren görülmemiş acılar ve fedakarlıklarla, eşi görülmemiş devrimci kahramanlıklarla, araştırma ve incelemelerde, pratik deneylerde inanılmaz enerji ve feragatle, hayal kırıklıklarıyla ve yeniden denemeler ve Avrupa'nın tecrübesiyle kıyaslamalarla ödemiştir. Çarlığın neden olduğu sürgünler yüzünden, devrimci Rusya, 19. yüzyılın ikinci yarısında, uluslararası ilişkiler bakımından çok daha zengin, tüm dünyada devrimci biçim, teori ve hareketler konusunda herhangi bir ülkeden daha bilgili durumdaydı.

Öte yandan bu granit teorik temel üzerine kurulmuş olan Bolşevizm, on beş yıl (1903-1917), tecrübelerinin zenginliği bakımından dünyada eşi olmayan on beş yıl, tarih pratiğinden geçmiştir. Hiç bir ülke, bu on beş yıl içinde, devrimci tecrübe bakımından, legal ya da illegal, barışçı ya da fırtınalı, gizli ya da açık, çevresel ya da yığın hareketi niteliğinde, parlamenter ya da terörist nitelikte bu kadar yoğun bir devrimci tecrübeyi yaşamak şöyle dursun, yakınından bile geçmemiştir. Hiç bir başka ülke, bu kadar kısa bir zaman süresi içinde, çağdaş toplumun bütün sınıflarının mücadelesinde bu kadar zengin biçimlerin, nüansların, yöntemlerin yoğunlaşmasına tanık olmamıştır. Rusya'daki sınıflar arası savaş, ülkenin geriliği ve çarlık boyunduruğu yüzünden hızla olgunlaşıyor ve Amerika'nın, Avrupa'nın siyasi tecrübesinin “en son buluş”larını tutkuyla benimsiyordu.

ÖRGÜTSEL ÖNDERLİK SORUNLARI ÜZERİNE

J. Stalin – Örgüt Üzerine

Bazı kişiler, zaferin sözde kendiliğinden gelmesi için doğru bir parti çizgisi saptamanın, bunu tepelerden ilân etmenin, genel tezler ve kararlar biçiminde ifade etmenin ve oya sunup oybirliğiyle kabul etmenin yeterli olduğunu sanıyorlar.

Bu tabii ki yanlış ve kaba bir yanılgıdır. Yalnız iflah olmaz bürokratlar böyle düşünebilirler. Aslında bu başarılar ve zaferler kendiliğinden değil, Parti çizgisinin uygulanması için çetin bir mücadele sonucunda meydana geldi. Zafer asla kendi kendine gelmez - çoğunlukla onun elde edilmesi gerekir. Partinin genel çizgisinin lehindeki iyi kararlar ve bildiriler yalnız bir başlangıçtır; bunlar sadece zafere karşı duyulan arzuyu ifade ederler, zaferin kendisini' değil. Doğru çizgi ortaya konduktan ve sorunun doğru bir çözümü bulunduktan sonra başarı, işin nasıl örgütlendiğine, Parti çizgisinin uygulanması için mücadelelerin örgütlenmesine, görevlilerin uygun seçimine ve yönetici organların kararlarının uygulanmasının denetiminin sürdürülüş yoluna bağlıdır. Aksi takdirde, Partinin doğru çizgisi ve doğru çözümler ciddi olarak zarar görme tehlikesindedir.

Bundan da öte, doğru siyasal çizgi ortaya konduktan sonra örgütsel çalışma doğrudan siyasal çizginin kaderini başarısını ya da başarısızlığı dâhil her şeyi belirler.

Aslında zafer, parti çizgisinin gerçekleştirilmesinin önüne çıkan her çeşit zorluklara karşı amansız ve sistemli mücadeleyle, zorlukların üstesinden gelmekle, zorlukların üstesinden gelmek için Parti'yi ve işçi sınıfını seferber etmekle, zorlukların üstesinden gelmek için mücadeleyi örgütlemekle ve yetersiz görevlileri uzaklaştırıp yerlerine, zorluklara karşı mücadeleyi yürütmeye yetenekli daha ileri kadrolar seçilerek kadroları kazanıldı.

Bu zorluklar nelerdir ve nerelerde bulunur?

Bunlar, örgütsel çalışmamıza ve örgütsel önderliğimize ilişkin zorluklardır. Bu zorluklar bizlerde,

yönetici kadrolarımızda örgütlerimizde, partimiz, devlet, iktisat, sendika, Genç Komünistler Birliği ve bütün diğer örgütlerde bulunur...

Yönetim organlarında bürokrasi gerçek ve somut önderlik yerine "genel olarak önderlik" hakkında boş gevezelik, örgütlerimizin işlevsel yapısı ve bireysel sorumluluk eksikliği, çalışmada kişisel sorumluluk eksikliği ve ücret eşitliği, kararların yerine getirilmesinde sistemli bir denetimin yokluğu, öz eleştiri korkusu bunlar zorluklarımızın kaynaklarıdır. Zorluklarımız bu noktalarda bulunuyor.

Bu zorlukların, önergeler ve kararlar yardımıyla üstesinden gelinebileceğini düşünmek saflık olur. Bürokratlar, Parti'ye ve hükümet kararlarına olan bağlılıklarını söz ile göstermede ve işe gelince de bunları hasıraltı etmede çoktandır kurt olmuşlardır. Bu zorlukların üstesinden gelmek için, örgütsel çalışmamız ile Partinin siyasal çizgisinin ihtiyaçları arasındaki ayrılığa bir son vermek, ulusal iktisadın her alanında örgütsel önderliğin düzeyini siyasal önderliğin düzeyine yükseltmek ve örgütsel çalışmamızın, Partinin siyasal şiar ve kararlarının pratikte gerçekleşmesini garanti etmesini temin etmek gerekiyordu.

Bu zorlukların üstesinden gelmek ve başarı kazanmak için, bu zorlukları ortadan kaldırma mücadelesini örgütlemek, bu mücadeleye işçi ve köylü yığınlarını çekmek, bizzat Parti'yi seferber etmek, Parti'yi ve iktisadi örgütleri güvenilmez, kararsız ve karaktersiz unsurlardan arındırmak gerekiyordu.

Bunun için ne yapmalıydık?

1.Yaygın öz eleştiri ve çalışmamızdaki eksikliklerin ortaya çıkarılmasını,

2.Parti, devlet, iktisat, sendika ve Genç Komünistler Birliği örgütlerinin zorluklara karşı mücadele için seferber edilmesini,

3.Partinin ve hükümetin şiarlarının ve kararlarının

uygulanması için savaşmak üzere işçi ve köylü yığınlarının seferber edilmesini,

4.Emekçi halk arasında rekabet ve yıldırım çalışmanın yaygınlaştırılmasını,

5.Makine ve traktör istasyonlarının ve devlet çiftliklerinin Siyasal Dairelerinin yaygın bir ağını ve Parti'nin ve Sovyet önderliğinin köylere daha yakınlaştırılmasını,

6.Halk Komiserliklerinin, üst büroların ve memuriyetlerin ayrılmasını ve işletme önderliği ile işletme arasında daha yakın bağlantının kurulmasını,

7.Çalışmada kişisel sorumluluk eksikliğinin ve ücret eşitliğinin ortadan kaldırılmasını,

8."İşlevsel sistem"in varlığını bireysel sorumluluğun genişletilmesini ve kurul yönetimini ortadan kaldırmaya yönelik bir siyaset,

9.Kararların uygulanmasını denetleme çalışmasını daha da artırmak amacıyla Merkez Denetim Kurulunun ve İşçi-Köylü komiserliğinin yeniden örgütlenmesi çizgisi benimsenirken, kararların uygulanması üzerinde daha çok denetimin yapılmasını,

10.Nitelikli işçilerin bürolardan alınıp üretimle daha yakın ilişki halinde olacakları görevlere aktarılmasını,

11.İflah olmaz bürokratların teşhirini ve yönetim aygıtından ihraçlarını,

12.Parti ve Hükümet kararlarını ihlâl eden kişilerin, "gösterişçiler"in ve gevezelerin bulundukları görevlerden alınmalarını ve yerlerine yeni kişilerin, verilen işi somut olarak yönetebilecek, Parti ve devlet disiplinini pekiştirebilecek iş bilirkişilerin atanmalarını,

13.Devlet ve iktisat örgütlerinin arındırılmasını ve görevlilerinin azaltılmasını,

14.Son olarak, Parti'nin güvenilmez ve karakersiz kişilerden arınmasını örgütlemeliydik.

Bunlar, temel olarak, zorlukları yenmek, örgütsel çalışmamızı siyasal önderliğin düzeyine yükseltmek, böylece Parti çizgisinin uygulanmasını garanti etmek için Partisini benimsemiş olması gereken tedbirlerdir.

Söz konusu dönem boyunca Parti'nin Merkez Komite'sinin örgütsel çalışmasını tamamen bu yoldan sürdürdüğünü biliyorsunuz.

Bunda, Merkez Komitesinin yolu, Lenin'in, örgütsel çalışmada esas sorunun doğru kişilerin seçimi ve kararların uygulanmasında denetimin sürdürülmesi olduğu konusundaki dâhice düşüncesini gösterdi,

Doğru kişilerin seçimi ve kendilerine gösterilen inancı haklı çıkaramayanların görevden alınması konusunda birkaç söz söylemek isterim.

Görevlerinden alınmaları için aramızda hiçbir görüş ayrılığı olmayan iflah olmaz bürokratlar ve kırtasiyeciler bir yana, çalışmamızı geciktiren, alıkoyan ve ilerlememizi engelleyen daha iki tür yönetici vardır.

Bu tür yöneticilerin bir kısmını, geçmişte belirli hizmetler yapmış, aristokratlaşmış, Parti kararlarının ve

Sovyet Hükümeti tarafından çıkarılan kanunların kendileri için değil de ahmaklara ilişkin olduğunu sananlar teşkil eder. Bunlar, Parti ve Hükümet kararlarını uygulamayı kendi görevleri olarak kabul etmeyen ve böylece Parti ve devlet disiplininin temellerini yıkan kişilerdir. Bunlar Parti'yi ve Sovyet Kanunlarını ihlâl ederken neye güvenirliler? Geçmişteki hizmetlerinden dolayı Sovyet Hükümetinin kendilerine dokunma cesaretini gösteremeyeceğini sanırlar. Bu aşırı kendini beğenmiş aristokratlar, kendilerinin yerleri doldurulamayacak kişiler olduklarını ve ceza görmeden yönetici organların kararlarını bozabileceklerini sanıyorlar. Bu çeşit yöneticilere ne yapılmalıdır? Eski hizmetleri göz önüne alınmadan, yönetici görevlerden hiç tereddüt etmeden alınmalıdırlar. (Sesler: "Yaşa Yaşa!") Daha aşağı görevlere verilmelidirler ve bu durum da basında açıklanmalıdır. (Sesler: "Yaşa, Yaşa!") Bu işlem aşırı kendini beğenmiş aristokrat-bürokratların gururlarını kırmak ve bunları lâıyk oldukları yere göndermek için yapılmalıdır. Bu işlem, çalışmamızın bütününde Parti ve Sovyet disiplinini pekiştirmek için gereklidir. (Sesler: "Yaşa, Yaşa!" Alkışlar.)

Ve şimdi ikinci tür yöneticiler. Lafazanlardan söz ediyorum. Diyebilirim ki dürüst lafazanlar (Gülüşmeler), yani dürüst ve Sovyet Hükümetine sadık olup da yönetici olarak yetersiz ve herhangi bir şeyi örgütleyemeyen kişiler. Geçen yıl böylesi bir yoldaşla, çok saygıdeğer ama lâf tufanında canlı her şeyi boğabilen iflah olmaz lafazan bir yoldaşla bir konuşma yaptım. İşte konuşmamız:

Ben - Tohum ekme işiniz nasıl gidiyor?

O - Tohum ekme işi mi, Stalin Yoldaş? Seferber olduk. (Gülüşmeler)

Ben - Peki, ya sonra?

O - Sorunu doğru olarak ortaya koyduk. (Gülüşmeler.)

Ben - Sonra?

O - Sıçrama var, Stalin Yoldaş, çok yakında bir sıçrama olacak, (Gülüşmeler.)

Ben - Ya şimdi?

O - Bazı gelişim belirtileri var diyebiliriz. (Gülüşmeler.)

Ben - Peki buna rağmen, tohum ekme işiniz nasıl gidiyor?

O - Şimdiye kadar, Stalin Yoldaş, tohum ekme işinde herhangi bir ilerleme yapmadık. (Gülüşmeler.)

İşte size lafazanın görünümü seferber olmuşlar, sorunu doğru olarak koymuşlar, bir sıçrama ve bazı ilerlemeler yapmışlar, ama her şey yerinde sayıyor.

Bu durum, Ukraynalı bir işçinin anlattığı bir örgütün durumuna tıpatıp uyuyor. Sözü edilen örgütün kesin bir çizgisi var mı diye sorulduğunda şöyle dedi: "Bir çizgileri var olmasına var ama herhangi bir iş yapıyor görünmüyorlar". (Gülüşmeler) Anlaşılan bu örgütün de dürüst lafazan bir kontenjanı vardı.

HER ŞEYİ KADROLAR BELİRLER

J. Stalin – Örgüt Üzerine

... Teknik yokluğundan acı çektiğimiz ve şimdi geçmiş bulunan bir dönemin yansıması olan “teknik her şeyi belirler” eski şiarının yerini şimdi “her şeyi kadrolar belirler” yeni şiarı olmalıdır. Şimdiki ana nokta budur.

İnsanlarımızın bu yeni şiarın büyük önemini tamamen kavradığı ve anladığı söylenebilir mi? Ben bu soruya “evet” diyemem. Aksi takdirde, pratikte sık sık gözlediğimiz, halka karşı, kadrolara karşı, işçilere karşı çirkin tutum olmazdı. “Her şeyi kadrolar belirler” şiarı, önderlerimizin, onları yılmadan yetiştirerek, desteğe ihtiyaçları olduğunda yardım ederek, ilk başarılarını gösterdiklerinde teşvik ederek, terfi ettirerek vb. hangi alanda çalışırlarsa çalışsınlar “küçük” ya da “büyük” işçilerimize karşı en istekli tutumu göstermelerini gerektirir. Ama pratikte, bazı durumlarda işçilere karşı ruhsuz, bürokratça ve kesinlikle çirkin tutumlarla karşılaşırız. Bu, gerçekten, insanların incelenmesi ve ancak incelendikten sonra görevlerine yerleştirilmeleri yerine sık sık dama taşları gibi bir o yana, bir bu yana niye atıldıklarını açıklıyor. İnsanlar makinelere değer vermeyi ve işletmelerimizle fabrikalarımızda ne kadar makine bulunduğu hakkında rapor vermeyi öğrendiler. Ama belli bir dönemde eğittiğimiz kişilerin sayısı ve bu kişilere çalışmalarında gelişmeleri ve istenilen hale gelmeleri için nasıl yardım ettiğimiz üzerinde aynı zevkle hazırlanmış bir tek rapor dahi hatırlamıyorum. Bu nasıl açıklanmalı? Bu, bizim henüz işçilere değer vermeyi, kadrolara değer vermeyi öğrenemediğimiz olgusuyla açıklanmalıdır.

Bir zamanlar sürgünde yaşadığım Sibirya’daki bir olayı hatırlarım. Bahardaydı. Bahar sellerinin zamanıydı. Geniş, kabarmış nehrin sürüklediği keresteyi çekmek için otuz kadar adam nehre gitti. Akşama doğru köye bir yoldaş eksik olarak döndüler. Otuzuncu adamın nerede

olduğu sorulduğunda kayıtsızca “orada kaldığını” söylediler. Benim “orada kalmakla ne demek istiyorsunuz?” soruma karşılık aynı kayıtsızlıkla “ne demek mi tabii ki boğuldu” diye cevap verdiler. Ve bunun üzerine içlerinden biri, “gidip kırsığa su vermem gerekiyor” diyerek acele etmeye başladı... Hayvanlara, insanlara olduğundan daha çok ilgi gösterdikleri için sitem ettiğimde, diğerlerinin de katılmasıyla içlerinden biri şöyle dedi: “Neden insanlarla ilgilenmemiz gerekiyor. Her zaman insan yapabiliriz. Ama bir kırsak... İstersen bir dene.”

İşte belki pek önemli olmayan ama çok karakteristik bir durum. Halka ve kadrolara karşı bazı önderlerimizin kayıtsızlıkları ve insanlara değer vermede yeteneksizlikleri, bana, şimdi aktarmış olduğum uzak Sibirya’daki olayda gözlenen, insanın insana karşı garip tutumunun bir kalıntısı gibi geliyor.

İşte yoldaşlar, bundan dolayı başarılı biçimde adam kıtlığının üstesinden gelmek ve ülkemize, tekniği ilerletip yürütebilecek yeterli kadrolar sağlamak istiyorsak, her şeyden önce, insanlara değer vermeyi, kadrolara değer vermeyi, ortak davamıza yararlı olabilecek her işçiye değer vermeyi öğrenmeliyiz.

Dünyanın sahip olduğu bütün değerleri sermayenin en değerli ve en belirleyici olanının insanları olduğunu, kadrolar olduğunu kavramanın zamanıdır. Anlaşılmalıdır ki bu günkü koşullarımızda “her şeyi kadrolar belirler.” Sanayide, tarımda, ulaşımda ve orduda iyi ve çok sayıda kadrolarımız varsa, ülkemiz yenilmez. Bu tür kadrolarımız olmazsa, her iki ayağımız da bağlı demektir.

Konuşmamı bitirirken, Kızıl ordu Akademileri mezunlarımızın sağlıklarına ve başarılarına kadeh kaldırmayı önermeme izin verin. Bu mezunlara, ülkemizin savunmasını örgütleme ve yönetme çalışmalarında

başarılar dilerim.

Yoldaşlar, ilk olgunluğunuzu kazandığınız yüksek öğrenim kurumlarından mezun olmuş bulunuyorsunuz. Ama okul sadece bir hazırlık aşamasıdır. Kadrolar gerçek olgunluklarını pratik çalışmada, okul dışında, zorluklarla savaşmada, zorlukları yenmede kazanırlar. Yoldaşlar, yalnızca zorluklardan korkmayan, zorluklardan kaçmayan, tersine, yenmek ve ortadan kaldırmak amacıyla zorlukların karşısına çıkan kadroların bir işe yaradığını hatırlayın. Ancak zorluklara karşı savaşta gerçek kadrolar demir gibi işlenir. Ve ordumuz yeterli sayıda gerçekten çelikleşmiş kadrolara sahipse asla yenilmez.

Sağlığınıza Yoldaşlar!

KADROLARIN SEÇİMİ, TERFİİ VE ATANMASI

J. Stalin – Örgüt Üzerine

Doğru bir siyasal çizgi, bir bildiri olarak değil de uygulanacak somut bir gerçek olarak gereklidir. Ama doğru bir siyasal çizgiyi uygulamak için kadrolara, Parti'nin siyasal çizgisini kavrayan bunu kendi çizgisi olarak benimseyen, bu çizgiyi uygulamaya hazır, bunu pratiğe geçirebilecek ve bu çizgiden sorumlu olup onu savunabilecek ve onun için savaşabilecek kişilere sahip olmalıyız. Bunu başaramamakla, doğru bir siyasal çizgi tamamen sözde kalma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

İşte burada kadroların doğru seçimi, kadroların eğitilmesi, yeni kişilerin terfii, kadroların doğru atanması ve kadroların başarıları çalışmayla denemesi sorunu ortaya çıkar.

Kadroların doğru seçimi ne anlama gelir?

Kadroların doğru seçimi sadece bir yığın yardımcı ve vekili etrafa toplamak ve bir büro kurup arka arkaya emirler yağdırmak anlamına gelmez. (Gülüşmeler). Kişinin gücünü kötüye kullanması, mantıksız bir biçimde yüzlerce kişinin durmadan işini değiştirmesi ve sonu gelmeyen “yeniden örgütlemeler” yapması anlamına da gelmez. (Gülüşmeler).

Kadroların doğru seçimi şu anlama gelir.

İlk olarak, kadroları Parti'nin ve Devletin altın hazineleri gibi kabul etmek ve onlara değer verip saygı duymak.

İkinci olarak, kadroları tanımak, kişisel erdem ve eksikliklerini dikkatle incelemek ve belli bir işçinin yeteneğinin en iyi hangi görevde gelişeceğini bilmek.

Üçüncü olarak, kadroları dikkatlice yetiştirmek, her umut veren işçiye ilerlemesi için yardım etmek, bu tür işçilerle sabırla “uğraşma”da zamanı esirgememek ve gelişmelerini hızlandırmak.

Dördüncü olarak, kadroların eski görevlerinde

tembelleşip yıpranmalarına izin vermemek için yeni ve genç kadroları zamanında cesaretle terfi ettirmek.

Beşinci olarak, işçileri görevlere öyle bir biçimde atamalı ki, kendilerini tam yerinde hissedebilsinler, ortak davamıza kişisel yeteneklerinin maksimum bir güç ile yardım edebilsinler ve kadroları atama çalışmasının genel eğilimi, bu kadroları atamanın amacı olan siyasal çizginin yürütülmesinin gereklerini tamamen karşılayabilsin.

Bu konuda özellikle önemli olan, yeni ve genç kadroların cesaretle ve zamanında terfi ettirilmeleridir. Bizim arkadaşların bu noktada henüz berraklaştıklarını sanmıyorum. Bazı kişiler, adam seçmede öncelikle eski kadrolara dayanmamız, diğerleri de, bunun tersine, öncelikle genç kadrolara dayanmamız gerektiğini düşünürler. Bana her ikisi de yanlış geliyor.

Doğal olarak eski kadrolar, Parti ve Devlet için değerli bir varlığı temsil ederler. Bu eski kadrolar, yeni kadrolarda eksik olan şeye, yani, derin bir önderlik deneyimine, Marksist Leninist ilkelerde bir öğrenime, olaylar hakkında bilgiye ve yönelim yeteneğine sahiptirler, ama ilk önce, yeterli sayıda eski kadroya sahip değiliz, gerekli olan sayının çok altındadırlar ve bir kısmı da doğa kanunlarının işlemesi sonucunda görevden çekilmektedir. İkinci olarak, bazen eski kadroların bir kısmı geçmişten inatla gözünü ayırmamak, geçmişe sarılmak, eski alışkanlıkta kalmak eğilimindedirler ve hayattaki yenilikleri gözlemlemeyi başaramazlar. Bu, yenilik duygusunu kaybetmektir. Çok ciddi ve tehlikeli bir eksiklik.

Genç kadrolara gelince, doğaldır ki bunlarda eski kadroların deneyi, öğrenimi ve meseleler hakkında bilgisi ile yönelim yeteneği yoktur. Ama ilk olarak, genç kadrolar geniş çoğunluğu oluştururlar; ikinci olarak, gençtirler ve bu nedenle görevden çekilme tehlikesiyle karşı karşıya

değillerdir; üçüncü olarak, her Bolşevik işçide değerli bir nitelik olan yenilik duygusuna bol bol sahiptirler ve dördüncü olarak; o kadar çabuk gelişir, bilgi kazanır, o kadar şevkle ilerlerler ki, eski arkadaşlara yetişecekleri, onların yanında saf tutacakları ve onların yerine geçmeye lâyık olacakları zaman çok uzak değildir. Sonuç olarak sorun eski ya da yeni kadrolara dayanıp dayanmamak değildir; sorun Parti ve Devlet önderliğinin ortak bir uymunda eski ve yeni kadroların bir bileşkesine, birliğine yönelmektir. (Sürekli alkışlar).

İşte bu nedenle, genç kadroları cesaretle ve tam zamanında yönetici görevlere terfi ettirmeliyiz.

Sözü geçen dönem boyunca Parti'nin, Parti önderliğini güçlendirme sorununda önemli başarılarından biri, kadroları seçerken tam da bu eski ve yeni kadroları birleştirme yolunu, yukardan aşağıya, başarıyla izlemiş olmasıdır.

Merkez Kurulu'nun ve Parti'nin sahip olduğu veriler, sözü geçen dönemde Parti'nin, yönetici Parti ve Devlet görevlerinize yüzde yirmiden fazlası kadın olan beş yüz binden fazla genç Bolşevik'i, Parti üyesini ve Parti'ye yakın kişileri terfi ettirmeyi başardığını gösterir.

Şimdi görevimiz nedir?

Şimdi görevimiz, yukardan aşağıya, kadroların seçilmesi işini bir organın elinde toplamak ve bu seçim işini doğru, bilimsel ve Bolşevik bir düzeye yükseltmektir.

KADROLAR SORUNU

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 1

Büyük bir devrimi yönetmek için büyük bir partiye ve çok sayıda yetenekli kadroya sahip olmak gerekir. 450 milyon nüfusu olan Çin’de, eğer önderlik küçük ve dar bir gruptan meydana geliyorsa ve Partinin önderleri ve kadroları dar kafalı, dar görüşlü ve beceriksiz kimselerse, tarihte eşi bulunmayan büyük devrimimizi gerçekleştirmemiz mümkün olmaz. Çin Komünist Partisi uzun zamandan beri büyük bir Parti olmuştur ve gerici-lik döneminde uğradığı kayıplara karşın, hâlâ da büyük bir Partidir, birçok iyi öndere ve kadroya sahiptir, fakat bu gene de yeterli değildir. Parti örgütlerimizi bütün ülkeye yaymalı ve bilinçli bir şekilde on binlerce kadro ve yüzlerce yetenekli önder yetiştirmeliyiz. Bunlar, Marksizm-Leninizm’i sıkı bir şekilde kavramış, siyasî bakımdan uzak görüşlü, çalışmada yetenekli, fedakârlık ruhuyla dolu, sorunları tek başlarına çözebilen, güçlükler karşısında yılmayan ve millete, sınıfa ve Partiye hizmet etmede sadık ve kararlı kadrolar ve önderler olmalıdırlar. Parti, üyelerle ve kitlelerle olan bağlarında işte bu kadrolara ve önderlere güvenir ve Parti ancak onların kitlelere sıkı bir şekilde önderlik etmelerine dayanarak düşmanı alt edebilir. Böyle kadrolar ve önderler bencillikten, bireyci kahramanlıktan, gösterişten, tembellikten, pasiflikten ve sekter kendini beğenmişlikten arınmış fedakâr milli kahramanlar ve sınıf kahramanları olmalıdırlar. Partimizin üyelerinde, kadrolarında ve önderlerinde aranan nitelikler ve çalışma tarzı işte budur. Davamız uğruna canlarını veren on binlerce üyenin, binlerce kadronun ve birçok yetenekli önderin bize bıraktığı manevî miras işte budur. Hiç kuşkusuz biz bu niteliklere sahip olmalı, kendimize yeniden şekil vermede daha da iyi sonuçlar elde etmeli ve kendimizi daha yüksek bir devrimci düzeye çıkarmalıyız. Ancak, bu da yeterli değildir; Parti içinde ve ülkede birçok

yeni kadro ve önder bulmayı kendimize görev edinmeliyiz. Devrimimizin geleceği kadrolara bağlıdır. Stalin’in dediği gibi, “Her şeyi kadrolar belirler”.

KADRO SİYASETİ

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 2

Çin Komünist Partisi, birkaç yüz milyonluk bir milletin verdiği büyük bir devrimci mücadeleye önderlik eden bir partidir ve siyasî tutarlılığı yetenekleriyle birleştiren çok sayıda önder kadro olmaksızın bu tarihî görevini yerine getiremez. Son on yedi yıl içinde Partimiz pek çok yetenekli önder yetiştirdi; askerî, siyasî, kültürel çalışmalarda, Parti ve kitle çalışmalarında bulunan kadrolarınız var; bu başarının bütün şerefi Partiye ve millete aittir. Fakat mevcut kadrolar, henüz mücadeleimizin alabildiğine geniş bünyesini ayakta tutacak güçte değildir ve hâlâ çok sayıda yetenekli insanın yetiştirilmesi zorunludur. Çin halkının büyük mücadelesi içinde pek çok faal unsur öne çıktı ve çıkmaya devam ediyor. Onların örgütlenmesinden, eğitilmesinden, onlara ihtimam gösterilmesinden ve onlardan gereği gibi yararlanılmasından biz sorumluyuz. Siyasî çizgi bir kere tespit edildi mi, kadrolar tayin edici bir etken haline gelir.¹ Bu yüzden planlı bir şekilde çok sayıda yeni kadro yetiştirmek, bizim mücadele görevimizdir.

Parti kadrolarıyla olduğu kadar, partili olmayan kadrolarla da ilgilenmeliyiz. Parti dışında, ihmal etmememiz gereken pek çok yetenekli insan vardır. Her komünistin görevi, soğuk ve uzak duran bir tavırdan ve kibirlilikten arınmak ve Parti dışı kadrolarla iyi bir şekilde çalışmak, onlara içtenlikle yardım etmek, onlara karşı sıcak ve yoldaşça bir tavır takınmak ve yüce davamız olan Japonya'ya karşı direnme ve ülkenin yeniden inşasında inisiyatiflerini kullanmalarını sağlamaktır.

Kadroları nasıl değerlendireceğimizi bilmeliyiz. Değerlendirmemizi, kadronun hayatını kısa bir dönemi ya da hayatındaki tek bir olayla sınırlandırmaman, onun hayatını ve çalışmalarını bir bütün olarak ele almalıyız. Kadroları değerlendirmenin başlıca yöntemi budur.

Kadrolardan iyi yararlanmayı bilmeliyiz. Önderlik, son tahlilde, iki temel sorumluluğu içerir: Fikir geliştirmek ve kadrolardan iyi yararlanmak. Planlar yapmak, kararlar almak, emir ve talimat vermek gibi şeylerin hepsi “fikir geliştirmek” sınıflamasına girer. Fikirleri pratiğe uygulamak için, kadroları birbirleriyle kaynaştırıp harekete geçmelerini teşvik etmeliyiz; bu, “kadrolardan iyi yararlanmak” sınıflamasına girer. Millî tarihimiz boyunca kadrolardan yararlanma konusunda taban tabana zıt iki çizgi vardır; bunlardan biri “insanları yeteneklerine göre atamak”, diğeri ise “atama yaparken adam kayırmak”tır. Bunlardan birincisi dürüst, diğeri ise dürüst olmayan yoldur. Komünist Partisinin kadro siyasetinde uygulayacağı kıstas, bir kadronun Parti çizgisini uygulamakta kararlı olup olmaması, Parti disiplinine bağlı olup olmaması, kitlelerle yakın bağları bulunup bulunmaması, yönünü tek başına bulma yeteneğine sahip olup olmaması, faal, çalışkan ve bencillikten uzak olup olmamasıdır. “İnsanları yeteneklerine göre atama”nın anlamı budur. Çang Kuo-Tao'nun kadro siyaseti bunun tam tersiydi. “Atama yaparken adam kayırma” çizgisini izleyen Çang Kuo-Tao, ufak bir klik kurmak için kendi gözdelelerini etrafında topladı ve sonunda Partiye ihanet etti ve karşı safa geçti. Bu bizim için önemli bir derstir. Merkez Komitesi ve her kademedeki önderler, bu ve buna benzer tarihî derslerden ibret alarak, kadro siyasetinde haksız ve dürüst olmayan yolu reddedip haklı ve dürüst olan yolu izlemeyi ve böylece partinin birliğini sağlamlaştırmayı, önemli bir sorumluluk saymalıdırlar.

Kadrolara ihtimam göstermesini bilmeliyiz. Bunun çeşitli yolları vardır.

Birincisi, onlara yol gösterin. Bu, sorumluluk yüklenme cesaretini gösterebilmeleri için çalışmalarında

onlara serbestlik tanımak ve aynı zamanda, partinin siyasî çizgisinin rehberliğinde inisiyatiflerini tam olarak kullanabilmeleri için onlara yerinde ve zamanında talimatlar vermekle olur.

İkincisi, kadroların düzeylerini yükseltin. Bu, teorik kavrayışlarını ve çalışma yeteneklerini artırabilmeleri için onlara öğrenme imkânı sağlayarak onları eğitmek demektir.

Üçüncüsü, çalışmalarını denetleyin; tecrübelerini özetlemelerine, başarılarını ilerletmelerine ve hatalarını düzeltmelerine yardımcı olun. Kadrolara ihtimam göstermenin yolu, görev verip denetlememek ve ancak vahim hatalar yapıldıktan sonra ilgilenmek değildir.

Dördüncüsü, hata yapan kadrolara karşı genel olarak, ikna yöntemini kullanın ve hatalarını düzeltmeleri için onlara yardımcı olun. Mücadele yöntemi, sadece ciddi hatalar yaptıkları halde kendilerine yol gösterilmesini kabul etmeyenlere karşı uygulanmalıdır. Bu durumda sabır şarttır. İnsanlara kolayca “oportünist” damgası vurmak ya da onlara karşı kolayca “mücadeleye girişmek” yanlıştır.

Beşincisi, karşılaştıkları güçlüklerde onlara yardımcı olun. Kadrolar, hastalık, geçim, aile hayatı ya da başka nedenler yüzünden sıkıntıya düştüklerinde, onlara mutlaka elimizden geldiği kadar ilgi göstermeye çalışmalıyız. Kadrolara ihtimam göstermenin yolu budur.

Dipnotlar

¹ Stalin, Sovyetler Birliği Komünist Partisinin (Bolşevik) 1934 Ocak ayında yapılan 17. Kongresine sunduğu raporunda şöyle demişti: “... doğru siyasî çizgi tespit edildikten sonra, bizzat siyasî çizginin kaderi yani siyasî çizginin başarısı ya da başarısızlığı da dahil olmak üzere, her şeyi örgütsel çalışma tayin eder.” (Bkz. Leninizmin Meseleleri, İng. bas., FLPH, Moskova, 1954, s. 644) Stalin “kadroların doğru seçimi” meselesini de ele aldı. 1935 Mayısında Kremlin Sarayında, Kızıl Ordu Akademilerinden mezun olanlara hitaben yaptığı konuşmada “Her şeyi kadrolar tayin eder” sloganını ortaya attı ve bu sloganı açıkladı. (Aynı yerde, s. 661-62.) Stalin, 1939 Martında Sovyetler Birliği Komünist Partisinin (Bolşevik) 18. Kongresine sunduğu raporunda şöyle demişti: “Doğru bir siyasî çizgi ortaya konulduktan ve pratikte sınılandıktan sonra, Parti ve devlet tarafından uygulanan önderlikte, Parti kadroları tayin edici güç haline gelirler.” (Aynı yerde, s. 784.)

ÖNDERLİK YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN BAZI MESELELER¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 3

1. Yaptığımız çalışma ne olursa olsun, biz Komünistlerin uygulaması gereken iki yöntem vardır. Biri, geneli özelle; öbürü, önderliği kitlelerle birleştirmektir.

2. Genel ve geniş çapta bir çağrı yapmadan geniş kitleleri herhangi bir görevin yerine getirilmesi için seferber etmek mümkün değildir. Ama eğer yöneticiler sadece bir genel çağrıyla yerinirlerse, yani çağrısını yaptıkları işe bazı örgütlerde derinlemesine ve somut olarak bizzat girişmezlerse, bazı noktalarda başarı elde edip, tecrübe kazanıp, bu tecrübeyi diğer birimlere yol göstermede kullanmazlarsa, o zaman genel çağrının doğru olup olmadığını sınama ve onun içeriğini zenginleştirme olanağı kalmaz ve genel çağrının hiçbir sonuç vermemesi tehlikesi ortaya çıkar. Örneğin, 1942'deki düzeltme hareketinde genel çağrıyı özel ve belirli bir rehberlikle birleştirme yönteminin kullanıldığı her yerde başarılar elde edildi, ancak bu yöntemin kullanılmadığı yerlerde başarı sağlanamadı. 1943'teki düzeltme hareketinde Merkez Komitesinin her bürosu ve alt bürosu ile her bölge ve il Parti komitesi genel bir çağrının (bütün bir yıllık düzeltme planının) yanı sıra süreç içinde tecrübe kazanarak şunları yapmalıdır: Kendi örgütünüzden ve çevredeki başka örgütlerden, okullardan ya da ordu birliklerinden iki ya da üç birim (daha fazla olmasın) seçin. Bu birimleri etraflı bir şekilde inceleyin, düzeltme hareketinin bu birimlerdeki gelişimi hakkında ayrıntılı bilgi edinin, bunların üyelerini temsil edebilecek birkaç kişinin (gene çok olmasın) siyasal geçmişi, ideolojik özellikleri, incelemedeki çabası ve çalışmadaki güçlü ve zayıf yanları konusunda ayrıntılı bilgi edinin. Bundan başka görevlilere, bu birimlerin karşılaştıkları pratik sorunlara somut çözümler bulmada bizzat rehberlik edin. Her örgütteki, okuldaki ya da ordu birimindeki yöneticiler böyle hareket etmelidir, çünkü bunların her

birine bağlı birkaç alt birim vardır. Ayrıca bu, yöneticilerin önderlik ile öğrenmeyi birleştirdikleri bir yöntemdir. Belirli alt kademe birimlerindeki tek tek kişi ve olaylardan somut tecrübeler çıkarmayan hiçbir yönetici, sorumluluğu altındaki bütün birimlere genel yön göstermede yeterli olamaz. Her kademedeki yönetici kadroların, bu yöntemi uygulamayı öğrenmeleri için bu yöntemi her yerde teşvik etmek gerekir.

3. 1942'deki düzeltme hareketinin tecrübesi ayrıca şunu da kanıtladı: Düzeltme hareketinin başarısı için, hareket sırasında, her birimde çekirdeğini o birimin yöneticisinin ve az sayıda faal unsurun oluşturacağı bir önder grup kurulması ve bu önder grubun kendini, harekete katılan kitlelerle sıkı sıkıya birleştirmesi esastır. Önder grup ne kadar faal olursa olsun, faaliyeti kitlelerin faaliyetiyle birleştirilmedikçe, bir avuç insanın verimsiz çabası olmaktan öteye gidemez. Öte yandan kitleler, faaliyetlerini uygun bir şekilde örgütleyecek güçlü bir önder grup olmadan faaliyet gösterirlerse, bu faaliyet ne uzun ömürlü olabilir, ne doğru yönde ilerletilebilir ve ne de bir üst düzeye çıkarılabilir. Herhangi bir yerde kitleler genellikle üç kesimden meydana gelir: Nispeten faal olanlar, nispeten geri olanlar ve ikisi arasında kalanlar. Bunun içindir ki yöneticiler, az sayıda faal unsuru önderlik çevresinde birleştirmede ustalaşmalı, arada kalanların düzeyini yükseltmek ve geri unsurları kazanmak için bu faal unsurlara dayanmalıdırlar. Kitlelerle gerçekten birleşmiş ve kaynaşmış bir önder grup, kitlelerden kopuk bir şekilde değil, ancak kitle mücadelesi içinde oluşabilir. Önder grup, çoğu zaman büyük bir mücadelenin başında, ortasında ve sonunda hep aynı kişilerden oluşmamalıdır ve oluşamaz da, mücadele sırasında kendini gösteren faal unsurlar devamlı olarak önder grubun daha yeteneksiz

olan ve yozlaşan üyelerinin yerine getirilmelidir. Birçok yerde ve birçok örgütte çalışmanın ilerletilememesinin bir temel nedeni, birleşmiş, kitlelerle kaynaşmış ve daima sağlıklı kalmış bir önder grubun eksikliğidir. Yüz kişilik bir okulda, var olan koşullara uygun olarak kurulmuş (yani gelişigüzel bir araya getirilmemiş) ve en faal, en dürüst ve en uyanık öğretmenlerden, öteki görevlilerden ve öğrencilerden oluşan dokuz-on kişilik bir yönetici grup yoksa kuşkusuz o okul iyi yönetilemez. Her örgütte, okulda, ordu biriminde, küçük büyük her fabrika ya da köyde, Partinin Bolşevikleştirilmesi için Stalin'in öngördüğü on iki şarttan dokuzuncusu olan bir önderlik çekirdeğinin kurulması² şartını uygulamalıyız. Böyle bir önder grup için kıstaslar, Dimitrov'un kadro siyasetini tartışırken sıraladığı şu dört unsurdur: Davaya kesin bağlılık, kitlelerle bağ, tek başına yolunu bulabilme yeteneği ve disipline uyma.³ Savaş, üretim, eğitim (düzeltme dâhil) gibi merkezi görevleri yürütürken ya da çalışmayı denetlerken, kadroların geçmişini incelerken ya da öbür faaliyetlerde, genel çağrıyı özel rehberlikle tamamlama yöntemine ek olarak önder grubu kitlelerle birleştirme yönteminin benimsenmesi şarttır.

4. Partimizin bütün pratik çalışmalarında doğru önderlik, "kitlelerden kitlelere" ilkesine uygun olmak zorundadır. Bunun anlamı şudur: Kitlelerin fikirlerini (dağınık ve sistemleşmemiş fikirleri) almak ve onları derli toplu hale getirmek (onları inceleyerek, derli toplu ve sistemli fikirler haline getirmek), ondan sonra yeniden kitlelere gitmek ve kitleler bunları kendi fikirleri olarak benimseyene, onlara sıkı sıkıya sarılana ve onları eyleme dönüştürene kadar bu fikirleri yaymak, açıklamak ve bu fikirlerin doğruluğunu bizzat kitlelerin eylemi içinde sınamak. Sonra kitlelerin fikirlerini alıp bir kez daha derli toplu hale getirmek, yeniden kitlelere gitmek ve böylece ısrarla bu fikirlerin uygulanmasını sağlamak. Böylece fikirlerin her defasında daha doğru, daha canlı ve daha zengin bir hale geldiği sonsuz bir helezon içinde bunu bir daha, bir daha tekrarlamak. İşte Marksist bilgi teorisi budur.

5. Bir örgütte ya da bir mücadelede önder gruba kitleler arasında doğru bir ilişki anlayışı, önderliğin doğru fikirlere sadece "kitlelerden kitlelere" yöntemiyle sahip olabileceği anlayışı ve önderliğin fikirleri pratiğe uygulanırken genel çağrının özel rehberlikle birleştirilmesi gerektiği anlayışı; işte bu kavramları, kadrolarımız arasında bu meselelerle ilgili olarak görülen yanlış görüşleri düzeltmek için bugünkü düzeltme hareketi sırasında her yerde yaymak gerekir. Birçok yoldaşımız bir önderlik çekirdeği oluşturmak için faal unsurları bir araya getirmenin ve bu önderlik çekirdeğini kitlelerle sıkı sıkıya kaynaştırmanın önemini kavramıyorlar ya da bunda başarılı olamıyorlar ve bu yüzden önderlikleri bürokratik ve kitlelerden kopuk bir hale geliyor. Birçok yoldaş,

kitle mücadelelerinin tecrübesini toparlamanın önemini kavramıyor ya da bunda başarılı olamıyor. Bunun yerine kendilerini zeki sanarak, öznel fikirlerini ileri sürmekten hoşlanıyorlar ve bu yüzden bunların fikirleri boş ve pratikten uzak bir hale geliyor. Birçok yoldaş, bir görevle ilgili olarak genel bir çağrı yapmakla yetinip, onu derhal özel ve somut rehberlikle devam ettirmenin gereğini kavramıyor ya da bunda başarılı olamıyorlar ve bu yüzden yaptıkları çağrı ya dudaklarında ya kâğıt üzerinde ya da konferans salonunda kalıyor ve önderlikleri bürokratik bir hale geliyor. Bugünkü düzeltme hareketinde bu kusurları gidermeliyiz. İnceleme tarzımızda, çalışmaların denetiminde ve kadroların geçmişinin incelenmesinde, önderliği kitlelerle ve geneli özelle birleştirme yöntemlerini kullanmayı öğrenmeliyiz. Gelecekteki bütün çalışmalarımızda da bu yöntemleri kullanmalıyız.

6. Önderlik konusunda, doğru fikirler oluşturmak üzere kitlelerin fikirlerini almak, bunları derli toplu hale getirmek ve yeniden kitlelere gitmek, bu fikirlerde ısrar etmek ve onları derinliğine uygulamak, işte önderliğin temel yöntemi budur. Fikirleri derli toplu hale getirme ve onlarda ısrar etme sürecinde, genel çağrıyı özel rehberlikle birleştirme yöntemini kullanmak gereklidir ve bu, temel yöntemin ayrılmaz bir parçasıdır. Birkaç durumda yapılan özel rehberlikten genel fikirler (genel çağrılar) çıkarın ve birçok farklı birimde onları sınavın (bunu sadece siz yapmayın, başkalarına da aynı işi yapmasını söyleyin) sonra yeni tecrübeyi toparlayın (özetleyin) ve genel olarak kitlelere rehberlik için yeni talimatlar çıkarın. Yoldaşlarımız bunu, bugünkü düzeltme hareketinde ve başka her türlü çalışmada yapmalıdırlar. Bunu yapmada daha ustalaşmak, daha iyi önderlik sağlar.

7. Bir üst örgüt ve onun bölümleri, alt birimlere herhangi bir görev verirken, bu görev devrimci savaşa, üretime ya da eğitime; düzeltme hareketine, çalışmanın denetlenmesine ya da kadroların geçmişinin incelenmesine; propaganda çalışmasına, örgütsel çalışmaya ya da karşı-casusluğa ya da başka çalışmalara ilişkin de olsa, her şart altında çalışmanın sorumluluğunu alt kademe örgütünün yöneticisinin taşıması için, görevi onun kanalıyla vermesi gerekir. Bu yolla hem iş bölümü hem de birleşik merkezi önderlik gerçekleştirilebilir. Üst kademedeki bir bölüm, alt kademe örgütünün tamamından sorumlu olan kişinin (sekreter, başkan, yönetici ya da okul müdürü gibi) bilgisi ve sorumluluğu dışında alt kademe kendisiyle aynı işi yapan örgütle temasa geçmemelidir. (Örneğin, üst kademe örgütlenme, propaganda ya da karşı-casuslukla uğraşan bir bölüm, alt kademe kendisiyle aynı işi yapan bölümle doğrudan ilişki kurmamalıdır.) Hem bütün işlerden sorumlu kişi, hem de özel sorumluluğa sahip kişi, durumdan haberdar edilmeli ve her ikisine de sorumluluk verilmelidir. Bu merkezi yöntem, işbölümüyle birleşik önderliği birleştiren bu merkezi yöntem, belli

bir görevi yürütmek için bütün işten sorumlu kişinin aracılığıyla çok sayıda kadronun seferber edilmesini, hatta bazen örgütün bütün mensuplarının seferber edilmesini ve böylece bir bölümdeki kadro yetersizliğinin üstesinden gelinmesini ve çok sayıda insanın mevcut iş için faal kadro haline getirilmesini mümkün kılar. Bu da, önderliği kitlelerle birleştirmenin bir yoludur. Örneğin, kadroların geçmişinin incelenmesini ele alalım: Eğer bu iş, başka her şeyden soyutlanarak yapılırsa, sadece örgütlenme bölümünde bu işten sorumlu birkaç kişi tarafından yapılırsa elbette iyi yapılamaz. Ama eğer çalışma, görevlilerin çoğunu ya da öğrencilerin çoğunu, hatta hepsini çalışmaya katılmak üzere seferber eden belli bir örgütün ya da okulun idari yöneticisi aracılığıyla yapılırsa ve aynı zamanda üst kademedeki örgütlenme bölümünün yönetici üyeleri, önderliği kitlelerle birleştirme ilkesini uygulayarak doğru rehberlik ederlerse, o zaman kuşkusuz kadroların geçmişini inceleme görevi iyi bir şekilde başarılabacaktır.

8. Belli bir yerde aynı anda birden fazla merkezi görev olamaz. Aynı anda ancak ikinci ya da üçüncü derecede önem taşıyan başka görevlerle tamamlanan tek bir merkezi görev olabilir. Bu yüzden, bu yerin baş sorumlusu, oradaki mücadelenin tarihini ve koşullarını göz önüne alarak, çeşitli görevleri uygun bir biçimde sıraya koymalıdır. Yukarıdan gelen talimatları, kendisi hiçbir plan yapmadan uygulamamalıdır: çünkü böyle yapmakla bir sürü “merkezi görev”in ortaya çıkmasına yol açar, karışıklık ve güvensizlik yaratır. Üst örgütler de önem ve acillik derecelerine göre sıralamadan ve hangisinin merkezi görev olduğunu belirtmeden aynı anda birçok görevi alt örgütlere vermemelidir, çünkü bu, alt örgütlerin çalışmalarında adımlarını şaşırmasına ve beklenen sonuçların alınamamasına yol açar. Belli bir yerdeki tarihsel koşulların ve var olan durumun ışığında, durumu bir bütün olarak dikkate almak ve buna uygun plan yapmak, her dönem için çalışmaların ağırlık merkezini ve sırasını doğru bir şekilde saptamak, sonra da bunu kararlılıkla uygulamak ve kesin sonuçlara ulaşılmasını sağlamak önderlik sanatının bir parçasıdır. Bu, aynı zamanda önderlik yöntemi meselesidir, önderliği kitlelerle, geneli özelle birleştirme ilkelerini uygularken bu sorunu çözmeye dikkat etmek gerekir.

9. Burada, önderlik yöntemlerine ilişkin ayrıntılar üzerinde durulmuyor. Her yerdeki yoldaşların kendi başlarına iyice düşüneceklerini ve burada onaya konan ilkeler temelinde bütün yaratıcılıklarını seferber edeceklerini umuyoruz. Mücadele sertleştikçe, öznelci ve bürokratik önderlik yöntemlerini bütünüyle yok etmek için Komünistlerin önderliklerini geniş kitlelerin talepleriyle daha sıkı kaynaştırmalarına ve genel çağrılarını özel rehberlikle daha sıkı birleştirmelerine daha çok ihtiyaç duyulacaktır. Partimizdeki bütün yönetici yoldaşlar, öznelci, bürokratik önderlik yöntemlerine karşı her zaman

bilimsel, Marksist önderlik yöntemlerini ortaya koymalı ve Marksist önderlik yöntemini kullanarak öznelci, bürokratik önderlik yöntemlerinin üstesinden gelmelidirler. Öznelciler ve bürokratlar, önderliği kitlelerle ve geneli özelle birleştirme ilkelerini anlamazlar: Parti çalışmasının gelişmesini büyük ölçüde engellerler. Öznelci ve bürokratik önderlik yöntemleriyle mücadele etmek için, bilimsel Marksist önderlik yöntemlerini genişlemesine ve derinlemesine yaygınlaştırmalıyız.

Dipnotlar

¹ Önderlik yöntemlerine ilişkin bu karar, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi için Mao Zedung yoldaş tarafından yazılmıştı.

² Bkz. J. V. Stalin “Almanya Komünist Partisi’nin Geleceği ve Bolşevikleşme Meselesi”, Esaerlaer, İng. Bas. Moskova, 1954, cilt VII, s. 39.

³ Georgi Dmitrov, “Faşizme Karşı İşçi Sınıfının Birliği İçin”, Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe”, Aydınlik Yayınları, Aralık 1975, s. 170.

KADROLAR

Mao Zedung – Seçme Sözler

“Partimizin ve devletimizin renginin değişmemesini temin etmemiz için yalnız ve yalnız doğru bir hata ve doğru bir siyasete sahip olmakla kalmamalıyız, aynı zamanda proletarya devrimci davasının milyonlarca halefini eğitmeli ve yetiştirmeliyiz. Proletarya devrimci davasının haleflerini yetiştirmek sorunu esas itibariyle proleter devrimcilerin eski kuşağı tarafından girilen Marksist-Leninist devrimci davayı sürdürecektir olanların mevcut olup olmamaları sorundur, Partimizin ve devletimizin yönetiminin her zaman için proleter devrimcilerin ellerinde bulunup bulunamaması sorundur, torunlarımızın Marksist-Leninizm tarafından çizilmiş olan doğru yolda ilerlemeye devam edip edememeleri sorundur, yani Hruşçof revizyonizminin Çin’de ortaya çıkmasını zaferle önleyip önleyemememiz sorundur. Kısacası, bu, Partimizin ve devletimizin geleceği için ölüm kalım sorundur ve son derece önemlidir. Bu sorun proletaryanın devrimci davasını yüz, bin veya on bin yıllık bir dönem için ilgilendiren son derece önemli bir sorundur. Sovyetler Birliği’nde ortaya çıkan değişikliklere göre emperyalist peygamberler “barışçı evrim” umutlarını Çin Partisinin üçüncü veya dördüncü kuşağına da bağlamaya başlamışlardır. Biz muhakkak emperyalistlerin bu peygamberliğini tamamen suya düşürmeliyiz. Biz muhakkak üst kademelerden alt kademelere kadar, geniş ölçüde ve daima devrimci davanın haleflerinin eğitilmesine ve yetiştirilmesine dikkat etmeliyiz.

Proletarya devrimci davasının halefleri olmak için ne gibi koşullara sahip olunması gerekir? Onlar gerçek Marksist-Leninist olmalıdırlar ve Hruşçof gibi yüzlerine Marksizm-Leninizm maskesini takan revizyonist olmamalıdırlar.

Onlar Çin ve dünya nüfusunun ezici çoğunluğuna

bütün kalpleriyle hizmet eden devrimciler olmalıdır ve ülkesinde bir avuç insanın, yani ülkesinin imtiyazlı burjuva tabakasının çıkarlarına, uluslararası alanda emperyalistlerle gericilerin çıkarlarına hizmet eden Hruşçof gibi hareket etmemelidirler.

Onlar ezici çoğunlukla birleşerek beraber çalışabilen proleter siyasetçiler olmalıdırlar. Yalnız kendi görüşlerini paylaşımlarla değil, paylaşmayanlarla da ve hatta kendilerine karşı koymuş ve hataları pratikte ispatlanmış olanlarla da birleşmeyi becermelidirler. Fakat Hruşçof gibi mevki düşün ve komploculara karşı özellikle çok uyanık olmak ve kabil kötülükçülerin çeşitli kademelerdeki Parti’nin ve devletin yönetimini gasp etmelerini engellemek gerekir.

Onlar Partinin demokratik merkeziliğinin uygulanmasında örnek olmalıdırlar, “yığınlardan gelip yığınlara dönmek” prensibi üzerine kurulu olan yönetim metodunu benimsemeli ve yığınların fikirleri dinleyebilecek şekilde demokratik stili işleyerek geliştirmelidirler.

Hruşçof’un yaptığı gibi Parti’nin demokratik merkeziliğini yıkmamalı, despot olmamalı, yoldaşlara ani saldırılar yapmamalı, keyfince ve diktatörce hareket etmemelidirler.

Onlar alçak gönüllü ve ihtiyatlı olmalıdırlar, kibirden ve acelecilikten kendilerini sakınmalıdırlar, kendi kendini eleştirme zihniyetine sahip olmalı ve çalışmalarındaki noksanlarla hataları düzeltmeye cesaret etmelidirler. Hiçbir suretle Hruşçof’un yaptığı gibi hatalarını örtbas etmemelidirler, bütün yararlıkları kendilerininmiş gibi benimseyip bütün hataları başkalarının üzerine almamalıdırlar.

Proletarya devrimci davasının halefleri yığın mücadeleleri sırasında ortaya çıkarlar ve büyük devrimci fırtınaların ortasında pişip büyürler. Uzun süreli yığın mücadelesi sırasında kadroların değerini denemek ve takdir

etmek, halefleri seçip yetiştirmek gerekir.” (14 Temmuz 1964)

“Partimizin örgütlerini bütün ülkeye yaymalı, bilinçli olarak on binlerce kadro yetiştirmeli, yüzlerce en mükemmel yığın yöneticisine sahip olmalıdır. Bu kadrolar ve yöneticiler Marksizm-Leninizm’i sindirmelidirler, siyasi bakımdan uzak görüşlü, çalışmalarında yetenekli olmalı, fedakârlık anlayışını iyice benimsemeli, sorunları kendi kendine çözümleyebilmeli, zorluklar karşısında sarsılmamak ve ulus, kendi sınıfı ve Parti namına sadakatle çalışmalıdırlar. Parti onlara dayanarak üyeleriyle ve yığınlarla irtibatını sağlar ve onların yığınlar üzerindeki kesin yönetimine dayanarak düşmanı yenilgiye uğratmak maksadına varır. Bu kadrolar ve yöneticiler bencilliğin, kişisel kahramanlığın, gösterişin, tembellik veya pasifliğin, kibirli sekterciliğin dışında olmalıdırlar; onlar ulusu ve sınıfı için kendi yararından feragatle dolu kahramanlar olmalıdırlar. Parti üyelerinin, Partinin kadrolarının ve Partinin yöneticilerinin sahip olmaları gereken özellik ve stil işte bunlardır.” (7 Mayıs 1937)

“Siyasi hat çizilince kadrolar tayin edici bir amirdir. Onun içindir ki plânlı bir şekilde büyük sayıda yeni kadrolar yetiştirmek, savaş görevimizdir.” (Ekim 1938)

“Komünist Partisi kadro siyasetinde şu ölçütleri benimsemelidir. Partinin çizdiği hattın kesinlikle uygulanması, Partinin disiplinine riayet edilmesi, yığınlarla sıkı irtibat kurulması, tam bağımsızlık içinde çalışma yeteneği, faal bir şekilde çalışma ve kendi çıkarından feragat. Bu, “insanları meziyetlerine göre tayin etme” hattı demektir.” (Ekim 1938)

“Kadroların kolektif üretici çalışmalara katılmaları sisteminde ısrarla durmak gerekir. Partimizin ve devletin kadroları adı (vasıfsız) emekçilerdir, halkın ebesine binen ağalar değildir. Kolektif üretim çalışmalarına katılarak, kadrolar emekçi halkla en geniş, devamlı ve sıkı bağları muhafaza edip devam ettirirler. Bu sosyalist sistemde esaslı önem taşıyan başlıca tedbirlerdir. Bu tedbir bürokrasiyi yenmeye ve revizyonizm ile dogmatizmin önüne geçmeye yardım eder.” (14 Temmuz 1964)

“Kadrolar hakkında hüküm vermeyi becermek gerekir. Bir kadronun yalnız belli bir hayat dönemini veya tek bir olayını değil, aynı zamanda geçmişinin ve çalışmalarının bütününü göz önünde bulundurmalıyız. Bir kadro hakkında hüküm vermenin başlıca metodu işte budur.” (Ekim 1938)

“Kadroları kullanmayı becermek gerekir. Bir yöneticinin görevi, eninde sonunda, başlıca olarak fikir bulmak ve kadroları iyi bir şekilde kullanmaktır. Bir plân hazırlamak, bir karar almak, emir ve talimat vermek gibi şeylerin hepsi “fikir bulmak” içindedir. Bütün bu fikirleri pratik alana aktarmak için kadroları birleştirmek ve onları harekete teşvik etmek gereklidir. Buna “kadroları kullanmak” denir.” (Ekim 1938)

“Kadrolara ihtimam göstermeyi becermek gerekir. İhtimam göstermek için şu çareler vardır: Birincisi, onlara yön vermeliyiz. Yani sorumluluklarını cesaretle yüklenebilmeleri için onları çalışmalarında serbest bırakmalıyız; bununla beraber, tam vaktinde talimat vermeliyiz ki, Partinin siyasi hattı tarafından yönetilip yararına teşebbüs anlayışlarını tamamıyla kullanabilsinler. İkincisi, onlasın seviyelerini yükseltmeliyiz. Yani onlara öğrenmek imkânını sağlamalıyız, onları eğitmeliyiz, böylece onlar teori seviyelerini ve çalışma yeteneğim bir daha yükseltebilir. Üçüncüsü, onların çalışmalarını denetlemeliyiz, tecrübelerinin bilançosunu yapmalarına, basanlarını artırmalarına ve hatalarını düzeltmelerine yardım etmeliyiz. Uygulanışını denetlemeksizin havale etmek ve ancak ciddi hataların işlenmesinden sonra dikkati o yöne çevirmek, kadrolara ihtimam göstermek için bir çare değildir. Dördüncüsü, hataları işleyen kadrolara karşı genellikle inandırıcı bir şekilde davranarak, hatalarını düzeltmeleri için yardım etmeliyiz. Ancak ağır hatalar işleyip yönetilmeyi reddedenlere karşı mücadele metoduna başvurmaliyiz. Bu durumda sabır zorunludur; insanları düşüncesizce “oportünist” olmakla suçlamak veya onlara karşı düşüncesizce “savaş açmak” metodunu kullanmak yanlıştır. Beşincisi, zorluklarla karşılaşan kadroların yardımına koşmalıyız. Hastalık, geçim, ev hayatı veya başka sebepler yüzünden sıkıntılara düştükleri zaman, imkânlar ölçüsünde onlara candan yardım etmeliyiz. Kadrolara ihtimam göstermenin metodu işte budur.” (Ekim 1938)

“Gerçekten birleşmiş ve yığınlarla bağlanmış yönetim dayanağları yığın mücadelesinden koparak değil, yığın mücadelesinde tedricen ortaya çıkmalıdır. Birçok durumlarda, ortasında ve sonunda yönetim dayanağları olduğu gibi, yani tam değişmez bir halde kalmamalıdır ve zaten kalamaz; mücadele sırasında meydana gelen faal elemanlar, devamlı olarak terfi edilmeli, eski dayanağlardan onlara nazaran liyakatsiz veya soysuzlaşmış unsurların yerine geçirilmelidir. (Haziran 1943)

“Eğer Partimizde geniş yeni kadrolar ile kıdemli kadrolar arasında tam bir işbirliği mevcut olmazsa, devamız yan yolda kalıverecektir. Bunun içindir ki, bütün kıdemli kadrolar yeni kadroları en büyük bir hararetle karşılamalı ve onlara en sıcak yakınlığı göstermelidirler. Doğrusu, yeni kadroların da eksikleri vardır, onlar kısa bir süredir devrime katılıyorlar, tecrübeleri yeterli değildir, bazıları kendileriyle beraber eski toplumun kötü ideolojisinin izlerini, yani küçük burjuva bireyciliğinin kalıntılarını sürüklüyorlar. Ama bu eksikler eğitimle ve devrimde pekişme ile tedricen giderilebilir. Yeni kadroların meziyetleri, Stalin’in dediği gibi, yeniye karşı olan keskin hassaslığındadır ve bundan ötürü de büyük bir heyecan, büyük bir faaliyet gösterirler. Oysa bazı kıdemli kadrolarda eksik olan da budur. Demek ki, kıdemlilerle yeniler

tek vücut gibi birleşerek, ortak davayla uğraşmak için sektircilik eğilimlerinin önüne geçmek amacıyla karşılıklı olarak birbirlerine saygı duymalıdır, birbirlerinden öğrenmelidirler, birbirlerine meziyetlerini naklederek, kendi zayıf noktalarını gidermelidirler.” (1 Şubat 1942)

“Yalnız Parti üyesi olan kadrolara değil, komünist olmayan kadrolara da ihtimam göstermek gerekir. Partinin dışında birçok yetenekli kimse vardır. Komünist Partisi onları bilmezlikten gelmemelidir. Üstünlük taslama ve başkalarından uzak durma davranışından kurtulmak, komünist olmayan kadrolarla işbirliği yapmayı becermek, onlara içtenlikle yardım etmek, onlara karşı sıcak bir arkadaşlıkla davranmak ve faaliyetlerini Japonya’ya karşı mukavemetin ve ülkenin kuruluşunun büyük davasına doğru yöneltmek, her komünistin görevidir.” (Ekim 1938)

KOMÜNİSTLER

Mao Zedung – Seçme Sözler

“Bir komünist açık yürekli, sadık ve faal olmalı, devrimin çıkarlarını hayatından daha değerli saymalı ve kendi çıkarlarını devrimin çıkarlarına tâbi tutmalıdır. Partinin kolektif hayatını kuvvetlendirecek ve aynı zamanda Partinin yığınlarla olan bağlarını sağlamlaştıracak şekilde her zaman ve her yerde doğru prensiplere sıkı sıkıya bağlı kalmalı ve her türlü yanlış düşünce ve harekete karşı yorulmadan mücadeleye girişmelidir. Kişilerden çok Parti ve yığınlarla, kendisinden çok başkalarıyla ilgilenmelidir. Bir kimse ancak böylelikle komünist ünvanına hak kazanır.” (7 Eylül 1937)

“Her yoldaşa bir komünistin bütün sözlerinin, bütün hareketlerinin ilk ölçütünün en geniş halk yığınlarının en yüksek çıkarlarına uymak ve en geniş halk yığınlarının desteğini kazanmak olduğu gereğini anlatmak gerekir.” (Nisan 1945)

“Bir komünist, hiç bir zaman ve hiç bir yerde kişisel çıkarlarını ön plâna geçirmemelidir, bunları ulusun ve halk yığınlarının çıkarlarına tabi tutmalıdır. Bunun içindir ki, bencillik, çalışmada pasiflik ve gevşeklik, iyicilik ve soysuzlaşma, gösteriş v.b en büyük bir nefrete lâyıktır, buna karşılık, kendi yararından feragat, canla başla çalışmak, amme görevlerini fedakâr bir şekilde yerine getirmek, kendini hiç göstermeden çetin bir şekilde çaba harcamak, saygı yaratır.” (Ekim 1938)

Komünist, gerçeği kesinlikle savunmaya her zaman hazır olmalıdır, çünkü her gerçek halkın çıkarlarına uygundur; komünist, her zaman için hatalarını düzeltmeye hazır olmalıdır, çünkü her hata halkın çıkarlarına aykırıdır. (24 Nisan 1945)

“Bir komünist her şeyin nedenini kendi kendine sormalıdır, kafasını kullanarak enine boyuna düşünmeli, üzerine eğildiği her hangi bir sorunun gerçeğe uyup

uymadığını ve gerçek bir temele dayanıp dayanmadığını görmelidir, hiçbir surette başkalarını körü körüne izlememeli, hiçbir surette köle gibi itaate teşvik etmemelidir.” (1 Şubat 1942)

“Bütünün çıkarlarını hesaba katmaları için yoldaşlar teşvik edilmelidir. Partinin her üyesinin, her kesimdeki çalışmanın, her söz veya hareketin çıkış noktası bütün Partinin çıkarları olmalıdır. Bu prensibin bozulmasına hiçbir şekilde müsaade edilmemelidir.” (1 Şubat 1942)

“Komünistler, hem pratiklik ve hem de öngörü bakımından örnek olmalıdırlar. Çünkü kendilerine düşen görevleri yerine getirmelerini ancak pratiklik sağlayacak ve ilerleyişleri sırasında yön kaybetmelerini ancak öngörü önleyecektir.” (Ekim 1938)

“Komünistler, en uzak görüşlü, en fedakâr, en metin ve aynı zamanda peşin yargılara sahip olmadan bir durumu en iyi bir şekilde kavrayabilecek ve yığınların çoğunluğuna dayanarak, onların desteklerini kazanabilecek nitelikte kişiler olmalıdırlar.” (3 Mayıs 1937)

“Komünistler öğrenimde örnek olmalıdırlar, her gün halk yığınlarının öğretmeni, aynı zamanda halk yığınlarının öğrencisi olmalıdırlar.” (Ekim 1938)

“Yığın hareketinde her komünist halk yığınlarının amiri değil, onların dostu olmalı, bürokratik bir politikacı değil, yorulmak bilmeden eğiten bir öğretmen olmalıdır.” (Ekim 1938)

“Komünistler yığının çoğunluğundan hiçbir zaman kopmamalı, çoğunluğun haline aldırmadan sadece ileri bir azınlığın başında maceralı bir şekilde ilerlememelidirler; ileri unsurlarla geniş yığınlar arasında sıkı bağlar kurmaya dikkat etmelidirler. Çoğunluğu düşünmek demek iste bu demektir.” (Ekim 1938)

“Biz komünistler tohumlar gibiyiz, halk da to-

prak gibidir. Nereye gidersek gidelim, oradaki halkla birleşmeliyiz, halkın arasında kök salmalı ve çiçeklenmeliyiz.” (17 Ekim 1945)

“Biz komünistler her şeyde yığınlarla birleşebilmeliyiz. Partimizin üyeleri bütün ömürlerini dört duvar arasında fırtınalara göğüs germeden ve dünya ile yüz yüze gelmeden geçirseler, bu gibi Parti üyeleri Çin halkına her hangi bir şeyde yararlı olabilirler mi? Katıyen yararlı olamazlar, bizim Parti üyesi olarak bu gibi kimseler ihtiyacımız yoktur. Biz komünistler fırtınalara göğüs germeli, dünya ile yüz yüze gelmeliyiz; bu fırtına, yığın mücadelesinin büyük fırtınasıdır, bu dünya, yığın mücadelesinin büyük dünyasıdır.” (29 Kasım 1943)

“Komünistlerin öncü ve örnek rolleri son derece önemlidir. Cesaretle savaşmaları, emirleri yerine getirmeleri, disipline riayetleri, siyasi çalışmaları başarmaları ve içerdeki dayanışmayla birliği kuvvetlendirmeleri ile komünistler, 8. Yol Ordusunun ve Yeni 4. Ordunun içinde örnek olmalıdırlar.” (Ekim 1938)

“Bir komünist hiçbir suretle kendini yanılmaz saymamalı ve çalım satmamak, kendisine gelince her şeyin iyi, başkalarına gelince her şeyin kötü olduğunu sanmamalıdır; kendini küçük odasına kapatıp kendi kendini göklere çıkarmamalı ve bir despot gibi hareket etmemelidir.” (21 Kasım 1941)

“Komünistler Partinin dışındaki kimselerin düşüncelerini dikkatle dinlemelidirler ve onlara düşüncelerini açıklamak imkânını vermelidirler. Onların söyledikleri doğru ise, bunları memnunlukla karşılamalıyız ve ileri sürdükleri kuvvetli noktalardan esinlenmeliyiz; eğer yanlış şeyler söylerlerse, söylemek istediklerini gene de açıklamalarına müsaade etmeliyiz ve sonra da onlara sabırla gerekli açıklamalar yapmalıyız.” (21 Kasım 1941)

“İslah olmayanların dışında, işlerinde hata işleyenlere karşı komünistlerin takınacakları tutum, hatalarını düzeltmelerine ve değişmelerine yardım etmek üzere onları reddetmek şeklinde değil, inandırmak şeklinde olmalıdırlar.” (Ekim 1938)

“Komünistler siyasi bakımdan geri kalmış kimseleri küçümsememeli ve hor görmemelidirler, tersine onlara karşı yakınlık göstermeli, onlarla birleşmeli, onları ikna etmeli ve onları ilerlemeye teşvik etmelidirler.” (Ekim 1938)

ŞAFAK REVİZYONİSTLERİ, KADRO POLİTİKASINDA DA SAĞ BİR ÇİZGİ İZLİYOR

İbrahim Kaypakkaya – Seçme Yazılar

Şafak revizyonistleri, kadroların gerici bağlarıyla uzlaşıyor. İleri işçi, köylü ve aydın kadroları, bütün gerici bağlardan kopararak, onları aktif siyasi mücadelenin içine çekmek yerine, onların gerici bağlarını koruyor.

Lenin yoldaş, “gelişme vadeden bir işçinin, on saat fabrikada çalışmasına müsaade etmemeliyiz, onları aktif siyasi mücadelenin içine çekmeliyiz, profesyonel devrimciler haline getirmeliyiz” diyordu. Oysa Şafak revizyonistleri, tamamen ters bir yol izliyorlar. İleri işçi ve köylüleri, üretimden çekmek, profesyonel devrimciler haline getirmek yerine, elindeki az sayıda profesyonel kadroyu da orada burada işe sokuyor, amatör devrimciler haline, artan zamanını devrimci mücadeleye ayıran kişiler haline getiriyor. Bazı özel amaçlarla, profesyonel kadroların çeşitli işlere sokulabileceğini reddetmiyoruz. Ama bu, bir komünist hareketin genel politikası haline getirilemez; getirildi mi, amatörlik ve istikrarsızlık bütün faaliyete damgasını basar. Genel politika, ilerleme vadeden herkesi, bunların mümkün olduğu kadar en çoğunu profesyonel siyasi faaliyete çekmektir.

Şafak revizyonistlerinin başı olan kişi, işçi-köylü kitleleri yerine burjuva çevreleriyle sarmaş dolaş olmasını haklı çıkarmak için, şimdi de şu ihanet teorisini icat etti: “Özel ihtilâlcı görevleri dolayısıyla kişi olarak kitle bağı olmayan çelikleşmiş işçi sınıfı devrimcileri de var” (“Tasfiyeciler” yazısı). Bu bay, hangi “özel ihtilâlcı görevlerin”, “kitle bağı” ile çelişeceğini düşünüyor? Hiçbir “ihtilâlcı görev” yoktur ki, “kitle bağı” ile çelişsin! Tersine, her ihtilâlcı görev, geniş ve kuvvetli bir “kitle bağı”na ihtiyaç gösterir. Bellidir ki, burjuva bayımız kendini temize çıkarmak için bu teoriyi icat etmiştir. Ama bizzat kendisinin durumu, “kitle bağı” olmayan kişilerin “çelikleşmiş işçi sınıfı ihtilâlcileri” olamayacağını en kesin ve en açık

delilidir. Böyleleri, olsa olsa, “çelik” değil, su katılmış “ham demir” olurlar.

PARTİ PROPAGANDASI

PARTİ ÜYESİ VE PARTİ KADROLARININ MARKSİST-LENİNİST EĞİTİMİ

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Rapor dönemi içinde partinin ve onun yönetici organlarının temelleri üzerinde pekiştiği bir parti çalışması alanı, çok önemli ve sorumluluk dolu bir alan daha vardır: Yazılı ve sözlü parti propagandası ve parti ajitasyonu, Parti üyeleri ve kadrolarının Marksist-Leninist eğitimi, parti ve parti çalışanlarının politik ve teorik düzeyinin yükseltilmesi çalışması.

Parti propagandasının, fonksiyonerlerimizin Marksist-Leninist eğitiminin ne kadar önemli olduğu üzerine ayrıntılı açıklamalar yapmak gereksizdir sanırım. Sadece parti aygıtı fonksiyonerlerini kastetmiyorum. Komsomol örgütlerinin, sendika, ticaret, kooperatif, ekonomi, Sovyet, eğitim, askeri vd. örgütlerinin fonksiyonerlerini de kastetmiyorum. Parti bileşiminin düzenlenmesi ve yönetici organların, alt örgütlerin çalışmasına daha yakınlaştırılması doyurucu bir şekilde sağlanabilir; kadroların terfi ettirilmesi, seçimi ve dağılımı doyurucu bir şekilde örgütlenebilir; ama herhangi bir nedenden dolayı parti propagandamız aksamaya başlarsa, kadrolarımızın Marksist-Leninist eğitimi dumura uğramaya başlarsa, bu kadroların politik ve teorik seviyesini yükseltme çalışmamız gevşerse ve kadrolarımız, bununla bağlantılı olarak, yürüyüşümüzün perspektifleriyle ilgilenmeyi bırakırlarsa, davamızın tek haklı dava olduğunu kavramayı bırakıp, yukarıdan gelen emirleri körü körüne ve mekanik biçimde uygulayan herhangi bir perspektife sahip olmayan dar kafalı pratikçilere dönüşürlerse, bu durumda bütün devlet ve parti çalışmamız dumura uğrayacaktır. Şu, bir aksiyom olarak kavranmalıdır politik seviye ne kadar yüksek, devlet ve Parti çalışmasının ilgili alanlarındaki fonksiyonerler ne kadar Marksist-Leninist bilince sahipse, çalışmanın seviyesi o kadar yüksek, çalışma o kadar verimli, sonuçları o kadar etkilidir; ve tersine: politik seviye ne kadar düşük, fonksiyonerler ne

kadar az Marksist-Leninist bilince sahipse, çalışmada başarısızlık ve yenilgi o kadar büyük ihtimal, yöneticilerin bayağılaşmaları, hırslı palavracılara dönüşmeleri, soysuzlaşmaları o kadar büyük ihtimaldir. Kesinlikle şu söylenebilir: Eğer bütün çalışma dallarında kadrolarımızı ideolojik olarak donatmayı, ulusal ve uluslararası durumlarda kendi kendilerini yönlendirebilecek ölçüde politik çelikleşmelerini sağlamayı başarabilirsek, eğer onları ülke yönetimiyle ilgili sorunlarda ciddi yanlışlara düşmeden karar verebilecek yetenekte tamamen olgun Marksist-Leninistler haline getirmeyi başarabilirsek, görevlerimizin onda dokuzunu çözmüş olduğumuzu düşünmekte tamamen haklı olacağız. Bu görevi mutlaka yerine getirebiliriz, bu görevin yerine getirilmesi için gerekli olan her şey e sahibiz çünkü.

Ülkemizde genç kadroların yetiştirilmesi ve biçimlenmesi, genel bilim ve tekniğin tek tek dallarına, uzmanlık alanlarına göre olmaktadır. Bu gerekli ve amaca uygun. Bir tıp uzmanı aynı zamanda fizik ya da botanik uzmanı olmak zorunda değil, ya da tersine. Fakat bilimin bir dalı vardır ki ona egemen olmak bütün bilim dallarında görevli Bolşevikler için zorunludur. Bu, toplum, toplumsal gelişim yasaları, proleter devriminin gelişim yasaları, sosyalist insanın gelişim yasaları, komünizmin zaferiyle ilgili Marksist-Leninist bilimdir. Zira kendisine Leninist diyen, ama kendisini uzmanlık alanı dışında örneğin matematik, botanik ya da kimya her şeye kapatan, uzmanlık alanı dışında hiçbir şey görmeyen birini gerçek Leninist olarak değerlendirmek mümkün değildir. Bir Leninist sadece kendi tercih ettiği bilimsel alanda kalmamalıdır, aynı zamanda, ülkesinin kaderiyle ilgilenen, toplumun gelişim yasalarından haberdar, bu yasalardan yararlanmasını bilen ve ülkesinin yönetimine aktif biçimde katılma çabasında

olan politik ve toplumsal aktif bir insan olmak zorundadır. Elbette bu, Bolşevik uzmanlar için ek bir çalışma demektir. Ne var ki bu yüz kat ürün veren bir çalışmadır.

Parti propagandasının görevi, kadroların Marksist-Leninist eğitiminin görevi, kadrolarımızın bütün çalışma alanlarında, toplumun gelişim yasalarıyla ilgili Marksist-Leninist bilimi benimsemelerine yardımcı olmaktır.

Propaganda ve kadroların Marksist-Leninist eğitiminin iyileştirilmesi sorunu, SBKP(B) Merkez Komitesi'nin çeşitli bölge parti örgütlerinde görevli propagandistlerle yaptığı bir dizi toplantıda tartışılmıştır. Bu toplantılarda "SBKP(B) Tarihi Kısa Ders" in Eylül 1938'de yayınlanmasına dikkat çekilmiştir. "SBKP(B) Tarihi Kısa Ders" in yayınlanmasının ülkemizde Marksist-Leninist propagandaya yeni bir atılım sağladığı saptanmıştır. SBKP(B) Merkez Komitesi çalışmalarının sonuçları, "SBKP(B) Tarihi Kısa Ders" in Yayınlanmasıyla İlgili Olarak Parti Propagandasının Şekillendirilmesi" adlı bilinen kararında açıklanmıştır.

Bu karardan hareket eden ve 1937 yılında yapılan SBKP(B) Merkez Komitesi Mart Plenumu'nda alınan "Parti Çalışmasının Eksiklikleri Üzerine" adlı bilinen kararları dikkate alan SBKP(B) Merkez Komitesi, propaganda ve parti üyeleriyle kadrolarının Marksist-Leninist eğitiminin iyileştirilmesi alanlarında başlıca şu önlemleri almayı öngörmüştür:

1- Parti propagandası ve parti ajitasyonunun yönetimi tek merkezde toplanacak ve propaganda-ajitasyon şubeleriyle basın şubesi, SBKP(B) Merkez Komitesi bünyesinde bütünlüklü bir propaganda-ajitasyon yönetimi olarak birleştirilecektir, bu arada her cumhuriyet, bölge ve yöre örgütünde buna denk düşen propaganda ve ajitasyon kısımları örgütlenecektir;

2- Propagandada çevre sistemi tek yanlı biçimde tercih edilmesinin yanlış olduğu açıklanacak ve Marksizm-Leninizm esaslarının parti üyeleri tarafından kişisel olarak incelenmesi yönetiminin daha uygun olduğu açıklanacak, o nedenle de partinin dikkati basında propaganda ve seminerler biçiminde yapılan bir propaganda sisteminin örgütlenmesinde yoğunlaştırılacaktır;

3- Her bölge merkezinde alt kadro eğitiminin geliştirilmesi için yıllık kurslar örgütlenecektir;

4- Ülkemizin çeşitli merkezlerinde orta seviyede kadrolar için iki yıllık Lenin Okulları örgütlenecektir;

5- Nitelikli teorik parti kadrolarının eğitimi için SBKP(B) Merkez Komitesi bünyesinde üç yıllık bir Marksizm-Leninizm Yüksek Okulu örgütlenecektir;

6- Ülkemizin çeşitli merkezlerinde propagandistler ve basın çalışanlarının yetkinleşmesi için yıllık kurslar oluşturulacaktır;

7- Marksizm-Leninizm Yüksek Okulu'nda, Yüksek Okullarda görev yapan Marksizm-Leninizm öğretmenleri için altı aylık yetkinleşme kursları oluşturulacaktır;

Hiç kuşku yok ki, şimdiden uygulanmaya başlanan, ama henüz yeterli ölçüde olmayan bu önlemlerin hayata geçirilmesi, iyi sonuçlar vermekte gecikmeyecektir.

ÖRGÜTLENME

PARTİ

George Thomson – Marks’tan Mao Zedung’a Devrimci Diyalektik

“Komünistler, yakın hedeflerin elde edilmesi için, o andaki çıkarların gerçekleşmesi için mücadele ederler: ama bugünkü hareketin içinde aynı zamanda bu hareketin geleceğini de temsil eder ve göz önüne alırlar.”

Komünist Partisi Manifestosu

1. Paris Komünü’nden Çıkarılan Dersler

Fransız burjuvazisi, savaşı işçi sınıfının desteğiyle sürdürmektense Prusyalı saldırganlara teslim olmayı yeğ tutunca, Parisli işçiler 18 Mart 1871’de başkaldırdılar ve iktidarı ele geçirdiler. Burjuva parlamentosunun yerine, hem yasama, hem de yürütme görevlerini üstlenen Komün’ü kurdular. Komün üyeleri genel oy usulüyle seçildiler. Gerek duyulduğunda, hemen görevden uzaklaştırılabileceklerdi. Düzenli ordu kaldırıldı, onun yerini silahlı halk aldı. Polis örgütü halkın dolaysız denetimi altına girdi. Yargıçlar ve öteki devlet görevlileri işçiler tarafından seçildi ve bunlara emekçilerin aldığı kadar ücret verildi. Proletarya tarihte ilk kez burjuvaziyi alaşağı ediyor ve kendi devletini kuruyordu. Gerçi komüncüler Marksist değillerdi, ama yeni devlet onların elinde, Marx ı Engels’in düşündükleri türden bir proletarya diktatörlüğü biçimini. Daha sonraları şöyle yazacaktı Engels:

“Pekâlâ, beyler; bu diktatörlüğün nasıl bir şey olduğunu mu öğrenmek istiyorsunuz? Öyleyse, Paris Komünü’ne bakın. O, proletarya diktatörlüğüydü işte.” (ME, 1.485.) Ne yazık ki, Komün yalnızca birkaç hafta sürdü, işçi sınıfı partisi yoktu, sendika hareketi henüz çocukluk çağındaydı ve Komün önderleri yeterince tecrübeli olmadıkları için bazı ciddi yanılgılara düşmüşlerdi. Düşmana karşı çok yumuşak davranmışlar ve işçi-köylü ittifakını gerçekleştirememişlerdi. En önemlisi de, şehri kuşatan birliklere karşı silahlı mücadele verirken, sosyalizmin kuruluşuna girişecek yeterli zamanı bulamamışlardı

(LCW, 17. 141). Mayıs ayı sonunda Komün yenik düştü. Kadını, erkeği ve çocuğuyla binlerce Parisli işçi, daha 80 yıl önce özgürlük, eşitlik ve kardeşlik adına feodal krallığı devirmiş olan burjuvazinin silahlı askerleri tarafından öldürüldü.

Ama gene de, tarihi olarak ele alındığında, Paris Komünü’nün bir yenilgi olduğu söylenemezdi. Marx’ın Komün’e ilişkin değerlendirmesine değinirken, Lenin şunları yazıyordu:

“Marx, 1870 Eylülünde, ayaklanmaya umutsuzca bir çılgınlık demişti. Ama 1871 Nisan’ında, geniş halk hareketini gördüğünde, bu hareketi, tarihi devrim hareketinde ileri bir adımı belirleyen büyük olaylara katılmış bir insanın keskin dikkatiyle izledi.” (LCW, 12.109.)

Paris Komünü yalnızca ilk proletarya diktatörlüğü değildi; aynı zamanda onun örgütsel birimi olan komün, Rusya’da ilkönce 1905’te, sonra da 1917’de boy veren İşçi Delegeleri Sovyetleri’nin de ilk örneği idi: “En demokratik cumhuriyetlerde bile korunmuş olan ister istemez korunmak zorunda olan ve aslında işçiler ve genel olarak emekçi halk için demokrasinin pratikte uygulamasının önündeki en büyük engeli meydana getiren eski yani burjuva- bürokratik ve adli mekanizmanın kesin parçalanışını ve tümüyle yok edilmesini, ancak Sovyet devlet örgütü gerçekten başarabilir.” (LCW, 28.466.)

1871 deneyinden çıkarılması gereken dersler, Lenin’in kurduğu ve önderlik ettiği devrimci partinin çalışmaları içinde gene Lenin tarafından toparlandı ve somutlaştırıldı. Bu derslerin en önemlilerinden biri de, böyle bir partinin, başka bir deyişle devrimci teoriyle silahlanmış, kendi içinde demokrasi ve disiplinin bütünleştirilmesiyle birleşmiş ve kitlelerle sıkı bağlar kurmuş bir partinin gerekliliği idi.

YENİ TÜR BİR PARTİ

George Thomson – Marks’tan Mao Zedung’a Devrimci Diyalektik

Bir proletarya partisinin örgütlenmesinin temelini oluşturan teorik ilkeler, 1905 devrimi hazırlıklarıyla başlayan ve Ekim Devrimi’yle sona eren dönem süresince Lenin tarafından yaratıldı ve ortaya kondu. Bu dönemde çok Uzun bir süre Parti, kısa legalite aralıkları dışında, gizlilik koşullarında çalıştı ve sürekli olarak çarlık polisinin baskılarına uğradı. Bu koşullar altında, Parti önderliğinin, sağlam bir profesyonel devrimciler çekirdeğinden oluşması zorunluydu:

“Şunu ileri sürüyorum: 1) sürekliliği sağlayan sağlam bir önderler örgütü olmadan, hiçbir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2) hareketin temelini oluşturan ve ona katılan halk yığınları mücadeleye kendiliklerinden ne kadar geniş ölçüde sürüklenirlerse, böyle bir örgütün gerekliliği de ölçüde artar ve örgütün o ölçüde sağlam olması gerekir...3) örgüt, esas olarak, devrimci çalışmaya profesyonel olarak katılmış kişilerden meydana gelmelidir; 4) müstebit bir devletin bulunduğu bir ülkede, böyle bir örgütün üyelerini, siyasi polisle mücadele sanatında pişmiş profesyonel devrimcilerle ne kadar sınırlı tutarsak, örgütün açığa çıkarılması da o ölçüde güç olur ve 5) işçi sınıfından ve toplumdaki öteki sınıflardan harekete katılabilecek ve hareket içinde etkin bir biçimde çalışabilecek insanların sayısı o ölçüde fazla olur.” (LCW, 5.464.)

Son derece merkezi bir önderliğin zorunluluğu, şu deneyle ortaya çıktı:

“Legal çalışma ile illegal çalışmanın hızla birbirinin yerini alması, genelkurmayı -önderleri- gizlemeyi ve en büyük gizlilik içinde tutmayı zorunlu kıldığı için, zaman zaman çok tehlikeli sonuçlar doğurdu. Bunların en kötüsü, kışkırtıcı ajan Malinovski’nin 1912’de Bolşevik Merkez Komitesi’ne girmesi oldu. Malinovski, en iyi ve en sadık yoldaşlarımızdan birçoğunu ele verdi, onların ağır hapis cezalarına çarptırılmalarına ve birçoğunun va-

kitsiz ölümüne yol açtı.” (LCW, 31.45.)

Parti üyelerinin etkili bir uyum içerisinde çalışabilmeleri için, enine boyuna ve özgürce tartışmalardan sonra varılmış kolektif kararlar temelinde hareket etmeleri gerekiyordu. Bu eylemde birlik ilkesi ile eleştiri özgürlüğünün bütünleşmesi, demokratik merkeziyetçiliğin temelidir.

Parti, 1917’de legale çıktığında, yetişmiş devrimcilerden oluşan bir çekirdek içeriyordu. Ama tam o sıralarda, Parti’ye, Parti disiplininin gerekliliğini kavramayan pek çok yeni üye girdi. Bunlar arasında, Parti’ye 1917 Temmuz’unda katılan Troçki de bulunuyordu. Lenin’in ilkeleri, şiddetli bir muhalefete karşın kolektif bir önderlik kurmayı başaran Stalin tarafından savunuldu (SCW, 6. 238, 7. 20, 31., 161, 10. 328, 11. 75, 137, 12. 322). Ama Stalin, uzun yıllar çaba göstermesine karşın, -bürokrasinin gelişmesini denetim altına alamadı ve zamanla yönetsel yöntemlere gittikçe daha fazla bel bağlamaya başladı. Bunun sonucunda, Parti ile halk kitleleri arasındaki bağlar zayıfladı.

Bu arada, Lenin’in ilkeleri Mao Zedung tarafından Çin’e uygulanmaktaydı. Orada da Parti vahşice baskılara uğramıştı (MSW, 2. 376). Ama Çin uçsuz bucaksız bir ülkedi; bu durum bir köylü savaşı için çok geniş bir harekât alanı sağlıyordu. Komünistler, kurtarılmış bölgeler kurmayı başardılar ve bunlardan bazılarını 1949’a gelene kadar uzun yıllar yönettiler. Böylelikle, köklü bir pratik deney kazandılar. Bu pratik deneyi, Bolşevik Partisi tarihinin sıkı bir incelemesiyle bütünleştirerek, demokratik merkeziyetçiliğin teori ve pratiğini daha da yüksek bir düzeye vardirdılar.

Lenin’in Mao Zedung tarafından geliştirilmiş olan “yeni tür bir parti” teorisi, üç başlık altında toplanabilir: öncü parti; demokratik merkeziyetçilik; kitle çizgisi.

ÖNCÜ PARTİ

George Thomson – Marks’tan Mao Zedung’a Devrimci Diyalektik

Proletarya, tarihteki rolünün bilincine vardıkça, başta küçük burjuvazi olmak üzere öteki sömürülen sınıfların öncüsü olarak örgütlenir, öteki sömürülen sınıflara önderlik eder, onların desteğini kazanır ve onların harekete katılırken beraberlerinde getirdikleri yalpalama ve sapmalara karşı mücadele eder. Proletaryanın böyle bir uğraşı gerçekleştirebilmesi, bağımsız bir proletarya partisinin önderliğinde örgütlenmiş olmasına bağlıdır:

“İktidar mücadelesinde, proletaryanın örgütten başka bir silahı yoktur. Burjuva dünyasındaki anarşik rekabet kuralı yüzünden dağınıklaşmış, sermaye için zorla çalıştırılarak ezilmiş ve sürekli olarak yoksulluğun, ilkeliliğin ve yozlaşmanın ‘derinliklerine’ itilmiş olan proletarya, ancak Marksizmin ilkelerine uygun ideolojik birliği, milyonlarca emekçiyi bir işçi sınıfı ordusu içinde sımsıkı kaynaştıran örgütün maddi birliğiyle pekiştirildiği zaman, yenilmez bir güç haline gelebilir ve ister istemez gelecektir de.” (LCW, 7.415.)

“Bir Sosyal-Demokrat, proletaryanın, kaçınılmaz olarak, en demokratik ve cumhuriyetçi burjuvazi ve küçük burjuvaziye karşı bile sosyalizm uğrunda bir sınıf mücadelesi vermek zorunda kalacağını bir an olsun unutmamalıdır. Bu, su götürmez bir gerçektir. Dolayısıyla, ayrı, bağımsız ve kesinlikle sınıfsal bir Sosyal-Demokrasi Partisi mutlak bir zorunluluktur.” (LCW, 9. 85,)

“Parti, sınıfın siyasi bakımdan bilinçli, ileri kesimidir. Sınıfın ölçüsüdür. Bu öncünün gücü, bu sınıfın üyelerinin sayısından yüz kat, hatta yüz kattan da büyüktür.” (LCW, 19.406.)

“Komünistlerin düştükleri en büyük ve en tehlikeli hatalardan biri de (büyük bir devrimin başlangıcını başarıyla tamamlamış ölen devrimcilerin genellikle yaptıkları gibi), bir devrimin yalnızca devrimciler tarafından gerçek-

leştirilebileceğini sanmaktır. Oysa tam tersine, devrimin başarıya ulaşabilmesi için, tüm ciddi devrimci çalışma, devrimciler gerçekten yiğit ve ileri sınıfa ancak öncülük edebilirler şeklindeki düşünceyi kavramamızı ve eyleme dönüştürmemizi gerektirir. Bir öncü, öncülük görevini, ancak önderlik ettiği halktan kopmayı önleyebildiği ve tüm kitleyi gerçekten ilerletebildiği zaman yerine getirebilir.” (LCW, 33. 227.)

Parti, öncülük görevini yerine getirebilmek için, proletarya ile küçük burjuvazinin çeşitli kesimleri arasındaki ve proletarya içindeki farklı kesimler arasındaki ilişkileri doğru bir biçimde ele almayı öğrenmelidir:

“Eğer proletarya proleter ile yarı-proleter (geçimini kısmen işgücünü satarak sağlayan) arasında, yarı proleter ile küçük köylü (ve küçük esnaf, zanaatkar ve genel olarak küçük patron) arasında, küçük köylü ile orta köylü arasında vb. yer alan çok çeşitli tiplerle kuşatılmış olmasaydı; proletaryanın kendisi şu ya da bu ölçüde gelişmiş tabakalara bölünmüş olmasaydı; proletarya bölgesel kökenlere, mesleklere, bazen de dine vb. göre bölünmüş olmasaydı; kapitalizm, kapitalizm olmazdı. Bütün bunlardan şu zorunluluk, şu mutlak zorunluluk doğar; Proletaryanın öncüsü, proletaryanın sınıf bilincine varmış kesimi. Komünist Partisi, yön değiştirmelere ve çeşitli proleter gruplarıyla, işçilerin ve küçük patronların çeşitli partileriyle uzlaşmaya ve onlara ödünler vermeye başvurmalıdır. Bütün sorun, bu taktiği, proletaryanın sınıf bilincinin genel düzeyini, devrimci ruhunu ve savaşıma ve kazanma yeteneğini alçaltacak değil, yükseltecek bir biçimde uygulamasını bilmektir.” (LCW, 31.74.)

Çin Komünist Partisi de küçük burjuvaziyle ittifak kurarken hemen hemen aynı sorunlarla karşılaştı:

“Parti dışındaki küçük burjuva kitleler arasında,

Çin'in burjuva-demokratik devriminin temel gücünü oluşturan köylülerin yanı sıra şehir küçük burjuvazisi de bugünkü aşamada devrimin itici güçlerinden biridir. Çünkü şehir küçük-burjuvazisinin büyük çoğunluğu her türlü baskıya uğramakta, durmadan ve hızla yoksulluğa, iflasa ve işsizliğe sürüklenmekte ve çok acil olarak iktisadi ve siyasi demokrasi talep etmektedir. Ama geçiş durumunda bir sınıf olduğu için küçük burjuvazinin iki yönlü bir niteliği vardır. İyi ve devrimci yönü, bu sınıfın büyük çoğunluğunun, proletaryanın siyasi ve örgütsel etkisine ve hatta ideolojik etkisine açık olmasıdır. Bugün bu sınıfın büyük çoğunluğu bir demokratik devrim talep etmektedir, bu devrim uğrunda birleşip savaşabilir ve gelecekte proletaryayla birlikte sosyalizm yolunu tutabilir. Kötü ve geri yönü ise, kendisini proletaryadan farklı kılan çeşitli eksiklikler taşıması ve aynı zamanda proletaryanın önderliğinden yoksun kaldığında sık sık yön değiştirmesi, liberal burjuvazinin etkisi altına girmesi ve onun tutsağı olmasıdır. Demek ki, bugünkü aşamada, proletarya ve onun öncüsü Çin Komünist Partisi, Parti dışındaki küçük burjuva kitleleriyle sağlam ve geniş bir ittifaka dayanmalı ve bir yandan onlara karşı yumuşak davranıp, düşmana karşı mücadeleyi kösteklemedikleri ve paylaştığımız toplum hayatını parçalamadıkları sürece onların liberal düşünce ve hayat tarzlarını hoş görürken, öte yandan da onlarla olan ittifakımızı sağlamlaştırmak üzere onlara gerekli eğitimi vermelidir.”

DEMOKRATİK MERKEZİYETÇİLİK

George Thomson – Marks’tan Mao Zedung’a Devrimci Diyalektik

Parti disiplini, merkezi önderlik alanda demokrasiye dayanır. Böylece, tartışma ve eleştiri özgürlüğü eylemde birlik ile birleştirilir. Alt organlar üst organları seçerler ve onların denetimi altında çalışırlar. Çoğunluğun aldığı kararlar bağlayıcıdır. Bu ilkeler, sınıf bilincine varmış her işçinin sendika mücadelesi tecrübesine uygun düşer:

“Disiplinin önemine ilişkin teorik görüşlerimizi ve bu kavramın işçi sınıfı partisi içinde nasıl anlaşılması gerektiğini daha önce birçok kez açıkladık. Disiplini, eylem birliği, tartışma ve eleştiri özgürlüğü olarak tanımladık. İleri sınıfın demokrat artisine ancak böyle bir disiplin yaraşır. İşçi sınıfının gücü, örgütünden gelir. Kitleler örgütlenmedikçe, proletarya bir hiçtir. Ama kitleler örgütlendi mi, proletarya “her şey”dir. Örgütlenme demek, tartışma ve eylem birliği demektir... Dolayısıyla proletarya, tartışma ve eleştiri özgürlüğü olmadan eylem birliğini kabul etmez.”

“Bir grev konusunda merkez tarafından karar alınmadan önce, gerek grevden yana, gerekse greve karşı ajitasyon yapılabileceğini, ama grevden yana bir karar alındıktan sonra (ayrıca bunu düşmandan gizleme karan da), greve karşı ajitasyon yürütmenin grev kırıcılık olacağını anlamak gerçekten çok mu güç? Bunu her işçi anlar”

Partinin illegal çalıştığı koşullarda, tartışma ve eleştiri özgürlüğünün sınırları ister istemez daralır; ama önderliğe karşı güven duyulmadan da disiplin diye bir şey olamaz. 1920’de kurulan Üçüncü (Komünist) Enternasyonal’e alınma koşulları şunları kapsıyordu:

“Komünist Enternasyonal’e bağlı partiler, demokratik merkezîyetçilik ilkesi temelinde örgütlenmiş olmalıdır. Bu keskin iç savaş döneminde, Komünist Partileri, ancak en merkezi bir biçimde örgütlenmiş olurlarsa, neredeyse askeri disipline yakın demirden bir disipline sahip olurlar-

sa, geniş yetkilerle donatılmış ve üyelerin ortak güvenini kazanmış güçlü, otoriter parti merkezlerine sahip olurlarsa, görevlerini yerine getirebilirler.”

Lenin, Bolşevik Partisi’ni bu temel üzerinde inşa etmek için verilen uzun mücadele boyunca, Menşevik aydınlar arasında ağır basan disiplin tanımaz tutumla mücadele etmek zorunda kaldı. Partiyi “dev bir fabrika” gibi gördüğünü söyleyerek yakınan bu aydınlardan birine, Lenin şu karşılığı vermişti:

“Onun bu iğrenç sözü, proletarya örgütünün ne pratiğinden, ne de teorisinden haberi olan burjuva aydınının anlayışını bir anda ele veriyor. Çünkü bazılarının bir hayalet gibi gördükleri fabrika, proletaryayı birleştirip disipline sokmuş, ona örgütlenmeyi öğretmiş ve onu emekçi ve sömürülen halkın bütün öteki kesimlerinin başına geçirmiş olan kapitalist işbirliğinin en yüksek biçimini temsil etmektedir. Ve kapitalizmin eğittiği proletaryanın ideolojisi olan Marksizm, bir sömürü aracı olarak fabrika (aç kalma korkusuna dayalı disiplin) ile bir örgütlenme aracı olarak fabrikayı (teknik bakımdan ileri bir üretim tarzının koşulları tarafından birleştirilmiş kolektif emeğe dayalı disiplin) birbirinden ayırt etme konusunda, kararsız aydınları eğitmiştir ve eğitmektedir. İşte burjuva aydınına bu kadar güç gelen disiplin ve örgütlenme, salt bu fabrika ‘eğitimi’ yüzünden proletarya tarafından kolaylıkla benimsenmektedir.”

“İşte, ‘fabrika’ okulundan geçmiş olan proleterin, anarşist bireyciliğe ders verebileceği ve vermesi gereken nokta budur. Sınıf bilincine varmış işçi, bu tür aydından utanarak savaştığı çocukluk çağını çoktan geride bırakmıştır. Sınıf bilincine varmış işçi, Sosyal-Demokrat aydınlar arasında bulduğu zengin bilgi dağarcığını ve daha geniş siyasi bakış açısını ayırt etmeyi bilir. Ama sınıf bilincine

varmış işçi, gerçek bir partinin inşası içerisinde, proletarya ordusu neferinin anlayışı ile anarşist evrelerden geçen burjuva aydınının anlayışını birbirinden ayırt etmeyi öğrenmelidir; parti üyesinin görevlerinin yalnızca sıradan üyeler tarafından değil, aynı zamanda tepedekiler tarafından da yerine getirilmesi konusunda direktmesini öğrenmelidir.” (LCW, 7.394.)

Çin Komünist Partisi’nin inşa edildiği koşullar hem farklıydı, hem de bazı bakımlardan daha kolaydı; çünkü yol daha önce Bolşevikler tarafından aydınlatılmıştı. Ama gene de ilkeler aynıydı:

“Eğer Parti’yi güçlü kılacaksa, bütün üyelerin inisiyatifini harekete geçirmek üzere demokratik merkezîyetçilik uygulamalıyız. Gericilik ve iç savaş döneminde merkezîyetçilik ağır basıyordu. Yeni dönemde, merkezîyetçilik ile demokrasi sıkı sıkıya birleştirilmelidir. Demokrasi uygulayalım ve böylece bütün Parti içinde inisiyatifi artıralım. Bütün üyelerin inisiyatifini artıralım ve böylece çok sayıda yeni kadro yetiştirelim, sekterliğin kalıntılarına son verelim ve bütün Parti’yi çelik sağlamlığıyla birleştirelim.”

–“Bütün bu nedenlerden ötürü, üyelerin, demokratik hayatın anlamını, demokrasi ile merkezîyetçilik arasındaki ilişkinin anlamını ve demokratik merkezîyetçiliğin nasıl uygulanacağını kavramaları için, Parti içinde demokrasi konusunda eğitim yapılmalıdır. Hem Parti içinde demokrasiyi gerçekten yapabilmemiz, hem de disiplini yok eden aşırı demokrasi ve bırakınız yapsınlar eğilimini önleyebilmemiz ancak böyle mümkün olabilir.”

Çin Komünist Partisi yalnızca köylüler arasından değil, şehir küçük burjuvazisi ve özellikle aydınlar arasından da çok sayıda nefer kazandı. Ama bunlar, ancak Lenin’in saptadığı ilkeler doğrultusunda bir ideolojik yeniden biçimlendirme sürecinden geçtikten sonra sağlam Parti üyeleri haline geldiler.

Ama kendi gerçek sınıf tutumlarını gönüllü olarak terk edip proletarya partisine katılmış olan küçük burjuva kökenliler için durum tamamen farklıdır. Parti, onlara karşı, Parti dışındaki küçük burjuva yığınlarına karşı takındığı tutumdan ilke bakımından farklı bir tutum takınmalıdır. Bu gibi kimseler, her şeyden önce proletaryaya yakın olduklarından ve proletaryanın partisine gönüllü olarak katıldıklarından, Parti içindeki Marksist-Leninist eğitim aracılığıyla ve devrimci kitle mücadeleleri içinde çelikleşerek, ideolojileri bakımından yavaş yavaş proleterleşebilirler ve proletarya güçlerine büyük hizmetlerde bulunabilirler... Ama önemle belirtmek gerekir ki, henüz proleterleşmemiş olan küçük burjuvanın devrimci niteliği, proleterin devrimci niteliğinden temelde farklıdır ve bu farklılık sık sık bir karşıtlığa varabilir... Eğer proletaryanın ileri unsurları, Marksist-Leninist ideoloji ile küçük burjuvaziden gelen parti üyelerinin gerçek ideolojisi arasına sağlam ve kesin bir çizgi çekmezlerse, onları eğitmezler ve onlarla ciddi,

ama uygun ve sabırlı bir biçimde mücadele etmezlerse, onların küçük burjuva ideolojilerinin üstesinden gelmez. Ve dahası, bu üyeler kaçınılmaz olarak proletaryanın öncüsünü kendi düşünceleri doğrultusunda yeniden biçimlendirmeye ve Parti yönetimini gasp etmeye çalışırlar ve böylece Parti’nin ve halkın davasına zarar verirler.”

“Çin’in demokratik devrim hareketinde ilk uyananlar, aydınlar oldu.” Ama aydınlar işçilerle ve köylülerle kaynaşamazlarsa, hiçbir şey başaramazlar. Son çözümlemede, devrimci aydınlar devrimci olmayan aydınlardan ya da karşı-devrimci aydınlardan ayırt eden şey, işçilerle ve köylülerle kaynaşmak isteyip istememeleri ve bunu gerçekten yapıp yapmamalarıdır.”

Son olarak, demokratik merkezîyetçilik, yalnızca proletarya partisinden değil, aynı zamanda Rusya’da Sovyetlere, Çin’de de halk meclislerine dayanan yeni proletarya devletin de örgütlenme ilkesidir:

“Eğer proletarya ve yoksul köylüler iktidarı kendi ellerine alırlarsa, son derece özgür bir biçimde komünlerde örgütlenirlerse ve bütün komünlerin eylemini, sermayeye darbe indirmede, kapitalistlerin direnişini ezmede ve özel mülkiyete ait demiryollarını, fabrikaları, toprakları vb. bütün ulusa, bütün topluma devretmede birleştirirlerse, bu, merkezîyetçilik olmaz mı? En tutarlı demokratik merkezîyetçilik, hem de proletarya merkezîyetçiliği olmaz mı?”

“Yeni demokratik devletin örgütlenme ilkesi, halk meclislerinin ana siyasetleri saptadığı ve çeşitli düzeylerdeki yönetim organlarını seçtiği demokratik merkezîyetçilik olmalıdır. Bu ilke hem demokratik hem de merkezîyetçidir, başka bir deyişle, demokrasi temelinde merkezîyetçi, merkezi rehberlik altında demokratiktir. Bu, bütün yetkilerin çeşitli düzeylerdeki halk meclislerinde toplanması yoluyla demokrasiye tam anlamını verebilen ve aynı zamanda kentli düzeylerindeki halk meclislerinin kendilerine verdiği bütün işlerin merkezi yönetimini sağlayan ve halkın demokratik hayatı içinde gerekli her şeyi koruyan her düzeydeki yönetim organları aracılığıyla merkezi yönetimi güvence altına alabilen biricik sistemdir.”

KİTLELERDEN KİTLELERE

George Thomson – Marks’tan Mao Zedung’a Devrimci Diyalektik

Parti çalışmasının temel ilkelerinden biri de, Çin’de geliştirildiği üzere, “kitle çizgisi” denilen şeydir. Başka bir deyişle, parti ile kitleler arasında mümkün olan en sıkı karşılıklı ilişkinin sistemli bir biçimde geliştirilmesidir. Çin Komünist Partisi’nin, Ekim Devrimi’nden çıkardığı derslerden biridir bu:

“Sınıf mücadelesi ne kadar şiddetlenirse, proletaryanın en kararlı ve en eksiksiz bir biçimde geniş halk yığınlarına dayanması ve karşı-devrimci güçleri alt etmek üzere geniş halk yığınlarının devrimci teşvikini tam anlamıyla harekete geçirmesi de o ölçüde zorunludur. Ekim Devrimi sırasında Sovyetler Birliği’ndeki harekete geçirci ve canlandırıcı kitle mücadelelerinin tecrübesi ve bunun ardından gelen iç savaş, bu gerçeği tamamen doğrulamıştır. Partimizin bu kadar sık sözünü ettiği ‘kitle çizgisi’, o dönemin Sovyet tecrübesinden çıkarılmıştır.”

Partinin, kitlelere önderlik edebilmesi için, kitlelerin çıkarlarına hizmet etmesi gerekir. Önderlik edebilmek için, hizmet etmelidir. Dolayısıyla, kitlelerle sağlam bağları olmalıdır partinin. Kitlelerin mücadelesine yol göstermesi ve kendi hatalarını düzeltmesi ancak böyle mümkün olabilir:

“İleri müfreze, örgüt, kitlelere hizmet edebilmek ve onların çıkarlarını dile getirebilmek için, bu çıkarları doğru olarak kavradıktan sonra kitlelerin hiç ayırım yapmaksızın bütün en iyi unsurlarını kendine çekerek, kitlelerle olan bağın korunup korunmadığını ve bunun canlı bir bağ olup olmadığını her adımda inceden inceye ve nesnel bir gözle araştırarak, bütün çalışmalarını kitleler arasında yürütmelidir. İleri müfreze böylelikle, ama ancak böylelikle kitleleri eğitip aydınlatabilir, onların çıkarlarını dile getirebilir, onlara örgütlenmeyi öğretebilir ve onların bütün etkinliklerini bilinçli sınıf siyaseti yoluna yönleltebilir”.

“Bir siyasi partinin kendi hatalarına karşı benimseydiği tutum, o partinin ne kadar içten olduğunu ve kendi sınıfına ve emekçi halka karşı olan yükümlülüklerini pratikte ne ölçüde yerine getirdiğini anlamanın en önemli ve en sağlam yollarından biridir. Bir hatayı içtenlikle kabul etmek, o hataya yol açmış olan koşulları çözümlemek ve onu düzeltmenin yolunu tartışarak bulmak: Ciddi bir partinin simgesi budur, görevlerini yerine getirmesinin, kendi sınıfını ve sonra da kitleleri eğitip yetiştirmesinin yolu budur.”

Bu “kitle çizgisi” ilkesi, Çin Komünist Partisi’nin bütün çalışmalarının hareket noktası olarak kabul edilir:

“Kitleler için yapılan bütün çalışmalarda, ne kadar iyi niyetli olursa olsun herhangi bir bireyin isteğinden değil, kitlelerin gereksinimlerinden yola çıkılmalıdır. Sık sık şöyle bir durumla karşılaşılır: Kitleler nesnel olarak belli bir değişikliğe gereksinme duymaktadırlar. Ama henüz öznel olarak bu gereksinmenin bilincine varmamışlardır. Henüz bu değişikliği yapmak için istekli ya da kararlı değildirler. Böyle durumlarda, sabırla beklemeliyiz. Kitlelerin çoğunluğu çalışmalarımız aracılığıyla o gereksinmenin bilincine varıncaya ve değişiklik için istekli ve kararlı bir duruma gelinceye kadar, o değişikliği yapmamamız gerekir. Yoksa kendimizi kitlelerden koparız.”

“Halka canla başla hizmet etmek; kitlelerden bir an bile kopmamak; her durumda bireyin ya da küçük bir grubun çıkarlarından değil, halkın çıkarlarından hareket etmek; halka karşı sorumluluğumuzun Parti’nin yönetici organlarına karşı sorumluluğumuzla aynı şey olduğunu anlamak: işte hareket noktamız budur. Komünistler gerçeği savunmaktan hiçbir zaman çekinmemelidirler. Çünkü gerçek, halkın çıkarlarına uygundur. Komünistler hatalarını düzeltmeye her zaman hazır olmalıdırlar. Çünkü hata-

lar, halkın çıkarlarına aykırıdır. 24 yıllık deney bize şunu öğretiyor: Doğru bir görev, doğru bir siyaset ve doğru bir çalışma tarzı, belli bir anda ve belli bir yerde, her zaman kitlelerin taleplerine uygun düşer ve kitlelerle bağlarımızı pekiştirir. Yanlış bir görev, yanlış bir siyaset ve yanlış bir çalışma tarzı ise, belli bir anda ve belli bir yerde, her zaman kitlelerin taleplerine ters düşer ve bizi kitlelerden koparır.”

“Biz komünistler tohumlara benzeriz, halk da toprağa benzer. Gittiğimiz her yerde halkla birleşmeli, halkın bağrında kök salmalı ve çiçek açmalıyız. Yoldaşlarımız her gittikleri yerde kitlelerle iyi ilişkiler kurmalı, onlarla ilgilenmeli ve güçlüklerini yenmede onlara yardımcı olmalıdırlar. Kitlelerle birleşmeliyiz; kitlelerle ne kadar birleşirsek o kadar iyi olur. Kitleleri var gücümüzle seferber etmeli, halkın güçlerini genişletmeli ve Partimizin önderliğinde saldırganı bozguna uğratmalı, yeni bir Çin inşa etmeliyiz.”

“Ciddi hatalar işlemiş olan kadroları ve Parti üyelerini ve işçi ve köylü kitleleri arasındaki kötü unsurları eleştirmeli ve onlarla mücadele etmeliyiz. Bu eleştiri ve mücadele içinde kitleleri doğru yöntem ve biçimleri benimsemeye ve kaba eylemlerden kaçınmaya ikna etmeliyiz. Bu, sorunun bir yanısıdır. Bu kadroların, Parti üyelerinin ve kötü unsurların, kitlelere karşı misillemede bulunmayacakları yolunda söz vermeleri sağlanmalıdır; bu da, sorunun ikinci yanısıdır. Kitlelerin onları özgürce eleştirme hakkının yanı sıra, gerektiğinde onları görevden alma, görevden alınmalarını önerme, Parti’den atılmalarını önerme ve hatta en kötü unsurları yargılamak ve cezalandırılmak üzere halk mahkemelerine teslim etme haklarına da sahip oldukları açıklanmalıdır.”

Parti ile kitleler arasındaki ilişki, tıpkı Parti yönetimi ile sıradan üyeler arasındaki ilişki gibi, birbirlerini karşılıklı olarak etkiledikleri bir karşıtların birliğidir. Mao Zedung yoldaşın dediği gibi:

“Doğru siyasi çizgi ‘kitlelerden kitlelere’ olmalıdır. Bu çizginin gerçekten kitlelerden gelmesini ve özellikle de gerçekten yeniden kitlelere gitmesini sağlamak için, yalnızca Parti ile Parti dışındaki kitleler arasında (sınıf ile halk arasında) değil, en önemlisi Parti’nin yönetici organları ile Parti içindeki kitleler arasında (kadrolar ile sıradan üyeler arasında) sıkı bağlar olmalıdır; başka bir deyişle, doğru bir örgütlenme çizgisi olmalıdır.”

Ayrıca, Parti ile halk arasındaki bu döngüsel karşılıklı ilişki, Marksist bilgi teorisinde teori ile pratik arasındaki diyalektik ilişkiye uygun düşer:

“Partimizin bütün pratik çalışmalarında doğru önderlik, ‘kitlelerden kitlelere ilkesine uygun olmak zorundadır. Bunun anlamı şudur: Kitlelerin düşüncelerini (dağınık ve sistemleşmemiş düşünceleri) almak ve onları yoğunlaştırmak (onları inceleyerek yoğun ve sistemli düşüncelere dönüştürmek), ondan sonra yeniden kitlelere

gitmek ve kitleler bunları kendi düşünceleri olarak benimseyinceye, bunlara sınıksız sarılıncaya ve bunları eyleme dönüştürünceye kadar, bu düşünceleri yaymak ve açıklamak, bu düşüncelerin doğruluğunu kitlelerin eylemi içinde sınamak. Sonra kitlelerin düşüncelerini alıp bir kere daha yoğunlaştırmak yeniden kitlelere gitmek ve böylece bu düşüncelerin sebatla uygulanmasını sağlamak. Ve düşüncelerin her seferinde daha doğru, daha canlı ve daha zengin bir hale geldiği sonsuz bir helezon içinde bunu bir daha; bir daha tekrarlamak, işte Marksist bilgi teorisi budur.”

“Canlı algılamadan soyut düşünceye ve bundan da pratiğe: Gerçeği öğrenmenin, nesnel gerçekliği öğrenmenin diyalektik yolu budur.”

Demek ki, sosyalizmin inşası sırasında toplumun gelişmesi, proletaryanın ve onun partisinin önderliğindeki halk yığınları tarafından yürütülen bilinçli bir süreç haline gelmektedir:

“Toplumun gelişmesinin bugünkü aşamasında, dünyayı doğru olarak bilme ve değiştirme sorumluluğu, tarih tarafından proletaryanın ve onun partisinin omuzlarına yüklenmiştir. Bilimsel bilgiye uygun olarak belirlenen bu süreç, yani dünyayı değiştirme pratiği, daha şimdiden dünyada ve Çin’de tarihi bir ana, insanlık tarihinde eş görülmemiş büyük bir ana, yani dünyadan karanlığın bütünüyle yok edileceği ve dünyanın eşine rastlanmamış aydınlık bir dünyaya dönüştürüleceği ana ulaşmış bulunmaktadır. Proletaryanın ve devrimci halkın dünyayı değiştirme mücadelesi şu görevlerin ‘yerine getirilmesini kapsamaktadır. Nesnel dünyanın yanı sıra, kendi öznel dünyalarını da değiştirmeleri; öğrenme yeteneklerini değiştirmeleri ve öznel dünya ile nesnel dünya arasındaki ilişkileri değiştirmeleri... Değiştirilmesi gereken nesnel dünya, aynı zamanda, değişmeye karşı olan bütün unsurları da içerir; bunların, değiştirilebilmeleri için, gönüllü ve bilinçli değişme aşamasına girmeden önce bir zorlama aşamasından geçirilmeleri gerekir. Bütün insanlık, kendisini ve dünyayı gönüllü ve bilinçli olarak değiştirdiği zaman, dünya komünizmi aşamasına ulaşmış olacaktır.”

Sosyalist toplumun gelişmesini belirleyen dört temel çelişme şunlardır: Parti yönetimi ile sıradan üyeler arasındaki çelişme, parti ile proletarya arasındaki çelişme, proletarya ile halkın öteki kesimleri arasındaki çelişme, halk ile gericiiler arasındaki çelişme. Bunların her biri, kendinden daha geniş çelişmelerin içinde onun ana yönü olarak vardır. İlk üçü, uzlaşmaz çelişmeler değildir; ama doğru bir biçimde ele alınmazlarsa, uzlaşmaz çelişmeler haline gelebilirler. Dördüncü çelişme ise uzlaşmaz niteliktedir; ama doğru bir biçimde ele alınırsa, önünde sonunda uzlaşabilir bir çelişme haline gelmesi mümkündür. Ayrıca, komünizme geçiş tamamlandığı zaman, demokrasi, diktatörlük ve partisinin kendisi de içinde olmak üzere bütün devlet iktidarı biçimleri ortadan kalkacaktır:

“Sınıflar ortadan kalktığı zaman, bütün sınıf müca-

delesi araçları partiler ve devlet aygıtı işlevlerini yitirecek, gerekli olmaktan çıkacak, böylece yavaş yavaş yok olacak ve tarihi görevlerini sona erdireceklerdir; işte o zaman insan toplumu daha yüksek bir aşamaya geçecektir...

“Komünistler dünyanın her yerinde burjuvaziden daha akıllıdır; şeylerin varoluşunu ve gelişmesini çekip çeviren yasaları kavrarlar, diyalektiği kavrarlar ve daha ileriye de görebilirler. Burjuvazi bu gerçeği hoş karşılamaz, çünkü devrilmek istemez. Ama işçi sınıfı, emekçi halk ve Komünist Partisi için devrilmek diye bir şey söz konusu değildir; onlar için söz konusu olan, sınıfların, devlet iktidarının ve siyasi partilerin son derece doğal bir biçimde ölüp gidecekleri ve insanlığın Büyük Uyum dünyasına gireceği koşulları yaratmak üzere olanca güçleriyle çalışmaktır.”

PARTİ

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Devrim öncesi dönemde, az çok barışçıl gelişme döneminde, II. Enternasyonal partilerinin işçi hareketinde egemen güç olduğu ve parlamenter mücadele biçimlerinin temel biçimler olarak görüldüğü bu koşullarda parti, sonraları açık devrimci savaş koşulları altında kazandığı ciddi ve tayin edici öneme sahip değildi ve olamazdı da. Çeşitli saldırılara karşı II. Enternasyonal'i savunmak için Kautsky, II. Enternasyonal partilerinin savaş aracı değil, bir barış aracı olduklarını, tam da bu yüzden savaş sırasında, proletaryanın devrimci eylemleri döneminde, herhangi ciddi bir şeye girişecek durumda olmadıklarını söyledi. Bu tamamıyla doğrudur. Ama bu ne demektir? Bu demektir ki, II. Enternasyonal partileri, proletaryanın devrimci mücadelesi için işe yaramazdır; işçileri iktidara götüren, proletaryanın militan partileri değil, parlamento seçimleri ve parlamenter mücadele için düzenlenmiş bir seçim aygıtıdır. Aslında, II. Enternasyonal oportünistlerinin egemenlik döneminde proletaryanın asıl siyasi örgütünün parti değil de parlamento fraksiyonu olduğu olgusu da bununla açıklanır. Parti'nin bu dönemde gerçekte parlamento fraksiyonunun bir eklentisi ve ona hizmet etmekle yükümlü bir öge olduğu iyi bilinir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, böylesi koşullar altında ve böyle bir partinin yönetimi altında proletaryayı devrime hazırlamak söz konusu bile olamazdı.

Ama yeni dönemin gelip çatmasıyla durum temelden değişti. Yeni dönem, sınıfların açıktan çatışması dönemidir; proletaryanın devrimci eylemleri dönemi, proletarya devrimi dönemi, güçlerin emperyalizmi devirmeye, iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesine doğrudan hazırlanması dönemidir. Bu dönem, proletaryanın önüne yeni görevler koyar: tüm parti çalışmasını yeni, devrimci bir tarzda yeniden örgütlemek, işçileri iktidar uğruna dev-

rimci mücadele ruhuyla eğitmek, yedekleri yetiştirmek ve yakınlaştırmak, komşu ülkelerin proleterleriyle ittifakı kurmak, sömürgelerdeki ve bağımlı ülkelerdeki kurtuluş hareketiyle sağlam bağlar kurmak vs. vb. Bu yeni görevlerin, parlamentarizmin barışçıl koşullarında eğitilmiş olan eski sosyal-demokrat partilerin güçleriyle çözülebileceğini sanmak, kendini onmaz bir çaresizliğe, kaçınılmaz bir yenilgiye mahkûm etmek demektir. Üstesinden gelinecek böylesi görevlerin olduğu yerde eski partileri başta tutmaya devam etmek, tamamen silahsız durumda kalmak demektir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletarya böyle bir duruma razı olamazdı.

Yeni bir partinin, militan bir partinin, devrimci bir partinin, proletaryaya iktidar uğruna mücadelede önderlik edecek kadar cesur, devrimci durumun çapraşık koşulları içinde yolunu şaşırmayacak kadar deneyimli, hedefe giden yolda tehlikeli engellerden sakınacak kadar esnek bir partinin zorunluluğu buradan gelir.

Böyle bir parti olmaksızın, emperyalizmi devirmek, proletarya diktatörlüğünü kurmak düşünülemez bile.

Bu yeni parti, Leninizmin partisidir.

Bu yeni partinin özellikleri nelerdir?

1-İşçi sınıfının öncü müfrezesi olarak Parti:

Parti her şeyden önce işçi sınıfının öncü müfrezesi olmak zorundadır. Parti'nin, işçi sınıfının en iyi unsurlarını, bu unsurların deneyimini, devrimci ruhunu, proletarya davası uğruna sonsuz fedakârlığını emmesi gerekir. Ama gerçekten bir öncü müfreme olması için, partinin devrimci teori ile, hareketin yasalarının bilgisiyle, devrimin yasalarının bilgisiyle silahlanmış olması gerekir. Yoksa parti, proletaryanın mücadelesini yönetemez, proletaryaya önderlik edemez. Eğer parti, işçi sınıfının kitlelerinin duygularını ve

düşündüklerini kaydetmekle yetinirse, kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenirse, kendiliğinden hareketin ataletinin ve politikaya karşı ilgisizliğin üstesinden gelemese; eğer parti, proletaryanın geçici çıkarlarının üstüne çıkamazsa, kitleleri proletaryanın sınıf çıkarlarını anlama bilinç düzeyine yükseltmezse, gerçek bir parti olamaz. Parti, işçi sınıfından ilerde olmak zorundadır; parti, işçi sınıfından daha uzakları görebilmelidir; parti, kendiliğinden hareketin kuyruğunda sürüklenmemeli, proletaryaya önderlik etmelidir. “Kuyrukçuluk” siyasetini vaaz eden II. Enternasyonal partileri, proletaryayı burjuvazinin elinde bir alet olmaya mahkûm eden burjuva politikasının bir aracındırlar. Ancak proletaryanın öncü müfrezesi olan ve kitleleri proletaryanın sınıf çıkarlarını anlama bilinç düzeyine yükseltebilen bir parti, ancak böyle bir parti, işçi sınıfını trade-union’culuk yolundan vazgeçmeye ve bu sınıfı bağımsız bir siyasi güç haline getirmeye muktedirdir. Parti, işçi sınıfının siyasi önderidir.

Yukarıda, işçi sınıfının mücadelesinin güçlüklerinden, bu mücadelenin çapraşık koşullarından, strateji ve taktikten, yedeklerden ve manevralardan, saldırıdan ve geri çekilmekten söz ettim. Bu koşullar, savaş koşullarından daha az çapraşık değildir, belki daha da çapraşıktır. Bu koşullar içinde doğru yolu kim bulabilir, milyonlarca proletere doğru yönü kim gösterebilir? Savaş halinde olan hiçbir ordu, yenilmek istemiyorsa, deneyimli bir kurmay heyetinden vazgeçemez. Proletaryanın da, eğer amansız düşmanlarının pençesinde kahrolmak istemiyorsa, böyle bir kurmay heyetinden hiç mi hiç vazgeçemeyeceği açık değil midir? Ama bu kurmay heyet nerededir? Bu kurmay heyeti ancak proletaryanın devrimci partisi olabilir. Devrimci partisi olmayan bir işçi sınıfı, kurmay heyeti olmayan bir ordudur. Parti, proletaryanın savaş kurmay heyetidir.

Ama parti sadece öncü müfreze olamaz. Aynı zamanda sınıfın bir müfrezesi, sınıfın bir parçası, varlığının bütün kökleri ile ona sınıksız bağlı bir parçası olmak zorundadır. Öncü müfreze ile işçi sınıfının arta kalanı arasındaki fark, parti üyeleri ile partisizler arasındaki fark, sınıflar yok olmadıkça, proletarya, başka sınıflardan gelen unsurlarla kendi saflarını tamamlamadıkça, işçi sınıfı bütünü ile öncünün düzeyine yükselmedikçe, ortadan kalkamaz. Ama bu fark, işçi sınıfından kopmaya kadar varırsa, parti kendi içine çekilir ve partisiz kitlelerle bağları çözülürse, parti parti olmaktan çıkar. Parti, partisiz kitlelerle bağlı değilse, kendisiyle partisiz kitleler arasında bağlantı yoksa, bu kitleler partinin önderliğini kabul etmiyorlarsa; eğer partinin kitleler arasında manevi ve siyasi itibarı yoksa, parti sınıfa önderlik edemez. Kısa bir süre önce, partimize 200 000 işçiyi yeni üye kaydettik. Bu üye kaydının dikkate değer yanı, bu işçilerin partiye özellikle kendiliklerinden gelmemeleri, ama yeni üyelerin kabulüne fiilen katılan ve onların onayı olmaksızın bir tek yeni üyenin alınmadığı

bütün partisizler kitlesi tarafından gönderilmeleridir. Bu olgu, partisiz işçilerin büyük kitlesinin Partimizi kendi öz partisi, kendine yakın ve yakın tanıdığı olarak gördüğünü, Parti’nin gelişmesinin ve güçlenmesinin kendilerini son derece ilgilendirdiğini ve kaderlerini Partimizin önderliğine seve seve bağladığını gösteriyor. Kanıtlamaya gerek yoktur ki; partiyi partisizler kitlesine bağlayan bu çözülmez manevi bağlar olmaksızın, parti, sınıfının tayin edici gücü haline gelemezdi. Parti, işçi sınıfının ayrılmaz bir parçasıdır.

“Biz”, diyor Lenin, “sınıfın partisiyiz ve bu yüzden, hemen hemen tüm sınıf (savaş sırasında, içsavaş döneminde, kesinlikle tüm sınıf) partimizin yönetimi altında hareket etmelidir, partimizin çevresinde saflarını mümkün olduğu kadar sıklaştırmalıdır; ama kapitalizmin egemenliği altında tüm sınıfın ya da hemen hemen tüm sınıfın, öncü müfrezesinin, yani kendi sosyal-demokrat partisinin bilinçlilik ve eylem düzeyine çıkabileceğini düşünmek Manilovizm ve ‘kuyrukçuluk’ olur. Kapitalizm altında (daha ilkel olan, ve gelişmemiş katmanların bilincine daha kolay ulaşabildikleri) sendika örgütünün bile, işçi sınıfının tümünü ya da hemen hemen tümünü kucaklayamayacağından, akli başında hiçbir sosyal-demokrat kuşku duymamıştır. Öncü müfreze ile, ona doğru çekilen kitleler arasındaki farkı unutmak, öncünün gittikçe daha geniş kitleleri bu ileri düzeye yükseltme görevini unutmak, yalnızca kendini aldatmak, gözlerini görevlerimizin muazzam büyüklüğüne kapamak ve bu görevlerin kapsamını daraltmak olur.” (Bkz. Lenin, Bütün Eserler, C. 6, s. 261-262. Rusça.)

2-İşçi sınıfının örgütlü müfrezesi olarak Parti:

Parti, işçi sınıfının yalnızca öncü müfrezesi değildir. Eğer sınıfın mücadelesini gerçekten yönetmek istiyorsa, aynı zamanda sınıfın örgütlü müfrezesi de olmak zorundadır. Kapitalizm şartlarında partinin görevleri son derece büyük ve çeşitlidir. Parti, iç ve dış gelişmenin son derece çetin şartları altında proletaryanın mücadelesini yönetmek zorundadır; durum saldırıyı gerektiriyorsa, proletaryayı saldırıya geçirmeli, durum geri çekilmeyi gerektiriyorsa, proletaryanın, güçlü hasmının darbelerinden sakınmasını sağlamalıdır; örgütsüz partisiz işçi kitlesinin milyonlarına disiplin ruhunu ve planlı mücadeleyi, örgütlülük ve metanet ruhunu taşımalıdır. Ama parti, ancak kendisi de disiplinin ve örgütlülüğün cisimleşmesi ise; ancak kendisi proletaryanın örgütlü müfrezesi ise bu görevleri layıkıyla yerine getirebilir. Bu koşullar olmaksızın, partinin proletaryanın milyonlarca kitlesine gerçek önderliği söz konusu olamaz. Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir.

Örgütlü bir bütün olarak Parti düşüncesi, Partimizin Tüzüğü’nün birinci maddesine konan Lenin’in ünlü formülasyonu ile saptanmıştır; bu formülasyona göre parti, örgütlerinin toplamıdır ve parti üyesi ise parti örgütlerinden birinin üyesi olan kimsedir. Bu formülasyona daha

1903'te karşı çıkan Menşevikler, bunun yerine kendi kendini parti üyesi ilan etme "sistemini", parti üyesi "sıfatını", partiyi şu ya da bu şekilde destekleyen, ama parti örgütüne mensup olmayan ve mensup olmak da istemeyen her "profesör" ve "öğrenci"ye, her "sempatizan" ve "grevci"ye dek genişleten bir "sistem" koymayı önerdiler. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, eğer bu orijinal sistem Partimizde yer etseydi, Parti'nin kaçınılmaz olarak profesör ve öğrencilerle aşırı derecede dolmasına ve parti ile sınıf arasındaki sınırı silerek partinin örgütsüz kitleleri öncü müfrezenin düzeyine yükseltme görevini ortadan kaldırarak, Parti'yi "sempatizanlar" denizinde koybolmuş, şekilsiz, dezorganize bir "kuruluş" haline gelmesine götürürdü. Söylemeye gerek yok ki, böyle oportünist bir "sistem" ile Partimiz, devrimimizde işçi sınıfının örgütleyici çekirdeği rolünü yerine getiremezdi.

"Martov yoldaşın görüşü açısından", der Lenin, "Parti'nin sınırları tamamiyle belirsiz kalmaktadır, çünkü 'her grevci' 'kendini Parti üyesi ilan edebilir'. Bu belirsizliğin yararı nedir? Bir 'ünvan'ın en geniş biçimde yayılması. Zararı ise, sınıf ile Parti'yi birbirine karıştıran örgüt dağıtıcı düşüncenin taşınmasıdır." (Aynı yerde, s. 268.)

Ama Parti, sadece parti örgütlerinin toplamı değildir. Parti aynı zamanda bu örgütlerin birleşmiş sistemi, üst ve alt yönetim organlarıyla, azınlığın çoğunluğa uymasıyla, bütün Parti üyeleri için bağlayıcı olan pratik kararlarıyla, bu örgütlerin resmen birleştirilmiş bütünlüğüdür. Bu koşullar olmaksızın Parti, işçi sınıfının mücadelesinin planlı ve örgütlü yönetimini gerçekleştirmeye yetenekli birleştirilmiş ve örgütlü bir bütün olamaz.

"Eskiden", der Lenin, "Partimiz şeklen örgütlenmiş bir bütün değildi, sadece ayrı ayrı grupların bir toplamı idi; ve bundan dolayı da bu gruplar arasında ideolojik etkileme ilişkilerinden başka bir ilişki bulunamazdı. Şimdi ise örgütlü bir Parti haline geldik; ve bu da bir gücün yaratılması, fikirlerin otoritesinin gücün otoritesine dönüştürülmesi, alt Parti kademelerinin üst Parti kademelerine bağımlı olması demektir." (Aynı yerde, s. 384-385.) Azınlığın çoğunluğa uyması ilkesi, Parti çalışmasının bir merkez tarafından yönetilmesi ilkesi, istikrarsız unsurların hücumlarına, "bürokratizm", "formalizm" vb. suçlamalarına sık sık hedef olur. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, bu ilkeler uygulanmaksızın, Parti'nin bir bütün olarak sistemli çalışması ve işçi sınıfının mücadelesinin yönetilmesi olanaksız olurdu. Örgüt sorununda Leninizm, bu ilkelerin sıkı sıkıya uygulanmasıdır. Bu ilkelere karşı mücadeleyi Lenin, alayla karşılanmaya ve reddedilmeye layık "Rus nihilizmi" ve "aristokratik anarşizm" diye niteler.

"Bir Adım İleri" adlı kitabında Lenin, bu istikrarsız unsurlar hakkında şöyle der: "Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistine özgüdür. Parti örgütü ona korkunç bir 'fabrika' gibi görünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesi bir 'kölelik'tir, merkezin yöne-

timi altında işbölümü onda, insanların 'çarka ve dişliye' dönüşmesine karşı traji-komik bir çılgılık atmaya neden olur, Parti'nin örgüt tüzüğünden söz edilmesi, yüzünü aşağılayıcı bir şekilde buruşturmasına ve küçümseyici bir tavırla, işlerin tüzük olmadan da pekâlâ yürüyebileceğini belirtmesine neden olur." "Bu ünlü bürokratizme karşı çılgılların, merkezi organların personel bileşiminden duyulan hoşnutsuzluğu örtmeye yarayan bir örtü, bir incir yaprağı olduğu açıktır sanıyorum. Sen bir bürokratsın, çünkü parti kongresi seni benim isteğimle değil, benim isteğime rağmen seçti; sen bir formalistsin, çünkü parti kongresinin formal kararlarına dayanıyorsun, benim rızama değil; kaba-mekanik bir tarzda hareket ediyorsun, çünkü parti kongresinin 'mekanik' çoğunluğuna dayanıyorsun ve benim koopte edilme isteğimi dikkate almıyorsun; sen bir otokratsın, çünkü iktidarı eski ahbab çevresine teslim etmek istemiyorsun"¹ (Aynı yerde, s. 412-413 ve 380).

3-Proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimi olarak Parti: Parti, işçi sınıfının örgütlü müfrezesidir. Ama parti, işçi sınıfının biricik örgütü değildir. Proletarya, onlar olmaksızın sermayeye karşı başarılı bir mücadele yürütemeyeceği, bir dizi diğer örgütlere de sahiptir: sendikalar, kooperatifler, fabrika örgütleri, parlamento grupları, partisiz kadın birlikleri, basın, kültür ve eğitim örgütleri, gençlik dernekleri, (açık devrimci eylemler sırasında) devrimci mücadele örgütleri, (eğer proletarya iktidarda ise) devlet örgütü biçimi olarak Temsilciler Sovyeti vb. Bunların büyük çoğunluğu, partisiz örgütlerdir ve içlerinden ancak birkaçı Parti'ye doğrudan doğruya dayanır ya da Parti'nin kollarını oluşturur. Bu örgütlerin hepsi, belirli şartlarda işçi sınıfına kesinlikle gereklidirler, çünkü bunlar olmadan mücadelenin çeşitli alanlarında proletaryanın sınıf mevzilerini güçlendirmek, burjuva toplum düzeninin yerine sosyalist toplum düzenini geçirmekle yükümlü güç olarak proletaryayı çelikleştirmek imkânsızdır. Ama sayısı bu kadar kabarık olan bu örgütlerin yönetim birliği nasıl gerçekleştirilecektir? Bu örgüt çokluğunun, yönetimde dağınıklığa yol açmayacağına garantisini nerededir? Denebilir ki, bu örgütlerin her biri, kendi özel alanında faaliyet göstermektedir ve dolayısıyla bunlar birbirlerine engel olamaz. Bu elbette doğrudur. Ama bir tek sınıfa, proleterler sınıfına hizmet ettiklerine göre, bütün bu örgütlerin faaliyetlerini bir tek doğrultuda yürütmeleri gerektiği de doğrudur. O zaman şu soru ortaya çıkıyor: Bütün örgütlerin çalışmalarında izlemeleri gereken bu çizgiyi, bu genel doğrultuyu kim belirler? Gereken deneyime sahip bulunduğu için, yalnız bu genel çizgiyi hazırlamaya yetenekli olmakla kalmayan, aynı zamanda yeterli otoriteye de sahip bulunduğu için, bütün bu örgütleri, yönetim birliğini sağlamak ve aykırı hareketleri gidermek üzere bu çizgiyi uygulamaya sevk etmeye yetenekli olan o merkezi örgüt nerededir?

Bu örgüt, proletaryanın partisidir.

Parti, bunun için gerekli bütün ön şartlara sahiptir; çünkü birincisi, Parti, proletaryanın partisiz örgütlerine doğrudan doğruya bağlı olan ve çok defa bu örgütleri yöneten işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplandığı alandır; ikincisi, işçi sınıfının en yetkin unsurlarının toplanma alanı olarak Parti, işçi sınıfının örgütlerinin bütün biçimlerini yönetmeye yetenekli önderlerin yetiştirilmesi için en iyi okuldur; üçüncüsü, işçi sınıfı önderlerinin yetiştirilmesi için en iyi okul olarak Parti, deneyimi ve otoritesi sayesinde proletaryanın mücadelesinin önderliğini merkezileştirmeye ve böylelikle işçi sınıfının çeşitli partisiz örgütlerini, Parti'yi sınıfa bağlayan yardımcı organlar ve volan kayışları haline getirmeye yetenekli biricik örgüttür. Parti, proletaryanın sınıf örgütünün en yüksek biçimidir.

Tabii ki bu, partisiz örgütlerin, sendikaların, kooperatiflerin vb. partinin yönetimine şeklen ast olarak bağlı olmaları demek değildir. Sadece, bu örgütlere mensup olan ve tartışma götürmez şekilde etkili olan Parti üyeleri; bu partisiz örgütlerin, faaliyetlerinde proletarya partisine mümkün olduğunca yakınlaştırılması ve onun siyasi önderliğini gönül rızasıyla kabul etmeleri için bütün ikna yollarına başvurulmalıdır demektir.

İşte bunun için Lenin, partinin, siyasi önderliği, proletaryanın bütün diğer örgüt biçimlerine uzanması gereken "proletaryanın sınıf birliğinin en üst biçimi" olduğunu söyler. (Bkz. Lenin, Seçme Eserler, C. 10, s. 84. [s. 106. İnter Yayınları.])

İşte bunun için, partisiz örgütlerin "bağımsızlığı" ve "tarafsızlığı" oportünist teorisi, bağımsız parlamenterler ve Parti'den kopmuş yazarlar, dar kafalı sendikacılar ve küçük-burjuvalaşmış kooperatifçiler üreten bu teori, Leninizmin teorisi ve pratiği ile kesinlikle bağdaşmaz.

4-Proletarya diktatörlüğünün aleti olarak Parti:

Parti, proletarya örgütünün en yüksek biçimidir. Parti, proleterler sınıfının içinde ve bu sınıfın örgütleri arasında temel yönetici güçtür. Ama bu hiç de Parti'nin kendisi için bir amaç olduğu, kendi kendine yeter bir güç olarak görülebileceği anlamına gelmez. Parti, proleterlerin sınıf birliğinin sadece en yüksek biçimi değildir, aynı zamanda proletaryanın elinde, henüz kurulmadan önce diktatörlüğünün kurulmasına yarayan, kurulduktan sonra ise bu diktatörlüğün pekiştirilmesine ve geliştirilmesine yarayan bir araçtır. Eğer proletarya iktidar sorunuyla karşı karşıya kalmıyorsa, emperyalizmin yarattığı koşullar, kaçınılmaz savaşlar, bir bunalımın varlığı, burjuvaziye devirmek ve proletarya diktatörlüğünü kurmak için proletaryanın bütün güçlerinin bir noktada toplanmasını gerektirmeseydi, Parti devrimci hareketin bütün diğer örgüt biçimleri içindeki üstün durumuna erişemezdi. Parti, proletaryaya her şeyden önce, proletaryanın iktidarı başarıyla ele geçirmesi için vazgeçilmez bir kurum olan savaş genel kurmayı olarak

gereklidir. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, proletaryanın kitle örgütlerini çevresinde toplamaya ve savaş sırasında hareketin tümünün önderliğini merkezileştirmeye yetenekli bir parti olmasaydı, proletarya Rusya'da devrimci diktatörlüğünü kuramazdı.

Ama Parti, proletaryaya sadece diktatörlüğünü kurması için gerekli değildir; Parti, diktatörlüğü devam ettirmek, onu sosyalizmin tam zaferinin çıkarına sağlamlaştırmak ve geliştirmek için daha da gereklidir.

"Partimizde", diyor Lenin, "en sert disiplin, gerçek demir disiplin olmadan; işçi sınıfının bütün kitlesinin; yani bu sınıfta düşünen, namuslu, fedakâr, etkili, geri tabakalara kılavuzluk etmeye ve onları peşinden sürüklemeye yetenekli ne varsa onların Parti'ye tam ve sınırsız desteği olmadan, Bolşeviklerin, 2,5 yıl demiyorum, 2,5 ay bile iktidarda kalamayacaklarını bugün hemen herkesin görebildiği muhakkaktır." (Aynı yerde, s. 56. [Türkçesi, s. 75.])

Ama diktatörlüğü "devam ettirmek" ve "geliştirmek" ne demektir? Milyonlarca proleter disiplin ve örgütlülük ruhunu aşılacaktır; proleter yığınlar içinde, küçük-burjuva kökenli güçlerin ve küçük-burjuva alışkanlıkların kemirici etkisine karşı bir savunma kalesi ve savunma ordusu kuracaktır; küçük-burjuva tabakaları eğitmek ve kalıba dökmek için proleterlerin örgütsel çalışmalarını desteklemektir; sınıfları kaldırmak ve sosyalist üretimi örgütlemek için zorunlu şartları hazırlamaya yetenekli bir güç olabilmeleri için proleter kitlelerin kendilerini eğitmelerine yardım etmektir. Bütün bunları ise, gücünü birliğinden ve disiplininin alan bir parti olmaksızın başarmak imkânsızdır.

"Proletarya diktatörlüğü", diyor Lenin, "eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddetli ve barışçı, askeri ve iktisadi, pedagojik ve idari inatçı bir mücadeledir. Milyonlarca ve on milyonlarca insanın alışkanlıklarının gücü, en korkunç güçtür. Mücadelede çelikleşmiş bir parti olmaksızın, söz konusu sınıfta namuslu ne varsa onun güvenini kazanmış bir parti olmaksızın, kitlelerin ruh halini kollamayı ve kitle üzerinde etkili olmayı bilen bir parti olmaksızın, bu mücadeleyi başarı ile devam ettirmek imkânsızdır." (Aynı yerde, s. 78. [Türkçesi, s. 99.]) Proletarya, diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek için Parti'ye muhtaçtır. Parti, proletarya diktatörlüğünün bir aletidir. Bundan çıkan sonuç şudur ki, sınıfların ortadan kalkması ve proletarya diktatörlüğünün giderek sönmesi, yok olması ile (absterben ÇN) Parti de giderek sönecek, yok olacaktır.

5- Hiziplerin varlığı ile bağdaşmayan bir irade birliği olarak Parti: Birliğinden ve demir disiplininden güç alan bir Parti olmaksızın, proletarya diktatörlüğünü kurmak ve devam ettirmek imkânsızdır. Ama irade birliği olmadan, bütün Parti üyelerinin tam ve koşulsuz eylem birliği olmadan, Parti'de demir disiplin düşünülemez.

Kuşkusuz ki bu, Parti’de fikir mücadelesine yer olmadığı anlamına gelmez. Tam tersine, demir disiplin, eleştiriye ve fikir mücadelesine engel olmak şöyle dursun, Parti’nin bağrında eleştiriye ve fikir mücadelesini önşartı koşar. Üstelik bu, disiplinin “kör” disiplin olması demek hiç değildir. Tam tersine, demir disiplin, bilinçliliği ve itaat özgürlüğünü dışalamaz, bilakis bunları önşartı olarak öngörür; çünkü ancak bilinçli bir disiplin, gerçekten demir disiplin olabilir. Ama fikir mücadelesi bitince, eleştiri tükenip karara varılınca, bütün Parti üyelerinin irade birliği ve eylem birliği şarttır. Bu öyle bir zorunlu şarttır ki, onsuz ne birleşmiş Parti, ne de Parti’de demir disiplin düşünülebilir.

“Bugünkü çetin iç savaş döneminde”, diyor Lenin, “Komünist Partisi, ancak mümkün olduğunca merkezileşmiş tarzda örgütlenmişse, Parti’de askeri disipline pek benzeyen demir disiplin yürürlükteyse ve Parti’nin merkezi, büyük bir otoriteye sahipse, geniş yetkileri varsa ve Parti üyelerinin genel güvenini kazanmışsa görevini başarabilir.” (Bkz. Lenin, Seçme Eserler, C. 10, s. 197. [s. 226. İnter Yayınları.])

Diktatörlüğün kuruluşundan önceki mücadele koşullarında Parti disiplini hakkında bunlar söylenebilir. Diktatörlüğün kurulmasından sonra aynı şeyi, ama daha da büyük ölçüde söylemek gerekir.

“Proletarya partisinin demir disiplinini”, der Lenin, “(özellikle onun diktatörlüğü sırasında) azıcık da olsa zayıflatan kimse, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım eder.” (Bkz. Lenin, Seçme Eserler, C. 10, s. 79. [s. 100. İnter Yayınları.])

Bundan çıkan sonuç şudur ki hiziplerin varlığı parti birliği ile, demir disiplini ile bağdaşmaz. Kanıtlamaya gerek yoktur ki, hiziplerin varlığı, birçok merkezin ortaya çıkmasına yol açar; birçok merkezin var olması ise Parti’de ortak bir merkezin yokluğu, irade birliğinin parçalanması, disiplinin gevşemesi ve dağılması, diktatörlüğün zayıflayıp dağılması demektir. Elbette ki, proletarya diktatörlüğüne karşı mücadele eden ve proleterleri iktidara götürmek istemeyen II. Enternasyonal partileri, hizip özgürlüğü gibi bir liberalizmi hoş görebilirler; çünkü bu partilerin demir disipline ihtiyaçları yoktur. Ama çalışmalarını proletarya diktatörlüğünün kuruluşu ve sağlamlaştırılması görevi üzerinde örgütlendiren Komünist Enternasyonal partileri, ne “liberalizmi” ne de hizip özgürlüğünü hoş göremezler. Parti, her türlü hizipçiliği ve Parti içinde her türlü iktidar bölünmesini dışlayan bir irade birliğidir.

Bundan dolayı Lenin, “proletarya diktatörlüğünün başarılarının temel şartı olarak Parti birliğinin ve proletaryanın öncü müfrezesinin irade birliğinin gerçekleşmesi bakımından hizipçiliğin tehlikeleri”ne işaret eder. Bu düşünce, Partimizin X. Kongresi’nde kabul edilen “Parti Birliği Üzerine” başlıklı özel kararında ifade edilmiştir.

Bundan dolayı Lenin, “Parti’den kesin ve hemen ihraç edilme” cezası ile “her türlü hizipçiliğin tam olarak

bastırılmasını” ve “şu ya da bu platform üzerinde kurulmuş bütün grupların hemen dağıtılmasını” talep eder (bkz. “Parti Birliği Üzerine” karar).

6-Parti, kendini oportünist unsurlardan arındırarak güçlenir: Parti’deki oportünist unsurlar, hizipçiliğin kaynağıdır. Proletarya, dışa kapalı bir sınıf değildir. Köylü, küçük-burjuva kökenli unsurların, kapitalizmin gelişmesi sonucunda proleterleşmiş aydınların durmadan bu sınıfa doğru aktıkları görülür. Aynı zamanda, burjuvazinin sömürgelerden elde ettiği ekstra kârlarla beslediği proletaryanın üst tabakaları, özellikle sendika yöneticileri ve parlamenterler, bir yozlaşma süreci geçirir. “Yaşam tarzlarıyla”, der Lenin, “kazançlarıyla, dünya görüşleriyle, tam küçük-burjuva niteliği taşıyan bu burjuvalaşmış işçi tabakası ya da ‘işçi aristokrasisi’, II. Enternasyonal’in esas desteğidir; günümüzde de burjuvazinin esas sosyal desteğidir (askerî değil). Çünkü bunlar, işçi hareketi içinde burjuvazinin gerçek ajanları, kapitalist sınıfın işçi uşakları, reformizmin ve şovenizmin gerçek yayıcılarıdır.” (Bkz. Lenin, Emperyalizm Kapitalizmin En Yüksek Aşaması, s. 10. [s. 16. İnter Yayınları.])

Bütün bu küçük-burjuva gruplar şu ya da bu şekilde Parti’ye sızarlar; Parti’ye kararsızlık ve oportünizm ruhunu, moral bozukluğu ve güvensizlik ruhunu getirirler. Hizipçiliğin ve çözülmenin kaynağını, örgüt dağıtıcılığının ve Parti’nin içten parçalanmasının kaynağını esas olarak onlar oluşturur. Ardında böyle “müttefikler” varken emperyalizme karşı savaşmak, kendini hem cepheden, hem de cephe gerisinden iki ateş arasında bırakmak demektir. Bu yüzden, böyle unsurlara karşı amansız mücadele ve bunların Parti’den kovulması, emperyalizme karşı mücadelenin başarısı için ön şarttır.

Parti içinde ideolojik mücadele ile oportünist unsurların “aşılabilirliği” teorisi, bir ve aynı Parti içinde bu unsurların “üstesinden gelinebileceği” teorisi, Parti’yi felce ve kronik hastalığa mahkûm etmenin belirtisi olan çürük ve tehlikeli bir teoridir; bu teori, Parti’nin oportünizme peşkeş çekilmesi tehlikesini doğurur; proletaryayı devrimci partisinden, emperyalizme karşı mücadelesinde en önemli silahından yoksun bırakmakla tehdit eder. Eğer saflarında Martov ve Dan’lar, Potressov ve Akselrod’lar bulunsaydı, Partimiz doğru yolu tutamaz, iktidarı ele geçirip proletarya diktatörlüğünü örgütleyemez, iç savaşta zaferle çıkamazdı. Eğer Partimiz iç birliğini ve saflarının eşsiz birliğini sağlayabilirdiye, bu her şeyden önce oportünizm pisliğinden kendini zamanında arındırması, saflarından tasfiyecileri ve Menşevikleri kovmayı bilmesinden ötürüdür. Proletarya partilerinin gelişme ve güçlenme yolu, saflarını oportünistlerden ve sosyal-şovenlerden, sosyal-yurtseverlerden ve sosyal-pasifistlerden arındırmaktan geçer. Parti, saflarını oportünist güçlerden arındırarak güçlenir.

“Saflarında reformistler, Menşevikler bulundukça”, der Lenin, “proletarya devrimini muzaffer kılmak, bu devrimi korumak imkânsızdır. Bu ilkesel olarak açıktır. Bu hem Rusya’da hem de Macaristan’da deneyimle açıkça doğrulanmıştır. Rusya’da birçok kez öyle güç durumlar ortaya çıktı ki, eğer Menşevikler, reformistler, küçük-burjuva demokratlar Partimizde kalsaydı, Sovyet rejimi muhakkak devrilirdi. Herkesin kabul ettiği gibi, İtalya’da, devlet iktidarını ele geçirmek için proletarya ile burjuvazi arasında tayin edici mücadeleler yakındır. Böyle bir anda Parti’den ihraçları mutlak zorunlu olan yalnız Menşevikleri, reformistleri, Turati’cileri kovmak yetmez; yalpalamaya eğilimli olan ve reformistlerle ‘birliği’ bozmama yönünde yalpalayan kusursuz komünistleri de tüm sorumlu mevkilerden uzaklaştırmak yararlı olabilir. Devrimin arifesinde, devrimin zaferi için en çetin savaşlar sırasında, Parti içinde en ufak yalpalama her şeyi mahvedebilir, devrimi başarısızlığa sürükleyebilir; proletarya iktidarı henüz sağlamlaşmadığından ve ona karşı saldırı hâlâ çok güçlü olduğundan, iktidarı proletaryanın elinden koparıp alabilir. Eğer böyle bir anda yalpalayan önderler çekilirlerse, bu Parti’yi, işçi hareketini ve devrimi zayıflatmaz, tersine güçlendirir.” (Bkz. Lenin, Seçme Eserler, C. 10, s. 252-254. [s. 283-286. İnter Yayınları.])

Dipnotlar

¹ Burada, II. Parti Kongresi’nin kararlarına boyun eğmeyen ve Lenin’i “bürokratizm” ile suçlayan Akselrod, Martov, Potressov v.d.’nin “ahbap çevresi” kastedilmektedir.

PARTİ

Georgi Dimitrov – Düşünceler-Aforizmalar

Parti, işçi sınıfının öncüsüdür, aynı zamanda, işçilerin hem politik, hem de ekonomik mücadelelerinin en yüksek yönetici gücüdür. «Balkan ve Tuna Ülkeleri Birinci Sendika Konferansı»

Parti'nin, yönetici rolü, işçi sınıfının mücadelelerinde elde edilmelidir. Bu amaca ulaşmak için, Marksistlerin yönetici bir güç olduklarını bildirilerle ilân etmek değil, onlar arasında her gün çalışarak ve doğru bir politika izleyerek, işçi yığınlarının güvenini kazanmak ve bu güvene lââyık olmak gereklidir «Faşizmin Hücuma Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

Parti, her şeyin üstünde! Her şeyden önce parti! Parti'nin Bolşevik birliğini göz bebeğimiz gibi koruyalım! Bolşevizm'in birinci ve en üst yasası işte budur! «Kapitalist Ülkelerin Zamanımızdaki Yöneticileri Geçici Kişilerdir»

Marksist-Leninist partilerin birliği, devrimci birleşikliği ve mücadeleye hazır durumda oluşları, en değerli kapitaldir. Ve bu kapital yalnız bize değil, tüm işçi sınıfına aittir. «Faşizmin Hücuma Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

İşçi sınıfının birliği uğrunda savaşmak suretiyle biz, partilerimizin içsel birliği için yürütülen mücadelede daha büyük bir enerji ve daha ödünsüz davranış gücü kazanmış oluruz. «Kapitalist Ülkelerin Zamanımızdaki Yöneticileri Geçici Kişilerdir»

Biz devrimciler biliyoruz ki, dünya işçi hareketi içinde, işçi sınıfının eylem birliğine yandaş olan güçler büyüyüp güçlenmekte, gittikçe artan işçi çevreleri birliğin gerçekleştirilmesi için gür sesleriyle sitemlerde bulunmaktadır. «Sosyalizm Ülkesi ve Dünya Proletaryasının Mücadelesi»

Marksist-Leninist partiler, geniş emekçi yığınların,

faşizme ve kapitalin saldırılarına karşı birlik halinde mücadeleye, yalnız, kendi saflarını her bakımdan güçlendirerek, girişimlerini geliştirerek, Marksist-Leninist politika ve somut koşulları, sınıf güçlerinin durumunu dikkate alan doğru ve esnek taktik uygulayarak seferber edebilirler. «Faşizmin Hücuma Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

“Marksist-Leninist partilerin güçlü ve etkili oluşlarının bir nedeni de şudur: Onlar, ulusun sağlam güçlerini, tüm halkın çıkarları; adına kudretli bir halk cephesinde birleştirme yeterliğine sahiptirler. «Vatan Cephesi, Gelişmesi ve Şimdiki Ödevleri»

Parlamento çalışmaları, Parti'nin çalışma ve mücadelelerinin sadece bir kesimidir. (...) Parti, yalnız, proletaryanın genel örgütlü gücüne yaslandığı zaman parlamentodaki mücadelesi bir önem kazanabilir. «Bulgaristan İşçi Sosyal Demokrat Partisi Kongresinde Sosyal Demokratlar (Dar Sosyalistler) Parlamento Grubunun Çalışmaları Üstüne Okuduğu Rapor»

Sosyalizm davasının çıkarları sapmalara karşı soyut değil, Somut mücadeleyi, beliren zararlı eğilimlere karşı tam zamanında ve azimli karşı eylemi ve yanlışlıkların tam zamanında düzeltilmesini gerektirmektedir. «Kapitalist Ülkelerin Zamanındaki Yöneticileri Geçici Kişilerdir»

... Sekterler, doktrinci dar görüşlerinden, halk yığınlarının gerçek yaşamlarından kopmuş durumda bulunmalarından ve işçi hareketinin en karmaşık sorunlarını basmakalıp şemalara dayalı basitleştirilmiş yöntemlerle çözmelerinden memnundurlar, Bunlar, her şeyi bildikleri savındadırlar ve yığınlardan, işçi hareketinin derslerinden öğrenmeyi gereksiz saymaktadırlar. Kısacası sekterler için deniz, diz boyudur. «Faşizmin Hücuma Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

Biz, saflarımızdaki yanlışlıkları, zayıflık ve yetersizlikleri göstermekten, ortaya koymaktan korkmuyoruz. Çünkü biz, devrimci partiyiz. Devrimci parti ise, bilindiği üzere, kendisinin devrimci bir parti olarak gelişmesini engelleyen her şeyi yadsıma ve ancak bu koşullar içinde gelişir, büyür ve ödevlerini yerine getirir. «Kapitalist Ülkelerin Zamanımızdaki Yöneticileri Geçici Kişilerdir»

... Parti, çelik gibi, yani bilinçli ve seve seve uyulan bir disipline sahip olmalıdır. Çelik disiplin, parti olarak düşünce birliğimize, hepimize ait ödevlerimiz ve amaçlarımıza, bizi zaferlere götüren Marksist bilimimize dayanır ve dayanmalıdır. «Bulgaristan İşçi Komünist Partisi'nin Tarihsel işlevi»

Üçüncü Enternasyonal, Komünist Enternasyonal, devrimci eylem için proletaryanın bir enternasyonal örgütü olarak, dünya proletarya devriminin bir yönetici organı olarak (...) iç savaşın ateşleri arasında doğdu. «Büyük Bir ileri Adım»

Komünist Enternasyonalin Yedinci Kongresi, işçi sınıfı ve emekçiler için, barış ve halkların özgürlüğü için en büyük tehlike olan faşizme karşı mücadeleyi yakın geleceğin ana ödevi olarak öne koymak suretiyle, proletarya partilerinin doğrultusunda bir dönüşüm meydana getirmiştir. «Bulgaristan İşçi (komünist) Partisi Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor»

Başka ülkelerde Marksist-Leninist partilerinin, proleter devrimci partilerinin kurulması, gelişmesi, oluşması (biçimlenmesi) ve güçlenmesi ve aynı zamanda proletaryanın bunlarda devrimci birleşmesi, çetin iç mücadelelerle, sosyalist partilerin parçalanmaları ile gerçekleşmektedir. Yalnız bizim ülkemizde bunun tam tersi bir süreçle karşı karşıya bulunuyoruz: işçi güçleri partimizin bayrağı altında birleşmişlerdir ve partimiz, savaştan (Birinci Dünya Savaşı'ndan) sonra başlayan devrim döneminde hiç bir iç sarsıntıya uğramamıştır. Çünkü kuruluşundan günümüze kadar, katkısız bir proleter ve devrim partisi olarak kalmıştır. Aynı kaynak.

Bir işçi partisi olan Partimiz, (...) birçok, politik partiden kökten farklıdır. (...) O, mücadelede doğmuştur, mücadelede gelişmiştir ve mücadele içinde durmadan büyümektedir. Kuruluşundan beri, yarım yüzyıldır, legal ve illegal olarak varlığını sürdürmektedir. Ve bütün politik partiler, gereksiz hale gelinceye kadar yaşayacaktır, mutlaka yaşayacaktır! «Bulgaristan İşçi (Komünist) Partisi'nin Tarihsel işlevi»

Kanımcı, Bulgar devrim hareketinin Dar Sosyalistlik geçmişi, dar Sosyalist olarak çalışma süresi bir eksi değil, tam tersi, bir artıdır. «Partideki Dönüşüm Üstüne»

Partimiz, o zamanki genç işçi sınıfımızın, kendisi için bir sınıf olarak, kendi ideolojisi ve kendi örgütü ile bağımsız bir toplumsal güç olarak ayrı bir parti halinde oluşabilmek için, özüne yabancı küçük burjuva ve burjuva etkilerine karşı aralıksız bir mücadele yürüttü ve bu

mücadelelerde büyüdü. «Bİ (k) P, Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor»

Dar sosyalistlerin, her türlü reformizme ve reformistlere karşı ödünsüz tutum ve davranışları, işçi hareketi içinde burjuva ajanlarıyla yan yana yaşamaya tahammül etmeyişi, işçi sınıfının yaşamsal çıkarları ve haklarını savunmak için yürüttükleri kahramanca mücadele, bütün bunlar, Dar Sosyalistliği, dünya işçi hareketi içinde ve ikinci Enternasyonalde kendine özgü bir devrimci-Marksist akım haline getirmiş, bütün sol sosyal demokrat akımlar içinde en fazla onu Bolşevizm'e yakınlaştırmıştı. Aynı kaynak.

Partinin, Dar Sosyalistlik dönemindeki başlıca olumlu Özellikleri şunlardı: Marksizm'e, proleter sosyalizmine ve enternasyonalizme derinden bağlılığı, burjuvaziye ve burjuvazinin reformist maşalarına karşı ödünsüz tutum ve davranışı, işçi sınıfının güçlerine ve geleceğine sarsılmaz inancı, bilinçli çelik disiplini. Aynı kaynak, s. 226

Dar Sosyalistler, kişisel yaşamlarını, kişisel çıkarlarını, parti üyesinin kişisel iradesini, proleter partisinin çıkarları ve iradesine tâbi kılmışlardı. Bu, onlar için temel yasaydı. Aynı kaynak.

Biz Bulgar dar sosyalistleri, şunu memnurlukla saptamış bulunuyoruz: Lenin'le tam bir görüş birliği içindeyiz ve Komünist Enternasyonalin ilkeleri ve taktiği bizim de ilkelerimiz ve taktiğimizdir. «'Lenin'in Avrupa ve Amerika işçilerine Mektubu' Adlı Broşüre Önsöz», BE., c. 5, s. 229.

Partimiz, Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'ni, bir bütün olarak, büyük bir coşku ve hayranlıkla karşıladı. Onun sloganlarını benimsedi. Memleketimiz emekçilerini, genç Sovyet Sosyalist Cumhuriyeti'ni savunmak için seferber etti. «Bİ(K)P Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor», 1948, BE., c. 14, e. 235.

Partimiz, 1919 yılındaki kongresinde Komünist Partisi adını aldı. Birçok ülkelerin partilerinden farklı olarak, Komünist Enternasyonal'e bir bütün halinde (parçalanmadan) girdi. Bolşevik Partisinin ve Lenin'in yönetiminde Komünist Enternasyonal'in kuruluşuna katıldı. Aynı kaynak.

Bulgar proletaryası ve onun yasa dışına itilen partisi, Bolşevizm öğretisini, kendi çalışmalarının, kendi, mücadelesinin sarsılmaz temeli haline getirdiler ve böylece, Eylül Ayaklanması yenilgisini, Bulgaristan'da devrimci proleter hareketinin başarılı gelişme koşuluna dönüştürdüler. «Avusturya işçilerine Mektup», BE., c. 9, s. 410.

Dimitir Blagoev'in en yakın çalışma arkadaşları olan bizler, onun ölümünden sonra (1924), ne yazık ki, partinin ve Bulgar proletaryasının devrimci geçmişini, bir bütün olarak, Marksist-Leninist açıdan tam zamanında ve gerektiği gibi değerlendiremedik. Oysa, bu değerlendirmeyi becerebilseydik, Dar Sosyalistlik döneminin Bolşevikçi

olmayan kalıntıları daha büyük bir hızla ve kesinlikle ortadan kaldırmak için, devrim hareketinin olumlu ve büyük kapitalinden alabildiğine yararlanabilirdik. «Bİ(K)P, Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor», BE., c. 14, s. 25L

Parti, gelişmesi sırasında, güçlüklerle dolu, dikenli ve zikzaklı bir yolda, işçi sınıfına ve emekçi halka sarsılmaz bir sadakat duygusu ile dopdolu olarak, kahramanca yürüdü. Uzun zaman illegallik koşulları içinde mücadele yürütmek zorunda kalan, ağır yenilgilere uğrayan ve çok sayıda değerli kurbanlar veren partimiz, varlığını ve mücadelesini aralıksız olarak sürdürdü. Aynı kaynak, 222-223.

Komintern Yedinci Kongresinin kararları, partide dönüşümün gerçekleştirilmesinde ve onun Bolşevikleşmesinde sonuç belirleyici etkiler yaptı. Aynı kaynak, s. 258.

Antifaşist tek cephe kurmak için Komünist Partisi'nin yürüttüğü mücadele, onu, halk yığınları ile sıkı sıkıya birleştirdi, aralarındaki bağı pekiştirdi ve partiyi, demokrasi ve sosyalizm mücadelesinde şehir ve köy emekçilerinin gerçek önderi durumuna yükseltmek için gerekli koşulları yarattı. «Bİ(K) P, Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor», BE., c. 14, c. 242.

Çar ve faşist diktatörlüğünün ve Alman işgalinin en ağır döneminde parti, faşizme ve yabancı işgalcilere karşı mücadelenin öncülüğünü cesaretle üzerine aldı, partizan hareketini örgütleyip yönetti, Vatan Cephesini kurdu ve özverili, doğru yönetimi sayesinde memleketi, 9 Eylül zaferine ulaştırmaya, geniş halk yığınlarının sevgi ve güvenini kazanmayı başardı. Aynı kaynak, 223.

Direniş hareketi dönemi, partimiz ve halkımızın tarihine altın harflerle yazılacaktır. Partimiz ve halkımız, partinin örgütlemeyi ve Alman işgalcilerle Bulgar faşistlerine karşı silâhlı mücadeleye" seferber etmeyi başardığı on binlerce erkek ve kadın partizanın ve yardımcılarının kahramanlıkları ile haklı olarak övünebilir. Aynı kaynak, s. 267'-268.

... Partimizin gevezelere (...) değil, ciddî, namuslu uyanık ve sadık mücadelecilere, her yerde ve her alanda, zamanlarını ve güçlerini fedaya hazır mücadelecilere, (geçmişteki partizan kavgasında, faşizme ve Alman işgalcilerine karşı yürütülen savaşta olduğu gibi) gerektiği zaman hayatım da fedaya hazır erlere ihtiyaç vardır. «Barış ve Demokrasi için, Halkımızın Yenilmez Hareketi Olan Vatan Cephesi İçin Güçlü Tüm Halk Gösterisi», BE., c. 10, s. 127-128.

...tarihsel görevini yerine getiren bir parti olmak istiyorsak, kariyeristlere, koltuk peşinde koşanlara, iktidardan kişisel amaçları için yararlananlara saflarımızda yer vermemeliyiz. Partimizde hiç bir ahlâksızlığa, önü gözden düşürecek hiç bir davranışa tahammül edilmemelidir. Bu alanda, ödünsüz bir ciddiyet (...) gereklidir. Bundan, parti olarak bir kaybımız değil, sadece kazancımız olacaktır. «Bİ (k)P'nin Tarihsel işlevi», BE., c. 12, s. 54.

Partimizin yürüdüğü yolun dümdüz, Halk Meclisi

yada Bakanlar Kurulu binaları önündeki cadde gibi dümdüz olduğunu (...)hiç bir zaman hayalimizden geçirmiş değiliz. Biliyoruz ki, bu yol, güçlüklerle dolu, dikenli bir yoldur. Fakat o, işçi sınıfımız için, halkımız için, yurdumuz için tek kurtuluş yoludur. «Parti Beşinci Kongresindeki Kapanış Nutku», BE., c. 14, s. 348.

Bürokratik yozlaştırmalara ve bürokratik ilgisizliklere karşı mücadele partimizin gündeminden düşmemelidir. Bu bürokratizmin her türlü somut belirtisini en amansızca açığa vurmaliyiz. «Bİ (k) P Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor», BE., c. 14, s. 338339.

Okumak, öğrenmek, aydınlanmak ve gelişmesinde ileri gitmek istemeyen parti üyesi, partimizin gerçek üyesi değildir ve olamaz! «Bİ (k) P Beşinci Kongresinde Okuduğu Rapor», BE., c. 14, s. 336.

Yalnız devrimci coşkuya sahip olman yeterli değildir, aynı zamanda, devrimci teori silâhını da kullanmayı bilmelisin. Sadece teoriyi bilmen yeterli değildir, Bolşevik karakterine ve Bolşevik amansızlığına da sahip olmalısın. Sadece ne yapılması gerektiğini bilmen yeterli değildir, bunu yapabilme yiğitliğine de sahip olmalısın, işçi sınıfının çıkarlarına gerçekten hizmet eden her şeyi yapmaya ne pahasına olursa olsun hazır durumda bulunmalısın. Kişisel yaşamını işçi sınıfının çıkarlarına tamamiyle tâbi kılabilmelisin. «Gerçek Devrimci Nasıl Olmalıdır», BE., 9, s. 484.

Kendi deneyimizle yığınların deneyinden ders almasını bilmezsek, gerçek devrimci olamayız. «Faşizmin Hücuma Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin ödevleri», BE., c. 10, s. 128.

Politika ve taktiğimizi değişen duruma ve dünya işçi hareketinde meydana gelmekte olan değişikliklere uygun tarzda yeni baştan kuramazsak, (...) biz, devrimci Marksist-Leninist olamayız. Aynı kaynak.

Daha az konuşup daha fazla çalışırsak, daha iyi sonuçlar elde ederiz. Kendimize ne derecede eleştirel davranırsak, zayıflık ve kusurlarımızı o denli zamanında ortadan kaldırırız. Etrafımızda olup bitenlere ne kadar eleştirel davranırsak, o denli daha iyi gelişir, partimizin eylemcileri olarak görevlerimizi o derecede daha iyi yerine getirmiş oluruz. «Güçlü Tüm Halk Barış Gösterisi», BE., ç. 12, s. 127.

...kendi ülkemizdeki ezilen halk yığınlarının kurtuluşu için savaşan bizler, aynı zamanda, büyük ve birleşik dünya proleterleri ailesinin üyeleri, birleşik büyük dünya sosyalist hareketinin savaşçılarıyız. Birbirinden öğrenen, birbirine yardım eden, birlikte mücadele yürüten ve birlikte zafere ulaşacak olan kardeşlerimiz. «Genç Alman Komünistine Mektup», 28.VI.1934, BE., 11, s. 294.

Devrimciler, ileri doğru hızla koşmamalıdır. Somut duruma uygun ve yığınların anlayabileceği sloganları ortaya atmalı, daima yığın hareketinin başında yürümeli ve hareketin, olgunlaşan yeni ödevleri çözmesine yardım

etmelidirler. «Savaş ve Kapitalist Ülkelerdeki İşçi Sınıfı», BE., c. 11, s. 4647.

Yazı yazar ve konuşurken daima sıradan işçiyi düşünmelisin. Öyle yazmalısın, öyle konuşmalısın ki, bu işçi seni anlamalı, senin çağrına inanmalı ve senin yolundan yürümeye hazır duruma gelmelidir. İşçi Sınıfının Faşizme Karşı Birliği», BE., c. 10, s. 159.

Marksizm-Leninizm ilkelerinden ve proletarya enternasyonalizminden her türlü sapmalara ve bizim özgürlük ve bağımsızlığımız, memleketimizdeki Sosyalist toplum kuruculuğu için ölüm demek olan her milliyetçi sapmaya ve Büyük Bulgaristan şovenizmine karşı son derecede uyanık bulunun ve azimle savaşın. «Yüksek Parti Okulu Öğrencilerine Mektup», BE., c. 14, s. 382.

Artık partimiz devletin başındadır; üyeleri, sorumlu yerlerde, kilit noktalarında bulunuyorlar, Partinin saygınlığı görülmemiş ölçüde artmıştır, memleketimiz emekçileri, partimizin yolundan yürümeye ve onun genel doğrultusunu izlemeye hazır olduklarını belirtiyorlar. (...) İşte bu koşullar içinde örgütlerimizin ve yöneticilerinin rolü sonuç belirleyici bir önem taşımaktadır. «Beşinci Kongreyi Kapayış Nutku», BE., 14, s. 342 343.

Hiç bir zaman unutulmamalı ki, partinin yöneticileri değişebilir, fakat parti kalır ve varlığını sürdürür. Parti yöneticilere değil, yöneticiler partiye bağımlıdır. Ve onlar, sarsılmaz Marksist-Leninist öğretiye sadık kaldıkları ve Partinin sağlam kolektif iradesini yerine getirdikleri ölçüde gerçek parti yöneticileridirler. Aynı kaynak, s. 177.

ALMANYA'DA “SOL” KOMÜNİZM LİDERLER, PARTİ, SINIF, YIĞINLAR

V. İ. Lenin – “Sol Radikalizm” Komünizmin Çocukluk Hastalığı

Burada sözünü edeceğimiz Alman komünistleri, kendilerine “sol” komünistler adını takmıyorlar; eğer yanılmıyorsam, kendilerini “ilke muhalefeti” diye adlandırıyorlar. Ama bunların da, “çocukluk hastalığı, solculuk” denen o illete tutulduklarını aşağıdaki açıklamada göreceğiz.

“Frankfurt-Main Mahalli Grubu” tarafından yayınlanan ve bu muhalefetin görüşünü yansıtan Almanya Komünist Partisi’nde Bölünme (Spartakus Ligi) adlı broşür, bu muhalefetin düşüncelerinin özünü açık seçik ve tam olarak özetlemektedir. Bu broşürden birkaç pasajı okuyucu için buraya aktaralım:

“Komünist Partisi en kararlı sınıf mücadelesi partisi... ”

“... Siyasi bakımdan bu geçiş dönemi” (kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi) “proletarya diktatörlüğü dönemidir. ...”

“... Sorunu şöyle koymak gerek: diktatörlüğü kim yürütecektir: Komünist Partisi mi, yoksa proleter sınıf mı? ... İlke olarak Komünist Partisinin diktatörlüğünden yana mı olmak gerekir, yoksa proleter sınıfın diktatörlüğünden yana mı? ...”

Daha aşağıda Alman Komünist Partisi Merkez Komitesi, Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi ile koalisyon aradığı için ve parlamentarizm dâhil, “bütün siyasi mücadele araçlarının ilke olarak kabulü sorununu” sadece bağımsızlarla koalisyon kurma eğilimlerini gizlemek maksadıyla ileri sürdüğü için, broşürün yazarı tarafından suçlanıyor. Ve broşür şöyle devam ediyor:

“Muhalefet başka bir yol seçmiştir. Muhalefet, Komünist Partisi egemenliğinin ve parti diktatörlüğünün sadece bir taktik sorun olduğu görüşündedir. Her halükarda Komünist Partisinin egemenliği, her türlü parti egemenliğinin son şeklidir. İlke olarak proleter sınıfın diktatörlüğüne yönelmek gerekir. Ve parti tarafından, partinin örgütü tarafından alınan bütün tedbirler, partinin mücadele biçimleri, stratejisi ve taktiği, bu hedefe yönel-

melidir. Ayrıca, öteki partilerle her türlü uzlaşma, tarihi ve siyasi bakımdan artık zamanını doldurmuş olan parlamenter mücadele biçimlerine her türlü dönüş, her çeşit pusu kurma ve bekleme politikası kesin olarak reddedilmelidir. ... Proletaryanın devrimci mücadelesinin özgür yöntemlerine özellikle ağırlık verilmelidir. Ve Komünist Partisinin yönetimi altında devrimci mücadeleye girmesi gereken en geniş proleter çevre ve katlarını sürükleyebilmek için, yeni örgütlenme biçimlerini, en geniş temel üzerinde ve en büyük kadrolarla yaratmak gerekir. Bütün devrimci unsurların toplanma noktası, temelinde fabrika örgütleri bulunan İşçi Birliğidir. “Sendikalardan çıkınız!” sloganına uyan bütün işçiler, orada birleşmelidirler. Militan proletarya savaş için sıkışmış saflarını, orada teşkil edecektir. Bu birliğe girebilmek için, sınıf mücadelesini, Sovyet sistemini ve diktatörlüğünü kabul etmek yeter. Ve bundan sonra savaş halindeki yığınların siyasi eğitimi ve mücadelenin siyasi yönünün tayini, İşçi Birliğinin dışında kalan Komünist Partisinin görevi olacaktır. ...

“... Böylece şimdi artık iki Komünist Partisi vardır:

Birisi, devrimci mücadeleyi yukardan örgütlen-dirmeyi ve yönetmeyi düşünen, liderlerine bir koalisyon hükümetine girme olanağını sağlayacak olan durumları yaratmak için parlamenter uzlaşmaları kabul eden lider partisidir.

“Öteki, devrimci mücadelenin hamlesinin aşağıdan geleceğine inanan, ve bu mücadelede ancak açıkça bu hedefe götürecek olan yöntemi tanıyan ve uygulayan; her türlü parlamenter ve oportünist yöntemleri reddeden yığınların partisidir; bu partinin kullandığı biricik yöntem, hemen ardından proletaryanın sınıf diktatörlüğünü kurmak ve sosyalizmi gerçekleştirmek için burjuvazinin kesin olarak devrilmesi yöntemidir...”

“... Orada, liderlerin diktatörlüğü vardır; burada ise yığınların diktatörlüğü! İşte bizim sloganımız budur.”

Alman Komünist Partisinde muhalefetin görüşlerini ifade eden ana tezler, işte bunlardır.

Bolşevizm'in gelişmesine bilinçli olarak katılmış olan ya da bu gelişmeyi 1903'ten beri izlemiş olan her Bolşevik, yukarıdaki satırları okuyunca şöyle diyecektir: "İşte eski nakaratın tekrarı! "Sol" çocukluğun ta kendisi!" Ama biz, bu muhakeme tarzlarını yakından inceleyelim.

Sadece sorunu "Parti diktatörlüğü mü, yoksa sınıf diktatörlüğü mü? Liderlerin (parti) diktatörlüğü mü, yoksa yığınların (parti) diktatörlüğü mü?" biçiminde koymak bile, inanılmaz ve umutsuzluğa yol açan bir fikir kargaşalığına delalet eder. Bu adamlar tamamen orijinal bir şey keşfetmeye kalkıyorlar ve düşüncelerini inceltmek isterken gülünç oluyorlar. Yığınların sınıflara bölündüğünü herkes bilir; yığınlarla sınıfları aynı şey olarak kabul etmenin, üretimin toplumsal düzeninde herkesin işgal ettiği yeri ayırt etmeksizin büyük çoğunlukla bu düzen içinde özel bir yeri olan ayrı ayrı kategorileri aynı şey saymak olduğunu; ve sınıfların, genellikle, hiç değilse çoğunlukla, uygar modern ülkelerde siyasi partiler tarafından yönetildiğini, ve siyasi partilerin de, genel kural olarak en çok otorite ve etki sağlamış olan, en tecrübeli bulunan ve sorumlu görevlere seçim yoluyla gelen ve lider diye adlandırılan kişilerden meydana gelmiş, oldukça istikrarlı gruplar tarafından yönetildiğini herkes bilir. Bütün bunlar, işin alfabesidir. Bunların hepsi basit ve açık. Bunların yerine anlaşılmaz bir dil koymaya kalkmak niye? Bir yandan, besbelli ki, bu adamlar partinin legaliteden illegaliteye hızla geçtiği bir dönemin, liderlerle partilerin ve sınıfların her zamanki normal ve basit ilişkilerini karışık duruma getiren bir dönemin güçlükleri içine batmış kalmışlardır. Almanya'da, Avrupa'nın öteki ülkelerinde olduğu gibi, legaliteye, "liderlerin" düzenli parti kongreleri tarafından özgür ve düzenli olarak seçilmesine, parlamento seçimiyle, mitinglerle, basınla, sendikaların ve öteki örgütlerin vb. tutumunu gösteren davranışlarıyla, partilerin sınıf bileşimlerinin rahatça denenmesine gereğinden fazla alışılmıştır. İhtilalin hızla ilerlemesi ve iç savaşın gelişmesi sonucu, bu alışılan durumdan, legaliteyle illegaliteyi bileştirmeye, "yönetici grupların" atanması, teşkili ya da muhafazası gibi "pek rahat olmayan", "pek demokratik olmayan" usullere geçilince şaşırانlar ve olmayacak şeyleri tahayyül etmeye kalkışanlar oldu. Ama özellikle istikrarlı ve imtiyazlı legalite geleneklerine ve koşullarına sahip bulunan küçük bir ülkede doğmuş olma umutsuzluğuna uğramış olan, legaliteyle illegalitenin birbirini izlediğini hiç görmemiş olan Hollandalı "tribünistler" in²de kafaları karışmıştır ve ne yaptıklarını bilmeyerek bu saçma uydurmaları benimsemişlerdir.

Öte yandan, zamanımızda "moda olan" "yığın" ve "liderler" ile ilgili olarak düşüncesiz ve mantıksız konuşmalara da tanık olunmaktadır. "Liderlerin" eleştirildikleri sık sık görülür. Kafaları liderlere karşı türlü türlü hücumlarla doludur; insanlar "liderlerle yığınları" çatışma halinde düşünmeye alıştırtırlar. Kendileri, liderlere saldırmaya,

onları yığınlarla çelişki halinde göstermeye alıştırtırlar; ama sorunun nedenini düşünmemişler, bu konuyu bütün açıklığıyla görememişlerdir.

"Liderler" ile "yığınlar" arasındaki düşmanlık duygusu, özellikle emperyalist savaşın sonunda ve savaşı izleyen süre içinde bütün ülkelerde daha da derinleşmiş ve daha da belirli bir hal almıştır. Bu olayın başlıca nedeni, 1852'den 1892'ye kadar İngiltere örneği gösterilerek, Marx ve Engels tarafından birçok defa açıklanmıştır. İngiltere'nin özel durumu, yarı küçük-burjuva, oportünist olan "yığınlardan" gelme bir "işçi aristokrasisi"nin doğmasına olanak sağlıyordu. Bu işçi aristokrasisinin liderleri, kendilerini doğrudan doğruya ya da dolaylı yoldan besleyen burjuvanın saflarına durmadan geçiyorlardı. Bu aşağılık adamları ihanetle suçladığı için Marx, onların onur verici nefretini kazanmıştı. (20. yüzyılın) modern emperyalizmi, ilerlemiş birkaç ülke için aşırı ölçüde imtiyazlı bir durum yaratmıştır. Ve işte bu alanda, II. Enternasyonal içinde, her yerde, kendi loncasının incecik toplumsal tabakasının çıkarlarını savunan hain oportünist, sosyal-şoven lider tipleri ortaya çıktı: işçi aristokrasisi. Oportünist partiler "yığınlardan," ayrılmışlardır, yani en geniş emekçi katlarından, emekçilerin çoğunluğundan, en az ücret alan işçilerden kopmuşlardır. Eğer bu kötülüğe karşı savaşılmazsa, oportünist sosyal-hain liderler suçlanmaz, ne mal oldukları gösterilmez ve onlar saflardan kovulmazsa, devrimci proletaryanın zaferi olanaksızlaşır. Ve işte III. Enternasyonalin uyguladığı siyaset budur.

Ama bu bahaneyle, her yerde, yığınların diktatörlüğünü, liderlerin diktatörlüğü ile karşı karşıya koymak, gülünç bir saçmalaktır, avanaklıktır. İşin eğlendirici olan yanı, doğru fikirler taşıyan eski liderlerin yerine, ("Kahrolsun liderler!" sloganı perdesi altında) son derece ahmakça ve karmakarışık şeyler yumurtlayan yeni liderlerin getirilmesidir. Almanya'da Lauffenberg, Wolfheim, Horner,³ Karl Schröder, Friedrich Wendel ve Karl Erler bunlardandır. Bu sonuncusunun sorunu derinleştirme ve siyasi partilerde "burjuvazi"nin gereksizliğini genel olarak ilan etme yolundaki çabaları, saçmalık bakımından, öyle Herkül sütunlarıdır ki, insanın söyleyecek sözü kalmıyor. Küçük bir yanılığdan kocaman bir yanılığ meydana getirilebileceği gerçeği bu duruma pek uymaktadır. Yanılıgyı en büyük hacmine ulaştırabilmek için, onu haklı göstermek için, derinleştirmek yeter.

Partinin gereğini ve disiplinin gereğini yadsımak, muhalefetin vardığı nokta, işte budur. Ama bu, proletaryayı, burjuvazinin yararına olarak silahsızlandırmaya eşittir. Bu, küçük-burjuvazinin, dağınıklık gibi, istikrarsızlık gibi, direnme gücü eksikliği gibi, birlik olmada, ortak çabada yeteneksizlik gibi yanlışlarını benimsemekten başka bir şey değildir; o yanlışlıklar ki, azıcık kıskırtılırsa proletaryanın her türlü devrimci hareketini mahva götürür. Komünist Partisinin gereğini yadsımak, (Almanya'da)

kapitalizmin iflasının arifesinde sosyalizmin aşağı ya da orta aşamasına değil, en üst aşamasına atlamak demektir. Biz, Rusya’da (burjuvazinin iktidardan uzaklaştırılmasından iki yıl sonra), henüz kapitalizmden sosyalizme ya da komünizmin en aşağı aşamasına geçiş yolunda ilk adımlarımızı atmaktayız. Sınıflar vardır ve varlıklarını sürdürmektedirler ve proletarya iktidara geçtikten yıllarca sonra da, her yerde, varlıklarını sürdüreceklerdir. Bu süre, belki köylülerin bulunmadığı, ama buna karşılık küçük patronların sayısının yüksek olduğu İngiltere’de daha kısa olacaktır. Sınıfları ortadan kaldırmak, sadece büyük toprak sahiplerini ve kapitalistleri kovmak değildir –bizde bu, nispeten kolay oldu–, sınıfları ortadan kaldırmak demek, küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmaktır; oysa bunları kovamayız, bunları ezemeyiz, bunlarla iyi geçinmek zorundayız. Bunları değiştirebiliriz, yeniden eğitebiliriz (ve öyle yapmalıyız da). Ama çok uzun, çok yavaş ve çok dikkatli bir örgütlendirme çalışmasıyla bu yolda başarı sağlayabiliriz. Bu küçük üreticiler, proletaryayı her yandan bir küçük-burjuva havası içine hapsederler, proletaryayı etkilerler, onun bilinçlenmesine engel olurlar; bunlar, proletaryanın saflarında durmadan, karakter yoksunluğu gibi, dağınıklık gibi, bireycilik gibi, büyük heyecandan umutsuzluğa geçiş gibi küçük-burjuvaziye özgü niteliklerin yer edinmesini sağlarlar. Buna karşı direnebilmek için, proletaryanın örgütlenirici rolünü (ki bu onun başlıca rolüdür) başarıyla ve zafere kadar yerine getirmesini gerektiği gibi sağlayabilmek için, proletaryanın siyasi partisi, kendi saflarında sert bir merkezi yönetim ve disiplin hüküm sürdürmelidir. Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddete başvuran, barışçı, askeri, iktisadi, eğitici ve idari inatçı bir savaştır. Milyonlarca ve on milyonlarca insandaki alışkanlık gücü, en korkunç güçtür. Savaşta çelikleşmiş bir parti olmadan, söz konusu sınıf içinde namuslu olarak ne varsa onun güvenini elde etmiş bir parti olmadan, yığınların ruh haletini izlemesini bilen ve bunu etkileyebilen bir parti olmadan, bu savaşı başarıyla yürütmek olanaksızdır. Merkezileşmiş büyük burjuvaziye yenmek, milyonlarca ve milyonlarca küçük patronu “yenmekten” bin defa daha kolaydır; oysa bunlar her günkü alışılabilen, gözle görülmeyen, elle tutulmayan eritici eylemleriyle burjuvazi için gerekli aynı sonuçları, burjuvaziye yeniden iktidara getirecek olan sonuçları gerçekleştirmektedirler. Proletaryanın partisinin demir disiplinini (özellikle diktatörlüğü sırasında) azıcık da olsa zayıflatan kimse, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım etmektedir.

Liderler, parti, sınıf ve yığınlar ile ilgili sorunun yanında, “gerici” sendikalar sorununu da koymak gerekir. Ama ilkönce bir sonuca varabilmek için, partimizin tecrübesine dayanan bir çift söz edeceğim. Bizim partimizde de “liderlerin diktatörlüğü”ne karşı hücumlar bugün vardır ve her zaman olmuştur da: ilk hatırladıklarım, ta 1895 yıl-

ına kadar gider. O sırada partimiz, henüz resmen mevcut değildi, ama Petersburg’daki merkez grubu kurulmuştu ve bölge gruplaşmalarının yönetimini üzerine alması gerekiyordu. Nisan 1920’de, Partimiz IX. Kongresinde, “liderlerin diktatörlüğü”ne, “oligarşi”ye vb. karşı dikilen küçük bir muhalefet vardı. Demek ki, Almanlardaki bu “çocukluk hastalığı”, bu “sol komünizm” denen şey, yeni bir şey değildir ve o kadar korkulacak bir şey de değildir. Bu hastalık bir tehlike yaratmadan geçer ve geçtikten sonra da organizma daha da sağlam olur. Öte yandan legal çalışmadan illegale hızla geçiş, her şeyin “gizlenmesini” ve özellikle partinin genelkurmayının, liderlerin gizlenmesini gerektirdiğinden, bizde bazen çok kötü sonuçlar da verdiği olurdu. Bu sonuçların en kötüsü, 1912’de, provokatör Malinovski’nin Bolşevik Merkez Komitesine girmesiyle oldu. O, en değerli ve en fedakar arkadaşlarımızdan onlarca ve onlarcasını yakalattı ve onları hapisanelere atarak içlerinden birçoğunun erken ölümüne neden oldu. Eğer Malinovski daha büyük bir kötülük yapamadıysa, bu legal çalışmayla illegal çalışma arasındaki ilişkiyi doğru tespit etmiş olmamızdır. Güvenimizi kazanmak için, Malinovski, Partinin Merkez Komitesinin üyesi ve Duma’da milletvekili sıfatlarıyla bize legal günlük gazeteler yayınlama işinde yardımcı olmak zorundaydı. Bu gazeteler, çarlık düzeninde bile, Menşeviklerin oportünizmine karşı mücadele ediyor ve Bolşevizmin temel ilkelerini üstü örtülü biçimde yayıyordu. Malinovski, bir eliyle Bolşevizmin en iyi militanlarından birçoğunu hapishaneye ve ölüme gönderirken; öteki eliyle legal basın yoluyla on binlerce yeni bolşeviğin eğitilmesine yardım etmek zorundaydı. İşte bir durum ki, gerici sendikalarda devrimci çalışmayı yürütmeyi öğrenmekle görevli bulunan Alman yoldaşlar (İngiliz, Amerikan, Fransız ve İtalyan yoldaşlar da) üzerinde uzun uzun düşünmelidirler.

Kimi ülkelerde, ki bunlara en ileri ülkeler de dahildir, burjuvazi, komünist partilerine elbette ki provokatörler gönderecektir. Bu tehlikeye karşı savaşmanın yollarından biri, legal çalışmayla illegal çalışmayı akıllıca birleştirmektir.

Dipnotlar

¹ Volapik. - Johann Martin Schlyer adında bir Güney Almanın 1879’da meydana getirdiği suni bir dil. Pek ilgi görmemiştir.

² Hollandalı “Tribünistlar”. - 1907’den beri De Tribune adındaki gazeteyi yayınlayan Hollanda Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin solcu unsurları, Sosyal-Demokrat İşçi Partisinden çıkarılınca, 1909’da kendi partilerini kurdular (Hollanda Sosyal-Demokrat Partisi). Bunlar Hollanda işçi hareketinin sol kanadını temsil ediyorlardı ve 1918’de Hollanda Komünist Partisinin kurulmasına katkıda bulundular. De Tribune gazetesi 1909’dan 1918’e kadar Hollanda Sosyal-Demokrat Partisinin organıydı, 1918’den sonra Komünist Partisinin organı oldu.

³ Horner, Anton Panekoev’in takma adı.

İŞÇİLER ÖRGÜTÜ VE DEVRİMCİLER ÖRGÜTÜ

Marks, Engels, Lenin – İşçi Sınıfı Partisi Üzerine

Siyasal mücadeleden “işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadeleyi” anlayan bir sosyal-demokrat için, “devrimciler örgütü” ile “işçiler örgütü”nün aşağı yukarı aynı şey olması doğaldır. Nitekim fiilen olan da budur; öyle ki, örgütten söz ettiğimizde, ayrı ayrı diller konuşmaktayız. Örneğin daha önceden tanımadığım¹ oldukça tutarlı bir ekonomistle aramda geçen konuşmayı iyice anımsamaktayım. Siyasal Devrimi Kim Gerçekleştirecek? adlı broşürü tartışıyorduk, ve kısa zamanda bu yapıtın örgüt sorununu görmezlikten geldiği görüşünde birleştik. Nerede ise aramızda tam bir görüş birliğine varacaktık ki, konuşmanın ilerlemesiyle, ayrı ayrı dillerde konuştuğumuz ortaya çıktı. Muhatabım, yazarı, grev fonlarını, karşılıklı yardımlaşma derneklerini vb. görmezden gelmekle suçluyordu, oysa siyasal devrimi “gerçekleştirecek olan” temel etmen olarak benim aklımda olan bir devrimciler örgütüydü. Aramızdaki görüş ayrılığı açıkça ortaya çıkınca da, anımsadığım kadarıyla, bu ekonomistle görüş birliği içinde olduğum tek bir ilke sorunu bile yoktu.

Aramızdaki görüş ayrılığının kaynağı nerede idi? Ekonomistlerin hem örgüt, hem de siyaset sorunlarında durmadan sosyal-demokrasiden trade-unionculuğa kaymakta oldukları gerçeğindeydi. Sosyal-demokrasinin siyasal mücadelesi, işçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesinden çok daha geniş ve karmaşık bir mücadeledir. Aynı biçimde (ve bundan ötürü), devrimci sosyal-demokrat partinin örgütlenmesi, kaçınılmaz olarak, işçilerin iktisadi mücadele için örgütlenmesinden, ayrı türde bir örgütlenme olmak zorundadır. İşçilerin örgütü, ilkin sendikal bir örgüt olmalıdır; ikincisi, olabildiğince geniş olmalıdır; üçüncüsü, koşullar elverdiğince gizlilikten uzak, açık olmalıdır (söylemenin gereği yok ki, burada olsun, daha ileride olsun söz konusu olan, yalnızca

otokratik Rusya’dır), buna karşılık, devrimciler örgütü, her şeyden önce ve esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kişilerden oluşmalıdır (işte bunun için, devrimciler örgütünden söz ederken, devrimci sosyal-demokratları kastetmekteyim). Böyle bir örgütün üyelerinin bu ortak özelliği karşısında, işçilerle aydınlar arasındaki, ve hele ayrı ayrı meslekler arasındaki her türlü ayırım kesin olarak silinmelidir. Besbelli ki, bu örgüt, pek geniş tutulmamalı ve olabildiğince gizli olmalıdır. Bu üç ayırıcı nokta üzerinde duralım:

Siyasal özgürlüklerin var olduğu ülkelerde, sendika örgütüyle siyasal örgüt arasındaki ayırım apaçıktır, sendikalarla sosyal-demokrasi arasındaki ayırım gibi. Biriyle öteki arasındaki ilişkilerin, tarihsel, hukuksal vb. koşullara göre ülkeden ülkeye değişmesi doğaldır; bu ilişkiler az ya da çok sıkı, karmaşık vb. olabilir (bize göre olabildiğince daha sıkı ve daha az karmaşık olmalıdır); ama özgür ülkelerde sendika örgütünü sosyal-demokrat parti ile aynı şey saymaya kalkışmak söz konusu olamaz. Rusya’da, ilk bakışta, otokrasinin boyunduruğu, sosyal-demokrat örgütlerle işçi dernekleri arasındaki her türlü ayrımı silmektedir, çünkü bütün işçi dernekleri ve bütün inceleme çevreleri yasaklanmıştır ve işçilerin iktisadi mücadelesinin başlıca belirtisi ve silahı olan grev, adi bir suç sayılmaktadır (bazen de bir siyasal suç!). Böylece, bizdeki durum, bir yandan iktisadi mücadeleyi yürüten işçileri siyasal sorunlarla uğraşmaya “iterken”, öte yandan sosyal-demokratları da, sendikacılıkla sosyal-demokrasiyi birbirine karıştırmaya “itmektedir” (ve bizim Kriçevski’lerimiz, Martinov’larımızı ve benzerleri, birinci cinsten “itelemeyi” usanmadan tartışırken, ikinci cinsten “itelemenin” farkına varmamaktadırlar). Gerçekten de, gözümüzün önüne, “işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadele”ye yüz-

de doksana dokuz gömülmüş olan kimseleri getiriniz. Bunlardan bazıları, eylemlerinin tamamı süresince (dört ila altı ay) daha çapraşık bir devrimciler örgütünün gereğini düşünmek zorunluluğunu hiç bir zaman duymayacaktır. Başkaları, belki de, oldukça geniş ölçüde dağıtılan bernştayncı yazına rastlayacaklar ve bunun etkisi altında “günlük tek düze mücadelenin” ileriye hareketinin derin anlam taşıdığı inancına varacaklardır.

Başkaları da, belki, “proletaryanın mücadelesiyle sıkı ve organik bağlar kurma”, sendika hareketiyle sosyal-demokrat hareket arasında bağlar kurma örneğini bütün dünyaya gösterme gibi çekici bir düşünceye kapılacaklardır. Böylesi, bir ülkeye kapitalizmin ve bunun sonucu olarak da işçi sınıfı hareketinin girmesi ne kadar gecikirse, o ülkedeki sosyalistlerin sendika hareketine o kadar çok katılabileceklerini ve bu hareketi destekleyebileceklerini ve bu ülkede sosyal-demokrat olmayan sendikaların varlığı için nedenlerin o ölçüde azalacağını iddia edebilirler. Bu sav, buraya kadar tamamen doğrudur; ama ne yazık ki, kimileri daha da ileri giderek bu durumdan sosyal-demokrasi ile sendikacılığın tam bir kaynaşması düşünüyörler. Biraz aşağıda, St. Petersburg Mücadele Birliğinin Tüzüğü örneğinden, bu gibi düşlerin örgüt planlarımız üzerinde nasıl olumsuz etkide bulunduğunu göreceğiz.

İktisadi mücadeleyi amaçlayan işçi örgütleri, sendikal örgütler olmalıdır. Her sosyal-demokrat işçi, elinden geldiği kadar bu örgütleri desteklemeli ve bunların içinde etkin olarak çalışmalıdır. Bu böyle olmakla birlikte, “sendikalarda” üyeliğe yalnız sosyal-demokratların seçilmesini istemek, elbette ki bizim çıkarımıza olan bir şey değildir; çünkü böyle bir şey, olsa olsa, bizim yığınlar üzerindeki etkimizin kapsamını daraltır. İşverenlere ve hükümete karşı mücadele için birleşmenin gereğini anlayan her işçi, sendikalara girebilmelidir. Eğer sendikalar, hiç değilse bilinçlenmenin bu ilkel derecesine ulaşmış olan herkesi birleştirmesse ve çok geniş örgütler olarak kurulmazsa, sendikaların asıl amacına ulaşmak olanaksızlaşır. Bu örgütler ne kadar geniş tutulursa, bunlar üzerindeki etkimiz de o ölçüde geniş olur. Bu etki, sadece iktisadi mücadelenin “kendiliğinden” gelişmesi yüzünden ileri gelmez, sosyalist sendika üyelerinin, yoldaşlarını etkilemede gösterdikleri doğrudan ve bilinçli çabadan da ileri gelir. Ama geniş bir örgüt sıkı gizlilik yöntemleri uygulayamaz (çünkü daha fazlasını ister).

Çok sayıda üye gereği ile gizlilik yöntemlerini uygulama gereği arasındaki çelişki nasıl uzlaştırılacaktır? Sendikaları olabildiğince açık, her şeyi ortada örgütler haline nasıl getireceğiz? Genel olarak söylemek gerekirse, bu sonuca yalnızca iki yoldan varabiliriz: ya sendikalar yasallaştırılır (bazı ülkelerde, bu, sosyalist ve siyasal birliklerin yasallaştırılmalarından önce gelmiştir), ya da örgüt gizli tutulur, ama öylesine “serbest” ve şekilsiz, Almanların dediği gibi lose’dir² ki, üyelerin büyük çoğunluğunu

ilgilendirdiği kadarıyla, gizlilik yöntemlerinin gerekliliği hemen hemen sıfıra inmiş olur.

Sosyalist olmayan ve siyasal olmayan işçi birliklerinin yasallaştırılmaları Rusya’da başlamış bulunmaktadır ve hiç kuşku yok ki, hızla büyüyen sosyal-demokrat işçi sınıfı hareketimizin kaydettiği her ilerleme, çoğunlukla kurulu düzenin yandaşlarından, ama kısmen de işçilerin kendilerinden ve liberal aydınlardan gelen bu yoldaki yasallaştırma girişimlerini artıracak ve yüreklendirecektir. Sendikalara legalite bayrağı Vasiliyev’ler ve Zubatov’lar tarafından daha şimdiden çekilmiş bulunuyor. Ozerov’lar ve Vorms’lar bunlara destek olmayı vaat ettiler ve desteklediler, ve işçiler arasında da, daha şimdiden, bu yeni eğilimin yandaşlarına rastlanmaktadır. Bundan böyle, bu eğilimi hesaba katmamazlık edemeyiz. Bunu nasıl hesaba katacağız, bu konuda sosyal-demokratlar arasında iki ayrı görüş olamaz.

Zubatov’ların ve Vasiliyev’lerin, çar jandarmasının ve papazların bu harekette oynadıkları rolü durmadan teşhir etmeli ve işçilere böylesinin gerçek niyetlerini açıklamalıyız. İşçilerin legal toplantılarındaki liberal siyasetçilerin verdikleri söylevlerde, bütün uzlaşıcı ve “uyumluluğu savunan” sözleri teşhir etmeliyiz. Bu gibi söylevlerin, barışçı sınıf işbirliğinin özlenen bir şey olduğu yolunda içten gelme bir inancın sonucu söylenmiş olması, ya da iktidardan bazı ödünler koparmak için söylenmesi, ya da sadece bir dikkatsizlik sonucu olması, durumu değiştirmez. Ve nihayet, bu gibi açık toplantılarda ve izinli derneklerde, “ateşli olanları” saptayan ve kendi ajan provokatörlerini illegal örgütlere sokmak için legal örgütlerden yararlanmaya çalışan polisin sık sık kurduğu tuzaklar konusunda işçileri uyarmalıyız.

Bunu yaparken, işçi sınıfı hareketinin yasallaşmasının, uzun vadede Zubatov’ların değil, bizim işimize yarayacağını unutmamak gerekir. Tersine, yaban otlarını buğdaydan ayırmamıza yardımcı olacak olan şey, teşhir kampanyamızdır. Yaban otunun ne olduğunu belirtmiş bulunuyorum. Buğdaydan kastımız en geri kesimler de dahil olmak üzere, gittikçe artan sayıda işçileri toplumsal ve siyasal sorunlara çekmek, ve gelişmesiyle bize ajitasyonumuz için bol bol malzeme sağlayacak olan ve esas olarak legal olan işlevlerden (legal kitapların dağıtımı, yardımlaşma sandıkları vb.) kendimizi, devrimcileri, kurtarmaktır. İşte bu anlamda, Zubatov’lara ve Ozerov’lara şöyle diyebiliriz ve demeliyiz: Hadi bakalım baylar, elinizden geleni yapın! İşçilerin yolu üzerine (ya doğrudan provokasyonla, ya da “struveciliğin” yardımıyla işçilerin morallerinin “dürüstçe” kırılmasıyla) her tuzak kuruşunuzda sizi teşhir etmek boynumuzun borcudur. Ama ileriye doğru gerçek bir adım attığınız zaman, bu adım “ürkek bir zikzak” olsa bile, size, “lütfen devam ediniz!” diyeceğiz. Ve ileri adım sayılabilecek tek adım, işçilerin eylem alanının, az da olsa, gerçekten genişlemesidir. Bu tür her genişleme bizim

yararımıza olacak ve ajan provakatörlerin sosyalistleri avlaması yerine, sosyalistlerin taraftar kazanacakları türden legal derneklerin kurulmasını hızlandıracaktır. Kısacası, bizim görevimiz yaban otuna karşı mücadeledir. Saksılarda buğday yetiştirmek bizim işimiz değildir. Yaban otlarını yolarak tarlayı buğdaya hazırlarız. Ve Afanisi İvanoviç’ler ve Pulherya İvanovna’lar³ saksıdaki ekinlerine bakadursun, biz sadece bugünün yaban otlarını biçmek için değil, yarının buğdayını biçmek için de harmancılarımızı hazırlamalıyız.⁴

Böylece, biz, olabildiğince az gizli ve olabildiğince geniş bir sendikal örgüt yaratma sorununu yasallaştırma yoluyla çözemeyiz (ama Zubatov’ların, Ozerov’ların, böyle bir çözümü, kısmen de olsa, bize vermelerinden büyük hoşnutluk duyacağız; onun için olanca gücümüzle onlara karşı savaşmamız gerekiyor). Geriye gizli sendikal örgütler kalıyor, ve biz, bütün olanaklarımızla, (kesin olarak bildiğimiz gibi) bu yolu tutmuş olan işçilere yardım etmeliyiz. Sendikal örgütler sadece iktisadi mücadelenin gelişmesi ve pekişmesi için son derece yararlı olmakla kalmazlar, aynı zamanda siyasal ajitasyonun ve devrimci örgütlenmenin çok önemli bir yardımcısı olabilirler. Bu sonuca varabilmek için, doğmakta olan sendikal hareketi sosyal-demokratların istedikleri doğrultuya yönlendirmek için, her şeyden önce, St. Petersburg ekonomistlerinin hemen hemen beş yıldan beri sahip çıktıkları örgütlenme planının saçmalığını iyice anlamak gerekir. Bu plan, Temmuz 1897 tarihli İşçilerin Karşılıklı Yardımlaşma Sandığı Tüzüğü’nde (“Listok” Rabotnika, n° 9-10, s. 46, Raboçaya Mysıl, n° 1’den alınmıştır), ve Ekim 1900 tarihli Sendikal İşçi Örgütü Tüzüğü’nde (St. Petersburg’da basılan ve İskra, n° 1’de sözü edilen özel bildiri) sunulmuştur. Her iki tüzüğün de temel nitelikte bir eksikliği var: bunlar, geniş işçi örgütünü sınırları katıca çizilmiş bir yapı içine oturtuyorlar ve onu devrimciler örgütüyle karıştırıyorlar. Daha ayrıntılı olarak hazırlandığı için, sözü edilen tüzüklerden ikincisini ele alalım. Tüzük elliiki maddeden oluşuyor. Yirmi üç madde, her fabrikada kurulacak olan (üye sayısı 10’u geçmeyecektir) ve “merkez (fabrika) gruplarını” seçecek olan “işçi çevrelerinin” yapısını, işleyiş yöntemlerini ve bunların hak ve yetkilerini açıklıyor. 2. madde şunu belirtiyor: “Merkez grup, fabrikada ya da atölyede olup biten her şeyi gözler ve olayların kaydını tutar.” “Merkez grup, ödenti ödeyenlere her ay bir mali rapor sunar” (md. 17), vb.. “Bölge örgütlerine” on madde ayrılmış, ve on dokuz madde de İşçi Örgütleri Komitesiyle St. Petersburg Mücadele Birliği Komitesi arasındaki (her bölgenin seçilmiş temsilcileriyle “yürütme grupları” —“propaganda grupları, eyaletlerle ve Yurtdışı Örgütlerle bağlantı kurma grupları, mağazaları, yayınları ve fonları yöneten gruplar”— arasındaki) çok çapraşık karşılıklı ilişkilere ayrılmıştır.

İşçilerin iktisadi mücadelesinde “yürütme grupları-

”na ayak uyduran bir sosyal-demokrasi! Ekonomistlerin düşüncelerinin nasıl sosyal-demokrasiden trade-unionculuğa doğru saptığını ve sosyal-demokratların her şeyden önce proletaryanın kurtuluş mücadelesinin tümünü yönetebilecek bir devrimciler örgütü ile ilgilenmesi gerektiği düşüncesinin bunlara ne kadar yabancı olduğunu, bundan daha çarpıcı bir biçimde göstermek zordur. “İşçi sınıfının siyasal kurtuluşundan”, “çarlık zorbalığına” karşı mücadeleden söz etmek ve aynı zamanda böyle tüzükler kaleme almak, sosyal-demokrasinin gerçek siyasal görevlerinin ne olduğunu hiç, ama hiç anlamamaktır. Elli küsur maddenin hiç birinde, yığınlar arasında olanaklı en geniş siyasal ajitasyonu, Rus mutlakîyetinin bütün yönlerini ve Rusya’daki çeşitli toplumsal sınıfların özgül özelliklerini aydınlatan bir ajitasyonu yürütmenin gereğinin anlaşıldığını gösteren en ufak bir belirti yok. Zaten böyle tüzüklerle, hareketin siyasal amaçları bir yana, sendikal amaçlara bile ulaşamaz, çünkü sendikalar mesleklere göre örgütlenirler ki, bunun tüzükte lafı bile edilmemektedir.

Ama belki en karakteristik olan şey, ayrı ayrı her fabrikayı ve bu fabrikanın “komitesini” sürekli, tek biçimde ve gülünç derecede ayrıntılı kurallarla ve üç dereceli bir seçim sistemiyle birbirine bağlamaya çaba gösteren bütün “sistemin” aşırı yüklülüğüdür. Ekonomizmin dar ufukları arasına sıkışan fikir, ağır bir kırtasiyecilik ve bürokrasi kokusu yayan ayrıntılar içinde kendini kaybedip gitmektedir. Gerçekte, hiç söylemeye gerek yok ki, bu maddelerin dörtte-üçü hiç bir zaman uygulanamaz; ama buna karşılık, her fabrikada bir merkezi gruba sahip böyle bir “gizli” örgüt, jandarmanın geniş çapta baskınlar yapmasını kolaylaştırır. Polonyalı yoldaşlar, hareketlerinde buna benzer bir evreden geçmişlerdir; her yerde işçi yardımlaşma sandıkları kurma tutkusuna kapıldıkları bir zaman oldu; ama jandarmanın işini kolaylaştırmaktan başka bir şey yapmadıklarını anlayınca, bu fikirden çok çabuk vazgeçtiler. Eğer geniş işçi örgütleri istiyorsak ve yaygın tutuklamalar istemiyorsak, polisin işini kolaylaştırmak istemiyorsak, bu örgütlerin herhangi bir katı biçimsel yapı içerisinde kalmamalarını sağlamalıyız. Ama o zaman da, örgüt işleyebilecek midir?

Örgütün işlevlerinin ne olduğunu görelim: “... Fabrikada olup biten her şeyi gözlemek ve olayların kaydını tutmak.” (Tüzüğün ikinci maddesi.) Bunu yapabilmek için resmen kurulu bir gruba gerçekten gerek var mı? Özel bir grup oluşturulmaksızın illegal gazetelerle yürütülecek bir haberleşme yoluyla aynı amaç daha iyi sağlanamaz mı? “... İşçilerin çalışma koşullarının iyileştirilmesi mücadelesine önderlik etmek” (madde 3). Bunun için de saptanmış örgütsel bir biçime gerek yok. Her akli başında ajitator, sıradan konuşmalarda işçilerin istemlerinin ne olduğunu saptayabilir ve bu istemlerin bildirilerle ifade edilmesini sağlamak üzere, bunları dar —geniş değil— devrimciler örgütüne iletebilir. “... Her ruble ücretten iki kopek

ödentiyle „bir fonun meydana getirilmesi” (madde 9), ve ödenti ödeyenlere aylık bir mali rapor sunulması (madde 17), ödentilerini ödemeyen üyelerin örgütten çıkarılması (madde 10), ve buna benzer şeyler. İşte polis için gerçek bir cennet; çünkü polis için böyle “merkezi bir fabrika fonu”nun gizliliğine sızılmaktan, paraya el koymaktan ve en iyi adamları tutuklamaktan daha kolay bir şey olamaz. İyi tanınan (son derece dar ve gizli) bir örgütün resmi mührünü taşıyan bir kopeklik ya da iki kopeklik makbuzlarla bu işi halletmek, ya da karşılığında makbuz vermeden para toplamak ve üzerinde anlaşmaya varılan kod ile mali raporu bir illegal gazetede yayınlamak daha basit değil mi? Böylelikle amaca ulaşılmış olur, ama jandarmanın ipuçlarını ele geçirmesi, yüz kez daha zorlaşır.

Tüzüğün tahliline devam edebiliriz, ama sanırım ki bu söylenenler yeter. En güvenilir, en deneyimli ve çelikleşmiş işçilerden oluşan küçük, kaynaşmış bir çekirdek, belli başlı semtlerde sorumlu temsilcileri olan ve kesin gizlilik kuralları gereğince devrimciler örgütüne bağlı bulunan bir çekirdek, yığınların en geniş desteğiyle ve herhangi bir biçimsel örgüt olmaksızın sendikal örgütün bütün işlevlerini yerine getirebilir ve üstelik bunları sosyal-demokrasinin gerektirdiği biçimde başarabilir. Sosyal-demokrat bir sendikal hareketin, jandarmaya karşı, pekiştirilmesini ve güçlendirilmesini, ancak bu yoldan sağlayabiliriz.

Hiç tüzüğü olmayacak kadar ve kayıtlı üyeleri bile bulunmayacak kadar lose bir örgütün, örgüt sayılamayacağı itirazında bulunulabilir. Belki öyledir. Ama önemli olan ad değildir. Önemli olan, “üyesi bulunmayan bir örgütün” gereken şeyi yapabilmesi ve daha başından gelecekteki sendikalarımızla sosyalizm arasında sıkı bir bağın kurulmasını sağlamasıdır. Otokrasi altında, seçimleriyle, raporlarıyla, üyelerinin oy hakkıyla vb. geniş bir örgütü ancak iflah olmaz bir ütopyacı savunabilir.

Bundan alınması gereken ders basittir. Eğer güçlü bir devrimciler örgütünün sağlam temellerinden işe başlarsak, hareketin bir bütün olarak istikrarlılığını sağlayabiliriz ve hem sosyal-demokrasinin, hem de gerçek sendikaların hedeflerini gerçekleştirmiş oluruz. Ama eğer yığınların sözümlü ona kolayca “erişebileceği” (ama gerçekte çar jandarmasının daha da büyük kolaylıkla eriştiği ve devrimcileri polis için kolayca erişilebilir hale getiren) geniş bir işçi örgütüyle işe başlarsak, ne birinci hedefe varabiliriz, ne de ikinci hedefe; elyordamı yöntemlerinden kurtulamayız ve, dağınık kalacağımızdan ve güçlerimiz polis tarafından durmadan kırılacağından, yığınlar için daha kolayca erişilir hale getireceğimiz sendikalar, Zubatov ya da Ozerov tipi sendikalar olur.

Devrimciler örgütünün asıl işlevleri neler olmalıdır? Bu soruyu ayrıntılı olarak ele alacağız. Ama daha önce, bu konuda da ekonomist kapı komşusu olan (ne talihsizlik!) teröristimiz tarafından ileri sürülen çok tipik bir savı ince-

leyelim. İşçiler için yayınlanan Svoboda gazetesi birinci sayısında, “Örgüt” başlığını taşıyan bir makale yayınladı. Yazar, dostlarını, İvanovo-Voznesenskli ekonomist işçileri, savunmaya çalışıyor. Söyle yazıyor:

“Yığınların dilsiz ve bilinçsiz oluşu hareketin tabandan gelmeyişi kötü bir şey. Örneğin, bir üniversite kentinin öğrencileri yaz tatilinde ve öteki bayramlarda evlerine gitmek üzere ayrılıyorlar ve işçi hareketi hemen duruyor. Dışarıdan itilmesi gereken bir işçi hareketi, gerçek bir güç olabilir mi? Elbette ki olamaz. ... Hareket kendi başına yürümeyi henüz öğrenmemiştir, tutunmak zorundadır. Her şeyde, bu, böyle. Öğrenciler gidiyor ve her şey duruyor. En yetenekli olanlar yakalanıyor; kaymak alınıyor ve süt ekşiyor. “Komite” tutuklanırsa, bir yenisi kurulana dek her şey duruyor ve bir sonraki komitenin nasıl bir şey olacağını kimse bilmiyor - bir öncekine hiç benzemeyebilir-. Birincisi bir şey söylediyse, ikincisi tam tersini söyleyebilir. Dün ve yarın arasındaki süreklilik kopmuştur, geçmişin deneyimi gelecek için bir kılavuz olmuyor. Ve bütün bunlar, hareketin yığınlar arasında derin kökler salmamış olmasındandır; iş, yüz tane ahmak tarafından değil, bir düzine akıllı tarafından yürütülüyor. Bir düzine akıllı bir çırpıda yok edilebilir; ama örgüt yığını kucakladığı zaman, her şey yığından geldiği zaman, hiç kimse, ne yaparsa yapsın davayı batıramaz.” (s. 63.)

Olgular doğru bir biçimde anlatılıyor. Amatörlüğü-müzün tablosu, başarıyla çizilmiştir. Ama varılan sonuçlar, hem aptallıkları bakımından, hem de siyasal kıvraklıktan yoksun bulunmaları bakımından Raboçaya Mysıl’a lâyıktırlar. Bu sonuçlar, ahmaklığın doruğunu temsil eder, çünkü yazar, hareketin “derinliği”, “kökleri” sorunu gibi felsefi ve toplumsal-tarihsel olan sorunu, jandarmalara karşı en iyi mücadele yöntemi gibi teknik ve örgütsel bir sorunla karıştırmaktadır. Varılan sonuçlar siyasal kıvraklık yoksunluğunun doruğunu temsil eder, çünkü yazar, iyi liderlere kötü liderlerden yakınacağına, “yığınlara” genel olarak liderlerden yakınıyor. Siyasal ajitasyon yerine kızıştırıcı terörizmi koyma düşüncesi siyasal bakımdan bizi nasıl geriletiyorsa, bu da, örgütsel olarak bizi geriletme yolunda bir girişim sayılmalıdır. Burada kendimi gerçekten de, hakiki bir embarras de richesses⁵ içinde bulmaktayım ve Svoboda’nın bize sunduğu karmakarışıklığı çözmek için işe nereden başlayacağımı bilemiyorum. Konuya açıklık getirmek için bir örnekle söze başlayayım. Almanları ele alınız. Umarım ki, onların örgütünün bir yığın örgütü olduğu, Almanya’da her şeyin yığınlardan geldiği, işçi sınıfı hareketinin yürütmesini öğrendiği yadsınamayacaktır. Ama gene de, bu milyonların “bir düzine” denenmiş liderlerine nasıl değer verdiklerine ve nasıl onlara sığındıklarına bakınız ve parlamentoda, düşman partilerin sözcükleri sık sık sosyalistlere bu yüzden saldırmamışlar mıdır: “Siz yaman demokratlarsınız doğrusu! Sizin hareketinizin sadece adı işçi hareketi; ortada görülen hep aynı liderler kliği, aynı

Bebel ve aynı Liebknecht, yıllar boyu hep onlar. Sizin sözüm ona seçilmiş işçi milletvekillerinin İmparatorluğun atadığı memurlardan daha kalıcı!” dememişler midir? Ama Almanlar, “yığınları” “liderlere” karşı çevirmek, yığınlarda kötü ve iddialı içgüdüleri uyandırmak çabalarına ve “bir düzine akıllı”ya karşı yığınların güvenini sarsarak hareketin sağlamlığını ve istikrarlılığını baltalamak isteyen bu gibi demagojik çabalara sadece küçümseyerek gülüp geçmişlerdir. Siyasal düşünce Almanlar arasında yeteri kadar gelişmiştir ve profesyonel olarak eğitilmiş, uzun deneylerden geçmiş ve tam bir uyum içinde çalışan “bir düzine” denenmiş ve yetenekli lider olmadan (ve yetenekli kişiler yüzlerce doğmaz) modern toplumda hiç bir sınıfın kararlı bir mücadeleye girişemeyeceğini anlayacak kadar siyasal deneyim edinmişlerdir. Almanların da, kendi safları arasında “yüzlerce ahmağı” pohpohlayan ve onları “bir düzeni akıllının” üstünde tutan, yığınların “nasırlı ellerini” yücelten ve (Most ve Hasselman gibi) bu yığınları düşüncesizce “devrimci” harekete sürükleyen ve sağlam ve güvenilir liderlere karşı güvensizlik tohumları eken demagogları oldu. Alman sosyalizmi, ancak sosyalist hareket içinde bütün demagojik öğelere karşı inatçı ve yorulmak bilmez bir mücadeleyi yürüterek büyüyebilmiş ve bugünkü gücüne ulaşmıştır. Bizim ukalâlarımız ise, Rus sosyal-demokrasisinin kendiliğinden uyanan yığınları yönetecek yeterince eğitilmiş ve deneyim sahibi liderlerin bulunmayışı yüzünden bir bunalımdan geçmekte olduğu şu sıra, aptallara yaraşır bir derinlikle şöyle haykırıyorlar! “Hareketin tabandan gelmeyişi kötü bir şeydir.”

“Bir öğrenci komitesi işe yaramaz; istikrarlı değildir.” Çok doğru. Ama bundan çıkartılması gereken, bir profesyonel devrimciler komitesi kurmamız gerektiği sonucudur ve bir öğrencinin mi, yoksa bir işçinin mi profesyonel devrimci olabileceği sorunu önemli değildir. Ama sizin çıkarsadığınız sonuç, işçi sınıfı hareketinin dışarıdan iteklenmemesi sonucudur! Siyasal saflığınızdan ötürü ekonomistlerimizin oyununa geldiğinizi ve bizim amatörlüğümüzü teşvik ettiğinizi fark etmiyorsunuz. Size sorabilir miyim: öğrencilerimiz, işçilerimizi neyin içine “iteklemişlerdir”? Olsa olsa, kendisinin sahip bulunduğu bölük-pörçük siyasal bilgiyi, edinebilmiş olduğu sosyalist fikir kırıntılarını işçiye götürmüştür (çünkü bugünün öğrencisinin başlıca entelektüel besini olan legal Marksizm, ona ancak ilkel, bölük-pörçük bilgiler sağlayabilir). Böylesine “dışarıdan itekleme” hiç bir zaman aşırı bir ölçüye varmamıştır; tersine, şimdiye dek hareketimizde bu, çok az olmuştur, çünkü biz gereğinden uzun bir süredir kendi yağımızla kavruluyoruz; “işçilerin işverene ve hükümete karşı iktisadi mücadelesi” denen ilk mücadele önünde fazla kölece boyun eğdik. Biz profesyonel devrimciler, bu türden “iteklemeyi” şimdiye kadar olduğundan yüz kez fazla iş edinmeliyiz ve edineceğiz. Ama “dışarıdan itekleme” gibi iğrenç bir deyim seçmeniz olgusu öyle bir deyim

ki, işçilerde (hiç değilse sizin kadar bilinçsiz işçilerde) dışarıdan siyasal bilgi ve devrimci deneyim getiren herkese karşı güvensizlik duygusu yaratmamazlık edemez, ve bunların hepsine karşı işçilerde içgüdüsel bir direnme isteği doğurmamazlık edemez, demagog olduğunuzu kanıtlar, ve demagoglar işçi sınıfının en kötü düşmanlarıdır.

Ve lütfen yoldaşça olmayan yöntemlerle” tartıştığımı ileri sürerek, bağırıp çağırmayın. İyi niyetiniz saflığınızdan şüphe etmeyi düşünmüyorum; dediğim gibi, insan siyasal saflıktan ötürü de demagog olabilir. Ama sizin demagoglar durumuna düştüğünüzü gösterdim ve demagogların işçi sınıfının en kötü düşmanı olduklarını usanmadan yineleyeceğim. En kötü düşmanlarıdır, çünkü yığınlarda en bayağı içgüdüleri uyandırırılar, çünkü bilinçsiz işçi, kendisini bir dost olarak sunan ve bazen de bunu içtenlikle yapan kimselerin kendi düşmanı olduklarını anlayamaz. En kötü düşmanlarıdır, çünkü birliğin bulunmadığı sallantılı bir dönemde, hareketimizin henüz şekillenmeye başladığı bir sırada, hatalarını sonradan acı deneyimle anlayacak olan yığınları yanlış yola yöneltmek için demagojik yöntemleri kullanmaktan daha kolay bir şey yoktur. Bu nedenle, Rus sosyal-demokrati için günün sloganı, her ikisi de demagoji düzeyine düşmüş olan Svoboda’ya ve Raboçeye Dyelo’ya karşı kararlı mücadele olmalıdır. İlerde bu konuyu, daha ayrıntılı olarak ele alacağız.⁶ “Bir düzine akıllı, yüz ahmaktan daha kolay yok edilebilir.” Bu şaheser hakikat (ki bunun için yüz ahmak sizi her zaman alkışlayacaktır), tartışmanın tam ortasında bu sorundan ötekine atladığımız için apaçık gibi görünmektedir. Konuşmayı “komitenin”, “örgütün” açığa çıkarılmasıyla başlattınız ve sürdürdünüz ve şimdi de bir başka soruna, hareketin “derin köklerinin” açığa çıkartılması sorununa atlıyorsunuz. Hiç şüphe yok ki, hareketimiz açığa çıkartılamaz, çünkü yığınların derinliklerinde sayısız binlerce kökleri vardır; ama burada sorunumuz bu değil. “Derin kökler” söz konusu olduğu kadarıyla, bütün amatörlüğümüze karşın, şimdi bile “açığa çıkartılamayız”, ama gene de “örgütlerimizin” açığa çıkarılmasından ve bunun sonucu olarak da hareketin sürekliliğini sağlamanın olanaksızlığından yakınıyoruz ve yakınmamazlık edemeyiz. Ama örgütlerin açığa çıkarılması sorununu ortaya attığınıza ve görüşünüzde direndiğinize göre, ben, bir düzine akıllıyı açığa çıkarmanın yüz ahmağı açığa çıkarmaktan çok daha zor olduğunu iddia ediyorum. Ve bu görüşümü, “anti-demokratik” vb. diye yığınları bana karşı ne kadar kışkırtırsanız da savunacağım. Tekrar tekrar belirttiğim gibi, örgütle ilgili olarak “akıllılar” sözüyle kastettiğim, profesyonel devrimcilerdir, kökenleri öğrenci olmuş ya da işçi olmuş önemli değil. İddia ediyorum ki: 1° sürekliliği sağlayan istikrarlı bir önderler örgütü olmadan hiç bir devrimci hareket varlığını sürdüremez; 2° hareketin temelini oluşturan ve ona katılan halk yığınları mücadeleye kendiliklerinden ne kadar büyük sayıda sürüklenirlerse, böyle bir örgüte olan gereksinme o ölçüde ivedileşir, ve bu

örgüt de o ölçüde sağlam olmalıdır (yoksa demagogların yığınların daha geri kesimlerini peşlerinden sürüklemeleri daha da kolaylaşmış olur); 3° böyle bir örgüt esas olarak devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerden oluşmalıdır; 4° otokratik bir devlette, böyle bir örgütün üyelerini devrimci eylemi meslek edinmiş kimselerle ve siyasal polisle mücadele sanatında profesyonel olarak eğitilmiş kimse-lerle ne denli sınırlarsak örgütü açığa çıkartmak, o ölçüde zorlaşacaktır; 5° harekete katılabilen ve orada etkin olarak çalışabilen işçilerin ve öteki toplumsal sınıflardan gelme öğelerin sayısı o ölçüde büyük olacaktır.

Ekonomistlerimizi, teröristlerimizi ve “ekonomist-teröristlerimizi”⁷ bu tezleri çürütmeye çağırıyorum. Şu anda son iki noktayı ele almakla yetineceğim. “Bir düzine akıllıyı” mı, yoksa “yüz ahmağı” mı yok etmenin daha kolay olduğu sorusu, kendini, yukarda ele alınan soruya indirger: kesin gizliliği korumanın zorunlu olması halinde, bir yığın örgütüne sahip olmak olanaklı mıdır? Bir yığın örgütüne, hükümete karşı inatçı ve sürekli bir mücadeleyi yürütebilecek bir örgütte bulunması gereken gizlilik derecesini hiç bir zaman veremeyiz. Bütün gizli işlevlerin olabildiğince az sayıda profesyonel devrimcilerin elinde toplanması, bunların “herkes hesabına düşünceği”, ve tabanın hareket içinde etkin bir rol oynamayacağı anlamını taşımaz. Tersine, üyeler, kendi safları arasından artan sayıda profesyonel devrimciler çıkaracaktır: çünkü bilecektir ki, birkaç öğrencinin ve iktisadi mücadeleyi yürütmekte olan birkaç işçinin bir “komite” kurmak üzere bir araya gelmeleri yetmemektedir, ve bir kimsenin kendisini profesyonel devrimci olarak eğitebilmesi için uzun yıllar gerekmektedir; ve taban sadece amatörce yöntemleri değil, böyle bir eğitimi de “düşünecektir”. Örgütün gizli işlevlerinin merkezileştirilmesi, hareketin bütün işlevlerinin merkezileştirilmesi anlamını taşımaz. “Bir düzine” profesyonel devrimci bu işle ilgili gizli işlevleri merkezileştiriyor diye” en geniş yığınların illegal basına etkin olarak katılması azalacak değildir; tersine, on kat artacaktır. Illegal basını okumanın, ona yazı yazmanın ve bir ölçüde de onu dağıtmanın gizli çalışma olmaktan hemen hemen çıkmasını, bu yolla ve ancak bu yolla sağlayacağız; çünkü polis, binlerle dağıtılan bir gazetenin her biri için kovuşturma açmanın olanaksız olduğunu kısa zamanda anlayacaktır. Bu, sadece basın için değil, hareketin bütün işlevleri için de geçerlidir; sokak gösterileri için bile. Yığınların eyleme etkin olarak ve geniş ölçüde katılması, bundan bir zarar görmeyecektir; tersine, profesyonel olarak eğitime konusunda polisten geri kalmayan “bir düzine” deneyimli devrimcinin, çalışmanın bütün gizli yönlerini —bildirilerin hazırlanması, planların düzenlenmesi ve her kent bölgesi için, her fabrika bölgesi için ve her eğitim kurumu için vb. lider gruplarının atanmasını— merkezileştiriyor olmasından yarar görecektir. (Bu “demokratik olmayan” görüşlerimden ötürü itirazlara uğrayacağımı biliyorum, ama hiç de zekice

olmayan bu gibi itirazları aşağıda yanıtlayacağım.) En gizli işlevlerin bir devrimciler örgütünde merkezileşmesi, geniş yığınlaraya yönelik ve bu yüzden de olabildiğince gevşek ve gizlilikten uzak bulunan işçi sendikaları gibi, işçilerin kendi kendilerini eğitime çevreleri ve illegal yazını okuma çevreleri gibi, sosyalist ve demokratik çevreler, nüfusun bütün öteki kesimleri arasında sosyalist ve demokratik çevreler vb. vb. gibi büyük sayıda öteki örgütlerin eylem alanını genişletecek ve niteliğini zenginleştirecektir. Böyle çevreleri her yerde kurmak gerekir; bunlar olabildiğince çok sayıda olmalı ve yerine getirdikleri işlevler olabildiğince çeşitli olmalıdır; ama bunları devrimciler örgütüyle birbirine karıştırmak, aralarındaki sınır çizgisini silmek, yığın hareketine “hizmet edebilmek” için kendilerini özel olarak ve tamamen sosyal-demokrat eyleme adayan ve sabırla, inatla profesyonel devrimci eğitimlerini yapan adamlar gerektiği konusunda zaten zayıf olan bilinci daha da zayıflatmak saçma ve zararlı olacaktır.

Evet bu bilinç inanılmaz ölçüde zayıflatılmıştır. İlkeliğimizle, Rusya’da devrimcilerin saygınlığını düşürmüş olmamız örgüte ilişkin en büyük günahımızdır. Teorik sorunlarda duraksama gösteren, ufukları dar, kendi hareketsizliğini yığınların kendiliğinden hareketiyle haklı gösteren; bir halk sözcüsünden çok sendika sekreterine benzeyen, düşmanlarının bile saygısını kazanacak geniş ve yürekli bir plan düşünmekten aciz ve kendi profesyonel sanatında —siyasal polisle mücadele sanatında— deneyimsiz ve beceriksiz bir kimse —böyle bir kimse, devrimci değil, zavallı bir amatördür!

Bu içten sözlerden ötürü hiç bir militan alınmasın, çünkü yetersiz eğitim söz konusu olduğu kadarıyla, ben, bu sözleri herkesten önce kendime yakıştırmaktayım. Bir zamanlar çok geniş ve çok kapsamlı görevleri kendi üzerine alan bir inceleme çevresinde⁸ çalışmaktaydım ve o çevrenin üyeleri olan hepimiz, çok tanınmış bir sözü değiştirerek, “Bana bir devrimciler örgütü verin, Rusya’yı altüst ederim!” diyebileceğimiz bir tarihsel anda, amatörler gibi hareket ettiğimiz bilincinde olduğumuz için, çok acı çekiyorduk. O zaman duyduğum utancı anımsadıkça, vazırlarıyla “devrimci adını lekeleyen”, ve görevimizin devrimcileri amatörler düzeyine düşürmek olmadığını, tersine amatörleri devrimciler düzeyine yükseltmek olduğunu bir türlü anlamayan o sözde sosyal-demokratlara karşı öfkem artıyor.

Dipnotlar

¹ Burada, Lenin’in 1901’de A. S. Martinov’la olan ilk karşılaşmasına değiniliyor.

² Gevşek. —ç.

³ Afanisi İvanoviç ve Pulherya İvanovna — Gogol’un Eski Zaman Toprak Sahipleri adlı yapıtında anlatılan taşralı küçük toprak sahibi bir ataerkil aile.

⁴ İskra'nın yaban otlarına karşı kampanyası Raboçeye Dyelo'nun en öfkeli karşılığına neden oldu: "İskra için zamanımızın belirtileri, [ilk-yazdaki] büyük olaylardan çok, Zubatov ajanlarının işçi sınıfı hareketini 'yasallaştırma' yolundaki zavallı çabalarıdır. İskra bu gerçeklerin kendi tezini çürüttüğünü göremiyor: çünkü bunlar, işçi sınıfı hareketinin, hükümetin gözünde korkunç boyutlara ulaştığının kanıtlarıdır." (İki Konferans, s. 27.) Bütün kabahat, "yaşamın ivedi istemlerine kulaklarını tıkayan" ortodoksların "dogmatizmidir". Bir metre boyundaki buğdayı görmeyip de, iki santim boyundaki yaban otlarıyla mücadele edenler onlardır! Bu "Rus işçi sınıfı hareketi bakımından çarpık bir bakış açısını" göstermiyor mu?

⁵ Zenginlikten gelme kararsızlık. -ç.

⁶ Şimdilik şu kadarını söyleyelim ki, "dışardan itekleme" konusunda ve Svoboda'nın örgütlenme ile ilgili görüşleri konusunda söylediklerimizin tamamı, Raboçeye Dyelo yandaşları dahil, bütün ekonomistlere uygulanabilir; çünkü bazıları örgütlenme konusundaki böyle görüşleri etkin bir biçimde benimseyip savunurken, bazıları da bu görüşlere kapılmışlardır.

⁷ Bu terim, belki de, ekonomistlerden çok Svoboda için geçerlidir, çünkü bu organ "Devrimciliğin Yeniden Doğuşu" adlı makalede terörizmi savunurken, şimdi eleştirmekte olduğumuz yazısında ekonomizmden yana çıkıyor. Svoboda için "elinden gelseydi yapardı, ama ne çare ki gelmiyor" denebilir. Svoboda'nın istekleri ve niyetleri çok iyi — ama sonuç tam bir fikir kargaşalığı, bu, Svoboda'nın bir yandan örgütlenmede sürekliliği savunurken, devrimci düşüncenin ve sosyal-demokratik teorinin sürekliliğini tanımayı reddetmesinden ileri gelmektedir. O, profesyonel devrimciyi yeniden canlandırmak istiyor ("Devrimciliğin Yeniden Doğuşu"), ve bu amaçla ilkin, kızıştırıcı terörizmi ve ikinci olarak da "bir ortalama işçiler örgütü" öneriyor (Svoboda, n° 1, s. 66 vd.), ve bu örgütün "dışarıdan iteklenme" olasılığının daha zayıf olduğunu düşünüyor. Başka bir deyişle, evi ısıtmak için, evi yıkıp kerestesinin yakılmasını öneriyor.

⁸ Lenin, St. Petersburg'da kendisinin yönettiği ve "eski üyeler" diye bilinen sosyal-demokrat çevreye değiniyor; bu çevre 1895'te kurulan İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğinin temelini oluşturmuştur.

BİR YOLDAŞA ÖRGÜTSEL GÖREVLERİMİZ ÜZERİNE MEKTUP

V. İ. Lenin & J. Stalin – Örgütlenme Üzerine

Sevgili yoldaş,

“St. Petersburg Devrimci Partisinin Örgütlenmesi” için hazırladığınız taslağın eleştirilmesi isteğinizi memnunlukla yerine getiriyorum.¹ (Anlaşılan, bununla, St. Petersburg’daki Rusya Sosyal-Demokrat işçi Partisinin çalışmalarının örgütlenmesini kastediyorsunuz.) Ortaya koyduğunuz mesele öylesine önemli ki, St. Petersburg Komitesinin bütün üyeleri ve hatta genel olarak bütün Rusya Sosyal-Demokratları bu meselenin tartışılmasına katılmalıdırlar.

Her şeyden önce, “Birlik”in eski (dediğiniz gibi, “birlik tipi”) örgütlenmesinin elverişsizliğine ilişkin açıklamanıza tamamen katıldığımı belirtmek isterim. Raboçeye Dyelo taraftarlarının “demokratik” ilkeleri öne sürerken büyük kibirlilik ve inatçılıkla savunuculuğunu yaptıkları seçim sistemine, ilerici işçiler arasında ciddi bir eğitimin ve devrimci öğretimin yokluğuna ve işçilerin faal çalışmalardan kopmalarına değiniyorsunuz.

Durum tam olarak şöyle: 1) (sadece işçiler arasında değil, aydınlar arasında da) ciddi bir eğitimin ve devrimci öğretimin bulunmayışı; 2) seçim ilkesinin yersiz ve aşırı ölçüde uygulanması ve 3) işçilerin faal devrimci çalışmalardan kopmaları. St. Petersburg örgütünün ve Partimizin daha birçok mahalli örgütünün temel zaafı buradadır.

Mektubunuzdan temel hatalarını anlayabildiğim kadarıyla, örgütsel görevler hakkındaki temel görüşünüzü tamamen paylaşıyor ve örgütlenme planınıza katılıyorum.

Özellikle, bütün Rusya çapındaki çalışmayla ve bir bütün olarak Parti faaliyetiyle ilgili görevlere özel önem verilmesi yolundaki görüşünüze tamamen katılıyorum. Bu, sizin taslağınızın Birinci Maddesinde şöyle ifade edilmiş: “İşçiler arasında sürekli muhabirleri bulunan ve örgüt içindeki çalışmalarla sıkı bağı olan İskra gazetesi,

Partinin yönetici merkezidir (sadece bir komitenin ya da semtin değil.)” Ben sadece, teorik gerçekleri, taktik ilkeleri, genel örgütlenme görevlerini ve herhangi bir an için tüm Partinin genel görevlerini geliştirip ortaya çıkaran gazetenin, partinin ideolojik önderi olabileceğini ve olması da gerektiğini belirtmekle yetineceğim. Ama ancak, bütün komitelerle kişisel bağları sağlayan, Rusya Sosyal-Demokratları arasındaki en devrimci bütün güçleri kucaklayan ve yayınların dağıtılması, bildirilerin basılması, güçlerin gereğince dağıtılması ve özel uğraşları üstlenecek kişilerin ve grupların atanması ve gösterilerin ve bütün Rusya çapında bir ayaklanmanın hazırlanması vb. gibi Partinin bütün genel meseleleriyle uğraşan özel bir merkezi grup (diyelim, Merkez Komitesi) hareketin doğrudan pratik önderi olabilir. Örgütün en kesin gizliliğini ve hareketin sürekliliğini korumak zorunlu olduğuna göre, Partimizin iki yönetici merkezi olabilir ve olmalıdır da: bir M.O. (Merkez Organ) ve bir M.K. (Merkez Komitesi). Bunlardan birincisi, ideolojik önderlikten; ikincisi de, doğrudan ve pratik önderlikten sorumlu olmalıdır. Bu gruplar arasındaki eylem birliği ve gerekli dayanışma sadece tek bir Parti programıyla değil, aynı zamanda bu iki grubun bileşimiyle (her iki grup da. M.O. ve M.K., birbiriyle tam bir ahenk içinde olan kimselerden meydana gelmelidir) ve düzenli ve sistemli ortak toplantıların düzenlenmesiyle de sağlanmalıdır. Ancak o zaman, hem M.O. Rus jandarmasının erişemeyeceği bir yere yerleştirilebilir ve tutarlılığı ve sürekliliği teminat altına alınabilir; hem de M.K. bütün temel meselelerde M.O. ile daima birlik içinde bulunabilir ve hareketin bütün pratik yönlerini doğrudan doğruya yönetebileceği serbestliğe sahip olabilir.

Dolayısıyla, Tüzüğün Birinci Maddesi (sizin taslağınıza göre) sadece hangi Parti organının yönetici organ

olarak tanındığını belirtmekle kalmamalı (bu elbette gereklidir), aynı zamanda bir mahalli örgütün, onlar olmadan Partinin bir parti olarak varlığını sürdüremeyeceği merkezi kuruluşları yaratmak, desteklemek ve sağlamlaştırmak için faal bir şekilde çalışma görevini üstlenmesi gerektiğini de belirtmelidir.

Daha sonra, İkinci Maddede, komitenin “mahalli örgütü yönetmesi” gerektiğini (belki de “Partinin bütün mahalli çalışmaları ve bütün mahalli örgütleri” demek daha iyi olurdu; ama ben, ifade ayrıntıları üzerinde durmayacağım) ve hem işçilerden, hem de aydınlardan meydana gelmesi gerektiğini, çünkü onları iki komiteye bölmenin zararlı olacağını söylüyorsunuz. Bu, kesinlikle ve tartışmasız doğrudur. Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin tek bir komitesi olmalı ve bu komite de, kendilerini bütünüyle Sosyal-Demokrat faaliyetlere adanmış, sağlam inançlı Sosyal-Demokratlardan oluşmalıdır. Mümkün olduğu kadar çok sayıda işçinin tam bir sınıf bilincine varmasına, profesyonel devrimci ve komite üyesi haline gelmesine özellikle önem vermeliyiz.² İki değil de tek bir komite oldu muydu, komite, üyelerinin birçok işçiyi kişisel olarak tanımaları meselesi özel bir önem kazanır. İşçilerin arasında olup biten her şeye önderlik edebilmek için, bütün semtlere girip çıkabilmek, çok sayıda işçi tanımak ve her çeşit yola sahip olmak vb. gerekir. Bu yüzden, komite, işçi sınıfı hareketinin bizzat işçilerin arasından çıkacak belli başlı bütün önderlerini mümkün olduğu kadar kapsamalıdır. Komite, mahalli hareketi bütün yönlerden yönetmeli ve Partinin bütün mahalli kuruluşlarının, güçlerinin ve araçlarının sorumluluğunu üstlenmelidir. Siz komitenin nasıl kurulması gerektiğinden söz etmemişsiniz; ama bu durumda özel kurallar koymanın pek o kadar gerekli olmadığı konusunda da anlaşıcağımızı sanıyorum; komitenin nasıl kurulması gerektiği meselesi, Sosyal-Demokratların yerinde tespit edecekleri bir meseledir. Ama belki de şunu belirtmek gerekiyor: komiteye yeni üyelerin alınması, komite üyelerinin çoğunluğunun (ya da üçte ikisinin vb.) kararıyla gerçekleşmeli ve komite, temas listesinin güvenilir (devrimci açıdan) ve sağlam (siyasi anlamda) ellere verilmesine dikkat göstermeli ve aday üyeleri önceden hazırlanmalıdır. M.O. ve M.K.’mız olduğu zaman, yeni komiteler ancak bunların işbirliği ve rızasıyla kurulmalıdır. Elden geldiğinde, komitelerde çok fazla sayıda üye bulunmamalı (böyle komiteler iyi eğitilmiş, her biri devrimci faaliyetin özel bir dalında teknik ustalık kazanmış kişilerden kurulmuş olur), ama aynı zamanda komiteler, çalışmanın bütün yönlerinin üstesinden gelebilecek, komitenin tam olarak temsil edilmesini ve kararları uygulamasını sağlayabilecek yeterli sayıda üyeyi de kapsamalıdır. Üyelerin sayısı oldukça fazla ve sık sık toplanmaları da tehlikeli olursa, o zaman komite içinden özel ve çok büyük bir yürütme grubu (diyelim, beş ya da daha az kişiden meydana gelen) seçmek gerekebilir. Ama bu gruba kesinlikle komitenin

sekreteri ve bir bütün olarak çalışmaya pratikte rehberlik edebilecek olanlar girmelidir. Tutuklamalar olduğu takdirde çalışmanın kesintiye uğramaması için, bu gruba aday üyeler sağlanması da özellikle önemlidir. Yürütme grubunun faaliyetleri ve bu gruba üye alma işlemi vb. komitenin genel toplantısının onayına tabi olmalıdır.

Ayrıca, komiteden sonra, onun altında şu kuruluşları öneriyorsunuz: 1) tartışma toplantıları (“en iyi” devrimcilerin konferansları); 2) semt mahfilleri³; 3) bu semt mahfillerinin her birine bağlı birer propagandacı mahfili; 4) fabrika mahfilleri; ve 5) belli bir semtteki fabrika mahfillerinin delege “temsilcilerinin toplantıları”. Komitenin altındaki bütün diğer kuruluşların (üstelik sizin saydıklarınızın yanı sıra, daha birçok ve son derece çeşitli kuruluşlar da olmalıdır) komiteye tabi olmaları gerektiği ve semt grupları (çok büyük şehirlerde) ve fabrika grupları (her zaman ve her yerde) bulunması gerektiği konusunda size tamamen katılıyorum. Ama sanırım, birçok ayrıntıda sizinle aynı kanıda değilim. Mesela, “tartışma toplantıları”nın tamamen gereksiz olduğu kanısındayım. “En iyi” devrimcilerin hepsi de komitede olmalı ya da özel bir çalışmaya katılmalıdır (basım, ulaştırma, ajitasyon gezileri ya da sözgelimi, bir pasaport bürosunun, hafiyeler ve ajan provokatörlerle uğraşan savaş müfrezelerinin ya da ordu içinde grupların vb. örgütlenmesi).

“Konferanslar” komite ve her semtteki ve her fabrikadaki propaganda, iş kolu (dokumacılar, makine işçileri, deri işçileri vb.), öğrenci, edebiyat vb. mahfillerinde yapılacaktır. Konferanslar niçin özel bir kuruluşu gerektirsin?

Devam edelim. Çok haklı olarak, İskra’ya doğrudan yazı yazma imkânının “her isteyen”e tanınmasını istiyorsunuz. Ne var ki, “doğrudan” sözü, gazetenin bürosunun ya da adresinin “her isteyen” tarafından bilinmesi şeklinde anlaşılmamalı; ancak, dileyen herkesin mektupları yazı kuruluna vermesi (ya da göndermesi) zorunlu olmalıdır. Elbette adresler oldukça geniş bir çevre tarafından bilinmelidir, ama her isteyene verilmemeli, sadece güvenilir ve gizlilik şartlarına uyma yeteneğine sahip oldukları bilinen devrimcilere verilmelidirler. Belki de, sizin önerdiğiniz gibi, her semtte bir kişiye de değil, birçok kişiye verilmeleri gerekebilir. Aynı zamanda, çalışmamıza katılan herkesin, tek tek her bir mahfilin kararlarını, isteklerini, dileklerini komitenin ve ayrıca M.O. ve M.K.’nin dikkatine sunma hakkına sahip olması gerekir. Eğer bunu sağlarsak, Parti görevlilerinin bütün konferansları, “tartışma toplantıları” gibi son derece hantal ve gizlilik kurallarına aykırı bir şeye gerek kalmadan, eksiksiz malumattan yararlanacaklardır. Elbette mümkün olduğu kadar çok sayıda ve çeşitli görevlinin vereceği kişisel konferanslar düzenlemeye de çalışmalıyız; ama burada her şey gizliliğe uymaya bağlıdır. Rusya’da genel toplantılar ancak pek seyrek ve istisnai olarak mümkündür ve “en iyi devrimcilerin” bu toplantılara katılmalarına izin verilirken bir kat daha uyanık olmak

gerekir, çünkü ajan provokatörlerin bu toplantılara sızmaları ve hafiyelerin toplantıya katılanlardan birini izlemeleri genellikle daha kolaydır. Sanırım şöyle yapmak daha doğru olur: büyük bir genel toplantı (diyelim, 30 ile 100 kişi arasında) düzenlemek mümkün olduğunda (mesela, yazın ormanda ya da bu amaç için olanak sağlanmış bir apartman katında), komite “en iyi devrimciler”den bir ya da ikisini göndermeli ve toplantıya uygun kişilerin katılmasını, yani mesela çağrılarının fabrika mahfillerinin mümkün olduğu kadar çok sayıda güvenilir üyesine ulaştırılmasını vb. sağlama almalıdır. Ama bu toplantılar resmi kayıtlara geçirilmemeli, Tüzüğe konulmamalı ve düzenli olarak yapılmalıdır. İşler, toplantıya katılan herkesin orada bulunan herkesi tanıyabileceği, yani her bir kimsenin bir mahfilin “temsilcisi” olduğunu bileceği vb. tarzda düzenlenmemelidir. İşte hem bu yüzden, sadece “tartışma toplantıları”na değil, aynı zamanda “temsilci toplantıları”na da karşıyım. Bu iki kuruluşun yerine, şöyle bir kural önereceğim. Komite, harekette pratik olarak yer alanların mümkün olduğu kadar çok sayıda ve genel olarak da işçilerin katılacağı büyük toplantılar düzenlenmesini sağlamalıdır. Toplantının yeri, zamanı, gereği ve toplantıya kimlerin katılacağı, böyle işlerin gizli düzenlenişinden sorumlu olan komite tarafından tespit edilmelidir. Açık havada, ormanda vb. düzenlenen daha az resmi nitelikteki işçi toplantılarının bu kuralla hiçbir şekilde sınırlanamayacağı açıktır. Belki de Tüzükte bu konuyla ilgili bir şey söylememek daha bile iyi olur.

Daha sonra, semt gruplarının en önemli görevlerinden birinin, yayınların düzenli olarak dağıtılmasını örgütlemek olduğu konusunda, size tamamen katılıyorum. Sanırım, semt grupları esas olarak komiteler ile fabrikalar arasında aracılık ve hatta çoğu zaman kuryelik görevini yerine getirmelidirler. Semt gruplarının ana görevi, komiteden gizlilik kurallarına uygun olarak aldıkları yayınları düzgün bir şekilde dağıtmak olmalıdır. Bu son derece önemli bir görevdir, çünkü eğer biz dağıtım yapan özel bir semt grubu ile o semtteki bütün fabrikalar ve o semtteki mümkün olduğu kadar çok sayıda işçi evi arasında düzenli bir bağ kurabilirsek, bu hem gösteriler, hem de bir ayaklanma açısından büyük değer taşıyacaktır. Yayınların, broşürlerin, bildirilerin hızlı ve düzenli bir biçimde dağıtılmasını düzenlemek ve örgütlemek ve bu amaçla bir temsilciler ağı yetiştirmek demek, ilerideki gösterilerin ya da ayaklanmanın hazırlık çalışmalarının büyük bir kısmının gerçekleştirilmiş olması demektir. Yayınların dağıtımının örgütlenmesine bir huzursuzluk, grev ya da karışıklık zamanında başlamak çok geç olur. Bu çalışma ancak, dağıtımın ayda iki ya da üç defa zorunlu kılınmasıyla, tedricen gerçekleştirilebilir. Eğer elde gazete yoksa, bildiri dağıtılabilir ve dağıtılmalıdır da; ama dağıtım cihazının boş kalmasına asla izin verilmemelidir. Bu cihaz öylesine mükemmel bir duruma getirilmelidir ki, mesela bütün bir

St. Petersburg işçi sınıfını bir olaydan bir gecede haberdar edebilmeli ve harekete geçirebilmelidir. Bu asla hayalci bir hedef değildir; yeter ki, bildiriler merkezden daha dar aracı mahfillere, onlardan da dağıtıcılara sistemli bir şekilde aktarılabilirsin. Kanımca, semt gruplarının görevleri, bu aracılık ve aktarma çalışmasının dışına taşırılmamalıdır; ya da daha kesin koyacak olursak, semt gruplarının görevleri bu çalışmanın dışına ancak en büyük temkinlilikle taşırılmalıdır; yoksa bu durum sadece keşfedilme ihtimalini artırır ve çalışmanın bütünlüğüne zarar verir. Hiç şüphe yok ki, bütün Parti meselelerinin tartışıldığı konferanslar semt mahfillerinde de yapılacaktır, ama mahalli hareketin bütün genel meselelerine ilişkin kararlar sadece komite tarafından alınmalıdır. Semt gruplarının bağımsız hareket etmesine, bildirilerin aktarılması ve dağıtılmasının sadece teknik yanını ilgilendiren meselelerde izin verilmelidir. Semt gruplarının bileşimi komite tarafından tespit edilmelidir, yani komite kendi üyelerinden bir ya da ikisini (ya da komitede bulunmayan yoldaşları) şu ya da bu semte delege olarak atar ve onlara bir semt grubu kurmaları talimatını verir; aynı şekilde, bu semt grubunun bütün üyeleri de komite tarafından seçilir. Semt grubu, komitenin bir koludur ve bütün yetkilerini komiteden alır.

Şimdi de, propagandacı mahfilleri, meselesine geçiyorum. Propaganda güçlerimizin azlığı yüzünden, bu mahfilleri tek tek her semtte örgütlemek hem epeyce zordur, hem de pek arzu edilir bir şey değildir. Propaganda, komitenin bütünü tarafından aynı anlayış içinde yürütülmesi ve kesinlikle merkezileştirilmelidir. Dolayısıyla, bu konuda şöyle düşünüyorum: komite çeşitli üyelerine, bir propagandacılar grubu örgütlemeleri talimatını verir (bu propagandacılar grubu, komitenin bir kolu ya da komitenin kuruluşlarından biri olur). Bu grup, gizliliği korumak için semt gruplarının yardımlarından yararlanarak, bütün şehirde ve komitenin “yetki alanı içine giren” bütün yörelerde propaganda yürütmelidir. Bu grup, gerekirse, alt gruplar kurabilir ve mesela, bazı görevlerini bu alt gruplara devredebilir. Ama bütün bunlar ancak komitenin rızasıyla yapılabilir. Komite, her zaman ve kayıtsız şartsız, hareketle şu ya da bu şekilde bağlı olan her gruba, alt gruba ve mahfile kendi delegesini atama hakkına sahip olmalıdır.

Aynı tarzda bir örgütlenme, aynı tipten komite kolları ya da kuruluşları, harekete hizmet eden çeşitli grupların hepsine uygulanmalıdır. Örneğin, yüksek ve orta dereceli okullardaki öğrenci gruplarına; devlet memurları arasındaki taraftar gruplarına; ulaştırma, basın ve pasaport gruplarına; gizli toplantı yerleri düzenleyen gruplara; hafiyelerin izini sürerek onları tespit etmekle görevli gruplara; askerler arasındaki gruplara; silah sağlamakla görevli gruplara; “maddi gelir getiren girişimler”i örgütleyen gruplara vb. uygulanmalıdır. Gizli bir örgütü yönetmenin bütün sanatı, mümkün olan her şeyden yararlanmakta, “herkese yapacak bir iş vermekte” ve aynı zamanda bütün hareketin

önderliğini, sırf birtakım yetkilere dayanarak değil, otoriteye, canlılığa, daha fazla tecrübeye, daha çok yönlülüğe ve daha fazla yeteneğe sahip olarak elde tutmakta yatar. Bunu, eğer merkezde olağanüstü yetkilere sahip yeteneksiz bir kimse bulunursa mutlak merkeziyetçiliğin hareketi kolayca mahvedebileceği yolundaki malum muhalefet ihtimaline karşı belirtiyorum. Bu hiç şüphesiz mümkündür, ama bu seçim ilkesiyle ya da ademi merkeziyetçilikle giderilemez; bunların geniş ölçüde uygulanmasına kesinlikle göz yumulamaz ve bunlar, otokrasi yönetimi altında yürütülen devrimci çalışmaya son derece zararlıdır. Bu, herhangi bir tüzükle de giderilemez; ancak tek tek her bir alt grubun karar almaları M.O. ve M.K.'ne başvurmaları ve (en kötü durumda) kesinlikle yeteneksiz yetkililerin görevlerinden alınması yolunu izleyen “yoldaşça etkileme” tedbirleriyle giderilebilir. Komite, devrimci çalışmanın çeşitli yönlerinin çeşitli yetenekleri gerektirdiğini ve bir örgütleyici olarak hiç işe yaramayan bir kimsenin bazen bir ajitatör olarak son derece değerli olabileceğini ya da kesin gizli çalışmada iyi olmayan birisinin mükemmel bir propagandacı olabileceğini vb. göz önüne alarak, mümkün en geniş işbölümünü sağlamak için çaba harcamalıdır.

Bu arada, propagandacılar konusuna değinmişken, bu mesleğin yeteneksiz kişilere yüklenerek propaganda seviyesinin düşürülmesini birkaç kelimeyle eleştirmek isterim. Ayırım yapmaksızın bir öğrenciyi ve “bir mahfile verilmesini” isteyen bir genci propagandacı olarak görmek, bazen aramızda alışkanlık haline geliyor. Buna karşı çıkılmalıdır, çünkü çok büyük zararlar vermektedir. İlkelde sonuna kadar tutarlı ve gerçekten yetenekli çok az propagandacı vardır (ve böyle bir propagandacı olabilmek için insanın çok inceleme yapması ve deneyim kazanması gerekir); dolayısıyla, böyle kimseler uzmanlaştırılmalı, tamamen bu tür çalışmaya verilmeli ve onlara en büyük ihtimam gösterilmelidir. Bunlar, haftada bir dersler vermeli ve gerektiğinde başka şehirlere gönderilmelidirler; genellikle, yetenekli propagandacılar çeşitli kasaba ve şehirleri dolaşmalıdırlar. Ama yeni başlayan gençlere esas olarak pratik görevler verilmelidir; öğrencilerin mahfilleri yönetmelerine iyimser bir şekilde “propaganda” adı verilmekte ve buna bakılarak, onlara pratik görevler verilmesi ihmal edilmektedir. Elbette, ciddi pratik işler köklü bir eğitimi de gerektirir; ama gene de, bu alanda “yeni başlayanlar” a daha kolay iş bulunabilir.

Şimdi de fabrika mahfillerini ele alalım. Bunlar bizim için özellikle önemlidir: hareketin temel gücü, büyük fabrikalardaki işçilerin örgütlenmesinde yatmaktadır, çünkü büyük fabrikalar (ve imalathaneler) işçi sınıfının sadece sayı bakımından hakim kesimini değil, aynı zamanda daha da önemlisi, etki, gelişme ve savaşma gücü bakımından da hakim kesimini kapsamaktadır. Her fabrika, bizim kalemiz olmalıdır. Bunun için de, her “fabrika” işçileri örgütü içte ne kadar gizliyse, dışta o ölçüde “dal budak

salmalı”, yani dış ilişkilerinde herhangi bir devrimci örgüt gibi antenlerini elden geldiğince uzağa ve mümkün olduğu kadar çok yöne uzatmalıdır. Burada da, bir grup devrimci işçinin kaçınılmaz olarak yönetici ve “hâkim” çekirdeği oluşturması gerektiğini önemle belirtiyorum. “Fabrika” mahfilleri de dahil olmak üzere, geleneksel tipte saf işçi ya da saf sendikal Sosyal-Demokrat örgütlenmeyi tamamen terk etmeliyiz. Fabrika grubu ya da fabrika (imalathane) komitesi (çok sayıda kişiden oluşan öteki gruplardan ayırt edilebilmesi için), fabrikadaki bütün Sosyal-Demokrat çalışmayı yürütmek yetkilerini ve talimatlarını doğrudan doğruya komiteden alan çok az sayıda devrimciden meydana gelmelidir. Fabrika komitesinin her üyesi kendini komitenin bir temsilcisi olarak görmeli, komitenin bütün emirlerini yerine getirmeli ve “savaş alanındaki ordu”nun bütün “kanun ve adetleri”ne uymalıdır; katılmış olduğu bir ordudan, savaş zamanında, resmi izin olmadan ayrılamaz. Dolayısıyla fabrika komitesinin bileşimi, çok büyük önem taşıyan bir meseledir ve komitenin başlıca görevlerinden biri de, bu alt komitelerin düzgün bir şekilde örgütlenmesini sağlamaktır. Ben bunu şöyle tasarlıyorum; Komite bazı üyelerine (ayrıca, sözcügelimi, şu ya da bu nedenden dolayı komiteye alınmamış, ama tecrübeleri, insan tanımaları, zekâları ve kurdukları bağlarla çok yararlı olabilecek bazı işçilere) her yerde fabrika alt komiteleri örgütlemeleri talimatını verir. Bu grup semt temsilcilerine danışır, birkaç toplantı düzenler, fabrika alt komitelerinin aday üyelerini etrafı bir denetimden geçirir, sıkı bir sorgulamaya tabi tutar, gerekirse söz konusu fabrikadaki alt komitenin mümkün olduğu kadar çok sayıda aday üyesini denemeye ve incelemeye çalışarak sınavdan geçirir ve en sonunda, her fabrika mahfilinin üye listesini komitenin onayına sunar ya da uygun bulduğu bir işçiye, tam bir alt komiteyi kurması, aday göstermesi ya da seçmesi için yetki verilmesini önerir. Böylelikle komite aynı zamanda, kendisiyle teması, bu temsilcilerden hangisinin sağlayacağını ve temasın nasıl sağlanacağını da tayin edebilir (genel bir kural olarak, bu temas semt temsilcileri aracılığıyla sağlanır, ama bu kurala eklemeler yapılabilir ya da geliştirilebilir). Bu fabrika alt komitelerinin önemi göz önüne alınırsa, her alt komitenin M.O. ile doğrudan haberleşebileceği bir adrese ve temas listesini güven altına alabileceği gizli bir yere sahip olmasına mümkün olduğu kadar dikkat göstermeliyiz (yani tutuklama olduğunda alt komitenin hemen yeniden kurulabilmesi için gerekli bilgiler, Rus jandarmasının erişemeyeceği bir yerde gizlenilmek üzere, elden geldiğince düzenli ve eksiksiz bir şekilde Parti merkezine aktarılmalıdır). Hiç şüphesiz, adreslerin aktarılması komitenin istediği biçimde ve elindeki olgulara dayanılarak yapılmalı ve bu adresleri var olmayan bir “demokratik” hakka dayanarak paylaştırma yolu tutulmamalıdır. Son olarak da, birkaç üyeden meydana gelen bir fabrika alt komitesinin yerine, komiteden bir temsilciyi (ve onun yedeğini) gö-

revlendirmekle yetinmenin bazen gerekli, hatta daha uygun olabileceğini söylemek sanırım yanlış olmayacaktır. Fabrika alt komitesi kurulur kurulmaz, ayrı ayrı görevleri olan ve gizlilik dereceleri ve örgütsel biçimleri farklı bir dizi fabrika grubu ve mahfilini örgütlemeye girişecektir; mesela, yayınların ulaştırılmasını ve dağıtımını sağlayan mahfiller (bu, bize kendimizin olan gerçek bir posta servisi sağlayacak tarzda, sadece yayınların dağıtımı için değil, aynı zamanda yayınları evlere kadar ulaştıracak tarzda ve bütün işçilerin adreslerini ve onlara ulaşma yollarını kesin olarak öğrenebilecek tarzda örgütlenmesi gereken en önemli görevlerden biridir); illegal yayınları okuma mahfilleri; hafiyelerin izini sürüp tespit etme grupları⁴; özel olarak sendika hareketine ve ekonomik mücadeleye rehberlik edecek mahfiller; uzun konuşmaları (makinelere, müfettişler vb. üzerine) tamamen legal bir biçimde nasıl başlatıp sürdüreceklərini bilen, herkesin içinde serbestçe konuşabilen, insan tanıyabilen ve şartları görebilen ajitatör ve propagandacı mahfilleri vb.⁵ Fabrika alt komitesi, her türden mahfiller (ya da temsilciler) ağı sayesinde, bütün fabrikayı, mümkün olduğu kadar çok sayıda işçiyi kucaklamaya çalışmalıdır. Alt komitenin faaliyetlerinin başarısı, bu türden mahfillerin çokluğuyla propagandacıları gezdirmeye yeteneğiyle ve hepsinin üstünde de, yayınların dağıtımındaki ve bilgilerin ve mektupların toplanmasındaki düzenli çalışmanın doğruluğuyla ölçülmelidir.

Özetleyecek olursak, genel örgütlenme tarzı kanımca şöyle olmalıdır: tüm mahalli hareketin, bütün mahalli Sosyal-Demokrat faaliyetlerin başında bir komite bulunmalıdır. Bu komiteden, ona tabi olan ve birinci olarak, bütün bir işçi sınıfı kitlesini (mümkün olduğu kadar) kucaklayan ve semt grupları ve fabrika (imalathane) alt komiteleri biçiminde örgütlenmiş yürütme temsilcileri ağı gibi kuruluşlar ve kollar çıkmalıdır. Bu ağ, barış zamanında yayın, gazete, broşür ve komitenin gizli yazışmalarının dağıtımıyla uğraşacak; savaş zamanında da gösterileri ve buna benzer kolektif faaliyetleri düzenleyecektir. İkinci olarak, komite, tüm harekete (propaganda, ulaştırma, her çeşit yeraltı faaliyeti vb.) hizmet eden mahfil ve gruplar halinde dal budak salacaktır. Bütün gruplar, mahfiller ve alt komiteler vb. komite kuruluşlarının ya da komite kollarının statüsüne sahip olmalıdır. Bunlardan bazıları Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisine katılmak isteginde olduklarını açıkça belirtecekler ve komite tarafından onaylandığı takdirde Partiye katılacaklar, belli görevler üstlenecekler (komitenin talimatı ya da rızasıyla), Parti organlarının emirlerine uymayı kabul edecekler, bütün Parti üyeleriyle aynı haklara sahip olacaklar ve komite üyeliği için doğrudan aday sayılacaklardır vb.. Bazıları da Rusya Sosyal-Demokrat işçi Partisine katılmayacaklar ve ya Parti üyelerince kurulmuş mahfiller statüsünde kalacak yahut da şu ya da bu Parti grubuyla birleşeceklerdir vb.

Hiç şüphe yok ki, bütün iç meselelerde bütün bu

mahfillerin üyeleri, tıpkı bir komitenin bütün üyeleri gibi, eşit durumda olacaklardır. Tek istisna, mahalli komiteyle (aynı zamanda M.O. ve M.K. ile de) kişisel temas hakkının sadece komitenin bu amaçla tespit ettiği kişiye (ya da kişilere) ait olmasıdır. Bu kişi, bütün diğer bakımlardan, mahalli komiteye, M.K.'ne M.O.'na (şahsen olmamak şartıyla) önerge sunma hakkına sahip olan diğer üyelerle eşit durumda olacaktır. Dolayısıyla, söz konusu istisna, asla eşitlik ilkesinin bir ihlali değil, sadece kesin gizlilik gereklerinden doğan zorunlu bir imtiyaz olacaktır. "Kendi" grubuyla ilgili bir haberi M.K.'ne ya da M.O.'na ulaştırmayı başaramayan bir komite üyesi, doğrudan doğruya bir Parti görevini yerine getirmemekten sorumlu tutulacaktır. Ayrıca, çeşitli mahfillerin gizlilik derecesi ve örgütlenme biçimi, görevlerinin mahiyetine bağlı olacaktır. Bu yüzden, örgütler en geniş bir çeşitlilik içinde olacaktır ("en katı", en dar, en sınırlı örgütlenme tarzından "en serbest", en geniş, en gevşek ve açık örgütlenme tarzına kadar). Mesela, dağıtım gruplarında en kesin gizlilik ve askeri disiplin sağlanmalıdır. Propagandacı gruplarında da gizlilik korunmakta, bu gruplardaki askeri disiplin çok daha az olacaktır. Legal yayınların okunması ya da sendikal ihtiyaç ve talepler üzerine tartışmaların örgütlenmesi için kurulmuş işçi gruplarında daha da az gizlilik gerekecektir vb.. Dağıtım grupları Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisine bağlı olmalı ve onun belli sayıda üyesini ve görevlisini tanımalıdırlar. Çalışma şartlarını inceleyen ve sendikal talepleri tespit eden grupların ille de Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisine bağlı olması gerekmez. Bir ya da iki Parti üyesiyle birlikte eğitim çalışması yapan öğrenci, subay ve memur grupları bazı durumlarda bu üyelerin Partili olduğunun farkında bile olmamalıdır vb. Ama bir hususta, bütün bu yan gruplardan azami örgütlenme derecesini mutlaka talep etmeliyiz. Şöyle ki: böyle bir gruba dahil olan her Parti üyesi bu gruptaki çalışmanın yönetiminden resmen sorumludur ve bu grupların her birinin bileşiminin, çalışmasının tüm işleyişinin ve bu çalışmaların muhtevasının M.K. ya da M.O. tarafından mümkün olduğu kadar tam olarak bilinmesi için her türlü tedbiri almakla yükümlüdür. Bu, merkezin bütün hareketi eksiksiz bir şekilde görebilmesi, çeşitli Parti görevlerine mümkün en geniş bir çevre içinden seçim yapılabilmesi, bütün Rusya'daki benzer nitelikte olan bütün grupların (merkez aracılığıyla) birbirlerinin tecrübelerini öğrenebilmeleri ve ajan provokatörlerin ya da şüpheli kişilerin belirmesi halinde uyarıda bulunulabilmesi için gereklidir. Tek kelimeyle, her durumda mutlaka ve hayati derecede gereklidir.

Bu nasıl yapılmalıdır? Komiteye düzenli raporlar sunarak, M.O.'na mümkün olduğu kadar çok sayıda raporu mümkün en geniş muhtevayla ileterek, M.K. ve mahalli komite üyelerinin çeşitli mahfilleri ziyaret etmelerini sağlayarak ve nihayet, bu mahfillerle olan temas listesini, yani her mahfilin çeşitli üyelerinin adlarını ve adreslerini güven

altına alınmak üzere (M.O. ve M.K.'nin Parti bürosuna) teslim etmeyi zorunlu kılarak. Ancak raporlar sunulduğu ve temaslar iletildiği zaman, belli bir mahfile mensup Parti üyesinin görevini yaptığı söylenebilir. Ancak o zaman, bir bütün olarak Parti, pratik çalışma yürüten her mahfilden haberdar olabilir. Ancak o zaman, tutuklamalar ve toparlamalar bizim için bir terör olmaktan çıkabilir; çünkü çeşitli mahfillerle temaslar korunduğu takdirde, M.K.'mizin bir delegesinin tutuklanan birinin yerine derhal yedekler bulunması ve çalışmanın sürekliliğini sağlaması her zaman kolay olur. O zaman bir komitenin tutuklanması bütün cihazı ortadan kaldıramaz, sadece, yedekleri her zaman hazır bekleyen yöneticileri götürür. Sakın, gizliliği korumak gerektiği için raporların ve temasların iletilmesi imkansızdır, denmesin. Bir kere istendikten sonra ve komitelerimiz, bir M.K.'miz ve bir M.O.'mız olduğu sürece, raporları ve temasları teslim etmek (ya da göndermek) her zaman mümkündür ve her zaman da mümkün olacaktır.

Bu, bizi, bütün Parti örgütünün ve bütün Parti faaliyetinin son derece önemli bir ilkesine yapıyor: bir yandan, hareketin ideolojik ve pratik yönetimi ve proletaryanın devrimci mücadelesi açısından mümkün en fazla merkezîyetçilik gerekirken; öte yandan, Parti merkezinin (ve dolayısıyla bir bütün olarak Partinin) hareketten sürekli haberdar edilmesi ve Partiye karşı sorumluluk açısından, mümkün en fazla ademi merkezîyetçilik gereklidir. Hareketin yönetimi, büyük pratik tecrübe sahibi, mümkün olduğu kadar mütecanis, mümkün en az sayıda profesyonel devrimci gruplarına teslim edilmelidir. Proletarya (ve diğer halk sınıfları), en farklı kesimlerinin en çeşitli ve en gayrı mütecanis gruplarına kadar ve mümkün en çok sayıda, harekete katılmalıdır. Parti merkezinin elinde her zaman, sadece bu grupların her birinin faaliyetine ilişkin kesin bilgi değil, aynı zamanda bunların bileşimine ilişkin mümkün olduğu kadar eksiksiz bilgi de bulunmalıdır. Hareketin yönetimini merkezileştirmeliyiz. Aynı zamanda (istihbarat olmadan merkezîyetçilik mümkün olamayacağına göre, sırf bu nedenden dolayı) Partinin tek tek üyeleri, Partinin çalışmalarına tek tek katılanlar ve Partiye dahil olan ya da bağlı bulunan her mahfil açısından, Partiye olan sorumluluğu mümkün olduğu kadar ademi merkezileştirmeliyiz. Bu ademi merkezîyetçilik, devrimci merkezîyetçiliğin zorunlu bir ön şartı ve zorunlu bir düzelticisidir. Ancak merkezîyetçilik sonuna kadar uygulandığı ve bir M.K.'miz ve bir M.O.'mız olduğu zaman, ne kadar küçük olursa olsun her grubun onlarla haberleşebilmesi ve sadece haberleşebilmesi değil, yılların tecrübesiyle kurulmuş bir sistemin sonucu olarak düzenli bir şekilde haberleşebilmesi- mümkün olacaktır. Bir mahalli komitenin tesadüfi talihsiz bileşiminden doğabilecek vahim sonuçlar ancak o zaman giderilebilecektir. Artık Parti içinde gerçek bir birliğe ve gerçek bir yönetim merkezinin kurulmasına yaklaştığımızı göre, şunu akıldan çıkarmamalıyız: eğer

aynı zamanda, hem merkeze karşı sorumluluk açısından, hem de merkezin, Parti makinesinin bütün dişli ve çarklarından haberdar edilmesi açısından azami ademi merkezîyetçilik uygulamazsak, bu merkez iktidarsız kalacaktır. Bu ademi merkezîyetçilik, genellikle hareketimizin en acil pratik ihtiyaçlarından biri sayılan işbölümünün öteki yüzünden başka bir şey değildir. Eğer Parti merkezi, eski tipte mahalli komiteler tarafından doğrudan pratik çalışmadan koparılmaya devam ederse, ne belli bir örgütün yönetici organ olarak resmen tanınması, ne de resmi bir M.K.'nin kurulması, hareketimizin gerçekten birleşmesini ve sağlam bir militan Partinin yaratılmasını sağlayamayacaktır. Bu eski tipte mahalli komiteler, kendini belli tipte bir devrimci çalışmaya hasretmeyen, özel bir görev konusunda sorumluluk üstlenmeyen, bir işi yüklendikten sonra onu derinlemesine inceleyip hazırlayarak sonuna kadar götürmeyen, keskin lafazanlıkla muazzam bir vakit ve güç heba eden, her biri her çeşit işle uğraşan bir insan salatasından meydana gelirler. Öte yandan, büyük bir öğrenci ve işçi mahfillere yığını vardır ve bunların yarısı komitenin tamamen meçhulüdür; yarısı da komitenin kendisi gibi hantal, komitenin kendisi gibi uzmanlıktan yoksun, komitenin kendisi gibi profesyonel devrimcilerin tecrübelerinden ders çıkarmakta ve başkalarının tecrübelerinden yararlanmakta gönülsüz ve komitenin kendisi gibi “her şey hakkında” bitmez tükenmez konferanslara, seçimlere ve tüzük taslaklarına batmış durumdadırlar. Merkezin düzgün çalışabilmesi için, mahalli komiteler kendilerini yeniden örgütlemelidirler; uzmanlaşmalı, daha çok “iş yapan” örgütler haline gelmeli ve şu ya da bu pratik alanda gerçek “mükemmeliyet”e erişmelidirler. Merkezin (şimdiye kadar olduğu gibi) öğüt vermek, ikna etmek ve tartışmakla kalmaması, orkestrayı gerçekten yönetebilmesi için, kimin hangi kemanı nerede ve nasıl çaldığını; her çalgının çalınması için talimatın nerede ve nasıl alındığını ya da alınmakta olduğunu; (müzik kulak tırmalamaya başladığında) kimin nerede ve niçin falso yaptığını ve falso-nun giderilebilmesi için kimin nereye ve nasıl aktarılması gerektiğini kesin olarak bilmesi gerekir. Açıkça söylemek gerekir ki, bugün için, bir komitenin gerçek iç çalışması hakkında bildirimleri ve genel yazışmaları dışında ya hiçbir şey bilmiyoruz, ya da arkadaşlarımızın ve yakın dostlarımızın anlattığı kadarını biliyoruz. Ama Rusya işçi sınıfı hareketine önderlik edebilen ve otokrasiye karşı genel bir saldırıya hazırlanan dev bir Partinin kendisini bu kadarıyla sınırlayacağını düşünmek gülünç olur. Komite üyelerinin sayısı azaltılmalıdır. Bu üyelerden her birine hesap vermekle yükümlü tutulacağı kesin, özel ve önemli bir görev verilmelidir. Özel, çok küçük bir yönetici merkez kurulmalıdır. Komiteyle her büyük fabrika arasında bağlantıyı kuran, yayınların düzenli dağıtımını yürüten ve merkeze, bu dağıtımın ve çalışmaların tüm işleyişinin tam bir portresini sunan bir yürütme temsilcileri ağı geliştirilmelidir.

Ve son olarak, çeşitli gruplar ve mahfiller kurulmalı ve bunlar çeşitli görevleri üstlenmeli ya da Sosyal-Demokratlara yakın olan, onlara yardım eden ve Sosyal-Demokrat olmaya hazırlanan kişileri birleştirmelidirler. Ancak bunlar yapıldığı takdirde, komite ve merkez, bu mahfillerin faaliyetinden (ve bileşiminden) sürekli haberdar olabilir. St. Petersburg komitesinin ve bütün diğer Parti komitelerinin yeniden örgütlenirken izleyecekleri çizgiler bunlardır ve tüzük meselesinin o kadar önemsiz olmasının nedeni de budur.

Önerimizin amacını daha berrak bir şekilde ortaya koyabilmek için, işe Tüzük taslağının tahliliyle başlamıştım. Ve sanırım, buraya kadar anlattıklarımın, Tüzük olmadan da; onun yerine, her mahfil ve çalışmaların her yönü hakkında düzenli raporlar verilmesini koyarak da işleri yürütmenin mümkün olabileceği, okurun gözünde açıklık kazanmıştır. Tüzüğe ne konulabilir? Komite, herkesin çalışmasına rehberlik eder (bu zaten yeterince açık). Komite, bir yürütme grubu seçer (bu her zaman gerekli değildir; gerekli olduğu zaman da bir Tüzük meselesi değil, merkezi, bu grubun bileşiminden ve aday üyelerinden haberdar etme meselesidir). Komite, çeşitli çalışma alanlarını üyeleri arasında dağıtır ve her üyeyi, komiteye düzenli rapor sunmakla ve M.O. ve M.K.'ni çalışmaların gelişiminden haberdar etmekle yükümlü tutar (burada da, Tüzüğe, güçlerimizin azlığı nedeniyle sık sık uygulanamayacak bir hüküm koymaktansa, bütün görevlendirmelerden merkezi haberdar etmek daha önemlidir). Komite, üyelerinin kimler olduğunu kesinlikle tespit etmelidir. Yeni üyeler komiteye, kendi üyelerinin davetiyle katılır. Komite, semt grupları, fabrika alt komiteleri ve belli grupları tayin eder (eğer bunları sıralamaya kalkarsak sonu gelmez ve bunları Tüzükte yaklaşık olarak sıralamanın hiçbir gereği de yoktur; merkezi bunların örgütlenmelerinden haberdar etmek yeterlidir). Semt grupları ve alt komiteler şu mahfilleri örgütlerler... Bugün için Tüzüğe böyle bir madde koymak son derece yararsız olur. Çünkü bu türden çeşitli grupların ve alt grupların faaliyetleri konusunda genel bir Parti tecrübesine sahip değiliz (birçok yerde bundan tamamen yoksunuz). Bana kalırsa, böyle bir tecrübe edinmek için gerekli olan, Tüzük değil, Parti istihbaratının örgütlenmesidir. Şu sıralar, mahalli örgütlerimizden her biri, en azından birkaç akşamını Tüzük tartışmasıyla geçiriyor. Bunun yerine, her üye, bu zamanı, tüm Partiye sunmak üzere, kendi çalışması hakkında ayrıntılı ve iyi hazırlanmış bir rapor düzenlemeye ayırsa, çalışmalar yüz kat daha ilerler.

Tüzüğün yararsız olmasının nedeni, sadece devrimci çalışmanın daima kesin bir örgütlenme biçimine uymaması değildir. Hayır, kesin bir örgütlenme biçimi gereklidir ve biz bütün çalışmalarımıza mümkün olduğu kadar böyle bir biçim vermeye çalışmalıyız. Buna, genellikle sanıldığından çok daha büyük ölçüde izin verilebilir ve bu, Tüzük sayesinde değil, sadece ve sadece (bunu durmadan

tekrarlamalıyız) Parti merkezine kesin malumat iletmekle sağlanabilir. Ancak o zaman, gerçek bir sorumluluğa ve (parti içi) aleniyete dayanan gerçek bir örgütlenme biçimimiz olacaktır. Aramızdaki ciddi çatışmaların ve fikir ayrılıklarının “Tüzüğe uygun” oylama yoluyla değil de, mücadeleyle ve “istifa” tehditleriyle halledildiğini hangimiz bilmiyoruz? Parti hayatının son üç dört yılı boyunca, komitelerimizin çoğunun geçmişi böyle iç çekişmelerle doludur. Ne yazık ki, bu çekişmeler kesin bir biçim almamıştır. Eğer almış olsaydı, Parti için çok daha öğretici olur ve bizden sonrakilerin tecrübelerine çok daha fazla katkıda bulunmuş olurdu. Ne var ki, böylesine yararlı ve zorunlu bir kesin örgütlenme biçimini hiçbir Tüzük yaratamaz; bu ancak ve ancak Parti içi aleniyetle yaratılabilir. Otokrasi yönetimi altında, Parti merkezini Parti olaylarından düzenli olarak haberdar etmekten başka bir Parti içi aleniyet vasıtamız ya da silahımız olamaz.

Ve ancak biz Parti içi aleniyeti geniş çapta uygulamasını öğrendikten sonra, çeşitli örgütlerin işleyişi konusunda gerçekten tecrübe sahibi olabilir; ancak yılların böylesine kapsamlı tecrübesine dayanmak, sadece kâğıt üzerinde kalmayacak bir tüzük hazırlayabiliriz.

Dipnotlar

¹ Buradaki “taslak”, St. Petersburg şehrindeki devrimci çalışmayla ilgili tüzük taslağıdır, yoksa RSDİP'nin genel tüzüğü değil. Metnin bazı yerlerinde “taslak” yerine “tüzük” kullanılıyor. (Ç.N.)

² (Lenin'in Dipnotu) Komiteye, işçi kitleleriyle en çok bağı olan ve işçi kitleleri arasında en fazla “sayılan” devrimci işçileri almaya çalışmalıyız.

³ Mahfil (circle): Partili ve Partisiz devrimcilerden meydana gelen geniş grup. Mahfil, Parti hücresi değildir. (Ç.N.)

⁴ (Lenin'in Dipnotu) İşçilere şunu anlatmalıyız: hafiyelelerin, ajan provokatörlerin ve hainlerin öldürülmesi bazen elbette kaçınılmaz olabilir. Ama bunu sistemleştirmek, hiç istenilmeyen ve hatalı bir şeydir. Hafiyeleleri izleyip açığa çıkararak zararsız kılacak bir örgüt kurmaya çalışmalıyız. Hafiyelelerin hepsiyle uğraşmak imkânsızdır, ama onları açığa çıkaracak ve işçi sınıfı kitlelerini eğitecek bir örgüt kurmak hem mümkün, hem de gereklidir.

⁵ (Lenin'in Dipnotu) Aynı zamanda, gösterilerde ve hapisten adam kaçırma eylemlerinde vb. görevlendirilmek üzere, askeri eğitim görmüş ve özellikle güçlü ve atılgan işçilerin alındığı savaş gruplarına da ihtiyacımız var.

DEVİRİMİN ÖNCÜLERİ

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 1

Şeylere ve kişilere iki karşıt yaklaşımın bulunduğu her yerde, iki karşıt görüş ortaya çıkar. “Çok kötü” ve “çok iyi”, “ayaktakımı” ve “devrimin öncüleri”; bunlar bu karşıtlığın örnekleridir.

Yukarıda, köylülerin uzun yıllar boyunca gerçekleştirilemeyen devrimci bir görevi başardıklarını ve böylece milli devrim yolunda önemli bir iş yaptıklarını söyledik. Ama bu büyük devrimci görev, bu önemli devrimci iş, köylülerin tümü tarafından mı gerçekleştirilmiştir? Hayır. Üç çeşit köylü vardır: Zengin, orta ve yoksul köylüler. Her üçü de farklı koşullar altında yaşarlar ve dolayısıyla devrim konusunda da farklı görüşlere sahiptirler. Birinci dönemde, zengin köylülerin sözünü etmekten hoşlandıkları şeyler, Kuzey Sefer Ordusunun Ciangsi’de büyük bir hezimete uğraması, Çan Kayşek’in yaralanıp¹ uçakla Guang-dung’a kaçması² ve Vu Peyfu’nun³ Yuehçov’u geri almasıydı. Onlara göre, köylü birlikleri hiç kuşkusuz uzun zaman yaşayamayacak ve Üç Halk İlkesi⁴ de hiç bir zaman başarı kazanamayacaktı; çünkü bunlar daha önce görülmüş işitilmiş şeyler değildi. Bu durumda, kasaba köylü birliğinden bir görevli (genellikle de “ayaktakımı”ndan biri), elinde kayıt defteri, zengin bir köylünün evine gidip ona “Lütfen köylü birliğine katılır mısınız?” dediğinde zengin köylü ne cevap verirdi? Eğer bu, az buçuk terbiyeli bir zengin köylüyse. “Köylü birliği mi? Yıllardır burada yaşar, toprağımı sürerim; böyle bir şeyi daha önce hiç duymadım, ama gene de geçinip gidiyorum. Size de bu işten vazgeçmenizi tavsiye ederim!” derdi. Ama eğer bu, gerçekten kötü niyetli bir zengin köylüyse, “Köylü birliğiymiş! Saçma! Köylü birliği değil, kelleleri uçurma birliği! Adamın başını belaya sokmayın!” derdi. Buna rağmen, hayrettir ki, köylü birlikleri birkaç ayı aşkın bir süredir varlıklarını sürdürmektedirler, hatta eşrafa karşı gelmeye

bile cesaret etmişlerdir. Çevredeki eşraftan afyon çubuklarını teslim etmeyi reddedenler köylü birlikleri tarafından tutuklanıp köylerde dolaştırılmışlardır. Hatta il merkezlerinde Siangtanlı Yen Cungçiyu ve Ningsianglı Yang Çize gibi bazı büyük toprakağaları idam edilmiştir. Ekim Devriminin yıldönümünde, İngiliz aleyhtarı gösteriler ve Kuzey Seferinde kazanılan zaferi kutlamak için yapılan büyük törenler sırasında, her kasabada on binlerce köylü, ellerinde irili ufaklı bayraklar, yük sııkları ve çapalarıyla birlikte sel gibi akan kitleler halinde dev gösteriler düzenlediler. Zengin köylüler, ancak bu olaylardan sonra şaşkınlığa ve korkuya kapılmaya başladılar. Kuzey Seferinde kazanılan zaferi kutlamak için yapılan büyük törenler sırasında, Ciang’ın alınmış olduğunu, Çan Kayşek’in yaralanmadığını ve Vu Peyfu’nun her şeye rağmen yenilmiş olduğunu öğrendiler. Üstelik her yanda “kırmızı ve yeşil pankartlar” üzerine son derece açık bir biçimde yazılmış ve “Yaşasın Üç Halk İlkesi”, “Yaşasın köylü birlikleri!” ve “Yaşasın köylüler!” gibi sloganlara rastlamaktaydılar. Büyük bir şaşkınlığa ve korkuya kapılan zengin köylüler “Ne oluyoruz?” demeye başladılar. “Yaşasın köylüler’miş, şimdi bu adamlar imparator mu oldu yani?”⁵ diyorlardı. Bundan dolayı köylü birlikleri biraz caka satıyorlar. Köylü birliklerinden gelenler, zengin köylülere, “Seni diğer kütüğe geçireceğiz” ya da “Bir ay daha geçerse, kayıt parası adam başına on yuan olacak!” demektedirler. Zengin köylüler, ancak bütün bunların etkisiyle şimdi yavaş yavaş köylü birliklerine katılmaktadırlar.⁶ Bazıları giriş için elli sent⁷ ya da bir yuan ödemektedir (normal kayıt parası sadece on kuruştur), bazılarıysa ancak kendilerine kefil olacak birilerini bulduktan sonra birliğe girebilmektedirler. Ama bugün bile köylü birliklerine girmemekte hâlâ direnen bir sürü zengin köylü vardır. Zengin köylüler köylü birliklerine

girerken, genellikle ailelerinden altmış-yetmiş yaşında birinin adını yazdırmaktadırlar; çünkü sürekli olarak “askere alınma” korkusu içindedirler. Birliğe katıldıktan sonra da, köylü birliği için çalışmaya yanaşmamakta, hep geride durmaktadırlar.

Peki, orta köylülerin durumu nedir? Bunlar, kararsız bir tutum takınmaktadırlar. Devrimin kendilerine pek yarar sağlamayacağını düşünmektedirler. Tencerelerinde pirinç kaynamaktadır ve gece yarısı kapılarına dayanan alacaklıları yoktur. Bunlar da bir şey hakkında onun daha önce var olup olmadığına bakarak karar vermekte, kaşlarını çatıp kendi kendilerine, “Köylü birlikleri acaba gerçekten yaşayabilir mi?”, “Üç Halk İlkesi başarı kazanabilir mi?” diye düşünmektedirler. Vardıkları sonuç “Korkarım ki hayır!” olmaktadır. Her şeyin tanrının iradesine bağlı olduğuna inanmakta ve “Köylü birliği mi? Tanrının böyle bir şeyi isteyip istemediğini kim bilebilir ki?” diye düşünmektedirler. Birinci dönemde, köylü birliğinden biri elinde kayıt defteri, bir orta köylüye gidip, “Lütfen köylü birliğine katılır mısınız?” dediğinde ondan “Acelesi yok!” cevabını almaktaydı. Bunlar, ancak ikinci dönemde, köylü birlikleri büyük ölçüde etkili olduktan sonra, birliklere girmeye başlamışlardır. Orta köylüler, köylü birliklerinin çalışmalarına katılma konusunda, zengin köylülerden daha iyiyse de, bugüne kadar pek istekli davranmamışlardır, hâlâ bekle gör tutumu takınmaktadırlar. Köylü birliklerinin, orta köylülerin birliklere katılmalarını sağlamaları ve onları aydınlatmak amacıyla daha epeyce çalışma yapmaları zorunludur.

Yoksul köylüler, her zaman, köylük bölgelerde verilen çetin mücadelenin temel gücünü meydana getirmişlerdir. Hem yeraltı çalışması, hem de açık faaliyet döneminde militanca mücadele etmişlerdir. Komünist Partisinin önderliğine en çok uyanlar bunlardır. Yerel zorbarlarla mütegalibenin oluşturduğu kampın can düşmanıdır ve bu kampa en ufak bir duraksama göstermeksizin saldırmaktadırlar. Yoksul köylüler, zengin köylülere, “Bakın, biz köylü birliklerine katılmalı çok oldu. Siz neden hâlâ duraksama gösteriyorsunuz?” demektedirler. Zengin köylüler ise buna alayla, “Sizi katılmaktan alıkoyacak ne var ki? Ne başınızı sokacak bir eviniz, ne de ekecek bir karış toprağınız var!” diye karşılık vermektedirler. Yoksul köylülerin kaybetmekten korkacakları hiç bir şeylerinin olmadığı doğrudur. Çoğunun gerçekten de “ne başını sokacak bir evi, ne de ekecek bir karış toprağı” vardır. Gerçekten de onları köylü birliklerine katılmaktan alıkoyacak ne olabilir ki? Cangşa iliyle ilgili araştırmalara göre, köylük bölgelerdeki nüfusun yüzde 70’ini yoksul köylüler, yüzde 20’sini orta köylüler, yüzde 10’unu ise toprak ağaları ve zengin köylüler oluşturmaktadır. Nüfusun yüzde 70’ini meydana getiren yoksul köylüler de kendi içlerinde iki bölüme ayrılabilir: İyice yoksul olanlar ve daha az yoksul olanlar⁸, köylük bölge nüfusunun yüzde 20’sini oluşturmakta olup

tamamen mülksüzleştirilmişlerdir, yani ne toprakları, ne de paraları vardır, geçim araçlarından tamamen yoksundurlar ve evlerini terk edip paralı askerlik, ücretli işçilik ya da gezginci dilencilik yapmak zorundadırlar. Daha az yoksul olanlar⁹, köylük bölge nüfusunun geri kalan yüzde 50’sini oluşturmakta olup kısmen mülksüzleştirilmişlerdir, yani bunlar bir parça toprakları ya da biraz paraları olan, kazandıklarından fazla tüketen ve seneyi bin bir zahmet ve sıkıntıyla çıkartan zanaatkarlar, kiracı köylüler (zengin kiracı köylüler hariç) ve yarı-mülk sahibi köylüler gibi kimselerdir. Toplam olarak köylük bölgelerdeki nüfusun yüzde 70’ini meydana getiren bu büyük yoksul köylü kitlesi, köylü birliklerinin belkemiğini oluşturmaktadır; bu yoksul köylüler, feodal güçleri yıkmaya mücadelesinin öncüleri ve uzun yıllar boyunca başarısız olmuş büyük bir devrimci görevi gerçekleştiren kahramanlardır. Yoksul köylü sınıfı (eşrafın deyimiyle “ayaktakımı”) olmasaydı, köylük bölgelerde bugünkü devrimci ortamı yaratmak ya da yerel zorbarları ve mütegalibeyi yıkmak ve demokratik devrimi tamamlamak olanaksız olurdu. Köylük bölgelerdeki en devrimci grubu oluşturan yoksul köylüler, köylü birliklerinin önderliğini ellerine geçirmişlerdir. Hem birinci, hem de ikinci dönemde, en alt kademedeki köylü birliklerinde hemen hemen bütün başkanlıklarda ve komite üyeliklerinde yoksul köylüler bulunmaktaydı (Hengşan ilinde kasaba birliklerindeki görevlilerin yüzde 50’sini iyice yoksul olan köylüler, yüzde 40’ını daha az yoksul olan köylüler, yüzde 10’unu ise yoksul aydınlar oluşturmaktaydı). Yoksul köylülerin önderliği mutlaka gereklidir. Yoksul köylüler olmadan devrim olmaz. Onların rolünü inkâr etmek, devrimi inkâr etmek demektir. Onlara saldırmak, devrime saldırmak demektir. Yoksul köylüler devrimin genel yönelimi konusunda hiç bir zaman yanılmamışlardır. Yerel zorbarların ve mütegalibenin saygınlığını yok etmişlerdir. Büyük olsun, küçük olsun bütün yerel zorbarları ve mütegalibeyi yere çalarak ayaklar altına almışlardır. Devrimci eylem döneminde yaptıkları ve “fazla ileri gitme” diye nitelendirilen şeylerin birçoğu aslında doğrudan doğruya gereği olan şeylerdi. Hunan’daki bazı il yönetimleri, Guomindang’ın bazı il merkezleri ve bazı il köylü birlikleri daha şimdiden birtakım hatalar işlemişlerdir; hatta bazıları toprak ağalarının isteği üzerine alt kademelerdeki köylü birliklerinin görevlilerini tutuklamak için asker bile göndermişlerdir. Hengşan ve Siangsiang illerinde birçok kasaba birliğinin başkanı ve komite üyeleri hapse atılmıştır. Bu çok ciddi bir hatadır ve gericilerin cüretini artırmaya yaramaktadır. Bunun bir hata olup olmadığını anlamak için, yerel köylü birliklerinin başkan ya da komite üyelerinin tutuklandığı yerlerde yasa tanımayan toprak ağalarının nasıl keyiflendiğine, gericilerin nasıl serpilip geliştiğine bakmak yeter. “Ayaktakımı hareketi” ya da “tembel köylü hareketi” gibi karşı-devrimci sözlerle mücadele etmeli ve yerel zorbarlarla mütegalibenin yoksul köylü sınıfına karşı girdiği

saldırılarda bunlara yardımcı olma gibi bir hata işlememe-ye de özellikle dikkat etmeliyiz. Birkaç yoksul köylü önderinin kuşkusuz bazı kusurları olmuştur, ama çoğu artık değişmiştir. Artık doğrudan doğruya kendileri kumar oynamasını yasaklamakta ve eşkıyalık yapılmasını engellemektedirler. Köylü birliğinin güçlü olduğu yerlerde kumar ve eşkıyalık tamamen ortadan kalkmıştır. Bazı yerlerde yol kenarına bırakılan eşyalara kimsenin dokunmadığı ve geceleri kapıların sürgülenmediği tamamen doğrudur. Hengşan’la ilgili bir araştırmaya göre, yoksul köylü önderlerinin yüzde 85’i büyük bir ilerleme göstermiş, yetenekli ve çok çalışkan olduklarını kanıtlamışlardır. Sadece yüzde 15’i bazı kötü alışkanlıklarını sürdürmektedirler. Bunlar olsa olsa “sağlıksız bir azınlık” olarak nitelendirilebilir. Bu noktada, hiç bir ayırım yapmadan yoksul köylüleri “ayaktakımı” diye suçlayarak, yerel zorbalarla mütegalibenin görüşlerini tekrarlar duruma düşmemeliyiz. Bu “sağlıksız azınlık” sorunu, ancak doğrudan doğruya köylü birliklerinin attığı “disiplini güçlendirme” sloganıyla, kitleler içinde propaganda yaparak, bu “sağlıksız azınlığı” eğiterek ve köylü birlikleri içindeki disiplini pekiştirerek çözülebilir. Hiç bir koşul altında, yoksul köylülerin saygınlığını sarsacak ve yerel zorbalarla mütegalibenin cüretini artıracak tutuklamalarda bulunmak üzere gelişigüzel asker yollanmamalıdır. Bu noktaya özel bir dikkat göstermek gerekir.

Dipnotlar

¹ Kuzey Sefer Ordusunun Yangze Vadisine yürüdüğü 1926 kışı ve 1927 ilkbaharında Çan Kayşek’in karşı-devrimci yüzü henüz tamamen ortaya çıkmamıştı ve köylü kitleleri hâlâ onun devrimden yana olduğunu sanıyorlardı. Toprakağaları ve zengin köylüler ise ondan hoşlanmıyorlardı ve Kuzey Sefer Ordusunun çeşitli yenilgilere uğradığı ve Çan Kayşek’in yaralandığı yolunda söylentiler çıkarıyorlardı. Çan Kayşek’in karşı-devrimci yüzü, 12 Nisan 1927’de Şanghai’da ve başka yerlerde karşı-devrimci bir hükümet darbesi tezgâhlayıp işçileri katlettiği, köylüleri bastırıldığı ve Komünist Partisine saldırdığı zaman tam olarak ortaya çıktı. O zaman toprakağaları ve zengin köylüler tutumlarını değiştirip onu desteklemeye başladılar.

² Guangdong, Birinci Devrimci İç Savaş (1924-1927) döneminde kurulan ilk devrimci üs bölgesiydi.

³ Vu Peyfu, savaşığalarının en ünlülerinden biriydi. 1923’teki başkanlık seçimlerinde parlamento üyelerine rüşvet yedirerek çevirdiği dolaplarla tanınan Cao Kun’la birlikte Çili (Hebey) kliğine bağlıydılar. Vu Peyfu, Cao’yu önder olarak desteklemekteydi ve bu ikisinden genellikle “Cao-Vu” diye söz edilmekteydi. Vu Peyfu, Anhuy kliğine bağlı bir savaş ağası olan Tuan Çicuy’u 1920 yılında yenilgiye uğrattıktan sonra, İngiliz-Amerikan emperyalistlerinin bir ajanı olarak, Pekin’deki kuzeyli savaş ağaları hükümetinin denetimini eline geçirdi. Pekin-Hankov Demiryolunda greve gidilmesi üzerine, 7 Şubat 1923’te işçilerin katledilmesi için emir veren de, Vu Peyfu’ydu. 1924’te Çang Zolin’le yaptığı savaşta (bu savaş genellikle “Çili ve Fengtien klikleri arasındaki savaş” diye bilinir) yenildi ve bunun üzerine Pekin’deki yönetimden uzaklaştırıldı. 1926’da Japon ve İngiliz emperyalistlerinin teşvikiyle, Çang Zolin ile işbirliği yaptı ve böylece yeniden iktidara geldi. Vu Peyfu, Kuzey Sefer Ordusunun 1928’da Guangdong’dan kuzeye doğru yaptığı seferde alt edilen ilk düşmanlardan biriydi.

⁴ Üç Halk İlkesi, Sun Yatsen’in milliyetçilik, demokrasi ve halkın refahı konularındaki ilkeleri idi ve bunlar Çin’deki burjuva-demokratik devriminin programını oluşturmaktaydı. Sun Yatsen, 1924 yılında, Guomindang’ın 1. Milli Kongresinin bildirisinde, milliyetçiliği emperyalizme karşı çıkmak biçiminde yorumlayarak ve işçi ve köylü hareketlerinin etkin bir biçimde desteklenmesi gerektiğini açıklayarak, Üç Halk İlkesini yeniden yorumladı. Böylece Üç Halk İlkesi, Üç Büyük Siyasetten, yani Rusya ile ittifak, Komünist Parti ile işbirliği ve işçi ve köylülere yardımdan oluşan yeni Üç Halk İlkesine dönüştü. Bu yeni Üç Halk İlkesi, Birinci Devrimci İç Savaş Dönemi boyunca, Çin Komünist Partisi ile Guomindang arasındaki işbirliğinin siyasi temelini oluşturdu.

⁵ “Yaşasın”ın Çincedeki karşılığı vansuy’dur. Kelimesi kelimesine çevrilecek olursa “on bin yıl” demek olan bu deyim, geleneksel olarak imparatoru selamlamak için kullanılırdı ve “imparator” ile eşanlamlı bir deyim olmuştu.

⁶ Zengin köylülerin, köylü birliklerine girmelerine izin verilmemeliydi. Bu, 1927 yılında köylü kitlelerinin henüz kavrayamamış oldukları bir noktaydı.

⁷ Sent, o sıralarda, Çin’de kullanılan para birimlerinden biri. -Ç.N.

⁸ Burada “iyice yoksul olanlar”, tarım işçileri (köy proletaryası) ve köy lümpen-proletaryası anlamına gelmektedir.

⁹ “Daha az yoksul olanlar”, köy yarı-proletaryası anlamına gelmektedir.

PARTİ DİSİPLİNİ

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 1

Çang Kuo-tao'nun disiplini ciddi bir şekilde ihlal ettiğini göz önünde bulundurarak, partimizin disiplini yeniden belirtmeliyiz:

- 1) Birey örgüte tabidir;
- 2) Azınlık çoğunluğa tabidir;
- 3) Alt kademeler üst kademelere tabidir;
- 4) Bütün üyeler Merkez Komitesine tabidir.

Bu disiplin maddelerini ihlal eden, partinin birliğini zedeler.

Tecrübeler, bazı kişilerin, parti disiplinini bilmedikleri için ihlal ettiklerini, ama Çang Kuo-tao gibilerinin kendi haince emellerine ulaşmak için birçok parti üyesinin cehaletinden yararlanıp parti disiplinini bile ihlal ettiklerini ispatlamıştır. Dolayısıyla, üyeleri, Parti disiplini ruhuyla eğitmek gerekir; böylece sıradan üyeler sadece kendileri disipline uymakla kalmayacak, aynı zamanda disipline uymaları için önderleri de denetleyeceklerdir. O zaman Çang Kuo-tao gibisinden olayların tekrarlanması önlenmiş olacaktır. Eğer parti içi ilişkilerin doğru bir çizgide gelişmesini sağlamak istiyorsak, yukarıda sözü edilen dört en önemli disiplin maddesinin yanı sıra, her kademedeki yönetim organlarının eylemlerini birleştirmeye yarayacak olan oldukça ayrıntılı parti kuralları hazırlamalıyız.

KOMÜNİST PARTİSİ

Mao Zedung – Seçme Sözler

“Davamızı yöneten özerk kuvvet, Çin Komünist Partisidir. Düşüncelerimize kılavuzluk yapan kuramsal temel: Marksizm-Leninizm’dir.” (15 Eylül 1954)

“Devrim yapmak için devrimci bir parti olması gerekir. Devrimci bir parti olmadan, Marksizm-Leninizm devrimci kuramına ve devrimci parti, olmadan, emperyalizmi ve uşaklarını yenmek için, işçi sınıfını ve geniş halk yığınlarını yönetmek mümkün değildir.” (Kasım 1948)

“Çin Komünist Partisi’nin çabaları olmadan, Çin halkının destekleri olan Çin komünistleri olmadan, Çin’in bağımsızlığını kazanması ve kurtuluşunu elde etmesi mümkün olamayacağı gibi Çin’in sanayileşmesini gerçekleştirmesi ve tarımın modernleşirmesi de mümkün değildir.” (24 Nisan 1945)

“Çin Komünist Partisi Çin halkının bütününü yöneten çekirdeği teşkil eder. Böyle bir çekirdek olmasaydı, sosyalizm davası zafere ulaşamazdı.” (25 Mayıs 1957)

“Disipline sahip olan, Marksist-Leninist kuram ile silahlanmış, kendi kendini eleştirme yöntemini uygulayan ve halk yığınlarına bağlı bir parti; böyle bir parti tarafından yönetilen bir ordu; böyle bir partinin yönetimi altında bulunan, bütün devrimci sınıflarla bütün devrimci gruplardan kurulu bir birleşik cephe: işte düşmanı yenilgiye uğratmamızı sağlayan başlıca güç şu an.” (30 Haziran 1949)

“Yığınlara güvenmeliyiz, Partiye güvenmeliyiz. Bunlar iki ana prensiptir. Bunlar iki ana prensipten şüpheye düştüğümüz takdirde hiçbir şey yapamayız.” (31 Temmuz 1955)

“Marksist-Leninist kuram ve ideoloji ile donatılan Çin Komünist Partisi Çin halkına başlıca olarak kuram ve pratik birliği, halk yığınlarıyla sıkı ilişki ve kendi kendini eleştirme yöntemi üzerine kurulmuş yeni bir çalışma stilini getirdi.” (24 Nisan 1945)

“Büyük bir devrimci harekete kılavuzluk yapan siyasi bir parti, devrimci bir kurama ve tarih bilgisine sahip olmadan, pratik hareketi derinlemesine kavramadan zafere ulaşamaz.” (Ekim 1938)

“Daha önce de söylediğimiz gibi stil düzeltme hareketi “Marksist eğitime uygun genel bir harekettir. Stil düzeltme, partinin bütününde eleştirme ve kendi kendini eleştirme yolu ile Marksizm’in öğrenilmesidir. Stil düzeltme hareketi seyrinde, muhakkak Marksizm’i daha fazla öğreneceğiz.” (12 Mart 1957).

“Yüz milyonlarca Çinliye iyi bir yaşama seviyesini sağlamak, ekonomi ve kültür bakımından geri kalmış ülkemizi refahlı, çok güçlü ve yüksek kültüre sahip bir ülke haline çevirmek çok çetin bir görevdir. Bu görevi daha iyi yüklenmek ve Partinin dışındaki, değişiklikler yapmaya kararlı olan bütün iyi niyet sahibi kişilerle daha iyi çalışabilmek içindir ki, halen olduğu gibi, gelecekte de stil düzeltme hareketlerine girişmek ve üzerimizdeki yanlış şeyleri durmadan tashih etmek zorundayız.” (12 Mart 1957).

“Siyaset devrimci bir siyasi partinin, pratik bütün hareketlerinin çıkış noktasıdır ve hareketlerin yürüyüşü ve sonucunda kendini gösterir. Devrimci bir siyasi partinin her hareketi, siyasetin uygulanmasıdır. Doğru bir siyaset uygulanmazsa yanlış bir siyaset, uygulanır; bilinçli olarak bir siyaset uygulamazsa, gözü kapalı olarak uygular. Tecrübe dediğimiz şey, bir siyaset uygulamanın yürüyüşü ve sonucudur. Ancak halkın pratiği ile yani tecrübe ile bir siyasetin doğru olup olmadığı denetlenebilir ve ne derece doğru veya yanlış olduğu da belirlenebilir. Ama insanların pratiğinin, özellikle de devrimci bir siyasi parti ile devrimci yığınların pratiğinin şu ve ya bu siyasete bağlanmadığı yoktur. Bundan ötürü her hareket etmeden önce durum-

ların ışığında saptadığımız siyaseti partinin üyelerine ve yığınlara açıkça anlatmamız gerekir. Yoksa Parti üyeleri ile yığınlar, siyasetimizin yönetiminden ayrılarak, gözleri kapalı bir şekilde hareket ederler ve yanlış bir siyaset uygulurlar.” (27 Şubat 1948)

“Partimiz Çin devriminin genel hattını ve genel siyasetini tespit etmiş ve çeşitli özel çalışma hatları ile özel siyasetleri de belirlemiştir. Bununla beraber, yoldaşlardan bir çoğu sık sık Partimizin özel ve münferit çalışma hatları ve siyasetlerini aklında tutarak Partimizin genel hattını ve genel siyasetini unutmaktadır. Partimizin genel hattını ve genel siyasetini gerçekten unutacak olursak, gözü kapalı, olan, tam olmayan, zihni karışık bir devrimci oluruz, özel bir çalışma hattı ve özel siyaseti uygularken şaşkına döneriz, bazen sola bazen sağa doğru eğiliriz ve bundan da çalışmamıza zarar getiririz.” (1 Nisan 1948)

“Siyaset ve taktik Partinin canıdır. Her kademedeki yönetici yoldaşların bunlara en büyük dikkat vermeleri ve bu konuda hiçbir zaman ihmalci davranmamaları gerekir.” (20 Mart 1948)

KOMÜNİST ENTERNASYONAL TÜZÜĞÜ (1920)

3. Enternasyonal Belgeleri

Komintern'in Temmuz-Ağustos 1920'deki II. Dünya Kongresi'nde Komünist Enternasyonal'in rolü ve yapısı üzerine görüşüldü. Bulgar Komünist Partisi önderi Kabakçıyef, oylamaya sunulacak tüzük taslağını açıkladı. Şunları söyledi Kabakçıyef: «Rusya'da devrimci proletaryanın zaferi bize, bütün komünist partilerin ve bizzat Komünist Enternasyonalin örgütlenmesinde merkezleşmenin zorunluluğunu açıkça göstermiştir. Rus Komünist Partisi sadece hedefi açık olan politikasıyla ve kesin Marksistçe davranışlarıyla değil, aynı zamanda demir disiplini ve sıkı örgütlenmesiyle de örnek olabilir» (Protokol, s. 572). Uzun tartışmalardan sonra, 4 Ağustos'ta tüzük oybirliğiyle kabul edildi. Bu (buraya kısaltılarak aktarılan) tüzük sonradan birkaç kez değiştirildi. 1928'de VI. Dünya Kongresi, ayrıntılı sunuş bölümünü çıkartarak yeni bir tüzük kabul etti. Eski tüzüğün ilkesel içeriği korundu, bununla birlikte Seksiyonların EKKI'yle ilişkileri daha kesin biçimde belirlendi ve IV. Dünya Kongresi'nce oluşturulan «Uluslararası Denetim Komisyonu»nun rolü saptandı.

1864 yılında Londra'da Uluslararası Emekçiler Birliği, yani I. Enternasyonal kuruldu. Bu Uluslararası Emekçiler Birliği'nin genel tüzüğünde: «işçi sınıfının kurtuluşunun bizzat işçi sınıfı tarafından gerçekleştirilmesi gerektiği; işçi sınıfının kurtuluşu için verilen mücade-
nin, sınıf ayrıcalıkları ve tekelleri için değil, eşit haklar ve görevler ve her türlü sınıf egemenliğinin yok edilmesi için verilen bir mücadele olduğu; her çeşit köleliğin; tüm toplumsal sefaletin, her türlü manevi alçalmanın ve siyasal bağımlılığın temelinde, emekçi insanın, üretim araçlarını, yani yaşam kaynaklarını tekelinde bulunduranların ekonomik boyunduruğu altında bulunmasının yattığı; bu nedenle, işçi sınıfının ekonomik kurtuluşunun asıl büyük amaç olduğu, her siyasal hareketin bu amacın bir aracı ve

ona tabi olması gerektiği; bugüne kadar bu büyük hedefe yönelik bütün çabaların, bir ülkedeki çok çeşitli işkollarındaki işçiler arasında dayanışma eksikliği ve ayrı ayrı ülkelerin işçi sınıfları arasında birliği sağlayacak bir kardeşlik örgütünün yokluğu nedeniyle başarısız kaldığı; kurtuluşun ne yerel ne de ulusal bir sorun olduğu, modern toplumun var olduğu bütün ülkeleri kapsayan toplumsal bir sorun olduğu ve çözümün, en ileri ülkelerin teoride ve pratikte birlikte hareketine bağlı bulunduğu; Avrupa'nın sanayi ülkelerinde işçi hareketinin şimdi eşzamanlı olarak yeniden canlanışının, bir yandan yeni umutlar verdiği, öte yandan ise eski yanlışlara yeniden düşülmesine karşı uyarıda bulunduğu ve hareketin şimdiye kadarki kopukluğunu derhal gidererek birliği sağlamaya çağırdığı» söyleniyordu.

1889'da Paris'te kurulan II. Enternasyonal, I. Enternasyonal'in görevini sürdürme sorumluluğunu üstlendi. Fakat 1914 yılında, dünya kıyımı başladığında, tam bir yıkıma uğradı. Oportünizm ve burjuvazinin safına geçen önderlerin ihaneti onun kuyusunu kazdı ve II. Enternasyonal çöktü.

1919 Martında Rus Federatif Sovyet Cumhuriyeti'nin başkenti Moskova'da kurulan Komünist Enternasyonal, I. Uluslararası Emekçiler Birliği'nin yüce görevini devraldığını, bu görevi sürdüreceğini ve sonuçlandıracağını kıvançla bütün dünyaya ilan ediyor.

Komünist Enternasyonal, çeşitli ülkelerin emperyalist burjuvazilerinin 20 milyon insanı feda ettiği 1914-1918 emperyalist savaşının bitiminde kuruldu.

«Emperyalist savaşı hatırla!» Bu, Komünist Enternasyonal'in nerede yaşarsa yaşasın, hangi dili konuşursa konuşsun bütün emekçilere seslenirken kullandığı sözdür. Kapitalist düzenin varlığı sayesinde, bir avuç emperyalistin dört uzun yıl boyunca çeşitli ülkelerin işçilerini

birbirlerine boğazlatma fırsatını elde ettiğini hatırla! Burjuvazinin savacı Avrupa’da ve bütün dünyada en korkunç açlık felaketine ve en korkunç sefalete neden oldu, hatırla! Kapitalizm yıkılmadan, bu tür soygun savaşlarının tekrarlanması sadece mümkün olmakla kalmayıp kaçınılmaz olduğunu unutma!

Komünist Enternasyonal’in seçtiği hedef: her türlü aracı kullanarak, gerekirse silah elde uluslararası burjuvaziyi yıkmak için ve devletin tümünden yok oluşuna geçiş aşaması olarak uluslararası bir Sovyet Cumhuriyeti’ni kurmak için mücadele etmektir. Komünist Enternasyonal, proletarya diktatörlüğünü, insanlığa kapitalizmin vahşetinden kurtulma imkânı veren biricik yol sayar. Ve Komünist Enternasyonal, Sovyet iktidarını bu proletarya diktatörlüğünün tarihsel olarak verilmiş biçimi sayar.

Emperyalist savaş, bir ülkenin proleterlerinin kaderini diğer bütün ülkelerin proleterlerinininkiyle sınıksız birbirine bağladı. Emperyalist savaş, I. Enternasyonalin genel tüzüğünde söylenenleri bir kez daha doğruladı: İşçilerin kurtuluşu ne yerel ne de ulusal, ama uluslararası bir sorundur.

Komünist Enternasyonal, gerçekte sadece beyaz derili insanların varlığını kabul eden II. Enternasyonal’le bağlarını kesin olarak koparttı. Komünist Enternasyonal, kendisini bütün dünya emekçilerinin kurtuluşu görevine adanmış Komünist Enternasyonal saflarında beyaz, sarı, siyah deri insanlar, dünyanın bütün emekçileri kardeşçe birleşiyor.

Komünist Enternasyonal, Rusya’daki büyük proleter devriminin, dünya tarihinin ilk muzaffer sosyalist devriminin kazanmalarını tümüyle destekler ve bütün dünyanın proleterlerini aynı yoldan yürümeye çağırır. Komünist Enternasyonal, nerede yaratılırsa yaratılsın, her Sovyetler Cumhuriyetini desteklemeyi görevi sayar.

Komünist Enternasyonal, zafere daha çabuk ulaşmak için, kapitalizmi ortadan kaldırma ve komünizmi yaratma amacıyla mücadele eden Emekçiler Birliği’nin sıkı merkezi bir örgütlenmeye sahip olması gerektiğini bilir. Komünist Enternasyonal gerçekten, fiilen, bütün dünyanın birleşik komünist partisi gibi olmalıdır. Aynı ayrı ülkelerde çalışan partiler, sadece onun tekil seksiyonları olmak durumundadırlar. Komünist Enternasyonal’in örgütsel mekanizması, öteki ülkelerin örgütlü proleterlerinin mümkün en büyük desteğini her an elde edebilme imkânını bütün ülkelerin işçilerine sağlamalıdır.

Bu amaçla Komünist Enternasyonal aşağıdaki tüzük maddelerini kabul eder:

1.Yeni Uluslararası İşçiler Birliği, değişik ülkelerin proleterlerinin, kapitalizmi yıkmak, proletarya diktatörlüğünü ve sınıfların tümünden ortadan kaldırılmasına ve komünist toplumun ilk evresi olan sosyalizmin gerçekleştirilmesine yönelecek bir uluslararası Sovyetler Cumhuriyetini kurma hedefiyle girişecekleri ortak eylemleri örgütlemek için

kurulmuştur.

2.Yeni Uluslararası İşçiler Birliği kendisine «Komünist Enternasyonal» adını verir.

3.Komünist Enternasyonal’e üye tüm partiler, «Şu şu şu ülkenin komünist partisi (Komünist Enternasyonal’in Seksiyonu)» adını taşır.

4.Komünist Enternasyonal’in en üst kurumu, bütün üye parti ve örgütlerin katıldığı Dünya Kongresi’dir. Dünya Kongresi yılda bir kez düzenli olarak toplanır. Sadece Dünya Kongresi, Komünist Enternasyonal’in programını değiştirmeye yetkilidir. Dünya Kongresi, program ve taktiğe ilişkin, Komünist Enternasyonalin faaliyetleriyle bağıntılı en önemli sorunları görüşür ve bunlar konusunda karar alır. Her partinin veya örgütün sahip olacağı oy hakkı özel bir kongre kararıyla belirlenir.

5.Dünya Kongresi, Komünist Enternasyonalin Dünya Kongreleri arasında geçen sürede Komünist Enternasyonal’in yönetici organı olan Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesini seçer.

6.Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinin yerleşeceği yer, her defasında Komünist Enternasyonal Dünya Kongresince saptanır.

7.Komünist Enternasyonal’in olağanüstü bir Dünya Kongresi, Yürütme Komitesinin kararıyla ya da son Dünya Kongresi sırasında Komünist Enternasyonal’e üye olan partilerin yarısının talebiyle gerçekleşir.

8.Yürütme Komitesi çalışmalarında asıl ağırlığı, Dünya Kongresi tarafından Yürütme Komitesinin yerleşeceği yer olarak belirlenen ülkenin partisi üstlenir. Bu ülkenin partisi Yürütme Komitesine, kararlarda oy hakkı bulunan beş temsilci gönderir. Bunun dışında, olağan Dünya Kongresince saptanacak 10-13 kadar en önemli komünist partisi. Yürütme Komitesine kararlarda oy hakkı bulunan birer temsilci gönderir. Komünist Enternasyonal’e alınan öteki örgüt ve partiler, istişare oy kullanabilen birer delege ile Yürütme Komitesinde temsil edilme hakkına sahiptirler.

9.Yürütme Komitesi, iki toplantı arasında, Komünist Enternasyonal’in bütün çalışmalarını yönetir, Komünist Enternasyonal’in merkezi organını («Komünist Enternasyonal» dergisini) en az dört dilde çıkartır, Komünist Enternasyonal adına gerekli duyuruları yapar, Komünist Enternasyonal’e üye bütün örgüt ve partileri bağlayan ilkeleri belirler. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinin üye partilerden, uluslararası disiplini zedeleyen grup veya kişileri ihraç etmelerini isteme ve aynı biçimde, Dünya Kongresi kararlarını çiğneyen partileri Komünist Enternasyonal’den çıkartma yetkisi vardır. Bu partiler Dünya Kongresi’ne başvurarak kararı temyiz etme hakkına sahiptirler. Gerekli durumlarda Yürütme Komitesi, çeşitli ülkelerde tümüyle kendi emrinde bulunacak olan teknik ve başka yardımcı bürolarını örgütler. Yürütme Komitesi üyeleri, siyasal görevlerini her ülkenin parti

merkeziyle en sıkı ilişki içinde yerine getirirler.

10.Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, Komünist Enternasyonal'e üye olmadığı halde sempatizan veya yakın durumda bulunan örgüt ve partilerden istişare oy hakkına sahip temsilciler alabilir.

11.Komünist Enternasyonal'e üye olan ve sempatizanlar arasında sayılan tüm partilerin ve tüm örgütlerin organları, Komünist Enternasyonal'in ve onun Yürütme Komitesinin bütün resmi kararlarını yayımlamakla yükümlüdürler.

12.Avrupa ve Amerika'daki genel durum, bütün dünya komünistlerini yasal örgütlerin yanı sıra yasadışı komünist örgütler kurmaya zorunlu kılıyor. Yürütme Komitesi her yerde bunun pratiğe geçirilmesini sağlamakla yükümlüdür.

13.Kural olarak, Komünist Enternasyonal'e üye partiler arasındaki ilişki Yürütme Komitesi aracılığıyla yürütülür. Acil durumlarda ilişki doğrudan kurulur, fakat aynı anda Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesine bildirilir.

14.Komünizmi temel alan, uluslararası çapta bir araya gelen sendikalar, Komünist Enternasyonal'in Sendikalar Seksiyonu'nu oluştururlar. Bu sendikalar, Komünist Enternasyonal Dünya Kongresi'ne, bulundukları ülkenin komünist partisi aracılığıyla temsilci gönderirler. Komünist Enternasyonal Sendikalar Seksiyonu, Yürütme Komitesine kararlarda oy hakkına sahip bir temsilci gönderir. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesi, Komünist Enternasyonal Sendikalar Seksiyonuna kararlarda oy hakkına sahip bir temsilci göndermeye yetkilidir.

15.Komünist Enternasyonal'in üyesi olan Komünist Gençlik Enternasyonal, bütün ötekiler gibi, bu Yürütme Komitesine ve kendi yürütme komitesine tâbidir. Komünist Gençlik Enternasyonal Yürütme Komitesinin bir üyesi, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinde kararlarda oy hakkı sahibi olarak bulunur. Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinin, Komünist Gençlik Enternasyonal Yürütme Komitesine, kararlarda oy hakkı bulunan bir temsilci gönderme yetkisi vardır.

16.Yürütme Komitesi, Komünist Kadın Hareketinin Uluslararası Sekreterini saptar ve Komünist Enternasyonal'in Kadın Seksiyonunu örgütler.

17.Bir ülkeden ötekine iltica eden her Komünist Enternasyonal üyesi, oradaki Komünist Enternasyonal üyelerinin kardeşçe desteğiyle korunur.

KOMİTERN'E KATILMANIN 21 KOŞULU (1920)

3. Enternasyonal Belgeleri

Komünist olmayan grupların Komintern'e alınmasını önlemek amacıyla II. Dünya Kongresi (2 ret oyuna karşılık bütün delegelerin kabulüyle) «Komünist Enternasyonal'e Katılma Koşullarına İlişkin İlkeler»i onayladı. Bu ilkeler öncelikle sosyalist «Merkezciler»e (USPD'nin sağ kanadı, İtalyan ve Fransız sosyalistlerinin çoğunluğu, v.b.) karşıydı. «21 Koşul» 1920 yılında Alman Bağımsız Sosyal Demokrat Partisinin (USPD) bölünmesine neden oldu, daha sonra İtalyan ve Fransız sosyalistleri de aynı nedenle bölündüler. Buraya kısaltmadan aldığımız «Koşullar»ın kabul edilmesiyle Komintern'in katı bir biçimde merkezileştirilmesinin önkoşulları tümüyle oluşturulmuş oluyordu.

Komünist Enternasyonal'in ilk Kongresi, Komünist Enternasyonal'e katılma konusunda kesin koşullar saptamadı. I. Kongre'nin çağrılışına kadar geçen süre içinde çoğu ülkede salt komünist eğilimler ve gruplar vardı.

Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi daha farklı koşullarda toplanıyor. Şu anda çoğu ülkede sadece komünist akımlar ve eğilimler değil, komünist partiler ve örgütler de var. Daha kısa zaman önce II. Enternasyonal içinde yer alan ve şimdi Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen, ama gerçekte komünist olmamış partiler ve gruplar da Komünist Enternasyonal'e yöneliyorlar. II. Enternasyonal kesin olarak parçalandı. II. Enternasyonal'in çıkış yolunun kalmadığını gören ara partiler ve «Merkez»ci gruplar, gitgide güçlenen Komünist Enternasyonal'e yaslanmaya çalışıyorlar. Fakat bunu yaparken kendilerine daha önceki oportünist veya «merkezci politikalarını sürdürme imkânı verecek bir «özerkliği» korumayı da umuyorlar. Komünist Enternasyonal belirli ölçülerde moda haline geliyor.

«Merkez»in önde gelen bazı gruplarının Komünist Enternasyonal'e katılma talepleri, Komünist Enternas-

yonel'in bütün dünyanın sınıf bilinçli işçilerinin ezici çoğunluğunun sempatisini kazandığını ve her geçen gün büyüyen bir güç haline geldiğini dolaylı biçimde doğrulamaktadır.

Komünist Enternasyonal, II. Enternasyonal ideolojisinden kesin olarak sıyrılmayan ve yarı gönüllü olduklarını belli eden kararsız ögeler tarafından sulandırılma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Bundan başka, geniş kitlesi komünizmin bakış açısını benimseyen bazı büyük partilerde (İtalya, İsveç, Norveç, Yugoslavya, v.b.), başını yeniden kaldırmak ve proleter devrimini aktif biçimde sabote etmek ve böylece burjuvaziye ve II. Enternasyonal'e hizmet etmek için sadece uygun bir anı kollayan, hatırı sayılır bir reformist ve sosyal pasifist kanat da bulunmaktadır.

Hiçbir komünist, Macar Sovyetler Cumhuriyeti'nden çıkartılması gereken dersleri ihmal edemez. Macar komünistlerinin «sol» Sosyal Demokrat diye adlandırılanlarla kaynaştırılması Macar proletaryasına pahalıya mal olmuştur.

Bunlardan hareketle, Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi, yeni partilerin katılma koşullarını kesin olarak ortaya koymayı ve Komünist Enternasyonal'e kabul edilen partilere, üstlerine düşen yükümlülükleri göstermeyi gerekli saymaktadır.

Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi, Komünist Enternasyonal üyeliği konusunda aşağıdaki koşulları koymaktadır:

1. Bütün propaganda ve ajitasyon, gerçekten komünist nitelik taşımali ve Komünist Enternasyonal programı ile kararlarına uygun düşmelidir. Partinin bütün basın organları, proletarya davasına bağlılıklarını kanıtlamış, güvenilir komünistler tarafından yönetilmelidir. Proletarya

diktatörlüğünden, basitçe, bilinen ve araya sokuşturulmuş bir talep gibi söz edilemez; aksine onun propagandası öyle yapılmalıdır ki, her basit işçi, her kadın işçi, her asker ve köylü, günlük hayatın basınımları tarafından sistemli biçimde gözlenecek ve her gün kullanılacak olgularından kalkarak bu diktatörlüğün zorunluluğunu anlamalıdır.

Periyodik ve periyodik olmayan basın ve bütün parti yayınevleri, belirli bir anda, partinin bütünüyle yasal veya yasadışı olmasına bakılmaksızın Parti yönetiminin direktifi altına sokulmalıdır. Yayınevlerinin özerkliklerini kötüye kullanmaları ve partinin politikasına bütünüyle uymayan bir politika gütmeleri kabul edilemez.

Basın organlarının sütunlarında, halk meclislerinde, sendikalarda, tüketici derneklerinde -Komünist Enternasyonal taraftarlarının girme imkânı buldukları her yerde- sadece burjuvaziyi değil, onun işbirlikçilerini, her türden reformistleri, sistemli ve acımasız biçimde teşhir etmek zorunludur.

2. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her örgüt, işçi hareketi içinde şu ya da bu oranda sorumluluğu olan bütün görevlerden (parti örgütleri, yazı kurulları, sendikalar, parlamento fraksiyonları, kooperatifler, komünal yönetimler) reformistleri ve Merkezçileri doğrudan doğruya ve planlı bir biçimde uzaklaştırmalı, onların yerine sınanmış komünistleri geçirmelidir ve özellikle başlangıçta «tecrübeli» oportünistlerin yerine kitlenin içinden basit işçileri geçirmekten çekinmemelidir.

3. Avrupa ve Amerika'nın hemen bütün ülkelerinde, sınıf mücadelesi iç savaş evresine giriyor. Bu koşullar altında komünistler, burjuva yasallığına güvenemezler. Onlar, belirleyici an geldiğinde, devrime karşı görevlerini yerine getirmesi için partiye yardımcı olabilecek paralel örgüt mekanizmaları oluşturmakla yükümlüdürler. Kuşatma durumu ve olağanüstü yasalar yüzünden komünistlerin bütün çalışmalarını yasal olarak sürdürmeye imkân bulamadıkları bütün ülkelerde, yasal çalışmanın yasadışı çalışmayla kombine edilmesi kesinlikle zorunludur.

4. Komünist fikirlerin yaygınlaştırılması görevi, ordu içinde ısrarlı, sistemli bir propaganda yürütme zorunluluğunu da kapsar. Olağanüstü yasaların bu ajitasyonu önlediği yerlerde bunu yasadışı olarak yapmak gereklidir. Böyle bir çalışmadan kaçınmak, devrimci görevlere ihanetle eş anlama gelir ve Komünist Enternasyonal üyeliğiyle bağdaşmaz.

5. Geniş kırsal kesimlerde sistemli ve planlı bir ajitasyon zorunludur. Tarım proleterlerini ve en yoksul köylülerin hiç değilse bir bölümünü arkasına alamamış ve izlediği politika aracılığıyla geri kalan köy nüfusunun tarafsızlığını sağlayamamışsa, işçi sınıfı zafer kazanamaz. Kırsal kesimdeki komünist çalışma, günümüzde gittikçe artan bir önem kazanmaktadır. Bu çalışma tercihen, kentin ve kurlardaki devrimci, komünist işçilerin yardımıyla sürdürülmelidir. Bu görevden kaçmak ya da onu güvenilmez,

yarı reformist ellere teslim etmek, proleter devrimden vazgeçmekle aynı anlama gelir.

6. Komünist Enternasyonal'e katılmayı arzulayan her parti, sadece açık sosyal yurtseverliği değil, sosyal pasifizmin namussuzluğunu ve ikiyüzlülüğünü de teşhir etmekle yükümlüdür, kapitalizm devrimci yoldan yıkılmadıkça ne uluslararası hakem mahkemelerinin, ne savaş silahlarının sınırlandırılmasına ilişkin anlaşmaların, ne de Cemiyeli Akvân'ın «demokratik» tarzda düzeltilmesinin hiçbir zaman yeni emperyalist savaşları önleyemeyeceğini işçilere sistemli biçimde anlatmalıdır.

7. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler, reformizimden ve Merkezin politikasından tümüyle kopuşu onaylamak ve parti üyelerinin geniş çevrelerinde bu kopuşun propagandasını yapmakla yükümlüdürler. Bu olmadan tutarlı bir komünist politika yürütmek mümkün değildir.

Komünist Enternasyonalin bu kopuşun en kısa zamanda gerçekleştirilmesi yolunda yaptığı talep, kayıtsız şartsız bir ultimatom niteliğindedir. Komünist Enternasyonal, artık Turati, Modigliani, Kautsky, Hilferding, Hillquith, Longuet, Macdonald, v.b. kişilerin temsil ettiği müseccel oportünistlerin kendi üyesi sayılma hakkına sahip olmasına katlanamaz. Bu, yalnızca, Komünist Enternasyonal'in bugün büyük ölçüde çökmüş bulunan II. Enternasyonal'e benzemesine yol açar.

8. Burjuvazisi sömürge sahibi olan ve başka ulusları ezen ülkelerde, partilerin sömürgeler ve ezilen uluslar sorununda özellikle belirgin ve açık bir tavır almaları zorunludur. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, «kendi» emperyalistlerinin sömürgelerde giriştiği oyunları teşhir etmek, sömürgelerdeki her kurtuluş hareketini sırf sözlerle değil eylemlerle de desteklemek, kendi ülkesinin emperyalistlerinin bu sömürgelerden kovulmasını teşvik etmek, ülkesinin işçilerinin yüreklerinde sömürgelerin ve ezilen ulusların çalışan nüfuslarına karşı gerçekten kardeşçe duygular yaratmaya yönelik bir eğitim çabası sürdürmek ve ülkesinin askeri birlikleri içinde sömürge halkları üzerindeki her türlü baskıya karşı sistemli bir ajitasyon yürütmek yükümlülüklerini taşır.

9. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen her parti, sendikalar, işçi ve işyeri meclisleri, tüketici kooperatifleri ve işçilerin öteki kitle örgütleri içinde sistemli ve ısrarlı bir komünist faaliyeti sürdürmek zorundadır. Bu örgütler içinde, sürekli ve ısrarlı bir çalışmayla sendikaları, v.b. komünizm davasına kazanacak komünist hücreler örgütlemek gerekir. Hücreler, günlük çalışmaları içersinde, her yerde, soysal yurtseverlerin ihanetini ve «Merkez»cilerin ikiyüzlülüğünü teşhir etmekle yükümlüdürler. Komünist hücreler kesinlikle bütün partinin direktifi altında olmak zorundadırlar.

10. Komünist Enternasyonal üyesi olan her parti, sarı sendika birliklerinin Amsterdam «Enternasyonaline

karşı amansız bir mücadele sürdürmekle yükümlüdür. Sendikalarda örgütlenmiş işçiler arasında sarı Amsterdam Enternasyonal'iyle bağları koparmak gerektiğinin propagandasını yapmalıdır. Komünist Enternasyonal'e bağlanan kızıl sendikaların oluşmakta olan uluslararası birliğini elindeki her türlü araçla desteklemelidir.

11. Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen partiler, parlamento fraksiyonlarını bunlarda yer alan kişiler açısından bir revizyondan geçirmekle yükümlüdürler; bütün güvenilmez öğeleri uzaklaştırmaları, bu fraksiyonları sırf sözde değil fiilen de parti yönetimlerinin direktifi altına sokmaları gereklidir; öyle ki, tek tek her komünist parlamento üyesi, bütün çalışmanın gerçekten devrimci bir propagandanın ve ajitasyonun çıkarlarına tabi kılınmasını teşvik etsin,

12. Komünist Enternasyonal üyesi partiler, demokratik merkezîyetçilik ilkesi temeli üzerinde örgütlenmelidir. İçinde yaşadığımız, iç savaşın keskinleşme döneminde, komünist parti ancak, olabildiğince merkezîyetçi bir tarzda örgütlenmişse, parti içinde demir disiplin hüküm sürüyorsa ve parti üyelerinin güvenini kazanmış parti yönetimi, yönetim gücü, otorite ve en geniş yetkilerle donatılmışsa, görevlerini yerine getirebilir.

13. Komünistlerin faaliyetlerini yasal olarak sürdürme bildikleri ülkelerin komünist partileri, partiyi içlerine sızan küçük burjuva öğelerden sistemli biçimde temizlemek için parti örgütlerinde zaman zaman temizlikler (üye kayıtlarını yenilemeler) yapmak zorundadırlar.

14. Komünist Enternasyonal'e üye olmak isteyen her parti, bütün Sovyet Cumhuriyetlerine, karşı-devrimci güçlerle yürüttükleri mücadelede kayıtsız koşulsuz destek sağlar.

Komünist partileri, Sovyet Cumhuriyetlerinin düşmanlarına silah ve cephane taşınmasını önlemek için çok kesin ve anlaşılır bir dille propaganda yapar; ayrıca işçi cumhuriyetlerini boğmak için gönderilen askeri birlikler arasında bütün araçları kullanarak yasal ya da yasa dışı propaganda sürdürmelidirler.

15. Şimdiye kadar eski Sosyal Demokrat programlarını korumuş olan partiler, mümkün olan en kısa zamanda bu programlarını değiştirmek ve ülkelerinin özel koşullarına uygun yeni bir komünist programı Komünist Enternasyonal kararları doğrultusunda hazırlamakla yükümlüdürler. Kural olarak, Komünist Enternasyonal'e üye bütün partilerin programlarının, Komünist Enternasyonal'in olağan kongresi veya Yürütme Komitesi tarafından onaylanması gereklidir.

Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinin bir partinin programını onaylamaması durumunda, söz konusu partinin Komünist Enternasyonal Kongresi'ne başvurma hakkı vardır.

16. Komünist Enternasyonal Kongresi'nin ve Yürütme Komitesinin bütün kararları, Komünist Enternasyo-

nal'e üye olan bütün partiler için bağlayıcıdır. En keskin iç savaş koşullarında faaliyet gösteren Komünist Enternasyonal, II. Enternasyonal'de olduğundan çok daha fazla merkezîyetçi bir tarzda örgütlenmek zorundadır. Komünist Enternasyonal ve onun Yürütme Komitesi doğal olarak, ayrı ayrı partilerin, içinde mücadele ettikleri ve faaliyet gösterdikleri çok farklı koşulları hesaba katmak ve genelde geçerli olacak kararları, ancak böyle kararlar almanın mümkün olduğu sorunlarda almak durumundadırlar.

17. Bununla bağlantılı olarak, Komünist Enternasyonal'e üye olmak isteyen bütün partiler, 'adlarını değiştirmek zorundadırlar. Komünist Enternasyonal'e üye olmak isteyen her parti, 'Şu ya da bu ülkenin Komünist Partisi (Komünist Enternasyonal Seksiyonu)' adını taşımak zorundadır. Adlandırma sorunu sadece biçimsel bir sorun değil, son derece önemli bir siyasal sorundur. Komünist Enternasyonal, bütün burjuva dünyasına ve sarı Sosyal Demokrat partilere savaş açmıştır. Komünist partilerle, işçi sınıfına ihanet etmiş eski resmi «Sosyal Demokrat» veya «Sosyalist» partiler arasındaki farkın her basit emekçinin kafasında açığa çıkması zorunludur.

18. Bütün ülkelerin partilerinin önde gelen basın organları, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinin bütün önemli resmi belgelerini yayınlamakla yükümlüdürler.

19. Komünist Enternasyonal'e üye olan ya da katılmak için başvuran bütün partiler, mümkün olduğu kadar çabuk, ama en geç Komünist Enternasyonal'in II. Kongresi'nden sonraki 4 ay içinde, olağanüstü bir kongre toplamak ve bütün bu koşulların yerine getirilip getirilmediğini araştırmakla yükümlüdürler. Bu arada, merkezler, bütün yerel örgütlerin, Komünist Enternasyonal II. Kongre kararlarını öğrenmesi için çalışmalıdır.

20. Şimdi Komünist Enternasyonal'e katılmak isteyen, ama şimdiye kadarki taktiklerini radikal biçimde değiştirmemiş bulunan partiler, Komünist Enternasyonal'e katılmadan önce, merkez komitelerindeki ve bütün önemli merkezi kurumlarındaki üyelerin en az üçte ikisinin, Komünist Enternasyonal II. Kongresinden önce, partinin Komünist Enternasyonal'e katılması yönünde açıkça görüş belirtmiş yoldaşlarından oluşmasını sağlamalıdır. İstisnaları kabul edip etmemek, Komünist Enternasyonal Yürütme Komitesinin onayına bağlıdır. Komünist Enternasyonal Yürütmesi, 7. maddede sözü geçen Merkez çizgisi temsilcilerinin durumu içinde istisnaları kabul etme yetkisine sahiptir.

21. Komünist Enternasyonal tarafından konulan koşulları ve ilkeleri temelden reddeden parti üyelerinin partiden çıkartılması gerekir. Aynı şey olağanüstü parti kongresi delegeleri için de geçerlidir.

MARKSİST-LENİNİST PARTİ¹

Che Guevara – Politik Yazılar

Bu küçük kitap parti militanlarına zengin ve geniş Marksist-Leninist düşünceler alanının ilk bilgilerini kazandırmayı amaçlıyor.

Kolay anlaşılır, basit ve etkileyici konular seçilmiş. Kitabın kapsamı Otto V. Kuzinen'in Marksizm-Leninizmin El kitabından¹ bir bölüm ve F. Castro'nun çeşitli konuşmalarından oluşuyor. Yerinde bir seçim, çünkü El kitabı'ndan alınan bölüm, kardeş partilerin deneyimini özetlemekte ve bir Marksist-Leninist partinin nasıl büyük yöneticisinin kişisel devrimci deneyimlerine rastlıyoruz.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi ve dünyanın dört bir bucağındaki diğer Marksist-Leninist partilerin deneyimlerini özetleyen genel teoriyle, bu genel düşüncelerin pratikte, bizim özel niteliklerimize uygulanması arasında kopmaz bağlar vardır. Dünyanın bu bölgesindeki toplumsal olayların özelliğine bakarak tarihte istisnaların var olduğu sonucunu çıkarmamalıyız. Deneyden çıkan genel teori çerçevesinde, dünya işçi hareketine yeni deneyler kazandıran Küba'nın durumu bir özel hal olarak devrim tarihinde yer almaktadır.

Elkitabı, Marksist-Leninist partinin ne olduğunu bize arı ve duru bir biçimde öğretiyor. Parti, deniyor «Marksist düşünceleri hayata geçirmek, yani işçi sınıfına tarihi görevini yerine getirmek için ortak düşünceler etrafında birleşen bireylerdir.» Kitapta, partinin kitlelerden soyutlanmış olarak yaşayamayacağı, kitlelerle sürekli bağlantı halinde bulunması gerektiği, eleştiri ve özelleştiriden vazgeçilemeyeceği, kendi kusurlarına karşı acımasızlığın zorunlu olduğu açıklanıyor. Parti yalnızca herhangi bir şeye karşı mücadeleyle ilgili olumsuz görüşler üzerine dayandırılmaz, herhangi bir şey uğruna mücadelede olumlu görüşlere de dayanmalıdır. Marksist partiler, kollarını kavuşturup oturarak, sınıf mücadelesinin karmaşık me-

kanizmasının gerçekleştireceği nesnel ve öznel koşulların ortamı hazırlamasını, iktidarın olgun bir meyve gibi halkın elleri arasına düşmesini bekleyemez. El kitabında, tüm bu bilgilere yer verildikten sonra, işçi sınıfının öncüsü ve önderi konumundaki partinin yönetici ve hızlandırıcı güç olarak oynadığı rol çıkarıyor, zafere giden yolu nasıl göstereceği ve yeni toplumsal koşullara doğru yürüyüşü nasıl hızlandıracağı anlatılıyor. Toplumsal geri çekilme zamanlarında bile, nasıl “ricat edileceğinin” bilinmesi gerektiği, arkadan gelecek ikinci dalgadan güç alarak ilerlemek ve devrimin ilk aşamasında partinin temel hedefi olan iktidarın ele geçirilmesini gerçekleştirmek için kadro saflarının sıklaştırmanın önemi ısrarla belirtiliyor.

Böyle bir partinin, sınıf partisi olması akla yatkındır. Marksist-Leninist bir parti için başka türlü düşünülemez. Görevi, proletarya diktatörlüğüne götüren en kısa yolu bulmaktır. En önde gelen üyeleri, yöneticileri, taktikleri hep işçi sınıfından çıkar.

Sosyalizmin kuruluşu, bir burjuva sınıfı partisi ya da saflarında pek çok sömürücü barındıran, politik çizgisini bu sömürücülerin saptamasına izin veren bir parti tarafından yönetilemez. Böyle bir grup, yalnızca ulusal kurtuluş aşamasında, belirli bir düzeye varana dek ve özel koşullar altında önderlik yapabilir. Sonraki aşamada, daha önce devrimci olan sınıflar gerici olur, devrim mücadelesine liderlik yapacak Marksist-Leninist bir parti gerektiren koşullar ortaya çıkar. Şimdi en azından Latin Amerika için, burjuvazinin yönetimindeki kurtuluş, hareketlerinden pratikte söz edilemez. Küba devrimi güçleri kutuplara ayırmıştır. Halkla emperyalizm arasında seçim yapmak gibi bir açmaz karşısında, güçsüz ulusal burjuvaziler, emperyalizmi seçer ve sonunda ülkelerine ihanet ederler. Dünyanın bu parçasında, sosyalizme barışçı geçiş hemen

hemen tamamıyla olanaksızdır.

Marksist-Leninist parti gelecekteki tarihi aşamaları önceden görebildiğine ve sömürge ülkeler söz konusu olduğunda, ulusal kurtuluş aşamasını tamamlamadan önce bile, halkın bayrağı ve öncüsü olduğuna göre, bu parti çifte tarihi görevini yerine getirecek, kitleler arasında daha da artan bir güç, daha da artan bir otoriteyle sosyalizmi kurma görevini üstlenebilecektir.

Bu aşamanın ardından, Küba deneyiminden örnek alınabilir. Bu deneyim, her şeyin yeni olması ve Latin Amerika devriminin geliştiği şu dönemde, içerdiği taze güçlerle zenginleşmiş, yapılan yanlışların, kitlelerle bağlantı halinde ve kamuoyunun yargısı önünde, açık biçimde ele alınması, incelenmesi ve düzeltilmesinden alınan dersler, bu deneyimi daha da zenginleştirmiştir.

Yoldaş Fidel'in Birleşik Sosyalist Devrim Partisi'yle ve ORI'de kullanılan çalışma yöntemleriyle ilgili konuşmaları, gelişimimizin iki temel aşamasını simgeler. Birinci konuşmasında Fidel, düşüncesinin evriminde doruğa ulaşmış bir önder, her yönüyle tam bir devrimci olarak, Marksist-Leninist niteliğini hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak biçimde, tüm dünyaya açıklıyor.² Hem de, yalnızca söyleyip geçmekle yetinmiyor, gerçekleri, liderliğe yükselişinin, Birleşik Sosyalist Devrim Partisi'ni oluşturmak üzere birleşmeye yönelen hareketin ve partinin geçirdiği evrimin en çarpıcı olaylarını gözlerimizin önüne sererek sözlerini pekiştiriyor.

Yoldaş Fidel, kendini analizlerken, çevresinden, geri kafalıları yakışır birçok düşünceyi özümlediğini kabul ediyor. Bunlara karşı nasıl kendiliğinden mücadeleye giriştiğini, bu mücadele içersinde nasıl çelikleştiğini anlatıyor. Kuşkularından söz ediyor ve nedenlerini, bunları nasıl yendiğini açıklıyor.

O dönemde, 26 Temmuz Hareketi henüz iyice belirlenmemiş bir yenilikti. Moncada kahramanı, Çamlar Adası³ mahkûmu Fidel Castro, Oriente kıyılarına varmak, devrim ateşini tutuşturmak, ilk zamanlarda bölgeyi ülkenin geri kalanından ayırmak, nesnel koşullara göre karşı konulmaz bir güç ve azimle ilerlemek, ardı ardına kazanılan başarılar arasında Havana'ya kadar varmak görevlerini üstlenmiş olan bir grup adamı peşi sıra götürdü.

Gerçek, bize büyük bir darbe indirdi. Bu amaçlara ulaşmak için gerekli özne koşullar henüz bir araya gelmiş değildi. Devrimci savaşın tüm kurallarına uymuyorduk, bunları, iki yıllık kıyasıyla mücadele içersinde, kanımız ve kardeşlerimizin kanı pahasına öğrendik. Yenilmiştik, o anda, hareketimizin geçmişinin en önemli dönemi başladı. Mücadelemizin gerçek gücü, gerçek tarihi değeri ortaya çıkar. Bazı taktik yanlışlarımızı, bazı önemli özne etkenlerin eksikliğini fark ettik. Halk, değişimin zorunluluğunun bilincindeydi, fakat bunun mümkün olup olmadığını kesinlikle bilmiyordu. Görevimiz bu sarsılmaz inancı yaratmaktı ve Sierra Maestra'da kesintisiz fırtınalar, kesinti-

siz devrimci patlamalar yaratarak tüm adadaki hareketin hızlandırıcı gücünü oluşturan uzun süreç başladı.

Olaylar, Devrimci Ordunun, halkın doğru yönlendirilen güveni ve coşkusu sayesinde, mücadele için uygun koşullar içinde, silahlarını uygun biçimde kullanarak gücünü arttırabileceğini ve bir gün düşman ordusunu yenebileceğini kanıtladı. Bu, tarihimizin ibret verici bir dersidir. Zafere erişilinceye kadar, güçler dengesi durmaksızın değişip sonunda devrimci hareket için son derece elverişli hale geldi. Değişimi gerçekleştirmek için gerekli özne koşullar yaratıldı ve değişimin özü olan iktidar bunalımı baş gösterdi. Latin Amerika'da yeni bir devrimci deney yaşandı. Bu deney, Marksizm-Leninizm'in doğrularının daima gerçekleştiğini ortaya koydu. Bu olay, önderlerin ve partilerin görevinin, halkın bağrında doğmakta olan devrim dalgasının yeni seyircileri olarak kalmayıp iktidarı ele geçirmek için zorunlu koşulları yaratmak olduğunu gösterdi.

Aynı zamanda, Küba deneyimi, halkın egemenliğini baskılara, saldırılara ve yok edilmeye karşı koruyan silahlı çekirdeklerin gerekliliğini ortaya çıkararak, silahlı mücadelenin, gerilla savaşına en elverişli arazilerde, yani çok engebeli kırsal bölgelerde sürdürülmesinin ne denli önemli olduğunu açıklığa kavuşturdu. Bu da, Küba Devriminin, Latin Amerika'nın kurtuluş mücadelesine bir başka katkısıdır. Kırdan kente, en küçükten en büyüğe doğru ilerleyerek, Havana'da doruk noktasına ulaşan devrimci hareketi yarattık.

Marksist-Leninist Parti adlı kitabın bir başka yerinde Fidel, devrimcinin temel özelliğinin gerçeği yorumlamak olduğunu açıkça belirtiyor. 1958 Nisan grevinden söz ederken, o anda durumu doğru biçimde yorumlayamadığımızı, bu yüzden felaketle karşılaştığımızı açıklıyor. Nisan grevi niçin ilan edildi? Çünkü hareketin bağrında "Sierra" ve "Llano" diye adlandırdığımız bir yığın çelişki birikmişti.⁴ Silahlı mücadelenin zaferi için hangi unsurların temel alınması gerektiği incelenirken, bu çelişkiler su yüzüne çıkmış, her iki kanadın görüşlerinin birbirine taban tabana ters düştüğü anlaşılmıştı.

Sierra gerektiği zaman ordusunu geri çekmeye, savaşları ardı ardına kazanmaya, düşmandan silah ele geçirmeye, Direniş Ordusu temeline dayanarak bir gün iktidarı almaya hazırlanıyordu.

Llano ise, tüm ülkede genel silahlı savaş durumu yaratmaktan; mücadeleyi Batista diktatörlüğünün devrilmesiyle sona erecek bir devrimci genel grevle doruğa ulaştırmaktan; sonra, "sivil" hükümet otoritesi düzenine geçip yeni ve "politikanın dışında" bir ordu kurmaktan yanaydı.

Bu iki görüş arasında sürekli sürtüşme vardı. Böyle bir anda gerekli olan komuta birliği için koşullar hiç de uygun değildi. Nisan grevi (1958), Sierra yönetiminin onayıyla Llano tarafından hazırlandı ve ilan edildi. Sierra yöneticileri, sonuçtan ciddi biçimde kuşku duymakla bir-

likte, grevi önleyememişler, PSP (Sosyalist Halk Partisi) kadrolarıysa tehlikeyi zamanında fark etmiş, bu yüzden çekimser kalmışlardı. Devrimci komutanlar, greve yardımcı olmak için ovalara inmiş, böylece unutulmaz kolordu komutanımız Camilo Cienfuegos, Bayamo bölgesindeki ilk akınlarına başlamıştı.

Bu çelişkiler, birkaç taktik görüş ayrılığından daha derin nedenlerden kaynaklanıyordu. Direniş Ordusu, ideoloji bakımından proleterdi, yoksullar sınıfının kavramlarıyla düşünüyordu. Llano ise, yöneticileri arasında geleceğin hainlerini barındırıyor, içinde yetiştiği çevrenin etkisi altında, küçük burjuva yapısını koruyordu.

İktidar uğruna büyük devrimci mücadele çerçevesinde, iç denetim için daha küçük çaplı bir mücadele sürüp gidiyordu. Cezayir’de meydana gelen son olaylar, Küba Devrimine benzetilerek açıklanabilir: Devrimci kanat, iktidardan uzaklaştırılmaya razı olmuyor ve devlet yönetimini tümüyle ele geçirmek için mücadele ediyordu. Kurtuluş Ordusu, zafere ulaşan devrimin gerçek temsilcisiydi.⁵

Birbiri ardına ortaya çıkan anlaşmazlıklar yüzünden, komuta birliği, ancak devrimin zaferinden birkaç ay sonra, Fidel başbakan secilince sağlandı (yine de herkesçe kabul edilmiş değildi). O zamana dek, ne yapmıştık? Fidel’in deyimiyle, başlamak hakkını elde etmiştik.

Diktatör Batista’nın Küba’nın başına bela olarak sardığı yürürlükteki sisteme karşı ölüm kalım savaşı aşmasını geride bırakmıştık. Fakat toplumumuzun koşullarını daha iyiye götürmeye, tüm ekonomik engelleri ortadan kaldırmaya yönelik devrimci çizgimizi sürdürme zorunluluğu, bizi emperyalizme karşı cephe savaşına itiyordu.

Emperyalizm, ideolojimizin gelişmesi ve derinleşmesinde çok önemli bir etkeni. Bize indirdiği her darbe, bir karşılık gerektiriyordu. Buna tepki olarak Yankee’ler her zamanki küstahlıklarıyla Küba’ya karşı önlem uyguladıklarında, biz de derhal karşı önlem almak zorunda kalıyorduk. Böylece, devrim giderek kökleşiyordu.

Sosyalist Halk Partisi bu cepheye katılıyor, uzun süredir devrimci hareketimizin militanı olan yoldaşlarımız, Sierra’da ki mücadeleden sonra iktidara gelenlerle bütünleşiyorlardı. Daha o zamanlarda, Fidel, sekterizmin yarattığı tehlikeyi seziyor, on beş-yirmi yıllık militanlığıyla övünüp başkalarını hor görenleri, Sierra’nın “sakallılarının” sekterliğini ve “vurun onları” diye bağırmaktan başka bir şey bilmeyen kentlerdeki terörizmini eleştiriyordu.

Silahlı mücadele döneminde, Fidel’in sözü ona “komutanlık sevdasına” karşı hareketi savunmak isteyen bir grup yoldaş ortaya çıktı. Bunlar, çok yanılıyorlardı, bu yanlışları, daha sonraki sekterlik döneminde de yinelandı. Bu yoldaşlar, devrimimizin şefinin yüce erdemlerini, inkâr edilmez kumandanlık yeteneğini, tek kaygısı çevresindekilerin kayıtsız şartsız desteğini kazanmak ve bir komuta sistemi kurmak olan herhangi bir kişinin davranışıyla karıştırıyorlardı. Bir grup yoldaş tarafından yanlış ilkele-

re dayandırılarak yürütülen bu kanat, geçici Başkan Ben Kadda, devrimci kanatsa Ahmed Ben Bella etrafında gruplaşmıştı. O yılın Eylül ayında, Ben Bella, Ben Kadda’nın yerine geçti.

Mücadele 1 Ocak’ta bitmedi; hatta Fidel başbakan olduktan sonra da sürdürüldü. Ancak, aradan çok zaman geçip 26 Temmuz Hareketi’nin sağ kanadı yenilgiye uğrayınca son buldu. Halkın iradesine karşı çıkan [Manuel] Urutia, [Jos6] Mir Cardona, [Manual] Ray, Huber Matos, David Salvador ve daha birçok hain iktidar kademelerinden uzaklaştırılıp cezalandırıldılar.

Sağ kanada karşı tam bir zafer kazanılmasının ardından parti kurma zorunluluğu baş gösterdi: Küba’nın yeni koşullarında, Marksizm-Leninizmin ilkelerine uygun olarak Birleşik Devrim Partisi kuruldu. Seçkin kadroları kitlelere sıkı sıkıya bağlı, merkezi yapıda, fakat yine de esnek bir kuruluş gerekliydi. Tüm bunlar için, Sosyalist Halk Partisinin uzun mücadele yılları boyunca edindiği deneyime mutlak bir güvenimiz vardı. Kendi örgütlenme kurallarımızdan hemen hemen tümüyle vazgeçmiştik. Böylece, sekterizmin meyve vermesi için elverişli ortam yaratılmıştı.

Bu yapılanma süreci içinde, yoldaş Anibal Escalante örgütlenme görevini üstlenmişti. Ne mutlu ki çok kısa süren, karanlık bir dönem başladı. Yönetim yöntemleri kötüydü, yöneticiler üst üste yanlışlar yapıyordu. Parti kitlelerle bağlantı, demokratik merkezîyetçilik ve özveri gibi en temel niteliklerini yitirmek üzereydi. Bazen, gerçek cambazlıklar sayesinde, deneyimsiz ve yetenezsiz kişiler, kendilerini duruma uydurarak yönetici konumlarına geçebiliyorlardı.

ORI örgütleri⁶ ideolojik itici güç olmaktan çıkmış, her çeşit üretim aygıtı üzerindeki kontrolünü yitirmişti; yavaş yavaş bir yönetim kurumuna dönüşüyordu. Bu koşullar altında, ortaya çıkan sorunları açıklamak için taşra bölgelerinden gelmesi gereken uyarı işaretleri de yarı yolda kayboluyordu, çünkü yönetici yüksek memurların çalışmalarına gözcülük edecek kişiler aslında ORI liderleriydi. Bunlar, bir yandan parti üyeliği, öte yandan da kamu yöneticiliği gibi bir çifte görevi üstleniyorlardı.

Hatalı görüşler, çok büyük yanlışlar ve mekanik yer değiştirmeler dönemi geçti gitti. Sekterlik eğiliminin dayanağı köhne temeller çöktü.

Tüm bu sorunlar karşısında, Ulusal Yönetim Merkezinin Fidel’in başkanlığında aldığı kararlar, halka dönme, kitlelere başvurma yönündeydi. Kitlelerin örnek işçileri seçmesi için tüm iş merkezlerinde danışma kurulları sistemi getirildi. Bu danışma sistemi, kitlelere sıkı sıkıya bağlı bir parti oluşturmak üzere, Parti çekirdeğine seçilme olanağı sağlıyordu.

Partide gerçekleştirilen değişiklikler arasında, eğitim sistemi reformu da yer alıyordu. Geçmiş dönemlerde, arkadaşlar, “bilgililer” ve “Marksizm profesörleri” önce-

likliydi. Şimdiyse en iyi emekçiler, tutumlarıyla, günlük çalışmalarıyla, coşkularıyla ve özverileriyle, yönetici parti üyesi yüksek niteliklerini taşıdıklarını kanıtlayanlar, onların yerini almıştı.

Bu, partinin canlandığı, yöntemlerini yenilediği bir güç kazanma dönemi. Önümüzde, sosyalizmin, kuruluşuna doğru geniş ve ışıklı bir yol uzanıyor, parti öncülük görevini üzerine alıyordu. Bu görev, mekanik ve bürokratik emirler vermekle, dar ve sekte bir denetim uygulanmakla, umursamazca buyruklarda bulunmakla, liderler canlı örnekler oldukları için değil de, öyle söyledikleri için, ya da eski düşüncelerinden, uzun mücadeleciler geçmişlerinden ötürü önerilerine körü körüne uymayla bağdaşamazdı.

Geleceğin partisi, kitlelerle doğrudan doğruya bağlantılı olacak, daima halkın düşüncesini alıp bununla somut talimatları, partinin rehberlik çizgisini oluşturacaktır. Partimiz, Demokratik merkezîyetçiliğe bağlı kalarak aynı zamanda da, çalışmaları durmaksızın iyiye götürmek, gerekli düzeltmeleri yapmak için sürekli tartışmaya, açık eleştiri ve özeleştiriye yer vererek, disiplinini kaldığından ödün vermeksizin uygulayacaktır. Bu aşamada, partimiz kadro partisi, en iyi kadroların oluşturduğu bir parti haline gelecektir. Bu kadrolar, halkla bağlantı kurmak gibi dinamik bir görevi yerine getirecek, deneylerini daha yüksek kademelere iletecek, somut talimatları kitlelere aktaracak, kitlelerin başında, en ön saflarda ilerleyeceklerdir. Partimizin kadroları araştırmada, incelemede, çalışmada birinci, devrimci coşkuda birinci, özveride birinci, daima en iyi, kusursuz, ötekilerden daha yüksek erdemli, daha insan olacaktır.

Bir Marksistin, güdümlü füzeler gibi dosdoğru belirli bir hedefe yönelen otomatik, fanatik bir makine olmadığı unutulmamalıdır. Fidel, konuşmalarından birinde bu soruna şöylece değinmiştir: «Marksizmin insanca duygulardan, arkadaşlıktan, yoldaşlara karşı duyulan sevgiden, saygıdan, takdirden vazgeçmek olduğu yerde yazılı? Marksizmin ruhsuzlaşmak, duygusuzlaşmak demek olduğu nerede yazılı? Oysaki Marksizmi doğuran insan sevgisinin ta kendisidir. Marksizmin ortaya çıkması mümkün olduğunda, Karl Marx'ın zihninde Marksizmi vücuda getiren, proletaryanın çektiği acıya, sömürüye, adaletsizliğe ve yoksulluğa karşı mücadele isteği, insan ve insanlık sevgisidir. Toplumsal devrimin gerçek olasılığı belirlediğinde, gerçek olasılığın da ötesinde, tarihi zorunluluğu kesinleştiğinde, Karl Marx, Marksizmin yorumcusu olarak öne çıkmıştır. Önu yorumcu yapan, kendisi gibi, Engels gibi, Lenin gibi insanlara özgü insanca duygu yoğunluğu değil de nedir?»

Fidel'in bu değerlendirmesi yeni partinin militanları için temeldir. Bunu her zaman hatırlayın, yoldaşlar, bunu sapmalara karşı en etkili silah olarak belleğinize kazıyın. Marksist, insanların in iyisi, en kusursuzu olmalı, ama her şeyden önce, her zaman insan olmalıdır. Kitlelerle bağlantı

halinde yaşayan ve hareket eden bir parti militanı, somut talimatları, kitlelerin bazen belli belirsiz isteklerini ileten bir yönlendirici, kendini her şeyiyle halka adayan, yorulmak bilmez bir emekçi, dinlenme saatlerini de devrimci çalışmalara ayıran dayanıklı bir işçi, kişisel huzurundan, ailesinden ya da hayatından vazgeçebilen, fakat asla insanlarla bağlantının sıcaklığına yabancı kalmayan bir devrimci olmalıdır.

Uluslararası alanda, partimizin görevleri son derece önemlidir. Biz, ilk sosyalist Latin Amerika ülkesiyiz. Öbür ülkelerin izleyeceği bir örneğiz, kardeş partilerin göz önüne almak zorunda olduğu canlı bir deneyiz. Her gün, herkese, apaçık biçimde, başarılarını ve yanlışlarını gösteren, yenilenen ve değişen canlı bir deneyiz. Bu şekilde, deneyimiz daha öğretici hale gelir, yalnızca Marksizm-Leninizm inancına ulaşanları değil, tümüyle Latin Amerika halk kitlelerini ilgilendirir.

İkinci Havana Bildirisi⁷ Latin Amerika proletaryasının, köylüsünün, devrimci aydının rehberidir. Bizim her zamanki tavrımız sürekli bir rehber olacaktır. Geldiğimiz yere layık olmaya çaba göstermeli, Latin Amerika'yı düşünerek her gün çalışmalı, devletimizin temelini günden güne sağlamlaştırmalı, ekonomik örgütünü, politik gelişimini güçlendirmeliyiz. Ancak böylelikle, içte kendimizi aşarken, dışta da tüm Latin Amerika halklarını, uluslararası güçler ilişkisinin bugünkü aşamasında, sosyalist gelişim yoluna koyulmanın pratikte mümkün olduğuna giderek daha fazla inandırabiliriz.

Bununla birlikte, saldırganların alçaklıkları ve halkların acıları karşısındaki duyarlılığımız, Latin Amerika ile hatta tüm sosyalist ülkelerle bile sınırlı kalmamalıdır.

Gerçek proleter enternasyonalizmin uygulayıcıları olmalı, dünyanın neresinde olursa olsun, her türlü saldırıyı, insan onuruna ters düşen her türlü davranışı kendimize yapılmış bir hakaret saymalıyız.

Yeni bir partinin militanları olan bizler, dünyanın yeni bir kurtarılmış bölgesinde, yeni koşullarda ilk kez Marti'nin yükselttiği bu bayrağı çok yükseklerde dalgalandırmalı, birçok kuşağa rehberlik yapan, bugün, Küba gerçeği içinde tüm tazeliğini koruyan şu sözleri unutmamalıyız:

«Gerçekten insan olan herkes, başkasına atılan tokadın acısını kendi yanağında duymalıdır.»

Dipnotlar

¹ Che Guevara, bu makaleyi, Küba Birleşik Sosyalist Devrim Partisi ulusal yönetim merkezi tarafından, 1963'te yayınlanan Marksist-Leninist Parti adlı kitaba önsöz olarak yazmıştır.

² Bakınız: Kuzinen, Marksizm-Leninizm'in İlkeleri, c. III, Bölüm 13. Yar Yayınlan, 1989 (çn).

³ Bu konuşma 2 Aralık 1961'de yapılmıştı.

⁴İsla de Pinos Adası: Devrimden sonra bu adanın adı İsla de Juventud (Gençlik Adası) olarak değiştirilmiştir.

⁵Llano: Düzlük, oya anlamına gelir. Latin Amerika kurtuluş hareketinin kendine özgü devimleri arasında, devrimci silahlı mücadelenin kentlerdeki öncelikli rolünü ya da ülkenin kırsal kesimlerindeki mücadelenin de kentlerden yönetilmesini savunan görüş anlamındadır.

Sierra: Dağ anlamına gelir. Aynı zamanda, dağlarda ya da kırsal kesimlerde faaliyet gösteren birliklerin öncelikli rolünü ve tüm devrimci savaşın buradan yönetilmesini savunan görüşü simgeler.

⁶1962 Martında, sekiz yıllık savaşın sonunda, Cezayir kurtuluş güçleri Fransa ile bir ateşkes antlaşması imzaladı. Fransa, Cezayir'in bağımsızlığını tamdı. Kısa bir süre sonra, Cezayir Ulusal Hareketi içinde anlaşmazlık baş gösterdi.

⁷ORI: Birleşik Devrimci örgütler. Bu birleşik örgüt, Birleşik Partinin ilk aşamasını oluşturuyordu

⁸İkinci Havana Bildirisi: Fidel Castro tarafından, 4 Şubat 1962'de halkın huzurunda okunmuş ve şiddetli alkışlarla karşılanmıştır

ALMANYA'DA “SOL” KOMÜNİZM, LİDERLER, PARTİ, SINIF, YIĞINLAR

Marks, Engels, Lenin – İşçi Sınıfı Partisi Üzerine

Burada sözünü edeceğimiz Alman komünistleri, kendilerine “sol” komünistler adını takmıyorlar; eğer yanılmıyorsam, kendilerini “ilke muhalefeti” diye adlandırıyorlar. Ama bunların da, “çocukluk hastalığı, solculuk” denen o illete tutulduklarını aşağıdaki açıklamada göreceğiz.

“Frankfurt-Main Mahalli Grubu” tarafından yayınlanan ve bu muhalefetin görüşünü yansıtan Almanya Komünist Partisi’nde Bölünme (Spartakus Lıgası) adlı broşür, bu muhalefetin düşüncelerinin özünü açık seçik ve tam olarak özetlemektedir. Bu broşürden birkaç pasajı okuyucu için buraya aktaralım:

“Komünist Partisi en kararlı sınıf mücadelesi partisisidir. ...”

“... Siyasi bakımdan bu geçiş dönemi” (kapitalizmden sosyalizme geçiş dönemi) “proletarya diktatörlüğü dönemi”dir. ...”

“... Sorunu şöyle koymak gerek: diktatörlüğü kim yürütecektir: Komünist Partisi mi, yoksa proleter sınıf mı? ... İlke olarak Komünist Partisinin diktatörlüğünden yana mı olmak gerekir, yoksa proleter sınıfın diktatörlüğünden yana mı? ...”

Daha aşağıda Alman Komünist Partisi Merkez Komitesi, Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisi ile koalisyon aradığı için ve parlamentarizm dâhil, “bütün siyasi mücadele araçlarının ilke olarak kabulü sorununu” sadece bağımsızlarla koalisyon kurma eğilimlerini gizlemek maksadıyla ileri sürdüğü için, broşürün yazarı tarafından suçlanıyor. Ve broşür şöyle devam ediyor:

“Muhalefet başka bir yol seçmiştir. Muhalefet, Komünist Partisi egemenliğinin ve parti diktatörlüğünün sadece bir taktik sorun olduğu görüşündedir. Her halükarda Komünist Partisinin egemenliği, her türlü parti egemenliğinin son şeklidir. İlke olarak proleter sınıfın diktatörlüğüne yönelmek gerekir. Ve parti tarafından, partinin örgütü tarafından alınan bütün tedbirler, partinin mücadele biçimleri, stratejisi ve taktiği, bu hedefe yönel-

melidir. Ayrıca, öteki partilerle her türlü uzlaşma, tarihi ve siyasi bakımdan artık zamanını doldurmuş olan parlamenter mücadele biçimlerine her türlü dönüş, her çeşit pusu kurma ve bekleme politikası kesin olarak reddedilmelidir. ... Proletaryanın devrimci mücadelesinin özgür yöntemlerine özellikle ağırlık verilmelidir. Ve Komünist Partisinin yönetimi altında devrimci mücadeleye girmesi gereken en geniş proleter çevre ve katlarını sürükleyebilmek için, yeni örgütlenme biçimlerini, en geniş temel üzerinde ve en büyük kadrolarla yaratmak gerekir. Bütün devrimci unsurların toplanma noktası, temelinde fabrika örgütleri bulunan İşçi Birliğidir. “Sendikalardan çıkınız!” sloganına uyan bütün işçiler, orada birleşmelidirler. Militan proletarya savaş için sıkışmış saflarını, orada teşkil edecektir. Bu birliğe girebilmek için, sınıf mücadelesini, Sovyet sistemini ve diktatörlüğünü kabul etmek yeter. Ve bundan sonra savaş halindeki yığınların siyasi eğitimi ve mücadelenin siyasi yönünün tayini, İşçi Birliğinin dışında kalan Komünist Partisinin görevi olacaktır. ...

“... Böylece şimdi artık iki Komünist Partisi vardır:

Birisi, devrimci mücadeleyi yukardan örgütlen-dirmeyi ve yönetmeyi düşünen, liderlerine bir koalisyon hükümetine girme olanağını sağlayacak olan durumları yaratmak için parlamenter uzlaşmaları kabul eden lider partisidir.

“Öteki, devrimci mücadelenin hamlesinin aşağıdan geleceğine inanan, ve bu mücadelede ancak açıkça bu hedefe götürecek olan yöntemi tanıyan ve uygulayan; her türlü parlamenter ve oportünist yöntemleri reddeden yığınlar partisidir; bu partinin kullandığı biricik yöntem, hemen ardından proletaryanın sınıf diktatörlüğünü kurmak ve sosyalizmi gerçekleştirmek için burjuvazinin kesin olarak devrilmesi yöntemidir...”

“... Orada, liderlerin diktatörlüğü vardır; burada ise yığınların diktatörlüğü! İşte bizim sloganımız budur.”

Alman Komünist Partisinde muhalefetin görüşlerini ifade eden ana tezler, işte bunlardır.

Bolşevizmin gelişmesine bilinçli olarak katılmış olan ya da bu gelişmeyi 1903'ten beri izlemiş olan her Bolşevik, yukarıdaki satırları okuyunca şöyle diyecektir: "İşte eski nakaratın tekrarı! "Sol" çocukluğun ta kendisi!" Ama biz, bu muhakeme tarzlarını yakından inceleyelim.

Sadece sorunu "Parti diktatörlüğü mü, yoksa sınıf diktatörlüğü mü? Liderlerin (parti) diktatörlüğü mü, yoksa yığınların (parti) diktatörlüğü mü?" biçiminde koymak bile, inanılmaz ve umutsuzluğa yol açan bir fikir kargaşalığına delalet eder. Bu adamlar tamamen orijinal bir şey keşfetmeye kalkışıyorlar ve düşüncelerini inceltmek isterken gülünç oluyorlar. Yığınların sınıflara bölündüğünü herkes bilir; yığınlarla sınıfları aynı şey olarak kabul etmenin, üretimin toplumsal düzeninde herkesin işgal ettiği yeri ayırt etmeksizin büyük çoğunlukla bu düzen içinde özel bir yeri olan ayrı ayrı kategorileri aynı şey saymak olduğunu; ve sınıfların, genellikle, hiç değilse çoğunlukla, uygar modern ülkelerde siyasi partiler tarafından yönetildiğini, ve siyasi partilerin de, genel kural olarak en çok otorite ve etki sağlamış olan, en tecrübeli bulunan ve sorumlu görevlere seçim yoluyla gelen ve lider diye adlandırılan kişilerden meydana gelmiş, oldukça istikrarlı gruplar tarafından yönetildiğini herkes bilir. Bütün bunlar, işin alfabesidir. Bunların hepsi basit ve açık bunların yerine anlaşılmaz bir dil koymaya kalkmak niye? Bir yandan, besbelli ki, bu adamlar partinin legaliteden illegaliteye hızla geçtiği bir dönemin, liderlerle partilerin ve sınıfların her zamanki normal ve basit ilişkilerini karışık duruma getiren bir dönemin güçlükleri içine batmış kalmışlardır. Almanya'da, Avrupa'nın öteki ülkelerinde olduğu gibi, legaliteye, "liderlerin" düzenli parti kongreleri tarafından özgür ve düzenli olarak seçilmesine, parlamento seçimleriyle, mitinglerle, basınla, sendikaların ve öteki örgütlerin vb. tutumunu gösteren davranışlarıyla, partilerin sınıf bileşimlerinin rahatça denenmesine gereğinden fazla alışılmıştır. İhtilâlin hızla ilerlemesi ve iç savaşın gelişmesi sonucu, bu alışılan durumdan, legaliteyle illegaliteyi bileştirmeye, "yönetici grupların" atanması, teşkili ya da muhafazası gibi "pek rahat olmayan", "pek demokratik olmayan" usullere geçilince şaşırانlar ve olmayacak şeyleri tahayyül etmeye kalkışانlar oldu. Ama özellikle istikrarlı ve imtiyazlı legalite geleneklerine ve koşullarına sahip bulunan küçük bir ülkede doğmuş olma umutsuzluğuna uğramış olan, legaliteyle illegalitenin birbirini izlediğini hiç görmemiş olan Hollandalı "tribünistler" in²de kafaları karışmıştır ve ne yaptıklarını bilmeyerek bu saçma uydurmaları benimsemişlerdir.

Öte yandan, zamanımızda "moda olan" "yığın" ve "liderler" ile ilgili olarak düşüncesiz ve mantıksız konuşmalara da tanık olunmaktadır. "Liderlerin" eleştirildikleri sık sık görülür. Kafaları liderlere karşı türlü türlü hücumlarla doludur; insanlar "liderlerle yığınları" çatışma halinde düşünmeye alışıkırlar. Kendileri, liderlere saldırmaya,

onları yığınlarla çelişki halinde göstermeye alışıkırlar; ama sorunun nedenini düşünmemişler, bu konuyu bütün açıklığıyla görememişlerdir.

"Liderler" ile "yığınlar" arasındaki düşmanlık duygusu, özellikle emperyalist savaşın sonunda ve savaş izleyen süre içinde bütün ülkelerde daha da derinleşmiş ve daha da belirli bir hal almıştır. Bu olayın başlıca nedeni, 1852'den 1892'ye kadar İngiltere örneği gösterilerek, Marx ve Engels tarafından birçok defa açıklanmıştır. İngiltere'nin özel durumu, yarı küçük-burjuva, oportünist olan "yığınlardan" gelme bir "işçi aristokrasisi"nin doğmasına olanak sağlıyordu. Bu işçi aristokrasisinin liderleri, kendilerini doğrudan doğruya ya da dolaylı yoldan besleyen burjuvanın saflarına durmadan geçiyorlardı. Bu aşağılık adamları ihanetle suçladığı için Marx, onların onur verici nefretini kazanmıştı. (20. yüzyılın) modern emperyalizmi, ilerlemiş birkaç ülke için aşırı ölçüde imtiyazlı bir durum yaratmıştır. Ve işte bu alanda, II. Enternasyonal içinde, her yerde, kendi loncasının incecik toplumsal tabakasının çıkarlarını savunan hain oportünist, sosyal-şoven lider tipleri ortaya çıktı: işçi aristokrasisi. Oportünist partiler "yığınlardan" ayrılmışlardır, yani en geniş emekçi katlarından, emekçilerin çoğunluğundan, en az ücret alan işçilerden kopmuşlardır. Eğer bu kötülüğe karşı savaşılmazsa, oportünist sosyal-hain liderler suçlanmaz, ne mal oldukları gösterilmez ve onlar saflardan kovulmazsa, devrimci proletaryanın zaferi olanaksızlaşır. Ve işte III. Enternasyonalin uyguladığı siyaset budur.

Ama bu bahaneyle, her yerde, yığınların diktatörlüğünü, liderlerin diktatörlüğü ile karşı karşıya koymak, gülünç bir saçmalaktır, avanaklıktır. İşin eğlendirici olan yanı, doğru fikirler taşıyan eski liderlerin yerine, ("Kahrolsun liderler!" sloganı perdesi altında) son derece ahmakça ve karmakarışık şeyler yumurtlayan yeni liderlerin getirilmesidir. Almanya'da Lauffenberg, Wolfheim, Horner,³ Karl Schröder, Friedrich Wendel ve Karl Erler bunlardandır. Bu sonuncusunun sorunu derinleştirme ve siyasi partilerde "burjuvazi"nin gereksizliğini genel olarak ilan etme yolundaki çabaları, saçmalık bakımından, öyle Herkül sütunlarıdır ki, insanın söyleyecek sözü kalmıyor. Küçük bir yanılığdan kocaman bir yanılığ meydana getirilebileceği gerçeği bu duruma pek uymaktadır. Yanılıgyı en büyük hacmine ulaştırabilmek için, onu haklı göstermek için, derinleştirmek yeter.

Partinin gereğini ve disiplinin gereğini yadsımak, muhalefetin vardığı nokta, işte budur. Ama bu, proletaryayı, burjuvazinin yararına olarak silahsızlandırmaya eşittir. Bu, küçük-burjuvazinin, dağınıklık gibi, istikrarsızlık gibi, direnme gücü eksikliği gibi, birlik olmada, ortak çabada yeteneksizlik gibi yanlışlarını benimsemekten başka bir şey değildir; o yanlışlıklar ki, azıcık kıskırtılırsa proletaryanın her türlü devrimci hareketini mahva götürür. Komünist Partisinin gereğini yadsımak, (Almanya'da)

kapitalizmin iflasının arifesinde sosyalizmin aşağı ya da orta aşamasına değil, en üst aşamasına atlamak demektir. Biz, Rusya’da (burjuvazinin iktidardan uzaklaştırılmasından iki yıl sonra), henüz kapitalizmden sosyalizme ya da komünizmin en aşağı aşamasına geçiş yolunda ilk adımlarımızı atmaktayız. Sınıflar vardır ve varlıklarını sürdürmektedirler ve proletarya iktidara geçtikten yıllarca sonra da, her yerde, varlıklarını sürdüreceklerdir. Bu süre, belki köylülerin bulunmadığı, ama buna karşılık küçük patronların sayısının yüksek olduğu İngiltere’de daha kısa olacaktır. Sınıfları ortadan kaldırmak, sadece büyük toprak sahiplerini ve kapitalistleri kovmak değildir –bizde bu, nispeten kolay oldu–, sınıfları ortadan kaldırmak demek, küçük meta üreticilerini de ortadan kaldırmaktır; oysa bunları kovamayız, bunları ezemeyiz, bunlarla iyi geçinmek zorundayız. Bunları değiştirebiliriz, yeniden eğitebiliriz (ve öyle yapmalıyız da). Ama çok uzun, çok yavaş ve çok dikkatli bir örgütlendirme çalışmasıyla bu yolda başarı sağlayabiliriz. Bu küçük üreticiler, proletaryayı her yandan bir küçük-burjuva havası içine hapsederler, proletaryayı etkilerler, onun bilinçlenmesine engel olurlar; bunlar, proletaryanın saflarında durmadan, karakter yoksunluğu gibi, dağınıklık gibi, bireycilik gibi, büyük heyecandan umutsuzluğa geçiş gibi küçük-burjuvaziye özgü niteliklerin yer edinmesini sağlarlar. Buna karşı direnebilmek için, proletaryanın örgütlenirici rolünü (ki bu onun başlıca rolüdür) başarıyla ve zafere kadar yerine getirmesini gerektiği gibi sağlayabilmek için, proletaryanın siyasi partisi, kendi saflarında sert bir merkezi yönetim ve disiplin hüküm sürdürmelidir. Proletarya diktatörlüğü, eski toplumun güçlerine ve geleneklerine karşı, kanlı ve kansız, şiddete başvuran, barışçı, askeri, iktisadi, eğitici ve idari inatçı bir savaştır. Milyonlarca ve on milyonlarca insandaki alışkanlık gücü, en korkunç güçtür. Savaşta çelikleşmiş bir parti olmadan, söz konusu sınıf içinde namuslu olarak ne varsa onun güvenini elde etmiş bir parti olmadan, yığınların ruh haletini izlemesini bilen ve bunu etkileyebilen bir parti olmadan, bu savaşı başarıyla yürütmek olanaksızdır. Merkezileşmiş büyük burjuvaziye yenmek, milyonlarca ve milyonlarca küçük patronu “yenmekten” bin defa daha kolaydır; oysa bunlar her günkü alışılabilen, gözle görülmeyen, elle tutulmayan eritici eylemleriyle burjuvazi için gerekli aynı sonuçları, burjuvaziye yeniden iktidara getirecek olan sonuçları gerçekleştirmektedirler. Proletaryanın partisinin demir disiplini (özellikle diktatörlüğü sırasında) azıcık da olsa zayıflatan kimse, gerçekte, proletaryaya karşı burjuvaziye yardım etmektedir.

Liderler, parti, sınıf ve yığınlar ile ilgili sorunun yanında, “gerici” sendikalar sorununu da koymak gerekir. Ama ilk önce bir sonuca varabilmek için, partimizin tecrübesine dayanan bir çift söz edeceğim. Bizim partimizde de “liderlerin diktatörlüğü”ne karşı hücumlar bugün vardır ve her zaman olmuştur da: ilk hatırladıklarım, ta 1895 yı-

lına kadar gider. O sırada partimiz, henüz resmen mevcut değildi, ama Petersburg’daki merkez grubu kurulmuştu ve bölge gruplaşmalarının yönetimini üzerine alması gerekiyordu. Nisan 1920’de, Partimiz IX. Kongresinde, “liderlerin diktatörlüğü”ne, “oligarşi”ye vb. karşı dikilen küçük bir muhalefet vardı. Demek ki, Almanlardaki bu “çocukluk hastalığı”, bu “sol komünizm” denen şey, yeni bir şey değildir ve o kadar korkulacak bir şey de değildir. Bu hastalık bir tehlike yaratmadan geçer ve geçtikten sonra da organizma daha da sağlam olur. Öte yandan legal çalışmadan illegale hızla geçiş, her şeyin “gizlenmesini” ve özellikle partinin genelkurmayının, liderlerin gizlenmesini gerektirdiğinden, bizde bazen çok kötü sonuçlar da verdiği olurdu. Bu sonuçların en kötüsü, 1912’de, provokatör Malinovski’nin Bolşevik Merkez Komitesine girmesiyle oldu. O, en değerli ve en fedakâr arkadaşlarımızdan onlarca ve onlarcasını yakalattı ve onları hapishanelere atarak içlerinden birçoğunun erken ölümüne neden oldu. Eğer Malinovski daha büyük bir kötülük yapamadıysa, bu legal çalışmayla illegal çalışma arasındaki ilişkiyi doğru tespit etmiş olmamızdır. Güvenimizi kazanmak için, Malinovski, Partinin Merkez Komitesinin üyesi ve Duma’da milletvekili sıfatlarıyla bize legal günlük gazeteler yayınlama işinde yardımcı olmak zorundaydı. Bu gazeteler, çarlık düzeninde bile, Menşeviklerin oportünizmine karşı mücadele ediyor ve Bolşevizmin temel ilkelerini üstü örtülü biçimde yayıyordu. Malinovski, bir eliyle Bolşevizmin en iyi militanlarından birçoğunu hapishaneye ve ölüme gönderirken; öteki eliyle legal basın yoluyla on binlerce yeni Bolşeviğin eğitilmesine yardım etmek zorundaydı. İşte bir durum ki, gerici sendikalarda devrimci çalışmayı yürütmeyi öğrenmekle görevli bulunan Alman yoldaşlar (İngiliz, Amerikan, Fransız ve İtalyan yoldaşlar da) üzerinde uzun uzun düşünmelidirler.

Kimi ülkelerde, ki bunlara en ileri ülkeler de dahildir, burjuvazi, komünist partilerine elbette ki provokatörler gönderecektir. Bu tehlikeye karşı savaşmanın yollarından biri, legal çalışmayla illegal çalışmayı akıllıca birleştirmektir.

Dipnotlar

¹ Volapik. - Johann Martin Schlyer adında bir Güney Almanın 1879’da meydana getirdiği suni bir dil. Pek ilgi görmemiştir.

² Hollandalı “Tribünistlar”. - 1907’den beri De Tribune adındaki gazeteyi yayınlayan Hollanda Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin solcu unsurları, Sosyal-Demokrat İşçi Partisinden çıkarılınca, 1909’da kendi partilerini kurdular (Hollanda Sosyal-Demokrat Partisi). Bunlar Hollanda işçi hareketinin sol kanadını temsil ediyorlardı ve 1918’de Hollanda Komünist Partisinin kurulmasına katkıda bulundular. De Tribune gazetesi 1909’dan 1918’e kadar Hollanda Sosyal-Demokrat Partisinin organıydı, 1918’den sonra Komünist Partisinin organı oldu.

³ Horner, Anton Panekoev’in takma adı.

1912 PRAG PARTİ KONFERANSI BOLŞEVİKLERİN BAĞIMSIZ BİR MARKSİST PARTİ KURMASI

J. Stalin – Bolşevik Partisi Tarihi

Tasfiyeciler ve Otvovistlerle mücadele ve Troçkistlerle mücadele, Bolşeviklerin önüne, bütün Bolşevikleri bir Parti halinde birleştirme ve onlardan bağımsız bir Bolşevik Parti kurma acil zorunluluğunu koydu. Bu, yalnız işçi sınıfını bölen parti içindeki oportünist akımlara son vermek için değil, aynı zamanda işçi sınıfının güçlerini toplama ve işçi sınıfını devrimin yeniden yükselişi için hazırlama işini tamamlamak bakımından da mutlaka gerekliydi.

Ama bu görevi yerine getirmek için, her şeyden önce, Partiyi oportünistlerden, Menşeviklerden temizlemek gerekiyordu.

Şimdi artık hiçbir Bolşevik, Bolşeviklerin Menşeviklerle bir parti içinde kalmaya devam etmesinin düşünilemeyecek hale gelmiş olduğundan kuşku duymuyordu. Stolypin gericiliği döneminde Menşeviklerin haince tutumları, proletarya partisini tasfiye edip yeni, reformist bir parti kurma çabaları, onlardan kopmayı kaçınılmaz kılıyordu. Menşeviklerle aynı partide kaldıkları sürece Bolşevikler, şu ya da bu şekilde Menşeviklerin davranışlarının ahlaki sorumluluğunu üstlenmiş oluyorlardı. Ama kendileri Partiye ve işçi sınıfına ihanet etmek istemedikleri müddetçe, Bolşevikler, Menşeviklerin açık ihanetlerinin ahlaki sorumluluğunu üstlenemezlerdi. Menşeviklerle bir parti çerçevesi içinde birlik, bu şekilde, işçi sınıfına ve onun Partisine ihanet karakterine bürünmeye başlıyordu. Bu nedenle Menşeviklerle fiili kopmayı sonuna kadar götürmek, resmen örgütsel kopuşa kadar götürmek ve Menşevikleri Partiden atmak gerekiyordu.

Yekpare bir programa, yekpare bir taktiğe, yekpare bir sınıf örgütüne sahip proletaryanın devrimci partisini restore etmek ancak bu yolla mümkün olabilirdi.

Menşeviklerin yitkiği gerçek (sadece biçimsel de-

ğil) parti birliğini restore etmek ancak bu yolla mümkün olabilirdi.

Bu görevi, Bolşeviklerin hazırlığına giriştikleri VI. Genel Parti Konferansı yerine getirecekti.

Ama bu görev, meselenin sadece bir yanıydı. Menşeviklerin resmen ayrılmak ve Bolşevikler olarak ayrı bir parti kurmak elbette çok önemli bir siyasi görevdi. Ama Bolşeviklerin önünde, daha da önemli bir başka görev duruyordu. Görev sadece Menşeviklerden ayrılmak ve ayrı bir parti kurmak değil, bilakis herşeyden önce, Menşeviklerden ayrılarak yeni bir parti yaratmak, Batının alışlagelmiş sosyal-demokrat partilerinden farklı, oportünist unsurlardan özgür, iktidar uğruna mücadelede proletaryaya önderlik edebilecek yeni tipte bir parti yaratmaktır.

Bolşeviklere karşı mücadelede, nüans farkı olmaksızın, Akselrod ve Martinov'dan, Martov ve Troçki'ye kadar bütün Menşevikler, hep Batı Avrupa sosyal-demokratlarının cephaneliğinden ödünç alınmış silahları kullandılar. Rusya'da tıpkı -sözgelimi- Alman ya da Fransız sosyal demokrat partisi gibi bir parti olmasını istiyorlardı. Bolşeviklere karşı mücadele etmelerinin nedeni, tam da onlarda yeni, alışılmadık, Batı sosyal-demokrasisinden farklı bir şey sezdikleri içindi. Peki, o sıralar Batı'nın sosyal-demokrat partileri neyi temsil ediyorlardı? Bu partiler, Marksist ve oportünist unsurların, devrimin dostları ve düşmanlarının, parti ilkesini destekleyenlerle ona karşı olanların bir karışımı, bir çorbasıydı -ve giderek birinciler ikincilerle ideolojik olarak uzlaşıyorlar, giderek birinciler ikincilere fiilen boyun eğerek hale geliyorlardı. Oportünistlerle, devrim hainleriyle uzlaşma - ne uğruna?, diye sordu Bolşevikler; Batı Avrupa sosyal-demokratlarına. "Partide barış", "birlik" uğruna- diye yanıtladılar onlar Bolşevikleri. Kiminle birlik, oportünistlerle mi? Evet, diye yanıt-

ladılar, oportünistlerle. Böyle partilerin devrimci partiler olamayacakları apaçık ortadaydı.

Bolşevikler, Engels'in ölümünden sonra Batı Avrupa sosyal demokrat partilerinin, sosyal devrim partilerinden, "sosyal reform" partilerine yozlaşmaya başladığını ve bu partilerin her birinin, örgüt olarak, önder bir güç olmaktan çıkıp kendi parlamento grubunun bir uzantısı haline geldiğini görmezden gelemezlerdi.

Bolşevikler, böyle bir partinin proletaryaya hiçbir yararı dokunmayacağını, böyle bir partinin işçi sınıfını devrime götüremeyeceğini bilmezden gelemezlerdi.

Bolşevikler, proletaryanın böyle bir partiye değil, başka, yeni, gerçekten Marksist bir partiye, oportünistler karşısında uzlaşmaz ve burjuvazi karşısında devrimci, sınıksız kenetlenmiş ve monolitik bir partiye, bir sosyal devrim partisine, bir proletarya diktatörlüğü partisine ihtiyacı olduğunu bilmezden gelemezlerdi.

Bolşeviklerin istediği işte tam da böyle bir parti, yeni bir partiydi. Ve Bolşevikler böyle bir parti inşa etmek için çalıştılar. "Ekonomistler"le, Menşeviklerle, Troçkistlerle, Otvostlarla ve ampiriokritiklere varana kadar idealistlerin her türüyle mücadelenin tüm tarihi, tam da böyle bir partinin inşası tarihiydi. Bolşevikler, gerçekten devrimci bir Marksist partiye sahip olmak isteyen herkese örnek olacak yeni bir parti, bir Bolşevik parti yaratmak istiyorlardı. Bolşevikler, ta eski "Iskra" zamanından beri böyle bir partinin inşası için çalışmışlardı. İnatla, yılmadan çalışmışlardı bu uğurda, her şeye rağmen. Bu hazırlık çalışmasında en önemli ve tayin edici rolü, Lenin'in "Ne Yapmalı?", "İki Taktik" vb. eserleri oynadı. Lenin'in "Ne Yapmalı?" kitabı, böyle bir partinin ideolojik hazırlığı oldu. Lenin'in "Bir Adım İleri, iki Adım Geri" kitabı, böyle bir partinin örgütsel hazırlığı oldu. Lenin'in "Demokratik Devrimde Sosyal-Demokrasinin İki Taktiği" kitabı, böyle bir partinin siyasi hazırlığı oldu. Ve son olarak Lenin'in "Materyalizm ve Ampiriokritisizm" kitabı, böyle bir partinin teorik hazırlığı oldu.

Tarihte bugüne kadar asla, bir parti kurmak için kendini Bolşevik grup gibi mükemmel şekilde hazırlamış bir tek siyasi grup olmadığı rahatlıkla söylenebilir.

Bu koşullar altında, Bolşeviklerin bir parti kurması tamamen olgunlaşmış ve hazır bir meseleydi.

VI. Parti Konferansı'nın görevi, Menşevikleri ihraç etme ve yeni Partiyi, Bolşevik Partiyi kurma edimiyle bu meseleyi taçlandırmaktı.

VI. Tüm Rusya Parti Konferansı, Ocak 1912'de Prag'da yapıldı. Bu Konferansta 20'den fazla Parti örgütü temsil edildi. Bu yüzden Konferans, doğrusu, bir parti Kongresinin önemine sahipti.

Konferansın, Partinin yıkılmış olan merkezi aygıtının yenilendiğini ve bir Merkez Komitesinin kurulduğunu açıklayan bildirisinde, gericilik döneminin, Rusya Sosyal-Demokrasinin kelimenin asıl anlamıyla belirli bir örgüt

olarak biçimlendiğinden bu yana geçirdiği en zor dönem olduğu anlatılıyordu. Her türlü takibata, dıştan gelen sert darbelere, Parti içinde oportünistlerin ihanet ve yalpalamalarına rağmen, proletarya partisi, bayrağını ve örgütünü korumuştur.

"Rus Sosyal-Demokrasinin sadece bayrağı, programı ve devrimci gelenekleri değil, baskıların engellediği ve zayıflattığı, ama bir türlü tamamen yıkamadığı örgütü de yaşamaya devam etti", diyordu Konferans bildirisi.

Konferans, Rusya'da işçi sınıfı hareketinin yeni bir yükselişinin ilk işaretlerini ve parti çalışmasının canlandığını saptadı.

Yerel örgütlerden gelen raporlar temelinde Konferans, "her yerde sosyal demokrat işçiler arasında illegal sosyal-demokratik yerel örgütleri ve grupları güçlendirmek amacıyla enerjik bir çalışmanın yürütüldüğünü" tespit etti.

Konferans, geri çekilme dönemindeki Bolşevik taktiğin en önemli kuralının -illegal çalışmayı, çeşitli legal işçi dernekleri ve sendikaları içindeki legal çalışmayla birleştirme- yerel örgütlerce her yerde kabul edildiğini saptadı.

Prag Konferansı, Bolşevik bir Parti Merkez Komitesi seçti. Bu Merkez Komitesine Lenin, Stalin, Orkonikidze, Sverdlov, Spandaryan ve diğerleri seçildi. Stalin ve Sverdlov yoldaşlar, o sırada sürgünde oldukları için, gıyaplarında Merkez Komitesine seçildiler. Merkez Komitesine seçilen yedek üyeler arasında Kalinin yoldaş da vardı.

Stalin yoldaşın başkanlığında, Rusya'daki devrimci çalışmanın pratik yönetimi için bir merkez (Merkez Komitesi Rusya Bürosu) kuruldu. Merkez Komitesi Rusya Bürosu'na, Stalin yoldaşın dışında, Y. Sverdlov, S. Spandaryan, S. Orkonikidze, M. Kalinin yoldaşlar mensuptu.

Prag Konferansı, Bolşeviklerin oportünizme karşı tüm mücadelesinin bir bilançosunu çıkardı ve Menşevikleri Partiden uzaklaştıra kararı aldı.

Prag Konferansı, Menşeviklerin Partiden ihracından sonra, bağımsız varlık sürdüren bir Parti olarak Bolşevik Partiyi teşekkül etti.

Bolşevikler, Menşeviklerin ideolojik ve örgütsel bozgununu sonuna kadar götürüp onları Partiden uzaklaştırarak, Partinin, RSDİP'nin emektar bayrağını korudular. Bu nedenle Bolşevik Parti 1918'e kadar, parantez içinde "Bolşevik" ekiyle- kendisine Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi adını vermeye devam etti.

Prag Konferansı'nın sonuçları üzerine Lenin, 1912 başlarında Gorki'ye şunları yazıyordu:

"Tasfiyeci ayak takımına rağmen, sonunda Partiyi ve onun Merkez Komitesini yeniden kurmayı başardık. Umarım siz de buna bizim kadar sevinirsiniz." (Lenin, Tüm Eserler, cilt XXIX, s. 19, Rusça.)

Prag Konferansı'nın önemini değerlendirirken, Sta-

lin yoldaş şöyle diyordu:

“Bu Konferans, Partimizin tarihinde en büyük öneme sahipti, çünkü Bolşevikler ve Menşevikler arasına bir ayrım çizgisi çekti ve ülkedeki bütün Bolşevik örgütleri yekpare Bolşevik Parti içinde birleştirdi.” (SBKP (8) XV. Parti Kongresi Stenografik Tutanağı, s. 361-362, Rusça.)

Menşeviklerin atılması ve Bolşeviklerin bağımsız bir parti halinde teşekkülünden sonra, Bolşevik Partisi daha da perçinlendi ve güçlendi. Parti, saflarını oportünist unsurlardan arındırarak güçlenir - bu, II. Enternasyonal’in sosyal-demokrat partilerinden temelli farklı yeni tipte bir parti olarak Bolşevik Partinin şiarlarından biridir. II. Enternasyonal partileri, kendilerine lafta Marksist dedikleri halde, gerçekte Marksizm düşmanlarına, yeminli oportünistlere saflarında müsamaha ettiler ve onlara II. Enternasyonal’i yozlaştırıp yıkma olanağı verdiler. Bolşevikler ise oportünistlere karşı uzlaşmaz bir mücadele verdiler, proletarya partisini oportünizmin pisliğinden arındırdılar ve yeni tipte bir partiyi, Leninist partiyi, daha sonra proletarya diktatörlüğünü mücadeleyle kazanacak olan partiyi yaratmayı başardılar.

Eğer oportünistler proletarya partisinin saflarında kalsaydı, Bolşevik Parti düz yola çıkıp proletaryaya önderlik edemez, iktidarı ele geçirip proletarya diktatörlüğünü örgütleyemez, iç savaştan zaferle çıkıp sosyalizmi inşa edemezdi.

Prag Konferansı, kararlarında, Partinin güncel siyasi baş şiarları olarak bir asgari program ortaya koydu: Demokratik Cumhuriyet, 8 saatlik işgünü, çiftlik sahiplerinin tüm topraklarına el konulması.

Bolşevikler, IV. Devlet Duması için seçim kampanyalarını, işte bu devrimci şiarlar altında yürüttüler.

İşçi sınıfı kitlelerinin devrimci hareketinin 1912-1914 yıllarındaki yeni yükselişi bu şiarlar altında cereyan etti.

ÇALIŞMA TARZI

ÇALIŞMA TARZI

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Burada söz konusu olan edebî tarz değildir. Çalışma-
da tarzdan, Leninizmin pratiğinin belirli ve kendine özgü
niteliğinden, Leninist militanın özel tipini yaratan şeyden
söz etmek istiyorum. Leninizm, partide ve devlet aygıtında
da özel tipte militan yetiştiren, çalışmada özel bir tarzı, Le-
ninist tarzı yaratan teorik ve pratik bir okuldur. Bu tarzın
ayrıt edici çizgileri nelerdir? Özellikleri nelerdir?

Bu özellikler ikidir: a) Rus devrimci atılımı ve b)
Amerikan pratiği anlayışı. Leninizmin tarzı, bu iki özelli-
ğin parti ve devlet çalışmalarında birleştirilmesidir.

Rus devrimci atılımı, eylemsizliğe, yerleşmiş ve-
rimsiz alışkanlıklara, tutuculuğa, zihin durgunluğuna,
eski geleneklere kölece bağlılığa karşı panzehirdir. Rus
devrimci atılımı, öyle canlandırıcı bir güçtür ki, zihni açar,
ileriye doğru iter, eskiyi parçalar, perspektifler açar. Bu
atılım olmadan, hiç bir ilerici hareket olanaklı değildir.
Ama pratikte, Amerikan pratiği anlayışı ile birleşmezse
bu atılımın boş, “devrimci” manilovizme dönüşmesi çok
olasıdır. Bu cinsten yozlaşma örneklerine sık sık rastlanır.
Kökeni, her şeyi yoluna koyabilen, her şeyi değiştirebilen
kararnamelerin kerametına körü körüne inanmak olan
“devrimci” işgüzarlık hastalığını ve “devrimci” plan yap-
ma hastalığını kim bilmez? Uskomçel, (Komünist İnsanın
Olgunlaşması) adlı yapıtında bir Rus yazarı, İ. Ehrenburg,
mükemmel ve ideal insanın şemasını çizmeyi amaç edinen
ve buna verdiği “emek” içinde “boğulan”, bu hastalığa
tutulmuş bir “Bolşevik” tipini betimliyor. Bu öyküde pek
fazla abartma vardır; ama öykünün, bu hastalığın tam ve
doğru bir betimlemesini yaptığı da kesindir. Öyle sanıyo-
rum ki, bu hastalarla, Lenin kadar amansızca alay eden
olmamıştır. Lenin, bu devrimci işgüzarlık hastalığını ve
“kararnamelerin kerametına inanmak illetini (decreto-
nane)” “komünist böbürlenme” diye nitelerdi.

“Komünist böbürlenmesi –diyor Lenin–, henüz
kovulmadığı komünist partisinin üyesi olan ve komünist
kararnamelerle bütün ödevlerini yerine getireceğini hayal
eden adamın gerçeğidir.” (“RSSCF’nin II. Siyasal Eğitim
Emekçileri Kongresinde Söylev”, c. XXVII, s. 50-51,

Rusça.)

“Devrimci”, tumturaklı sözlere karşı Lenin, genel-
likle düpedüz günlük görevleri ileri sürerdi, böylelikle
“devrimci” işgüzarlığın, gerçek Leninizmin ruhuna ve
lafzına aykırı olduğunu belirtirdi. Lenin şöyle diyor:

“Daha az tumturaklı sözler ve daha çok günlük iş.
... Daha az siyasal gevezelik, komünizmin kuruluşunun en
basit ama canlı olgularına daha büyük dikkat.” (“Büyük
İnisiyatif”, c. XXIV, s. 343 ve 335, Rusça.)

Amerikan pratiği anlayışı, tersine, “devrimci” mani-
lovizme ve işgüzarlığa karşı panzehirdir. Amerikan pratiği
anlayışı, engelleri tanımayan, her cins ve her türlü engeli
verimli çalışmayla deviren, önemsiz de olsa başladığı işi
kesinlikle bitiren ve ciddi bir kuruluş çalışmasında kesin-
kes edinilmesi zorunlu olan yılmaz bir güçtür.

Ama Amerikan pratiği anlayışı, Rus devrimci atı-
lımıyla birleşmezse, yozlaşır, dar ve ilkesiz işgüzarlık
derekesine düşebilir. Bazı “Bolşevik’leri” yozlaşmaya ve
devrim davasını bırakmaya sürükleyen dar pratikçilik ve
ilkesiz işgüzarlık hastalığını kim bilmez? Bu özel hastalık,
B. Pilniyak tarafından, Çıplak Yıl adlı romanında betim-
lenmiştir. Bu romanda, yazar, büyük “enerji” ile çalışan,
ama perspektiften yoksun olan, “neyin ne için” olduğunu
bilmeyen ve bu yüzden devrimci çalışma yolundan sapan
irade sahibi, pratik kararlar vermeye yetenekli Rus “Bolşe-
vik” tiplerini gösterir. Hiç kimse bu işgüzarlık hastalığını
Lenin kadar acı bir biçimde alaya almamıştır. “Dar pratik-
çilik”, “ahmakça affairisme” – Lenin bu hastalığı işte böy-
le nitelerdi. Buna karşı canlı, devrimci çalışmayı, devrimci
perspektif zorunluluğunu ileri sürer; böylelikle ilkesiz
işgüzarlığın, gerçek Leninizm’e, “devrimci” boşboğazlık
kadar aykırı olduğunu belirtirdi.

Rus devrimci atılımıyla Amerikan pratiği anlayı-
şının birleştirilmesi, işte parti içinde ve devlet aygıtında
çalışmada Leninizmin özü budur.

Ancak bu ikisinin birleştirilmesi, bize, tam Leninist
militan tipini ve çalışmada Leninist tarzı verir.

İDEOLOJİK - POLİTİK ÖNDERLİK SORUNLARI

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Ancak bu, mücadelenin sona erdiği ve sosyalizmin saldırıya devam etmesinin gereksiz bir şey olduğu anlamına mı geliyor?

Hayır, bu anlama gelmiyor.

Bu, bizde Parti’de her şeyin çok iyi durumda olduğu, artık onun içinde hiç sapma çıkamayacağı ve dolayısıyla şimdi yan gelip yatabileceğimiz anlamına mı geliyor?

Hayır, bu anlama gelmiyor.

Parti düşmanları, her renkten oportünistler, her türden milliyetçi sapmacılar yenildi. Ama bunların ideolojilerinin kalıntıları, bazı Parti üyelerinin kafalarında hâlâ yaşamaya devam ediyor ve kendisini hissettirmesi ender değildir. Parti’yi, onu çevreleyen insanlardan kopuk bir şey olarak görmemek gerekir. Parti onu çevreleyen çevrenin içinde yaşar ve etkinlik gösterir. Dıştan sağlıksız ruh hallerinin Parti’ye sızmasının ender olmaması şaşırtıcı değildir. Bu tür ruh halleri için zemin ülkemizde hiç kuşkusuz mevcuttur, salt bizde hâlâ, gerek kentte gerekse köyde bu tür ruh halleri için verimli bir toprak oluşturan, nüfusun belli ara tabakaları bulunduğu için bile bu böyledir.

Partimizin XVII. Konferansı, İkinci Beş Yıllık Plân’ın gerçekleştirilmesinde temel politik görevlerden birinin, “Ekonomide ve insanların bilincinde kapitalizmin kalıntılarının aşılması” olduğunu açıkladı. Bu, tümüyle doğru bir düşüncedir. Fakat ekonomide kapitalizmin tüm kalıntılarını artık aşmış olduğumuz söylenebilir mi? Hayır, bu söylenemez. İnsanların bilincinde kapitalizmin kalıntılarını aşmış olduğumuz ise hiç mi hiç söylenemez. Bu yalnızca, insan bilincinin gelişimi ekonomik durumunun gerisinde kaldığı için değil, SSCB’de ekonomide ve insanların bilincinde kapitalizmin kalıntılarını canlandırmaya ve korumaya çalışan ve biz Bolşeviklerin onun karşısında barutumuzu kuru tutmak zorunda olduğumuz, kapitalist

çevre hâlâ mevcut olduğu için de söylenemez.

Yenilen anti-Leninist grupların ideolojisini Partimizin bazı üyelerinin kafasında yeniden canlandırmak için, bu kalıntıların kaçınılmaz olarak elverişli bir zemin oluşturdukları kavranılırdır. Parti üyelerimizin çoğunluğunun pek yüksek olmayan teorik düzeyi, Parti organlarının zayıf ideolojik çalışması, Parti fonksiyonerlerimizin, teorik bilgilerini mükemmelleştirme olanağını ellerinden çalan, salt pratik çalışmayla aşırı yüklü olması da buna ilave edilirse, o zaman, sıkça basına sızan ve yenilmiş anti-Leninist grupların ideoloji kalıntılarının canlanmasını kolaylaştıran, Leninizmin bir dizi sorununda Parti üyelerinin kafasındaki karışıklığın nereden geldiği anlaşılır.

Bu nedenle mücadelenin sona erdiği ve artık sosyalizmin bir saldırı politikasına gerek olmadığı söylenemez.

Leninizmin bir dizi sorunu ele alınıp, bunlar üzerinde, yenilmiş anti-Leninist grupların ideoloji kalıntılarının bazı Parti üyelerinde ne kadar yedi canlı olduğu sergilenebilir.

Örneğin sınıfsız, sosyalist toplumun kurulması sorununu alalım. XVII. Parti Konferansı, bizim sınıfsız sosyalist toplumun yaratılmasına doğru gittiğimizi açıkladı. Sınıfsız toplumun, deyim yerindeyse, öyle kendiliğinden gelmeyeceği açıktır. Onu, tüm emekçilerin çabaları ile, mücadeleyle kazanmak ve kurmak gerekir. Proletarya diktatörlüğünün organlarını güçlendirerek, sınıf mücadelesini geliştirerek, sınıfları ortadan kaldırarak, kapitalist sınıfların kalıntılarını tasfiye ederek, iç ve dış düşmanlara karşı mücadele ederek.

Sanırım bu açıktır.

Oysa Leninizmin bu berrak ve elementar tezinin ilanının, Parti üyelerinin bir kısmının kafasında azımsanmayacak bir karışıklığa ve sağlıksız düşüncelere yol açtığını

kim bilmez? Bir şiar olarak ileri sürülen sınıfsız topluma doğru yürüyüşümüz tezinde, onlar, yürüyüşümüzü kendiliğinden bir süreç olarak kavradılar. Ve şöyle muhakeme yürüttüler: Eğer sınıfsız toplumdan söz ediliyorsa, bu, sınıf mücadelesi zayıflatılabilir, proletarya diktatörlüğü zayıflatılabilir ve bir bütün olarak devlete, o zaten gelecekte sönüp gitmek zorunda olduğundan, bir son verilebilir demektir. Ve yakında artık sınıfların olmayacağı, —yani sınıf mücadelesinin de, hiçbir sorunun ve huzursuzluğun da olmayacağı— beklentisiyle, yani artık silahların bir kenara koyulabileceği ve sınıfsız toplum beklentisiyle kendini rahatça uykuya verebileceği beklentisiyle kendilerinden geçtiler. (Tüm salonda toplu gülüşmeler.) Kafalardaki bu karışıklığın ve bu düşüncelerin, eskinin kendiliğinden yeniye dönüşmek zorunda olduğu ve günlerden bir gün, farkında olmadan, sosyalist topluma varacağımız yolundaki sağ sapmacıların bilinen görüşlerine tıpatıp benzediğine hiç kuşku yoktur. Gördüğünüz gibi, yenilgiye uğratılan anti-Leninist grupların ideolojilerinin kalıntıları kesinlikle yeniden canlanacak durumdadır ve yedi canlılıklarını yitirmiş olmaktan uzaktır. Şu açıktır: Eğer görüşlerdeki bu karışıklık ve bu Bolşevik olmayan ruh hali Partimizin çoğunluğuna egemen olsaydı, Parti terhis edilmiş ve silahsızlandırılmış kalakalırdı.

Devamla tarım artelini ve tarım komününü alalım. Artelin bugünkü koşullarda kolektif çiftlik hareketinin tek doğru biçimi olduğunu şimdi artık herkes kabul ediyor. Ve bu tamamen anlaşılır bir şeydir: a) Artel, kolektif köylülerin kişisel gündelik çıkarlarını, kolektif çıkarları ile doğru tarzda birleştirir; b) Artel kişisel ve kısa vadeli gündelik çıkarları uygun biçimde kolektif çıkarlara uyarlar ve böylece dönün bireysel köylüsünün kolektivizm anlayışı ile eğitilmesini kolaylaştırır.

Salt üretim araçlarının toplumsallaştırıldığı artelden farklı olarak komünlerde, şu son zamanlara kadar, sadece üretim araçları değil, her komün üyesinin ev ekonomisi de toplumsallaştırılmıştı, yani artel üyelerinden farklı olarak, komün üyelerinin kendilerinin kişi olarak ne kümes hayvanları, ne küçükbaş hayvanları, ne inekleri, ne tahılları, ne de ev çevresinde toprakları vardı. Bu demektir ki, komünlerde, üyelerin kişisel çıkarları, gündelik çıkarları dikkate alınmış ve kolektif çıkarlarla bağdaşır olmaktan çok, bir küçük-burjuva eşitlikçiliği uğruna, kişisel çıkarlar kolektif çıkarlar tarafından geri plâna itilmişti. Komünün en zayıf noktasının bu olduğu açıktır. Ve esasında, komünlere çok seyrek rastlanmasını ve ancak birler ve onlarla sayılmalarını açıklayan da budur. Yine bu nedenden ötürü, komünler varlıklarını korumak ve dağılmamak için, ev ekonomisinin toplumsallaştırılmasından vazgeçmek zorunda kaldılar; şimdi komünler, işgününe göre hesap yapmaya, üyelerine kişisel kullanım için tahıl dağıtmaya başlıyorlar; kümes hayvanlarının, küçükbaş hayvanlarının, bir ineğin vb. kişisel mülkiyetine izin veriyorlar; ama

bundan şu sonuç çıkar ki, komünler fiiliyatta artel haline gelmişlerdir. Bunda hiç bir kötülük yoktur, çünkü yığınsal kolektif çiftlik hareketinin sağlıklı gelişmesinin çıkarları bunu gerektirmektedir.

Bu elbette demek değildir ki, komün artık genelde gerekli değildir, kolektif çiftlik hareketinin en üst biçimi değildir. Hayır, komün gereklidir ve komün elbette kolektif çiftlik hareketinin en üst biçimidir, ama geri teknik ve ürün eksikliği temelinde ortaya çıkan ve kendisi artel haline gelen bugünkü komün değil, bilakis daha gelişmiş bir teknik ve ürün bolluğu temelinde ortaya çıkacak olan geleceğin komünü. Bugünkü tarım komünü, tekniğin az gelişmiş ve ürünlerin eksik olduğu bir zamanda doğdu. Aslında, komünün eşitlikçilik yolunu tutması ve üyelerinin gündelik kişisel çıkarlarını bir yana bırakması da bununla açıklanır. Komünü bugün kişisel çıkarlarla kolektif çiftliğin kolektif çıkarlarının, mantıklı bir tarzda birbirine bağlayan artel biçimine geçmeye bu zorlamaktadır. Geleceğin komünü, gelişmiş ve varlıklı artelden doğacaktır. Geleceğin komünü, artelin tarlaları ve çiftlikleri tahılla, sürü hayvanlarıyla, kümes hayvanlarıyla, zerzevatla ve her türlü ürünle dolup taştığı zaman; artel, makineli çamaşırhaneler, modern mutfak ve yemekhaneler, ekmek fabrikaları vb. kurulduğu zaman; kolektif çiftlik üyesi, eti ve sütü kolektif çiftlikten almanın, inek ve davar beslemekten daha elverişli olduğunu gördüğü zaman; kadın kolektif köylüler yemeklerini kolektif çiftlik yemekhanesinden almanın, ekmeğini ekmek fabrikasından almanın ve çamaşırını genel çamaşırılıkta yıkatmanın, bütün bu işlerle kendinin uğraşmasından daha elverişli olduğunu gördüğü zaman doğacaktır. Bu, ne zaman olacak? Elbette ki hemen değil. Ama olacak. Artelin, geleceğin komününe dönüşmesi sürecini zorlama ile yapay olarak çabuklaştırmak caniyane bir şey olurdu. Böyle bir şey ortalığı bulandırır ve düşmanımıza yardım eder. Artelin geleceğin komününe dönüşmesi süreci kademe kademe, tüm kolektif çiftlik üyeleri bu dönüşümün zorunluluğuna inandıkları ölçüde olmalıdır.

İşte artel ve komünün durumu böyledir.

Mesele açık ve gayet elementar gibi görünmüyor.

Oysa bazı Parti üyelerinin kafasında bu nokta ile ilgili esaslı bir karışıklık var. Bunlar, Partinin arteli kolektif çiftlik hareketinin temel biçimi ilan etmekle sosyalizmden uzaklaştığını, komünden, yani kolektif çiftlik hareketinin en üst biçiminden, daha aşağı bir biçime doğru bir gerilemeye girdiğini düşünüyorlar. Şu soru ortaya çıkıyor: Neden? Çünkü, diyorlar, artelde eşitlik yok, artelde, kolektif çiftlik üyelerinin gereksinim farklılıkları, kişisel yaşam tarzlarındaki farklılıklar sürüyor; oysa komünde eşitlik var, çünkü komün üyelerinin gereksinimleri ve kişisel yaşam koşulları eşitlenmiştir. Ama birincisi, bizde artık gereksinimlerin ve kişisel yaşam koşullarının eşitlendiği, eşitlikçiliğin hüküm sürdüğü komünler yoktur. Pratik gösterdi ki, komünler eşitlikçilikten vazgeçmedikleri ve fiilen

artel haline gelmedikleri takdirde, mutlaka yok olacaklardı. Dolayısıyla artık gerçeklikte olmayan bir şeye dayanılmamalıdır. Sonra, her Leninist’çe -eğer o gerçek bir Leninist’sen- bilinir ki, gereksinimler ve kişisel yaşam tarzı alanında eşitlikçilik, Marksist tarzda düzenlenmiş sosyalist bir topluma değil, herhangi bir ilkel asketler tarikatına yaraşır gerici bir küçük-burjuva ahmaklığıdır, çünkü tüm insanlardan, hepsinin aynı gereksinimleri duymaları ve aynı zevkleri taşımaları, tüm insanların kişisel yaşam tarzlarında bir ve aynı örneğe uymaları talep edilemez. Ve nihayet, acaba işçiler arasında da, gerek gereksinimlerinde ve gerekse kişisel yaşam tarzlarında, farklar yok mudur? Bu, işçilerin sosyalizme tarım komünü üyelerinden daha mı uzak oldukları anlamına gelir?

Bu kişiler besbelli ki, sosyalizmin, toplum üyelerinin gereksinimlerinin ve kişisel yaşam tarzlarının eşitlikçiliğini, eşitlenmesini, tek düzeye getirilmesini talep ettiğini düşünüyorlar. Söylemeye hiç de gerek yok ki, böyle bir varsayımın Marksizm’le, Leninizm’le hiçbir ortak yanı yoktur. Marksizm, eşitlikten, kişisel gereksinimler ve yaşam tarzı alanında eşitlikçilik değil, sınıfların kaldırılmasını anlar, yani: a) Bir kez kapitalistler devrildikten ve mülksüzleştirildikten sonra, tüm emekçilerin sömürden kurtuluşta eşitlik; b) Üretim araçları bir kez tüm toplumun mülkiyeti haline geldikten sonra, herkes için, üretim araçları üzerinde özel mülkiyetin kaldırılmasında eşitlik; c) Herkes için yeteneklerine göre çalışma yükümlülüğünde eşitlik ve tüm emekçiler için performansına göre ödenme hakkında eşitlik (sosyalist toplum); herkes için yeteneklerine göre çalışma yükümlülüğünde eşitlik ve tüm emekçiler için gereksinimlerine göre alma hakkında eşitlik (komünist toplum). Ve Marksizm burada, insanların zevklerinin ve gereksinimlerinin nitelik ya da nicelik bakımından, ne sosyalizm döneminde, ne de komünizm döneminde eşit olmadığı ve olmayacağından hareket eder.

Marksist eşitlik anlayışı budur.

Marksizm, başka bir eşitlik tanımamıştır ve tanımaz.

Bundan, sosyalizmin, toplum üyelerinin gereksinimlerinin eşitlikçiliğini, eşitleştirilmesini, aynılaştırılmasını, onların beğenilerinin ve kişisel yaşam tarzlarının aynılaştırılmasını talep ettiği, Marksistlerin plânına göre herkesin aynı giysiyi giymesi ve her birinin, aynı yemekleri aynı miktarda yemesi gerektiği sonucu çıkarmak - bir takım yavan şeyler, bayağılıklar söylemek ve Marksizm’e kara çalmak demektir.

Marksizm’in, eşitlikçiliğin düşmanı olduğunu anlamamanın zamanıdır. Marx ve Engels, daha “Komünist Manifesto”da, “genel bir asketizmi ve kaba bir eşitlikçiliği” öğütlediği için, ilkel ütöpik sosyalizmi gerici diye nitelendirerek damgalıyordu. Engels, “Anti-Dühring” inde, Dühring’in Marksist sosyalizme karşıt olan “radikal eşitleştirici sosyalizm”inin çok sert eleştirisine tam bir

bölüm ayırmıştır.

“Proleter eşitlik talebinin gerçek içeriği, sınıfların kaldırılması istemidir. Bunun ötesine geçen her eşitlik talebi, zorunlu olarak saçmadır.”

Lenin de aynı şeyi söylüyor:

“Engels, sınıfların kaldırılması demek olmayan bir eşitlik kavramı, ahmakça ve saçma bir boş inandır, diye yazmakta bin kez haklıydı. Burjuva profesörleri, bu eşitlik kavramıyla ilgili olarak, bizi, insanları birbirine eşit kılmak istemekle suçlamaya çalıştılar. Kendilerinin uydurdukları bu budalalığı, sosyalistlere yüklemeye çalıştılar. Ama cahilliklerinden, sosyalistlerin ve hele çağdaş bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels’in: Eğer eşitlikten sınıfların kaldırılması anlaşılmıyorsa, eşitlik, içi boş bir sözdür, dediklerini bilmiyorlardı. Biz sınıfları kaldırmak istiyoruz ve biz bu anlamda eşitlikten yanayız. Ama bizim bütün insanları birbirine eşit kılacağımızı ileri sürmek, boş bir sözdür ve ahmakça bir aydın uydurmasıdır.” (Lenin’in, “Özgürlük ve Eşitlik Şiarlarıyla Halk Nasıl Aldatılıyor” konuşması, Lenin, Bütün Eserler, C. 24, s. 393-394, Rusça.)

Kanımca açık.

Burjuva yazarları, Marksist sosyalizmi, her şeyin eşitlikçilik “ilkesine” tabi olduğu, eski bir Çarlık kışlası gibi göstermeye pek heveslidirler. Ama Marksistler, burjuva yazarlarının cahilliklerinden ve ahmaklıklarından sorumlu tutulamazlar.

Bazı Parti üyelerindeki Marksist sosyalizme değin bu fikir karışıklığının ve tarım komünlerinin eşitlikçi eğilimlerine bu aşırı tutkunluğun, bir ara tarım komünlerini idealize ederek, fabrika ve işletmelerde bile, her biri kendi mesleğinde çalışan kalifiye ve acemi işçilerin ücretlerini ortak kasaya koyacakları ve sonra da her birinin eşit pay alacakları komünler örgütlemeye kalkışacak kadar ileri giden, bizim ultra-sol salaklarımızın küçük-burjuva görüşlerine iki su damlası gibi tıpatıp benzedikleri kuşkusuzdur. Bu “sol” salakların kalkıştıkları çocukça eşitleştirme denemelerinin sanayimize ne kadar zarar verdiğini herkes bilir.

Görüyorsunuz ki, Parti’ye düşman yenik grupların ideolojilerinin kalıntıları hâlâ büyük bir yaşam direnimine sahiptirler.

Şu açıktır: Eğer bu ultra-sol görüşler Parti içinde üstün gelseydi, Parti, Marksist bir parti olmaktan çıkardı ve kolektif çiftlik hareketi tamamıyla de-organize olurdu.

Ya da örneğin, “Tüm Kolektif Köylüleri Varlıklı Yapmak” şiarını alalım. Bu şiar yalnızca kolektif köylüler için geçerli değildir. İşçiler için daha da çok geçerlidir, çünkü bütün işçileri varlıklı yapmak istiyoruz, varlık içinde bir yaşam sürdüren, gerçekten kültürlü bir yaşam sürdüren insanlar haline getirmek istiyoruz.

Meselenin açık olduğu sanılabilir. Eğer insanların bizde varlık içinde yaşamasını sağlayamazsak, Ekim

1917’de kapitalizmi devirmiş ve bir dizi yıl içinde sosyallizmi inşa etmiş olmanın ne anlamı olurdu? Sosyalizm sefalet ve yoksunluk değildir, bilakis sefalet ve yoksunluğun ortadan kaldırılması, toplumun tüm üyeleri için varlıklı ve kültürlü bir yaşamın örgütlenmesi demektir.

Oysa bu açık ve aslında basit şiar, Parti üyelerinin bir kısmında bir dizi kuşku, karışıklık ve belirsizliğe neden oldu. Bu şiar, diyorlar, Parti tarafından reddedilmiş olan eski, “Zenginleşin” şiarına geri dönüş değil midir? Herkes varlıklı olursa, diye devam ediyorlar, ve artık hiç yoksul kalmazsa, biz Bolşevikler çalışmamızda kime dayanacağız, yoksul halk tabakaları olmaksızın nasıl çalışacağız?

Belki bu gülünçtür, ama Parti üyelerinin bir bölümünde bu tür naif ve anti-Leninist görüşlerin varlığı kuşkusuz bir olgudur ve hesaba katılması gerekir.

Anlaşılan bu kişiler, “Zenginleşin” şiarıyla, “Tüm Kolektif Köylüleri Varlıklı Yapmak” şiarı arasında tam bir uçurum olduğunu anlamıyorlar. Birincisi, yalnızca tek tek kişiler veya gruplar zenginleşebilir, oysa varlık içinde yaşama şiarı tek tek kişiler ya da gruplar için değil, tüm kolektif köylüler için geçerlidir. İkincisi, tek tek kişiler ya da gruplar, diğer insanları kendilerine tabi kılmak ve onları sömürmek için zenginleşiyorlar, oysa tüm kolektif köylülerin varlık içinde yaşaması şiarı, üretim araçlarının toplumsallaştırıldığı kolektif çiftliklerde, birinin diğeri tarafından her türlü sömürsünü dışlar. Üçüncüsü, “Zenginleşin” şiarı, kapitalizmin kısmen yeniden canlandığı, Kulakların güçlü olduğu, ülkede tekil köylü çiftliklerinin egemen olduğu, kolektif çiftliğin ise embriyon halinde bulunduğu NEP’in başlangıç aşamasında atıldı, oysa “Tüm Kolektif Köylüleri Varlıklı Yapmak” şiarı, sanayi-de kapitalist unsurların bertaraf edildiği, kırdaki kulakların ezildiği, bireysel köylü çiftliğinin geri plâna atıldığı ve kolektif çiftliklerin tarımda egemen biçim haline geldiği NEP’in son aşamasında atılmıştır. “Tüm Kolektif Köylüleri Varlıklı Yapmak” şiarının tek başına atılmadığından, “Kolektif Çiftlikleri Bolşevik Yapmak” şiarıyla ayrılmaz bir bağıntı içinde atıldığından hiç söz etmiyorum.

“Zenginleşin” şiarının aslında, kapitalizmi restore etme çağrısı anlamına geldiği, “Tüm Kolektif Köylüleri Varlıklı Yapmak” şiarının ise, kolektif çiftliklerin ekonomik gücünü artırarak ve tüm kolektif köylüleri varlıklı emekçilere dönüştürerek, kapitalizmin son kalıntılarını tamamen yok etme çağrısı anlamına geldiği açık değil mi? (Sesler: “Çok doğru!”)

Bu iki şiarın birbiriyle hiçbir ortak yanı olmadığı ve olamayacağı açık değil mi? (Sesler: “Çok doğru!”)

Yoksul halk tabakaları olmaksızın, ne Bolşevik çalışmanın ne de sosyalizmin düşünülemeyeceği iddiasına gelince, bu öylesine bir ukalalılıktır ki, insan üzerinde konuşmayı bile istemiyor. Leninistler, kapitalist unsurlar ve kapitalistler tarafından sömürülen yoksullar var olduğu sürece yoksullara dayanırlar. Fakat kapitalist unsurlar

ezildikten ve yoksullar sömürüden kurtulduktan sonra Leninistlerin görevi, varlıkları için koşulların ortadan kalktığı yoksulluğu ve yoksulları ebedileştirmek, korumak değil, yoksulluğu yeryüzünden silmek ve yoksullara varlık içinde bir yaşam garantilemektir. Sosyalizmin sefalet ve yoksunluk temelinde, kişisel gereksinimlerin sınırlandırılması ve insanların yaşam standardının, kendileri de yoksul kalmak istemeyen ve varlık içinde bir yaşama ulaşmaya çalışan yoksulların yaşam standardına düşürülmesi temelinde kurulabileceğini varsaymak aptallık olurdu. Böyle bir -sözüm meclisten dışarı- sosyalizmi kim ister? Bu sosyalizm değil, sosyalizmin bir karikatürü olurdu. Sosyalizm yalnızca, toplumun üretici güçlerinin şiddetli bir gelişimi temelinde, ürünlerin ve malların bolluğu temelinde, emekçilerin varlık içinde bir yaşamı temelinde, kültürün şiddetli bir gelişimi temelinde kurulabilir. Çünkü sosyalizm, Marksist sosyalizm, kişisel gereksinimlerin sınırlandırılması değil, bilakis çok yönlü genişlemesi ve gelişmesi, bu gereksinimlerin tatmininin sınırlandırılması ya da tatmininden vazgeçilmesi değil, bilakis kültürel olarak gelişmiş emekçi insanların tüm gereksinimlerinin çok yönlü ve eksiksiz tatmin edilmesi demektir.

Bazı Parti üyelerimizin yoksulluk ve varlıklılık ile ilgili görüşlerindeki bu karışıklığın, yoksulluğu Bolşevizm’in her koşul altında ebedi dayanağı olarak idealize eden ve kolektif çiftlikleri acımasız bir sınıf mücadelesinin arenası olarak gören ultra-solcu akılsızlarımızın görüşlerinin bir yansıması olduğuna hiç kuşku olamaz.

Gördüğünüz gibi burada, bu sorunda da, yenilmiş olan Parti düşmanı grupların ideoloji kalıntıları yedi canlılıklarını hâlâ yitirmiyorlar.

Şu açıktır. Bu tür ahmakça görüşler Partimizde zafer kazanmış olsaydı, o zaman kolektif çiftlikler son iki yılda elde ettikleri başarıları gösteremezler ve kısa süre içinde dağılırlardı.

Ya da örneğin, ulusal sorunu alalım. Burada da, ulusal sorunda da, diğer sorunlarda olduğu gibi, Parti’nin bir bölümünde belli bir tehlike yaratan bir kafa karışıklığı var. Kapitalizmin kalıntılarının direngenliğinden söz ettim. Kapitalizmin insanların bilincindeki kalıntıların, ulusal soruna ilişkin konularda, diğer bütün alanlardakinden çok daha direngen olduklarını da belirtmek gerekir. Daha direngendirler, çünkü kendilerini ulusal giysi altında iyi bir şekilde gizleme olanakları vardır. Birçokları, Skripnik’in günahının münferit bir olay, kuraldan bir istisna olduğunu sanıyor. Bu doğru değildir. Skripnik ile grubunun Ukrayna’daki büyük günahı bir istisna değildir. Böylesi akılsızlıklar diğer ulusal cumhuriyetlerdeki tek tek yoldaşlarda da görülüyor.

İster Büyük Rus ister yerel olsun, fark etmez, milliyetçilik sapması nedir? Milliyetçi sapma demek, işçi sınıfının enternasyonalist siyasetinin, burjuvazinin milliyetçi siyasetine uyarlanması demektir. Milliyetçilik sapması,

kendi “öz” “ulusal” burjuvazisinin, Sovyet rejimini yıkmaya ve kapitalizmi yeniden doğrultma girişimlerini yansıtır. İki sapmanın da kaynağı, görüldüğü gibi, aynıdır. Bu, Leninist enternasyonalizme sırt çevirmektir. Eğer iki sapmayı da ateş altında tutmak istiyorsanız, her şeyden önce bu kaynağa, yani ister yerel milliyetçi sapma, ister Büyük Rus milliyetçisi sapma söz konusu olsun, fark etmez, enternasyonalizmden vazgeçen kimselere vurmanız gerek.

Hangi sapmanın daha büyük tehlikeyi oluşturduğu tartışılıyor, Büyük Rus milliyetçiliği sapmasının mı, yoksa yerel milliyetçilik sapmasının mı. Şimdiki koşullar altında, bu tartışma bir biçim tartışması, dolayısıyla boş bir tartışmadır. Esas tehlikenin ne olduğu konusunda bütün zamanlar ve bütün koşullar için geçerli hazırlop bir reçete vermeye kalkışmak saçmalık olur. Gerçekte böyle reçeteler yoktur. Esas tehlike, karşısında mücadele edilmeyen ve böylece devlet için bir tehlike olacak kadar gelişmesine izin verilen sapmadır.

Daha son zamanlara kadar, Ukrayna milliyetçiliği sapması Ukrayna’da esas tehlikeyi oluşturmuyordu. Ama ona karşı mücadele bırakıldığı ve müdahalecilerle ortak oyun oynayacak kadar büyümesine izin verildiği zaman, bu sapma, esas tehlike haline geldi. Ulusal sorunda esas tehlike sorunu, içi boş biçimsel tartışmalarla değil, ama verili anda durumun Marksist bir tahlili ve bu alanda işlenen hataların irdelenmesi ile çözülür.

Aynı şey, genel politika alanında sağ ve “sol” sapma için de söylenmelidir. Başka alanlarda olduğu gibi burada da tek tek Parti üyelerimizin görüşlerinde daha az karışıklık mevcut değildir. Bazen sağ sapmaya karşı mücadeleye içersinde “sol” sapma rahat bırakılıyor ve tehlikeli olmadığına ya da pek az tehlikeli olduğuna inanıldığı için, ona karşı mücadele zayıflatılıyor. Bu ciddi ve tehlikeli bir hatadır. Bu, Parti üyeleri için izin verilemez olan, “sol” sapmaya bir tavizdir. “Solcular” son zamanlarda kesin olarak sağcıların pozisyonlarına düştükleri ve aslında artık onlardan hiçbir farkları kalmadığı için bu daha da izin verilemezdir.

Biz her zaman, “solcuların” sağcılarla aynı olduğunu, yalnızca sağ politikalarını sol lafazanlıklarla maskeleydiklerini söyledik. Şimdi bizzat “solcular” bizim bu iddiamızı doğruluyorlar. Troçkist “Bülten” in geçen yılki sayılarını alın. Troçkist baylar orada ne talep ediyor ve ne hakkında yazıyorlar, “sol” programları neden ibarettir? Rantabl olmadıkları gerekçesiyle Sovyet çiftliklerinin dağıtılmasını, yapay oluşumlar oldukları gerekçesiyle kolektif çiftliklerin büyük bölümünün dağıtılmasını, Kulaklığın tasfiyesi politikasından vazgeçilmesini, konsesyon politikasına geri dönülmesini ve rantsal olmadıkları için bir dizi sanayi işletmesinin imtiyaz sahiplerine devredilmesini talep ediyorlar.

İşte size aşagılık korkakların ve teslimiyetçilerin programı, SSCB’de kapitalizmin restorasyonu için karşı-

devrimci bir program!

Bu programın, aşırı sağcıların programından farkı nedir? Hiç bir farkı olmadığı açık. Yani “solcular”, onlarla blok oluşturmak ve Parti’ye karşı ortak bir mücadele yürütmek için açıkça sağcıların karşı- devrimci programına katılmışlardır.

Tüm bunlardan sonra, “solcuların” tehlikeli olmadığı ya da az tehlikeli olduğu nasıl söylenebilir? Böyle saçma şeyler söyleyen kişilerin, Leninizmin yeminli düşmanlarının değirmenine su taşıdıkları açık değil mi?

Gördüğünüz gibi burada da, Parti çizgisinden sapmalarda da -genel politikada sapmalar mı yoksa ulusal sorunda sapmalar mı söz konusu olduğu fark etmez-, kapitalizmin kalıntıları insanların bilincinde -Partimizin bazı üyelerinin bilincinde de- oldukça yedi canlıdır.

Parti’nin tek tek bölümlerinde muğlak görüşler, kargaşa ve zaman zaman da doğrudan doğruya Leninizm’den sapmaların bulunduğu ideolojik-politik çalışmamızın bazı ciddi ve aktüel sorunları bunlardır. Fakat ona dayanılarak bazı Parti üyelerinin görüşlerindeki karışıklığın gösterilebileceği tek sorunlar bunlar değildir.

Bütün bunlardan sonra, bizde Parti’de her şeyin yolunda olduğu iddia edilebilir mi?

Bunun iddia edilemeyeceği açıktır.

İdeolojik-politik çalışma alanındaki görevlerimiz şunlardır:

- 1) Parti’nin teorik düzeyini lâıyk olduğu seviyeye çıkarmak;
- 2) Parti’nin tüm uzuvlarında ideolojik çalışmayı güçlendirmek;
- 3) Parti saflarında yorulmak bilmeksizin Leninizm’i propaganda etmek;
- 4) Parti örgütlerini ve onu çevreleyen partisiz aktifi Leninist enternasyonalizm ruhuyla eğitmek;
- 5) bazı yoldaşların Marksizm-Leninizm’den sapmalarını ört-bas etmemek, bilakis cesaretle eleştirmek;
- 6) Leninizm’e düşman akımların ideolojisini ve ideolojik kalıntılarını sistematik olarak açığa çıkarmak.

ÖRGÜTSEL ÖNDERLİK SORUNLARI

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Başarılarımızdan söz ettim. Gerek ulusal ekonomi ve kültür alanında gerekse de Parti içindeki anti-Leninist gruplaşmaların üstesinden gelinmesi alanında Parti çizgisinin zaferinden söz ettim. Zaferimizin dünya tarihi açısından öneminden söz ettim. Ama bu her yerde ve her şeyde zafer kazandığımız ve tüm sorunların artık çözüldüğü anlamına gelmiyor. Böyle başarılar ve zaferler hiç yoktur. Geriye kalmış olan çözülmemiş sorunlar ve her türden eksiklikler bizde az değildir. Önümüzde çözüm bekleyen bir sürü görev duruyor. Ama kuşkusuz bu, ertelenemez aktüel görevlerin büyük bölümünün artık başarıyla çözülmüş olduğu anlamına geliyor ve bu anlamda Partimizin muazzam zaferinden kuşku duyulamaz.

Ama şu sorun ortaya çıkıyor: Bu zafer nasıl meydana getirildi, pratik olarak nasıl kazanıldı, hangi mücadeleyle, hangi çabalarla?

Bazıları, doğru Parti çizgisini hazırlamanın, bunu tüm dünyaya ilân etmenin, genel tezler ve kararlar biçiminde ortaya koymanın ve oybirliğiyle kabul etmenin, zaferin kendi kendine, deyim yerindeyse kendiliğinden gelmesi için yeterli olduğuna inanıyorlar. Bu tabii ki doğru değildir. Bu büyük bir yanılgıdır. Yalnızca iflah olmaz bürokratlar ve kırtasiyeciler böyle düşünebilir. Gerçekte bu başarılar ve zaferler kendiliğinden gelmedi, bilakis Parti çizgisinin uygulanması uğruna amansız mücadele içinde kazanıldı. Zafer hiçbir zaman kendiliğinden gelmez, genellikle yorucu bir mücadeleyle elde edilir. Parti'nin genel çizgisi doğrultusunda iyi kararlar ve deklarasyonlar meselenin yalnızca başlangıcıdır, çünkü yalnızca zafer isteğini ifade ederler, zaferin kendisini değil. Doğru bir çizgi verildikten sonra, bir sorunun doğru çözümü bulunduktan sonra, meselenin başarısı örgüt çalışmasına, Parti çizgisinin uygulanması uğruna mücadelenin örgütlenmesine,

insanların doğru seçimine, yönetici organların kararlarının uygulanmasının denetimine bağlıdır. Bu eksikse, doğru Parti çizgisinin ve doğru kararların ciddi zarar görmesi tehlikesine düşülür. Dahası: Doğru politik çizgi verildikten sonra, her şeyi, bizzat politik çizginin kaderini de -uygulanmasını ya da başarısızlığa uğramasını- örgüt çalışması belirler.

Gerçekte zafer, Parti çizgisinin uygulanmasının yolu üstünde duran her türlü zorluklara karşı sistematik ve zorlu bir mücadeleyle, bu zorlukların aşılmasıyla, zorlukların aşılması için Parti'nin ve işçi sınıfının seferber edilmesiyle, zorlukların aşılması için mücadelenin örgütlenmesiyle, işe yaramaz fonksiyonerlerin görevden alınması ve zorluklara karşı mücadele verme yeteneğine sahip en iyilerinin seçilmesiyle elde edildi ve kazanıldı.

Bunlar ne tür zorluklardır ve nerede yatarlar?

Bu zorluklar örgüt çalışmamızın zorluklarıdır, örgütsel yönetimimizin zorluklarıdır. Bunlar bizzat kendimizde, yönetici fonksiyonerlerimizde, örgütlerimizde, Parti, Sovyet, Ekonomi, Sendika, Komsomol ve başka diğer örgütlerimizde yatıyor.

Parti, Sovyet, Ekonomi ve başka diğer örgütlerimizin ve onların önderlerinin güç ve otoritesinin çok olağanüstü büyüdüğü anlaşılmalıdır. Ve tam da bunların güç ve otoritesi çok olağanüstü büyüdüğü için, şimdi her şey ya da neredeyse her şey bunların çalışmasına bağlıdır. Sözüm ona objektif koşullara yaslanmanın temeli yoktur. Parti'nin politik çizgisinin doğruluğu bir dizi yılın deneyimiyle doğrulandıktan sonra ve işçilerle köylülerin bu çizgiyi desteklemeye hazır olduklarından hiçbir kuşku duyulmadığına göre, sözüm ona objektif koşulların rolü minimuma gerilemiştir, buna karşılık örgütlerimizin ve yöneticilerinin rolü tayin edici, üstün hale gelmiştir. Ama bu ne anlama

geliyor? Bu, çalışmada başarısızlıklar ve eksiklikler için sorumluluğun bundan böyle onda dokuzunun “objektif” koşullara değil, bizzat bize, yalnızca bize düştüğü anlamına geliyor. Parti’de iki milyondan fazla üyeye ve adaya sahibiz. Komünist Gençlik Birliği’nde dört milyondan fazla üye ve adaya sahibiz. Üç milyondan fazla işçi ve köylü muhabirine sahibiz. “Ossoaviahim” de 12 milyondan fazla üyemiz var. Sendikalarda 17 milyondan fazla üyemiz var. Başarılarımızı bu örgütlere borçluyuz. Ve eğer başarıların elde edilmesini kolaylaştıran bu tür örgütlerin ve olanakların varlığına rağmen çalışmada az eksiklik ve az sayıda başarısızlık kaydetmiyorsak, bunun suçlusu yalnızca biziz, örgütsel çalışmamızdır, kötü örgütsel yönetimimizdir.

Yönetim aygıtındaki bürokratism ve kırtasiyecilik canavarı; canlı ve somut bir yönetim yerine “genelde yönetim” üzerine gevezelik; örgütlerin “fonksiyonel sistem”^{e1} göre inşası ve kişisel sorumluluğun yokluğu; bizzat çalışmada sorumsuzluk ve ücret sisteminde eşitlemecilik; uygulamanın sistematik denetlenmesinin yokluğu; özeleştiriden korku - zorluklarımızın kaynağı bunlardır, şimdi zorluklarımız burada yatmaktadır.

Bu zorlukların karar tasarıları ve kararlar yardımıyla aşılabileceğine inanmak safdillik olurdu. Bürokratlar ve kırtasiyeciler, lafta Parti’nin ve Hükümet’in kararlarına sadakat gösterme, pratikte ise bunları rafa kaldırma becerisini çoktan edindiler. Bu zorlukları aşmak için, örgüt çalışmamızın, Parti’nin politik çizgisinin taleplerinin gerisinde kalışını ortadan kaldırmak, ulusal ekonominin tüm alanlarında örgütsel önderlik düzeyini politik önderliğin düzeyine çıkarmak, örgüt çalışmamızın, Parti’nin politik şiarlarının pratikte uygulanmasını garantilemesini sağlamak gerekiyordu.

Bu zorlukların üstesinden gelmek ve başarı sağlamak için, bu zorlukları aşmak amacıyla mücadeleyi örgütlemek gerekiyordu, işçi ve köylü kitlelerini bu mücadeleye çekmek gerekiyordu, bizzat Parti’yi seferber etmek gerekiyordu, Parti’yi ve ekonomik örgütleri güvenilirmez, yalpalayan, yozlaşmış unsurlardan temizlemek gerekiyordu.

Bunun için ne gerekiyordu?

Şunları organize etmemiz gerekiyordu:

1) Özeleştirelinin geliştirilmesi ve çalışmamızdaki eksikliklerin ortaya çıkarılması;

2) zorluklarla mücadele için Parti, Sovyet, Ekonomi, Sendika ve Komsomol örgütlerinin seferber edilmesi;

3) Parti’nin ve Hükümet’in şiar ve kararlarının uygulanması için işçi ve köylü kitlelerinin seferber edilmesi;

4) emekçiler arasında yarışmanın ve hücum tugayları hareketinin geliştirilmesi;

5) Makine ve Traktör İstasyonları’nın ve Sovyet çiftliklerinin büyük bir Siyasi Şube ağı ve Parti ve Sovyet organlarının köyle daha sıkı bağı;

6) aşırı büyük Halk Komiserliklerin, ana yönetimlerin ve tröstlerin parçalanması ve ekonomik önderliğin

işletmeyle daha sıkı bağı;

7) çalışmada sorumsuzluğun ortadan kaldırılması ve ücret sisteminde eşitlemeciliğin bertaraf edilmesi;

8) “fonksiyonel sistem”in ortadan kaldırılması, kişisel sorumluluğun güçlendirilmesi ve kurulların tasfiyesi rotası;

9) kararların uygulanması üzerinde denetimin güçlendirilmesi ve kararların uygulanması üzerinde denetimin daha da güçlendirilmesi anlamında Merkezi Kontrol Komisyonu’nun ve İşçi-Köylü Müfettişliği’nin reorganizasyonu rotası;

10) kalifiye işgücünün kalem odalarından üretime daha yakın hale getirilmesi;

11) yönetim organlarındaki iflah olmaz bürokratların ve kırtasiyecilerin açığa çıkarılması ve kovulması;

12) Parti ve Hükümet kararlarını çiğneyen, aynı şekilde her şeyi tozpembe gösteren ve gevezelik eden herkesin uzaklaştırılması ve yerlerine yeni insanların, kendilerine verilen işin somut yönetimini ve Parti ve Sovyet disiplininin güçlenmesini garantileme yeteneğine sahip eylem insanların geçirilmesi;

13) Sovyet ve ekonomi örgütlerinin temizlenmesi ve personel mevcudunun sınırlandırılması;

14) son olarak Parti’nin güvenilirmez ve yozlaşmış kişilerden temizlenmesi.

Zorlukları aşmak, örgütsel çalışmamızın düzeyini politik önderliğin düzeyine yükseltmek ve bu yolla Parti çizgisinin uygulanmasını garantilemek için Parti’nin kullanmak zorunda olduğu araçlar bunlardır.

Partimiz MK’sının, rapor döneminde, örgütsel çalışmasını tam da bu anlamda yürüttüğünü biliyorsunuz.

MK’ya burada, Lenin’in, örgütsel çalışmada esas meselenin insan seçimi ve kararların uygulanmasının denetimi olduğu dâhiyane düşüncesi yol gösterdi.

İnsan seçimi ve ehliyet ve liyakatlerini gösterememiş olanların görevden alınması üzerine birkaç söz söylemek istiyorum.

Bertaraf edilmeleri konusunda aramızda bir görüş ayrılığının bulunmadığı iflah olmaz bürokratların ve kırtasiyecilerin yanı sıra bizde çalışmamızı engelleyen, yavaşlatan ve ilerlememize izin vermeyen iki tip fonksiyoner daha vardır.

Bu fonksiyoner tiplerinden biri, geçmişte belli yararlıkları olan kişilerdir, Parti ve Sovyet yasalarının kendileri için değil, aptallar için yazıldığına inanan rütbe sahibi kişilerdir. Bunlar, Parti ve Hükümet kararlarını uygulamayı görevleri saymayan ve bu biçimde Parti ve devlet disiplininin temelini yıkan kişilerdir. Parti ve devlet yasalarını çiğnerken neye güveniyorlar? Eski yararlılıkları nedeniyle Sovyet iktidarının kendilerine dokunmaya karar vermeyeceğini umuyorlar. Bu kendini beğenmiş rütbe sahipleri, yerlerinin doldurulmaz olduğunu ve yönetici organların kararlarını cezalandırılmaksızın çiğneyebile-

ceklerini sanıyorlar. Bu tür fonksiyonerlere ne yapmalı? Geçmişteki yararlılıklarına bakılmaksızın, kararlılıkla yönetici görevlerden alınmalıdırlar. (Sesler: “Çok doğru!”) Görevlerinden alınmalı, daha alt görevlere verilmeli ve bu basında açıklanmalıdır. (Sesler: “Çok doğru!”) Bu kendini beğenmiş bürokratları ve rütbe sahiplerini kibirden uzaklaştırmak ve hadlerini bildirmek için bu gereklidir. Tüm çalışmamızda Parti ve Sovyet disiplini güçlendirmek için bu gereklidir. (Sesler: “Çok doğru!” Alkışlar.)

Şimdi ikinci tipteki fonksiyonerlere geliyorum. Geveze tipi -dürüst geveze tipi demek istiyorum- kastediyorum (gülüşmeler), Sovyet iktidarına bağlı olan, ama yönetme yeteneği bulunmayan, herhangi bir şeyi örgütlemeye yeteneği olmayan dürüst kişiler. Geçen yıl böyle bir yoldaşla, çok saygı duyulan, ama herhangi bir girişimi gevezelik içinde boğabilecek iflah olmaz bir geveze olan bir yoldaşla sohbet etmiştim. İşte bu konuşma.

Ben: Sizde ekimin durumu nedir?

O: Ekimin durumu, Stalin yoldaş? Seferber olduk. (Gülüşmeler.)

Ben: Peki, sonra?

O: Sorunu kesin bir biçimde ortaya koyduk. (Gülüşmeler.)

Ben: Ya sonra?

O: Bir dönüşüm sağladık. Stalin yoldaş, yakında bir dönüşüm gerçekleşecek. (Gülüşmeler.)

Ben: Ama buna rağmen?

O: Bizde ilerlemeler kendini gösteriyor. (Gülüşmeler.)

Ben: Ama yine de, sizde ekimin durumu nedir?

O: Ekim konusunda şimdilik ilerleyemiyoruz, Stalin yoldaş. (Genel gülüşme.)

İşte bir gevezenin tablosu. Seferber oldular, sorunu kesin bir biçimde ortaya koydular, bir dönüşüm ve ilerlemeler sağladılar ama mesele bir milim yerinden oynamıyor.

Tıpkı kısa süre önce bir Ukrayna işçisinin, örgütün bir çizgiye sahip olup olmadığı kendisine sorulduğunda, örgütün durumunu aynen şöyle karakterize etmesi gibi: “Yani evet, bir çizgi... tabii ki bir çizgi var, yalnız çalışma görülüyor.” (Genel gülüşme.) Bu örgütün de kendi dürüst gevezelerine sahip olduğu açık.

Ve bu tür gevezeler görevlerinden alındığında, operatif çalışmadan mümkün olduğunca uzaklaştırıldıklarında, gözlerini fal taşı gibi açıp şaşkınlıkla sorarlar: “Neden görevden alınıyoruz? Dava için gerekli olan her şeyi yapmadık mı, hücum işçilerinin toplantısını düzenlemedik mi, hücum işçilerinin konferansında Parti’nin ve Hükümet’in kararlarını ilan etmedik mi, tüm MK Politbürosu’nu onur başkanlığına seçmedik mi (genel gülüşme), Stalin yoldaşa kutlama mesajı yollamadık mı -bizden daha ne istiyorsunuz?” (Genel gülüşme.)

Bu iflah olmaz gevezelerle ne yapmalı? Operatif

çalışmada bırakılırlarsa, herhangi bir canlı girişimi sulu ve sonsuz konuşmalar selinde boğabilirler. Bunların yönetici görevlerden alınmak ve başka, operatif olmayan bir görev ve verilmek zorunda oldukları apaçıktır. Operatif çalışmada gevezelere yer yoktur. (Sesler: “Çok doğru!” Alkışlar.)

MK’nın Sovyet ve ekonomi örgütlerine kişi seçimini nasıl yönettiği ve uygulamanın daha sıkı denetlenmesini nasıl gerçekleştirdiği üzerine daha önce kısaca bilgi verdim. Kongre gündeminin üçüncü noktasına ilişkin olarak Kaganoviç yoldaş size bu konuda daha ayrıntılı bilgi verecek.

Uygulamanın denetlenmesinin güçlendirilmesine ilişkin çalışma hakkında ise birkaç söz söylemek istiyorum.

Bürokratizme ve kırtasiyecilik canavarına karşı mücadele için uygulamanın denetlenmesinin doğru örgütlenmesi tayin edici öneme sahiptir. Yönetici örgütlerin kararları uygulanıyor mu yoksa bürokratlar ve kırtasiyeciler tarafından rafa mı kaldırılıyor? Doğru uygulanıyorlar mı yoksa çarpıtılıyorlar mı? Aygıt dürüst ve Bolşevik tarzda çalışıyor mu, yoksa boşa mı çalışıyor? Bütün bunlar, ancak uygulamanın denetlenmesi iyi örgütlenmişse zamanında öğrenilebilir. Uygulamanın iyi örgütlenmiş denetimi, bir aygıtın çalışmasının durumunu herhangi bir zamanda aydınlatmamıza ve bürokratlarla kırtasiyecileri gün ışığına çıkarmamıza yardımcı olan projektördür. Eksikliklerimizin ve başarısızlıklarımızın onda dokuzunun, uygulamanın doğru örgütlenmiş bir denetiminin yokluğuyla açıklanır olduğu kesinlikle söylenebilir. Uygulamanın böyle denetlenmesi halinde, eksikliklerin ve başarısızlıkların mutlaka önlenmiş olacağına hiç kuşku yoktur.

Fakat uygulamanın denetlenmesinin hedefine ulaşabilmesi için en az iki koşul gereklidir. Birincisi, uygulamanın denetiminin münferit değil sistematik olması, ikincisi Parti, Sovyet ve ekonomi örgütlerinin tüm organlarında uygulamanın denetlenmesinin başında alt düzeydeki kişilerin değil, yeterince otorite sahibi kişilerin, bizzat örgütlerin yöneticilerinin bulunması.

Uygulamanın denetlenmesinin doğru örgütlenmesi yönetici merkezi kurumlar için çok büyük önemdedir. İşçi-Köylü Müfettişliği, örgütlenişi itibarıyla, uygulamanın iyi örgütlenmiş bir denetiminin taleplerini karşılayamaz. Bir kaç yıl önce, ekonomik alanda çalışmamız daha basit ve daha az doyurucuyken ve tüm Halk Komiserliklerinin ve tüm ekonomik örgütlerin çalışmasının teftişi olanaklı görülebilecekken, İşçi-Köylü Müfettişliği yerindeydi. Ama şimdi, ekonomik alanda çalışmamız büyüdüğü ve daha giriftleştigi için ve onları merkezi bir noktadan teftiş etmenin ne gerekliliği ne de olanağı bulunmadığı için, İşçi-Köylü Müfettişliği kendini re-organize etmek zorundadır. Şimdi teftiş değil, merkezi mercilerin kararlarının uygulanmasının sınanmasına gereksinimimiz var -şimdi merkezi mercilerin kararlarının uygulanmasının denetimi-

ne gereksinimimiz var. Şimdi, kendisine her şeyi ve herkesi teftiş etme genel hedefini koymaksızın, tüm dikkatini Sovyet iktidarının merkezi mercilerinin kararlarının nasıl uygulandığını denetlemeye ve sınamaya adayacak durumda bir örgüte gereksinimimiz var. Böyle bir örgüt, yalnızca Halk Komiserleri Konseyi'nin verdiği görevler temelinde çalışan ve çeşitli yörelerde yerel organlardan bağımsız olan temsilcilere sahip olan, SSCB Halk Komiserleri Konseyi nezdinde bir Sovyet Kontrol Komisyonu olabilir. Ama bunun yeterli otoriteye sahip olması ve gerektiğinde herhangi bir sorumlu fonksiyonerden hesap sorabilmesi için, Sovyet Kontrol Komisyonu adaylarının Parti Kongresi tarafından gösterilmesi ve Halk Komiserleri Konseyi ile SSCB Merkez Yürütme Komitesi tarafından onaylanması gerekir. Ancak böyle bir örgütün, Sovyet kontrolünü önce ve Sovyet disiplinini sağlamlaştırabileceğine inanıyorum.

Merkez Kontrol Komisyonu'na gelince, bilindiği gibi bu, her şeyden önce ve esas olarak, Parti'nin bölünmesini önlemek amacıyla oluşturulmuştu. Bizde bir süre bir bölünme tehlikesinin gerçekten var olduğunu biliyorsunuz. Merkez Kontrol Komisyonu'nun ve onun örgütlerinin bölünme tehlikesinin önüne geçmeyi başardığını biliyorsunuz. Ama şimdi artık bizde bir bölünme tehlikesi yok. Bunun yerine şimdi çok acilen, esas dikkatini, Parti'nin ve onun Merkez Komitesi'nin kararlarının uygulanmasını denetlemeye yoğunlaştırabilecek bir örgüte gereksinimimiz var. Böyle bir örgüt ancak, Parti'nin ve onun MK'sının verdiği görevler temelinde çalışan ve çeşitli yörelerde yerel örgütlerden bağımsız temsilcilere sahip olan, SBKP(B) MK nezdinde bir Parti Kontrol Komisyonu olabilir. Böyle bir örgütün büyük bir otoriteye sahip olması gerektiği açıktır. Ama yeterli otoriteye sahip olabilmesi ve bir suç işleyen herhangi bir sorumlu fonksiyonerden, MK üyelerinden de hesap sorabilmesi için, bu komisyonun üyelerinin yalnızca Parti'nin en yüksek organı tarafından, Parti Kongresi tarafından seçilebilmesi ve görevden alınabilmesi gerekir. Böyle bir örgütün, merkezi Parti organlarının kararlarının uygulanmasını denetlemeyi garantileyeceği ve Parti disiplinini sağlamlaştıracağına hiçbir kuşku olamaz.

Örgütsel önderlik sorunları konusunda durum budur.

Örgütsel çalışma alanında görevlerimiz şunlardır:

- 1) Örgütsel çalışmamızı gelecekte de, Parti'nin politik çizgisinin gerekleriyle uyumlu hale getirmek;
- 2) Örgütsel önderliği politik önderliğin düzeyine yükseltmek;
- 3) Örgütsel önderliğin, Parti'nin politik şiar ve kararlarının uygulanmasını bütünüyle garantilemesini gerçekleştirmek.

Yoldaşlar, faaliyet raporumu bitiriyorum.

Rapordan çıkan sonuçlar nedir?

Şimdi artık herkes, başarılarımızın büyük ve olağa-

nüstü olduğunu kabul ediyor. Ülke nispeten kısa bir sürede sanayileşme ve kolektifleştirme yoluna sokuldu. Birinci Beş Yıllık Plân başarıyla gerçekleştirildi. Bu, bir gurur duygusu yaratıyor ve fonksiyonerlerimizde kendi gücüne inancı güçlendiriyor.

Bu tabii ki iyi. Ama başarıların bazen olumsuz yönleri de vardır. Başarılar bazen, eğer kendi başlarına bırakılacak olursa her şeyi bozabilecek belirli tehlikeler üretiyor. Örneğin bu başarıların bazı yoldaşlarımızın başını döndürmesi tehlikesi vardır. Bilindiği gibi bu tür şeyler bizde oldu. Başarı sarhoşluğuna kapılmış bazı yoldaşlarımızın, iyice kibirlenerek, kendilerini böbürlenmelerle sersemletmeleri tehlikesi vardır: "Bizim için artık her şey çocuk oyuncağıdır", "Herkesin hakkından kolayca gelebiliriz" vs. Bu asla olanaksız değildir, yoldaşlar. Bu tür ruh halinden daha tehlikeli bir şey yoktur, çünkü bu, Parti'yi silahsızlandırır ve saflarını demobilize eder. Partimizde bu tür ruh halleri egemen olursa, tüm başarılarımızın yok olması tehlikesiyle karşı karşıya kalabiliriz.

Elbette, Birinci Beş Yıllık Plân'ı başarıyla uyguladık. Bu doğru. Ama bununla, yoldaşlar, mesele bitmiyor ve bitemez. Önümüzde, keza uygulanması, hem de aynı şekilde başarıyla uygulanması gereken İkinci Beş Yıllık Plân duruyor. Plânların zorluklarla mücadele içinde, zorlukları aşma sürecinde uygulandığını biliyorsunuz. Bu, zorlukların olacağı, zorluklarla mücadelenin de olacağı anlamına geliyor. Molotov ve Kuybişev yoldaşlar size İkinci Beş Yıllık Plân'la ilgili bilgi verecekler. Onların raporlarından, bu muazzam planı gerçekleştirmek için hangi büyük zorlukları aşmamız gerektiğini göreceksiniz. Yani, Parti sersemletilmemeli, bilakis uyanıklığı geliştirilmelidir, Parti uyuşturulmamalı, bilakis mücadeleye hazır vaziyette tutulmalıdır, Parti silahsızlandırılmamalı, bilakis silahlandırılmalıdır. Parti demobilize edilmemeli, bilakis İkinci Beş Yıllık Plân'ın gerçekleştirilmesi için seferberlik durumunda tutulmalıdır.

Buradan ilk sonuç çıkıyor: Elde edilen başarılarla kapılmamak ve kibirlenmemek.

Doğru yol gösterici bir Parti çizgisine sahip olduğumuz ve bu çizgiyi hayata geçirmek için kitleleri örgütlemeyi bildiğimizden başarı kazandık. Söylemeye gerek yok ki, bu koşullar olmaksızın şimdi sahip olduğumuz ve haklı olarak gurur duyduğumuz başarılarla sahip olamazdık. Fakat doğru bir çizgiye sahip olmak ve onu uygulamayı bilmek - bu, iktidardaki partilerin yaşamında çok büyük bir nedrettir.

Çevremizdeki ülkelere bakın: Doğru bir çizgiye sahip olan ve onu uygulayan çok iktidar partisi bulabilecek misiniz? Aslında bu tür partiler şimdi dünyanın hiçbir yerinde yok, çünkü hepsi perspektifsiz yaşıyor, krizin kaosu içinde yolunu şaşırmış dolanıyor ve kendilerini bataklıktan çıkarmanın yolunu göremiyorlar. Yalnızca bizim Partimiz hangi hedefe yöneldiğini biliyor ve davasını başarıyla ile-

riye götürüyor. Partimiz bu üstünlüğünü neye borçludur? Marksist bir parti, Leninist bir parti olmasına borçludur. Çalışmasında Marx'ın, Engels'in, Lenin'in öğretisini kendine kılavuz edinmesine borçludur. Bu öğretiye sadık kaldığımız müddetçe, bu pusulaya sahip olduğumuz müddetçe çalışmamızda başarılı olacağımıza kuşku yoktur.

Batıda belli devletlerde Marksizm'in artık yok olduğu iddia ediliyor. Onu, faşizm denen, burjuva-milliyetçi akımın yok ettiği iddia ediliyor. Bu tabii ki saçmalaktır. Ancak tarih bilmeyen kişiler böyle konuşabilir. Marksizm, işçi sınıfının yaşamsal çıkarlarının bilimsel ifadesidir. Marksizm'i yok etmek için işçi sınıfını yok etmek gerekir. Ama işçi sınıfı yok edilemez. Marksizm sahneye çıkalı 80 yıldan fazla oluyor. Bu süre içinde düzinelerce ve yüzlerce burjuva hükümeti Marksizm'i yok etmeye çalıştı. Peki sonuç? Burjuva hükümetler geldi ve gitti, Marksizm ise kaldı. (Şiddetli alkışlar.) Dahası! Marksizm, dünyanın altıda birinde tam zaferi kazanmayı başardı, hem de Marksizm'in kesin olarak yok edildiği sanılan ülkede zafer kazandı. (Şiddetli alkışlar.) Tüm diğer ülkelerde, faşizm ülkelerinde de, dört yıldan beri kriz ve işsizlik hüküm sürerken, Marksizm'in tam zafer kazandığı ülkenin, şimdi dünyada kriz ve işsizlik tanımayan tek ülke oluşu bir rastlantı sayılamaz. Hayır, yoldaşlar, bu bir rastlantı değildir. (Sürekli alkışlar.)

Evet, yoldaşlar, başarılarımızı, Marx, Engels, Lenin'in bayrağı altında çalışmış ve mücadele etmiş olmamıza borçluyuz.

Buradan ikinci sonuç çıkıyor: Marx, Engels, Lenin'in yüce bayrağına sonuna dek sadık kalmak. (Alkışlar.)

SSCB işçi sınıfının gücü yalnızca, mücadelelerde sınanmış Leninist bir partiye sahip olmasında yatmıyor. Ayrıca onun gücü yalnızca, milyonluk emekçi köylü kitleleri tarafından desteklenmesinde yatmıyor. Onun gücü, dünya proletaryası tarafından da desteklenmesinde ve ondan yardım görmesinde yatıyor. SSCB işçi sınıfı dünya proletaryasının bir parçası, onun öncü müfrezesidir ve bizim cumhuriyetimiz dünya proletaryasının bir yaratisıdır. Şuna hiç kuşku olamaz: Eğer kapitalist ülkelerin işçi sınıfının desteğine sahip olmasaydı, o zaman iktidarı koruyamazdı, o zaman sosyalist inşa için koşulları yaratamazdı - yani şimdi gösterdiği başarıları gösteremezdi. SSCB işçi sınıfının kapitalist ülkelerin işçileriyle uluslararası bağları, SSCB işçilerinin tüm ülkelerin işçileriyle kardeşçe ittifakı - Sovyetler Cumhuriyeti'nin gücünün ve iktidarının temel direklerinden biridir. Batıda işçiler, SSCB işçi sınıfının dünya proletaryasının hücum tugayı olduğunu söylüyorlar. Bu çok iyi. Bu, dünya proletaryasının gelecekte de, SSCB işçi sınıfını gücü ve olanakları ölçüsünde desteklemeye hazır olduğu anlamına geliyor. Ama bu bize büyük görevler yüklüyor. Bu, çalışmamızla, tüm ülkelerin proleterlerinin hücum tugayı şeref unvanını haklı çıkarmak zo-

runda olduğumuz anlamına geliyor. Bu bizi, sosyalizmin ülkemizde kesin zaferi için, sosyalizmin tüm ülkelerde zaferi için daha iyi çalışmakla, daha iyi mücadele etmekle yükümlendiriyor.

Buradan üçüncü sonuç çıkıyor: Proletarya enternasyonalizmi davasına, tüm ülkelerin proleterlerinin kardeşçe ittifakı davasına sonuna dek bağlı kalmak. (Alkışlar.)

Sonuçlar bunlardır.

Yaşasın Marx, Engels, Lenin'in yüce yenilmez bayrağı! (Tüm salonda şiddetli, sürekli alkış. Parti Kongresi Stalin yoldaşa tezahüratta bulunuyor. Salonda bulunanlar "Enternasyonal"ı söylüyor. "Enternasyonal"ın söylenmesinden sonra tezahürat yeni bir güçle başlıyor. Sesler: "Hurra Stalin!", "Yaşasın Stalin!", "Yaşasın Parti MK'sı!")

Dipnotlar

¹ Bir işletmenin ya da bir kurumun, fonksiyon alanlarının aşırı parçalanmasına, yönetimin yapay olarak yaratılmış ve örgütsel olarak soyutlanmış çok sayıda bölümlere ve sektörlerle parçalanmasına dayanan yönetim sistemi. —Almancaya çeviren.

PARTİ BİLEŞİMİNİN İYİLEŞTİRİLMESİ İÇİN ÖNLEMLER

GEREĞİNDEN FAZLA BÜYÜK ÖRGÜTLERİN BÖLÜNMESİ, YÖNETİCİ ORGANLARIN ALT ÖRGÜTLERİN ÇALIŞMALARINA YAKINLAŞTIRILMASI

J. Stalin – Leninizmin Sorunları

Rapor döneminde partinin ve yönetici organlarının sağlanması öncelikle iki çizgide uygulanmıştır: Parti bileşiminin düzenlenmesi, güven vermeyen unsurların dışarı atılması, en iyilerinin seçilmesi ve gereğinden fazla büyük örgütlerin bölünmesi, küçültülmesi ve yönetici organların alt örgütlerin operatif, somut çalışmalarına yakınlaştırılması.

XVII. Parti Kongresi'nde 1.874.488 parti üyesi temsil edilmişti. Bu sayı, bir önceki XVI. Parti Kongresi'nde temsil edilen üye sayısı ile karşılaştırıldığında, XVI. ile XVII. Parti Kongresi arasındaki dönemde partiye 600.000 yeni üye girdiği ortaya çıkmaktadır. Parti, 1930- 1933 koşulları altında, partiye böylesine bir kitle akımının sağlıksız ve istenmeyen bir üye genişlemesine yol açacağını çok iyi hissediyordu. Parti, saflarına sadece dürüst ve bağlı insanlarını değil, aynı zamanda tesadüfi üyelerin de parti bayrağını kişisel amaçları için kullanmak isteyen kariyerist unsurların da katıldığını biliyordu. Parti, gücünün sadece sayıda değil, öncelikle parti üyelerinin niteliğinde yattığını pekâlâ biliyordu. Bu durumla bağlantılı olarak parti bileşiminin düzenlenmesi sorunu ortaya çıktı. Böylece, daha 1933'te başlamış bulunan parti üyeleriyle aday üyelerini kapsamına alan temizleme faaliyetinin sürdürülmesi kararı alındı, ve gerçekten de 1935'e kadar sürdürüldü. Ayrıca, partiye yeni üye alımlarının durdurulması kararlaştırılmış ve gerçekten de Eylül 1936'ya kadar üye kaydı durdurulmuştu; yeni üye kaydı ancak 1 Kasım 1936'da serbest bırakıldı. Parti içinde hiç de az kuşkulu unsurun olmadığını kanıtlayan Kirov yoldaşın haince katledilmesinden sonra, parti belgelerinin denetlenmesi ve değiş-tokuş edilmesi kararı alındı; ve bunlar ancak 1936 Eylülü'nde bitirilebildi. Partiye üye ve aday üye kaydı ancak bundan sonra serbest bırakıldı. Bütün bu önlemler sonucunda parti, saflarına tesadüfen katılmış pasif, kariyerist ve doğrudan düşman unsurlardan temizlenmiş ve aynı zamanda en kararlı, en bağlı unsurları seçmiştir. Bu temizleme harekâtının ciddi hatalar yapılmaksızın gerçekleştiği iddia edilemez. Ne yazık ki tahmin edilenden daha çok hata yapıldı. Artık kitlesel ölçüde temizleme harekâtına ihtiyacımızı kalmadığı

kuşku götürmez. Fakat 1933-1936 yılları arasında temizleme harekâtı kaçınılmazdı ve esas olarak olumlu sonuçlar verdi. Şimdiki, yani XVIII. Parti Kongresi'nde yaklaşık 1.600.000 parti üyesi temsil ediliyor, bu XVII. Parti Kongresi'yle karşılaştırıldığında 270.000 üye daha az demektir. Bu kötü bir şey değil. Tam tersine böyle olması iyi, çünkü parti pisliklerinden temizlenerek sağlamlaşıyor. Bugün partimiz, üye sayısı itibarıyla biraz küçülmüştür, ama buna karşılık niteliği yükselmiştir.

Bu büyük bir kazanımdır.

Parti'nin günlük yönetiminin alt örgütlerin çalışmasına yakınlaştırılması anlamında, daha da somutlaştırılması anlamında gündeme gelen iyileştirmeye gelince, Parti bu konuda, gereğinden fazla büyük örgütlerin bölünmesinin küçültülmesinin, parti organlarının bu örgütleri yönetmesini kolaylaştırmanın ve bizzat yönetimi somut, canlı, operatif kılmının tek yolu olduğu sonucuna varmıştır. Bu bölme, gerek halk komiserleri seviyesinde, gerekse de idari-bölgesel örgütler, yani Birlik cumhuriyetleri, bölgeler, yöreler, reyonlar vs. seviyesinde uygulanmıştır. Bu önlem sayesinde, bugün 7 Birlik cumhuriyeti yerine 11 Birlik cumhuriyeti, 14 SSCB halk komiserliği yerine 34 halk komiserliği, 70 bölge ve yöre yerine 110 bölge ve yöre, 2.559 kırsal ve kentsel reyon yerine, 3.815 reyona sahibiz. Buna uygun olarak, şimdi yönetici parti organları sistemi içinde SBKP(B) MK'sı başta olmak üzere 11 merkez komitesi, 6 bölge komitesi, 104 yöre komitesi, 30 çevre komitesi, 212 il komitesi 336 kentsel reyon komitesi, 3.479 kırsal reyon komitesi ve 113.060 temel parti örgütü var.

Gereğinden fazla büyük parti örgütlerinin bölünmesinin tamamlandığı söylenemez. Bölünme büyük ihtimalle daha da sürecek. Fakat ne olursa olsun bu uygulama şimdiden gerek yönetimin günlük çalışmasının düzeltilmesi anlamında gerekse de yönetimin alt örgütlerinin somut çalışmasına yakınlaştırılması anlamında, olumlu sonuçlar göstermektedir. Gereğinden fazla büyük örgütlerin bölünmesinin bize yüzlerce, binlerce yeni insanı yönetim çalışmasına çekme olanağı verdiğinden söz bile etmiyorum.

Bu da büyük bir kazanımdır.

PRATİK ÇALIŞMA ÜZERİNE

J. Stalin – Örgüt Üzerine

Partinin Siyasal Çalışması Nasıl Güçlendirilmelidir?

Parti- Siyasal sorunlarını küçümseyerek ve unutarak iktisadî kampanya ve iktisadî başarılarla aşırı derecede gömülmenin çıkmaza götüreceğinin şimdi herkes tarafından anlaşıldığını ve kavrandığını varsaymalıyız. Sonuç olarak, işçilerimizin dikkatini parti-siyasal sorunlara çevirmek gereklidir, böylece iktisadi başarı Parti-siyasal alışmasıyla birleştirilebilecek ve Parti-siyasal çalışmasındaki başarılarla eşlik edecektir.

Parti-siyasal çalışmasını güçlendirme görevi, Parti örgütlerini iktisadî ayrıntılardan kurtarma görevi pratikte nasıl yürütülmelidir?

Tartışmalardan görülebileceği gibi, bazı yoldaşlar, bunlardan, Şimdi iktisadî çalışmadan bütünüyle uzaklaşmamız gerektiği gibi bir yanlış sonucunu çıkarma eğilimindedirler. Her nasılsa şu sözleri söyleyenler var: Neyse, Tanrı'ya şükürler olsun ki şimdi kendimizi Parti siyasal çalışmasına verebiliriz. Bu sonuç doğru mudur? Hayır, doğru değildir. Partili' yoldaşlarımız iktisadî başarılarla kapılıp gittiklerinde siyasetten uzaklaştılar, bu bize çok pahalıya mal olan bir aşırılıktı. Eğer bazı yoldaşlarımız Parti-siyasal çalışmasını güçlendirme görevini ele alırken şimdi iktisattan uzaklaşmayı düşünürlerse bu, bize hiç de daha ucuza mal olmayacak diğer bir aşırılıktır. Bir aşırılıktan diğerine atlamamaksınız. Siyaseti iktisattan ayırmamaksınız. Tıpkı siyasetten uzaklaşamayacağımız gibi iktisattan da uzaklaşamayız. İnceleme kolaylığı için, insanlar sık sık iktisadın yöntem-bilimsel sorunlarını, siyaset sorunlarından ayırırlar. Ama bu ayırım yapay olarak sadece yöntem açısından, yalnızca inceleme kolaylığı için yapılır. Ama hayatta, tersine olarak, siyaset ve iktisat pratikte bir bütündür. Birlikte vardırırlar ve birlikte hareket ederler. Pratik si-

yasetimizde iktisatı siyasetten ayırmayı, siyasal çalışmayı küçümseme pahasına iktisadî çalışmayı güçlendirmeyi ya da tersine, iktisadî çalışmayı küçümseme pahasına siyasal çalışmayı güçlendirmeyi düşünen kendini çıkmaz içinde bulacaktır...

İşçiler Nasıl Seçilmelidirler?

İşçileri doğru olarak seçmek ve onları, çalışmaya, doğru olarak dağıtmak bu ne demektir?

Bu, işçileri ilk önce, siyasal bir “ölçüye, yani siyasal görevlere lâıyk olup olmadıklarına ve ikinci olarak, pratik bir ölçüye, yani şu ya da bu somut çalışmaya uygun olup olmadıklarına göre seçmek demektir.

Bu, işbilir bir yaklaşımı kişilerin, işçilerin pratik nitelikleriyle ilgilenmeyip siyasal görünümleriyle ilgilendikleri tek ve her şeyi kapsayan yaklaşıma dönüştürmek demek değildir.

Bu Bolşevik kuralın Partili yoldaşlarımız tarafından yerine getirildiğini söylenebilir mi? Maalesef söylenemez. Toplantıda bu konudan söz edilmiş bulunuyor. Ama her şey söylenmedi. Gerçek şudur ki, bu iyi denenmiş kural, pratiğimizde sağda ve solda bozuluyor, hem de en kötü biçimde. Çok sık olarak, işçiler objektif ölçüye göre değil de tesadüfî, öznel, dar ve sınırlı ölçülere göre seçiliyor. Çok sık olarak siyasal ve işbilir bir bakış açısından uygun olup olmadıkları göz önüne alınmadan, tanıdık denen kişiler, kişisel dostlar, hemşeriler, kişisel bağlılık gösterenler, çanak yalayıcılar seçiliyor.

Doğal olarak, sorumlu işçilerin yönetici bir organlar yerine, üyeleri barış içinde yaşamaya, birbirini kırmamaya, kirli çamaşırlarını ortaya dökmemeye, birbirlerini övmeye ve zaman zaman merkeze, başarıları hakkında bomboş ve tiksinti verici raporlar yollamaya çalışan bir aile organı, bir

şirket kurulur.

Bu gibi akrabalık koşullarında, ne çalışmanın eksikliklerinin eleştirisine ne de çalışma önderlerinin özeleştirisine yer olacağını anlamak zor değildir...

Yoldaşların Çalışması Nasıl Denetlenir?

İşçileri denetlemek, görevlerin uygulanmasını denetlemek - bu ne demektir?

İşçileri denetlemek, onları, sözleri ve açıklamalarıyla değil de çalışmalarının sonuçlarıyla sınamak demektir.

Görevlerin yapılıp yapılmadığını sınamak, bunları sadece yazıhanede ve sadece resmi raporlara göre değil de, ilkin ve her şeyden önce pratiğin gerçek sonuçlarına göre çalışma yerinde sınamak demektir.

Genel olarak böyle bir denetime ihtiyacımız var mıdır? Kesinlikle evet. Her şeyden önce böyle bir denetime, bir işçiyi tanımak, onun gerçek niteliklerini belirlemek için ihtiyacımız var. İkincisi, yürütme aygıtının iyi nitelikleriyle eksikliklerini belirlemeyi ancak böylesi bir denetim sağlar. Üçüncüsü, bizzat görevlerin iyi nitelikleriyle eksikliklerini belirlemeyi ancak böylesi bir denetim sağlar.

Bazı yoldaşlar, insanların yalnızca yukarıdan, önderler astlarını çalışmalarının sonuçlarına göre incelediklerinde sınanabileceğini düşünürler. Bu gerçek değildir. Kişileri ve görevlerin pratiğinin sınanmanın etkili tedbirlerinden biri olarak yukardan inceleme, tabii ki gereklidir.

Ama yukarıdan sına, denetleme çalışmasının bütününe tamamlamaktan çok uzaktır. Denetlemenin bir başka türü daha vardır. Bu denetleme, yığınların, astların önderleri inceledikleri, hatalarını belirttikleri ve onlara bu hataları düzeltme yollarını gösterdikleri aşağıdan denetleme türüdür. İncelemenin bu türü, kişilerin sınanmasının en etkili yöntemlerinden biridir.

Partinin Ast üyeleri Önderlerini, onların raporlarını dinleyerek, eksikliklerini eleştirerek ve son olarak şu ya da bu yönetici yoldaşları yönetici Parti organlarına seçerek ya da seçmeyerek aktif Parti işçilerinin toplantılarında ve konferans ve kurultaylarda denetlerler. Partimiz tüzüğünde istenildiği gibi Parti'de demokratik merkezîyetçiliğin kesin işleyişi, Parti organlarının seçime kayıtsız ve şartsız itaati, aday önerme ve geri çekme hakkı, gizli oy eleştiri ve özeleştiri özgürlüğü, bütün bunlar ve benzeri tedbirler sıradan Parti üyeleri tarafından Parti önderleri üzerinde inceleme ve denetimi gerçekten kolaylaştırmak için hayata geçirilmelidir.

Partili olmayan yığınlar, iktisat, sendika ve diğer kurumların önderlerinin, raporlarını dinledikleri, hatalarını eleştirdikleri ve bunları düzeltmenin yollarına işaret ettikleri Partili olmayan aktif işçi toplantılarında, her türlü yığın toplantılarında denetlerler...

Kadroları Kendi Hatalarının Temeli Üzerinde Çelikleştirme

Kadroları kendi hatalarının temeli üzerinde eğitmek - bu ne demektir?

Lenin, Parti kadrolarını, işçi sınıfını ve üretici halk yığınlarını doğru olarak eğitmenin ve öğretmenin en emin yollarından birinin bilinçli olarak Parti'nin hatalarını açığa çıkarmak, bu hatalara yol açan nedenleri incelemek ve bu hataların üstesinden gelmek için gerekli olan yolları belirtmek olduğunu öğretti.

Lenin der ki:

“Siyasal bir Parti'nin kendi yanlışlarına karşı tutumu, Parti'nin ciddiyetinin ve kendi sınıfına ve çalışan halk yığınlarına karşı sorumluluğunu pratikte yerine getirmesinin en önemli ve en kesin ölçülerinden biridir. Açıkça yanlış kabul etmek, nedenlerini açıklamak, bu yanlış doğuran durumu tahlil etmek ve yanlış dikkatle düzeltme yollarını tartışmak - işte bu, Bolşevik Parti'nin işaretidir. Bu, Parti'nin yükümlülüklerini yerine getirmesidir, bu, işçi sınıfını ve sonrada yığınları eğitmek ve öğretmektir.”

Bu, biz Bolşeviklerde sık sık olduğu gibi, yanlışlarını göz ardı etmemek, kendi yanlışları sorunundan kaçınmamak zorundadırlar anlamına gelmektedir. Dürüstçe ve açıkça yanlışlarını kabul etmek, bu yanlışları düzeltme yolunu belirtmek ve yanlışlarını düzeltmek zorundadırlar demektir.

Yoldaşlarımızın çoğunun bu işi memnuniyetle üzerlerine aldıklarını söyleyemem. Ama Bolşevikler, gerçekten Bolşevik olmak istiyorlarsa, kendilerinde açıkça yanlışlarını kabul etme, yanlışlarının nedenlerini açıklama, bu yanlışları düzeltme yollarını belirtmeye yeterli yürekliliği bulmak ve böylece Parti kadrolarına doğru eğitim ve doğru siyasal öğrenim vermek zorundadırlar. Çünkü yalnız bu yoldan, yalnızca açık ve dürüst özeleştiri koşullarında Bolşevik kadrolar gerçekten eğitilebilir, gerçek Bolşevik önderler yaratılabilir.

Bazı yoldaşlarımız, düşmanlarımız tarafından zayıflığımız olarak yorumlanabileceği ve yine düşmanlarımız tarafından kullanılabilmesi için, kişinin yanlışlarından açıkça söz etmesinin uygun olmadığını söylerler.

Bu saçmadır, yoldaşlar. Hem de baştan sona kadar saçma. Tam tersine, yanlışlarımızın açıkça kabul edilmesi ve bu yanlışların dürüstçe düzeltilmesi sadece Partimizi güçlendirir, işçilerin, köylülerin ve çalışan aydınların gözlerinde Partimizin otoritesini yükseltir ve Devletimizin gücünü ve iktidarını artırır. Ve bu esas sorundur. İşçiler, köylüler ve çalışan aydınlar bizimle beraber oldukları sürece, gerisi kendiliğinden çözümlenecektir.

Diğer yoldaşlar ise yanlışlarımızın açıkça kabul edilmesinin kadroların eğitilmesini ve sağlamlaştırılmasını değil, kadrolarımız: zayıflatana ve düzenlerim bozma sonucunu vereceğini kadrolarımızı esirgememiz ve korumamız gerektiğini onların kendi özlerine olan saygılarını ve huzurlarını korumamız gerektiğini söylerler. Bu amaçla da yoldaşlarımızın yanlışlarını göz ardı etmeyi eleştiri

mekanizmasını zayıflatmayı ve daha iyisi bu hatalara al-dırmamayı teklif ederler. Böyle bir çizgi yalnız temelden yanlış değil, aynı zamanda son derece tehlikelidir. Birinci ve en fazla olarak bu, onların “esirgemek” ve “dikkat etmek” istedikleri kadrolar için tehlikelidir. Yanlışlarını ört-bas ederek kadroları esirgemek ve korumak, bu kadroların ta kendisini kesinlikle mahvetmek demektir.

Yığınlar Öğretme ve Yığınlardan Öğrenme

Lenin, bize sadece yığınlar öğretmeyi değil aynı zamanda onlardan öğrenmeyi öğretti.

Bu ne demektir?

İlk olarak, biz önderler kibirli olmamalıyız ve Merkez Kurulu üyeleri ya da Halk komiserleriyssek bu, doğru önderlik yapmak için gerekli bütün bilgiye sahibiz anlamına gelmez demektir. Resmî bir makam kendiliğinden bilgi ve deney sağlamaz.

İkinci olarak, sadece bizim deneyimiz, önderlerin deneyi doğru önderlik yapmak için yetersizdir ve bu nedenle kişinin deneyi, önderlerin deneyi, yığınların deneyiyle, sıradan Parti üyelerinin deneyiyle, işçi sınıfının deneyiyle, halkın deneyiyle tamamlanmalıdır demektir.

Üçüncü olarak, bir an için bile kitlelerle bağlarımızı zayıflatmamalıyız, hele hele koparmamalıyız anlamına gelir. Dördüncü olarak da, yığınların sesine, sıradan Parti üyelerinin sesine, “küçük insanlar” denenlerin sesine, halkın sesine çok dikkat etmemiz gerekiyor demektir.

Doğru Olarak Önderlik Etmek- Bu Ne Demektir?

Bu, asla yazıhanede oturup, direktifler sunmak demek değildir.

Doğru olarak önderlik etmek demek:

İlk olarak, sorunun doğru bir çözümünü ortaya koymaktır. Ama önderliğimizin sonuçlarını kendi sırtlarında deneyen yığınların deneyi hesaba katılmadığı sürece, doğru bir çözüme varılamaz.

İkincisi, doğru çözümün uygulamasını örgütlemektir ki bu, yığınların doğrudan yardımı olmadan gerçekleştirilemez.

Üçüncüsü, bu kararın yerine getirilmesi üzerinde bir denetim örgütlemektir ki bu da gene, yığınların doğrudan yardımı olmadan gerçekleştirilemez.

Biz önderler, yığınları olayları ve insanları sadece biryandan, denebilir ki yukardan görürüz; bunun sonucunda görüş alanımız az çok sınırlıdır. Yığınlar ise, tersine, şeyleri, olayları ve insanları diğer yandan, denebilir ki aşağıdan görürler; bunun sonucunda yığınları görüş alanları da belli bir ölçüde sınırlıdır. Sonuna doğru bir çözüm bulmak için, bu iki deney birleştirilmelidir. Ancak böyle bir durumda doğru önderlik yaratılmış olacaktır.

Hem yığınlar öğretmek, hem de onlardan öğrenmek işte budur.

Böylece sadece bizim deneyimiz, önderlerin deneyimleri işlerimize kılavuzluk etmek için yeterli olmaksızın çok uzak olduğu ortaya çıkar. Doğru olarak yol göstermek için önderlerin deneyimi, Partili yığınların deneyimi işçi sınıfının deneyimiyle, emekçilerin deneyiyle “küçük insanlar” denenlerin deneyimiyle tamamlanmalıdır.

Bu ne zaman olanaklıdır?

Bu ancak, önderler yığınlar sıkı sıkıya bağlıysa, Partili yığınlarla, işçi sınıfıyla, köylülükle, çalışan aydınlarla bağlantılıysa mümkün olur.

Yığınlarla bağlantı, bu bağlantılara güçlendirme, yığınların sesini dinlemeye hazır olmadır. Bolşevik önderliğin gücü ve yenilmezliği burada yatar. Geniş halk yığınlarıyla bağlarını sürdürdükleri sürece. Bolşeviklerin yenilmez olacağı bir yasa olarak kabul edilebilir. Ve tersine, Bolşeviklerin tüm güçlerini yitirmeleri ve bir hiç haline gelmeleri için,

Bolşeviklerin yığınlardan kopmaları ve onlarla bağlarını kaybetmeleri yeter, bürokratik pasla kaplanmaları yeterlidir.

Eski Yunan Mitoloji düşüncesinde, deniz tanrısı Poseidon ile toprak tanrıçası Gaea’nın oğlu olan Anteus adlı ünlü kahramanı vardı. Anteus kendisini doğuran, besleyen ve büyüten annesine özellikle bağlıydı. Bu Anteus’un yenemediği kahraman yoktu. Yenilmez bir kahraman sayılıyordu. Anteus’un gücü ne de gizliydi? Bir düşmanla her kavgaya giriştiğinde toprağa, kendisini doğuran ve besleyen anasına dokunur ve yeni bir güç kazanırdı. İşte Anteus’un gücünün kaynağı. Ama gene de bir zayıf noktası vardı topraktan herhangi bir biçimde ayrılma tehlikesi. Düşmanları Anteus’un bu zayıflığını hesaba katıp onu gözlemeye başladılar. Ve bu zayıflığından yararlanıp Anteus’u yenen bir düşman bulundular. Bu Her küldü. Herkül Anteus’u nasıl yendi? Anteus’u topraktan ayırıp havaya kaldırdı. Anteus’un toprağa dokunma olanağını ortadan kaldırıp boğuverdi.

Sanırım Bolşevikler bize Yunan mitolojisi kahramanı Anteus’u hatırlatıyorlar. Tıpkı Anteus gibi, kendilerini doğuran, besleyen ve eğiten analarıyla, yığınlar ile bağlarını sürdürerek güçlendirirler. Ve analarıyla, halkla bağlarını sürdürdükleri sürece Bolşevikler yenilmez olarak kalmanın her olanağına sahiptirler.

Bolşevik önderliğin yenilmezliğinin sırrı budur.

PARTİ EĞİTİMİ PARTİ-İÇİ DEMOKRASİ ÜZERİNE

J. Stalin – Örgüt Üzerine

İnsanlar masa başı çalışması ve genel karar yazışmalarından bunaldıkları zaman “küçük şeyler”e önem vermezler, insanlara önem vermezler. Bunlar, yeni bir ustabaşığı, yeni bir mühendisi, yeni bir teknisyeni göremezler, yeni emek kahramanlarını, olgunlaşan ve yeni İşlere terfi edebilecek Genç Komünistleri göremezler.

Bizde yeteri kadar Kadro olmadığı söylenir, ama bu doğru değildir. Kadrolarımız hem de yetenekli insanlarımız var, ama bunları terfi ettirebilmeli, uygun yerlere yerleştirebilmeliyiz. Bu insanlara uygun olarak önderlik edebilmeliyiz. Bir işe verilen kişi eğitilmeli ve çalışması süresince yükseltilmelidir; kuvvetten düşmemesi ve tozlanmaması için dikkat edilmelidir. Zaman zaman elimize bir bez parçası olmalı ve üzerinde biriken tozları temizlemeliyiz...

Partiye üye kabul etmenin doğru örgütlenmesi için sadece yarısıdır. Yeni kabul edilmiş Parti üyesinin, daha saflarımızdayken, kendisini ideolojik olarak doğru biçimde donatmasını, gelişmesini, faaliyetinde günlük önderliği hissetmesi gerektiğini, Parti çalışmasına etkince girmesini ve siyasal olarak sağlamlaşmasını temin etmeliyiz. Marksist-Leninist eğitimden söz ettiğimizde sadece dersane eğitimini değil, bir Bolşevik’ in ideolojik olarak donatılmasını söylemek istiyoruz. Parti üyesi Parti okulunda eğitilmelidir, ama temel olarak pratik siyasal çalışmada eğitilmelidir. Bu, Parti üyelerinin Marksist-Leninist eğitimini yüksek bir düzeye yükseltmemiz ve Parti örgütümüzün çalışmasını ilerletmemiz gerektiği anlamına gelir.

Lenin daima teorik sorunları günlük pratikle birleştirirdi. Stalin bize en karmaşık teorik sorunlarla günlük mücadelenin nasıl birleştirileceğinin örneklerini verir. Yine de Kızıl Profesörlerimizin birçoğu teoriyi bir bölme-ye pratiği başka bir bölme-ye koyuyor ve bu iki bölme-ye

birleştirmekte oldukça aciz kalıyorlar. Masaldaki filozof gibi, maalesef bu profesörler de teori ile pratiği birleştirmek yerine “Holatın Yapısı” üzerine çok felsefi eserler yazıyorlar ve Marks ve Engels bu konuda hiçbir şey söylemedikleri için kendilerinin Marksizm’in hazinesine mükemmel bir katkıda bulunduğunu zannediyorlar.

Sovyet parti okullarımızın bir kısmı, temel olarak, öğrenimin tam da okul çizgisinde örgütlendiğinden dolayı çok zarar görüyorlar. Bir Bolşevik, okul çocuğu değildir. O, siyasal olarak eğitiliyor ve onun öğrenimi, günlük siyasal ve pratik mücadele ile birleştirilmelidir. Bir Bolşevik hem okulda hem de Parti toplantılarında ideolojik olarak silahlandırılmalıdır. Bu nedenle hiç şüphesiz gözlemiş olduğunuz gibi, tüzüğün yeni taslağı sadece eğitimden değil, Komünist’in ideolojik olarak donatılmasından söz eder. Her Parti üyesi Marksizm-Leninizm’in ilkeleriyle silahlandırılmalıdır.

Her Parti üyesinden bunları istersek, Parti önderlerinden bunları nasıl daha çok istemeyiz ki? Uzman propagandacılar ile uzman Örgütleyiciler arasında herhangi bir kesin ayırım olmamalıdır. Uzmanlaşma çok iyi bir şeydir. Biz de uzmanlaşma taraftarıyız ama bu uzmanlaşma aşırılığa götürülmemelidir. Ve aşırı uzmanlaşma özellikle Parti çalışmasında uygun değildir. Çoğu zaman bir örgütleyici, propaganda ve ajitasyon yapmaz. Bunun nedeni sadece ajitasyon ve propaganda için zamanı olmayışı değil, açık konuşalım ki, bunu becerememesidir de. Bir fabrika müdürünün iyice bilgi sahibi olması gerektiğini öğrendik. Öyleyse her Parti Kurulu sekreterinin, her bölge kurulu sekreterinin, her bölge kurulu sekreterinin ve her Parti örgütleyicisinin Marksizm-Leninizm pusulasını kullanma yeteneğini kazanmalarını istememiz için daha çok neden var.

Bir Parti önderi sadece, kelimenin en iyi anlamında bir örgütleyici ve yönetici değil, aynı zamanda bir propagandacı ve Parti üyelerinin bir eğiticisi olmalıdır.

Parti toplantılarımızın düzeyinin yükselmiş olduğunu biliyoruz. Parti üyeleri, Bolşevizm'i Parti toplantılarında, Parti okulunda olduğu kadar, eğer daha fazla değilse, öğrenirler ve öğrenmelidirler. Herkes bunu anlıyor.

Parti-içi demokrasi ve özeleştirici bütün Parti çalışmalarının ve Parti üyelerinin eğitiminin en önemli odağıydı ve odağıdır. Parti-içi demokrasi yeni bir aşamaya yükseltilmiştir. Parti-içi demokrasi şimdi yeni bir biçimde anlaşıyor. Şimdi Komünistlerin toplantılarına katıldığınızda iki yıl Önceki durumlarıyla karşılaştırılamayacaklarını fark eder siniz...

Bununla birlikte, örgütleyici ve propagandacıların çalışmalarını birleştirmeyi başarabilseydik çok daha fazlasını yapabilirdik. Bunu inkâr edemeyiz. Bu, Komünistlerin Marksist-Leninist ideolojik donatılarını yeni bir aşamaya yükseltebilirdi. Parti toplantılarının, ciddî bir hazırlık yapılmadan basmakalıp yürütüldüğü durumlar oluyor. İnsanlar bir araya toplanıyor ve onlara şöyle deniliyor: Yoldaşlar, görevlerimiz var, şunları şunları uygulamalıyız. Ya da bazı kampanyalar ve yıldönümleri üzerine tartışmalar. Tabii ki bu gibi durumlarda, bütün kazancınız ancak bir yığın kuru gürültü ya da ancak "iş"tir ve doğal olarak böyle toplantılar Parti üyelerini eğitmeye faydası olamaz. Hâlbuki bütün Parti toplantıları Komünistlerin ideolojik düzeyini yükseltmeye yardım etmelidir. Parti-içi sorunların, sosyalizmi kurmanın siyaset ve pratiğine ilişkin sorunların tartışılması Parti üyelerinin bilincini, yığınların örgütleyicileri olarak Bolşeviklerin öncü rolünü kavrama düzeyine yükseltir.

Parti üyesi, Parti-içi demokrasi koşullarında, Parti siyasetinin bütün sorunlarının özgür ve işbilir tartışması içinde gelişir, eğitilir ve sağlamlaşır. aynı zamanda o, Parti siyasetinin temel sorunlarından bu siyaseti baltalamak, Parti önderliğinin ayağının altını kazmak ve Parti'nin demir saflarını sarsmak için yararlanmak isteyen herkese karşı mücadelede sağlamlaşır ve eğitilir. Parti-içi hayatımızın tecrübesi, Parti saflarımızın, Parti siyasetinden, Leninizm'den ayrılanlara karşı mücadelede, Parti saflarımızın sıklaştırılması ve birliği için mücadelede olgunlaştıklarını, güçlendirdiklerini ve sağlamlaştıklarını gösteriyor.

İşte bu nedenle, bu Parti üyelerini, saflarımızda oportünizmin en ufak belirtisine karşı mücadelede yetiştirmeye ve sağlamlaştırmaya devam etmeliyiz.

Parti üyesinin gelişmesi, Parti-içi çalışmasının ne biçimde örgütlendiğine bağlıdır. Parti üyesine ne kadar dikkat gösterildiğine ve bu üyeye ne biçimde önderlik edildiğine bağlıdır...

KENDİLİĞİNDEN GELME KABARMANIN BAŞLANGICI

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Bir önceki bölümde, Rusya'nın eğitim görmüş gençliğinin doksanların ortalarında Marksizm'in teorilerini genel olarak nasıl yuttuğunu belirttik. Aynı dönemde, ünlü 1896 St. Petersburg sanayi savaşı¹ izleyen grevler, aynı şekilde genel bir niteliğe büründü. Bunların bütün Rusya'ya yayılması, daha yeni uyanmakta olan halk hareketinin derinliğini açıkça gösterdi ve eğer “kendiliğinden unsurdan” söz edeceksek, o halde, hiç kuşkusuz, kendiliğinden olarak kabul edilmesi gereken şey, her şeyden önce bu grev hareketidir. Ama kendiliğindenlik vardır, kendiliğindenlik vardır. Yetmişlerde ve altmışlarda (ve hatta 19. yüzyılın ilk yarısında) Rusya'da grevler oldu ve bunlara makinelerin vb.nin “kendiliğinden” tahribi eşlik etmişti. Bu “başkaldırmalarla” karşılaştırıldığında doksanların grevleri, bu dönemde işçi sınıfı hareketinin yaptığı ilerlemeyi belirtmesi ölçüsünde, “bilinçli” diye bile tanımlanabilirdi. Bu da göstermektedir ki, “kendiliğinden unsur”, özünde, tohum halindeki bir bilinçlenmeden başka bir şey değildir. İlkel başkaldırmalar bile, bilinçliliğin belli bir ölçüde uyanmış olduğunu ifade ediyordu. İşçiler, kendilerini ezen sistemin kalıcılığına ilişkin çağlar boyu sürüp gelen inançlarını kaybediyorlardı... Otoriteye kölece boyun eğmeyi kesin bir biçimde terk ederek ortak direnmenin gereğini, anlamaya demeyeceğim ama hissetmeye başlıyorlardı. Ama bu gene de bir mücadele niteliğinden çok, umutsuzluk ve öç alma patlamaları niteliğindeydi. Doksanların grevleri, bilinçliliğin çok daha büyük parıltılarını açığa vuruyordu; belirli istemler ileri sürülmüştü, grevin zamanı iyi seçilmişti, başka yerlerdeki durumlar ve örnekler üzerinde tartışılmıştı vb.. Başkaldırmalar ezilenlerin sadece direnmeleri idi, oysa sistemli grevler tohum halindeki sınıf mücadelesini temsil ediyordu, ama yalnızca tohum halindeki. Kendi başlarına alındıklarında,

bu grevler, salt sendika mücadeleleriydi, henüz sosyal-demokrat mücadeleler değillerdi. Bunlar işverenlerle işçiler arasında uyanmaya başlayan düşmanlıkları gösteriyordu, ama işçiler, kendi çıkarlarının, modern siyasal ve toplumsal sisteminin tümüyle uzlaşmaz bir biçimde çatıştığının bilincinde değillerdi ve olamazlardı da, yani onların bilinci henüz sosyal-demokrat bir bilinç değildi. Bu anlamda, doksanların grevleri, “başkaldırmalarla” karşılaştırıldığında çok büyük bir ilerlemeyi temsil etmelerine karşın, salt kendiliğinden bir hareket olarak kaldı.

İşçiler arasında sosyal-demokrat bilincin olamaya çağını söyledik. Bu bilinç onlara dışarıdan getirilmeliydi. Bütün ülkelerin tarihi göstermektedir ki, işçi sınıfı, salt kendi çabasıyla sadece sendika bilincini, yani sendikalar içerisinde birleşmenin, işverenlere karşı mücadele etmenin ve hükümeti gerekli iş yasalarını çıkarmaya zorlamanın vb. gerekli olduğu inancını geliştirebilir.² Oysa sosyalizm teorisi, mülk sahibi sınıfların iyi eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar tarafından geliştirilen, felsefi, tarihsel ve iktisadi teorilerden doğup gelişmiştir. Toplumsal konularıyla, modern bilimsel sosyalizmin kurucuları Marx ve Engels de, burjuva aydın tabakasına mensupturlar. Tam aynı yolda, Rusya'da sosyal-demokrasinin teorik öğretisi, işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelişmesinden tamamen bağımsız olarak doğmuştur; devrimci sosyalist aydın tabaka arasındaki düşünce gelişmesinin doğal ve kaçınılmaz bir sonucu olarak doğmuştur. Sözünu etmekte olduğumuz dönemde, doksanların ortalarında, bu öğreti yalnızca Emeğin Kurtuluşu grubunun tam olarak formüle ettiği programını temsil etmekle kalmamış, Rusya'daki devrimci gençliğin çoğunluğunu da kendi yanına kazanmış bulunuyordu.

Böylece, hem çalışan yığınların kendiliğinden

uyanişına, onların yaşam bilincine ve mücadele bilincine yönelik bir uyanışına, hem de sosyal-demokrat teoriyle silahlanmış ve işçilere yönelmeye zorlanan devrimci bir gençliğe sahiptik. Buna ilişkin olarak, bu dönemin ilk sosyal-demokratlarının ekonomik ajitasyonu büyük bir gayretle yürüttükleri halde (bu eylemlerinde, onlara, o zamanlar hâlâ elyazması halinde bulunan Ajitasyon Üzerine adlı kitapçığın içerdiği gerçekten de yararlı görüşler kılavuzluk etmekteydi), bunu tek görevleri olarak görmedikleri yolundaki çoğu kez unutulmuş (ve oldukça az bilinen) bir olguyu belirtmek özel önem taşımaktadır. Tersine daha başında Rus sosyal-demokrasisi için genel olarak en uzak tarihsel görevleri, ve özel olarak da otokrasiyi devirme görevini koymuşlardı. Böylece, 1895'in sonlarına doğru İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğini³ kuran sosyal-demokratların St. Petersburg grubu, Raboçeye Dyelo adındaki bir gazetenin ilk sayısını hazırladı. Bu sayı, 8 Aralık 1895 gecesi grubun üyelerinden olan Anotoli Alekseyeviç Vaneyev'in⁴ evine yapılan bir baskınla jandarmanın eline geçtiğinde basıma hazır durumdaydı, böylelikle Raboçeye Dyelo'nun ilk basımı günışığına çıkma fırsatına kavuşmadı. Bu sayının başyazısı (belki de otuz yıl sonra bir Russkaya Starina⁵, polis arşivlerinden bunu günışığına çıkaracaktır), Rusya'daki işçi sınıfının tarihsel görevlerini özetliyor ve siyasal özgürlüklerin gerçekleştirilmesini bu görevlerin başına koyuyordu. Bu sayı aynı zamanda "Bakanlarımız Ne Düşünüyor?"⁶ başlığı altında, polisin temel eğitim komitelerini ezmesini ele alan bir makaleyi de içeriyordu. Bunlardan başka St. Petersburg'dan ve Rusya'nın başka yerlerinden gelen mektuplar da (örneğin Yaroslavl Guberniya'sındaki işçilerin katliamı⁷ konusunda bir mektup) vardı. Doksanların Rus sosyal-demokratlarının, eğer yanılmıyorsak bu "ilk çabası", tümüyle yerel, hele de "ekonomik" bir gazete değildi, tersine otokrasiye karşı grev hareketini devrimci hareketle birleştirmeye ve gerici bilisizlik politikası altında ezilen herkesi sosyal-demokrasinin saflarına kazanmayı amaçlıyordu. Bu dönemin hareketinin durumuyla biraz olsun tanışıklığı olan hiç kimse, böyle bir gazetenin başkentin işçileri ve devrimci aydın tabaka arasında sıcak bir karşılık göreceğinden ve yaygın bir tirajı sağlayacağından kuşku duymazdı. Girişimin başarısızlığı, sadece, bu dönemin sosyal-demokratlarının devrimci deneyim ve pratik eğitimden yoksun oluşları yüzünden zamanın ivedi gereksinmelerini karşılayamadıklarını göstermiştir. Bunlar St. Petersburgski Raboşi Listok⁸ için ve özellikle Raboçaya Gazeta ve 1898 ilkyazında kurulan Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Bildirge'si⁹ için de söylenmelidir. Kuşkusuz, o zamanın sosyal-demokratlarını hazırlıksız oldukları için kınamak aklımızın ucundan bile geçmez. Ama bu hareketin deneyiminden yararlanabilmek ve ondan pratik dersler çıkarabilmek için şu ya da bu eksikliğin nedenlerini ve önemini iyice anlamamız gerekir. Bu nedenle, 1895-98 döneminde faal olan

sosyal-demokratların bir bölümünün (belki de hatta çoğunluğunun), haklı olarak, o zaman bile, "kendiliğinden" hareketin hemen başında, en kapsamlı bir programla ve en militan taktiksel bir çizgiyle çıkmanın olanaklı olduğunu düşündükleri olgusunu belirtmenin büyük önemi vardır.⁹ Devrimcilerin çoğunluğunun eğitimden yoksun oluşu, bu tümüyle doğal olgu, herhangi bir özel korku yaratamazdı. Bir kez görevler doğru bir biçimde belirlenince, bir kez bu görevleri gerçekleştirmek yolunda yinelenen girişimler için enerji olunca, geçici başarısızlıklar sadece küçük talihsizlikleri temsil ediyordu. Devrimci deneyim ve örgütsel yetenek elde edilebilecek şeylerdir, yeter ki bunları erde etme isteği olsun, yeter ki, eksiklikler kabul edilsin, devrimci eylemde bu eksikliklerin kabul edilmesi bunların yarı yarıya giderilmesi demektir.

Ama bu bilinç (ki bu, sözü edilen grubun üyeleri arasında çok canlı idi) sönmeye başladığında, eksikliklere erdemler olarak bakmaya hazır, hatta kendiliğindenlik önünde kölece boyun eğişlerine teorik bir temel bulmaya çalışan kimseler —ve hatta sosyal-demokrat organlar— boy göstermeye başladığında, sadece ufak-tefek talihsizlikler olan şeyler, başlı başına talihsizlikler haline geldi. Bu eğilimden, içeriği yanlış olarak ve çok dar bir biçimde ekonomizm olarak nitelenen bu eğilimden, sonuçlar çıkarmanın zamanıdır.

Dipnotlar

¹ Lenin, 1896'da St. Petersburg işçilerinin yığın grevlerine atıfta bulunuyor. Grev, 23 Mayıs'ta Kalinkin Fabrikasında başladı ve kısa zamanda St. Petersburg'un öteki bütün belli başlı eğirme ve dokuma fabrikalarına ve daha sonra da makine imalatı işletmelerine, lastik işletmelerine, kâğıt fabrikalarına ve şeker fabrikalarına yayıldı. Bu grev St. Petersburg işçilerinin sömürücülere karşı ilk ortak eylemleri idi. Tümü tümü 30.000 işçi greve gitmişti.

Grev, St. Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği tarafından yönetilmişti. Birlik, hakları için, ortak mücadele yürütmele-ri için çağrılar yapan bildiriler yayınladı. Çalışma gününün on buçuk saate indirilmesi, daha yüksek ücret, ücretlerin zamanında ödenmesini, vb., kapsayan grevcilerin ana istemlerini basıp dağıttı.

Grevin haberleri dışarıda büyük etki yarattı. St. Petersburg proletaryasının grevleri, Moskova ve Rusya'nın öteki yerlerindeki işçi sınıfı hareketine bir dürtü verdi ve çar hükümetinin fabrika yasalarını gözden geçirmesini ve 2 (14) Haziran 1897'de çalışma gününü on bir buçuk saate indiren bir yasayı çıkarmasını hızlandırmaya zorladı. Lenin, bu grevlerin "işçi hareketinin giderek yükseldiği bir döneme öncülük ettiklerini" yazmıştır. (V. İ. Lenin, Collected Works, Vol. 13, s. 84.)

² Sendikacılık (trade-unionism), kimilerinin sandığı gibi, "siyaset"i tümüyle dışalamaz. Sendikalar her zaman bazı siyasal (ama sosyal-demokrat olmayan) ajitasyon ve mücadele yürütmüşlerdir. Bir sonraki bölümde sendika siyaseti ile sosyal-demokrat siyaset arasındaki ayrılığı ele alacağız.

³ İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliği, St. Petersburg'un 20 Marksist işçi çevresini birleştiren ve 1895 güzünde Lenin tarafından kurulan örgüt. Demokratik merkezîyetçilik ilkeleri üzerinde katı di-

siplin kuralları ile kurulan örgütün başında Lenin'in liderliğini yaptığı Merkez Grup bulunuyordu.

Bu örgüt Rusya'da, sosyalizmi işçi sınıfı hareketine sokan ilk örgüt oldu. İşçilerin ekonomik istemleri için mücadelesini çarlığa karşı siyasal mücadele ile birleştirdi. Birlik işçiler için bildiri ve kitapçıklar yayınladı. Bunlar, bir işçi siyasal gazetesi olan Raboçeye Dyelo'nun yayınına da yol göstericilik eden Lenin tarafından kaleme alınıyordu. Birliğin etkinliği St. Petersburg'un çok ötelere kadar ulaşmıştı.

Lenin'in girişimi ile işçi çevreleri, Moskova, Kiev, Ekaterinoslav ve Rusya'nın öteki kasaba ve bölgelerindeki Mücadele Birlikleri içerisinde birleştiler.

8-9 (20-21) Aralık 1895 gecesi Lenin ve Birliğin öteki üyelerinin çoğunluğu tutuklandı ve Raboçeye Dyelo'nun ilk sayısına el kondu.

Hapishanede Lenin, şifreli mektup ve broşürlerle Birliğin eylemlerine yol gösterdi ve onlara yardımcı oldu. Hapishanede (bugüne kadar daha bulunamamış olan) Grevler Üzerine adlı bir kitapçık ve Sosyal-Demokrat Partinin Programı İçin Taslak ve Açıklama'yı da yazdı.

Lenin'in sözleriyle Birlik, işçi sınıfı hareketine destek sağlayacak ve proletaryanın sınıf mücadelesine yol gösterecek devrimci bir partinin çekirdeği idi. 1898'in ikinci yarısında ekonomistler Birlik içinde ağırlık kazandılar. Gazeteleri Raboçeye Mysıl aracılığıyla Rusya'da sendikalizmi ve berneştayncılığı yaydılar. Tutuklamadan kaçan Birliğin eski üyeleri, Lenin'in Birlik geleneğini sürdürdüler. Bunlar 1898'de RSDİP'in Birinci Kongresinin hazırlanmasına yardımcı oldular ve Kongreden sonra yayınlanan manifestoyu hazırladılar.

⁴ A. A. Vaneyev, sürgünden önce hapishanede tek başına hücrede tutulduğu sırada yakalandığı veremden 1899'da Doğu Sibirya'da öldü. Yukarıdaki bilgilerin yayınlanmasını bu nedenle mümkün görüyoruz. Bu bilgilerin güvenilir olduğunu güvenle söylüyoruz; çünkü bu bilgiler, A. A. Vaneyev ile yakın ilişkisi olan ve onu yakından tanıyan bir kişi tarafından aktarılmaktadır.

⁵ Lenin'in Raboçeye Dyelo gazetesi için yazmış olduğu "Rus İşçilerine" başlıklı başyazı bulunamamıştır. Russkaya Starina — M. İ. Semevski tarafından kurulmuş tarih konusundaki makalelere yer veren aylık bir dergi; 1870'ten 1918'e kadar St. Petersburg'da yayınlanmıştır. Bu dergi, Rus devlet adamlarına ve kültür dünyasının önce gelenlerinin anılarına, günlüklerine, notlarına ve mektuplarına ve öteki çeşitli belgelere oldukça geniş yer vermiştir.

⁶ Bkz: Collected Works, Vol. 2, s. 87-92. -Ed.

⁷ 27 Nisan (9 Mayıs) 1895'te Yaroslavl'da Büyük Tekstil Fabrikasındaki grevcilere karşı baskılar. Ücretlerde kesinti yapılmasına karşı bir protesto çağrısı ile greve 4.000'den fazla işçi katılmıştı. Lenin'in bu grevle ilgili makalesi bugüne kadar bulunamamıştır.

⁸ S. Petersburgski Rabopi Listok, İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğinin organı idi. Ancak iki sayısı çıktı. - 1. Sayı Şubat (Ocak tarihini taşıyordu) 1897'de ve 2. sayısı Cenevre'de Eylül 1897'de yayınlandı.

Gazete, işçileri ekonomik mücadelelerini geniş siyasal istemlerle bileştirmeye ve bir işçi partisinin gerekliliğine ağırlık vermelerine çağırıyordu.

⁹ "Doksanların sonlarının sosyal-demokratlarının faaliyetlerine karşı düşmanca bir tutum takınan İskra, o sıralarda küçük istemler uğruna mücadeleden başka herhangi bir çalışma için koşulların bulunmadığını

görmezlikten geliyor" diye söylüyor ekonomistler "Rus Sosyal-Demokrat Organlara Mektup"larında (İskra, n° 12). Yukarıda verilen olgular, "koşulların bulunmadığı" konusundaki tezin gerçeğe taban tabana karşıt olduğunu gösteriyor. Değil sonlarında, doksanların ortalarında bile, küçük istemlerin yanında öteki çalışmalar için de koşullar vardı — liderlerin yeterince eğitilmiş olmaları dışında bütün koşullar vardı. Bizim, ideologların, liderlerin yeterli eğitimden yoksun olduğumuzu içtenlikle kabul etmek yerine, ekonomistler, bütün suçu "koşulların bulunmayışına", hiç bir ideologun hareketi saptıramayacağı maddi ortamın belirlediği yolun etkilerine yüklemeye çalışıyorlar. Bu, kendiliğindenlik önünde kölece eğilmek değil de nedir, "ideologların" kendi kusurlarına sevdalanmaları değil de nedir?

KENDİLİĞİNDENLİK ÖNÜNDE EĞİLME

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Kendiliğindenliğe bu boyun eğişin yazınsal ifadelerini ele almadan önce, Rus sosyal-demokrasisindeki geleceğin iki çatışan eğiliminin St. Petersburg’da çalışan yoldaşlar arasında hangi koşullar altında doğduğu ve büyüdüğüne ışık tutan (yukarda sözü edilen kaynak tarafından bize ulaştırılan) şu ilginç olguyu belirtmek isteriz. 1897’nin başında, sürgünlerinden hemen önce, A. A. Vaneyev ve birkaç yoldaşı, İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Mücadele Birliğinin “eski” ve “genç” üyelerini bir araya getiren özel bir toplantıya katıldılar.¹ Konuşmaların ağırlık noktasını örgüt sorunları, özellikle de son biçimi ile “Listok” Rabotnika, n° 9-10, s. 46’da² yayınlanmış olan “işçilerin karşılıklı yardım fonu tüzüğü” konusu oluştuyordu. “Eski” üyelerle (St. Petersburg sosyal-demokratları bunları alaya alarak “dekabristler,” olarak adlandırırlardı) “genç” üyeler (ki bunlar, daha sonra Raboçaya Mysıl çalışmalarına aktif olarak katıldılar) arasında kesin ayrılıklar hemen kendini gösterdi, ve aralarında şiddetli tartışmalar başladı. “Genç” üyeler yayınlanmış haliyle tüzüğün temel ilkelerini savunuyorlardı. “Eski” üyeler birincil gereksinmenin bu olmadığını, ama Mücadele Birliğinin bütün değişik işçi yardımlaşma fonlarının, öğrenci propaganda çevrelerinin, vb. bağlı olacağı bir devrimciler örgütü halinde güçlendirilmesi gerektiğini savunuyorlardı. Hiç söylemeye gerek yok ki, tartışma içinde bulunan taraflar, bu sıradaki anlaşmazlıkların, bir bölünmenin başlangıcı olduğunu kavramaktan uzaktılar; tersine, bunları, tek başına ve rastlantısal şeyler olarak görüyorlardı. Bu olgu da gösteriyor ki, Rusya’da da ekonomizm, “eski” sosyal-demokratlara karşı bir mücadele olmaksızın ortaya çıkmış ve yaygınlaşmış değildir (ki bu, bugünün ekonomistlerinin unutmak istedikleri bir şeydir). Ve eğer, esasında, bu mücadele, ardından “belgesel” izler bırakmamış ise, bunun

tek nedeni o sırada faaliyet gösteren çevrelerin üyeliğinin öylesine sürekli bir değişiklikten geçmesidir ki, hiç bir süreklilik sağlanamamış ve bunun sonucu olarak da görüş ayrılıkları herhangi bir belge ile kaydedilmemiştir.

Raboçaya Mysıl’ın kuruluşu ekonomizmi günışığına çıkardı, ama bir çırpıda değil. Yeni eğilimin çeşitli kentlerdeki başarıları ve başarısızlıklarında rastlantının ne ölçüde olduğunu ve bunun gerçekte ayrı bir eğilimi mi ifade ettiği, yoksa salt belli kimselerin eğitim yoksunluğundan mı ileri geldiği konusunda, ne “yeninin” savunucularının ne de karşıtlarının karar verebildikleri -ve bunu yapma fırsatını gerçekten de bulamadıkları- zaman süresini anlayabilmek için, eylem koşullarını ve Rus çalışma gruplarının çoğunluğunun kısa ömürlü niteliğini somut bir biçimde kafamızda canlandırmamız gerekir (bu, ancak, bunu bizzat yaşamış olanların yapabilecekleri bir şeydir). Örneğin, Raboçaya Mysıl’ın ilk teksir edilmiş kopyaları sosyal-demokratların büyük bir çoğunluğuna hiç bir zaman ulaşmadı, ve eğer ilk sayısındaki başyazıya değinebiliyorsak, bunun tek nedeni, yukarda belirtilen gazetelerden ve gazete projelerinden oldukça farklı olan bu yeni gazeteyi, hiç kuşkusuz, büyük bir gayretle, olduğundan fazla abartan V. İ.³ tarafından yazılan bir makalede (“Listok” Rabotnika, n° 9-10, s. 47 ve devamı) yeniden yayınlanmış olmasıdır.⁴ Raboçaya Mysıl’ın tüm havasını ve genel olarak ekonomizmi büyük bir açıklıkla ortaya koyduğu için, bu başyazı üzerinde durmaya değer.

“Mavi ceketliler”in⁵ silahının işçi sınıfı hareketini hiç bir zaman duraksatamayacağını belirttikten sonra, başyazı, sözlerini şöyle sürdürüyor: “...İşçi sınıfı hareketinin canlılığı, işçilerin, sonunda, kendi yazgılarını liderlerinin ellerinden koparıp kendi ellerine almaları olgusundan ileri gelmektedir”; bu temel tez daha sonra ayrıntılarıyla geli-

tirilmektedir. Gerçekte, liderler (yani sosyal-demokratlar, Mücadele Birliğinin örgütleyicileri), denebilir ki, polis tarafından işçilerin ellerinden koparılıp alınmıştır;⁶ ama işçiler liderlerine karşı mücadele ediyorlarmış gibi ve liderlerinin boyunduruğundan kendilerini kurtarıyorlarmış gibi gösterilmektedir! Devrimci örgütün güçlendirilmesi ve siyasal faaliyetin genişletilmesi yönünden ileri adımlar atma çağrısı yerine, tümüyle sendika mücadelesine geri çekilme çağrısı yapılmıştır. “Hareketin ekonomik temelinin siyasal ülküyü hiç bir zaman unutmama çabasıyla gölgelendiği” ve işçi sınıfı hareketinin parolasının “ekonomik koşullar için mücadele” (!) ya da daha da iyisi “işçiler, işçiler içindir” parolası olduğu ilân edildi. Grev fonlarının “hareket için öteki örgütlerden yüz kez daha yararlı olduğu” (1897 Ekiminde söylenmiş bu sözleri, 1897’nin başlangıcında genç üyelerle “dekabristler” arasındaki tartışmayla kıyaslayınız) vb. açıklandı. “İşçilerin ‘kaymağına’ değil, ‘ortalamaya’, işçi yığınlarına ağırlık vermeliyiz”; “siyaset her zaman itaatle ekonomiyi izler”⁷ vb. gibi ucuz deyişler, hareket tarafından çekilen ama çoğu durumlarda, ancak legal olarak ortaya çıkan yayınlardaki kadarıyla Marksizm kırıntılarıyla tanışıklığı olan gençlik yığınları üzerinde, karşı durulmaz bir etki yaratan moda haline geldi.

Siyasal bilinç, kendiliğindenlik —Bay V. V.’nin “fikirlerini” yineleyen “sosyal-demokratların” kendiliğindenliği, bir rubleye bir kopek katmanın her türlü sosyalizmden ve siyasetten daha değerli olduğu ve “gelecek kuşaklar için değil de kendileri ve çocukları için savaş-tıklarını bilerek savaşmaları” gerektiği (Raboçaya Mysıl, n° 1, başyazı) yolundaki savlarla kandırılan işçilerin kendiliğindenliği— tarafından tümüyle boğulmuştu. Bu çeşit sözler, sosyalizme olan nefretleri içerisinde, İngiliz trade-unionculuğunu kendi topraklarına taşımak ve işçilere, katıksız sendikal mücadeleye girmekle,⁸ geleceğin bilmem hangi sosyalizmi için, bilmem hangi kuşakları için değil, kendileri ve çocukları için mücadele etmiş olacaklarını öğütlemeye çalışan (Alman “Sozial-Politiker”i Hirsh gibi) Batı Avrupa’nın burjuvazisinin her zaman gözde bir silahı olmuştur. Ve şimdi de “Rus sosyal-demokrasisinin V. V.’leri”, bu burjuva sözleri yinelemeye girişmişlerdir. Bu noktada çağdaş ayrılıkları, tahlilimizin bundan sonrası için yararlı olacak üç durumu kaydetmek önemlidir.⁹

Birincisi, yukarda değindiğimiz siyasal bilincin kendiliğindenlik tarafından boğulması da, kendiliğinden oldu. Bu bir sözcük oyunu gibi görünebilir, ama ne yazık ki acı gerçek budur. Bu, birinin ötekine üstün geldiği, birbirlerine tamamen karşıt iki görüş arasındaki açık bir mücadelenin bir sonucu olarak olmamıştır, bu, giderek daha çok “eski” devrimcinin jandarma tarafından “koparılıp alınması” ve giderek daha çok sayıda “Rus sosyal-demokrasisinin” “genç” “V. V.’lerinin” sahnede gözükmesi olgusu yüzünden olmuştur. Bugünkü Rus hareketine katılmış olanlar demeyeceğim, ama en azından onun havasını

koklamış olan herkes, durumun tamamen bu olduğunu pek iyi bilir. Ve eğer biz, yine de bu herkesçe bilinen olgu konusunda okurun iyice açıklığa kavuşması yolunda fazla direnirsek ve eğer, daha da açıklığa kavuşturmak için Raboçeye Dyelo’nun ilk basımındaki ve 1897’nin başında “eskiler” ile “gençler” arasındaki tartışmalardaki olguları aktarıyorsak, bunu “demokrasi”leriyle övünen kimselerin geniş kamuoyunun (ya da çok genç kuşağın) bu olgular konusundaki bilisizliği üzerine spekülasyona girmelerinden ötürü yapıyoruz. Bu nokta üzerinde daha ilerde duracağız.

İkincisi, ekonomizmin yazınsal ifadesinin hemen başlarında, “işçi hareketinin katıksız ve yalın” yandaşlarının, proleter mücadele ile en yakın “organik” ilişkilere (Raboçeye Dyelo’nun deyişi) tapanların, işçi olmayan aydın tabakanın (sosyalist bir aydın tabakanın bile) karşıtlarının, durumlarını savunmak için “katıksız” burjuva “trade-unionculuğu” tezlerine sığınmak zorunda kalmaları gibi son derece ilginç bir durum —bugünün sosyal-demokratları arasında egemen olan bütün ayrılıkları anlamak için çok tipik bir durum— gözlemliyoruz. Bu, Raboçaya Mysıl’ın, daha hemen başında —bilinçsiz olarak—, Credo’nun programını uygulamaya başladığını göstermektedir. Bu, (Raboçeye Dyelo’nun kavrayamadığı bir şeyi) işçi sınıfı hareketinin kendiliğindenliğinin her türlü putlaştırılmasının, “bilinçli unsurun” sosyal-demokrasinin rolünün her türlü küçümsemesinin, bunu küçümseyenin onu isteyerek yapıp yapmamasından tamamen bağımsız olarak, işçiler üzerinde burjuva ideolojisinin etkisini güçlendirmek anlamını taşıdığını göstermektedir. Bütün bu “ideolojinin öneminin abartılması”¹⁰ konusunda, bilinçli unsurun rolünün abartılması¹¹ vb. konusunda söz edenler, katıksız ve yalın işçi hareketinin, eğer işçiler yalnızca “kendi yazgılarını liderlerinin ellerinden kurtarırlarsa”, kendisi için bağımsız bir ideolojiyi geliştirebileceğini ve geliştireceğini düşünmektedirler. Ama bu derin bir yanılgıdır. Yukarda söylenenleri tamamlamak için, Karl Kautsky’nin Avusturya Sosyal-Demokrat Partisinin yeni program taslağıyla ilgili olarak şu son derece doğru ve önemli sözlerini aktaracağız.¹²

“Revizyonist eleştiricilerimizden pek çoğu, Marx’ın, ekonomik gelişme ve sınıf mücadelesinin yalnızca sosyalist üretimin koşullarını yaratmakla kalmayıp, aynı zamanda, ve doğrudan doğruya onun gerekliliğinin bilincini [italikler K. K.’nin] de yarattığını ileri sürdüğüne inanırlar. Ve bu eleştiriciler, İngiltere’nin, kapitalist gelişmenin en yüksek düzeyine ulaştığı bu ülkenin, bu bilince herhangi başka bir ülkeden daha uzak olduğunu öne sürerler. Taslağa bakıldığında, böylece çürütülen bu sözde Ortodoks Marksist görüşün Avusturya programının taslağını hazırlayan komitece de paylaşıldığını düşünmek mümkündür. Program taslağında şöyle denmektedir: ‘Kapitalist gelişme arttıkça, proletaryanın sayısı da artar, proletarya arttıkça kapitalizme karşı savaşa zorlanır ve bu

savaşa uygun duruma gelir. Proletarya sosyalizmin olabirliği ve zorunluluğu bilincine ulaşır. Demek oluyor ki, sosyalist bilinç, proleter sınıf mücadelesinin zorunlu ve doğrudan bir sonucu olarak ortaya çıkar.’ Ama bu kesinkes yanlıştır. Elbette, bir öğreti olarak, sosyalizmin kökleri, tıpkı proletaryanın sınıf mücadelesi gibi, modern ekonomik ilişkilerde bulunmaktadır ve sosyalizm, ikincisi gibi kapitalizmin yığınlarda yarattığı yoksulluk ve sefaletle karşı mücadeleden ortaya çıkar. Ama sosyalizm ve sınıf mücadelesi, yan yana doğar, birbirinden değil; her biri farklı koşullarda ortaya çıkar. Modern sosyalist bilinç, yalnızca derin bilimsel bilgi temeli üzerinde yükselebilir. Gerçekten de, modern iktisat bilimi, diyelim modern teknoloji kadar, sosyalist üretim için bir koşuldur ve proletarya, ne denli isterse istesin, ne birini ne de ötekini yaratabilir; her ikisi de modern toplumsal süreçten ortaya çıkar. Bilimin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydın tabakadır [italikler K. K.’nin]: modern sosyalizm, bu tabakanın tek tek üyelerinin zihinlerinden kaynaklanmıştır ve bunu entelektüel olarak daha gelişmiş olan ve koşulların elverdiği yerlerde modern sosyalizmi proleter sınıf mücadelesine sokan proleterlere iletenler de bunlar olmuştur. Demek oluyor ki, sosyalist bilinç sınıf mücadelesine dışarıdan [von aussen Hinein getragenes] verilen bir şeydir, onun içinden kendiliğinden çıkan [urwüchsig] bir şey değildir. Bu yüzdendir ki, eski Hainfeld programı pek haklı olarak, sosyal-demokrasinin görevinin, proletaryayı, konumunun bilinci ve görevinin bilinci ile doldurmak [aslında: proletaryayı doyurmak] olduğunu söylemektedir. Eğer bilinç, sınıf mücadelesinden kendi başına doğsaydı buna gerek olmazdı. Yeni taslak, bu önermeyi, eski programdan aynen almıştır ve bunu yukarıda belirtilen önermeye ilişirmiştir. Ama bu, düşünce çizgisini tümüyle koparmaktadır...”

Çalışan yığınların hareketlerinin süreci içerisinde kendi başlarına formüle edecekleri bağımsız bir ideolojiden söz edilemeyeceğine göre¹³, tek seçenek şu oluyor —ya burjuva ideolojisi, ya da sosyalist ideoloji. İkisi arasında bir orta yol yoktur (çünkü insanlık “üçüncü” bir ideoloji yaratmamıştır ve ayrıca da sınıf karşıtılarıyla parçalanmış bir toplumda sınıf-dışı ya da sınıf-üstü bir ideoloji söz konusu olamaz). Öyleyse, herhangi bir biçimde sosyalist ideolojiyi küçümsemek, ona birazcık olsun yan çizmek, burjuva ideolojisini güçlendirmek anlamına gelir. Kendiliğindenlikten çok söz edilmektedir. Ama işçi sınıfı hareketinin kendiliğinden gelişmesi, onun burjuva ideolojisine tabi olmasına, Credo programı doğrultusunda gelişmesine yol açar; çünkü kendiliğinden işçi sınıfı hareketi, trade-unionculuktur, Nur-Geurerkschaftlerei’dir, ve trade-unionculuk, işçilerin burjuvaziye ideolojik köleliği demektir. Demek oluyor ki, görevimiz, sosyal-demokrasinin görevi, kendiliğindenliğe karşı savaşmak, işçi sınıfı hareketini burjuvazinin kanatları altına sokmak yolundaki bu kendiliğinden trade-unioncu çabadan uzaklaştırmak ve

devrimci sosyal-demokrasinin kanadı altına sokmaktır. İskra, n° 12’de yayınlanan ekonomist mektubun yazarları tarafından kullanılan, en güçlü ideologların işçi sınıfı hareketini maddi öğelerin karşılıklı etkileşimi ve maddi ortamla belirlenmiş yolundan uzaklaştırma çabalarının başarısızlığa uğradığı yolundaki sözleri, bu nedenle, sosyalizmden vazgeçmeyle aynı şeydir. Eğer bu yazarlar, yazın ve toplumsal faaliyet alanına giren herkesin yapması gerektiği gibi, ne söylediklerini korkusuzca, tutarlı bir biçimde ve derinlemesine değerlendirebilselerdi, onlar için “o işe yaramaz kollarını boş göğüsleri üzerinde bağlamak” ve eylem alanını, işçi sınıfı hareketini “en az direnme çizgisine” doğru, yani burjuva trade-unionculuğu çizgisine doğru çeken Struve’lere, Prokopoviç’lere, ya da bu hareketi kilise ve jandarma “ideolojisi” çizgisine doğru çeken Zubatov’lara terk etmekten başka yapacakları bir şey kalmazdı.

Almanya örneğini anımsayalım. Lassalle’ın Alman işçi sınıfı hareketine sunduğu tarihsel hizmet neydi? Bu hareketi (Schulze-Delitsch ve benzerlerinin iyi yürekli yardımlarıyla), ilerlemeci trade-unionculuk ve kooperatifçilik yolundan uzaklaştırıp, kendiliğinden gitmekte olduğu yola çevrilmiş olmasıydı. Böyle bir görevi yerine getirmek için kendiliğinden ögenin değerinin küçümsenmesinden, süreç olarak taktiklerden, unsurlarla ortam arasındaki karşılıklı etkileşimlerden, vb.den söz etmekten çok farklı bir şeyler yapmak gerekiyordu. Kendiliğindenliğe karşı amansız bir mücadele gerekiyordu ve ancak birçok yılları kapsayan böyle bir mücadeleden sonradır ki, örneğin Berlin’in çalışan halkını ilerlemeci partinin bir dayanağı olmaktan çıkartıp sosyal-demokrasinin en sağlam kalelerinden biri haline getirmek, mümkün olabilmiştir. Bu mücadele bugün bile (Alman hareketinin tarihini Prokopoviç’ten, felsefesini ise Struve’den öğrenenlerin sanabilecekleri gibi) hiç bir biçimde bitmiş değildir. Şimdi bile Alman işçi sınıfı, deyim yerindeyse, bir sürü ideolojiler arasında parçalanmıştır. İşçilerin bir kesimi Katolik ve monarşist sendikalar içerisinde örgütlenmiştir; bir başka kesimi İngiliz trade-unionculuğunun burjuva müritleri tarafından kurulan Hirsch-Duncker sendikaları¹⁴ içerisinde örgütlenmiştir; üçüncü kesimi sosyal-demokrat sendikalar içerisinde örgütlenmiştir. Son grup, geri kalanlardan çok daha kalabalıktır, ama sosyal-demokrat ideoloji bu üstünlüğü yalnızca bütün öteki ideolojilere karşı kararlı bir mücadele vererek sağlayabilmiştir ve böyle koruyabilecektir.

Ama niye, diye soracaktır okur, kendiliğinden hareket, en az direnme çizgisini izleyen hareket, burjuva ideolojisinin egemenliğine yol açıyor? Şu basit nedenle ki, burjuva ideolojisi köken bakımından sosyalist ideolojiden çok daha eskidir, çok daha gelişkindir ve boy ölçüşemeyecek kadar daha çok yayılma olanaklarına sahiptir.¹⁵ Ve herhangi bir ülkede sosyalist hareket ne denli genç ise, sosyalist olmayan ideolojiyi güçlendirme yolundaki bütün

girişimlere karşı o denli gayretli mücadele verilmeli ve işçiler o denli kararlı bir biçimde, “bilinçli unsurun abartılması” vb. ye karşı feryat eden kötü danışmanlara karşı uyarılmalıdır. Ekonomist mektubun yazarları, Raboçeye Dyelo ile birlik içinde, hareketin çocukluğunun özelliği olan hoşgörüsüzlüğe sövüp saymaktadır. Buna bizim yanıtımız şudur: evet, hareketimiz gerçekten de çocukluk dönemindedir ve onun daha hızla büyümesini sağlamak için, kendiliğindenliğe yaltaklanmalarıyla onun büyümesini geciktirenlere karşı hoşgörüsüzlükle dolu olmalıdır. Hiç bir şey, çok uzun süre önce mücadelenin her türlü kesin aşamalarını geçirmiş olan “ustalar” olma havasına bürünmemiz kadar gülünç ve zararlı olamaz.

Üçüncüsü, Raboçaya Mysıl’ın ilk sayısı “ekonomizm” teriminin (elbette ki, biz, bu ifade şu ya da bu yolda kendini kabul ettirmiş olduğuna göre, onun terk edilmesini önermiyoruz) bu yeni akımın gerçek niteliğine tam olarak uymadığını gösteriyor. Raboçaya Mysıl, siyasal mücadeleyi tümünden reddetmiyor; ilk sayısında yayımlanan işçilerin yardım sandığının tüzüğü, hükümete karşı mücadele etmekten söz etmektedir. Ne var ki, Raboçaya Mysıl “siyasetin ekonomiyi itaatle izlediğine” inanmaktadır (Raboçeye Dyelo, programında “Rusya’da ekonomik mücadelenin siyasal mücadeleden, herhangi başka bir ülkeden çok daha fazla ayrılamaz olduğunu” ileri sürdüğünde bu tezi değişikliğe uğratmaktadır). Eğer siyasetten kastı sosyal-demokrat siyaset ise, o zaman Raboçaya Mysıl ve Raboçeye Dyelo’nun tezleri baştanbaşa yanlıştır. İşçilerin ekonomik mücadelesi (ayrılmaz olmamakla birlikte) burjuva siyasetiyle, kilise siyasetiyle, vb., görmüş olduğumuz gibi çoğu kez ilişkilidir. Eğer siyasetle, sendika siyasetini, yani bütün işçilerin, hükümetin, içerisinde bulundukları durumu ortadan kaldırmayan, yani emeğin sermayeye bağımlılığını yok etmeyen, ama bu koşulların ortaya çıkardığı sıkıntıları hafifleten önlemler almasını sağlamak yolundaki ortak çabalarını kastediyorsa, Raboçeye Dyelo’nun tezleri doğrudur. Bu çaba, sosyalizme karşı olan İngiliz trade-unioncularının, Katolik işçilerin, “Zubatov” işçilerinin, vb. gerçekten de ortak özelliğidir. Siyaset vardır, siyaset vardır. Böylece görüyoruz ki, Raboçaya Mysıl siyasal mücadelenin kendiliğindenliğine, bilinçsizliğine boyun eğdiği ölçüde, siyasal mücadeleyi yadsımıyor. Bizzat işçi sınıfı hareketinden kendiliğinden çıkan siyasal mücadeleyi (daha doğrusu işçilerin siyasal istek ve istemlerini) tümüyle kabul ederken, sosyalizmin ve Rusya’nın günümüz koşullarının genel görevlerine uygun düşen özel bir sosyal-demokrat politikanın bağımsız olarak ortaya çıkarılmasını kesenkes reddediyor. Daha ilerde Raboçeye Dyelo’nun da aynı yanılgılara düştüğünü göstereceğiz.

Dipnotlar

¹ Lenin’in sözünü ettiği özel toplantı, St. Petersburg’da 14 ve 17 Şubat (26 Şubat-1 Mart) 1897 tarihleri arasında yapıldı. Toplantıya V. İ.

Lenin, A. A. Vaneyev, G. M. Kirijjanovski ve St. Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğinin öteki üyeleri, yani Sibirya’ya sürgüne gönderilmeden önce hapisten salıverilen Birliğin “eski” üyeleri ile Lenin’in tutuklanmasından sonra Birliğin liderliğini üstlenen “gençler” katılmışlardı.

² Lenin’in sözünü ettiği özel toplantı, St. Petersburg’da 14 ve 17 Şubat (26 Şubat-1 Mart) 1897 tarihleri arasında yapıldı. Toplantıya V. İ. Lenin, A. A. Vaneyev, G. M. Kirijjanovski ve St. Petersburg İşçi Sınıfının Kurtuluşu İçin Mücadele Birliğinin öteki üyeleri, yani Sibirya’ya sürgüne gönderilmeden önce hapisten salıverilen Birliğin “eski” üyeleri ile Lenin’in tutuklanmasından sonra Birliğin liderliğini üstlenen “gençler” katılmışlardı.

³ V. İ. — V. P. İvanşin.

⁴ Gerçekten kaydetmek gerekir ki, Raboçaya Mysıl’ın Kasım 1898’de ekonomizmin bütün yönleriyle açıklanmış olduğu bir sıradaki övgüsü, özellikle de yurtdışında, çok kısa bir süre sonra Raboçeye Dyelo’nun yöneticilerinden biri olan V. İ.’nin ta kendisinden kaynaklanmıştı. Ama yine de Raboçeye Dyelo, Rus sosyal-demokrasisi içinde iki eğilimin olduğunu yadsıması ve bugün bile yadsımasını sürdürmektedir!

⁵ Çarlık jandarmaları mavi üniforma giyerlerdi

⁶ Bu olayın doğru olduğu şu ilginç olgu ile gösterilmektedir. “Dekabristler”in yakalanmalarından sonra, hareketin ortaya çıkarılmasının ve tutuklamanın “dekabristler”le işbirliği yapan bir grupla ilişkisi olan bir ajan-provakatör, dişi N. N. Mihaylov tarafından saklandığı haberi Schlüsselburg karayolları işçileri arasında yayılınca, işçiler öylesine öfkeye kapılmışlardı ki, onu öldürmeye karar verdiler.

⁷ Bu alıntılar Raboçaya Mysıl’ın ilk sayısındaki aynı başyazıdandı. Siyaset ve iktisat arasındaki ilişkiler konusunda benzer görüşlerle savunduğu için uzun zaman önce “tutucu işlerin eski bir ustası” unvanını almış olan gerçek Bay V. V.’ye karşı Marksistlerin yazımsal bir savaş yürüttüğü bir sırada “ekonomik materyalizmin” acemice kabalaştırılmasını yineleyip duran “Rus sosyal-demokrasisinin V. V.’leri”nin sahip oldukları teorik eğitim düzeyi bundan anlaşılabilir?

⁸ Almanların da, “katıksız sendikal” mücadeleyi savunma anlamına gelen Nur-Gewerkschaftler diye özel bir deyimleri var.

⁹ Biz, çağdaş sözcüğünü, ikiyüzlülükle omuzlarını silkip, şunları söyleyebileceklere yararlı olur diye vurguluyoruz: Raboçaya Mysıl’a şimdi saldırmak pek kolaydır, ama bütün bunlar eski hikâye değil mi? Raboçaya Mysıl’ın düşüncelerine tam boyun eğişleri daha sonra tanıtılacak olan böyle çağdaş ikiyüzlülere yanıtımız, mutato nomine de te fabula narratur’dur (adını değiştir, hikâye seni anlatır -Ed.).

¹⁰ Ekonomistlerin Mektubu, İskra, n° 12

¹¹ Raboçeye Dyelo, n° 10.

¹² Neue Zeit, 1901-02, XX. I, n° 3, s. 79. Kautsky’nin değindiği komite taslağı Viyana Kongresi tarafından (geçen yılın sonunda) ufak-tefek değişikliklerle kabul edildi.

¹³ Elbette bu demek değildir ki, böyle bir ideolojinin yaratılmasında işçilerin payı yoktur. Ama bunlar, işçi olarak değil, sosyalist teorisyenler olarak, Proudhon’lar ve Weitling’ler olarak katıldılar; bir başka deyişle, bunlar, yapabildikleri zaman, yaşadıkları çağların bilgisini şöyle böyle kazanabildikleri ve bu bilgiyi şöyle böyle geliştirebildikleri ölçüde, katıldılar. Ama, işçinin bunda daha sık başarı gösterebilmesi için, genel olarak işçilerin bilinç düzeylerini yükseltmek için her türlü

çaba gösterilmelidir; işçilerin kendilerini “işçi yazınının” sınırları içerisinde yapay olarak hapsedmemeleri, genel yazında giderek artan bir biçimde ustalık kazanmayı öğrenmeleri zorunludur. “Kendilerini hapsedmemeli”dirler yerine “hapsedilmemelidirler” demek daha da doğru olacaktır, çünkü işçilerin kendileri de aydınlar için yazılan bütün şeyleri okumak istiyorlar ve okuyorlar, ve yalnızca pek az (kötü) aydın, “işçiler için” fabrika koşulları konusunda birazcık şeyler söylemenin ve uzun zamandan beri bilinen bu şeyleri bir daha, bir daha yinelemenin yeterli olduğuna inanır.

¹⁴ Hirsch-Duncker sendikaları, burjuva İlerici Partinin üyeleri olan Hirsch ve Duncker tarafından Almanya’da 1868’de kurulan reformcu sendikalar. Emekle sermaye arasındaki “uyum” teorisine bağlı olarak Hirsch-Duncker sendikalarının vaftiz babaları kapılarını işçilere olduğu kadar kapitalistlere de açtılar ve grev mücadelelerinin amaçsız mücadeleler olduğunu ileri sürdüler. Bunlar, işçilerin kapitalizmin boyunduruğundan, kapitalist toplumun içerisinde burjuva yasaları ve sendika örgütleri yoluyla kurtarılacağını söylüyorlardı. Onlara göre sendikaların asıl işlevleri, işçiler ile kapitalistler arasında ve mali kaynakların birikiminde aracılık etmektir. Grevlere karşı olumsuz bir tutum takınarak Hirsch-Duncker sendikaları, gerçekte, grev-kırıcılığı görevini yerine getiriyorlardı. Eylemleri, karşılıklı yardım derneklerinde ve eğitim çalışmalarında yoğunlaşmıştı. Mayıs 1933’e kadar varlıklarını sürdüren Hirsch-Duncker sendikaları Almanya’da hiç bir zaman işçi sınıfı hareketi içerisinde önemli bir rol oynamamışlardır. 1933’te bu sendikanın önderleri faşist “işçi cephesine” katıldılar.

¹⁵ İşçi sınıfının kendiliğinden sosyalizme çekildiği sık sık söylenir. Bu, sosyalist teorinin işçi sınıfının sefaletinin nedenlerini, başka herhangi bir teoriden daha kötü ve daha doğru bir biçimde ortaya çıkarmıştır ve bu nedenden ötürü, işçiler bunu çok kolaylıkla özümserler, ama yeter ki bu teori kendiliğindenliğe varmasın, yeter ki bu teori kendini kendiliğindenliğe bağlı kılmasın. Çoğu kez, buna, garanti gözüyle bakılır. Ania Raboçeye Dyelo’nun unuttuğu ve çarpıttığı da işte budur. İşçi sınıfı kendiliğinden sosyalizme doğru çekilir; ne var ki, en yaygın (ve sürekli olarak ve çeşitli biçimler altında canlandırılan) burjuva ideolojisi, kendisini, işçi sınıfı üzerinde kendiliğinden daha da büyük ölçüde, kabul ettirir.

SİYASAL AJİTASYON VE BUNUN EKONOMİSTLER TARAFINDAN SINIRLANDIRILMASI

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Rus işçilerinin iktisadi mücadelesinin¹, iktisadi (çalışma ve meslek) koşulları teşhir eden “yazın”ın yaratılmasıyla zamandaş olarak, yaygın bir gelişme ve pekişme gösterdiğini herkes bilir. “Bildiriler” esas olarak fabrika sistemini teşhir ediyorlardı ve böylece kısa bir süre içinde işçiler arasında gerçekleri teşhir etme tutkusu ortalığı sardı. İşçiler, sosyal-demokrat çalışma çevrelerinin kendilerine, yoksul yaşamları konusunda, dayanılmaz ağırlıktaki çalışmaları ve haklardan yoksun oluşları konusunda bütün gerçekleri açıklayan yeni türden bir bildiri sunmayı istediklerini ve bunu yapabileceklerini anlar anlamaz, bizi, fabrikalardan ve atölyelerden gelen mektup yağmuruna tutmaya başladılar. Bu “teşhir yazını”, sadece bildiride sözü edilen fabrikada değil, ama teşhir edilen gerçeklerin yayılabildiği bütün fabrikalarda da büyük bir etki yaratmıştır. Ve ayrı ayrı işletmelerde ve mesleklerde bulunan işçiler arasında yoksulluk ve yoksunluk durumu hemen ayrı ayrı olduğuna göre, “işçilerin yaşamları konusundaki gerçekler” herkesi harekete geçiriyordu. En geri işçiler arasında bile “basında kendilerinden söz ettirme” tutkusu uyandı — soyguna ve baskıya dayanan mevcut toplumsal düzenin tümüne karşı, savaşın bu ilkel biçimi için duyulan soylu bir tutkuydu bu. Ve çoğunlukla, bu “bildiriler”, gerçekten bir savaş ilânıydılar, çünkü bu teşhirler, işçileri harekete getiriyor, onları en göze batan haksızlıkların kaldırılmasını istemeye ve isteklerini grevlerle desteklemeye yöneltiyordu. Nihayet işverenler de, bu bildirilerin savaş ilânı anlamını taşıdıklarını kabul etmek zorunda kaldılar, o kadar ki, birçok hallerde çatışmaların patlak vermesini bile beklemediler. Her zaman olduğu gibi, bu teşhirlerin salt yayınlanması bile, derhal etkili oluyordu ve güçlü bir manevi baskı yaratıyordu. Birden çok durumda, bildirinin salt ortaya çıkışı bile, öne sürülen istemlerin tümünün ya da

bir kısmının yerine getirilmesine yetiyordu. Tek sözcükle, iktisadi (fabrika) teşhirler, iktisadi mücadelenin önemli bir manivelasıydı ve şimdi de öyledir. Ve işçilerin kendi kendilerini savunmalarını zorunlu kılan kapitalizm var oldukça, bunlar, bu önemlerini korumayı sürdüreceklerdir. Avrupa’nın en ileri ülkelerinde bile, geri bir sanayi kolundaki, ya da unutulmuş bir ev sanayi kolundaki aşırı haksızlıkların teşhir edilmesinin, sınıf bilincinin uyanması için, sendikal mücadelenin başlaması ve sosyalizmin yayılması için bir başlangıç noktası olabildiği hâlâ görülebilir.²

Rus sosyal-demokratlarının büyük çoğunluğu, son zamanlarda, hemen hemen bütün zamanlarını fabrika koşullarının teşhirin örgütlendirilmesine ayırmışlardır. Bunun ne kadar doğru olduğunu anlamak için —o kadar ki, bunun, kendi başına ele alındığında, özünde henüz sosyal-demokrat olmayıp, yalnızca sendikal çalışma olduğu gerçeğini gerçekten de gözden kaçırmışlardır— Raboçaya Mysıl’a bir göz atmak yeter. Nitekim yapılan teşhirler, yalnızca belirli bir sanayi kolunda işçilerle işverenler arasındaki ilişkilere değiniyordu, ve bunların sağladığı tek şey, işgücü satıcılarının “metalarını” daha iyi koşullarla satmayı ve salt ticari alışveriş konusunda alıcılarla savaşmayı öğrenmeleri oldu. Bu teşhirler (eğer bir devrimciler örgütü tarafından gerektiği gibi kullanılsaydı), sosyal-demokrat eylemin bir başlangıcı ve onu oluşturan bir parçası olabirdi; ama öte yandan bunlar, “salt sendikal” mücadeleye ve sosyal-demokrat olmayan bir işçi sınıfı hareketine de yol açabilirdi (ve kendiliğindenliğe tapınma tutumu veri olarak alındığında yol açması kaçınılmazdı da). Sosyal-demokrasi, yalnızca işgücünün daha uygun koşullarla satılması için değil, aynı zamanda mülksüzlerin kendilerini zenginlere satmaya zorlayan toplumsal düzenin kalkması için de işçi sınıfı mücadelesine önderlik eder. Sosyal-de-

mokrası, yalnızca belirli bir işverenler grubuyla değil, modern toplumun bütün sınıflarıyla ve örgütlenmiş bir siyasal güç olarak devletle de ilişkilerde işçi sınıfını temsil eder. Demek ki, sosyal-demokratlar, kendilerini, yalnızca iktisadi mücadeleyle sınırlamakla kalmamalı, iktisadi teşhirlerin örgütlenmesi işinin başlıca eylemleri haline gelmesine de izin vermemelidirler. İşçi sınıfının siyasal eğitimi ve bu sınıfın siyasal bilincinin geliştirilmesini etkin olarak ele almak zorundayız. Zarya ve İskra, ekonomizme karşı ilk saldırılarını artık yapmış olduklarına göre, bu konuda “herkes görüş birliğine varmıştır” (ama aşağıda göreceğimiz gibi, bazıları için bu, yalnızca, sözde kalmaktadır).

Karşımıza şu sorun çıkıyor: siyasal eğitim neyi içermelidir? Bu otokrasiye karşı işçi sınıfı düşmanlığının propagandasından ibaret olabilir mi? Elbette ki hayır. İşçilere siyasal bakımdan ezildiklerini açıklamak yetmez (nasıl ki, onlara çıkarlarının işverenlerin çıkarlarına uzlaşmaz karşıtlıkta olduğunu açıklamak da yetmezse). Ajitasyon, bu baskının her somut örneği ele alınarak yürütülmelidir (tıpkı iktisadi baskının somut örnekleri etrafında ajitasyon yürütmeye başlamış olmamız gibi). Bu baskı toplumun çeşitli sınıflarını etkilediğine göre, kendisini yaşamın ve eylemin en çeşitli alanlarında -meslek, kamu, özel, aile, din, bilim vb. alanlarında- ortaya koyduğuna göre, otokrasinin siyasal teşhirini bütün yönleriyle örgütlemeye girişmeyecek olursak, işçilerin siyasal bilincini geliştirme görevimizi yerine getiremeyeceğimiz besbelli değil midir? Baskının somut belirtileri etrafında ajitasyon görevini yerine getirebilmek için, bu belirtileri teşhir etmek gerekir (nasıl ki ekonomik ajitasyonu yürütebilmek için fabrikalarda yapılan haksızlıkları teşhir etmek zorunluysa).

Bunun yeterince açık olduğu düşünülebilir. Ama durum şudur ki, siyasal bilincin bütün yönleriyle geliştirilmesinin gereği konusunda, “herkes”, ancak lafta görüş birliğindedir. Örneğin Raboçeye Dyelo, çok yönlü siyasal gerçekleri açıklama kampanyasını örgütlenme görevine sarılma (ya da bu yolda ilk adımı atma) şöyle dursun, bu görevi üzerine alan İskra’yı yolundan uzaklaştırmaya çalışmaktadır. Söylediklerini dinleyiniz: “İşçi sınıfının siyasal mücadelesi sadece (hiç de “sadece” değil) iktisadi mücadelenin en gelişmiş ve en etkili biçimidir.” (Raboçeye Dyelo’nun programı, Raboçeye Dyelo, n° 1, s. 3) “Sosyal-demokratlar, şu anda, iktisadi mücadelenin kendisine olabildiğince siyasal bir nitelik kazandırma göreviyle karşı karşıya bulunmaktadır.” (Martinov, Raboçeye Dyelo, n° 10, s. 42) “İktisadi mücadele, yığınları etkin siyasal mücadeleye çekmek için en geniş uygulanabilirliğe sahip bir araçtır.” (Yurtdışı Birlik Konferansının aldığı karar ve bu kararda yapılan “değişiklikler”, İki Konferans, s. 11 ve 17) Görüldüğü gibi, Raboçeye Dyelo, ilk sayısından son “Yazı kuruluna Talimat’a kadar, hep bu tezleri benimsemiştir ve bunlar, besbelli ki, siyasal ajitasyonla siyasal mücadele konusunda tek bir görüşü ifade etmektedir. Bu

görüşü, ekonomistler arasında yaygın olan ve siyasal ajitasyonun iktisadi ajitasyonu izlemesi gerektiği yolundaki görüş açısından ele alalım. İktisadi mücadelenin, genel olarak³ yığınları siyasal mücadeleye sürükleyebilecek “en geniş uygulanabilirliğe sahip araç” olduğu doğru mudur? Tamamiyle yanlıştır. Yalnızca iktisadi mücadeleyle olan bağlantısı bakımından değil, polis zorbalığının ve otokratik zulmün bütün belirtileri, yığınları “çekmekte” hiç de daha az “geniş uygulanabilirliğe sahip” bir araç değildir. Zemskiye naçalnik⁴i ve köylülerin kırbaçlanması, memurların rüşvetçiliği ve polisin kentlerde “sıradan halka” karşı davranışı, açlara karşı mücadele, halkın aydınlanma ve bilgi için olan çabasının baskı altına alınması, vergilerin zorla tahsili ve dinsel mezheplerin ezilmesi, erlere karşı aşağılayıcı davranışlar ve öğrencilerle liberal aydınlara kışla yöntemlerinin uygulanması -bütün bunlar, ve zorbalığın buna benzer binlerce belirtisi, “iktisadi” mücadeleyle doğrudan doğruya bağlantılı olmamakla birlikte, siyasal ajitasyon için ve yığınları siyasal mücadeleye çekmek için, genel olarak, daha az “geniş uygulanabilirliğe sahip” fırsatlar mıdır? Doğru olan, bunun tam tersidir. İşçilerin (bizzat kendilerinin ya da onlarla yakın bağları olanların), zulümden, zorbalıktan ve hak yoksunluğundan acı çektiği durumların toplamı içinde, sendikal mücadeledeki polis zorbalığı durumları, hiç şüphe yok ki, azınlıkta kalır. O halde sosyal-demokratların, genel olarak söylemek gerekirse, hiç de daha az “geniş uygulanabilirliğe sahip” olmayan öteki araçlara da sahip bulunması gerekirken, niçin araçlardan yalnızca birini “en geniş uygulanabilirliğe sahip araç” ilan ederek siyasal ajitasyonun kapsamını önceden sınırlandıralım?

Artık belirsiz bir hal almış uzak geçmişte (bundan tam bir yıl önce!..) Raboçeye Dyelo şöyle yazıyordu: “Hükümet, polisi ve jandarmayı karşılarına çıkarır çıkarmaz”, “yığınlar, bir grevden sonra, ya da hiç değilse birkaç grevden sonra, kısa vadeli siyasal istemleri anlamaya başlıyorlar”. (Ağustos 1900, n° 7, s. 15.) Bu oportünist aşamalar teorisi, Yurtdışı Birlik tarafından artık terk edilmiştir; Birlik, şu sözleriyle şimdi, bize, bir ödünde bulunmaktadır: “Daha başlangıçta siyasal ajitasyonu tamamiyle bir iktisadi temel üzerinde yürütmenin hiç de gereği yoktur.” (İki Konferans, s. 11.) Birliğin, geçmişteki hatalarının bir kısmından bu şekilde dönmesi, geleceğin Rus sosyal-demokrasisi tarihçesine, ekonomistlerimizin sosyalizmi nerele kadar alçalttıklarını bir sürü kanıttan daha açık olarak gösterecektir! Ama siyaseti sınırlandırmanın bir biçiminin terk edilmesinin bize öteki biçimleri kabul ettireceğini sanıyorsa, Yurtdışı Birlik, gerçekten çok saf olmalıdır. Bu durumda da, iktisadi mücadelenin mümkün olduğu kadar geniş bir temel üzerinde yürütülmesi gerektiğini, bundan her zaman siyasal ajitasyon için yararlanılması gerektiğini, ama bunun için iktisadi mücadeleyi yığınları etkin siyasal mücadeleye çekmek için en geniş uygulanabilirliğe sahip

araç saymanın “hiç de gereği olmadığını” söylemek daha mantıklı olmaz mı?

Yurtdışı Birlik, Yahudi İşçileri Birliğinin (Bund)⁵ Dördüncü Kongresinin kararlarından birinde yer alan “en iyi araçlar” deyimini yerine, kendisinin “en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar” deyimini koymuş olmasına önem vermektedir. Bu kararlardan hangisinin daha iyi olduğunu söylemekte güçlük çektiğimizi itiraf edelim. Bizce her ikisi de, bir diğerinden daha kötüdür. Hem Yurtdışı Birlik, hem de Bund, (belki de kısmen farkında olmayarak geleneğin etkisi altında) siyasete, ekonomist, trade-unioncu bir yorum getirme hatasına düşmektedirler. Bu hataya “en iyi” sözcüklerini kullanarak mı, yoksa, “en geniş uygulanabilirliğe sahip” sözcüklerini kullanarak mı düşüldüğü, temelde hiç bir şeyi değıştirmmez. Eğer Yurtdışı Birlik “iktisadi bir temel üzerindeki siyasal ajitasyonun en geniş ölçüde uygulanan (“uygulanabilirliğe sahip” değil) araç olduğunu söyleseydi, bu, sosyal-demokrat hareketimizin gelişiminin belli bir dönemi için doğru olurdu. Bu, [Ekonomistler bakımından ve 1898-1901 döneminde] pratik içinde çalışanların (eğer çoğunluğu bakımından değilse bile) birçoğu bakımından doğru olurdu; çünkü pratik içindeki bu ekonomistler, siyasal ajitasyonu (eğer uyguladırlarsa), hemen tamamıyla, iktisadi bir temel üzerinde uygulamışlardır. Böyle bir çizgiyi izleyen siyasal ajitasyon, Raboçaya Mysıl ve Öz Kurtuluş Grubu tarafından kabul edilmiş ve, hatta gördüğümüz gibi, örgütlenmiştir de. Raboçeye Dyelo iktisadi ajitasyon gibi yararlı bir işin, siyasal mücadelenin sınırlandırılması gibi zararlı bir şeyin eşliğinde yürütülmüş olmasını sert biçimde suçlamalıydı; bunu yapacağına, (ekonomistler tarafından) en geniş ölçüde uygulanan araçların, en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar olduğunu ilân etmektedir! Bu durumda, bu kimse-lere ekonomist dediğimizde, karşılığında bize sövmekten, bize “yalancılar”, “bozguncular”, “Papalık elçileri” ve “iftiracılar” demekten⁶, ve kendilerine hakaret ettiğimiz iddiasıyla bütün dünya önünde bizden yakınmaktan ve yemin edercesine “şu anda ekonomizmle lekelenmemiş tek bir sosyal-demokrat örgüt yoktur”⁷ demekten başka ellerinden bir şey gelmiyor. Ah şu kötü, iftiracı siyasetçiler! Ekonomizm denen şeyi, sırf insanlığa düşman oldukları için ve başka insanları en amansız hakaretlere uğratmak için icat etmiş olmalıdır.

Martinov “iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırmak”tan söz ederken, sosyal-demokrasiye yüklediği görevin somut ve gerçek anlamı ne olabilir? İktisadi mücadele, işçilerin, işgüçlerini daha elverişli koşullarla satmak için, çalışma koşullarını, yaşam koşullarını iyileştirmek için, işverenlere karşı kolektif mücadelesidir. Bu mücadele, zorunlu olarak, sendikal bir mücadeledir, çünkü çalışma koşulları farklı meslek dallarında büyük farklılıklar gösterir ve bu yüzden de bu koşulların iyileştirilmesi uğruna mücadele, ancak meslek örgütü temeli

üzerinde yürütülebilir (Batı ülkelerinde sendika temeli aracılığıyla; Rusya’da geçici meslek birlikleri ve bildiriler vb. aracılığıyla). Demek ki, “iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik” kazandırmak demek, bu mesleki istemlerin yerine getirilmesi için uğraşmak, her meslek kolundaki çalışma koşullarını (Martinov’un makalesinin bir sonraki sayfasında, s. 43’de), “yasal ve idari önlemler” yoluyla iyileştirmek demektir. İşçi sendikalarının yapmakta oldukları ve her zaman yapmış oldukları da bundan başka bir şey değildir. Bay ve Bayan Webb gibi ağırbaşlı bilim adamlarının (ve “ağırbaşlı” oportünistlerin) yapıtlarını okuyunuz, o zaman İngiliz işçi sendikalarının uzun zamandan beri “iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırma” görevini benimsediklerini ve o görevi uzun zamandan beri yerine getirmekte olduklarını, uzun zamandan beri grev hakkı için, kooperatif ve sendika hareketi önünde bütün yasal engellerin ortadan kaldırılması için, kadınların ve çocukların korunmasını sağlayacak yasalar için, sağlık ve fabrika yasaları vb. aracılığıyla çalışma koşullarının iyileştirilmesi için mücadele etmekte olduklarını göreceksiniz.

Demek ki, “iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırma” yolundaki gösterişli sözler, “korkunç derecede” derin ve devrimci görünüş altında, sosyal-demokrat siyaseti, sendikal siyaset derekesine düşürme geleneksel eğilimini gizlemektedir! İskra’nın “dogmanın devrimcileştirilmesini, yaşamın devrimcileştirilmesinden daha üstün”⁸ tuttuğu iddia edilen tek yanlışlığını giderme maskesi altında, iktisadi reformlar uğruna mücadeleyi yepyeni bir şeymiş gibi önümüze sürmektedirler. Gerçekte, “iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırmak” sözü, iktisadi reformlar uğruna mücadeleden başka bir anlam taşımaz. Martinov’un kendisi de, eğer kendi sözlerinin anlamını biraz düşünmüş olsaydı, bu basit sonuca ulaşabilirdi. Martinov en ağır silahlarını İskra üzerinde deneyerek şöyle diyor: “Partimiz, hükümetin karşısına, iktisadi sömürüye, işsizliğe, açlığa vb. karşı somut yasal ve idari önlem istemleriyle çıkabilirdi ve çıkmalıydı.” (Raboçeye Dyelo, n° 10, s. 42-43.) Somut önlem istemleri — bu, toplumsal reform istemleri anlamına gelmez mi? Ve tarafsız okura bir kez daha soruyoruz: Raboçeye Dyelo’culara İskra’yla görüş ayrılıklarında, iktisadi reformlar uğrunda mücadele zorunluluğu tezlerini ileri sürdüklerinden ötürü (bu yaygın ve biraz garip adlandırma bize bağış-lansın!), maskeli bernştayncılar dediğimizde kendilerine iftira mı ediyoruz?

Devrimci sosyal-demokrasi, reformlar uğruna mücadeleyi eylemine her zaman katmıştır ve şimdi de katmaktadır. Ama sosyal-demokrasi, “iktisadi” ajitasyonu, sadece hükümetten her türden önlemleri yerine getirmesini istemek için değil, aynı zamanda (ve esas olarak) hükümetin bir otokratik hükümet olmasına son vermesini istemek için de kullanılır. Üstelik devrimci sosyal-demok-

rasi, hükümete karşı bu istemini yalnızca iktisadi mücadele temeli üzerine dayandırarak değil, aynı zamanda, toplumsal ve siyasal yaşamın genel olarak bütün alanlarına dayandırarak ileri sürmeyi görev bilir. Kısacası, devrimci sosyal-demokrasi, bütünün bir parçası olarak reformlar uğruna mücadeleyi, özgürlük uğruna ve sosyalizm uğruna devrimci mücadeleye tâbi kılar. Oysa Martinov, aşamalar teorisini yeni bir biçimde canlandırıyor ve sanki siyasal mücadele yerine tamamıyla iktisadi bir gelişme yolu izlenmesini va'zetmeye çalışıyor. İçinde bulunduğumuz devrimci hareketin yükselişi döneminde reformlar uğruna mücadeleyi, sözde özel bir "görev" gibi ileri sürmekle, o, partiyi geriletmekte, hem "ekonomist" ve hem de liberal oportünizmin ekmeğine yağ sürmektedir.

Devam edelim. Reformlar uğruna mücadeleyi, "İktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırma" gösterişli tezinin arkasında utanmazca gizleyerek, Martinov, tamamıyla iktisadi (aslında tamamıyla fabrikaya değin) reformları özel bir şeymiş gibi ileri sürdü. Bunu niçin yaptı? Bilmiyoruz. Belki de dikkatsizliğinden ötürü. Ama aklıdan "fabrika" reformları yanında başka şeyler de geçiyor olsaydı, yukarıya aktardığımız tezinin tümü, her türlü anlamını yitirirdi. Belki de, bunu, hükümetin ancak iktisadi alanda "ödünler"de bulunmasının olanaklı ve olası olduğunu düşündüğünden ötürü yapmıştır⁹. Eğer öyle ise, bu, garip bir kuruntudur. Kırbaç cezası, pasaportlar, toprak tazminatı ödemeleri¹⁰, dinsel mezhepler, sansür vb., vb.ye ilişkin yasalar çıkartılması konusunda da ödünler koparmak olanaklıdır ve koparılmaktadır. Elbette ki "iktisadi" ödünler (ya da sözde ödünler) hükümet bakımından en ucuzu ve en elverişlisidir, çünkü hükümet bunlarla işçi sınıfının güvenini kazanacağını ummaktadır. İşte bundan ötürü, biz sosyal-demokratlar, hiç bir durumda ya da hiç bir şekilde, iktisadi reformlara daha büyük önem verdiğimiz, ya da bu reformların özel bir önem taşıdığını sandığımız, vb. inancını (ya da yanılgısını) uyandıracak bir davranışta asla bulunmamalıyız. Yukarda sözü edilen yasal ve idari önlemlerle ilgili somut istemlerden söz ederken, "bu gibi istemler" diye yazıyor, Martinov, "kof bir ses olarak kalmaz, çünkü elle tutulur sonuçlar vaat ettiği için, işçi yığını tarafından etkin olarak desteklenebilirler. ..." Hayır, hayır, biz ekonomist değiliz! Biz yalnız, Bernstein'lar, Prokopoviç'ler, Struve'ler, R. M.ler ve tutti quanti¹¹ yaptığı gibi, somut sonuçların "elle tutulurluğu" önünde kölece eğilmekteyiz! Biz, sadece, (Nartsis Tuporilov ile birlikte) "elle tutulur sonuçlar vaat etmeyen" her şeyin "kof bir ses"ten başka bir şey olmadığını anlaşılmamasını istiyoruz! Biz sadece çalışan yığınlar sanki (kendi dar görüşlülüklerini onlara yüklemeye kalkışanlara karşın bu alandaki yeteneklerini şimdiden tanıtlamış gibi), hiç bir elle tutulur sonuç vaat etmese bile, otokrasiye karşı her türlü karşı çıkışı etkin olarak destekleyemezlermiş gibi, muhakeme yürütmeye çalışıyoruz!

Örneğin Martinov'un kendisinin sözünü ettiği örnekleri, işsizliğe ve açlığa karşı "önlemleri" ele alalım. Eğer vaatlerine inanmak gerekirse, Raboçeye Dyelo, "elle tutulur sonuçlar vaat eden" (yasa tasarıları biçiminde?) "yasal ve idari önlemler için somut istemlere" ilişkin bir program hazırlayıp geliştirmeye çalışırken, her zaman "dogmanın devrimcileştirilmesini yaşamın devrimcileştirilmesinden daha üstün tutan" İskra, işsizlikle kapitalist düzenin tümü arasındaki kopmaz bağı açıklamaya çalıştı, "açlık tehlikesine" karşı uyarıda bulundu, polisin "açlara karşı savaşını" ve insafsız "geçici ağır ceza kurallarını" teşhir etti; ve Zarya da Yurt Haberleri Dergisi'nin açlığı ele alan bir kesimini¹² bir ajitasyon broşürü biçiminde özel bir yeni basım olarak yayınladı. Hey Tanrım! Bu dar görüşlü ve bağnaz doktrinerler ne olmaz bir "tek yanlılık" içindeydiler! "Bizzat yaşamın" çağrılarına kulaklarını nasıl da tıkıyorlardı! Bunların makaleleri "elle tutulur sonuçlar vadeden" tek bir, evet (ne korkunç şey!) tek bir "somut istem" içermiyordu! Zavallı doktrinerler! Bunlar, taktiklerin bir büyüme süreci, ve büyüyen şeyin süreci vb. olduğunu ve iktisadi mücadelenin kendisine siyasal bir nitelik kazandırmak gerektiğini öğrensiner diye, Kriçevski ve Martinov'a gönderilmelidirler!

"İşçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesinin ["hükümete karşı iktisadi mücadele"] doğrudan taşıdığı devrimci anlamdan başka, bu mücadelenin şöyle bir anlamı da vardır: böylelikle işçiler devamlı olarak siyasal haklardan yoksun bulundukları bilincine varırlar." (Martinov, s. 44.) Bu pasajı buraya aktarmamızın nedeni, yukarda söylenenleri yüzüncü ve bininci kez yinelemek değil, Martinov'a bu mükemmel yeni formülünden ötürü özel teşekkürlerimizi sunmaktır: "işçilerin işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadelesi". Ne paha biçilmez bir inci! Ekonomistler arasındaki bütün kısmi anlaşmazlıkları ve bütün nüansları ortadan kaldıran bu açık ve kısa önerme, işçileri "genel çıkarlar için bütün işçilerin koşullarının iyileştirilmesi uğruna siyasal mücadele"ye¹³ çağırmaktan başlayıp, aşamalar teorisinden geçerek, konferansın "en geniş uygulanabilirliğe sahip araçlar" vb. konusundaki kararıyla son bulan ekonomizmin özü, burada ne erişilmez bir beceri ve ustalıklı ifade edilmektedir. "Hükümete karşı iktisadi mücadele" trade-unioncu siyasetin ta kendisidir ve bu da sosyal-demokrat siyasetten hâlâ çok uzaktır.

Dipnotlar

¹ Herhangi bir yanlış anlamaya yol açmamak için, burada ve bu kitap boyunca (bizim aramızdaki kabul edilmiş kullanımına uygun olarak) iktisadi mücadeleden anladığımız şeyin, Engels'in yukarda aktardığımız pasajında "kapitalistlere karşı direnme" olarak tanımladığı ve özgür ülkelerde örgütlü emeğin sendikal ya da mesleki mücadelesi olarak bilinen "pratik iktisadi mücadele" demek olduğunu belirtelim.

² Bu bölümde, biz, yalnız geniş ya da dar anlamıyla, siyasal mücadeleyle ele almaktayız. Onun için, Raboçeye Dyelo'nun, İskra'nın iktisadi

mücadele konusunda “çok sınırlı” olduğu iddiasına ilginç bir şey olarak, geçerken değinmekle yetiniyoruz. (İki Konferans, s. 27, Sosyal-Demokrasi ve İşçi Sınıfı adlı broşüründe Martinov tarafından yeniden ortaya atılmıştır.) Eğer bu suçlamacılar İskra’nın herhangi bir yıl içinde sanayi kesiminde iktisadi mücadeleye ayırdığı yeri (yapmaya çok düşkün oldukları gibi) kilo olarak ya da yaprak sayısı ile ölçselerdi ve bunu Raboçeye Dyelo ile Raboçaya Mysıl’ın bir arada bu konuya ayırdıkları yerle kıyaslasalardı, bu bakımdan bile geri olduklarını kolaylıkla görürlerdi. Besbelli ki, bu basit gerçeğin kendilerince görülmesi, onları kafa karışıklıklarını açıkça ortaya koyacak savlara başvurmaya zorlamaktadır. “İskra” diye yazıyorlar “istemeye istemeye [!] yaşamın zorunlu gereklerini kabul etmek ve hiç değilse [!] işçi sınıfı hareketi ile ilgili mektupları yayınlamak zorunda kalıyor[!].” (İki Konferans, s. 27). Çürütülmesi olanaksız sav dediğin böyle olur!

³ Raboçeye Dyelo bir tüm olarak partinin genel ilkelerinin ve genel görevlerinin sözünü ettiği için, biz de “genel olarak” diyoruz. Hiç kuşkusuz, pratikte öyle durumlar olabilir ki, siyasetin gerçekten iktisadi izlemesi gerekir, ama yalnızca ekonomistlerdir ki, tüm Rusya için geçerli olan bir kararda böyle bir şey söyleyebilirler. “Daha başlangıçta” siyasal ajitasyonu “tamamıyla iktisadi bir temel üzerinde” yürütmenin mümkün olduğu durumlar olabilir; ama Raboçeye Dyelo, sonunda, “bunun hiç bir gereği olmadığı” sonucuna varmıştır (İki Konferans, s. 11). Bundan sonraki bölümde, “politikacıların” ve devrimcilerin taktiklerinin, sosyal-demokrasinin sendikal görevlerini görmezlikten gelmek bir yana, tersine bu görevlerin tutarlı bir biçimde yerine getirilmesini sağlayabilecek olan şeyin yalnızca bunlar olduklarını göstereceğiz.

⁴ Zemskiye Naçalniki (kırsal yönetici). — Toprak beylerinin köylüler üzerindeki yetkilerini artırmak üzere 1899’da çarlık hükümeti tarafından kurulmuş olan yönetsel bir makam. Kırsal yöneticiler yerel toprak soyluları arasından atanıyor ve kendilerine yalnızca yönetsel değil, köylüleri tutuklamak ve ağır cezalara çarptırmak da dahil geniş yargısal yetkiler de veriliyordu.

⁵ Bund — Litvanya, Polonya ve Rusya Genel Yahudi İşçileri Birliği, 1897’de Vilno’da toplanan Yahudi sosyal-demokrat grubunun bir kongresinde kuruldu, daha çok Rusya’nın batı bölgelerindeki yarı-proleter Yahudi zanaatçıların bir birliğiydi. Bund, RSDİP’nin birinci kongresinde (Mart 1898) partiye, özellikle Yahudi proleterlerini ilgilendiren sorunlarda bağımsız olan özerk bir örgüt olarak katıldı.

⁶ Bunlar İki Konferans’ta kullanılmış olan ifadelerdir, s. 31-32, 28 ve 30.

⁷ İki Konferans, s. 32.

⁸ Raboçeye Dyelo, n° 10, s. 60. Bu, “ileriye doğru atılan her adım, her gerçek ilerleme, bir düzine programdan daha önemlidir” tezinin, hareketimizin bugünkü kaos durumuna, yukarıda nitelendirmiş olduğumuz Martinov tarzı uygulanmasıdır. Gerçekte bu, bernştayncıların o ünlü “hareket her şeydir, nihai amaç ise hiç bir şey” tümcesinin Rusça bir çevirisinden başka bir şey değildir.

⁹ S. 43: “Elbette ki, işçilere hükümetten bazı iktisadi istemlerde bulunmalarını öğütlediğimizde, bunu, otokratik hükümet iktisadi alanda zorunlu olarak bazı ödünlerde bulunmaya hazır olduğu için yapıyoruz.”

¹⁰ Rusya’da serfliğin kaldırılması kararnamesi (19 Şubat 1861) gereğince, çar hükümeti, köylülerin “alın terleri ve kanlarıyla sulamış oldukları kendi köylü toprakları” (Lenin) için ödemede bulunmaları yükümlülüğünü koydu. Saptanan fiyatlar, köylüye verilen toprağın gerçek fiyatının iki-üç katıydı. 1907’de bu ödemeler durdurulana kadar, köylüler, toprak sahiplerine, toplam olarak, 2.000 milyon ruble

ödemişlerdi.

¹¹ Bütün ötekilerin. -ç.

¹² Bkz: Collected Works, Vol. 5, s. 253-274. —Ed

¹³ Raboçaya Mysıl, “Özel Ek”, s. 14.

İLKELLİK NEDİR?

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Bu soruyu, 1894-1901 döneminin tipik bir sosyal-demokrat çalışma çevresinin faaliyetini kısaca anlatarak yanıtlamaya çalışacağız. O dönemde, öğrenci gençliğin tümünün Marksizm’e sarıldığını belirttik. Bu öğrenciler, Marksizm’le, elbette ki, sadece bir teori olarak ilgilenmiyorlardı, onunla “Ne Yapmalı?” sorusuna bir yanıt olarak, düşmana karşı savaşmak için bir çağrı olarak ilgileniyorlardı. Bu yeni savaşçılar, şaşılabilecek ölçüde ilkel donatım ve eğitimle savaşa girdiler. Çok kez hemen hemen hiç donatımları yoktu ve eğitim diye bir şey görmemişlerdi. Sabahını bırakıp savaşa katılan köylüler gibi ellerinde sopalarla yürüdüler. Bir öğrenci çevresi, hareketin eski üyeleriyle hiç bir bağlantısı olmadan, başka yörelerdeki, hatta aynı kentin başka kesimlerindeki (ya da başka eğitim kurumlarındaki) inceleme çevreleriyle hiç bir bağlantı kurmadan, devrimci çalışmanın çeşitli bölümlerini örgütlenmeden, belirli bir zaman süresini kapsayan sistemli bir eylem planı olmadan, işçilerle ilişki kuruyor ve çalışmaya koyuluyor. Bu çevre, yavaş yavaş propaganda ve ajitasyonunu yaygınlaştırıyor; eylemleriyle oldukça geniş bir işçi kesiminin ve eğitim görmüş tabakanın belirli bir kesiminin sempatisini kazanıyor; bu kesimler ona para sağlıyorlar ve “komite” gençlerden oluşan yeni grupları bunlar arasından ediniyor. Komitenin (ya da mücadele birliğinin) çekici gücü büyüyor, eylem alanı genişliyor, eylemini tamamen kendiliğinden bir biçimde yayıyor; bir yıl ya da birkaç ay önce, öğrenci çevrelerinin toplantılarında konuşan ve “Nereye?” sorusunu tartışan, işçilerle bağlantı kuran ve bu bağlantıları sürdüren, bildiri yazıp yayınlayan bu kimseler, artık öteki devrimci gruplarla ilişkiler kuruyorlar, yazın ediniyorlar, yerel bir gazetenin yayınına giriyorlar, bir gösteri düzenlemekten söz etmeye başlıyorlar, ve nihayet açık savaşa geçiyorlar (bu açık savaş ilanı, duruma göre ilk

ajitasyon bildirisi, bir gazetenin ilk sayısı ya da ilk gösteri yürüyüşü olabilir). Çoğunlukla bu çıkışlar, daha ilk anında tam bir fiyaskoyla sonuçlanır. İlk anında ve tam bir fiyasko, çünkü bu açık savaş daha önce düşünülmüş ve uzun uzadıya saptamış sistemli bir plan, inatçı ve uzun süreli bir mücadele planı sonucu değildi, sadece inceleme çevresinin geleneksel çalışmasının kendiliğinden büyümesi sonucu; çünkü polis, besbelli ki, hemen her seferinde, yerel hareketin, üniversite sıralarında “adları duyulmuş olan” başlıca militanlarını tanıyordu ve bir baskın için kendisine en elverişli anı kollarken, kasıtlı olarak, elle tutulur bir suçüstü sağlayabilmek için, devrimci grubun yayılmasına göz yummuştur ve her seferinde tanıdıkları bazı kimselelerin “tohumluk olarak” serbest gezmelerine izin vermiştir (bildiğim kadar “tohumluk” terimi hem bizimkilerin hem de çar polisinin kullandığı bir terimdir). Böyle bir savaş, bir köylü yığınının, ellerinde sopalarla, modern askeri birliklere karşı savaşına benzetmemek insanın elinden gelmiyor. Ve insan, savaşçıların tam bir eğitim yoksunluğuna karşın, yayılan, büyüyen ve başarılar sağlayan hareketin canlılığına şaşıyor. Tarihsel bakımdan donatımın ilkelliğinin başlangıçta yalnız kaçınılmaz olmakla kalmadığı, savaşçıların geniş ölçüde seferber edilmesinin koşulu olarak meşru bile olduğu doğrudur; ama ciddi çatışmalar yer almaya başlayınca (ve bunlar fiilen 1896 yazındaki grevlerle başlamıştır), savaş örgütümüzün eksikliklerini gittikçe daha çok duymaya başladık. İlkten şaşkınlığa düşen ve gaf üstüne gaf yapan hükümet (örneğin sosyalistlerin yaptıklarının kötülüklerini anlatarak kamuoyuna başvurma, ya da işçilerin başkentlerden taşradaki sanayi merkezlerine sürülmesi gibi), kısa zamanda mücadelenin yeni koşullarına ayak uydurabildi ve kusursuz biçimde donatılmış bir ajan provokatör, casus ve polis birliklerini

ustaca kullanmaya başladı. Baskınlar o kadar sıklaştı, o kadar çok insanı etkiledi ki ve bu baskınlar sonucu yerel inceleme çevreleri öylesine silinip süpürüldü ki, işçi yığınları hemen hemen bütün liderlerini kaybettiler, hareket inanılmaz ölçüde dağınık bir nitelik aldı ve çalışmalarda süreklilik ve uyum tümüyle olanaksızlaştı. Yerel liderlerin böyle darmadağın edilişi, inceleme çevreleri üyelerinin rastgele kişilerden oluşması, teorik, siyasal ve örgütsel sorunlarda gerekli eğitimin olmaması ve bu sorunlarda dar görüşlülük, bütün bunlar, yukarda anlatılan koşulların kaçınılmaz sonuçları idi. İşler öyle bir hale geldi ki, birçok yerlerde işçilere, gereken sağlamlığı gösteremediğimizden ve gizlilik kurallarına uyamadığımızdan ötürü, aydınlara olan inancını yitirmeye ve onlardan uzak durmaya başladılar. İşçiler şöyle diyordu: aydınlara pek dikkatsiz davranıyorlar ve polis baskınlarına yol açıyorlar!

Hareket konusunda azıcık bilgisi olan bir kimse, aklı başında sosyal-demokratların tümünün, sonunda bu amatörce yöntemlere bir hastalık olarak bakmaya başladıklarının farkındadır. Hareketi yakından bilmeyen okurun, hareketin özel bir aşamasını ya da özel bir hastalığını “icat ettiğimizi” sanmaması için, yukarda sözlerini aktardığımız tanıktan, aşağıya bir pasaj daha alacağız. Pasajın uzunluktan dolayı okurun bizi bağışlayacağına inanıyorum.

B-v, Raboçeye Dyelo, n° 6'da şöyle yazıyor: “Daha geniş pratik eyleme tedrici geçiş, Rus işçi sınıfı hareketinin şu anda aşmakta olduğu genel geçici döneme doğrudan doğruya bağlı bulunan bu geçiş, karakteristik bir özellik olmakla birlikte, Rus işçilerinin devriminin genel mekanizmasında daha az ilginç olmayan bir başka özellik de vardır. Eyleme uygun devrimci güçlerin genel olarak bulunmayışından söz etmekteyiz, bu yokluk sadece St. Petersburg'da değil tüm Rusya'da duyulmaktadır. İşçi sınıfı hareketinin genel olarak yeniden canlanmasıyla, çatışan yığınların genel olarak gelişmesiyle, grevlerin giderek sıklaşmasıyla, işçilerin artan açık yığın mücadelesiyle ve hükümet baskısının, tutuklamaların, sınır dışı etmelerin ve sürgünlerin yoğunlaşmasıyla, usta devrimci güçlerin bu yokluğu gittikçe daha çok göze batır bir hale gelmektedir ve hiç kuşku yok ki, bu durum, hareketin derinliğini ve genel niteliğini etkilememekle edemez. Birçok grev, devrimci örgütlerin güçlü ve doğrudan etkisi olmaksızın yapılmaktadır. ... Ajitasyon bildirileri ve illegal yazın eksikliği duyulmaktadır. ... İşçilerin inceleme çevreleri ajitatörlerden yoksun kalmaktadır. ... Üstelik durmadan para sıkıntısı çekilmektedir. Kısacası, işçi sınıfı hareketinin büyümesi devrimci örgütlerin büyüme ve gelişmesini aşmaktadır. Etkin devrimcilerin sayısal gücü, hoşnutsuz işçi yığınları üzerindeki etkiyi kendi ellerinde yoğunlaştırmalarını ya da bu hoşnutsuzluğa birazcık olsun uyum ve örgütlülük getirmelerine olanak vermeyecek kadar azdır. ... Dağınık, birbirine bağlı olamayan ayrı ayrı inceleme çevreleri, ayrı ayrı devrimciler, organları orantılı biçimde gelişmiş tek

bir güçlü ve disiplinli örgütü temsil etmemektedirler. ...” Dağıtılan inceleme çevrelerinin yerine derhal yenilerinin örgütlendirilmesinin, “ancak hareketin canlılığını tanıtladığını... Ama gerektiği gibi eğitilmiş devrimcilerin yeter sayıda bulunduğunu tanıtlamadığını” kabul eden yazar şu sonuca varıyor: “St. Petersburg devrimcileri arasında pratik eğitimin bulunmayışı, çalışmaların sonuçlarında görülebilir. Son yargılamalar ve özellikle Öz Kurtuluş Grubunun ve Sermayeye Karşı Emek Grubunun¹ yargılamaları açıkça göstermiştir ki, işçi sınıfının koşulları ve bunun sonucu olarak da belirli bir fabrikada ajitasyon yapma koşulları konusunda ayrıntılı bilgiden yoksun, gizlilik ilkelerinden habersiz, ve sosyal-demokrasinin ancak genel ilkelerini anlayabilen [eğer anlıyorsa] genç militan, çalışmasını ancak dört, beş ya da altı ay kadar yürütebilmektedir. Bunun ardından, bütün örgütün ya da hiç değilse örgütün bir kısmının yıkılmasına neden olan tutuklamalar gelmektedir. Onun için şu soruyla karşılaşmaktayız: eğer ömrü aylarla ölçülecekse, bu grup, başarılı eylem yürütebilir mi? ... Besbelli ki, mevcut örgütlerin kusurlarının sadece bu geçiş döneminden ileri geldiğini söyleyemeyiz. ... Besbelli ki, çalışmakta olan örgütlerin sayısal ve her şeyden öte niteliksel yapıları küçümsenecek bir etmen değildir, ve bizim sosyal-demokratlarımızın birinci görevi... Örgütleri etkin bir biçimde birleştirmek ve örgüt üyeleri arasında sıkı bir ayıklama yapmaktır.”

Dipnotlar

¹ Sermayeye Karşı Emek Grubu, 1899 ilkyazında St. Petersburg'da V. A. Gutovski (daha sonraları Y. Mayevski adı altında bir Menşevik olmuştur) tarafından kurulmuştur. Grup, St. Petersburg'daki işçilerle güçlü bağları bulunmayan birkaç işçiden ve aydından oluşuyordu; 1899 yazında, hemen bütün üyelerinin tutuklanmasından sonra dağıldı. Bu grubun görüşleri ekonomistlerinkine yakındı. Bu grup “Programımız” başlıklı bir bildiri basmıştı.

ÖRGÜTSEL ÇALIŞMANIN KAPSAMI

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

B-V'nin, “eyleme uygun devrimci güçlerin genel olarak bulunmayışından, bu yokluğun sadece St. Petersburg’da değil, tüm Rusya’da duyulduğundan” söz ettiğini duyduk. Kimse bunun tersini iddia etmez. Ama sorun bu durumun nasıl açıklanacağıdır; B-V şöyle yazıyor:

“Bu olgunun tarihsel nedenlerinin açıklamasına girmeyeceğiz; biz sadece, uzun süren bir siyasal gericilik tarafından yıldırılmış ve geçmişteki ve bugünkü iktisadi değişmelerle parçalanmış bir toplumun saflarından devrimci eyleme uygun çok az sayıda insan çıktığını; işçi sınıfının, illegal örgütlerin saflarını bir ölçüde güçlendiren devrimci işçiler ürettiğini, ama böyle devrimcilerin sayısının, zamanın gereklerini karşılamakta yetersiz kaldığını belirtmekle yetineceğiz. Üstelik işçi, durumu gereği, fabrikada günde on bir buçuk saat çalıştıktan sonra öyle bir hale gelmektedir ki, esas olarak, ancak bir ajitatörün işlevlerini yerine getirebilir. Oysa propaganda ve örgütlenme, illegal yazının hazırlanması ve dağıtılması, bildirilerin yayınlanması vb., zorunlu olarak, büyük ölçüde, o çok az sayıdaki aydınların omuzlarına yüklenmektedir.” (Raboçeye Dyelo, n° 6, 38-39.)

Birçok noktada, özellikle (pratik içinde bulunan ve düşünen herkes gibi) amatörlüğümüzden yakınsa bile, ekonomizm altında ezildiğinden, bu dayanılmaz durumdan çıkışın yolunu bulamadığı ve bizim de altını çizdiğimiz noktalarda biz B-V'nin görüşüne katılmıyoruz. Gerçek şudur ki, toplum, “davaya” uygun birçok insan yetiştirmektedir, ama biz, bunların hepsini kullanamıyoruz. Hareketimizin bu bakımdan içinde bulunduğu kritik geçiş aşaması şöylece formüle edilebilir: hiç adam yok — ama gene de yığınla adam var. Yığınla adam var, çünkü işçi sınıfı ve gittikçe çeşitlenen toplumsal katlar, her yıl, kendi safları arasından, protestoda bulunmayı isteyen, dayanılmazlığı herkes tara-

findan anlaşılmamış olsa bile, her gün büyüyen bir yığının gittikçe daha derinden duyduğu mutlakıyete karşı mücadeleye güçleri yettiği kadar katkıda bulunmaya hazır, gittikçe artan sayıda hoşnutsuz kimse üretmektedir. Aynı zamanda, adam yok, çünkü önderlerimiz yok, hem geniş ölçüde hem de birbirleriyle eşit ve uyumlu bir biçimde, en önemsizler dâhil, bütün güçlerin kullanılması olanağını sağlayan bir çalışmayı gerçekleştirecek yetenekte siyasal önderler, yetenekli örgütçüler yok, “devrimci örgütlerin büyümesi ve gelişmesi” sadece işçi sınıfı hareketinin büyümesinin gerisinde kalmıyor —B-V bile bunu kabul ediyor—, ama halkın bütün katları arasındaki genel demokratik hareketin de gerisinde kalıyor. (Geçerken belirtelim ki, B-V herhalde, şimdi, bunu, kendi vargılarını tamamlayan bir şey olarak görecektir.) Hareketin kendiliğinden temelinin genişliğine kıyasla devrimci çalışmanın kapsamı çok dardır. “İşverene ve hükümete karşı iktisadi mücadele” teorisi gibi zayıf bir teori tarafından çok fazla kuşatılmıştır. Oysa bugün “nüfusun bütün sınıfları arasına gitmesi” gereken sadece sosyal-demokrat siyasal ajitatörler değil, ama aynı zamanda sosyal-demokrat örgütçülerdir¹. Sosyal-demokratların, örgütsel çalışmanın bin bir küçük işlerini, en çeşitli sınıfların tek tek temsilcileri arasında dağıtabileceklerinden kuşku duyacak, pratikte çalışan tek bir kişi bile yoktur. Uzmanlaşmanın bulunmayışı, tekniğimizin en ciddi eksikliklerinden biridir, nitekim B-V de, haklı olarak ve acı acı bundan yakınıyor. Ortak davamızdaki ayrı ayrı “işlem” ne kadar küçük olursa, bunları yapabilecek o kadar çok insan bulabiliriz (böyleleri çoğunlukla profesyonel devrimciler olma yeteneğinden yoksundurlar); ve polis için de, bütün bu “uzman militanları” “tuzağa düşürmek” o ölçüde zorlaşacak ve, bir kişinin kovuşturmayla uğraması gibi önemsiz bir olayı, devletin “güvenlik” için harcadığı

fonları haklı gösteren önemli bir “dava” haline getirmek o ölçüde zorlaşacaktır. Bize yardımda bulunmaya hazır olan kimselerin sayısına gelince, bundan önceki bölümde, bu bakımdan son beş yıl içinde meydana gelmiş bulunan çok büyük değişikliğe işaret etmiş bulunuyorum. Ama, öte yandan, bütün bu küçük kesimleri bir bütün içinde toplayabilmek için ve görevleri dağıtayım derken hareketi parçalamamak için, küçük işlevleri yerine getiren kişiye, yaptığı işin zorunlu ve önemli olduğu inancını verebilmek için (ki bu inanç olmaksızın onlar işlerini hiç bir zaman yapmayacaklardı)², bütün bunlar için güçlü bir denenmiş devrimciler örgütü zorunludur. Böyle bir örgüt ne kadar gizli olursa, partiye olan güvende o kadar güçlü ve yaygın olur. Bilindiği gibi, savaşta her şeyden önemli olan şey, sadece kişinin kendi ordusuna, kendi öz gücüne güven kazandırması değildir, düşmanı ve bütün tarafsız unsurları bu güce inandırması da önemlidir; dostça tarafsızlık, bazı durumlarda başarının koşulu olabilir. Sağlam bir teorik temele dayanan ve elinde sosyal-demokrat bir organ bulunan böyle bir örgüt var oldu mu, hareketin, kendi yanına çektiği çok sayıda “yabancı” unsurlar tarafından yolundan saptırılmasından korku duymamıza gerek yoktur (tam tersine, asıl şimdi, amatörlük egemenken, birçok sosyal-demokratın Credo’ya kaydıklarını ve hâlâ da kendilerini sosyal-demokrat sunduklarını görmekteyiz). Kısacası, uzmanlaşma, zorunlu olarak, merkezileşmeyi öngörür ve onu gerekli kılar.

Ama uzmanlaşmanın gereğini o kadar güzel göstermiş olan B-V, bizce, yukarıya aktardığımız savının ikinci kısmında, bunun önemini küçümsüyor. Bu işçi sınıfı devrimcilerinin sayısı yetersizdir diyor. Bu tamamen doğrudur ve “yakın bir gözlemcinin değerli tanıklığı”nın, sosyal-demokraside bugünkü bunalımın nedenleri ve bunun nasıl alt edileceği konusundaki görüşlerimizi tamamen doğruladığını bir kez daha belirtiyoruz. Yığınların kendiliğinden uyanışının gerisinde kalan sadece genel olarak devrimciler değildir; işçi-devrimciler bile işçi sınıfı yığınlarının kendiliğinden uyanışının gerisinde kalmaktadırlar. Ve bu olgu, “pratik” bakımdan da, işçilere karşı görevlerimiz konusundaki tartışmalarda sık sık lâyık görüldüğümüz “pedagoji”nin sadece saçmalığını değil, ama aynı zamanda gerici siyasal niteliğini de doğrular. Bu olgu, birinci ve en önemli görevimizin, parti eylemi bakımından aydın devrimcilerle aynı düzeyde olan işçi sınıfı devrimcilerinin ortaya çıkmasına katkıda bulunmak olduğunun kanıtıdır (“parti eylemi bakımından”, sözcüklerini vurguluyoruz, çünkü işçilerin öteki bakımlardan aydınlarla aynı düzeye gelmesi, ne o kadar kolaydır, ne de o kadar ivedi bir zorunluluktur). Onun için işçileri devrimciler düzeyine yükseltme işi asıl çabamız olmalıdır; ekonomistlerin yapmayı istediği gibi “çalışan yığınların” düzeyine, ya da Svoboda’nın yapmayı istediği gibi (ve böylelikle ekonomist “pedagoji”nin ikinci sınıfa yükselmesi gibi) “ortalama işçi”nin düzeyine inmek

bizim görevimiz değildir. İşçiler için kolay anlaşılır yazının ve özellikle de geri kalmış işçiler için kolay anlaşılır (ama elbette ki kaba değil) yazının gereğini yadsımıyorum. Ama beni üzen şey, pedagojinin, siyaset ve örgüt sorunlarıyla böyle durmadan birbirine karıştırılmasıdır. “Ortalama işçi”yle bu kadar ilgilenen sizler, işçi sınıfı siyasetini ya da işçi sınıfı örgütlenmesini tartışırken, onlara tepeden bakmayı istemekle aslında işçilere hakaret etmektesiniz baylar. Ciddi şeylerden ciddi bir biçimde söz edin; pedagojiyi pedagoğlara bırakın, siyasetçilere ve örgütçülere değil! Aydın tabaka arasında da ileri kimseler, “ortalama” tabaka ve bir de “yığınlar” yok mudur? Aydın tabaka arasında, kolay anlaşılır bir yazının gerekliliğini herkes kabul etmiyor mu, ve böyle bir yazın yayınlanmıyor mu? Öyle bir kişi düşünün ki, lise ya da yüksek okul öğrencilerinin örgütlenmesi konusunda yazdığı bir makalede, yeni bir keşifte bulunan bir adam edasıyla, ilkin “ortalama öğrenciler” örgütü gereklidir deyip duruyor. Hiç kuşku yok ki, herkes kendisine gülecektir ve böylesine lâyık olan budur. Yazarımıza, eğer varsa, örgüt hakkındaki düşüncelerinizi bildirin, kimin “ortalama”, kimin bunun üstünde, kimin altında olduğuna biz karar verelim, denecektir. Ama eğer örgütlenme hakkında kendinize ait düşünceleriniz yoksa o zaman “yığınlar” ve “ortalama kimseler” adına giriştiğiniz bütün çabalar çok can sıkıcı olacaktır. Bilmeniz gerekir ki, bu “siyaset” ve “örgüt” sorunları kendi başlarına öylesine ciddidir ki, bunlar ancak çok ciddi olarak ele alınabilir. İşçileri (ve üniversite öğrencileriyle liselileri) bu sorunları kendileriyle tartışabilmek için eğitebiliriz ve eğitmeliyiz. Ama bu sorunları ele aldığınız anda, bunlara gerçek yanıtlar vermelisiniz; geriye çark edip “ortalama”dan ya da “yığınlar”dan medet ummayınız; gereksiz tümceciklerle ya da eğlendirici fıkralarla durumu geçiştirmeye kalkmayınız.³

İşçi-devrimci, görevine tam olarak hazırlanabilmek için, aynı şekilde profesyonel bir devrimci olmalıdır. Onun için B-V, işçi, günün on bir buçuk saatini fabrikada geçirdiğine göre, ajitasyon dışındaki öteki devrimci görevler “zorunlu olarak büyük ölçüde o çok az sayıdaki aydınlara omuzlarına yüklenmelidir”, derken yanılmaktadır. Ama bu, hiç de “zorunlu” olduğu için böyle olmamaktadır. Bu, biz geri olduğumuz için, yetenekli her işçiye profesyonel ajitator, örgütçü, propagandacı, yayın dağıtıcısı, vb. vb. olabilmesi için yardım etmenin görevimiz olduğunu bilmediğimiz için böyle olmaktadır. Biz, bu bakımdan, gücümüzü utanç verici bir biçimde çarçur etmekteyiz, neyi en büyük dikkatle yetiştirmemiz ve geliştirmemiz gerektiğini bilmemekteyiz. Almanlara bakınız: onların güçleri bizimkinin yüz katıdır, ama gerçekten yetenekli ajitatorların vb., çoğu kez “ortalamalar” arasından çıkmadığını pek iyi anlıyorlar. Onun için, her yetenekli işçiye, hemen, yeteneklerini geliştirebileceği ve tam olarak kullanabileceği koşullar içine yerleştirmeye çalışıyorlar: onu profesyonel

ajitator yapıyorlar; eylem alanını genişletmek için, tek bir fabrikadan bütün sanayi koluna, tek bir yöreden bütün ülkeye yayabilmesi için, ona yardımcı oluyorlar. O, mesleğinde deneyim ve ustalık ediniyor; görüş ufuklarını genişletiyor ve bilgisini artırıyor; başka yörelerdeki ve başka partilerdeki ileri gelen siyasal liderleri yakından gözleme olanağını buluyor; işçi, onların düzeyine yükselmeye ve işçi sınıfı ortamının bilgisi ve sosyalist inançların tazeliği ile profesyonel ustalığı kendi şahsında birleştirmeye uğraşiyor; çünkü bunlar olmadan, proletarya, kusursuz biçimde eğitilmiş olan düşmanlarına karşı çetin bir mücadele veremez. İşte yığınlar, saflarından, Bebel ve Auer çapında adamları ancak bu şekilde çıkarmaktadır. Ama siyasal bakımdan özgür olan bir ülkede büyük çapta kendiliğinden olan şeyi, Rusya’da, biz, bilinçli olarak ve sistemli bir biçimde örgütlerimizden yararlanarak yapmalıyız. Azıcık yeteneği olan ve bir şeyler “vaat eden” bir işçi ajitatorün günde on bir saat fabrikada çalışmasına izin verilmemelidir. Geçiminin parti tarafından sağlanmasını; zamanı gelince yeraltına geçebilmesini; eğer deneyimini artıracaksa, görüş ufuklarını genişletecekse ve jandarmaya karşı mücadelede hiç değilse birkaç yıl dayanabilecekse, eylem yerini değiştirmesini biz sağlamalıyız. Hareketlerinin kendiliğinden yükselişi genişlik ve derinlik kazandıkça, işçi sınıfı yığınları, kendi saflarından, sadece artan sayıda yetenekli ajitatorler değil, ama yetenekli örgütçüler de, propagandacılar da, ve sözcüğün en iyi anlamıyla “pratik militanlar” da çıkartırlar (böyleleri, çoğunlukla, Ruslara özgü biçimde oldukça dikkatsiz ve alışkanlıklarında derbeder olan bizim aydınlarımız arasında o kadar azdır ki). Gerekli hazırlıktan geçmiş ve eğitilmiş işçi-devrimcilerden kuvvetlerimiz olduğu zaman (ve elbette bütün öteki kollardan da), dünyadaki hiç bir siyasal polis bunlarla baş edemez, çünkü bütün varlıklarıyla devrime bağlı olan bu kuvvetler, işçi yığınlarının sonsuz güvenini kazanmış olacaklardır. Ve biz, hem işçilerin hem de “aydınların” ortak yolu olan profesyonel devrimci eğitim yoluna işçileri “yönetmek” için gerekeni yapmadığımız ve çok kez, işçi yığınları için, “ortalama işçiler” vb. için “erişilebilir” olan şeyler konusunda ahmakça söylevlerimizle onları geriye çektiğimiz için doğrudan doğruya suçluyuz.

Öteki bakımlardan olduğu gibi, bu bakımdan da örgütsel çalışmalarımızın dar kapsamı, hiç kuşkusuz ki, doğrudan doğruya teorimizi ve siyasal görevlerimizi dar sınırlar içine hapsetmemiz yüzündendir (her ne kadar ekonomistlerin büyük çoğunluğu ve pratik çalışma içindeki acemiler bunun bilincinde değilseler de). Kendiliğindenliğe kölece boyun eğişin, yığınlar için “erişilebilir” olandan bir adım bile olsa öteye geçme korkusu, yığınların dolaysız ve ivedi istemlerinin ötesine geçme korkusu yarattığı görülüyor. Korkmayınız baylar! Unutmayınız ki, örgütlenme konusunda o kadar geri bir düzeydeyiz ki, çok öteye gidebileceğimiz düşüncesi saçmadır!

Dipnotlar

¹ Böylece, kısmen işçiler ve öğrenciler gibi düşmanlarla sokak savaşlarının daha sıklaşması sonucunda, asker arasında, son zamanlarda, demokratik ruhu yadsınamaz yeniden bir canlanışı görülmüştür. Elimizdeki güçler olanak verir vermez, hiç duraksamadan, bütün dikkatimizi, askerler ve subaylar arasındaki propaganda ve ajitasyona ve partimize bağlı “askeri örgütlerin” yaratılmasına vermeliyiz.

² Bir yoldaşın sosyal-demokratlara yardım etmek isteyen ve fiilen de eden bir fabrika müfettişinden söz ettiğini anımsıyorum. Bu müfettiş, verdiği “bilgilerin” gereken devrimci merkeze ulaşip ulaşmadığını, yardımının ne ölçüde istenip istenmediğini ve küçük hizmetlerinden yararlanma olanaklarının ne olduğunu bilmediği için acı acı yakınmış pratikte çalışan her militan, elbette ki, ilkelliğimizin bizi müttefiklerden yoksun bıraktığı buna benzer birçok örnekler verebilir. Kendi başına “küçük” olan, ama yığın olarak ele alındığında paha biçilmez bir değere ulaşan bu hizmetler, bize, sadece fabrikalardaki değil, posta hizmetindeki, demiryollarındaki, gümrüklerdeki memur ve yetkililer tarafından bazı soylular ve papazlar tarafından, ve polis ve adliye dahil bütün meslek kollarındakiler tarafından sunulabilir ve sunulur da! Gerçek bir partimiz olsaydı, gerçekten militan bir devrimciler örgütü olsaydı, bu “yardımcılardan” aşırı isteklerde bulunmazdık, onları “yeraltı” eylemimizin ta göbeğine getirmekte acele etmezdik, tam tersine, öğrencilerin resmi bir görevde “yardımcı” olarak partiye yapacakları hizmetin, “kısa ömürlü” devrimciler olarak yapacakları hizmetten çok daha büyük olabileceğini göz önünde bulundurarak bunları çok dikkatli bir biçimde kullandık, ve bu gibi işlevler için insan bile yetiştirdik. Ama yineliyorum, ancak sağlam bir biçimde kurulmuş ve etkin güçlerden yoksun bulunmayan bir örgütün bu gibi taktikleri uygulamaya hakkı vardır.

³ Svoboda, n° 1, s. 66., “Örgütlenme” başlıklı makalede şöyle yazıyor: “İşçi ordusu, Rus Emegi adına ileri sürülecek olan bütün istemleri olanca gücüyle destekleyecektir” — elbette Emek büyük E harfiyle yazılıyor, ve yazar şöyle haykırıyor: “Ben aydınlara hiç de düşman değilim, ama [ama - bu sözcüğü Şcedrin şu anlamda çevirmiştir: Kulak hiç bir zaman boynuzu geçemez!] — ama bir adam gelip de bana güzel ve büyüleyici laflar etti mi, ve bunların [kendinin?] güzelliği ve öteki erdemleri yüzünden kabul edilmesini istedi mi, fena halde canım sıkılıyor”

“KOMPLOCU” ÖRGÜT VE “DEMOKRATÇILIK”

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Ama aramızda “yaşam gerçekleri”ne karşı o kadar duyarlı olanlar vardır ki, dünyada bundan korktukları kadar başka hiç bir şeyden korkmazlar ve burada açıklanan düşünceleri benimseyenleri Narodnaya Volya çizgisini izlemekle, “demokratçılığı” vb. anlamamakla suçlarlar. Elbette, Raboçeye Dyelo tarafından da dile getirilmiş olan bu suçlamaları burada ele almalıyız.

Bu satırların yazarı, St. Petersburglu ekonomistlerin Narodnaya Volya eğilimi suçlamasını Raboçaya Gazeta’ya da yakıştırdıklarını çok iyi bilmektedir (gazete Raboçaya Mysıl ile kıyaslandığında bunun nedeni kolayca anlaşılır). Onun için biz, kısa bir süre sonra, İskra çıkmaya başladığı zaman, X kentindeki sosyal-demokratların İskra’yı bir Narodnaya Volya organı olarak nitelendirdiklerini bir arkadaş bize bildirdiğinde, buna hiç şaşmadık. Elbette, biz, bu suçlamadan ötürü gurur duyduk; çünkü ekonomistler hangi namuslu sosyal-demokrati Narodnaya Volya yanlısı olmakla suçlamamışlardır ki?

Bu suçlamalar iki yanlış anlamının sonucudur. Birincisi, bizde devrimci hareketin tarihi o kadar az bilinir ki, “Narodnaya Volya” adı, çarlığa karşı kesin savaş ilân eden merkezi bir militan örgüt düşüncesini ifade etmek için kullanılır. Ama 1870’lerde devrimcilerin kurdukları, ve bizim için de örnek olması gereken o yaman örgüt Narodnaya Volya tarafından değil, Zemlya i Volya¹ tarafından kurulmuştu; bu, daha sonra, Çorni Peredel ve Narodnaya Volya olarak bölündü. Onun için militan bir devrimci örgüte özellikle Narodnaya Volya niteliğinde bir şey olarak bakmak, hem tarih ve hem de mantık bakımından saçmadır; çünkü eğer ciddi olarak mücadeleye girişmeyi düşünüyorsa, hiç bir devrimci akım böyle bir örgüt kurmadan edemez. Narodnaya Volya’nın hatası, bütün hoşnutsuzları bu örgüt içinde toplamaya ve bu örgütü otokrasiye karşı

kesin mücadeleye yöneltmeye çalışması değildi; tam tersine, bu, onun büyük tarihsel erdemiydi. Hata, özünde hiç de devrimci olmayan bir teoriye dayanmaktan ileri geliyordu ve Narodnaya Volya üyeleri, gelişmekte olan kapitalist toplum içindeki sınıf mücadelesiyle kendi hareketlerini ayrılmaz bir biçimde bağlamayı ya bilmiyorlardı, ya da bunu başaramıyorlardı. Ancak Marksizm’i anlayamayanlar (ya da onu “struveciliğin” anladığı gibi “anlayanlar”) işçi sınıfı hareketinin yığınsal, kendiliğinden yükselişinin Zemlya i Volya’nınki kadar, hatta ondan çok daha iyi bir devrimciler örgütü yaratma görevinden bizi kurtardığını düşünebilirler. Tersine, bu hareket, bu görevi bize yüklemektedir; çünkü mücadele güçlü bir devrimciler örgütü tarafından yönetilmediği sürece proletaryanın kendiliğinden mücadelesi hiç bir zaman onun gerçek “sınıf mücadelesi” haline gelmeyecektir.

İkincisi, birçok kimse, besbelli ki, B. Kriçevski de dahil olmak üzere, (Raboçeye Dyelo, n° 10, s. 18) sosyal-demokratların, siyasal mücadele konusundaki “komplocu” görüşlere karşı her zaman girdiği polemikleri yanlış anlamaktadır. Siyasal mücadelenin komploculukla sınırlandırılmasına her zaman karşı çıktık ve elbette ki, karşı çıkmaya devam edeceğiz.² Ama bu, güçlü bir devrimci örgütün gereğini yadsıdığımız anlamına gelmez. Nitekim bundan önceki dipnotta sözü edilen broşürde, siyasal mücadelenin bir komploya indirgenmesine karşı, polemğin ardından, (sosyal-demokrat bir ideal olarak), “mutlakiyete karşı ezici darbeyi indirmek” için gerektiğinde “ayaklanmaya” ve bütün “öteki saldırı biçimlerine başvurabilecek” kadar güçlü bir örgüt anlatılmaktadır.³ Otokratik bir ülkede böyle güçlü bir devrimci örgüt, biçim olarak aynı zamanda “komplocu” bir örgüt olarak da, nitelendirilebilir, çünkü Fransızca “conspiration” sözcüğü

Rusça “zagovor” (“komplo”) sözcüğünün karşılığıdır, ve böyle bir örgüt, tam bir gizlilik içinde çalışmak zorundadır. Gizlilik bu türden bir örgütün öylesine zorunlu bir koşuludur ki, bütün öteki koşullar (üyelerin sayısı ve seçimi, işlevler vb.) bu birinci koşulla uyum içinde olmalıdır. Onun için biz sosyal-demokratların, komplocu bir örgüt kurmayı istediğimiz yolundaki suçlamalardan korkması gerçekten de büyük bir safdillik olur. Her ekonomizm düşmanı için, böyle bir suçlama, Narodnaya Volya çizgisini izleme suçlaması kadar gurur verici olmalıdır. Bu kadar güçlü ve tam anlamıyla gizli bir örgütün, gizli eylemlerin bütün iplerini elinde tutan, ve zorunlu olarak merkezi olan bir örgütün, olgunlaşmamış saldırılara kolaylıkla kalkışabileceği, siyasal hoşnutsuzluğun büyümesinin işçi sınıfındaki öfke ve kaynaşmanın vb. böyle bir saldırıyı olanaklı ve zorunlu kılmasından önce hareketi düşüncesizce şiddetlendirebileceği itirazı ileri sürülebilir. Buna yanıtımız şudur: Soyut olarak konuşulduğunda, militan bir örgütün başka koşullar altında tamamıyla kaçınılabilir bir yenilgiyle sonuçlanabilecek olan bir savaşa düşüncesizce katılabileceği elbette yadsınamaz. Ama bu durumda soyut uslamalarla yetinemeyiz, çünkü her savaş kendi içinde yenilgisinin soyut olasılığını taşır, ve bu olasılığı azaltmanın biricik yolu, örgütlü biçimde mücadeleye hazırlanmaktır. Ama eğer Rusya’daki bugünkü somut koşullardan hareket edecek olursak, harekete istikrar kazandırmak ve düşüncesiz saldırılar olasılığını önlemek için, güçlü bir devrimci örgütün mutlaka gerekli olduğu kesin sonucuna varırız. Böyle bir örgütten yoksun bulunduğumuz ve devrimci hareketin hızla ve kendiliğinden büyüdüğü şu anda, iki karşıt ucun meydana geldiğini (ki bekleneneği gibi bunlar, “birleşmektedirler”) daha şimdiden görmekteyiz: biri tamamen tutarsız ve aşırı ölçüde ılımlı bir ekonomizm, öteki de birincisinden daha az tutarsız olmayan, “ilerleyen ve güçlenen, ama henüz amacından çok, başlangıç noktasına yakın bulunan bir harekette, yapay olarak bu hareketin nihai noktasının belirtilerini” arayan “kızırtıcı terörizm” (V. Zasuliç, Zarya, n° 2-3, s. 353). Raboçeye Dyelo örneği, bu her iki aşırı uca da ödünde bulunan sosyal-demokratların eksik olmadığını gösterir. Bunda şaşılacak bir şey yoktur, çünkü, öteki nedenlerden ayrı olarak, “işverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadele” devrimcileri hiç bir zaman tatmin edemez, ve karşıt uçlar bu yüzden, şurada burada görüleceklerdir. Ancak sosyal-demokrat siyaseti tutarlılıkla yürüten ve, deyim yerindeyse, bütün devrimci içgüdüleri ve uğraşları tatmin eden bir merkezi militan örgüttür ki, hareketi düşüncesizce saldırılara girişmekten koruyabilir ve başarı vadeden saldırılar hazırlayabilir.

Burada açıklanan örgüt konusundaki görüşümüzün “demokratik ilke” ile çeliştiği de söylenerek bir başka itiraz öne sürülebilir. Daha önceki iddia nasıl özellikle Rus bir kökenden gelmekte idiyse, bu ikinci iddia da özellikle yabancı bir nitelik taşır. Ancak yurtdışında bulunan bir ör-

güt (Yurtdışı Rus Sosyal-Demokratlar Birliği) kendi yazı kuruluna şöyle bir talimat verebilirdi:

“Örgütlenme ilkesi: Sosyal-demokrasinin başarıyla gelişmesi ve birliği için parti örgütü içinde geniş bir demokrasi ilkesinin gereğini belirtmek, bunu geliştirmek, bunun için savaşmak gerekir; partimizin saflarında anti-demokratik eğilimlerin belirmesi bunu daha da gerekli hale getirmiştir.” (İki Konferans, s. 18.)

İskra’nın “anti-demokratik eğilimlerine” karşı Raboçeye Dyelo’nun nasıl mücadele ettiğini bundan sonraki bölümde göreceğiz. Şimdilik, ekonomistlerin ileri sürdüğü bu “ilke”yi daha yakından inceleyelim. “Geniş bir demokrasi ilkesi”nin iki açık koşulu gerektirdiğini herhalde herkes kabul eder: birincisi tam bir açıklığı, ikincisi bütün kademelere seçimle gelinmesini. Örgütün üyeleri için sınırsız tam bir açıklık olmadan demokrasiden söz etmek gülünç olur. Alman Sosyalist Partisine demokratik bir örgüt diyebiliriz, çünkü bütün faaliyetleri, parti kongreleri bile, açık olarak yapılır; ama üyeleri dışında herkese karşı gizlilik perdesi altında saklanan bir örgütü kimse demokratik olarak nitelendiremez. O halde, “geniş bir demokrasi ilkesi”nin temel koşulu gizli bir örgüt tarafından yerine getirilemezken, bu ilkeyi öne sürmenin yararı ne? Bu “geniş ilke”, böyle bir durumda, görkemli ama içi boş bir sözdür. Dahası var. Bu söz, örgütlenmeye ilişkin o andaki ivedi görevlerin hiç anlaşılmadığının da kanıtıdır. Bizim devrimcilerimizin “geniş” yığını arasında gizliliğe ne kadar az uyulduğunu herkes bilir. Bundan, “üyelerin sıkı bir elekten geçirilmesini” (Raboçeye Dyelo, n° 6, s. 42) haklı olarak isteyen B-v’nin nasıl yakındığını gördük. Ama “gerçeklik duyularıyla” övünen kimseler, böyle bir durumda en kesin gizliliğin ve üyelerin en sıkı (yani daha da sıkı) bir elekten geçirilmesi üzerinde değil de, “geniş bir demokrasi ilkesi” üzerinde direniyorlar! Karavana atmak buna denir.

Demokrasinin ikinci koşulu için de, seçim ilkesi için de, durum daha uygun değildir. Siyasal özgürlüğün bulunduğu ülkelerde, seçim ilkesi tartışma götürmez. Alman Sosyal-Demokrat Partisi tüzüğünün birinci maddesi şöyle der: “Parti programının ilkelerini kabul edenler ve partiyi gücü yettiği kadar destekleyenler parti üyesidir.” Bir tiyatro sahnesi seyircilerine ne kadar açıksa, siyasal arena da kamuoyuna o kadar açık olduğundan, herkes gazetelerden ve açık toplantılardan şu ya da bu kimsenin partinin ilkelerini kabul edip etmediğini, partiyi destekleyip desteklemediğini bilir. Belirli bir siyasal kişinin işe nasıl başladığını, nasıl bir evrimden geçtiğini, çetin bir anda nasıl davrandığını, ne gibi nitelikler taşıdığını herkes bilir; onun için bütün parti üyeleri, bütün olguları biliyor olduklarından, bu kişiyi belirli bir parti kademesine seçerler ya da seçmezler. Bir parti üyesinin siyasal alandaki her hareketinin (sözcüğün kesin anlamıyla) genel denetimi, biyolojide “en uygunların kalımı” diye adlandırılan ve otomatik olarak işleyen siyasal bir mekanizmayı yaratır.

Mutlak bir açıklığın, seçilme hakkının ve genel denetimin sonucu olan bu “doğal seçme”, her siyasal kişinin, son tahlilde, “kendisi için en uygun yeri” bulmasını, gücüne ve yeteneklerine en uygun düşen işi yapmasını, hatalarının sonuçlarını anlamasını ve hatalarını kabul etme ve bunlardan kaçınma yeteneğini herkesin önünde ortaya koymasını sağlar.

Çizdiğimiz bu tabloyu, bizim otokrasimizin çerçevesi içine yerleştirmeye çalışınız! Rusya’da, “parti programının ilkelerini kabul eden ve partiyi gücü yettiği kadar destekleyen” herkesin, gizli çalışan devrimcinin bütün eylemlerini denetlemesini akıl alır mı? İşin çıkarları gereği, devrimci, bu “herkes” dediklerimizin onda-dokuzundan kimliğini saklamak zorunda iken, bu herkesin, devrimcilerden birini belli bir kademeye seçmesi mümkün müdür? Raboçeye Dyelo’nun ortaya attığı görkemli formüllerin gerçek anlamı üzerinde biraz düşünelim, otokrasinin karanlığı ve jandarma egemenliği altında, parti örgütündeki “geniş demokrasinin” yararsız ve zararlı bir oyuncaktan başka bir şey olmadığını görürsünüz. Yararsız bir oyuncaktır, çünkü gerçekte, hiç bir devrimci örgüt, ne kadar isterse istesin, geniş demokrasiyi hiç bir zaman uygulamamıştır ve uygulayamamıştır. Zararlı bir oyuncaktır, çünkü, “geniş bir demokrasi ilkesinin” uygulanması yolunda herhangi bir çaba, sadece, polisin büyük baskılara girişmesini kolaylaştıracak, bugün hüküm süren ıskallığı devam ettirecek, ve pratik içinde çalışan militanların dikkatini, profesyonel devrimciler olmak için kendilerini eğitmeleri gibi ciddi ve ivedi bir görevden, “kâğıt” üstünde ayrıntılı seçim sistemi kuralları hazırlamaya çekecektir. Bu “demokrasicilik oyunu” ancak etkin çalışmaya katılma fırsatını bulamayan kimselerin sık sık toplandığı yurtdışında, özellikle küçük gruplarda, yer yer gelişebilir.

Raboçeye Dyelo’nun, ilk bakışta akla-yatkın görünen ve devrimci çalışmalarda demokrasi “ilkesini” ileri sürme oyununun ne kadar uygunsuz olduğunu gösterebilmek için, gene bir tanığın ifadesine başvuracağız. Bu tanık, Londra’da yayınlanan Nakanune dergisinin editörü Y. Serebriyakov’dur, ve kendisi Raboçeye Dyelo’ya karşı dostça duygular ve Plehanov’a ve “plehanovculara” karşı da derin bir kin taşımaktadır. Yurtdışı Rus Sosyal-Demokratlar Birliğinde meydana gelen bölünme konusundaki makalelerinde, Nakanune, kesin olarak, Raboçeye Dyelo’nun tarafını tuttu ve Plehanov’a küfürler yağdırdı. Bu durum, Nakanune’nin bu konuda tanıklığını daha da değerli kılmaktadır. “İşçilerin Öz Kurtuluşu Grubu Bildirgesi Üzerine” başlıklı makalesinde (Nakanune, n° 7, Temmuz 1899), Serebriyakov, “ciddi bir devrimci harekette prestij, kıdem, yetkili aréopagus⁴ gibi şeylerden söz etmenin “edepsizlik” olduğunu söylerken, bu arada da şöyle yazıyor: “Mişkin, Rogaçov, Jelyabov, Mihaylov, Perovskaya, Figner ve ötekiler, kendilerini, hiç bir zaman önder saymamışlardır, ve kimse de onları önder olarak seçmemiş ya

da atamamıştır, oysa gerçekte bunlar önderdirler, çünkü propaganda döneminde olduğu gibi hükümete karşı mücadele döneminde de, en çetin işi onlar yükleniyordu, en tehlikeli yerlere onlar gidiyorlardı, ve onların eylemi en verimli olan eylemdi. Ve onlar kendileri istedikleri için değil, ama çevrelerini saran yoldaşları, bilgilerine, enerjilerine ve davaya bağlılıklarına güvendikleri için önder oldular. Hareketi keyfi olarak yönetecek herhangi bir aréopagus’tan korkmak (korkulmuyorsa, sözü niye ediliyor?), çok safdilce bir davranış olur. Böyle bir aréopagus’a kim aldırır ki?”

Okurdan soruyoruz: bu “aréopagus” hangi bakımdan “anti-demokratik eğilimler”den farklıdır? Ve Raboçeye Dyelo’nun “akla-yatkın” örgüt ilkesinin de aynı ölçüde safça ve edepsiz olduğu besbelli değil mi? Safça, çünkü, “çevrelerini saran yoldaşlarının”, bunların “bilgilerine, enerjilerine ve davaya bağlılıklarına” hiç bir güvenleri yoksa, bu “aréopagus” a ya da “anti-demokratik eğilimli” bu kimselere kimse aldırış etmez; edepsiz, çünkü bu, bazılarının kendini beğenmişliği, bazılarının hareketimizin gerçek durumu hakkındaki bilisizliği, ve bazılarının da hazırlıksızlığı ve devrimci hareketin tarihi hakkında bilisizliği üzerinde spekülasyon yapan bir demagojidir. Hareketimizde etkin olarak çalışanlar için biricik ciddi örgüt ilkesi, en sıkı gizlilik, üyelerin en sıkı elekten geçirilmesi ve profesyonel devrimcilerin eğitilmesi olmalıdır. Bu nitelikler birleşince, “demokratçılık”tan çok daha değerli olan bir şeye, devrimciler arasında eksiksiz bir yoldaşça karşılıklı güvene kavuşmuş olacağız. Bu, bizim için kesin olarak gerekli, çünkü Rusya’da, genel demokratik denetimi bunun yerine koymak söz konusu olamaz. Ve gerçekten “demokratik” bir denetimi gerçekleştirmenin olanaksızlığının, devrimci örgütün üyelerini tümüyle denetim dışı bıraktığını sanmak büyük hata olur. Bunların, demokratçılığın (içerisinde eksiksiz karşılıklı güvenin hüküm sürdüğü yakın ve kaynaşmış bir yoldaşlar topluluğundaki demokratçılığın) oyuncak biçimleri üzerinde düşünmeye vakitleri yoktur, ama onlar, zaten lâıyk olmayan bir üyeyi saflarından defetmek için gerçek bir devrimciler örgütünün hiç bir şey önünde gerilemeyeceğini deneyimleriyle bildiklerinden, canlı bir sorumluluk duygusuna sahiptirler. Üstelik Rus (ve uluslararası) devrimci çevrelerde, uzun bir tarihi olan ve yoldaşlık görevlerine aykırı davranışları amansız bir sertlikle cezalandıran oldukça gelişmiş bir kamuoyu vardır (“demokratçılık”, ama oyuncak demokratçılık değil, gerçek demokratçılık, bu, yoldaşlık anlayışının temel unsurlarından biridir!). Bütün bunları göz önünde tuttuğumuzda, göreceksiniz ki, “anti-demokratik eğilimler”le ilgili bir sürü söz ve bütün bu kararlar, yurtdışındaki generalcilik oyununun siyasal muhacerete özgü küf kokusunu taşımaktadır.

Belirtmek gerekir ki, bu sözlerin bir başka kaynağı olan safdillik, demokrasi hakkında edinilmiş olan bulanık

fikirlerden de doğmaktadır. Bay ve Bayan Webb’lerin İngiliz sendikaları konusundaki kitaplarında “İlkel Demokrasi” başlıklı ilginç bir bölüm vardır. Yazarlar, burada, İngiliz işçilerinin, sendikalarının ilk kurulduğu dönemde, bütün üyelerin sendika yönetiminin bütün ayrıntılarına katılmalarını demokrasinin zorunlu bir koşulu saydıklarını anlatıyorlar; bütün sorunlar, bütün üyelerin oyuyla karara bağlanmakla kalmıyor, bütün resmi görevler, sırasıyla bütün üyeler tarafından üstleniliyordu. İşçilerin, demokrasinin bu şekilde anlaşılmasının saçmalığını görmeleri için ve bir yandan temsili kurumların gereğini, öte yandan da bütün zamanını sendika yönetimine sarf edecek görevlilerin gereğini anlayabilmeleri için uzun bir tarihsel deneyim dönemi gerekti. Ancak bazı sendikalar mali iflâsa uğradıktan sonradır ki, toplanan ödentî ve bağışların ne olması gerektiği sorununun yalnızca demokratik oyla çözüme bağlanmayacağını, bunun, ayrıca, sigorta uzmanlarının tavsiyesini de gerektirdiğini işçilere anlatmak mümkün oldu. Bundan başka Kautsky’nin parlamentarizm ve yasama işlevinin halk tarafından yerine getirilmesi konusundaki kitabını alınız ve göreceksiniz ki, bu Marksist teorisyenin vardığı sonuçlar, “kendiliğinden” örgütlenen işçilerin uzun yıllar boyunca edindikleri pratik deneyimin bize öğrettikleriyle tam uygunluk halindedir. Kautsky, Rittinghausen’in ilkel demokrasi anlayışına şiddetle karşı çıkıyor; demokrasi adına “halkçı gazetelerin doğrudan doğruya halk tarafından yönetilmesi”ni isteyenlerle alay ediyor; proleter sınıf mücadelesinin sosyal-demokratik önderliği için profesyonel gazetecilere, parlamenterlere vb. duyulan gereksinmeye işaret ediyor; “etkin olabilmek için” doğrudan yasama işlevinin halkın tümü tarafından yerine getirilmesini savunan, ama bu düşüncenin modern toplumda ancak görece olarak uygulanabileceğini anlamayan “anarşistlerin ve edebiyatçıların Sosyalizmi”ne saldırıyor.

Hareketimizde pratik içinde çalışmış olanlar, bu “ilkel” demokrasi anlayışının öğrenci ve işçi yığınları arasında ne kadar yaygın olduğunu bilirler. Onun için bu anlayışın örgüt tüzüklerine ve yayına da girmesine şaşmamak gerekir. Bernştayncı türden ekonomistler, tüzüklerine şunu koydular: “10. Sendika örgütünün çıkarlarını ilgilendiren bütün işler, üyelerin çoğunluğunun oyuyla karara bağlanır.” Terörist türden ekonomistler de onların ardından yineliyorlar: “Komitenin kararları ancak bütün çevreler tarafından onaylandıktan sonra yürürlüğe girer.” (Svoboda, n° 1, s. 67.) Dikkat ediniz ki, bu geniş ölçüde uygulanan referandum önerisi örgütün tamamının seçim temeli üzerinde kurulması istemine ek olarak ileri sürülmüştür! Gerçek demokratik örgütlerin teori ve pratiğini inceleme fırsatını pek az bulmuş olan pratik içinde çalışanları, elbette ki, bu yüzden suçlayacak değiliz. Ama önderlik iddiasında olan Raboçeye Dyelo, böyle durumlarda, geniş bir demokrasi ilkesi konusundaki bir kararla

yetinirse, bu, salt “etkin olma çabası” dışında herhangi bir başka şey olarak tanımlanabilir mi?

Dipnotlar

¹ Zemlya i Volya (“Toprak ve Özgürlük”) — 1876 son yazında St. Petersburg’da devrimci narodnikler tarafından kurulan bir örgüt. Üyeleri arasında Mark ve Olga Natanson, G. V. Plehanov, O. V. Aptekman, S. M. Karavçinski, S. L. Perovskaya, A. D. ve A. F. Mihaylov da vardı. Zemlya i Volya grubu, Rusya’da köylüleri başlıca devrimci güç olarak görüyor ve köylüleri çarlığa karşı isyan ettirmeye çalışıyordu. Bu örgütün mensupları, birçok Rus guberniyasında (illerde), Tambov’da, Voronej’de ve başka yerlerde, devrimci bir eylemi yürüttüler.

Köylüler arasında ajitasyon amacıyla örgütün üyeleri, başta Volga boyu ve Rusya’nın verimli merkezi bölgeleri olmak üzere tarımsal alanlarda kırsal “merkezler” kurdular. İşçiler ve öğrenciler arasında da çalıştılar. Bazı işçi çevreleriyle bağlar kurmalarına karşın Zemlya i Volya tıpkı öteki narodnik grupçuklar gibi, işçi sınıfının öncü rolünü yadsıdıkları için, işçi sınıfı hareketine önderlik edemedi. Ayrıca, siyasal mücadele olsa olsa devrimcilerin enerjisini gerçek yoldan sapıtacağı ve halkla olan bağlarını zayıflatabileceği görüşünde oldukları için, siyasal mücadelenin önemini anlayamadılar.

Köylüler arasındaki devrimci çalışmaların başarısızlığa uğraması ve hükümetin gittikçe artan baskısı karşısında üyelerinin çoğunluğu, amaçlarına ulaşmak için başlıca yol olarak siyasal terörizme dönmeye başladı. Bu konuda kesin anlaşmazlıklar çıktı ve 1879 Haziranında Zemlya i Volya ikiye bölündü: Eski taktikleri destekleyenler (başlıca Plehanov çekiyordu) Çorni Peredel (Genel Yeniden Dağıtım) adı verilen bir örgüt oluşturlarken, terörizmi savunanlar da (A. İ. Jelyabov ve ötekiler) Narodnaya Volya’yı kurdular.

² Karş.: Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri, s. 21, P. L. Lavrov’a karşı polemikler. (Bkz: Collected Works, Vol. 2, s. 346-341. -Ed.)

³ Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri, s. 23. (Bkz: Collected Works, Vol. 2, s. 342. -Ed.) Sırası gelmişken, Raboçeye Dyelo’nun, ya neyin sözünü ettiğini bilmeden konuştuğunu ya da “esen rüzgâra göre” görüşlerini değiştirdiğini gösteren bir başka örnek vereceğiz. Raboçeye Dyelo’nun birinci sayısında şu pasajı italik olarak görüyoruz: “Broşürde ortaya konan öz, Raboçeye Dyelo yazı kurulunun programı ile tam bir uyum içerisindedir.” (s. 142.) Öyle mi? Otokrasinin devrilmesinin yığın hareketinin birinci görevi olarak ileri sürülmemesi yolundaki görüş, Rus Sosyal-Demokratlarının Görevleri’nde ifade edilen görüşlere uymakta mıdır? “İşverenlere ve hükümete karşı iktisadi mücadele” ve aşamalar teorisi o broşürde ifade edilen görüşlerle uygunluk halinde midir? “Görüşlerin birbirine uymasını” böyle garip bir biçimde anlatan bir derginin sağlam ilkeleri olup olmayacağı konusunda karar vermeyi okura bırakıyoruz.

⁴ Aréopagus - Eski Atina’da Akropol’un yakınında bulunan bir tepe; o tepede toplanan yüksek hukuk meclisi. -ç.

YEREL ÇALIŞMA VE RUSYA'YI KAPSAYAN ÇALIŞMA

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Burada ana hatları çizilen örgüt planına karşı, bu planın demokratik olmadığı ve “komplocu” nitelik taşıdığı yolundaki itirazlar tamamen yersizdir. Bununla birlikte, sık sık ileri sürülen ve ayrıntılı olarak incelenmesi gereken bir başka sorun var. Bu, yerel çalışma ile bütün Rusya'yı kapsayan çalışma arasındaki ilişkidir. Merkezi bir örgütün kurulması halinde, ağırlık merkezinin yerelden bütün Rusya'ya doğru kayabileceği ve böylelikle çalışan yığınlarla bağlarımızı ve genel olarak yerel ajitasyonun sürekliliğini zayıflatarak harekete zararlı olacağı yolunda korkular dile getirilmektedir. Bu korkulara karşılık olarak diyoruz ki, son birkaç yıl içinde hareketimiz, asıl, yerel militanların yerel işlere gereğinden çok daldıkları için zarar görmüştür; bu yüzden ağırlık merkezini az çok ulusal çalışmaya kaydırmak mutlaka gerekir; ve bu, bağlarımızı ve yerel ajitasyonumuzun sürekliliğini, zayıflatmak şöyle dursun, güçlendirir. Merkezi ve yerel gazeteler sorununu ele alalım. Okurdan istediğim, gazete yayınının bizim için genel olarak çok daha geniş ve çeşitli olan devrimci hareketi gösteren bir örnekten başka bir şey olmadığını unutmamasıdır.

Yığın hareketinin birinci döneminde (1896-1898), yerel devrimci işçiler tarafından bütün Rusya'yı kapsayan bir gazetenin (Raboçaya Gazeta) yayınlanması girişiminde bulunuldu. İkinci dönemde (1898-1900), hareket sınırsız bir ilerleme kaydetti, ama önderlerin dikkati tamamen, yerel yayınlar üzerinde toplanmıştı. Yayınlanmış olan yerel gazetelerin toplam sayısını hesaplarsak, ortalama olarak ayda bir gazetenin yayınlandığını görürüz.¹ Bu, bizim amatörlüğümüzü açıkça göstermiyor mu? Bu, devrimci örgütümüzün, hareketin kendiliğinden büyümesinin gerisinde kaldığını açıkça göstermiyor mu? Aynı sayıda yayın, dağınık yerel gruplar tarafından değil de, tek bir örgüt ta-

rafından yapılsaydı, sadece büyük emekler tasarruf etmiş olmakla kalmazdık, ama aynı zamanda, çalışmamızda çok daha büyük istikrarlılık ve süreklilik sağlamış olurduk. Etkin olarak hemen hemen yalnızca yerel organlarda çalışan militanlarımız (ve ne yazık ki, bugün de durum çoğunlukla böyledir), ve bu sorunda şaşılacak bir Don Kışot'luk gösteren yazarlarımız, bu basit gerçeği gözden kaçır-maktadırlar. Pratikte çalışan militanlar, çoğunlukla yerel militanlar için bütün Rusya'yı kapsayan bir gazetenin örgütlenmesiyle uğraşmalarının “zor olduğu”² ve gazetesiz kalmaktansa, yerel gazetelerin daha iyi olduğu savıyla yetiniyorlar. Hiç kuşku yok ki, bu sav, tamamen haklıdır ve biz, genel olarak yerel gazetelerin büyük önemine ve yararlılığına pratik içinde çalışanlardan daha az değer biçiyor değiliz. Ama sorun bu değildir. Sorun, Rusya'da, iki-buçuk yıl içinde yayınlanmış olan otuz yerel gazete sayısının açıkça ifade ettiği parçalanma ve ilkeliliğin üstesinden gelinip gelinemeyeceği sorunudur. Kendinizi, yerel gazetelerin yararlılığı konusundaki tartışma götürmez, ama çok genel olan sözlerle sınırlamayınız; iki-buçuk yıllık deneyimin gösterdiği olumsuz yönleri de açıkça kabul etme yürekliliğini gösteriniz. Bu deneyim göstermiştir ki, içinde çalıştığımız koşullarda, bu yerel gazeteler çoğu durumda ilkeleri bakımından istikrarsız, siyasal anlamdan yoksun, devrimci güçlerin kullanılması bakımından son derece pahalı ve teknik bakımdan da (elbette ki, burada sözkonusu olan baskı tekniği değil, yayının belli aralıklarla düzenli biçimde çıkmasıdır) tamamen yetersizdirler. Bu eksiklikler rastlantısal değildir; bunlar, bir yandan incelediğimiz dönemde yerel gazetelerin egemenliğini açıklayan ve öte yandan bu egemenliğin doğurduğu parçalanmanın kaçınılmaz sonuçlarıdır. Gazetesini, ilkelerde istikrarlılığı muhafaza edebilen bir siyasal organ düzeyine yükselt-

mek, ayrı bir yerel örgütün kesin olarak gücünü aşar; bütün siyasal yaşamımıza ışık tutacak olan gerekli miktarda malzemeyi toplamak ve bunları kullanmak, böyle yerel bir örgütün gücünü aşar. Özgür ülkelerdeki çok sayıda yerel gazetelerin gereğini desteklemek üzere ileri sürülen bir sav, böyle bir gazetenin yerel militanlar tarafından basılmasının maliyeti düşüreceği ve halka daha tam ve çabuk bilgi sunabilecek savıdır — bu sav, deneyimin de gösterdiği gibi, Rusya'daki yerel gazeteler için geçerli değildir. Bu gazeteler, devrimci güçlerin kullanılması bakımından son derece pahalı olmaktadır ve ne kadar küçük olursa olsun, illegal bir gazetenin yayınlanması, ancak büyük ölçekli fabrika üretimi için olduğu gibi büyük bir gizli aygıtı gerektirmektedir; çünkü bu aygıt küçük, el zanaatına dayanan bir atölyede yaratılamaz. Gizli aygıtın ıkkelliği, çok kez polise, bir-iki sayının yayınlanıp dağıtılmasından sonra, geniş tutuklamalara girişmek olanağı sağlamaktadır, bu her şeyi öylesine silip süpürmektedir ki, işe yeni baştan başlamak zorunda kalınmaktadır (pratikte çalışan her militan bunun birçok örneklerini bilir). İyi örgütlenmiş bir gizli aygıt, profesyonel olarak eğitilmiş devrimcileri ve en büyük bir tutarlılıkla uygulanan bir işbölümünü gerektirir. Ama ne kadar güçlü olursa olsun, yerel bir örgütün, gereken anda bu iki koşulu yerine getirmesi kesin olarak olanaksızdır. Yerel olmayan gazeteler, hareketin yalnızca bir bütün olarak genel çıkarlarına değil (işçilerin tutarlı sosyalist ve siyasal ilkeler içerisinde eğitilmeleri), ama özellikle yerel olan çıkarlara da daha iyi hizmet edebilir. Bu, ilk bakışta, mantığa aykırı gibi görünebilir, ama söz-konusu iki-buçuk yıllık deneyim, bunu kesin olarak tanıtlamıştır. Herkes kabul eder ki, otuz sayılık gazete yayını için kullanılan yerel güçler tek bir gazete için kullanılsaydı, altmış, belki de yüz sayı kolayca yayınlanabilirdi ve bunun sonucu olarak, hareketin yerel özellikleri daha tam olarak ifadelerini bulmuş olurdu. Böyle bir örgütlenme derecesine ulaşmanın kolay olmadığı doğrudur, ama buna olan gereksinmeyi anlamalıyız. Her yerel inceleme çevresi bu konuda düşünmeli ve dıştan dürtü beklemeden, yerel bir gazetenin, devrimci deneyimimizin de gösterdiği gibi, büyük çapta yanıltıcı olan rağbet görüyor oluşuna ve daha kısa zamanda gerçekleştirilebilmesine kapılmadan bunu başarmak için etkin olarak çalışmalıdır.

Ve kendilerini pratik içinde çalışanlara özellikle yakın sanan kimi yazarlar, söylediklerinin ne, kadar hayali olduğunun farkına varmadan, hem yerel gazeteler olması, hem bölgesel ve hem de bütün Rusya için gazetelerin olması gerektiği yolunda şaşılacak derecede kolayca kaçan ve şaşılacak derecede içi boş sözlerle pratik çalışmaya gerçekten kötülük etmektedirler. Genel olarak konuştuğumuzda, elbette ki, bütün bunlar gereklidir, ama somut bir örgütsel sorunun çözümüne girildiğinde, herhalde zaman ve koşullar da göz önünde bulundurulmalıdır. Svoboda'nın (n° 1, s. 68) "gazete sorununu ele alan" özel

bir makalesinde, "Bizce kayda değer sayıda işçisi bulunan her yörenin kendi öz işçi gazetesi olmalıdır; başka bir yerden ithal edilen gazete değil, kendi öz gazetesi" diye yazması, Don Kışot'ca bir davranış değil midir? Eğer bunun ne demek olduğunu bu satırları yazan düşünmüyorsa, onun yerine hiç değilse okur düşünsün. Rusya'da "kayda değer sayıda işçisi bulunan" kaç yer vardır, ve eğer her yerel örgüt, kendi öz gazetesini yayınlamaya kalkarsa, bu, amatörce yöntemlerimizin ne denli sürekli hale getirilmesi demektir! Bu dağınıklık jandarmanın ("kayda değer" bir çaba göstermeden) daha eylemlerin başlangıcında yerel devrimci işçileri tuzağa düşürme ve onların gerçek devrimciler olmak üzere gelişmelerini önleme görevini nasıl da kolaylaştırır. Bütün Rusya'yı kapsayan bir gazetenin okuru, diye devam ediyor yazar, fabrika sahiplerinin kötü davranışlarını anlatan yayınlarda, "kendi kenti dışındaki kentlerdeki fabrika yaşamının ayrıntılarında" kendisini ilgilendiren pek az şey bulur. Ama "Orel'de oturan bir kimse Orel'e alt haberleri can sıkıcı bulmaz. Her sayıda kimin 'yakalandığını' kimin 'işkenceye götürüldüğünü' öğrenir ve coşar" (s. 69). Evet, Orelli coşacaktır, ama bizim yazarımız da gereğinden çok "coşuyor". Bu gibi ayrıntılarla uğraşmanın taktik bakımdan gerekli olup olmadığını kendi kendisine sormalıdır. Biz, fabrika teşhirlerinin gereğini ve önemini takdir etmekte kimseden geri kalmayız, ama göz önünde tutmamız gerekir ki, artık St. Petersburgluların, St. Petersburg'da yayınlanan Raboçaya Mysıl'daki St. Petersburg haberlerini can sıkıcı buldukları bir aşamaya varmış bulunuyoruz. Fabrika teşhirleri şimdiye kadar hep bildirilerle olmuştur ve bu böyle devam etmelidir, ama biz gazetenin düzeyini yükseltmekle yükümlüyüz, onu fabrika bildirisinin düzeyine düşürmekle değil. Bir gazeteden beklenen şey, "ufak-tefek" teşhirler değildir, fabrika yaşamının belli başlı tipik kötülüklerinin teşhidir, özellikle çarpıcı olgulara dayanan ve bu yüzden de bütün işçilerin ve hareketin bütün önderlerinin ilgisini uyandırabilecek, bilgilerini gerçekten zenginleştirebilecek, ufuklarını genişletebilecek ve yeni semtlerin ve yeni sanayi bölgelerindeki işçilerin uyanması için başlangıç noktası olabilecek teşhirlerdir.

"Üstelik yerel bir gazetede, fabrika yönetiminin ve başka yetkililerin yaptıkları kötülükler, hemen anında açığa vurulabilir. Uzak bir yerde yayınlanan genel bir gazetede ise, haber gazetenin merkezine ulaşana kadar, haberin kaynağı olan yerde sorun unutulmuş olacaktır. Okur, gazeteyi eline aldığı zaman, 'ne zaman olmuştu, kim anımsıyor ki?' diyecektir." (İbid..) Doğru — kim anımsıyor ki! İki-buçuk yıl içinde yayınlanan otuz gazetenin altı kentte çıktığını aynı kaynaktan öğreniyoruz. Bu, ortalama olarak, kent başına yarım yılda bir sayı eder! Saçmalayan yazarımız, yerel çalışmanın üretkenliğine ilişkin tahmini üç katına çıkarsa bile (ki, bu ortalama bir kent için yanlış olurdu, çünkü bizim el yordamına dayanan yöntemlerimizle üret-

kenliği kayda değer ölçüde artırmak olanaksızdır), gene de her iki aya bir sayı düşer, yani “hemen anında açığa vurmak” diye bir şey olmaz. Ama, bütün Rusya’da, ufak-tefek olayları değil, gerçekten önemli tipik kötülükleri her on beş günde bir “açığa vurabilmemiz için”, on yerel örgütün birleşerek delegelerini gönderip genel bir gazetenin örgütlenmesine katılmaları yeterdi. Örgütlerimizdeki durumu bilen hiç kimse bundan şüphe edemez. Düşmanı suçüstü yakalamaya gelince —bundan güzel bir söz olarak değil de, ciddi olarak söz ediyorsak—, illegal bir gazete böyle bir şeyi başarmayı aklından bile geçiremez. Bu, ancak bir bildiriyle yapılabilir, çünkü çoğunlukla, bunu yapmak için ancak bir-iki günlük zamanımız vardır (örneğin fabrikada kısa bir grev, bir kavga, herhangi bir gösteri vb. sözkonusu olduğu zaman).

“İşçiler sadece fabrikada yaşamaz, onlar aynı zamanda bir kentlidir de”, diyen yazarımız, Boris Kriçevski’ye bile onur verecek bir tutarlılıkla özelden genele geçerek, devam ediyor, belediye meclisleri, belediye hastaneleri, belediye okulları gibi konulara değiniyor ve işçi gazetelerinin genel olarak belediye sorunlarını da atlamamasını istiyor.

Kendi başına kusursuz olan bu istem, yasal gazetelerin çoğu kez ne gibi boş soyutlamalarla sınırlı kaldığını gösteren canlı bir örnektir. Birincisi, eğer Svoboda’nın istediği gibi “kayda değer sayıda işçisi bulunan her yörede” belediye sorunlarına ilişkin ayrıntılı haberler yazan gazeteler gerçekten çıksaydı, bu bizim Rus koşullarımız altında, kaçınılmaz olarak, fiilen ayrıntılarla uğraşmak biçiminde yozlaşır, çarlık otokrasisine karşı bütün Rusya’yı kapsayan bir saldırının önemi konusundaki bilinci zayıflatır ve var olmayan parlamentolar konusunda çok konuşup da, var olan belediye meclislerinden hemen hiç söz etmeyen devrimcilere ilişkin o ünlü sözlerin sonucu olarak ortaya çıkmış bulunan —kökü kazınmamış olan, ama şimdilik silinmiş bulunan— eğilimin son derece güçlü filizlerini daha da güçlendirmiş olurdu. Svoboda’nın bunu gerçekten istemeyip, tersine, tersyüz etmek istediğini vurgulamak için, “kaçınılmaz olarak” diyoruz. Ama iyi niyet yetmez. Belediye sorunlarının uygun bir bakışçısıyla çalışmamızın bütünü içinde ele alınabilmesi için, ilkin bu bakışçısının açıkça anlaşılması, geleneksel bir istikrar kazanabilsin diye yalnızca tartışmalarla değil, sayısız örnekle iyice yerleştirilmesi gerekir. Biz bundan henüz çok uzağız, ama geniş bir yerel basını düşünmeden önce, bunun sözünü etmeden önce, işe buradan başlamamız gerekir.

İkincisi, belediye işleri hakkında gerçekten iyi ve ilginç yazılar yazabilmek için, bu sorunları sadece kitaplardan değil, gerçekten iyi bilmek gerekir. Oysa Rusya’nın herhangi bir yerinde bu bilgiyi edinmiş olan sosyal-demokratlar hemen hiç yoktur. Bir gazetede (bir halk broşüründe değil) kentin ve devletin işleri hakkında yazı yazabilmesi için, kişinin, işinin ehli biri tarafından toplan-

mış ve işlenmiş taze ve çok çeşitli malzemeye sahip olması gerekir. Oysa böyle bir malzemeyi toplamak ve işlemek için, herkesin her şeyle uğraştığı ve referandumlarla hoş vakit geçirdiği bir ilkel çevrenin “ilkel demokrasisi” yetmez. Bunun için bir uzman yazarlar ve muhabirler kadrosuna, her yerle ilişkiler kuran, her türden “devlet sırlarını” (Rus devlet memurunun bilmekten büyük gurur duyduğu ve gevezelik ederek her zaman kolayca açığa vurabileceği devlet sırlarını) elde edebilen, “kulislere” sızabilen bir sosyal-demokrat muhabirler ordusuna —”görevleri gereği” her yerde hazır olmak ve her şeyi bilmek zorunda olan bir orduya— gerek vardır. Ve biz, her türlü iktisadi, siyasi, toplumsal, ulusal baskıya karşı mücadele eden parti olarak, bu her şeyi bilen orduyu bulabilir, toplayabilir, eğitebilir, seferber ederek harekete geçirebiliriz ve bunu yapmak zorundayız. Ama bunu yapmak için, ilkin, bunun gereğini anlamak gerek! Oysa yörelerin büyük çoğunluğunda, biz, bu yönde tek bir adım atmamakla kalmadık, çok kez bunun gereğinin bilincinden bile yoksunuz. Sosyal-demokrat basınımızda diplomatik, askeri, dini, beledi, malî, vb. vb. gibi büyüklü küçüklü sorunlara ilişkin canlı, ilginç makaleler, mektuplar ve teşhirler bulabilmesi için, kişinin çok uğraşması gerekir. Bu sorunlar konusunda hemen hemen hiç bir şey yoktur.³ İşte bunun için “bir adam gelip de bana” “kayda değer sayıda işçilerin bulunduğu yörelerde” fabrika, belediye ve hükümetteki kötülükleri teşhir edecek olan gazetelerin çıkarılması gereği konusunda “güzel ve büyüleyici laflar etti mi, fena halde canım sıkılıyor.”

Yerel gazetelerin merkezi basın karşısındaki egemenliği, ya yoksulluğun ya da bir lüksün belirtisi olabilir. Hareket büyük ölçekli yayın için gerekli güçleri henüz geliştirmemişse, amatörlik içinde debelenip duruyorsa ve “fabrika yaşamının küçük ayrıntıları” içinde batıp kalmışsa, bu, bir yoksulluk belirtisidir. Hareket kapsamlı teşhir ve kapsamlı ajitasyon görevinin hakkıyla üstesinden geliyorsa, ve bu yüzden merkezi organdan başka çok sayıda yerel gazeteler yayınlamak zorunlu bir hal almışsa, bu, bir lüks belirtisidir. Rusya’da yerel gazetelerin bugünkü egemen durumunun hangi anlamı taşıdığı konusunda herkes kendi karar versin. Herhangi bir yanlış anlamaya yol açmamak için, vardığım sonuçları tam ve kesin olarak formüle etmekle yetineceğim. Şimdiye kadar yerel örgütlerimizin çoğunluğu, hemen hemen yalnız yerel organlar çıkarmayı düşünmüşlerdir; ve hemen bütün eylemleri bu çalışmadan ibaret kalmıştır. Bu anormal bir durumdur; bunun tam tersi olmalıydı. Yerel örgütlerin çoğunluğu bütün Rusya’yı kapsayan bir gazetenin yayınlanmasını başlıca sorunları saymalıydılar ve çalışmalarını daha çok buna yöneltmeliydiler. Bu yapıncaya kadar, harekete kapsamlı bir basın ajitasyonu hizmeti gören tek bir gazeteyi kurma olanağını bulamayacağız. Ama bu yapıldığı zaman, gerekli merkezi gazete ile gene gerekli olan yerel gazeteler arasında normal ilişkiler kendiliğinden kurulacaktır.

İlk bakışta, ağırlık merkezini yerel çalışmadan bütün Rusya'yı kapsayan çalışmaya kaydırmanın gerektiği kararının, özellikle iktisadi mücadele alanını kapsamadığı sanılabilir. Bu mücadelede işçilerin dolaysız düşmanları, en ufak ayrıntısına kadar tek bir iradenin yönettiği Rus hükümetinin —siyasal mücadeledeki dolaysız düşmanımızın— katıksız askeri ve sıkı sıkıya merkezi olan örgütüyle en ufak bir benzerliğe sahip herhangi bir örgütsel bağları olmayan tek tek işverenler ya da işveren gruplarıdır.

Ama durum hiç de böyle değildir. Tekrar tekrar belirttiğimiz gibi, iktisadi mücadele, mesleki bir mücadeledir ve bundan ötürü işçilerin işyerine göre değil, mesleklerine göre örgütlenmeleri gerekir. İşverenlerimiz her türden ortaklıklar ve birlikler içerisinde ne kadar hızla örgütlenirlerse, mesleklerle göre örgütlenme de, o kadar ivedi bir zorunluluk kazanır. Bizim parçalanmışlığımız ve amatör-lüğümüz, bütün Rusya'yı kapsayan ve bütün Rusya sendikalarına önderlik etme yeteneğine sahip bulunan tek bir devrimciler örgütünün varlığını gerektiren bu örgütlenme işini açıkça baltalamaktadır. Yukarda bu amaç için gerekli olan örgüt tipini anlattık; şimdi de, bununla ilgili olarak, basın sorunumuz üzerinde birkaç söz ekleyeceğim.

Her sosyal-demokrat gazetenin, sendikal (iktisadi) mücadeleye özel bir sütun ayırmasının gereğini herkes kabul eder. Öte yandan sendikal hareketin büyümesi bizi bir sendika basını kurmayı düşünmeye zorlamaktadır. Ama bize öyle geliyor ki, pek seyrek bir-iki istisna dışında, şu anda Rusya'da sendika gazetelerinin yayınlanması söz konusu olamaz; bu bir lüks oluyor, oysa biz, çok kez günlük ekmeğimizi bile bulamamaktayız. İlegal çalışmamızın koşullarına uyacak ve şu anda da gerekli olan sendikal basın biçimi, sendikal broşürlerdir. Bu broşürlerde, belli bir meslek kolunda çalışma koşulları konusunda, Rusya'nın ayrı ayrı bölgelerinde bu yönden gösterdikleri farklılıklar konusunda, belli bir meslek kolunda işçilerin ileri sürdükleri temel istemler konusunda, o meslek koluna ilişkin yasaların yetersizliği konusunda, o meslekteki işçilerin iktisadi mücadelesinin başlıca örnekleri konusunda, bunların sendikal örgütlerinin başlangıcı, bugünkü durumu ve gerekleri konusunda vb. legal⁴ ve illegal malzeme toplanmalı ve sistemli bir şekilde gruplandırılmalıdır. Birincisi, böyle broşürler, sosyal-demokrat basınıımızı, ancak belli bir meslek kolundaki işçilerimizi ilgilendiren bir sürü mesleki ayrıntıları yayınlama yükünden kurtaracaktır. İkincisi, bu broşürler, sendikal mücadeledeki deneyimlerimizin sonuçlarını kaydetmiş olacak, şimdi bir sürü bildiri ve parça parça haberlerde dağılıp kaybolan malzemenin muhafaza edilmesini sağlayacak ve bu malzemeyi özetleyecektir. Üçüncüsü, bu broşürler, ajitatörler için kılavuz olabilecektir, çünkü çalışma koşulları nispeten yavaş değişir ve belli bir meslek kolunda işçilerin istemleri son de-

rece istikrarlı istemlerdir (örneğin Moskova bölgesindeki dokumacıların 1885'te⁵ ileri sürdükleri istemlerle kıyaslayınız). Bu tür istem ve gereksinimleri saptayan broşürler, yıllar boyunca, geri yörelerdeki, ya da işçilerin geri kalmış katları arasındaki iktisadi sorunlarda, ajitatörler için kusursuz bir elkitabı görevini yerine getirebilir. Belli bir bölgede başarılı grev örnekleri, bir yöredeki yüksek yaşam düzeyi konusunda, daha iyi çalışma koşulları konusunda bilgiler öteki yörelerdeki işçileri, tekrar tekrar mücadeleye girişmeye isteklendirecektir. Dördüncüsü, sendikal mücadeleyi genelleştirmek için ilk hareketi sağladıktan ve böylelikle Rus sendika hareketiyle sosyalizm arasındaki bağı güçlendirdikten sonra, sosyal-demokratlar, aynı zamanda, sendikal çalışmanın, sosyal-demokrat çalışmamızın bütünü içerisinde ne çok dar, ne de çok geniş bir yer almamasını sağlayacaklardır. Başka kentlerdeki örgütlerle bağı kopmuş olan bir yerel örgüt, bu ikisi arasındaki doğru oranı tutturmakta çok güçlük çeker ve bazen de bunu yapması olanaksızdır (Raboçaya Mysıl örneği, trade-unionculuk doğrultusunda ne kadar büyük bir abartma içinde bulunabileceğini gösterir). Ama Marksizm temeline sıkı sıkıya bağlı, siyasal mücadelenin tümünü yöneten ve bir profesyonel ajitatörler kadrosuna sahip bulunan ve bütün Rusya'yı kapsayan bir devrimciler örgütü, doğru orantıları tayin etmekte hiç bir zaman güçlük çekmeyecektir.

Dipnotlar

¹ Bkz: Paris Kongresine Rapor, s. 14. "O zamandan (1897) 1900'ün ilkyazına kadar, çeşitli yerlerde, çeşitli gazetelerin otuz sayısı yayınlanmıştır. ... Ortalama olarak her ay birden biraz fazla gazete yayınlanmıştır."

² Bu, gerçek olmaktan çok, görünüşte bir zorluk. Gerçekte, tek bir inceleme çevresi yoktur ki, bütün Rusya'yı kapsayan çalışmaya ilişkin olarak şu ya da bu işlevi yerine getirme olanağından yoksun bulunsun. "Yapmamam deme, yapmam de."

³ Onun için, yerel gazetelerin istisnai başarılı olanları bile görüşümüzü doğrulamaktadır. Örneğin Yujni Raboçi ilke istikrarsızlığından ötürü kınanması mümkün olmayan kusursuz bir gazetedir. Ama sık sık çıkamadığı için ve yaygın polis baskınları yüzünden yerel harekete umduğunu getiremedi. Partimizin şu anda en çok gereksinme duyduğu hareketin temel sorunlarının ilkelere uygun biçimde sunulması ve geniş siyasal ajitasyonun, yerel gazetenin üstesinden gelemeyeceği kadar büyük bir iş olduğu anlaşılmıştır. Bu gazetenin maden işçileri kongresi ve işsizlik üzerine yazıları gibi, yayınlamış olduğu özel değerde malzeme sadece yerel malzeme değildi, yalnız Güney için değil, bütün Rusya için gerekliydi. Sosyal-demokrat gazetelerimizin hiç birinde böyle yazılar çıkmamıştır.

⁴ Bu bakımdan legal malzeme özellikle önemlidir ve biz, bunu, sistemli olarak toplama ve kullanma yeteneğimiz bakımından çok geriyiz. İnsanın bir sendika broşürünü sadece legal malzemeye dayanarak çaba harcayıp hazırlayabileceğini söylemek abartma olmaz, ama böyle bir broşür, sadece illegal malzemeye dayanılarak hazırlanamaz. Raboçaya Mysıl'ın yayınlarında ele alınan sorunlar konusunda, işçilerden illegal malzeme toplamakla, devrimcilerin güçlerinin büyük bir kısmını boşa harcamaktayız (çünkü onların yaptığı iş, legal olarak çalışanlar tara-

findan pekâlâ başarılıdır), ama gene de hiç bir zaman iyi malzeme toplayamıyoruz. Bunun nedeni, çoğu kez büyük bir fabrikanın yalnız tek bir bölümünü bilen ve hemen hemen her zaman iktisadi sonuçları bildiği halde, işçinin genel koşulları ve standartları üzerine bilgisi olmayan bir işçi, bir fabrikanın büro personeli, müfettişler, doktorlar vb. tarafından edinilmiş olan, ve küçük gazete haberlerinde ve tıbbi zemstvo'ya ilişkin, vb. özel sınav yayınlarda dağınık halde bulunan bilgileri edinemez.

Benim bu alandaki “ilk deneyimimi” çok canlı olarak anımsıyorum ve bunu anlatmaktan hiç hoşlanmıyorum. Beni sık sık ziyarete gelen bir işçiyi, çalıştığı kocaman fabrikadaki koşulların her yönü hakkında haf-talar boyunca “sorguya çektim”. Evet, büyük çabalardan sonra (tek bir fabrikanın!) betimlenmesi için gerekli malzemeyi toplayabildim, ama bu görüşmelerden sonra işçi, alının terini siler ve gülümseyerek, “so-rularınızı yanıtlamaktansa fazla mesai yapmayı tercih ederim” derdi. Biz devrimci mücadelemizi ne kadar büyük enerjiyle yürütürsek, hükümet o ölçüde “sendikal” çalışmaların bir kısmını yasallaştırmak zorunda kalacak, ve böylelikle yükümüzün bir kısmını hafifletecektir.

⁵ 1885 grev hareketi Vladimir, Moskova, Tver ve sanayi merkezi olan öteki guberniyalardaki birçok tekstil girişimcisini etkilemişti. Bunlar-dan en ünlüsü Ocak 1885'teki Savra Morozov fabrikasındaki grevdi (Morozov grevi). İşçilerin başlıca istemleri şunlardı: para cezalarının azaltılması ve işçi istihdam etme sistemine bir düzen getirilmesi. Bu grevi yöneten ileri işçiler P. A. Moiseyenko, L. İvanov ve V. S. Vol-kov'du. Yaklaşık 8.000 işçinin katıldığı Morozov grevi askeri birlikler tarafından bastırıldı; greve katılan 33 işçi mahkemeye verildi ve 600'ü de işlerinden atıldılar. 1885-86 grev hareketinin baskısı altında çarlık hükümeti, Para Cezası Yasası olarak bilinen 3 (15) Haziran 1886 tarih-li yasayı kaldırmak zorunda kaldı.

BİR GAZETE KOLLEKTİF BİR ÖRGÜTLEYİCİ OLABİLİR Mİ?

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

“Nereden Başlamalı” başlıklı makale, özünde asıl bu sorunu koyuyor, ve buna olumlu yanıt veriyor. Bizim bildiğimiz kadarıyla, bu sorunun özünü tahlil etmeye girişmiş olan, bu sorunun olumsuz olarak yanıtlandırılması gerektiğini tanıtlamaya kalkışmış olan biricik kimse, L. Nadejdin’dir, ve onun ileri sürdüğü savları buraya tam olarak aktarıyoruz:

“... İskra’nın (n° 4) bütün Rusya’yı kapsayan bir gazetenin gereği sorununu ele alması, bizi çok sevindirmiştir; ama bu görüşün, makalenin “Nereden Başlamalı” başlığıyla uygunluk içinde olduğunu söyleyemeyiz. Hiç kuşku yok ki, bu, son derece önemli bir konudur, ama ne bir gazete, ne bir bildiriler dizisi, ne de bir bildirgeler yığını, devrim dönemlerinde militan bir örgütün temellerini atamaz. Önemli olan güçlü yerel siyasal örgütler yaratma işine girişmektir. Bizde eksik olan budur, yığınlar hemen hemen sadece iktisadi mücadeleyi yürütürlerken, biz, esas olarak bilinçli işçiler arasında çalıştık. İyi eğitilmiş güçlü yerel siyasal örgütler olmadan, en kusursuz biçimde örgütlendirilmiş olsa da, bütün Rusya için bir gazete ne işe yarar? Bu, tükenmeden alev alev yanan, ama kimseyi tutuşturmayan bir çalı olurdu! İskra sanıyor ki, halk, bu gazetenin çevresinde ve onun adına girilen eylemlerde bir araya gelecek ve örgütlenecek. Ama bunların daha somut eylemler çevresinde bir araya gelmesi ve örgütlenmesi daha kolay olmaz mı? Bu somut eylem şu olabilir ve olmalıdır da: yerel gazetelerin yaygın biçimde kurulması, işçi güçlerinin gösterilere şimdiden hazırlanması, yerel örgütlerin işsizler arasında sürekli faaliyet göstermesi (yorulmak bilmeden broşür ve bildirilerin dağıtılması, mitinglerin düzenlenmesi, hükümete karşı protesto çağrıları vb.). Yörelerde canlı siyasal eyleme girişmeliyiz, gerçek bir temel üzerinde birleşme zamanı geldiğinde, bu birlik,

sunu bir gazete birliği olmayacak, kâğıt üzerinde kalmayacaktır. Yerel çalışmaları Rusya ölçüsünde birleştirme işi, gazetelerin başaracağı bir iş değildir!” (Devrimin Arifesi, s. 54.)

Bu veciz tiratta, yazarın, planımız hakkında edindiği yanlış fikri ve genel olarak İskra’ya karşı ileri sürdüğü görüşün yanlışlığını en iyi belirten sözlerin altını çizdik. İyi eğitilmiş güçlü yerel siyasal örgütler olmadan, en kusursuz biçimde örgütlendirilmiş olsa da, bütün Rusya için en iyi gazete hiç bir işe yaramaz. Bu, tamamen doğru. Ama bütün sorun şu ki, güçlü siyasal örgütleri eğitebilmek için, bütün Rusya’yı kapsayan bir gazeteden başka araç yoktur. Yazar İskra’nın “Plan”ını ortaya koymazdan önce yaptığı en önemli açıklamayı gözden kaçırmış: “Bütün güçleri birleştirebilecek ve hareketin sadece lafta değil, gerçekten yöneticisi olabilecek bir devrimci örgütün, yani her protesto hareketini ve her kaynaşmayı her an desteklemeye hazır, ve bunlardan kesin mücadeleyi verebilecek olan savaş güçlerini inşa etmek ve sağlamlaştırmak için yararlanabilen bir örgütün kurulması” zorunludur. Şimdi, diye devam ediyor İskra, Şubat ve Mart olaylarından sonra, herkes, ilke olarak, bu konuda görüş birliğindedir; ama bize gerekli olan sorunun ilke olarak çözümü değil, fiilen çözümdür. Herkesin her yönden derhal inşasına girişebileceği kesin bir inşa planını derhal ortaya koymalıyız. Oysa, fiili çözümden bizi gerilere, ilkede doğru olan, tartışılmayacak kadar doğru olan, ama geniş işçi yığınları için kesin olarak yetersiz ve anlaşılabilir olan o büyük “güçlü siyasal örgütleri eğitmeye” doğru çekmek istiyorlar! Sorunumuz bu değildir değerli yazar. Sorun, eğitimin nasıl yapılacağı ve bunun nasıl başarılacağıdır.

“Yığınlar hemen hemen sadece iktisadi mücadeleyi yürütürlerken, biz esas olarak bilinçli işçiler arasında

çalıştık” demek doğru değildir. Sorunu bu biçimde koyarsak, savunulan tez, Svoboda’nın alışlagelen ama özünde yanlış olan ve bilinçli işçiler ile “yığınları” karşı karşıya getiren tezine indirgenir. Son yıllarda, bilinçli işçiler bile “hemen hemen sadece iktisadi mücadele yürütmüşlerdir”. Birinci nokta bu. Öte yandan, biz, hem bilinçli işçiler arasında ve hem de aydınlar arasından bu mücadele için önderlerin eğitilmesini sağlamadıkça, yığınlar hiç bir zaman siyasal mücadeleyi yürütmeyi öğrenemeyeceklerdir. Böyle önderler, ancak siyasal yaşamımızın bütün her günkü yönlerini, çeşitli sınıfların çeşitli nedenlerle bütün protesto ve mücadele girişimlerini sistemli olarak değerlendirerek eğitimlerini sağlayabilirler. Onun için “siyasal örgütlerin inşası”ndan söz etmek ve aynı zamanda siyasal bir gazetenin “kırtasiye işini”, “yörelerdeki canlı siyasal eylem”le karşı karşıya getirmek, sadece gülünçtür. İskra bir gazete kurma yolundaki “planını”, işsizler hareketini, köylü ayaklanmalarını, zemstvo halkı arasındaki hoşnutsuzluğu, “çarcı bir başıbozuğun kudurganlığı karşısında halkın öfkelerini” vb. destekleyecek bir “militan hazırlık” yaratma yolundaki “plana” uygun hale getirmiştir. Hareketi biraz olsun tanıyanlar, yerel örgütlerin büyük çoğunluğunun bu gibi şeyleri hiç bir zaman akıllarından bile geçirmediklerini; burada işaret edilen “canlı siyasal eylem” olanaklarının birçoğunun, tek bir örgüt tarafından bile hiç bir zaman gerçekleştirilmediğini; örneğin zemstvo aydınları arasındaki hoşnutsuzluğun ve protestonun büyümesine dikkati çekmenin, Nadejdin’de (“Hey Tanrım, bu gazete zemstvo halkı için mi çıkmaktadır?” - Devriminin Arifesi, s. 129), ekonomistler arasında (İskra’ya n° 12’deki mektup) ve pratik içinde çalışanlar arasında dehşet ve şaşkınlık yarattığını çok iyi bilirler. Bu koşullar altında, “işe başlamak” ancak insanları bütün bunlar üzerinde düşünmeye, çeşitli kaynaşma ve etkin mücadele belirtilerini özetlemeye ve genelleştirmeye teşvik etmekle mümkündür. Sosyal-demokrat görevlerin soysuzlaştırıldığı zamanımızda, “canlı siyasal eylem”e başlamanın tek yolu, canlı siyasal ajitasyonlardır, bunu da, sık sık çıkan ve düzenli biçimde dağıtılan Rusya için bir gazetemiz olmadıkça sağlayamayız.

İskra “planına” “kitabiliğin” belirtisi olarak bakanlar, bu planın özünü hiç anlayamamışlardır ve şu an için en uygun araç olarak önerilen şey ile amacı birbirine karıştırmışlardır. Böyleleri, planın canlı bir açıklamasını sunabilmek için yapılan iki kıyaslamayı inceleme zahmetine katlanmamışlardır. İskra şöyle yazmıştır: Bütün Rusya için bir siyasal gazetenin yayınlanması ana çizgi olmalıdır: bu çizgiyi izleyerek bu örgütü (yani her protesto hareketini ve her kaynaşmayı her an desteklemeye hazır devrimci örgütü) durmadan geliştirebilir, derinliğine ve genişliğine güçlendirebiliriz. Lütfen söyleyiniz, duvarcılar, şimdiye kadar görülmedik büyüklükte kocaman bir yapının çeşitli bölümlerine tuğlaları yerleştirdikleri zaman, tuğlaları koyacakları doğru yerleri bulmalarında onlara yardımcı

olsun, diye, ortak işin nihai amacını kendilerine göstereyin diye, sadece her tuğlayı değil, önceden ve sonradan konulan tuğlalara harçla yapıştırıldığı zaman tam ve kesin bir çizgi teşkil edecek her tuğla parçacığını bile kullanabilmek için, bir ipten yararlanmaları “kırtasiyecilik” midir? Ve biz, parti yaşamımızda, tuğlalarımızın ve duvarcılarımızın bulunduğu, ama herkesin görebileceği ve izleyebileceği o kılavuz çizgisinden yoksun bulunduğumuz böyle bir dönemden geçmiyor muyuz? Varsınlar böyle bir çizgi çiziyoruz diye, komuta etmek istediğimizi haykırınsınlar. Eğer biz komuta etmek isteseydik, gazetemizin başlığına, “İskra, n° 1” değil, bazı yoldaşların istedikleri gibi, ve yukarıda anlatılan olaylardan sonra bunu yapmaya pekâlâ hakkımız olduğu gibi, “Raboçaya Gazeta, n° 3” yazardık baylar. Ama biz, bunu yapmadık. Bütün sahte sosyal-demokratlara karşı uzlaşmaz bir savaş verebilmek için ellerimizin serbest kalmasını istedik; doğru olarak çizilmesi koşuluyla, çizdiğimiz çizgiye, resmi bir organ tarafından çizildiği için değil, doğru olduğu için saygı duyulmasını istedik.

“Yerel eylemi merkezi organlarda birleştirme sorunu kısır bir döngüdür” diyor Nadejdin; “Birleşme, öğelerinin türdeşliğini gerektirir ve türdeşliği de ancak birleştiren bir şey yaratır; ama birleştirici öge, şu anda hiç de türdeşlikleriyle övünemeyecek olan güçlü yerel örgütlerin ürünü olabilir.” Bu gerçek, güçlü siyasal örgütler eğitmemiz gerektiği gerçeği kadar saygıdeğer ve çürütülmezdir. Ve aynı ölçüde içi boş gerçektir. Her sorun “bir kısır döngüdür”, çünkü, bir bütün olarak siyasal yaşam sonsuz sayıda halkalardan meydana gelen sonsuz bir zincirdir. Siyaset sanatının tamamı, elimizden koparılıp alınması en güç olan halkayı, belirli bir anda en önemli olan halkayı, onu elinde tutana bütün zincire sahip olmayı en çok güvence veren halkayı bulmaktan ve ona olabildiğince sıkı bir biçimde sarılmaktan ibarettir.¹ Eğer deneyimli bir duvarcılar ekibimiz olsaydı ve bunlar kılavuz ipi olmadan tuğlaları tam gerektiği gibi yerleştirebilecek kadar (ki bu, soyut olarak konuştuğumuzda, hiç de olanaksız bir şey değildir) birlikte çalışmayı öğrenmiş olsalardı, o zaman belki de başka bir halkaya sarılabilirdik. Ama ne yazık ki, şimdilik ekip halinde çalışmak için eğitilmiş deneyimli duvarcılarımız yok, tuğlalar çok zaman hiç de gerekmeyen yerlere konuyor, genel çizgiye uygun şekilde duvar örülmüyor ve tuğlalar o kadar dağınık durumda ki, düşman, yapıyı, tuğladan değil de, kumdan yapılmışçasına paramparça edebilir.

Bir başka kıyaslama: “Bir gazete, sadece bir kolektif propagandacı ve kolektif ajitator değil, aynı zamanda kolektif bir örgütleyicidir de. Bu bakımdan, yapım halindeki bir binanın çevresinde kurulan iskeleye benzetilebilir; yapının dış kenarlarını belirtir ve yapıcılarının birbirleriyle temasını, işbölümünü ve örgütlü çalışmalarının meydana getirdiği ortak sonuçları görmelerini sağlar.”² Bunun, masa başı yazarının kendi rolünü abartmasıyla herhangi bir benzerliği var mı? İskele, asıl yapı için gerekli değildir,

daha ucuz malzemeden yapılır, geçici olarak kurulur, ve yapının dış kısmı tamamlanır tamamlanmaz sökülerek yacak odun yerine kullanılır. Devrimci örgütlerin yapısına gelince, deneyim gösteriyor ki, bunlar, bizde, 1870'lerin gösterdiği gibi, bazen iskelesiz de kurulabiliyorlar. Ama şu anda, iskeleyi kurmadan, bize gerekli olan yapıyı yükseltmemiz olasılığını düşünemeyiz bile.

Nadejdin, şu sözleriyle, bu görüşe katılmıyor; “İskra sanıyor ki, halk, bu gazetenin çevresinde ve onun adına girilen eylemlerde bir araya gelecek ve örgütlenecek. Ama bunların daha somut eylemler çevresinde bir araya gelmesi ve örgütlenmesi daha kolay olmaz mı?” Gerçekten de, “daha somut eylemler çevresinde çok daha kolay olacak”. Bir Rus atasözü şöyle der: “Kuyuya tükürme, gün gelir suyunu içersin.” Ama öyleleri var ki, içine tükürülen kuyudan su içmekte bir sakınca görmüyorlar. Bizim görkemli legal “Marksizm Eleştiricilerimiz” ve Raboçaya Mysıl’ın illegal hayranları daha somut bir şey adına ne adilikler söylememişlerdir ki! Darlığımızla, inisiyatiften yoksunluğumuzla, duraksamalarımızla, hareketimiz ne kadar da kısıtlıdır ve bütün bunları haklı göstermek için ileri sürülen geleneksel sav, “daha somut her şeyin çevresinde bir araya gelmenin çok daha kolay olduğu” savıdır! Ve Nadejdin, —ki, kendisinin “yaşam gerçekleri” konusunda özellikle keskin bir duyguya sahip olduğunu sanır, “masa başı” yazarları acımasızca lanetler ve (nüktedan bir kişi pozlarında) İskra’yı her yerde ekonomizm görme zaafıyla suçlar ve kendisini de Ortodoks eleştiriciler arasındaki bölünmenin çok üzerinde görür— öne sürdüğü savlarla kendisini öfkeliendiren darlığa katkıda bulunduğunu ve içine en çok tükürülen kuyudan su içtiğini görememektedir! Darlığa karşı en içten öfke, buna kandanları kurtarmak için duyulan en içten istek, yeterli değildir; hele öfkeye kapılan yelkensiz, dümensiz, rüzgârların keyfine göre seyrederse ve tıpkı 1870’lerin devrimcileri gibi, “kendiliğindenlik” ile “kızıştırıcı teröre”, “kırsal teröre” ve “tehlike çanlarını çalmaya” vb. sarılırsa. Çevresinde bir araya gelip örgütlenmenin “çok daha kolay” olacağını sandığı şu “daha somut” eylemlere bir göz atalım: 1° yerel gazeteler; 2° gösteriler için hazırlıklar; 3° işsizler arasında çalışma. Hemen belli oluyor ki, bütün bunlar bir şey söyleme bahanesiyle gelişigüzel yazılmış şeyler; çünkü hangi biçimde ele alırsak alalım, bunlarda “bir araya gelmeye ve örgütlenmeye” özel olarak uygun herhangi bir şey görmek saçmadır. Aynı Nadejdin, birkaç sayfa ötede, şöyle diyor: “Yörelerdeki eylemin pek acınacak türden olduğu gerçeğini açıkça söylemek zamanı gelmiştir, komiteler yapabileceklerinin onda-birini bile yapmıyorlar... Harekette uyum sağlayacak olan merkezlerimiz, şu anda, tamamıyla hayalidirler, üyelerinin birbirlerine karşılıklı olarak generallikler bahsettikleri bir çeşit devrimci bürokrasiyi temsil ederler ve bu güçlü yerel örgütler kuruluna kadar böyle sürüp gidecektir.” Bu sözler, her ne kadar durumu biraz abartıyorsa

da, hiç kuşku yok ki birçok acı gerçeği içermektedir; ama Nadejdin’in yörelerdeki eylemin acınacak durumu ile, yerel örgütlerle sınırlı olan parti militanlarının eğitimden yoksunluğun kaçınılmaz sonucu olan dar görüşlülükleri arasındaki, eylemlerinin sınırlı kapsamı arasındaki bağı göremediği söylenebilir mi? Svoboda’da yayınlanan örgüt konusundaki makalenin yazarı gibi, o da, geniş bir yerel basına (1898’den bu yana) geçişin nasıl ekonomizmin ve “ilkellik”in güçlü bir şiddetlenmesinin eşliğinde olduğunu unutmuş mudur? “Geniş bir yerel basın” doyurucu bir biçimde kurulabilseydi bile (pek istisnai durumlar dışında bunun olanaksız olduğunu gösterdik) — böyle bir şey olsaydı bile, yerel organlar, bütün devrimci güçleri otokrasiye karşı genel bir saldırı için ve birleşik mücadelenin önderliği için “bir araya getirip örgütleyemez”di. Unutmayalım ki, biz, burada sadece gazetenin “toparlayıcı”, örgütlendirici önemini tartışmaktayız ve parçalanmayı savunan Nadejdin’e, bize acı bir alayla yöneltmiş olduğu soruyu biz de sorabiliriz: “200.000 devrimci örgütleyici bize miras olarak kaldı mı ki?” Üstelik İskra’nın planına karşı “gösteriler için hazırlık” ileri sürülemez, şu nedenle ki, bu plan olabildiğince geniş gösterilerin örgütlenmesini amaçlarından biri olarak içermektedir; tartışılan konu pratik araçların seçimi konusudur. Bu noktada da, Nadejdin’in kafası karışıktır, çünkü o, ancak “bir araya getirilmiş ve örgütlenmiş” olan güçlerin, (şimdiye kadar, büyük çoğunlukla, kendiliğinden meydana gelmiş olan) gösteriler için “hazırlanabileceklerini” gözden kaçırmıştır; oysa bizde asıl eksik olan şey, işte o bir araya getirme ve örgütlenme yeteneğidir. “İşsizler arasında çalışma.” Gene aynı kafa karışıklığı; çünkü bu da seferber edilmiş olan güçlerin eylem alanlarından birini teşkil eder, güçleri seferber etmek için bir planı değil. Nadejdin’in burada da, parçalanmışlığımızın, “200.000 örgütleyiciden” yoksunluğumuzun bize verdiği zararları ne kadar küçümsediği şu olgudan da görülebilir: birçok kimse (Nadejdin de dahil) İskra’yı işsizlik konusunda çok az haber verdiğinden ötürü ve kırsal yaşamın en sıradan yönleri konusunda yayınladığı haberlerin gelişigüzel niteliğinden ötürü suçlamışlardır. Bu suçlama haklıdır; ama burada, İskra, “günah işlemeyi halde günahkârdır”. Biz kıra da bir “çizgi çekmeye” çalışıyoruz; ama orada hemen hemen hiç bir yerde duvarcı yok; ve bize en sıradan olaylar konusunda bile bilgi veren herkesi, bu alanda bizimle işbirliği yapacak olanların sayısını artıracak ve hepimize gerçekten önemli olan olayları seçmeyi öğreteceği umuduyla, teşvik etmek zorundayız. Ama üzerinde eğitim yapabileceğimiz malzeme o kadar az ki, bunu bütün Rusya için genelleştirmesek üzerinde eğitim yapacak hiç bir şeyimiz kalmaz. Hiç kuşku yok ki, Nadejdin’in ajitatör olarak yeteneklerine ve serserilerin yaşamı konusundaki bilgisine aşağı yukarı sahip olan biri, işsizler arasında ajitasyonuyla, harekete paha biçilmez hizmetlerde bulunabilirdi; ama böyle biri, yığınlar arasında

bulunan ve yeni çalışmalara girişme yeteneğinden hâlâ yoksun olanlar da öğrenebilsinler diye, çalışması sırasında attığı her adımdan Rusya'daki bütün yoldaşları haberdar etmedikçe kendi cevherini gizlemiş olur.

Bugün istisnasız herkes, birleşmenin öneminden, “bir araya gelip örgütlenmenin” gereğinden söz ediyor; ama çoğunlukla bu birleşmenin nereden başlanarak nasıl gerçekleştirileceği konusunda kesin bir düşünce yok. Belki de herkes kabul edecektir ki, eğer biz, diyelim ki belli bir kentte, semt çevrelerini “birleştirirsek”, bunun için ortak kurumlar meydana getirmek gerekecektir, yani, sadece “birlik” gibi ortak bir unvanla yetinilmeyecek, gerçekten ortak çalışma, malzeme, deneyim ve güç alış-verişi, sadece semtlere göre değil, ama uzmanlaşma yoluyla kent ölçüsünde işbölümü gerekecektir. Herkes kabul eder ki, koca bir gizli aygıt, tek bir semtin elbette hem para, hem de insan gücü bakımından “kaynaklarıyla” (ticari deymi kullanarak) maliyetini kurtarmayacaktır, ve bu dar alan, bir uzmanın yeteneklerini geliştirmesi için yeterli olanak sağlamayacaktır. Ama aynı şey, birkaç kentin eylemlerinin uyumlu kılınması için de geçerlidir; çünkü belirli bir yöre bile çok dar bir alan olacaktır, ve böyle olduğunu bizim sosyal-demokrat hareketimizin tarihi göstermektedir. Yukarda, bunu, siyasal ajitasyon ve örgütsel çalışma bakımından ayrıntılı bir biçimde gösterdik. Bize en çok ve acil olarak gereken şey, alanı genişletmek, kentler arasında düzenli ortak çalışma temeli üzerinde gerçek bağlar kurmaktır, çünkü parçalanmışlık, insanları ezmektedir ve onlar dünyadan habersiz, kimden neyi öğreneceğini bilmeden ya da nasıl deneyim edinildiğinden, geniş eyleme girişme isteklerini nasıl tatmin edeceğinden habersiz, (bir İskra muhabirinin kullandığı deyimle) “bir deliğe sıkışmış” durumdadırlar. Ancak bütün Rusya'yı kapsayan, biricik düzenli girişim olarak eylemin en çeşitli biçimlerinin sonuçlarını özetleyen ve böylelikle, bütün yolların Roma'ya gittiği gibi, bir devrime giden bütün geçitler boyunca insanları yorulmadan ileriye doğru yürümeye teşvik eden bir ortak gazetenin yardımıyla gerçek bağlar kurmaya başlayabileceğimiz yolundaki iddiamda diretiyorum. Eğer sadece lafta birlik kurmayacaksak, her yerel çevrenin diyelim ki güçlerinin dörtte birini ortak davaya etkin olarak katılmak üzere hemen seferber etmesi gerekir. Ve gazete, yerel çevrelere bu davanın genel planını, kapsamını ve niteliğini derhal iletacaktır;³ bütün Rusya çapında girişilen harekette en çok duyulan boşlukları, ajitasyonun yeterli olmadığı, ilişkilerin zayıf bulunduğu yerleri bu çevrelere kesin olarak gösterecek ve belirli bir inceleme çevresinin geniş genel mekanizmanın hangi küçük dişlisini onarabileceğine ya da onun yerine daha iyisini koyabileceğine işaret edecektir. Henüz çalışmaya başlamamış olan ve işe atılmak için sabırsızlanan bir inceleme çevresi, bu durumda, işe “sanayideki” daha önceki gelişmelerden ya da sanayide egemen olan üretim yöntemlerinin genel

düzeyinden habersiz küçük bir atölyedeki tecrit olmuş zanaatçı gibi değil de, otokrasiye karşı tüm genel devrimci saldırıyı yansıtan büyük bir girişimin bir parçası olarak başlayabilir. Ve her çarkın işçiliği ne kadar kusursuz olur ve ortak davanın değişik ayrıntılarında çalışan işçilerin sayısı ne kadar büyük olursa, ağıımız o ölçüde sıklaşır, ve polisin kaçınılmaz baskılarının saflarımızda meydana getirdiği kargaşalık o ölçüde azalmış olur.

(Eğer çıkarılacak olan gazete, adına lâayık bir gazete ise, yani eğer düzenli olarak çıkarılıyorsa, bir dergi gibi ayda bir değil, ama en azından ayda dört kez çıkarılıyorsa) gazeteyi salt dağıtma işlevi bile fiili bağların kurulmasına yardımcı olur. Şu anda, devrimci amaçlarla yapılan kentler arası haberleşme çok enderdir, her zaman ve her durumda, kural olmaktan çok, istisnadır. Ama eğer bir gazetemiz olsaydı, böyle bir haberleşme kural olurdu ve bu, elbette ki, sadece gazetenin dağıtımını sağlamakla kalmaz, (daha önemli olan) deneyim, malzeme, güç ve kaynak alış-verişini de sağlardı. Örgütlenme çalışmalarının kapsamı hemen genişler ve bir yörede sağlanan başarı, öteki yörelerin daha iyi çalışması için örnek olurdu; gazete ülkenin başka kısımlarında çalışan yoldaşların kazanmış oldukları deneyimlerden yararlanma isteği uyandırırdu. Yerel çalışmalar, şimdikinden çok daha zengin ve çeşitli olurdu. Rusya'nın dört bir yanından toplanan siyasal ve iktisadi teşhirler, bütün mesleklerdeki ve gelişmenin bütün aşamalarındaki işçilere fikri gıda sağlardı; bunlar, legal basındaki imaların, halk arasındaki konuşmaların ve “ayıbını örtmeye çalışan” hükümet bildirilerinin ortaya çıkardığı çok çeşitli konular üzerinde konuşmak ve okumak için malzeme ve fırsat sağlardı. Her kaynaşma, her gösteri, bütün yönleriyle, Rusya'nın her yerinde değerlendirilir ve tartışılır; bu ötekilerden geri kalmamak ve ötekilerden daha iyisini yapmak özlemini doğururdu (biz sosyalistler, her türlü yarışmayı ve her türlü “rekabeti” kesenkes reddetmeyiz!) ve ilkin bir bakıma kendiliğinden yapılmış şeyi bilinçli olarak hazırlama, saldırı planını değiştirme vb. için belirli bir yerdeki ya da belirli bir andaki uygun koşullardan yararlanma isteğini uyandırırdu. Yerel çalışmanın bu yeniden canlanması, aynı zamanda, her gösterinin ya da bir yerel gazetenin her sayısının yayınlanışının sık sık yarattığı bütün güçlerin umutsuzca, “ölçüsüzce” harcanmasının ve bütün güçlerin tehlikeye atılmasının önünü alırdı. Bir yandan, polis, nerede arayacağını bilmediğinden, “kökleri” bulmakta çok daha zorluk çekerd; öte yandan, düzenli ortak çalışma, adamlarımızı belli bir saldırının şiddetini ortak ordunun o bölümünün gücüne göre ayarlamayı öğretirdi (böyle bir şeyi, bugün kimse düşünmemektedir, çünkü saldırılar çoğunlukla kendiliğinden olmaktadır); böyle bir düzenli ortak çalışma, bir yerden bir yere sadece yazının değil, devrimci güçlerin de “naklini” kolaylaştırırdu.

Bu güçler, bugün, sınırlı yerel çalışma denen muharebe alanında büyük kayıplar vermektedir. Ama ele

aldığımız koşullar altında, yetenekli bir ajitatörü ya da bir örgütçüyü ülkenin bir ucundan öteki ucuna nakletmek olanağı olurdu ve bunu yapma fırsatı da durmadan doğardı. Yoldaşlar işe, parti çalışması için, parti hesabına, kısa yolculuklarla başlayarak, geçimlerinin parti tarafından sağlanmasına, profesyonel devrimciler haline gelmeye ve kendilerini gerçek siyasi önderler olarak eğitmeye alıştırlardı.

Ve eğer biz, yerel komitelerin, yerel grupların ve inceleme çevrelerinin tamamının ya da büyük kısmının ortak davaya etkin olarak katılmalarını gerçekten sağlayabilirsek, kısa bir zaman içinde bütün Rusya için on binlerce basan ve düzenli bir şekilde dağıtılan bir haftalık gazeteyi kurabiliriz. Bu gazete, sınıf mücadelesinin ve yığınsal öfkenin her kıvılcımını körükleyerek, onu, yaygın bir yangın haline getiren muazzam demirci körüğünün bir parçası haline gelirdi. Henüz pek masum ve çok küçük, ama düzenli ve ortak olan bu çabanın etrafında, sözcüğün tam anlamıyla denenmiş savaşçıların düzenli ordusu sistemli olarak bir araya getirilir ve eğitilirdi. Bu genel örgütsel yapının iskelelerinde ve merdivenlerinde, çok geçmeden, devrimcilerimizin saflarından çıkma sosyal-demokrat Jelyabov'lar, ve işçilerimizin saflarından gelen Rus Bebel'lerinin tırmandığını görürdük; ve böyleleri, seferber edilmiş ordunun önündeki yerlerini alırlar ve Rusya'nın utancı ve lânetiyle hesaplaşmak üzere tüm halkı harekete geçirirlerdi.

İşte biz bunun rüyasını görmeliyiz!

“Rüya görmeliyiz!” Bu sözcükleri yazıyorum, ve birdenbire bir korkudur beni alıyor. Kendimi “Birlik Konferansı”nın bir oturumunda görüyorum ve karşımda Raboçeye Dyelo'nun editörleri ve yazarları oturuyorlar. Martinov yoldaş ayağa kalkıyor, ve bana dönerek sertçe şöyle diyor: “İzninizle şunu sorayım, özerk bir yazı kurulunun, daha önce parti komitesinin görüşünü almadan rüya görmeye hakkı var mıdır?” Onun ardından Kriçevski yoldaş dikiliyor (Plehanov yoldaşı çoktan beri derinleştirmiş olan Martinov yoldaşı, felsefi bakımdan daha da derinleştirerek) daha da sert bir tonla: “Daha ileri gideceğim, diyor, size soruyorum: bir Marksist'in, Marx'a göre insanlığın kendisine her zaman çözebileceği görevler yüklediğini ve taktığın partiyle birlikte büyüyen parti görevlerinin büyümesinin bir süreci olduğunu bile bile, rüya görmeye hakkı var mıdır?”

Bu korkunç soruları düşünmek bile beni titretiyor ve bir tek şeyi düşünüyorum: nereye saklanacağımı. Pissarev'in arkasında siper alsam nasıl olur?

Rüya ile gerçeklik arasındaki ayrılık konusunda Pissarev şöyle yazar: “Ayrılık vardır, ayrılık vardır. Benim rüyam, olayların doğal akışının ötesine geçebilir, ya da olayların doğal akışının hiç bir zaman gitmeyeceği bir doğrultuya sapabilir. Birinci halde, rüyadan hiç bir kötülük gelmez; çalışan insanın enerjisini destekler, güçlendirir bile. ... Böyle rüyalarda çalışma gücümüzü çarpıtacak ya

da felce uğratacak hiç bir şey yoktur. Tam tersine, eğer insan böyle rüya görme yeteneğinden tamamen yoksun olsaydı, ara sıra zihni ilerilere atlayarak ellerinin henüz biçim vermeye başladığı ürünün tam ve eksiksiz tablosunu gözünün önünde canlandıramasaydı, o zaman insani, sanat, bilim ve pratik çaba alanında büyük ve zahmetli işlere girişmeye ve tamamlamaya hangi itici gücün sürükleyeceğini düşünemem bile. ... Eğer rüya gören kimse, rüyasına ciddi olarak inanırsa, yaşamı dikkatle gözler, gözlemlerini gökte kurduğu şatolarla kıyaslasa ve eğer, genel olarak söylemek gerekirse, rüyasının gerçekleşmesi için bilinçli olarak çalışırsa, rüya ile gerçek arasındaki ayrılığın hiç bir zararı olmaz. Rüyalarla yaşam arasında bir bağ varsa, her şey yolundadır.”⁴

Ne yazık ki, bizim hareketimiz içinde, bu türden rüya görme çok azdır. Ve bundan en çok sorumlu olan kimseler, aklı başında görüşleriyle, “somuta” “yakınlıklarıyla” öğünenler, legal eleştiriciliğin ve illegal “kuyrukçuluğun” temsilcileridir.

Dipnotlar

¹ Kriçevski yoldaş ve Martinov yoldaş! Dikkatinizi şu isyan ettirici “otokrasi”, “denetim-dışı otorite”, “yüksek düzenleyiciler” vb. belirtilerine çekiyorum. Hele bir düşününüz: bütün zincire sahip olmak isteği!! Derhal bir şikâyet dilekçesi gönderiniz. Burada Raboçeye Dyelo, n° 12 için iki başyazılık hazır konu var!

² Martinov, ya sorunun özünü tartışmak istemediğini, ya da bu özü anlamada yeteneksizliğini vurgulamak istemişçesine, Raboçeye Dyelo'da (n° 10, s. 62) bu pasajın birinci tümcesini aktarırken ikinci tümceyi atmıştır.

³ Bir ihtiraz kaydı: elbette, eğer belirli bir inceleme çevresi gazetenin izlediği siyasete yakınlık duyuyorsa, ve onunla işbirliği yapmayı yararlı görüyorsa. İşbirliğiyle kastedilen şey, sadece yazı bakımından işbirliği değil, genel olarak devrimci işbirliğidir. Raboçeye Dyelo için not Demokrasıcılık oynamaya değil de davaya değer veren, “yakınlık”ı en etkin ve canlı eyleme katılmadan ayırt etmeyen devrimciler için, bu ihtiraz kaydı çok doğaldır.

⁴ Lenin, burada, D. İ. Pisarev'in “Ham Düşünce Gafları” adlı makalesine değiniyor.

BİZE GEREKLİ OLAN NASIL BİR ÖRGÜTTÜR?

V. İ. Lenin – Ne Yapmalı?

Bütün söylenenlerden, okur, “plan-olarak-taktikler”imizin, hemen saldırıya geçmeye çağrısı reddettiğini; “düşman kalesinin etkin bir biçimde kuşatılmasını” istediğini; ya da bir başka deyişle, bütün güçlerin kalıcı bir ordunun toplanmasına, örgütlenmesine ve seferber edilmesine yönelttilmesini istediğini görecektir. Raboçeye Dyelo’yu ekonomizmden birdenbire saldırı çıkırtkanlığına (“Listok” Raboçego Dyela,¹ n° 6, Nisan 1901) atladığı için alaya aldığımız zaman, bu gazete elbette bizi “doktriner” olmakla, devrimci görevimizi anlamamakla, ihtiyatlı olmayı öğütlemekle vb. suçladı. Biz bu suçlamaların, tamamen ilkelere yoksun olanlardan ve bütün tartışmalardan derin bir “süreç-olarak-taktikler”den dem vurarak kaçanlardan gelmesine elbette hiç şaşırmadık; tıpkı bu suçlamaların, kalıcı programlara ve taktik ilkelere küçümseme ile bakan Nadejdin tarafından yinelenmesine de şaşırmadık.

Tarihin kendi kendini yinelemediği söylenir. Ama Nadejdin, tarihin kendini yinelemesi için her türlü çabayı harcıyor ve “devrimci eğitimi” suçlayarak, “tehlike çanlarının çalınması” ve özel bir “devrimin arifesi görüşü” vb. konusunda bağırıp çağırarak Çakov’u taklit ediyor. Besselli ki, özgün tarihsel olay bir trajedyse onun kopyası bir komedi olacaktır, yolundaki ünlü sözü unutmuş² Çakov’un propagandasıyla hazırlanan ve gerçekten dehşet yaratan “dehşet yaratıcı” terör yoluyla gerçekleştirilen iktidarı ele geçirme girişimi, görkemli bir şeydi, oysa bu küçük Çakov’un “kızıştırmacı” terörü sadece gülünçtür, özellikle bunu vasat insanlar örgütü düşüncesiyle desteklemeye kalktığı zaman.

“Eğer İskra”, diye yazıyor Nadejdin, “o kitabilik havasından bir kurtulsaydı, bunların [örneğin İskra n° 7’de yayınlanan bir işçinin mektubu, vb. gibi olayların] “saldırının” yakın, pek yakın olduğunu gösteren belirtiler olduğunu ve şu anda [aynen böyle!] Rusya çapında bir gazeteye bağlı bir örgütten söz etmenin masa başı düşünceler ve masa başı eylemler yaymak olduğunu görürdü. “Ne

akıl almaz bir karışıklık!” Bir yandan kızıştırmacı terör ve “ortalama insanlar örgütü” savunuluyor ve bu yapılırken “daha somut” bir şey çevresinde, örneğin yerel gazeteler çevresinde bir araya gelmenin “çok daha kolay” olduğu ileri sürülüyor; öte yandan, bütün Rusya için bir örgütten “şu anda” söz etmenin, masa başı düşünceler yaymak olduğu iddia olunuyor, yani, daha açık söylemek gerekirse, “şu anda” artık çok geç kalındığı söyleniyor! Ama “Yerel gazetelerin geniş bir biçimde örgütlenmesi”nden ne haber — bunun için de artık çok geç değil mi sevgili L. Nadejdin? İskra’nın görüşünü ve taktik çizgisini bununla kıyaslayınız; kızıştırmacı terör saçmadır; bir ortalama insanlar örgütünden ve yerel gazetelerin yaygın bir biçimde yayınlanmasından söz etmek, ekonomizme kapıları ardına kadar açmak olur. Bütün Rusya’yı kapsayan tek bir devrimciler örgütünden söz etmeliyiz; ve kâğıt üzerinde değil de gerçek saldırı başlayınca dek bundan söz etmek için hiç bir zaman geç kalınmış olunmayacaktır.

“Evet”, diye devam ediyor Nadejdin, “örgütlenme konusunda durumumuz hiç de parlak değildir; evet, İskra, savaş güçlerimizin büyük kısmı gönüllülerden ve isyancılar meydana gelmektedir derken tamamen haklıdır. ... Güçlerimizin durumunu soğukkanlılıkla doğru olarak değerlendirmemiz iyi bir şey. Ama yığınların hiç de bizim malımız olmadığını ve bu yüzden de askeri harekâta ne zaman başlanacağını bizden sormayacaklarını, kendiliklerinden ‘harekete geçeceklerini’ unutmak niye. ... Kalabalığın kendisi ilkel yıkıcı gücüyle harekete geçtiği zaman, saflarına hep son derece sistemli örgütlenmeyi sokmaya çalıştığımız, ama bir türlü başaramadığımız ‘düzenli birlikler’in üstesinden gelip onları saf dışı edebilir.”

Şaşılası bir mantık! Asıl “yığınlar bizim malımız olmadığı” içindir ki ani bir “saldırı” konusunda çıkırtkanlık etmenin gereği yoktur, bu saçma bir davranıştır; çünkü, saldırı, düzenli birliklerin hareketidir ve yığının kendiliğinden atılımı olamaz. Kalabalığın düzenli birliklerin üs-

tesinden gelmesi ve onları saf dışı etmesi mümkün olduğu içindir ki, sürekli birlikler arasında “son derece sistemli örgütlendirme” çalışmamızla kendiliğinden atılıma mutlaka “yetişmeliyiz”, çünkü bu örgütlendirme işini ne kadar çok “başarırsak” düzenli birliklerin kalabalık tarafından saf dışı edilmeyip ileriye doğru kalabalığın başında yürümesi şansları o ölçüde artar. Nadejdin yanılmaktadır, çünkü sistemli örgütlenme sırasında, birliklerin onları yığınlardan tecrit eden bir şeyle uğraştığını sanmaktadır, oysa gerçekte birlikler, tamamıyla çok yönlü ve her şeyi kucaklayan siyasal ajitasyonla, yani yığınların ilkel yıkıcı gücüyle devrimciler örgütünün bilinçli yıkıcı gücünü birbirine yaklaştıran ve tek bir bütün halinde birleştiren bir çalışma içerisinde bulunmaktadırlar. Siz, baylar, kendi suçunuzu başkasına yükleme çabasındasınız. Çünkü programına terörü sokarak bir teröristler örgütünün kurulmasını isteyen, Svoboda grubunun kendisidir ve böyle bir örgüt, ne yazık ki henüz bizim malımız olmayan ve ne yazık ki mücadeleye nerede ve nasıl girişeceklerini henüz bizden sormayan, ya da pek seyrek soran yığınlarla birliklerimizin daha sıkı bağlar kurmasını gerçekten önlerdi.

Ve Nadejdin, İskra’yı korkutmaya çalışarak, “Devrimin kendisinin de geldiğini göremeyeceğiz”, diye yazıyor, “nasıl ki, bizi hazırlıksız yakalayan son olayların geldiğini görmedikse.” Bu tümce, yukarıya aktarılan sözlerle birlikte ele alındığında, Svoboda’nın icat ettiği “devrimin arifesi görüşü”nün saçmalığını açıkça gösterir.³ Açıkça konduğunda, bu özel “görüş”, tartışmak ve hazırlanmak için “artık” çok geç olduğu sonucunu vermektedir. “Kitabiliğin” çok değerli muhalifi, eğer durum buysa, “Teori⁴ ve Taktik Sorunları” üzerine 132 sayfalık bir broşür yazmanın ne değeri vardı? Onun yerine, içinde “Vurun Kafalarına!” özet çağrısının bulunduğu 132.000 bildiri yayınlamak “devrimin arifesi görüşüne” daha yakışır bir davranış olmaz mıydı?

İskra gibi ulus ölçüsünde bir siyasal ajitasyonu, programlarının, taktiklerinin ve örgütsel çalışmalarının temel taşı yapanlar, devrimin geldiğini önceden görememe tehlikesini en azına indirmiş olanlardır. Bugün Rusya’da bir uçtan bir uca Rusya çapındaki gazeteden yayılan bağlantılar ağı örmekle uğraşanlar, sadece, ilkyaz olaylarını önceden görmekle kalmadılar, üstelik bize, bu olayların geldiğini önceden haber verme olanağını sağladılar. Onlar, İskra, n° 13 ve 14’te anlatılan gösterileri⁵ de önceden gördüler ve bununla da yetinmeyip, kendiliğinden ayaklanan yığınların yardımına koşmanın ve, aynı zamanda, gazete aracılığıyla, Rusya’daki bütün yoldaşların gösteriler hakkında bilgi edinmelerini ve elde edilen deneyimden yararlanmalarını sağlamanın kendi görevleri olduğu bilinciyle, bu gösterilere katıldılar. Ve bu kimseler, eğer ömürleri yeterse, her şeyden önce ajitasyonda deneyim sahibi olmamızı, her protesto hareketini (sosyal-demokratik biçimde) destekleme yeteneğinde bulunmamızı ve aynı zamanda

kendiliğinden hareketi dostların hatalarından ve düşmanların tuzaklarından koruyarak yönetmemizi gerektiren devrimin de geldiğini göreceklerdir.

Böylece ortak gazete için ortak çalışmayla kurulacak olan bütün Rusya için bir gazetenin çevresinde bir örgütlenme planı üzerinde direnerek durmamızın sonuncu nedenine gelmiş bulunuyoruz. Ancak böyle bir örgüttür ki, militan bir sosyal-demokrat esnekliği, yani mücadelenin en çeşitli ve hızlı değişen koşullarına hemen uyma yeteneğini, “bir yandan sayıca üstün olan ve güçlerini bir noktada toplamış bulunan bir düşmanla açık alanda savaştan kaçınırken, öte yandan düşmanın manevra yeteneksizliğinden yararlanarak en az beklediği yerde ve anda ona karşı saldırıya geçme”⁶ yeteneğini sağlayacaktır. Parti örgütünü kurarken sadece patlamalara ve sokak çatışmalarına, ya da “tekdüze günlük mücadelenin ilerleyişine” güvenmek büyük hata olur. Biz her zaman günlük çalışmamızı yapmalıyız ve her zaman her şeye hazır olmalıyız, çünkü çok kez patlama dönemleri ile durgun dönemlerin birbirinin yerini ne zaman alacağını önceden kestirmek hemen hemen olanaksızdır. Bu değişimleri önceden görebildiğimiz hallerde de, bu öngöründen örgütümüzü yeniden kurmak için yararlanamayız; çünkü otokratik bir ülkede böyle değişiklikler şaşılacak bir hızla meydana gelir ve bazen bu değişiklikler, çarın yeniçerilerinin⁷ bir gecelik baskınıyla olur. Ve devrimin kendisi de (görünüşe göre Nadejdin’lerin sandığı gibi) tek bir hareket olarak değil, az çok güçlü patlamalar döneminin az çok mutlak durgunluktaki dönemlerinin dizi halinde birbirinin yerini alması olarak düşünülmelidir. Bundan ötürü, parti örgütümüzün eyleminin başlıca içeriği, bu eylemin yoğunlaşma noktası, en güçlü patlama döneminde olduğu gibi en durgun dönemde de mümkün ve mutlaka gerekli çalışma olmalıdır, yani Rusya’nın bir ucundan bir ucuna birbiriyle bağlantılı, yaşamın bütün yönlerini aydınlatan, ve yığınların olabildiğince geniş katları arasında yürütülen siyasal ajitasyon çalışması olmalıdır. Ama öyle bir çalışma, bugünün Rusya’sında, sık sık yayınlanan bütün Rusya için bir gazete olmadan düşünülemez. Bu gazete çevresinde kurulacak olan örgüt, buna katkıda bulunanların (sözcüğün geniş anlamıyla, yani gazete için çalışanların tümünün) örgütü, her şeye, devrim dalgasının “alçalış” dönemlerinde partinin onurunu, saygınlığını ve yürekliliğini korumaktan, ulus çapındaki silahlı ayaklanmayı hazırlamaya, zamanını saptamaya ve gerçekleştirmeye kadar her şeye hazır olacaktır.

Rusya’da pek olağan bir durumu gözünüzün önüne getiriniz: bir ya da birkaç yörede yoldaşlarımızın tamamının polis tarafından toplanmasını. Bütün yerel örgütleri birleştiren tek bir ortak, düzenli eylem yokluğunda, bu gibi baskınlar, çok kez çalışmaların aylarca durması sonucunu vermektedir. Ama eğer bütün yerel örgütlerin ortak bir eylemi olsaydı, o zaman, çok önemli bir tutuklama halinde bile, iki-üç enerjik kişi birkaç hafta içinde ortak merkezle

ve bildiğimiz gibi, şimdi bile hızla yerden fıskıran yeni gençlik çevreleriyle bağ kurabilirdi. Ve ara sıra tutuklamlarla darbelenen ortak eylem herkesçe bilindiğinde, yeni çevrelerin ortaya çıkıp merkezle bağlantı kurmaları daha da hızlı olurdu.

Öte yandan, gözünüzün önüne bir halk ayaklanmasını getirin. Bu konuda düşünmemiz ve buna hazırlanmamız gerektiği konusunda herhalde artık herkes görüş birliği içinde olacaktır. Ama nasıl? Merkez komitesi ayaklanmayı hazırlama amacıyla, elbette bütün yörelere ajanlar atayamaz. Bir merkez komitesine sahip bulunsaydık bile, Rusya'daki bugünkü koşullar altında bu komite bu gibi atamalarla kesinlikle hiç bir şey başaramazdı. Ama ortak gazetenin kurulması ve dağıtılması sırasında oluşacak ajanlar ağı,⁸ ayaklanma çağrısının yapılmasını “oturup beklemek” zorunda kalmaz, bir ayaklanma durumunda en yüksek başarı olasılığını güvence altına alacak düzenli eylemi yürütebilirdi. Böyle bir eylem, bir ayaklanma için çok önemli olan ve bizim çalışan yığınların en geniş katları ve otokrasiden hoşnutsuz olan bütün toplumsal katlarla olan bağlarımızı güçlendirirdi. Genel siyasal durumu doğru bir biçimde değerlendirme yeteneğini, ve bunun sonucu olarak da, bir ayaklanma için uygun anı seçme yeteneğini geliştirmeye hizmet edecek olan işte bu eylemdir. Bütün yerel örgütleri, Rusya'nın tamamını harekete geçiren aynı siyasal sorunlara, olaylara ve sonuçlara aynı anda tepki gösterme ve böyle “olaylara” olabildiğince güçlü, uyumlu ve uygun bir biçimde tepki gösterme bakımından eğitecek olan işte bu eylemlerdir; çünkü bir ayaklanma, özünde, tüm halkın hükümete karşı en güçlü, en uyumlu ve en uygun “yanıtı”dır. Son olarak, baştan başa tüm Rusya'daki bütün devrimci örgütleri birbirleriyle en sürekli, ve aynı zamanda da en gizli bağlara sahip olma bakımından eğitecek, böylelikle gerçek parti birliğini yaratacak olan işte bu eylemlerdir; çünkü böyle bağlar olmaksızın, ayaklanmanın planını kolektif olarak tartışmak ve ayaklanmanın arifesinde zorunlu hazırlık önlemlerini, en sıkı bir gizlilik içinde tutulması gereken önlemleri almak olanaksızdır.

Tek sözcükle, “bütün Rusya için bir siyasal gazete planı”, (gereği kadar düşünmemiş olanların sandığı gibi) dogmacılığa ve kitabiliğe saplanmış masa başı çalışması yürütenlerin emeğinin ürünü değildir, tam tersine, bu plan, günlük olağan çalışmayı bir an bile unutmadan ayaklanmaya hemen bütün yönlerden hazırlanabilmek için en pratik plandır.

Dipnotlar

¹ “Listok” Raboçego Dyela (“Raboçeye Dyelo Eki”) — Haziran 1900 ile Temmuz 1901 arasında, düzensiz aralarla, Cenevre’de sekiz sayı yayınlanmıştır.

² Lenin, Marx’ın Louis Bonaparte’ın 18 Brumaire’i adlı yapıtından şu pasaja atıfta bulunuyor: “Hegel, bir yerde, şöyle bir gözlemde bulunur: bütün tarihsel büyük olaylar ve kişiler, hemen hemen iki kez yinelenir.

Hegel eklemeyi unutmuş: birinci kez trajedi olarak, ikinci kez komedi olarak.” (Bkz: Marx ve Engels, Seçme Yapıtlar, 1, Sol Yayınları, Ankara 1976, s. 477.)

³ Devrimin Arifesi, s. 62.

⁴ Bu arada belirtelim ki, Teori Sorunlarına Bakış adlı yapıtında, Nadejdin, belki de “devrimin arifesi görüşü”nden gelen ve pek tuhaf olan şu pasaj dışında, teori sorunlarının tartışılmasına hemen hemen hiç bir katkıda bulunmamıştır: “Bir bütün olarak bernetayncılık şu anda bizim için önemini yitirmektedir, nasıl ki, Bay Struve’nin şimdiden gününü doldurduğunu Bay Adamoviç’in tanıtlayıp tanıtlamaması, ya da tersine, Bay Struve, Bay Adamoviç’in iddiasını çürüterek istifa edip etmemesi sorunu da bizim için artık önemini yitirmişse — bu, gerçekten hiç bir şeyi değiştirmez, günlük devrim saati gelip çatmıştır.” (s. 110). Nadejdin’in teoriyi umursamazlığını bundan daha açık-seçik gösteren bir örnek bulunamaz. Biz “devrimin arifesini ilân ettik, onun için Ortodoksların eninde sonunda eleştiricileri mevzilerinden sürüp atmayı başarıp başaramamaları “gerçekten hiç bir şeyi değiştirmez”! Bizim ukalâ, eleştiricilerin pratik mevzilerine karşı kararlı bir savaşa girişebilmemiz için, onlarla olan teorik mücadelemizin sonuçlarına asıl devrim sırasında muhtaç olacağımızı görememektedir!

⁵ Kasım ve Aralık 1901’de Rusya’da işçilerin desteklediği bir öğrenci gösterileri dalgası başladı. Nijni-Novgorod’daki (Maksim Gorki’nin sürgün edilmesi üzerine başlamıştı), Moskova’daki (N. A. Dobrolybov’un anısına düzenlenen bir toplantının yasaklanması üzerine başlamıştı), ve Ekaterinoslav’daki gösterilere ve Kiev, Harkov, Moskova ve St. Petersburg’daki öğrenci toplantılarına ve huzursuzluklarına ilişkin raporlar 20 Aralık 1901’de İskra n° 13’te ve 1 Ocak 1902’de İskra n° 14’te, “Toplumsal Yaşamımızdan” başlığı altında yayınlanmıştı; İskra n° 13’te Lenin’in “Gösteriler Başladı” adlı makalesi ve İskra n° 14’te de Plehanov’un “Gösteriler Üzerine” adlı makalesi de yer alıyordu.

⁶ İskra, n° 4, “Nereden Başlamalı”. “Devrimin arifesi görüşünü benimsemeyen devrimci eğitimciler, çalışmanın uzunluğundan ötürü hiç istiflerini bozmuyorlar”, diye yazıyor Nadejdin (s. 62). Bu konuyla ilgili olarak şunu belirteceğiz: Çok uzun sürecek bir çalışma için siyasal taktikler ve bir örgütlenme planı çizemez ve aynı zamanda bu çalışma süreci içersinde partimizin olayların gelişiminin her hızlanışında yerini almakta ve görevini yerine getirmekte hazırlıklı olmasını sağlayamazsak — eğer bu işi başaramazsak, zavallı siyaset maceracılarından başka bir şey olmadığımızı tanıtlarız. Ancak dünden beri kendisine sosyal-demokrat demeye başlayan Nadejdin’dir ki, sosyal-demokrasinin amacının bütün insanlığın yaşam koşullarını kökten değiştirmek olduğunu ve bu yüzden bir sosyal-demokrat için çalışmanın uzunluğu sorunu karşısında “istifini bozamayacağını” unutabilir.

⁷ Lenin, çarlık polisini betimlemek için yeniçeri sözcüğünü kullanmıştır.

⁸ Eyvah, eyvah! Martinov’un demokratik kulaklarını onca tırmalayan o “ajanlar” sözcüğünü gene ağzımdan kaçırdım! Bu sözcüğün 1870’lerin kahramanlarını gücendirmedeği halde, 1890’ların amatörlerini niye gücendirdiğine şaşıyorum. Ben bu sözcüğü seviyorum, çünkü bütün ajanların düşüncelerini ve eylemlerini yönelttikleri ortak davayı açıkça ve kesin olarak gösteriyor, ve eğer bu sözcüğün yerine bir başkasını koymak zorunda kalsaydım, sevebileceğim tek sözcük, akla belirli bir kitabiliği ve belirsizliği getirmeseydi, “katkıda bulunanlar” olurdu. Bize gerekli olan şey, askeri bir ajanlar örgütüdür. Ne var ki, boş zamanlarını “karşılıklı olarak birbirlerine generallik bahşetmek” ile geçirmeyi pek seven (özellikle yurtdışındaki) sayısız Martinov’lar, “pasaport ajanı” demektense, “Devrimcilere Pasaport Sağlayan Özel Daire Başkanı”, vb. demeyi yeğleyebilirler.

ÖRGÜTLENME SORUNLARINDA OPORTÜNİZM

V. İ. Lenin – Bir Adım İleri İki Adım Geri

Yeni İskra'nın ilkelerini tahlil için temel olarak Akselrod yoldaşın iki yazısını¹ alacağız. Onun hoşlandığı bazı sloganların somut anlamı üzerinde zaten enine-boyuna durulmuştu. Şimdi bu sloganların somut anlamını bir yana koymaya ve “azınlığın” (şu ya da bu küçük ve önemsiz sorunlarla bağlantılı olarak), başka sloganlara değil de bu sloganlara ulaşmasına neden olan düşünce çizgisini araştırmaya çalışalım; bu sloganların kaynağına ve “üyeliğe çağırılma” sorununa bakmaksızın, o sloganların gerisindeki ilkeleri inceleyelim. Bugünlerin tüm modası ödün vermek olduğuna göre, biz de Akselrod yoldaşa bir ödün verelim ve onun “teori”sini “ciddiye” alalım.

Akselrod yoldaşın temel tezi (İskra, n° 57) şudur: “Başından beri hareketimiz, içinde iki karşıt eğilimi barındırmıştır. Bu iki eğilimin uzlaşmaz karşıtlığı gelişmemelik edemezdi ve o gelişmeyle aynı doğrultuda hareketi etkilemek zorundaydı.” Açıkça belirtmek gerekirse, “ilkede, [Rusya'daki] hareketin proleter amacı, batıdaki sosyal-demokrasinin amacıdır.” Ama bizim ülkemizde, işçi yığınları, “kendilerine yabancı bir toplumsal öge tarafından”, yani radikal aydın tabakası tarafından etkilenmektedir. Ve yoldaş Akselrod böylece, partimizdeki proleter eğilimle radikal aydın eğilimi arasındaki uzlaşmaz karşıtlığın varlığını ortaya koymaktadır.

Akselrod yoldaş, bunda kuşkusuz haklıdır. Böyle bir karşıtlığın varlığı (üstelik yalnızca Rus Sosyal-Demokrat Partisinde değil) söz götürmez. Dahası var, bugünkü sosyal-demokrasinin devrimci (Ortodoks diye de biliniyor) ve oportünist (revizyonist, bakanlıkçı, reformcu) sosyal-demokrasi diye ikiye bölünmesinin de daha çok bu uzlaşmaz karşıtlıktan ileri geldiğini herkes biliyor. Bu bölünme, hareketimizin son on yıllık geçmişinde Rusya'da da çok açık hale gelmiştir. Yine herkes biliyor ki, hareketin

içindeki proleter eğilimi Ortodoks sosyal-demokrasi, demokratik aydın tabakasının eğilimini ise oportünist sosyal-demokrasi temsil etmektedir.

Ne var ki, yoldaş Akselrod, herkesin bilgisi içinde olan bu gerçeğe çok yaklaştıktan sonra, gayet ürkek adımlarla o gerçekten gerilemeye başlıyor. Yazdığı şey kongreye ait olduğu halde, Akselrod yoldaş, bu bölünmenin, genel olarak Rus sosyal-demokrasi hareketi içinde ve özel olarak da partimizin kongresinde kendini nasıl ortaya koyduğunu tahlil için en ufak bir çaba göstermemektedir. Yeni İskra'nın bütün öteki yöneticileri gibi, yoldaş Akselrod da kongre tutanaklarına karşı ölümcül bir korku duymaktadır. Yukardan beri söylenegelenlerden ötürü, bu tutumun bizi şaşırtmaması gerekir, ama hareketimiz içindeki farklı eğilimleri araştırdığını savlayan bir “teorisyen”de, bu, garip bir gerçek korkusudur. Hareketimiz içindeki eğilimlere ilişkin en son ve en doğru malzemeden, bu hastalıktan ötürü geri durarak, yoldaş Akselrod, kurtuluşu, tatlı bir düş âleminde aramaktadır. Şöyle yazıyor Akselrod: “Yasal Marksizm, ya da yarı-Marksizm, bizim liberallerimize bir yazın önderi (literary leader) sağlamamış mıdır? Cilvelerle dolu bir tarih, devrimci burjuva demokrasisine, neden, Ortodoks, devrimci Marksizm okulundan gelme bir önder sağlamasın?” Yoldaş Akselrod'un pek tatlı bulduğu bu düş hakkında söyleyebileceğimiz tek şey şudur: Tarih zaman zaman cilve yapsa bile” bu, tarihi tahlil etmeye girişen kişilerin düşünce cilveleri için mazeret olamaz. Liberal, yarı-Marksizm'in önderinin eteği altından başını çıkardığı zaman, o önderin “eğilimi”ni kaynağına doğru izlemeyi arzu edenler (ve bunu yapabilenler) tarihin olası cilvelerinden söz etmediler, ama o önderin anlayışının ve mantığının onlarca, yüzlerce örneğini, onun, burjuva yazınına yansıyan Marksizm'ini ele veren yazınsal makyajının

tüm özelliklerini gösterdiler.² “Hareketimiz içindeki genel devrimci ve proleter eğilimi” tahlil etmekten yola çıkan yoldaş Akselrod, partinin, hiç hoşlanmadığı Ortodoks kanadının, belli başlı önderlerinin böyle bir eğilim gösterdiğini kanıtlayacak hiç bir şey kesinlikle hiç bir şey ortaya koyamadıysa, böylelikle yalnızca resmen kendi yoksulluğunu belgelemiştir. Yapabildiği tek şey, tarihin olası cilvelerinden söz etmek olduğuna göre, yoldaş Akselrod’un davası gerçekten zayıf olmalıdır!

Yoldaş Akselrod’un sözünü ettiği öteki şey “jakobenlerden” söz etmesi de daha başka şeyleri göz önüne seriyor. Yoldaş Akselrod herhalde biliyordur, bugünkü sosyal-demokrasinin devrimci ve oportünist kanatlara bölünüşü üstelik yalnızca Rusya’da bölünüşü değil uzun bir süreden beri, “büyük Fransız devrimi çağıyla tarihsel bir paralel kurulması”na yol açmıştır. Yoldaş Akselrod herhalde biliyordur, bugünkü sosyal-demokrasinin jironenleri, kendi karşıtlarını tanımlamak için, her yerde ve her zaman, “jakobencilik”, “blankicilik” gibi terimlere ve benzeri terimlere başvururlar. Şu halde, yoldaş Akselrod’un doğruya karşı duyduğu korkuyu taklit etmeyelim, kongre tutanaklarına başvuralım ve gözden geçirmekte olduğumuz eğilimler ve tartışmakta olduğumuz paraleli tahlil etmek ve incelemek üzere, bu tutanakların herhangi bir malzemeyi içerip içermediğine bakalım.

Birinci örnek: parti kongresinin program görüşmeleri. Yoldaş Akimov (Martinov yoldaşla “tam görüş birliği içinde”) şöyle diyor: “Bütün öteki sosyal-demokrat partilerin programlarıyla karşılaştırıldığı zaman, siyasal iktidarın ele geçirilmesine [proletarya diktatörlüğü] ilişkin madde öyle bir biçimde yazılmıştır ki, bu madde, önder örgütün rolünün, o örgütün önderlik ettiği sınıfı gerilere itmesine ve örgütü, sınıftan ayırmasına yol açacak bir biçimde yorumlanabilir ve gerçekte, Plehanov tarafından bu yolda yorumlanmıştır. Bu durumda, bizim siyasal amaçlarımızın böylesine belirlenişi, Narodnaya Volya’dan herhangi bir fark göstermemektedir, onun tam aynısıdır.” (Tutanaklar, s. 124.) Yoldaş Plehanov ve öteki İskracılar, Akimov yoldaşa karşı çıkmışlar, onu oportünizmle suçlamışlardır. Akselrod yoldaş, bu tartışmanın (tarihin düşsel cilvelerinde değil, gerçekte) bize, sosyal-demokrasinin bugünkü jakobenleriyle bugünkü jironenleri arasındaki karşıtlığı gösterdiği kanısında değil midir? Ve yoldaş Akselrod’un jakobenlerden söz etmeye başlaması (işlediği hatalar sonucu) kendisini, sosyal-demokrasinin jironenleriyle dostluk içinde bulmasından ötürü değil midir?

İkinci örnek: Yoldaş Posadovski, “demokratik ilkelerin mutlak değeri”ne ilişkin “temel sorun” üzerinde “ciddi bir fikir ayrılığı” olduğunu ilân eder. (Tutanaklar, s. 169.) Plehanov’la birlikte, yoldaş Posadovski, demokratik ilkelerin mutlak değerini yadsır. “Merkez”in, Bataklığın (Egorov) ve İskracılara-karşı olanların Goldblatt önderleri bu görüşe şiddetle karşı koyarlar ve Plehanov’u “burjuva

taktiklerini taklit etmek”le suçlarlar (tutanaklar, s. 170). Ortodoks ve burjuva eğilimleri arasındaki bağlantı konusunda yoldaş Akselrod’un fikri de bunun aynısıdır; tek farklılık şudur: Akselrod’un savınca, bu bağ bulanık ve geneldir, oysa Goldblatt, bu bağlantıyı belli bazı olaylarla ilişkilendirmiştir. Bir kez daha soruyoruz: Yoldaş Akselrod, bu tartışmanın da, parti kongremizde, bugünkü sosyal-demokrasinin jakobenleriyle jironenleri arasındaki uzlaşmaz karşıtlığı, elle tutulur biçimde gösterdiği kanısında değil midir? Yoldaş Akselrod’un jakobenlere karşı feryat etmesi, kendisini jironenlerle arkadaşlık içinde buluşundan ötürü değil midir?

Üçüncü örnek: tüzüğün birinci maddesi üzerindeki tartışma. “Bizim hareketimiz içinde proleter eğilimi” savunan kimdir? İşçinin örgütten korkmadığında, proletaryanın anarşiye yakınlık beslemediğinde, işçinin örgütlenmeyi değerli bulduğunda ısrar eden kimdir? Bizi, oportünizmin ciğerine kadar işlediği burjuva aydınlarına karşı uyarın kimdir? Sosyal-demokrasinin jakobenleri. Peki, radikal aydınları partiye sızdırmaya çalışan kimdir? Profesörler, yüksek okul öğrencileri, serbest meslek sahipleriyle, radikal gençlikle ilgilenen, onlar için endişelerini dile getiren kimdir? Jironen Lieber’le birlikte jironen Akselrod.

Parti kongremizde açıkça Emeğin Kurtuluşu Grubu çoğunluğuna yöneltilen “haksız oportünizm suçlaması”na karşı yoldaş Akselrod kendisini nasıl da beceriksizce savunuyor. Jakobencilik, blankicilik, vb. dile düşmüş, harcı-âlem bernstayncı nakarata sarılarak, yoldaş Akselrod kendisini öyle bir biçimde savunuyor ki, yalnızca suçlamaları doğruluyor. Parti kongresinde yaptığı, bu aydınları kendine tasa edinen konuşmalarını bastırmak için, şimdi radikal aydınların tehlikeleri hakkında avaz avaz haykırıyor.

Bu “berbat sözler” jakobencilik ve öteki sözler yalnızca oportünizmin kanıtıdır, başka hiç bir şeyin değil. Kendisini proletaryanın kendi sınıf çıkarlarının bilincinde olan proletaryanın örgütüyle tam olarak özdeşleştiren bir jakoben, devrimci bir sosyal-demokrattır. Profesörlerle yüksek okul öğrencilerinin ardından iç geçiren, proletarya diktatörlüğünden korkan ve demokratik istemlerin mutlak değerine sevgi besleyen bir jironen, oportünisttir. Siyasal savaşımı fesada, suikastçiliğe özgü bırakma düşüncesinin basında binlerce kez çürütüldüğü ve yaşamın gerçekleri tarafından çok uzun zamandan bu yana çürütülüp bir kenara atıldığı günümüzde, yığınsal siyasal uyarma çalışmalarının taşıdığı önemin, bıkkınlık verecek kadar çok açıklandığı ve tekrar tekrar, belirtildiği günümüzde, bugün hala fesatçı örgütlerde tehlike keşfedenler yalnızca oportünistlerdir. Fesatçılığa, blankiciliğe karşı duyulan bu korkunun gerçek temeli, pratik hareketin (Bernstein ve hempasının uzun bir süre, boş yere bulmaya çalıştıkları) herhangi bir özelliğinde değil, kafa yapısını bugünün sosyal-demokratları arasında sık sık ortaya koyuveren burjuva aydınının jironen ürkekliğindedir. 1840’larla 1860’lar-

daki fesatçı Fransız devrimcilerinin taktiklerine karşı, yeni İskra'nın yeni bir uyarıda bulunmak gibi işgüzar çabalar göstermesinden daha gülünç hiç bir şey olamaz (İskra, n° 62, başyazı).³ Bugünkü sosyal-demokrasinin jirondenleri, İskra'nın gelecek sayısında, emekçi yığınları arasında siyasal uyandırma çalışmalarının önemini, partinin sınıfı etkilemek için ana araç olarak kullanacağı emekçi basının önemini, temel ve en basit gerçek olarak çok uzun zaman önce öğrenmiş ve özümlemiş bir grup Fransız fesatçısını, 1840'ların Fransız fesatçıları grubunu, hiç kuşku yok ki, bize göstereceklerdir.

Ne var ki, yeni bir şeyler söylüyormuş gibi bir görünüm içine girerken, yeni İskra'nın temel, basit gerçekleri yenileme ve işin abecesine dönme eğilimi göstermesi bir rastlantı değildir; Akselrod'la Martov'un, partimizin oportünist kanadında yer almalarıyla ortaya çıkan durumun kaçınılmaz sonucudur. İskra'nın yapabileceği başka şey yoktur. Oportünist sözleri yinelemek zorundalar; kongredeki savaşımlar açısından ve o kongrede bugünkü biçimini alan görüş ayrılıkları ve bölünmeler açısından savunulamaz olan tutumlarını şu ya da bu yolda haklı gösterebilecek bir şeyleri uzak geçmişte bulmaya çalışmak için geriye gitmek zorundalar. Jakobencilik ve blankicilik konusunda Akimov-vari derin düşüncelere, yoldaş Akselrod şimdi, yalnızca “ekonomistler”in değil, “siyaset adamları”nın da “tek yanlı” oldukları, aşırı ölçüde “karasevdalı” oldukları şeklindeki Akimov-vari feryat ve figanları eklemektedir. Bütün bu tek yanlılıkların ve karasevdalılığın üstünde olduğunu kendini beğenmiş bir edayla savlıyan yeni İskra'da bu konuda seller gibi akan bu söylevleri okuduğu zaman kişi şaşkınlık içinde şöyle soracaktır: Çizdikleri kimin portresi, böyle konuşmaları nerede işitmişlerdir? Rus sosyal-demokratlarının ekonomistler ve politikacılar diye bölünmesinin uzun süreden beri modası geçmiş, eski bir şey olduğunu bilmeyen mi var? Parti kongresinden bir ya da iki yıl önceki İskra dosyalarını karıştırın, göreceksiniz ki, “ekonomizm”e karşı savaş yitmiş ve daha 1902'de sona ermiştir; örneğin göreceksiniz ki, Temmuz 1903'te (İskra, n° 43) “ekonomizm çağı”nın “kesinlikle geçtiği”nden söz edilmektedir, ekonomizmin “öldüğü ve gömüldüğü” düşünülmektedir, politikacıların her türlü karasevdasına açık bir atacılık (atavizm) gözüyle bakılmaktadır. Öyleyse İskra'nın yeni yönetmenleri neden bu ölmüş ve gömülmüş bölünmeye geri dönmekteler? İki yıl önce Raboçeye Dyelo'da yaptıkları hatalardan ötürü kongrede Akimov'larla savaştık mı? Eğer savaşıydık, tepeden tırnağa budalalık etmiş olurduk. Herkes biliyor ki böyle yapmadık; kongrede Akimov'larla savaşmamızın nedeni, onların Raboçeye Dyelo'da yaptıkları eski, ölmüş ve gömülmüş hataları değil, ama kongredeki tartışmalarında ve oylamalarda yaptıkları yeni hatalardır. Hangi hataların geçmişin malı olduğunu, hangi hataların henüz yaşadığını ve karşı çıkmayı gerektirdiğini yargılarken

kullandığımız ölçü, onların Raboçeye Dyelo'daki tutumları değil, kongredeki tutumlarıydı. Kongre tarihinde eski, ekonomist-politikacı bölünmesi artık mevcut değildi, ama çeşitli oportünist eğilimler var olmaya devam ediyordu. Bu eğilimler, birçok konu üzerinde yapılan görüşme ve oylamalarda kendilerini ortaya koydular ve sonunda partide “çoğunluk” ve “azınlık” olarak yeni bir bölünmeye yol açtılar. Bütün şey şu ki, İskra'nın yeni yöneticileri, bilinen nedenlerden ötürü, bu yeni bölünmeyle partimizde görülen çağdaş oportünizm arasındaki ilişkiyi örtmeye çalışıyorlar ve bunun sonucu olarak da bu yeni bölünmeden eski bölünmeye doğru geri gitmek zorunda kalıyorlar. Yeni bölünmenin siyasal kaynağını açıklamaktaki yetersizlikleri (ya da ne kadar lütfkâr olduklarını göstermek amacıyla, o bölünmenin kaynağını peçeleme⁴ arzuları), onları, uzun zaman önce modası geçmiş bir bölünme üzerinde durmaya zorlamaktadır. Herkes biliyor ki, yeni bölünme, örgütlenme (tüzüğünün 1. maddesi) ilkeleri üzerindeki tartışmayla başlayan ve anarşistlere yaraşır bir “pratik”le sona eren, örgütlenme sorunlarına ilişkin farklılıktan ileri gelmiştir. Ekonomistler ve politikacılar şeklindeki eski bölünme ise, daha çok taktik sorunlar üzerindeki farklılıktan doğmuştur.

Yeni İskra, parti yaşamının daha karmaşık ve gerçekten güncel ve harareti sorunlarından, çok önceleri çözüme bağlanmış olan ve şimdi yapay olarak hortlatılan sorunlarına gerileyişini haklı gösterme çabası içinde, adına kuyrukçuluktan başka bir şey denemeyecek olan eğlendirici, derin düşünceler öne sürüyor. Akselrod yoldaşın başı çekmesinden beri, yeni İskra'nın yazılarında bir sürü derin “fikir”, kırmızı bir iplik gibi uzayıp gidiyor: içerik, biçimden daha önemlidir; program ve taktikler, örgütten daha önemlidir; “bir örgütün canlılığı, harekete verdiği içeriğin hacmi ve değeriyle doğru orantılıdır”; merkeziyetçilik “kendi başına bir amaç” değildir, “her şeyi koruyan bir tılsım” değildir, vb., vb... Büyük ve derin gerçekler! Program gerçekten de taktiklerden ve taktikler de örgütten daha önemlidir. Abece etimolojiden, etimoloji sentakstan daha önemlidir ama sentaks sınavında kaldıktan sonra, bir aşağı sınıfta bir yıl daha bekletilmelerinden böbürlenlen ve gururlanan kişilere ne demeli? Yoldaş Akselrod, örgütlenme ilkeleri üzerinde (1. madde) bir oportünist gibi konuştu, örgüt içinde de bir anarşist gibi davrandı (Birlik kongresi) şimdiyse sosyal-demokrasiyi daha da derinleştirmeye çalışıyor. Kedi ulaşamadığı ciğere pis der! Tam anlamında, örgüt nedir? Baksanıza, örgüt yalnızca bir biçimdir. Merkeziyetçilik nedir? Her ne olursa olsun, bir tılsım değildir. Sentaks nedir? Baksanıza, etimolojiden daha az önemlidir; etimolojinin öğelerini bir araya getiren bir şeyden başka nedir ki... İskra'nın yeni yönetmenleri muzaffer bir edayla soruyorlar: “Kongre parti programını hazırlayarak, parti çalışmalarının merkezileştirilmesinde, her ne kadar yetkin görünürse görünsün tüzüğü onaylayarak başardığından çok daha fazlasını başarmıştır dediğimiz zaman, yoldaş

Aleksandrov bizimle aynı görüşü paylaşmıyor mu?” (İskra, n° 56, Ek.) Bu klasik sözlerin, Kriçevski yoldaşın, sosyal-demokrasi, tıpkı insanlık gibi, kendisine yalnızca başarabileceği hedefleri seçer şeklindeki ünlü sözünden daha az geniş ve daha az ömürlü olmayan bir tarihsel ün kazanacağı umulur. Çünkü yeni İskra’nın fikir derinliği aynı damgayı taşıyor. Yoldaş Kriçevski’nin sözü neden alay konusu oldu? Çünkü yoldaş Kriçevski, bir bölüm sosyal-demokratın taktik sorunlarında yaptığı hatayı doğru siyasal amaçlar saptama yetersizliklerini felsefe diye sokuşturmaya çalıştığı beylik bir lafla haklı göstermeye çalışıyordu. Şimdi yeni İskra, tam aynı biçimde, bir grup sosyal-demokratın örgütlenme sorunlarındaki hatasını bazı yoldaşların, onları anarşist laf ebeliği noktasına sürükleyen, aydınca istikrarsızlıklarını beylik laflarla, programın tüzükten daha önemli olduğu, program sorunlarının örgütlenme sorunlarından daha önemli olduğu şeklindeki beylik laflarla haklı göstermeye çalışıyor! Bu kuyrukçuluk değilse nedir? Kişinin bir yıl daha aşağı sınıfta bırakılmış olmakla övünüp böbürlenmesi değilse nedir?

Bir programın kabulü, çalışmaların merkezileştirilmesine, tüzüğün kabulünden daha çok katkıda bulunmuş. Felsefe diye sokuşturulan bu beylik söz, nasıl da buram buram, radikal aydın kafası, sosyal-demokrasiden çok burjuva çöküşüyle ortak yanları bulunan radikal aydın kafası kokuyor! Baksanıza, bu ünlü sözde, merkezileştirme sözcüğü, simgesel (symbolical) bir anlamdan başka bir anlamda kullanılmıyor. Bu sözü yazarlar, düşünemiyorlarsa ya da düşünme eğiliminde değillerse bile, en azından, programın bozucularla birlikte kabul edilmesinin, çalışmalarını merkezileştirmek söyle dursun, bizi bölünmeden bile kurtaramadığını anımsayabilirlerdi. Program ve taktik sorunlarında birlik, önemli bir koşuldur, ama parti birliği için, parti çalışmalarının merkezileştirilmesi için, hiç bir şekilde yeterli değildir (hey ulu Tanrı, bütün kavramların birbirine karıştırıldığı günümüzde, insan nasıl en basit gerçekleri tekrar tekrar anlatmak zorunda kalıyor!). Parti çalışmalarının merkezileştirilmesi, ayrıca, örgüt birliğini gerektirir. Bir aile çevresinin ötesine taşınmış bir partide, resmi bir tüzük olmaksızın, azınlık çoğunluğa boyun eğmeksizin, parça bütüne boyun eğmeksizin örgüt birliği düşünülemez. Temel program ve taktik sorunlarında, aramızda birlik bulunmadığı sürece, dağınıklık ve ayrı çevreler dönemini yaşamakta olduğumuzu açıkça itiraf ettik, birleşmeden önce sınır çizgilerinin belirtilmesi gerektiğini açıkça ilân ettik; ortak bir örgütün hangi biçimlerde kurulabileceğinden dahi söz etmedik, yalnızca program ve taktiklerde oportünizmle savaşın yeni (o sırada gerçekten yeni) sorunlarını tartıştık. Şimdilerdeyse, hepimizin kabul ettiği gibi, bu savaş, parti programında ve taktiklere ilişkin parti kararlarında ifadesini bulduğu üzere, yeterli ölçüde birlik sağladı; ondan sonra ikinci adımı atmamız gerekiyordu, bütün grupları birbirine bağlayacak olan birleşik bir

örgütün biçimlerini ortaya koyarak, ortak rızayla, bu adımı attık. Ama şimdi bu biçimler yarı-yarıya yıkılmış bulunuyor; gerilere sürüklendik, anarşist davranışlara, anarşist sözlerle, parti yazı kurulu yerine çevreci bir yazı kurulunun hortlayışına sürüklendik. Ve geriye doğru atılan bu adım, bilgili bir konuşma için, abecenin sentaks bilgisinden çok daha yardım edici olduğu bahanesiyle haklı gösteriliyor!

Üç yıl önce taktik sorunlarında çiçeklenen kuyrukçuluk felsefesi, bugün örgütlenme sorunlarıyla ilgili olarak hortlatılıyor. Yeni İskra yönetmenlerinin şu savını ele alalım: “Partideki militan sosyal-demokrat eğilim” diyor yoldaş Aleksandrov, “yalnızca ideolojik savaşımla değil, belli örgüt biçimleriyle de sürdürülmelidir.” Bunun üzerine İskra yönetmenleri öğretici bir edayla şöyle diyorlar: “İdeolojik savaşımla örgüt biçimlerinin böyle yan yana konusu hiç de fena değil. İdeolojik savaşım bir süreçtir, buna karşılık örgüt biçimleri, yalnızca, akıcı ve gelişen bir içeriğe, partinin gelişen pratik çalışmalarına giydirilmek üzere düşünülmüş kalıplardır” (ister inanın, ister inanmayın, söyledikleri bu İskra, n° 56, Ek, s. 4, sütun 1’in sonu!). Bu, güllenin gülle, bombanın bomba oluşu türünden bir şakadır! İdeolojik savaşım bir süreçtir, buna karşılık örgüt biçimleri, yalnızca içeriği örgütleyen biçimlerdir! Oysa tartışma konusu olan şey, şudur: ideolojik savaşımımız, kendisini sarmalayacak daha gelişkin giysilere, herkesi bağlayan bir parti örgütü biçimlerine mi sahip olacak, yoksa eski dağınıklık ve eski çevrelerin biçimlerine mi sahip olacak. Biz, daha gelişkin biçimlerden, daha ilkel biçimlere doğru, geriye sürükleniyoruz ve bu, ideolojik savaşımın bir süreç olduğu, buna karşılık biçimin biçim olduğu bahanesiyle haklı gösteriliyor. Bu, Kriçevski yoldaşın, geçmiş günlerde, bizi, bir plan olarak taktiklerden, bir süreç olarak taktiklere geri sürüklemeye çalışmasına benziyor.

Yeni İskra’nın, biçim yüzünden içeriği yitirme tehlikesi içinde oldukları varsayılanlara yöneltilmiş, “proletaryanın kendi kendini yetiştirmesi” hakkındaki, kendini beğenmiş sözlerini (İskra, n° 58, başyazı) ele alalım. Bu 2 nolu akimovculuk değil midir? 1 nolu akimovculuk, bir bölüm sosyal-demokrat aydınının taktik amaçları belirlemedeki geriliğini, “proletarya savaşımı”nın ve proletaryanın kendi kendini yetiştirmesinin daha “derin” bir içeriğe kavuşturulmasından söz ederek haklı gösterirdi. 2 nolu akimovculuk, bir bölüm sosyal-demokrat aydının, örgütlenmenin teori ve pratiğindeki geriliğini, örgütün yalnızca bir biçim olduğuna ve asıl, proletaryanın kendi kendini yetiştirmesinin önem taşıdığına dair aynı ölçüde derin sözlerle haklı gösteriyor. Genç kardeşleri hakkında çok fazla kaygılanan beyefendiler, izninizle söyleyeyim, proletarya, örgütten ve disiplinden korkmaz! Proletarya, salt bir örgütün denetimi altında çalıştıkları için parti üyesi kabul edilen, ama bir örgüte katılmak istemeyen değerli profesörler ve yüksek okul öğrencileri için parmağını dahi kıpırdatmayacaktır. Proletaryanın tüm yaşamı, onu, biçim-

ci ve tutucu bir sürü ukala aydından çok daha fazla ve çok daha köklü olarak, örgütlenme doğrultusunda eğitmiştir. Programımız ve taktiklerimiz hakkında bazı bilgilere sahip olan proletarya, biçimin içerikten daha az önemli olduğunu öne sürerek, örgütlenmedeki geriliği haklı göstermeye girişmeyecektir. Partimizde, örgütlenme ve disiplin ruhu bakımından, anarşist konuşmaları tiksinti ve düşmanlıkla karşılama anlayışı bakımından kendi kendini yetiştirmede eksiği olanlar, belli bazı aydınlardır, proletarya değil. Nasıl ki, 1 nolu Akimov'lar, siyasal savaşım için hazır olmadığını söyledikleri zaman proletaryaya hakaret etmişlerse, 2 nolu Akimov'lar da örgütlenme için yeter olgunluğa erişmediğini söyledikleri zaman, proletaryaya aynı biçimde hakaret ediyorlar. Bilinçli bir sosyal-demokrat haline gelen ve kendini partinin üyesi kabul eden proleter, taktik sorunlarındaki kuyrukçuluğu nasıl tiksintiyle reddetmişse, örgütlenme sorunlarındaki kuyrukçuluğu da aynı tiksintiyle reddedecektir.

Son olarak, yeni İskra'nın "Pratik İşçi"sinin o derin bilgeliğini gözden geçirelim. Şöyle diyor yazar: "Doğru dürüst anlaşıldığı takdirde, devrimcilerin eylemlerini [italikler, daha derin bir görünüş vermek için] birleştiren ve bir merkezde toplayan 'militan' merkezi bir örgüt fikri, doğal olarak ancak böyle eylemler var olursa bir gerçeklik kazanabilir [hem yeni, hem akıllıca!]; örgütün kendisi, bir biçim [buna dikkat edin!] olarak, ancak, o örgütün içeriği demek olan devrimci çalışmanın gelişmesiyle birlikte aynı zamanda [bu alıntıdaki italikler, başından sonuna yazarındır] gelişebilir." (İskra, n° 57.) Bu size, bir halk masalındaki karakteri, cenazeyi gördüğü zaman "Allah tekrarına erdirmiş" diye bağırarak karakteri anımsatmıyor mu? Partimizde, uzunca bir süreden beri ve umutsuzca, içeriğinin gerisinde kalan şeyin, bizim eylemlerimizin biçimi (yani örgütümüz) olduğunu ve geride kalanlara "hizada dur; öne çıkma!" diye bağırarakların ancak partimizdeki bön kişiler olduğunu anlamayan pratik işçi (terimin gerçek anlamında) bulunmadığına inanıyorum. Partimizi, örneğin Bund'la karşılaştırm. Partimiz çalışmalarının içeriğinin⁵ Bund'a göre, ölçülemeyecek ölçüde daha zengin, daha çeşitli, daha geniş, daha derin olduğundan kuşku yoktur. Teorik görüşlerimizin çapı daha geniştir, programımız daha gelişkindir, (yalnızca örgütlü zanaatkarlar arasında değil) işçi yığınları arasındaki etkimiz daha geniş ve daha derindir, propaganda ve uyurma çalışmalarımız daha çeşitlidir; gerek önderlerin, gerek alt kademelerdeki kadroların siyasal çalışmalarının nabızı daha canlıdır, gösteriler ve genel grevler sırasında görülen popüler hareketler daha etkileyicidir, proleter olmayan tabakalar arasındaki çalışmalarımız daha enerjiktir. Ama ya "biçim"? Bund'un kiyle karşılaştırıldığı zaman bizim çalışmalarımızın "biçim"i [örgüt ç.] bağışlanamayacak ölçüde gerilerde kalmıştır, o kadar gerilerde kalmıştır ki, partisinin işlerini düşünürken, yalnızca "konuyla ilgili olmayan şeyleri bir yana bırak-

mayan" kişinin yüzünü kızartacak ölçüdedir, çirkin bir şeydir.

Çalışmalarımızın örgütlenişinin, o çalışmaların içeriğinin gerisinde kalmış olması bizim zayıf yanımızdır; kongreden çok uzun süre önce, hazırlık komitesi kurulmadan çok önce de zayıf yanımızdı. Biçimin aksayan, gelişmemiş karakteri, içeriğin daha ileri götürülmesi yönünde herhangi bir ciddi adım atılmasını olanaksızlaştırır; bu durum utanılası bir durgunluğa neden olur, enerji israfına, sözle eylem arasında farklılığa yol açar. Hepimiz bu farklılığın acısını sefilce çekiyoruz, ama yine de Akselrod'lar ve yeni İskra'nın "pratik işçileri" derin düşüncelerle ortaya çıkıyorlar: biçim, ancak içerikle aynı zamanda, doğal olarak gelişmelidir!

Eğer saçmalığa derinlik kazandırmaya ve oportünist konuşmalara felsefi mazeretler uydurmaya çalışırsanız, örgütlenme konusundaki ufak bir hatanın (birinci madde) sizi götüreceği yer, işte burasıdır. Ürkek zigzaglarla yavaş yürüyüş bu nakaratı, taktik sorunlarıyla ilgili olarak çok dinlemistik; şimdi de örgütlenme sorunlarıyla ilgili olarak işitiyoruz. Anarşist bireyci, (başlangıçta bir rastlantı olabilen) anarşist sapmalarını bir görüş sistemine, özel bir ilke ayrılığına terfi ettirmeye başladığı zaman, örgütlenme sorunlarında kuyrukçuluk, onun anlayışının doğal ve kaçınılmaz bir ürünü olur. Birlik kongresinde, bu anarşizmin başlamakta olduğuna tanıklık etmiştik; yeni İskra'da bunun bir görüş sistemi haline getirilmesi çabalarına tanık oluyoruz. Bu çabalar, kendisini sosyal-demokrat harekete bağlayan burjuva aydınla kendi sınıf çıkarılarının bilincine varmış proleterlerin görüşleri arasındaki fark hakkında parti kongresinde söylenenleri, göze çarpacak biçimde doğrulamaktadır. Örneğin, yeni İskra'nın artık görüşlerinin derinliğini yakından bildiğimiz bu aynı "pratik işçi"si, partiyi, Merkez Yönetim Kurulu yapısında bir yönetmenin önderliğindeki "geniş bir fabrika" olarak düşündüğüm için beni suçluyor (İskra, n° 57, Ek). "Pratik işçi", bu sözünün, proletarya örgütünün pratiğinden ve teorisinden habersiz burjuva aydınının anlayışını derhal ortaya koyduğunu hiç bir zaman tahmin edemez. Çünkü bazı kişilere bir gulyabani gibi gelen fabrika, proletaryayı birleştiren ve disiplinli hale getiren, ona örgütlenmeyi öğreten ve onu emekçi ve sömürülen nüfusun bütün öteki kesimlerinin önüne geçiren kapitalist elbirliğinin (cooperation) en yüksek biçimini temsil eder. Kapitalizmin kürsüsünde eğitim gören proletarya ideolojisi, Marksizm, istikrarsız aydınlara, sömürü aracı olarak fabrikayla (açlık korkusuna dayalı disiplinle) örgütlenme aracı olarak fabrika (teknik bakımdan üst düzeyde gelişmiş üretim biçiminin koşulları çerçevesinde birleştirilmiş ortak çalışmaya dayalı disiplin) arasında ayırım yapmalarını öğretmiştir ve öğretmektedir. Burjuva aydına çok güç gelen disiplin ve örgütü, proletarya, bu fabrika "okulunda okumuş olması" nedeniyle, çok kolay kazanır. Bu okula karşı duyulan ölümcül korku ve bu okulun

örgütleyici bir etmen olarak önemini kavramada gösterilen müthiş başarısızlık, küçük-burjuva yaşam biçimini yansıtan ve Alman sosyal-demokratlarının Edelanarchismus dedikleri anarşizm türlerini, yani “soylu” beyefendilerin anarşizmini ya da benim verdiğim bir adla aristokratik anarşizmi ortaya çıkaran düşünce çizgisinin karakteristik özellikleridir. Bu aristokratik anarşizm, özellikle Rus nihilistlik karakteristiktir. O, parti örgütünü canavar bir “fabrika” olarak düşünür; parçanın bütüne, azınlığın çoğunluğa boyun eğmesini “kölelik” olarak görür (bkz: Akselrod’un yazıları); bir merkezin yöneltisi altında gerçekleştirilen işbölümü, insanların “çark dişlileri” haline dönüştürüldüğüne dair traji-komik feryatlar atmasına yol açar (yazı kurulu üyelerinin yazıyla katkıda bulunan kişiler haline getirilmesi, bu tür bir dönüştürmenin özellikle çirkin bir örneği olarak görülmüştür); partinin örgütlenme tüzüğünden söz etmek, insanı tüzükten bile vazgeçirebilecek, (“biçimciler”i amaçlamış) hor görücü bir surat buruşturma ve tepeden bakan bir ifadeye yol açar.

İnanılmaz gibi görünebilir ama, yoldaş Martov’un, yazısına daha da bir ağırlık vermek üzere, benim Bir Yoldaş Mektup başlıklı yazımdan da sözler alarak, İskra, n° 58’de bana yönelttiği öğretici sözler, işte tam bu türdendi. Güzel ama, parti düzenine geçildiği bir dönemde, çevrecilik anlayışının ve anarşinin sürdürülmesini ve göklere çıkarılmasını haklı göstermek için, dağınıklık döneminden, çevrecilik anlayışının egemen olduğu dönemden örnekler getirmek “aristokratik anarşizm” ve kuyrukçuluk değilse nedir ?

Tüzüğe neden daha önce gereksinme duymadık? Çünkü parti, aralarında herhangi bir örgütsel bağ bulunmayan ayrı gruplardan oluşuyordu. Herhangi bir birey, bu gruplardan birinden ötekine kendi “tatlı canı” nasıl isterse, öyle geçebilirdi; çünkü bütünün iradesinin kalıba dökülmüş ifadesiyle karşı karşıya değildi. Gruplar içindeki anlaşmazlıklar tüzüğe göre değil, Bir Yoldaş Mektup’ta,⁷ genel olarak bir dizi grubun sağladığı deneyimi ve özel olarak bizim altı kişilik kendi yazı kurulu çevremizin kazandırdığı deneyimi özetlerken belirttiğim gibi, “savaşım ve istifa tehditleriyle” çözümleniyordu. Gruplar döneminde bu doğaldı ve kaçınılmaz bir şeydi, ama hiç kimsenin aklından bu durumu övmek, ideal bir durum gibi görmek geçmemiştir; herkes dağınıklıktan yakınıyordu, herkes bu dağınıklıktan huzursuzdu, birbirinden soyutlanmış grupların resmen kurulmuş bir parti örgütü içinde kaynaştırılmasını görmek için sabırsızlanıyordu. Şimdi bu kaynaşma sağlandıktan sonra, geriye sürükleniyoruz ve daha ileri örgütlenme görüşleri kılığı altında öne sürülen anarşist laf kalabalığıyla yüz yüze getiriliyoruz. Oblomov’un⁸ rahat sabahlıklı, puflla terlikli evcimen yaşamına alışmış olan kişiler için, resmi bir tüzük dardır, sınırlayıcıdır, sıkıcıdır, değersizdir, bürokratiktir, kölelik bağıdır, özgür ideolojik savaşım “süreci”ne vurulmuş bir zincirdir. Aristokratik

anarşizm, dar çevre bağlarının geniş parti bağıyla yer değiştirmesi için resmi tüzüğe gerek olduğunu anlayamaz. Bir grubun iç bağlarına ya da gruplar arasındaki bağlara resmi bir biçim vermek hem gereksiz, hem olanaksızdır; çünkü bu bağlar ya kişisel dostluklara ya da herhangi bir nedene bağlanmayan içgüdüsel bir “güven”e dayanıyordu. Parti bağınyısa bunlardan hiç birine dayanmaması gerekir; parti bağı bunlara dayanamaz; bu bağ, biçimsel “bürokratik” bir dille (disiplinsiz aydın açısından bürokratik) yazılmış bir tüzük üzerine oturmalıdır. Bizi, gruplara özgü kaprislerden ve inatçılıktan, özgür ideolojik savaşım “süreci” adıyla anılan grup kavgalarından ancak ve ancak bu tüzüğe tam olarak bağlı kalmak koruyabilir.

Yeni İskra’nın yönetmenleri, “güvenin nazık bir şey olduğu, insanların kafasına ve kalbine çekiçle çakılamayacağı” şeklindeki öğretici ifadeyle Aleksandrov’a karşı koz kâğıdı oynamaya çalışıyorlar (İskra, n° 56, Ek). İskra’nın yönetmenleri farkında değiller ki, güven hakkındaki, çıplak güven hakkındaki bu sözleriyle, bir kez daha kendi aristokratik anarşizmlerini ve örgütsel yönden kuyrukçuluklarını ortaya koyuyorlar. Ben, yalnızca bir grubun üyesi olarak bu altı kişilik yazı kurulu grubu olsun, İskra örgütü olsun fark etmez herhangi bir gerekçe ya da neden göstermeksizin, salt güven duymadığımı söyleyerek, örneğin Bay X ile çalışmayı reddetmeye hakkım vardı, bunu haklı gösterebilirdim. Ama şimdi bir partinin üyesi haline geldiğime göre, artık genel olarak güvensizlik öne sürmeye hiç bir hakkım yoktur, çünkü bu eski grupların bütün kaprislerine ve saçma arzularına kapıyı ardına kadar açmak demek olur; “güven”imin, ya da “güvensizliğimin” resmi gerekçelerini göstermek, yani programımızın, taktiklerimizin ya da tüzüğümüzün resmen ortaya konmuş bir ilkesini anmak zorundayım; herhangi bir gerekçe göstermeksizin “güven”imi ya da “güvensizliğimi” ifade etmemem gerekir; her türlü kararımın ve genel olarak partinin her bölümünün bütün kararları için de böyle hesabını tüm partiye vermem gerektiğini kabul etmeliyim; duyduğum “güvensizliği” ifade ederken, ya da bu güvensizlikten doğan düşünce ve isteklerin kabul edilmesini sağlamaya çalışırken, resmen belirlenmiş usule sıkı sıkıya bağlı kalmalıyım. “Güven”in hesabının verilmediği grupçu görüşten, kendi güvenimizi ifade etme, hesabını verme ve sınavdan geçirme işlerinde resmen belirlenmiş bir usule sıkı sıkıya sarılma gerektiren parti anlayışına yükseldik; ama İskra yönetmenleri bizi geri sürüklemeye çalışıyorlar ve kendi kuyrukçuluklarına, örgütlenme konusunda yeni görüşler diyorlar!

Bizim sözüm ona parti yazı kurulu üyelerimizin, yazı kurulunda temsil hakkı isteyebilecek olan yazar grupları hakkında nasıl konuştuklarını dinleyin. Her yerde ve her zaman disiplin denen şeyi hor gören bu aristokratik anarşistler bize, “biz öfkeye kapılmayacağız ve disiplin konusunda bağırıp çağırmaya başlamayacağız” diye öğüt veriyorlar. Biz eğer makulse, bu grupla “iş yoluna koya-

cağız” (aynen böyle!) ya da isteklerine gülüp geçeceğiz.

Yarabbim, adı “fabrika” biçimciliğine karşı nasıl da yüce ve soylu bir şamar bu! Ama gerçekte, bu, bir parça parlatılmış ve kendisinin bir parti kurumu değil, eski bir çevreden geriye ayakta kalmış bir şey olduğunu düşünen bir yazı kurulu tarafından partiye sunulan eski bir grup lafazanlığıdır. Bu tutumun aslında var olan sakatlık, ister-istemez, ikiyüzlü bir biçimde artık geçmişte kaldığını öne sürdükleri dağınıklığı, sosyal-demokrat örgütün bir ilkesi haline yüceltmek gibi anarşist bir düşünceye yol açmaktadır. Üst ve alt parti organları ve makamları arasında herhangi bir hiyerarşiye gerek yoktur aristokratik anarşizm böyle bir hiyerarşiyi, bakanlıkların, dairelerin, vb. bürokratik icadı olarak görür (bkz: Akselrod’un yazısı); parçanın bütüne boyun eğmesine gerek yoktur; “işleri bir düzene koymak” için ya da farklılıkların sınırlarını belirtmek için “resmi bürokratik” parti yöntemlerine gerek yoktur. Bırakalım, eski grup çekişmeleri, örgütlenmenin “gerçekten sosyal-demokratik yöntemleri”ne ilişkin kendini beğenmiş konuşmalarla takdis edilsin.

“Fabrika okulundan geçmiş olan prolelerin, anarşist bireyciliğe ders verebileceği ve ders vermesi gereken noktada da budur. Sınıf bilincine ulaşmış işçi, bu tür aydına karşı çekingen davrandığı, çocukluk dönemini çoktan geride bırakmıştır. Sınıf bilincine ulaşmış işçi, sosyal-demokrat aydınlar arasında bulduğu daha zengin bilgi dağarcığını ve daha geniş bir siyasal dünya görüşünü takdirle karşılar. Ama gerçek bir parti kurma yolunda yürüdüğümüze göre, sınıf bilincine ulaşmış işçi, proletarya ordusu askerinin anlayışını, anarşist sözlere geçit töreni yaptıran burjuva aydınının anlayışından ayırt etmeyi öğrenmelidir; bir parti üyesine düşen görevleri, yalnızca sıradan üyelerin değil, ama aynı zamanda “tepedeki kişiler”in de yerine getirmesinde ısrar etmeyi öğrenmelidir; geçmiş günlerde nasıl taktik sorunlarındaki kuyrukçuluğu tiksintiyle karşılamışsa, örgüt sorunlarındaki kuyrukçuluğu da aynı tiksintiyle karşılamayı öğrenmelidir!

Yeni İskra’nın örgütlenme sorunlarındaki tutumu, yani, merkeziyetçiliğe karşı özerkliği savunması, jiron-denlikle ve aristokratik anarşizmle ayrılmaz biçimde bağlı olan son karakteristik özelliğidir. İskra’nın, bürokrasiye ve otokrasiye karşı feryadının, “İskracılara-karşı olanlara [kongrede özerkliği savunanlar] gösterilen, hiç de hak etmedikleri saygısızlığı” esefle karşılamasının, “sorgusuzsualsız boyun eğme” isteğine karşı gülünç sızlanmalarının, “hacıyatmaz yönetimi”nden acı acı yakınmalarının, vb., vb. esas itibarıyla anlamı (eğer böyle bir anlamı varsa) işte budur. Herhangi bir partinin oportünist kanadı programda olsun, taktiklerde olsun, örgütlenmede olsun, her zaman her türlü geriliği savunur ve onu haklı bulur. Yeni İskra’nın örgütlenmede geriliği savunması (kuyrukçuluğu) özerkliğin savunusuyla yakından ilişkilidir. Gerçi, eski İskra’nın üç yıllık propaganda çalışması, genel olarak

özerkliği öylesine itibardan düşürmüştür ki, yeni İskra henüz özerkliği açıktan savunmaya utanmaktadır; İskra şimdilik bize, merkeziyetçiliğe yakınlık duyduğu güvencesini vermektedir, ama bu yakınlığı, merkeziyetçilik sözcüğünü italik harflerle, basarak göstermektedir. Gerçekte, her adımda özerklik yanlısı görüşü ortaya çıkarmak için, yeni İskra’nın “gerçekten sosyal-demokrat” (anarşist değil mi?) yarı-merkeziyetçilik “ilkeleri”ni en hafif bir eleştiriden geçirmek yeter de artar bile. Örgütlenme sorununda Akselrod’la Martov’un, Akimov’un yanında yer aldıkları herkes tarafından artık açıkça bilinmiyor mu? “İskracılara-karşı olanlara gösterilen, hiç de hak etmedikleri saygısızlık” şeklindeki dikkate değer sözleriyle, bunu, kendileri itiraf etmiş değiller mi? Parti kongremizde Akimov’la arkadaşlarının savunduğu şey, özerklik değilse neydi?

Birlik Kongresinde, eğlendirici bir coşkuyla, parçanın bütüne boyun eğmesine gerek olmadığını, parçanın bütünle olan ilişkisini belirlemekte özerk olduğunu, bu ilişkiyi kalıba döken Birlik tüzüğünün, parti çoğunluğunun iradesini hiçe sayarak, parti merkezinin iradesini hiçe sayarak geçerli olduğunu kanıtlamaya çalıştıkları zaman, Martov’la Akselrod’un savunduğu şey, (eğer anarşizm değilse) özerkliği. Ve şimdi, Merkez Yönetim Kurulunun, yerel yönetim kurullarına üye atama hakkı üzerinde, yeni İskra’nın sütunlarında (n° 60) yoldaş Martov’un açıkça savunduğu şey de özerkliktir. Yoldaş Martov’un Birlik Kongresinde özerkliği savunmak için başvurduğu ve şimdi de yeni İskra’da¹⁰ başvurmakta olduğu çocukça safsatalar üzerinde duracak değilim burada önemli olan, örgütlenme konularında oportünizmin temel karakteristiği olan şeye, yani apaçık ortada bulunan, merkeziyetçiliğe karşı özerkliği savunma eğilimine işaret etmektir.

Belki de bürokrasi kavramını tahlile dönük tek girişim, yeni İskra’da (n 53) “biçimsel demokratik ilke” ile (italikler yazarın) “biçimsel bürokratik ilke” arasında yapılan ayırmadır. Bu ayırım (ne yazık ki, İskracılara-karşı olanlardan söz ederken yapılan bu ayırım daha fazla geliştirilmemiş ve açıklanmamıştır) bir damla da olsa gerçeğin izini taşımaktadır. Bürokrasiye karşı demokrasi, gerçekte merkeziyetçiliğe karşı özerklik demektir; devrimci sosyal-demokrasinin örgütlenme ilkesine karşı, oportünist sosyal-demokrasinin örgütlenme ilkesidir. İkincisi, tabandan yukarı doğru yürür, bu nedenle de nerede ve ne ölçüde, (aşırı gayretkeşler tarafından) anarşizm noktasına vardırılan bir özerkliği ve “demokrasi”yi yüce tutar. Birincisi tepeden aşağı doğru ilerlemeye çalışır ve parçalarla ilişkisinde merkezin haklarını ve iktidarını genişletmeyi öne alır. Dağınıklık ve ayrı gruplar döneminde, devrimci sosyal-demokrasinin, örgütlenme açısından yola çıkmaya çalıştığı bu tepe, ister-istemez, o gruplardan biriydi, eylemleri ve devrimci tutarlılığı nedeniyle en etkin olanıydı (bizim örneğimizde İskra örgütüydü). Gerçek parti birliğinin sağlanması ve bu birlik içinde, modası geçmiş

çevrelerin eritilmesi döneminde, bu tepe, partinin en yüksek organı olarak, ister-istemez parti kongresidir; kongre, olabildiği ölçüde, bütün faal örgütlerin temsilcilerinden oluşur ve merkez organlarını (genellikle, partinin geri öğelerinden çok ileri öğelerini tatmin eden üyelerle ve oportünist kanattan çok devrimci kanadın isteğine uygun biçimde atayarak, gelecek kongreye kadar onları tepe haline getirir. Avrupalı sosyal-demokratlar arasında durum budur ve anarşistler yönünden, ilkede tiksinti verici bir şey de olsa, bu gelenek yavaş yavaş kolay değil, çatışmasız ve kavgasız değil Asyalı sosyal-demokratlar arasında da yayılmaktadır.

Oportünizmin, örgütlenme sorunlarındaki bu temel karakteristiklerinin (özerklik, aristokratik ya da aydınca anarşizm, kuyrukçuluk ve jirondenlik) mutatis mutandis (gereken değişikliklerle), nerede devrimci ve oportünist kanatlara bölünmüşse (nerede bölünmedi ki?) orada, dünyadaki bütün sosyal-demokrat partilerde görüldüğünü belirtmek ilgi çekici olsa gerek. Daha kısa bir süre önce, Saksonya'nın 20'nci seçim çevresinde yapılan seçimlerde Alman Sosyal-Demokrat Partisinin uğradığı yenilgi (Göhre olayı diye bilinen yenilgi) parti örgütü ilkeleri sorununu ön plana çıkardığı zaman, bu durum o partide çok göze çarpıcı biçimde ortaya çıktı. Bu olayın bir ilke sorunu haline gelmesi, büyük ölçüde, Alman oportünistlerinin gayretkeşliğinin sonucuydu. Göhre (eski bir papaz, oldukça iyi bilinen Drei Monate Fabrikarbeiter ¹¹adlı kitabın yazarı ve Dresden kongresinin "kahramanları"ndan biri) aşırı bir oportünisttir; tutarlı Alman oportünistlerin yayın organı olan Sozialistische Monatshefte ("Sosyalist Aylık")¹² Göhre'yi "şiddetle savunmuştur".

Programda oportünizm, taktiklerde oportünizmle, örgütlenmede oportünizmle doğal olarak bağlantılıdır. "Yeni" görüşün ortaya konmasını yoldaş Wolfgang Heine yüklenmiştir. Sosyal-demokrat harekete katıldığı zaman, oportünist düşünce alışkanlıklarını da birlikte getiren bu tipik aydının siyasal çehresi hakkında okura bir fikir verebilmek için, yoldaş Wolfgang Heine, Alman yoldaş Akimov'dan daha az, Alman yoldaş Egorov'dan daha fazla bir şeydir demek yeter sanırım.

Yoldaş Wolfgang Heine, Sozialistische Monatshefte'de, yoldaş Akselrod'un yeni İskra'daki azametinden hiç de az olmayan bir azametle savaş alanına atıldı. Yazısının başlığı bile paha biçilmez bir değerde: "Göhre Olayı Üzerine Demokratik Gözlemler" (Sozialistische Monatshefte, n° 4, Nisan). Yazının içeriği de daha az gürleyici değil. Yoldaş W. Heine "seçim çevresinin özerkliğine yönelen saldırılara" karşı silaha sarılmakta, "demokrasi ilkesi"nin şampiyonluğunu yapmakta ve "atanmış bir otorite"nin (yani Parti Merkez Yürütme Kurulunun), halkın serbest seçimlerle milletvekillerini seçmesine müdahalesini protesto etmektedir. Söz konusu olan şey, diye açıklıyor yoldaş W. Heine, rastgele ortaya çıkmış bir olay değil,

"partide bürokrasiye ve merkeziyetçiliğe yönelik" genel bir "eğilim"dir; daha önce de görülen, ama şimdi özellikle tehlikeli hale gelen bir eğilim, diyor. "Partinin yerel kuruluşlarının, parti yaşamının taşıyıcıları oldukları, bir ilke olarak kabul" edilmelidir, diyor (yoldaş Martov'un Bir Kez Daha Azınlıkta broşüründen çalınma bir söz). "Bütün önemli siyasal kararların bir merkezden gelmesine kendimizi alıştırmamamız" gerekir; "yaşamla temasını yitiren doktriner bir siyasete" partiyi uyarmalıyız (yoldaş Martov'un parti kongresinde yaptığı "yaşam kendini bize zorlayacaktır" yollu konuşmadan ödünç alınmış sözler). Savına biraz daha derinlik vererek yoldaş W. Heine şöyle diyor: "... Eğer işin köklerine iner ve her yerde olduğu gibi burada da rolü hiç de az olmayan kişisel çatışmaları bir yana bırakırsak, revizyonistlere [italikler yazara ait; anlaşılan, revizyonizme karşı savaşta, revizyonistlere karşı savaş arasında bir farklılık "olduğunu ima ediyor] karşı gösterilen bu şiddetin, esas itibarıyla, parti görevlilerinin 'yabancılar'a ('outsiders') karşı duydukları güvensizliği [anlaşılan W. Heine henüz sıkıyönetimle savaşa ilişkin broşürü, okumamıştır, bu nedenle İngiliz dilindeki bir deyimde başvuruyor Outsiderium], geleneğin alışılmamışa duyduğu güvensizliği, kişisel olmayan bir kurumun kişisel olan her şeye güvensizliğini [Akselrod'un, bireysel girişim yetisinin bastırılmasıyla ilgili olarak Birlik Kongresinde verdiği önergeye bakınız] ifade ettiği görülecektir kısacası, yukarda partide bürokrasiye ve merkeziyetçiliğe yönelik eğilim diye tanımladığımız eğilimin duyduğu güvensizliği ifade ettiği görülecektir."

"Disiplin" fikri, yoldaş W. Heine'de, yoldaş Akselrod'da yarattığı soylu tiksintiden daha azını uyandırmış değil. "Revizyonistler" diyor W. Heine, "partinin denetimi altında olmadığı için, sosyal-demokrat niteliği bile yadsınan bir yayın organında, Sozialistische Monatshefte'de yazdıkları için disiplinsizlikle suçlanmışlardır. 'Sosyal-demokratik' kavramını daraltmaya dönük bu çaba, mutlak özgürlüğün egemen olması gereken ideolojik çalışma alanında disiplin için bu direniş [anımsayın: ideolojik savaşım bir süreçtir, oysa örgüt biçimleri yalnızca biçimdir], bürokrasi ve bireyciliği baskı altına alma doğrultusundaki eğilimi gösterir." Ve W. Heine, "her şeyi kapsayan, olabildiği ölçüde merkezileştirilmiş bir büyük örgüt, bir taktikler dizisi, bir teori" yaratma tatsız eğilimine karşı, "kesin itaat", "körü körüne bağlılık" isteğine karşı, "aşırı ölçüde basite indirgenmiş merkeziyetçiliğe" karşı, vb., vb., ateş püskürüyor. Sözcüğü sözcüğüne Akselrod-vari.

W. Heine'nin başlattığı tartışma yayıldı; Alman partisi içinde, sorunu gölgeleyecek bir üyeliğe çağırılma kavgası olmadığı ve Alman Akimov'lar kimliklerini yalnızca kongrelerde değil, ama kendi yayın organlarında her an ortaya koydukları için, tartışma kısa süre içinde, örgütlenme sorununda Ortodoks ve revizyonist eğilimlerin tahliline gelip dayandı. Karl Kautsky, (aynen bizim partimizde ol-

duğu gibi, “diktatörlük”le, “engizisyon” eğilimi taşımakla ve öteki korkunç şeylerle suçlanan) devrimci eğilimin sözcülerinden biri olarak, öne çıktı (Neue Zeit, 1904, n° 28, “Wahlkreis und Partei” - “Seçim Çevresi ve Parti” başlıklı yazı). W. Heine’nin yazısı, diyor Kautsky, “tüm revizyonist eğilimin düşünce çizgisini ifade etmektedir”. Yalnızca Almanya’da değil, Fransa’yla İtalya’da da oportünistlerin hepsi özerkliğin, Parti disiplininin gevşetilmesinin ve sıfıra indirilmesinin sadık destekleyicileridirler; onların eğilimi her yerde çözülmeye, “demokrasi ilkesi”ni anarşiye saptırmaya yol açar. Karl Kautsky, örgütlenme sorununda oportünistlere, “demokrasi, otorite yokluğu demek değildir” diye sesleniyor, “demokrasi, anarşi demek değildir; demokrasi, halkın hizmetkârı olduğu varsayılan kişilerin, gerçekte onun efendisi oldukları öteki egemenlik biçimlerinden farklı olarak, yığınların, temsilcileri üzerinde egemenliğe sahip olması demektir”. Kautsky, oportünist özerkliğin çeşitli ülkelerde oynadığı köstekleyici rolü geriye doğru ayrıntılı olarak izliyor; oportünizmi, özerkliği ve “disiplini bozma” eğilimini güçlendiren şeyin, sosyal-demokratik harekete “çok sayıda burjuva ögenin”akması olduğunu gösteriyor; ve bir kez daha “proletaryayı kurtaracak silahın örgüt olduğunu”, “örgütün, sınıf savaşımında proletaryanın karakteristik silahı olduğunu” anımsatıyor.

Fransa’yla İtalya’dakine bakışla oportünizmin daha zayıf olduğu Almanya’da “özerkçilik eğilimleri şimdiye kadar yalnızca, diktatörlere ve büyük engizisyonculara karşı, aforoz etmeye¹³ ve cadı-avına karşı az çok hararetle söylevlere ve eğer karşı tarafça yanıtlansaydı sonu gelmez bir çekişmeye yol açacak olan itiraz ve yaygalar yığınına yol açmıştır.”

Partideki oportünizmin Almanya’dakinden de zayıf olduğu Rusya’da, özerkçilik eğilimlerinin, daha az fikir, ama daha çok “ateşli söyleve” ve yaygaraya yol açması hiç de şaşırtıcı değildir.

Kautsky’nin şu sonuca varmasında hiç de yadrganacak bir şey yoktur: “Bütün ülkelerdeki revizyonizm, biçim ve ton bakımından çeşitlilik göstermekle birlikte, örgütlenme sorununda birbirinin tıpkısıdır; belki de başka hiç bir sorunda bu benzeyişi göstermemektedir.” Kautsky de bu alandaki temel Ortodoks ve revizyonist eğilimleri, “tiksinti verici” sözün yardımıyla tanımlıyor: bürokrasiye karşı demokrasi. Bize, diyor Kautsky, (parlamento için) seçim çevrelerinin adayları seçmesini etkileme hakkını parti önderliğine vermenin, “bütün siyasal faaliyetlerin tepeden aşağıya doğru bürokratik biçimde değil, aşağıdan yukarıya doğru, yığınların bağımsız eylemleriyle yürütülmesini gerektiren demokrasi ilkesine utanmazca bir saldırı olduğu söyleniyor. ... Ama eğer herhangi bir demokratik ilke varsa, o da azınlık üzerinde çoğunluğun egemen olmasıdır, tersi değil...” Herhangi bir seçim çevresinin parlamentoya bir üye seçmesi, bir bütün olarak parti için önemli bir sorundur. Parti, yalnızca temsilcileri

(Vertrauensmänner) eliyle olsa bile, adayların saptanmasını etkilemelidir. “Bunu çok bürokratik ve merkeziyetçi bulan varsa, bırakalım, adayların, bütün parti üyelerinin [sämtliche Parteigenossen] doğrudan doğruya verecekleri oylarla saptanmasını önersin. Eğer bunun uygulanabilir olmadığını düşünüyorsa, bir bütün olarak partiyi ilgilendiren birçok öteki konuda olduğu gibi bu konuda da bu işlevin bir ya da birkaç parti organı tarafından yerine getirilişine bakarak, demokrasi yokluğundan, yakınmasın.” Adayların saptanması konusunda seçim çevrelerinin parti yönetimiyle “dostça bir anlayışa ulaşmaları” esası, uzunca bir süreden beri Alman partisinde “gelenek”tir. “Ne var ki parti, bu geleneğin artık yeterli olamayacağı ölçüde büyümüştür. Gelenekler, işin olağan gereği olmaktan çıktığı, o geleneğin koşulları, hatta kendisi tartışma konusu haline geldiği zaman gelenek olmaktan çıkarlar. O zaman kuralı özel olarak düzenlemek, yasalaştırmak, daha kesin hukuksal tanımlamalara¹⁴[statutarische Festlegung] ve bunun sonucu olarak daha sıkı [grössere Straffheit] bir örgüt düzenine geçmek gerekli hale gelir.”

Görüldüğü gibi, daha değişik bir ortamda, örgüt sorununda partinin oportünist ve devrimci kanatları arasında aynı savaşım, özerklikle merkeziyetçilik arasında, demokrasiyle “bürokrasi” arasında, örgütü ve disiplini gevşetme eğilimiyle sıkılaştırma eğilimi arasında, istikrarsız aydınlı sadık proleterin anlayışı arasında, aydın bireyciliğiyle proleter dayanışması arasında aynı çekişmeyle karşı karşıyasınız. Akla şu soru geliyor: bu çekişme karşısında burjuva demokrasisinin tarihin cılvresinin günün birinde yoldaş Akselrod’a göstermeyi özel olarak vaat ettiği burjuva demokrasisi değil, ama gerçek burjuva demokrasisinin, sözcüleri, bizim Osvobojdeniye centilmenlerimizden daha az dikkatli ve akıllı olmayan Almanya’daki burjuva demokrasisinin tutumu neydi? Alman burjuva demokrasisi bu yeni çatışmaya derhal eğildi ve Rus burjuva demokrasisi gibi, her yerdeki burjuva demokrasisi gibi Sosyal-Demokrat Partinin oportünist kanadından yana çıktı. Alman hisse senetleri borsasının önde gelen organı Frankfurter Zeitung,¹⁵ Akselrod’un yazılarının utanmazca çalınmasının Alman basınında gerçek bir hastalık haline gelmekte olduğunu gösteren, gök gürültüsünü andırır bir başyazı yayınladı (Frankfurter Zeitung, 7 Nisan 1904, n° 97, akşam baskısı). Frankfurt hisse senetleri borsasının haşin demokratları Sosyal-Demokrat Partideki “mutlakiyetçiliğe”, “parti diktatörlüğü”ne, “parti otoritelerinin otokratik yönetimi”ne, “revizyonizmi bir bütün olarak cezalandırmayı” amaçlayan “yasaklar”a (“haksız oportünizm suçlaması”nı anımsayın), “körü körüne bağlılık”, “öldürücü disiplin” ve “kölece boyun eğme”de ısrar edilmesine ve parti üyelerini “siyasal cesetler” haline dönüştürmeye (bu, çark dişlileri ifadesinden oldukça kuvvetli) şiddetle saldırdılar. Hisse senetleri borsasının şövalyeleri, sosyal-demokratlar arasındaki demokratik olmayan rejime karşı öfkeyle şöyle

haykırıyorlardı: “Bütün kişisel özellikler, bütün bireysel nitelikler utanılası bir şey sayılacaktır, çünkü” Saksonya sosyal-demokratlarının parti kongresinde, “konu üzerinde bir rapor sunan Sindermann’ın uzun uzadıya ifade ettiği gibi, bu özellik ve niteliklerin, Fransız anlayışına, joreciliğe ve millerandcılığa yol açmasından korkulmaktadır.”

Ve görüldüğü gibi, yeni İskra’nın örgütlenme sorununa ilişkin yeni sloganları, herhangi bir ilkeyi içeriyorsa, bunlar, hiç kuşku yok ki, oportünist ilkelerdir. Devrimci ve oportünist kanatlara bölünen parti kongremizin tahlilinin yanı sıra, örgütlenme sorunundaki oportünizmin aynı eğilimlerde, aynı suçlamalarda ve çoğu zaman aynı sloganlarda ifadesini bulduğu tüm Avrupa sosyal-demokrat partilerinin ortaya koyduğu örnek, bu vargıyı doğrulamaktadır. Doğaldır ki, çeşitli partilerin ulusal özellikleri ve farklı ülkelerdeki farklı siyasal koşullar kendi izlerini bırakmakta ve Alman oportünizmini Fransız oportünizminden, Fransız oportünizmini İtalyan oportünizminden ve İtalyan oportünizmini Rus oportünizminden ayırmaktadır. Ama bütün bu koşul ayrılıkları ne olursa olsun, bütün bu partilerin temel olarak devrimci ve oportünist kanatlara bölünüşündeki benzerlik, örgütlenme sorunlarında oportünizmin izlediği düşünce çizgisi ve eğilimindeki benzerlik açıkça ortadadır. Marksistlerimizin ve sosyal-demokratlarımızın saflarında çok sayıda radikal aydın yer aldıkça, onların anlayışının ürünü olan oportünizm, çok çeşitli alanlarda ve çok çeşitli biçimlerde var olmaya devam etmiştir, etmektedir. Biz dünya görüşümüzün temel sorunlarında, programımıza ilişkin sorunlar üzerinde oportünizmle savaştık; amaçların tümünden farklılığı, sosyal-demokratlarla, bizim yasal Marksizm’imizi baştan çıkaran liberaller arasında, kaçınılmaz olarak dönüşü olmayan bir parçalanmaya yol açtı. Taktik sorunlarda oportünizmle savaştık; daha önemsiz olan bu konularda Kriçevski ve Akimov yoldaşlarla aramızdaki farklılık, doğal ki geçiciydi, ayrı partiler kurulmasına yol açmadı. Şimdi Martov’la Akselrod’un, program bir yana, taktik sorunlardan bile daha az temelli olan ama parti yaşamımızda şimdi ön plana çıkmış bulunan oportünizmini alt etmeliyiz.

Oportünizmle savaştan söz ederken, bugünkü oportünizmin her alanda gösterdiği karakteristik bir özelliğini, yani bulanıklığını, şekilsizliğini (amorphousness), kaypaklığını hiç akıldan çıkarmamalıyız. Oportünist kişi, yapısı gereği, her zaman açık ve kararlı bir tutum takınmaktan kaçınacaktır; her zaman orta yolu arayacaktır; her zaman birbirine karşıt görüşler arasında bir yılan gibi kıvrır-kıvrır gidip gelecek, her ikisiyle “görüş birliği” içinde olmaya ve fikir ayrılıklarını küçük değişikliklere, kuşkulara, masum ve dindarca öğütlere, vb., indirgemeye çalışacaktır. Program sorunlarında bir oportünist olan yoldaş Eduard Bernstein, partisinin devrimci programıyla “aynı görüştedir” ve hiç kuşku yok ki, o programın “esaslı biçimde gözden geçirilmesi”ni isterse de bunun şimdilik

zamansız, uygun düşmez ve “eleştiri”nin “genel ilkeleri”ni (ki bunlar burjuva demokrasinden hiç bir eleştirel gözle bakmaksızın ödünç alınmış ilkeler ve sloganlardır) açıklamak kadar önemli olmadığını düşünür. Taktik sorunlarında oportünist olan yoldaş von Vollmar da sosyal-demokrasinin eski taktikleriyle görüş birliğindedir; herhangi bir belli “bakanlıkçılık”¹⁶taktığı açıkça savunmaktan çok, parlak söylevlerle, ufak-tefek değişikliklerle ve alaylı dudak büküşleriyle yetinir. Örgüt sorunlarında oportünist olan Martov ve Akselrod yoldaşlar, her ne kadar öyle yapma görünümü içinde ortaya atılmışlarsa da şimdiye dek “kural halinde belirlenebilecek” herhangi bir ilke ortaya koyamamışlardır; onlar da hiç kuşku yok ki, örgütümüzün tüzüğünün “esaslı biçimde gözden geçirilmesi”ni isterler (İskra, n° 58, s. 2, sütun 3), ancak kendilerini her şeyden önce, “örgütlenmenin genel sorunları”na hasretmeyi yeğ tutarlar (çünkü, birinci maddeye karşın merkeziyetçi bir tüzük olan tüzüğümüzün esaslı biçimde gözden geçirilmesi, eğer yeni İskra’nın anlayışı doğrultusunda yürütülürse, ister-istemez özerkliğe yol açar; ve kuşku yok ki, yoldaş Martov ilke olarak özerklikten yana eğilim gösterdiğini kendisine bile itiraf etmek istemez). Bu nedenledir ki, onların “örgütlenme” ilkeleri, gökkuşağının bütün renklerini taşır. Ağır basan şey, otokrasiyle bürokrasiye, körü körüne itaate, insanların çark dişlileri haline getirilmesine karşı masum ve ateşli konuşmalardır bu konuşmalar öylesine masumdur ki, bu konuşmalarda neyin gerçekten ilke endişelerine dayandığını, neyin üye seçilme endişesinden kaynaklandığını saptamak çok zordur. Ama söylev sürdükçe, işler kötüye gider: bu nefret edilesi “bürokrasi”yi tahlil etme ve kesinlikle tanımlama çabaları ister-istemez özerkliğe varır; kendi tutumlarına “derinlik kazandırma” ve o tutumu haklı çıkarma çabaları ister-istemez geriliği, kuyrukçuluğu, jironden’vari lafabeliğini haklı görmeye varır. Sonunda gerçekten tek kesin ilke olarak anarşizm ilkesi belirir; bu ilke, bu nedenle pratikte başlı başına bir kurtuluş çaresi olarak göze çarpar (pratik her zaman teorisinin önünde gelir). Disipline dudak bükme özellikle anarşizm, işte bizim oportünizminin örgüt sorunlarında basamakları arasında kayarak ve herhangi bir belli ilkeyi ifade etmekten büyük bir hünerle kaçınarak, gâh tırmandığı, gâh indiği merdiven.¹⁷Oportünizm, program ve taktik sorunlarında da tamı tamına aynı aşamalardan geçmiştir: “ortodoksluğa”, dar görüşlülüğe ve hareketsizliğe dudak bükme revizyonist “eleştiri” ve bakanlık sevdası burjuva demokrasisi.

Disipline duyulan bu nefretle, bugün genel olarak oportünistlerin ve özellikle bizim azınlığımızın bütün yazılarında göze çarpan, incinmişliğe hiç bir zaman kusur bulmama arasında yakın, psikolojik bir bağlantı vardır. Onlar gadre uğramış, tedirgin edilmiş, fırlatılıp atılmış, çembere alınmış, kendilerine zorbalık edilmiştir. Bu çarpıcı sözlerde, belki de, zorbalarla zorbalığa uğrayanlar

¹⁸hakkındaki tatlı, zekice güldürü yazısını yazan kişinin görebildiğinden çok daha fazla psikolojik ve siyasal gerçek vardır. Çünkü azınlığı meydana getirenlerin, bir tür incinmişlik duygusu taşıyanlar, şu ya da bu zamanda, şu ya da bu nedenle devrimci sosyal-demokratlar tarafından gücendirilenler olduğunu görmek için parti kongresi tutanaklarına bakıvermek yeter. Kendilerini çok kötü “gücendirdiğimiz” için kongreden çekilen bundcular ve Raboçeye Dyelo’cular vardır; genel olarak örgütlerin ve özellikle kendi örgütlerinin boğazlanmış imasından ötürü ölümcül ölçüde gücendirilen Yujni Raboçi yandaşları vardır; kürsüye her çıkışında (çünkü her seferinde kendini hep budala yerine düşürmüştür) saldırılara dayanmak zorunda kalan yoldaş Mahov vardır; ve son olarak, tüzüğün 1. maddesiyle ilgili olarak “haksız oportünizm suçlaması”na uğrayarak ve, ayrıca seçimlerde yenilgiye uğratılarak gücendirilen yoldaş Martov ve yoldaş Akselrod vardır. Bütün bu ölümcül saldırılar, bugün birçok dar kafalının düşündüğü biçimde, hoşgörüle karşılanamayacak şakaların, kaba davranışların, çılgınca tartışmaların, kapıları çarpmanın, yumruk- sallamanın rastlantısal sonucu değil, İskra’nın üç yıllık ideolojik çalışmalarının kaçınılmaz siyasal sonucuydu. Eğer bu üç yıllık süre içinde, salt çene çalmakla yetinmediyse ve eyleme dönüştürülecek inançları ortaya koyduysak, bunun doğal sonucu kongrede İskracılara-karşı olanlarla ve “Bataklik”la savaşmaktan başka bir şey olamazdı. Ve açık alınla ön safta çarpışan yoldaş Martov’la birlikte, böyle çok insan yığınına gücendirdiğimiz zaman, bardağın taşması için yoldaş Akselrod’la yoldaş Martov’a ufak bir saldırıda bulunmamız yetti. Nicelik niteliğe dönüştü. Yâdsıma yâdsındı. Gücendirilenler, kendi aralarındaki karşılıklı hesapları unuttular, birbirlerinin omzuna yaslanarak ağlaşmaya başladılar ve “Leninizm’e karşı isyan bayrağı”nı ¹⁹açtılar

İleri olanlar gericilere karşı isyan ettiği zaman, isyan şahane bir şeydir. Devrimci kanat oportünist kanada karşı, isyan ettiği zaman, isyan güzeldir. Oportünist kanat devrimci kanada karşı isyan ettiği zaman ise, o isyan kötüdür.

Yoldaş Plehanov, deyim yerindeyse, bu kötü işe, bir savaş tutsağı olarak katılmak zorunda kaldı. Plehanov, “çoğunluk” yararına bazı önerilerin yazarından, konudan soyutlanmış bazı sözler alarak “öfkesini dökmeye” çalışıyor ve haykırıyor: “Yoksul yoldaş Lenin! Ortodoks destekçileri harika bir takım! “ (İskra, n° 63, Ek.)

Pek güzel yoldaş Plehanov, söyleyebileceğim tek şey şu: eğer ben yoksulsam, yeni İskra’nın yönetmenleri yoksulun da yoksuludurlar. Ben ne kadar yoksul olursam olayım, henüz parti kongresine gözlerimi kapatacak ve zekâmı göstermek için komisyon üyelerinin önerileri arasında malzeme avcılığına çıkacak kadar umutsuz bir yoksulluğa düşmedim. Ben ne kadar yoksul olursam olayım, yandaşları dikkatsizce münasebetsiz bir söz sarf etmeyen ama her konuda örgüt olsun, taktikler ya da

program olsun devrimci sosyal-demokrasi ilkelerine taban tabana ters düşen ilkelere inatla ve ısrarla sarılanlardan bin kez daha zenginim. Ne kadar yoksul olursam olayım, bu tür yandaşların bana karşı düzdükleri övgüleri kamuoyunun gözünden saklama aşamasına düşmedim. Yeni İskra yönetmenlerininse yapmak zorunda oldukları şey bu.

Okurlar, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisinin Voronej Komitesi neyi temsil ediyor, biliyor musunuz? Eğer bilmiyorsanız, parti kongresi tutanaklarını okuyun. Tutanaklardan öğreneceksiniz ki, bu kurulun düşünce çizgisi, kongrede sonuna kadar partinin devrimci kanadıyla savaşıyor, birçok kez herkesin, yoldaş Plehanov’dan yoldaş Popov’a kadar herkesin oportünist olarak nitelediği yoldaş Akimov’la yoldaş Bruker tarafından ifade edilmiştir. Evet, işte bu Voronej Komitesi Ocak ayındaki broşüründe (n° 12, Ocak 1904) şu açıklamayı yapıyor:

“Düzenli olarak büyüyen partimizin yaşamında geçen yıl büyük ve önemli bir olay yer aldı: RSDİP’nin, bütün örgütlerinden gelen temsilcilerin katıldığı ikinci kongresi. Bir parti kongresi toplanması çok örgün (complicated) ve şimdiki egemen monarşi yönetimi altında çok tehlikeli ve güç bir iştir. Bu nedenledir ki, kongrenin toplanmasının, kusursuz olmaktan çok uzak bir biçimde yapılmış olmasına şaşmamak gerekir. Kongrenin kendisinin de, kazasız belasız geçmiş olduğu halde, partinin bütün bekleyişlerine karşılık vermemiş olması da, yine bu nedenle, şaşırtıcı değildir. 1902 konferansının, kongreyi toplamakla görevlendirdiği yoldaşlar tutuklanmıştır; kongreyi ise, Rus sosyal-demokrasisindeki eğilimlerden yalnızca birini temsil eden kişiler, yani İskracılar düzenlemiştir. Sosyal-demokrat örgütlerin İskracı olmayan birçoğu, kongre çalışmalarına katılmaya çağırılmamıştır; bir bakıma bu nedenden ötürü, parti için kongrenin bir program ve tüzük yapması işi, son derece kusurlu bir biçimde gerçekleştirilmiştir: temsilcilerin kendileri bile, tüzükte ‘tehlikeli yanlış anlamalara yol açabilecek’ önemli kusurlar bulunduğunu itiraf etmektedirler. Kongrede İskracılar da bölünmüştür; RSDİP’nin, daha önce İskra’nın hareket programıyla tam bir görüş birliği içinde bulunan birçok tanınmış üyesi, daha çok Lenin ve Plehanov tarafından savunulan bu görüşlerin çoğunun pratik olmadığı sonucuna varmışlardır. Gerçi kongrede bu kişiler üstün gelmiştir ama, gerçek yaşamın nabızı ve İskracılara-karşı olanların tümünün katıldığı pratik çalışmanın gerekleri, teorisyenlerin hatalarını hızla düzeltmektedir ve kongreden bu yana daha şimdiden önemli değişiklikler getirmiştir. ‘İskra’, büyük ölçüde değişmiştir ve genel olarak sosyal-demokrat hareket içindeki tüm işçilerin isteklerine dikkat edileceğini vaat etmektedir. Her ne kadar kongre sonuçlarının gelecek kongrede gözden geçirilip düzeltilmesi gerekcekse de ve bizzat temsilcilerin gördüğü gibi bu sonuçlar doyurucu değilse de ve bu nedenle parti tarafından kınanamayacak kararlar olarak kabul edilemezse de, kongre, partide du-

rumu aydınlığa kavuşturmuştur, bundan sonraki teorik ve örgütsel çalışmalar için birçok malzeme sağlamıştır ve bir bütün olarak partinin çalışmaları için engin öğretici değeri olan bir deneyimdir. Kongrenin kararlarını ve kabul ettiği tüzüğü, bütün örgütler dikkate alacaktır, ancak örgütlerin çoğu, bu kararların ve bu tüzüğün açık kusurları karşısında, kendilerine yalnızca o kararların ve tüzüğün kılavuzluk etmesinden geri duracaklardır.

“Partinin bir bütün olarak çalışmalarının önemini tam kavramış olan Voronej Komitesi, kongrenin hazırlanmasına ilişkin bütün çalışmalara etkin bir şekilde karşılık vermiştir. Kurul, kongrede olup-bitenlerin önemini takdir eder ve merkez yayın organı (ana organ) haline gelen İskra’daki değişiklikleri memnunlukla karşılar.

“Partideki ve Merkez Yönetim Kurulundaki durum her ne kadar bizim için henüz doyurucu değilse de, partiyi örgütlemeye dönük güç görevin ortak çabalarla yetkinleştirilebileceğine inanıyoruz. Bazı uydurma dedikodular karşısında, Voronej Komitesinin partiden ayrılması diye bir şeyin sözkonusu olmadığını yoldaşlara duyururuz. Voronej Komitesi, RSDİP’nden Voronej Komitesi gibi bir işçi örgütünün çekilmesinin nasıl tehlikeli bir örnek yaratacağını, bunun parti için nasıl bir leke olacağını ve aynı örneği izleyecek işçi örgütleri için bunun nasıl zararlı olacağını çok iyi bilmektedir. Yeni bölünmelere neden olmamalıyız, sınıf bilinci taşıyan bütün işçileri ve sosyalistleri bir partide birleştirmek için ısrarla çaba göstermeliyiz. Bir nokta daha var, ikinci kongre, bir kurucu kongre değil, yalnızca olağan bir kongreydi. Partiden çıkarma, ancak bir parti yargı kurulunun kararıyla olabilir; herhangi bir sosyal-demokrat örgütü partiden çıkarmaya, hiç bir kurulun, hatta Merkez Yönetim Kurulunun bile hakkı yoktur. Üstelik ikinci kongre tarafından kabul edilen tüzüğün 8’inci maddesine göre, her örgüt kendi yerel işlerinde özerktir. Buna uygun olarak, Voronej Komitesinin, kendi örgütlenme görüşlerini uygulamaya koymaya ve o görüşleri parti içinde savunmaya hakkı vardır.”

İskra, n° 61’de bu broşürden aktarma yaparken, yeni İskra’nın yazı kurulu, bu tiradın, burada daha büyük puntolarla dizilen son bölümünü almışlar, daha küçük puntolarla dizilen ilk bölümünü ise atlamayı yeğ tutmuşlardır.

Utanç içindeydiler.

Dipnotlar

¹ Bu yazılar, İki Yılı Aşkın Bir Süreden beri “İskra” derlemesinde, Bölüm II, s. 122 ve sonrasında (St. Petersburg, 1906) yer alıyor. [Yazarın 1907 baskısına notu.

² Burada, “yasal Marksizm”in başlıca temsilcilerinden olan Piyotr Struve’ye ve onun Rusya’nın İktisadi Gelişmesi Konusu Üzerine Eleştirici Sözler (1894) adlı kitabına değiniliyor. Bu ilk kitabında Struve’nin, burjuvaziyi savunan düşünceleri açıkça fark ediliyordu. Lenin, 1894’de, St. Petersburg’daki bir Marksist gruba okunan “Burjuva Yazınında Marksizm’in Yansıması” başlıklı yazısında,

Struve’nin ve öteki “yasal Marksistler”in görüşlerine saldırdı. Lenin bu yazısını 1894’ün sonunda, 1895 başında “Narodizmin İktisadi İçeriği ve Bay Struve’nin Kitabındaki Eleştirisi” (Collected Works, Vol. I, s. 333-507) adı altında genişletti.

³ Lenin, Martov’un İskra’da yayınlanan “Hazırlanmanın Yolu Bu mu?” başlıklı yazısına değiniyor. Martov, o yazısında, bütün Rusya’yı içine alan silahlı bir kalkışma hazırlıklarına karşı durmuş, bu hazırlıkların ütöpik fesatçı bir girişimden başka bir şey olmadığını söylüyordu.

⁴ Plehanov’un, İskra, n° 53’te yayınlanan “Ekonomizm” yazısına bakınız. Yazının ikinci başlığında, görünüşe göre, ufak bir dizgi yanlış var. Bu başlık, “İkinci Parti Kongresi Üzerine Düşünceler” yerine, “Birlik Kongresi Üzerine Düşünceler” ya da hatta “Üyeliğe Çağırma Üzerine Düşünceler” olmak gerekirdi. Belli koşullar altında kişisel iddialara verilecek ödünlerin uygunluğu bir yana, partiyi birbirine düşüren sorunları birbirine karıştırmak ve Ortodoks görüşten oportünizme kaymaya başlayan Martov’la Akselrod’un yeni hatalarının yerine, program ve taktik konularında birçok sorunda oportünizmden Ortodoks görüşe doğru geri dönmeye hazırlanmakta olan Martinov’larla Akimov’ların (İskra dışında bugün hiç kimsenin anımsatmadığı) eski hatalarını koymak (dar kafalı çevre görüşü anlayışından değil, ama parti açısından) hoşgörüsüyle karşılanamaz.

⁵ Parti çalışmalarımızın içeriğinin, kongrede (programda, vb.) devrimci sosyal demokrasi ruhu içinde verilen bir savaşım pahasına, İskra karşıtlarıyla, temsilcileri “azınlık” içinde sayıca fazla olan Bataklığa karşı verilen bir savaşım pahasına belirlenip ortaya konduğu gerçeğini bir yana bırakıyorum. Bu “içerik” sorunda, örneğin eski İskra’nın altı sayısı (n° 46-51) yeni İskra’nın on iki sayısını (n° 52-63) karşılaştırmak da ilginç olur. Ama böyle bir karşılaştırma, bir süre için beklemek zorundadır.

⁶ Zarya n° 1’de yayınlanan (Nisan 1901) ve ekonomistlerin, kendi taktiklerini kendiliğinden gelişen bir harekete göre ayarlama çabalarıyla alay eden “Çağdaş Rus Sosyalistinin İlahisi” başlıklı taşlamadan bir dize. Martov’un yazdığı bu “ilahi”, Narcis Tuporilov imzasıyla yayınlanmıştı.

⁷ Bkz: Lenin, Collected Works, Vol. 6, s. 231-252. Ed.

⁸ Oblomov Bir toprak sahibi, Goncarov’un aynı adı taşıyan romanının kahramanı, tembel ve pasif bir bitkiselleşmenin somut örneği.

⁹ Genel olarak bu bölümde olduğu gibi, burada da bu feryadın “üyeliğe çağırma” sorununa ilişkin yönünü, bir yana bırakıyorum.

¹⁰ Göhre, 16 Haziran 1903’te Saksonya’nın 15’inci seçim çevresinden Reichtag’a seçilmişti, ancak Dresden kongresinden sonra, milletvekilliğinden istifa etti. Rosenow’un ölümü üzerine 20’nci seçim çevresi boşalınca, o çevre seçmenleri Göhre’yi aday göstermek istediler. Parti Merkez Yürütme Kuruluyla Saksonya Parti Bölge Yönetim Kurulu buna karşı çıktı; gerçi Göhre’nin adaylığını önlemeye resmen hakları yoktu ama, onun adaylıktan çekilmesini sağladılar. Seçimlerde sosyal demokratlar yenilgiye uğradı.

¹¹ “Bir Fabrika İşçisi Olarak Üç Ay”.

¹² Sozialistische Monatshefte (“Sosyalist Aylık”) Alman Sosyal-Demokrat Partisindeki oportünistlerin ve uluslararası oportünizmin başlıca yayın organı. 1897-1933 yılları arasında Berlin’de yayınlandı.

¹³ Bannstrahl: aforoz etme. Bu, bizde “sıkıyönetim” ve “olağanüstü durum yasaları” dedikleri şeyin Almanlardaki karşılığıdır; Alman oportünistlerinin “iğrenilesi sözcüğü”dür.

¹⁴ Kautsky'nin, sözsüz bir uyuşuma dayanarak kabul edilmiş bir geleneğin yerine resmen saptanan hukuksal bir kural konmasına ilişkin bu sözlerini, genel olarak, partimizin, özel olarak da yazı kurulunun parti kongresinden bu yana geçirmekte olduğu "değişiklik"le karşılaştırmak hayli öğreticidir. Bu değişimin tam önemini kavramamış görünen V.İ. Zasuñic'in konuşmasıyla (Birlik Kongresi, tutanaklar, s. 66 ve devamı) karşılaştırınız

¹⁵ Frankfurter Zeitung ("Frankfurt Gazetesi") Almanya'daki hisse senetleri borsasının büyük para babalarının yayın organı olan gündelik gazete. 1856-1943 yılları arasında Frankfurt-on-Main'da yayınlandı. Gazete 1949'dan itibaren Frankfurter Allgemeine Zeitung adı altında yeniden yayınlanmaya başlandı. Şimdi Batı Alman tekellerinin sözcüsüdür.

¹⁶ "Bakanlık" taktikleri, "bakanlıkçılık", ya da "bakanlık sosyalizmi" (ya da millerandcılık) Sosyalistlerin, gerici burjuva hükümetlerine katılmalarını amaçlayan oportünist taktikler. Bu terim, Fransız sosyalisti Millerand'ın, Waldeck-Rousseau'nun burjuva hükümetine katılması üzerine ortaya çıkmıştır.

¹⁷ 1. madde üzerindeki görüşmeleri anımsayanlar, açıkça göreceklerd ki, yoldaş Martov'la Yoldaş Akselrod'un bu 1. madde üzerinde yaptığı hatalar, geliştirildiği ve derinleştirildiği zaman, örgütlenme sorunlarında ister-istemez oportünizme yol açacaktı. Yoldaş Martov'un temel görüşü her isteyen kendini parti üyesi sayması görüşü- partiyi aşağıdan yukarıya doğru kurma şeklindeki yanlış "demokrasi" anlayışının aynısıydı. Buna karşılık benim görüşüm, partinin tepeden tabana doğru, parti kongresinden bireysel parti örgütlerine doğru kurulması anlamında "bürokratik"ti. 1. madde üzerindeki görüşmeler sırasında, burjuva aydın anlayışı, anarşist lafebeliği, oportünist kuyrukçu derin düşünce, hepsi ortaya kondu. Yoldaş Martov, Sıkıyönetim'inde (s. 20), yeni İskra'nın "yeni fikirleri oluşturmaya başladığı"nı söylüyor. Bu şu anlamda doğrudur: O ve yoldaş Akselrod, birinci maddeden başlayarak, fikirleri yeni bir yöne itmekteler. Ne var ki, dava, bu yönün oportünist bir yön olduğudur. Onlar bu yönde daha çok "çalıştıkça" ve bu çalışma, üyeliğe çağırılma konusundaki kavgalardan daha çok arındıkça, batağa daha çok gömüleceklerdir. Yoldaş Plehanov bunu daha parti kongresinde açıkça görmüş ve "Ne Yapmamalı?" başlıklı yazısında onları bir kez daha uyarmıştı: Yalnızca oportünizme ve anarşizme götürebilecek olan bu yolda yürümeyin, sizi üyeliğe çağırmaya bile hazırım, diyecek noktaya kadar varmıştı. Martov'la Akselrod bu iyi öğüdünü tutmadılar: Neyi? Bu yolda devam etmemeyi mi? Üyeliğe çağırılma yaygarasının bir kavgadan başka bir şey olmadığı noktasında Lenin'le aynı görüşü paylaşmayı mı? Asla! Ona, bizim birer ilke adamı olduğumuzu göstereceğiz! Ve gösterdiler. Herkese açıkça gösterdiler ki, eğer herhangi bir yeni ilkeye sahipler, o ilke oportünist bir ilkedir.

¹⁸ Lenin burada, Martov'un yazdığı ve İskra'da yayınlanan (n° 58, 25 Ocak 1904) "Sıra Kimde?" başlıklı yazısına eklediği RSDİP için Kısa Bir Anayasa taşlamasına değiniyor. Martov bu anayasasında Bolşevizm'in örgütlenme ilkeleriyle eğleniyor ve Menşeviklere karşı takınılan sözde haksız tutumdan yakınıyordu. Martov burada, "zorbalılar" ve "zorbalığa uğrayan" sözleriyle Bolşevikleri ve Menşevikleri kastetmekteydi.

¹⁹ Bu hayret verici ifade yoldaş Martov'undur (Sıkıyönetim, s. 68). Yoldaş Martov, yalnızca bana karşı "isyan bayrağını" açmadan önce bire karşı beş oluncaya dek bekledi. Yoldaş Martov çok beceriksizce tartışıyor: muhalifini, ona en yüksek komplimanda bulunarak yıkmak istiyor

BİR YASALCI İLE BİR TASFİyecİLİK-KARŞITI ARASINDA KONUŞMA

V. İ. Lenin – Tasfiyecilik Üzerine

Yasalcı: Bana öyle görünüyor ki, sosyal-demokrat basında tasfiyecilerle yapılan savaşımın ve tartışmaların aşırı sertliği, hırsı büyük ölçüde parlattı ve bir ölçüde anlaşılmazlığın özünü gölgeledi.

Tasfiyecilik-karşıtı: Tam tersi değil mi? Savaşımın sertliği, ideolojik ayrılıkların derinliğinden ileri gelmiyor mu? Ya da belki siz de, kof sözlerle ve yaygın bayat ifadelerle aradaki uçurumu kapatmaya çalışan “yalpalayıcılara-başka deyişle “uzlaştırmacılar”a katıldınız.

Yasalcı: O, hayır! Hiçbir biçimde “uzlaştırma” eğiliminde değilim. Tam tersine. Ortaya koymak istediğim nokta şu: Tasfiyeciler ne istediklerini yeter ölçüde bilmiyorlar. Bu nedenle de yeter ölçüde kararlı değiller. Karanlıkta el yordamıyla ilerliyorlar ve deyiş yerindeyse, kendi kendilerine gelişiyorlar. Düşünce çizgilerini sonuna kadar götürmekten henüz korkmaktalar. Tutarsızlıklarının, karmakarışık bir durumda olmalarının, çekingenliklerinin nedeni bu. Oysa karşıtları, bunları yanlış olarak, ikiyüzlülük, yasadışı partiye karşı hileli savaşım yöntemleri falan sanıyorlar. Sonuç veryansın etmek oluyor. Tartışmadan bir sonuç çıkarması, bir yarar sağlaması düşünülen kamuoyu da ne olup bittiğini anlayamaz bir duruma gelmiş bulunuyor. Eğer tasfiyeciler daha az sayıda akıllı diplomata sahip olsalardı ve kendilerine biraz daha fazla güvenselerdi, davalarını daha önce kanıtlayabilirler ve sizi parça parça ederlerdi.

Tasfiyecilik-karşıtı: Karabasan gibi bir şey bu... Ama yine de sizin savınızı dinlemek ilgi çekici görünüyor.

Yasalcı: Benim fikrimce, tasfiyeciler haklıdır. Kafalarına fırlatılan yasalci etiketini benimsemek zorundalar. Bunu benimseyeceğiz ve bugün Rusya’da işçi sınıfı hareketinin karşısında gittikçe yoğunlaşan sorunlara tek doğru

yanıtı -Marksizm açısından doğru ancak yasalcıların ve-rebileceğini kanıtlayacağız. İçinden geçmekte olduğumuz dönemin, Rusya’nın iktisadi ve siyasal evriminde, bazı yönlerden kendine özgü bir aşama olduğunu itiraf ediyor musunuz, etmiyor musunuz?

Tasfiyecilik-karşıtı: Ediyorum.

Yasalcı: Ünlü “Aralık” (1908) kararlarınızda yaptığınız gibi, sadece sözde kalan bir itiraf bu. Ciddi olarak düşünülürse, bu tür bir itiraf, diyelim Üçüncü Duma’daki sosyal- demokrat grubun gözler önünde olan varlığını bir rastlantı olarak değil, “yaşanan anın” ayrılmaz bir parçası olarak kabul etmek demektir. Bugünkü siyasal koşulların bütünü, işçi sınıfı hareketi içinde oluşan koşulların bütünü öyle ki, Dumada açık, yasal bir sosyal-demokrat grup olası ve zorunludur, açık, yasal bir sosyal-demokrat işçi partisi olası ve zorunludur.

Tasfiyecilik-karşıtı: Duma’daki sosyal-demokrat gruptan, sosyal-demokrat bir işçi partisine sıçramak oldukça tehlikeli değil mi?

Yasalcı: Hiçbir şekilde tehlikeli değil. Tek fark şu: Üçüncü Duma’daki sosyal-demokrat grubun varlık biçimi, bizim için dışarıdan kararlaştırıldı. Yapmamız gereken tek şey bu biçimi kabul etmek, daha önceden hazırlanmış yapıya girmektir. Orada yasal bir işçi partisinin hangi yollardan ortaya çıkacağını bulmak bize kalmış bir iş. Bu noktada girişkenlik göstermeliyiz, yeni varlık biçimleri bulmak için savaşmalıyız. Sizin küçümser bir tavırla tasfiyeciler dediğiniz kişiler bu türlü bir savaş veriyorlar, yeni yola girmişlerdir, ancak ne yazık ki henüz ilk adımı atmış durumdadır. Ne yazık ki, henüz çekingen davranıyorlar, dönüp dönüp arkalarına bakıyorlar ve yarım önlemlerle yetiniyorlar. Yeni yolun başında bu kaçınılmaz bir şey olabilir, ancak bu başlangıcı daha ileri adımlar izleyecektir. İlk adımların

kararsızlığı ortadan kalkacak, hatalar giderilecektir.

Tasfiyecilik-karşıtı: Mükemmel. Acaba bu hataların ne olduğunu ve nasıl düzeltileceğini açıklama lütfünde bulunur musunuz?

Yasalcı: Seve seve. Yarının yasal işçi partisinin nasıl bir parti olacağını önceden tam olarak bilemeyiz, ama işçi sınıfı hareketinin genel gelişme doğrultusunu görebiliriz. Doğrultunun bu olduğunu bir kez kabul edersek, yasal partinin resmini çekinmeden çizebilirim. Gerçi asıl parti, tam resimdeki gibi olmayabilir, ama ona benzer bir şey olacaktır. Sizin için böyle bir resim çizerken, bir şey “icat etmem” gerekmiyor. Gerek duyduğum tek şey, yaşamın bize öğrettikleriyle, devrim sonrası beliren yeni koşullar altında girilen eylemlerden edinilen deneyimleri dikkate almaktır. Sadece, ana akımı izlemem, ilgisiz ayrıntıları bir yana koymam ve bu deneyimi derleyip-toparlamam gerekiyor. İşçi sınıfı Dumada yasal olarak temsil edilmektedir. Dumada yasal bir sosyal-demokrat grup bulunmaktadır. Bu grup izlenmekte, ardına casuslar takılmaktadır; toplantılar yapmasına izin verilmiyor; görmüş-geçirmiş kişilerden yoksun bırakılmaktadır;¹ yarın belki de cezaevlerine atılabilir, sürgüne gönderilebilir. Sizin kısa görüşlü izleyicilerinizin inandığı gibi, bir parti, yasaldır diye, adli kovuşturmadan polis baskısından kurtulmuş olmuyor. Ancak Duma’daki yasal grup, baskıya karşın, varlığını sürdürmektedir. Yasal işçi birlikleri (sendikalar), kulüpler, haftalık ve aylık yasal Marksist gazeteler vardır; bunlar daha da fazla izleniyor, kapatılıyor, cezalarla bütün paraları ellerinden alınıyor, yazı işleri müdürleri gazetede geçirdikleri her bir ay karşılığında cezaevinde belki bir buçuk ay kalıyorlar, işçi birlikleri sürekli olarak yasaklanıyor, ama yine de varlıklarını sürdürüyorlar. Şimdi bu durumu iyice, dikkatle, tekrar tekrar düşünün. Yasal işçi birliklerinin, yasal Marksist basının, yasal sosyal-demokrat temsilcilerin bulunmadığı durum başkadır. 1905’te durum öyleydi. Her zaman izlenseler bile, sürekli olarak baskı altında tutulabilirler, bunların var olduğu durum tamamen başkadır. 1907’den beri görülen de budur. Bu, durumun yeni bir özelliğidir. Dikkate almamız, genişletip, güçlendirmemiz ve pekiştirmemiz gereken işte bu “yeni özellik”tir.

Tasfiyecilik-karşıtı: Siz, kendilerini öteden beri işittiğimiz yasalıcılardan daha cesur, daha tutarlı bir yasalıcı olmaya söz vererek başladınız, ama şu ana kadar, tüm tasfiyecilerin çok önceleri söylediklerini yinelemekten başka bir şey yapmadınız.

Yasalcı: Daha önce söylediğim gibi, tutarlı ve inanmış bir yasalıcılığın resmi, yaşamın getirdiği deneyimin yakından gözlenmesinin mantıklı sonucudur. Gerçekte, yasal sosyal-demokrat bir işçi partisini oluşturacak bütün değişik öğeler zaten yaşıyor. Daha yüksek sesle, daha açıkça konuşmalı ve bunlara gerçek adını vermeliyiz. Bu ayrı ayrı öğelerin -bugün değilse bile yarın- bir araya getirileceğini, getirilmesi gerektiğini ve o zaman böyle bir

partinin ortaya çıkacağını korkusuzca kabul etmeliyiz. Bu parti kurulmalıdır, kurulacaktır. Baskıyla, yıldırma ile karşılaşacak, ancak, bu parti yaşayacaktır. Yasal bir işçi partisinden yoksun geçirilen yılların yerini, yasal işçi partisinden birçok baskıyla zaman zaman kesintiye uğrayan tehlikeli yaşamını sürdürdüğü yıllar alacaktır. Sırası geldiğinde o yılları da, Rusya’nın, tam Avrupa örneğine uygun yasal bir sosyal-demokrat partiye kavuştuğu yıllar izleyecektir. Yasal bir sosyal-demokrat partiye götürecek olan yılların içine zaten girilmiştir. Bu partiye daha şimdiden, sizin yüzde-doksan dokuzu zaten yıkılmış olan yeraltı örgütünüzden daha gerçek olan bir şeydir. Yasalcıları daha tam bir biçimde derleyip-toparlamak, onların eylemlerini daha kararlı, daha düzenli, daha kendine güvenli hale getirmek için işlerin bugünkü durumu hakkında konuşmaktan, bugünkü gerçeğin adını koymaktan, sloganlar ortaya atmaktan, bayrak açmaktan korkmamalıyız. Mahkemeler ya da polis, bayrağımızı elimizden çekip almış, ne gam, isterse yirmi kez alsın, o bayrağı yok edemezler, bizi ondan uzun süre yoksun tutamazlar, çünkü o bayrak gerçekte var olanın, büyüyenin, büyümeye devam edecek olanın ifadesidir.

Tasfiyecilik-karşıtı: Konuya gelin. Yoksa size şu sözü anımsatmam gerekecek: “Çok iyi şarkı söyler, ama şarkının nasıl biteceğini kimse bilmez.” Açık konuşmaya söz vermiştiniz. Şu halde bir noktayı daha açıklığa kavuşturun, daha somutlaştırın: Bayrağınıza ne yazacaksınız?

Yasalcı: Ben de tam o noktaya geliyordum. Biz, işçi hareketini daha ileri götürmek üzere, yasal yollardan çalışan bir dernek kuruyoruz. Bu dernek Marksizm’in ilkeleri üzerinde temellendiriliyor. Derneğin amacı, yaşamın toplumsal koşullarında Marksist çizgi doğrultusunda değişiklik sağlamak, sınıfları ortadan kaldırmak, üretim anarşisine son vermek vb.dir. Yasal partinin, yani bizim derneğimizin başta gelen amacı, siyasal ve toplumsal düzeni tamı demokratlaştırmak, tarım sorununu demokratik çizgi doğrultusunda Marksist görüşler temelinde çözümlemeye yardım etmek ve geniş iş yasalarını çıkarmaktır. Son bir nokta, şu: Yeni derneğin eylem araçları, yasal propaganda, uyarma ve örgütlenme araçlarıdır.

Tasfiyecilik-karşıtı: Böyle bir derneğin resmen temsil edilmesine hükümetimizin izin vereceğini düşünüyorsunuz değil mi?

Yasalcı: Endişe etmeyin, o kadar saf değilim. Derneğimiz, kuşkusuz, tescil edilmeyecek, ancak yasadışı sayılması da mümkün olmayacak - işte seçtiğimiz hedef bu. Her guberniyada işçiler birbiri ardından dernek tüzüğünü hazırlayacaklar ve onaylanması için yönetim makamlarına sunacaklar. Bu sürekli ve hep aynı kıvamda yürüyüp giden bir yasallık savaşımı olacak. Böyle bir derneğin kurucuları ve üyeleri, bugün, sözüm ona parti dediğimiz şeyin programında yer alan “dehşet verici” maddelerden ötürü kovuşturulmayacaklar. Gerçekten, RSDİP, bugün sözde

bir partiden başka, bir şey değildir; programındaki “dehşet verici” maddeler, örneğin cumhuriyet ve proletarya diktatörlüğü isteği -birçok kararda silahlı bir ayaklanma hakkında yer alan “dehşet verici” maddeleri bir yana bırakıyoruz- vb., hiç kimseyi korkutmuyor, hiçbir önemi yok ve hiçbir rol oynamıyor. Hiçbir rol oynamıyor derken, gerçekte yasadışı herhangi bir eylemden suçlu olmayan insanların cezaya çarptırılmalarında oynadığı “rolü” kastediyoruz. Asıl sorun bu, partide bugünkü acıklı güldürü bu. Ölümün zararı yaşayana oluyor. Birçok kararın ve eski parti programının modası geçmiş, eski “hükümleri” -yaşamın reddettiği, yararsız hale gelen arşive kaldırılmış “hükümler”- sadece düşmanlarımızın işine yarıyor, bizi bastırmalarına yardım ediyor; günümüzün gerçek hareketini geliştirmekte, üçüncü Dumada, yasal olarak yayınlanan dergi ve gazetelerde, yasal işçi birliklerinde, yasal kongrelerde vb., vb.de yürütülmekte olan güncel çalışmaların ilerletilmesinde hiçbir yararlı amaca hizmet etmiyor. İşte bu nedenledir ki, (böyle dediğim için beni bağışlayın, ama tasfiyeciler avına çıkmaya hazır hale getirilmiş olan yandaşlarınızın öyle düşünmeye yatkın olmalarına karşın) biz yasalılar için sorunun özü, çok tehlikeli baskılardan ve cezalardan kaçınma arzusu değildir. Bizce sorunun özü, her şeyden önce, açık bir işçi sınıfı hareketinin ilkesel önemi, ikincisi de, bugünkü rejimin çelişkilerinden yararlanmaktır. Evet bay Ortodoks, Marksizm’in ilkeleri hiçbir biçimde, papağan gibi ezberlenmiş bir sözler toplamına, ya da sürgit değişmez “katı” kalıplara indirgenemez. Hayır, bu ilkeler, geniş işçi sınıfı hareketine, yığınların girişimlerini ve örgütlenmelerini geliştirmeye yardım içindir. Şu ya da bu söz “konuşulmuyorsa” ne gam -çok iyi biliyorum, siz ve yandaşlarınız, Duma’daki sosyal-demokrat grubun ya da yasal dergi vb.lerin sözünü etmediği noktaların “dile getirilmesi”ni parmağınıza doluyorsunuz; bazı sözler “konuşulmuyorsa” ne çıkar- dava yürümeye devam edecektir. İşçilerin giderek daha geniş bölümleri hareketin içine çekilecektir. Açık eylemleri birleştirmek üzere kararlı bir adım atılacaktır. Siyasal bilince ermiş her işçi, kendisini ezen rejime bir darbe indirecektir; işçi, bugünkü rejimin en karakteristik çelişkisinin ta kendisini, yani yasallığı resmen tanımakla fiilen kabul etmekten geri durma arasındaki çelişkiyi, Duma’daki sosyal-demokrat grubu “hoşgörü” anlayışı içinde karşılamakla sosyal-demokrat partiyi ezme çabaları arasındaki çelişkiyi, resmi demeçlerde işçi derneklerini tanımakla gerçek yaşamda onlara baskı yapılması arasındaki çelişkiyi hedef alacaktır. Proletaryayı ezen rejimin çelişkilerine darbe vurmak -işte Marksizm’in yaşayan ruhu budur, ölü kalıplar değil. Alman Sosyal-Demokrat Partisinin başarılı olmasının belli başlı -hatta temel de diyebilirim- nedenlerinden biri, partinin, hareketin çıkarı uğruna reçeteyi (formula) kurban etmeyi seve seve kabul etmesidir. Hareket 1871’den sonra, programı sadece “yasalara uygun” siyasal eylem yöntem-

lerini tanıyan bir parti yaratmayı başarmıştır. Parti, bizimkinden çok daha “yasal” olan sosyal-demokrat bir program aracılığıyla, dünyadaki en güçlü sosyal-demokrat hareketi gerçekleştirmiştir. O program bizimkinden çok daha yasalıdır, çünkü bir cumhuriyet yönetimi hakkında hiçbir hükmü hiçbir zaman içermiş değildir. Buna karşılık siz, model-köktenci sosyal-demokrat yığın örgütünün, model-köktenci sosyal-demokrat yığın hareketinin var olmadığı bir ortamda, dünyaya “model-köktenci” sosyal-demokrat bir program örneği göstermeye çalışıyorsunuz.

Tasfiyecilik-karşıtı: Şu ana kadar söylediklerinize göre, her guberniyada, siyasal bilince ermiş her işçinin, sizin yasal Marksist “dernek” tüzüğünüzü kopya edip onaylamak üzere yetkili makamlara sunduklarını kabul edersek, sizin tasarımınız, dernekler ve işçi birlikleriyle ilgili devlet dairesinde gelen ve giden belgeler bölümündeki bir “yığın hareketi”nden öteye geçmiyor. Siz kendiniz, böyle bir derneğe izin verilmeyeceğini söylediğinize göre, bunun anlamı hiçbir yerde açık bir hareket, hatta “açık” bir dernek gerçekleştirilemeyecek demektir. Sizin yasalı hayaliniz hariç. Ama sizi ayrıntılı olarak yanıtlamadan önce, bir soru daha sormak isterim: Bu yasal Marksist “derneğin”, eskinin, yani şimdiki partinin yerini mi almasını düşünüyorsunuz, yoksa onunla yan yana var olmasını mı?

Yasalı: Hah tamam. Çok ilginç bir noktaya değindiniz. Tasfiyecilerin resmi önderlerinin yaptığı kötü hatalardan biri budur. Doğruluğu apaçık belli olan yolda ileriye doğru büyük bir adım atmaktan korkuyorlar. Üstelik aynı zamanda, başka bir doğrultuda, hadi adını da koyalım oportünist yolda, dava için hiç de gerekmeden aşırı ölçüde tehlikeli adımlar atıyorlar. Ben kendi payıma, kişinin tasfiyecilerle olmaksızın da yasalıcılıktan yana olabileceğini söylüyorum. Kişi, oportünist olmaksızın yasalı olmalıdır. Hareketin yasal yollarını kabul etmeliyiz, yarım ağızla ve sözde değil, uygulamada ve ciddiyetle kabul etmeliyiz. Bunun anlamı şudur: Bir an önce, yasal Marksist bir işçi partisi kuralıyız. Ama devrimin yadsınması, iyi gözle görülemeyecek bir oportünizm olur. Ama yine de çoğunluğu değilse bile, tasfiyecilerimizin bir kısmı böyle bir eğilimde olduklarını gösteriyorlar. İşçi sınıfının egemenliğini yadsımak oportünizmdir. Bunu toptan kınıyorum. Bir şeyi tasfiye etmek için herhangi bir şeyi reddetmek zorunda değiliz. Yeni yasal parti eskiyle birlikte, onunla yan yana var olmalıdır. Bunlar birbirlerini güçlendireceklerdir.

Gülümsediğinizi görüyorum. Ama söylediklerimde gülünecek bir şey yok. Bunun “aynı gideri deftere iki kez işlemek” gibi bir şey olduğunu söyleyebilirsiniz. O zaman izin verin şunu sorayım: Yasal basınla yasadışı basının birlikte var olması benim tasarımıma ya da daha doğrusu bugünkü deneyimden alınmış derslerden çıkar-dığım sonuçlara benzerlik göstermiyor mu? 1905’ten önce mülteciler yasal basında yazı yazamıyorlardı. O günlerin basını bu tür mültecilerin yazdığı yazıları, hatta

bir nom de plume [Yazıda imza olarak kullanılan takma ad. -ç.] altında bile yayınlayamazdı. Oysa şimdi içinde yaşadığımız çelişkiler döneminde çok iyi tanınan-bilinen mülteciler yasal basında olduğu kadar yasadışı basında da kendi imzalarıyla açık açık yazıyorlar. Ama siz buna “aynı gideri deftere iki kez işlemek” diye karşı çıkmıyorsunuz! Bu durum, herhangi bir karışıklığa yol açmıyor. Bu “aynı gideri deftere iki kez işleme”yi çağımız koşullarının emrettiğini kavramaktan, bu çağın çelişkilerini kullanmaktan ve günümüzün en önemli olaylarının yer aldığı bu cephede nasıl bir girişimde bulunulması gerektiğini bilmekten sizi alıkoyan şey sadece alışkanlıklardır, başka bir şey değil. Söze geldiği zaman “yasadışı çalışmanın yasal çalışma ile uyuşturulmasını” hepimiz kabul ediyorsunuz. Öyleyse bunu uygulamaya koyun. A’yı söylediğinize göre, B’yi söylemekten korkmayın. Bu temel tezi, taktikler ve genel olarak örgütlenme konularında kabul ettiğinize göre, aynı şeyi parti örgütü konusunda kabul etmekten korkmayın. Yasallığa karşı saçma anarşist önyargılardan kendinizi kurtarın lütfen ve bunu kararlı biçimde, ciddi olarak, içtenlikle yapın.

Tasfiyecilik-karşıtı: Sizin asıl derdiniz şu; siz sadece “yasalcılık” oyunu oynuyorsunuz, “yasalcılık” gösterisi yapıyorsunuz, oysa Almanlar gerçekten var olan bir yasal-cılığa dayanıyorlardı. Yasal ve yasadışı basın örneği, size karşı özellikle dikkat çekici bir savdır. Yasadışı eylemde bulunan bir sosyal-demokrat, yasalar çerçevesinde izin verilen bir yazı yayınlamak için yasal basını kullandığı zaman, yasal-cılık oyunu oynamıyor, sadece belli dar sınırlar içinde gerçekten var olan yasallıktan yararlanıyor demektir. Oysa sizin yasal işçi partiniz ya da Marksist derneğiniz (ve onların yanı sıra, sizin kendilerinden tabanda pek ayrılık göstermediğiniz tasfiyecilerin “açık işçi partileri”) sadece yasal-cılık hayalidir, başka bir şey değil. Siz kendiniz, buna izin verilmeyeceğini itiraf ettiğinize göre, bu sözüm ona “yasal” dernekler gerçekte yasal bir varlığa ulaşamayacaklardır. Anarşist-sendikalistlerin genellikle “devrimci cambazlığa” girişmeleri gibi, sizin yapabildiğiniz tek şey de “yasalcı cambazlığı” oluyor. Kadetlerin partisi, yasal olarak var olmadığı halde, pekâlâ yasal bir çalışma içinde bulunuyor. Bu, çelişkileri kullandıkları için değil, çalışmalarının içeriğinde devrimcilik diye bir şey bulunmadığı ve yığınlar arasında herhangi bir demokratik örgüt çalışması yapmadığı içindir. Çalışmaları liberal-monarşist yapıdadır. Otokrasi, bu tür bir siyasal eylem izin vermeyi, göz yummayı kaldırabilir. Ama otokrasi, Marksistler’in işçi sınıfı içinde eylemde bulunmalarına göz yumamaz. Davayı bir maske altında yürütmeye çalışmak bönlüktür. Tasfiyecilerin “açık işçi partisi” kadar sizin “yasal derneğiniz” de, gerçekte sosyal-demokratlara dayanıp güvendiğinize göre, sahte bir dernekten, bir maskeden başka bir şey değildir. “Derneğiniz”in amaçlarını, programını ve taktiklerini belirlemek için seçtiğiniz bulanık, açık olmayan tanımlar,

işin aslında, sözlü bir gizleme, çelimsiz bir savunma çabasından ve yasal-cı cambazlıktan başka bir şey değildir. Bizim partimiz Dumada sesini duyurmalıdır, yasal olarak çalışan işçi birlikleri kurmalı, yasal olarak toplanan kongrelerde konuşmalıdır. Bunu yadsımak tam bir anarşizm ya da aydınca nihilizm olur. Yeni çağın yeni koşullarını, bu eylemlerin gereğini kabul ederek hesap ediyoruz. Ne var ki, siyasal eylemler için yasallık (aydın oportünistler ayrı tutulursa) henüz söz konusu değildir. Çünkü böyle bir yasallığın koşulları henüz elde edilebilmiş değildir. Böyle bir yasallığa sessizce “sızabileceğinizi” düşünmeniz, boş bir düşten başka bir şey değildir. Almanya örneğinde, böyle bir yasallık daha 1871’de sağlanmış, ülkenin burjuva çizgisinde gösterdiği dönüşüm tamamlanmış, doğrudan devrimci hareketin koşulları tüm olarak ortadan kalkmıştır. Gerçekten yasal olan, yasal-cılık oyunu oynamayan ya da “yasalcılık cambazlığı”na girişmeyen sosyal-demokrat partinin ortaya çıkması olanağını sağlayan şey, Alman sosyal-demokratlarının yetenekleri değil, işte bu gerçek koşullardır.

Almanya’nın burjuva devrimini tamamlamış olma durumunu, demokrasi tarihini, 1860’lardaki “tepeden inme devrimi”ni ve gerçekten var olan yasallığını Rusya’ya aktaramayacağınız için, Alman sosyal-demokrat partisi gibi bir partinin programının, bazı kararlarının vb., yasal hükümlerini kopya etmeye ve bu tür bir “yasalcılığı” Rusya’ya aktarmaya çalışmak boş bir düşten, anlamsız bir zaman öldürmekten başka bir şey değildir. Yasal cumhuriyetçi partilere izin veren bazı monarşist ülkeler vardır. Rusya’da burjuva devriminin başarılmasından ve Avrupa’dakine benzer bir burjuva düzenine sahip olmamızdan sonra, nasıl bir yasal-cılığa varılacağı, ancak ilerdeki savaşlar bittikten sonra anlaşılabacaktır. Yasallığın türünü, o savaşların sonucu saptayacaktır. Bugün sosyal-demokrat harekete düşen görev, 3 Haziran rejimi döneminin özel koşulları altında kendini ve yığınları devrim için hazırlayabilmektir.

Bu koşullar altında, işçi sınıfının yasal partisi, açık bir işçi partisi gibi sözler boştur. Bu sözler sadece yasal-cılık yanlısı bir grup oportünistin yasal duruma getirilmesi arzusunu gizler. Popüler sosyalistlerin hoşuna giden yasallık, gerçekte bu tür yasallıktır. Bizim yasal, tasfiyeci gazetecilerimizin hoşuna giden yasallık, işte bu yasallıktır. Bütün oportünist öğelerin -devrimi yadsıma ve proletaryanın egemenliğini reddetme fikrini besleyenlerin- aydın tasfiyeci gruplar tarafından çekilmesi ve onların bunu önleyememesi, rastlantı değil bir zorunluluktur, bazı tasfiyecilerin “yanılgısı”nın ürünü değil, o aydın tasfiyeci grupların toplumsal oluşumunun (composition) ürünüdür. Yasalcının bu kişilerden ayrılığını gösteren tek şey, onun iyi niyetleri olabilir, gerçekte onlardan ayrılabilmesi olanaksızdır. Bugün var olan koşullar altında yasal duruma sokulabilecek olanlar, popüler sosyalistlerle bir grup tasfi-

yeci yazardır. Bu hem olası, hem kaçınılmaz bir şey. Ama bir işçi partisinin yasallığı sadece sözden öteye geçecek bir şey değildir.

İşçi sınıfının yasadışı partisi var olmaya devam etmektedir. Bu parti, günümüzde aşırı ölçüde zayıflamış, örgütlerinin çoğu dağılmış olduğu halde, kendi varlığına karşı çıkmamaktadır. Yeniyle ortaya çıkan çalışma grupları ve çevreleri, devrimci yeraltına tekrar tekrar hız vermişlerdir. Şimdi, soru çok basitleşiyor: Örgütlü güç nedir, ideolojik gelenek nedir, etkileme gücünde olan, Duma'daki işçi temsilcilerinin açık eylemlerini, işçi birliklerini, işçi kulüplerini ve çeşitli yasal kongrelere katılan işçi temsilcilerini etkileyecek olan parti hangisidir? Devrimci proletarya partisi, yani Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi mi, yoksa oportünist tasfiyeci yazarlar grubu mu? “Tasfiyecilikle savaşım”ın gerçek özü budur, çatışmada hasım taraflar arasındaki uçurumun gerisinde yatan şey budur. Hiçbir iyi niyet ya da yasalıcılıkla tasfiyecilik arasında yapılacak hiçbir sözlü ayırım çabası bu uçurumu kapatamaz.

Dipnotlar

¹ “Görmüş-geçirmiş insanlar” ya da “görmüş-geçirmiş kişiler”.
- üçüncü devlet Duma'sındaki sosyal-demokrat grubun üyelerine danışmanlık eden, çoğu tasfiyeci insanlar.

“Görmüş-geçirmiş kişiler”, partinin önde gelenlerinin yeraltında olmasından ve Duma grubunun çalışmalarına yasal biçimde katılamayacak oluşlarından yararlanarak, Bolşevik partisinin eylemlerini oportünist bir yöne akıtmaya çalıştılar.

Proletari'nin 1909 Haziran'ında yapılan genişletilmiş yazı kurulu konferansında, Lenin, Duma grubu üyelerine yardımcı olmak üzere bazı Bolşeviklerin yasal çalışma yoluna girmelerini önermişti. Konferans, Duma grubuna yardımcı olmak üzere bir kurulu görevlendirdi. Bu kurula seçilenlerden biri de Lenin'di.

PARTİ ÇALIŞMALARININ NİTELİĞİ VE ÖRGÜTLENME BİÇİMLERİ

V. İ. Lenin – Tasfiyecilik Üzerine

1908 Aralık konferansının onayladığı örgütlenme sorununa ilişkin kararın ana hükümlerini, geçen üç yıllık deneyimin kuşkuya yer bırakmayacak bir açıklıkla doğruladığını kabul ederek ve işçi sınıfının hareketinin gösterdiği yeni gelişmenin, parti çalışmalarını o kararda belirtilen doğrultuda örgütlemeyi, yani olabilen genişlikte bir yasal işçi derneği ağıyla çevrilmiş yasadışı sosyal-demokrat bir öz kurmayı olanaklılaştırdığını varsayarak, iş bu konferans:

1. Yasadışı parti örgütlerinin iktisadi savaşıma (grevler, grev komiteleri vb.) fiilen önderlik etmelerini ve bu alanda yasadışı partinin çekirdeğiyle işçi birlikleri arasında, özellikle işçi birliklerindeki sosyal-demokrat öz arasında ve ayrıca işçi birliği hareketinin çeşitli önderleriyle işbirliğini sağlamalarını esas sayar,

2. Sinaî temel üzerinde örgütlenmiş işçi birliklerindeki sosyal-demokrat çekirdeğin, yerel koşullar elverdiği zaman, bölge temeli üzerinde örgütlenmiş parti şubeleriyle bağlantılı olarak çalışmalarını arzu eder;

3. Varlığı yasal olan kuruluşlarda -işçi birliklerinde, okuma odalarında, kitaplıklarda, her türlü işçi kulüplerinde, işçi birlikleri gazetelerinin dağıtılmasında ve işçi birliği basınına Marksist anlayış doğrultusunda önderlik edilmesinde; sosyal-demokrat üyelerin Duma'daki konuşmalarının kullanılmasında, işçilerin yasal konuşmacılar haline gelecek biçimde eğitilmesinde, (dördüncü Duma seçimleriyle ilgili olarak) her bölge, her sokak, vb. için işçi ve seçmen kurulları kurulmasında ve belediye seçimleriyle ilgili sosyal-demokratik kampanyanın düzenlenmesinde sosyal-demokrat örgütlerin olabildiği ölçüde inisiyatifini elinde bulundurmasını esas sayar;

4. Yasadışı parti çekirdeklerinin sayısını ve gücünü artırmak için özel çaba gösterilmesini, bu çekirdekler için

en esnek örgüt biçimlerinin araştırılmasını, her kasabada önderlik görevini yüklenecek yasadışı parti örgütlerinin kurulup güçlendirilmesini ve “değişim” gibi, fabrikalardaki parti toplantıları gibi yasadışı yığın örgüt biçimlerinin çoğaltılmasını esas sayar;

5. Araştırma ve inceleme yapan çevrelerin gündelik pratik çalışmaların içine çekilmesini - yasadışı sosyal-demokrat ve yasal Marksist literatürün vb... dağıtılmasını arzu eder;

6. Sosyal-demokrat edebiyat yoluyla ve özellikle, sık ve düzenli yayınlanan yasadışı parti gazetesinin aksatmaksızın dağıtılmasıyla yapılacak sistemli uyarının, hem yasadışı çekirdekler arasında, hem varlığı yasal olan işçi kuruluşlarındaki sosyal-demokrat çekirdekler arasında örgüt bağlan kurulması yönünden taşıdığı önemin unutulmamasını esas sayar.

TASFİyecİLİK KARŞISINDAKİ TUTUM VE BİRLİK

V. İ. Lenin – Tasfiyecilik Üzerine

1. Partinin tasfiyeciliğe karşı yürüttüğü dört yıllık savaşım, RSDİP'nin 1908 Aralık ayı konferansınca yapılan tasfiyecilik tanımının kesinlikle doğru olduğunu kanıtlamıştır. Konferansın tanımı şöyleydi:

“Bir grup partili aydının mevcut RSDİP örgütünün tasfiye etme ve neye mal olursa olsun, hatta programın, taktiklerin ve parti geleneklerinin açıktan reddedilmesi pahasına bile olsa, onun yerine yasal olarak çalışan gevşek bir dernek koyma girişimi.”

Sonuç olarak tasfiyeciler, sadece yasal çalışma gereğini vurguladıkları için değil, yasadışı partiyi reddettikleri ve yıktıkları için de kınanıyorlar.

Rusya'da gündelik, ilk Marksist işçi gazetesinin kurulması ve işçi çevrelerinde Bolşevik milletvekillerinden başkasının geçilmemesi, tasfiyecileri bir yana iten partinin, yasal eylemleri pekâlâ gereği gibi kullanabildiğini hiçbir kuşkuyla yer bırakmayacak bir biçimde kanıtlamıştır.

2. Tasfiyeciler, yasadışı partiden çekilerek ve yerel örgütlerin dışında gruplaşarak bir bölünmeye yol açtılar ve birçok yerde, özellikle St. Petersburg'da kurucu gruplar kurarak bu bölünmeyi iyice kesinleştirdiler. Naşa Zarya ile Dyelo Jizni'ye yazı yazan tasfiyeciler grubunun —kurucu grupların çekirdeğini oluşturan grubun— “kendisini kesinlikle partinin dışına çıkardığına”¹ karar veren RSDİP Ocak 1912 konferansı böylece tasfiyecilerin gerçekleştirdiği bölünmeyi sadece kayıtlara geçirmiş oldu.

3. Kendine “RSDİP örgütlerinin konferansı” adını veren Ağustos 1912 konferansı, aslında bir tasfiyeci konferans olduğunu ortaya koydu. Çünkü asıl yönetici kesimi tasfiyeci yazarlar grubuydu. Bunlar partiden kopmuşlar ve Rus işçiler yığınıyla ilişkileri kesilmişti.

4. Öncü işçilerin ezici bir çoğunluğunun yasadışı

partie bağlılık göstermesi, Ağustos konferansını görünüşte parti ilkesine bazı ödünler vermeye ve yasadışı partiyi tanıdıklarını itiraf etmeye zorladı. Gerçekte ise konferansın tüm kararlarına, iliklerine kadar tasfiyecilik işlemişti. Gerçekten de konferansın hemen ardından, ağustos kararlarına bağlı olduklarını ilan eden Naşa Zarya ve Luç —

(a) açık bir parti için;

(b) yeraltına karşı;

(c) parti programına karşı (ulusal kültürel özerkliği savunu, üçüncü Duma tarafından çıkarılmış taram yasalarının gözden geçirilmesi, cumhuriyet sloganının rafa kaldırılması, vb. vb.)

(d) devrimci yığın grevlerine karşı;

(e) reformcu, özellikle yasalci taktikler için; tasfiyeci propagandalarını artırdılar.

İşte bu nedenle, bugün bile partinin temel hedeflerinden biri Naşa Zarya ve Luç'un tasfiyeci gruplarına karşı kararlı bir savaşım vermek ve işçi yığınlarına, tasfiyeci propagandanın büyük zararını göstermektir.

5. Tasfiyecilerin yasal basında başlattıkları “birlik” kampanyası, asıl sorunu, yani yasadışı partiyeye katılma ve onun içinde çalışma sorununu gölgelemekte, o sorundan kaçınmaktadır. Böylece işçileri yanlış yola sürüklüyor. Çünkü bu sorun yasal basında ortaya bile atılamaz. Gerçekte tasfiyeciler bölücüler olarak davranmaya devam ediyorlar. Bu gerçek St. Petersburg'daki seçimler sırasında pek açıkça ortaya çıkmıştır. Seçmenler iki eşit gruba bölündükleri zaman, burjuva partileri karşısında işçiler arasındaki ayrılığı ortadan kaldırmanın tek yolu olarak kura çekme önerisini reddedenler tasfiyeciler olmuştur.

6. RSDİP'nin yasadışı örgütünün tanınması ve o örgüte katılınması koşuluyla, her türlü eğilimdeki sosyal-demokrat işçiler arasında birliğin sağlanması, işçi sınıfı hare-

keti çıkarlarının gerektirdiği mutlak bir zorunluluktur.

Bu ilkeler üzerine St. Petersburg'un Narva bölgesi örgütünde ve bazı il örgütlerinde birlik esasen gerçekleştirilmiştir.

İşbu toplantı, böyle bir birliği kuvvetle destekler, aynı şeyin her yerde aşağıdan, fabrika komitelerinden, bölge gruplarından vb., derhal başlatılmasını ve yasadışı örgütün tanınıp tanınmadığını, yığınların devrimci savaşımını ve uygulamaya konan devrimci taktikleri desteklemeye hazır olup olunmadığını işçi yoldaşların araştırıp saptamasını salık verir. Partinin sonal birliği ve tüm Rusya'da birliğin pekiştirilmesi, aşağıdan başlatılan bu birliğin gerçekleşme ölçüsüne bağlı olacaktır.

1913 Şubatında, RSDİP merkez yönetim kurulunca çıkarılan bir broşürde yayınlandı

Dipnotlar

¹ Bkz: (Lenin, Tasfiyecilik Üzerine, Sol Yayınları) 203. sayfası. —Ed.

POLİTİKA İLE EĞİTİM BİLİMİN BİRBİRİNE KARIŞTIRILMASI ÜZERİNE

Marks, Engels, Lenin – İşçi Sınıfı Partisi Üzerine

Kapitalistlere ya da hükümetle tek tük yapılan sa-
vaşlarda işçilerin uğratıldığı her yenilgide kötümserliğe
kapılan, işçi hareketinin daha yüce ve yüksek hedeflerine
ilişkin her konuşmayı, yığınlar üzerindeki etki derecemi-
zin yetersizliğine işaret ederek hafifseyen ve engelleyen
sosyal-demokratların, sayısı bizde az değildir. Buna yete-
cek gücümüz yoktur! Bunu yapamayız! der böyle kişiler.
Yığınların ortamını bile doğru olarak tanıımıyorsak, yığınla
kaynaşmasını, işçi yığınının seferber etmesini bilmiyorsak,
devrimde öncü olarak sosyal-demokratların rolünden söz
etmek anlamsızdır. Bu yılın 1 Mayısında sosyal-demokrat-
ların uğradığı başarısızlıklar, böylesi ruh hallerini önemli
ölçüde güçlendirmiştir. Menşevikler ya da yeni iskracılar,
bunları ele almakta elbette acele ettiler, çünkü bir kez daha
bir sloganı olağanüstü bir slogan olarak ortaya atacaklardı:
Yığınlara yaklaşın! Sanki birini kızdırmak için, sanki dev-
rimci geçici hükümetle devrimci demokrat diktatörlük vb.
ile ilgili düşüncelere ve konuşmalara yanıt olsun diye.

Bu kötümserliğin, aceleci yeni iskracı yazarların,
bundan çıkardığı sonuçların, sosyal-demokrat harekete
ağır zararlar vermeye elverişli olan çok tehlikeli bir eğilim
gösterdiğini açıkça söylemek gerekir. Her canlı ve yaşam-
la sıkı sıkıya bağlı parti için özeleştirici kuşkusuz kesinlikle
zorunludur. İnsanın kendisinin hoşuna giden iyimserlikten
daha saçma bir şey yoktur. Yığınlar üzerindeki etkimizin,
kılı kılına marksist propaganda ve ajitasyonumuzun, işçi
sınıfının ekonomik savaşımları ile bağlantımızın vb. derinleş-
tirilmesinin ve genişletilmesinin, genişletilmesinin ve de-
rinleştirilmesinin her zaman, kesinlikle zorunlu olduğuna
işaret etmekten daha haklı bir şey yoktur. Ama asıl böyle
uyarmalar sürekli olarak ve her zaman, her türlü koşul al-
tında ve her durumda haklı olduğu için, özel sloganlar ha-
line getirilemezler, üstlerine sosyal-demokraside herhangi

bir özel akımın kurulması girişimlerini haklı çıkaramazlar.
Burada bir sınır vardır; eğer bu sınır aşılsa, bu tartışma
götürmeyen doğru uyarmalar görevlerin daraltılmasına
ve hareketin canlılığının engellenmesine, çağımızın ivedi
görevlerinin, ivedi siyasal görevlerinin doktriner yoldan
savsaklanmasına götürür.

Her zaman yığınlarla çalışmalı ve yığınlar üzerinde
etkiyi derinleştirmeli ve genişletmelidir. Bu olmazsa bir
sosyal-demokrat da sosyal-demokrat değildir. Hiç bir ör-
güt hiç bir grup, hiç bir çevre, bu çalışmayı sürekli ve dü-
zenli olarak yürütmezse sosyal-demokrat örgüt sayılamaz.
İleri bir derecede proletaryanın özellikle bağımsız bir par-
tisi olarak kendimizi başkalarından kesinlikle ayırmamızın
anlamı, her türlü siyasal fırtınaların, aynı zamanda en güç-
lü siyasal fırtınaların —ve önemlisi siyasal dekor değişik-
liğinin bu ivedi çalışmadan bizi başka yere yöneltmesine
izin vermeksizin, olanak ölçüsünde tüm işçi sınıfını sos-
yal-demokrat bilinç düzeyine çıkarmak için bu marksist
çalışmayı sürekli olarak ve sapmadan yapmamızda top-
lanır. Bu çalışma olmazsa siyasal etkinliğin bir oyuncak
durumuna düşmesi kaçınılmaz olur, çünkü proletarya için
bu etkinlik, ancak, belli bir sınıfın yığınının sarsması, onun
ilgisini uyandırması ve onu olaylara etkin ve öncü biçimde
katılmaya götürmesi halinde ve bu ölçüde ciddi bir önem
kazanır. Daha önce de söylemiştik, bu çalışma her zaman
zorunludur: her yenilgiden sonra onu anımsamak olanağı
vardır ve anımsamak gerekir, onu belirtmek gerekir, çünkü
bu çalışmanın zayıflığı her zaman proletaryanın yenil-
mesinin nedenlerinden biridir. Her yengiden sonra aynı
biçimde onu her zaman anımsamalı ve önemine işaret et-
melidir, çünkü aksi halde, yengi, ancak sözde bir yengi olur,
ürünleri güvence altında olmaz, büyük genel savaşımız
açısından son hedefimiz için gerçek önemi varsayılmaya-

cak kadar az olur ya da olumsuz bir sonuç bile verebilir (özelikle, kısmi bir yenginin uyanıklığımızı söndürmesi, güvenilmeyecek müttefikler karşısında güvensizliğimizi zayıflatması, düşmana karşı yeni ve daha ciddi bir saldırı anını bize kaçirtması halinde)

Ama en başta yığınlar üzerinde etkinin derinleştirilmesi ve genişletilmesi yolundaki bu çalışma her zaman aynı ölçüde zorunlu olduğu için, gerek her yengiden sonra ve gerek her yenilgiden sonra, gerek siyasal durgunluk zamanında ve gerek en fırtınalı devrim zamanında, asıl bu yüzden bu çalışmaya dikkatin çekilmesini özel bir slogan haline getirmemek gerekir; demagoji alanına kaymak ve ilerici, gerçekten devrimci biricik sınıfın görevlerini değerden düşürmek tehlikesi ile karşılaşmaksızın bunun üzerine özel bir akım kurmak olanağı yoktur. Sosyal-demokrat partinin siyasal etkinliğinde şimdi ve gelecekte her zaman belli bir eğitimbilim ögesi vardır: ücretli işçilerin tüm sınıfını, tüm insanlığın her türlü baskıdan kurtarılması için çalışan savaşımçılar olarak eğitmek gereklidir, bu sınıfın yeni ve durmadan yeni katmanlarını sürekli olarak yetiştirmelidir, bu sınıfın en geri, en geri kalmış, bilimimizden ve yaşamın biliminden en az etkilenmiş temsilcilerine gidebilmesini bilmek, onlarla konuşabilmek ve onların güvenini kazanmak, onları aynı ölçüde hızla ve sabırla sosyal-demokrat bilince götürecek hale gelmek için zorunludur; öğretimiz kuru bir dogma haline gelmemelidir, yalnızca kitapla verilmemeli, aynı zamanda proletaryanın bu en geri ve en gelişmemiş katmanlarının günlük yaşam kavgasına katılma yoluyla verilmelidir. Bu her günkü çalışmada, yineliyoruz, eğitimbilimin belli bir ögesi vardır. Bu çalışmayı savsaklayan bir sosyal-demokrat, sosyal-demokrat olmaktan çıkar. Bu doğrudur. Ama bizde şimdi çoğu zaman, politikanın görevlerini eğitimbilime indirgemeye kalkışan bir sosyal-demokratın da —başka bir neden yüzünden olsa bile— sosyal-demokrat olmaktan çıkacağı unutuluyor. Bu “eğitimbilim”den özel bir slogan oluşturmayı, onu “politika”nın karşısına koymayı, bu karşı koymanın üstüne özel bir akım kurmayı, bu slogan adına sosyal-demokratların “politikacılarına” karşı çıkarak yığına başvurmayı düşünecek bir kimse, hemen ve kaçınılmaz olarak demagojiye kaymış olur.

Her karşılaştırmada bir eksiklik vardır, bu öteden beri bilinen bir şeydir. Her karşılaştırmada karşılaştırılan şeylerin ya da kavramların yalnız bir yanı ya da yalnız birkaç yanı karşı karşıya getirilir, öteki yanlar geçici olarak ve bir kayıt altında dışta bırakılır. Okura, herkesçe bilinen, ama çoğunlukla savsaklanan bu gerçeği anımsatalım; sosyal-demokrat partiyi de aynı zamanda bir ilk, orta ve yüksek bir okul olan büyük bir okulla karşılaştıralım. Bu büyük okul asla ve hiç bir koşul altında alfabe öğretimini, bilginin başlangıç nedenlerinin ve kendi başına düşünmenin başlangıç nedenlerinin öğretilmesini savsaklayamayacaktır. Bununla birlikte herhangi biri daha ileri bilginin

konularını alfabeyle öne sürerek bir kenara atmak isterse, herhangi biri bu daha ileri bilginin güvenilir olmayan, şüphe götüren, “dar” sonuçlarını (alfabeyle öğrenen çevre ile karşılaştırılınca, çok daha küçük bir insan çevresine ulaşan bilginin) ilkokulun sürekli, derin, geniş ve sağlam sonuçlarının karşısına koymaya kalkışmak isterse, inanılmayacak bir dar görüşlülük ortaya koymuş olur. Hatta kendisi, bu büyük okulun tüm anlamını tamamıyla bozmaya yardım etmiş olur, çünkü daha ileri bilginin, konularının görmezlikten gelinmesi, yalnızca şarlatanların, demagogların ve gericilerin, yalnızca alfabe öğrenmiş olan kişileri şaşırtmasını kolaylaştırır. Ya da başka bir Örnek daha verelim: partiyi ordu ile karşılaştıralım. Acemilerin yetiştirilmesi, atışın öğretilmesi, temel askeri bilgilerin yığınlara genişliğine ve derinliğine verilmesi ne barışta, ne de savaş zamanlarında unutulabilir. Bununla birlikte manevraların ya da gerçek çarpışmaların önderleri [...]

Haziran 1905’te yazılmıştır. Vferke, Bd. 8, s. 450-453.

DEVRİMCİLER GERİCİ SENDİKALARA GİRİP MÜCADELE ETMELİ MİDİRLER?

Marks, Engels, Lenin – İşçi Sınıfı Partisi Üzerine

Alman “solları” bu soruya, tereddütsüz olumsuz cevap verilmesi gerektiği kanısındadırlar. Onlara göre “gerici” ve “karşı-devrimci” sendikalara karşı öfkeyle savrulan küfürler ve bu cinsten parlak beyanlar, devrimcilerin sarı sendikalarda, karşı-devrimci sendikalarda, sosyal-şovenlerin, uzlaşıcıların, Legien’lerin sendikalarında mücadele etmelerinin gereksizliğini “tanıtlamaya” yeter (K. Horner, bu görüşü, özel ve ahmakça bir “ağırbaşlılıkla” doğrulamaktadır).

Ama Alman “solları”, bu taktiğin devrimci niteliğine ne kadar inanmış olurlarsa olsunlar, bu taktik, gerçekte temelden yanlıştır ve bir iki boş laftan gayri hiç bir öz taşımamaktadır.

Bunu açıkça göstermek için amacı, Bolşevizm’in tarihinde ve bugünkü taktiğinde genel olarak uygulanabilir, genel olarak anlamlı, genel olarak izlenmesi zorunlu ne varsa onu, Batı Avrupa’ya uygulamak olan bu yazının genel planına uygun olarak, burada da, bizim kendi tecrübemizden hareket edeceğim.

Liderler, parti, sınıf, yığınlar arasındaki ilişkiler ve öte yandan proletarya diktatörlüğünün ve onun partisinin sendikalara karşı tutumu, bugün bizde somut olarak şöyledir: diktatörlük, Sovyetler içinde örgütlenmiş ve son kongresinde bildirildiğine göre (Nisan, 1920), 611.000 üyesi bulunan Komünist (Bolşevik) Partisinin yönettiği proletarya tarafından gerçekleştirilmiştir. Partinin üye sayısında, Ekim devriminden önce ve sonra hissedilir değişiklikler oldu; üye sayısı, eskiden, hatta 1918 ve 1919’da bile çok daha az önem taşıyordu. Biz, partinin ölçüyü aşan bir genişlemesinden korkmaktayız, çünkü kariyeristler ve (idam sehpasına layık) sahtekâr takımı, şüphesiz ki, iktidar partisinin saflarına sızma çabasındadırlar. Yalnız işçilere ve köylülere olmak üzere partinin kapılarını son defa ardına kadar açmamız, Yudenic’in Petrograt’tan birkaç verst uzaklıkta olduğu ve Denikin’in de Orel’de bulunduğu (Moskova’ya yaklaşık olarak 350 km.) 1919 kışındaydı; yani Sovyetler Cumhuriyetini, korkunç bir tehlikenin, bir ölüm tehlikesinin tehdit ettiği bir anda, komünistlere katıl-

makla, maceracıların, kariyeristlerin ve sahtekâr takımının ve genel olarak istikrarsız unsurların, çıkar sağlayacakları bir kariyer umamayacakları, tam tersine, bu yüzden işkenceyi ve ölümü beklemeleri gerektiği bir anda her yıl kongresini toplayan partiyi, kongrenin seçtiği 19 üyeden kurulu bir Merkez Komitesi yönetir (son kongreye, 1.000 üye, bir delege göndermiştir); günlük çalışmalar, Moskova’da “Örgbüro” [Örgütlenme Bürosu] ve “Politbüro” [Siyasi Büro] diye adlandırılan Merkez Komitesi tarafından seçilen ve her biri beş üyeden kurulu bulunan daha da sınırlı komiteler tarafından yürütülür. Demek ki, bundan çıkan sonuç, “oligarşi”nin en hakikisidir. Ve bizim cumhuriyetimizde, Partinin Merkez Komitesinin direktifleri alınmadan, hiç bir siyasi sorun ya da örgütlenme sorunu, bir devlet kurumu tarafından çözüme bağlanmaz.

Çalışmalarında parti, son kongrenin verilerine göre (Nisan, 1920) bugün 4 milyondan çok üyesi olan ve resmen partisiz bulunan sendikalara doğrudan doğruya dayanır. Gerçekte sendikaların büyük çoğunluğunun yönetici kurumlarının tümü ve başta Rusya Sendikalar Merkezi ya da Bürosu (Rusya Sendikaları Merkez Şûrası) komünistlerden kuruludur ve partinin bütün direktiflerini uygular. Böylelikle elde edilmiş olan, resmen komünist olmayan daha esnek ve daha geniş olan çok güçlü bir proleter cihazdır, partiyi sınıfa ve yığınlara sıkı sıkı bağlayan ve partinin yönetimi altında sınıf diktatörlüğünü gerçekleştiren bir cihaz. Sendikalarla en sıkı bağlar kurulmadan, sendikaların enerjik desteği olmadan, sadece iktisadi kuruluşta değil, ama aynı zamanda askeri örgütlenmede de ve sendikaların feragatle çalışmaları olmadan, besbelli ki, iki buçuk yıl değil, iki buçuk ay bile ülkeyi yönetemedik. Pratikte böyle sıkı bağların çok çeşitli ve çapraşık bir propaganda ve bilinçlendirme çalışması gerektirdiğini, sadece yöneticilere değil, genel olarak sendikanın etkili militanlarıyla zamanında ve sık sık konferanslar gerektirdiğini; bugün bile sayıları az olmakla birlikte, aramızda taraftarları bulunan ve (burjuva) demokrasinin ideolojik savunmasından, sendikaların “bağımsızlığından”, (proleter devlet

iktidarı karşısında bağımsızlık!) proleter disiplininin vb. baltalanmasına kadar her türlü karşı-devrimci hilelere başvuran Menşeviklere karşı, kesin bir savaşı gerektirdiğini anlamak kolaydır.

“Yığınlarla” bağlantı kurmanın sendikalar aracılığıyla yeterli olmadığını kabul ediyoruz. Pratik, bizde, devrim sırasında, bütün olanaklarımızla muhafaza etmeye, geliştirmeye ve genişletmeye çalıştığımız bir kurumu meydana getirmiştir: bu, bize, yığınların ruh haletini gizleme, yığınlara yaklaşma, onların ihtiyaçlarını karşılama, içlerindeki en iyi unsurları devlet görevlerine çağırma vb. olanağını sağlayan partisiz işçi ve köylü konferanslarıdır. Devlet Kontrol Halk Komiserliğini, “İşçi ve Köylü Denetlemesi” olarak yeniden örgütlendirmeyi hedef tutan son bir kararname, bu partisizler konferanslarına, birçok işleri vb. yeniden gözden geçirecek olan devlet denetleme hizmetleri üyelerini seçme hakkını tanıyor.

Bundan başka, bilindiği gibi, bütün parti çalışması, meslek ayrımı yapmaksızın, emekçi yığınları bağrında toplayan Sovyetler aracılığıyla yapılmaktadır. Bölge Sovyet kongreleri, burjuva dünyasının en iyi demokratik cumhuriyetlerinde bile şimdiye kadar görülmemiş olan ölçüde demokratik bir kurumdur; (partinin çalışmalarını büyük ve sürekli bir dikkatle izlemeye çalıştığı) bu kongreler aracılığı suretiyledir ki, ve aynı zamanda köylere, orada çeşitli görevleri doldurmak için bilinçli işçileri durmadan yollamak suretiyledir ki, proletarya, köylüye karşı yönetici rolünü yerine getirmektedir; şehir proletaryasının diktatörlüğü gerçekleşmekte, zengin köylülere, burjuvalara, sömürücülere, spekülörlere vb. karşı sistemli savaş yürütülmektedir.

“Yukardan” bakıldığında, proleter devlet iktidarının, diktatörlüğün pratikte uygulanması bakımından, genel mekanizması böyledir. Okurun, bu mekanizmayı tanıyan, küçük illegal gruplardan başlayarak yirmi beş yıl içinde doğup geliştiğini görmüş olan Rus Bolşevigine, niçin bütün bu “tepeden inme” mi yoksa “tabandan gelme” mi diktatörlük üzerine, lider mi yoksa yığınlar mı vb. üzerine tartışmaların, örneğin insan için sol bacağının mı, yoksa sağ kolunun mu daha gerekli olduğu konusundaki bir tartışma kadar çocukça ve gülünç göründüğünü anlayacağı umulabilir.

Devrimcilerin gerici sendikalar içinde mücadele etmemeleri gerektiğini, bu çalışmadan vazgeçilebileceğini, sendikalardan çıkıp, yepyeni, tertemiz, pek sevimli (ve çoğunlukla herhalde gencecik) vb. bir “işçi birliğini” ihmal etmeden örgütlendirilmesinin gerektiğini iddia eden Alman “sol”larının pek bilgili ve korkunç derecede devrimci ciddi beyanları da, bize daha az çocukça ve gülünç gelmeyecektir.

Kapitalizm, sosyalizme, zorunlu olarak, bir yandan işçiler arasında yüzyıllar içinde yerleşmiş olan eski mesleki ve lonca ayrımlarını miras bırakırken, öte yandan

(sadece tek zanaat ve meslek kuruluşları değil, bütün sanayii kucaklayan) daha geniş sanayi sendikaları haline gelebilmeleri için, yılların ve yılların geçmesi gereken sendikaları da miras bırakmıştır. Bu sanayi sendikalarının aracılığıyla, ilerde, insanlar arasındaki işbölümü ortadan kaldırılacaktır; her yönden gelişmiş evrensel bir hazırlıktan geçmiş ve her şeyi yapabilen insanların eğitime, öğretimine ve şekillenmesine geçilecektir. Ve o zaman komünizme varılmış olunacaktır, ama ancak uzun yıllardan sonra. Bugün pratik olarak tam gelişmiş olan, kök salmış, şekillenmiş, açılıp serpilmiş ve olgunlaşmış bir komünizmin gelecekteki sonuçlarını gerçekleştirmiş sayarak hareket etmek, dört yaşındaki bir çocuğa yüksek matematik öğretmeğe benzer.

Biz, sosyalizmi kurma işine, hayali ya da bu maksatla özel olarak teşkil ettiğimiz insan malzemesiyle değil, kapitalizmin bize miras bıraktığıyla girişebiliriz ve girişmeliyiz. Hiç şüphe yok ki, bu, çok zor bir iştir; ama soruna bunun dışında bir yaklaşış, o kadar ciddiyetten uzaktır ki, bunun sözünü bile etmek gereksizdir.

Sendikalar, kapitalizmin gelişmesinin başlangıcında işçi sınıfına pek büyük bir ilerleme sağladılar; bu örgütler, işçilerin dağınık ve güçsüz durumuna son verip onların ilk sınıf gruplaşmalarını gerçekleştirdiler. Proleterlerin en yüksek sınıf bileşmesi biçimi, proletaryanın devrimci partisi gelişmeye başladığı zaman (ki bu parti önderleri, sınıfı ve yığınları homojen ve bölünmez bir bütün içinde birbirine bağlamayı başarmadan böyle bir ada layık olamaz), sendikalar kaçınılmaz olarak bazı gerici özellikler: bir çeşit meslek örgütü dar görüşlülüğü, siyaset dışı kalma eğilimi, rutinlere saplanma vb. eğilimi göstermeye, başladılar. Ama dünyanın hiç bir yerinde proletaryanın gelişmesi, sendikalar olmadan, sendikaların ve işçi sınıfının partisinin karşılıklı aksiyonu olmadan gerçekleşmemiştir ve gerçekleşemez. Siyasi iktidarın proletarya tarafından ele geçirilmesi, bu sınıf için ileriye doğru atılmış muazzam bir adımdır. Onun için parti, eskisinden daha çok ve eski tarzla yetinmeyerek yeni bir biçimde sendikaları eğitmeli ve yönetmelidir; ama bunu yaparken sendikaların uzun süre “proleter komünizm okulu” olarak ve proleterlerin kendi iktidatlarını uygulamaya yarayan hazırlık okulları olarak, ülkenin bütün ekonomisinin yönetimin derece derece, ilkönce işçi sınıfının eline (şu ya da bu mesleğin değil, tüm işçi sınıfının eline) ve sonra da emekçilerin tümünün eline geçmesi için gerekli işçi gruplaşmaları olarak varlıklarını sürdüreceklerini unutmamalıdır.

Sendikaların bu anlamda belirli bir “gerici zihniyet” göstermeleri, proletarya iktidarı altında, kaçınılmaz bir şeydir. Bunu anlamamak, kapitalizmden sosyalizme geçişin temel koşullarını anlamada tam bir yeteneksizlik göstermektir. Bu “gerici zihniyet”ten korkmak, ondan kaçınmak, onu görmezlikten gelmek, büyük yanılgıya düşmek olur; çünkü bu, proletaryanın öncü olarak rolünü,

işçi sınıfının ve köylünün en geri kat ve yığınlarını eğitime, aydınlatma, yeni bir yaşantıya çağırma rolünü benimsemekten çekinmek anlamını taşır. Öte yandan proletarya diktatörlüğünü, meslek dar görüşlülüğüne tutulmuş tek bir işçinin kalmayacağı, trade-unionist önyargılara kapılmış tek bir işçinin bile kalmayacağı zamana bırakmak daha vahim bir yanılğı olur. Politika sanatı (ve bir komünistin görevlerini doğru olarak anlaması) proletaryanın öncüsünün iktidarı ele geçirebileceği koşulların ve anın, iktidarı alırken ve aldıktan sonra işçi sınıfının ve proleter olmayan emekçi yığınların yeteri kadar geniş tabakalarının yeterli desteğinden yararlanabileceği ve iktidara geçince gittikçe daha geniş emekçi yığınlarını eğiterek ve kendine çekerek egemenliğini genişletebileceği koşulların ve anın tam ve doğru olarak değerlendirilmesini gerektirir.

Devam edelim. Rusya'dan daha ileri olan ülkelerdeki sendikalarda, belirli bir gerici zihniyet bizdekinden daha güçlü olarak belirdi ve belirmesi de kaçınılmazdı. Rusya'da, Menşevikler, bu lonca dar görüşlülüğü, mesleki ve oportünist bencillik yüzünden sendikalarda bir destek sağlamışlardı (ve şimdi bile az sayıda bazı sendikalarda böyle bir desteğe kısmen sahiptirler). Batının Menşevikleri sendikalarda daha derinden "kök salmışlardı", ve bu ülkelerde bizdekinden daha güçlü, dar görüşlü, bencil, yüreksiz, çıkarıcı küçük-burjuva ve emperyalist zihniyetli, emperyalizmin satın aldığı, ahlaksız bir "işçi aristokrasisi" ortaya çıkmıştır. Bu, tartışma götürmez Gompers'lere karşı, Batı Avrupa'da Jouhaux, Henderson, Merrheim, Legien ve şürekasına karşı mücadele, siyasi ve toplumsal bakımdan tam olarak benzerleri bir tip olan bizim Menşeviklerimize karşı mücadeleden çok daha zordur. Bu mücadele, amansız bir mücadele olacaktır ve mücadeleyi bizim yaptığımız gibi oportünizmin ve sosyal-şovenizmin ıslah olmaz liderlerinin ipliğini tam olarak pazara çıkarana ve böylelerini sendikalardan kovana dek sürdürülmelidir. Bu mücadele belirli bir noktaya vardırılmadan siyasi iktidarı elde etmek olanaksızdır (ve bu yapılmadan iktidarı alma yolunda bir çaba gösterilmemelidir de); ve bu, her yerde bir değildir, mücadelenin hangi dereceye kadar vardırılacağını, ancak her ülkenin proletaryasının akli başında, tecrübeli ve yetkili siyasi yöneticileri tayin edeceklerdir. (Rusya'da bu mücadelenin ne ölçüde başarılı olacağı konusunda ipucunu bize 25 Ekim 1917 proleter devriminden birkaç gün sonra, 1917 Kasımında Kurucu Meclis seçimleri verdi. Bu seçimlerde, Menşevikler, tam bir yenilgiye uğradılar, Bolşeviklerin elde ettikleri 9 milyon oya karşılık 700 bin –Vladi-Kafkas oylarını da eklersek 1 milyon 400 bin– oy aldılar. Bu konuyla ilgili Komünist Enternasyonal dergisinin 7-8. sayılarındaki "Kurucu Meclis Seçimleri ve Proletarya Diktatörlüğü"²² başlıklı yazıma bakınız.)

Ama biz, mücadeleyi, "işçi Aristokrasisi"ne karşı mücadeleyi, işçi yığınları adına, bu yığınları kendi tarafımıza kazanmak için yaparız: işçi sınıfını kendi yanımıza

çekmek için oportünist ve sosyal-şoven liderlerle savaşırız. Bu kadar açık ve belli bir ilkel gerçeği görmemek saçmalık olur. Sendika yönetici çevrelerinin gerici ve karşı-devrimci zihniyetinden, komünistlerin sendikalardan çıkmaları gerektiği!! ve sendikalarda çalışılmaması!! sonucuna varan ve kendi keşifleri!! olan yeni işçi örgüt biçimleri yaratmak isteyen "sol" Alman komünistleri işte bu hatayı işliyorlar. Bu, burjuvaziye hizmet etmeye eşit affedilmez bir saçmalıktır. Çünkü, bizim Menşeviklerimiz olsun, sendikalardaki bütün oportünist sosyal-şoven ve Kautskici liderler olsun, (bizim, Menşevikler için her zaman dediğimiz gibi) "işçi sınıfının içinde burjuvazinin ajanları"ndan, ya da Daniel de Léone'un Amerikalı taraftarlarının güzel ve son derece doğru deyişiyle "kapitalist sınıfın işçi kahyalarından (labour lieutenants of the capitalist class) başka bir şey değillerdir. Gerici sendikalarda çalışmamak demek, gerektiği kadar gelişmemiş olan ya da henüz geri olan işçi yığınlarını, gerici liderlerin etkisine, burjuvazi ajanlarının, aristokrat işçilerin ya da "burjuvlaşmış işçilerin" etkisine terk etmek demektir (bu konuyla ilgili Engels'in Marx'a İngiliz işçilerinin durumuyla ilgili mektubuna başvurunuz, 1858³⁾).

Komünistlerin gerici sendikalara katılmamasını savunan gülünç "teori", "sol" komünistlerin "yığınlar" üzerinde etki sorununu nasıl hafiflikle ele aldıklarını ve bu yüzden "yığınlar" kelimesini nasıl kötüye kullandıklarını gösterir. "Yığınlara" yardımcı olabilmek için, onların sevgisini kazanabilmek için, davaya katılmalarını ve desteklerini sağlayabilmek için, oportünist ve sosyal-şoven olarak, çoğunlukla –doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak– burjuvaziye ve polisle bağlantıları olan "liderlerin" önümüze çıkaracakları güçlüklerden, başvuracakları hilelerden, kuracakları tuzaklardan, hakaretlerden, baskılardan yılmamak gerekir. Ve mutlaka yığınların olduğu yerde çalışmak gerekir. Asıl, kurumlarda, derneklerde, örgütlerde, proleter ya da yarı-proleter yığınların bulunduğu her yerde (bunlar en gerici eğilimde olsalar bile) yöntemli, azimli, inatçı, ve sabırlı bir bilinçlendirme çalışmasıyla bütün fedakarlıkları göze almak, en büyük engelleri göğüslemeyi bilmek gerekir. Sendikalar ve (bazı durumlarda) işçi kooperatifleri ise, yığınların bulunduğu örgütlerin ta kendileridirler. 10 Mart 1920 tarihli Folkets Dagblad Politiken adındaki İsveç gazetesinin yazdığına göre, İngiltere'de sendika üyeleri sayısı, 1917 yılı sonundan 1918 yılı sonuna kadar, %19 bir artış göstererek, 5.500.000'den 6.600.000'e ulaşmıştır. 1919 yılının sonunda bu sayı, 7.500.000'e varmıştır. Fransa ve Almanya için bu konuda elimde rakam yok, ama herkesin bildiği tartışma götürmez gerçekler, bu ülkelerde de sendikalı işçilerin önemli ölçüde artışına tanıklık etmektedir.

Bu gerçekler başka binlerce belirtinin de doğruladığı bir şeyi açıkça göstermektedir: proletarya yığınlarının geri "alt katlarında" beliren bilinçlenme ve örgütlenmeye doğru artan bir eğilim, İngiltere'de, Fransa'da, Alman-

ya'da milyonlarca işçi ilk defa olarak tam bir örgütsüzlük durumundan, ilkel, aşağı, en basit ve burjuva demokratik önyargılardan henüz kurtulmamış olanlar için en kolayca ulaşılabilir örgüt biçimine, sendikalara geçmektedirler. Ve devrimci, ama akılsız olan "sol" komünistler, "yığınlar! yığınlar!" diye bağırlarken, öte yandan, "gerici zihniyet"lerini!! bahane ederek sendikalar içinde mücadeleyi reddediyorlar!! Ve yepyeni, tertemiz, burjuva demokratik önyargılardan, mesleki dar görüşlülük günahlarından arınmış bir "işçi birliği"ni ileri sürüyorlar, – iddialarına göre bu birlik geniş bir örgüt olacaktır ("olacaktır" diyorum) ve buna katılmak için sadece (sadece!) "Sovyet sistemini ve diktatörlüğü kabul etmek" gerekiyor, (yukarda aktarılan pasaja bakınız)!!

"Sol" devrimcilerin bundan daha büyük akılsızlık etmeleri, devrime bundan daha çok zarar getirmeleri düşünülemez! Ama biz, Rusya'da, Rusya'nın ve Antantın burjuvazisine karşı iki buçuk yıl süresince sağladığımız emsalsiz zaferlerden sonra bile, bütün sendikalara girmek için "diktatörlüğün tanınması" şartını koşsaydık, büyük akılsızlık ederdik, yığınlar üzerindeki etkimizi zayıflattırdık, Menşeviklerin oyununa gelmiş olurduk. Çünkü komünistlerin bütün görevi, bilinçlenmede geç kalanları inandırmayı bilmek, onların arasında çalışmayı bilmektir, yoksa çocukça uydurmalardan başka bir şey olmayan "sol" sloganlar ileri sürerek onlardan ayrılmak değildir.

Hiç şüphe yok ki, Bay Gompers gibileri, Henderson, Jouhaux, Legien ve şürekası Alman "ilke" muhalefesindekiler gibi (tanrı bizi böyle "ilkeler"den korusun!), ya da IWW (Dünya Sanayi İşçileri) ⁴ örgütündeki bazı Amerikalı devrimciler gibi, gerici sendikaların terk edilmesini savunan ve bunlarda çalışmayı reddeden o "sol" devrimcilere pek minnettardır. Hiç şüphemiz olmasın ki, oportünizmin "liderleri" olan baylar, sendikaların kapısını devrimcilere kapamak için, onları her çareye başvurarak sendikalarda saf dışı edebilmek için, komünistlerin sendikalarda çalışmalarını mümkün olduğu kadar tatsız hale getirebilmek için, onları hakaretlere uğratmak, rahatsız etmek ve baskı altında tutmak için, burjuva diplomasisinin bütün manevralarına başvuracaklar, burjuva hükümetlerin, papazların, polisin, mahkemelerin yardımını bu yolda sağlamak için ellerinden geleni yapacaklardır. Sendikalara girebilmek, sendikalar içinde kalabilmek ve her ne pahasına olursa olsun devrimci eylemi bu örgütler içinde yürütmek için bütün bunlara göğüs vermek gerekir, her türlü fedakârlığa razı olmak, (eğer gerekirse) savaş hilelerine başvurmak, gizli eylem yöntemlerini uygulamak gerekir. 1905'e kadar çarlık düzeninde "hiç bir legal olanağımız" yoktu; ama Zubatov adındaki polis, devrimcileri tuzağa düşürmek ve yenilgiye uğratmak için aşırı gerici işçi toplantılarını yaptığı ve işçi derneklerini örgütlediği zaman, bu toplantılara ve bu derneklere partimizin üyelerini biz yolluyorduk (bunlar arasında yaman bir militan olan

ve 1906'da çarın generalleri tarafından kurşuna dizilen Petersburglu işçi Babuşkin'i hatırlarım), bunlar, yığınlarla bağlantı kuruyorlardı, propaganda eylemlerini ustaca yürütüyorlardı ve işçileri Zubatov'un adamlarının ⁵ etkisinden kurtarıyorlardı. Hiç şüphe yok ki, kök salmış, legalci, anayasacı, burjuva demokratik önyargıları iyice benimsemiş olan Batı Avrupa ülkelerinde aynı şeyi yapmak daha zordur. Ama gene de bu yapılabilir ve bunu sistematik olarak yapmak gerekir.

Bence III. Enternasyonalin Yürütme Komitesi, gerici sendikalara katılmama politikasını açıkça suçlamalı ve Enternasyonalin önümüzdeki kongresinde bu politikanın genel bir tarzda suçlanmasını sağlamak için harekete geçmelidir (böyle bir katılmama politikasının akılsızca ve proletarya devrimine niçin son derece zararlı olduğu bütün ayrıntılarıyla açıklanarak gösterilmelidir), ve Yürütme Komitesi bu yanlış politikayı –doğrudan doğruya ya da dolaylı olarak, açıkça ya da üstü örtülü bir biçimde tam olarak ya da kısmen, bu önemli değildir– desteklemiş olanların davranışını da suçlamalıdır. III. Enternasyonal, II. Enternasyonalin taktiğini kırmalıdır, çözümünü zor sorunlardan kaçmamalıdır, bunları örtbas etmemelidir, tam tersine, bunlara cepheden açıkça karşı koyabilmelidir. "Bağımsızlara" (Almanya Bağımsız Sosyal-Demokrat Partisine) bütün gerçeği, hem de yüzlerine karşı söylemiş bulunuyoruz; bu gerçeği, "sol" komünistlere de aynı şekilde söylemeliyiz.

Dipnotlar

¹ 917 Şubat Devriminden başlayarak 1919'a kadar Bolşevik Partisinin üye sayısı şöyle artmıştır: Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (Bolşevik) VII. Konferansı sırasında (Nisan 1917 konferansı) 80 bin üye; Rusya Sosyal-Demokrat İşçi Partisi (Bolşevik) VI. Kongresinde (Temmuz-Ağustos 1917) 240 bine yakın; Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi VII. Kongresinde (Mart 1918) 270 bin ve Rusya Komünist (Bolşevik) Partisi VIII. Kongresinde (Mart 1919) 313.766. s. 43

² Bkz: Lenin, Bütün Eserleri, 4. baskı, Rusça, c. 30, s. 230-251

³ Marx and Engels, Selected Correspondance, Moscow 1965

⁴ International Workers of the World (IWW) (Dünya Sanayi İşçileri). – 1905'te kurulan bir Amerikan işçi örgütü. Eylemi, belirgin anarko-sendikalist nitelik taşıyordu: bu örgüt, proletaryanın siyasi mücadelesinin gereğini kabul etmiyor, proleter partisinin yönetici rolünü, kapitalizmin devrilmesi için silahlı ayaklanmanın ve proletarya diktatörlüğü uğruna mücadelenin gereğini reddediyordu. IWW, Amerikan İşçi Federasyonu sendikalarında çalışmayı reddetti ve sonraları da, soysuzlaşarak, işçilerin üzerinde hiç bir etkisi olmayan sekte bir anarko-sendikalist grup haline geldi.

⁵ Gompers'ler, Henderson, Jouhaux ve Legien'ler birer Zubatov'dan başka bir şey değildir; onları Zubatov'dan ayıran şey, alçakça politikalarını uygulamak için yararlandıkları uygar ve incelmış kıyafetleri, Avrupa cilası ve yöntemleridir

PARTİ ÖRGÜTÜ VE PARTİ LİTERATÜRÜ

V. İ. Lenin – Proletarya Kültürü

Rusya’da Sosyal-Demokrat çalışma için Ekim Devrimi’nden sonra ortaya çıkan yeni koşullar parti edebiyatı sorununu gündeme getirmiştir. Yasal basınla yasadışı basın arasındaki ayrım; feodal, otokratik Rusya döneminden kalan bu hazin miras, artık ortadan kalkmaya başlamıştır. Ancak henüz yitip gitmiş değildir, buna daha çok zaman var. Başbakanımızın ikiyüzlü hükümeti hâlâ öylesin azgın delilik halinde ki, Izvestia Soveta Rabochikh Deputatov,² “yasadışı” basılıyor; ne var ki, hükümetin engelleyecek gücü olmadığı bir şeyi “yasaklamak” için başvurduğu budalaca girişimler, hükümeti rezil etmekten, daha çok manevi darbeler almasına yol açmaktan başka sonuç vermiyor.

Yasal basınla yasadışı basın arasında bir ayrılık sürdüğü sıralarda, partili basın ile partili olmayan basın sorunu, çok basit ve çok yanlış, saçma bir biçimde çözülmüştü. Bütün yasadışı basın, örgütlerce yayınlanmakta ve şu ya da bu partili gruba bağlı gruplarca yürütülmekteydi. Bütün yasal basın partili olmayan basındı (çünkü partiler yasaklanmıştı) ama şu ya da bu parti çevresinde “yoğunlaşmalar” vardı. Doğal olmayan yakınlıklar, garip “dostluklar”, sahte dayanışmalar kaçınılmazdı. Parti görüşlerini dile getirmeye çalışan kimselerin zoraki sakınganlıkları ile bu düzeyde görüşlere henüz ulaşmamış kimselerin fikir zayıflıkları ya da fikir korkaklıkları birbirine karışmıştı.

Ezopça bir dilin, edebi tutsaklığın, kölece nutukların ve ideolojik kulluğun sürdüğü, lanet olası bir dönem! Rusya’da taze ve canlı ne varsa hepsini kurutan bu pis havaya proletarya bir son verdi. Ama Rusya’ya bugüne kadar ancak yarı özgürlüğünü kazandırabilirdi proletarya.

Devrim henüz sona ermedi. Çarlık yönetimi devrimi yenecek güçte değil, ama devrim de çarlığı yenecek güçte değil daha. Kaldı ki, apaçık, düpedüz, dosdoğru ve tutarlı

bir parti ruhu ile gizli, üstü örtülü, “diplomatik” ve sahte bir “yasallığın” her yerde ve her şeyde doğal olmayan bir birleşim içinde yer aldığı bir dönemde yaşıyoruz. Bu doğal olmayan birleşim bizim gazetede bile kendini gösteriyor; Bay Guçkov ılımlı liberal burjuva gazetelerin yayınlanmasını yasaklayan Sosyal-Demokrat zorbalıkla istediği kadar alay etsin, Rus Sosyal-Demokrat İşçi Partisi’nin Merkez Organı Proletary’ye polisçe yönetilen, otokratik Rusya’nın kapılarının kapalı olduğu da bir gerçek.

Ne olursa olsun, yarı yolda ilerleyen devrim, işlerin yeni bir doğrultuda düzenlenebilmesi için hepimizin bir an önce çalışmaya koyulmasını zorunlu kılmaktadır. Bugünkü edebiyatın, “yasal” olarak yayınlanana da dâhil, onda dokuzu parti edebiyatı olabilir. Parti edebiyatı da olmak zorundadır. Burjuva törelerine; kazanç sağlayan, ticari burjuva basınına, burjuva edebi kariyerizme ve bireyciliğe, “aristokratik anarşizme” ve kâr peşinde koşmaya karşıt yönde, sosyalist proletarya, parti edebiyatı ilkesini öne sürmeli, bu ilkeyi geliştirmeli ve elden geldiğince onu tam ve eksiksiz olarak pratiğe geçirmelidir.

Bu parti edebiyatı ilkesi nedir? Sosyalist proletarya açısından edebiyat, bireyler ya da topluluklar için bir zenginleşme aracı olmamalıdır diyemeyiz sadece; edebiyat proletaryanın genel davasından bağımsız, bireysel bir girişim olamaz kesinlikle. Kahrolsun partisiz yazarlar! Kahrolsun edebiyatın üstün insanları! Edebiyat, proletaryanın genel davasının bir parçası haline gelmeli, bütün proletaryanın politik olarak bilinçli bütün öncüleri tarafından harekete geçirilen o tek ve büyük Sosyal-Demokrat mekanizmanın “küçük bir çarkı ve vidası” olmalıdır.

“Her benzetmede bir kusur vardır” der bir Alman atasözü. Benim edebiyatı bir dişliye, canlı bir hareketi, bir mekanizmaya benzetişim de öyle olabilir. Fikirlerin

özgürce çarpışmasını, eleştiri özgürlüğünü, edebi yaratım özgürlüğünü, vs., vs., alçaltıyor, öldürüyor, “bürokratlaştırıyor” diye böyle bir benzetme karşısında çılgılığı basacak isterik aydınlar bulunacaktır belki de. Ancak bu gibi çılgınlıklar, burjuva aydın bireyciliğinin bir ifadesinden başka bir anlama gelmeyecektir. Edebiyatın, mekanik bir ayarlamaya ya da aynı bir düzen içine konmaya, çoğunluğun azınlık üzerinde baskı yaratmasına açık olmadığı, su götürmez bir gerçektir. Bu alanda kişisel girişkenliğe, bireysel eğilimlere, düşünce ve hayal gücüne, biçim ve içeriğe kesinlikle daha geniş yer verilmesi gerektiği de kuşku götürmez. Bunların hiçbirisi yadsınamaz; ama bütün bunlar, proletarya partisi davasının edebi cephesinin, öbür cepheleriyle mekanik bir biçimde bir tutulamayacağını gösterir sadece. Ancak bu da, burjuvaziye ve burjuva demokrasisine yabancı ve garip gelen, edebiyatın mutlaka, ister istemez Sosyal-Demokrat Parti çalışmasının bir ögesi olması gerektiğini, bu çalışmanın bütün öbür öğelerine ayrılmaz bir biçimde bağlı olduğu gerçeğini ortadan kaldırmaz. Gazeteler, çeşitli parti örgütlerinin organları haline gelmeli ve bu gazetelerin yazarları mutlaka bu örgütlerin üyesi olmalıdırlar. Yayın ve dağıtım merkezleri, kitapçılar ve kitaplıklar, kitap evleri ile benzer kuruluşlar, bütün bunlar, Parti denetimi altında olmalıdır. Örgütlü sosyalist proletarya, bütün bu çalışmaları kendi gözetiminde bulundurmali, baştan sona denetlemeli ve ayrımsız, bütün her yere, yaşayan proletarya davasının hayat dolu akışını götürmeli ve böylece, “yazarın işi yazmak, okuyucunun okumak” diyen o yarı Oblomovcu, yarı bezirgân, eski Rus ilkesinin ayaklarını yerden kesmelidir.

Asya’ya özgü sansürün ve Avrupa burjuvazisinin yozlaştırdığı edebi çalışmaların böyle bir anda dönüşüme uğratılabileceğini öne sürmüyoruz pek tabii.. Ölçüleri belirli herhangi bir sistemi savunmak, ya da sorunu bir takım buyrultularla çözmeye kalkmak aklımızın ucundan bile geçmez. Kupkuru şemaların uygulanması en az söz konusu olacak şeydir burada. Tüm partimiz ve Rusya’da siyasal bilinçli Sosyal-Demokrat proletaryanın tümü, bu yeni sorunun farkına varmalı, onu yakından tanımalı ve her yerde çözmeye çalışmalıdır, aslında yapılması gereken şey budur. Feodal sansürün zincirlerinden kurtulan bizler, burjuva bezirgân edebi ilişkilerin tutsağı haline gelmek istemiyoruz, gelmeyeceğiz de. Yalnız polis baskısından değil, ama sermayenin de egemenliğinden, tüccarlıktan, dahası, burjuva-anarşist bireycilikten arınmış, özgür bir basın yaratmak istiyoruz, yaratacağız da.

Bu son sözler okuyucuya aykırı ya da hakaretmiş gibi gelebilir. Özgürlüğün coşkulu savunucusu birkaç aydın “ne!” diye bağıracaklardır belki de. Demek, siz yazı yazmak gibi alabildiğine ince, bireysel bir konuyu ortaklaşa denetim altına almak istiyorsunuz! Bilimin, felsefenin ya da estetiğin sorunlarını oy çoğunluğuyla işçiler çözsin istiyorsunuz! Bütünlükle bireysel olan fikrîsel çalışmanın

mutlak özgürlüğünü inkâr ediyorsunuz demek!

Sakin olun, baylar! En önce, biz burada partili edebiyatı ve onun parti denetimine bağlılığını tartışıyoruz. Herkes hiçbir kısıtlama olmaksızın dilediğince söyleyip yazmakta özgürdür. Ama (parti dâhil) bütün özgür kuruluşlar da, parti düşmanı düşüncelere sahip çıkmak için partiden yararlanan üyeleri kovmakta özgürdür. Söz ve basın özgürlüğü tam olmalıdır. Ancak, örgütlenme özgürlüğü de tam olmalıdır. Ben söz özgürlüğü adına sana haykırma, yalan söyleme ve canın ne istiyorsa onu yazma hakkını tam olarak tanımak zorundayım. Ama sen de örgütlenme özgürlüğü adına bana şu ya da bu görüşlere sahip çıkan kimselerle bir araya gelme ya da ayrılma hakkını vermelisin. Parti, kendi düşmanı görüşlere sahip çıkan kimseleri kendinden arındırmadıkça önce ideolojik, sonra maddi açıdan çözülüp dağılması kaçınılmaz olan özgür bir kuruluştur. Partili görüşlerle parti düşmanı görüşler arasındaki sınırı belirleyebilmek için ortada parti programı, partinin taktik kararları ve tüzüğü, en sonunda da, proletaryanın uluslararası özgür kuruluşlarının, uluslararası Sosyal-Demokrasi’nin tüm deneyleri vardır; proletarya partileri içinde bütünlükle tutarlı, tastamam Marksist, tümüyle doğru olmayan bireysel öğe ve eğilimler var olagelmıştır hep, ama buna karşılık, bu partilerin kendi safları içinde hep dönem dönem “temizlikler” de olmuştur. Aynı şey, burjuva “eleştiri özgürlüğü” baylar, bizim Partimiz içinde de olacaktır. Bir kitle partisi haline gelmek üzereyiz, açık bir örgüt olmaya doğru hızlı bir değişim geçiriyoruz; (Marksist açıdan) tutarsız birçok kimse, hatta bazı Hristiyan unsurlar, belki mistik kişiler bile gelip aramıza katılacaktır, kaçınılmaz bir şey bu. Ama midemiz sağlam ve taş gibi Marksistsiz. Tutarsız unsurları kendi içimizde özümleyeceğiz. Parti içinde fikir ve eleştiri özgürlüğü, insanların parti adı verilen özgür kuruluşlarda örgütlenme özgürlüğünü bize unutturamayacaktır hiçbir zaman.

İkinci olarak da, sayın burjuva bireyciler, mutlak özgürlük üstüne çektiğiniz söylevlerin ikiyüzlülüğünden başka bir şey olmadığını söyleyeceğiz sizlere. Para gücü üzerine kurulmuş bir toplumda, bir avuç zengin insan asalak halinde yaşarken emekçi yığınların yoksulluk içinde süründükleri bir toplumda gerçek fiili hiçbir “özgürlük” olamaz. Siz, Bay Yazar, sizden allı pullu, çerçeve içinde “açık saçıklık ve “kutsal” sahne sanatı “üstüne örtülü” bir kılıf içinde fuhuş isteyen burjuva yayıncıya karşı, burjuva kamuya karşı özgür müsünüz? O mutlak özgürlük denen şey ya bir burjuva palavrasıdır, ya da (bir dünya görüşü olarak) anarşizm, tersine çevrilmiş burjuva düşüncesi olduğu için) anarşist bir palavradır. İnsan hem toplum içinde yaşayıp, hem de ondan özgür olamaz. Burjuva yazarın, sanatçının, oyuncunun özgürlüğü, para kesesine, çürümeye, satılık olmaya gizlice (ya da ikiyüzlü biçimde gizlice) bağlılıktan başka bir şey değildir.

İşte biz sosyalistler, bu ikiyüzlülüğü açığa seriyor,

sahte etiketleri söküyoruz; bunu da, sınıfsız bir edebiyat ve sanata varmak için değil (çünkü böyle bir şey sınıf-dışı, sosyalist bir toplumda olabilir ancak), ama gerçekte burjuvaziye bağlı bu ikiyüzlü özgür edebiyatın karşısına, açıkça proletaryaya bağlı, gerçekten özgür bir edebiyat çıkarmak için yapıyoruz.

Bu edebiyat özgür bir edebiyat olacaktır, çünkü bu edebiyatın saflarına hep yeni güçler katacak olan şey, hırs ya da kariyerizm değil, sosyalizm fikri ve emekçilere duyulan yakınlık olacaktır. Bu edebiyat özgür olacaktır, çünkü bir takım içi geçmiş kadınlara, şişmanlamaktan yakanan, canı sıkkın “üst tabaka”ya değil, ülkenin gözbebeği, gücü ve geleceği olan milyonlarca, yüz milyonlarca emekçiye hizmet edecektir. Bu özgür edebiyat insanoğlunun devrimci düşüncesindeki son sözü sosyalist proletaryanın deneyi ve canlı faaliyetiyle zenginleştirecek, geçmişin deneyi (ilkel, ütopyik biçimlerinden başlayarak gelişen sosyalizmin vardığı son aşama olan bilimsel sosyalizm) ile günümüzün deneyi (işçi yoldaşların bugünkü mücadelesi) arasında sürekli bir karşılıklı etki yaratacaktır.

O halde yoldaşlar, iş başına! Yeni ve güç bir görevle karşı karşıyayız. Ama Sosyal-Demokrat işçi sınıfı hareketine kopmaz bir biçimde bağlı, geniş, zengin ve renkli bir edebiyatı örgütlemek gibi soylu ve gönendirici bir görev. Bütün Sosyal-Demokrat edebiyat Parti edebiyatı haline gelmelidir. Bütün gazeteler, dergiler, yayınevleri, vs.. çalışmalarına hemen yeniden çekidüzen vermeli, Partinin şu yada bu örgütüyle şu ya da bu biçimde bütünleşecek bir şekle doğru gitmelidir. “Sosyal Demokrat” edebiyat ancak o zaman kendi adına gerçekten yaraşır bir hale gelecek, ancak o zaman görevini yerine getirecek ve burjuva toplum çerçevesi içinde bile, burjuvaziye kölelik etmekten kurtularak, gerçekten en ön saflarda yürüyen ve sonuna kadar devrimci olan sınıfın hareketi içinde yer alacaktır.

Dipnotlar

¹ Burada söz konusu, halka sivil haklar tanıyan 17 Ekim 1905 Manifestosu’nu çarın çıkarmasına yol aran 1905 Ekim’indeki genel siyasi grevdir. Bolşevikler kendi gazetelerini yasal yoldan çıkarılmasında bu yerel basın özgürlüğünden yararlandılar. Aralık ayından sonra 1905 silahlı ayaklanması bastırıldı. Otokrasi işçi örgütleri ile yayınlarına karşı saldırıya geçti.

² Izvestia Soveta Rabochikh Deputatov (İşçi Temsilcileri Sovyeti Bülteni): 1905’te Ekim’den Aralık’a kadar yayınlanmış, St. Petersburg İşçi Temsilcileri Sovyeti organı. On sayı çıkmış, 11. sayı, basılırken polis tarafından toplatılmıştır.

³ Aslında yanlış yazılmış olması gerekir; yazının bağlamı romanokh’ı (romanları) kastederken, ramkakh (çerçeve) yazılmış.

SOSYALİST PARTİ VE PARTİSİZ DEVRİMCİLİK

V. İ. Lenin – Proletarya Kültürü

I

Her gün yeni halk tabakalarını hızla kendine bağlayan Rusya'daki devrimci hareket çok sayıda partisiz örgüt ortaya çıkarıyor. Devrimci hareket ne denli uzun zamandır baskı ve zulüm altında kaldıysa birleşme ihtiyacı da o derece kuvvetle kendini gösteriyor.

Her an her türlü örgüt ve bazen büsbütün renksiz örgütler ortaya çıkıyor. Bunlar, son derece kendilerine özgü bir niteliğe sahiptir ve Avrupa'daki örgütlerin özelliği olan apaçık kadrolardan yoksundurlar. Sendikalar siyasi bir gidiş tutturuyor. Politik mücadele, ekonomik mücadele ile karışıyor -özellikle grevlerde- ve böylece geçici ya da az çok devamlı örgüt karışımları yaratılıyor. Bu olayın önemi ne derecedir? Sosyal demokrasi bunu nasıl karşılamalıdır?

Parti içinde sıkı bir örgütlenme, sınıf mücadelesinin yüksek bir gelişme düzeyine ulaşmasının işareti ve sonucudur. Ve tersine olarak, açık ve geniş bir sınıf mücadelesinin çıkarı, parti içinde sıkı bir örgütlenme gerektirir. Bu sebeple, bilinçli proletaryanın partisi, sosyal-demokrat parti, haklı olarak, politika dışında kalma tutumuyla durmaksızın savaşıyor ve hiç bir gevşekliğe meydan vermeden ilkelerine bağlı ve sağlam bir şekilde birleşmiş bir sosyalist işçi partisinin yaratılması için çalışır. Kapitalizmin gelişmesi bütün halkı daha derinden sınıflara ayırdıkça ve bunlar arasındaki karşılıklı uzlaşmazlığı şiddetlendirdikçe kitleler arasındaki bu çalışma daha büyük bir başarı kazanır.

Rusya'daki devrimci eylemin bu kadar çok partisiz örgüt doğurmuş olması ya halen de doğurmakta devam etmesi kolayca anlaşılacak bir şeydir. Bu devrim demokratiktir, yani sosyal ve ekonomik içeriği bakımından burjuvadır. Otokrat ve feodal rejimi alaşağı etmekte, böylece burjuva toplumunun bütün sınıflarının haklı davalarını yerine getirmek üzere burjuva rejimini özgürlüğüne kavuşturmaktadır; bu, tüm halkın bu anlamda devrimidir.

Bundan, elbette, devrimimizin bir sınıf devrimi olmadığı anlamı çıkmaz. Fakat bu devrim, burjuva görüş açısı bakımından geçmişe ait olan, geçmişe doğru geri giden, burjuva toplumuna yabancı olan ve burjuvazinin gelişmesini önleyen sınıflara karşı yöneltilmiştir. Ve ülkenin ekonomik yaşamı, bütün temel belirtileriyle şimdiden burjuva iken, nüfusun büyük bir çoğunluğu gerçekte şimdiden bir burjuva varlığı sürdürürken, karşı-devrimci unsurlar acınacak derecede önemsizdirler ve gerçekte «halk»ın yanında bir «bir avuç» insandan başka bir şey değildir. Burjuva devriminin sınıf özelliği, öyleyse, kaçınılmaz bir şekilde -ilk bakışta her çeşit sınıf düşüncesinden yoksun olmakla beraber- «tüm halkını», burjuva toplumunun tüm gruplarının «Otokrasiye ve toprak köleliğine karşı sınıf mücadelesidir.

Burjuva devrimi çağı, başka yerlerde olduğu gibi Rusya'da da kapitalist toplumun sınıf uzlaşmazlığının görelisi olarak embriyon şeklindedir. Elbette, bugün Rusya'daki kapitalizm, 1848'de Almanya'dakinden daha gelişmiştir. 1789'da Fransa'dakinden biç söz etmeyelim. Fakat baştan aşağı kapitalist uzlaşmazlıkların da bizde büyük ölçüde üstün geldiği de gerçektir, bunlar «kültür» ile asyatizm, Avrupa uygarlığı ile eski barbarca gelenekler, kapitalizm ile toprak köleliği arasındaki çelişkilerden ortaya çıkar: yani burada yerine getirilirse kapitalizmi güçlendirecek, onu feodal kalınlardan uzak tutacak, varoluş ve proletaryanın olduğu gibi burjuvazinin de mücadele koşullarını düzeltecek haklı davalar ön plandadır.

Gerçekten bugün Rusya'da bütün fabrikalarda, bütün bürolarda, bütün askeri alaylarda, bütün polis birliklerinde, bütün piskoposluklarda, bütün okullarda vs. vs. o denli çok sayıda ortaya çıkan zorunluluklar, haklı davalar, yakınmalar dikkatle incelenirse, deyim yerindeyse bunların çoğunun sadece bazı «uygarlık» davaları olduğu kolayca görülür. Demek istediğim, bunların bilimsel açıdan sınıf davaları olmadığı, basit adli davalar olduğu, kapitalizmi

yıkmaktan uzak olduğu, kapitalizmi Avrupa uygarlığına giden yola soktuğu, barbarlıktan, vahşetten, soysuzluktan ve diğer «Rus» feodal rejim kalıntılarından ayırdığıdır. Yani proletarya davaları, kendileri, çoğunlukla kapitalizm çerçevesi içerisinde kolayca gerçekleştirilecek reformlara dönüştürülüyor.

Rusya proletaryası şu anda, derhal, kapitalizme zarar veren şeyleri değil, onu saflaştıran, kuvvetlendiren ve gelişimini hızlandıran şeyleri istiyor. Kuşkusuz, kapitalist toplum içinde proletaryanın özel durumu, işçilerin sosyalist dilekleri ve sosyalist partiyle birleşmeleri hareketin ilk aşamalarından başlayarak kendiliğinden bir güçte oluşacak şekildedir. Fakat bütünüyle sosyalist talepler daha sonra gelir; gündemde işçilerin politik planındaki demokratik istekleri ve kapitalizm çerçevesi içerisinde ekonomik talepleri yer alır. Proletarya bile maksimum program değil, minimum program sınırları içerisinde bir çeşit devrim yapar. Nüfusun gerçekten ezici çoğunluğunu oluşturan köylülüğün büyük kitlesi için durum kendiliğinden anlaşılır. Maksimum programı» son ereği bütün topraklar köylülere, bütün halka verilecek olsa daha da geniş, daha da muhteşem bir şekilde gelişecek öten kapitalizmin şuurlarını aşmaz. Bu sözler küçük-burjuva sosyalizminin duygusal şampiyonlarının duygusal kulakları için ne denli «aşağılayıcı» olursa olsun, köylü devrimi bugün burjuva devrimidir.

Bugünkü devrimin bu özelliği doğal olarak partisiz örgütlerin ortaya çıkış nedenini belirler. Hareket kaçınılmaz bir şekilde «partisiz» bir görünüme bürünür, fakat bu görünüşten başka bir şey değildir, «insanca bir yaşam, uygar bir yaşam isteği, birleşme, insan ve vatandaş olarak onurunu, haklarını koruma isteği her şeye mutlak bir şekilde egemen olur, bütün sınıfları birleştirir, bütün parti örgütlerinin önüne geçer, parti düşüncesine kadar yükselmekten uzak, çok uzak olan insanları uyandırır. Reformlara ve basit, acil, gerekli haklara karşı duyulan büyük ihtiyaç daha uzak bir geleceğe ait düşünce ve görüşleri ikinci plana iter. Onsuz başarı olanağı kalmayan, devam etmekte olan mücadeleye karşı duyulan vazgeçilmez ve haklı hayranlık basit, acil sonuçları ereke haline getirir, onları pembeye boyar, onları hayal ürünü kılıklara sokar; bayağı demokrasi, adı burjuva demokrasisi sosyalizm yerine konur. Her şey ve her şey «partisiz» görünür, her şey ve her şey tek bir «özgürlük» hareketiyle karıştırır (bu hareket gerçekte bütün burjuva toplumunu özgürlüğe kavuşturur); her şey hafif, çok hafif bir «sosyalist» nüans kazanır, bu sonuncusu da her şeyden önce demokratik mücadelede öncü rolündeki proletaryanın sayesinde olur.

Bu koşullar altında, partisiz örgüt düşüncesi geçici başarılar getirmekten geri kalmaz, partisiz örgüt son moda bir parola olmaktan geri kalmaz; çünkü moda hayatın arkasından sürüklenir ve partisiz örgüt kesinlikle politikanın yüzeyinde en «ortak» olay görünümündedir. Partisiz de-

mokrası, partisiz grev, partisiz devrimcilik.

Şimdi, partizanların, çeşitli sınıf temsilcilerinin partisiz örgüt düşüncesi olayına karşı tutumu ne olmalıdır, bunu bilmek gerekir, öznel anlamda değil, nesnel anlamda «ne olmalıdır» dedim, yani bu, olaya karşı alınması arzu edilen tavır değil, fakat çeşitli sınıfların görüş açıları ve çıkarlarının gerektirdiği kaçınılmaz tavır anlamındadır.

II

Daha önce de gösterdiğimiz gibi, partisizlik düşüncesi devrimimizin burjuva karakterinin sonucudur ya da isterseniz ifadesidir (diyelim). Burjuvazi, burjuva toplumunun özgürlüğü için savaşanların partisiz olmasını ister, çünkü bu burjuva toplumunun kendisine karşı yeni bir savaşın olmayacağı anlamına gelir. «Parti dışında» Özgürlük için savaşanlar, özgürlüğün burjuva özünü bilmez, burjuva rejiminin fetişizmini yapar, ya da bu rejime karşı savaşmayı, bu rejimi «mükemmelleştirmeyi» çıkmaz ayın son çarşambasına bırakır. Ve tersine olarak burjuva rejiminin bilinçli ya da bilinçsiz partizanı olan bir kimse partisiz örgütün çekiciliğine kapılmadan edemez.

Sınıflara bölünme temeli üzerine kurulmuş bir toplumda düşman sınıflar arasındaki mücadele, evriminin belirli bir aşamasında, kaçınılmaz bir şekilde politik bir savaş halini alır. Politik sınıf mücadelesinin en kesin, en tam ve en belirleyici ifadesi partiler mücadelesidir. Partisizlik düşüncesine sahip olmak, partiler mücadelesine ilgisiz kalmaktır. Fakat bu ilgisizlik nötrlikle, çekimserlikle aynı şey değildir, çünkü sınıf mücadelesinde «nötrler» olamaz, kapitalist toplumda, ürün ve emek değişiminde «çekimser» kalmamaz. Bu değiş tokuş mutlak bir şekilde ekonomik mücadeleyi ve bunun sonucunda politik mücadeleyi doğurur. O halde mücadeleye karşı ilgisizlik, ne mücadeleyi terk etme, ne çekimserlik, ne nötrlüktür. İlgisizlik daha güçlüye, egemen olana kendiliğinden destek olma. Rusya'da, ekim devrimindeki (1905 Ekim devrimi-ç) düşüşünden önce kim otokrasiye karşı ilgisiz idiyse o, otokrasiyi kendiliğinden destekliyordu. Günümüzde Avrupa'da kim burjuva egemenliğine karşı ilgisizse kendiliğinden burjuvaziyi destekler, özgürlük için savaşın burjuva özelliğine karşı kim ilgisizse, o bu mücadelede burjuvazinin egemenliğini, yeni doğmakta olan özgür Rusya'da ise burjuvazinin egemenliğini kendiliğinden destekler. Politikada ilgisiz olmak, politik bakımdan doymuş olmaktır. Bir ekmek parçası tok insanı «ilgisiz» «duygusuz» bırakır, fakat aç olan ekmek parçası konusunda «tarafı»dır. Ekmek parçasına karşı «ilgisizlik ve duygusuzluk» ekmeğe ihtiyaç olmadığı anlamına gelmez, fakat ekmeğin her zaman için sağlanmış olduğu, hiç ekmek yokluğu çekilmediği, yani kalın enselilerin «parti»sine sağlam bir şekilde yerleşildiği anlamına gelir. Burjuva toplumu içinde partisiz olmak karnı tokların, egemenlerin, sömürücülerin partisine bağlılığı ikiye bölme demektir.

Partilerden bağımsızlık fikri bir burjuva düşüncesi-

dir. Parti düşüncesi sosyalisttir. Bu genel kural tüm burjuva toplumuna uygulanabilir. Fakat bütün burjuva toplumu feodalizm ve otokrasiye karşı cephe alırken bu gerçeği unutmak, burjuva toplumunu sosyalist olarak eleştirmekten büsbütün vazgeçmek demektir.

Rusya'daki devrim, daha başlangıçta olmakla beraber, daha önce belirttiğimiz genel görüşlere destek olacak pek çok kanıt getirmiştir. Ancak, bilinçli proletarya partisi, sosyal demokrasi sıkı bir örgütlenmeyi ister. Burjuva görüşlerini temsil eden liberallerimiz sosyalist parti düşüncesine bile katlanamaz ve sınıf savaşından söz edildiğini duymak istemezler: örneğin Rusya'daki liberalizme bağlı sayısız gazete gibi Osvobojniyenin de dış ülkelerde tekrar tekrar yazdığı şeyleri yüz kere tekrarlayan M. Radişçev'in daha önceki söylevlerini hatırlayalım. Sonunda, orta sınıfın, küçük burjuvazinin ideolojisi Naşa Jizndan başlayarak «radikal demokratlardan devrimci sosyalistlere kadar her nüanstın Rusyalı radikal»ın düşüncelerinde parlak bir şekilde ifadesini buldu. Devrimci sosyalistler özellikle tarım sorununda ve hele sermayenin kamulaştırılması olmaksızın toprağın kamulaştırılması sloganlarında sosyalizmi demokrasi ile karıştırdıklarını gösterdiler. Yine, biliyoruz ki burjuva radikalizmine karşı toleranslı görünmekle beraber, Parti'nin sosyal-demokrat görüşünü hoşgörü ile karşılamazlar.

Çeşitli sınıfların çıkarlarının her türden Rusya radikal ve liberallerinin program ve taktiklerinde nasıl yansıdığını incelemek konumuzun dışında kalır. Bu ilginç soruna hafifçe dokunduk, şimdi, partisiz örgütlerin Partimize karşı tutumları üzerine varılan pratik politik sonuçları ele almamız gerekir.

Sosyalistler partisiz örgütlerin etkinliklerine katılabilir mi? Evetse, hangi koşullar altında? Bu örgütlerde hangi taktiği izlemelidirler?

İlk soruyu kesin bir hayırla cevaplandırmak olanaksızdır. Partisiz (yani az ya da çok bilinçli burjuva) örgütler içinde sosyalistlerin hiç bir şekilde, hiç bir koşul altında bulunamayacağını söylemek doğru olmaz. Demokratik devrim döneminde partisiz örgütlerde görev almayı reddetmek, bazı hallerde demokratik devrime katılmayı da reddetmek demektir.

Fakat elbette, sosyalistler bu «bazı haller»! çok az sayıya indirmeli ve bu türden örgütlere böyle katılmalar ancak kesinlikle belirli, sınırlı koşullar altında kabul etmelidirler. Çünkü partisiz örgütler, daha önce söylediğimiz gibi sınıf savaşının embriyon şeklindedir, parti olarak sıkı örgütlenme sınıf savaşı ilkeleri bakımından bilinç, açıklık, kesinlik ve katılık sorunudur.

Proletarya partisinin politik ve ideolojik bağımsızlığının korunması, sosyalistler için değişmez, mutlak, kesin bir zorunluluktur. Bunu göz önüne almayanlar «sosyalist» görüşleri ne derece içten olursa olsun (lafta sosyalistler) gerçekte sosyalist olmaktan çıkar.

Bir sosyalist ancak özel durumlarda partisiz örgütlere katılmayı kabul eder. Bu katılmanın özelliği, koşullar vs. gibi amaçları da bütünüyle temel gayeye bağlı olmalıdır: Sosyalist devrimin yönetimi için sosyalist proletaryanın hazırlanması ve örgütlenmesi.

Özellikle demokratik devrim döneminde ve en başta proletaryanın belirleyici bir rol oynadığı bir demokratik devrim sırasında koşullar bizi partisiz bir örgüte girmeye zorlayabilir. Bu katılma, Örneğin, belli belirsiz demokratik bir dinleyici kitlesi önünde sosyalist propaganda için ya da karşı-devrim karşısında sosyalist ve demokrat devrimcilerin ortak mücadelesinin çıkan için gerekli olabilir. Birinci halde, katılma görüşlerimizi yaymak için bir yoldur; ikincisinde belirlenmiş devrimci sonucu ön gören stratejik bir ittifak olabilir. Her iki halde de ancak işçi partisinin bağımsızlığı bütünüyle korunmuşsa ve -zorunlu koşul- eğer parti bütünlüğü içinde, partisiz Sovyetlerde ya da Derneklerdeki temsilcilerini yönetiyor ve kontrol ediyorsa kabul edilebilir.

Bu kontrol ve yönetme, Partimiz yasadışı çalışırken hemen hemen altından kalkamayacak, çok büyük güçlüklerle karşılaşılıyordu. Bugün Parti gitgide gün, ışığına çıktıkça bu kontrol ve yönetim daima daha geniş bir şekilde gerçekleştirilmelidir. Bu kontrol ve yönetim yalnız Partinin «zirve»si düzeyinde değil, fakat zorunlu olarak taban düzeyinde, Parti üyesi bütün örgütlü işçiler düzeyinde yapılmalıdır. Partisiz Sovyet ve derneklerdeki sosyal-demokratların çalışma raporları, bu çalışmaların koşulları ve amaçları üzerine konferanslar, bu çalışmalar konusunda Partinin çeşitli örgütlerinin vardığı sonuçlar, bütün bunlar, eksiksiz, işçi partisinin pratiğine girmelidir. Ancak, Partinin bütününe bu gerçek katılması, bu türden bir çalışmaya yön vermesi pratikte genel demokratik etkinliğin karşısına gerçek sosyalist etkinliği koyabilir.

Partisiz örgütler içinde taktiğimiz ne olmalıdır? Önce, özel ilişkiler kurmak için bütün fırsatlardan yararlanmak ve bütün sosyalist programımızı yaymak. İkinci olarak, en tam ve en kesin demokratik devrimin görüşüne göre o anın acil politik hedeflerini saptamak, demokratik devrimin sloganlarını ortaya atmak, pazarlıktan başka bir şey yapmayan liberal demokrasiden farklı olarak, savaşan devrimci demokrasinin gerçekleştirmek zorunda olduğu değişimlerin «program»ını belirtmek.

Ancak bu koşullar altında bugün işçiler tarafından kurulan, yarın köylülerin, yarından sonra askerlerin kuracağı partisiz devrimci örgütlere Partimiz örgütlerinin katılması doğru ve verimli olabilir. Ancak bu koşullar altında işçi sınıfı partisinin burjuva devrimindeki iki görevini yerine getirebilecek durumda olabiliriz. Bu iki görev: Demokratik devrimi sonuna kadar götürmek, sermayeyi devirmek üzere doludizgin bir mücadeleye girmek için özgür olması gereken sosyalist proletarya saflarını genişletmek ve güçlendirmektir.

KİTLELERİN YÖNETİME KATILMASI

George Thomson – Marks’tan Mao Zedung’a Devrimci Diyalektik

Lenin, bir “kültür devrimi” çağrısında bulunduğunda, sosyalizmin tam olarak zafere ulaşabilmesi için işçi ve köylü kitlelerinin yönetim çalışmasını kendi ellerine almaları gerektiğini, bunu gerçekleştirebilmek için de kültür düzeylerini /yükseltmeleri ve böylece eski burjuva ideolojisinin yerine kendi proleter ideolojilerini koyabilmeleri ve giderek burjuvazinin ardında sipere yattığı bürokratik engelleri ortadan kaldıracabilmeleri gerektiğini kavramıştı.

Bunlar, Çin’deki Kültür Devriminin’de hedefleniydi. Büyük proleter kültür devrimi sırasında, yalnızca sosyalizme düşman olan unsurların yok edilmesi değil, aynı zamanda işçi sınıfının “her şeye önderlik etmesinin” sağlanması, “yönetime siyasetin kumanda etmesinin” gerçekleştirilmesi, devlet görevlisi olarak hizmet eden herkesin “sıradan halktan biri olarak kalmasının” güvence altına alınması da amaçlandı.

Bu hedeflere erişebilmek için, burjuva ideolojisine karşı her alanda kitlelerin etkin biçimde katılabileceği tarzda bir saldırı başlatmak gerekiyordu:

“Burjuvazi devrilmiş olmasına karşın, kitleleri yozlaştırmak, kitlelerin düşüncelerini avucuna almak için hâlâ sömürücü sınıfların eski düşüncelerini, kültürünü, âdetlerini ve alışkanlıklarını kullanmaya çalışmakta ve bir geri dönüş tezgâhlaymaya çabalamaktadır. Proletarya bunun tam tersini yapmalıdır. Proletarya, burjuvazinin ideolojik alandaki her meydan okuyuşunun karşısına dikilmeli ve tüm toplumun kafa yapısını değiştirmek için proletaryanın yeni düşüncelerini, kültürünü, âdetlerini ve alışkanlıklarını kullanmalıdır.” (PR, 66-33. 6.)

“Büyük proleter kültür devriminde biricik yöntem, kitlelerin kendi kendilerini kurtarmalarıdır; işleri kitleler adına yapma yolunda hiçbir yöntem kullanılmamalıdır.

“Kitlelere güvenin, kitlelere dayanın, kitlelerin

inisiyatifine saygı gösterin. Korkuyu bir yana atın. Karışıklıktan korkmayın... Bırakın, kitleler bu büyük devrimci hareket içinde kendi kendilerini eğitsinler ve doğru ile yanlış, işleri doğru bir biçimde yapmanın yolu ile yanlış bir biçimde yapmanın yolunu birbirinden ayırt etmeyi öğrensinler.” (PR, 66-33. 7.)

Stalin de Sovyetler Birliği’nde “halkın kafasındaki kapitalizm kalıntıları”na karşı böyle bir “sosyalist saldırı” çağrısında bulunmuştu, Ama Sovyetler Birliği’nde Parti, kitleler daha az yakın olduğundan, kitleleri bu mücadeleye seferber edecek kadar güçlü değildi.

Kültür Devrimi sırasında yeni bir örgütlenme birimi doğdu: Devrim komitesi. Devrim komitesi, “üçü bir yerde” bileşimine dayanıyordu; başka bir deyişle, devrim komitesinin halk tarafından seçilen, halk tarafından görevden alınabilen ve doğrudan doğruya halka karşı sorumlu olan üyeleri Parti’den, Halk Kurtuluş Ordusu’ndan ve kitle örgütlerinden geliyordu. Bu komiteler, kitlelerin yarattığı ürünlerdir. Fabrika ya da komün düzeyinden eyalet ya da bölge, yönetim organları düzeyine kadar bütün kademelerde ortaya çıkmışlardır. Bunların görevi, kitlelerin ülke yönetimine doğrudan doğruya katılmalarını sağlayacak bağ kurma işidir:

“Bu üçü bir yerde iktidar organı, proleter siyasi iktidarımızın kitleler arasında derin kökler salmasını sağlamaktadır. Başkan Mao şunu belirtiyor: ‘Devlet organlarını düzeltmenin en temel ilkesi, onların kitlelerle sıkı bağlar içinde olmalarını sağlamaktır.’ Büyük proleter kültür devrimi süreci içinde topluca ortaya çıkmış bulunan devrimci kitlelerin temsilcileri özellikle de emekçi halkın işçilerin ve köylülerin temsilcileri, pratik tecrübe sahibi devrimci savaşımcılardır. Bunlar, devrimci kitlelerin çıkarlarını temsil ederek, çeşitli kademelerdeki yönetici gruplara katılırlar.

Bu, bütün bu kademelerdeki devrim komitelerine geniş bir kitle temeli sağlar. Devrimci kitlelerin ülkenin yönetilmesine doğrudan doğruya katılmaları ve çeşitli kademelerdeki siyasi iktidar organları üzerinde tabandan gelen bir devrimci denetimin uygulanması, bütün kademelerdeki yönetici gruplarımızın kitle çizgisine her zaman bağlı kalmalarının, kitlelerle en yakın ilişkileri sürdürmelerinin, her zaman kitlelerin çıkarlarını temsil etmelerinin ve halka canla başla hizmet etmelerinin sağlanmasında çok önemli bir rol oynar.” (PR, 68-146.

Bu devrim komitelerinin kurulması, sosyalist devrimde önemli bir ilerlemeyi belirlemektedir. Kitleler ülkenin yönetilmesini doğrudan doğruya üstlenmeye başlamışlardır. Bu süreç tamamlandığında, komünizme geçiş başlamış olacaktır; ama bu oldukça uzun bir süreçtir ve bu sürecin başarıyla tamamlanması ancak sınıf mücadelesini sonuna kadar sürdürmekle sağlanabilir. Başkan Mao’nun dediği gibi:

“Büyük bir zafer kazandık. Ama yenik düşen sınıf, mücadeleyi bırakmayacaktır. Bu kimseler hâlâ ortalıktadır ve bu sınıf hâlâ vardır. Dolayısıyla, kesin zaferden söz edemeyiz. Daha on yıllar boyu kesin zaferden söz edemeyiz. Uyanıklığı elden bırakmamalıyız. Leninist görüşe göre, sosyalist bir ülkenin kesin zaferi, yalnızca yurtiçindeki proletaryanın ve geniş emekçi yığınlarının çabalarını gerektirmekle kalmaz, aynı zamanda tüm insanlığı kurtaracak olan dünya devriminin zaferini ve insanın insan tarafından sömürülmesi sisteminin tüm yeryüzünden kaldırılmasını da içerir. Bu yüzden, ülkemizdeki devrimin kesin zaferinden rastgele söz etmek yanlıştır; Leninizm’e ters düşmekte ve gerçeklere uymamaktadır.” (PR, 69-18.23.)

SENDİKALAR

Georgi Dimitrov – Düşünceler-Aforizmalar

... Proletarya devrimi, gerek ayrı ayrı ülkelerde, gerekse dünya çapında, ancak, proleter yığın örgütlerinin —sendikaların— devrimci örgütler haline gelmesiyle başarıya ulaşabilir. «Balkan ve Tuna Ülkeleri Birinci Sendika Konferansı»

... İşçi sendikaları proletaryanın yığın örgütleridir. «Sendikal Hareketin Ödevleri»

Sendika birlikleri, yığın örgütleridir, her üretim ve işletmedeki, görüş ve inanış ayrımı gözetmeksizin, kapitalin sömürsüne karşı mücadele yürütmek için büyük yığınları bir araya getiren örgütlerdir. «Kızıl Sendika Enternasyonal İkinci Kongresi»

... Sendika birlikleri, işçilerin günlük çıkarlarını savunma görevini yerine getirirlerken, bir yandan da, proletaryanın pratik sosyalizm okulu olmalıdırlar. «Sendikaların En Yakın Ödevleri»

Yığınları örgütleyen ve onların sınıf bilinçlerini yükselten sendikaların ödevleri, bu yığınların çıkarlarını kapitalist sömürsünden savunmak için mücadele yürütmektir. Bu mücadelenin başarısı ise, mücadele 'yürütenlerin sınıf bilincine ve bilgilerini artırmalarına bağlıdır. Aynı kaynak.

... Bilimsel sosyalizmi benimsemiş ve proleter partisiyle omuz omuza yürüyen sendikalar olmadıkça, proletarya devriminin tam zafere ulaşması olanaksızdır. «Tüm Rusya Sendikaları Dördüncü Kongresinde Kızıl Sendika Birlikleri Uluslararası Konseyi Adına Yaptığı Konuşma»

Proletaryanın yürüttüğü sınıf mücadelesinin tarihsel gelişmesi, işçi sendikalarının proletaryanın politik örgütü ve mücadelesi karşısında yansız ve bağımsız olması gerektiğine ilişkin tüm burjuva savlarını çürütmüştür. Fakat günümüzde, işçi sendikaları ile proletaryanın gerçek politik partisi daha yakın bir birlik, proletaryanın sendi-

kal ve politik mücadelesi arasında tam bir organik birlik kurulmalıdır. Kapitalist sömürünün ortadan kaldırılması, sosyalizmin kurulması bunu gerektirmektedir. «İşçi Sendikalarının Ödevleri»

...biz, sendikaların burjuvaziye her türlü bağımlılığına şiddetle karşıyız. Ve biz, proletarya ile burjuva arasındaki sınıf mücadelesinde sendikaların yansızlığının son derecede zararlı olduğuna ilişkin ilkesel görüşümüzden vazgeçmiş değiliz, «İşçi Sınıfının Faşizme Karşı Birliği»

İşçi hareketinde, «örgütsel yansızlık» biçiminde de olsa, «sendikal yansızlığın» yeri yoktur. (...) Sendika mücadelesinin sınıfsal devrim mücadelesine dönüşmekte olduğu günümüzde, işçiler, yalnız, devrim örgütleri olan sendikalarda birleşebilirler. Sendika Hareketini Bekleyen Ödevler»

İşçi sendikalarının, şimdiki devrimci dönemde gerçekleştirecekleri çok önemli bir ödev vardır: Onlar, günümüzde, yığınları mesleklerine göre birleştirmek ve politik iktidarı ele geçirmek için proletaryanın giriştiği ortak hücumla en aktif biçimde katılmakla görevlidirler. Yeni bir dünya, toplumsal mülkiyet, eşitlik, kardeşlik ve özgürlük dünyası yaratmak için devrimci proletaryanın bütün ülkelerde yürütmekte olduğu mücadeleye sendikalar ön saflarda katılmalıdırlar. «Birleşmeye Doğru»

Biz, kapitalizme ve faşizme karşı hücumlarında işçi sınıfının en önemli dayanaklarından biri olan birleşik sınıfsal sendikalardan yanayız. Ve sendika örgütlerinin birleşmeleri için ortaya koyduğumuz tek koşul da şu: Kapitale ve faşizme karşı mücadele ve sendika-içi demokrasi. «Faşizmin Hücumla Geçici ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

İşçilerin, kendi aralarında paylaşamayacak hiç bir şeyleri yoktur. Bu yüzden, kapitalizme karşı ortak müca-

dele için aralarında anlaşmalı ve birleşmelidirler. «Kimler Birliğe Karşı»

Proletaryanın üstün çıkarları, kendi örgütünde ve mücadelede birleşmelerini gerektirmektedir. «Sendika Konferansındaki Konuşması»

... Sendika birlikleri, (...) proletaryanın doğal yığın örgütleridir. «Seçimden Sonra Sendikalar»,

...her işçi grevi, tüm sendika hareketinin çıkarlarını dolaylı ya da dolaysız olarak yakından ilgilendirmektedir. «Sendika Birlikleri ve Grev -Hareketi»

İşçi sendikaları da, proletarya ile birlikte iktidara gelirler, yani iktidarın bir kesimi, Sovyet iktidarının organları olurlar, «İşçi Sendikalarının Ödevleri»

Rusya proletaryasının zafere ulaştırdığı devrim ve bu devrimin başarılı olmasında büyük payı bulunan, Rusya'daki proletarya yönetiminin güçlü bir dayanağı ve üretimin sosyalist temeller üzerinde örgütlenmesinde eşsiz bir etken olan Rus sendikaları, diğer sendika birliklerinin yürüyecekleri yolu tamamıyla aydınlatmışlardır. «Kızıl Sendikalar Enternasyonalı Kurucu Kongresi»

İşçi kadınların örgütlenmesi sorunu karşısındaki küçümseyici tutuma kesinlikle bir son vermenin zamanıdır artık. Ve şunun da herkes tarafından kesinlikle anlaşılması zamanı gelmiştir: Emegın şu ya da bu alanında çalışan kadınların katılımı olmadan hiç bir ciddi işçi mücadelesi yürütülemez ve bu katılımın sağlama bağlanması için, ilk önce, kadın işçiler, erkek işçilerle birlikte örgütlenmelidir. «Bulgaristan İşçi Sendikaları Birliği»

Başka ülkelerden farklı olarak, Bulgaristan'da işçi sosyal demokrat parti, yani proletaryanın politik örgütü, işçi sendikalarından önce kuruldu. Dahası var: Memleketimizde işçi sendikaları birlikleri, proletarya partisinin girişimi ve dolaysız katılımı ile ortaya çıktı. «Bulgaristan'da Sendika Hareketi»

Bizim işçi sendikalarımız, işçi Sosyal Demokrat Partisi ile sıkı bir bağlantı içindedirler. Parti, onların kurulması için büyük çabalar harcamış, bu uğurda kurbanlar vermiştir. Sendikalar, örgütlerinin sağlamlığını, disiplinini ve üyelerinin yüksek bilincini, büyük ölçüde, partinin, onlar için yaptığı sosyalist çalışmalara borçludurlar. «K. Lenin Yoldaşla Konuşmalar»

...proletarya politik iktidarı eline aldıktan sonra, sendikal çalışmaların ağırlık noktası, ekonomik yaşamı örgütleme alanına geçecektir. Proletarya, özel kapitalist sektörden devlet sektörüne ve oradan da tüm ekonomik yaşamın sosyalist örgüte geçişinde üretimin örgütçüsü olarak o alanda yetiştirilecektir, «İşçi Sendikalarının Ödevleri»

İşçi sendikaları, sanayi işletmelerim kamulaştırma ve sosyalizasyon, denetim ve yönetim işlerinin en güvenilir organlarıdır. Onlar, sosyalist üretimin örgütlenmesinde Sovyet iktidarının en iyi yardımcıları olacaklardır. «Sendika Hareketini Bekleyen Ödevler»

... İşçi sınıfı ve onun sendika birlikleri, Vatan Cep-

heci halk iktidarının temel dayanaklarından biridir ve öyle de olmalıdır. «Sendika Birliklerinin Yeni Devletteki Yeri ve Rolü»

Gerek, savaş cephesinde ve cephe gerisinde, memleket içindeki faşist düşmanın kesinlikle yenilgiye uğratılması, gerekse Vatan Cepheci halk iktidarının temellerinin güçlendirilmesi, büyük ölçüde, işçi sınıfının, birleşik sendika örgütlerine bağlıdır. «Genel işçi Sendikaları Birliğinin Ödevleri»,

Sendika birlikleri ve onların Genel işçi Sendikaları Birliği, Vatan Cepheci iktidarı ve halk ekonomisi arabasının beşinci tekerleği değildir ve onlara bu gözle bakılamaz. Sendika birlikleri, kendilerinin, memleketimizin büyük toplumsal, ekonomik, kültürel ve politik faktörleri oldukları duygusuna, sorumluluk ve bilincine sahip olmalıdırlar. «Sendika Birliklerinin Yeni Devletteki Yeri ve Rolü», BE., c. 12, s. 16.

Sendika kongreleri, geçit töreni yeri değildir. Bu kongreler, her şeyden önce, sendika birliklerinin çalışma ve mücadelelerinde nelerin aksadığını, hu aksaklıkların nedenlerinin neler olduğunu ve nasıl ortadan kaldırılacaklarını saptamak, bu suretle işçi sendikalarının doğru ve hızlı gelişmelerini, ödevlerinin başarı ile gerçekleştirilmesini sağlamak için toplanır. «Sendika Kongreleri»

Birçok devlet dairesinde pek çok memur ve hizmetli iş saatlerinin hakkını vermiyor/dostlar alışverişte görsün diye çalışıyor, odadan odaya dolaşarak zaman kaybediyor» devlet çarkının doğru biçimde çalışmasını engelliyorlar. Oysa halk ekonomisinin bir an önce düzene girmesi için devlet dairelerinin düzgün çalışmaları gereklidir. Sendikalar bu iş disiplini yokluğuna tahammül edebilirler mi? Elbette ki, hayır! «Sendikaların Yeni Devletteki yeri ve rolü»

Her örgütün üyeleri, şu ya da bu sorun üzerinde, sonucu ne olur diye hiç bir korkuya kapılmadan, kendi kanılarını söylemek, eleştirilerde bulunmak özgürlüğüne sahip olmalıdırlar. Yanılığa düşenlerin yanlışlıklarını düzeltin. Fakat onlara sözlerini söyleme olanaklarını verin ve düşüncelerinde sağlam ve yararlı olan öneri ve tavsiyelere dört elle sanlın. «İşçi Sınıfı Yoksa Halk Demokrasisi de Yoktur»

GENÇLİK, GENÇLİK ÖRGÜTLERİ

Georgi Dimitrov – Düşünceler-Aforizmalar

... Emekçi gençliği burjuvazinin ve faşizmin eline vermeyelim! Bu gençlik bizimle olmalı ve mücadelede birlik halinde bulunmalıdır. Davamız, dünya devrim davası, ancak bu suretle zafere ulaşabilir. Aynı kaynak

Gençlik, iş sürecinde eğitilir, «İşçi Gençler Birliği Sosyalizm Okuluna Dönüşmelidir»

Halk demokrasisi ülkelerindeki gençlik, aynı zamanda Batı Avrupa'daki ve hatta Amerika'daki gençlik, her şeyden önce Sovyet gençliğinden, onun yurtseverliğinden, bilim ve emek sevgisinden, son savaşta tanık olduğumuz kahramanlığından ders almalı, öğrenmelidir. «Polonya Gençliği Temsilcileriyle Söyleşi»

Leninci Komsomol, özellikle halk demokrasisi ülkelerinin gençliği için ve bu arada Bulgar gençliği için çok güzel bir örnektir. Bu gençlik, onun zengin deneyinden, mücadelede ve aynı zamanda sosyalist toplum kuruculuğunda engelleri yenme kararlılığını, özveriliği ve ardıcılığı öğrenmektedir. «Sovyetler Birliği Leninci Komünist Gençler Birliği Merkez Komitesi Moskova»

Şunu bilin ki, mücadelede yiğitlik, özveri ve devrimci irade olmadan sınıf düşmanı yenilemez. «İşçi Sınıfının Birliği İçin, Gençlerimizin Düşmanı Faşizme Karşı Mücadele!»

Gençlerimizin geçmişte faşizme karşı yürüttüğü kahramanca mücadeleyi, tarihsel 9 Eylül davamıza yaptığı büyük katkıları ve 9 Eylülden sonraki emeksel ve kültürel yiğitliklerini göz önünde bulundurduğumuz zaman, onun, (...) kendi yolunda ne türlü güçlüklerle karşılaşsın karşılaşırsın, görevini onurla yerine getirmek için elinden gelen her şeyi yapacağına bütün varlığımızla inanmaktayız; «Bulgar Gençliğine!»

Kahramanlık, sadece düşmanla göğüs göğse çatışmalarda değil, kahramanlık, günlük çalışmalarda gösteril-

melidir. «Kızıl Deniz Kuvvetleri Mensuplarına Mektup»

Kahraman gençliğimiz, coşku ile çalışmanın, Halk Cumhuriyeti'ne bağlılığın ve kendi yurtseverlik görevi ne yüksek bilinçle sarılmanın en güzel örneklerini vermiştir ve vermeye devam etmektedir. Bunlarla o, yalnız Bulgaristan halkının şükranını kazanmakla kalmamış, aynı zamanda, halk demokrasisi ülkeleri halkları ve yeni Bulgaristan'ın diğer memleketlerdeki bütün dostları arasında hayranlık uyandırmıştır. «Halkımızın Kahraman ve Mücadeleci Müfrezesi: Birleşik Demokratik Gençlik Birliği»

Gençliğimizin emek alanındaki kahramanlıkları, bütün Bulgaristan halkı için güzel bir örnektir. Ve bu halk, gençliği ile övünmekte, onu candan sevgi ve şükran duyulan ile kucaklamaktadır. «Gençliğin Kahramanca Emeği, Halk Cumhuriyeti'nin Kurulmasında ve Ulusal Bağımsızlığının Savunulmasında Güçlü Bir Etkendir»

Gençlik emeği, Bulgaristan Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasında ve ulusal bağımsızlığının savunulmasında güçlü bir etkidir. Aynı kaynak.

Emek gönüllü grupları hareketinin en büyük hizmetlerinden biri de şudur: Bunlarda genç Bulgarlar eğitilmekte, çelikleşmekte ve yetişmektedir. Onlar için beden emeği utanılacak bir şey değildir, tam tersine, onur vericidir ve yiğitliktir. Halk Cumhuriyeti'ne bağlılık ve sevgi en yüksek bir yasadır. Aynı kaynak.

...şunu unutmayın ki yalnız öğrenim yeterli değildir. Ayrıca, devrimci dayanıklılığı, devrimci yılmazlığı, engelleri yenme azmi, çelik irade de gereklidir. «Ukrayna Leninci Komsomol'una»

1934 Biz Marksistler şu gerçeği çok iyi biliyoruz: Toprağı sürersin, ekersin, zararlı otları ayıklarsın ve ondan sonra bol ürün alırsın. Bunu, bazı yoldaşlar ve özellikle gençler henüz iyice anlayamıyorlar. «İşçi Gençler Birliği

Bir Sosyalizm Okuluna Dönüşmelidir»

Erkek ve kız üniversiteli gençlerimiz, öğrenim çalışmalarına paralel olarak, emek gönüllü gruplarına da aktif olarak katılıyorlar. Bu durum beni candan, sevindiriyor. (...) Bilimsel uğraşı ile yaratıcı işletme emeğinin, bu mutlu kaynaşması, genç Halk Cumhuriyetimizin bütün yanları ile gelişmesinin en başta gelen koşullarından biridir. «Genel Üniversite Halk Gençliği Birliği'ne Mektup»

... Öğrenciler, yaşamdan uzak ve yaşama yabancı medrese çömezleri gibi tek yanlı gelişmemeli, yaşama ve halkının ilerlemesine sıkı sıkıya bağlı, bedence çelikleşmiş ve sağlam, geniş kültür ve bilgi sahibi, yükselmekte olan yurduna katkıda bulunmaya yetenekli ve hazır gençler olarak yetişmelidirler. «Orta Öğrenim Gençliğinin Ödevleri»

Bilgileri, çetin bir emek sarf ederek, iyice öğrenin. Öğrenimle pratik yaşam arasında, öğrenimle yaşamda olup bitenler arasında daima bağlantı kurulmalıdır. Bilgi ancak o zaman zihne iyice yerleşir, insanın ikinci tabiatı haline gelir. Bu yapılmazsa, bilgi, çabucak eriyip gider. «Emek ve Yurt Sevgisi»

Hiç bir şeyden korkmayın. Korkaklar, ne öğrenimleri sırasında başarılı olurlar, ne kişisel yaşamlarında, ne de toplumsal yaşamda. Aynı kaynak.

Öğrenimde ve yaşamda daima kendi gücünüze, her şeyden önce kendi gücünüze güvenin. Aynı kaynak

Doğruluğa inanın, kendi gücünüze, halkınızın gücüne inanın ve bu duyguyu kendinizde kökleştirin. Önünüze çıkan bütün güçlükleri ancak bu suretle yenebilirsiniz. Aynı kaynak,

Bulgar ulusunun sahip olduğu değerlerin en değerlisi, çocuklarıdır. «Bulgaristan'da Çok Çocuklu Aileler Kongresine Mesaj»

Komsomol, sosyalist hareketin bir kesimidir. (...) Fakat Komsomol, bir örgüt olarak, Partinin öncüsü, «OM müfrezesi» değildir ve olamaz. Komsomol, bir örgüt olarak, (...) partinin ideolojik ve politik yönetimi altındadır.

Kapitalist ülkelerdeki sosyalist gençlik hareketinin başlıca ödevi, tek cepheyi gerçekleştirme yolunda, emekçi genç kuşakları örgütleme ve birleştirme yolunda cesaretle ilerlemektir. «Faşizmin Hücumu Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

Gençlik örgütlerindeki parti üyeleri öylesine çalışmalıdır ki, örgütün kararlarını, parti adına kumanda ederek değil, üyeleri inandırarak etkilemelidirler. «Bütün Antifaşist Gençliği Birleştirelim!»

... Gençlik' sorunu sadece Komsomol sorunu değildir, bütün sosyalist hareketinin sorunudur. «Faşizmin Hücumu Geçmesi ve Komünist Enternasyonalin Ödevleri»

Genç Leninciler, bizim umudumuzdur, bütün yaşlı Bolşeviklerin umudur. Dünya proletarya devrimini devam ettirmek ve zaferle sonuçlandırmak onların görevidir.

İşçi Gençler Birliği, memleketimizdeki kapitalist kralcı faşist gericiğin en karanlık döneminde, halk düş-

manlarına karşı yıllar yılı çetin ve özverili bir mücadele yürüttü ve halkımızın özgürlüğü uğrunda sayısız, değerli kurbanlar verdi. «Demokratik Gençliğin Birliği»

Bulgaristan halk gençliği ve onun öncüsü« —işçi Gençler Birliği—»halkımızın kralcı faşizm diktatörlüğüne ve işgalci Almanlara karşı verdiği kahramanca mücade- lenin tarihine şanlı sayfalar yazdı, tarihsel Dokuz Eylül zaferine büyük katkılarda bulundu. Böylece, erkek, kadın Bulgar yurtseverlerinin şükranına hak kazandı. «Halk Gençliğine 1 Mayıs Selâmları», 1966

«Septemvriçe» (Eylülcü Çocuk) Örgütü ve okul, en büyük ulusal kapitalimiz ve ulusumuzun geleceği olan çocukların eşsiz eğiticileridir. «Ana ve Çocuk Günü»

KİTLELERİN REFAHIYLA İLGİLENİN, ÇALIŞMA YÖNTEMLERİNE DİKKAT EDİN¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 1

Yoldaşların tartışmalar sırasında gereken önemi vermedikleri ve üzerinde durulması gerektiğine inandığım iki sorun var.

Birinci sorun, kitlelerin refahıyla ilgilidir.

Bugün merkezi görevimiz, geniş kitleleri devrimci savaşa katılmaya seferber etmek, böyle bir savaşla emperyalizmi ve Guomindang'ı devirmek, devrimi bütün ülkeye yaymak ve emperyalizmi Çin'den kovmaktır. Bu merkezi göreve yeteri kadar önem vermeyen bir kimse, iyi devrimci kadro değildir. Eğer yoldaşlarımız bu görevi gerçekten kavıyor ve devrimin ne pahasına olursa olsun bütün ülkeye yayılması gerektiğini anlıyorlarsa, o zaman geniş kitlelerin acil çıkarları ve refahı sorununu hiç bir şekilde göz ardı etmemeli ya da küçümsememelidirler. Çünkü devrimci savaş kitlelerin savaşıdır; ancak kitleler seferber edilerek ve onlara dayanılarak yürütülebilir.

Eğer halkı, sadece savaşı yürütmek için seferber eder ve başka hiç bir şey yapmazsak, düşmanı yenmeyi başarabilir miyiz? Elbette ki hayır. Eğer kazanmak istiyorsak, daha pek çok şey yapmamız gerekir. Köylülerin toprak mücadelesine önderlik etmeli ve onlara toprak dağıtmalıyız; onların çalışma şevkini yükseltmeli ve tarım üretimini artırmalıyız; işçilerin çıkarlarını korumalı; kooperatifler kurmalı; dış bölgelerle ticareti geliştirmeli ve kitlelerin karşılaştıkları sorunları, yani yiyecek, giyecek, konut, yakacak, pirinç, yemeklik yağ ve tuz, hastalık ve sağlık, evlenme gibi sorunları çözmeliyiz. Kısacası kitlelerin günlük hayatındaki bütün pratik sorunlara önem vermeliyiz. Eğer bu sorunlarla ilgilenir, bunları çözer ve kitlelerin ihtiyaçlarını karşılırsak, kitlelerin refahını gerçekten sağlarız ve onlar da gerçekten bizim yanımızda saf tutar ve bizi içtenlikle desteklerler. Yoldaşlar, o zaman onları devrimci savaşa katılmak üzere harekete geçirebilir

miyiz? Elbette ki geçirebiliriz.

Oysa kadrolarımızdan bazılarında görülen eğilim şudur; Onlar sadece Kızıl Ordunun genişletilmesinden, ulaşım birliklerinin büyütülmesinden, toprak vergisinin toplanmasından ve tahvil satışından söz etmektedirler; diğer sorunlara gelince, bunları ne tartışmakta ne de bunlara ilgi duymaktadırlar, hatta bu sorunları bütünüyle yok saymaktadırlar. Örneğin, Tingçov Şehir Yönetiminin sadece Kızıl Ordunun genişletilmesi ve ulaşım birlikleri için kitlelerin seferber edilmesiyle uğraştığı, kitlelerin refahıyla ilgili sorunlara ise en ufak bir ilgi göstermediği dönemler oldu. Tingçov şehri halkının yakacak odunu yoktu, kapitalistler istifçilik yaptığı için piyasada tuz bulunmuyordu, bazılarının başlarını sokacak evi yoktu ve pirinç hem kıt hem de pahalıydı. Bunlar, Tingçov'daki halk kitlelerinin pratik sorunlarıydı ve onlar bu sorunların çözümü konusunda sabırsızlıkla bizden yardım beklemekteydiler. Fakat Tingçov Şehir Yönetimi bu sorunlardan hiç birini ele almadı. İşte bu yüzden, şehirde yeni işçi ve köylü temsilcileri meclisi seçildiği zaman, meclisin ilk birkaç toplantısında kitlelerin refahıyla ilgili sorunlar bütünüyle yok sayılarak sadece Kızıl Ordunun genişletilmesi ve ulaşım birlikleri için kitlelerin seferber edilmesi konuları tartışılınca, yüz ya da daha fazla temsilci toplantılara katılmakta isteksiz davrandı ve bunun sonucunda meclis toplanamaz hale geldi. Sonuçta, Kızıl Ordunun genişletilmesi ve ulaşım birlikleri için kitlelerin seferber edilmesi konularında da çok az şey yapılabildi. Birinci sorun buydu.

Yoldaşlar! İki örnek kasaba hakkında dağıtılan broşürleri herhalde okumuşsunuzdur. Oralarda durum tamamen farklıdır. Ciangsi'deki Çangang kasabasından¹ ve Fucien'deki Caysi kasabasından² Kızıl Orduya katılanların sayısının çokluğuna bakın! Çan gang'da genç erkek ve kadınların

yüzde 80'i Kızıl Orduya katılmıştır; bu oran Caysi' de yüzde 88'dir. Buralarda büyük miktarda tahvil satışı da olmuştur. Nüfusu 1500 kişi olan Çan gang'da 4500 yuan değerinde tahvil satılmıştır. Diğer alanlarda da çok şey yapılmıştır. Bunların nedeni nedir? Birkaç örnek, durumu açıklığa kavuşturacaktır. Çangang'da yoksul bir köylünün evinde bir buçuk odanın tahrip olmasına yol açan bir yangın çıkınca, kasaba yönetimi, bu köylüye para yardımı yapmaları için kitlelere çağrıda bulundu. Başka bir örnek de, acılıktan ölmek üzere olan üç kişiye kasaba yönetiminin ve karşılıklı yardım derneğinin derhal pirinç vermesidir. Geçen yaz görülen kıtlık sırasında, kasaba yönetimi kitlelerin bu derdine çare bulmak için, 200 li'den daha uzakta bulunan Gonglue İlinden ³ pirinç temin etti. Caysi'de de benzer şekilde çok başarılı bir çalışma yapıldı. Bu şekilde davranan kasaba yönetimleri bize gerçekten örnek olmaktadır. Onlar, bürokratik önderlik yöntemlerine sahip olan Tingçov Şehir Yönetiminden tamamen farklıdır. Çangang ve Caysi kasabalarını örnek almalı, Tingçov şehrindekiler gibi bürokratik önderlere ise karşı çıkmalıyız.

Toprak ve işgücü sorunlarından yakacak, pirinç, yemeklik yağ ve tuza varana dek kitlelerin refahıyla ilgili bütün konulara yakın bir ilgi göstermemizi bu kongreye ciddiyetle öneriyorum. Kadınlar toprağı sürmeyi ve tırmık çekmeyi öğrenmek istiyorlar. Onlara bunu öğretmek için kimi bulabiliriz? Çocuklar okula gitmek istiyorlar. İlkokullar açtık mı? Şuradaki tahta köprü çok dardır ve üstünden geçenler aşağıya düşebilirler. Köprüyü onarmamız gerekmez mi? Birçok kimse çıban ve başka hastalıklardan acı çekiyor. Bu konuda ne yapacağız? Kitlelerin refahını ilgilendiren bu gibi sorunların tümünü gündemimize almalıyız. Bu sorunları tartışmalı, kararlar alıp bunları uygulamalı ve nasıl uygulandıklarını denetlemeliyiz. Kitleleri, onların çıkarlarını temsil ettiğimize, hayatlarımızı onların hayatlarıyla sıkıca birleştirmiş olduğumuza ikna etmeliyiz. Kitlelerin bu noktalardan hareket ederek, ortaya koymuş olduğumuz daha ileri görevleri, devrimci savaş görevlerini kavrayacak düzeye ulaşmalarına yardımcı olmalı ve böylece devrimi destekleyip bütün ülkeye yaymalarını, siyasi çağrılarımıza gerekli tepkiyi göstermelerini ve devrimin zaferi için sonuna kadar mücadele etmelerini sağlamalıyız. Çangang'da kitleler "Komünist Partisi gerçekten iyi! Bizim için her şeyi düşünmüş" demektedirler. Çangang kasabasındaki yoldaşlar hepimize örnek olmaktadır; onlar hayran olunacak kişilerdir. Savaş seferberliği için yaptıkları çağrılar destekleyen geniş kitlelerin gerçek sevgisini kazanmışlardır. Kitlelerin desteğini kazanmak istiyor muyuz? Onlardan bütün güçlerini cepheye vermelerini istiyor muyuz? Eğer bunları istiyorsak, onlarla birlikte olmalı, coşku ve inisiyatiflerini harekete geçirmeli, onların refahıyla ilgilenmeli, çıkarları için ciddiyet ve içtenlikle çalışmalı ve üretimde ve günlük hayatta karşılaştıkları bütün sorunları -tuz, pirinç, konut, giyecek, doğum vb.

sorunlarını çözmeliyiz. Böyle yaparsak, kitleler bizi mutlaka destekleyecek ve devrimi, en değerli varlıkları, bizzat kendi hayatları olarak göreceklidir. Guomindang'ın Kızıl bölgelere saldırması halinde, Guomindang'la sonuna kadar savaşacaklardır. Bu konuda kuşkuya yer olamaz; çünkü düşmanın birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü "kuşatma ve bastırma" harekâtlarını ezmiş olduğumuz açık bir gerçek değil midir? Guomindang, şimdi can havliyle, yıkılmaz kaleler olarak gördüğü "kaplumbağa kabukları"-nı inşa ederek bu koruganlarda mevzilenmeye dayanan bir savaş siyaseti⁴ izlemektedir. Yoldaşlar! Bunlar gerçekten yıkılmaz kaleler midir? Hiç de değil! Feodal imparatorların binlerce yıl boyunca içinde yaşadıkları sarayları düşünün, bunlar surları ve hendekleriyle güçlü görünmüyorlar mıydı? Buna karşın, kitleler ayaklanınca birbiri ardı sıra yerle bir oldular. Rus çarı dünyanın en zalim hükümdarlarından biriydi; ama proletarya ve köylülük devrim için ayaklanınca, Rus çarından geriye ne kaldı? Hiç bir şey! Ya onun yıkılmaz kaleleri? Hepsi yerle bir edildi. Yoldaşlar! Gerçekten yıkılmaz olan kale nedir? Kitlelerdir, devrimi gerçekten ve içtenlikle destekleyen ve milyonlarca ve milyonlarca halktır. Ne olursa olsun hiç bir gücün ezemeyeceği gerçekten yıkılmaz kale, işte budur. Karşı-devrim bizi ezemez; aksine biz onu ezeceğiz. Milyonlarca halkı, devrimci hükümetin etrafında toplayarak ve devrimci savaşımızı genişleterek karşı-devrimi tamamen yok edecek ve bütün Çin'i ele geçireceğiz.

İkinci sorun, çalışma yöntemlerimizle ilgilidir.

Biz, kitlelerin hayatının olduğu gibi, devrimci savaşın da önderleri ve örgütleyişleriyiz. Devrimci savaş örgütlemek ve kitlelerin yaşama düzeyini yükseltmek, başlıca iki görevimizdir. Bu konuyla ilgili olarak, çalışma yöntemleri gibi ciddi bir sorunla karşı karşıya bulunmaktayız. Görevleri saptamak yetmez, aynı zamanda bunları yerine getirmek için uygulanması gereken yöntemler sorununu da çözmek zorundayız. Eğer görevimiz bir ırmağı geçmek ise, bunu köprü ya da sandal olmadan yapamayız. Köprü ya da sandal sorununu çözmeden ırmağı geçmekten söz etmek boştur. Yöntem sorununu çözmeden, görev hakkında konuşmak yararsızdır. Eğer Kızıl Orduyu genişletme çalışmasına önderlik etmeye önem vermez ve yöntemlerimize özel bir dikkat göstermezsek, "Kızıl Orduyu genişletelim" sözünü bin defa da tekrar etsek, bu görevi hiç bir zaman başaramayız. Eğer görevleri yerine getirme yöntemlerine ilgi göstermeden, bürokratik çalışma yöntemleriyle mücadele edip pratik ve somut yöntemler benimsemeyen ve buyrukçu yöntemleri bir kenara bırakıp sabırla ikna yöntemini benimsemeyen sadece görevleri saptamakla yetinirsek diğer alanlardaki, örneğin toprak dağıtımının denetlenmesinde ekonomik inşada, kültür ve eğitimde ya da yeni bölgelerde ve sınırlarımızın dışındaki bölgelerde yürüttüğümüz çalışmalarda görevlerimizi de başaramayız.

Singguo'daki yoldaşlar çok iyi bir çalışma yapmışlardır ve örnek işçiler olarak övgüyü hak etmektedirler. Kuzeydoğu Ciangsi'deki yoldaşlar da aynı şekilde iyi bir çalışma yapmışlardır ve onlar da örnek işçilerdir. Her iki bölgedeki yoldaşlar da, kitlelerin refahı sorununu devrimci savaş sorunuyla birleştirerek, devrimci çalışma yöntemleri ve devrimci görevlerin başarılmaları sorunlarını birlikte çözmektedirler. Onlar, sorunları büyük bir dikkatle çözerek ve devrimci sorumluluklarını ciddiyetle üstlenerek titiz bir şekilde çalışmaktadırlar; onlar, hem devrimci savaşı hem de kitlelerin refahının sağlanmasını başarılı bir şekilde örgütlemekte ve yönetmektedirler. Yoldaşlarımız, Fucien Eyaletindeki Şanhang, Çangting ve Yungding illerinin bazı kısımlarında; Siciang'da ve Güney Ciangsi Eyaletindeki diğer bölgelerde; Hunan-Ciangsi sınır bölgesindeki Çaling, Yung-sin ve Cian illerinin bazı kısımlarında; Hunan-Hubey-Ciangsi sınır bölgesindeki Yangsin ilinin bazı kısımlarında; Ciangsi Eyaletinin diğer birçok ilindeki bölge ve kasabalarla, doğrudan merkezi hükümetimizin yönetimi altında bulunan Ruycin ilinde ve diğer yerlerdeki çalışmalarında da ilerlemeler kaydetmişler ve övgüyü hak etmişlerdir.

Önderliğimiz altındaki bütün bölgelerde, kuşkusuz, kitlelerin içinden çıkmış birçok etkin kadro ve mükemmel yoldaşımız bulunmaktadır. Bu yoldaşlar, çalışmalarımızın zayıf olduğu yerlerde yardımcı olmak ve henüz başarılı bir çalışma yürütmeyen yoldaşlara yardım etmekle sorumludurlar. Büyük bir devrimci savaşın içinde bulunmaktayız; düşmanın büyük çaptaki “kuşatma ve bastırma” harekâtlarını ezmek ve devrimi ülkenin her yanına yaymak zorundayız. Bütün devrimci kadrolara çok büyük sorumluluk düşmektedir. Bu kongreden sonra, çalışmalarımızı geliştirmek için etkili önlemler almalıyız. İleri bölgeler daha da ileri bir hale gelmeli, geri bölgeler ise ileri bölgelere yetişmelidir. Çahgang gibi binlerce kasaba ve Singguo gibi birçok il yaratmalıyız. Bunlar bizim kalelerimiz olacaktır. Bu kalelerden çıkarak, düşmanın “kuşatma ve bastırma” harekâtlarını ezmek ve ülke çapında emperyalizmin ve Guomindang'ın hâkimiyetini devirmek yolunda ilerleyeceğiz.

Dipnotlar

¹ Çahgang kasabası, Ciangsi Eyaletinde Singguo ilindedir.

² Caysi kasabası, Fucien Eyaletinde Şanhang ilindedir.

³ Gonglue ili o zaman Ciangsi'deki Kızıl bölgede bulunmaktaydı ve Cian ilinin güneydoğusundaki Dunggu kasabası ilin merkeziydi. Bu ile, Kızıl Ordunun 3. Kolordu Komutanı olan ve 1931 Ekininde burada hayatını feda eden Huang Gonglue yoldaşın ismi verilmişti.

⁴ Kızıl bölgelerin çevresinde koruganların inşa edilmesi, 1933 Temmuzunda Ciangsi Eyaletinde Luşan'da toplanan askeri konferansta, Çan Kayşek tarafından beşinci “kuşatma ve bastırma” harekâtı için yeni bir askeri taktik olarak saptanmıştı. 1934 Ocak ayı sonuna kadar Ciangsi

Eyaletinde toplam olarak aşağı yukarı 2900 korugan inşa edildi. Daha sonra Japon saldırganları da, Sekizinci Yol Ordusuna ve Yeni Dördüncü Orduya karşı aynı taktiği uyguladılar. Tecrübeler, koruganlardan yararlanma şeklindeki karşı-devrimci taktiğin, Mao Zedung yoldaşın halk savaşı stratejisine bağlı kalınarak tamamen boşa çıkartılıp yenilgiye uğratılabileceğini ortaya koymuştur.

ÖNDERLİK SORUMLULUĞUMUZ

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 1

1. Belli tarihi koşullarda emperyalizme ve feodalizme karşı mücadeleye katılması mümkün olan Çin burjuvazisinin, iktisadî ve siyasî zayıflığından dolayı başka tarihi koşullarda yalpalaması ve ihanet etmesi Çin tarihinin doğruladığı bir yasadır. İşte bu yüzden, Çin'in emperyalizme ve feodalizme karşı burjuva-demokratik devriminin burjuvazi önderliğinde değil de ancak proletarya önderliğinde tamamlanabilecek bir görev olduğu, tarihin hükmüdür. Bunun da ötesinde, burjuvazinin tabiatında var olan yalpalamanın ve sebatsızlığın üstesinden gelmek ve devrimin yenilgisini önlemek, ancak, demokratik devrimde proletaryanın azim ve kararlılığını tam olarak ortaya koymasıyla mümkün olabilir. Proletarya mı burjuvazinin ardından gidecek, yoksa burjuvazi mi proletaryanın? Çin devrimindeki bu önderlik etme sorumluluğu konusu, devrimin zaferini ya da yenilgisini belirleyecek olan kilit sorundur. 1924-1927 tecrübesi, devrimin, burjuvazinin proletaryanın siyasî önderliğini izlediği zaman ileri gittiğini, Komünist Partisinin hatası yüzünden proletaryanın burjuvazinin siyasî kuyruğu haline geldiği zaman ise, yenilgiye uğradığını göstermektedir.¹ Tarihin bu kesitinin yeniden yaşamasına izin verilmemelidir. Bugünkü koşullarda proletaryanın ve onun partisinin siyasî önderliği olmadan Japonya'ya karşı bir milli birleşik cepheyi gerçekleştirmek, barış, demokrasi ve silahlı direniş hedeflerine ulaşmak, anayurdu savunmak ve birleşik bir demokratik cumhuriyet kurmak olanaksızdır. Bugün, Guomindang'ın temsil ettiği burjuvazi hâlâ çok pasif ve tutucudur. Komünist Partisinin başlattığı Japonya'ya karşı birleşik cepheyi kabul etmekte gösterdiği uzun kararsızlık, bunun kanıtıdır. Bu durum, proletaryanın ve onun partisinin siyasî önderlik konusundaki sorumluluğunu artırmaktadır. Japonya'ya karşı direnme ve milleti kurtarmada genelkurmay görevini

yapmak, Komünist Partisinin vazgeçemeyeceği bir sorumluluk, üzerinden atamayacağı bir yükümlülüktür.

2. Proletarya, partisi aracılığıyla, ülkedeki bütün devrimci sınıflara siyasî bakımdan nasıl önderlik eder? Birincisi, tarihî gelişme sürecine uygun temel siyasî sloganlar öne sürer ve bu siyasî sloganları gerçekleştirmek amacıyla her gelişme aşaması ve olaylardaki her önemli dönemeç için eylem sloganları ortaya atar. Örneğin, "Japonya'ya karşı birleşik cephe" ve "birleşik demokratik cumhuriyet" temel sloganlarını öne sürdük, ama aynı zamanda "iç savaşa son verelim", "demokrasi için mücadele edelim", "silahlı direnişi sürdürüelim" gibi bütün milletin hep birlikte harekete geçmesi için somut hedefler gösteren sloganlar da öne sürdük. Böyle somut hedefler olmazsa, siyasî önderlik söz konusu olamaz. İkincisi, bütün ülke somut hedefler uğruna harekete geçtiği zaman, proletarya ve özellikle onun öncüsü Komünist Partisi, bu hedeflere ulaşmada gösterdiği sınırsız coşkunluk ve bağlılık ile örnek olmalıdır. Japonya'ya karşı millî birleşik cephenin ve demokratik cumhuriyetin bütün görevlerini yerine getirme mücadelesinde komünistler, en uzak görüşlü, en fedakâr, en kararlı, durumu değerlendirmede en az önyargılı olmalı, kitlelerin çoğunluğuna dayanmalı ve onların desteğini kazanmalıdırlar. Üçüncüsü, Komünist Partisi müttefikleriyle doğru ilişkiler kurmalı ve onlarla ittifakını geliştirip sağlamlaştırmalıdır: bir yandan da belirlediği siyasî hedeflerden asla vazgeçmeme ilkesine bağlı kalmalıdır. Dördüncüsü, Komünist Partisinin saflarını genişletmeli ve Partinin ideolojik birliğini ve sıkı disiplinini korumalıdır. Komünist Partisi bütün bunları yaparak bütün Çin'deki halk kitlelerine siyasî önderlik görevini yerine getirebilir. Bunlar, siyasî önderliğimizi güvence altına almanın ve devrimin, müttefiklerimizin yalpalamaları yüzünden

sekteye uğramadan nihaî zafere ulaşmasını sağlamanın temelidir.

3. İç barış gerçekleştirildiği ve iki parti arasında işbirliği kurulduğu zaman, Guomindang rejimiyle uzlaşmaz bir rejimin sürdürülmesi çizgisine uygun olarak benimseydiğimiz mücadele, örgütlenme ve çalışma yöntemlerinin değiştirilmesi gerekecektir. Değişiklikler, esas olarak, askerî biçimlerin barışçı biçimlere ve illegal biçimlerin legal biçimlere dönüşmesi şeklinde olacaktır. Bu değişikliklerin yapılması kolay olmayacaktır ve birçok şeyi yeniden öğrenmek zorunda kalacağız. Böylece, kadrolarımızın yeniden eğitilmesi, temel bir sorun haline gelmektedir.

4. Birçok yoldaş, demokratik cumhuriyetin niteliği ve geleceği konusunda sorular sormaktadır. Cevabımız şudur: Sınıf niteliği açısından cumhuriyet, bütün devrimci sınıfların bir ittifakı olacaktır; geleceği açısından ise cumhuriyet, sosyalizme doğru ilerleyebilir. Bizim demokratik cumhuriyetimiz, proletaryanın önderliğinde sürdürülen silahlı millî direniş içinde ve yeni uluslararası koşullarda (sosyalizmin Sovyetler Birliği'nde zafere ulaştığı ve dünya devriminde yeni bir dönemin yaklaştığı koşullarda) kurulacaktır. Bundan dolayı, toplumsal ve ekonomik bakımdan hâlâ burjuva-demokratik bir devlet olmasına karşın, gene de sıradan burjuva cumhuriyetlerinden farklı olacaktır; çünkü somut olarak siyasî açıdan bu cumhuriyet, işçi sınıfının, köylülüğün, küçük burjuvazinin ve burjuvazinin ittifakına dayanan bir devlet olmak zorundadır. Dolayısıyla, cumhuriyetin geleceği açısından şunu söyleyebiliriz: Bu cumhuriyet, kapitalizm yönünde gelişebileceği gibi, sosyalizm doğrultusunda da gelişebilir ve Çin proletaryasının partisi, bu ikinci olasılığın gerçekleşmesi için büyük bir çaba harcamalıdır.

5. Kapalı-kapıcılık ve maceracılığa karşı ve aynı zamanda kuyrukçuluğa karşı mücadele, Partinin görevlerinin yerine getirilmesi açısından zorunludur. Kitle hareketlerinde Partimiz öteden beri kapalı-kapıcılık, kibirli sektecilik ve maceracılık eğilimlerini taşımıştır; bu çirkin eğilim Japonya'ya karşı millî birleşik cepheyi kurmada ve geniş kitleleri kazanmada Partiye ayak bağı olmaktadır. Bu eğilimi, tek tek her çalışma alanından söküp atmak kesinlikle zorunludur. Biz şunu istiyoruz: Çoğunluğa dayanın ve durumu bir bütün olarak ele alın. Burjuva reformculuğunun proletarya saflarındaki yansıması olan Cen Dusiü türünden kuyrukçuluk, Partide hiç bir şekilde yeniden canlanmamalıdır. Partinin sınıf tutumunu yozlaştırmak, onun belirleyici özelliklerini bulandırmak, işçilerin ve köylülerin çıkarlarını burjuva reformculuğunun ihtiyaçlarına uyacak şekilde feda etmek devrimi kesinlikle yenilgiye götürecektir. Biz sağlam devrimci siyasetlerin uygulanmasını ve burjuva-demokratik devriminin kesin zaferi için çaba harcanmasını istiyoruz. Yukarıda sözünü ettiğimiz eğilimleri yenmek için bütün Partinin Marksist-Leninist teorik düzeyini yükseltmek kesinlikle zorunludur;

çünkü Çin devrimine zafer yolunu gösterecek olan tek pusula Marksizm-Leninizm'dir.

Dipnotlar

¹ Burada, 1927'nin ilk yarısında Parti Merkez Komitesinin oportünist önderliği tarafından yaratılan durum kastedilmektedir.

İNCELEME

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 2

Genel olarak, bunu yapabilecek durumda olan bütün Komünist Partisi üyeleri Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in teorisini, millî tarihimizi, günümüzdeki hareket ve akımları incelemelidir; bunun yanı sıra daha az eğitim görmüş, üyelerin eğitilmesine yardım etmelidirler. Özellikle kadrolar bu konuları dikkatle incelemelidirler. Merkez Komitesi üyeleri ve kıdemli kadrolar ise bu konulara daha da fazla önem vermelidir. Hiç bir siyasî parti devrimci teoriye ve tarih bilgisine sahip olmadan ve pratik hareketi derinliğine kavramadan, büyük bir devrimci hareketi zafere ulaştıramaz.

Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in teorisi evrenseldir. Biz bu teoriyi bir doğma olarak değil, bir eylem kılavuzu olarak görmeliyiz. Bu teoriyi sadece bir takım deyimler ve terimler öğrenmek için değil, Marksizm-Leninizm'i bir devrim bilimi olarak öğrenmek için incelemeliyiz. Bu, sadece Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in, gerçek hayatı ve devrimci tecrübeleri etrafı bir şekilde inceleyerek elde ettikleri genel kanunları kavramak meselesi değil, onların meseleleri incelerken ve çözerken uyguladıkları yöntemi ve bakış açısını öğrenmek meselesidir. Partimizin Marksizm-Leninizm'i kavrayışı eskisine oranla şimdi daha iyidir, ama gene de kapsamlı ve derin olmaktan uzaktır. Görevimiz, yüce ve eşi görülmedik bir mücadelede birkaç yüz milyonluk büyük bir millete önderlik etmektir. Bu yüzden de, Marksizm-Leninizm'in incelenmesinin yaygınlaştırılması ve derinleştirilmesi karşımıza hemen çözülmesi gereken büyük bir mesele olarak çıkmaktadır; bu da ancak yoğun bir çabayla gerçekleşebilir. Merkez Komitesinin bu genel toplantısından sonra, bütün Parti üyelerinin incelemede birbirleriyle yarışacaklarını ve bu yarışmanın, kimin gerçekten bir şeyler öğrendiğini, kimin daha fazla, daha iyi öğrendiğini göstereceğini ümit ederim.

Önderliğin esas sorumluluğunu yüklenmek meselesine gelince, Marksizm-Leninizm'i bölük pörçük değil, sistemli bir şekilde, kof bir şekilde değil, gerçekten kavramış yüz ya da iki yüz yoldaşın bulunması Partimizin savaşıma gücünü çok yükseltecek ve Japon emperyalizmini yenme görevimizi daha çabuk yerine getirmemizi sağlayacaktır.

Bir başka görevimiz de, tarihî mirasımızı incelemek ve onu eleştireci bir şekilde özetleyebilmek için Marksist yöntemi kullanmaktır. Millî tarihimiz binlerce yıl gerilere uzanır ve kendine has özellikleri, sayısız hazineleri vardır. Ama bizler bu meselelerde ilkokul çocukları kadar cahiliz. Bugünkü Çin, geçmişteki Çin'den doğmuştur; biz tarihi ele alışımızda Marksistiz ve bundan dolayı da tarihimizi bir kenara atmamalıyız. Konfüçyus'tan Sun Yat-sen'e kadar olan tarihimizi özetlemeli, bu değerli mirasa sahip çıkmalıyız. Bu, günümüzün büyük hareketine rehberlik etme açısından çok önemlidir. Komünistler, Marksist oldukları için enternasyonalisttirler; ama Marksizmi ancak kesin bir millî biçim kazandığı ve ülkemizin somut özellikleriyle kaynaştırıldığı zaman uygulayabiliriz. Marksizm-Leninizm'in büyük gücü, bütün ülkelerin somut devrimci pratiği ile bütünleşmesinden ileri gelmektedir. Çin Komünist Partisinin meselesi, Marksizm-Leninizm teorisini Çin'in somut şartlarına uygulamayı öğrenmektir. Büyük Çin milletin bir parçası, kanı ve canıyla onun bir parçası olan Çin Komünistleri için, Çin'in özelliklerinden kopuk bir şekilde Marksizm'den söz etmek soyut bir Marksizm, boşlukta yüzen bir Marksizm olur. Bundan dolayı, Marksizmi, her tezahürü mutlaka bir Çin özelliği taşıyacak şekilde Çin'de somut olarak uygulamak, yani Marksizmi Çin'in somut özellikleri ışığında uygulamak, bütün Partinin acilen kavrayıp çözmesi gereken bir mesele haline gelmektedir. Yabancı taklitçiliği ortadan kaldırılmalı; boş, soyut havalara

çalmaktan vazgeçilmeli, dogmatizm bir kenara atılmalıdır; bütün bunların yerine Çin'in sıradan halkının sevdiği yeni ve canlı Çin tarzı konmalıdır. Enternasyonalist muhtevayı millî biçimden koparmak, enternasyonalizmden hiç bir şey anlamayanların tutumudur. Biz, aksine bu ikisini sıkıca birleştirmeliyiz. Bu konuda, saflarımızda ciddiyetle üstesinden gelinmesi gereken vahim hatalar vardır.

Bugünkü hareketin özellikleri nelerdir? Kanunları nelerdir? Nasıl yönlendirilmelidir? Bütün bunlar pratik meselelerdir. Bugün bile Japon emperyalizmi ya da Çin hakkında henüz her şeyi kavrayamıyoruz. Hareket gelişiyor, ileride yeni şeyler de ortaya çıkacak, zaten bunlar sürekli olarak ortaya çıkıyor. Bu hareketi bütünlüğü ve gelişimi içinde incelemek, sürekli dikkatimizi gerektiren büyük bir görevdir. Bu meseleleri ciddiyetle ve dikkatle incelemeyi reddeden bir kimse, Marksist değildir.

Bildiğiyle yetinmek incelemenin düşmanıdır. Bildiğiyle yetinme anlayışından kurtulmadıkça gerçekten hiç bir şey öğrenemeyiz. Kendimize karşı tavrımız “öğrenmeye doymamak” başkalarına karşı tavrımız ise, “öğretmekten usanmamak” olmalıdır.

KOMÜNİST'İ SUNARKEN

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 2

Merkez Komitesi uzun zamandır bir Parti içi gazete yayınlamayı tasarlıyordu. Bu tasarı nihayet şimdi gerçekleşmiş bulunuyor. Böyle bir gazete ülke çapında ve geniş bir kitle karakterine sahip olan, ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan tamamen sağlamlaşmış ve Bolşevikleşmiş bir Çin Komünist Partisinin inşası için gereklidir. Kendine has özellikleri bulunan bugünkü şartlarda bu zorunluluk daha da açık bir hal almaktadır. Bir yandan, Japonya'ya Karşı Milli Birleşik Cephe teslimiyet, bölünme ve gerileme tehlikesi günden güne artarken, öte yandan Partimiz dar sınırlarını aşıp ülke çapında büyük Bir parti haline gelmiş bulunuyor. Partinin görevi, teslimiyet, bölünme ve gerileme tehlikelerinin üstesinden gelebilmeleri için kitleleri seferber etmek ve Partiyi ve devrimi beklenmedik kayıplara uğratabilecek bütün ihtimallere karşı hazırlıklı olmaktır. Böyle bir zamanda Parti içi bir gazete gerçekten de son derece gerekli olmaktadır.

Bu Parti içi gazete Komünist adını taşıyor. Amacı nedir? Ne iş görecektir? Diğer parti yayınlarından hangi bakımlardan farklı olacaktır?

Bu gazetenin amacı, ülke çapında ve geniş bir kitle karakterine sahip olan, ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan tamamen sağlamlaşmış ve Bolşevikleşmiş bir Çin Komünist Partisinin inşasına yardımcı olmaktır. Çin devriminin zafere ulaşması için böyle bir partinin inşası şarttır ve Parti inşası için gerekli subjektif ve objektif şartların çoğu mevcuttur. Bu büyük görev şu anda sürdürülmektedir. Sıradan bir Parti yayınının gücünün ötesinde olan bu büyük görevin başarıyla yerine getirilmesine yardımcı olacak özel bir Parti yayın organına ihtiyaç vardır ve işte Komünist de bunun için yayınlanmaktadır. Yönetici çekirdeği, üyelerinin bir kısmı, genel çizgisi ve devrimci çalışması açısından Partimiz, şimdiden belli ölçülerde ülke çapında ve geniş bir kitle karakterine sahip olan, ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan sağlamlaşmış ve Bolşevikleşmiş bir partidir.

Öyleyse yeni bir görev ortaya koymak niye?

Çünkü şimdi çok sayıda üyesi olan yeni birçok kola sahip olduğumuz halde, bunlar henüz geniş bir kitle karakterine sahip, ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan sağlamlaşmış ya da Bolşevikleşmiş değildirler. Aynı zamanda eski Parti üyelerinin siyasî düzeylerini yükseltmek, eski kolların daha da Bolşevikleşmelerini sağlamak ve onları ideolojik, siyasi ve Örgütsel bakımdan sağlamlaştırmak meselesi vardır. Partinin içinde bulunduğu şartlar ve yüklendiği sorumluluklar, devrimci iç savaş dönemindekilerden oldukça farklıdır; şartlar çok daha karmaşık ve sorumluluklar çok daha ağırdır.

İçinde olduğumuz dönem millî birleşik cephe dönemidir; ve biz burjuvazi ile birlikte bir birleşik cephe meydana getirmiş bulunuyoruz. Bu dönem Japonya'ya: Karşı Direnme Savaşı dönemidir ve Partimizin silahlı kuvvetleri cephe, dost ordularla birlikte düşmana karşı acımasız bir savaş yermektedir. İçinde bulunduğumuz dönem. Partimizin ülke çapında büyük bir parti haline geldiği ve bu yüzden de artık eskisi gibi olmadığı bir dönemdir. Bütün bu etkenleri bir arada ele alırsak sözünü ettiğimiz görevin, yani «ülke çapında ve geniş bir kitle karakterine sahip olan, ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan tamamen sağlamlaşmış ve Bolşevikleşmiş bir Çin Komünist Partisinin inşasının ne kadar şerefli ve önemli bir görev olduğunu anlarız.

Bizim şimdi inşa etmek istediğimiz böyle bir partidir; ama bunu nasıl gerçekleştireceğiz? Bu soruyu. Partimizin tarihine ve onun on sekiz yıllık mücadelesine dönüp bakmadan cevaplandıramayız.

1921'deki Birinci Milli Kongremizi yapalı tam on sekiz yıl oldu. Bu on sekiz yıl içinde Partimiz birçok büyük mücadeleden geçti. Partimizin üyeleri, kadroları ve örgütlen kendilerini bu büyük mücadelelerin içinde yoğurdular. Hem parlak zaferlerin hem de ağır yenilgilerin tecrübesine sahip oldular. Parti burjuvazi ile birlikte bir Milli Birleşik

Cephe kurdu; bu cephenin dağılmasıyla, büyük burjuvazi ve onun müttefikleriyle çok şiddetli bir silahlı mücadeleye girdi. Son üç yıl içinde yeniden burjuvazi ile birlikte bir Milli Birleşik Cephe dönemine girdi. Çin devrimi ve Çin Komünist Partisi, Çin burjuvazisi ile olan bu karmaşık ilişkiler içinde kendi gelişmesini sürdürdü. Bu özel bir tarihi durum, sömürge ve yarı-sömürge ülkelerdeki devrimlere özgü ve hiç bir kapitalist ülkenin devrim tarihinde bulunmayan bir durumdur. Bunun yanı sıra Çin, yarı-sömürge ve yarı-feodal, siyasi, iktisadi ve kültürel gelişmesi eşitsiz, ekonomisi esas olarak yan-feodal ve çok geniş topraklara sahip bir ülke olduğu için, içinde bulunduğumuz dönemde Çin devrimi, burjuva demokratik niteliktedir ve başlıca hedefleri emperyalizm ve feodalizmdir. Temel itici güçleri proletarya, köylülük ve şehir küçük burjuvazisi ile belli dönemlerde belli ölçüde milli burjuvazidir ve Çin devrimindeki temel mücadele biçimi silahlı mücadeledir. Gerçekten Partimizin tarihi, bir silahlı mücadeleler tarihi olarak görülebilir. Stalin yoldaş, “Çin’de silahlı devrim, silahlı karşı-devrimle savaşmaktadır. Bu, Çin Devriminin kendine özgü niteliklerinden ve üstünlüklerinden biridir”¹ demişti. Bu tamamen doğrudur. Çin’e özgü olan bu durum, kapitalist ülkelerdeki Komünist Partilerinin önderlik ettiği devrimlerin tarihinde ya hiç olmamıştır, ya da aynı şekilde olmamıştır. Dolayısıyla, Çin burjuva demokratik devriminde kendine özgü iki temel nitelik vardır: 1) Proletarya, ya burjuvazi ile devrimci bir milli birleşik cephe kurar ya da bunu bozmak zorunda kalır ya 2) silahlı mücadele devrimin temel biçimidir. Biz burada Partinin köylülük ve şehir küçük burjuvazisi ile olan ilişkilerini Çin’e özgü bir temel nitelik olarak tanımlamıyoruz. Çünkü birincisi, bu ilişkiler, ilke olarak bütün dünyada Komünist Partilerinin karşılaştıkları ilişkilerle aynıdır; ikincisi, Çin’de silahlı mücadele özünde köylü savaşıdır ve Partinin köylülükle olan ilişkileri ile köylü savaşıyla olan yakın ilişkisi farklı şeyler değildir.

Aslında, tam da bu iki kendine özgü temel nitelikten dolayı, Partimizin inşası ve Bolşevikleşmesi özel şartlar içinde sürmektedir. Partinin hataları ve başarıları, gerilemeleri ya da ilerlemeleri, küçülmesi ya da genişlemesi, gelişmesi ve sağlamlaşması kaçınılmaz olarak burjuvazi ve silahlı mücadele ile olan ilişkilerine bağlıdır. Parti, burjuvazi ile birleşik cephe kurma ya da mecbur kaldığında bunu bozma meselelerinde doğru bir siyasî çizgi izlediği zaman, gelişme, sağlamlaşma ve Bolşevikleşme yolunda ileri bir adım atmış olur. Partimiz, burjuvazi ile olan ilişkilerinde hatalı bir çizgi izlediğinde ise geriye doğru bir adım atmış olur. Aynı şekilde devrimci silahlı mücadele meselesini doğru bir şekilde ele aldığında gelişme, sağlamlaşma ve Bolşevikleşme yolunda ileri doğru bir adım atmış olur. Meseleyi yanlış bir şekilde ele aldığı zaman ise geriye doğru bir adım atmış olur. Bundan dolayı, on sekiz yıldır, Partinin inşası ve Bolşevikleşmesi, birleşik cephe

ve silahlı mücadele meselelerinin doğru ya da yanlış bir şekilde ele alınmasına ve siyasî çizgisine sıkı sıkıya bağlı olmuştur. Bu, Partimizin on sekiz yıllık tarihi tarafından açık bir şekilde doğrulanmıştır. Ya da meseleye diğer yanından bakarsak, Parti ne kadar Bolşevikleşirse, siyasî çizgisini o kadar doğru tespit edebilir ve birleşik cephe ve silahlı mücadele meselelerini de o kadar doğru bir şekilde ele alabilir. Bu da, Partimizin on sekiz yıllık tarihi tarafından açık bir şekilde doğrulanmıştır.

Böylece, birleşik cephe, silahlı mücadele ve Partinin inşası, Çin devriminde Partimizin üç temel meselesidir. Bu üç meselenin ve bunların birbirleriyle olan ilişkilerinin doğru bir şekilde kavranması, bütün Çin devrimine doğru bir önderliğin kazandırılabilmesi demektir. Biz, bugün, Partimizin on sekiz yıllık tarihi tecrübesine, hatalarımızın ve başarılarımızın, gerileme ve ilerlemelerimizin, küçülme ve genişlemelerimizin, zengin ve derin tecrübelerine dayanarak, bu üç meseleye ilişkin doğru sonuçlara varacak durumdayız. Bu, biz artık birleşik cephe, silahlı mücadele ve Partinin inşası meselelerini doğru olarak ele alabiliyoruz demektir. Bu, aynı zamanda on sekiz yıllık tecrübemizden şu dersi çıkardığımızı da gösterir: Birleşik cephe, silahlı mücadele ve Partinin inşası, Çin devriminde Çin Komünist Partisinin düşmanı yenmek için kullandığı üç esas “sihirli silah”tır. Bu da Çin Komünist Partisi ve Çin devriminin büyük bir başarısıdır. Bu üç sihirli silahın, üç meselenin her birini kısaca ele alalım.

Son on sekiz yıl içinde Çin proletaryasının burjuvazi ve diğer sınıflarla birleşik cephesi üç farklı durumda ya da üç farklı aşamada gelişti. 1924’den 1927’ye kadar Birinci Büyük Devrim, 1927’den 1937’ye kadar Toprak Devrimi Savaşı ve şimdiki Japonya’ya karşı Direnme Savaşı. Bu üç aşamanın tarihi aşağıdaki kanunları doğrulamıştır.

1. Çin milli burjuvazisi belli dönemlerde ve belli ölçüde emperyalizme ve feodal savaş ağalarına karşı mücadelede yer alacaktır. Çünkü söz konusu dönemlerde yabancı zulmü, Çin’in maruz kaldığı en büyük zulümdür. Bu bakımdan, böyle zamanlarda proletarya milli burjuvazi ile birleşik cephe kurmalı ve bunu mümkün olduğu kadar sürdürmelidir.

2. Farklı tarihi şartlar altında Çin milli burjuvazisi iktisadî ve siyasî zayıflığından ötürü yalpalayacak ve saf değiştirecektir. Bu nedenle Çin’in devrimci cephesinin bileşimi her zaman sabit kalmayacak ve değişmelere uğrayacaktır. Bazen milli burjuvazi bunun içinde yer alabilir, bazen da yer almayabilir.

3. Komprador nitelikte olan Çin büyük burjuvazisi doğrudan doğruya emperyalizme hizmet eden, onun tarafından himaye edilen bir sınıftır. Bundan dolayı Çin büyük burjuvazisi daima devrimin hedefi olmuştur. Ne var ki, bu büyük burjuvazinin içinde, farklı gruplar, farklı emperyalist devletler tarafından desteklenmektedir; bu bakımdan bu devletlerarasındaki çelişmeler keskinleştiği ve devrim

belirli bir devleti hedef aldığı zaman, bu emperyalist devlete karşı verilen mücadeleye, diğer emperyalist devletlere dayanan büyük burjuva grupları da belli ölçüde ve belli bir süre için katılabilir. Böyle zamanlarda düşmanı zayıflatmak ve kendi yedeklerini artırmak için, Çin proletaryası, bu gruplarla bir birleşik cephe kurabilir ve devrime yarar sağladığı sürece bu cepheyi sürdürmelidir.

4. Komprador büyük burjuvazi ortak düşmana karşı verilen mücadelede proletaryanın yanında birleşik cepheye katıldığı zaman bile en gerici taraf olmaya devam eder. Proletaryanın ve proletarya partisinin her türlü ideolojik, siyasi ve örgütsel gelişimine inatla karşı çıkar ve bunları sınırlandırmaya çalışır; hile, yaltaklanma, yıpratma, vahşice saldırılarda bulunma gibi yıkıcı taktiklere başvurur. Üstelik bütün bunları, düşmana teslimiyeti hazırlamak ve birleşik cepheyi bölmek için yapar.

5. Köylülük proletaryanın sağlam müttefikidir.

6. Şehir küçük burjuvazisi güvenilir bir müttefikdir.

Bu kanunların geçerliliği Birinci Büyük Devrimde ve Toprak Devriminde doğrulanmıştır. Şimdi Direnme Savaşı içinde de doğrulanmaktadır. Bu bakımdan burjuvazi ile (özellikle büyük burjuvazi ile) bir birleşik cephenin teşkilinde, proletarya partisi her iki cephede kararlı ve amansız bir mücadele vermelidir. Bir yandan, burjuvazinin belirli dönemlerde ve belirli ölçülerde devrimci mücadeleye katılabilmesinin mümkün olduğunu reddetme hatasıyla mücadele etmek gerekir. Bu, Çin'deki burjuvaziyi kapitalist ülkelerdeki burjuvaziyle bir sayan "sol" bir kapalı-kapıcılık hatasıdır ve sonuç olarak burjuvaziyle bir birleşik cephe kurarak, bunu mümkün olduğu kadar sürdürmeyi reddeden bir siyasettir. Öte yandan proletaryanın programını, siyasetini, ideolojisini, pratiğini vb. yi burjuvazinkilerle özdeş tutup temeldeki farkları reddetme hatasıyla da mücadele edilmelidir. Buradaki hata burjuvazinin (özellikle büyük burjuvazinin) sadece küçük burjuvazi ile köylülüğü etkilemekle kalmayıp proletaryanın ve Komünist Partisinin ideolojik, siyasi ve örgütsel bağımsızlığını da yok etmek, onu burjuvazinin bir uzantısı ve burjuvazinin bir siyasi partisi haline getirmek, devrimin meyvelerini sadece kendisi ya da kendi partisi için toplamak için elinden geleni yaptığını göz ardı etmektir. Bu hata aynı zamanda burjuvazinin, özellikle büyük burjuvazinin, devrimin çıkarları kendi çıkarları ile ya da kendi siyasi partisinin bencil çıkarlarıyla çeliştiği zaman devrime ihanet edebileceği gerçeğinin göz ardı edilmesi hatasını da içinde taşımaktadır. Bütün bunları göz ardı etmek sağ oportünizmdir. Proletaryayı, burjuvazinin ve onun siyasi partisinin bencil çıkarları ile uzlaşmaya götüren Çen Du-siu sağ oportünizminin en belirgin yanı buydu ve bu durum Birinci Büyük Devrimde yenilginin sübjektif nedeni olmuştur. Burjuva demokratik devrimde Çin burjuvazisinin ikili niteliğinin bizim siyasi çizgimiz ve Partimizin inşası üzerinde büyük etkisi vardır; ve bu ikili niteliği anlamadan siyasi çizgimiz

ve Partimizin inşası hakkında doğru bir kavrayışa sahip olamayız. Çin Komünist Partisinin siyasi çizgisinin önemli unsurlarından birisi de burjuvazi ile hem birlik hem mücadele siyasetidir. Hatta Partinin, burjuvazi ile birlik ve mücadele içinde gelişip çelikleşmiş olması, Partinin inşasında önemli bir unsurdur. Burada birlikten kasıt, burjuvazi ile birleşik cepheyi kurmaktır. Mücadeleden kasıt, burjuvazi ile birlik halinde olduğumuz sürece devam eden "barışçı" ve "kansız" ideolojik siyasi ve örgütsel mücadele demektir. Birliği bozmak zorunda bırakıldığımızda ise bu "barışçı" ve "kansız" mücadele silahlı mücadeleye dönüşür. Eğer Partimiz, belli dönemlerde burjuvazi ile birleşmesi gerektiğini anlamazsa, ilerleyemez ve devrim gelişemez. Eğer Partimiz burjuvazi ile birlik halinde iken de ona karşı sert ve kararlı bir şekilde, "barışçı" bir mücadele vermesi gerektiğini anlamazsa, o zaman Partimiz ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan dağılır, devrim de yenilgiye uğrar. Eğer Partimiz burjuvazi ile birliğini bozmak zorunda kaldığı zaman, ona karşı sert ve kararlı bir silahlı mücadele sürdürmezse, tıpkı diğer durumda olduğu gibi, dağılır ve devrim yenilgiye uğrar. Bütün bunlar geçen on sekiz yılın olayları tarafından doğrulanmıştır.

Çin Komünist Partisinin silahlı mücadelesi, proletarya önderliğinde bir köylü savaşı biçimini alır. Bu silahlı mücadelenin tarihi de yine üç aşamaya ayrılır. Birinci aşama. Kuzey Seferine katıldığımız aşamadır. Bu aşama Partimizin, silahlı mücadelenin önemini fark etmeye başladığı fakat henüz tam olarak anlayamadığı, Çin devriminde silahlı mücadelenin temel mücadele biçimi olduğunu kavrayamadığı aşamadır. İkinci aşama Toprak Devrimi Savaşıdır. Bu sırada Partimiz, daha o zamandan kendi bağımsız silahlı kuvvetlerini inşa etmiş, bağımsız olarak savaşma sanatını öğrenmiş ve üç bölgelerini ve halkın siyasi iktidarını kurmuştu.

Partimiz daha o zaman, temel mücadele biçimi olan silahlı mücadeleyi dolaylı ve dolaysız olarak diğer birçok gerekli mücadele biçimleriyle birleştirebilecek durumdaydı. Yani silahlı mücadeleyi ülke çapında işçilerin mücadelesiyle, köylülerin mücadelesiyle (esas olan da buydu), gençliğin, kadınların ve diğer bütün halk kesimlerinin mücadeleleriyle, siyasi iktidar için verilen mücadeleyle, ekonomi, karşı-casusluk alanlarında ve ideolojik cephede verilen mücadelelerle, bütün mücadele biçimleriyle birleştirebilecek durumdaydı. Ve bu silahlı mücadele proletaryanın önderliği altında bir köylü toprak devrimiydi. Üçüncü aşama, yani şimdiki aşama. Direnme Savaşı aşamasıdır. Bu aşamada biz, birinci ve özellikle ikinci aşamalardaki silahlı mücadele tecrübelerimizden ve silahlı mücadeleyi, diğer gerekli mücadele biçimleriyle birleştirme konusundaki tecrübelerimizden yararlanabiliriz. Bugün silahlı mücadele genel olarak gerilla savaşı demektir.² Gerilla savaşı nedir? Silahlı düşmanı yenilgiye uğratmak ve kendi üslerimizi inşa etmek için geri kalmış,

geniş ve yarı-sömürge bir ülkede, uzun bir dönem için, halkın silahlı güçlerinin yürüteceği zorunlu ve dolayısıyla en iyi mücadele biçimidir. Bugüne kadar siyasî çizgimiz ve Partimizin inşası bu mücadele biçimine sıkı sıkıya bağlı olmuştur. Siyasî çizgimiz ve dolayısıyla partimizin inşası, silahlı mücadeleden ayrı olarak ele alındığı zaman doğru bir şekilde kavranamaz. Silahlı mücadele, siyasî çizgimizin önemli bir unsurudur. On sekiz yılda Partimiz silahlı mücadele vermeyi yavaş yavaş öğrendi ve bunda sebat etti. Silahlı mücadele olmadan ne proletaryanın ne halkın ve ne de Komünist Partisinin Çin’de hiç bir varlık göstere-meyeceğini ve devrimin zafere ulaşamayacağını öğrendik. Bu yıllarda Partimiz, devrimci savaşların içinde gelişmiş, sağlamlaşmış ve Bolşevikleşmiştir. Muhakkak ki, silahlı mücadele olmadan Partimiz, bugünkü haline gelemezdi. Partideki yoldaşlarımız, kanımız pahasına kazandığımız bu tecrübeyi asla unutmamalıdır.

Aynı şekilde. Partinin inşasının da üç ayrı aşaması vardır: Partinin gelişmesi, sağlamlaşması ve Bolşevikleş-mesi.

Birinci aşama Partinin çocukluk devresidir. Bu aşamanın ilk ve orta devrelerinde Partinin çizgisi doğru, Partinin sıradan üyelerinin ve yönetici kadroların devrimci şevkleri fazlasıyla yüksekti; bunun sonucunda Birinci Büyük Devrimdeki zaferler elde edildi. Fakat ne de olsa, Parti, daha hâlâ çocukluk devresindeydi ve birleşik cephe, silahlı mücadele ve Partinin inşası gibi üç temel meselede tecrübe eksikliği çekmekteydi. Çin tarihi ve Çin toplumu hakkında ya da Çin devriminin özellikleri ve kanunları hakkında fazla bir bilgiye sahip değildi. Parti, Marksizm-Leninizmin teorisi ile Çin Devriminin pratiğini birleştirecek kapsamlı bir kavrayıştan yoksundu. Bu yüzden aşamanın son döneminde ya da bu aşamanın can alıcı dönüm noktasında Parti yönetimine hâkim olanlar devrimin zaferlerini sağlamlaştırmada Partiye önderlik etmeyi başaramadılar. Sonuç olarak burjuvazi tarafından aldatıldılar ve devrimin yenilgisine yol açtılar. Bu aşamada Parti örgütü genişletilmiş ama sağlamlaştırılmamıştı ve yönetime hâkim olanlar Parti üyeleriyle kadroların ideolojik ve siyasî bakımdan sağlam ve istikrarlı bir hale gelmelerine yardımcı olamadılar. Birçok yeni parti üyesi vardı fakat bunlar gerekli Marksist-Leninist eğitimle donatılmamışlardı. Çalışmalarla ilgili birçok tecrübeye sahip olunmuştu ama bunlar gerektiği gibi özetlenmiş değildi. Partiye birçok mevki düşkünü sızmış fakat bunlar Partiden temizlenmemişti. Parti hem düşmanın hem de müttefiklerinin komploları ve dalavereleri ile karşı karşıya kalmıştı. Fakat Partinin uyanıklığı eksikti. Parti içinde çok sayıda faal unsur ortaya çıkmış fakat bunlar zamanında Partimizin temel direği haline getirilmemişti. Partinin komutası altında bazı devrimci silahlı birlikler vardı ama Parti onları sıkı bir denetim altında tutamıyordu. Bütün bunların nedenleri tecrübesizlik, yeterince derin bir devrimci kavrayış-

şın olmaması ve Marksist-Leninist teoriyle Çin Devriminin pratiğini birleştirmede başarısız kalınmasıydı. Partinin inşasının birinci aşaması işte böyleydi.

İkinci aşama Toprak Devrimi Savaşıydı. Birinci aşamada kazandığı tecrübeler ve Çin tarihi, Çin toplumu, Çin Devriminin özellikleri ve kanunları hakkında daha iyi bir anlayışa sahip olması sayesinde ve kadroları Marksizm-Leninizm teorisini daha iyi kavradıkları ve bu teoriyi Çin Devrimi pratiğiyle daha iyi birleştirebildiği için Partimiz, Toprak Devrimi mücadelesini on yıl başarıyla sürdürebildi. Burjuvazinin ihanet etmesine rağmen, Partimiz köylülüğe sıkı sıkıya dayanmayı başarabildi. Parti örgütü yeniden taze kan almakla kalmamış, aynı zamanda sağlamlaşmıştı. Düşman durmadan Partimizi sabote etmeye çalıştı, fakat Parti bu sabotajcıları defetti. Bir kere daha çok sayıda kadro ileri atıldı ve bu sefer Partimizin temel direği haline geldiler. Parti halkın siyasî iktidarı yolunda ilk adımları attı ve böylece hükümet etme sanatını öğrendi. Parti güçlü silahlı kuvvetler yarattı ve böylece savaşma sanatını öğrendi. Bunlar muazzam ilerlemeler ve başarı-lardı. Bununla beraber, bu büyük mücadeleler sırasında yoldaşlarımızdan bazıları oportünizm batağına battılar ya da hiç değilse bir süre için oportünizme kapıldılar. Bunun nedeni, gene, geçmişin tecrübelerinden alçak gönüllülükle ders çıkarmamaları, Çin tarihini, Çin toplumunu ve Çin Devriminin özelliklerini ve kanunlarını anlamamaları ve Marksizm-Leninizm teorisi ile Çin Devriminin pratiği arasındaki birliği kavramamalarıydı. Bundan dolayı bütün bu aşama boyunca Partide yönetime hâkim olan bazı kimseler doğru bir siyasî ve örgütsel çizgi izleyemediler. Parti bir dönemde Li Li-san yoldaşın “sol” oportünizminden, başka bir dönemde de devrimci savaşta ve beyaz bölgelerde yapılan çalışmadaki “sol” oportünizmden zarar görmüştü. Zunyi Toplantısına kadar (Siyasî Büronun 1935 Ocağında Kveyçov Eyaletindeki Zunyi’de yaptığı toplantı) Parti kesin bir şekilde Bolşevikleşme yolunu tutmamış ve Çang Kuo-tao’nun sağ oportünizmine karşı zafer kazanılmasının ve Japonya’ya karşı millî birleşik cephenin kurulmasının temellerini atmamıştı. Bu, Partinin gelişmesindeki ikinci aşamaydı.

Üçüncü aşama Japonya’ya Karşı Milli Birleşik Cephe aşamasıdır. Biz üç yıldır bu aşamanın içindeyiz ve bu mücadele yılları son derece önemlidir. Parti, daha önceki iki devrimci aşamada kazandığı tecrübeleri örgütsel gücüne ve silahlı kuvvetlerinin gücüne dayanarak ve bütün ülkede halk arasında yüksek bir siyasî itibara sahip olması ve Marksizm-Leninizm teorisi ile Çin Devriminin pratiği arasındaki birliği daha derin bir şekilde kavraması sayesinde, sadece Japonya’ya Karşı Milli Birleşik Cepheyi kurmakla kalmamış, aynı zamanda Japonya’ya Karşı Büyük Direnme Savaşını da yürütmüştür ve yürütmektedir. Partimiz, örgütsel bakımdan dar sınırlarını aştı ve ülke çapında büyük bir Parti haline geldi. Silahlı kuvvetlerimiz tekrar

büyüyor ve Japon saldırganlarına karşı verilen mücadelede daha da güçlü bir hale geliyor. Partimizin, bütün halk içindeki etkisi daha da yaygınlaşıyor. Bunların hepsi büyük başarılarıdır. Bununla beraber, partimizin yeni üyelerinin birçoğu eğitilmemiş, yeni örgütlerin birçoğu da henüz sağlamlaştırılmamıştır. Eski ve yeni üyelerle, eski ve yeni örgütler arasında hâlâ çok büyük farklar vardır. Yeni Parti üyelerinin ve kadroların birçoğunun henüz yeterli bir devrimci tecrübesi yoktur. Bunlar Çin tarihi ve toplumu ya da Çin Devriminin özellikleri ve kanunları hakkında, ya çok az şey biliyorlar ya da hiç bir şey bilmiyorlar. Marksizm-Leninizm teorisi ite Çin Devriminin pratiği arasındaki birlik hakkında sahip oldukları kavrayış kapsamlı olmaktan uzaktır. Merkez Komitesinin “Partiyi cesaretle genişletelim fakat istenmeyen bir tek unsurun bile Parti içine girmesine izin vermeyelim” sloganının üstünde önemle durmasına rağmen, Parti örgütlerinin genişletilmesi sırasında birçok mevki düşkün ve yıkıcı düşman ajanı sinsice Partiye sızmayı başardı. Birleşik cephe kurulduğu ve üç yıldır da yaşatıldığı halde, burjuvazi ve özellikle büyük burjuvazi sürekli olarak Partimizi yıkmaya çalışmakta ve büyük burjuva teslimiyetçileri ve iflah olmaz unsurlar ülke çapında ciddi bir sürtüşmeyi kışkırtmaktadırlar. Anti-komünist yaygaralarının ardı arkası kesilmemektedir. Büyük burjuva teslimiyetçileri ve iflah olmaz unsurlar bütün bunları, Japon emperyalizmine teslimiyetin yolunu yapmak, birleşik cepheyi parçalamak ve Çin’i geriye sürüklemek için yapmaktadırlar. Büyük burjuvazi, ideolojik bakımdan komünizmi “yıpratmaya” çalışırken, siyasi ve örgütsel bakımdan da Komünist Partisini, Sınır Bölgelerini ve Partinin silahlı kuvvetlerini tasfiye etmeye çalışmaktadır. Bu şartlarda hiç şüphesiz ki, görevimiz, teslimiyet, bölünme ve gerileme tehlikelerinin üstesinden gelmek, birleşik cephe ve Guomindang-Komünist işbirliğini mümkün olduğu kadar sürdürmek, Japonya’ya karşı sürekli direnme, birlik ve ilerleme için çalışmak ve aynı zamanda da Partinin ve devrimin beklenmedik kayıplara uğramasına yol açabilecek muhtemel durumlara karşı hazırlıklı olmaktır. Bu amaca ulaşmak için. Parti örgütünü ve Partinin silahlı kuvvetlerini güçlendirmeli ve bütün halkı teslimiyete, bölünmeye ve gerilemeye karşı azimle mücadele etmesi için seferber etmeliyiz. Bu görevin yerine getirilmesi bütün Partinin çabasına, her yerdeki ve her kademedeki Parti üyelerinin, kadroların ve Parti örgütlerinin amansız ve inatçı bir şekilde mücadele etmelerine bağlıdır. Biz, on sekiz yıllık tecrübeye sahip Çin Komünist Partisinin, eski tecrübeli üye ve kadroları ile dinamik ve genç üye ve kadrolarının, sınanmış ve Bolşevikleşmiş Merkez Komitesi ile onun mahallî örgütlerinin ve güçlü silahlı kuvvetleri ile ilerici kitlelerin ortak çabalarıyla, bu hedeflere varabileceğinden eminiz.

Partimizin on sekiz yıllık tarihindeki belli başlı tecrübeleri ve meseleleri ortaya koymuş bulunuyoruz.

On sekiz yılın tecrübesi göstermiştir ki, birleşik cephe ve silahlı mücadele düşmanı yenilgiye uğratmada iki temel silahtır. Birleşik Cephe, silahlı mücadeleyi sürdürmek için kurulan bir birleşik cephedir. Ve Parti, düşman mevzilerini darmadağın etmek için bu iki silahı, yani birleşik cephe ve silahlı mücadele silahını kullanan kahraman bir savaşıdır. Bu üç şey birbirine işte böyle bağlıdır.

Bugün Partimizi nasıl inşa etmeliyiz? “Ülke çapında ve geniş bir kitle karakterine sahip, ideolojik, siyasi ve örgütsel bakımdan tamamen sağlamlaşmış ve Bolşevikleşmiş bir Çin Komünist Partisini” nasıl inşa edebiliriz? Bunun cevabını Partinin tarihini incelemekle. Partinin inşasını birleşik cephe ve silahlı mücadele meselesiyle bağlantılı olarak, burjuvazi ile hem birleşmek hem mücadele etmek meselesiyle bağlantılı olarak, Sekizinci Yol Ordusu ve Yeni Dördüncü Ordumuzun Japonya’ya karşı gerilla savaşında sebat etmesi meselesiyle bağlantılı olarak ve Japonya’ya karşı üs bölgelerinin kurulması meselesiyle bağlantılı olarak ele alıp incelemekle bulabiliriz.

On sekiz yıllık tecrübelerimizi ve bugün edindiğimiz yeni tecrübeleri, Marksizm-Leninizm teorisi ile Çin Devriminin pratiği arasındaki birlik temelinde özetlemek ve bu tecrübeleri bütün Partiye yaymak, bu şekilde Partimizin çelikleşmesini ve eski hataları tekrarlamaktan kaçınabilmesini sağlamak. İşte görevimiz budur.

Dipnotlar

¹ J. V. Stalin, “Çin Devriminin Önündeki İhtimaller”, Eserler, İng. bas. FLPH. Moskova 1954, Cilt 8, sayfa 379

² Mao Zedung yoldaş, Çin Devriminde silahlı mücadelenin genel olarak gerilla savaşı demek olduğunu söylemekle, Çin’in ikinci Devrimci İç Savaştan, Japonya’ya Karşı Direnme Savaşının ilk günlerine kadar olan devrimci savaş tecrübesini özetlemektedir. Uzun İkinci Devrimci İç Savaş döneminde Çin Komünist Partisi tarafından yönetilen bütün silahlı mücadeleler gerilla savaşı biçimindeydi. Bu dönemin ikinci safhasında Kızıl Ordunun gücü arttıkça gerilla savaşı, gerilla niteliğindeki bir hareketli savaşa dönüştü. Mao Zedung yoldaş bunu daha üst düzeyde bir gerilla savaşı olarak tanımlar. Değişik şartlarda ve değişik bir düşmana karşı verilen Japonya’ya Karşı Direnme Savaşında yeniden gerilla savaşına dönüldü. Japonya’ya karşı savaşın ilk günlerinde sağ oportünizm hatasını işleyen yoldaşlar, Parti önderliğindeki gerilla savaşını küçümsediler ve ümitlerini Guomindang ordusunun hareketine bağladılar. Mao Zedung yoldaş “Japonya’ya Karşı Gerilla Savaşında Strateji Meseleleri”, “Uzayan Savaş Üzerine”, “Savaş ve Strateji Meseleleri” adlı eserlerinde ve bu makalesinde Çin devriminde gerilla savaşı biçimini alan uzun süreli silahlı mücadeleden kazanılmış olan tecrübeleri teorik bakımdan özetleyerek bu görüşleri çürüttü.

Japonya’ya karşı savaşın son aşamasında ve özellikle Üçüncü Devrimci İç Savaş döneminde (1945-49) Çin Komünist Partisinin önderliği altında gerilla savaşı, devrimci kuvvetlerin hızla büyümesinden ve düşman saflarında meydana gelen değişikliklerden ötürü düzenli savaşa dönüştü. Bu dönemde düzenli savaş, temel mücadele biçimi haline geldi. Üçüncü Devrimci İç Savaşın son aşamasında yeni bir gelişme meydana geldi. Bu aşamada harekâtlar, iyi tahkim edilmiş düşman mevzilerini zapt edebilecek şekilde ağır silahlarla donatılmış çok büyük birlikler tarafından yürütülüyordu.

PARTİNİN ÇALIŞMA TARZINI DÜZELTELİM¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 3

Parti Okulu bugün açılıyor: her bakımdan başarılı olmasını dilerim.

Partimizin çalışma tarzı sorunuyla ilgili bazı şeyler söylemek istiyorum.

Neden bir devrimci parti olmalıdır? Bir devrimci parti olmalıdır; çünkü dünyada halkı ezen düşmanlar vardır ve halk, düşmanın bu zulmünü yok etmek istemektedir. Kapitalizm ve emperyalizm çağında, Komünist Partisi gibi devrimci bir partiye ihtiyaç vardır. Böyle bir parti olmadan, halkın düşmanın zulmünü yok etmesi mümkün değildir. Biz Komünistiz, düşmanı alt etmede halka önderlik etmek isteriz; dolayısıyla, saflarımızı düzenli tutmalı, uygun adım yürümeli, birliklerimizi seçkin birliklerden, silahlarımızı iyi silahlardan oluşturmamız. Bu koşullar sağlanmadan, düşman yenilgiye uğratılamaz.

Bugün Partimizin önündeki sorun nedir? Partinin genel çizgisi doğrudur ve ortaya hiçbir sorun çıkarmamaktadır. Ayrıca, Partinin çalışması da verimli olmuştur. Parti, düşmanla savaşa önderlik eden birkaç yüz bin üyeye sahiptir. Bu, herkes için açık olan su götürmez bir gerçektir.

Öyleyse bugün Partimizin önünde herhangi bir sorun var mıdır, yok mudur? Bence, vardır; üstelik mesele bir bakıma son derece ciddidir.

Nedir bu sorun? Bazı yoldaşlarımızın kafasında pek doğru ya da pek uygun görünmeyen bir şey vardır; sorun budur.

Başka bir deyişle, inceleme tarzımızda. Partinin iç ve dış ilişkilerindeki çalışma tarzımızda ve yazış tarzımızda, hâlâ yanlış olan bir şey vardır. İnceleme tarzında yanlış olan bir şey derken, öznellik hastalığını kastediyoruz. Parti ilişkilerindeki çalışma tarzımızda yanlış olan bir şey derken, basmakalıp Parti yazıları² hastalığını kastediyoruz. Bunların hepsi de yanlış şeylerdir, kötü rüzgârlardır, ama

bütün göğü kaplayan soğuk kuzey rüzgârlarına benzemezler. Çünkü öznellik, sekterlik ve basmakalıp Parti yazıları artık hâkim çalışma tarzları değildirler: birden esen karşı rüzgârlardır; surdaki gediklerden esen kötü rüzgârlardır. (Gülüşmeler.) Ama gene de, böyle rüzgârların Parti içinde hâlâ esiyor olması kötü bir şeydir. Onlara geçit veren gedikleri kapamalıyız. Bütün Partimiz ve Parti Okulu, bu gedikleri kapatma görevini üstlenmelidir. Bu üç kötü rüzgârın, yani öznellik, sekterlik ve basmakalıp Parti yazılarının tarihi kökleri vardır. Bunlar artık bütün Parti içinde hâkim durumda olmadıkları halde, hâlâ durmadan güçlük çıkarmakta ve ayak bağı olmaktadırlar. Bu yüzden, onlara karşı koymalı, onları incelemeli, tahlil etmeli ve ortadan kaldırmalıyız.

Önümüzdeki görev şudur: inceleme tarzını düzeltmek için öznelliliğe karşı mücadele etmek. Parti ilişkilerindeki çalışma tarzını düzeltmek için sekterliğe karşı mücadele etmek ve yazış tarzını düzeltmek için basmakalıp Parti yazılarına karşı mücadele etmek.

Düşmanı alt etme görevini yerine getirebilmemiz için Parti içindeki bu çalışma tarzlarını düzeltme görevini yerine getirmemiz gerekir, inceleme tarzı ve yazış tarzı aynı zamanda Partinin çalışma tarzıdır. Partimizin çalışma tarzını bütünüyle düzelttiğimiz zaman, bütün ülke halkı bizi örnek alacaktır. Parti dışında olup aynı kötü çalışma tarzını sürdüren insanlar da, eğer iyi ve dürüst iseler, bizi örnek alacak ve hatalarını düzeltereklerdir. Böylece bütün millet etkilenmiş olacaktır. Eğer Komünist saflarımızı düzgün tutar, uygun adım yürür ve birliklerimizi seçkin birliklerden, silahlarımızı iyi silahlardan oluşturursak, ne kadar güçlü olursa olsun hiçbir düşman karşımızda duramaz.

Şimdi öznellikten söz etmek istiyorum.

Öznelcilik, yanlış bir inceleme tarzıdır, Marksizm-Leninizm’e aykırıdır ve komünist partisiyle bağdaşmaz. Biz, Marksist-Leninist inceleme tarzından yanayız. İnceleme tarzı derken, sadece okullardaki inceleme tarzını değil, aynı zamanda bütün Partideki inceleme tarzını kastediyoruz. Bu yönetici organlarımızdaki yoldaşların, bütün kadroların ve Parti üyelerinin düşünme yöntemiyle, Marksizm-Leninizm’e karşı tutumumuzla, bütün Partili yoldaşların çalışmalarındaki tutumlarıyla ilgili bir konudur. Bunun için de, son derece önemli, gerçekten en önemli konudur.

Birçok kimsede birtakım bulanık fikirlere rastlanıyor. Sözgelimi, bir teorisyenin ne olduğu, bir aydının ne olduğu, teori ile pratiği birleştirmekten ne kastedildiği gibi konularda bulanık fikirler var.

İlk önce şunu soralım: Partimizin teorik düzeyi ileri midir, yoksa geri midir? Son zamanlarda dilimize daha fazla Marksist-Leninist eser çevrilmiştir ve bunları daha çok sayıda insan okumaktadır. Bu çok iyi bir şeydir. Ama buna bakarak Partimizin teorik düzeyinin çok yükseldiğini söyleyebilir miyiz? Evet, Partimizin teorik düzeyinin eskisine oranla yüksek olduğu doğrudur, ama teorik cephemiz Çin devrimci hareketinin zengin içeriğiyle büyük bir uyumsuzluk içindedir ve ikisini karşılaştıracak olursak, teorik yanın çok geride kaldığını görürüz. Genel olarak bakıldığında, teorimiz, devrimci pratiğimize rehberlik etmek bir yana, ona ayak bile uyduramamaktadır. Zengin ve çok yönlü pratiğimizi henüz yeterli bir teorik düzeye çıkaramadık. Henüz devrimci pratiğin bütün sorunları, hatta en önemlilerini bile ne inceledik, ne de teorik bir düzeye çıkardık. Bir düşünelim, acaba içimizden kaç kişi Çin’in ekonomisi, siyaseti, askeri sorunları ya da kültürü üzerine, kaba ve gelişigüzel değil, bilimsel ve kapsamlı sayılabilecek, sözü edilmeye değer teoriler yaratmıştır. Özellikle ekonomik teori alanında Çin kapitalizminin Afyon Savaşından bu yana yüz yıllık bir gelişmesi vardır, oysa Çin’in ekonomik gelişmesinin gerçeklerine uygun düşen ve gerçekten bilimsel olan tek bir teorik eser yazılmamıştır. Bu durumda. Çin’in ekonomik sorunlarının incelenmesinde teorik düzeyin yüksek olduğunu söyleyebilir miyiz? Partimizin sözü edilmeye değer ekonomi teorisyenlerine sahip olduğunu söyleyebilir miyiz? Hiç kuşkusuz, hayır bir yığın Marksist-Leninist kitap okuduk: ama buna bakarak, teorisyenlere sahip olduğumuzu iddia edebilir miyiz? Hayır, edemeyiz. Çünkü Marksizm-Leninizm, Marks, Engels, Lenin ve Stalin tarafından pratiğe dayandırılarak yaratılmış bir teoridir; onların tarihi ve devrimci gerçeklikten çıkardıkları genel sonuçtur. Eğer onların eserlerini sadece okumakla yetiniyor, Çin tarihinin ve Çin devriminin gerçeklerini onların teorisinin ışığında incelemiyor ve Çin’in devrimci pratiğini teori açısından dikkatli bir şekilde düşünmek için hiçbir çaba harcamıyorsak, kendimize Marksist teorisyen diyecek kadar kibirli olmamamız gerekir. Eğer Çin Komünist

Partisi üyeleri olarak, gözlerimizi Çin’in kendi sorunlarına kapar ve Marksist yazılardan tek tek birtakım sonuçlar ve ilkeler ezberlemekle yetinirsek, teorik cephedeki çalışmalarımız gerçekten çok yetersiz kalacaktır. Eğer bir kimsenin bütün yapabildiği, Marksist ekonomiyi ya da felsefeyi ezberlemekten, Birinci Bölümden Onuncu Bölüme kadar çarçabuk okumaktan ibaretse, okuduklarını uygulamaktan bütününü yoksunsa, o kimse Marksist bir teorisyen olarak görülebilir mi? Hayır! Görülemez. Biz nasıl teorisyenler istiyoruz? Biz, tarihin ve devrimin akışı içinde ortaya çıkan pratik meseleleri Marksist-Leninist tutum, bakış açısı ve yönetime uygun bir biçimde doğru olarak yorumlayabilen ve Çin’in ekonomik, siyasi, askeri, kültürel ve diğer meselelerini bilimsel bir şekilde açıklayabilen ve teorik bakımdan açıklığa kavuşturabilen teorisyenler istiyoruz. Biz böyle teorisyenler istiyoruz. Böyle bir teorisyen olabilmek için; Marksizm-Leninizm’in özünü, Marksist-Leninist tutum, bakış açısı, yöntemi ve Lenin ile Stalin’in sömürge ülkelerdeki devrim ve Çin devrimi hakkındaki teorilerini doğru bir şekilde kavramak, bunları Çin’in pratik meselelerinin derin ve bilimsel bir tahliline uygulamak ve bu meselelerin gelişme kanunlarını keşfetmek gerekir. Bizim işte böyle teorisyenlere ihtiyacımız var.

Partimizin Merkez Komitesi, yoldaşlarımızı, Marksist-Leninist tutum, bakış açısı ve yöntemi Çin’in tarihinin; ekonomisinin, siyasetinin, askeri sorunlarının ve kültürünün ciddi olarak incelenmesine nasıl uygulayacaklarını, her konuyu ayrıntılı malzemeye dayanarak somut olarak nasıl tahlil edeceklerini ve sonra da bunlardan nasıl teorik sonuçlar çıkaracaklarını öğrenmeye çağıran bir karar almış bulunuyor. Üstlenmemiz gereken sorumluluk budur.

Parti Okulundaki yoldaşlarımız; Marksist teoriyi cansız bir dogma olarak görmemelidir. Marksist teoriyi özümlemek ve uygulamak, hem de sadece uygulamak amacıyla özümlemek gerekir. Marksist-Leninist bakış açısını bir-iki pratik meselenin aydınlatılmasına uygulayabiliyorsanız, bir ölçüde başarıya ulaştığınız söylenebilir. Ne kadar çok konuyu aydınlatırsanız ve bunu ne kadar derin ve kapsamlı bir biçimde yaparsanız, başarınız da o kadar büyük olur. Aynı zamanda Parti Okulumuz, Marksizm-Leninizm’i inceledikten sonra Çin’in sorunlarını nasıl gördüklerine, sorunları berrak bir şekilde görüp görmediklerine ya da herhangi bir şekilde görüp görmediklerine bakarak öğrencileri iyi ya da zayıf diye sınırlandırmayı bir kural haline getirmelidir.

Şimdi de “aydınlar” sorunundan söz edelim. Çin yarı-sömürge, yarı-feodal ve kültürü pek gelişmemiş bir ülke olduğundan, aydınlar özellikle değerlidir. Aydınlar sorunuyla ilgili olarak Parti Merkez Komitesi, iki yıl önce, çok sayıda aydını saflarımıza kazanmamız gerektiğini, devrimci oldukları ve Japonya’ya karşı direnişe katıldıkları sürece onları iyi karşılamamız gerektiğini kararlaştırmıştı.³ Aydınlarla değer vermemiz son derece doğru bir

şeydir, çünkü devrimci aydınlar olmadan devrim zafere ulaşamaz. Ama hepimizin bildiği gibi, kendilerini çok bilgili sanan, bilgiçlik taslayan ve bunun kötü, zararlı, kendi gelişmelerini köstekleyen bir şey olduğunu fark etmeyen birçok aydın vardır. Oysa bunlar şunu iyi bilmelidirler ki, aslında bu sözüm ona aydınların çoğu bir bakıma en cahil kişilerdir, bazen işçiler ve köylüler onlardan daha çok şey bilirler. Şimdi bazıları şöyle diyecektir; "Haydi canım sen de! Sorunları tepetaklak ediyorsun, saçmalıyorsun." (Gülüşmeler.) Sakin olun, yoldaşlar, söylediklerim o kadar da saçma değil.

Bilgi nedir? Sınıflı toplumun ortaya çıkışından bu yana dünyada yalnızca iki tür bilgi var olmuştur: Üretim mücadelesi bilgisi ve sınıf mücadelesi bilgisi. Doğa bilimi ve toplumsal bilim, bu iki tür bilginin billurlaşmasıdır. Felsefe ise, doğa bilgisiyle toplum bilgisinin genelleştirilmesi ve özetlenmesidir. Başka tür bir bilgi var mıdır? Hayır, yoktur. Şimdi de, toplum pratiğinden bütünüyle kopuk okullarda yetişmiş öğrencilere bir bakalım. Nedir bu öğrencilerin durumu? Bir kimse ilkokuldan üniversiteye kadar hep bu tür okullarda okuyup mezun olur, sonra da onun engin bir bilgiye sahip olduğu kabul edilir. Oysa bütün sahip olduğu, kitabi bilgiden başka bir şey değildir; henüz hiçbir pratik faaliyete katılmamış, öğrendiklerini hayatın hiçbir alanına uygulamamıştır. Böyle bir kimse tam bir aydın olarak görülebilir mi? Bence pek görülemez; çünkü sahip olduğu bilgi henüz tam değildir. Peki, görece tam bilgi nedir? Görece tam bilgi, iki aşamada oluşur: Birinci aşama, algısal bilgidir; ikinci aşama ise, aklı bilgidir. İkincisi birincinin daha yüksek bir aşamaya geliştirilmesidir. Öyleyse, öğrencilerin kitabi bilgisi ne tür bir bilgidir? Bütün bilgilerinin gerçek olduğunu kabul etsek bile, kendi deneyimleriyle edindikleri bir bilgi değil, kendilerinden öncekilerin üretim mücadelesi ve sınıf mücadelesi deneyimlerini özetleyerek ortaya koydukları teorilerden oluşan bir bilgidir. Öğrencilerin bu tür bir bilgi edinmeleri son derece gereklidir, ama bilinmelidir ki, böyle bir bilgi bir bakıma hâlâ tek yanlı bir bilgidir ve doğruluğu başkalarınınca saptanmış, ama kendileri tarafından henüz saptanmamış bir şeydir. Önemli olan, bu bilgiyi hayata ve pratiğe uygulayabilmektir. Dolayısıyla, sadece kitabi bilgiye sahip olan ama gerçeklikle henüz hiçbir bağı olmayanlara ve aynı zamanda çok az deneyimi bulunanlara, kendi eksikliklerini görmelerini ve biraz daha alçakgönüllü olmalarını öğütlerim.

Yalnızca kitabi bilgisi olanlar, gerçek aydınlara nasıl dönüştürülebilir? Bunun tek yolu, onların pratik çalışmalarına katılmalarını ve pratikle uğraşan insanlar haline gelmelerini sağlamak, teorik çalışma yapanların önemli pratik sorunları incelemelerini sağlamaktır.

Hedefimize ancak böyle ulaşabiliriz.

Bu söylediklerim, bazıları kızdırabilir. "Sana kalırsa, Marks'ı bile aydından saymamamız gerekir." diye-

bilirler. Ama ben de yanıldıklarını söylerim. Marks, hem devrimci hareketin pratiğine katılmış, hem de devrimci teorii yaratmıştır. Kapitalist toplumun en basit unsuru olan metadan hareket ederek, kapitalist toplumun ekonomik yapısının kapsamlı bir incelemesini yapmıştır. Milyonlarca insan metaları her gün görüp kullanıyor; ama onlara çok alışkın olduğu için farkına varmıyordu. Metaları bilimsel bir şekilde inceleyen, yalnız, Marks oldu. Marks, metaların gerçek gelişmelerine ilişkin olağanüstü bir araştırmaya girişti ve evrensel olarak var olan şeyden tümüyle bilimsel bir teori elde etti. Doğayı, tarihi ve proletarya devrimini inceledi ve diyalektik materyalizmi, tarihi materyalizmi ve proletarya devrim teorisini yarattı. Böylece Marks, insan aklının doruk noktasının bir ifadesi olarak, kusursuz bir aydın oldu. Yalnızca kitabi bilgisi olanlardan temelden ayrılıyordu. Marks, pratik mücadelenin seyri içinde ayrıntılı araştırma ve inceleme yaptı, genellemeler çıkardı ve sonra da çıkardığı bu sonuçları pratik mücadele içinde sınayarak doğruladı. İşte bizim teorik çalışmadan anladığımız budur. Partimizin, bu tür çalışmayı öğrenecek çok sayıda yoldaşa ihtiyacı var. Partimizde bu tür teorik araştırma yapmasını öğrenebilecek birçok yoldaş var; bunların çoğu akıllı ve umut verici kimselerdir, onları değerlendirmeliyiz. Ama onların da doğru ilkeleri izlemeleri, geçmişteki hatalarını tekrarlamamaları gerekir. Dogmatizmi bir yana bırakmalı, kitaplardaki hazırlop cümlelerle yetinmekten vazgeçmelidirler.

Dünyada sadece tek bir doğru teori vardır; o da nesnel gerçeklikten çıkarılan ve gene nesnel gerçekliğin doğruladığı teoridir. Bizce, başka hiçbir şey teori olarak anılmaya hak kazanmamıştır. Stalin, teorinin, pratikten kopuk olduğu zaman amaçsız bir hale geldiğini söylemiştir.⁴ Amaçsız teori hem yararsız, hem de sahtedir; bir kenara atılması gerekir. Amaçsız teorilerle uğraşmaktan hoşlananları ciddi bir biçimde uyarmalıyız. Marksizm-Leninizm en doğru, en bilimsel ve en devrimci gerçektir; nesnel gerçeklikten doğmuş ve gene nesnel gerçeklik tarafından doğrulanmıştır. Ama çokları, Marksizm-Leninizm'i incelerken, onu cansız bir dogma olarak görüyor, böylece de hem teorinin gelişmesini köstekliyor, hem de kendilerini ve başka yoldaşlara zararlı oluyorlar.

Buna karşılık, pratik çalışmayla uğraşan yoldaşlarımız da eğer deneyimlerini yanlış değerlendirirlerse başarısızlığa uğrarlar. Evet, bu yoldaşlarımız, genellikle zengin ve çok değerli deneyimlere sahiptirler; ama sadece kendi deneyimleriyle yetinmeleri son derece tehlikeli bir şeydir. Kendi bilgilerinin büyük ölçüde algısal ve kısmi olduğunu, akılcı ve kapsamlı bilgiden yoksun olduklarını görmelidirler. Başka bir deyişle, teoriden yoksun olduklarını ve bilgilerinin görece eksik olduğunu görmelidirler. Görece tam bir bilgiye sahip olmadan, iyi bir devrimci çalışma yürütmek mümkün değildir.

Bu nedenle, iki tür eksik bilgi vardır. Biri, kitaplar-

dan elde edilen hazırlanmış bilgi; ötekiyse, büyük ölçüde algısal ve kısmi olan bilgidir. Bunların her ikisi de tek yanlıdır. Sağlam ve görece tam bilgi ancak bu ikisinin birleşmesiyle ortaya çıkar.

Ne var ki, işçi ve köylü kökenli kadrolarımız, teoriyi inceleyebilmek için ilk önce temel bir eğitim görmelidirler. Temel bir eğitim olmadan, Marksist-Leninist teoriyi öğrenemezler. Bu temel eğitimi gördükten sonra, Marksizm-Leninizm'i her zaman inceleyebilirler. Ben çocukluğumda hiçbir zaman Marksist-Leninist bir okula gitmedim ve yalnızca, "Hocamız dedi ki: İnsanın öğrenmesi ve öğrendiğini sürekli olarak gözden geçirmesi ne kadar güzel"⁵ gibi şeyler öğrendim. Bunlar köhnemiş şeyler oldukları halde, gene de bana bir bakıma yararları dokundu, çünkü onlardan okumayı öğrendim. Bugün artık Konfüçyüs'ün klasik eserleri incelenmiyor: artık yeni Çince, tarih, coğrafya ve doğa bilimi gibi öğrenildikleri zaman her yerde yararlı olan yeni konular inceleniyor. Bugün Partimizin Merkez Komitesi, işçi ve köylü kökenli kadrolarımızın temel bir eğitim görmesini kesinlikle istemektedir, çünkü o zaman siyaset, askerlik bilimi ya da ekonomi gibi herhangi bir inceleme dalını seçebileceklerdir. Aksi halde, bugün zengin deneyimlerine karşın teoriyi hiçbir zaman inceleyemeyeceklerdir.

Bu nedenle, öznelcilikle mücadele etmek için, bu iki tip insanın eksik oldukları yönlerde gelişmelerini ve birbirleriyle kaynaşmalarını sağlamalıyız. Kitabı bilgisi olanlar pratik yönden gelişmelidir. sadece kitaplarla yetinmekten ve dogmatik hatalar işlemekten ancak böyle kurtulabilirler. Pratik çalışmada deneyimli olanlar ise teoriyi incelemeye ve ciddi bir şekilde okumaya girişmelidirler. Ancak böyle yaparlarsa, deneyimlerini sistemli bir hale getirebilir, bir senteze vardırabilirler ve teori düzeyine çıkarabilirler: ancak böyle yaparlarsa, kendi pratiklerini evrensel gerçek olarak görmekten ve de" deneyci hatalara düşmekten kurtulabilirler. Zıt kutuplardan kaynaklandıkları halde, dogmatizm de, dar deneycilik de öznelciliktir.

İşte bu yüzden, Partimizde biri dogmatizm, biri de dar deneycilik olmak üzere iki öznelcilik vardır. Her ikisi de bütünü değil, parçayı görürler. Eğer uyanık olmaz, böyle bir tek yanlılığın bir eksiklik olduğunu fark etmez ve onu yenmeye çalışmazsak, yolumuzu şaşırabiliriz.

Ama bu iki tür öznelcilikten bugün Partimiz içinde hâlâ daha tehlikeli olanı, dogmatizmdir. Çünkü dogmatikler, kolayca Marksist bir kisveye bürünebilir ve onların gerçek yüzünü göremeyen işçi ve köylü kökenli kadroları aldatabilir, elde edebilir ve kendi amaçları için kullanabilirler, ayrıca deneyimsiz gençliği de aldatabilir ve tuzağa düşürebilirler. Eğer dogmatizmi alt edersek, kitabı bilgi sahibi olan kadrolar deneyimli olan kadrolarla hemen birleşecek ve pratik sorunları incelemeye koyulacaklardır: o zaman ortaya hem teori ile tecrübeyi birleştiren kadrolar, hem de gerçek teorisyenler çıkacaktır. Eğer dogmatizmi

alt edersek, pratiği olan yoldaşlar deneyimlerini teori düzeyine yükseltmelerine yardımcı olacak iyi öğretmenler kazanacak ve böylece dar deneyci hatalara düşmekten kurtulacaklardır.

Birçok yoldaş arasında "teorisyen" ve "aydın" konusundaki bulanık düşüncelerin yanı sıra her gün dillerinden düşürmedikleri bir deyim olan "teori ile pratiği birleştirme" konusunda da bulanıklık var. Bunlar durmadan "birleştirmek"ten söz ediyor, ama aslında "koparma"yı kastediyorlar, çünkü birleştirmek için en küçük bir çaba göstermiyorlar. Marksist-Leninist teori Çin devriminin pratiğiyle nasıl birleştirilmelidir? Yaygın bir deyimle, "oku hedefe göndererek".

Hedef için ok neyse, Çin devrimi için de Marksizm-Leninizm odur. Oysa bazı yoldaşlar "oku hedefe göndermiyor", gelişigüzel atıyorlar. Böyleleri devrime zararlı olabilir, bazıları da "Ne güzel ok! Ne güzel ok!" diye bağırarak oku okşuyor, ama hiçbir zaman atmak istemiyorlar. Böyleleri yalnızca birer antika meraklısıdır ve devrimle uzaktan yakından ilişkileri yoktur, Marksizm-Leninizm okunu Çin devrimi hedefine göndermek gerekir. Bu nokta açıklığa kavuşturulmadıkça Partimizin teorik düzeyi hiçbir zaman yükseltilmez ve Çin devrimi hiçbir zaman zafere ulaşamaz.

Yoldaşlarımız, Marksizm-Leninizm'i gösteriş olsun diye ya da gizemli bir yanı olduğu için değil, salt proletaryanın devrimci davasını zafere götüren bilim olduğu için incelediğimizi kavramalıdır. Bugün bile, Marksist-Leninist eserlerden yapılan gelişigüzel aktarmaları, bir kere elde edildi mi her hastalığı kolayca iyileştirecek hazır reçeteler olarak gören birçok kişi vardır. Bunlar çocukça bir cehalet içindedir; onları aydınlatmamız gerekir. Marksizm-Leninizm'i dini bir dogma olarak kabul edenler, işte bu cahil kişilerdir. Onlara açıkça, "Sizin dogmanız değersizdir" demeliyiz. Marks, Engels, Lenin ve Stalin, bizim teorimizin bir dogma değil, bir eylem kılavuzu olduğunu defalarca açıklamışlardır. Ama bu kişiler, bu en önemli, gerçekten en önemli açıklamayı göz ardı etmeyi yeğ tutmaktadırlar. Çin komünistleri; ancak Marksist-Leninist tutum, bakış açısı ve yöntemi ile Lenin ve Stalin'in Çin devrimine ilişkin öğretilerini ustalıkla uyguladıkları ve dahası, Çin tarihinin ve Çin devriminin gerçeklerini ciddi bir biçimde araştırarak, Çin'in çeşitli alanlardaki ihtiyaçlarını karşılayan yaratıcı teorik çalışmalar yaptıkları zaman, teori ile pratiği birleştirmiş sayılabilirler. Gerçekle hiçbir şey yapmadan teori ile pratiği birleştirmenin sadece lafını etmenin, yüz yıl da konuşsak, hiçbir yararı yoktur. Sorunlara öznelci ve tek yanlı yaklaşıma karşı çıkmak için, dogmatik öznelliği ve tek yanlılığı ortadan kaldırmalıyız.

Parti içindeki çalışma tarzını düzeltmek için öznelciliğe karşı mücadele konusunda söyleyeceklerim bugünkü bu kadar.

Şimdi de sekterlik konusundan söz etmek istiyorum.

rum.

Yirmi yıl boyunca çelikleşmiş olan Partimizde artık sekterlik hâkim değildir. Ne var ki, Partinin gerek iç, gerekse dış ilişkilerinde sekterliğin kalıntılarına hâlâ rastlanmaktadır. Partinin iç ilişkilerindeki sekter eğilimler, Parti içindeki yoldaşlara karşı kapalı-kapıcılığa yol açmakta ve Partideki birlik ve dayanışmayı kösteklemektedir. Partinin dış ilişkilerindeki sekter eğilimler ise, Parti dışındaki insanlara karşı kapalı kapıcılığa yol açmakta ve Partinin bütün halkı birleştirme görevini yerine getirmesini engellemektedir. Parti, ancak bu kötülüğün her iki yönünün de kökünü kazıdığı takdirde, bütün Partili yoldaşlar arasında ve bütün ülke halkı arasında birliği sağlama büyük görevini hiç engellenmeden yerine getirebilir.

Parti içindeki sekterliğin kalıntıları nelerdir? Esas olarak şunlardır: Birincisi, “bağımsızlık” ilan etmektir. Bazı yoldaşlar bütünün çıkarlarını değil, sadece parçanın çıkarlarını görmektedirler. Bütün faaliyetin içinde kendilerinin sorumlu olduğu bölüme gereğinden çok önem vermekte, bütünün çıkarlarını kendi bölümlerinin çıkarlarına tabi kılmak istemektedirler. Partinin demokratik merkezîyetçilik sistemini kavramamakta ve Komünist Partisi’nin sadece demokrasiye değil, hatta demokrasiden de çok merkezîyetçiliğe ihtiyacı olduğunu görmemektedirler. Azınlığın çoğunluğa, alt kademenin üst kademeye, parçanın bütüne ve bütün üyelerin Merkez Komitesine tabi olduğu demokratik merkezîyetçilik sistemini unutmaktadır. Çang Kuotao⁶ Parti Merkez Komitesi’nden “bağımsızlığını” ilan etti ve bunun sonucunda, Partiye ihanetini “ilan etmiş” oldu ve bir Guomindang ajanı olup çıktı. Bugün tartışmakta olduğumuz sekterlik bu derece ciddi değildir, ama gene de ona karşı uyanık olmalı ve bütünün dağınıklık belirlilerini bütünüyle yok etmeliyiz. Yoldaşları, bütünün çıkarlarını gözetmeye teşvik etmeliyiz. Her Parti üyesi, her çalışma kolu, her söz ve her eylem bütün Partinin çıkarlarından hareket etmelidir. Bu ilkenin çiğnenmesine asla izin verilemez.

Bu türden “bağımsızlık” ilan eden kimseler çoğunlukla “önce ben” anlayışına sahiptirler ve genellikle birey ile Parti arasındaki ilişkiyi yanlış kavrarlar. Lafta Partiye karşı saygılı oldukları halde, uygulamada kendilerini birinci plana çıkarır, Partiyi ikinci plana atarlar. Bu kimseler neyin peşindedirler? Onlar, ün ve mevki peşindedirler; herkesin hayranlığını toplamak istemektedirler. Ne zaman bir çalışma kolunun başına getirilseler, “bağımsızlıklarını” ilan ederler. Bu amaçla, bazı kimseleri tutar, bazı kimseleri atarlar; yoldaşlar arasında böbürlenmeye, dalkavukluğa ve ispiyonculuğa başvurarak, burjuva siyasi partilerinin aşağılık usullerini Komünist Partisi’ne bulaştırırlar. Dürüst olmadıkları için de, başarısızlığa uğrarlar. Ben her şeyde dürüst olmamız gerektiğine inanıyorum, çünkü bu dünyada dürüst bir tutum olmadan hiçbir şey başarılamaz. Kimler dürüsttür? Marks, Engels, Lenin ve Stalin

dürüsttür, bilimden yana olanlar dürüsttür. Kimler dürüst değildir? Troçki, Buharin, Cen Dusi ve Çang Kuotao kesinlikle dürüst değildirler; kişisel çıkarlarını ya da kendi bölümlerinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutarak “bağımsızlık” ilan edenler de dürüst değildir. Saman altından su yürütenler, çalışmalarında bilimsel bir tutuma sahip olmayanlar kendilerini çok becerikli ve zeki sanırlar. Oysa aslında son derece aptaldırlar ve beş para etmezler. Parti Okulumuzdaki öğrenciler bu soruna dikkat etmelidirler. Merkezi ve birleşik bir Parti inşa etmeli, bütün ilkesiz hizip mücadelelerini ortadan kaldırmalıyız. Partimizin uygun adım yürüyebilmesini ve tek bir ortak hedef uğruna savaşabilmesini sağlamak için bireyciliğe ve sekterliğe karşı mücadele etmeliyiz.

Dışarıdan gelen kadrolarla yerel kadrolar birleşmeli ve sekter eğilimlere karşı mücadele etmelidirler. Dışarıdan gelen kadrolar ile yerel kadrolar arasındaki ilişkilere büyük özen göstermek gerekir; çünkü Japonya’ya karşı üs bölgelerinin birçoğu ancak Sekizinci Yol Ordusu ya da Yeni Dördüncü Ordu geldikten sonra kurulabilmiş ve yerel çalışmaların birçoğu ancak dışarıdan gelen kadroların katılmasından sonra gelişebilmiştir. Yoldaşlarımız şunu kavramalıdır: Bu koşullarda üs bölgelerimizin sağlamlaşması ve Partimizin oralarda kök salması ancak bu iki tür kadronun tek bir bütün halinde birleştirilmesi ve çok sayıda yerel kadro yetiştirilmesi ile mümkündür. Yoksa bunların hiçbirisi başarılamaz. Gerek dışarıdan gelen kadroların, gerekse yerel kadroların hem güçlü, hem de zayıf yanları vardır; ilerleme kaydetmek için, birbirlerinin güçlü yanlarından ders çıkarmak zayıf yanlarını alt etmelidirler. Genellikle, dışarıdan gelen kadrolar, yöreyi tanımada ve kitlelerle bağ kurmada yerel kadrolarla aynı düzeyde değildirler. Sözgelişi beni alın. Beş-altı yıldır Kuzey Şenside bulunduğum halde, yörenin özelliklerini kavramada ve insanlarla bağ kurmada buralı yoldaşlardan çok geriyim; Şansi, Hebey, Şandong ve öbür eyaletlerdeki Japonya’ya karşı üs bölgelerine giden yoldaşlarımız buna dikkat etmelidir. Üstelik bazı yöreler daha önce, bazıları daha geç geliştikleri için, aynı üs bölgesinde bile bir yörenin yerel kadroları ile oraya dışarıdan gelen kadrolar arasında fark vardır. Daha gelişmiş bir yöreden daha az gelişmiş bir yöreye gelen kadrolar da o yöre açısından dışarıdan gelen kadro sayılırlar ve onların da, yerel kadrolara destek ve yardımcı olmaya büyük önem vermeleri gerekir. Genellikle, dışarıdan gelen kadroların yönetici durumda oldukları yerlerde, yerli kadrolarla ilişkilerinin bozuk olmasının esas sorumluluğu kendilerine aittir. Üst kademedeki yoldaşlar ise daha da fazla sorumluluk üstlenmelidir. Bazı yerlerde bu konuya verilen önem hâlâ çok yetersizdir. Bazı kimseler yerel kadrolara tepeden bakmakta ve “Bunlar ne bilir ki? Köylü takımı, ne olacak!” diye onları küçümsemektedir. Böyle insanlar yerel kadroların önemini asla anlayamazlar; ne yerel kadroların güçlü yanlarını görürler, ne de kendi zayıf

yanlarını; bunun sonucunda da, hatalı ve sekte bir tutum takınırlar. Dışarıdan gelen bütün kadrolar yerel kadroları desteklemeli ve onlara yardım etmelidir. Dışarıdan gelen kadroların yerel kadroları küçümsemesine ya da onların aleyhinde bulunmasına izin verilmemelidir. Kuşkusuz yerel kadrolar da dışarıdan gelen kadroların güçlü yanlarından ders çıkarmalı ve “onlar” ve “biz” ayrımına son verip tek bir bütün halinde birleşebilmek için kendilerini yanlış ve sık görüşlerden arındırmalı ve böylece sekte eğilimlerden kurtulmalıdırlar.

Aynı şey ordudaki kadrolar ile o yörede çalışan öbür kadrolar arasındaki ilişkiler için de geçerlidir. Bunlar bütünüyle birleşmeli ve sekte eğilimlere karşı çıkmalıdırlar. Ordu içindeki kadrolar yerel kadrolara, yerel kadrolar da ordu içindeki kadrolara yardımcı olmalıdırlar. Eğer aralarında bir sürtüşme varsa, birbirlerine karşı anlayışlı davranmalı ve gereğince özeleştiri yapmalıdırlar. Genellikle, ordu kadrolarının fiilen önder durumda oldukları yerlerde, yerel kadrolarla ilişkilerinin iyi olmamasının sorumluluğu ordu kadrolarına aittir. Savaşma konusundaki çabalarımızın ve üs bölgelerindeki inşa çalışmalarımızın düzgün bir şekilde gelişmesi için gerekli koşullar, ancak ordu kadroları kendi sorumluluklarını kavradıkları ve yerel kadrolara karşı alçakgönüllü bir tutum takındıkları zaman yaratılabilir.

Aynı şey farklı ordu birlikleri, farklı yöreler ve farklı çalışma kesimleri arasındaki ilişkiler için de geçerlidir. Kendi çalıştığı birimin çıkarlarını öteki bilimlerin çıkarlarının üstünde tutan bencil dar-kısmcılık eğilimine karşı çıkmalıyız. Başkalarının karşılaştığı güçlüklerle kayıtsız kalan, gerektiğinde başka birimlere kadro göndermeyi reddeden ya da sadece zayıf kadrolar göndererek “kendi tarlasından artan suları komşusunun tarlasına çeviren” ve başka bölümleri, yöreleri ya da insanları zerre kadar dikkate almayan bir kimse, komünist ruhunu bütünüyle yitirmiş, bencil bir dar-kısmcının özelliklerini taşıyor demektir. Böyle kimseleri eğitmemeliyiz. Bencil dar-kısmcılığın gelişmesine göz yumulduğunda, çok tehlikeli olabilecek sekte bir eğilime dönüşeceğini onlara kavrattmalıyız. Bunun için yoğun çaba harcamalıyız.

Bir başka sorun da, eski kadrolar ile yeni kadrolar arasındaki ilişkilerdir. Direnme Savaşı’nın başlangıcından bu yana Partimiz olağanüstü büyümüş ve ortaya çok sayıda yeni kadro çıkmıştır. Bu, çok iyi bir şeydir. Stalin yoldaş, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) On Sekizinci Kongresi’ne sunduğu raporunda şöyle demişti: “... Hiçbir zaman yeterince eski kadro yoktur, eski kadroların sayısı gerekli olandan çok daha azdır ve daha şimdiden yavaş yavaş, doğa kanunlarının bir sonucu olarak görevden ayrılmaktadırlar.” Stalin yoldaş bu konuşmasında, sadece doğa kanunlarını değil, kadroların durumunu da ele almaktaydı. Eğer Partimiz, eski kadrolarla birlik ve işbirliği içinde çalışan çok sayıda yeni kadroya sahip olmazsa,

davamız yarı yolda kalır. Bu nedenle, bütün eski kadrolar yeni kadroları büyük bir coşkuyla karşılamalı ve onlara yakınlık göstermelidir. Yeni kadroların da kendilerine göre eksiklikleri olduğu doğrudur. Devrim içinde uzun bir süre bulunmamışlardır ve deneyimsizdirler; bazıları eski toplumun zararlı ideolojisinin izlerini, bireyci küçük burjuva ideolojisinin kalıntılarını kaçınılmaz olarak beraberlerinde getirmişlerdir. Ama bu eksiklikler, devrim içinde eğitilerek ve çelikleşerek yavaş yavaş giderilebilir. Stalin’in dediği gibi, yeni kadroların güçlü yanı, yeni olana son derece açık olmaları ve bu yüzden de büyük ölçüde coşkulu ve faal olmalarıdır. Bunlar, bazı eski kadroların yoksun oldukları niteliklerdir.⁷Gerek eski, gerekse yeni kadrolar, ortak davada tek bir bütün halinde birleşmek ve sekte eğilimlere karşı uyanık olmak için birbirlerine saygı göstermeli, birbirlerinden öğrenmeli ve birbirlerinin güçlü yanlarından ders çıkartarak eksikliklerini gidermelidirler. Genellikle, eski kadroların yönetici durumda olduğu yerlerde, eğer yeni kadrolarla ilişkiler iyi değilse, bunun sorumluluğunu eski kadrolar yüklenmelidir.

Bütün bu yukarda saydıklarımız; yani parça ile bütün arasındaki ilişkiler, birey ile Parti arasındaki ilişkiler, dışarıdan gelen kadrolar ile yerel kadrolar arasındaki ilişkiler, ordu içindeki kadrolar ile o yörede çalışan öbür kadrolar arasındaki ilişkiler, tek tek ordu birlikleri, tek tek yöreler ve tek tek bölümler arasındaki ilişkiler ve eski kadrolar ile yeni kadrolar arasındaki ilişkiler hep Parti içindeki ilişkilerdir. Partimizin saflarının düzenli olması, uygun adım yürümesi ve iyi savaşması için, bütün bu ilişkilerde komünizm ruhunu geliştirmeli ve sekte eğilimlere karşı uyanık olmalıyız. Bu, Partinin çalışma tarzını düzeltirken köklü bir biçimde çözmemiz gereken çok önemli bir sorundur. Sekterlik, öznelciliğin örgütsel ilişkilerdeki yansımasıdır; öznelcilikten kurtulmak ve Marksizm-Leninizm’in gerçeği olgularda arama anlayışını yükseltmek istiyorsak. Partiyi sekterliğin kalıntılarından arındırmalı, Partinin çıkarlarını tek bir kişinin ya da tek bir bölümün çıkarlarının üstünde tutma ilkesinden hareket etmeli ve böylece Partinin tam bir dayanışma ve birliğe kavuşmasını sağlamalıyız. Sekterliğin kalıntıları, Partinin iç ilişkilerinden olduğu kadar, dış ilişkilerinden de tasfiye edilmelidir. Bunun nedeni şudur: Düşmanı sadece bütün Parti içindeki yoldaşları birleştirerek alt edemeyiz, düşmanı ancak bütün ülke halkını birleştirerek alt edebiliriz. Çin Komünist Partisi 20 yıldır bütün ülke halkını birleştirme davası uğruna büyük ve zorlu uğraşlar vermiştir. Bu uğraşlarda Direnme Savaşı’nın patlak vermesinden sonra elde edilen başarılar, geçmişteki başarılardan da büyüktür. Ama bu, artık bütün yoldaşlarımızın kitleler arasında doğru bir çalışma tarzına sahip oldukları ve sekte eğilimlerden arındıkları anlamına gelmez. Hayır. Aslında sekte eğilimler bazı yoldaşlar arasında, bazı durumlarda çok da ciddi ölçülerde hâlâ mevcuttur. Birçok yoldaşımız, Partili olmayanlarla

ilişkilerinde, onlara tepeden bakmak, onları hor görmek ya da onlara saygı göstermeyi ve onların güçlü yanlarını değerlendirmeyi reddetmek eğilimindedirler. Bu, gerçekten de sekte bir eğilimdir. Bu yoldaşlar birkaç Marksist kitap okuduktan sonra daha alçakgönüllü olacakları yerde, kibirlenmekte ve kendi bilgilerinin henüz ham olduğunu fark etmeksizin herkese işe yaramaz damgası vurmaktadırlar. Yoldaşlarımız, Komünist Partisi üyelerinin Partili olmayanlara oranla her zaman azınlıkta olduğunu kavramalıdır. Her 100 kişiden birinin Komünist olduğunu kabul etsek, Çin'in 450 milyonluk nüfusunun 4 milyon 5(X) bini komünist olurdu. Oysa üyelerimizin sayısı bu dev rakama ulaşsa bile komünistler toplam nüfusun yalnızca yüzde 1'ini oluşturacak, nüfusun yüzde 99'u ise Partili olmayanlardan meydana gelecektir. Öyleyse nasıl olur da, Partili olmayanlarla işbirliği yapmamayı düşünebiliriz? Bizimle işbirliği yapmak isteyen ya da işbirliği yapabilecek herkesle işbirliği yapmak bizim için bir görevdir, onlara kapımızı kapamaya asla hakkımız yoktur. Ama bazı Parti üyeleri bunu kavramıyor ve bizimle işbirliği yapmak isteyenleri hor görüyor, hatta onlara kapımızı kapatıyorlar. Böyle hareket etmek için hiçbir neden yoktur. Marks, Engels, Lenin ve Stalin böyle hareket etmemizi gerektirecek herhangi bir neden göstermişler midir? Hayır, göstermemişlerdir. Tam tersine, bize her zaman kitlelerle sağlam bağlar kurmamızı ve kitlelerden kopmamamızı öğütlemişlerdir. Yoksa Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi mi böyle hareket etmemizi gerektirecek bir neden göstermiştir? Hayır. Kitlelerden kopabileceğimizi ve kendimizi kitlelerden soyutlanacağımızı söyleyen tek bir Merkez Komitesi kararı yoktur. Tam tersine, Merkez Komitesi bize her zaman kitlelerle sıkı bağlar kurmamızı ve kitlelerden kopmamamızı söylemiştir. Dolayısıyla, bizi kitlelerden koparan hiçbir hareket asla haklı görülemez. Böyle bir eylem, bazı yoldaşlarımızın kendi icat ettikleri sekte düşüncelerin zararlı sonucundan başka bir şey değildir. Bu tür sektecilik bazı yoldaşlarımız arasında varlığını çok ciddi olarak koruduğundan ve hâlâ Parti çizgisinin uygulanmasını engellediğinden bu sorunun üstesinden gelmek üzere Parti içinde yaygın bir eğitim çalışması yürütmemiz gerekir. Her şeyden önce, kadrolarımızın, sorunun ne kadar vahim olduğunu ve Parti üyelerinin Partili olmayan kadrolarla, Partili olmayan insanlarla birleşmediği takdirde düşmanı alt etmenin ve devrim hedefine ulaşmanın mümkün olmayacağını gerçekten kavramalarını sağlamalıyız.

Bütün sekte düşünceler öznelcidir: devrimin gerçek ihtiyaçlarına ters düşerler. Bu nedenle sektecilığe karşı mücadele ile öznelciliğe karşı mücadele bir arada yürütülmelidir.

Bugün basmakalıp Parti yazıları sorununu konuşacak vaktimiz yok. Bu konuyu başka bir toplantıda ele alacağım. Basmakalıp Parti yazıları batağa götürür; öznelcilik ve sektecilğin bir ifade biçimidir; halka ve devrime zarar verir. Dolayısıyla, ondan bütünüyle kurtulmamız gerekir.

Öznelcilikle mücadele edebilmek için materyalizmi ve diyalektiği yaygınlaştırmalıyız. Ama Partimizde materyalizmin ve diyalektiğin propagandasına hiç önem vermeyen birçok yoldaş vardır. Bazıları öznelci propagandayı hoş görüyor ve ses çıkarmadan kabulleniyorlar. Marksizm'e inandıklarını sanıyor, ama materyalizmi yaygınlaştırmak için hiçbir çaba harcamıyor: öznelci bir görüşle karşılaştıklarında onun üstünde kafa yormuyor, herhangi bir fikir belirtmiyorlar. Bu, bir Komünistin tutumu değildir. Bu tutum, birçok yoldaşımızın öznelci görüşler tarafından zehirlenmesine ve duyarlıklarının körelmesine yol açmaktadır. Bu nedenle, yoldaşlarımızın zihinlerini öznelcilik ve dogmatizm bataklığından kurtarmak üzere Parti içinde bir aydınlanma kampanyası başlatmalı ve yoldaşlarımızı öznelciliği, sektecilği ve basmakalıp Parti yazılarını boykot etmeye çağırmalıyız. Bu tür kötülükler Japon mallarına benzer; onları korumamızı ve kafamızı onlarla bulandırmamızı sadece düşmanımız ister. Dolayısıyla, Japon mallarını nasıl boykot ediyorsak, bu kötülükleri de öyle boykot etmeliyiz.⁸ Öznelciliğin, sektecilğin ve basmakalıp Parti yazılarının bütün mallarını boykot etmeli, bu malların satılmasını engellemeli ve onları satanların Parti içindeki teorik düzeyin düşük olmasından yararlanarak ticaretlerini sürdürmelerine izin vermemeliyiz. Bu amaçla yoldaşlarımız koku alma duyarlarını geliştirmeli; kabullenmek ya da boykot etmek üzere karar vermeden önce her şeyi iyice koklamalı ve iyiyi kötüden ayırt etmelidirler. Komünistler her zaman bir şeyin neden ve nasıl olduğunu araştırmak, kendi kafalarını kullanmak ve bir şeyin gerçeğe uygun olup olmadığını ve gerçekten sağlam bir temele dayanıp dayanmadığını dikkatle düşünmek zorundadırlar. Ne olursa olsun bir şeyi körü körüne izlememeli, köleliği teşvik etmemelidirler.

Son olarak, öznelciliğe, sektecilığe ve basmakalıp Parti yazılarına karşı çıkarken iki amaç gütmeliyiz: Birincisi, "gelecekteki hataları önlemek için geçmişteki hatalardan ders çıkarmak"; ikincisi, "hastayı kurtarmak için hastalığı" tedavi etmek". Geçmişteki hatalar kimsenin gözünün yaşına bakmadan açığa çıkarılmalıdır; gelecekteki çalışmaların daha dikkatli ve daha iyi yapılabilmesi için, geçmişteki kötü olan şeylerin bilimsel bir tutumla tahlil edilmesi ve eleştirilmesi gerekir. "Gelecekteki hataları önlemek için geçmişteki hatalardan, ders çıkarmaktan kastedilen budur. Ne var ki, hataları açığa çıkarırken ve eksiklikleri eleştirirken amacımız, tıpkı hastalığı tedavi eden bir hekim gibi, sadece hastayı kurtarmaktır, yoksa onu aşırı tedaviyle öldürmek değil. Apandisiti olan bir kimsenin apandisi cerrah tarafından alınırsa, o kimse kurtulur. Hatalar işlemiş olan bir kimse tedaviden korkarak hastalığını gizlemediği ya da hatalarında tedavi edilemez duruma gelene kadar diretmediği sürece, dürtü ve içtenlikle tedavi olmak ve kendini düzeltmek istediği sürece, ona karşı iyi davranmalı ve iyi bir yoldaş

olabilmesi için hastalığını tedavi etmeliyiz. Kendimizi kaybedip ona var gücümüzle yüklenirsek, hiçbir zaman başarılı olamayız, ideolojik ya da siyasi bir hastalığı tedavi ederken, hiçbir zaman kaba ve sabırsız olmamalı, biricik doğru ve etkili yöntem olan “hastayı kurtarmak için hastalığı tedavi etmek” tutumunu benimsemeliyiz.

Parti Okulunun açılışı dolayısıyla uzun uzun konuşma olanağı buldum. Yoldaşların, söylediklerim üzerinde düşüneceklerini umarım. (Coşkun Alkışlar.)

Dipnotlar

¹ Bu konuşma, Mao Zedung yoldaş tarafından Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi’nin Parti Okulu’nun açılışında yapılmıştı.

² Basmakalıp yazı ya da “sekiz ayaklı deneme” 15. yüzyıl ile 19. yüzyıl arasında Çin’deki feodal hanedanların imparatorluk okullarındaki sınavlarda öngörülen özel yazı tarzıydı. Bu yazı tarzı, kelime oyunlarına dayanıyor, sadece biçime önem veriyordu; özden yoksundu. Bu yazılar esas olarak sekiz bölümden oluşuyordu: Giriş, konunun açılması, ön sergileme, ilk görüşün ortaya konulması, başlangıç paragrafları, karşıt görüşleri savunan iki paragrafın olması gerekiyordu; “seara” paragraflar, art paragraflar ve sonuç paragrafları. Beşinci bölümden sekizinci bölüme kadar her bölümün iki “ayağı” vardı. “Sekiz ayaklı deneme” adı buradan geliyordu. “Sekiz ayaklı deneme”. Çin’de yazılardaki basmakalıp biçimciliği ve yavanlığı belirtmek için kullanılan bir deyim oldu. “Basmakalıp Parti yazısı” deyimini de, devrimci saflardaki bazı kimselerin, olguları, tahlil edecek yerde, bir sürü devrimci laf ve terimi karmakarışık bir biçimde kullanan yazılarını tanımlamaktadır. Bu yazılar da, tıpkı “sekiz ayaklı deneme” gibi bir laf salatasından başka bir şey değildi.

³ Bu, Aralık 1939da Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin aydınların saflara kazanılmasına ilişkin aldığı karardı. Bu karar, “Çok Sayıda Aydını Saflarımıza Kazanalım” adıyla yayımlanmıştır. Mao Zedung, Seçme Eserler. Cilt II, Kaynak Yayınları s. 304-305

⁴ Bkz. J. V. Stalin, Leninizm’in İlkeleri

⁵ Bu, Konfüçyüs ile müritleri arasındaki konulmalardan oluşan Konfüçyüs’ün Seçme Eserleri’nin ilk cümlesidir.

⁶ Çang Kuotao. Çin devrimine dönüklik etmiş bir kimsedir. Gençliğinde, devrimi kendi çıkarları için kullanmak amacıyla Çin Komünist Partisi’ne katıldı. Parti içinde birçok hata yaptı ve bunun sonucunda ciddi suçlar işledi. Bunların en önemlisi, 1935’te Kızıl Ordu’nun kuzeye ilerlemesine karşı çıkması ve Kızıl Ordu’nun Sequan-Sikang sınırındaki azınlık milliyetlerin bölgelerine geri çekilmesini savunarak teslimiyetçilik ve tasfiyecilik yapmasıdır. Dahası, Partiye ve Merkez Komitesine karşı açıktan açığa haince faaliyetlere girişti, kendi sahte merkez komitesini kurdu. Partinin ve Kızıl Ordu’nun birliğini sarstı ve Kızıl Ordu’nun Dördüncü Cephe Ordusu’nun ağır kayıplara uğramasına yol açtı. Ama Mao Zedung yoldaşın ve Merkez Komitesinin sabırlı eğitimi sayesinde, Dördüncü Cephe Ordusu ve onun birçok kadrosu çok geçmeden Parti Merkez Komitesinin doğru önderliğini yeniden benimsediler ve daha sonraki mücadelelerde şanlı bir rol oynadılar. Ne var ki. Çang Kuotao akıllanmadı ve 1938 ilkbaharında Şensi-Kansu - Ningsia Sınır Bölgesi’nden kaçarak Guomindang gizli polisine katıldı.

⁷ Bkz. J. V. Stalin. “Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) On Sekizinci Kongresine Merkez Komitesi Çalışmaları Üzerine Rapor”, Leninizm’in Meseleleri, İng. bas, Moskova. 1954 s. 784-86.

⁸ Japon mallarının boykot edilmesi:4 Mayıs Hareketinde. 1931 deki 18 Eylül Olayından sonra ve Japonya’ya Karşı Direnme Savaşı sırasında olduğu gibi, 20. yüzyılın ilk yarısında Çin halkı tarafından emperyalist Japon saldırısına karşı sık sık başvurulan bir mücadele yöntemi idi

İNCELEME TARZIMIZI YENİDEN DÜZENLEYELİM¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 3

Bütün Parti içindeki inceleme yöntemimizi ve sistemimizi yeniden düzenlememizi öneriyorum. Bunun nedenleri şunlardır:

I

Çin Komünist Partisi'nin yirmi yılı boyunca, Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeği Çin devriminin somut pratiğiyle gittikçe daha çok kaynaşmıştır. Partimizin çocukluk döneminde Marksizm-Leninizm'i ve Çin devrimini ne kadar sık ve yetersiz bir şekilde kavradığımızı anımsayacak olursak, bugünkü kavrayışımızın çok daha derin ve zengin olduğunu görebiliriz. Felakete uğrayan Çin milletin en yiğit evlatları, yüz yıl boyunca, her ölenin yerini bir yenisi alarak, ülkeyi ve halkı kurtaracak gerçeği bulmak için savaştılar ve hayatlarını feda ettiler. Bununla gurur duyuyoruz. Ama Marksizm-Leninizm'i, yani gerçeklerin en doğrusunu, milletimizi kurtaracak silahların en güçlüsünü ancak Birinci Dünya Savaşı'ndan ve Rusya'daki Ekim Devrimi'nden sonra bulduk. Bu silahın kullanılmasını, yayılmasını ve örgütlenmesini ilk başlatan Çin Komünist Partisi oldu. Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeği Çin devriminin somut pratiğiyle kaynaşır kaynaşmaz, Çin devrimine yepyeni bir görünüm kazandırdı. Partimiz, Japonya'ya Karşı Direnme Savaşı'nın patlak vermesinden bu yana. Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğine dayanarak, bu savaşın somut pratiğini, Çin'i ve bugünkü dünyayı incelemede ileri bir adım attı ve aynı zamanda Çin tarihini incelemeye başladı. Bütün bunlar çok olumlu belirtilerdir.

II

Ama hâlâ eksiklerimiz, hem de çok büyük eksiklerimiz var. Kanımca, bu eksiklerimizi gidermezsek çalış-

malarımızda ve Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğini Çin devriminin somut pratiğiyle kaynaştırma davamızda, bu büyük davamızda bir adım bile ilerleyemeyiz. İlk olarak, bugünkü durumun incelenmesini ele alalım. Günümüzün iç ve dış koşullarının incelenmesinde bir ölçüde başarılı olduk; ama bizimki gibi büyük bir siyasi parti için, bu konuların her bir yönüyle, siyasal, askeri, ekonomik ve kültürel yönleriyle ilgili olarak topladığımız malzeme bölük pörçük, yaptığımız araştırma ise sistem-sizdir. Genellikle son 20 yıl içinde, bu alanlara yönelik malzeme toplama ve buları inceleme konusunda sistemli, kapsamlı bir çalışmada bulunmadık. Dolayısıyla bugün nesnel gerçekliğin araştırılması ve incelenmesi için uygun bir ortamdan yoksunuz. “Gözleri kapalı serçe yakalamaya çalışan bir adam” ya da “el yordamıyla balık tutmaya çalışan bir kör” gibi davranmak, özen göstermeden ve üstünkörü çalışmak, laf ebeliği yapmak ve yüzeysel bilgiyle yetinmek: Bu, partimizdeki birçok yoldaş arasında hâlâ var olan son derece kötü Marksizm-Leninizm'in ruhuna bütünüyle aykırı bir çalışma tarzıdır. Marks, Engels, Lenin ve Stalin; bize, koşulları ciddi bir şekilde incelememiz gerektiğini, kendi isteklerimizden değil, nesnel gerçeklikten hareket etmemiz gerektiğini öğretmişlerdir. Ama birçok yoldaşımız bu gerçeği açıkça çiğnemektedir. İkinci olarak, tarihin incelenmesini ele alalım. Gerçi birkaç Parti üyesi ve sempatizan bu işe girişti, ama bu çalışma örgütlü bir biçimde yapılmadı. Birçok Parti üyesi gerek son yüzyılın, gerekse eski çağların Çin tarihinden hâlâ habersizdir. Birçok Marksist-Leninist bilim adamı, eski Yunanistan'a değinmeden konuşamıyor ama kendi atalarını unutuyor. Günümüz koşullarını ve geçmiş tarihi ciddi bir şekilde incelemek için uygun bir ortam yoktur. Üçüncü olarak, uluslararası devrimci tecrübenin ince-

lenmesini, Marksizm-Leninizm'in evrensel gerçeğinin incelenmesini ele alalım. Birçok yoldaş, Marksizm-Leninizm'i devrimci pratiğin ihtiyacını karşılamak için değil, sırf inceleme yapmış olmak için inceliyor. Bu yüzden de okuyorlar, ama okuduklarını özümleyemiyorlar. Marks, Engels, Lenin ve Stalin'den tek yanlı birtakım aktarmalar yapıyorlar; ama onların tutumunu, bakış açısını ve yöntemini, Çin'in bugünkü durumuna, talihine ya da Çin devriminin sorunlarının somut tahliline ve çözümüne uygulamıyorlar. Marksizm-Leninizm'e karşı bu tutum, özellikle orta ve üst kademelerdeki kadrolar arasında büyük zarara yol açar.

Sözünü ettiğim bu üç şey; yani günümüzün koşullarını incelemeyi göz ardı etmek, tarihi incelemeyi göz ardı etmek ve Marksizm-Leninizm'i uygulamayı göz ardı etmek, çok kötü bir çalışma tarzını doğurur. Bu çalışma tarzının yaygınlaşması, birçok yoldaşımıza zarar vermiştir.

Gerçekten de, saflarımız arasında, bu çalışma tarzı nedeniyle yolunu şaşırmış birçok yoldaş vardır. Ülke içindeki ve dışındaki, eyalet, il ve ilçelerdeki somut durumu sistemli ve kapsamlı bir biçimde araştırmak ve incelemek istemeyen bu yoldaşlar, sadece kendi dar bilgilerine ve "bana öyle geliyorsa öyledir" gibi bir anlayışa dayanarak sağa sola emirler yağdırıyorlar. Bu öznelci çalışma tarzı, yoldaşlarımızın çoğu arasında hâlâ varlığını sürdürmüyor mu?

Kendi tarihimiz hakkında hiçbir şey bilmedikleri ya da pek az şey bildikleri için utanacakları yerde gurur duyanlar var. En önemlisi de, Afyon Savaşından bu yana yüz yıllık Çin tarihini ve Çin Komünist Partisi'nin tarihini gerçekten bilenlerin sayısı pek az. Hemen hiç kimse son yüz yılın ekonomik, siyasal, askeri ve kültürel tarihini ciddi bir şekilde incelemeye girişmemiştir. Kendi ülkelelerinden habersiz olan bazıları ise, eski yabancı kitaplardan edindikleri son derece yetersiz ve bölük pörçük bilgilere dayanarak, eski Yunanistan'a ve başka yabancı ülkelere ait masallar anlatmaktadırlar.

20-30 yıldır, yurtdışından dönen öğrencilerde bu hastalık var. Avrupa'dan, Amerika'dan ya da Japonya'dan yurda dönen bu öğrenciler yabancı şeyleri papağan gibi tekrarlamaktadırlar. Birer gramofon olup çıkmakta ve yeni şeyleri kavrama ve yaratma görevlerini unutmaktadırlar. Bu hastalık Komünist Partisine de bulaşmış bulunuyor. Gerçi Marksizmi inceliyoruz, ama çoğumuzun inceleme tarzı Marksizm'e taban tabana zıttır. Daha doğrusu, bunlar Marks, Engels, Lenin ve Stalin'in bize içtenlikle öğüttükleri temel ilkeyi, yani teori ile pratiğin birliği ilkesini çiğniyorlar. Bu ilke çiğnenince, ona bütünüyle zıt bir ilke, yani teori ile pratiğin ayrılığı ilkesi icat ediliyor. Okullarda ve çalışan kadroların eğitiminde, felsefe öğretmenleri öğrencilerine Çin devriminin mantığını incelemeleri için yol göstermiyorlar; ekonomi öğretmenleri öğrencilerine Çin ekonomisinin özelliklerini incelemeleri için yol gös-

termiyorlar; siyaset bilimi öğretmenleri öğrencilerine Çin devriminin taktiklerini incelemeleri için yol göstermiyorlar; askerlik bilimi öğretmenleri öğrencilerine Çin'in özel koşullarına uygulanmış strateji ve taktikleri incelemeleri için yol göstermiyorlar vb. Bunun sonucunda, hata yaygınlaşıyor ve halka büyük zarar veriyor. Bir kimse Yenan'da öğrendiklerini Fusien'de² nasıl uygulayacağını bilemiyor. Ekonomi profesörleri Sınır Bölgesi parası ile Guomindang parası³ arasındaki ilişkiyi açıklayamıyor. Bu nedenle, birçok öğrencide çarpık bir anlayış yaratılmıştır. Çin'in sorunlarıyla ilgilenecekleri ve Parti talimatlarını ciddiye alacakları yerde, öğretmenlerinden öğrendikleri sözüm ona edebi ve değişmez dogmalara bağlanmaktadırlar.

Hiç kuşkusuz, sözünü ettiğim çalışma tarzı, Parti içindeki en kötü çalışma tarzıdır; yoksa genel durumun böyle olduğunu söylemiyorum. Ama gene de bu tür kişiler vardır: üstelik sayıca çok fazla olmadıkları halde, çok büyük zarara yol açmaktadırlar. Bu sorun hafife alınmamalıdır.

III

Bu fikri daha iyi açıklayabilmek için, iki zıt tutumu karşılaştırmak istiyorum.

Birincisi, öznelci tutumdur.

Öznelci tutuma sahip olan bir kimse, çevreyi sistemli ve kapsamlı bir biçimde incelemeyi, sadece kendi özel hevesiyle çalışır ve bugünkü Çin'e ilişkin bilgisi son derece bulanıktır. Öznelci olan, tarihi parçalara ayırır; Çin'i değil, yalnızca eski Yunanistan'ı bilir ve Çin'in uzak ve yakın geçmişinden habersizdir. Marksist-Leninist teoriyi soyut olarak amaçsız inceler. Marks, Engels, Lenin ve Stalin'e, Çin devriminin teorik ve taktik sorunlarını çözmeye yarayacak tutumu, bakış açısını ve yöntemi elde etmek için değil, sırf teoriyi incelemiş olmak için başvurur. Oku hedefe göndereceğine, gelişigüzel fırlatır. Marks, Engels, Lenin ve Stalin, bize, nesnel gerçeklerden hareket etmemiz ve eylemimize yol gösterecek yasaları bu gerçeklerden çıkarmamız gerektiğini öğretmişlerdir. Bunu yapabilmek için de Marks'ın dediği gibi, malzemeyi ayrıntılı olarak toplamalı, onu bilimsel tahlile tabi tutmalı ve senteze vardırmalıyız.⁴ Birçoğu bunun tam tersini yapıyor. Birçoğu araştırma çalışması yapmakla birlikte, ne bugünkü Çin'in, ne de dünkü Çin'in incelenmesiyle ilgileniyor, incelemelerini gerçeklikten kopuk boş "teoriler" arasına hapsediyorlar. Birçoğu ise, pratik çalışma yapıyorlar, ama nesnel koşulları incelemeye hiç önem vermiyor, bir heves başlıyorlar ve siyasetin yerine kişisel duygularını geçiriyorlar. Bunların hepsi de, öznel olana dayanarak nesnel gerçeği göz ardı ediyorlar. Konuşma yaparken A. B. C, D ve 1, 2, 3. 4 gibi uzun uzun başlıklar sıralıyor, yazı yazarken de gevezelikten başka bir şey yapmıyorlar. Bunların, gerçeği olgularda arama diye bir meseleleri yoktur; sadece tımtırlık sözlerle göze hoş görünmek isterler. Gösterişli,

ama kofturlar; sağlam olmadıkları için çabuk kırılırlar. Her zaman haklıdırlar, dünyanın bir numaralı otoritesidirler, her yere yetişen “padişah elçileridirler”. İşte, saflarımızdaki bazı yoldaşların çalışma tarzı budur. Bu çalışma tarzını kendi davranışlarımıza hâkim kılmak kendimize zarar vermektedir; başkalarına öğretmek başkalarına zarar vermektedir. Özetleyecek olursak, bilime ve Marksizm-Leninizm’e aykırı olan bu öznelci yöntem. Komünist Partisi’nin, işçi sınıfının, halkın ve milletin zorlu bir düşmanıdır. Parti ruhunun saf olmayışının bir göstergesidir. Karşımızda zorlu bir düşman durmaktadır, onu alt etmeliyiz. Ancak öznelcilik alt edildiği zaman, Marksizm-Leninizm gerçeği galebe çalabilir. Parti ruhu sağlamlaşabilir ve devrim zafere ulaşabilir. Şunu belirtmemiz gerekir: Eğer bilimsel bir tutum yoksa yani teori ile pratiğin birleştirilmesi konusunda Marksist-Leninist bir yaklaşım yoksa.

Parti ruhu ya hiç yok demektir ya da yetersizdir.

Bu tür kimseleri çok iyi anlatan bir beyit vardır:

Duvar da büyüyen kamışların ucu ağır, gövdesi ince, kökü yukarıdadır;

Tepelerdeki bambu filizlerinin ucu sivri, kabuğu kalın, içi boş olur.

Bu sözler, bilimsel bir tutuma sahip olmayan ve Marks, Engels, Lenin ve Stalin’in eserlerinden sadece sözcükler ve cümleler aktarabilen ve gerçek bilgiyle elde edilmemiş haksız bir üne sahip olan kimseleri ne kadar güzel anlatıyor! Bu hastalıktan gerçekten kurtulmak isteyenlere, bu beyiti akıldan çıkarmamalarını, hatta daha da cesaret gösterip odalarının duvarına yazmalarını öğütlerini. Marksizm-Leninizm bir bilimdir; bilim ise, dürüst ve sağlam bilgi demektir: bilim de yalan dolana yer yoktur. Öyleyse, dürüst olalım. İkincisi, Marksist-Leninist tutumdur.

Marksist-Leninist tutuma sahip olan bir kimse, Marksizm-Leninizm’in teori ve yöntemini çevrenin sistemli ve kapsamlı bir biçimde araştırılmasına ve incelenmesine uygular. Sadece hevesle çalışmakla yetinmez, aynı zamanda Stalin’in dediği gibi, devrimci coşku ile pratikliği birleştirir.⁵ Bu tutumda olan bir kimse, tarihi parçalara ayırmaz. Yalnızca eski Yunanistan’ı bilmekle yetinmez, Çin’i de öğrenmek ister. Yalnızca yabancı ülkelerin devrimci tarihini değil, Çin’in devrimci tarihini de: yalnızca bugünkü Çin’i değil, yakın geçmişteki Çin’i, hatta daha eski Çin’i de öğrenmek ister. Bu tutumda olan bir kimse, Marksizm-Leninizm’in teorisini belli bir amaçla inceler: Marksist-Leninist teoriyi, Çin devriminin pratiğiyle kaynaştırmak Çin devriminin teorik ve taktik sorunlarını çözecek tutumu, bakış açısını ve yöntemi elde etmek amacıyla inceler. Bu tutum, oku hedefe gönderme tutumudur. “Hedef Çin devrimidir; “ok” ise Marksizm-Leninizm’dir. Biz Çin Komünistleri bu oku arıyoruz, çünkü onu Çin devrimi ve Doğu devrimi hedefine göndermek istiyoruz. Böyle bir tutumu benimsemek, gerçeği olgularda aramak

demektir. “Olgular” nesnel olarak var olan şeylerdir: “gerçek” olguların iç ilişkileridir, yani onlara hükmeden kanunlardır: “aramak” ise incelemek demektir. Ülke içi ile ülke dışındaki, eyalet, il ve ilçelerdeki gerçek durumdan hareket etmemiz ve eylemimize yol gösterecek kanunları, yani bu gerçeğin bağrında var olan ve hayali olmayan kanunları gene bu gerçek durumdan çıkarmamız gerekir. Başka bir deyişle, çevremizde meydana gelen olayların iç ilişkilerini bulup çıkarmamız gerekir. Bunu yapabilmek için de, gerçek dışı hayallere, gelip geçici heveslere, cansız kitaplara değil, nesnel olarak var olan olgulara dayanmamız gerekir”. Malzemeyi ayrıntılı bir biçimde toplamamız ve Marksizm-Leninizm’in genel ilkelerinin rehberliğinde, bu malzemeden doğru sonuçlar çıkarmamız gerekir. Bu tür sonuçlar, bilimsel sonuçlardır; yoksa olayların A, B, C, D diye sıralandığı listeler ya da boş laflarla dolu yazılar değil. Bu tutum, tumturaklı sözlerle göze hoş görünme tutumu değil gerçeği olgularda arama tutumudur. Parti ruhunun ve teori ile pratiği birleştiren Marksist-Leninist çalışma tarzının bir ifadesidir. Her Komünist Partisi üyesinin kesinlikle sahip olması gereken bir tutumdur. Bu tutumu benimseyen bir kimse ne “ucu ağır, gövdesi ince, kökü yukarılarda”, ne de “ucu sivri, kabuğu kalın, içi boş” olacaktır.

IV

Yukarıdaki görüşlere uygun olarak, şu önerilerde bulunmak istiyorum:

1. Çevremizdeki durumu sistemli ve kapsamlı bir şekilde nicelemeyi, bütün Partinin görevi olarak saptamalıyız. Kendimizin, dostlarımızın ve düşmanlarımızın ekonomik, mali, siyasal, askeri, kültürel ve parti faaliyetlerindeki gelişmeleri, Marksizm-Leninizm’in teori ve yönteminin ışığında ayrıntılı olarak araştırmalı, incelemeli ve sonra da bunlardan doğru ve gerekli sonuçları çıkarmalıyız. Bu amaçla, yoldaşlarımızın bütün dikkatini bu pratik sorunların araştırılmasına ve incelenmesine yöneltmeliyiz. Yoldaşlarımıza, Komünist Partisi’nin önder organlarına iki yönlü temel görevlerinin, somut durumu bilmek ve siyasette ustalaşmak olduğunu kavratmalıyız. Somut durumu bilmek, dünyayı bilmek demektir. Siyasette ustalaşmak ise, dünyayı değiştirmek demektir. Yoldaşlarımıza, araştırma yapmayanın söz hakkı olmadığını; lafazanlık yapmanın ve olayları 1,2,3,4 diye sıralamanın hiçbir yararı olmadığını kavratmalıyız. Sözgelimi, propaganda çalışmasına bakalım; düşmanlarımızın, dostlarımızın ve bizim yaptığımız propagandayla ilgili olarak durumdan haberimiz yoksa, doğru bir propaganda siyaseti saptamalıyız. Her bölümün çalışmasında ilk önce durumu bilmek gerekir; çalışma ancak o zaman doğru düzgün yürütülebilir. Partinin çalışma tarzını düzeltmede tutulacak esas halka, bütün Parti içinde araştırma ve inceleme planlarını gerçekleştirmektir.

2. Çin’in son yüz yıllık tarihine gelince: bu işe yatkın kişileri işbirliği ve uygun bir işbölümü içinde Çin

tarihini incelemek üzere bir araya getirmeli ve böylece bugünkü dağınıklığa son vermeliyiz. İlk önce ekonomi, siyaset, askerlik ve kültür tarihinin çeşitli alanlarında tahlilci incelemeler yapmak gerekir; senteze varan incelemelerin yapılması ancak o zaman mümkün olabilir.

3. Kadroların çalışma içindeki ya da kadro okullarındaki eğitimine gelince; bu eğitimi Çin devriminin pratik sorunlarının incelenmesinde yoğunlaştıran, Marksizm-Leninizm'in temel ilkelerini rehber alan bir siyaset saptanmalı ve Marksizm-Leninizm'i durağan bir şekilde ve bölük pörçük inceleme yöntemi terk edilmelidir. Ayrıca, Marksizm-Leninizm'i incelerken, ana malzeme olarak Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi; Kısa Ders kullanılmalıdır. Bu kitap, son yüz yıllık komünist hareketin en iyi sentezi ve özeti, teori ile pratiği birleştirmenin bir örneği, bugüne kadar dünyada yazılmış tek geniş kapsamlı örnektir. Lenin ve Stalin'in, Marksizm'in evrensel gerçeğini Sovyet Devrimi'nin somut pratiğiyle nasıl kaynaştırdıklarını ve böylece Marksizmi nasıl geliştirdiklerini gördüğümüz zaman, Çin'de nasıl çalışmamız gerektiğini de anlayacağız.

Birçok hata yaptık. Ama hata çoğu zaman doğrunun habercisidir. Çin devriminin ve dünya devriminin böylesine canlı ve böylesine değişken kapsamı içinde, inceleme tarzımızı yeniden düzenlemenin kesinlikle iyi sonuçlar vereceğine inanıyorum.

Dipnotlar

¹ Mao Zedung yoldaş bu raporu Yenan'daki bir kadro toplantısı için hazırladı. Bu rapor ve "Partinin Çalışma Tarzını Düzeltelim" ve "Basmakalıp Parti Yazılarına Karşı Çıkalım" adlı iki makale, Mao Zedung yoldaşın düzeltme hareketi üzerine yazdığı temel eserlerdir. Mao Zedung yoldaş, bu makalelerde, Parti içindeki Parti çizgisiyle ilgili geçmişteki ayrılıkları ideolojik düzeyde özetlemiş ve Marksizm-Leninizm kisvesi altında Parti içinde varlığını sürdüren, kendilerini esas olarak subjektivist ve sektter eğilimlerde gösteren ve ifade tarzı olarak basmakalıp Parti yazılarını kullanan küçük burjuva ideolojisini ve çalışma tarzını tahlil etmiştir. Marksizm-Leninizm'in ideolojik ilkelere uygun olarak, çalışma tarzını düzeltmek üzere Parti çapında bir Marksist-Leninist eğitim hareketi için çağrıda bulunmuştur. Bu çağrı, hemen, gerek Parti içinde, gerekse Parti dışında proletarya ideolojisi ile küçük burjuva ideolojisi arasında büyük bir tartışmaya yol açmıştır. Bu tartışma, proletarya ideolojisini hem Parti içindeki, hem de Parti dışındaki durumunu sağlamlaştırmış, geniş kadroların ideolojik bakımdan büyük bir ilerleme kaydetmelerini ve Partinin eşi görülmemiş bir birliğe ulaşmasını sağlamıştır.

² Fusien ili, Yenan'ın yetmiş kilometre güneyindedir.

³ Sınır Bölgesi parası. Şensi-Kansu-Ningsia Sınır Bölgesi Hükümeti Bankasının bastırdığı banknotlara verilen addı. Guomintang parası ise, 1935'ten itibaren İngiliz ve ABD emperyalistleri tarafından desteklenen, Guomintang'ın dört büyük bürokrat-kapitalist bankasının bastırdığı banknotlara verilen addı. Mao Zedung yoldaş burada bu iki para arasındaki kurun gösterdiği dalgalanmalara değinmektedir.

⁴ Bkz. Karl Marks. Kapital, "İkinci Almanca Basıma Sonsöz": "İkinci inceleme yöntemi malzemeyi ayrıntılı bir şekilde toplamak, onun

farklı gelişme biçimlerini tahlil etmek ve onların iç bağıntılarını bulup çıkarmak zorundadır. Ancak bu çalışma yapıldıktan sonra, gerçek hareket doğru olarak tanımlanabilir. " (Kapital, İng. bas., Moskova, Cilt I, s. 19).

⁵Bkz. J. V. Stalin. Leninizm'in İlkeleri.

BASMAKALIP PARTİ YAZILARINA KARŞI ÇIKALIM¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 3

Kayfeng yoldaş bugünkü toplantının amacını az önce belirtti. Şimdi ben, öznelcilik ve sekterliğin, basmakalıp Parti yazılarını (ya da Parti içindeki “sekiz ayaklı deneme”yi ²kendi propaganda araçları ya da ifade biçimleri olarak nasıl kullandıklarını ele almak istiyorum. Gerçi öznelciliği ve sekterliğe karşı mücadele ediyoruz, ama aynı zamanda basmakalıp Parti yazılarına karşı mücadele etmezsek, öznelcilik ve sekterlik gizlenecek bir delik bulmaya devam edeceklerdir. Eğer basmakalıp parti yazılarının da önünü alabilirsek öznelcilik ve sekterliği “mat etmiş” ve bu iki canavarın gerçek yüzünü açığa çıkarmış olacağız. O zaman onları, “sokaklarda kaçışırken arkalarından herkesin, ‘Öldürün! Öldürün! diye bağıracağı fareler” gibi kolayca yok edebileceğiz.

Bir kimsenin sadece kendisinin okuyacağı basmakalıp Parti yazıları yazması o kadar önemli değildir. Ama eğer bunları başka birine aktarırsa okur sayısı iki katına çıkmış olur ve bunun doğuracağı zarar hiç de az sayılmaz. Eğer bu yazıları duvarlara asar, çoğaltır, gazetelerde yayımlar ya da kitap halinde basarsa, olay gerçekten büyük bir sorun haline gelir; çünkü o zaman bu yazılar birçok insanı etkileyebilir. Üstelik basmakalıp Parti yazıları yazan kimseler daima çok sayıda okuyucu ararlar. Dolayısıyla, basmakalıp Parti yazısını açığa çıkarmak ve ortadan kaldırmak zorunlu olmuştur.

Ayrıca, basmakalıp Parti yazısı, uzun zaman önce Lu Sun’un karşı çıkmış olduğu “yabancı basmakalıp yazı”nın bir türüdür.³Peki, öyleyse, biz niçin buna Parti içindeki “sekiz ayaklı deneme” diyoruz? Çünkü yabancı tadının yanı sıra, yerli bir kokusu da vardır. Belki bu da bir çeşit yaratıcı eser sayılabilir! Kim demiş halkımız hiçbir yaratıcı eser meydana getirmemiş diye? Alın işte! (Yüksek sesle gülüşmeler.)

Basmakalıp Parti yazısının Partimiz içinde uzun bir geçmişi vardır. Özellikle Toprak Devrimi sırasında zaman zaman epeyce öne çıktığı görülmüştür.

Tarihî olarak bakacak olursak, basmakalıp Parti yazısı 4 Mayıs Hareketine karşı bir tepkidir.

4 Mayıs Hareketi sırasında çağdaş kafalı insanlar, klasik Çin dilinin kullanılmasına karşı çıkarak konuşma dilini savundular: geleneksel dogmalara karşı çıkarak bilimi ve demokrasiyi savundular. Bütün bunlar son derece doğrudur. O sıralar hareket güçlü ve canlıydı, ilerici ve devrimciydi. O günlerde hâkim sınıflar öğrencilere Konfüçyüs öğretilerini aşılarmakta ve bütün halkı dinî bir dogma olarak Konfüçyüs’çülüğün debdebesi karşısında boyun eğmeye zorlamaktaydılar. Bütün yazarlar klasik dili kullanmaktaydı. Kısaca hâkim sınıflar ve onların çanak yalayıcıları tarafından yazılan ve öğretilen her şey gerek öz, gerek biçim bakımından basmakalıp yazı ve dogma niteliğindeydi. Bu, eski basmakalıp yazı ve eski dogmaydı. 4 Mayıs Hareketinin en büyük başarılarından biri de bu eski basmakalıp yazının ve eski dogmanın çirkinliğini halkın gözü önüne sermesi ve halkı bunlara karşı başkaldırmaya çağırmasıydı. 4 Mayıs Hareketinin bununla bağlantılı diğer bir başarısı da emperyalizme karşı verdiği savaştı. Ama gene de eski basmakalıp yazıya ve eski dogmaya karşı verdiği mücadele 4 Mayıs Hareketi’nin en büyük başarılarından biridir. Fakat daha sonraları ortaya yabancı basmakalıp yazı ve yabancı dogma çıktı. Partimizdeki bazı kimseler Marksizm’e aykırı hareket ederek, yabancı basmakalıp yazıyı ve yabancı dogmayı öznelcilik, sekterlik ve basmakalıp Parti yazısı noktasına vardırıdılar. İşte bunlar da, yeni basmakalıp yazı ve yeni dogmadır. Bunlar birçok yoldaşın kafasında öylesine yer etmiştir ki bugün hâlâ önümüzde çok çetin bir yeniden biçimlendirme göre-

vi durmaktadır. Böylelikle eski feodal basmakalıp yazı ve dogmaya karşı mücadele eden 4 Mayıs dönemindeki canlı, güçlü, ilerici ve devrimci hareketin sonradan bazı kimseler tarafından tam zıddına dönüştürüldüğünü ve ortaya yeni basmakalıp yazı ve dogmanın çıktığını görüyoruz. Bu hareket, canlı ve güçlü değil, ölü ve donuktur; ilerici değil, gericidir; devrimci değil, devrimi engelleyicidir. Görüldüğü gibi, yabancı basmakalıp yazı ya da basmakalıp Parti yazısı, 4 Mayıs Hareketinin ilk baştaki niteliğine karşı bir tepkidir. Ama 4 Mayıs Hareketinin de kendince zaaf- ları vardı. Bu hareketin önderlerinin birçoğu Marksizmin eleştirici ruhundan yoksundu, kullandıkları yöntem ise genellikle burjuvazinin yöntemi, yani şekilci yöntemdi. Eski basmakalıp yazı ve dogmaya karşı çıkmakta, bilimi ve demokrasiyi savunmakta bütünüyle haklıydılar. Ama günün koşullarını, tarihi ve yabancı şeyleri ele alışların- da tarihi materyalizmin eleştirici ruhundan yoksundular. Kötü olanı mutlak ve bütünüyle kötü olarak, iyi olanı da mutlak ve bütünüyle iyi olarak görüyorlardı. Meseleleri bu şekilci ele alış, hareketin daha sonraki gelişmesini etkiledi. Gelişmesi içinde 4 Mayıs Hareketi iki akıma bölündü. Bir kesim, hareketin bilimsel ve demokratik ruhunu devraldı ve onu Marksizm temeli üzerinde geliştirdi. Komünistlerin ve Partili olmayan bazı Marksistlerin yaptığı budur. Öteki kesim ise burjuvazinin yolunu tuttu: bu, şekilciliğin sağa doğru gelişmesiydi. Ama Komünist Partisi her bakımdan bütünlük göstermiyordu. Orada da bazı üyeler saptılar ve Marksizmi sağlam bir biçimde kavramadıkları için şekilcilik hataları, yani öznellik, sekterlik ve basmakalıp Parti yazısı hataları işlediler. Bu da, şekilciliğin “sol”a doğru gelişmesiydi. Bütün bu nedenlerle, basmakalıp Parti yazısının bir rastlantı olmadığı, bir yandan 4 Mayıs Hareketinin olumlu unsurlarına karşı bir tepki, öte yandan da bu hareketin olumsuz unsurlarının bir mirası, devamı ve gelişmesi olduğu kolaylıkla görülebilir. Bu noktayı kavramamızda yarar vardır. 4 Mayıs Hareketi sırasında eski basmakalıp yazıya ve eski dogmatizme karşı mücadele etmek nasıl devrimci ve gerekli idiye, bugün de yeni basmakalıp yazıyı ve yeni dogmatizmi eleştirmek için Marksizmi kullanmamız aynı şekilde devrimci ve gereklidir. Eğer 4 Mayıs döneminde eski basmakalıp yazıya ve eski dogmatizme karşı bir mücadele verilmemiş olsaydı, Çin halkının kafası bunlara kölelikten kurtulamayacak ve Çin’in özgürlük ve bağımsızlık için hiçbir umudu kalmayacaktı. Bu görev 4 Mayıs Hareketi döneminde sadece başlatılmıştı. Bütün halkın eski basmakalıp yazının ve eski dogmatizmin hâkimiyetinden kendini bütünüyle kurtarmasını sağlamak için bugün hâlâ çok büyük bir çaba, devrimci yeniden biçimlendirme yolunda çok büyük bir çalışma gereklidir. Eğer bugün yeni basmakalıp yazıya ve yeni dogmatizme karşı çıkmazsak, Çin halkının kafasına başka türden bir şekilcilik hâkim olacaktır. Eğer Partili yoldaşların bir kesiminde (kuşkusuz, sadece bir kesiminde) görülen basmakalıp Parti

yazısı zehirinden ve dogmatizm hatasından kurtulmazsak güçlü ve canlı bir devrimci ruh yaratmak Marksizme karşı yanlış bir tutum takınma kötü alışkanlığını yok etmek ve gerçek Marksizmi yaymak, geliştirmek dahası eski basmakalıp yazı ve dogmanın bütün halk üzerindeki etkisine karşı ve yabancı basmakalıp yazı ve dogmanın birçok insan üzerindeki etkisine karşı canlı bir mücadele yürütmek ve bu etkileri yıkma ve yok etme amacına ulaşmak imkânsız olacaktır.

Öznellik de, sekterlik de, basmakalıp Parti yazısı da Marksist değildir ve proletaryanın ihtiyaçlarına değil, sömürücü sınıfların ihtiyaçlarına cevap verirler. Küçük burjuva ideolojisinin Partimiz içindeki bir yansımasıdır. Çin, küçük burjuvazinin sayıca çok fazla olduğu bir ülkedir; Partimiz bu kalabalık sınıf tarafından kuşatılmıştır. Parti üyelerimizin büyük bir bölümü bu sınıftan gelmekte ve Partiye katılırken de beraberlerinde ister istemez uzun ya da kısa bir küçük burjuva kuyruğu getirmektedirler. Küçük burjuva devrimcilerinin bağınazlığı ve tek yanlılığı eğer denetim altına alınmaz ve değiştirilmezse, bir ifade tarzı da yabancı basmakalıp yazı ya da basmakalıp Parti yazısı olan öznellik ve sekterliğe kolayca yol açabilir.

Bunları temizlemek ve süpürüp atmak kolay değildir. Bu işin gereğince, yani insanları ikna etmenin güçlüklerine katlanılarak yapılması gerekir. Ancak içtenlikle ve doğru bir şekilde ikna etmeye çalışırsak, etkili olabiliriz. Bu ikna süreci içinde yapılacak ilk iş, terini iyice atması için hastaya “Sen hastasın!” diye bağırarak onu tepeden tırnağa sarsmak, sonra da, iyileşmesi için ona samimi öğütlerde bulunmaktır.

Şimdi de basmakalıp Parti yazısını tahlil edelim ve onun kötülüklerinin nerede yattığını görelim. Zehire karşı panzehir kullanacağız; basmakalıp sekiz bölümlü yazı biçimini taklit edip aşağıdaki “sekiz ayağı” ortaya koyacağız. Bunlara sekiz temel suçlama da denilebilir.

Basmakalıp Parti yazısına karşı birinci suçlama, boş laflarla sayfalar doldurmasıdır. Bazı yoldaşlarımız, “pasaklı bir kadının uzun ve kokmuş sargıları”na çok benzeyen, uzun ve içi boş makaleler yazmayı çok seviyorlar. Peki, neden böyle uzun ve içi boş makaleler yazıyorlar? Bunun tek bir açıklaması olabilir: Kitlelerin bu yazıları okumasını istemiyorlar. Kitlelerin bunları okumaları nasıl beklenebilir? Böyle yazılar, saf kimselerin gözünü boyamaktan başka hiçbir işe yaramaz. Onlar arasında kötü etkiler yayar ve kötü alışkanlıkları körukler. Sovyetler Birliği geçen yıl 22 Haziran’da saldırıya karşı muazzam bir savaş açmıştı, oysa Stalin’in 3 Temmuz’da yaptığı konuşma bizim Kurtuluş Gazetesi’ndeki bir başyazıdan uzun değildi. Bu konuşmayı bir de bizim beylerden birinin yazdığını düşünün! En azından on binlerce kelime sıralardı. Bir savaşın içindeyiz, daha kısa ve daha özlü makaleler yazmayı öğrenmeliyiz. Henüz burada, Yenân’da bir çarpışma yok, ama cephedeki birliklerimiz her gün savaşıyor,

cephede gerisindeki halk harıl harıl çalışıyor. Makaleler çok uzun olursa, kim okur? Cephedeki bazı yoldaşlar da uzun raporlar yazmayı seviyor. Onları yazmak için onca zahmete katlanıyor, okumamız için buraya gönderiyorlar. Ama onları okumayı kim göze alabilir? Peki, uzun ve boş makaleler kötüdür de, kısa ve boş makaleler iyi midir? Hayır, onlar da kötüdür. Her türlü boş lafı yasaklamalıyız. Ama birinci ve en önemli görevimiz, pasaklı kadının uzun ve kokmuş ayak sargılarını çöp tenekesine atmaktır. Bazı kimseler, “Kapital de çok uzun değil mi? Onu ne yapacağız?” diye sorabilir. Cevap basittir: okumaya devam edin. “Değişik dağlarda değişik türküler söyle” diye bir atasözü vardır. Bir başka atasözü de, “İştahını yemeğine göre, elbiseni kalıbına göre ayarla” der. Yaptığımız her şeyi, gerçek duruma uygun olarak yapmalıyız. Aynı şey, makale yazmak ya da konuşma yapmak için de söz konusudur. Biz uzun ve boş basmakalıp yazılara karşı çıkıyoruz, yoksa bir şeyin iyi olması için ille de kısa olması gerekir demek istemiyoruz. Doğru, savaş zamanında kısa makalelere ihtiyacımız var ama her şeyden önce özü olan makalelere ihtiyacımız var. Özden yoksun olan makaleler, en az haklı gösterilebilecek ve en fazla karşı çıkılacak makalelerdir. Aynı şey, konuşma yapmak için de geçerlidir; boş ve bitmek bilmeyen konuşmalara son vermeliyiz.

Basmakalıp Parti yazısına karşı ikinci suçlama, insanları yıldırma amacıyla gösterişçi bir tutumla kaleme alınmasıdır. Bazı basmakalıp Parti yazıları yalnızca uzun ve boş olmakla kalmıyor, aynı zamanda halkı bile bile yıldırma amaçlıyor, yani en kötü zehiri taşıyor. Bitmek bilmeyen ve boş makaleler yazmak acemiliğe verilebilir, ama halkı yıldırma için gösterişçi bir tutum takınmak sadece acemilik değil, düpedüz hilekârlıktır. Lu Sun, böyle kimseleri eleştirirken bir keresinde şöyle demişti: “Kuşkusuz, hakaretler ve tehditler savurmak mücadele etmek değildir.”⁷⁴ Bilimsel olan, eleştiriden korkmaz, çünkü bilim gerçektir ve çürütülmekten korkmaz. Ama Parti basmakalıpcılığı tarzında öznel ve sekte makaleler ve konuşmalar yazanlar çürütülmekten korkarlar; çok korkaktırlar. Bu yüzden de, halkı susturacaklarını ve “baskın çıkacaklarını” sanarak, başkalarını yıldırma için gösterişçiliğe sığınır. Böyle bir gösterişçilik gerçeği yansıtamaz; tam tersine, gerçeğin karşısına dikilen bir engeldir. Gerçek, halkı yıldırıcı bir tutum takınmaz; tam tersine, konuşması ve davranışı dürttür, içtendir. Birçok yoldaşın makale ve konuşmalarında sık sık iki deyim rastlanıyor. Bunlardan biri “amansız mücadele”, öteki de “acımasız darbeler”dir. Hiç kuşku yok ki, bu tür önlemler düşmana ya da düşman ideolojisine karşı son derece gereklidir. Ama onları kendi yoldaşlarımıza karşı kullanmak son derece yanlıştır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi, Kısa Ders’in Sonuç bölümünün dördüncü maddesinde belirtildiği gibi, düşmanlar ve düşman ideolojisi sık sık Parti içine sızar. Elbette bu düşmanlarla amansızca mücadele

etmeli ve onlara acımasız darbeler indirmeliyiz. Çünkü bu alçaklar, Partiye karşı aynı önlemlere başvurmaktadır. Eğer onlara karşı hoşgörülü davranırsak, kurdukları tuzağın tam ortasına düşeriz. Ama bu önlemler, zaman zaman hata yapan yoldaşlara karşı kullanılmamalıdır; bu yoldaşlara, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi, Kısa Ders’in Sonuç bölümünün beşinci maddesinde belirtilen yöntemi, yani eleştiri ve özeleştirme yöntemini uygulamalıyız. Zaman zaman hata yapmış olan “yoldaşlara karşı geçmişte “amansız mücadele” ve “acımasız darbeler”i hararetle savunmuş olan yoldaşların böyle yapmalarının nedeni, ele aldıkları kişileri tahlil edememeleri ve onları yıldırma çalışan bir tutum takınmalarıydı. Ele aldığınız kim olursa olsun, bu yöntem işe yaramaz. Yıldırma taktiği düşman karşısında bütünüyle yararsızdır, kendi yoldaşlarımıza ise sadece zarar verir. Bu, sömürücü sınıfların ve lümpen-proletaryanın alışkanlık haline getirdiği, ama proletaryanın hiç işine yaramayan bir taktiktir. Proletaryanın en amansız ve en etkili silahı ciddi ve militan bir bilimsel tutumdur. Komünist Partisi, halkı yıldırarak değil Marksizm-Leninizm gerçeğiyle, gerçeği olgularda arayarak, bilimle yaşar. Gösteriş yaparak şöhret ve mevki elde etme düşüncesinin daha da aşağılık bir şey olduğunu söylemeye gerek yok. Kısacası, örgütler kararlar alırken ve talimatlar yayınlarken, yoldaşlar makaleler yazarken ve konuşmalar yaparken, kesinlikle Marksist-Leninist gerçeğe dayanmalı ve yararlı bir amaca hizmet etmeye çalışmalıdırlar. Devrim ancak bu temel üzerinde zafere ulaştırılabilir, bunun dışında her şey boşunadır.

Basmakalıp Parti yazısına karşı üçüncü bir suçlama, okurları düşünmeksizin oku rastgele fırlatmasıdır. Birkaç yıl önce Yenân surlarında şöyle bir slogan belirmişti: “İşçiler ve köylüler, birleşin ve Japonya’ya Karşı Direnme Savaşı’nda zafer için mücadele edin!” Aslında sloganın dile getirdiği düşünce hiç de fena değildi, ama (Kung Cen, çalışan insanlar, işçiler) karakterlerindeki (Kung, çalışan) karakteri şeklinde yazılmış, yani bu karakterin dikey fırça darbesi zikzaklı bir hale getirilmişti. Peki, ya (Cen, insanlar) karakteri? O da olmuş, yani sağ bacağına üç eğik fırça darbesi eklenmişti. Bunu yazan yoldaş, kesinlikle eski âlimlerin müritlerinden biri olmalı. Ama gene de, bu sloganı Direnme Savaşı sırasında Yenân surları gibi bir yere böyle karakterlerle yazmış olması son derece tuhaftır. Kim bilir, belki de yazdıklarını halka okutturmamaya yeminliydi. Bunu başka türlü açıklamak zordur. Propaganda yapmayı gerçekten isteyen Komünistler, okurlarını dikkate almalı, makalelerini ya da sloganlarını kimlerin okuyacağını, konuşmalarını ve söylevlerini kimlerin dinleyeceğini asla akıllarından çıkarmamalıdırlar. Aksi takdirde, bunları ne okuyan olur, ne de dinleyen. Birçokları yazdıkları ya da söyledikleri her şeyin herkes tarafından kolayca anlaşılabilirliğini sanıyorlar, oysa durum hiç de sandıkları gibi değildir. Eğer Parti basmakalıpcılığı tarzında yazar ve konu-

şurlarsa, halk onları nasıl anlayabilir? “ineğe ud çalmak” deyiminde, dinleyiciye karşı bir alay vardır. Ama biz, asıl saygının dinleyiciye duyulması gerektiğini düşünüyorsak, o zaman gülünç duruma düşen çalgıcı olur. Çalgıcının dinleyicilerini dikkate almadan dilediği gibi çalması doğru mudur? Daha da kötüsü, çalgıcı, ortaya karga gibi bet sesli bir basmakalıp Parti yazısı çıkarmakta ve kitlelerin karşısında karga gibi gaklamakta diretmektedir. Bir kimse ok atarken hedefe nişan almalıdır, ud çalarken dinleyicileri dikkate almalıdır. Peki, öyleyse, okuru dikkate almadan makale yazılabilir mi, dinleyiciyi dikkate almadan konuşma yapılabilir mi? Diyelim, bir kimseyle dostluk kurmak istiyoruz, bu kimse kim olursa olsun birbirimizin duygularını anlamadan, düşüncelerini öğrenmeden samimi bir dostluk kurabilir miyiz? Propaganda görevlilerimiz de, kendilerini dinleyen insanların araştırmasını, incelemesini ve tahlilini yapmadan boş laf ederlerse, bu işin üstesinden gelemeyizler.

Basmakalıp Parti yazısına karşı dördüncü suçlama, kullandığı yavan dilin bir piehsan’ı hatırlatmasıdır. Şanghay’da “küçük piehsan” diye bilinen yaratıklar da, tıpkı bizim basmakalıp Parti yazıları gibi, çirkin ve buruş buruşlardır. Eğer bir makale ya da konuşma, ruhsuz ve cansız bir biçimde tam bir öğretmen edasıyla birkaç deyim üzerinde dönüp dolaşırsa, yavan bir dili ve itici bir görünüşü olan bir piehsan’ın benzemez mi? Eğer bir kimse yedi yaşında ilkokula gitmiş, on yedi-on sekiz yaşlarında ortaöğrenimini tamamlamış, yirmi iki-yirmi üç yaşlarında üniversiteden mezun olmuş, ama bu arada kitlelerle hiçbir zaman bağı olmamışsa, o kimse dilinin kötülüğünden ve yavanlığından dolayı suçlanamaz. Ama biz kitleler için çalışan devrimcileriz, kitlelerin dilini öğrenmezsek çalışmamızı iyi yürütemeyiz. Bugün propaganda çalışmasında bulunan yoldaşlarımızın birçoğu hiçbir dil incelemesi yapmamaktadır. Yaptıkları propaganda son derece sıkıcıdır; makalelerini okuyan ya da konuşmalarını dinleyen pek az insan çıkmaktadır. Niçin dili incelememiz, hatta dil üzerinde daha çok çaba harcamamız gerekmektedir? Çünkü dili ustaca kullanmak kolay değildir ve zorlu bir çabayı gerektirir. Birinci olarak, dili kitlelerden öğrenelim. Halkın söz dağarcığı zengin, güçlü ve canlıdır; gerçek hayatı yansıtır. Birçoğumuz dili ustaca kullanamadığımız için güçlü, canlı ve etkili deyimlerden yoksun olan makale ve konuşmalarımız, sağlam ve sağlıklı bir insandan çok, kupkuru bir piehsan’a, bir kemik torbasına benzemektedir. İkinci olarak, yabancı dillerden yalnızca ihtiyacımız olanı alalım. Yabancı deyimleri mekanik bir biçimde aktarmamalı, gelişigüzel kullanmamalıyız. Yalnızca iyi olanı ve ihtiyacımıza uygun düşeni almalıyız. Eski Çincenin söz dağarcığı yetersiz olduğundan, bugünkü söz dağarcığımıza zaten birçok yabancı deyim girmiş bulunmaktadır. Sözgelimi, bugün bir kanpu (kadrolar) toplantısı yapmaktayız ve kanpu deyimini yabancı bir sözcükten türetilmiştir. Dışardan yeni şeyleri

almaya, sadece ilerici fikirleri değil, yeni deyimleri de almaya devam etmeliyiz. Üçüncü olarak, klasik Çin dilinde de canlı olan ne varsa öğrenelim. Klasik Çinceyi yeterince incelemediğimiz için, onda hâlâ canlı olanı gerektiği gibi ve tam olarak kullanamadık. Kuşkusuz, eskimiş deyimlerin ve benzetmelerin kullanılmasına kesinlikle karşıyız, bu açıktır. Ama iyi ve hâlâ kullanışlı olanı devralmak gerekir. Basmakalıp Parti yazılarının etkisi altında kalanlar, halkın dilinde, yabancı dillerde ve klasik Çince de kullanışlı olan şeyleri inceleme zahmetine katlanmamakta ve bu yüzden de kitleler onların kuru ve sıkıcı propagandalarını iyi karşılamamaktadırlar. Böyle kötü ve yetersiz propagandacılarla bizim de ihtiyacımız yoktur.

Bizim propagandacılarımız kimlerdir? Bizim propagandacılarımız yalnızca öğretmenler, gazeteciler, yazarlar ve sanatçılar değil, aynı zamanda bütün kadrolarımızdır. Örneğin, askeri komutanlar. Gerçi askeri komutanlar halk önünde konuşmalar yapmıyorlar, ama onlar da askerlerle konuşmak, halkla ilişki kurmak zorundadırlar. Peki, bu, propaganda değil de nedir? Bir kimse başkalarıyla konuşuyorsa, propaganda çalışması yapıyor demektir. Eğer dil-siz değilse, her zaman söyleyecek birkaç sözü vardır. Bu nedenle, bütün yoldaşlarımızın, dili incelemesi kesinlikle gereklidir.

Basmakalıp Parti yazısına karşı beşinci suçlama, tıpkı bir Çin eczanesi açar gibi, karmakarışık bir başlıklar dizisi altında birtakım maddeler sıralamasıdır. Herhangi bir Çin eczanesine gidip bakın: bir sürü gözü bulunan ve her gözde de yüksük otu, ravent kökü, güherçile gibi bir ilacın, yani orada olması gereken her şeyin adı yazılı olan dolaplar göreceksiniz. Bu yöntem yoldaşlarımız tarafından da benimsenmiştir. Bu yoldaşlar makalelerinde, konuşmalarında, kitaplarında ve raporlarında, birinci olarak büyük Çin rakamları, ikinci olarak küçük Çin rakamları, üçüncü olarak on semavi cismin işaretlerini, dördüncü olarak on iki dünyevi dalın işaretlerini, sonra büyük harf A, B, C, D, ondan sonra küçük harf a, b, c, d, daha sonra Arap rakamları ve daha neler neler kullanıyorlar! Eskiler ve yabancılar, en küçük bir çaba harcamadan bir Çin eczanesi açabilirim diye bütün bu sembollerini yarattıkları için ne kadar da talihliyiz! Bir sürü laf etmesine rağmen, hiçbir tutum almayan, sadece o sembollerle kulak tırmalayan bir makale gerçek bir içerikten yoksundur ve bir Çin eczanesinden başka bir şey değildir. On semavi cisim vb. gibi semboller kullanılmamalıdır demek istemiyorum: sadece meselelere bu tür bir yaklaşımın yanlış olduğunu söylemek istiyorum. Çin eczanesinden ödünç alınan ve birçok yoldaşımızın çok sevdiği yöntem, gerçekten de bütün yöntemlerin en kabası, en çocukcası ve en dar kafalıdır. Bu yöntem, şeyleri iç ilişkilerine göre değil, dış ilişkilerine göre sınıflandıran şekilci bir yöntemdir. Eğer bir kimse birbiriyle iç ilişkisi bulunmayan bir kavram yığını alıyor ve onları bir makale, konuşma ya da raporda şeylerin dış özelliklerine

göre sıralıyorsa, o kimse laf cambazlığı yapıyor demektir. Böyle bir kimse, bu cambazlığı başkalarına da bulaştırabilir ve sonunda onların sorunu düşünürken ya da bir şeyin özünü incelerken kendi kafalarını kullanmamalarına, olguları A, B, C, D diye sıralamakla yetinmelerine yol açabilir. Sorun nedir? Sorun, bir şeyin içindeki çelişmedir. Nerede çözülmemiş bir çelişme varsa, orada bir sorun var demektir. Eğer bir mesele varsa, bir tarafın yanında, öteki tarafın karşısında olmak ve sorunu ortaya koymak gerekir. Çelişmenin niteliğini kavrayabilmek için, sorunu ortaya koymadan önce, sorunun ya da çelişmenin iki ana yönünü araştırmak ve incelemek sorunu keşfedebilir, ortaya koyabilir; ama onu çözemez. Sorunu çözmek için sistemli ve kapsamlı bir araştırma ve inceleme gerekir. Bu sorunu keşfetme sürecidir. Ön araştırma ve inceleme gereklidir. Bu, tahlil sürecidir. Aynı zamanda sorunu ortaya koyarken de tahlil yapmak gerekir; yoksa karmaşık ve şaşırtıcı bir olgu yığınıyla karşılaşıldığında, sorunun ya da çelişmenin nerede yattığını bulup çıkarmak mümkün olamaz. Ama tahlil süreci derken, sistemli ve kapsamlı bir tahlil sürecini kastediyoruz. Çoğu zaman bir sorun ortaya konulduğu halde çözülemez, çünkü şeylerin iç ilişkileri henüz açığa çıkartılmamış, henüz sistemli ve kapsamlı bir tahlil süreci gerçekleştirilmemiştir. Bu nedenle, sorunun ana hatlarını hâlâ açıkça göremeyiz, bir senteze varamayız ve dolayısıyla da sorunu iyi çözemeyiz. Eğer bir makale ya da konuşma önemliyse ve yol göstermeyi amaçlıyorsa, sorunu ortaya koymak, tahlil etmek, sonra da sorunun özüne parmak basan ve bir çözüm yöntemi getiren bir senteze varmak zorundadır. Bütün bu süreç içinde şekilci yöntemlerin hiçbir yararı yoktur. Partimizde çocukça, kaba, dar kafalı ve kaytarmacı şekilci yöntemler hüküm sürdüğüne göre, onları açığa çıkarmalıyız. Meseleleri gözlemleme, ortaya koyma, tahlil etme ve çözmede Marksist yöntemi kullanmayı herkesin öğrenmesi ancak böyle mümkün olabilir. Çalışmalarımızı iyi bir şekilde yürütmemiz ve devrimci davamızın zafere ulaşması ancak böyle mümkün olabilir. Basmakalıp Parti yazısına karşı altıncı suçlama, sorumsuz olması ve her ortaya çıktığı yerde halka zarar vermesidir. Yukarda sözü edilen bütün hatalar biraz acemilikten, biraz da sorumluluk duygusunun yetersizliğinden ileri gelmektedir. Bu noktayı açıklamak için, yüz yıkamayı ele alalım. Hepimiz yüzümüzü her gün yıkarız, birçoğumuz bir kereden de fazla yıkar, daha sonra da acaba bir kusur var mı diye “araştırma ve inceleme” yoluyla yüzümüzü aynada kontrol ederiz. (Yüksek sesle gülüşmeler.) Ne kadar büyük bir sorumluluk duygusu! Makale ve konuşmalarımızı da aynı sorumluluk duygusuyla hazırlarsak hiç fena olmaz. Sunulmaya değer olmayan, bir şeyi sunmayın. Onun, başkalarının düşüncelerini ve eylemlerini etkileyebileceğini hiçbir zaman aklınızdan çıkarmayın. Eğer bir insan bir-iki gün yüzünü yıkamazsa, bu kuşkusuz iyi bir şey değildir. Kuşkusuz, yıkadıktan sonra yüzünde biraz kir

kalmaması da iyi bir şey değildir, ama bunda ciddi bir tehlike yoktur. Oysa makale yazarken ya da konuşma yaparken durum farklıdır. Makalenin ve konuşmanın biricik amacı, başkalarını etkilemektir. Ama yoldaşlarımız bu görevi gelişigüzel bir şekilde ele alıyorlar. Bu önemsiz olanı önemli olandan üstün tutmak demektir. Birçokları hiçbir inceleme ya da hazırlık yapmadan makaleler yazıyor, konuşmalar yapıyorlar. Bir makaleyi yazdıktan sonra da, yıkandıktan sonra yüzlerini aynada inceledikleri gibi makaleyi birkaç kere okumak zahmetine katlanmıyor ve onu öylece yayımlanmaya gönderiyorlar. Bunun sonucunda da çoğu zaman “kalemlerinden binlerce kelime dökülmekte, ama konudan on binlerce fersah uzaklaşmaktadırlar”. Bu yazılar yetenekli görünebilirler, ama aslında halka zarar verirler. Bu kötü alışkanlık, bu yetersiz sorumluluk duygusu düzeltilmelidir.

Basmakalıp Parti yazısına karşı yedinci suçlama, bütün Partiyi zehirlemesi ve devrimi tehlikeye düşürmesidir. Sekizinci suçlama ise, yaygınlaştığı takdirde ülkeyi yıkabileceği ve halkı mahvedebileceğidir. Bu iki suçlama kendiliğinden anlaşılmakta ve daha fazla bir açıklamayı gerektirmemektedir. Başka bir deyişle, basmakalıp Parti yazıları düzeltilmez ve dizginsiz bir biçimde gelişmelerine göz yumulursa, sonuç gerçekten çok ciddi olacaktır. Öznellik ve sektirlik zehiri basmakalıp Parti yazılarında saklıdır. Bu zehir yayılırsa, hem Partiyi, hem de ülkeyi tehlikeye düşürebilir.

Yukarda saydığımız sekiz nokta, basmakalıp Parti yazılarına karşı silaha sarılma çağrımızdır. Parti içindeki basmakalıp yazı tarzı, hem devrimci ruhu dile getirmek için elverişli değildir, hem de devrimci ruhu yok etme eğilimindedir. Devrimci ruhu geliştirmek için basmakalıp Parti yazılarını tasfiye etmek, onların yerine faal, canlı, diri ve güçlü olan Marksist-Leninist yazım tarzını benimsemek gerekir. Gerçi Marksist-Leninist yazım tarzı uzun zamandan beri vardır, ama gene de zenginleştirilmesi ve aramızda yaygın bir hale getirilmesi gerekmektedir. Yabancı basmakalıp yazıyı ve basmakalıp Parti yazısını ortadan kaldırırsak, yeni yazı tarzımızı zenginleştirebilir, yaygın bir hale getirebilir ve böylece Partinin devrimci davasını ilerletebiliriz.

Parti basmakalıpcılığı sadece makale ve konuşmalarda değil, aynı zamanda toplantıların yönetilmesinde de görülmektedir. “1. Açılış konuşması: 2. Rapor: 3. Tartışma: 4. Sonuçlar ve 5. Kapanış.” Büyük küçük her toplantıda, her yerde ve her zaman bu katı usul izlenirse, ortaya başka bir Parti basmakalıpcılığı çıkmaz mı? Toplantılara sunulan “raporlar” genellikle şöyle olmaktadır: “1. Uluslararası durum; 2. Ülke içindeki durum; 3. Sınır Bölgesi ve 4. Kendi çalışma alanımız.” Ve toplantılar sabahdan akşama kadar sürmekte, söyleyecek hiçbir sözü olmayanlar bile sanki konuşmazlarsa Başkaları hayal kırıklığına uğrayacakmış gibi kürsüye çıkmaktadırlar. Sözün kısası, somut

durum göz ardı edilmekte, eski katı biçimlere ve alışkanlıklara körü körüne bağlı kalınmaktadır. Bütün bunları da düzeltmemiz gerekmez mi?

Bugünlerde birçok kimse milli ve bilimsel bir yazım tarzı, kitleler seslenen yazım tarzı yolunda bir dönüşüm istemektedir. Bu, çok iyi bir şeydir. Ama “dönüşüm”, derinlemesine, tepeden tırnağa ve baştan aşağı değişme demektir. Oysa en küçük bir değişiklik bile yapmamış olan kimseler dönüşüm çağrısında bulunuyorlar. Bu yoldaşlara, “dönüşüm”den söz etmeden önce kendilerinde ufak da olsa bir değişiklik yapmalarını öğütlerim; yoksa yakalarını dogmatizmden ve basmakalıp Parti yazısından kurtaramazlar. Bu, yeteneksiz olup da büyük hedeflere yönelmek, istidatsız olup da büyük amaçlar peşinde koşmak şeklinde açıklanabilir ve bununla hiçbir şey başarılamaz. Dolayısıyla, “kitlelere hitap eden yazım tarzı yolunda bir dönüşüm”den sık sık söz eden, ama aslında kendi dar çevresine tıkalı kalan bir kimse çok dikkatli olmalıdır. Yoksa günün birinde kitleler, karşısına dikilip de, “Söyleyin bakalım beyefendi, neymiş bu “dönüşüm”? Rica etsek biraz da biz görebilir miyiz?” dedikleri zaman, zor durumda kalacaktır. Eğer gevezelik etmiyor, kitlelere hitap eden yazım tarzı yolunda bir dönüşümü içtenlikle istiyorsa, gerçekten halkın içine girmeli ve halktan öğrenmelidir. Aksi takdirde sözünü ettiği “dönüşüm” havada kalacaktır. Bazıları ise kitlelere hitap eden yazım tarzı yolundaki bir dönüşüm hakkında yaygaralar koparmakta, oysa halkın dilini kullanarak iki kelimeyi bir araya getirememektedirler. Bu da onların kitlelerden öğrenmeye gerçekten kararlı olmadıklarını göstermektedir. Kafaları kendi dar çevrelerinin sınırlarını aşamamaktadır.

Bu toplantıda, içinde dört makale bulunan Propaganda Kılavuzu adlı bir broşür dağıtıldı. Yoldaşlarımıza bunu döne döne okumalarını öğütlerim.

Broşürün, Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi, Kısa Ders’ten yapılan aktarmalardan oluşan birinci yazısı, Lenin’in propaganda çalışmasını nasıl yürüttüğünü ele almaktadır. Başka şeylerin yanı sıra, Lenin’in nasıl broşür yazdığını anlatmaktadır:

Lenin’in önderliğindeki İşçi Sınıfının Kurtuluşu için Petersburg Mücadele Birliği, Rusya’da sosyalizmi işçi sınıfı hareketiyle birleştirmeye başlayan ilk kuruluştur. Bir fabrikada grev meydana gelir gelmez, gruplarının üyeleri aracılığıyla fabrikalardaki sorunlar hakkında daima ayrıntılı bilgi sahibi olan Mücadele Birliği, broşürler ve sosyalist bildiriler dağıtarak hemen harekete geçiyordu. Bu broşürler, fabrika sahiplerinin işçilere yaptığı baskıları gözler önüne seriyor, işçilerin kendi çıkarları uğrunda nasıl mücadele etmesi gerektiğini açıklıyor ve işçilerin isteklerini duyuruyordu. Broşürler kapitalizmin bozuklukları, işçilerin yoksulluğu, 12 ile 14 saatlik dayanılmaz işgünü ve işçilerin bütün haklardan yoksun oluşu hakkındaki gerçekleri dile getiriyordu. Aynı zamanda, uygun siyasi

istekler de ortaya atıyorlardı.

Dikkat edin, “ayrıntılı bilgi sahibi olan” ve “gerçekleri dile getiren” diyor! Devam edelim:

1894 yılı sonunda Lenin, işçi Babuşkin’le birlikte bu tipte ilk ajitasyon broşürünü ve grevde bulunan Petersburg’daki Semyannikov Fabrikası işçilerine çağrışı yazdı. Broşür yazarken, sorunlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olan yoldaşlara danışmamız gerekir. Lenin yazı yazarken ve çalışırken daima böyle bir araştırma ve incelemeye dayanmıştır. Her broşür işçilerin moralini güçlendirmeye büyük ölçüde katkıda bulundu. İşçiler, Sosyalistlerin kendilerine yardım ettiğini ve kendilerini savunduğunu gördüler.⁵

Lenin’le aynı fikirde miyiz? Eğer aynı fikirdeyssek, Lenin ruhuyla çalışmalıyız. Yani, Lenin’in yaptığı gibi yapmalı, bir yığın sayfayı boş lafla doldurmamalı, okurları dikkate almadan oku rastgele fırlatmamalı, sadece kendi görüşlerimize dayanmamalı ve şişirmeci olmamalıyız.

Broşürdeki ikinci yazı ise, Dimitrov’un, Komünist Enternasyonal’in Yedinci Dünya Kongresi’ndeki konuşmalarından yapılan aktarmalardan oluşmaktadır. Dimitrov ne diyordu? Şöyle diyordu:

Kitlelere, kitabı kalıpların diliyle değil, her sözcüğü ve her düşüncesi milyonlarca insanın en derin duygu ve düşüncelerini yansıtan bir dille, kitlelerin davası uğruna savaşılanların diliyle hitap etmesini öğrenmeliyiz.⁶

Ve gene:

...kitlelerin anlayacağı dille konuşmasını öğrenmezsek, kitleler aldığımız kararları kavrayamazlar.

Biz her zaman sade ve somut bir şekilde konuşmasını, kitlelerin bildiği ve anlayabileceği örneklerle konuşmasını bilmiyoruz. Hâlâ anlamadan ezberlediğimiz soyut formülleri kullanmadan edemiyoruz. Nitekim broşürlerimize, gazetelerimize, kararlarımıza ve tezlerimize bakacak olursanız, bunların bırakalım sıradan işçileri. Parti görevlilerimizin bile anlamakta zorluk çektiği ağır bir dil ve üslupla yazılmış olduklarını görürsünüz.⁷

Ne dersiniz? Dimitrov, bu sözleriyle zayıf noktamıza parmak basmıyor mu? Demek, basmakalıp Parti yazıları Çin’de olduğu kadar yabancı ülkelerde de varmış. Bu, ortak bir hastalık (Gülüşmeler.) Ama gene de biz, Dimitrov yoldaşın öğüdüne uyarak kendi hastalığımızı bir an önce düzeltmeliyiz.

Şunu her birimiz bir kanun, bir Bolşevik kanunu, bir temel kural haline getirmeliyiz: Yazarken ya da konuşurken, seni anlaması, senin çağrına inanması ve seni izlemeye hazır olması gereken sıradan işçiyi hiçbir zaman aklından çıkarma! Kimin için yazdığını ve kimin için konuştuğunu hiçbir zaman aklından çıkarma.⁸

Bu, Komünist Enternasyonal tarafından bizim için hazırlanan ve kesinlikle izlenmesi gereken bir kuraldır. Bunu kendimiz için bir kanun haline getirelim!

Broşürdeki üçüncü yazı Lu Sun'un Bütün Eserleri'nden alınmıştır. Burada yazar, nasıl yazı yazmak gerektiğini tartışmakta ve Kepçe 'dergisine cevap vermektedir. Lu Sun ne diyordu? Bazılarını buraya aktaracağımız sekiz yazı kuralı öneriyordu.

Birinci Kural: "Her şeyin her yönüne özel dikkat gösterin; daha çok gözlemde bulunun ve eğer çok az bir gözlemde bulunduysanız, sakın yazmayın."

"Her şeyin her yönüne özel dikkat gösterin" diyor, yoksa sadece bir şeye ya da bir şeyin sadece bir yönüne değil. "Daha fazla gözlemde bulunun" diyor, sadece bir göz atın ya da yarım yamalak gözden geçirin demiyor. Ya biz ne yapıyoruz? Çoğu zaman çok az bir gözlemde bulunduktan sonra yazı yazarak bunun tam tersini yapmıyor muyuz?

İkinci Kural: "Söyleyecek bir şeyiniz olmadığı zaman, kendinizi yazmak için zorlamayın."

Ya biz ne yapıyoruz? Kafamızın bomboş olduğu apaçık meydandayken, çoğu zaman yazmak için kendimizi zorlamıyor muyuz? Araştırma ya da inceleme yapmadan kaleme sarılıp "yazmak için kendimizi zorlamak" sorumsuzluktan başka bir şey değildir.

Dördüncü Kural: "Bir yazıyı yazdıktan sonra en azından iki kere daha okuyun; gerekli olmayan kelime, cümle ve paragrafları hiç çekinmeden çıkarıp atmak için elinizden geleni yapın. Hikâyelik bir malzemeyi genişletip roman haline getirmektense, romansı bir malzemeyi kısaltıp hikâye haline getirin."

Konfüçyüs, "iki kere düşünün" ¹⁰ diye öğüt vermişti. Han Yu ise, "bir iş üzerinde düşünülerek başarılı" ¹¹ demişti. Bu eskidendi. Bugün meseleler çok daha karmaşık bir hale gelmiştir ve bazen üç-dört kere düşünmek bile yetmemektedir. Lu Sun, "yazdığınızı en azından iki kere okuyun" demişti. Peki, en fazla kaç kere okuyalım? Lu Sun bu konuda bir şey söylememiş, ama bana kalırsa önemli bir makaleyi on kereden de fazla okumakta, yayımlanmadan önce dikkatli bir şekilde gözden geçirmekte yarar vardır. Makaleler, girift ve karmaşık olan ve gereğince ifade edilebilmesi için tekrar tekrar incelenmesi gereken nesnel gerçekliğin bir yansımasıdır. Dolayısıyla ancak yazı kurallarından habersiz olan bir kişi bu konuda gevşek davranabilir.

Altıncı Kural: "Kendinizden başka kimsenin anlayamayacağı sıfatlar ya da terimler uydurmayın."

Biz, "kimsenin anlayamayacağı" bir yığın deyim "uydurduk". Bazen tek bir cümle kırk-elli kelimeyi bulmakta ve "kimsenin anlayamayacağı sıfatlar ya da terimler" yığını haline gelmektedir. Bıkmadan usanmadan Lu Sun'u örnek almamızı öğütleyenlerin birçoğu aslında ona kulak asmayanların ta kendileridir!

Broşürdeki son yazı, Çin Komünist Partisi Altıncı Merkez Komitesi Altıncı Genel Toplantısında okunan ve kabul edilen millî propaganda tarzının nasıl geliştirileceği

üzerine rapordan alınmıştır. 1938'de yapılan bu genel toplantıda, "Marksizm'den Çin'in belli özelliklerinden kopuk bir şekilde söz etmek, soyut bir Marksizm'dir, havada kalan bir Marksizm'dir." demiştik. Yani, Marksizm hakkında edilen bütün boş lallara karşı çıkmalıyız. Çin'de yaşayan Komünistler Marksizmi Çin devriminin gerçeklerine bağlı olarak incelemelidirler.

Raporda şöyle deniliyordu:

Yabancı basmakalıpçılık ortadan kaldırılmalıdır; boş ve soyut teranelere son verilmeli, dogmatizm bir kenara bırakılmalıdır. Bunların yerini, Çin halkının çok sevdiği diri ve yaşayan Çin tarzı ve Çin ruhu almalıdır. Enternasyonalist özü millî biçimden koparmak, ancak enternasyonalizmin e'sinden haberi olmayanların yapacağı bir iştir. Biz, tam tersine, bu ikisini sımsıkı birleştirmeliyiz. Bu konuda saflarımızda ciddiyetle giderilmesi gereken önemli hatalar vardır.

Bu raporda yabancı basmakalıpçılığın ortadan kaldırılması istenmişti, oysa bazı yoldaşlar bunu hâlâ piyasaya sürmektedirler. Boş ve soyut teranelere son verilmesi istenmişti, oysa bazı yoldaşlar bunları hâlâ inatla sürdürmektedir. Dogmatizmin bir kenara bırakılması istenmişti, oysa bazı yoldaşlar onu canlandırmaya çalışmaktadır. Sözün kısası, Altıncı Genel Toplantıda kabul edilen bu rapor, sanki ona bile karşı çıkan birçok kimsenin bir kulağından girmiş öbür kulağından çıkmıştır.

Merkez Komitesi, basmakalıp Parti yazılarını, dogmatizmi ve benzerlerini derhal bir kenara atmamızı kararlaştırmış bulunuyor. Zaten bir de bu nedenle geldim ve uzun uzadıya konuştum. Yoldaşların söylediklerimi yeniden düşüneceklerini ve tahlil edeceklerini ve ayrıca her yoldaşın da kendi özel durumunu tahlil edeceğini umarım. Herkes kendini iyice incelemeli ve açıklığa kavuşturduğu ve gerçekten üzerinden attığı bütün zaafalarını yakın arkadaşlarıyla ve çevresindeki yoldaşlarla bir kere daha konuşmalıdır.

Dipnotlar

¹ Bu konuşma Mao Zedung yoldaş tarafından Yenan'daki bir kadro toplantısında yapılmıştı

² Basmakalıp Parti yazısı için, "Partinin Çalışma Tarzını Düzeltelim" adlı yazının birinci notuna bakınız

³ Lu Sun bütün eserlerinde, eski olsun, yeni olsun bütün basmakalıp yazılara karşı çıkar. Yabancı basmakalıp yazılar. 4 Mayıs Hareketinden sonra dar görüşlü birtakım burjuva ve küçük burjuva aydınlar tarafından geliştirilmiş ve yaygınlaştırılmış ve devrimci kültür işçileri arasında da uzun bir süre varlığını sürdürmüştü. Lu Sun, birçok yazısında, devrimci kültür işçileri arasında rastlanan yabancı basmakalıp yazılarla mücadele etmiş ve onları şöyle mahkum etmiştir:

Eski olsun, yeni olsun, bütün basmakalıp yazılar süpürülüp atılmalıdır... Söz gelimi, eğer bir kimsenin bütün yapabildiği, "hakaretler savurmak", "tehdit etmek" ve "hüküm vermek"ten ibaretse ve her gün ortaya çıkan yeni olguları ve olayları yorumlamak için bilimden

çıkarılan formülleri belirli ve somut bir biçimde kullanmak yerine, sadece eski formülleri kopya etmekle yetiniyor ve onları hiçbir ayırım yapmadan bütün olgulara uyguluyorsa, bu da bir çeşit basmakalıplıdır. (“Gösteriye Son Vermek”e ek olarak, “Çu Siusia’nın Mektubuna Cevap”)

⁴ “Hiç Kuşkusuz Hakaretler ve Tehditler Savurmak Mücadele Etmek Değildir” adlı yazı 1932’de yazılmıştır ve Karışık Lehçeler (Lu Sun. Bütün Eserler, Çince bas., 1957, cilt V) adlı derlemede bulunmaktadır.

⁵ Bkz. Sovyetler Birliği Komünist Partisi (Bolşevik) Tarihi, Kısa Ders, Aydınlık Yayınları, Eylül 1975,

⁶ Georgi Dimitrov. “Faşizme Karşı İşçi Sınıfının Birliği İçin”, Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, Aydınlık Yayınları, Aralık 1975.

⁷ Georgi Dimitrov. “Faşizme Karşı İşçi Sınıfının Birliği İçin”, Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, Aydınlık Yayınları, Aralık 1975.

⁸ Georgi Dimitrov. “Faşizme Karşı İşçi Sınıfının Birliği İçin”, Savaşa ve Faşizme Karşı Birleşik Cephe, Aydınlık Yayınları, Aralık 1975

⁹ Kepçe, Sol-Kanat Çin Yazarları Birliğinin 1931 ve 1932 yıllarında yayımladığı aylık bir dergidir. “Kepçe’nin Sorduğu soruya Cevap”, iki Yürek adlı derlemede bulunmaktadır. (Lu Sun, Bütün Eserler, Çince bas., cilt IV.)

¹⁰ Künfüçyüs’ün Seçme Eserleri’nden, V. Kitap, “Kungyeh Çang”.

¹¹ Han Yu (768-824), Tang Hanedanı döneminin ünlü bir Çin yazarıydı. “Bilim Adamının Savunması” adlı denemesinde, “Bir iş, üzerinde düşünülerek başırlır, üzerinde düşünülmezse başırlamaz, diye yazmıştı

BİR RAPOR SİSTEMİNİN KURULMASI ÜZERİNE¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 4

Merkez Komitesinin bütün bölgelere hataların önlenmesinde ya da daha az hata yapılmasında yardım edebilmesi ve devrimci savaşta daha da büyük zaferler kazanılması için, olaydan önce ya da sonra Merkez Komitesine zamanında bilgi vermek üzere, bu yıldan başlayarak aşağıdaki rapor sistemi kurulmuştur.

1. Merkez Komitesinin her büro ya da alt bürosunda, sekreter, Merkez Komitesine ve Merkez Komitesi başkanına iki ayda bir kapsamlı bir rapor vermekle yükümlüdür (rapor, yardımcılar tarafından değil, bizzat sekreter tarafından yazılacaktır). Rapor, askeri ve siyasi faaliyetleri, toprak reformuna ve Partinin sağlamlaşmasına ilişkin faaliyetleri, ekonomik faaliyetleri, propagandayla ilgili ve kültürel faaliyetleri, bu faaliyetler sırasında ortaya çıkan sorunları, eğilimleri ve bunları çözme yöntemlerini kapsamalıdır. Her rapor yaklaşık olarak bin kelimeyle sınırlandırılmalı ve özel durumlar dışında iki bin kelimeyi geçmemelidir. Bütün sorunlar bir rapora sığmıyorsa, iki rapor yazın. Ya da birinci raporda belli sorunlar üzerinde yoğunlaşıp diğerleri kısaca ele alınabilir ve bir sonraki raporda, daha önce kısaca ele alınan sorunlar ayrıntılı bir şekilde, daha önce ayrıntılı olarak ele alınan sorunlar ise kısaca işlenebilir. Kapsamlı rapor, içerik bakımından derli toplu, ifade bakımından özlü olmalı ve sorunlara ya da tartışmalı konulara dikkat çekmelidir. Birinci aydan başlayarak her iki ayda bir, aybaşında yazılmalı ve telgrafla yollanmalıdır. Her büro ya da alt büro sekreterinin Merkez Komitesine ve Merkez Komitesi başkanına vermekle bizzat sorumlu olduğu düzenli rapor ve talimat talebi budur. Sekreter, askeri harekâtı yönetmek üzere cephede bulunduğu, kendi raporlarını kendisi sunmalı, ayrıca sekreter vekilini ya da sekreter yardımcısını cephe gerisi faaliyetler hakkında rapor vermede yetkili kılmalıdır. Yu-

karıda söylenenlere, büroların ve alt büroların Merkez Komitesine sunmaya devam edecekleri ara raporlar ve talimat talepleri dâhil değildir.

Düzenli olarak kapsamlı siyaset raporları verme ve talimat isteme sistemini şunun için kuruyoruz: Partimizin Yedinci Milli Kongresi'nden sonra bürolar ve alt bürolardaki yoldaşların (hepsi değil) bazıları, olaydan önce ya da sonra Merkez Komitesine rapor verme ve talimat istemenin gerekliliğini ve önemini hâlâ anlamadılar ya da sadece teknik noktalarda rapor gönderip talimat istiyorlar. Bunun bir sonucu olarak, bunların esas faaliyet ve siyasetleri hakkında (ikincil önemde ya da teknik nitelikte olanlar hakkında değil) Merkez Komitesi berrak ya da yeterince berrak bir fikre sahip değildir ve bu yüzden düzeltilemeyen, zor düzeltilebilen ya da ancak zarara yol açtıktan sonra düzeltilebilen bazı durumlar meydana gelmiştir. Zamanında talimat isteyen ve sonra da rapor veren bürolar ve alt bürolar, bu hataları önlemiş ya da azaltmıştır. Bu yıldan başlayarak, Partinin bütün kademelerdeki yönetici organları, hem önceden üst kademelerden talimat istememe, hem de sonradan rapor yermeme şeklindeki kötü alışkanlığı kesinlikle düzeltmelidir. Bürolar ve alt bürolar, Merkez Komitesi tarafından atandıklarından ve kendilerine emanet edilen görevleri Merkez Komitesi adına yürütmekle yükümlü olduklarından. Merkez Komitesiyle mümkün en sıkı teması sürdürmelidirler. Ayrıca, eyalet ya da bölge Parti Komiteleri de Merkez Komitesi büro ve alt bürolarıyla sıkı bir temas içinde olmalıdırlar. Devrimin yeni bir yükseliş dönemine girdiği bir sırada, bu bağları güçlendirmek kesinlikle zorunludur.

2. Sahra ordularının ve askeri bölgelerin önder kadroları; gerektiğinde strateji konusunda rapor verme ve talimat isteme yükümlülüklerinin ve daha önceden istendiği

gibi savaş ganimetleri kayıpları ve tüketilen cephaneye ve kuvvetlerin gerçek durumu hakkında aylık raporlar verme yükümlülüklerinin yanı sıra, bu yıl başından itibaren her iki ayda bir kapsamlı siyaset raporları vermek ve talimat istemek zorundadırlar. Bunlar birliklerin disiplinini ve yaşama koşullarını, komutanların ve savaşçıların morallerini, komutanlar ve savaşçılar arasında ortaya çıkan sapmaları ve bunların üstesinden gelme yöntemlerini, teknik ve taktiklerde ilerleme ve gerilemeyi, düşman kuvvetlerinin güçlü ve zayıf yanlarını ve morallerinin yüksek mi alçak mı olduğunu, ordumuzun siyasi çalışmasını, ordumuzun toprak siyasetini, şehir siyasetini, esirlere ilişkin siyasetini nasıl uyguladığını ve bu siyasetlerden sapmaları, düzeltme yöntemlerini, orduyla halk arasındaki ilişkileri ve halkın çeşitli kesimleri arasındaki eğilimleri kapsamalıdır. Bu raporların uzunluğu, yazılış yöntemleri ve gönderilme zamanları Merkez Komitesinin büro ve alt bürolarının raporları için saptananların aynısı olmalıdır. Raporun verilmesi gerektiği zamanda (yani, birinci aydan başlamak üzere, tek ayların başında) yoğun bir savaş devam ediyorsa, bunun verilmesi birkaç gün önceye alınabilir ya da ertelenebilir, ama bunun nedenleri belirtilmelidir. Siyasi çalışmayla ilgili bölüm, ordunun siyasi dairesinin yöneticisi tarafından kaleme alınmalı, komutan ve siyasi komiser tarafından incelenip düzeltilmeli ve sonra her üçü tarafından ortaklaşa aranmalıdır. Bu raporlar, telgrafla. Parti Askeri Komisyonu Başkanına yollanmalıdır. Bu kapsamlı siyasi raporlara ihtiyaç duymamızın nedeni ile bürolar ve alt büroların raporlarına ihtiyaç duymamızın nedeni aynıdır.

Dipnotlar

¹ Bu Parti içi talimat, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi adına Mao Zedung yoldaş tarafından kaleme alınmıştır. Bu talimatla kurulan rapor sistemi. Merkez Komitesinin demokratik merkeziyetçiliği korumak, disiplinsizlik ve anarşi eğilimleriyle mücadele etmek için kararlılıkla sürdürdüğü uzun mücadelenin yeni koşullarda geliştirilmesi idi. Bu sorun özellikle o sırada önemliydi, çünkü devrimci durumda çok büyük bir ilerleme kaydedilmişti. Birçok Kurtarılmış Bölge birbirine bağlanmıştı, birçok şehir kurtarılmıştı ya da kurtarılmak üzereydi. Halk Kurtuluş Ordusu düzenli ordu özelliğini daha çok kazanmış. Halk Kurtuluş-Savaşı düzenli savaş niteliğini daha fazla almış ve ülke çapında zafer ufukta görünmüştü. Bu durum Partinin, Partide ve orduda var olan herhangi bir disiplinsizlik ve anarşi durumunu hızla alt etmesini ve merkezileştirmesi gereken ve merkezileştirebilecek bütün yetkilerin Merkez Komitesinde toplanmasını zorunlu kılmaktaydı. Sıkı bir rapor sisteminin kurulması partinin bu amaçla attığı önemli bir adımdı. Bu sorun için ayrıca bk/. bu ciltte «1948 Yılında Toprak Reformu ve Partinin Sağlamlaştırılması Çalışması», Altıncı Bölüm. s. 247 ye «Eylül Toplantısı Üzerine — Çin Komünist Partisi Merkez Komitesinin Genelgesi». Madde 4,8.257.

DEVRİMCİ BİRLEŞİK CEPHEDE ÖNDERLİK EDENLER VE ÖNDERLİK EDİLENLER ARASINDAKİ İLİŞKİ SORUNU

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 4

Önder sınıf ve önder parti, önderlik edilen sınıflara, kesimlere, siyasi partilere ve halk örgütlerine önderlik edebilmek için şu iki koşulu yerine getirmek zorundadır:

a) Önderlik edilenlere (müttefiklere) ortak düşmana karşı kararlı mücadeleler vermede ve zaferler kazanmada önderlik etmek;

b) Önderlik edilenlere maddi yararlar sağlamak ya da en azından çıkarlarına zarar vermemek ve aynı zamanda onları siyasi bakımdan eğitmek.

Bu iki koşulun her ikisi olmaksızın ya da sadece biriyle, önderlik gerçekleştirilemez. Örneğin, Komünist Partisi orta köylülere önderlik edebilmek için, onlara, feodal sınıflara karşı bizimle birlikte kararlı bir şekilde mücadele etmede ve zaferler kazanmada (toprak ağalarının silahlı gücünü yok etmek ve onların topraklarını bölüştürmek) önderlik etmelidir. Eğer kararlı bir mücadele yoksa ya da zafere ulaşan bir mücadele yoksa orta köylüler yalpalarlar. Bunun yanı sıra, toprak ağalarının topraklarının ve mallarının bir kısmını, görece yoksul olan orta köylüler arasında bölüştürmeli ve hali vakti yerinde orta köylülerin çıkarlarına zarar vermemeliyiz. Köylü derneklerinde, köy ve bölge yönetimlerinde, orta köylüler arasındaki etkin unsurları çalışmaya katmalı ve onlara uygun bir kontenjan (örneğin, komitedeki üye sayısının üçte birini) ayırmalıyız. Orta köylülerin sınıf “durumunu belirlemede hata yapmayın ve toprak vergisi ve sivillerin savaş hizmeti bakımından onlara karşı hakça davranın” Aynı zamanda, orta köylüleri siyasi bakımdan eğitin. Bütün bunları yapmazsak, orta köylülerin desteğini kaybederiz. Aynı şey, şehirlerde, işçi sınıfı ve Komünist Partisi’nin gerici güçler tarafından ezilen ve zarara uğratılan orta burjuvaziye, demokratik partilere ve halk örgütlerine önderlik edebilmesi açısından da geçerlidir.

PARTİ KOMİTESİ SİSTEMİNİN GÜÇLENDİRİLMESİ ÜZERİNE¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 4

Parti komitesi sistemi, kolektif yönetimi sağlamak ve herhangi bir kimsenin işlerin yürütülmesini tekeline almasını önlemek için geliştirilmiş önemli bir Parti kurumu. Son zamanlarda bazı (kuşkusuz hepsinde değil) yönetim organlarında, bir kişinin işlerin yürütülmesini tekeline almasının ve önemli sorunları tek başına kararlaştırmasının alışkanlık haline geldiği görülmektedir, önemli sorunlara getirilecek çözümler, Parti komitesi toplantılarında değil, bir tek kişi tarafından kararlaştırılmakta ve Parti komitesi üyeliği sözde kalmaktadır. Komite üyeleri arasındaki fikir ayrılıkları çözülememekte ve uzun bir süre öyle kalmaktadır. Parti komitesi üyeleri kendi aralarında gerçek değil, ancak biçimsel bir birlik sürdürmektedirler. Bu durum değiştirilmelidir. Merkez Komitesi bürolarından bölge Parti komitelerine; cephe Parti komitelerinden tugay ve askeri bölge Parti komitelerine (Devrimci Askeri Komisyonunun alt komisyonları ya da yönetici gruplar) ve hükümet organlarındaki, halk örgütlerindeki, haber ajansları ve gazete bürolarındaki önder Parti üyesi gruplarına kadar bütün yönetici organlarda bundan böyle sağlam bir Parti komitesi toplantıları sistemi kurulmalıdır. Bütün önemli sorunlar, (elbette önemsiz, küçük sorunlar ve çözümleri toplantılarda tartışılıp kararlaştırılmış olup da uygulama aşamasına gelmiş olanlar dışında) görüşülmek üzere komiteye getirilmeli ve komite üyeleri, görüşlerini tam olarak açıkladıktan sonra ilgili üyeler tarafından uygulanmak üzere kesin kararlara varılmalıdır. Aynı yöntem, il ve tugay kademelerinin altındaki Parti komitelerince de uygulanmalıdır. Daha üst düzeydeki yönetim organlarında da, bölümler de (örneğin propaganda bölümü ve örgütlenme bölümü), komisyonlarda (örneğin işçi, kadın ve gençlik komisyonları), okullarda (örneğin Parti okulları) ve bürolarda (örneğin araştırma büroları) yönetici kadro-

lar toplantılar yapmalıdırlar. Hiç kuşkusuz, toplantıların çok uzun sürmemesine, gereğinden sık yapılmamasına ve çalışmaların aksamaması için önemsiz sorunlara takılıp kalmamaya dikkat etmeliyiz. Ayrıca, karmaşık ya da üzerinde görüş ayrılığı plan konularda, toplantıda verilecek kararların kâğıt üzerinde kalmasını ya da hiçbir karara varılamamasını önlemek ve üyelerin konuyu enine boyuna düşünebilmelerine olanak sağlamak amacıyla toplantılardan önce kişisel planda görüşmeler de yapılmalıdır. Parti komitesi toplantıları, biri yürütme komitesi toplantıları, diğeri de genel toplantılar olmak üzere iki kategoriye ayrılmalı ve bunlar birbirleriyle karıştırılmamalıdır. Ayrıca ne kolektif yönetimin, ne de kişisel sorumluluğun diğerini göz ardı ettirecek biçimde aşırı vurgulanmamasına da dikkat etmeliyiz. Orduda ise komuta mevkiindeki kişi, muharebe sırasında ve koşullar gerektirdiğinde tek başına acil kararlar vermek yetkisine sahiptir.

Dipnotlar

¹ Bu karar, Mao Zedung yoldaş tarafından Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi adına kaleme alınmıştır.

ORDUYU ÇALIŞAN BİR GÜÇ HALİNE GETİRELİM¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 4

4 Şubat tarihli telgrafınızı aldık. Eğitim ve sağlamlaştırma çalışmasını hızlandırmakta ve programdakinden bir ay önce harekete geçmeye hazırlanmakta olunuz çok iyi bir şey² Lütfen, hiç gevşemeden böyle devam edin. Ama aslında eğitim ve sağlamlaştırma çalışması Mart ayında devam etmelidir; siyasetin incelenmesine ağırlık verilmeli ve büyük şehirleri teslim almak ve yönetmek üzere hazırlık yapılmalıdır. Son yirmi yıldır izlenmekte olan «önce köylük bölgeler, sonra şehirler» şeklindeki formül bundan böyle tersine çevrilecek ve «önce şehirler, sonra köylük bölgeler» formülüne dönüştürülecektir. Ordu sadece savaşı bir güç değil esas olarak çalışan bir güçtür. Bütün ordu kadroları, şehirlerin nasıl teslim alınacağını ve nasıl yönetileceğini öğrenmelidirler. Şehir çalışmalarında emperyalistlerin Ve Guomindang gericilerinin üstesinden gelmede, burjuvazinin üstesinden gelmede, işçilere önderlik etmede ve işçi sendikaları örgütlemekte, gençliği harekete geçirip örgütlemekte, yeni Kurtarılmış Bölgelerdeki kadrolarla birleşmede ve onları eğitmede, sanayi ve ticareti çekip çevirmede, okulları, gazeteleri, haber ajanslarını ve radyo istasyonlarını yönetmede, dışişlerini ele almada, demokratik partilere ve halk örgütlerine ilişkin sorunları ele almada, şehirler ile köylük bölgeler arasındaki ilişkileri düzenlemekte, yiyecek, kömür ve diğer günlük ihtiyaçlarla ilgili sorunları çözmede ve para ve maliye işlerini ele almada ustalaşmalıdırlar. Sözün kısası, geçmişte ordu kadrolarımızın ve savaşçılarımızın yabancıları oldukları şehirlerle ilgili bütün sorunlar, bundan böyle onlar tarafından omuzlanmalıdır. Dört ya da beş eyalete yürüyüp buraları işgal etmemiz gerekiyor; şehirlerin yanı sıra geniş köylük bölgelerle ilgilenmek zorunda kalacaksınız. Güneydeki bütün köylük bölgeler yeni kurtarılmış olacakları için, oradaki çalışma kuzeydeki eski Kurtarılmış Bölgelerde-

ki çalışmadan temelden farklı olacaktır, tik yıl, kira ve faizlerin indirilmesi siyaseti uygulanamayacak, kira ve faizlerin ister istemez aşağı yukarı eskisi gibi ödenmesi gerekecektir. Köylük bölgelerdeki çalışmamız ister istemez bu koşullarda yürütülecektir, işte bu yüzden, köylük bölgelerdeki çalışma da yeni baştan öğrenilmek zorundadır. Ama köylük bölgelerdeki çalışmayı öğrenmek, şehirlerdeki çalışmaya göre daha kolaydır. Şehirlerdeki çalışma daha zordur ve incelemekte olduğunuz esas konudur. Eğer kadrolarımız şehirleri yönetmede hızla ustalaşamazlarsa, çok büyük güçlüklerle karşılaşırız. Bütün bu nedenlerle, bütün diğer sorunları Şubat ayı içinde çözmeli ve bütün bir Mart ayını şehirlerde ve yeni Kurtarılmış Bölgelerde nasıl çalışılacağını öğrenmeye ayırmalısınız. Guomindang'ın sadece bir milyon birkaç yüz bin askeri var ve bunlar çok geniş bir alana dağılmış durumda. Hiç kuşkusuz daha birçok muharebe vereceğiz, ama Huay-Hay harekâtında olduğu gibi büyük çapta çarpışmaların çıkma olasılığı pek azdır hatta böyle bir olasılığın hiç olmadığı ve şiddetli çarpışmalar döneminin kapandığı bile söylenebilir. Ordu hâlâ savaşı bir güçtür ve bu konuda en küçük bir gevşeklik göstermemek gerekir; gevşemek yanlış olur. Ama gene de, orduyu çalışan bir güç haline getirme görevini gündeme alma zamanı gelmiştir. Eğer bu görevi bugünden gündeme almaz ve uygulamaya koyulmazsak, son derece büyük bir hata işlemiş oluruz. Güneye orduyla birlikte 53 bin kadro göndermeye hazırlanıyoruz; ama bu çok yetersiz. Sekiz ya da dokuz eyaletin ve birçok büyük şehrin işgali çok büyük sayıda çalışan kadroyu gerektirecektir; ordu bu sorunu çözmek için esas olarak kendi gücüne dayanmalıdır. Odu bir okuldur. Bizim-2 100 000 mevcutlu sahra ordularımız, binlerce üniversite ve liseye bedeldir. Çalışan kadrolarımızı sağlamada esas olarak orduya dayanmak zorundayız.

Bu noktayı açık seçik kavramaksınız. Şiddetli çarpışmalar dönemi artık esas olarak kapandığına göre, ordunun insan gücü ve donatım bakımından takviyesi uygun sınırlar içinde tutulmalı ve mali buhrana yol açmamak için nicelik ve nitelik bakımından çok şey istenmemeli, mükemmeliyetçi davranılmamalıdır. Ciddi olarak göz önünde bulundurmanız gereken bir nokta da budur. Yukarıdaki siyasetler Dördüncü-Sahra Ordusu için de sonuna kadar geçerlidir ve Lin Biao ile Lo Runghuan yoldaşlardan da bu siyasetlere dikkat göstermeleri istenmiştir. Kang Şeng yoldaşla uzun uzadıya konuştuk ve kendisinden ayın 12'sine kadar hemen sizin oraya gitmesini ve sizinle görüşmesini istedik. Görüşükten sonra, lütfen görüşlerinizi ve ne yapılmasını önerdiğinizi bize telgrafla kemen bildirin. Doğu Çin Bürosu ve Doğu Çin Askeri Bölgesi Karargâhı, güneye yapılacak olan yürüyüşü planlamak üzere Genel Cephe Komitesi³ ve 3. Sahra Ordusu Cephe Komitesi'yle yoğun bir çaba içersinde birlikte çalışmak için hemen Suçov'a taşınmalıdır. Bütün cephe gerisi çalışmalarınızı Şandung Alt Bürosu'na devredin.

Dipnotlar

¹ Bu telgraf, ikinci ve Üçüncü Sahra Ordularından gelen telgrafa cevap olarak, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Devrimci Askeri Komisyonu adına Mao Zedung yoldaş tarafından kaleme alındı. Ayrıca diğer ilgili Sahra ordularına ye Merkez Komitesi bürolarına da gönderildi. Uaosi-Şenyang, Huay Hay ve Peyping-Tiancin harekâtları gibi üç büyük harekâttan sonra şiddetli çarpışmalar döneminin kapandığını göz önüne alan Mao Zedung yoldaş, bu telgrafta, Halk Kurtuluş Ordusu'nun sadece savaştan bir güç olmadığını, aynı zamanda çalışan bir güç olmak zorunda olduğunu ve belirli koşullarda esas olarak çalışan bir güç olması gerektiğini tam zamanında belirtti. Bu siyaset, o dönemde yeni Kurtarılmış Bölgelerdeki kadro sorununun çözülmesinde ve halkın devrimci davasının düzgün bir şekilde gelişmesinin sağlanmasında çok önemli bir rol oynadı. Halk Kurtuluş Ordusu'nun hem savaştan, hem de çalışan bir güç olması konusunda aynı zamanda bkz. bu ciltte «Çin Komünist Partisi Yedinci Merkez Komitesi'nin ikinci Genel Toplantısı'na Rapor», ikinci Bölüm. s. 341

² İkinci ve Üçüncü Sahra Orduları, Yangze Irmağı'nın aşma tarihini 1949 Nisan'ından 1949 Mart'ına almayı planlamışlardı. Gericici Guomidang hükümetiyle yapılan barış görüşmeleri yüzünden ırmağı aşma tarihi Nisan sonlarına ertelendi.

³ Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin Devrimci Askeri Komisyonu, Huay-Hay harekâtının ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, 16 Kasım 1948'de Liu Boçeng, Çen Yi, Deng Siaoping, Su Yu ve Tan Çenlin yoldaşlardan oluşan bir Genel Cephe Komitesi kurmayı kararlaştırdı. Sekreterliği Deng Siaoping yoldaş tarafından Üstlenilecek olan bu komite, Merkezi Ovalar Sahra Ordusu ve Doğu Çin Sahra Ordusunun birleşik önderliğini üzerine alacak ve Huay Hay cephesindeki askeri işlere ve harekâta komuta edecekti.

PARTİ KOMİTELERİNİN ÇALIŞMA YÖNTEMLERİ¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 4

1. Bir Parti komitesi sekreteri iyi bir «manga komutanı» olmalıdır. Bir Parti komitesinin on ile yirmi arasında üyesi vardır. Komite ordudaki mangaya, komite sekreteri de «manga komutanı»na benzer. Bir mangayı iyi yönetmek hiç de kolay bir iş değildir. Bugün Merkez Komitesi bölge bürolarının ve alt bölge bürolarının her biri geniş bir bölgeyi yönetmekte ve çok ağır sorumluluklar yüklenmiş bulunmaktadır. Yönetmek sadece genel ve özel siyasetleri belirlemek değil, aynı zamanda doğru çalışma yöntemlerini de bulup çıkarmak demektir. Genel ve özel siyasetler doğru olsa bile, eğer çalışma yöntemlerine önem verilmezse güçlükler çıkabilir. Bir Parti komitesinin önderlik görevini başarması için, kendi «manga mensupları»na dayanması ve onların görevlerini sonuna kadar yapabilmelerini sağlaması gerekir. Sekreter, iyi bir «manga komutanı» olabilmek için, sıkı bir şekilde inceleme yapmalı ve derinliğine araştırmalarda bulunmalıdır. Bir sekreter ya da sekreter yardımcısı kendi «manga mensupları» arasında propaganda ve örgütlenme çalışmalarını savsaklarsa, komite üyeleriyle olan ilişkilerini iyi yürütmezse ya da toplantıları başarıyla yönetme yollarını araştırmazsa, «manga»sını yönetmekte güçlük çeker. Eğer «manga mensupları» uygun adım yürümezlerse, savaşta ve sosyalizmin inşasında on milyonlarca insana asla önderlik edemezler. Hiç kuşku yok ki sekreter ile komite üyeleri arasındaki ilişkide azınlığın çoğunluğa tabi olması gerekir; dolayısıyla bu ilişki manga komutanı ile manga mensupları arasındaki ilişkiden farklıdır. Biz burada sadece bir benzetme yaptık.

2. Sorunları ortaya getirelim. Sadece «manga komutanı» değil, komite üyeleri de böyle yapmalıdırlar, insanların arkasından konuşmayalım. Bir sorun çıktığı zaman toplantı yapalım, konuyu tartışmak üzere ortaya getirelim, kararlar alalım; o zaman sorunun çözüldüğünü göreceğiz.

Eğer bir sorun varsa ve açıkça ortaya konulmazsa, uzun süre çözülmeyecek, hatta yıllar yılı süruncemede kalacaktır. «Manga komutanı» ve komite üyeleri karşılıklı ilişkilerinde anlayışlı olmalıdırlar. Sekreter ile komite üyeleri arasında, Merkez Komitesi ve büroları arasında ve bürolar ile bölge Parti komiteleri arasında karşılıklı anlayış, dayanışma ve dostluk kadar önemli hiçbir şey yoktur. Geçmişte bu noktaya pek az dikkat gösterildi. Ama Yedinci Parti Kongresinden bu yana bu konuda bir hayli ilerleme kaydedilmiş ve dostluk ve birlik bağları büyük ölçüde sağlamlaştırılmış bulunuyor, ileride de bu noktaya sürekli dikkat göstermeliyiz.

3.«Bilgi ve haber alışverişinde bulunalım.» Bu, bir Parti komitesindeki üyelerin, dikkatlerini çeken konularda birbirlerini haberdar etmeleri, fikir alışverişinde bulunmaları demektir. Bu, aynı dili konuşmak bakımından da son derece önemlidir. Bazıları bunu yapmaz ve Lao Zu'nun dediği gibi, «komşunun bahçesindeki horozların ötüşünü, köpeklerin havlamasını evinden duyacak kadar yatan olduğu halde, ömür boyu komşusunu ziyarete gitmez»² Bu yüzden de, aynı dili konuşamazlar. Geçmişte üst kademe-lerdeki bazı kadrolarımız yeterince inceleme yapmadıkları için Marksizm-Leninizm'in temel teorik sorunlarında bu ortak bir dile sahip değildiler. Bugün Parti içinde geçmişe oranla daha ortak bir dil konuşulmaktadır. Ama bu sorunun henüz tamamen çözüldüğü söylenemez, örneğin, toprak reformunda «orta köylü» ve «zengin köylü» derken neyin kastedildiği konusunda hâlâ bazı anlayış farklılıkları vardır.

4.Anlamadığınız ya da bilmediğiniz konularda, size bağlı olarak çalışanlara danışın ve onları onaylayıp onaylamadığınızı iyice belli edin. Bazı belgeler kaleme alındıktan sonra hemen yayınlanmaz; çünkü bu belgelerdeki bazı sorunların açıklığa kavuşturulması ve ilk

önce alt kademelere danışılması gerekir. Hiçbir zaman bilmediğimiz bir şeyi biliyormuş gibi davranmamalı, «alt kademelere sorup öğrenmekten utanmamalı»³ ve alt kademelerdeki kadroların görüşlerine dikkatle kulak vermemeliyiz. Öğretmen olmadan önce öğrenci olmalıyız; emir vermeden önce alt kademelerdeki kadrolara danışmalıyız. Askeri bakımdan acil durumlar ya da sorunların açıklığa kavuşmuş olduğu durumlar dışında, Merkez Komitesinin bütün büroları ve cephe'deki Parti komiteleri sorunları ele alırken böyle davranmalıdırlar. Böyle davranmak, insanın saygınlığını sarsmak şöyle dursun, tersine artırır. Aldığımız kararlar alt kademelerdeki kadroların doğru fikirlerini içereceği için, alt kademelerdeki kadrolar bu kararları doğal olarak destekleyeceklerdir. Alt kademelerdeki kadroların söyledikleri doğru da olabilir, yanlış da; bunları dinledikten sonra tahlil etmeliyiz. Doğru görüşleri dikkate almalı ve bunlara göre hareket etmeliyiz. Merkez Komitesinin önderliğinin doğru olmasının başlıca nedeni, Merkez Komitesinin çeşitli, yörelerden gelen bilgi, rapor ve doğru fikirleri birleştirmesidir. Eğer çeşitli yöreler bilgi göndermez ve fikir belirtmezlerse, Merkez Komitesi doğru emirler yayınlamakta güçlük çeker. Tabandan gelen yanlış görüşlere de kulak verin; bunlara hiç kulak vermemek yanlış olur. Ancak bu görüşlere göre hareket etmemek ve bunları eleştirmek gerekir.

5.«Piyano çalmayı» öğrenin. Piyano çalarken sadece birkaç parmağı hareket ettirmek yetmez, on parmağı da oynatmak gerekir. Ama on parmağın tümünü birden aynı anda tuşlara basarsak, ortaya hiçbir ezgi çıkmaz. Ortaya iyi bir müziğin çıkması için on parmağın da uyumlu ve düzenli hareket etmesi gerekir. Bir Parti komitesi, merkezi görevine dört elle sarılmalı, aynı zamanda bu görevi esas alarak öteki alanlardaki çalışmasını da geliştirmelidir. Bugün birçok alanda, çalışmak zorundayız. Bütün bölgelerde bütün silahlı birliklerde ve bütün kesimlerde çalışmalara göz kulak olmalıyız; bazı sorunları bir yana itip bütün dikkatimizi birkaç soruna vermemeliyiz. Nerede bir sorun çıkarsa, önün üzerine gitmeli ve bu yöntemi kullanmada ustalaşmalıyız. Bazıları iyi piyano çalar, bazıları da kötü; çıkardıkları sesler arasında büyük fark vardır. Parti komitelerinin üyeleri iyi «piyano çalmayı» öğrenmelidirler.

6.«Görevlerimize sıkı sıkıya sarılalım.» T'fani Parti komiteleri esas görevlerine sadece» «sarılmakla» yetinmemeli, aynı zamanda «sıkı sıkıya sarılmalıdırlar.» Bir şeyi ancak parmaklarımızı hiç gevşetmeden, sıkı sıkıya sarılırsak kavrayabiliriz. Sıkı sıkıya sarılmamak, hiç sarılmamak demektir. Parmaklarımızı sınımsız kapamazsak, elbette hiçbir şeyi kavrayamayız. Bir şeyi tutmak için parmaklarımızı kaparsak, ama sıkıca kapamazsak, onu tutmuş gibi oluruz, ama gerçekte kavramış olmayız. Bazı yoldaşlarımız esas görevlerine sarılıyorlar, ama sıkı sıkıya sarılmıyorlar, bu yüzden de ortaya iyi bir iş çıkaramıyorlar. Görevlerimize hiç sarılmamak olmaz, ama sıkı sıkıya

sarılmamak da olmaz.

7. «Kafamız rakamlara yatkın olsun» ; başka bir deyişle, bir durumun ya da bir sorunun nicelik yanına eğilmeli, esaslı bir nicelik tahlili yapmalıyız. Her nitelik kendini belli bir nicelikte ortaya koyar ve nicelik olmadan nitelik olamaz. Bugün bile yoldaşlarımızın birçoğu şeylerin nicelik yanlarına, yani temel istatistiklere, belli başlı yüzdelere ve şeylerin niteliklerini belirleyen niceliksel sınırlara eğilmek zorunda olduklarını kavramıyorlar. Bu yoldaşlarımızın kafalarında «rakam» diye bir şey yok; bu nedenle hata işlemekten kurtulamıyorlar. Örneğin, toprak reformunu yaparken, toprak ağalarının, zengin köylülerin, orta köylülerin ve yoksul köylülerin nüfusun yüzde kaçını oluşturduğuna ve bu gruplardan her birinin ne kadar toprağa sahip olduğuna ilişkin rakamları bilmek şarttır çünkü doğru siyasetleri ancak bu temel üzerinde saptayabiliriz. Kime zengin köylü kime hali vakti yerinde orta köylü diyeceğiz; bir kimsenin hali vakti yerinde orta köylü değil de zengin köylü sayılması için gelirinin ne kadarını sömürden sağlaması gerekir; bütün bu sorunlarda da niceliksel sınırlar belirlenmelidir. Bütün kitle hareketlerinde, etkin olarak destekleyenlerin, karşı çıkanların ve tarafsız kalanların sayısını esaslı bir şekilde araştırmalı ve incelemeli; öznelci ve temelsiz kararlar almamalıyız.

8. «Halka Duyuru.» Toplantılar önceden ilan edilmelidir. Bu «Halka Duyuru» yayınlamaya benzer. Böylece herkes ne tartışılacağını ve hangi sorunların çözüleceğini önceden bilir ve nazırlıklarını zamanında yapar. Bazı yerlerde kadro toplantıları, önceden rapor ve karar tas-lakları hazırlanmadan düzenleniyor ve herkes toplantıya geldikten sonra ayaküstü bir şeyler çırpıştırılıyor. Bu, tıpkı «Askerler ve atlar geldi, ama ne yemek hazır, ne de yem» sözünde dile getirilen duruma benziyor. Bu iyi bir şey değildir. Hazırlıklar tamamlanmadan acele edip toplantı yapmayın.

9.«Daha az, ama daha iyi asker ve daha basit yönetim.» Konuşmaların, söylevlerin, yazıların ve kararların hepsi de kısa ve özlü olmalıdır. Toplantılar da çok uzatılmalıdır.

10.Sizinle aynı fikirde olmayan yoldaşlarla birleşmeye ve onlarla birlikte çalışmaya dikkat edin. Gerek yerel örgütlerde, gerek burada bunu akıldan çıkarmamak gerekir aynı şey parti dışındaki kimselerle olan ilişkilerimiz için de geçerlidir. Ülkenin dört bir yanından geliyoruz; sadece aynı görüşleri paylaştığımız yoldaşlarla değil, aynı zamanda farklı görüşler taşıyan yoldaşlarla da birlikte çalışabilmeliyiz. Aramızda çok ciddi hatalar işlemiş olanlar vardır; onlara karşı önyargılı olmamalı, onlarla birlikte çalışabilmeliyiz.

11.Kibirlikten sakının. Bu, yönetici durumda olan herkes için bir ilke sorunu ve birliğin korunmasının önemli bir koşuludur. Ciddi hatalar yapmamış ve çalışmalarında büyük başarı kazanmış kimseler bile kibirli olmamalıdır.

Parti önderlerinin doğum günlerinin kutlanması yasaktır. Herhangi bir yere, caddeye ya da işletmeye Parti önderlerinin adını vermek de yasaktır. Sade yaşama ve sıkı çalışma tarzımızı sürdürmeli; dalkavukluk ve aşırı övgüye son vermeliyiz.

bu iki şehir devrim ile karşı-devrimin simgeleri olarak kullanmaktadır.

12. İki sınır çizgisi çekelim. Birincisi devrim ile karşıdevrim, Yen'an ile Sian⁴ arasına Bazıları bu sınır çizgisini çekmek zorunda olduklarını kavramıyorlar. Örneğin, bürokrasiye karşı mücadele ederken, Yen'an'dan sanki orada «hiçbir iş yolunda gitmiyormuş» gibi söz ediyor ve Yen'an'daki bürokrasi ile Sian'daki bürokrasi arasında bir kıyaslama ve ayırım yapmıyorlar. Bu tamamen yanlıştır, ikincisi, devrimci şallarda doğru ile yanlış arasında başarılar ile zaaflar arasında açık seçik bir ayırım yapmak ve bunlardan hangisinin esas, hangisinin ikincil olduğunu açıklığa kavuşturmak gerekir. Sözelimi, başarılar bütünü yüzde 30'unu mu, yoksa yüzde 70'ini mi oluşturmaktadır? Eksik ya da fazla değerlendirme yaparsak yanlış olur. Bir insanın yaptığı işi esaslı bir şekilde değerlendirmeli ve başarılarının yüzde 30, yanlışlarının yüzde 70 mi, yoksa başarılarının yüzde 70, yanlışlarının yüzde 30 mu olduğunu saptamalıyız. Eğer başarıları tüm çalışmasının yüzde 70'ine ulaşıyorsa, o insanın çalışmasını esas olarak olumlu saymak gerekir. Başarıları ağır basan bir çalışmayı, hataları ağır basan bir çalışma olarak nitelendirmek tamamen yanlıştır. Sorunları incelerken, devrim ile karşı-devrim arasına, başarılar ile zaaflar arasına bu iki sınır çizgisini çekmeyi unutmamalıyız. Bu iki ayrımı akıldan çıkarmazsak her şey yolunda gider; yoksa sorunların niteliğini birbirine karıştırırız. Hiç kuşku yok ki, bu sınır çizgilerini iyi çekebilmek için dikkatli bir inceleme ve tahlil yapmak gerekir; Her insana ve her soruna ilişkin tutumumuz, incele-yici ve tahlilci bir tutum olmalıdır. Siyasi Büro üyeleri ve ben, Parti komitelerinin işlerini ancak yukarıda sözü edilen yöntemleri uyguladıkları takdirde iyi bir şekilde yapacakları kanısındayız. Her kademede Parti komitelerinin Parti toplantılarını iyi bir şekilde yürütmelerinin yanı sıra, önderlik görevlerini de iyi bir şekilde yerine getirmeleri son derece önemlidir. Parti komitelerinin önderlik düzeylerini daha da yükseltmek üzere çalışma yöntemlerini incelemek ve yetkinleştirmek için çaba harcamalıyız.

Dipnotlar

¹ Bu, Mao Zedung yoldaşın. Çin Komünist Partisi Yedinci Merkez Komitesi'nin ikinci Genel Toplantısı'nda yaptığı kapanış konuşmasının bir bölümüdür.

² Bu alıntı, Lao Zu, Bölüm LXXX'den yapılmıştır.

³ Bu alıntı, Konfüçyüs'ün Seçme Eserleri, Kitap V, «Kungye Çang»-dan yapılmıştır.

⁴ Yen'an, 1937 Ocak ayından 1947 Martına kadar Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin karargâhıydı. Sian ise, Kuzeybatı Çin'deki gerici Guomindang yönetiminin merkeziydi; Burada, Mao Zedung yoldaş,

DÖRT BİR YANA YUMRUK SALLAMAYALIM

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Partinin Yedinci Merkez Komitesi'nin 2. Genel Toplantısından bu yana, Partimizin önderliğindeki yeni demokratik devrim ülke çapında zafere ulaştı ve Çin Halk Cumhuriyeti kuruldu. Bu büyük bir zafer, Çin tarihinde eşi görülmemiş derecede büyük bir zafer, Ekim Devrimi'nin ardından, dünya çapında önem taşıyan büyük bir zaferdir. Stalin yoldaş ve daha birçok yabancı yoldaş, Çin devriminin zaferini son derece büyük bir zafer olarak görmektedir. Oysa birçok yoldaşımız kendilerini mücadeleye öylesine kaptırmışlar ki, bu durumu fark edemiyorlar. Çin devriminin zaferinin büyük önemi konusunda Parti içinde ve kitleler arasında geniş çapta bir propagandaya girişmeliyiz.

Bu büyük zaferi kazandığımız şu sıralarda, son derece karmaşık mücadelelerle ve birçok güçlüklerle karşı karşıyayız.

Ülkenin 160 milyon nüfusa sahip olan kuzey yörelerinde toprak reformunu tamamlamış bulunuyoruz. Bu, büyük bir başarı olarak kabul edilmelidir. Kurtuluş Savaşı'nı esas olarak bu 160 milyon insana dayanarak kazandık. Çan Kay Şek'in alaşağı edilmesinde zafer kazanmamızı mümkün kılan, toprak reformunun zaferiydi. Sonbaharda, bütün toprak ağası sınıfını alaşağı etmek üzere, aşağı yukarı 310 milyonluk bir nüfusa sahip olan geniş bölgelerde toprak reformunu başlatacağız. Toprak reformundaki düşmanlarımız hem güçlü hem de çoktur. Bize karşı saf tutanlar arasında birinci olarak emperyalistler, İkinci olarak Tayvan ve Tibet'teki gericiler, üçüncü olarak geri kalan Guomintang kuvvetleri, gizli ajanlar ve haydutlar dördüncü olarak toprak ağası sınıfı ve beşinci olarak da emperyalistlerin Çin'de açtıkları misyoner okullarındaki din çevrelerindeki ve Guomintang'tan teslim alman kültür ve eğitim kurumlarındaki gerici güçler bulunmaktadır. Bunlar, düşmanlarımızdır. Bunların hepsiyle de mücadele

etmek ve toprak reformunu bundan öncekinden çok daha geniş bir bölgede gerçekleştirmek zorundayız. Bu, tarihte eşi görülmemiş, son derece şiddetli bir mücadeledir.

Bu arada devrimde kazandığımız zafer, toplumsal ekonomimizin yeniden düzenlenmesine yol açtı. Bu yeniden düzenlenme, gerekli olmakla birlikte, şimdilik sırtımıza ağır yükler bindirmektedir. Birçokları, bu yeniden düzenlenme ve sanayi ve ticaret alanında savaşın yol açtığı belirli bir yıkım yüzünden, bizden hoşnut değildirler. Şu anda milli burjuvaziyle olan ilişkilerimiz son derece gergindir; milli burjuvazi kaygı içindedir ve büyük bir hoşnutsuzluk duymaktadır, işsiz aydınlar ve işçiler ve birtakım küçük zanaatkarlar bizden hoşnut değildir. Köylük bölgelerin çoğundaki köylüler de yakınmaktadır, çünkü toprak reformu oralarda henüz gerçekleştirilmemiştir ve ayrıca devlete tahıl vermek zorundadırlar.

Bugünkü genel siyasetimiz nedir? Bugünkü genel siyasetimiz, geri kalan Guomintang kuvvetlerini, gizli ajanları ve haydutları yok etmek, toprak ağası sınıfını devirmek, Tayvan ve Tibet'i kurtarmak ve emperyalizme karşı sonuna dek savaşmaktır. Dolaysız düşmanlarımızı tecrit edebilmek ve onlara saldırabilmek için, halk arasında bizden hoşnut olmayanların bizi desteklemelerini sağlamak zorundayız. Bu görevi gerçekleştirmek şu anda çok güç olmakla birlikte mümkün olan bütün yolları deneyerek bu güçlüklerin üstesinden gelmemiz gerekmektedir.

Fabrikaların yeniden çalışır duruma gelmek ve işsizlik sorununun çözülebilmesi için sanayi ve ticarete gerekli yeniden düzenlemeleri yapmalı ve işsiz işçilere 2 milyar kati tahıl sağlamalı ve onların desteğini kazanmalıyız. Kira ve faizi azalttığımız, haydutları ve yerel zorba-ları bastırdığımız ve toprak reformunu gerçekleştirdiğimiz zaman köylü kitleleri bizi destekleyecektir. Aynı zamanda,

küçük zanaatkârların, geçimlerini sağlayacak yollar bulmalarına da yardımcı olmalıyız. Milli burjuvaziyle olan ilişkilerimizi kötüleştirmek yerine geliştirmek amacıyla sanayi, ticaret ve vergilendirmede uygun yemden düzenlemeler yapmalıyız. Aydınlar için çeşitli türden eğitim kursları, askeri ve siyasi okullar ve devrimci enstitüler açmalı ve bir yandan onların hizmetlerinden yararlanırken, diğer yandan da onları eğitmeli ve yeniden kalıba dökmeliyiz. Aydınların toplumsal gelişmenin tarihini, tarihi materyalizmi ve diğer konuları incelemelerini sağlamalıyız, idealist olanları bile bize karşı çıkmamaları konusunda ikna edebiliriz. Bırakın onlar insanın Tanrı tarafından yaratıldığını söylesinler, biz insanın maymundan geliştiğini söylüyoruz. Yaşı ilerlemiş, yetmiş yaşını aşmış aydınlar vardır; Partiyi ve halk hükümetim destekledikleri sürece bunların geçimini sağlamamız gerekir.

Bütün Parti, birleşik cephe çalışmasını başarıya ulaştırmak için içtenlikle ve bıkmıp usanmadan çaba harcamalıdır. Küçük burjuvazi ve milli burjuvaziye, işçi sınıfının önderliği altında ve işçi köylü ittifakı temelinde birleştirmeliyiz. Milli burjuvazi önünde sonunda yok olup gidecektir, ama bu aşamada onu kendimizden uzaklaştırmam tam tersine kendi çevremizde toplamalıyız! Milli burjuvaziyle bir yandan mücadele etmeli, diğer yandan da birleşmeliyiz. Bunu kadrolara açık seçik kavratmalı ve milli burjuvaziyle, demokratik Partilerle, demokrat kişilerle ve aydınlarla birleşmenin doğru ve gerekli olduğunu gerçeklere dayanarak ortaya koymalıyız. Daha önce bunların birçoğu düşmanımızdı, ama şimdi düşman kampından kopmuş ve bizim yanımıza gelmiş olduklarına göre şu ya da bu ölçüde bileşilebilecek olan bütün bu insanlarla birleşmeliyiz. Bunlarla birleşmek, emekçi halkın çıkarıdır. Şimdi bu taktikleri benimsemeye ihtiyacımız var.

Azınlık, milliyetleriyle birleşmek can alıcı önem taşımaktadır. Azınlık milliyetlerin bütün ülkedeki nüfusu 30 milyon kadardır. Onların yaşadıkları bölgelerdeki toplumsal reformlar çok büyük önem taşımaktadır ve bu reformların titizlikle ele alınması gerekmektedir. Hiçbir zaman aceleci davranmamalıyız, acele işe şeytan karışır. Koşullar olgunlaşmadan herhangi bir reform yapmaya kalkışılmalıdır. Koşullardan yalnızca bir tanesinin olgunlaştığı, diğerlerinin henüz olgunlaşmadığı yerlerde gene hiçbir reform yapılmayacak demek değildir. Ortak Programda öngörüldüğü gibi, azınlık milliyetlerin yaşadığı bölgelerdeki gelenekler ve alışkanlıklar reforma tabi tutulabilir. Ama bu reformu azınlık milliyetleri kendileri yapmalıdırlar. Halkın desteği olmadan, halkın silahlı kuvvetleri olmadan ve azınlık milliyetlerin kendi kadroları olmadan, kitle çapında hiçbir reforma girilmemelidir. Azınlık milliyetlerin kendi kadrolarını yetiştirmelerine yardımcı olmalı ve azınlık milliyetlerin kuleleriyle birleşmeliyiz.

Sözün kısası, dört bir yana yumruk sallamamalıyız. Dört bir yana yumruk sallamak ve ülke çapında gerginlik

yaratmak sakıncalıdır. Karşımıza asla çok fazla düşman almamalı, bazı yerlerde ödünler vermeli ve gerginliği yumuşatmak ve saldırımızı tek bir yönde yoğunlaştırmalıyız, işimizi iyi yapmalıyız ki, bütün işçiler, köylüler ve küçük zanaatkârlar bizi desteklesin ve milli burjuvazi ile aydınların büyük çoğunluğu bize karşı çıkmamasın. Böylelikle, toprak ağası sınıfı ile Tayvan ve Tibet'teki gericiler gibi geriye kalan Guomindang kuvvetleri, gizli ajanlar ve haydutlar da tecrit olacaklar ve emperyalistler ülkemiz halkı karşısında yapayalnız kalacaklardır. Bizim siyasetimiz, strateji ve taktiğimiz budur. Partinin Yedinci Merkez Komitesi'nin 3. Genel Toplantısının çizgisi budur. Çin Komünist Partisi Yedinci Merkez Komitesi'nin 3. Genel Toplantısında yapılan konuşmanın bir bölümü. Bu konuşma «Ülkenin Mali ve Ekonomik Durumunda Köklü Bir Düzeltme için Mücadele Edelim» adlı yazık rapora ve bu rapordaki stratejik ve taktik düşüncelere ışık tutmaktadır.

ŞEHİRLERDEKİ ÇALIŞMA

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

1. Merkez Komitesi'nin her bürosu ve alt bürosu ve eyalet, merkeze bağlı şehir ve idari bölge kademesindeki her Parti komitesi, Merkez Komitesince saptanan gündeme uygun olarak yıl boyunca şehirlerdeki çalışmaya ilişkin iki toplantı yapmalı ve bu konuda Merkez Komitesine iki kez rapor sunmalıdır.

2. Parti komitelerinin şehirlerdeki çalışma üzerindeki önderliği güçlendirilmeli ve Yedinci Merkez Komitesi'nin 2. Genel Toplantısında alınan karar uygulanmalıdır.

3. İşçi sınıfına dayanma konusunu berrak bir şekilde kavraya bilmeleri için kadrolar eğitilmelidir.

4. Parti, fabrikalarda, üretim planlarının gerçekleştirilmesini merkezi görev alarak, Parti örgütlenmesi, yönetim, sendika ve gençlik birliği çalışmalarında birleşik önderlik uygulamalıdır.

5. İşçilerin yaşama koşullarının, üretimin artırılması temelinde adım adım geliştirilmesi için çaba gösterilmelidir.

6. Şehirlerin inşasının planlanmasına, üretimin ve işçilerin ihtiyaçlarına hizmet etme düşüncesi hâkim olmalıdır.

7. Çin Sendikalar Federasyonu ve her sendikanın üst kademeleri alt kademelerin somut sorunlarının çözülmesine ağırlık vermelidir,

8. Parti komiteleri ve sendikalar, örnek yaratma konuşum, özellikle özen göstermeli ve kendi tecrübelerini başka yörelere hemen yaymalıdırlar.

PARTİNİN SAĞLAMLAŞTIRILMASI VE PARTİNİN İNŞASI

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

1. Partimiz büyük, şanlı ve doğru bir Partidir; bu, kabul edilmesi ve bütün kademelerdeki kadrolara kavratılması gereken esas noktadır.

Bununla birlikte, kadrolara, çözülmesi gereken bazı sorunlar bulunduğu ve yeni kurtarılmış bölgelerde Parti inşası konusunda temkinli bir tutum takınılması gerektiği de kavratılmalıdır.

2. Partinin sağlamlaştırılması ve inşası, Merkez Komitesi ve onun bürolarının kesin denetimi altında yürütülmeli ve alt kademelerdeki örgütler hiçbir zaman diledikleri gibi davranmamalıdır.

3. Partinin sağlamlaştırılması üç yılda tamamlanmalıdır. Alınması gereken önlemler şunlardır: Bütün üyelerin bir komünistin hangi ölçütlere bağlı kalarak yaşaması gerektiğini bilmeleri için bir yılı (1951 yılını), bir komünistten neler beklendiği konusunda yaygın bir eğitime ve örgütlenme çalışmasında yer alacak görevlilerin yetiştirilmesine ayırın. Aynı zamanda, örnek olacak tipik birimlerle deneylerde bulunun. Sonra kazanılan tecrübenin ışığında, sağlamlaştırmaya devam edin; ama bu işe şehirlerde 1951 yılında başlanabilir. Partinin sağlamlaştırılmasında, ilkönce «dördüncü kategorideki kişiler»¹ temizleyin.

Daha sonra, «ikinci kategorideki kişiler» ile «üçüncü kategorideki kişiler» arasında ayırım yapın ve eğitim gördükten sonra da hâlâ Parti üyeliği ölçütlerine uygun olmayan kişileri Partiden çekilmeye ikna edin; ama kendi özgür iradeleriyle çekilmelerine ve kalplerini kırmamaya dikkat gösterin. 1948'de olduğu gibi «yükleri atma»² uygulamasını tekrarlamayın.

4. Partiyi şehirlerde ve yeni kurtarılmış bölgelerde inşa ederken ihtiyatlı bir tutum benimsenmelidir. Şehirlerde Parti örgütleri öncelikle sanayi işçileri arasında

kurulmalıdır. Köylük bölgelerde, ancak toprak reformunun tamamlanmasından sonra, eğitim sonucunda Parti üyeliğine uygun olduklarını kanıtlayanların kabul edilmesiyle Parti kolları kurulabilir; köylük bölgelerdeki bir Parti kolunun üye sayısı ilk iki yıl genel olarak 10'u geçmemelidir. Gerek şehirlerde gerekse köylük bölgelerde, böyle bir eğitime hazır olan faal unsurlar arasında bir komünistin nasıl olması gerektiği konusunda eğitim yapılmalı ve bu eğitimden sonra, Parti üyeliğine gerçekten uygun olanlar kabul edilmelidir.

Dipnotlar

¹ 1951 yılındaki Partinin sağlamlaştırılması çalışması sırasında, üyeler dört kategoriye ayrıldı: Birincisi, Parti üyeliği için gerekli niteliklere sahip olanlardı. İkincisi, Parti üyeliği için gerekli niteliklere tam anlamıyla sahip olmayanlar ya da oldukça ciddi eksiklikleri olanlar ve yeniden kalıba dökülmesi ve siyasi bilincinin yükseltilmesi gerekenlerdi; üçüncüsü, Parti üyeliği için gerekli niteliklere sahip bulunmayan pasif ve geri unsurlardı. Dördüncüsü ise, Parti içinde gizlenen yabancı sınıf unsurları, döneçler, siyasi fırsatçılar ve yoz unsurlardı.

² «Yükleri atma» anlayışı, 1948'de kurtarılmış bölgelerdeki toprak reformu ve Partinin sağlamlaştırılması çalışması sırasında Liu Şaoçi tarafından savunulmuştu. Liu Şaoçi, köylük bölgelerdeki çok sayıda kadroya, köylülerin sırtına binen «yükler» diye kara çalmış ve onların görevlerinden alınmalarını ve Partiden atılmalarını istemişti genel olarak 10'u geçmemelidir. Gerek şehirlerde, gerekse köylük bölgelerde, böyle bir eğitime hazır olan faal unsurlar arasında bir komünistin nasıl olması gerektiği konusunda eğitim yapılmalı ve bu eğitimden sonra, Parti üyeliğine gerçekten uygun olanlar kabul edilmelidir.

GENÇLİK BİRLİĞİ, ÇALIŞMALARINDA, GENÇLİĞİN ÖZELLİKLERİNİ DİKKATE ALMALIDIR¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Gençlik Birliğinin Partiden bağımsız olmakta directmesi geçmişte kalmıştır. Bugün sorun, Gençlik Birliğinin bağımsız olmakta directmesi değil, bağımsız faaliyetlerde bulunmamasıdır.

Gençlik Birliği faaliyetlerini Partinin merkezi görevleriyle eşgüdüm içinde yürütmelidir, ama bunu yaparken kendi bağımsız faaliyetleri de olmalı ve gençliğin özelliklerini dikkate almalıdır. 1952 yılında Gençlik Birliğinin Merkez Komitesindeki yoldaşlarla konuşurken üzerinde düşünceleri için ortaya iki soru atmıştım: Birincisi, Parti, Birliğin çalışmasına nasıl önderlik etmelidir; ikincisi, Birlik kendi çalışmasını nasıl yapmalıdır? Her iki soru da, gençliğin özelliklerinin dikkate alınmasını gerektirmektedir. Çeşitli yerlerdeki Parti Komiteleri, Gençlik Birliğinden hoşnut olduklarını belirtmişlerdir, çünkü Gençlik Birliği çalışmasını Partinin merkezi görevleriyle eşgüdüm içinde yürütmüştür. Oysa şimdi hoşnutsuzluk belirtmek gerekmektedir, başka bir deyişle Gençlik Birliğinin gençliğin özelliklerine uygun düşen bağımsız faaliyetler düzenleyememesi karşısında hoşnutsuzluk ifade etmek gerekmektedir. Partinin ve Birliğin önder organları, Birliğin çalışmasına nasıl önderlik edeceklerini öğrenmeli ve gençlik kitlesini örgütleyebilmek ve eğitebilmek için faaliyetlerini Partinin merkezi görevleriyle eşgüdüm içinde yürütmeye ve gençliğin özelliklerini dikkate almada başarılı olmalıdırlar.

Gençlik Birliği, Partinin önderliği altında, devrimci çalışmanın her alanında etkin olmuş ve çok büyük başarılar sağlamıştır. Gerek fabrikalarda, gerek tarlalarda, gerek ordu birliklerinde, gerekse okullarda devrimci davamızın genç insanlar olmadan başarıya ulaşması olanaksızdır. Çin gençliği çok disiplinlidir ve Parti tarafından kendisine verilen bütün görevleri yerine getirmiştir. Artık Kore'deki

savaş sonuna yaklaştığından ve toprak reformu tamamlanmış olduğundan, ülke içindeki çalışmamızın ağırlık noktası sosyalist dönüşüm ve sosyalist inşaya kaymaktadır. Bu da incelemeyi zorunlu kılmaktadır. Gençlik Birliği,, köylük bölgelerdeki tarım çalışmasında, şehirlerdeki sanayi çalışmasında, okullardaki öğrenimde, buralardaki görevlerinin yerine getirilmesinde ve milli savunma kuvvetlerimizi modern bir orduya dönüştürmek üzere ordu birliklerinde yapılan eğitimde,, yaşlılarla omuz omuza başarılı bir çalışma yürütmeleri için gençlere nasıl önderlik edeceğini bilmelidir.

On dört ile yirmi beş yaş arasındaki gençlerin” inceleme yapmaları ve çalışmaları gerekir, ama gençlik çağı aynı zamanda bedensel gelişme çağıdır; onun için, gençlerin sağlığına dikkat edilmezse çok kötü sonuçlar doğabilir. Gençlerin çok daha fazla inceleme yapmaya ihtiyaçları vardır, çünkü yaşlıların çoktan öğrenmiş oldukları birçok şeyi öğrenmek zorundadırlar. Gene de onlara gereğinden fazla inceleme ve çalışma yüklememek gerekir. Özellikle on dört ile on sekiz yaş arasındakiler, büyükler kadar yoğun çalıştırılmamalıdır. Gençlerin, genç olduklarından, oyun oynamak, eğlenmek ve spor yapmak için daha çok zamana ihtiyaçtan vardır. Yoksa mutlu olamazlar. Vakti geldiğinde âşık olacak, evleneceklerdir, işte bütün bu bakımlardan büyüklerden farklıdırlar.

Gençlerimize birkaç şey söylemek isterim: Birinci olarak, sağlıklı olmalarını dilerim; ikinci olarak, incelemelerinde başarılı olmalarını dilerim; üçüncü olarak da, çalışmalarında başarılı olmalarını dilerim.

Bütün öğrencilere bir saat daha fazla uyuma süresi tanınmasını öneririm. Sekiz saat uyumaları gerekirken ancak altı yedi saat uyuyorlar ve genellikle bu süre onlara yetmiyor. Okullardaki gençler Sinir gerginliğine yatkın-

dırlar ve çoğu zaman uyumakta da, uyanmakta da güçlük çekerler. Dokuz saat uyumayı bir kural haline getirin. Bu yönde bir emir yayınlanmalı ve dayatılmalıdır, bu konuda hiçbir tartışmaya yer bırakılmamalıdır. Gençler de, öğretmenler de yeterince uyumalıdırlar.

Devrim bize birçok iyi şeyin yanı sıra pek o kadar iyi olmayan bir şey de getirdi. Herkes öylesine faal ve coşkun ki, sonunda genellikle bitkin düşüyorlar. Şimdi artık işçiler, köylüler, askerler, öğrenciler ve kadrolar da dâhil olmak üzere herkesin sağlığını korumasına özen göstermeliyiz. Tabii bu, sağlığınız iyiye incelemeğiniz de iyi olacağı anlamına gelmez, çünkü incelemenin de uygun bir biçimde yapılması gerekir.

Bugün ortaokullardaki ders saatleri öğrencilerin çok fazla zamanını almaktadır, ders saatlerinin uygun bir oranda azaltılması iyi olur. Faal unsurların toplantıları çok sık yapılmaktadır, bunların sayısı da azaltılmalıdır. Hem çalışmaya, hem de eğlence, dinlenme ve uykuya gereken önem verilmedi. Genç işçiler, köylüler ve askerler çalışırken öğrenirler, dolayısıyla onların eğlenme, dinlenme ve uykularına olduğu kadar çalışma ve inceleme yapmalarına da gereken dikkat gösterilmelidirler.

Sorunun her iki yönüne, yani hem inceleme ve çalışma yönüne, hem de eğlenme, dinlenme ve uyuma yönüne sınıksız sarılmalıyız. Geçmişte yalnız bir yönüne sınıksız sarıldık, öteki yönüne ise ya hiç sarılmadık ya da gönülsüz sarıldık. Artık biraz da eğlence düzenlemek, eğlenceye zaman ayırmak ve olanak sağlamak, sorunun bu yönüne de sınıksız sarılmak gerekmektedir. Parti Merkez Komitesi, toplantıların sayısını ve ders saatlerini azaltmayı kararlaştırmıştır. Bu kararın uygulanmasını sağlamalısınız. Buna karşı çıkanlarla mücadele edin.

Sözün tasası, gençlerin sağlıklı olmaları, iyi inceleme yapmaları ve iyi çalışmaları sağlanmalıdır. Bazı önder yoldaşlar, gençlere yalnızca iş yaptırmaya bakıyor, onların sağlıklarıyla pek az ilgileniyorlar. Bu sözlerimi onların yüzlerine karşı söyleyebilirsiniz. Sizler sağlam bir zemindeyiz, yani sağlıklı yetişebilmesi için genç kuşağı koruyorsunuz. Biz eski kuşak olarak bundan yoksunduk, çünkü bizim zamanımızda Büyüklerimiz çocukları için kendilerini zahmete sokmazlardı. Büyükler yemeklerini masada yerlerdi, çocukların ise masası falan yoktu. Çocukların aile içinde en ufak bir söz hakta yoktu, seslerini yükselttiler mi tokadı yiyiverirlerdi. Bugünkü yeni Çin'de yaklaşımımızı değiştirmeli ve çocuklarımızın ve gençlerimizin çıkarlarını daha çok gözetmeliyiz.

Birlik Merkez Komitesine genç kadrolar seçilme-lidir. Üç krallık zamanında Zao Zao, Doğu Çin'deki Vu Krallığına saldırmak üzere dev ordusuyla Yangze Irmağına ilerledi. O sıralar bir «Gençlik Birliği üyesi on iki yaşında olan Çu Yu, Vu ordusunun başkomutanlığına atandı. Çeag Pu ve, savaşlarda pişmiş Öteki generaller ilk başta buna karşı çıktılarsa da, daha sonra Çu Yu'nun komutan-

lığını kabul ettiler ve en sonunda savaş kazanıldı. Şimdi biz bugünün «Çu Yu»larının Birlik Merkez Komitesine girmelerini istiyoruz, ama buna kimsenin kulak astığı yok! Birlik Merkez Komitesine yalnızca yaşlılar aday gösteriliyor; gençler pek az. Bu doğru, mudur? Hiç kuşkusuz yalnızca yaşa bakarak bir karar verilemez, yetenek de hesaba katılmalıdır. Birlik Merkez Komitesi için aday listesinde ilk başta otuz yaşın altında yalnızca dokuz kişi vardı; ama Parti Merkez Komitesinin tartışmasından sonra bu sayı altmışın üzerine çıkarıldı. Ama bu durumda bile, otuz yaşın altındakilerin oranı dörtte birin biraz üzerindedir. Otuz yaşın üstündekiler hâlâ toplam sayının hemen hemen dörtte üçünü oluşturduktan halde, bazı yoldaşlar bu sayının yeteri kadar yüksek olmadığından yakınmaktadırlar. Ben oldukça yeterli olduğum kanısındayım. Bazı yoldaşlar, bu aitmiş gencin hepsinin de her bakımdan yetenekli olup olmadıklarından emin olmadıklarını söylüyorlar. Gençlerimize tam bir güven duymalıyız, çoğunluğu işlerinin ehli olduklarını kanıtlayacaklardır, içlerinden birkaçı yetersiz kalabilir, ama bunda kaygılanılacak bir şey yoktur; ertesi seçimlerde değiştirilebilirler. Bu yol tutulursa, temel yönelim yanlış olmayacaktır. Gençler bizlerden aşağı değildirler. Yaşlılar daha fazla deneyim sahibidir ve bu elbette önemli bir noktadır, ama buna karşılık bedensel güçleri azalmaktadır, görme ve işitme duyulan eskisi kadar güçlü olmadığı gibi kollar ve bacakları da gençlerinki kadar çevik değildir. Bu bir doğa yasasıdır. Bu kanıyı paylaşmayan yoldaşları ikna etmek gerekir.

Gençlik Birliği örgütleri gençliğin özelliklerini dikkate almalı ve kendi çalışma alanlarına sahip çıkmalı, ama aynı zamanda kendi kademelerindeki Parti komitelerinin önderliğine de uymalıdır. Bu yeni değil, eskiden beri süregelen bir şeydir ve her zaman Marksizm'in bir ilkesi olagelmıştır. Bu» gerçeklerden yola çıkmaktır. Ne de olsa gençlik gençliktir, yoksa bir Gençlik Birliğine niçin gerek duyulsun? Gençler yetişkinlerden farklıdır, genç kadınlar da genç erkeklerden farklıdır. Bu özellikleri göz önüne almadan, kitlelerden koparsınız. Şu, anda dokuz milyon Birlik üyemiz var, ama gençliğin özelliklerini göz ardı ederseniz büyük bir olasılıkla bu üyelerin bir milyonu sizi destekleyecek, sekiz milyonu ise desteklemeyecektir.

Gençlik Birliği, çalışmalarında, üyelerinin çoğunluğuna karşı anlayışlı davranmalı ve aynı zamanda ileri üyelere önem vermelidir, ileri unsurların bazıları bundan hoşlanmayabilir, çünkü onlar Birlik örgütünün bütün üyelerden daha katı taleplerde bulunmasından yanadırlar. Bu gerçekten yerinde bir tutum değildir, onları bu konuda ikna etmeye çalışmalısınız. Birliğin tüzük taslağı, çok fazla yükümlülük getirmesine karşılık pek az hak tanımaktadır; çoğunluğun ayak uydurabilmesi için biraz kımıldanacak yer bırakılmalıdır. Dikkatinizi yalnızca azınlık üzerinde değil, çoğunluk üzerinde toplamalısınız.

Tüzük taslağınızda, Birliğin düzenli hücre toplan-

tılarına dört ay katılmayan bir üyenin kendiliğinden Birlikten ayrılmış sayılacağı belirtiliyor; çok ağır bir madde. Parti Tüzüğü bile bu konuda altı ay süre tanıyor, siz de aynını, yapamaz mısınız? Birlik tüzüğüne, uygulanması olanaksız şeyleri ya da sekiz milyonun değil, yalnızca bir milyonun uygulayabileceği şeyleri koymayın, ilkelerin uygulanmasında esneklik olmalıdır. Olması gereken ile gerçekte olan arasında bir ayırım vardır. Bazı yasaların tam anlamıyla uygulanması yıllar alır. Sözgelimi, Evlenme Yasası'nın birçok maddesi programsaldır ve bunların derinliğine gerçekleştirilmesi en azından üç-beş yıllık plan dönemi alacaktır. «Başkalarının arkasından dedikodu yapmayın» maddesi ilke olarak doğrudur, ama Birlik tüzüğüne ille de konulması gerekmez. Liberalizmle mücadele uzun süreli bir görevdir ve Parti içinde bile hiç de azımsanmayacak ölçüde vardır. Dedikoduculuğu yasaklayabilirsiniz, ama gerçekte yürümeyecektir, çok dar sınırlar koymayın. Esas mesele, kendimizle düşman arasında kesin bir ayırım yapmaktır.

Saygınlık yavaş yavaş kazanılır. Bir zamanlar ordudaki bazı kimseler başkalarını karalamak için mâniler düzerlerdi. Bu konuda hiçbir yasak koymadık, herhangi bir soruşturma da açmadık, ordumuza da bir şeycikler olmadı. Yalnızca Üç Temel Disiplin Kuralı ve Dikkat Edilmesi Gereken Sekiz Nokta gibi birkaç önemli şeye sıkı sıkı satıldık ve silahlı kuvvetlerimiz kararlılıkla doğru yolda ilerledi. Kitlelerin kendi önderlerine duydukları gerçek hayranlık, onları devrimci pratiğin hatası içinde tanımlarından kaynaklanır. Güven, gerçek kavrayıştan doğar. Birlik Merkez Komitesinin daha şimdiden oldukça yüksek bir saygınlığı vardır. Bazı kimseler Birlik Merkez Komitesini henüz takdir etmiyorlarsa, zamanla mutlaka edeceklerdir. Genç bir insan ilk kez görev aldığı anda saygınlık görmüyorsa bunda kaygılanacak bir şey yoktur, çünkü bazı eleştiri ve karalamaların olması olağandır. «Görüşlerin açıkça ortaya dökülemediği» yerde «fısıltılar» başlar. Eğer tam bir demokrasi olursa ve başkalarının düşüncelerini yüzünüze karşı açıkça söylemelerine izin verirseniz, ondan sonra insanların fısıldaşmayı sürdürmelerini isterseniz bile buna vakitleri olmadığını söyleyecek ve buna son vermek isteyeceklerdir. Ama gene de her zaman birtakım sorunlar çıkacaktır, bunların hepten çözülebileceğini hayal etmeyin; bugün sorunlar vardır, yarın da olacaktır.

Partinin geçiş dönemindeki genel görevi, esas olarak, sosyalist sanayileşmeyi ve taranın, el sanatlarının ve kapitalist sanayi ve ticaretin sosyalist dönüşümünü üç beş yıllık plan" dönemi içinde tamamlamakta. Üç beş-yıllık plan on beş yıllık bir dönemi kapsamaktadır. Her yıl küçük bir adan ve her beş yılda büyük bir adım attık mıydı, üç büyük adımda bu iş hemen hemen tamamlanmış olacaktır. «Esas olarak tamamlanmış» demek, «tamamen tamamlanmış» demek değildir. Esas olarak tamamlanmış dersek, ihtiyatlı konuşmuş oluruz; yaptığımız her işte ihtiyatlı olmak

her zaman daha iyidir.

İçinde bulunduğumuz aşamada Çin'in tarım ekonomisi büyük ölçüde bireysel niteliktedir ve adım adım sosyalist dönüşüme ihtiyacı vardır. Tarım alanındaki karşılıklı yardım ve kooperatifleşme hareketini geliştirmek için gönüllü katılma ilkesine bağlı kalınmalıdır. Bu hareketi geliştiremezsek kapitalist yolu tutarız ve bu sağ sapma olur. Hareketi gereğinden fazla zorlamak da iyi sonuç vermez, çünkü bu da «sol» sapma olur. Hareket, gerekli hazırlık yapıldıktan sonra adım adım yol almalıdır. Biz, hiçbir hazırlık yapılmadığı halde zaferden emin olarak savaşa atılmaya da, hazırlık yapıldığı halde zaferden emin olmadan savaşa atılmaya da her zaman karşıyız. Çan Kayşek'e karşı savaştığımız günlerde başlangıçta bazıları öznelcilik hatasına düştüler, ama daha sonraları düzeltme hareketi sayesinde bu öznelciliği alt ettiğimiz zaman zaferi kazanan biz olduk. Şimdi sosyalizm uğruna savaş veriyoruz, sosyalist sanayileşmeyi ve tarımın, el sanatlarının ve kapitalist sanayi ve ticaretin sosyalist dönüşümünü tamamlamak için savaşıyoruz. Bütün ulusun önündeki genel, görev budur. Gençlik Birliği'nin bu genel görevi nasıl yerine getireceğine gelince, uygun yol gösterici ilkeleri gençliğin özelliklerini göz önüne alarak siz kendiniz saptamalısınız.

Dipnotlar

¹ Çin Yeni Demokratik Gençlik Birliği'nin 2. Milli Kongresinin Başkanlık Divanını kabul ettiği sırada Mao Zedung yoldaşın yaptığı konuşma.

KAPSAMLI PLANLAMA VE DAHA ETKİLİ ÖNDERLİK SORUNU ÜZERİNE

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Kapsamlı planlama, birincisi kooperatifler için bir planı, ikincisi tarım üretimi için bir planı ve üçüncüsü genel bir ekonomik planı içermelidir. Köylük bölgeler için yapılan genel ekonomik plan, hem yan üretimi, el sanatlarını, çeşitli ekonomik girişimleri, çok hedefli girişimleri, çevredeki toprağı tarıma elverişli hale getirmeyi, nüfus hareketlerini, ikmal ve pazarlama kooperatiflerini, kredi kooperatiflerini, bankaları ve tekniğı yaygınlaştırma istasyonlarını vb. hem de çıplak dağların ve köylerin ağaçlandırılmasını kapsar. Bence kuzeydeki çıplak dağlar özellikle ağaçlandırılmalıdır ve kuşkusuz ağaçlandırılabilir. Kuzeyli yoldaşlar, bunu yapacak cesaretiniz var mı? Güneydeki pek çok yerin de ağaçlandırılmaya ihtiyacı var. Birkaç yıl içinde kuzeydeki ve güneydeki çeşitli yerlerin ağaçlandırıldığını görebilsek, bu iyi bir şey olur. Bu, tarıma, sanayiye ve öteki alanlara yararlı olur.

Başka hangi planlar yapılmalıdır? Bir kültür ve eğilim planı; Plan, cehaleti ortadan kaldırmayı, ilkokullar açmayı, köylük bölgelerin ihtiyaçlarına uygun ortaokullar kurmayı, ortaokulların ders programına birkaç tarım dersi eklemeyi, köylülerin ihtiyaçlarına uygun ve herkesin anlayabileceğı broşürler ve kitaplar yayımlamayı, köylük bölgelerde radyo yayın şebekeleri ve film projeksiyon ekipleri kurmayı, kültür ve eğlence faaliyetlerini düzenlemeyi vb. kapsamalıdır. Parti ve Gençlik Birliğı örgütlerinin kurulması ve sağlamlaştırılması, kadınlarla ilgili çalışma ve karşı devrimcilerin bastırılması için de planlar yapılmalıdır. Kapsamlı bir planın içinde, bütün bunlar yer almalıdır.

Şu planlar yapılmalıdır: (1) Köy kooperatifi planı. Ne kadar küçük olursa olsun her kooperatif bir plan yapmalı ve nasıl yapılacağını öğrenmelidir. (2) Bütün bucağı kapsayacak bir plan. Ülkemizde 220 binden fazla bucak

vardır; her birinin bir planı olmalıdır. (3) Bütün ili kapsayacak bir plan. Her ilin bir plan yapacağını umuyoruz. Bazı iller daha şimdiden ilgiyle okunan iyi planlar yapmışlardır. Oradaki yoldaşların kafaları açıktır; yeryüzüne ve gökyüzüne meydan okuyorlar, hiçbir engel tanımıyorlar ve planları dinamiktir. (4) Eyaletin tümünü (ya da özerk bir bölge veya eyalet düzeyinde bir şehrin dış mahallelerini) kapsayan bir plan. Burada bütün bir bucağı ya da bütün bir ili kapsayan planlara ağırlık verilmelidir. Bu iki halka kavranmalı ve derhal belli sayıda bu tür plan hazırlanmalıdır. Örneğin, her eyalette üç-dört il için planlar yapılmalı ve örnek olarak dağıtılmalıdır.

Kooperatifleşme planları farklı bölgelerdeki farklı gelişme organlarını belirtmelidir. üç tür bölge vardır. Birincisi, köylük bölgelerimizin en geniş kesimini kapsar; ikincisi, köylük bölgelerimizin daha küçük kesimini; üçüncüsü ise geri kalan bölgeleri kapsar. Köylük bölgelerimizin daha büyük kesiminde gelişme üç dalga halinde, yani üç kış ve üç baharda gerçekleştirilmelidir. Bu üç dalga, bu kış ve gelecek bahar, gelecek kış ve gelecek bahar, ondan sonraki kış ve ondan sonraki bahardan oluşacaktır. Üç kış ve üç bahar, birbirini izleyen üç dalgayı oluşturur ve her dalgadan sonra bir ara olmalıdır, iki dağ arasında bir vadi ve iki dalga arasında bir çukur vardır. Birinci tür bölge, 1958 baharına kadar yarı sosyalist kooperatif dönüşümü esas olarak tamamlayacaktır, ikinci tür bölge, Örneğin Kuzey Çin, Kuzeydoğu ve şehir merkezleri dışında kalan bazı yerler için, iki kış ve iki bahar ya da iki dalga yeterli olacaktır. Onların arasından birkaçı gelecek bahara kadar esas olarak kooperatifleşecektir ve böylece hedefe yalnızca bir dalgada ulaşacaklardır. Üçüncü tür bölge, yani köylük bölgelerimizin daha küçük kesiminin geri kalanlarının dört, beş, hatta altı kış ve bahara ihtiyacı

olacaktır. Bu, bazı azınlık milliyetleri bölgelerinin yani Taliang Siaoliang Dağları, Tibet ve koşulların henüz olgunlaşmadığı öteki azınlık milliyetleri bölgelerini kapsamıyor, buralarda hiç kooperatif kurulmamalıdır. Yarı sosyalist kooperatifleşmenin esas olarak tamamlanmasından ne anlıyoruz? Bu, köylük nüfusun yüzde 70-80'inin. Yarı sosyalist kooperatiflere katılması demektir. Burada biraz esneklik tanınabilir; yüzde 70 iyidir, yüzde 75 ya da 80 ya da yüzde 80'in biraz üstü de iyidir. Yarı-sosyalist kooperatifleşmenin esas olarak tamamlanması dediğimiz şey işte budur. Köylük bölgelerdeki nüfusun geri kalan kesimi, daha sonra kooperatifleşecektir. Ne çok yavaş olmak, ne de çok aceleci olmak iyi değildir, her ikisi de oportünist bir tutumdur. İki tür oportünizm vardır: yavaş olmak ve aceleci olmak. Meseleyi bu şekilde koymak şuradan insanların anlamasını kolaylaştıracaktır.

Eyalet (şehir ya da özerk bölge), bölge ve il; bu üç kademe, hareketin gelişmesinden sürekli olarak haberdar olmalı ve ortaya çıkan sorunları çözmelidir. Çözmeye girişmeden önce sorunların birikmesini beklemeyin; bu, iş işten geçtikten sonra hareket etmek olur. Geçmişte çalışmamızın çoğu bu şekilde yapılıyordu; ortaya çıktıkları anda sorunları çözmek yerine, sorunlar biriktiriliyor ve neden sonra işe giriliyor ya da eleştiri yapılıyordu. Bazı yoldaşlar «üç kötülüğe» ve «beş kötülüğe» karşı mücadele kampanyaları sırasında bu hatayı işlediler. Her şey olup bittikten sonra eleştiriye girişmeyin. Elbette olaydan sonra eleştiriler yapılmalıdır, ama en iyisi hata ortaya çıkmaya başladığı zaman eleştiri yapmaktır. Olaydan sonra eleştiriye girişmek ve değişen koşullara göre rehberlik edememek iyi değildir, işler kötüye giderse ne yapılmalıdır? Böyle bir şey olduğunda hemen fren yapın ya da başka bir deyişle durun. Bu, otomobil kullanmak gibidir, dik bir yokuştan aşağı inerken herhangi bir tehlikeyle karşılaştığımız zaman hemen frene basarız. Eyalet, bölge ve il yetkililerinin hepsinin frene basma yetkisi vardır. «Sol» sapmaya karşı önceden önlem almaya dikkat edilmelidir. “Sol” sapmaya karşı önlem almak oportünizm değil Marksizm'dir. Marksizm'de «solculuk» yapılacak diye bir şey yoktur ve «sol» oportünizm Marksizm değildir.

Kooperatifler kurarken bundan böyle hangi konuda yarışacağız? Nitelik ve normlara uyma konusunda. Nicelik ya da hız bakımından daha önce belirlediklerimiz yeterlidir ve şimdi esas önemli olan nitelik yarışıdır. Niteliğin ölçütleri nelerdir? Bunlar, üretimin artması ve çiftlik hayvanlarının hiç kayba uğramamasıdır. Üretim nasıl artırılır ve çiftlik hayvanlarının kaybı nasıl önlenir? Bu amaçla gönüllü katılma ve karşılıklı yarar ilkelerine uymak, kapsamlı planlar hazırlamak ve esnek bir şekilde rehberlik yapmak gereklidir. Bu koşullar sağlandığı zaman bence, kooperatifler daha iyi bir nitelik kazanabilecek, üretimi artıracak ve çiftlik hayvanlarının kaybını önleyecektir. Bir zamanlar Sovyetler Birliği'nde yapılan ve çok sayıda çift-

lik hayvanının kesilmesine yol açan hatayı işlememeliyiz. Önümüzdeki iki yıl ve özellikle Önümüzdeki beş ay, yani bu kış ve gelecek bahar belirleyici olacaktır. Buradaki yoldaşlardan, bu Kasım'dan itibaren gelecek yılın Mart ayına kadar ciddi bir karışıklığın ve öküz kaybının meydana gelmemesine dikkat etmelerini istiyorum. Pek az sayıda traktörümüz olduğundan öküzler çok değerlidir, tarım üretiminin başlıca araçlarıdır.

Önümüzdeki beş ay içinde eyalet, bölge, il, ilçe ve bucak kademelerindeki önder kadrolar ve hepsinden önce de Parti sekreterleri ve sekreter yardımcıları, kendilerini kooperatifler sorununa vermeli ve kooperatiflere bağlı çeşitli sorunları iyice öğrenmelidirler. Zaman çok mu kısadır? Eğer ciddi bir çaba harcarsanız, bence beş ay yeterlidir. Elbette eyalet kademesindeki yoldaşların bunu yapmaları çok önemlidir, ama özellikle il, ilçe ve bucak kademesindeki yoldaşlar bu soruna eğilmezler ve çok sayıda kooperatifin kurulduğu bir sırada onlar hakkında hemen hiçbir şey bilmezlerse, bu çok tehlikeli olur. Eğer bir yoldaş bu işi başaramazsa ne yapılmalıdır? Ona başka bir görev verilmelidir. Merkez Komitesi olasılıkla beş ay sonra, yani gelecek Mart'tan sonra bunun gibi bir konferans daha toplayacaktır. O zamana kadar nitelikte bir yarışma olacak ve konferansta söz alacak konuşmacıların bugünkü konuşmalarını yinelemeleri beklenmeyecektir; çünkü yeni bir şeylerin söylenmesi, yani kapsamlı planlama, yönetim ve önderlik yöntemleri sorunlarına ağırlık verilmesi gerekecektir. Daha çok ve daha iyi kooperatifi daha hızlı kurmanın etkili yöntemleri üzerinde konuşacaklardır. Başka bir deyişle konuşmacıların nitelik sorunu üzerinde durmaları gerekecektir.

Önderlik yöntemleri çok önemlidir. Hatalardan kaçınmak için bu yöntemlere dikkat edilmeli ve önderlik güçlendirilmelidir. Burada önderlik yöntemleriyle ilgili bazı öneriler var, onların uygulanabilir olup olmadıklarını araştırın. Bu önerilerden biri, şimdi yaptığımız gibi, güncel olayları çözmek için yılda birkaç büyük ve küçük toplantı düzenlemektir. Bir sorun ortaya çıktığı zaman, o özel durumda neyin evrensel olduğunu görebilmelisiniz. «Küçük olmasına rağmen serçe bütün hayati organlara sahiptir» gerçeğini kanıtlamadan önce bütün serçeleri yakalamanız ve parçalara ayırmanız gerekmez. Hiçbir bilim adamı hiçbir zaman böyle davranmamıştır. Birkaç kooperatifi incelediğiniz zaman doğru sonuçlar çıkarabilirsiniz. Toplantılar yapma yönteminin yanı sıra, telgraf ve telefonu kullanabilir, inceleme gezilerine çıkabilirsiniz; bunlar da çok önemli önderlik yöntemleridir. Ayrıca her eyalet, yayın işlerini iyi yürütmek için bu işe uygun kadrolar seçmeli ve tecrübelerin hızla yaygınlaştırılmasını sağlamak için yayınlar düzenlemelidir. Burada uygulamanızı istediğim bir başka öneri var. On bir günde 120'den fazla rapor okudum, düzeltmeler yaptım ve onlara notlar yazdım. Bu yolla «bütün krallıklara seyahat ettim» ve Yunnan ve Sinkiang'ı bile

«gezerek», Konfüçyüs'ten da daha ötelere gittim¹. Belki her eyalet ve özerk bölge, her yıl ya da her altı ayda bir her ilden bir makale alarak bir kitap derleyebilir, böylelikle bütün iller arasında tecrübe alışverişi yapılmış olur; bu, kooperatifleşme hareketinin hızlı bir şekilde yayılmasını kolaylaştıracaktır. .Başka bir yöntem de bültenler yayınlamaktır, il Parti komitesi bölge Parti komitesine, bölge Parti komitesi eyalet ya da özerk bölge Parti komitesine, bunlar da Merkez Komitesine, kurulan kooperatiflerin sayısını ve ortaya çıkan sorunları bildiren bültenler sunmalıdırlar. Çeşitli yönetim kademeleri bu bültenler yoluyla durumu öğrenecek ve sorunlar ortaya çıktıkça çözüm bulabileceklerdir. Burada bulunan yoldaşlar, önderlik yöntemleriyle ilgili bu birkaç öneri üzerinde düşünmelidirler.

Dipnotlar

¹ Burada Mao Zedung yoldaş tarafından derlenen Tarım Üretimcileri Kooperatifleri Nasıl Yönetilmelidir''e değinilmektedir. Mao Zedung çeşitli yörelerden gönderilen tarımda kooperatifleşme konusundaki raporları okuduktan sonra bu derlemeye girişmiştir. Bkz. bu ciltte «Çin Köylerinde Sosyalizmin İlerleyişi'ne Önsözler», s. 251-257.

PARTİ İLE PARTİLİ OLMAYANLAR ARASINDAKİ İLİŞKİ

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Hangisi daha iyidir, bir tek parti mi, yoksa birçok parti mi? Şu anda gördüğümüz gibi belki de birçok partinin olması daha iyidir. Bu, geçmiş için olduğu kadar gelecek için de doğru olabilir; uzun vadeli bir arada yaşama ve karşılıklı denetim anlamına gelir.

Ülkemizdeki, esas olarak milli burjuvazi ve onun aydınlarından oluşan çok sayıdaki demokratik parti Japonya'ya karşı direnme ve Çan Kay Şek'e karşı mücadele sırasında ortaya çıkmış ve varlıklarını bugüne dek sürdürmüşlerdir. Bu açıdan Çin, Sovyetler Birliği'nden farklıdır. Biz bilinçli olarak demokratik partilerin varlıklarını sürdürmelerine izin verdik, onlara görüşlerini açıklama fırsatı tanıdık ve onlara karşı hem birlik hem mücadele siyaseti uyguladık. Bizi iyi niyetle eleştiren bütün demokrat kişilerle birleşiriz. Guomintang ordusu ve hükümeti içinden Vey Lihuang ve Yeng Verihao gibi yurtsever olan kişilerin coşkusunu harekete geçirmeye devam etmeliyiz. Hatta Lung Yun, Liang Şuming ve Peng Yihu gibi bize sövüp sayan kişilerin bile geçimini sağlamalı ve bize sövüp saymalarına izin vererek saçmalıklarını reddedilmeli, ama söylediklerinde akla yakın şeyler varsa onları kabul etmeliyiz. Bu Parti için, halk için ve sosyalizm için daha yararlıdır.

Çin'de sınıflar ve sınıf mücadelesi var olduğuna göre, şu ya da bu biçimde bir muhalefetin var olması da kaçınılmazdır. Bütün demokratik partiler ve partili olmayan demokratlar Çin Komünist Partisi'nin önderliğini kabul ettiklerini açıkladıkları halde, bunların birçoğu aslında farklı derecelerde muhalefet halindedir. «Devrimi sonuna kadar sürdürmek», Amerikan saldırısına karşı direnme ve Kore'ye yardım etme, toprak devrimi gibi konularda bunlar hem bize karşı çıktılar, hem de çıkmadılar. Karşı-devrimcilerin bastırılması konusundaki itirazlarını bugüne kadar korumuşlardır. Ortak Programın mükemmel olduğunu söyleyerek sosyalist tipte bir anayasa istemediler, ama

gene de Anayasa Taslağı hazırlandığında tümü ellerini kaldırıp bunu onayladı. Şeyler sık sık kendi karşıtlarına dönüşürler ve bu demokratik partilerin birçok konudaki tutumu için de geçerlidir. Onlar genellikle muhalefette olmaktan muhalefette olmamaya doğru yol alarak hem muhalefettedirler, hem de değildirler.

Komünist Partisi de, demokratik partiler de hep tarihin ürünleridir. Tarihte ortaya çıkan gene tarihte ortadan kaybolur. Bu yüzden Komünist Partisi de günün birinde ortadan kaybolacaktır demokratik partiler de. Bu kötü bir şey mi olacaktır? Bana sorarsanız çok iyi bir şey olacaktır. Bence günün birinde Komünist Partisini ve proletarya diktatörlüğünü ortadan kaldırabilmemiz güzel bir şeydir. Bizim görevimiz bunların ortadan kalkmasını hızlandırmaktır. Bu mesele hakkında defalarca konuştuk.

Ama bugün proletarya partisi ve proletarya diktatörlüğü olmadan, edemeyiz, üstelik bunların daha da güçlendirilmeleri zorunludur. Yoksa karşı-devrimcileri bastırmamız, emperyalistlere karşı direnmemiz ve sosyalizmi inşa etmemiz mümkün olmazdı ya da inşa etsek bile sağlamlaştıramazdık. Lenin'in proletarya partisi ve proletarya diktatörlüğü konusundaki teorisi bazılarının iddia ettiği gibi «modası geçmiş» bir teori değildir. Proletarya diktatörlüğü kaçınılmaz olarak büyük ölçüde zorlayıcı olacaktır. Gene de bürokrasiye ve hantal bir aygıtı karşı çıkmalıyız. Parti ve hükümet organlarının tepeden tırnağa basitleştirilmesi ve hiç kimsenin ölmemesi ya da çalışmanın durmaması koşuluyla buralarda çalışanların üçte iki oranında azaltılmasını öneriyorum.

Ne var ki partiyi ve hükümet organlarını basitleştirmek, demokratik partileri ortadan kaldırmak anlamına gelmez. Onlarla olan ilişkilerimizi geliştirmek üzere, birleşik cephe çalışmamıza önem vermenizi ve onların sosyalizmin davası için coşkularını seferber etme yönünde elden gelen çabayı göstermenizi öneriyorum.

PARTİMİZİN BAZI TARİHİ TECRÜBELERİ¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

ABD emperyalizmi hem sizin hem de bizim ve dünya halklarının düşmanıdır. ABD emperyalizmi için bizim işçilerimize karışmak sizin işçilerinize karışmaktan daha zordur. Bir kere, Birleşik Amerika bizden uzaktır. Ama ABD emperyalizmi gene de Tayvan Eyaletimize, Japonya'ya, Güney Kore'ye, Güney Vietnam'a, Filipinlere vb. kadar pençelerini uzattı. Birleşik Amerika; İngiltere'de, Fransa'da, İtalya'da, İzlanda'da ve Batı Almanya'da asker bulundurduğu gibi, Kuzey Afrika'da ve Yakın ve Ortadoğu'da da askeri üsler kurmuştur. O pençelerini dünyanın dört bir yanına uzatmıştır. O dünya çapında emperyalizmdir. ABD emperyalizmi bütün ülkelerin halklarını olumsuz örnek olma yoluyla eğiten bir öğretmendir. Dünya halkları birleşmeli ve birbirlerine yardım ederek ABD emperyalizminin kollarını, uzandıkları her yerde koparıp atmalıdırlar. Onun kollarını teker teker koparıp attıkça biraz daha rahatlayacağız.

Eskiden Çin de emperyalizm ve feodalizm tarafından ezilen bir ülkedir, dolayısıyla sizinle oldukça benzer koşullara sahibiz. Köy nüfusunun kalabalık olması ve feodal güçlerin bulunması bir ülke için kötüdür, ama geniş köylü kitleleriyle ittifak yapabilmemizi sağladıklarından proletaryanın önderliğindeki devrim için yararlıdır. Rusya'da Ekim Devrimi'nden önce feodalizm güçlüydü ve Bolşevik Partili devrimi, köylü kitlelerinin desteği ile zafere ulaştırabildi. Çin'de bu daha da belirgindi. Bizim ülkemiz, 500 milyondan fazla insanın köylük bölgelerde yaşadığı bir tarım ülkesidir. Geçmişte savaşırken esas olarak köylülere dayandık. Şimdi de, şehirlerdeki burjuvazimiz, köylüler örgütlü olduğu ve tarımımız kooperatifleştirildiği için sosyalist dönüşüme çabucak boyun eğdi, İşte, Partinin köylüler arasında yaptığı çalışmanın önemi burada yatmaktadır.

Bence, feodalizmin güçlü olduğu ülkelerde proletaryanın siyasi partisi köylük bölgelere giderek köylülerle ilişki kurmalıdır. Aydınlar, köylülerle ilişki kurmak üzere köylük bölgelere gittiklerinde, doğru bir tutum takınmazlarsa, köylülerin güvenini kazanamazlar. Şehirli aydınlar, köylük bölgelerin meselelerini, köylülerin ruh halini pek bilmezler ve köylülerin meselelerini hiçbir zaman tam gerektiği gibi çözemezler. Tecrübelerimiz zaferi ancak uzun bir süre geçtikten ve köylülerle gerçekten birleşip onları gerçekten kendi çıkarları için savaştığımızı inandırdıktan sonra kazanabileceğimizi göstermiştir. Köylülerin bize hemen güven duyacaklarını sanmayın. Onlara biraz yardım eder etmez hemen bize güveneceklerini sanmayın.

Köylüler proletaryanın temel müttefikidir. Başlangıçta bizim Partimiz de köylüler arasında çalışmanın önemini kavramadı ve şehirlerdeki çalışmaya öncelik verdi, köylük bölgelerdeki çalışmayı ise ikincil bir şey olarak gördü. Bana kalırsa Hindistan ve Endonezya gibi bazı Asya ülkelerindeki Partiler, köylük bölgelerdeki çalışmada pek başarılı olamadılar.

Başlangıçta Partimiz köylüler arasındaki çalışmada pek başarı gösteremedi. Aydınların belli bir tavırı, aydınca bir tavırı vardır. Dolayısıyla, küçük gördükleri köylük bölgelere gitmek istemiyorlardı. Köylüler ise aydınlara kuşkuyla bakıyorlardı. Bunun yanı sıra, Partimiz de köylük bölgeleri anlamının yolunu henüz bulamamıştı. Daha sonra köylük bölgelere tekrar gittiğimiz zaman bunun yöntemini pulduk, köylük bölgelerdeki çeşitli sınıflara tahlil ettik ve köylülerin devrimci taleplerini kavradık.

Birinci dönemde, köylük bölgeler hakkında açık bir fikrimiz yoktu. Cen Dusiye'nun sağ oportünist çizgisinin etkisiyle temel müttefikimiz olan köylüler terk edildi. Yoldaşlarımızdan birçoğu köylük bölgeleri bir oylum (hacim)

olarak değil, bir düzlem (sath) olarak, görüyordu, yani köylük bölgelere sınıf bakış açısıyla nasıl bakılacağını bilmiyorlardı. Ancak Marksizmi kavramaya başladıktan sonra, köylük bölgelere sınıf bakış açısıyla ‘bakmaya’ başladılar. O zaman köylük bölgelerin bir düzlem olmadığını, zengin ve yoksul, çok yoksul, tarım işçileri, yoksul köylüler, orta köylüler, zengin köylüler ve toprak ağaları diye katmanlara ayrılmış olduğu görüldü. Bu dönemde köylük bölgeleri inceledim ve birkaç dönem çalışan köylü hareketi enstitüleri açtım. Biraz Marksizm bilgisine sahip olmama rağmen, köylük bölgeler konusundaki kavrayışım pek derin değildi.

İkinci dönemde, yetenekli öğretmenimiz Çan Kayşek’in çok yararını gördük. Bizi köylük bölgelere sürdü. Bu uzun bir dönem, on yıl süren bir iç savaş dönemiydi ve biz bu savaşta ona karşı mücadele ederken köylük bölgeleri incelemek zorunda kaldık, ilk birkaç yılda köylük bölgeler konusundaki kavrayışımız hâlâ pek o kadar derin değildi, ama giderek sağlamlaştı ve derinleşti. Bu dönemde sırasıyla Çu Çiu pay, Li Lisan ve Vang Ming’in temsil ettiği ve üç «sol» oportünist çizgi Partiye büyük kayıplar verdirdi ve özellikle Vang Ming’in «sol» oportünist çizgisi Partimizin köylük bölgelerdeki üs bölgelerinden birçoğunun çökmesine yol açtı.

Daha soma üçüncü döneme, Japonya’ya Karşı Direnme Savaşı dönemine girdik. Japon emperyalistleri Çin’i işgal edince Guomindang’a karşı savaşmaya son verip Japon emperyalizmine karşı savaştık. Yoldaşlarımız o sırada Guomindang bölgelerindeki şehirlere açıkça girebiliyorlardı: Daha önce «sol» oportünist bir çizgi savunarak hata yapan Vang Ming bu sefer de sağ oportünist bir çizgiyi savunarak hata yaptı, ilk önce Komünist Enternasyonal’in aşırı sol siyasetini izlerken, bu sefer de aşırı sağ bir siyaset izledi. Vang Ming de olumsuz örnek olarak Partimizi eğiten öğretmenlerden biriydi. Olumsuz örnek olma yoluyla bizi eğiten öğretmenlere bir örnek de Li Lisan’dır. Bunların o sıradaki esas hatası dogmatizm, yani başka ülkelerin tecrübesini kopya etmekte, Partimiz onların hatalı çizgilerini tasfiye etti ve Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeğini Çin’in somut koşullarıyla birleştirmenin yolunu gerçekten buldu. Bunun sonucu olarak, dördüncü dönemde Çan Kayşek bize karşı saldırıya geçtiği zaman onu devirmemiz ve Çin Halk Cumhuriyeti’ni kurmamız mümkün oldu.

Çin devriminin tecrübesi, yani köylük bölgelerde üs bölgelerinin kurulması, şehirlerin köylük bölgelerden kuşatılması ve en sonunda şehirlerin ele geçirilmesi ülkelerinizden birçoğu için tamamen geçerli olmayabilir ama bunlardan yararlanabilirsiniz. Lütfen Çin tecrübesini mekanik bir biçimde aktarmayın. Herhangi bir yabancı ülkenin tecrübesinden sadece yararlanılabilir, fakat bu asla bir dogma olarak alınmamalıdır. Marksizm-Leninizmin evrensel gerçeği ve kendi ülkelerinizin somut koşulları;

işte bu ikisi kaynaştırılmalıdır.

Köylüleri kazanmak ve onlara dayanmak istiyorsanız, köylük bölgelerde araştırma yapmalısınız. Bunun yöntemi, bir ya da daha fazla köyde araştırma yapmak ve köylük bölgelerdeki sınıf güçleri, ekonomik durum, yaşam koşulları vb. konusunda açık bir fikir edinebilmek için orada birkaç hafta geçirmektir. Partinin genel sekreteri gibi birinci sıradaki önderleri bu işi bizzat yapmalı ve birkaç köylü tanımalıdırlar; bu iş için zaman ayırmaya çalışmalıdırlar, çünkü bu, harcanacak çabaya değer. Çok sayıda serçe vardır, ama tek tek bütün serçeleri kesip incelemeye gerek yoktur; bir ya da ikisini incelemek yeterlidir. Partinin genel sekreteri bir ya da birkaç köyde araştırma yaptıktan ve bir kavrayışa ulaştıktan sonra, yoldaşlarının köyleri tanımalarına ve oradaki somut koşullar konusunda açık seçik bir fikre sahip olmalarına yardımcı olabilecektir. Bana öyle geliyor ki, birçok ülkede Parti genel sekreterleri, bir kaç serçe’yi kesip incelemeyi önemli bir şey olarak görmüyorlar; kuşkusuz, köylük bölgeler konusunda belki bir bilgileri var ama bu bilgi yeterince derin olmadığı için yayınladıkları talimatlar, köylük bölgelerdeki koşullara tamamen uymuyor. Aynı şekilde, Partinin merkez, eyalet ve il düzeyindeki yönetici organlarındaki yoldaşlar da bizzat birkaç köyde araştırma yapmalı ya da birkaç serçe’yi kesip incelemelidirler. Buna «anatomi» bilimi denir.

Araştırma iki şekilde yapılır, bunlardan birincisi çiçekleri at sırtından seyretmek, ikincisi ise onlara bakmak için attan aşağı inmektir. Bir sürü çiçek olduğu için, çiçeklere at sırtından bakarsanız, sadece üstünkörü bir izlenim edirsiniz. Latin Amerika’dan Asya’ya geldiniz ve çiçeklere at sırtından bakıyorsunuz. Kendi ülkelerinizde de o kadar ek var ki, onlara sadece bir iki kere bakıp geçmek yeterli değil, dolayısıyla ikinci yolu benimsememiz, yani atınızdan inerek çiçek bakmanız, onları yakından gözlemlemeniz, çiçeklerden birini tahlil etmeniz ya da bir serçeyi kesip incelemeniz gerekir. Emperyalizm tarafından ezilen ülkelerde iki tür burjuvazi vardır: Milli burjuvazi ile komprador burjuvazi. Sizin ülkelerinizde de bu iki tür burjuvazi var mı? Herhalde vardır.

Komprador burjuvazi daima emperyalizme uşaklık eder ve devrimin hedeflerinden biridir. Komprador burjuvazinin çeşitli grupları, Birleşik Amerika, İngiltere ve Fransa gibi çeşitli emperyalist ülkelerdeki tekelci kapitalist gruplara bağlıdır. Çeşitli komprador gruplara karşı mücadelede, önce içlerinden birini hedef alarak ve ilk önce vurulması gereken baş düşmana vurarak, emperyalist ülkeler arasındaki çelişmelerden yararlanmak gerekir. Örneğin, geçmişte Çin komprador burjuvazisi, İngiliz taraftan, ABD taraftan ve Japonya taraftan gruplardan oluşuyordu. Japonya’ya Karşı Direnme Savaşı sırasında, bir yandan İngiltere ile ABD arasındaki, diğer yandan da onlarla Japonya arasındaki çelişmelerden yararlanarak, önce; Japon saldırganlarını ve onlara bağlı olan komprador

gruplarını yerle bir ettik. Daha sonra da dönüp ABD'nin ve İngiltere'nin saldırı güçlerine darbeler indirdik ve ABD taraftarı ve İngiliz taraftarı komprador gruplarını alaşağı ettik. Toprak ağası sınıfı da farklı hiziplerden oluşur. En gerici toprak ağalarının sayısı azdır ve darbe indirirken, yurtsever olan ve emperyalizme karşı savaşılmamasından yana olanları onlarla aynı kefeye koymamak gerekir. Ayrıca, büyük ve küçük toprak ağaları 'arasında da ayırım yapılmalıdır. Aynı anda birçok düşmana birden değil, sadece birkaç tanesine vurun ve büyük toprak ağalarını vururken bile darbelerinizi bir avuç en gerici toprak ağasına yöneltin. Herkese birden vurmak çok devrimci bir şeymiş gibi görünebilir,' ama aslında büyük zararlara yol açar. .

Milli burjuvazi bizim hasmımızdır. Çin'de çok kullanılan bir söz vardır: «Hasımlar daima birbirleriyle buluşurlar.» Çin deneyiminden çıkan tecrübelerden biri de, milli burjuvaziye karşı dikkatli olunması gerektiğidir. Milli burjuvazi hem işçi sınıfına, hem de emperyalizme karşıdır. Esas görevimiz, emperyalizme ve feodalizme karşı savaşmak olduğuna ve bu iki düşman yıkılmadıkça halk kurtulamayacağına göre, ne yapıp yapıp milli burjuvaziyi emperyalizme karşı mücadelenin saflarına kazanmalıyız. Milli burjuvazi, toprak ağası sınıfıyla sıkı bağları olduğu için feodalizme karşı mücadeleyle ilgilenmez. Üstelik işçileri ezer ve sömürür. Bu nedenle, ona karşı mücadele etmeliyiz. Ama milli burjuvazinin bizimle birlikte emperyalizme karşı savaşmasını sağlamak için, mücadeleyi nereye kadar sürdüreceğimizi bilmeliyiz, yani mücadelemizin haklı bir zemini, faydası ve sınırı olmalıdır. Diğer bir deyişle, vereceğimiz mücadelede haklı nedenlere dayanmamız, zaferi kazanacağımızdan emin olmamız ve belli ölçülerde zafer kazandıktan sonra durmasını bilmemiz gerekir, işte bu nedenle, hem işçilerin hem de kapitalistlerin durumunu araştırmak gereklidir. Eğer sadece işçileri tanırsanız da kapitalistleri tanımazsak, kapitalistlerle görüşmelerde bulunamayız. Bu açıdan da tipik örnekleri araştırmak ya da bir iki «serçe» yinelemek gereklidir. Her iki yöntem, hem çiçekleri at sırtından seyretme yöntemi, hem de onlara yakından bakmak için attan aşağı inme yöntemi kullanılmalıdır.

Emperyalizme ve feodalizme karşı mücadele tarihi döneminin tümünde, emperyalizme karşı halkın safını tutmasını sağlamak için milli burjuvaziyi kazanmalı ve onunla birleşmeliyiz. Emperyalizme ve feodalizme karşı koyma görevi esas olarak tamamlandıktan sonra da, belli bir süre için milli burjuvazi ile ittifakımızı sürdürmeliyiz. Bu, emperyalist saldırının üstesinden gelmek, üretimi artırmak, pazara istikrar kazandırmak, burjuva aydınlarını kazanmak ve onları yeniden kalıba dökmek bakımından yararlı olacaktır.

Henüz iktidarı ele geçirmediğiniz, ama bunun için hazırlık yapıyorsunuz. Milli burjuvaziye karşı «hem birlik hem mücadele» siyaseti benimsenmelidir. Emperyalizme

karşı ortak mücadelede onlarla birleşin ve onların bütün anti-emperyalist söz ve eylemlerini destekleyin, fakat bir yandan da onların gerici, işçi sınıfına ve komünizme düşman söz ve eylemlerine karşı uygun bir mücadele verin. Tek yanlılık yanlıştır; birleşmeksizin mücadele etmek «sol» sapmadır, mücadele etmeksizin birleşmek ise sağ sapmadır. Partimizde bu hataların her ikisi de ortaya çıktı ve biz bu hatalardan acı dersler çıkardık. Daha sonra bu iki tür tecrübeyi özetledik ve o günden bugüne «hem birlik hem mücadele», siyasetini, yani gerektiği zaman mücadele etme ve olanak bulduğumuz ı birleşme siyasetini benimsedik. Mücadelenin amacı, milli burjuvazi ile birleşmek ve emperyalizme karşı mücadelede zafer kazanmaktır.

Emperyalizm ve feodalizm tarafından ezilen ülkelerde proletaryanın siyasi partisi milli bayrağı yükseltmeli ve emperyalizmin uşakları dışında bileşilebilecek bütün güçlerle birleşmek için bir milli birlik programına sahip olmalıdır. Komünist Partisinin ne kadar yurtsever ve barışsever olduğunu, milli birliğin gerçekleşmesini ne kadar çok istediğini bütün ulusa gösterin bu, hem emperyalizm ve uşaklarının, hem de toprak ağası sınıfı ile büyük burjuvazinin tecrit edilmesine yardım edecektir.

Komünistler hata yapmaktan kurmamalıdır. Hataların ikili bir niteliği vardır. Bir yanıla Partiye ve halka zarar verirler, diğer yandan ise hem Partiyi hem de halkı iyi bir biçimde eğiten mükemmel birer öğretmen görevi yaparlar ki, bu da devrim için yararlıdır. Başarısızlık, başarının anasıdır. Hiçbir iyi tarafı olmasaydı, başarısızlık başarının anası olabilir miydi? Çok fazla hata yapıldığında, işlerde iyiye doğru bir değişimin başlaması kaçınılmazdır. Bu, Marksizmdir. «Bir şey son haddine vardığında karşısına dönüşür» hatalar üst üste yığıldığında, aydınlık yakın demektir.

Dipnotlar

¹ Bu, Başkan Mao'nun bazı Latin Amerika Komünist Partilerinin temsilcileriyle yaptığı bir görüşmenin bir bölümüdür.

BÜTÜNÜ DİKKATE ALMA VE UYGUN DÜZENLEMELER YAPMA

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Bütünü dikkate almak derken ülkemizin 600 milyonluk halkının çıkarlarını dikkate almayı kastediyoruz. Planlar yaparken, işleri ele alırken ya da sorunlar üzerinde düşünürken, Çin'in 600 milyonluk bir nüfusa sahip olduğu gerçeğinden hareket etmeli ve bu gerçeği asla unutmamalıyız. Neden bunun üzerinde duruyoruz? Hâlâ 600 milyonluk nüfusumuz olduğunun farkında olmayan insanların olması mümkün müdür? Evet, herkes bunu biliyor, ama iş uygulamaya gelince, bazı kimseler bunu tamamen unutuyorlar ve insanlar ne kadar az, çevre ne kadar dar olursa o kadar iyi olurmuş gibi davranıyorlar. Bu «dar çevre» zihniyetine sahip olanlar, sosyalist toplumu kurma yüce davasına hizmet etmeleri için bütün olumlu etkenleri harekete geçirmek, bileşilebilecek herkesle birleşmek ve olumsuz etkenleri olumlu etkenlere dönüştürmek için elden gelen her şeyi yapmak gerektiği şeklindeki görüşe karşı çıkıyorlar. Bu kimselerin daha geniş bir bakış açısına sahip olacaklarını ve 600 milyonluk bir nüfusumuz olduğunu, bunun nesnel bir olgu ve bizim için değerli bir şey olduğunu gerçekten kavrayacaklarını umuyorum. Nüfusumuzun fazla olması iyi bir şeydir, ama elbette bazı güçlükleri de beraberinde getirmektedir. Kurtuluş bütün cephelerde canlılıkla ve büyük bir başarıyla ilerliyor, ama muazzam bir toplumsal değişimin meydana geldiği bugünkü geçiş döneminde hâlâ pek çok güç sorun vardır. İlerleme ve aynı zamanda güçlükler; bu bir çelişmedir. Bununla birlikte bu çelişmelerin çözülmesi hem zorunlu hem de mümkündür. Bize yol gösteren ilke, bütünü dikkate almak ve uygun düzenlemeler yapmaktır. Sorun ne olursa olsun ister yiyecek, doğal afetler, iş, eğitim, aydınlar, bütün yurtsever güçlerin birleşik cephesi, azınlık milliyetleri ya da başka herhangi bir şeyi her zaman bütün halkı kapsayan bütünü dikkate alma görüşünden hareket etmeli ve belli bir zamanda ve

yerde yapılması mümkün olanın ışığında ve bütün ilgili çevrelere danıştıktan sonra, uygun düzenlemelere girişmeliyiz. Hiçbir koşul altında, çok fazla insan olduğu için, başkaları geri olduğu için, işler sıkıntılı ve zor olduğu için yakınmamalı ve sorunları rafa kaldırmamalıyız. Bu, hükümetin tek başına herkesle ve her şeyle ilgilenmesi gerektiği anlamına mı gelir? Elbette gelmez. Birçok durumda sorunlar doğrudan doğruya kamu örgütlerine ya da kitlelere bırakılabilir, bunların her ikisi de sorunların ele alınmasında birçok yararlı yöntem bulma konusunda tamamen yeteneklidir. Bu da bütünü dikkate alma ve uygun düzenlemeler yapma ilkesinin alanına girmektedir. Bu konuda, her yerdeki kamu örgütlerine ve halka yol göstermeliyiz.

YÜZ ÇİÇEK AÇSIN, YÜZ DÜŞÜNCE BİRBİRİ İLE YARIŞSIN VE UZUN SÜRELİ BİR ARADA YAŞAMA VE KARŞILIKLI DENETİM ÜZERİNE

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

«Yüz çiçek açsın, yüz düşünce birbiriyle yarışsın» ve «uzun süreli bir arada yaşama ve karşılıklı denetim» sloganları nasıl ortaya atıldı? Bu sloganlar Çin'in somut koşullarının ışığında, sosyalist bir toplumda çeşitli tipte gelişmelerin hâlâ var olduğunun kabul edilmesi temelinde ve ülkemizin ekonomik ve kültürel gelişmesinin hızlandırılması acil ihtiyacına cevap olarak ortaya konmuştur. Yüz çiçeğin açmasına ve yüz düşünce akımının birbiriyle yarışmasına izin verme siyaseti, ülkemizde sanatın ve bilimin ve zengin bir sosyalist kültürün geliştirilmesi siyasetidir. Farklı sanat biçim ve türleri serbestçe gelişmeli ve çeşitli düşünce akımları serbestçe yarışmalıdır. Belirli bir sanat biçimini ya da düşünce akımını zorla kabul ettirmek ve ötekini yasaklamak için idari önlemlere başvurma sanatın ve bilimin gelişmesine zararlı olduğunu düşünüyoruz. Sanat ve bilim alanındaki doğru ve yanlış sorunu, sanat ve bilim çevrelerindeki serbest tartışmalarla ve bu alanlarda yapılacak pratik çalışmayla çözümlenmelidir. Bu sorunlar çok basitleştirilerek çözülmemelidir. Bir şeyin doğru ya da yanlış olduğuna karar vermek için çoğunlukla bir deneme dönemine ihtiyaç vardır. Tarih boyunca doğru ve yeni şeyler başlangıçta çoğu kez halkın çoğunluğu tarafından tanınmamış, mücadele içinde dolambaçlı bir biçimde gelişmek zorunda kalmıştır. Çoğu kez doğru ve iyi şeyler önceleri güzel kokulu çiçekler olarak değil, zehirli otlar olarak görülmüştür. Kopernik'in güneş sistemi ve Darwin'in evrim teorisi bir zamanlar hatalı görülerek bir yana bırakılmış ve şiddetli bir muhalefeti alt etmek zorunda kalmışlardır. Çin tarihinde de benzer pek çok örnek vardır. Sosyalist bir toplumda yeni şeylerin gelişmesi için gerekli koşullar, eski toplumdakinden kökten farklı ve çok üstündür. Gene de yeni, yükselen güçlere set çekildiği ve sağlam fikirlerin boğulduğu sık sık oluyor. Ayrıca yeni şeylerin gelişmesi, kasıtlı bir bastırma olmasa bile, sırf

kavrayış eksikliği nedeniyle de engellenebilir, işte bu nedenle bilim ve sanat alanında doğru ve yanlış sorunları konusunda dikkatli olmak, serbest tartışmayı teşvik etmek ve aceleci sonuçlardan kaçınmak gereklidir. Böyle bir tutum, bilim ve sanatın nispeten pürüzsüz bir biçimde gelişmesine yardımcı olacaktır.

Marksizm de mücadele yoluyla gelişmiştir. Başlangıçta Marksizm her türlü saldırıyla karşı karşıya kaldı ve zehirli bir ot olarak görüldü. Dünyanın pek çok yerinde durum hâlâ budur. Marksizm sosyalist ülkelerde farklı bir duruma sahiptir. Ama Marksist olmayan hatta Marksizme karşı ideolojiler bu ülkelerde bile vardır. Çin'de mülkiyet sistemi bakımından sosyalist dönüşüm esas olarak tamamlandığı ve daha önceki devrimci dönemlere özgü, geniş çaplı ve fırtınalı kitlesel sınıf mücadeleleri esas olarak sona erdiği halde, devrilmiş toprak ağası sınıfının ve komprador sınıfının kalıntıları hâlâ vardır, burjuvazi hâlâ vardır, küçük burjuvazinin yeniden kalıba dökülmesi ise henüz başlamıştır. Sınıf mücadelesi, asla sona ermiş değildir. Proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf mücadelesi, çeşitli siyasi güçler arasındaki sınıf mücadelesi, proletarya ile burjuvazi arasında ideolojik alandaki sınıf mücadelesi uzun ve zorlu olmaya devam edecek ve hatta zaman zaman çok keskinleşecektir. Proletarya dünyayı kendi dünya görüşüne göre değiştirmeye çalışmaktadır, burjuvazi de öyle yapmaktadır. Bu açıdan sosyalizmin mi, kapitalizmin mi kazanacağı sorunu henüz gerçekten çözülmemiştir. Marksistler hem tüm nüfusun içinde hem de aydınlar arasında hâlâ azınlıktadır. Dolayısıyla Marksizm hâlâ mücadele yoluyla gelişmek zorundadır. Marksizm yalnızca mücadele yoluyla gelişebilir ve bu yalnızca geçmiş ve bugün için değil, zorunlu olarak gelecek için de doğrudur. Doğru olan, her zaman yanlış olanla mücadele içinde gelişir. Doğru, güzel ve iyi, daima yanlışın, çirkinin ve kötünün

karşıtı olarak var olur ve bunlarla mücadele içinde gelişir, insanlık belli bir yanlış reddettiği ve belli bir doğruyu kabul ettiği anda, yeni doğrular yeni yanlışlarla mücadeleye koyulur. Bu mücadeleler asla sona ermeyecektir. Bu, doğrunun, doğal olarak da Marksizmin gelişme yasasıdır.

Ülkemizde sosyalizm ile kapitalizm arasındaki ideolojik mücadelede kimin kazanacağı oldukça uzun bir süre içinde ortaya çıkacaktır. Çünkü burjuvazinin ve eski toplumdan gelen aydınların etkisi, onların sınıf ideolojisini oluşturan da bu etkidir, ülkemizde daha uzun bir süre varlığını sürdürecektir. Eğer bu yeterince kavranmazsa ya da hiç kavranmazsa en ağır hatalar işlenir ve ideolojik alanda mücadele vermenin gerekliliği göz ardı edilir, ideolojik mücadele öteki mücadele biçimlerine benzemez. Bu mücadelede kullanılacak biricik yöntem, kaba baskı yöntemi değil, sabırlı ikna yöntemidir. Bugün sosyalizm ideolojik mücadelede elverişli bir durumdadır. Temel iktidar proletaryanın önderliğindeki emekçi halkın elindedir. Komünist Partisi güçlüdür ve büyük bir saygınlığa sahiptir. Çalışmamızda hatalar ve eksiklikler olmasına rağmen, sağduyu sahibi herkes, bizim halka bağlı olduğumuzu, halkla birlikte ülkemizi inşa etmeye kararlı olduğumuzu ve bunu yapabileceğimizi daha şimdiden büyük başarılar kazandığımızı ve daha da büyük başarılar kazanacağımızı görebilir. Burjuvazinin ve eski ve toplumdan gelen aydınların büyük çoğunluğu yurtseverdir ve gelişen anayurtlarına hizmet etmek istemektedirler; sosyalizm davasına ve Komünist Partisinin önderliğindeki emekçi halka sırt çevirirlerse dayanacak hiçbir şeyleri kalmayacağını ve parlak bir geleceklerinin olmayacağını biliyorlar.

Marksizm, ülkemizdeki halkın çoğunluğu tarafından yol gösterici ideoloji olarak kabul edildiğine göre eleştirilip eleştirilemeyeceğini soranlar olabilir. Elbette eleştirilebilir. Marksizm bilimsel bir doğrudur ve eleştiriye korkmaz. Eleştiriye korksaydı ve eleştiri tarafından yıkılabilseydi, değersiz bir şey olurdu. Aslında idealistler Marksizmi her gün ve her yönden eleştirmiyorlar mı? Burjuva ve küçük burjuva görüşlere sahip olanlar ve bunları değiştirmek istemeyenler de Marksizmi her yönden eleştirmiyorlar mı? Marksistler nereden gelirse gelsin eleştiriye korkmamalıdır. Marksistlerin, tam tersine, şiddetli eleştiri ortamı ve fırtınalı mücadeleler içinde kendilerini çelikleştirmeye, geliştirmeye, yeni mevziler kazanmaya ihtiyaçları vardır. Hatalı görüşlere karşı mücadele etmek aşı olmaya benzer aşı olan kimse mikroba karşı daha büyük bir bağışıklık kazanır. Limonlukta yetişen bitkiler dayanıklı olmazlar. Yüz çiçeğin açmasına ve yüz düşüncenin birbiriyle yarışmasına izin verme siyaseti, ideolojik alanda Marksizmin önder durumunu zayıflatmak bir yana, onu güçlendirecektir.

Marksist olmayan görüşlere karşı siyasetimiz ne olmalıdır? Kesinlikle karşı-devrimciler ve sosyalizm davasını baltalayanlar söz konusu olduğu zaman, sorunu çözmek

kolaydır. Onların konuşma özgürlüğünü ellerinden alırız. Ama halk içindeki hatalı görüşler tamamen farklı bir şeydir. Böyle görüşleri yasaklayıp, onlara hiçbir ifade olanağı tanımazlık edebilir miyiz? Hiç kuşkusuz hayır. Halk içindeki ideolojik sorunları ele alırken, insanın düşünsel dünyası ile ilgili sorunları ele alırken, kaba yöntemler kullanmak yalnızca yararsız değil, aynı zamanda son derece zararlıdır. Yanlış görüşlerin dile getirilmesini yasaklayabilirsiniz, ama bu görüşler varlıklarını sürdürecektir. Öte yandan, eğer doğru görüşler limonlukta yetiştirilirse, hayatın fırtınalarıyla karşı karşıya kalmazlarsa ve hastalığa karşı bağışıklık kazanmazlarsa, hatalı görüşlere karşı zafer kazanamazlar. Bu nedenle doğru görüşleri yalnızca tartışma, eleştiri ve ikna yöntemiyle gerçekten geliştirebilir, hatalı görüşlerin üstesinden gelebilir ve sorunları gerçekten çözebiliriz.

Burjuvazi ve küçük burjuvazi kaçınılmaz olarak kendi ideolojilerini dile getireceklerdir. Onların, siyasi ve ideolojik meselelerde her yola başvurarak inatla üste çıkmaya çalışmaları kaçınılmazdır. Başka türlü davranmalarını bekleyemezsiniz. Onlara karşı bastırma yöntemine başvurarak fikirlerini dile getirmelerini önlememeli, tersine fikirlerini ortaya koymalarına izin vermeli, aynı zamanda onlarla tartışmalı ve onları uygun bir biçimde eleştirmeliyiz. Elbette her çeşit yanlış fikri eleştirmeliyiz. Eleştiriye kaçınmak, yanlış düşüncelerin sınırsız bir biçimde yayılmasına seyirci kalmak ve ortalığa hâkim olmasına izin vermek elbette doğru olmaz. Hatalar eleştirilmeli ve zehirli otlara karşı yeşerdikleri her yerde mücadele edilmelidir. Bununla birlikte bu eleştiri dogmatik olmamalı, metafizik yöntem kullanılmamalı, tam tersine diyalektik yöntemin uygulanması için her türlü çaba harcanmalıdır. Gerekli olan, bilimsel tahlil yapmak ve ikna edici görüşler ortaya koymaktır. Dogmatik eleştiri hiçbir şeyi çözmez. Her türlü zehirli ota karşıyız, ama gerçek zehirli otlarla gerçek koku çiçekler arasında dikkatli bir ayırım yapmalıyız. Halk kitleleriyle birlikte, bu ikisi arasında dikkatli bir ayırım yapmasını ve zehirli otlarla mücadele etmek için doğru yöntemler kullanmasını öğrenmeliyiz.

Dogmatizmi eleştirirken aynı zamanda dikkatimizi revizyonizmi eleştirmeye yöneltmeliyiz. Revizyonizm ya da sağ oportünizm, dogmatizmden de tehlikeli bir burjuva düşünce akımıdır. Revizyonistler yani sağ oportünistler, Marksizme sözde bağlıdır; onlar da «dogmatizmi» eleştirirler. Ama aslında saldırdıkları şey Marksizmin özüdür. Materyalizme ve diyalektiğe karşı çıkarlar ya da onları çarpıtırlar; demokratik halk diktatörlüğüne ve Komünist Partisinin önder rolüne karşı çıkarlar ya da onları zayıflatmaya çalışırlar. Sosyalist dönüşüme ve sosyalist inşaya karşı çıkarlar ya da onları zayıflatmaya çalışırlar. Ülkemizde sosyalist devrimin esas olarak zafere ulaşmasından sonra bile boş yere kapitalist düzeni geri getirmeye umanlar ve işçi sınıfıyla ideolojik cepheye dahil olmak üzere her

cephede mücadele edenler hâlâ olacaktır.

İlk bakışta bu iki sloganın yüz çiçek açsın ve yüz düşünce birbiriyle yarışsın hiçbir sınıf karakteri yoktur. Proletarya da bu sloganları; kullanabilir, burjuvazi de, başka, kimseler de. Ama farklı sınıf, kesimler ve toplumsal grupların her birinin, nelerin kokulu çiçekler ye nelerin zehirli otlar olduğu konusunda kendi görüşleri vardır. O zaman, kitleler açısından, bugün kokulu çiçekleri zehirli otlardan ayırmanın ölçütleri ne olmalıdır? Halkımız, siyasi faaliyetlerinde, bir kimsenin söz ve davranışlarının doğru mu, yanlış mı olduğunu nasıl değerlendirecektir? Anayasamızın ilkelerine ve halkımızın ezici çoğunluğunun iradesine, siyasi parti ve gruplarımızın çeşitli durumlar karşısında açıkladıkları ortak siyasi tavırlara dayanarak, Ölçütlerin ana hatlarıyla şunlar olacağını düşünüyoruz:

1) Sözler ve davranışlar, bütün milliyetlerden halkımızı bölmeye değil birleştirmeye hizmet etmelidir.

2) Sosyalist dönüşüm ve sosyalist inşaya zararlı değil yararlı olmalıdır.

3) Demokratik halk diktatörlüğünü baltalamaya ya da zayıflatmaya değil sağlamlaştırmaya hizmet etmelidir.

4) Demokratik merkezîyetçiliği baltalamaya ya da zayıflatmaya değil sağlamlaştırmaya hizmet etmelidir.

5) Komünist Partisinin önderliğini yok etmeye ya da zayıflatmaya değil güçlendirmeye hizmet etmelidir.

6) Uluslararası sosyalist birliğe ve barışsever dünya halklarının birliğine zararlı değil yararlı olmalıdır.

Bu altı ölçütten en önemlileri sosyalist yola ve parti önderliğine ilişkin olanlardır. Bu ölçütler, halk içindeki sorunların Özgürce tartışılmasını engellemek için değil, geliştirmek için ortaya konulmuştur. Bu ölçütleri uygun bulmayanlar da kendi görüşlerini ortaya koyabilirler ve davalarını savunabilirler. Bununla birlikte halkın çoğunluğu açık seçik tanımlanmış ölçütlere sahip olduğuna göre, eleştiri ve özeleştiri şeklinde yapılabilir ve bu ölçütler, insanların söz ve davranışlarının doğru olup olmadığını, bunların kokulu çiçekler mi, yoksa zehirli otlar mı olduğunu belirlemekte kullanılabilir. Bunlar siyasi ölçütlerdir. Elbette, bilimsel teorilerin geçerliliğini değerlendirmek ve sanat eserlerinin estetik değerlerini belirlemek için daha başka ölçütler de gereklidir. Ama bu altı siyasi ölçüt, sanat ve bilim alanlarındaki bütün faaliyetlere uygulanabilir. Bizimki gibi sosyalist bir ülkede bu siyasi ölçütlere ters düşen herhangi bir yararlı sanatsal ya da bilimsel faaliyet olabilir mi?

Yukarıda ortaya konan görüşler, Çin'in somut tarihi koşullarına dayanmaktadır. Farklı sosyalist ülkelerin ve farklı Komünist Partilerinin koşulları farklıdır. Bu nedenle öteki ülkelerin ve Partilerin Çin örneğini kesinlikle izle-

meleri gerektiğini söylemiyoruz.

«Uzun süreli bir arada yaşama ve karşılıklı denetim» de Çin'in somut tarihi koşullarının bir ürünüdür. Bu bir anda ortaya atılmış bir slogan değildir, uzun yıllar boyunca olgunlaştırılmıştır. Uzun süreli bir arada yaşama görüşü, uzun zamandan beri bizim aramızda yaşamaktaydı. Geçen yıl sosyalist sistem esas olarak kurulduktan sonra, bu slogan berrak bir biçimde ortaya kondu. Burjuva ve küçük burjuva demokratik partilerin işçi sınıfının partisiyle uzun bir süre yan yana yaşamasına neden izin veriliyor? Çünkü sosyalizm davası için halkı birleştirme görevine gerçekten bağlı ve halkın güvenine sahip olan bütün siyasi partilere karşı uzun süreli bir arada yaşama siyasetini benimsememek için herhangi bir neden yoktur. Daha 1950 Haziran'ında Halk Siyasi Danışma Konferansı Milli Komitesinin 2. Toplantısında sorunu şu şekilde ortaya koymuştum:

Halkın ve onun hükümetinin, bir kimseyi reddetmesi ya da ona geçimini sağlama ve ülkeye hizmet etme fırsatı tanımaması için hiçbir neden yoktur. Yeteri kadar kimse halka gerçekten hizmet etmek istesin, halk güçlüklerle karşılaştığı zaman gerçekten yardım etmiş ve iyi bir iş yapmış ve yarı yolda durmaksızın iyi bir iş yapmaya devam ediyor olsun.

Burada, çeşitli partilerin uzun süre bir arada yaşamasının siyasi temelinden söz ediyordum. Çeşitli siyasi partilerle uzun bir süre yan yana yaşamak, Komünist Partisinin hem arzusu, hem de siyasetidir. Ama bu demokratik partilerin uzun süre var olup olmayacakları yalnızca Komünist Partisinin arzusuna bağlı değildir; bu partilerin görevlerini iyi yapıp yapmadıklarına ve halkın güvenine sahip olup olmadıklarına bağlıdır. Çeşitli partiler arasında karşılıklı denetim de, birbirlerine danışmaları ve birbirlerini eleştirmeleri anlamında, uzun süreden beri var olan bir olgudur. Karşılıklı denetim elbette tek yanlı bir mesele değildir; Komünist Partisinin demokratik partiler üzerinde denetim uygulayabilmesi ve onların da Komünist Partisini denetleyebilmesi demektir. Demokratik partilerin Komünist Partisi üzerinde denetim uygulamasına niçin izin verilmelidir? Herhangi bir kimse gibi, bir partinin de kendisinininkinden farklı görüşleri dinlemeye büyük bir ihtiyacı vardır. Komünist Partisi üzerinde esas olarak emekçi halk ve parti üyeleri tarafından denetim uygulandığını hepimiz biliriz. Ama demokratik partilerin varlığı da bizim yararımızdır. Elbette Komünist Partisi ile demokratik partiler arasındaki görüş alışverişi ve karşılıklı eleştiri, sadece yukarıda belirtilen altı siyasi ölçüte uyduğu zaman, olumlu bir denetleyici rol oynayacaktır. Böylece yeni toplumun ihtiyaçlarına cevap vermek için bütün demokratik partilerin ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökülmeye önem vereceklerini ve Komünist Partisiyle uzun süreli bir arada yaşama ve karşılıklı denetim için çaba harcayacaklarını umuyoruz.

TUTUMLU OLMAK ÜZERİNE

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Burada kısaca tutumlu olmak üzerinde durmak istiyorum. Geniş çaplı bir inşa sürdürmek istiyoruz, ama ülkemiz hâlâ çok yoksuldur burada bir çelişme vardır. Bu çelişmeyi çözenin bir yolu, her alanda tutumlu olma konusunda sürekli bir çaba sarf etmektir.

1952 yılında «üç kötülüğe» karşı hareket sırasında, ağırlığı yiyiciliğe karşı mücadeleye vererek, yiyiciliğe, savurganlığa ve bürokrasiye karşı mücadele ettik. 1955 yılında ağırlığı, altyapıya ilişkin verimli olmayan projeler için gereğinden yüksek standartlar saptanmasına karşı mücadeleye ve sanayi üretiminde hammaddelerin tutumlulukla kullanılmasına vererek tutumlu olmayı savunduk ve bu alanda büyük başarılar kazandık. Ama o sırada tutumlu olmak, ne milli ekonominin bütün dallarında, ne de hükümet dairelerinde, ordu birliklerinde, okullarda ve genel olarak halk örgütlerinde ciddi bir biçimde uygulanan yol gösterici ilke değildi. Bu yıl, bütün ülkede her alanda savurganlığın ortadan kaldırılması ve tutumlu davranılması çağrısını yapıyoruz. Kuruluş çalışmasında hâlâ tecrübesiziz. Son birkaç yıl içinde büyük başarılar kazanıldı, ama savurganlık da yapıldı. Sanayimizin başlıca dayanağını oluşturacak bazı büyük çapta modern işletmeleri adım adım kurmalıyız; bunlar kurulmadan, önümüzdeki yirmi-otuz yıl içinde ülkemizi güçlü ve modern bir sanayi ülkesine dönüştüremeyiz. Ama işletmelerimizin çoğunluğu o kadar büyük çapta olmamalıdır; daha fazla küçük ve orta çapta işletme kurmalı ve eski toplumdan devraldığımız sanayi temelinden sonuna kadar yararlanmalı, böylece mümkün olan en büyük tasarrufu sağlamalı ve az parayla daha çok şey yapmalıyız. 1956 Kasım'ında, Çin Komünist Partisi Sekizinci Merkez Komitesi 2. Genel Toplantısında tutumlu olma ve savurganlıkla mücadele ilkesinin daha da vurgulanarak ortaya konmasından sonra, son birkaç ay içinde iyi sonuç-

lar alınmaya başladı. Bugünkü tutumluluk, kampanyası köklü ve kesintisiz bir biçimde sürdürülmelidir. Bütün diğer hata ya da eksikliklerin eleştirilmesinde olduğu gibi, savurganlığa karşı mücadele de insanın yüzünü yıkamasına benzetilebilir, insanlar her gün yüzlerini yıkamazlar mı? Çin Komünist Partisi, demokratik partiler, partili olmayan demokratlar, aydınlar, sanayiciler, işadamları, işçiler, köylüler ve zanaatkârlar, kısacası ülkemizin 60 milyonluk halkının tümü, üretimin artırılması ve tutumlu davranılması için çaba harcamalı, savurganlığa ve gösterişe karşı mücadele etmelidir. Bu yalnızca ekonomik açıdan değil, aynı zamanda siyasi bakımdan da son derece önemlidir. Son zamanlarda kadrolarımızın birçoğunda, kitlelerin sevinç ve acılarını paylaşmaya karşı isteksizlik, kişisel ün ve kazanç peşinde koşma gibi tehlikeli bir eğilim baş göstermiştir. Bu çok kötü bir “şeydir. Bunun üstesinden gelmenin bir yolu, üretimi artırma ve tutumlu olma yolunda giriştiğimiz kampanya sırasında, örgütlerimizi düzene sokup kadroları alt kademelere göndermek ve böylece oldukça önemli sayıda kadronun üretim faaliyetine geri dönmelerini sağlamaktır. Bütün kadrolarımızın ve halkımızın şunu hiçbir zaman akıllarından çıkarmalarını sağlamalıyız: Ülkemiz büyük bir sosyalist ülke olmakla birlikte ekonomik bakımdan geri, yoksul bir ülkedir ve bu çok büyük bir çelişmedir. Ülkemizi zengin ve güçlü hale getirmek için otuz-kırk yıllık zorlu bir mücadele gereklidir. Bu çaba, başka şeylerin yanı sıra, büyük ölçüde tasarruf yaparak ve savurganlıkla mücadele ederek ülkemizi çalışkanlıkla ve tutumlulukla kurma siyasetini izlemek anlamına gelir.

ÇİN KOMÜNİST PARTİSİNİN PROPAGANDA ÇALIŞMASIYLA İLGİLİ MİLLİ KONFERANSTA YAPILAN KONUŞMA

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Yoldaşlar!

Konferansımız çok iyi geçti. Konferans boyunca pek çok sorun ortaya atıldı ve pek çok şey öğrendik. Şimdi ben, yoldaşların tartıştığı meselelerle ilgili olarak birkaç şey söyleyeceğim.

Büyük bir toplumsal değişme döneminde yaşıyoruz. Çin toplumu, uzun zamandan beri büyük değişimler içindedir. Japonya'ya Karşı Direnme Savaşı, böyle büyük bir değişim dönemi, Kurtuluş Savaşı da böyle bir dönemdi. Ne var ki bugünkü değişimler, öncekilere oranla çok daha köklüdür. Bugün biz sosyalizmi inşa ediyoruz. Yüz milyonlarca insan sosyalist dönüşüm hareketine katılıyor. Bütün ülkede sınıf ilişkileri değişiyor. Tarımla ve el sanatlarıyla uğraşan küçük burjuvazi ile sanayi ve ticaretle uğraşan burjuvazi bir değişim geçirmişlerdir. Toplumsal ve ekonomik sistem değişmiş; bireysel ekonomi kolektif ekonomiye dönüştürülmüş ve kapitalist özel mülkiyet sosyalist kamu mülkiyetine dönüştürülmektedir. Bu denli büyük değişimler, elbette ki insanların düşünce tarzına da yansıyor, insanın bilincini belirleyen, onun toplumsal varlığıdır. Toplumsal sistemimizdeki büyük değişimler, farklı sınıflardan, kesimlerden ve toplumsal gruplardan kişilerde farklı biçimlerde yansımaktadır. Kitleler bu değişimleri canla başla destekliyor, çünkü hayatın kendisi, Çin için tek çıkar yolun sosyalizm olduğunu doğrulamıştır. Eski toplumsal sistemi, sosyalizmi kurmak, büyük bir mücadele toplumsal sistemde ve insanların birbirleriyle ilişkilerinde büyük bir değişim demektir. Durumun esas olarak sağlam olduğunu belirtmeliyiz. Ancak, yeni toplumsal sistem henüz yeni kurulmuştur ve sağlamlaştırılması için zaman gereklidir. Yeni sistemin daha kurulduğu anda hemen sağlamlaşabileceğini varsaymak yanlış olur, çünkü bu imkânsızdır. Onun adım adım sağlamlaştırılması gerekmektedir.

Sosyalizmi tam anlamıyla sağlamlaştırmak için, sadece ülkede sosyalist sanayileşmeyi gerçekleştirmek ve iktisadi cephede sosyalist devrimi sebatla sürdürmek yeterli değildir; aynı zamanda siyasi ve ideolojik cephelerde de çetin sosyalist devrimci mücadeleler vermek ve sosyalist eğitimi sürdürmek zorunludur. Ayrıca, çeşitli uluslararası koşulların da katkısı gerekir. Çin'de sosyalist sistemi sağlamlaştırma mücadelesi, sosyalizmin mi yoksa kapitalizmin mi kazanacağını belirleyecek olan mücadele, uzun bir tarihi dönemi kapsayacaktır. Fakat hepimiz, yeni sosyalist sistemin kesinlikle sağlamlaştırılacağını kavramalıyız. Biz, modern bir sanayi, tarım, bilim ve kültüre sahip sosyalist bir devleti kesinlikle inşa edebiliriz. Belirtmek istediğim ilk nokta budur.

Ele alacağım ikinci nokta, ülkemizdeki aydınların durumudur. Çin'deki aydınların sayısı konusunda kesin istatistikler yoktur. Hem daha yüksek düzeyde olanları, hem de sıradan aydınları içermek üzere aşağı yukarı beş milyon kadar her türden aydının bulunduğu tahmin ediliyor. Bu beş milyon insanın ezici çoğunluğu yurtseverdir. Halk Cumhuriyetimize sevgi duyarlar ve halka ve sosyalist devlete hizmet etmeye isteklidirler. Küçük bir bölümü sosyalizmi pekiyi karşılamamaktadır ve ondan pek hoşnut değildir. Sosyalizm konusunda hâlâ kuşkulu oldukları halde emperyalizme karşı koymak söz konusu olduğunda yurtseverdirler. Devletimize düşmanlık duyan aydınların sayısı ise çok azdır. Onlar bizim devletimizi, yani proletarya diktatörlüğünü sevmezler ve eski toplumu özlerler. Her fırsatta karışıklık çıkarmak ve Komünist Partisini devirerek eski Çin'i getirmek isterler. Proletaryanın yolunun mu, burjuvazinin yolunun mu; sosyalist yolun mu, kapitalist yolun mu izleneceği konusunda bu insanlar, inatla ikincileri seçerler. Aslında, onların seçtiği yolun

uygulanma olanağı yoktur. Dolayısıyla da onlar, emperyalizme, feodalizme ve bürokrat-kapitalizme boyun eğmeye hazırdırlar. Bu gibi insanlara siyasi çevrelerde, sanayi ve ticaret çevrelerinde, kültür ve eğitim çevrelerinde, bilimsel ve teknolojik çevrelerde ve dini çevrelerde rastlamak mümkündür ve bunlar son derece gericidirler. Beş milyon aydın içinde ise ancak yüzde bir, yüzde iki ya da yüzde üçü oluştururlar. Toplam beş milyonun ezici çoğunluğu ya da yüzde 90'ından fazlası sosyalist sistemi çeşitli derecelerde desteklemektedir. Ama bunların pek çoğu, sosyalizmde nasıl çalışılacağını, birçok yeni sorunu nasıl kavramak, ele almak ve çözmek gerektiğini henüz tam olarak kavramamıştır.

Beş milyon aydının Marksizm'e karşı tavırlarına gelince, bu konuda şunları söyleyebiliriz. Komünistlerden ve sempatizanlardan oluşan yüzde 10'un üstünde aydın, Marksizmi görece bilmektedir ve kararlı bir tutum, proletaryanın tutumunu almaktadır. Onlar gerçi toplam beş milyonun içinde azınlıkta dırlar, ama bir çekirdek ve etkili bir güç oluşturuyorlar. Çoğunluk, Marksizmi incelemek istemektedir ve daha şimdiden bir şeyler öğrenmiştir, ama henüz Marksizmi biliyor sayılmaz. Bunlardan bazılarının hâlâ kuşku vardı, henüz kararlı bir tutum almamışlardır ve bunalım anlarında yalpalalar. Beş milyon içinde çoğunluğu oluşturan bu aydın kesimi, hâlâ ortadadır. Marksizm'e şiddetle karşı çıkan ya da düşman olanların sayısı ise çok azdır. Bazı insanlar, açıkça söylememekle birlikte, aslında Marksizm'e karşıdırlar. Bu tür insanlar daha uzun bir zaman boyunca var olacaktır ve biz onların Marksizme karşı olmalarına izin vermeliyiz. Örneğin bazı idealistleri alalım. Onlar, sosyalist siyasi ve ekonomik sistemi desteklemekle birlikte, Marksist dünya görüşüne karşı olabilirler. Aynı şey, dini çevrelerde bulunan yurtsever insanlar için de geçerlidir. Onlar Tanrıya inanır, biz ise inanmayız. Biz onları, Marksist dünya görüşünü benimsemeye zorlayamayız. Kısacası, beş milyon aydının Marksizme karşı tavırlarını şöyle özetlemek mümkündür: Marksizm'den yana olan ve Marksizmi nispeten bilenler azınlıkta dır, aynı şekilde Marksizme karşı çıkanlar da azınlıkta dır ve çoğunluk, Marksizm'den yana olan, fakat onu yeterince bilmeyen ve çeşitli derecelerde destekleyenlerden oluşmaktadır. Demek ki, üç farklı tutumla karşı karşıyayız: Kararlı, yalpalayan ve uzlaşmaz. Ve bu durumun çok uzun bir süre böyle devam edeceğini kabul etmeliyiz. Eğer bu gerçeği kabul etmezsek, başkalarından çok fazla şey istemiş, kendimize de çok küçük bir görev saptamış oluruz. Propaganda çalışması yapan yoldaşlarımızın görevi, Marksizmi yaymaktır. Bu adım adım ve iyi bir şekilde yapılmalıdır, öyle ki insanlar Marksizmi isteyerek kabul etsinler. Biz Marksizmi kabul etmeleri için insanları zorlayamayız, onları ancak ikna edebiliriz. Şayet birçok beş yıllık planı kapsayan bir dönem içinde aydınlarımızın oldukça büyük bir bölümü Marksizmi benimser ve kendi

çalışmaları ve hayatları içinde, sınıf mücadelesi, üretim ve bilimsel faaliyet pratiği içinde nispeten iyi bir şekilde kavarsa, bu iyi bir şey olur. Ve bizim umduğumuz da budur.

Üçüncü olarak, aydınların yeniden kalıba dökülmesi sorunu vardır. Ülkemiz kültür bakımından az gelişmiş bir ülkedir. Bizimki gibi uçsuz bucaksız bir ülke için, beş milyon aydın çok azdır. Aydınlar olmadan, işlerimiz iyi yapılamaz ve dolayısıyla biz, onlarla birleşme konusunda başarı göstermeliyiz. Sosyalist toplum, başlıca üç halk kesiminden oluşur: işçiler, köylüler ve aydınlar. Aydınlar, kafa emekçileridir. Çalışmaları halkın hizmetindedir, yani işçilerin ve köylülerin hizmetindedir. Aydınların çoğunluğu için şunu söyleyebiliriz; eski Çin'e hizmet ettikleri gibi Yeni Çin'e, burjuvaziye hizmet ettikleri gibi proletaryaya hizmet edebilirler. Aydınlar eski Çin'e hizmet ederken, sol kanat direndi, ortada iki bölüm yalpaladı ve sadece sağ kanat kararlı davrandı. Şimdi, yeni topluma hizmet, söz konusu olduğunda ise durum tersine dönmüştür. Sol kanat karardır, ortadaki bölüm yalpalamaktadır (bu yalpalama yeni toplumda eski toplumdakinden farklıdır) ve sağ kanat direnmektedir. Üstelik aydınlar, aynı zamanda eğitimcilerdir. Gazetelerimiz halkı her gün eğitiyor. Yazarlarımız ve sanatçılarımız, bilim adamlarımız ve teknisyenlerimiz, profesörlerimiz ve öğretmenlerimizin hepsi öğrencileri eğitmekte, halkı eğitmektedirler. Eğitimci ve öğretmen olarak, ilk önce kendi kendilerini eğitmek göreviyle karşı karşıyalar. Hele toplumsal sistemde büyük değişimlerin olduğu bugünkü dönemde bu, bütünü gereklidir. Son birkaç yıl içinde belli bir Marksist eğitim gördüler ve bazıları çok çalıştı ve büyük ilerleme kaydetti. Ne var ki, çoğunluğun burjuva dünya görüşünü tamamen atarak yerine proleter dünya görüşünü koyabilmesi için daha uzun bir yol kat etmesi gerekmektedir. Bazıları birkaç Marksist kitap okudular ve kendilerini çok bilgili sanıyorlar. Oysa okuduklarını henüz özümlememişlerdir, bunlar zihinlerinde kök salmamıştır, dolayısıyla okuduklarını nasıl kullanacaklarını bilemezler ve sınıf duyguları da değişmeden kalmıştır. Bazıları da çok kibirlidir, kitaptan birkaç cümle okudular mı, kendilerini bir şey sanıp çalım satarlar; ama bir kere fırtına patlak vermeye görsün işçilerin ve köylülerin büyük çoğunluğundan çok farklı tutum alırlar. Bu kimseler yalpalalar ve kıvırtırlar, işçiler ve köylülerin çoğu ise dimdik ayakta kalır ve daha doğru konuşur. Dolayısıyla, başkalarını eğitenlerin kendilerinin artık eğitilmeye ihtiyaçlarının olmadığını ya da öğrenmeye ihtiyaçlarının olmadığını sanmak yanlıştır. Aynı şekilde, sosyalist yenden kalıba dökülmenin sadece başkaları için, yani toprak ağaları, kapitalistler ve bireysel üreticiler için söz konusu olduğunu, aydınlar için ise söz, konusu olmadığını düşünmek yanlıştır. Aydınların da yeniden kalıba dökülmeye ihtiyacı vardır. Ve sadece temel tutumlarını değiştirmemiş olanlar değil, herkes çalışma ve inceleme yapmalı ve kendini yeniden biçimlendirmelidir. «Herkes» diyorum ve

buna burada bulunan bizler de dâhiliz. Koşullar durmadan değişiyor; insanın düşüncesini yeni koşullara uydurabilmesi için, inceleme yapması gerekmektedir. Marksizmi daha iyi kavramış ve görece daha sağlam bir proleter tutuma sahip olanlar bile öğrenmeye devam etmeli, yeni olanı özümlemeli ve yeni meseleleri incelemelidirler. Aydınlar, kafalarının içinden sağlıksız şeyleri temizlemedikleri sürece, başkalarını eğitime görevini üstlenemezler. Elbette biz, öğretirken öğrenmeli, öğretmenlik yaparken de aynı zamanda öğrenci olmalıyız, iyi bir öğretmen olmak için, önce iyi bir öğrenci olmak gerekir. Sadece kitap okumakla öğrenilemeyecek pek çok şey vardır; üretimle uğraşanlardan, işçilerden, köylülerden ve okullarda da öğrencilerden öğretmenlik yaptığımız kimselerden öğrenmeliyiz. Bence, aydınlarımızın çoğunluğu öğrenmeye isteklidir. Onlar öğrenmek istediklerine göre, bize düşen, onlara içtenlikle ve doğru bir şekilde yardım etmektir. Baskıya asla başvurmalı ve onları öğrenmeye zorlamamalıyız.

Dördüncü olarak, aydınların işçi ve köylü kitleleriyle kaynaşması sorunu vardır. Aydınların görevi, işçi ve köylü kitlelerine hizmet etmek olduğuna göre, aydınlar her şeyden önce onları tanımalı, onların hayatını, çalışmasını ve fikirlerini bilmelidir. Biz, aydınları kitlelerin içine gitmeye, fabrikalara ve köylere gitmeye teşvik ediyoruz. Hayatınızda bir kez bile bir işçiyle ya da köylüyle karşılaşmazsanız, bu çok kötü bir şey olur. Hükümet görevlilerimiz, yazarlarımız, sanatçılarımız, öğretmenlerimiz ve bilimsel araştırmacılarımız, işçilere ve köylülere yakınlaşmak için her fırsatı değerlendirmelidirler. Bazıları, fabrikalara ve köylere sırf şöyle bir etrafa bakmak amacıyla giderler. Buna, «çiçekleri at sırtından seyretmek» diyebiliriz ve hiç yoktan iyidir. Bazıları ise, orada birkaç ay kalırlar, araştırma yapar, arkadaşlar edinirler. Buna da «çiçeklere bakmak için attan inmek» diyebiliriz. Daha başkaları da, uzunca bir süre, örneğin iki-üç yıl ya da daha uzun bir zaman orada kalır ve yaşarlar. Buna ise «yerleşmek» diyebiliriz. Bazı aydınlar, gerçekten de işçilerin ve köylülerin arasında yaşamaktadırlar; örneğin fabrikadaki teknisyenler, tarımdaki teknik personel ve köylük bölgelerdeki öğretmenler gibi. Onlar işlerini iyi bir şekilde yapmalı, işçilerle ve köylülerle kaynaşmalıdırlar. İşçilerle ve köylülerle sıkı bir ilişki kurmayı alışılmış bir uygulama haline getirmeliyiz. Yani aydınların büyük bir bölümünün bunu yapmasını sağlamalıyız. Tabii aydınların hepsini kastetmiyoruz, bazıları şu ya da bu nedenle gidemezler, ama mümkün olduğu kadar çok sayıda aydının gideceğini umuyoruz. Ayrıca bu aydınların hepsinin aynı anda gitmeleri de mümkün değildir; ama gruplar halinde değişik zamanlarda gidebilirler. Eskiden Yenân'da olduğumuz günlerde, aydınların işçilerle ve köylülerle doğrudan ilişki kurmaları teşvik ediliyordu. Yenân'daki birçok aydının kafası çok karışık ve olur olmaz fikirler ortaya atıyorlardı. Bir forum düzenledik ve onlara kitlelerin içine gitmelerini

salık verdik. Sonradan birçoğu böyle yaptı ve sonuçlar çok iyi oldu. Bir aydının kitaplardan edindiği bilgi, pratikle birleşmediği sürece, tam değildir; hatta son derece eksiktir. Bizden öncekilerin tecrübelerini aydınlar, esas olarak kitap okuma yoluyla öğrenirler, kuşkusuz kitap okumak vazgeçilmez bir şeydir, ama tek başına kitap okumak meseleleri çözmek için yeterli değildir. Gerçek durumu araştırmak, pratik tecrübeyi ve somut verileri incelemek ve işçi ve köylülerle dost olmak zorunludur, işçi ve köylülerle dost olmak o kadar kolay bir iş değildir. Bugün de fabrikalara ve köylere giden insanlar vardır ama sonuçlar bazı yerlerde iyi, bazı yerlerde ise kötüdür. Burada söz konusu olan, tutum ya da davranış meselesi, yani bir insanın sahip olduğu dünya görüşü meselesidir. Biz, «yüz düşüncenin birbiriyle yarışmasını» savunuyoruz ve gerçekten de her öğrenim dalında birçok akım ve eğilim bulunabilir; ancak dünya görüşü meselesine gelince, bugün bu konuda esas olarak yalnızca iki akım, proleter ve burjuva akımları vardır. Ya biri ya da diğeri ya proleter ya da burjuva dünya görüşü. Komünist dünya görüşü proletaryanın dünya görüşüdür, başka hiçbir sınıfın değil. Bugünkü aydınlarımızın çoğu eski toplumdaki geliyorlar ve çoğu emekçi ailelerine mensup değildir, işçi ve köylü ailelerinden gelenler bile hâlâ burjuva aydınlarıdır, çünkü kurtuluştan önce aldıkları eğitim burjuva eğitimi idi ve dünya görüşleri de temelde burjuva dünya görüşüydü. Eskisini atıp bunun yerine proleter dünya görüşünü koymazlarsa, bakış açılan tavırları ve duyguları işçilerin ve köylülerinkinden farklı olmaya devam edecek, uyum sağlayamayacaklar ve işçiler ve köylüler de onlara yüreklerini açmayacaklardır. Eğer aydınlar, işçiler ve köylülerle birleşir ve onlarla dost olurlarsa, kitaplardan öğrendikleri Marksizm gerçekten onların olabilir. Marksizmi gerçekten kavrayabilmek için onu sadece kitaplardan değil esas olarak sınıf mücadelesi yoluyla, pratik çalışma ile ve işçi ve köylü kitleleriyle sıkı bağlar kurarak öğrenmeliyiz. Aydınlarımız, Marksizmi biraz incelemenin yanı sıra, işçi ve köylü kitleleri ile sıkı bağlar kurarak ve kendi pratik çalışmaları yoluyla Marksist bir kavrayışa sahip oldukları zaman, hepimiz aynı dili, sadece yurtseverliğin ortak dilini ve sosyalist sistemin ortak dilini değil, hatta belki komünist dünya görüşünün ortak dilini konuşacağız. Eğer bu gerçekleşirse, hepimiz şüphesiz çok daha iyi çalışacağız.

Beşinci olarak düzeltme konusu. Düzeltme, bir insanın kendi düşünce ve çalışma tarzını düzeltmesi demektir. Japonya'ya karşı savaş sırasında, Kurtuluş Savaşı sırasında Ve Çin Halk Cumhuriyeti'nin kurulmasını izleyen günlerde Komünist Partisi içinde düzeltme hareketleri yürütüldü. Komünist Partisi Merkez Komitesi şimdi bu yıl Parti içinde yeni bir düzeltme hareketinin başlatılmasına karar vermiş bulunuyor. Partili olmayanlar bu harekete isterlerse katılırlar, istemezlerse katılmazlar. Bu düzeltme hareketinde esas olan, insanların düşüncelerindeki ve

çalışma tarzlarındaki üç hatanın, yani öznelciliğin, bürokrasinin ve sekterliğin eleştirilmesidir. Japonya'ya karşı savaş sırasında düzeltme hareketinde olduğu gibi, bu sefer de yöntemimiz, önce birçok belgeyi incelemek, daha sonra da bu belgelerin incelenmesi temelinde kendi düşünce ve çalışmamızı gözden geçirmek, zaafatın ve hataları ortaya çıkarmak ve doğru ve iyi olanı teşvik etmek için eleştiri-özeleştiriye başlatmaktır. Bir yandan titiz davranmalı, hataların ve zaafatın eleştiri-özeleştirisini baştan savma değil ciddi bir şekilde yapmalı ve onları düzeltmeliyiz; diğer yandan ise, «ılımlı bir rüzgâr ve hafif bir yağmur» yöntemini ve «gelecekteki hataları önlemek için, geçmişteki hatalardan ders çıkarmak ve hastayı kurtarmak için hastalığı iyileştirmek» yöntemini uygulamalı ve «bir darbede insanların işini bitirme» yöntemine karşı çıkmalıyız.

Partimiz, büyük, şanlı ve doğru bir Partidir. Bu gerçeği kabul etmeliyiz. Ama hâlâ zaaflarımız var ve bu da bir gerçek olarak kabul edilmelidir. Her şeyi değil, sadece doğru olan şeyleri kabul etmeliyiz; fakat aynı zamanda her şeyi değil, sadece yanlış olan şeyleri reddetmeliyiz. Başarılarımız çalışmamızdaki esas yöndür, ancak hata ve zaaflarımız hiç de az değildir. Bir düzeltme hareketine işte bunun için gerek duyuyoruz. Eğer kendimizde olan öznelciliği, bürokrasiyi ve sekterliği eleştirirsek, bu Partimizin itibarını zedeler mi? Bence zedelemes. Tam tersine, Partimizin itibarının artmasına hizmet eder. Japonya'ya karşı savaş sırasındaki düzeltme hareketi bunu kanıtlamıştır. Bu düzeltme hareketi Partimizin, Partili yoldaşlarımızın ve kıdemli kadrolarımızın itibarını artırmış ve yeni kadrolarımızın da büyük bir ilerleme kaydetmesini sağlamıştır. Eleştiriden korkan Komünist Partisi miydi, Guomindang mı? Guomindang eleştiriye yasakladı, fakat bu onu sonunda yenilmekten kurtaramadı. Biz Marksist olduğumuz için, gerçek bizden yana olduğu için ve temel kitleler, yani işçiler ve köylüler bizden yana olduğu için Komünist Partisi eleştiriden korkmaz. O zamanlar dediğimiz gibi, düzeltme hareketi «geniş bir Marksist eğitim hareketidir»¹. Düzeltme, bütün Partinin eleştiri-özeleştiri yoluyla Marksizmi incelemesi demektir. Düzeltme hareketi sırasında kuşkusuz Marksizm daha çok öğrenebiliriz.

Çin'in dönüştürülmesi ve yeniden inşa edilmesi bizim önderliğimize bağlıdır. Düşünme yöntemimizi ve çalışma tarzımızı düzelttiğimiz zaman, çalışmamızda daha çok inisiyatif gösterecek, yeteneklerimizi geliştirecek ve daha iyi çalışacağız. Ülkemizin, canı yürekten kitlelere ve sosyalizm davasına hizmet eden ve değişiklik yapmakta kararlı olan çok sayıda insana ihtiyacı vardır. Biz komünistler, hepimiz böyle insanlar olmalıyız. Eski Çin'de, reformdan söz etmek suçtu ve bu suçu işleyenleri, ya kafasını keserek ya da hapse atarak cezalandırırlardı. Buna rağmen, hiçbir şeyden korkmayarak kitap ve gazeteler yayımlayan, halkı eğiten ve örgütleyen ve bütün güçlülere rağmen yılmadan mücadele eden kararlı reformcular vardı. Devlet, demok-

ratik halk diktatörlüğü, ülkemizin ekonomik ve kültürel bakımdan hızla gelişmesinin yolunu açmıştır. Devletimiz sadece birkaç yıl önce kurulmuş olduğu halde ekonomi, kültür, eğitim ve bilimin eşine rastlanmadık bir şekilde gelişmesi, şimdi artık herkes tarafından görülmektedir. Biz komünistler de, yeni Çin'i kurarken hiçbir güçlük karşısında yılmıyoruz. Fakat bu görevi sadece kendi başımıza yerine getiremeyiz. Sosyalist ve komünist yönelime sahip ve toplumumuzu dönüştürmek ve inşa etmek için bizimle birlikte yılmadan mücadele edecek, yüce ideallere sahip çok sayıda Partili olmayan insana ihtiyacımız var. Birkaç yüz milyonluk Çin halkı için daha iyi bir hayat sağlamak ve ekonomik ve kültürel bakımdan geri ülkemizi, yüksek bir kültür düzeyine sahip, zengin ve güçlü bir ülke haline getirmek, muazzam bir görevdir, işte, bu görevi daha iyi bir şekilde yerine getirmek ve yüce ideallere ve reform yapma kararlılığına sahip olan Partili olmayan bütün insanlarla daha iyi çalışabilmek için, hem şimdi hem de gelecekte düzeltme hareketleri yürütmeli ve sürekli olarak hatalardan arınmalıyız. Tutarlı materyalistler hiçbir şeyden korkmazlar; bütün mücadele arkadaşlarımızın, yenilgiye uğramaktan ve alay edilmekten korkmaksızın ve biz komünistleri eleştirmekten ve bize önerilerde bulunmaktan çekinmeksizin cesaretle sorumluluklarına sahip çıkmalarını ve bütün güçlüklerin üstesinden geleceklerini umuyoruz. «Bin bıçak darbesi ile öldürülmekten korkmayan, imparatoru atından alaşağı edebilir»; sosyalizmi ve komünizmi inşa mücadelemizde işte böyle sarsılmaz bir ruha sahip olmalıyız. Biz komünistler, kendi payımıza, bizimle işbirliği yapanlara yardımcı olacak koşulları yaratmalı, onlarla ortak çalışmamızda, iyi ve yoldaşça ilişkiler kurmalı ve ortak mücadelemizde onlarla birleşmeliyiz.

Altıncı olarak, tek yanlı olmak meselesi vardır. Tek yanlılık, her şeyin mutlak olduğunu düşünmek, yani meselelere metafizik bir şekilde yaklaşmaktır. Çalışmalarımızı değerlendirirken, her şeyi olumlu ya da her şeyi olumsuz görmek, tek yanlılıktır. Komünist Partisi içinde epey sayıda insan, Komünist Partisi dışında ise birçok insan böyle yapmaktadır. Her şeyi olumlu görmek, sadece iyi olanı görüp, kötü olanı görmemek, sadece övülmeyi bekleyip, eleştirilmekten hoşlanmamaktır. Çalışmalarımızdan sanki her şey her bakımdan iyi gidiyormuş gibi söz etmek, gerçeklere uymaz. Her şeyin iyi olduğu doğru değildir; eksiklikler ve hatalar vardır. Ama her şeyin kötü olduğu da doğru değildir ve bu da, gerçeklere aykırıdır. Bu durumda tahlil yapmak gereklidir. Her şeyi inkâr etmek, hiçbir tahlil yapmadan, hiçbir şeyin iyi bir şekilde yapılmadığını ve büyük sosyalist inşa çalışmasının, yüz milyonlarca insanın katıldığı bu büyük mücadelenin, övülecek hiçbir yanı olmayan tam bir başarısızlık olduğunu düşünmektir. Bu görüşlere sahip olan çok sayıda insan sosyalist sisteme düşman olanlar arasında bir fark olmakla beraber, bu görüşler çok hatalı ve zararlıdır ve insanların şevkini kırmaktan

başka bir işe yaramazlar. Çalışmalarımızı, her şeyi olumlu ya da her şeyi olumsuz gören bir bakış açısıyla” değerlendirmek yanlıştır. Meselelere böyle tek yanlı bir şekilde yaklaşmaları eleştirmeliyiz, ancak kuşkusuz eleştirirken onlara yardımcı olmalı, «gelecekteki hataları önlemek için geçmişteki hatalardan ders çıkarmak ve hastayı kurtarmak için hastalığı iyileştirmek» ilkesini uygulamalıyız.

Bazıları şöyle diyorlar: Bir düzeltme hareketi başlatılacağına ve herkesten görüşlerini açıklaması istendiğine göre tek yanlılık kaçınılmazdır; dolayısıyla siz tek yanlılığın ortadan kaldırılması çağrısını yaparken, aslında insanların fikirlerini açıklamalarını istemiyorsunuz.

Bu iddia doğru mudur? Kuşkusuz, herkesin tek yanlılığın bütün izlerinden sakınması güçtür, insanlar meseleleri daima kendi tecrübelerinin ışığında incelerler ve bu tecrübe ışığında görüş belirtirler, bunun sonucunda bazen kaçınılmaz olarak biraz tek yanlılığa düşerler. Ama onlardan giderek tek yanlılıklarının üstesinden gelmelerini ve meselelere nispeten daha çok yanlı bir biçimde bakmalarını istememeli miyiz? Bence istemeliyiz. Aksi takdirde gelişemeyiz; günden güne, yıldan yıla, daha fazla sayıda insanın meselelere nispeten daha çok yanlı bir biçimde bakmasını istemezsek, tek yanlılığı hoş görmüş oluruz ve düzeltmenin amacıyla tamamen çelişkiye düşeriz. Tek yanlılık diyalektiğe aykırıdır. Biz adım adım diyalektiği yaymak ve herkesin giderek bilimsel diyalektik yöntemi kullanmayı öğrenmesini istiyoruz, işte yayımlanan makalelerden bazıları son derece gösterişli, ama herhangi bir içerikten, meselelerin somut tahlilinden, sağlam fikirlerden yoksun ve hiç ikna edici değil. Bu makalelerden ne kadar az yazılırsa, o kadar iyidir, insan bir makale yazarken, sürekli olarak «ben ne kadar zekiym!», diye düşünmemeli, kendini okuyucularıyla tamamen eşit görmelidir. Uzun süreden beri devrim hareketi içinde olabilirsiniz, ama buna rağmen yanlış bir şey söylerseniz, görüşlerinizi çürütürler. Ne kadar hava atarsanız, insanlar da, size o kadar az tahammül ederler ve yazılarınızı da okumak istemezler. Dürüst bir şekilde çalışmalı, tahlilci bir yaklaşım benimsemeli, ikna edici yazılar yazmalı ve hiçbir zaman çeşitli pozlar takınıp insanları ezmeye çalışmamalıyız.

Bazıları uzun bir yazı yazılırken tek yanlılıktan kaçınılabileceğini, kısa yazılarda ise tek yanlılığın kaçınılmaz olduğunu söylüyorlar. Kısa yazılar mutlaka tek yanlı olmak zorunda mıdır? Biraz önce de söylediğim gibi, tek yanlılıktan kaçınmak genellikle güçtür, ama yazıya biraz tek yanlılık karışırsa, bu o kadar da korkunç bir şey olmaz, insanların meseleleri mutlaka her yönüyle ete almalarını istersek, eleştiri zayıflar. Buna rağmen, insanlardan meseleleri nispeten her yönüyle ele almaya ve sadece uzun makalelerde değil kısa denemeler de dâhil olmak üzere kısa makalelerde de tek yanlılıktan kaçınmaya çalışmalarını istiyoruz. Bazıları, birkaç yüz kelimelik, ya da bin ya da iki bin kelimelik bir denemede nasıl tahlil yapılabilir diyor-

lar? Niçin yapılmasın? Lu Sun böyle yapmadı mı? Tahlilci yöntem diyalektiktir. Tahlil derken, şeylerin içindeki çelişmelerin tahlil edilmesini kastediyoruz. Hayatı yakından tanımadan ve ilgili çelişmeleri gerçekten kavramadan doğru bir tahlil yapmak imkânsızdır. Lu Sun’un son yazılan son derece derin ve güçlüdür, fakat aynı zamanda da, o sıralarda artık diyalektiği kavradığı için tek yanlılıktan tamamen arınmıştır. Lenin’in bazı makaleleri de kısa denemeler olarak nitelendirilebilir; bunlar iğneleyici ve etkilidirler, fakat tek yanlı değildirler. Lu Sun’un hemen hemen bütün yazılan düşmanı hedef alıyordu, Lenin’in yazılarından bazıları düşmanı, bazıları ise yoldaşları hedef alıyordu. Lu Sun tipinde bir makale halkın saflarındaki hatalara ve zaafılara karşı kullanılabilir mi? Bence kullanılabilir. Kuşkusuz düşmanla kendimiz arasında ayırım yapmalıyız ve yoldaşlara karşı düşmanca bir tutum takınmamak, onlara düşmanlara davrandığımız gibi davranmamalıyız. Halkın davasını savunma arzusuyla, sıcak ve samimi, bir şekilde konuşmalı ve onların siyasi bilincini yükseltmeli, alaya ve saldırıya başvurmamalıyız.

Yazı yazmaya cesaret edemiyorsak ne olacak? Bazıları, insanları kırmaktan ve eleştirilmekten korktukları için söyleyecek şeyleri olduğu halde yazı yazmaya cesaret edemediklerini söylüyorlar. Bence bu gibi düşünceler bir kenara bırakılabilir. Bizim devletimiz bir demokratik halk devletidir ve halkın hizmetinde yazı yazmak için elverişli bir ortam yaratmaktadır. «Yüz çiçek açsın, yüz düşünce birbiriyle yarışsın» siyaseti de bilim ve sanatın gelişmesinin bir diğer güvencesidir. Eğer söyledikleriniz doğruysa, eleştiriden korkmanıza gerek yoktur ve doğru fikirlerinizi tartışma sırasında daha da açıklayabilirsiniz. Eğer söyledikleriniz yanlıysa, o zaman da eleştiri, hatalarınızı düzeltmenize yardımcı olur ve bunda da kötü olan hiçbir şey yoktur. Toplumumuzda, militan devrimci eleştiri ve karşı eleştiri, çelişmeleri açığa çıkarmak ve çözmek, bilimi ve sanatı geliştirmek ve bütün çalışmalarımız da başarı sağlamak için kullandığımız sağlıklı yöntemdir.

Yedinci olarak, «açılma» mı, yoksa «kısıtlama» mı? Bu bir siyaset meselesidir. «Yüz çiçek açsın, yüz düşünce birbiriyle yarışsın» siyaseti temel olduğu kadar uzun vadedir; bu geçici bir siyaset değildir. Tartışmada yoldaşlar kısıtlamayı onaylamadıklarını belirttiler; bence doğru olan da budur. Parti Merkez Komitesi «kısıtlama»dan değil, «açılma»dan yanadır.

Ülkemizi yönetirken, iki farklı yöntem ya da başka bir deyişle iki farklı siyaset benimsenebilir: «Açılma» veya «kısıtlama». «Açılma» konuşmaya, eleştirmeye ve tartışmaya cesaret edebilmeleri için herkese fikirlerini özgürce açıklama izni vermek anlamına gelir; yanlış fikirlerden ve zehirli şeylerden korkmama anlamına gelir; farklı görüşlere sahip kişiler arasında tartışma ve eleştiriye hem eleştiriye hem de karşı eleştiriye hoşgörü tanıyarak teşvik etmek anlamına gelir; hatalı görüşlere sahip insanlara zor-

la boyun eğdirmek değil, onları ikna etmek anlamına gelir. «Kısıtlama» ise, insanların farklı görüşler ortaya koymalarına ve yanlış fikirlerini açıklamalarına izin vermemek ve böyle yaptıklarında «bir darbeye işlerini bitirmek» anlamına gelir. Bu, çelişmeleri çözmekten çok, daha da derinleştirme yoludur. «Açılma» mı «kısıtlama» mı? Bu iki siyasetten birini seçmek zorundayız. Biz birinciye seçiyoruz, çünkü bu siyaset ülkemizin sağlamlaşmasına ve kültürümüzün gelişmesine yardımcı olacaktır.

Birkaç milyon aydınla birleşmek ve onların bugünkü dünya görüşlerini değiştirmek için «açılma» siyasetini kullanmayı düşünüyoruz. Yukarda da söylediğim gibi, ülkemizdeki aydınların ezici çoğunluğu gelişmek ve kendilerini yeniden kalıba dökmek istemektedirler ve bunu kesinlikle yapabilirler. Bu bakımdan, benimsediğimiz siyaset büyük bir rol oynayacaktır. Aydınlar sorunu her şeyden önce bir ideoloji sorunudur ve ideolojik meselelerin çözümünde kaba ve zorbaca tedbirlere başvurmak yararlı değil; zararlıdır. Aydınların yeniden kalıba dökülmesi ve özellikle dünya görüşlerinin değiştirilmesi uzun zaman gerektiren bir süreçtir. Yoldaşlarımız ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökülmenin uzun süreli, sabırlı ve özenli bir çalışma gerektirdiğini ve kişilerin uzun yıllar boyunca şekillenmiş ideolojilerini, birkaç konferans vererek veya birkaç toplantı düzenleyerek değiştirmeye kalkışmalarını gerektiğini kavramak zorundadırlar, insanları ikna etmenin tek yolu, zor kullanmak değil, inandırmaktır. Zorlama hiçbir zaman onların ikna olmalarıyla sonuçlanmayacaktır. Onlara zorla boyun eğdirmeye kalkmak hiçbir sonuç vermeyecektir. Düşmanla ilişkilerimizde bu yöntem kullanılır, ama yoldaşlarla ya da dostlarla ilişkilerimizde kesinlikle hoş görülemez. Ya başkalarını ikna etmesini bilmiyorsak? O zaman öğrenmek zorundayız. Tartışma ve akıl yürütme yoluyla, yanlış fikirlerin üstesinden gelmeyi öğrenmek zorundayız.

«Yüz çiçeğin açmasına izin vermek», sanatı geliştirmenin, «yüz düşüncenin birbiriyle yarışmasına izin vermek» de bilimi geliştirmenin yoludur. Bu siyaset sadece bilim ve sanatı geliştirmede iyi bir yöntem olmakla kalmaz, aynı zamanda, daha geniş bir şekilde uygulandığında, bütün çalışmamızda iyi sonuç verir. Daha az hata yapmamızı sağlar. Anlamadığımız ve bu yüzden baş edemediğimiz birçok şey var, ama tartışma ve mücadele yoluyla bunları kavrayacak ve çözmeyi öğreneceğiz. Gerçek, farklı görüşler arasındaki tartışma yoluyla gelişir. Zehirli ve Marksizm karşı olan herhangi bir şeyi ele alırken de aynı yöntem benimsenebilir, çünkü Marksizm bunlara karşı mücadele içinde gelişecektir. Zıtların mücadelesi yoluyla gelişme, diyalektiğe uygun olan gelişme, işte budur.

İnsanlar çağlar boyunca doğruyu, iyiyi ve güzeli tartışmadılar mı? Bunların karşıtları yanlış, kötü ve çirkindir. Birinciler, ikinciler olmadan var olamazlar. Doğru, yanlışın karşıtı olarak vardır. Doğada olduğu gibi toplumda da, is-

tisnasız her bütün farklı parçalara bölünür, ancak içerik ve biçim somut koşullara göre değişir. Yanlış şeyler ve çirkin olgular her zaman olacaktır. Doğru ve yanlış, iyi ve kötü, güzel ve çirkin gibi karşıtlar her zaman olacaktır. Aynı şey güzel kokulu çiçekler ve zehirli otlar için de geçerlidir. Bunlar arasındaki ilişki zıtların birliği mücadelesidir. Ancak iki şeyi karşılaştırarak ayırım yapabiliriz. Ancak ayırım yapıldığı ve mücadele edildiği zaman gelişme olabilir. Doğru, yanlışla karşı mücadele içinde gelişir. Marksizmin gelişmesi böyledir. Marksizm burjuva ve küçük burjuva ideolojisiyle mücadele içinde gelişir ve onun gelişebilmesi ancak mücadele yoluyla olur.

Biz «açılma» siyasetinden yanayız. Şimdiye kadar bu çok fazla değil, çok az uygulandı. Açılmadan korkmamalıyız; eleştiriden ve zararlı otlardan da korkmamalıyız. Marksizm bilimsel doğrudur; hiçbir eleştiriden korkmaz ve eleştiriyle yenilgiye uğratılamaz. Aynı şey Komünist Partisi ve Halk Hükümeti için de geçerlidir; onlar hiçbir eleştiriden korkmazlar ve eleştiriyle yıkılamazlar. Yanlış olan bazı şeyler daima var olacaktır, bu hiç korkulacak bir şey değildir. Son günlerde, hortlaklar ve canavarlar sahneye çıktı. Bunu gören bazı yoldaşlar büyük bir endişeye kapıldılar. Bence, bu çok fazla olmadığı sürece pek önemli değildir; böyle hortlaklar ve canavarlar birkaç on yıl içinde sahneyi tamamen terk edecektir ve siz isterseniz bile bir daha onları göremeyeceksiniz doğru olanı geliştirmeli ve yanlış olana karşı çıkmalıyız, ama insanların yanlış şeylerle karşı karşıya gelmelerinden korkmamalıyız, insanların ters ve kötü olgularla ve yanlış fikirlerle ilişkilerini yasaklayan veya sahnedeki hortlak ve canavarları seyretmelerini yasaklayan emirler yayınlamak hiçbir sorunu çözmeyecektir. Pek tabii ki böyle şeylerin yayılmasını savunmuyorum. Sadece «çok fazla olmadığı sürece bunun önemli olmadığını» söylüyorum. Yanlış şeylerin var olması hiç de hayret verici değildir, bunda korkuya kapılacak bir şey yoktur; tersine bu, insanların onlara karşı daha iyi mücadele etmeyi öğrenmelerine yardımcı olur. Büyük fırtınalardan bile korkulmamalıdır. İnsan toplumu büyük fırtınalar içinde ilerler.

Ülkemizde, burjuva ve küçük burjuva ideolojisi ve Marksizme düşman ideolojiler daha uzun süre var olmaya devam edecektir. Ülkemizde sosyalist sistem esas olarak kurulmuştur. Üretim araçları mülkiyetinin dönüşümünde esas olarak zafer kazanmış bulunuyoruz, ama siyasi ve ideolojik cephelelerde kesin zaferi esas olarak kazanmaktan bile uzağız, ideolojik alanda, proletarya ile burjuvazi arasındaki mücadeleyi kimin kazanacağı sorunu henüz gerçekten çözülmüş değildir. Burjuva ve küçük burjuva ideolojisine karşı hâlâ uzun süreli bir mücadele yürütmek zorundayız. Bunu kavramamak ve ideolojik mücadeleden vazgeçmek yanlıştır. Bütün hatalı fikirler, bütün zehirli otlar, bütün hortlaklar ve canavarlar eleştiriye tabi tutulmalı, bunların serbestçe yayılmalarına hiçbir koşulda izin

verilmemelidir. Fakat eleştiri kaba, bürokratik, metafizik ve dogmatik değil, tam anlamıyla akla yatkın, tahlilci ve ikna edici olmalıdır.

İnsanlar uzun zamandan beri dogmatizme, birçok eleştiri yönelttiler. Yapılması gereken de budur. Ama revizyonizmi eleştirmeyi çoğu kez göz ardı ediyorlar. Dogmatizm de, revizyonizm de Marksizme aykırıdır. Marksizm kesinlikle ilerlemek zorundadır, pratiğin gelişmesiyle o da gelişmelidir. Marksizm, yerinde sayamaz. Marksizm durağan ve tekdüze olsaydı, canlılığını yitirirdi. Ama Marksizmin temel ilkeleri asla çığnenmemelidir, aksi takdirde hatalar işlenir. Marksizme metafizik bir bakış açısından yaklaşmak ve onu katı bir şey olarak görmek dogmatizmdir. Marksizmin temel, ilkelerini ve evrensel doğruluğunu inkâr etmek revizyonizmdir. Revizyonizm burjuva ideolojisinin bir biçimidir. Revizyonistler, sosyalizmle kapitalizm ve proletarya diktatörlüğü ile burjuva diktatörlüğü arasındaki farkı inkâr ederler. Aslında onların savundukları sosyalist çizgi değil, kapitalist çizgidir. Bugünkü koşullarda revizyonizm, dogmatizmden daha zararlıdır. Bugün önemli görevlerimizden biri de ideolojik cephede revizyonizmin eleştirisine girişmektir.

Sekizinci ve sonuncu olarak, eyalet, merkeze bağlı şehir ve özerk bölge Parti komiteleri, ideoloji sorununu ele almalıdırlar. Bu, burada bulunan bazı yoldaşların değinmemi istedikleri bir noktadır. Birçok yerde, Parti komiteleri ideoloji meselesini ele almamışlar ya da bu konuda pek az şey yapmışlardır. Bunun başlıca nedeni işlerinin çok olmasıdır. Ama bunu kesinlikle ele almalıdırlar. «Ele alınması» derken, gündeme getirilmesi ve incelenmesi gerektiğini kastediyorum. Daha önceki devrimci dönemlerin özelliği olan geniş çaplı ve şiddetli kitlesel sınıf mücadeleleri esas olarak sona ermiş bulunuyor, fakat sınıf mücadelesi özellikle siyasi ve ideolojik cephelerde hâlâ devam etmektedir ve çok da keskindir. Bugün, ideoloji meselesi çok önemli bir hale gelmiştir. Bütün eyalet, merkeze bağlı şehir ve özerk bölge Parti komitesi birinci Sekreterleri, ancak dikkatle üzerine eğildikleri ve iyice araştırdıkları takdirde doğru bir şekilde çözülebilecek olan bu meseleyi bizzat ele almalıdırlar. Bütün bu yerlerde, yerel ideolojik çalışmayı ve bununla ilgili bütün sorunları tartışmak üzere şimdi bizim yapmakta olduğumuza benzer, propaganda çalışmasıyla ilgili toplantılar düzenlenmelidir. Bu gibi toplantılara sadece partili yoldaşlar değil, Partili olmayan insanlar ve farklı görüşlere sahip insanlar da katılmalıdır. Bizim toplantımızın da kanıtladığı gibi onların katılmaları herhangi bir zarar getirmez, tersine yararlı olur.

Dipnot

¹ «Ordunun Kendi ihtiyacını Karşılama için Üretim Yapması ve B yük Düzeltme ve Üretim Hareketlerinin Önemi Üzerine», Mao Zedung, Seçme Eserler, Cilt 3, Kaynak Yayınları, s. 337

SADE YAŞAYIP SIKI ÇALIŞMA KONUSUNDA KARARLI OLUN, KİTLELERLE SIKI BAĞLARI SÜRDÜRÜN

Mart 1957¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Partimiz bir düzeltme hareketi başlatacaktır. Bu, eleştiri-özeleştiri yoluyla Parti içindeki çelişmeleri ve aynı zamanda da Partiyle halk arasındaki çelişmeleri çözmenin bir yöntemidir. Hareket bu kez, üç kötü tarzi, bürokrasiyi, sekterliği ve özneciliği hedef alacaktır. Düzeltme hareketi yoluyla Partimizin sade yaşama ve sıkı bir mücadele verme şeklindeki geleneğini ileri götürmeye çalışmalıyız. Devrimde zafer kazandığımızdan beri bazı yoldaşlarımızın devrimci iradesi zayıflıyor, devrimci coşkunluğu azalıyor, canı yürekten halka hizmet etme ve düşmana karşı savaştığımız günlerde gösterdikleri ölüme meydan okuma ruhları zayıflıyor; bunun yanı sıra mevki ve ün kazanmak istiyorlar, ne yedikleri ve ne giydikleri konusunda kılı kırk yarıyorlar, yüksek maaşlar için yarışıyorlar ve çıkar ve kazanç peşinde koşuyorlar. Bütün bu eğilimler artmaktadır. Geçen yıl, kadroların derecelendirilmesi sırasında, bazılarının ağlayıp sızladıkları ve berbat bir tutum takındıkları kulağıma geldi.

Bir insanın iki gözü vardır, değil mi? Bunların içinden çıkan su taneciklerine gözyaşı denir. Derecelendirme bu gibilerin istediği gibi olmayınca, yanaklarından aşağı yaşlar süzölmeye başlıyor. Ne Çan Kayşek'e karşı verilen savaş sırasında, ne ABD saldırısına karşı direnme ve Kore'ye yardım etme hareketi sırasında, ne toprak reformu ve karşı devrimcilerin bastırılması sırasında; ne sosyalizmin kurulması sırasında tek bir damla gözyaşı döktüler, ama kişisel çıkarları bozulur bozulmaz gözlerinden sel gibi yaş akmaya başladı. Hatta üç gün boyunca ağzına tek bir lokma koymayı reddeden birinden söz edildiğini bile duydum. Bana kalırsa, üç gün bir şey yememekten pek bir şey çıkmaz, ama bu bir hafta sürerse biraz tehlikeli olur. Uzun lafın kısıası, ün ve mevki konusunda rekabet etme, kimin daha fazla ücret aldığı, daha iyi yediği ve giyindiği ye daha

rahat olduğu konusunda karşılaştırma yapma eğilimi ortaya çıkmıştır, Kişisel çıkarlar nedeniyle açlık grevi yapmak ve gözyaşı dökmek gibi davranışlar, bir tür halk içindeki çelişme olarak görülebilir. Lin Çung Gece Kaçıyor adlı bir opera ²sahnesinde, «Bir adam acı çekmeden, kolay kolay gözyaşı dökmeyiz» diye bir dize vardır. Şimdi bizim bazı yoldaşlarımızın da, iş derecelendirmeye gelmedikçe, kolay kolay gözyaşı dökmeyen adamlar (belki aynı zamanda kadınlar) oldukları söylenebilir. Bu gibi davranışların da düzeltilmesi gerekir, değil mi? Kolay kolay gözyaşı dökmek iyi bir şeydir, ama bir insan ne zaman acı çeker? İşçi sınıfının ve emekçi halk kitlelerinin geleceği tehlikeye girdiği zaman o zaman biraz gözyaşı dökülebilir. Hatalı bir biçimde derecelendirilseniz bile, size uygun görülen rütbeyi kabul etmeli ve gözyaşlarınızı koyu vermemeli, onları içinizde tutmalısınız, Bu dünyada birçok haksızlık olmaktadır ve belki siz de yanlış derecelendirilmiş olabilirsiniz, ama buna rağmen kıyameti koparmak için bir neden yoktur; çünkü bu önemsiz bir şeydir ve yiyecek bir şey bulabildiğiniz sürece halinizden memnun olmanız gerekir. Çünkü nede olsa biz devrimci bir Partiyiz ve ilke olarak, kimsenin açlıktan turnesine izin vermemiz. Bir insan açlıktan ölmedikçe, devrimci, çalışma yapmalı ve daha fazla çaba harcamak için kendini zorlamalıdır. Bundan on bin yıl sonra da insanlar sıkı çalışmak zorunda olacaklardır. Bir komünistin sıkı çalışması ve kalbinin yansı ya da üçte ikisiyle değil, bütün kalbiyle halka hizmet etmesi gerekir. Devrimci iradesi zayıflayanlar, düzeltme yoluyla yeniden canlılık kazanmalıdırlar.

Devrimci savaş yıllarında sahip olduğumuz aynı canlılığı, devrimci coşkunluğu ve aynı ölüme meydan okuma ruhunu sürdürmeli ve devrimci çalışmamızı sonuna kadar götürmeliyiz. Ölüme meydan okumak ne demek-

tir? Suyun Kıyısında adlı romanda, tam bu düşündüğümüz ruha sahip olan, Ölüme Meydan Okuyan Üçüncü Kardeş Şih Siu adında bir kahraman vardır. Geçmişte devrimi işte bu ruhla yaptık. Bir insan bir kere hayata gelir ve belki altmış, yetmiş, seksen, doksan yıl yaşar; bu belli olmaz. En azından, çalışabildiğiniz sürece çalışmalısınız. Ve bu çalışmayı devrimci bir coşku ve ölüme meydan okuyan bir ruhla yapmalısınız. Bazı yoldaşlarda bu coşku ve bu ruh eksiktir ve onlar artık ilerlemiyorlar. Bu sağlıklı bir olgu değildir ve bu yoldaşlar eğitilmelidir.

Bütün Parti siyasi ve ideolojik çalışmayı güçlendir-melidir. Bugünkü konferansa katılan yoldaşların birçoğu ordudandır. Orduda durum nasıl? Barış zamanında yapılan siyasi çalışmayla savaş zamanında yapılan siyasi çalışma arasında bir fark yok mudur? Savaş sırasında kitlelerle sıkı bağların kurulması, subayların askerlerle ve bütün ordunun da halkla bütünleşmesi gerekir. Böyle zamanlarda kitleler, bazı zaaflarımız olsa da bizi bağışlarlar. Şimdi barış zamanındayız, muharebe yapmıyoruz ve tek işimiz eğitim yapmaktır; eğer kitlelerle sıkı bağlarımızı sürdürmek için kararlı bir çaba göstermezsek, zaaflarımızı bağışlamak onlara doğal olarak zor gelecektir. Askeri rütbe sistemi ve diğer bazı sistemler getirildiği halde, yüksek rütbeliler astlarıyla, kadrolar da askerlerle kendilerini, gene de eşit görmeli, astların üstlerini, askerlerin de kadroları eleştirmesine izin verilmelidir. Eleştirilere olanak sağlamak için örneğin bir Parti konferansı toplanabilir. «Üç kötülüğe» karşı mücadele hareketi sırasında Çen Yi yoldaş, «Bu kadar yıl herkese emirler vermemiz doğru olduğuna göre, şimdi de astlarımızın bizi bir süre, diyelim bir hafta için, eleştirmesine izin vermemiz doğru bir şey olmaz mı?» dediği zaman haklıydı. Bunun doğru olduğunu söylemek istiyordu. Onunla aynı fikirdeyim, bırakalım astlarımız bir hafta boyunca bizi eleştirsinler. Eleştiriler başlamadan biraz hazırlık yapın, bir çeşit rapor vererek zaaflarınız konusunda bir şeyler söyleyin; bunlar herhalde bu, iki, üç ya da dört noktayı geçmeyecektir. Ondan sonra da yoldaşların konuşmasına, bazı noktaları ekleyerek eleştirilerde bulunmasına olanak tanıyın. Kitleler adildir, geçmişimizi bir çırpıda silip atmazlar. Bölük ve takım komutanları da askerlerinin eleştiri yapmasına olanak tanımalıdır ve bunun en iyi yolu, her yıl arka arkaya birkaç gün süren eleştiri toplantıları düzenlemektir. Eskiden orduda bu tür bir demokrasi uyguladık ve iyi sonuçlar aldık. Askeri rütbe sisteminin³ ve diğer sistemlerin benimsenmesinden dolayı, üst kademelerle alt kademeler, subaylarla askerler, orduyla halk ve silahlı kuvvetlerle yerel yönetimler arasındaki sıkı bağların zarar görmesine göz yummayın. Üst kademelerin alt kademelerle sıkı bağlarını sürdürmeleri ve bunların yoldaşça bağlar olması gerektiğini söylemeye gerek bile yok. Kadrolar askerlerle sıkı bağlar kurmalı ve onlarla bütünleşmelidirler. Silahlı, kuvvetler de aynı şekilde halkla ve yerel Parti ve hükümet örgütleriyle sıkı bir ilişki içinde

olmalıdır.

Yoldaşlarımız şu noktaya dikkat etmelidirler: Makamınızın, yüksek mevkililerinizin ya da kıdemliliğinizin verdiği güce dayanarak yaşamayın. Hazır söz kıdemlilikten açılmışken şunu da belirtmeliyim ki, yıllardan beri devrim yapıyoruz ve devrimci geçmişimiz önemlidir, ama gene de ona dayanarak yaşamamalıyız. Yirmi-otuz yıldan beri çalışan kıdemli kadrolar olduğunuz doğrudur, işte bu nedenle, aptalca bir şey söylediğiniz ya da saçma sapan konuştuğunuz zaman halk sizi bağışlamayacaktır. Geçmişte ne kadar çok iyi iş yapmış olursanız olun ve mevkiiniz ne kadar yüksek olursa olsun, bugün iyi bir iş yapmıyor, meseleleri doğru şekilde çözmiyor ve böylece halkın çıkarlarına zarar veriyorsanız, sizi bağışlamazlar. Dolayısıyla yoldaşlarımız kıdemliliklerine değil, meseleleri doğru çözebilme yeteneklerine güvenmelidirler. Geçerli olan budur, kıdemlilik değil. Kıdemliliğinize dayanamayacağınıza göre de, en iyisi; daha önce hiçbir görevde bulunmamış gibi kıdemliliğinizi tamamen kakanızdan silip atmanızdır; yani bir despot gibi, bir bürokrat gibi davranmamalı, böyle pozlar takınmamalı ve halkla, astlarınızla kaynaşmaktasınız. Bu, kadrolarımızın ve özellikle eski kadrolarımızın akıllarından çıkarmamaları gereken bir noktadır. Genel olarak yeni kadrolar sırtlarında böyle bir yük taşımazlar, daha serbesttirler. Eski kadrolar, yeni kadrolara eşit davranmalıdır. Eski kadrolar birçok bakımdan, yeni kadrolar kadar iyi değildirler ve onlardan öğrenmelidirler.

Dipnotlar

¹ Birinci Bölüm 18 Mart 1957'de Zinan Maki bir Parti kadroları konferansında yapılan konuşmanın bir bölümü, İkinci Bölüm ise, aynı yılın 19 Mart'ında Nancing'deki bir Parti kadroları konferansında yapılan konuşmanın bir bölümüdür.

² Un Çung Gece Kaçıyor, Ming Hanedanı zamanında yazılan Bir Kılıcın öyküsü adlı Kunçu operasının bir sahnesidir. Kunçu operası, Ciangsu Eyaletindeki Kunşan'da doğmuştur

³ Askeri rütbe sistemi 1955 Eylül'ünde kabul edildi ve 1965 Mayıs'ında kaldırıldı.

DEVİRİMİ İLERİ GÖTÜREN FAAL UNSURLAR OLUN¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Bu konferans başarılı olmuştur. Eyalet ve bölge Parti komitelerinden yoldaşların da katıldığı Merkez Komitesinin bu türden bir genişletilmiş genel toplantısı, aslında üç kademedeki kadroların bir konferansı niteliğindedir ve siyasetlerin berraklaştırılması, tecrübe alışverişi ve irade birliğinin sağlanması açısından yararlıdır.

Bizimki gibi büyük bir ülkede çalışma çok karmaşık olduğundan, yılda bir kere böyle bir konferansın toplanması gerekli olabilir. Geçen yıl böyle bir konferans toplanmadık, bir sağ sapma meydana geldi ve sonuçta biz zararlı çıktık. Önceki yıl bir yükseliş olmuştu, geçen yıl ise bir düşüş görüldü. Tabii, geçen yıl 8. Kongreyi yaptığımız için zamanımız yoktu. Bir dahaki sefere böyle bir konferans toplandığı zaman, il Parti komitelerinden ve bazı büyük şehirlerin ilçe Parti komitelerinden birkaç sekreter de bu konferansa katılabilir; örneğin, bunlardan yüz kadarının katılmasında yarar vardır. Her eyaletin de, sorunları tartışmak üzere, kooperatiflerde çalışan bazı kadroların ve üç ya da dört kademedeki kadroların katılacağı eyalet çapında bir konferans toplanmasını öneriyorum. Üzerinde durmak istediğim birinci nokta budur.

İkinci olarak, düzeltme konusunda birkaç söz söyleyeceğim, insanların fikirlerini açıklamalarına izin verme ve reform yapma konusunda cesur, kararlı ve kesin bir tutum alın. Bu konuda kesinlikle böyle bir kararlılığa sahip olmalıyız. Bunun yanı sıra, sağcılara karşı da bir kampanya, üstelik güçlü bir kampanya açmak gerekir mi? Hayır, gerekmez. Çünkü sağcılarla mücadele kampanyası doğru yolda ilerlemektedir, bazı yerlerde de sona ermiştir. Şimdi ağırlık, fikirlerin ortaya konulmasına ve tabanda yani üç kademedeki, il, ilçe ve bucak kademelerinde reformların yapılmasına verilmelidir. Merkez, eyalet ve merkeze bağlı şehir kademelerindeki bazı bölümlerde fikirlerin açıklan-

ması sürdürülmeli ancak ağırlık reformlara verilmelidir.

Bu yıl içinde kitleler devrim yapmanın, kitle mücadelesini sürdürmenin belli bir biçimini yarattılar; bu, çekinmeden konuşmak, fikirlerini tümüyle açıklamak, büyük tartışma toplantıları düzenlemek ve büyük duvar afişleri yazmaktır. Devrimimiz şimdi, özüne çok iyi uyan bir biçime kavuşmuştur. Bu biçimin geçmişte ortaya çıkması mümkün değildi. Daha önceleri savaşmakla, beş önemli hareketle² ve üç büyük dönüşümle³ uğraştığımız için, bu sakin tartışma biçiminin ortaya çıkması olanaksızdı. Bütün bir yılı sakin sakin tartışmaya, olguları ortaya koymaya ve meseleleri tartışarak çözmeye ayırmak olacak şey değildi. Şimdi bunu yapabiliriz. Kitlelerin bugünkü mücadelesinin özüne, bugünkü sınıf mücadelesinin özüne ve halk içindeki çelişmelerin doğru ele alınmasına uygun olan bu biçimi bulduk. Bu biçimi kavrarsanız, bundan böyle işlerin üstesinden çok daha kolay geldiğinizi görürsünüz. Neyin doğru neyin yanlış olduğuna ilişkin büyük ve küçük meseleler ile devrim ve inşaa ile ilgili sorunlar, fikirlerin ortaya konmasıyla ve tartışmalar yoluyla çözülebilir, hem de daha çabuk. Sol sadece orta kesimle değil, aynı zamanda sağcılarla ve köylerde de toprak ağaları ve zengin köylülerle tartışmalı ve fikirlerini açıkça ortaya koymalıdır. «Komünist Partisi her şeyi tekeline alıyor», «Komünist Partisi iktidardan çekilmelidir» ve «tahtırevandan aşağı inin» gibi saçmalıklara, itibar kaybetmekten korkmaksızın gazetelerimizde yer verdik. «Tahtırevan»a daha yeni binmişken, sağcılar «inmemizi» istemeye başladılar bile. Çekinmeden konuşmak, fikirleri tümüyle ortaya koymak, büyük tartışma toplantıları düzenlemek ve büyük duvar gazeteleri yazmak, kitlelerin inisiyatifinin harekete geçirilmesi ve sorumluluk duygusunun güçlendirilmesi için en uygun biçimdir.

Partimizin demokratik bir geleneği vardır. Bu gelenek olmasaydı, fikirlerin böyle açıkça ortaya konmasını, büyük tartışma toplantılarının düzenlenmesini ve büyük duvar gazetelerinin yapılmasını kabul etmek imkânsız olurdu. Yenan'daki düzeltme hareketi sırasında, insanlar not tuttular, özeleştiriler yaptılar ve yedi sekiz kişilik gruplar halinde birbirlerine yardım ettiler ve bu, birkaç ay boyunca sürdü. Konuştuğum herkes o düzeltme hareketine çok şey borçlu olduğunu ve ancak ondan sonra öznelcilikten kurtulmaya başladığını söylüyor. Toprak devrimi sırasında, ne zaman bir sorun ortaya çıksa, fikirlerimizi düzeltmek için kitlelere danıştık. Ordu birliklerimizde bölük komutanları, gece askerlerinin üstünün örtülü olup olmadığını kontrol eder ve onlarla eşit bir temelde dostça sohbet ederlerdi. Yenan'daki düzeltme hareketinde, toprak devriminde, ordu birliklerinin demokratik hayatında, Üç Denetim ve Üç Geliştirme hareketinde ve daha sonraları «üç kötülüğe» ve «beş kötülüğe» karşı mücadele hareketleri sırasında ve aydınların ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökülmesinde birçok demokrasi biçimi vardı. Ne var ki, fikirlerin çekinmeden ortaya konması, büyük tartışma toplantıları yapılması ve bunun arkasından da «ılımlı bir rüzgâr ve hafif bir yağmur» niteliği taşıyan danışma ve ikna, ancak şimdi mümkün olabilmiştir. Şimdi, devamına muazzam yararlar getirecek ve öznelciliğin, bürokrasinin ve tepeden inmeciliğin (tepeden inmecilikle, insanlara dayak atmayı, sövmeyi ve onları emirleri yerine getirmeye zorlamayı kastediyoruz) üstesinden gelmemizi, önder kadroların da kitlelerle birleşmesini sağlayacak olan bu biçimi bulmuş bulunuyoruz.

İçinde bulunduğumuz yıl, demokratik geleneğimizde büyük bir gelişmeye sahne oldu ve çekinmeden konuşmaktan, fikirleri tümüyle ortaya koymaktan, büyük tartışma toplantıları yapmaktan ve büyük duvar gazeteleri yazmaktan oluşan bu biçim gelecek kuşaklara aktarılmalıdır. Bu biçim sosyalist demokrasiyi tümüyle harekete geçirmektedir. Bu tür demokrasi kapitalist ülkelerde mümkün değildir; sadece sosyalist ülkelerde mümkündür. Bu tür bir demokrasi temelinde merkeziyetçilik zayıflamaz, proletarya diktatörlüğünde olduğu gibi daha da güçlenir. Çünkü proletarya, diktatörlük uygulayabilmek için, geniş müttefik kitlelerine dayanmak zorundadır, tek başına diktatörlük uygulayamaz. Çin proletaryasının sayısı çok değildir, sadece on beş yirmi milyon kişiden oluşur, dolayısıyla da diktatörlük uygulayabilmek için yüz milyonlarca yoksul ve aşağı orta köylüye, şehir yoksullarına, ekonomik durumu iyi olmayan zanaatkarlara ve devrimci aydınlara dayanmak zorundadır; bunu yapmadığı takdirde diktatörlük uygulayamaz. Şimdi onların coşkunluğunu harekete geçirdiğimiz için proletarya diktatörlüğü de sağlamlaşmaktadır.

Üçüncü olarak, tarım Kırk maddelik Tarımsal Geliştirme Programı gözden geçirilmiştir ve yakında yayınla-

nacaktır. Yoldaşlar, lütfen köylerde bu programla ilgili tartışma toplantıları düzenleme görevini başarılı bir şekilde yerine getirin. Bazı yoldaşlara, idari bölgelerin de tarım planları yapmalarının gerekip gerekmediğini sordum. Evet, yapmalıdırlar, dediler, ilçeler de yapmalı mıdır? Bu sorunun da cevabı evettir. Peki, ya bucaklar? Buna da evet diye cevap verdiler. Kooperatifler de bu tür planlar yapmalıdırlar. O halde, topu topu altı kademe olacaktır: Eyalet, bölge, il, ilçe, bucak ve kooperatif kademeleri. Lütfen bu konuya önem verin ve zaman kaybetmeden bu tarım planlarını hazırlayın. Planla program aynı anlama gelir; bugüne kadar plan sözcüğünü kullandığınıza göre, bundan böyle de aynı sözcüğü kullanmaya devam edelim. Kapsamlı planlar yapma, daha etkili bir biçimde önderlik etme, Parti sekreterlerinin işe girişi ve bütün Parti Üyelerinin kooperatiflerin işletilmesine yardımcı olmasını sağlamada sebat etmeliyiz. Geçen yılın ikinci yansında bütün Parti üyelerinin kooperatiflerin işletilmesine yardım etmediği, Parti sekreterlerinin ise nadiren işe girişini anlaşıyor. Bu yıl, daha önce yaptığımız şeyi gerçekleştirmek için sebat etmeliyiz.

Planlar ne zaman hazır olacak? Bazı yoldaşlara sordum ve planların bazı yerlerde hazır olduğunu bazı yerlerde ise henüz hazır olmadığını öğrendim. Şimdi ağırlık, eyalet, bölge ve il kademelerine verildiğine göre, bu kademelerin planları bu kış ya da gelecek ilkbaharda hazır olabilir mi? Eğer olmazsa, bütün altı kademenin de planları ne olursa olsun gelecek yıl hazırlanmış olmalıdır. Çünkü birkaç yıllık bir tecrübeye sahibiz ve kırk maddelik Tarımsal Geliştirme Milli Programı da hemen hemen hazır durumdadır. Bu program ve eyalet ve diğer kademelerin planları köylerde tartışılmalıdır. Ancak bu yedi planın tümünün birden tartışılması çok yüklü bir iş olacağı için bunun arasına, kitlelerin fikirlerini ortaya koymaları ve tartışmaları için düzenlenecek toplantıları koymak yararlı olacaktır. Burada sözünü ettiğimiz, uzun vadeli planlardır. Bir planın uygun olmadığı anlaşılırsa, ne yapılmalıdır? Birkaç yıllık tecrübe daha kazandığımız zaman düzeltilmesi gerekir. Örneğin, kırk maddelik programın birkaç yıl sonra bir daha gözden geçirilmesi gerekecektir. Bu kaçınılmazdır. Bana kalırsa, bu programın her üç yılda bir küçük bir gözden geçirmeye, her beş yılda bir ise büyük bir gözden geçirmeye tabi tutulması gerekebilir. Bir planın olması; hiçbir planın olmamasından her zaman daha iyidir. Program on iki yıllık bir dönemi kapsamaktadır ve bunun iki yılı da şimdiden geçmiş bulunduğu için geriye sadece on yıl kalmıştır; meseleyi bütünüyle kavramazsak, kırk maddelik programda ortaya konan, üç farklı bölgede, mu başına dört yüz, beş yüz ve sekiz yüz kati tahıl elde etme hedefini gerçekleştirememeye tehlikesi ortaya çıkacaktır. Meseleyi iyice kavrayarsak bu hedefleri gerçekleştirebiliriz.

Kanımcı, Çin, kendi kendisini besleyebilmek için yoğun tarıma dayanmalıdır. Çin bir gün dünyanın en yük-

sek verim sağlayan ülkesi haline gelecektir. Bazı illerimiz daha şimdiden mi başına bin kati ürün almaktadır. Yarım yüzyıl içinde mi başına iki bin katiye ulaşmak mümkün olacak mıdır? Gelecekte, Sarı Irmağın kuzeyinde kalan bölgenin mi başına sekiz yüz kati, Huay Irmağının kuzeyindeki bölgenin bin kati, Huay Irmağının güneyindeki bölgenin ise iki bin kati ürün sağlaması mümkün olacak mıdır? 21. yüzyılın başında bu hedeflere ulaşabilmemiz için önümüzde daha birkaç on yıllık bir zaman vardır, belki de bu iş o kadar uzun sürmeyecektir. Kendi kendimizi beslemek için yoğun tarıma dayandığımızdan, oldukça büyük bir nüfusa sahip olduğumuz halde, kendimize yeterli yiyeceğimiz olacaktır. Bence, kişi başına ortalama üç mu toprak yeter de artar bile; ilerde de bir mudan az toprak bir kişinin beslenmesine yetecek kadar tahıl verecektir. Tabii, doğum kontrolü o zaman da gerekli olacaktır; doğumların artmasını teşvik etmiyorum.

Lütfen köylülerin gerçekte ne kadar tahıl tükettiklerini araştırın. Stok yapabilmek için, aile ekonomisinde çalışkanlık ve tutumluluğu, tahıl tüketiminde de iktisat yapmayı teşvik etmeliyiz. Devletin, kooperatifin ve tek tek her ailenin stokları olduğu zaman, bu üç tür stok sayesinde oldukça zenginleşmiş olacağız. Yok, eğer bütün tahıl tüketilirse, zenginlikten söz edilebilir mi?

Bu yıl, iyi ürün alınan ya da doğal afetlerden zarar görmeyen her yerde biraz daha fazla birikim yapılmalıdır. Ortaya çıkabilecek olan kıtlıkları, tahıl fazlasıyla karşılamak zorunludur. Bazı eyaletlerdeki kooperatiflerde, birikim fonuna (yüzde 5), sosyal yardım fonuna (yüzde 5) ve işletme masraflarına ek olarak, üretim maliyetleri toplam üretim değerinin yüzde 20'sini, sermaye yatırımı harcamaları ise üretim maliyetlerinin gene yüzde 20'sini oluşturmaktadır. Başka eyaletlerden yoldaşlarla bu meseleyi tartıştığımızda, bu sermaye yatırımı harcamaları belki de biraz fazla yüksek olduğunu söylediler. Bugün burada söylediklerim birer öneri olarak alınmalıdır; eğer uygulanması mümkünse bulları uygulayabilirsiniz, yoksa uygulamazsınız. Ayrıca, bütün eyalet ve illerin tamamen aynı şekilde hareket etmesi de gerekmez; üzerinde düşünmeniz için bu meseleyi size bırakıyorum. Bazı yerlerdeki kooperatiflerin işletme masrafları bugüne kadar çok yüksek boyutlara ulaşmıştır, dolayısıyla da yüzde bire düşürülmelidir. Bu masraflar, kooperatif kadrolarının harçlıklarından ve idari harcamalardan oluşmaktadır. Bu masraflar kısılmalı, tarım alanlarına yapılan sermaye yatırımları artırılmalıdır.

Çin halkının yüksek idealleri olmalıdır. Ülkenin şehir ve köylerinde yaşayan herkese yüce amaçlara ve yüksek ideallere sahip olmayı öğretmeliyiz. Yiyip içmekle uğraşmak, ne var ne yoksa hepsini yiyip bitirmek yüksek ideal sayılabilir mi? Hayır, sayılamaz. Evimizi çalışkanlık ve tutumlulukla idare etmeli ve uzun vadeli planlar yapmalıyız, insanların kırmızı elbiseler giydikleri düğünlerde ve beyaz elbiseler giydikleri cenaze törenlerinde gösterişli

şölenler verme âdetinden pekâlâ vazgeçilebilir. Bu konularda tasarruf yapmalı ve savurganlıktan kaçınmalıyız. Bu, eski âdetlerin değiştirilmesi meselesidir. Bu amaçla, geniş toplantılarda ya da belki de küçük toplantılarda fikirlerin ortaya dökülmesi ve meselenin tartışılması gereklidir. Bir de kumar meselesi var. Geçmişte yasaklanması mümkün olmayan bu alışkanlık, sadece fikirlerin serbestçe ortaya konulması ve tartışma yoluyla değiştirilebilir. Bence, hazırlanacak olan planlara eski âdetlerin değiştirilmesi meselesi de konmalıdır.

Bundan başka, dört zararlı hayvanı ortadan kaldırma ve temizliğe dikkat etme meselesi vardır. Dört zararlı hayvanın, yani farelerin, serçelerin, sineklerin ve sivrisineklerin ortadan kaldırılmasına çok önem veriyorum. Önümüzde sadece on yıl kaldığına göre, bu yıl bazı hazırlıklar ve propaganda yapıp, gelecek ilkbaharda işe girişemez miyiz? Çünkü sinekler ilkbaharda ortaya çıkarlar. Ben hâlâ bu dört zararlı hayvanı ortadan kaldırmamız ve bütün ulusun da temizliğe büyük önem vermesi gerektiğini düşünüyorum. Bu, bir uygarlık meselesidir ve biz uygarlık düzeyini önemli ölçüde yükseltmek zorundayız. Bir yarışma hareketi başlatılmalıdır; bu dört zararlı hayvanı ortadan kaldırmak için elden gelen yapılmalı ve herkes de temizliğe önem vermelidir. Çeşitli eyaletlerin ve illerin gösterdiği ilerleme eşitsiz olacaktır; bakalım kim birinci gelecek. Çin faresiz, serçesiz, sineksiz ve sivrisineksiz bir ülke haline gelmelidir.

Ayrıca, aile planlaması için de on yıllık bir program olmalıdır. Ancak bu program, azınlık milliyetlerinin yaşadığı bölgelerle, nüfusu az olan bölgelerde uygulanmalıdır. Nüfusu sık olan bölgelerde bile, programı önce seçilmiş yerlerde sınamak, ancak ondan sonra adım adım yaygınlaştırarak aile planlamasının giderek bütün ülkede uygulanır hale gelmesini sağlamak gerekir. Aile planlaması açık eğitimi gerektirir, bu da fikirlerin serbestçe ortaya konmasından ve büyük tartışma toplantıları yapmaktan başka bir şey değildir, insan ırkının üremesi tam bir kargaşalık ortamı içinde gerçekleşmiş ve insanoğlu bu konuda denetim uygulamayı başaramamıştır. Toplum bir bütün olarak ağırlığını koymazsa, yani aile planlamasını herkes kabul edip bunun için ortak bir çaba göstermezse, aile planlamasının gelecekte tamamen gerçekleşmesi söz konusu olamaz.

Birde kapsamlı planlama yapma meselesi vardır. Biraz önce tarımsal plarlardan söz ettim, ama bunun dışında sanayi, ticaret, kültür ve eğitim planları da vardır. Sanayiyi, ticareti, kültür ve eğitimi birleştiren ve birbiriyle eşgüdümlü hale getiren kapsamlı bir plan son derece zorunludur.

Deneme ekimleri yapmak her yerde yaygınlaştırılması yararlı olacak bir tecrübedir, il, ilçe, bucak ve kooperatiflerdeki önder kadrolar; yüksek verim elde edilemeyeceğini ve bunun için hangi yöntemlerin kulla-

nilması gerektiğini saptamak için küçük bir tarlada ekim yapmalıdırlar.

Tarım tekniklerini öğrenmeliyiz. Bu teknikleri öğrenmeden tarımla uğraşmak artık olanaksız hale gelmiştir. Siyaset ile meslekler zıtların birliğini oluşturur ve bu ilişkide siyaset, hâkim ve birincil durumdadır, siyaseti göz ardı etme eğilimine karşı mücadele etmekle birlikte, kendini siyasetle sınırlayıp, teknik ya da mesleki bilgiden yoksun olmak da iyi bir şey değildir, ister sanayi alanında olsun, isterse tarım, ticaret ya da kültür ve eğitim alanında, yoldaşlarımız hangi alanda çalışırlarsa çalışsınlar, belli bir teknik bilgiye sahip olmak zorundadırlar. Bu konuda da on yıllık bir plan yapılması gerektiği kanısındayım. Bütün konularda ve mesleklerde çalışan yoldaşlarımız teknik ve mesleki faaliyetlerinde ustalaşmaya çalışmalı, birer uzman haline gelmeli ve hem kıvılcık, hem de uzman olmalıdırlar. Kıvılcık olmadan önce uzman olmak gerektiğini söylemek yanlışdır ve kıvılcık olmadan önce beyaz olmak anlamına gelir. Çünkü bu tür sözler söyleyenler aslında sonuna kadar beyaz kalmak isteyenlerdir ve onların sonradan kıvılcık oluruz demeleri boş laftan ibarettir. Bugün bazı yoldaşlarımız zengin köylülerin düşünce tarzına teslim oldukları için artık kıvılcık değildirler. Bazıları, siyasi bakımdan beyaz, teknik bakımdan da beceriksiz olan Parti içindeki sağcılar gibi beyazdırlar. Bazıları gri, diğer bazıları da pembedir. Gerçekten kıvılcık, beş yıldızlı kıvılcık bayrağımız gibi kıvılcık olan, soldur. Ama sadece kıvılcık olmak yeterli değildir; aynı zamanda mesleki ve teknik bilgiye de sahip olmak gerekir. Şu anda birçok kadro sadece kıvılcıktır, ama uzman değildir ve mesleki ve teknik bilgiden yoksundur. Sağcılar önderlik etme yeteneğine sahip olmadığımızı, «uzman olmayanların uzmanlara önderlik edemeyeceğini» söylüyorlar. Biz ise, önderlik edebileceğimizi söyleyerek, onlara karşı çıkıyoruz. Önderlik edebileceğimizi söylerken, siyasi önderliği kastediyoruz. Teknik bilgiye gelince, hâlâ öğrenecek çok şeyimiz var ve bunu öğrenmemiz kesinlikle mümkün olacaktır.

Proletarya, kendi büyük teknisyenler ve teori işçileri ordusu olmadan sosyalizmi inşa edemez. Önümüzdeki on yıl içinde (bilimsel gelişmeye ilişkin planlar da on iki yıllık bir dönemi kapsamaktadır ve şu anda önümüzde on yıl vardır) bir proleter aydınlar ordusu oluşturmamız. Bütün Parti üyelerimiz ve Partili olmayan faal unsurlar, proleter aydınlar haline gelmeye çalışmalıdırlar. Bütün kademelerde, özellikle de eyalet, bölge ve il kademelerinde proleter aydınlar yetiştirmek için planlar hazırlanmalıdır, yoksa bu gibi insanlar yetiştirilmeden zaman geçip gider. Eski bir Çin deyişi şöyle der: «Bir ağaç on yılda yetiştirilir, ama bir insanı yetiştirmek yüz yıl sürer.» O yüz yıldan doksan yıllık bir indirim yapalım ve insanları on yılda yetiştirelim. Bir ağacın on, yılda yetiştirilebileceği doğru, değildir, çünkü bu iş güneyde yirmi beş yıl, kuzeyde ise daha uzun bir zaman alır. Ama insanları on yılda, yetiştir-

mek kesinlikle mümkündür. Şimdiye kadar sekiz yıl geçti, bir on yıl daha eklersek on sekiz yıl eder; bu süre içinde Marksist ideolojiye sahip işçi sınıfı uzmanlarından oluşan bir ordunun esas olarak kurulabileceğini umabiliriz. On-dan sonraki on yıl için görevimiz bu orduyu genişletmek ve düzeyini yükseltmek olacaktır.

Tarımla sanayi arasındaki ilişkiye gelince, kuşkusuz sanayi üzerinde yoğunlaşmalı ve sanayinin gelişmesine öncelik vermeliyiz; bu tartışılmaz bir ilkedir ve bu konuda hiçbir yalpalama olamaz. Ne var ki, bu önkoşulun yanı sıra, sanayi ile tarımı aynı anda geliştirmeli ve adım adım modern bir sanayi ile modern bir tarım inşa etmeliyiz. Sık sık Çin'i bir sanayi ülkesi haline getirmekten söz ederiz; aslında bu iş, tarımın modernleştirilmesini içerir. Şimdi propaganda çalışmamızda ağırlık tarıma verilmelidir. Deng Siaoping yoldaş da bu konuda konuştu:

Dördüncüsü, iki yöntemle ilgilidir. Bir işi yapmanın en az iki yöntemi vardır; bunlardan biri, daha geç ve daha kötü, diğeri ise daha çabuk ve daha iyi sonuç verir. Burada hem hız, hem de nitelik söz konusudur. Daima sadece tek bir yöntemi değil, en az iki yöntemi göz önünde bulundurun. Demiryolu inşaatını Örnek alalım. Birkaç tane plan yapılmalıdır ki, birkaç güzergâh içinden bir tanesi seçilebilsin. Karşılaştırılabilir birkaç tane, en azından iki tane yöntem vardır. Örneğin, fikirleri açıklamak için büyük toplantılar mı, yoksa küçük toplantılar mı yapılmalıdır? Büyük duvar afişleri olmalı mıdır, yoksa olmamalı mıdır? Bunlardan hangisi daha iyidir? Böyle çok sayıda mesele vardır, ama gel gör ki fikirlerin serbestçe ortaya konmasına izin verilmemiştir. Pekin'deki otuz dört yükseköğrenim kurumunun yöneticilerinden hiçbiri buna izin vermemiş, ya da vermişse bile bunu istekli ve kararlı bir şekilde yapmamıştır. Onlara göre bu, yangını kendini üstüne çekmek demekmiş! İnsanların fikirlerini serbestçe ortaya koymalarına izin vermelerini sağlamak için onları uzun uzadıya ikna etmek, hatta onlara önemli ölçüde baskı yapmak, yani yenilgiyi kabul edip «Liangshan Dağı asilerine katılmak zorunda kalmalarını»⁵ sağlamak için açık bir çağrı yayınlamak ve birçok toplantı düzenlemek gerekmektedir. Geçmişte devrim yaptığımız sırada, Parti içinde şu ya da bu yöntemle, şu ya da bu siyasetle ilgili olarak farklı görüşler ortaya çıkmıştı, ama sonunda, o günün koşullarına en uygun siyaseti benimsediğimiz için, Japonya'ya Karşı Direnme Savaşı ve Kurtuluş Savaşı dönemlerinde, daha önceki dönemlerdekinden daha büyük ilerlemeler kaydedildi. Aynı şekilde, inşa ile ilgili olarak da şu ya da bu siyaset söz konusu olduğunda biz gene somut koşullara en uygun siyaseti benimsemeliyiz.

Sovyetlerin inşa konusundaki tecrübesi aşağı yukarı tamdır. Tamdır derken, yapılan hataları da kastediyorum. Hataları da içermeyen hiçbir tecrübeye, tam bir tecrübe gözüyle bakılamaz. Sovyetler Birliği'nden öğrenmek demek, aynı dogmatizmin yaptığı gibi, her şeyi kopya etmek

demek değildir. Biz, ancak dogmatizmi eleştirdikten sonra halkı Sovyetler Birliği'nden öğrenmeye teşvik ettik; dolaşısıyla herhangi bir tehlikeyle karşılaşmadık. Yenan'daki düzeltme hareketinden ve 7. Kongreden sonra, Sovyetler Birliği'nden öğrenmek gerektiğini vurguladık ve bundan hiçbir zarar görmediğimiz gibi, üstelik yarar sağladık. Devrim konusunda tecrübeliyiz, İnşa konusunda işe daha yeni başladık ve sadece sekiz yıllık bir tecrübeye sahibiz. İnşa çalışmamızda kazandığımız başarılar esastır, ama hatasız da değiliz. İlerde de hata yapacağız, ama bunların sayısının daha az olacağını umuyoruz. Sovyetler Birliği'nden öğrenmek, Sovyetler Birliği'nin hatalarının incelenmesini de kapsamalıdır. Eğer bu hataları incelersek, yanlış yollara daha az saparız. Sovyetler Birliği'nin hatalarından kaçınarak işleri daha hızlı ve daha iyi bir şekilde yapamaz mıyız? Hiç kuşkusuz böyle yapmaya çalışmalıyız. Örneğin çelik üretiminde, üç beş yıllık plan döneminde ya da biraz daha uzun bir süre içinde 20 milyon tona ulaşamaz mıyız? Eğer, çalışırsak ulaşabiliriz. Bunun için daha fazla küçük çelik fabrikası kurmamız gerekir. Bence yılda 30 bin 50 bin ya da 75 bin, 80 bin ton çelik üreten çelik fabrikalarından daha çok açmalıyız, çünkü bunlar çok yararlı olmaktadır. Aynı zamanda, yılda 300 bin ya da 400 bin ton çelik üreten orta büyüklükte fabrikalar da kurulmalıdır. Beşinci olarak, geçen yıl birkaç şey kaldırılıp atıldı. Bunlardan biri, yaptığımız işlerde daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar alma ilkesiydi. Daha büyük ve daha hızlı sonuçlar alma isteğinden vazgeçildi ve bununla birlikte daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde etme isteği de bir kenara atıldı. Kanımca, işlerin daha iyi ve ekonomik bir biçimde yapılmasına karşı çıkan olmaz; hoşlanılmayan ve bazı yoldaşların da «aceleci» diye damgalandıkları şey sadece, yapılan işte daha büyük ve daha hızlı sonuçlar alınmasıdır. Aslında «daha iyi» ve «daha ekonomik» kavramlarıyla amaçlanan, «daha büyük» ve «daha hızlı» kavramlarını sınırlamaktır. «Daha iyi», kalitenin iyi olması; «daha ekonomik», daha az para harcamak; «daha büyük», daha çok şey yapmak; «daha hızlı» da gene daha çok şey yapmak anlamını taşımaktadır. Bu slogan, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar, yani gerçeklere aykırı daha büyük ve daha hızlı sonuçları imkânsız hale getiren daha iyi bir kalitenin ve daha düşük maliyetlerin gerçekleştirilmesi çağrısında bulunduğu için, kendi kendisini sınırlayan bir slogandır. Bir iki yoldaşın bu toplantıda bu konuyu ele almalarına memnun oldum. Ayrıca, gazetede bu meseleyle ilgili bir de yazı okudum. Daha büyük, daha hızlı, daha iyi ve daha ekonomik sonuçlar elde edilmesi yolundaki talebimiz, gerçekçi ve somut koşullara uygun bir taleptir, öznelci bir talep değildir. Daha büyük ve daha hızlı sonuçlar elde etmek için daima elimizden geleni yapmalıyız; karşı çıktığımız şey sadece, daha büyük ve daha hızlı sonuçlar elde edilmesi yolundaki öznelci taleplerdir. Geçen yılın ikinci yansında bir rüzgâr esti ve bu sloganı kaldırıp attı;

bu sloganın yeniden geri getirilmesini istiyorum. Bu mümkün müdür? Lütfen bu mesele üzerinde düşünün.

Kırk maddelik Tarımsal Gelişme Programı da kaldırılıp atıldı. Bu kırk madde geçen yıl gözden düşmüştü, ama şimdi bir «geri dönüş» yapıyor.

İlerlemeyi teşvik komiteleri de bir kenara atıldı. Bir zamanlar ortaya şu soruyu atmıştım: Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün kademelerdeki Parti komiteleri, Devlet Konseyi ve bütün kademelerdeki halk konseyleri kısacası, Parti komiteleri esas olmak üzere çok sayıdaki «komite» ilerlemeye mi yoksa gerilemeye mi hizmet etmelidir? Bütün bu komiteler ilerlemeye hizmet etmelidir. Bana kalırsa, Guomindang gerilemeye hizmet eden bir komite, Komünist Partisi ise ilerlemeye hizmet eden bir komitedir. Geçen yıl esen rüzgârın kaldırıp bir kenara attığı o ilerlemeyi teşvik komitelerini şimdi geri getiremez miyiz? Eğer hepiniz bunların geri getirilmesine karşı çıkar ve ille de gerilemeyi teşvik komiteleri örgütlenmesini isterseniz, çoğunuz gerilemeyi istediğiniz için benim elimden bir şey gelmez. Ne var ki, bugünkü toplantıya bakılırsa herkes ilerlemeden yana çıkmış ve gerilemeyi savunan tek bir konuşma bile yapılmamıştır. Geri gitmenizi isteyen sağcı Çang Lo ittifakıydı, işlerin gerçekten çok hızlı yürüdüğü ve gerekli sınırların dışına çıktığı durumlarda kısmi ve geçici gerilemeler olabilir, yani bir adım gerilememiz ya da adımlarımızı yavaşlatmamız gerekir. Ancak genel siyasetimiz daima ilerlemeyi teşvik etmektir.

Altıncı olarak, proletarya ile burjuvazi arasındaki, sosyalist yol ile kapitalist yol arasındaki çelişme, kuşkusuz bugünkü Çin toplumunun baş çelişmesidir. Bugünkü görevimiz geçmiştekinden farklıdır. Eskiden proletaryanın esas görevi kitlelere, emperyalizme ve feodalizme karşı verilen mücadelelerde önderlik etmekti ve bu görev şimdi yerine getirilmiş bulunmaktadır. O halde, şimdi baş çelişme nedir? Şimdi, mızrağın ucunu burjuvaziye yöneltmiş olan sosyalist devrimi sürdürüyoruz ve bu devrim aynı zamanda bireysel üretim sistemini dönüştürme, yani kooperatifleşmeyi gerçekleştirme hedefi gütmektedir; dolaşısıyla baş çelişme sosyalizm ile kapitalizm arasında, kolektifleşme ile bireycilik arasında, ya da en özlü ifadesiyle sosyalist yol ile kapitalist yol arasındadır. 8. Kongre kararı bu meseleye hiç değinmemektedir. Kararda, baş çelişmenin ileri sosyalist sistemle geri toplumsal üretici güçler arasında olduğundan söz eden bir yer vardır. Meselenin bu şekilde konması yanlıştır. Yedinci Merkez Komitesinin 2. Genel Toplantısında, ülke çapında zafer kazanılmasından sonra baş çelişmenin, ülke içinde işçi sınıfı ile burjuvazi arasındaki çelişme, uluslararası alanda ise Çin ile emperyalizm arasındaki çelişme olacağını belirtmiştik. Toplantıdan sonra bu görüşü kamuoyuna açıklamadık, ama o gün bugündür bu görüşe uygun olarak hareket ediyoruz, çünkü devrimimiz sosyalist devrim haline gelmiştir ve şu anda sosyalist devrim yapmaktayız. Esas olarak üretim araçları-

nın mülkiyeti konusunda bir devrim olan sosyalist devrim üç büyük dönüşümden oluşur; bu üç büyük dönüşüm esas olarak tamamlanmıştır. Bunlardan her biri şiddetli bir sınıf mücadelesi olmuştur.

Geçen yılın ikinci yansında sınıf mücadelesinde bir gevşeme, bile bile gerçekleştirilen bir gevşeme oldu. Ne var ki, biz bu gevşemeye izin verir vermez, burjuvazi, burjuva aydınlar, toprak ağalar, zengin köylüler ve hali vakti yerinde orta köylülerin bir bölümü bize saldırmaya başladılar. Bu yıl olan işte budur. Biz sınıf mücadelesinin gevşemesine izin verdik ve onlar bize saldırmaya başladılar bu bizim işimize geldi, çünkü inisiyatifi ele geçirdik. Halkın Gazetesi'nin bir başyazısının dediği gibi «Ağaç sü-kûnetten hoşlanabilir, ama rüzgâr dinmeyecektir»⁶ Büyük bir rüzgâr, güçlü bir kasırga çıkarmak istediler! Tamam, o zaman biz de bir «sığınak» kazmaya giriştik. Bu, sağcılara karşı mücadele, düzeltme hareketiydi.

Düzeltilme iki görevden oluşur: Bunlardan biri, burjuva ideolojisine karşı mücadeleyi de içeren, sağcılara karşı mücadeledir; diğeri ise, gene iki çizgi arasında bir mücadeleyi gerektiren, reformlar yapma görevidir. Öznellik, bürokrasi ve sekterlik burjuva olgulardır ve bunların Partimiz içinde var olmasından burjuvazi suçludur. Bundan yüz ya da iki yüz yıl sonra da bu konuda burjuvazi suçlamak mümkün olacak mıdır? Korkarım bu biraz zor olacaktır. Bürokrasi ve öznellik, o zaman da varlıklarını sürdürecek midir? Evet, sürdürecektir, ama o zaman bunun sorumlusu gerilik olacaktır. Toplumda sol, orta ve sağ ile ileri, orta ve geri daima var olacaktır. O zaman, eğer bürokrasi ya da öznellikten suçluyunuz, geri olduğunuz anlaşılacaktır.

Düzeltilme hareketi gelecek yılın 1 Mayıs'ına kadar sürecektir; bu iş için bu kadar zamanımız vardır, 1 Mayıs'tan sonra yeniden bir gevşeme olacak mıdır? Böyle bir gevşeme sağ sapma olarak görülebilir mi? Bence görülemez. Bir toplantıyı örnek alalım. Eğer bir toplantı, gece gündüz demeden, aralıksız olarak altı ay sürerse, korkarım birçok kişi çekip gider. Dolayısıyla işimizi koşullara uygun olarak yapmalı, yerine göre hızlandırıp, yerine göre yavaşlatmalıyız. Geçen yıl o kadar büyük zafer kazandık ki, kapitalistler bize olan bağlılıklarını göstermek için davul zurna çalıp oynadılar; eğer bir gevşeme olmasına izin vermeseydik, yeterli nedenler bulunmadığı için kendimizi haklı göstermekte güçlük çekerdik. Mülkiyet sorununun, esas olarak çözülmekle birlikte tamamen çözülmediğim söyledik. Sınıf mücadelesi sönmemiştir. Dolayısıyla gevşeme, ilkelerden ödün vermek değil, koşulların doğurduğu bir zorunluluktur.

Düzeltilme hareketinin gelecek yılın 1 Mayıs'ına kadar sürmesini ve yılın ikinci yarısında sona ermesinin gerektiğini düşünüyorum. Yeni bir düzeltme hareketinin ya da köylük bölgelerde yeni bir tartışmanın gerekli olup olmadığını, o zaman göreceğiz ve bu meseleyi gelecek yıl

ele alacağız. Ne olursa olsun, ertesi yıl bir düzeltme hareketi daha başlatmak gerekecektir. Eğer ertesi yıl ya da daha kötüsü birkaç yıl sonra yeni bir düzeltme hareketi başlatmazsak, eski ve yeni sağcılar ve şu anda ortaya çıkmakta olanlar yeniden kaynaşmaya başlayacaktır. Üstelik ortanın sağındaki bazı unsurların, bazı orta yolcu unsurların ve hatta soldaki bazı unsurların da değişimleri söz konusudur. Dünyada öyle tuhaf tipler vardır ki, eğer uzunca bir süre 'iş'i gevşetirseniz, bunların sağcı duyguları su yüzüne çıkar ve gerçeğe aykırı sözlerle ve sağcı gözlemlerle ortaya çıkmaya başlarlar. Ordu birliklerimizde Üç Temel Disiplin Kuralı ve Dikkat Edilecek Sekiz Nokta ile ilgili olarak sürekli bir eğitim yapmak da zorunludur. Bu eğitimi birkaç ay keserseniz, moral bozukluğu baş gösterir. Yolda birkaç kez askerlerin morali yükseltilmelidir. Yeni askerler arasında eğitim yapılmalıdır. Düzeltme yapılmadığı takdirde eski askerlerin ve kıdemli kadroların ideolojisi bile değişir.

Sırası gelmişken, Sovyetler Birliği ile ayrılıklarımıza da değinmek istiyorum. Birinci olarak, Stalin konusunda bizimle Kruşçev arasında bir çelişme vardır. Kruşçev Stalin'in kapkara bir tablosunu çizmiştir ve biz onunla aynı görüşte değiliz. Stalin'i o kadar çirkinleştirdi ki! Bu, artık sadece onun ülkesini ilgilendiren bir mesele olmaktan çıkmış, bütün ülkeleri ilgilendiren bir mesele haline gelmiştir. Stalin'in resmini Tien An Men Meydanı'na koyduk. Bu, dünyadaki bütün emekçilerin isteklerine uygundur ve Kruşçev ile aramızdaki köklü ayrılıkların bir işaretidir. Stalin'in kendisine gelince, onu yüzde yetmiş başarılı, yüzde otuz hatalı olarak değerlendirmeliyiz. Bu değerlendirme tamamen doğru olmayabilir, çünkü onun hataları belki de sadece yüz de yirmi, ya da hatta yüzde on, ya da yüzde otuzun biraz üstünde olabilir. Her şey dikkate alındığı zaman, Stalin'in başarıları esaslı ve hataları ise ikincildir. Bu konudaki görüşümüz Kruşçev'inkinden farklıdır.

İkinci olarak, Kruşçev ve ortaklarından barışçı geçiş meselesinde de ayrılıyoruz. Herhangi bir ülkenin proletarya partisinin iki olasılığa da, yani hem barış olasılığına, hem de savaş olasılığına karşı hazırlıklı bulunması gerektiğini savunuyoruz. Barış durumunda Komünist Partisi, Lenin'in Şubat ve Ekim Devrimleri döneminde ortaya attığı slogan uyarınca, hâkim sınıflardan barışçı geçiş talebinde bulunur. Biz de aynı şekilde Çan Kayşek'e barış yapma önerisinde bulunmuştuk. Bu, burjuvaziye, düşmana karşı kullanılan bir savunma sloganıdır ve savaş değil dans isteğimizi göstererek kitleleri kazanmamıza yardım eder. Bu, inisiyatifi ele geçirmemize yarayan taktik bir slogandır. Ne var ki, burjuvazi devlet iktidarını asla kendi isteğiyle devretmez ve şiddete başvurur. O zaman, ikinci olasılık ortaya çıkar. Eğer savaşmak istiyorlarsa ve ilk kurşunu onlar sıkarlarsa, bize de savaşa savaşa cevap vermekten başka yapacak bir şey kalmaz. İktidarı silah gücüyle ele geçir-

mek bu, stratejik bir slogandır. Eğer barışçı geçişte diretirsенiz, sosyalist partilerle aranızda hiçbir fark kalmaz. Japonya Sosyalist Partisi işte aynen öyledir; sadece tek bir olasılığı kabul eder, yani hiçbir zaman şiddete başvurmayacaktır. Aynı şey, dünyadaki bütün sosyalist partiler için de geçerlidir. Genel olarak, proletaryanın siyasi partileri her iki olasılığa karşı da hazırlıklı olmalıdırlar: Birinci olarak, bir beyefendi, yumruklarını değil, dilini kullanır, ama ikinci olarak, eğer serserinin biri bana vurursa, ben de ona vururum. Meseleyi bu şekilde koyarsak, her iki olasılığı da dikkate almış ve hiçbir boşluk bırakmamış oluruz. Bunu başka türlü yapmak mümkün değildir. Şimdi, birçok ülkedeki Komünist Partileri, örneğin İngiltere Komünist Partisi, sadece barışçı geçiş sloganını savunmaktadır. Bu meseleyi İngiltere Partisinin önderleriyle tartıştık, ama hiçbir sonuç alamadık. Kuşkusuz, bu partinin yöneticisi, «Kuruşçev, barışçı geçişi ortaya atanın kendisi olduğunu nasıl iddia edebilir? Ben bunu/ ondan çok önce ortaya atmıştım!» diye gurur duyabilir.

Bunun dışında, Sovyet yoldaşlar, yüz çiçek açsın, yüz düşünce birbiriyle yarışsın siyasetimizi kavramıyorlar. Bizim istediğimiz, sosyalizm çerçevesinde, karşıdevrimciler dışında halkın saflarında yüz çiçeğin açması ve yüz düşüncenin birbiriyle yansımasıdır. Tabii, halk içinde de yemden saflaşmalar olabilir ve halkın bir bölümü düşmanlarımız haline gelebilir. Örneğin, sağcılar: Eskiden halk içinde yer alıyorlardı, ama şimdi bana öyle geliyor ki, üçte bir halk, üçte iki karşıdevrime olmuşlardır. Onları seçme hakkından yoksun bırakmalı mıyız? Genel olarak mahkemeler tarafından mahkûm edilenler ya da çalışma yoluyla düzeltilecek olan az sayıda sağcı dışındakilere böyle davranmamak daha iyidir. Bazılarının Siyasi Danışma Konferansının Milli Komitesinde görev yapmalarına bile izin verilebilir, çünkü nasıl olsa komitenin bin kişiden oluşmasında hiçbir zarar yoktur. Görünüşte sağcılar hâlâ halkın saflarındadır ama aslında onlar bizim düşmanlarımızdır. Onların düşmanlarımız olduklarını, onlarla aramızdaki çelişmenin düşmanla halk arasındaki bir çelişme olduğunu açıkça söylüyoruz, çünkü onlar sosyalizme, Komünist Partisinin önderliğine ve proletarya diktatörlüğüne karşı çıkmaktadırlar. Kısacası, söyledikleri ve yaptıkları altı kıstasa⁷ uymamaktadır! Onlar zehirli otlardır. Ne zaman olursa olsun, halk içinde birkaç zehirli ot daima baş verecektir.

Son olarak silkinmemiz ve inceleme yapmak için zorlu bir çaba harcamamız gerekmektedir. Şu üç kelimeye dikkat edin: «Zorlu», «çaba» ve «harcamak». Silkinmeli ve zorlu bir çaba harcamalıyız.

Şimdi birçok yoldaşımız zorlu bir çaba harcamıyor, bazı yoldaşlar da işten sonra fazla enerjilerini kâğıt ve tavla oynayarak ve dans ederek harcıyorlar; bence bu kötü bir şeydir, işten sonra fazla enerjimizi esas olarak İnceleme yapmaya ayırmalı ve inceleme yapmayı bir alışkanlık ha-

line getirmeliyiz. Peki, neyi incelemeliyiz? Birinci olarak Marksizm-Leninizm'i, ikinci olarak teknolojiyi ve üçüncü olarak da doğa bilimlerini incelemeliyiz. Bunlardan başka, önder kadroların az çok bilmeleri gereken edebiyat, özellikle de edebiyata ilişkin teoriler vardır. Önder kadrolar, gazetecilik ve eğitim konularında da bilgi sahibi olmalıdırlar. Kısacası, genel bir kavrayış edinmemiz gereken çok geniş bir bilgi birikimi vardır. Çünkü bu konularda önderlik yapmamız gerekiyor! Bizim gibi insanlar neyin uzmanıdırlar? Bize siyasi uzman denebilir. Bu konuları bilmezsek, nasıl önderlik edebiliriz? Bütün eyaletlerin kendi gazeteleri vardır ve bunlar geçmişte ihmal edilmiştir, bütün eyaletlerin edebiyat ve sanat dergileri ve örgütleri vardır ve bunlar da, tıpkı birleşik cephe, demokratik partiler ve eğitim gibi geçmişte ihmal edilmiştir. Bütün bunlar ihmal edilmiştir ve isyan da işte bu alanlarda patlak vermiştir. Ama bu meselelerin üzerine eğilince, birkaç ay içinde durum olduğu gibi değişmiştir. Lo Lungçi, küçük proleter aydınların, nasıl olup da koskoca küçük burjuva aydınlarına önderlik edebileceğini sordu yanıliyordu o küçük burjuva olduğunu söylüyor, ama aslında burjuvadır. Proletaryanın «küçük aydınları» işte bunu yapacaklar ve büyük burjuva aydınlara önderlik edeceklerdir. Proletarya kendisine hizmet eden bir aydınlar grubuna sahip olmuştur; önce Marks, sonra Engels, Lenin ve Stalin, şimdi de bizim gibi, insanlar ve daha birçokları. Proletarya en ileri sınıftır ve dünyanın dört bir yanında devrime önderlik edecektir.

Dipnotlar

¹ Çin Komünist Partisi Sekizinci Merkez Komitesinin Genişletilmiş 3. Genel Toplantısında yapılan konuşma.

² Beş büyük hareket şunlardır: Toprak devrimi, ABD saldırısına karşı direnme ve Kore'ye yardım hareketi, karşıdevrimcilerin temizlenmesi, «üç kötülüğe» ve «beş kötülüğe» karşı mücadele hareketi ve ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökme hareketi.

³ Burada, tarımın, el sanatlarının ve kapitalist sanayi ve ticaretin sosyalist dönüşümü kastediliyor.

⁴ «Ordudaki Demokratik Hareket», Not 1. Mao Zedung Seçme Eserler, Cilt IV. Kaynak Yayınları, s. 184

⁵ Şandung eyaletindeki Liangşan Dağı, Sung Hanedanı sırasında asi köylülerin üssüydü. Suyun Kıyısında adlı eski Çin romanındaki asi önderlerinin çoğu, iktidarın ve zorba toprak ağalarının zulmü karşısında Liangşan Dağı'na sığınmak zorunda kalmışlardı. «Liangşan Dağı asilerine katılmak zorunda kalmak» deyimini, o günden bu yana, baskı altında bir şeyi yapmaya zorlanmak anlamını kazanmıştır

⁶ Han Ying (Batı Han Hanedanı), Şarkı Yorumları Kitabı, Bölüm 9

⁷ Bkz. bu kitapta «Halk İçindeki Çelişmelerin Doğru Ele Alınması Üzerine» adlı makalede, s. 415

HALKIN ÇOĞUNLUĞUNA YÜREKTEN GÜVENİN¹

Mao Zedung – Seçme Eserler Cilt 5

Düzeltilme hareketini yürütmek için artık bir yol bulundu yani, serbestçe konuşmak, görüşleri tam olarak açıklamak, büyük tartışmalar açmak ve büyük duvar afişleri yazmak. Bu, partimizin geçmişte kullandığı öteki yollardan farklı olan ve kitlelerin yarattığı yeni bir biçimdir. Gerçi Yen'an'daki düzeltme hareketi sırasında birkaç büyük duvar afişi vardı, ama bunları biz teşvik etmemiştik. Ayrıca daha sonraki Üç Denetim ve Üç Geliştirme hareketi sırasında da bu biçim kullanılmadı. Devrimci savaşlar döneminde bizler maaş almıyorduk ve silah üreten fabrikalarımız yoktu, Partimizin ve ordumuzun güvendiği tek şey askerler ve değişik yörelerdeki halktı, kitlelerdi, işte böylece yıllar içinde demokratik bir çalışma tarzı gelişti. Ama o günlerde, şimdi olduğu gibi serbestçe konuşmak, görüşleri tam olarak açıklamak, büyük tartışmalar açmak ve büyük duvar afişleri yazmak diye bir şey yoktu. Neden mi? Çünkü biz o zaman savaşın ortasındaydık ve sınıf mücadelesi çok şiddetliydi; kendi saflarımızda herkes istediğini yazsın gibisinden bir anlayışa göz yumsaydık bu kötü bir şey olurdu. Şimdi durum değişti. Savaş sonra erdi ve Tayvan Eyaleti dışında bütün ülke kurtarıldı. Bu yeni biçim de böylece ortaya çıktı. Yeni devrimci içerik, yeni bir anlatım biçimi bulmalıdır. Bugünkü devrimimiz sosyalist bir devrimdir, amacı sosyalist bir ülke kurmaktır ve bu yeni biçimi bulmuştur. Bu biçim hızla yaygınlaştırılabilir, birkaç ay içerisinde kolaylıkla benimsenebilir.

İş serbestçe konuşmaya, görüşleri tam olarak açıklamaya, büyük tartışmalar açmaya ve büyük duvar afişleri yazmaya gelince başlıca iki korku çıkıyor ortaya. Biri düzenin bozulması korkusu. Siz düzenin bozulmasından korkuyor musunuz? Bana kalırsa birçok insan bundan korkuyor. Ötekisi de, içine düştüğü durumdan kurtulamama korkusu. Fabrika ya da kooperatif

yöneticisi, yüksekokul müdürü ya da Parti komitesi sekreteri görevlerinde bulunanların hepsi de, görüşler bir kez açıklandı mı ya da yangın tutuştu mu işin içinden sıyrılmayacaklarından korkuyorlar. Şimdi insanları korkacak bir şey olmadığına ikna etmek kolay, ama Mayıs'ta bu oldukça zor bir işti. Pekin'in otuz dört yüksek eğitim kurumunda, ancak birçok toplantı yapıldıktan sonra görüşlerin serbestçe açıklanmasına izin verildi. Neden korkulacak bir şey yoktur? Görüşlerin açıklanması neden bizim yararımızdır? Hangisi bizim yararımızdır, görüşleri geniş bir şekilde açıklamak mı, biraz açıklamak mı, yoksa hiç açıklamamak mı? Görüşlerin hiç açıklanmaması bizim yararımıza değildir, görüşleri biraz açıklamak ise hiçbir sorunu çözmez, bu nedenle görüşler geniş bir şekilde açıklanmalıdır. Birincisi, bu, düzenin bozulmasına yol açmaz, ikincisi de, insanın işin içinden sıyrılmaması olanaksız hale getirmez. Elbette bazı kimseler için farklı bir durum söz konusudur, örneğin, Ting Ling işin içinden sıyrılmaz, Komünist Partisini yakıp yıkmak için bir yangın çıkaran Feng Suehfeng de öyle. Onlar bir avuçtan ibarettir ve sağcıdırlar. Başkalarının kaygılanmasına gerek yok, işin içinden sıyrılmayı başarabilirler. En kötü hataları olsa olsa bürokrasi, sekterlik ya da öznellikler ve böyle hataları varsa, yapacakları şey yalnızca bunları düzeltmektir; onun için korkulacak bir durum yoktur. Esas olan, halkın çoğunluğuna güvenmek, çoğunluğun iyi olduğu gerçeğine güvenmektir, işçilerin çoğunluğu iyidir, köylülerin çoğunluğu da öyle. Komünist Partisinin ve Gençlik Birliğinin çoğu üyesi de iyidir. Hiçbiri ülkemizde düzenin bozulmasını istemez. Burjuva aydınlarının, kapitalistlerin ve demokratik partilerin üyelerinin çoğu yeniden kalıba dökülebilir. Bu yüzden, korkmamıza gerek yok, çünkü düzen bozulmayacaktır ve bozulamaz.

Çoğunluğa güvenmeliyiz, peki böyle derken yüzde 51'i mi kastediyoruz? Hayır, yüzde 90'ı, 98'i kastediyoruz.

Sosyalist devrim hepimiz için yeni bir şey. Geçmişte yaptığımız devrim yalnızca demokratik bir devrimdi, doğası gereği burjuva bir devrimdi. Bu devrim yalnızca emperyalist, feodal ve bürokrat-kapitalist mülkiyeti ortadan kaldırdı, ama bireysel mülkiyet ya da milli kapitalist mülkiyet ortadan kalkmadı. Bu nedenle pek çok kimse demokratik devrim sınavından geçebildi. Bazıları sonuna kadar demokratik bir devrimi iyice içlerine sindiremedikleri ve bu aşamayı zar zor atlattıkları halde, başkaları bu devrim için canla başla çalışmaya hazırды ve bu sınavı başarıyla verdi. Şimdiki sınav sosyalizmdir ve bu, bazı kimselere zor gelmekledir, örneğin, Hupeh ilindeki tarım emekçisi kökenli olan şu Parti üyesini alalım. Onun ailesi üç kuşak boyunca dinlenmek zorunda kalmıştı. Kurtuluş ona yeni bir hayat sağladı, durumu iyice düzeldi ve bölge düzeyinde bir kadro haline geldi. Ne var ki, sosyalizmden acı acı yakınıyor ve tarımda kooperatifleşmeyi şiddetle kınıyordu; «özgürlük» talep ederek, tahılın satın alınması ve pazarlanmasına da devlet tekeline karşı çıktı. Şimdi sınıf eğitimi olması bakımından bu adamın hayatıyla ilgili bir sergi düzenlendi. Adam pişmanlık içersinde acı gözyaşları döktü ve kendini düzeltceğini söyledi. Sosyalizm sınavını vermek neden zordur? Çünkü sosyalizm, kapitalist mülkiyetin ortadan kaldırılarak bütün halkın sosyalist mülkiyetine dönüştürülmesi, bireysel mülkiyetin ortadan kaldırılarak sosyalist kolektif mülkiyete dönüştürülmesi demektir. Elbette bu mücadele uzun yıllar sürecektir ve bu geçiş döneminin kesin olarak ne kadar süreceğini şimdiden söylemek zordur. Bu yıl verilen mücadele, dalgaların ulaştığı doruk noktası gibidir. San İrmakta olduğu gibi her yıl böyle bir doruk noktası olacak mıdır? Korkarım olmayacaktır. Gene de önümüzdeki yıllarda birkaç tane olacaktır.

Bugün bütün ülkede sosyalizmi onaylamayan kaç kişi vardır? Yerel birimlerdeki pek çok yoldaşla birlikte bir tahmin yaptım. Bu tahmine göre, toplam nüfusumuzun yüzde 10 kadarı sosyalizmi onaylamıyor ya da ona karşı. Bu sayı toprak ağası sınıfını, zengin köylüleri, hali vakti yerinde orta köylülerin bir kısmını, milli burjuvazinin bir kısmını, burjuva aydınlarının bir kısmını, şehir küçük burjuvazisinin üst tabakasının bir kısmını ve hatta birkaç işçi ve yoksul ve aşağı-orta köylüyü içermektedir. Altı yüz milyonluk bir nüfusun yüzde 10'u nedir? 60 milyon. Bu hiç de küçük bir sayı değildir ve küçümsenmemelidir.

Halkın çoğunluğuna yürekten güvenmemiz gerektiğini söylemenin iki temel nedeni var. Birincisi, halkımızın yüzde 90'ı sosyalizmden yanadır. Bu, proletaryayı, köylük bölgelerin yarı-proletaryası olan yoksul köylüleri, aşağı-orta köylüleri, küçük burjuvazinin yukarı kesiminin çoğunluğunu, burjuva aydınlarının

çoğunluğunu ve milli burjuvazinin bir kısmını içermektedir. İkincisi, sosyalizmi onaylamayan ya da ona karşı olanlar içinde ne kadarı en kötü iflah olmaz kimselerdir; yani aşırı sağcılar, karşı-devrimciler, sabotajcılar ve sabotajlara girişmemekle birlikte son derece inatçı olan, kemikleşmiş kafalarını mezara kadar götürecek olanlar ne kadardır? Herhalde ancak yüzde 2 kadar. Yüzde 2 toplam nüfusun ne kadardır? 12 milyon. Bir araya gelip silahlanacak olsalar bu on iki milyon insan hatırı sayılır bir ordu oluşturur. Peki öyleyse neden ülkede büyük bir düzensizlik olmayacaktır? Çünkü bunlar değişik kooperatiflere, köylere, fabrikalara, okullara ve Komünist Partisinin, Gençlik Birliğinin ve demokratik partilerin kollarına dağılmış durumdadırlar. Oraya buraya dağılmış durumda olduklarına ve bir araya gelemeyeceklerine göre, büyük bir düzensizlik olmaz.

Sosyalist devrimin kapsamı nedir, bu mücadelede hangi sınıflar vardır? Sosyalist devrim, emekçi halkın başında bulunan proletarya tarafından burjuvaziye karşı yürütülen bir mücadeledir. Çin proletaryası, sayısı nispeten az olduğu halde, çok sayıda müttefike sahiptir ve bunların en önemlisi, köylük bölgelerdeki nüfusun yüzde 70'ini ya da biraz daha fazlasını oluşturan yoksul ve aşağı-orta köylülerdir. Hali vakti yerinde orta köylüler de yüzde 20 kadardır. Bugünkü hali vakti yerinde orta köylüler kabaca üç kategoriye ayrılabilir: Kooperatifleşmeden yana olanlar, yüzde 40; ikisi arasında karar veremeyenler, yüzde 40 ve karşı olanlar yüzde 20. Son yıllarda yürütülen eğitim ve ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökme, toprak ağaları ve zengin köylüler arasında bir bölünme yarattı ve artık bunların bir kısmı sosyalizme tamamen karşı çıkmıyor. Burjuvaziye ve burjuva aydınlarına karşı da tahlilci bir tutum almalı ve hepsini birden sosyalizme karşıymış gibi görmemeliyiz, çünkü gerçek durum böyle değildir. Bütün nüfusumuzun yüzde 90'ı sosyalizmden yanadır. Biz bu çoğunluğa güvenmeliyiz. Çabalarımız ve büyük tartışmalar sayesinde fazladan bir yüzde 8'i de kazanabiliriz ve bu, toplamı yüzde 98'e çıkartır. Sosyalizme var güçleriyle karşı olan iflah olmazlar ancak yüzde 2 kadardır. Elbette biz uyanık olmalıyız, çünkü Deng Siaoping yoldaşın şimdi belirttiği gibi onlar hâlâ hatırı sayılır bir güç oluşturuyorlar.

Zengin köylüler, köylük bölgelerin burjuvazisidir ve burada onlara kulak asan pek az insan vardır. Toprak ağaları daha da gözden düşmüş durumdadır. Komprador burjuvazi çoktan gözden düşmüştür. Burjuvaziye ve burjuva aydınlarına, köy küçük burjuvazisinin üst kesimine (hali vakti yerinde orta köylüler), şehir küçük burjuvazisinin üst kesimine (nispeten hali vakti yerinde küçük mülk sahipleri) ve bu kesimlerin aydınlarına gelince, bunların belli bir etkinliği olduğu doğrudur. Özellikle aydınlar çok gözdedir, her alanda onlara ihtiyaç vardır. Üniversitelerin profesörlere, ilk ve orta dereceli okulların öğretmenlere, gazetelerin gazetecilere, tiyatroların

oyunculara ve yatırım projelerinin bilim adamlarına, mühendislere ve teknisyenlere ihtiyacı vardır. Şimdiki durumda beş milyon aydın ve 700 bin kapitalist vardır, bunların hepsi birden yaklaşık 6 milyon eder. Her birinin beş kişilik bir ailesi olduğunu düşünürsek, beş kere altı milyon, eder 30 milyon. Karşılaştırma yapacak olursak, burjuvazi ve aydınlarının yüksek bir eğitim ve teknik bilgi düzeyi vardır, işte sağcıların bu kadar kibirli olmaları da bundandır. Küçük proleter aydınlarının, kendisi gibi büyük bir küçük burjuva aydınına önderlik edemeyeceğini söyleyen Lo Lungci değil miydi? Israrla burjuva değil küçük burjuva olduğunu, büyük bir küçük burjuva aydını olduğunu söylüyordu. Bana kalırsa, yalnızca küçük proleter aydınları değil aynı zamanda, belki de hiç okumaz yazmaz olmayan işçiler ve köylüler de Lo Lungci'den çok daha bilgedirler.

Burjuvazinin ve onun aydınlarının arasındaki ve küçük burjuvazinin üst kesiminin ve onun aydınlarının arasındaki sağcılar ve orta yolcu unsurlar, Komünist Partisinin ve proletaryanın önderliğini kabullenemiyorlar. Komünist Partisi ve Anayasayı desteklediklerini söylüyorlar, böyle derken bir anlamda içten de davranıyorlar ve ellerini hep bunlardan yana kaldırıyorlar, ama için için gerçekten kabullenemiyorlar. Burada, düşmanca davranan sağcılar ile yarı kabullenme yarı kabullenmeme eğiliminde olan orta yolcu unsurlar arasında bir ayrım yapmak gerekir. Komünist Partisinin şuna ya da buna önderlik edemeyeceğini söyleyen kimseler yok mu? Bu yalnızca sağcıların görüşü değildir, orta yolcu unsurların bir kısmı da buna katılmaktadır. Kısacası, onların yürüttüğü mantığa göre bizim günlerimiz sayılıdır, Komünist Partisinin başka bir ülkeye taşınmaktan ve proletaryanın da başka bir gezegene gitmekten başka çıkar yolu yoktur. Çünkü siz hiçbir işe yaramazsınız! Sağcıların dediğine göre, siz hiçbir işi doğru dürüst yapamazsınız. Şu anda yürütülen tartışmanın esas amacı biraz gönülsüz olan orta yolcu unsurları kazanmak ve toplumsal gelişme yasasının ne demek olduğunu anlamalarını ve akıllarını başlarına toplayıp, yüksek bir eğitim düzeyi olmayan proletaryaya ve köylük bölgelerdeki yoksul ve aşağı-orta köylülere kulak vermeleri gerektiğini kavramalarını sağlamaktır. Eğitim düzeyi söz konusu olduğunda, proletarya ve aşağı-orta köylüler bu konuda pek ileri sayılmazlar, ama iş devrim yapmaya geldi mi, bunu en iyi yapan onlardır. Halkın çoğunluğu buna ikna olur mu? Evet, olur. Burjuvazinin, burjuva aydınlarının ve küçük burjuvazinin üst kesiminin çoğunluğu buna ikna olur. Üniversite profesörlerinin, ilk ve orta dereceli okulların öğretmenlerinin, sanatçıların, yazarların, bilim adamlarının ve mühendislerin çoğu da öyle. Bunu tam olarak kabullenemeyenler, zamanla, aradan birkaç yıl geçtikten sonra kabulleneceklerdir.

Halkın çoğunluğu sosyalizmi desteklediğinden, yeni biçimin bugünkü görünümü, yani serbestçe

konuşmak, görüşleri açıklamak, büyük tartışmalar açmak ve büyük duvar afişleri yazmak, elverişlidir. Bu biçimin sınıf niteliği yoktur. Sağcılar da bunu kullanabilir. «Geniş bir şekilde» tanımını icat ettikleri için sağcılara teşekkür borçluyuz. Bu yıl 27 Şubat'ta yaptığım konuşmada böyle bir tanım kullanmamıştım, geniş bir şekilde serbestçe konuşmaktan, görüşleri açıklamaktan, tartışmalar açmaktan söz etmemiştim. Geçen yıl Mayıs'ta burada yapılan bir toplantıda, yüz çiçek açsın, yüz düşünce okulu yarışsın derken, «görüşlerin açıklanmasından ve «serbestçe konuşmak»tan söz ediyorduk ama her iki durumda da «geniş bir şekilde» tanımı kullanılmamıştı. Üstelik yüz çiçek açsın sözlerinin yalnızca edebiyat ve sanat alanında geçerli olması, yüz düşünce okulu yarışsın sözlerinin de akademik sorunlarla sınırlı kalması düşünülmüştü. Daha sonra sağcılar bu uygulamanın siyasi sorunlar için de geçerli olmasını istediler, başka bir deyişle her konuda görüşlerin açıklanmasını, bir «görüşlerin açıklanması dönemi»nin başlatılmasını istediler, hem de görüşlerin, geniş bir şekilde açıklanmasını istiyorlardı. Bu sloganın proletarya tarafından olduğu kadar burjuvazi tarafından da kullanılabileceği açıktır, solcular da, orta yolcular da sağcılar da bunu kullanabilir. Bu serbestçe konuşmak, görüşleri açıklamak, büyük tartışmalar açmak ve büyük duvar afişleri yazmak sloganı en çok hangi sınıfın yararınadır? Son tahlilde proletaryanın yararınadır, burjuva sağcılarının değil, bunun nedeni, nüfusun yüzde 90'ının ülkede düzensizlik istememesi, sosyalizmi kurmak istemesidir. Sosyalizmi onaylamayan ya da ona karşı olan geriye kalan yüzde 10'un büyük bir kısmı ise kararsızdır ve ancak yüzde 2'si katıksız sosyalizm düşmanı unsurlardır, Hiç bunların ülkeyi düzensizliğe sürüklemeleri mümkün olabilir mi? Bu nedenle, son tahlilde, serbestçe konuşmak ve geniş bir şekilde görüşleri açıklamak sloganı, serbestçe konuşmak, görüşleri açıklamak, büyük tartışmalar yapmak ve büyük duvar afişleri yazmak biçimi ya da yöntemi, halkın çoğunluğunun yararınadır ve kendilerini yeniden kalıba dökmeye onlara yardımcı olur iki yol vardır: Sosyalizm yolu ile kapitalizm yolu ve bu slogan sosyalizmin yararınadır.

Düzenin bozulmasından ya da işin içinden sıyrılmamaktan korkmamalıyız. Öte yandan sağcılar işin içinden sıyrılmakta zorluk çeklerdir ama gene de bunu yapmaları mümkün olacaktır. Diyalektiğe uygun olarak, sağcılar, kanımca iki kesime bölüneceklerdir. Herhalde önemli bir kısmı, olayların genel akışının etkisiyle daha berrak düşünecek, tutumlarını değiştirecek, kendilerine çekidüzen verecek ve inatçılıktan vazgeçeceklerdir. Böyle olunca, üzerlerindeki sağcı etiketi kaldırılacak, artık onlara «sağcı» denilmeyecek ve üstelik iş de verilecektir. Bir avuç en berbat iflah olmaz, sonuna kadar pişmanlık duymayabilir ve üzerlerindeki sağcı etiketini beraberlerinde mezara götürebilirler. Bu o kadar önemli

değildir, her zaman böyle insanlar olacaktır,

Sağcılar ortalığı karıştırdığından beri biraz döküm yapma fırsatı bulduk: Bir yandan, nüfusun yüzde 90'ı sosyalizmden yanadır ve biraz çaba gösterirsek bunu yüzde 98'e çıkarabiliriz; öte yandan, yüzde 10 sosyalizmi onaylamamaktadır ya da ona karşıdır, bunların arasında sosyalizme kesinkes karşı olan en berbat iflah olmazlar ancak yüzde 2'yi oluşturmaktadır. Bu dökümü yaptıktan sonra durumumuz açık seçik ortaya çıktı. Proletaryanın siyasi partisinin önderliği altında ve halkın çoğunluğunun sosyalizmi desteklemesi sayesinde serbestçe konuşmak, görüşleri tam olarak açıklamak, büyük tartışmalar yapmak ve büyük duvar afişleri yazmak yönetimini kullanarak Macaristan'da meydana gelen ve Polonya'da şu anda cereyan eden olaylar gibi olaylardan kaçınabiliriz. Bizim, Polonya'da olduğu gibi bir dergiyi yasaklamamıza gerek yok², Parti gazetesinde birkaç tane başyazı yayımlamak yeter. Biz Ven Huy Bao'yu eleştiren iki başyazı yazdık. Birincisi açık değildi ve hedefe vurmuyordu, ama ikincisinden sonra Ven Huy Bao hatalarını düzeltmeye başladı. Sin Min Bao da öyle. Bu Polonya'da olamazdı, çünkü onlar, karşı-devrimciler ve sağcılar sorununu, hangi yolu tutmak gerektiği sorununu çözmüş değillerdir; burjuva fikirlere karşı mücadeleye de ağırlık vermemişlerdir. Bunun sonucu, bir derginin yasaklanması olay yarattı. Bence Çin'de işler daha kolaydır ve ben hiçbir zaman karamsar olmadım. Düzensizlik olmayacak ve korkmamız için bir neden yok dememiş miydim? Düzensizlik iyi bir duruma dönüştürülebilir. En berbat tiplerin homurdanıp kaynaştığı ve ardından büyük bir düzensizliğin geldiği yerlerde görüşler tam olarak açıklanırsa, işler çok daha kolay olacaktır.

Kurtuluştan önce Çin'de ancak 4 milyon sanayi işçisi vardı, şimdiyse bu sayı 12 milyondur. Sayıca az olmakla birlikte, işçi sınıfı ve yalnızca işçi sınıfı, büyük bir gelecek vaat etmektedir. Bütün öteki sınıflar geçiş halinde olan sınıflardır, hepsinin de işçi sınıfına doğru bir geçiş yapmaları gereklidir. Köylüler, bu geçişin ilk adımı kolektif köylüler haline, ikinci adımda ise devlet çiftliklerinde işçi haline gelirler. Burjuvazi tasfiye edilecektir ama fiziksel olarak değil; burjuvazi sınıf olarak tasfiye edilecek ama tek tek bireyler olarak yeniden kalıba dökülecektir. Burjuva aydınlarının yeniden kalıba dökülmeye ihtiyaçları vardır, küçük burjuva aydınlarının da öyle. Bunlar zamanla yeniden kalıba dökülebilir, hatta sonunda proleter aydınlara dönüştürülebilirler. Bir keresinde şu deyimimi kullanmıştım: «Deriyi çekip aldın mı, tüyün tutunacak bir şeyi kalır mı?» Eğer aydınlar proletaryaya tutunmazlarsa, «havada asılı kalmak» tehlikesiyle karşı karşıya kalırlar. Şimdi pek çok kimse sendikalara katılmıştır ve bazıları şu soruyu sormaktadır: «Şimdi biz sendikaya girdiğimize göre işçi sınıfından sayılmaz mıyız?» Hayır. Bazıları Komünist Partisine

katılmıştır, ama anti-komünisttir. Ting Ling ile Feng Suehfeng, antikomünist olan komünistler değil midir? Bir sendikaya katılmak insanı otomatik olarak işçi sınıfının bir üyesi haline getirmez, çünkü bu insan bir yeniden kalıba dökülme sürecinden geçmek zorundadır. Demokratik partilerin üyelerinin, üniversite profesörlerinin, okumuş kimselerin ve yazarların işçilerle köylüler arasında hiç dostları yoktur. Bu ciddi bir eksiklik. Örneğin Pey Siaotung'un Pekin, Şanghay, Çengtu, Vuhan ve Vusih gibi yerlerdeki, yüksek aydınlar arasından iki yüzü aşkın dostu vardır. Bu gruptan kendini bir türlü koparamıyor ve üstelik bu insanları örgütlemek için bilinçli bir çaba harcadı ve onların adına birtakım görüşler açıkladı. Onun sorununun kaynağında bu var. Sorarım size, bir parça değişemez misiniz? Şu iki yüz kişilik grubunuzu bir kenara bırakın ve işçilerle köylülerin arasından yeni bir iki yüz kişi bulun kendinize. Bence bütün aydınlar, gerçek dostlar bulabilecekleri işçi ve köylü kitleleri içindeki insanlarla dostluk kurmalıdırlar. Yaşlı işçilerle dostluk kurun. Köylüler arasında hali vakti yerinde orta köylülerle kolayca dostluk kurmak yerine dostlarınızı yoksul ve aşağı-orta köylüler arasından seçin. Çünkü yaşlı işçiler sağlam bir yönelim duygusuna sahiptirler, yoksul ve aşağı-orta köylüler de öyle.

Düzeltilme hareketi dört aşamadan oluşuyor görüşlerin açıklanması, karşı saldırı, düzeltme ve inceleme. Bu, görüşlerin serbestçe açıklanması aşaması, sağcılara karşı saldırı aşaması, gözden geçirme ve düzeltme aşaması ve son olarak da biraz Marksizm-Leninizmi inceleme ve grup toplantılarında «ılımlı bir rüzgâr ve hafif bir yağmur» anlayışıyla eleştiri ve özeleştiri yapma aşaması demektir. Bu yıl 1 Mayıs'ta Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi tarafından düzeltme konusunda yayınlanan bir belgede «ılımlı bir rüzgâr ve hafif bir yağmur» ilk kez önerildiğinde, pek çok kimse, esas olarak da sağcılar, bu düşüncüyü benimsemedi ve «fırtına ile sel gibi bir yağmur» istediler, bu ise sonunda bize yaradı. Biz de böyle olacağını umuyorduk. Çünkü aynı şey Yenan'daki düzeltme hareketinde de olmuştu; bizim önerdiğimiz ılımlı rüzgârın tersine ortaya şiddetli bir fırtına çıktı, ama sonunda hafif bir rüzgâr hâkim oldu. Binlerce büyük duvar afişi fabrikalarda boy gösterdiği zaman, yönetici durumunda olan kimseler zor günler geçirdiler. On gün kadar bir süre içinde bazıları daha fazla dayanamayacağını, yemek içmekten kesildiğini, gözüne uyku girmediğini, söyleyerek işlerini, bırakmak ya da istifa etmek istedi. Pekin'deki üniversite Parti komitelerinin sekreterleri bu durumdaydı, iştahları kaçtı, uyku uyuyamaz oldular. Sağcılar, hiçbir sınırlama getirilmeden görüşlerini açıklamaları ve karşılık verilmemesi gerektiğini söylediler. Biz de onlara, ağızlarına geleni söyleyebileceklerini ve karşılık vermeyeceğimizi söyledik. Böylece Mayıs'ta onları kendi hallerine bıraktık ve Haziranın 8'ine kadar onlara karşı

çıkmadık, bütün görüşler de serbestçe açıklanmış oldu. Açıklanan görüşlerin yaklaşık olarak yüzde 90'ından fazlası doğruydı ve sağcıların görüşleri çok küçük bir bölümü oluşturuyordu. Karşı saldırıya geçmeden önce dişimizi sıkıp onları sonuna kadar dinlemekten başka yapacak bir şey yoktu. Her örgüt bu aşamadan geçmek zorundadır. Düzeltme hareketinin her fabrikada ve her tarım kooperatifinde yürütülmesi zorunludur. Şu anda orduda yürütülmektedir. Bu son derece zorunludur. Göz ardı edecek olursanız, «serbest piyasa» yayılır. Dünyanın hali gariptir, düzeltme hareketinin üstünden üç yıl geçmesine göz yumarsanız, bir sürü acayip fikir boy atar ve burjuva fikirler Komünist Partisinde, Gençlik Birliği'nde ve demokratik partilerde, ayrıca üniversite profesörleri, ilk ve orta dereceli okulların öğretmenleri, gazeteciler, mühendisler ve bilim adamları arasında yeniden ortaya çıkar. Nasıl insanın evini toplaması ve her gün yüzünü yıkaması gerekiyorsa, bence düzeltme de genel olarak, yılda bir yürütülmeli ve bir ay kadar sürmelidir. Belki gene dalgaların doruk noktasına ulaştığı olur. Bugünkünden sorumlu olan biz değil, sağcılardır. 'Biz, Komünist Partisinde bile Kao Kang olduğunu söylemedik Demokratik Partilerde tek bir Kao Kang olmaması mümkün mü? Buna kesinlikle inanmıyorum. Aynı şekilde Ting Ling, Feng Suehfeng ve Chiang Feng gibileri Komünist Partisinde ortaya çıktı, onların benzerlerini demokratik partilerde de bulmak mümkün değil mi? Burjuvazi ve burjuva aydınları kendilerini yeniden kalıba dökmenin zorunluluğunu kavramalıdır. Sağcılar bunu yapmayı reddediyorlar ve onların etkisiyle diğer bazı kimseler de, zaten yeniden kalıba döküldüklerini öne sürerek yeniden kalıba dökülmeyi kabullenmeye yanaşmıyorlar. Çang Nayçi yeniden kalıba dökülmenin korkunç bir şey olduğunu, insanın sinirlerinin sökülüp koparılması ve derisinin yüzülmesi kadar berbat bir şey olduğunu söylüyor. Biz, insanın eski benliğini fırlatıp atması gerektiğini söylüyoruz; o ise bunun, insanın sinirlerinin sökülüp koparılması ve derisinin yüzülmesi anlamına geldiğini söylüyor. Şimdi söyler misiniz, kim bu beyefendinin sinirlerini söküp koparacak ve derisini yüzecek? Pek çok kimse amacımızın ne olduğunu bütün bunları neden yapmak istediğimizi ve sosyalizmin neden iyi bir şey olduğunu unutmuş durumda, ideolojik bakımdan yeniden kalıba dökülmek neden zorunludur? Çünkü biz burjuva aydınlarının proleter dünya görüşünü kazanmalarını ve kendilerini proleter aydınlara dönüştürmelerini istiyoruz. Eski aydınlar bu değişikliği gerçekleştirmek zorunda kalacaklardır, çünkü sahneye yeni aydınlar çıkıyor. Bilgi açısından ele alınacak olursa yeni aydınların henüz dereceye giremedikleri söylenebilir, ama zamanla bunu başaracaklardır. Bu yeni güçlerin ortaya çıkması eski bilim adamları, mühendisler, profesörler ve öğretmenler için bir meydan okuma

niteliği taşıyacak ve ilerlemeleri için kamçılayıcı bir etki yapacaktır. Biz, çoğunun ilerleyebileceği ve bazılarının kendilerini yeniden kalıba dökerek proleter aydınlar haline gelebilecekleri düşüncesindeyiz.

Proletarya, tıpkı burjuvazinin yaptığı gibi, kendi aydınlar ordusunu kurmalıdır. Belli bir sınıfın rejimi kendi aydınları olmadan edemez. Birleşik Amerika'da burjuva diktatörlüğü, kendi aydınları olmaksızın yaşayabilir miydi? Bizimkisi bir proletarya diktatörlüğüdür ve proletarya, eski toplumdaki gelen ve yeniden kalıba döküldükten sonra gerçekten sağlam, bir işçi sınıfı tutumu alan bütün aydınları da kucaklayan kendi aydınlar ordusunu kurmalıdır. Herhalde Çang Nayçi, değişmemekte direnen sağcılar arasında sayılabilir. Kendini değiştirerek bir proleter aydını olması teşvik edildiğinde, bunu reddederek, bu değişikliği çoktan gerçekleştirdiğini ve artık bir «kızıl burjuva» olduğunu söylüyor. Pekâlâ, öyleyse kendini değerlendirme ve açık tartışma yöntemini izleyelim; insan, değerlendirmeyi kendisi yapabilir ama bunun tartışmaya açılması gerekir. Biz senin dereceye giremediğini söylüyoruz, Çang Nayçi, sen bir beyaz burjuvasın. Bazı kimseler, önce uzman, sonra kızıl olmak görüşünü savunuyor. Önce uzman sonra kızıl olmak demek, önce beyaz sonra kızıl olmak demektir. Şimdi kızıl değil ama ileride kızıl eğer şimdi kızıl değillerse, şu andaki renkleri nedir? Beyaz, tabii. Aydınlar hem kızıl hem de uzman olmalıdırlar. Kızıl olmak için, burjuva dünya görüşlerini değiştirmeye kesin olarak karar vermeleri gerekir. Bir sürü kitap okumaları gerekmez, yapmaları gereken şey, şu sorunlar konusunda doğru bir kavrayışa sahip olmaktır. Proletarya nedir? Proletarya diktatörlüğü nedir? Neden yalnızca proletarya büyük bir gelecek vaat etmektedir ve bütün öteki sınıflar geçiş halinde olan sınıflardır? Ülkemiz neden kapitalist yolu değil de sosyalist yolu tutmak zorundadır? Komünist Partisinin önderliğinden neden vazgeçilemez?

Pek çok kimse benim 30 Nisan'da söylediklerime katılmıyor. «Deriyi çekip aldın mı, tüyün tutunacak bir şeyi kalır mı?» Ben Çin'de beş türlü deri olduğunu söylemiştim. Bunlardan üçü eskidi, yani emperyalist mülkiyet, feodal mülkiyet ve bürokrat-kapitalist mülkiyet. Geçmişte aydınlar geçinmek için bu üç deriye bel bağlamışlardı. Aynı zamanda milli kapitalist mülkiyete ve küçük üreticilerin mülkiyetine, yani küçük burjuva mülkiyetine de bel bağlamışlardı. Bizim demokratik devrimimizin amacı bu ilk üç deriyi ortadan kaldırmaktı ve Lin Zesu'nun³ zamanından başlayarak, yüz yılı aşkın bir süre devam etti. Son iki deri, yani milli kapitalist mülkiyet ile küçük üretici mülkiyeti; sosyalist devrimin hedefleriydi. Bu beş derinin hepsi de artık geçmişe karışmıştır. Daha eski olan üç deri çoktan ortadan kalktı ve şimdi öteki ikisi de yok artık. Şimdi hangi deri var? Sosyalist kamu mülkiyeti derisi. Elbette, bu da ikiye ayrılıyor, bütün halkın mülkiyeti ile

kolektif mülkiyet. Bunların geçimleri kime bağlıdır? İster demokratik partilerin üyesi, ister profesör, ister bilim adamı, isterse de gazeteci olsunlar hepsi de işçi sınıfına, kolektif köylülere, bütün halkın mülkiyetine ve kolektif mülkiyete bağlıdır, tek kelimeyle, sosyalist kamu mülkiyeti sayesinde geçinirler. Bu beş deri ortadan kalktı mı, tüyler ortalıkta uçuşur ve tutunacak bir şeyleri olmaz. Aydınlar hâlâ bu yeni deriyi hor görüyor, proletaryayı ve yoksul ve aşağı-orta köylüleri küçümsüyor, onların astronomi konusunda da, coğrafya konusunda da cahil olduklarını söylüyor ve «üç dinden ve dokuz düşünce okulu»ndan insanların kendilerine yol gösteremeyeceğini düşünüyorlar. Aydınlar Marksizm-Leninizmi kabullenmeye yanaşmıyorlar. Marksizm-Leninizme geçmişte pek çok kimse karşı çıkmıştı. Emperyalistler ona karşıydı. Çan Kayşek ona karşıydı; gece gündüz durmadan «Komünizm Çin'in koşullarına uygun değildir» deyip, insanları onunla korkuturdu. Aydınların Marksizm-Leninizmi kavramaları ve burjuva dünya görüşlerini proleter dünya görüşüne dönüştürmeleri hem zaman ister, hem de bir sosyalist ideolojik devrimci hareketi gerektirir. Bu yıl başlatılan hareket, bunun yolunu açmayı amaçlıyor.

Sağcılara yöneltilen karşı saldırıdan sonra şimdi bazı bölümlerde, örgütlerde ve yüksekokullarda ortalık sakinleşti; yönetici mevkilerde bulunanlar rahata kavuştular ve ortaya konulan birçok doğru eleştirinin gerektirdiği reformlar yapmaya yanaşmıyorlar. Pekin'deki bazı bölümlerin, örgütlerin ve yüksekokulların durumu böyledir. Bana kalırsa, reformun şimdiki aşamasında görüşlerin açıklanmasına yeniden bir hız verilmelidir. Büyük duvar afişleri asıp, «Neden reformları gerçekleştiriyorsunuz?» diye sorun onlara. Onlara meydan okuyun! Bu meydan okuma çok yararlı olabilir. Reform aşamasına biraz zaman tanımak gerekir, örneğin birkaç ay. Bunu bir inceleme dönemi izleyecektir, biraz Marksizm-Leninizmi incelemek ve «ılımlı bir rüzgâr ve hafif bir yağmur» anlayışıyla eleştiri ve özeleştiriyi yapmak. Bu da dördüncü aşama olacaktır. Böylesine bir inceleme, hiç kuşkusuz, birkaç ay içinde çözülecek bir sorun değildir, benim söylemek istediğim, hareketin sonuçlanmasına doğru insanların inceleme yapmak konusunda ilgilerinin uyandırılması gerektiğidir.

4. Eski Çin'de üç din, Konfüçyüsçülük, Taoizm ve Budizm'di; dokuz düşünce okulu da, Konfüçyüsçüler, Taoistler, Yin-Yang, Meşrutiyetçiler, Mantıkçılar, Monistler, Siyasi Stratejistler, Eklektik ve Tarımcılardı. Daha sonra «üç din ve dokuz düşünce okulu» daha geniş bir anlam kazanarak değişik din tekkelerini ve akademik okulları tanımlamak için kullanıldı. Eski toplumda bu deyim aynı zamanda karanlık işler çeviren insanları kastetmek için kullanılırdı.

Sağcılara yöneltilen karşı saldırı zorunlu olarak son bulacaktır. Bazı sağcılar bunu bekliyorlar zaten. Fırtına er veya geç dinecektir diyorlar. Çok doğru. Sağcılara hiç

durmadan, günler boyu, yıllar yılı saldıramazsınız. Örneğin daha önce sağcılara karşı savaşın toz dumanından göz gözü görmezken şimdi Pekin'de hava açıldı, çünkü karşı saldırı hemen hemen sona ermiş durumda. Ancak, henüz tümüyle bitmiş değil ve gevşememeliyiz. Bugün bile, bazı sağcılar teslim olmayı inatla reddediyor, örneğin Lo Lungçi ve Çang Nayçi. Bence biz birkaç kez daha onları ikna etmeye çalışmalıyız; gene de ikna olmamakta direnirlerse elimizden ne gelir, onları her allahın günü toplantıya çağıramayız ya? Bir kısım iflah olmazlar hiçbir zaman kendilerini düzeltmeyeceklerdir, bizim de onlardan vazgeçmekten başka yapabileceğimiz bir şey yok. Onlar bir avuçturlar, bırakalım ne halleri varsa görsünler ve onları birkaç on yıl için rafa kaldıralım. Hem zaten, çoğunluk durmadan ilerleyecektir.

Sağcıları denize mi atacağız? Hayır, bir tekini bile atmayacağız. Sağcılar Komünist Partisine, halka ve sosyalizme karşı oldukları için düşman bir güçtürler. Ama doğrusu biz onlara, toprak ağalarına ve karşı-devrimcilere davrandığımız gibi davranmıyoruz ve bu ayrımın başlıca göstergesi de onların seçme hakkından yoksun bırakılmamalarıdır. Belki birkaçı zorunlu olarak bu haktan yoksun bırakılacak ve çalışmayla düzelmeleri sağlanacaktır. Bizim uygulamamız onları tutuklamamak ve oy verme haklarını kısıtlamamak, tersine onlara bir çıkış yolu tanımaktır, bu da onları bölmeye yardımcı olacaktır. Az önce, iki tür sağcı olduğunu söylememiş miydim? Birinci tür, kendilerini düzelttikten sonra üzerlerindeki sağcı etiketi kaldırılacak ve yeniden halkın saflarına dönebilecek olanlardır, ikinci tür ise, Cehennem Kralının huzuruna çıktıkları güne kadar düzelmeden kalacak olanlardır. Onlar şöyle diyeceklerdir: «Biz kolay teslim olanlardan değiliz, Kral Hazretleri. Görüyorsunuz, ne kadar 'sağlamız' biz!». Onlar burjuvazinin sadık uşaklarıdır. Sağcılar, feodal kalıntılarla ve karşı-devrimcilerle bağlarını sürdürür, kendilerini onlarla özdeşleştirirler ve onlarla uyum içinde hareket ederler. Toprak ağaları, Ven Huy Bao denilen o gazete çıktığı zarftan sevinçten havaya fırladılar ve köylülere okuyup onların gözünü korkutmak için birkaç nüshasını birden aldılar. «Şuraya bakın hele» diyorlardı, «bütün bunlar gazetede yayımlanmış!» Misilleme yapmak istiyorlardı. Sonra bir de emperyalistler ve Çan Kayşek var, bunlar da kendilerini sağcılarla özdeşleştiriyorlar. Örneğin Tayvan ve Hongkong'daki gericiler, Çu Anping'in «her şey Komünist Partisinin tekelindedir» iddiasını, Çahg Poçun'un bir «siyasi planlama odası» talebini ve Lo Lungçi'nin «siyasi itibaren iade komitesi» için yaptığı çağrıyla kesinkes destekliyorlar. ABD emperyalizmi de sağcılara büyük yakınlık gösteriyor. Bir keresinde size şu soruyu sormuştum, «Amerikalılar Pekin'i istila ederlerse, ne yaparsınız? Nasıl bir tavır alırsınız? Ne gibi önlemlere başvurursunuz? Birleşik Amerika'nın bir kukla rejimi kurmasına yardımcı mı olursunuz, yoksa bizimle birlikte dağlara mı çıkarsınız?»

Ben o zaman benim niyetimin dağlara çıkmak olduğunu, önce Çangciaku'ya oradan da Yenan'a gideceğimi söylemiştim. Biraz abartarak konuşuyor ve en kötü olasılığı göz önünde bulunduruyordum biz düzenin bozulmasından korkmuyoruz. Birleşik Amerika Çin'in yarısını bile işgal edecek olsa, bizi korkutamaz. Japonya Çin'in büyük kısmını işgal etmemiş miydi? Ve biz onlara karşı savaşıp yeni bir Çin yaratmadık mı? Bazı Japonlarla konuşurken Japon emperyalizmine saldırganlığı nedeniyle teşekkür etmemiz gerektiğini, çünkü bütün ulusumuzun direnmesine yol açarak ve halkımızın uyanıklığını artırarak bize büyük iyiliği dokunduğunu söylemiştim.

Sağcılar yalancıdır, dürüst değildirler ve arkamız dönükken kötü şeyler yaparlar. Çang Poçun'un bunca kötülük yapacağı kimin aklına gelirdi? Bence, bu tür kimse-lerin bulunduğu mevki ne kadar yüksek olursa, ihanetleri de o kadar büyük oluyor. Çang -Lo ittifakı, şu iki slogana, yani uzun süreli bir arada yaşama ve karşılıklı denetim sloganı ile yüz çiçek açsın, yüz düşünce okulu yarışsın sloganına bayılıyordu. Bu iki sloganı bize karşı çıkmak için kullandılar. Biz, uzun süreli bir arada yaşamadan yana olduğumuzu söyledik ama onlar bunu bizim için kısa süreli hale getirmeye çalıştılar. Biz ortaklaşa denetimden yana olduğumuzu söyledik ama onlar her türlü denetimi reddettiler. Bir süre kendilerini kaybedip oraya buraya koştular ve sonunda istediklerinin tam tersi oldu, uzun süreli bir arada yaşamayı kendileri için kısa süreli hale getirdiler. Peki ya Çang Poçun'un bakanlık mevkiine ne demeli? Korkarım artık bu mevkide kalamayacak. Hiç kuşkusuz halk bir bakanlığın başında bir sağcının bulunmasını kabul etmeyecektir! Sonra bir de, Milli Halk Meclisinde temsilci olan bazı tanınmış sağcılar vardır. Onları ne yapacağız? Korkarım, onları bu mevkilerde tutmak zor olacak. Örneğin, Çien Veyçang belki profesörlüğünü koruyabilir ama başkan yardımcılığında kalamaz. Bazı başka profesörlere gelince, belki onlar bu görevlerini bir süre için bırak-salar daha iyi olur, çünkü öğrenciler onların derslerine girmeyecektir. Öyleyse ne iş yapabilirler? Bulundukları yüksekokulda onlara başka bir görev verebiliriz, bu arada kendilerini düzeltmelerine olanak tanır ve birkaç yıl sonra gene öğretime başlamalarını sağlarız. Bütün bu sorunla-rın değerlendirilmesi gerek; karmaşık bir iş bu devrimin kendisi karmaşık bir iş zaten. Onun için, sağcılara nasıl davranılacağı ve onlar için ne tür düzenlemelere gidileceği sorununu tartışmanızı isterim.

Çeşitli demokratik partilerde ve tabanda durum nasıldır? Korkarım, sorumlu mevkilerde bulunan sizlerin bu konuda berrak bir fikri yok iflah olmaz sağcılar bir süre için bazı örgütlerde suları bulandırmış, böylece bizim su-yun dibini görmemizi engellemiş olabilirler. Araştırmalar bunların aslında ancak yüzde bir ya da iki oranında olduk-larını ortaya çıkarıyor. Suya biraz şap attınız mı dibini gö-rürsünüz. Şimdiki düzeltme hareketi bir tutam şap gibidir.

Görüşler Açıklandıktan ve tartışmalar geniş bir şekilde yapıldıktan sonra suyun dibini görebiliriz. Fabrikalarda, köylerde ve yüksekokullarda suyun dibini görebilmiş ve Komünist Partisinde, Gençlik Birliğinde ve demokratik partilerde sorunların özüne inebilmiş durumdayız.

Şimdi de kırk maddeli Tarımsal Gelişme Programı üzerine bir iki söz söylemek istiyorum, iki yıllık bir dene-yimden sonra temel hedefler hâlâ dört, beş ve sekiz olarak korunuyor, yani San Irmağın kuzeyinde mu başına bir yıl-da 400 katılık, Huay Irmağının kuzeyinde 500 katılık ve Huay Irmağının güneyinde 800 katılık ürün. Bu hedefe on iki yılda ulaşılmalıdır, önemli olan budur. Birkaç madde dışında programın bütününde esas olarak hiçbir değişiklik yapılmamıştır. Bazı sorunlar çözülmüştür, örneğin, koope-ratiflerin dönüşüm sorunu esas olarak çözülmüş ve ilgili maddeler buna uygun olarak gözden geçirilerek değiştiril-miştir. Daha önce, tarım makineleri ve kimyasal gübre ve bazı noktalar vurgulanmamıştı; bu alanlarda büyük çaba harcanacağına göre, şimdi bu noktalar ilgili maddelerde vurgulanmıştır. Maddelerin sıralanmasında belli ölçüde bir yeniden düzenleme yapılmıştır. Milli Halk Meclisi ile Siyasi Danışma Konferansı Milli Komitesi Daimi Komite-lerinin ortak toplantısında gerekli görüşmeler yapıldıktan sonra bu gözden geçirilerek değiştirilen Tarımsal Gelişme Program Taslağı, daha öncekinde olduğu gibi, bütün köy-lük bölgelerde tartışılmak üzere dağıtılacaktır. Fabrikalar-da, çeşitli çevrelerde ve demokratik partilerde de tartışıla-bilir. Çin Komünist Partisi tarafından ortaya konulan bu program taslağı siyasi planlama odamızca hazırlandı yani Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi'nce, yoksa Cang Poçun'un öngördüğü «siyasi planlama odasında değil.

Bütün köylülüğün programı tartışmasını sağlamak zorunludur.

Halkın canlılığı ve coşkusunu artırmalıyız. Geçen yılın ikinci yarısı ile bu yılın ilk yarısında coşkunluk za-yıfladı, ondan sonra da sağcıların hem şehirde hem köyde yarattığı karışıklık nedeniyle daha da azaldı.

Düzeltilme hareketi ile sağcılara karşı hareket, bu coşkunluğa büyük bir atılım kazandırdı. Kanımca kırk maddelik Tarımsal Gelişme Programı, Çin'in koşullarına çok uygundur ve öznelciliğin bir ürünü değildir.

Programda bir ölçüde öznelcilik vardı, âmâ biz bunu ortadan kaldırdık. Bir bütün olarak ele alındığında bu program büyük bir umut vermektedir. Çin değiştirilebilir, cehalet bilgiye, uyuşukluk da canlılığa dönüştürülebilir.

Programda dört zararlı hayvanın yok edilmesi, yani farelerin, serçelerin, sineklerin ve sivrisineklerin kökünün kazınması konusunda bir madde var. Ben bu konuyla çok ilgileniyorum, bilmem siz nasıl düşünüyorsunuz. Sanırım siz de ilgileniyorsunuzdur. Dört zararlı hayvanın yok edil-mesi büyük bir halk sağlığı kampanyası ve batıl inançları yok etme kampanyasıdır. Bunları ortadan kaldırmak kolay değildir. Dört zararlı hayvanın yok edilmesi, aynı zaman-

da görüşlerin serbestçe açıklanmasını, büyük tartışmaları ve büyük duvar afişlerini gerektiriyor. Bütün ulus bunları yapmak üzere seferber edilir ve bir ölçüde başarı sağlanırsa halkın anlayışında bir değişme olacağına ve Çin ulusunun moralinin büyük ölçüde yükseleceğine inanıyorum. Şu ulusumuzu mutlaka canlandırmalıyız.

Aile planlamasının başarıya ulaşması olasılığı yüksektir. Bu konuda da büyük bir tartışma açılmalı ve her biri birkaç yıl süren deneme, genişletme ve yaygınlaştırma dönemleri olmalıdır.

Yapacağımız çok iş var. Kırk maddelik Tarımsal Gelişme Programında saptanan pek çok şeyin yapılması gerek. Bu, yalnızca tarım için yapılmış bir plandır; sanayi için ve kültürel ve eğitsel çalışmalar için de yapılmış planlar vardır, ilk üç beş yıllık plan gerçekleştirildiğinde ülkemizin görünümü değişecektir.

Üçüncü Beş Yıllık Planın sonunda yıllık çelik üretiminin 20 milyon tona ulaşabileceğini tahmin ediyoruz. Bu yıl: üretim 5 200 000 ton olduğuna göre, bu hedefe herhalde on yıl içinde ulaşılacaktır. Hindistan 1952'de 1 600 000 ton çelik üretti ve şimdiki üretimi 1 700.000'in biraz üstündedir, beş yılda ancak 100 bin ton kadar bir artış. Peki ya biz? Bizim 1949'daki üretimimiz ancak 190 bin tondur, üç yıllık bir yaraları sarma döneminin sonunda bir milyon tonu geçti ve şimdi beş yıl sonra, 5 200 000 tona ulaştı; beş yılda 3 milyon tondan fazla bir artış. Beş yıl daha geçsin, üretimimiz 10 milyonluk hedefi aşsın, hatta biraz daha yükselerek 11 500 000 tona ulaşabilir. O zaman, Üçüncü Beş Yıllık Planın gerçekleştirilmesiyle, 'bu sayıyı 20 milyon tona çıkarabilir miyiz? Evet, çıkarabiliriz.

Ben diyorum ki, bizim şu ülkemiz umutla dolup taşıyor. Sağcılar umutsuz olduğunu söylüyorlar, tamamen yanılıyorlar. Onların güveni yok; sosyalizme karşı olduklarına göre, güvenlerinin olmaması doğaldır. Biz sosyalizme bağımız ve güvenle doluyuz.

Dipnotlar

¹ Yüksek Devlet Konferansının 13. Oturumunda yapılan konuşma

² Ekim 1957,'de Polonya hükümeti, haftalık Po Prostu dergisini yasakladı ve bu olay öğrenci ayaklanmalarına yol açtı.

³ Lin Zesu (1785-1850), Birinci Afyon Savaşı sırasında Çing Hanedanının Gvantung ve Gvangsi Eyaletleri genel valisiydi ve İngiliz saldırganlığına karşı kararlı direnmeden yanaydı. Burada Mao Zedung yoldaşın, 30 Nisan 1957'de demokratik partilerin önde gelenleriyle ve herhangi bir partiye kayıtlı olmayan demokratlarla düzeltme hareketi ve aydınların yeniden kalıba dökülmesi konusunda yapılan bir toplantıdaki konuşmasına değiniliyor.